Tupanaãrü Ore
i Tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristuchiga

O Novo Testamento
de nosso Senhor Jesus Cristo
na língua
ticuna

Liga Bíblica
A Palavra de Dues nas mãos do povo

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

O Novo Testamento
na língua ticuna

Primera edição, 1986
Segunda impressão, 2003
Segunda edição, 2009

© Liga Bíblica

Concede-se autorização para copiar, distribuir e comunicar ao público este texto, com as seguintes restrições:

- Atribuição. Deve-se reconhecer e dar crédito à Liga Bíblica (mas não de uma forma que possa sugerir a colaboração dela ou seu apoio na aplicação da obra).
- Comercialização. Não se pode utilizar esta obra para fins comerciais.
- Obras derivadas. Não se pode alterar ou transformar este texto, nem gerar obras derivadas dele.

PRÓLOGO

Este Novo Testamento das Sagradas Escrituras é publicado, visando os falantes da língua ticuna que moram na selva as margens do rio Solimões e seus afluentes.

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ÍNDICE

	Mateus	Mateu	7
	Marcos	Marcu	92
	Lucas	Luca	142
	João	Juãũ	229
	Atos	Puracügü	292
	Romanos	Romacü̱ã̱x	370
1	Coríntios	1 Corĩtiucü̱ã̱x	410
2	Coríntios	2 Corĩtiucü̱ã̱x	446
	Gálatas	Gárataanecü̱ã̱x	469
	Efésios	Epéchiucü̱ã̱x	483
	Filipenses	Piripucü̱ã̱x	497
	Colossenses	Corochacü̱ã̱x	506
1	Tessalonicenses	1 Techarónicacü̱ã̱x	515
2	Tessalonicenses	2 Techarónicacü̱ã̱x	522
1	Timóteo	1 Timúteu	526
2	Timóteo	2 Timúteu	536
	Tito	Titu	543
	Filemom	Firemú	548
	Hebreus	Ebréugü	550
	Tiago	Tiagu	582
1	Pedro	1 Pedru	591
2	Pedro	2 Pedru	601
1	João	1 Juãũ	608
2	João	2 Juãũ	616
3	João	3 Juãũ	618
	Judas	Juda	620
	Apocalipse	Apocaríchiu	623

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ORE I MEXÜ̃ GA MATEU ÜMATÜXÜ̃

Ngechuchu ja Cristuarü o̱xigü ga nuxcümaü̃güxü̃chiga
(Lc 3.23-38)

1 [1]Nhaã nixĩ ga Ngechuchu ja Cristuarü o̱xigü ga nuxcümaxü̃güxü̃.
Rü jematanüwa rü Dawí nixĩ ga wüxi, rü Abrã́ũ nixĩ ga to.
[2] Abrã́ũ nixĩ ga nanatü ga Isaqui.
Rü Isaqui nixĩ ga nanatü ga Jacú.
Rü Jacú nixĩ ga nanatü ga Judá rü naẽneẽgü.
[3] Rü Judá nixĩ ga nanatü ga Peré rü Cherá. Rü Tamá ngĩnegü nixĩ ga jema taxre.
Rü Peré nixĩ ga nanatü ga Erõ̃ũ.
Rü Erõ̃ũ nixĩ ga nanatü ga Arã́ũ.
[4] Rü Arã́ũ nixĩ ga nanatü ga Aminadá.
Rü Aminadá nixĩ ga nanatü ga Nasu.
Rü Nasu nixĩ ga nanatü ga Charamú.
[5] Rü Charamú nixĩ ga nanatü ga Buá rü Raábe ijixĩ ga naẽ.
Rü Buá nixĩ ga nanatü ga Obedi, rü Ruti ijixĩ ga naẽ.
Rü Obedi nixĩ ga nanatü ga Jesé.
[6] Rü Jesé nixĩ ga nanatü ga ãẽ̱xgacü ga Dawí.
Rü ãẽ̱xgacü ga Dawí nixĩ ga nanatü ga Charumáũ. Rü Bechabé ga Uría nama̱xchire̱x ixĩcü ijixĩ ga naẽ ga Charumáũ.
[7] Rü Charumáũ nixĩ ga nanatü ga Rubuã́ũ.
Rü Rubuã́ũ nixĩ ga nanatü ga Abía.
Rü Abía nixĩ ga nanatü ga Achá.
[8] Rü Achá nixĩ ga nanatü ga Jochapá.
Rü Jochapá nixĩ ga nanatü ga Jurã́ũ.
Rü Jurã́ũ nixĩ ga nanatü ga Uchía.
[9] Rü Uchía nixĩ ga nanatü ga Jotã́ũ.
Rü Jotã́ũ nixĩ ga nanatü ga Acá.
Rü Acá nixĩ ga nanatü ga Echequía.
[10] Rü Echequía nixĩ ga nanatü ga Manaché.
Rü Manaché nixĩ ga nanatü ga Amú.
Rü Amú nixĩ ga nanatü ga Jochía.
[11] Rü Jochía nixĩ ga nanatü ga Jeconía rü naẽneẽgü. Rü jexguma nixĩ ga Babiróniãcũ̱ã̱x ga churaragü Judéugüxũ̃ íjauxũ̃xũ̃ rü Babiróniããnewa nagagüãxũ̃.
[12] Rü jexguma Babiróniãwa Judéugüxũ̃ nagagüguwena rü Jeconía nixĩ ga nanatü ga Charatía.
Rü Charatía nixĩ ga nanatü ga Chorobabé.

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

13 Rü Chorobabé nixĩ ga nanatü ga
Abiúdi.
Rü Abiúdi nixĩ ga nanatü ga
Eriaquí.
Rü Eriaquí nixĩ ga nanatü ga Achó.
14 Rü Achó nixĩ ga nanatü ga
Chadoqui.
Rü Chadoqui nixĩ ga nanatü ga
Aquíu.
Rü Aquíu nixĩ ga nanatü ga Eriúdi.
15 Rü Eriúdi nixĩ ga nanatü ga
Ereachá.
Rü Ereachá nixĩ ga nanatü ga
Matáũ̃.
Rü Matáũ̃ nixĩ ga nanatü ga Jacú.
16 Rü Jacú nixĩ ga nanatü ga Juche.
Rü Juche nixĩ ga María ngĩte. Rü
María ijixĩ ga naẽ ja Ngechuchu
ja Cristu ixĩcü.
17Rü jemaãcü Abrãũwa inaxügü ga jema
Ngechuchuarü o̱xigü rü 14 nixĩ
nhu̱xmata Dawíwa nangu. Rü to ga 14
inaxügü ga Dawíwa rü nhu̱xmata
Babiróniãcũ̃ã̱x ga churaragü Judéugüxũ̃
íjauxũ̃guwa nangu. Rü to ga 14 inaxügü
ga jexguma Judéugüxũ̃ ínajauxũ̃guwena
rü nhu̱xmata Cristu buxguwa nangu.

Ngechuchu ja Cristuarü buxchiga
(Lc 2.1-7)

18Rü nhaãcü nixĩ ga jexguma nabuxgu
ga Ngechuchu. Rü naẽ ga María rü
marü Juchemaã ixãtechaũ̃. Notürü
naxũ̃pa ga nügüna na nangugüxũ̃ rü
marü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ãrü ĩnüãxũ̃
ixãxãcü. 19Rü Juche ga María ngĩtechaũ̃
ixĩcü rü wüxi ga mecü nixĩ. Rü jemaca̱x
tama nanango̱xẽẽchaũ̃ ga jema na
naxãxãcüxũ̃ ga María. Rü nagu narüxĩnü
ga bexmamare ngĩxũ̃ na ínatáxũ̃. 20Rü
jexguma jemagu ínaxĩnüjane, rü wüxi
ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃, rü nanegüwa naxca̱x nango̱x rü
namaã nidexa. Rü nhanagürü nüxũ̃:
—Pa Juche Pa Dawítanüxũ̃x, ¡tãũ̃ i
ngĩxũ̃ cuxoxũ̃ i María na ngĩmaã
cuxãmaxũ̃! Erü Tupanaãẽ i Üünexũ̃
ngĩxna ĩnüxũ̃gagu nixĩ i naxãxãcüxũ̃.
21—Rü ngĩma tá ngĩxũ̃ nangẽxma i wüxi
i ngĩxãcü, rü cuma rü tá Ngechuchugu
cunaxüéga. Rü ngẽma tá nixĩ i naẽ̃ga,
erü nüma tá norü pecadugüwa
ínananguxũ̃xẽẽ i norü duũ̃xũ̃gü
—nhanagürü. 22Rü guxũma ga jema
orearü ngeruũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃ rü nangupetü
na janguxũ̃ca̱x ga Cori ga Tupanaãrü ore
ga nuxcümaxũ̃xũ̃ ga norü orearü uruũ̃
nüxũ̃ ixuxũ̃ ga nhaxũ̃:
23 “Rü tá tawemacü ngĩxũ̃ inajarütaxu
i ngẽma nge i taguma jatüxũ̃
cua̱xcü. Rü tá najatü. Rü
Emanuẽ̃ tá nixĩ i naẽ̃ga. Rü
ngẽma naẽ̃ga rü ‘Tupana tamaã
inarüxã̱ũ̱x’, nhaxũ̃chiga nixĩ”,
nhanagürü. 24Rü jexguma pewa
na̱baixãchigu ga Juche, rü nanaxü ga
jema Tupanaãrü orearü ngeruũ̃ ga
dauxũ̃cũ̃ã̱x namaã nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü
Maríamaã naxãma̱x. 25Notürü taguma
ngĩxũ̃ nacua̱x nhu̱xmata nabu ga guma
ngĩne. Rü Ngechuchugu nanaxüéga.

Ngechuchuxũ̃ ínajadaugü ga jatügü ga nüxũ̃ cua̱xũ̃chigüxũ̃

2 1Rü Ngechuchu rü Judéaanewa
jexmane ga ĩãne ga Beréũ̃gu nabu
ga jexguma Erudi ã̱ẽxgacü ixĩxgu ga
jema nachiũ̃ãnewa. Rü jexguma nixĩ ga
ĩãne ga Jeruchareũ̃wa nangugüxũ̃ ga
nhuxre ga jatügü ga nüxũ̃ cua̱xũ̃chigüxũ̃

ga woramacuriwa ngúexũ̃ ga jaxũ̃wa ne
ĩxũ̃ ga üa̱xcü ne ũxũ̃wa. 2Rü duũ̃xũ̃güna
nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Ngextá
nixĩ i nangẽxmaxũ̃ ja jima Judéugüarü
ã̱ẽxgacü ja ngexwacax bucü? Toma rü
jéama tochiũ̃ãnewa nüxũ̃ tadau ja norü
woramacuri rü ngẽmaca̱x núma taxĩ na
nüxũ̃ tajarücua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x
—nhanagürügü. 3Rü jexguma
jemachigaxũ̃ nacua̱xgu ga ã̱ẽxgacü ga
Erudi rü poraãcü naxoegaãẽ. Rü
guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga
Jerucharéũ̃cũ̃ã̱xgü rü ta naxoegaãẽgü.
4Rü jexguma ga ã̱ẽxgacü ga Erudi rü
naxca̱x nangema ga guxũ̃ma ga
paigüarü ã̱ẽxgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü
ga ore ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Rü
nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Ngexta
nixĩ i nabuégaxũ̃ ja Cristu?
—nhanagürü. 5Rü nümagü
nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Nuã
Judéaanewa ngẽxmane ja ĩãne ja
Beréũ̃gu tá nixĩ i nabuxũ̃. Jerü
nuxcümaxũ̃cü ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃ rü nachiga nanaxümatü, rü
nhanagürü ga jema ore:

6 “Rü Beréũ̃ ja ĩãne ja Judéaanewa
ngẽxmane, rü jima rü tama
wüxi ja ngexnerüṹne ja
ĩãnemare nixĩ, erü nagu tá
nabu i ngẽma ã̱ẽxgacü i taxũ̃ i
Cristu. Rü nüma tá nüxna
nadau i guxũ̃ma i Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü i Judéugü”,

nhanagürü. 7Rü jexguma ga ã̱ẽxgacü ga
Erudi rü bexma naxca̱x naca ga jema
jatügü ga nüxũ̃ cua̱xũ̃chigüxũ̃ ga jaxũ̃wa
ne ĩxũ̃. Rü nüxna naca ga ṯacü rü
ngunexũ̃ na nangóxũ̃ ga noxri ga guma
woramacuri. 8Rü nhu̱xmachi ga Erudi
rü Beréũ̃wa nanamugü ga jema jatügü.
Rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Rü ngẽ́ma pexĩ
rü meã naxca̱x pejada̱x i ngẽma
õxchana. Rü ngẽxguma nüxũ̃
ipejangauxgu rü chamaã nüxũ̃ peixu na
chama rü ta ngẽ́ma chaxũxũ̃ca̱x, na
nüxũ̃ chajarücua̱xüũ̃xũ̃ca̱x i ngẽma
õxchana! —nhanagürü. 9Rü jexguma
jema orexũ̃ naxĩnüẽguwena, rü
inaxĩãchi ga jema jatügü. Rü guma
woramacuri ga noxri nüxũ̃ nadaugücü
rü nape̱xegu nixũchigü rü nhu̱xmata
jema õxchana ga Ngechuchu
íjexmaxũ̃ẽ́tüwa nangu. Rü jéma
najachaxãchi. 10Rü jexguma guma
woramacurixũ̃ nadaugügu ga jema
jatügü, rü poraãcü nataãẽgü. 11Rü
nichocu ga guma ĩ ga nawa
najexmanewa ga õxchana ga
Ngechuchu. Rü õxchanaxũ̃ nadaugü, rü
naẽ ga Maríaxũ̃ rü ta nadaugü. Rü
õxchana ga Ngechuchupe̱xegu
nacaxã́pũ̃xügü, rü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Rü
nhu̱xmachi najawãxna ga norü
baúxacügü, rü õxchanana
nanaxãmaregü ga uiru rü pumaragü ga
paacaxüchixũ̃. 12Rü jemawena, ga
jexguma napeejane ga jema jatügü, rü
nanegüwa Tupana najaxucu̱xẽgü na
tama Erudica̱x nawoeguxũ̃ca̱x. Rü
jemaca̱x noxtacüma to ga namagu
naxĩãcüma nachiũ̃ãneca̱x nawoegu.

Ejituanewa nabuxmü

13Rü jexguma marü íjaxĩxguwena ga
jema jatügü rü wüxi ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ̃, rü nanegüwa
Jucheca̱x nango̱x, rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Naḇaixãchi rü írüda! ¡Rü ípechoxũ̃ i
nuã namaã i õxchana i Ngechuchu rü

naẽ! ¡Rü Ejituanewa pexĩ! ¡Rü ngéma
pengẽxmagü nhu̱xmatáta chama cumaã
nüxũ̃ chixu na nhuxgu tá cutaeguxũ̃!
Erü ãẽxgacü i Erudi rü õxchanaca̱x tá
nadau na jamáãxũ̃ca̱x —nhanagürü
nüxũ̃. 14Rü jexguma ga Juche rü
na̱baixãchi rü ínarüda. Rü jexgumatama
chütacü namaã inaxũãchi ga õxchana ga
Ngechuchu rü naẽ. Rü Ejituanewa naxĩ.
15Rü Ejituanewa najexmagü nhu̱xmata
naju̱x ga ãẽxgacü ga Erudi. Rü jemaãcü
nangupetü na janguxũ̃ca̱x ga Tupanaãrü
ore ga nuxcümaxũ̃cü ga norü orearü
uruũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃ ga nhaxũ̃:

“Naxca̱x changema ja Chaune rü
Ejituanena chanataeguxẽẽ”,

nhaxũ̃ ga jema ore.

Erudi nanamu na tüxũ̃ na̱daixũ̃ca̱x ga õxchanagü

16Rü jexguma ga ãẽxgacü ga Erudi
nüxũ̃ cua̱xgu ga to ga namagu na
nawoeguxũ̃ ga jema jatügü ga nüxũ̃
cua̱xũ̃chigüxũ̃ ga jaxũ̃wa ne ĩxũ̃, rü
poraãcü nanu. Rü Beréũ̃wa nanamugü
ga norü churaragü na guxũ̃ ga jema
naãnewa tüxũ̃ na̱daixũ̃ca̱x ga guxãma ga
guxema õxchanagü ga i jatüxe ga
jexwacax buexe rü nhu̱xmata taxre ga
taunecü tüxũ̃ jexmagüxewa nangu. Jerü
jema jatügü ga jaxũ̃wa ne ĩxũ̃ rü marü
nüxũ̃ nixugügü rü taxre ga taunecü nixĩ
ga noxri na nangóxũ̃ ga guma
woramacuri. 17Rü jemaãcü ningu ga ore
ga nuxcümaxũ̃xũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃ ga Jeremíã ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:

18 “Rü Ramáwa nüxũ̃ taxĩnüẽ i wüxi i
naga i poraãcü
ngechaũ̃gaãcüma auxexũ̃. Rü
Raquera ijixĩ i ngĩxãcügüca̱x
poraãcü auxcü. Rü taxuacüma
ngĩxũ̃ tataãẽxẽẽẽ́ga, erü najue i
ngĩxãcügü”,

nhanagürü ga jema ore. 19Notürü
jexguma marü naju̱xguwena ga ãẽxgacü
ga Erudi, rü Ejituanewa rü wüxi ga
dauxũ̃cũ̃ã̱x ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃
rü nanegüwa Jucheca̱x nango̱x. Rü
nhanagürü nüxũ̃: 20—Pa Juchex, ¡írüda,
rü pechiũ̃ãneca̱x namaã pewoegu i
õxchana i Ngechuchu! Erü marü najue
ga jema õxchanaxũ̃ ima̱xgüchaũ̃xũ̃
—nhanagürü. 21Rü jexguma ga Juche rü
ínarüda rü nachiũ̃ãneca̱x namaã
nataegu ga õxchana rü naẽ. 22Notürü
jexguma Juche nüxũ̃ cuáchigagu na
Aqueránu ãẽxgacüxũ̃ ingucuchixũ̃
nanatü ga Erudichicüü ga Judéaanewa,
rü namuũ̃ ga Juche ga jéma na naxũxũ̃.
Jerü wüxi ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃ nanegüwa nanaxucu̱xẽ
na tama jéma Judéaanewa na
naxũxũ̃ca̱x. Rü jemaca̱x Gariréaanewa
naxũ. 23Rü jexguma Gariréaanewa
nangugügu, rü ĩãne ga Nacharétuwa
naxĩ, rü jexma naxãchiũ̃gü. Rü jemaãcü
nangupetü na janguxũ̃ca̱x ga jema ore
ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü
orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixugüxũ̃ ga nhaxũ̃:

“Ngechuchu ja Cristu rü
Nacharétucũ̃ã̱xmaã tá nanaxugü”,

nhaxũ̃.

Juáũ̃ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ nüxũ̃ nixu ga Tupanaãrü ore ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Ju 1.19-28)

3 1-2Rü jexguma Nacharétuwa
najexmagu ga Ngechuchu, rü Juáũ̃
ga baiũ̃xẽẽruũ̃ inanaxügü ga Tupanaãrü

orexũ̃ na jaxuxũ̃ ga Judéaanewa ga
dauxchitawa ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa. Rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
nixu rü nhanagürü: —¡Nüxũ̃ perüxoe i
pecüma i chixexũ̃! Erü marü ningaica na
perü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana
—nhanagürü. 3Rü guma Juãũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃chiga nixĩ ga naxümatüãxũ̃
ga nuxcümaxũ̃cü ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃ ga Ichaía ga jexguma nhaxgu:

"Rü dauxchitawa i ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa tá nangẽxma i
wüxi i duũ̃xũ̃ i ngẽ́ma tagaãcü
nhaxũ̃: '¡Pegü pemexẽẽx naxcax
ja Cori! ¡Rü naxcax
ipejanawexãchixẽẽx i perü
maxũ̃!'"

nhaxũ̃. 4Rü naxchiru ga Juãũ rü
camerutaxanaxcax nixĩ, rü norü gojexũ̃ rü
naxchaxmünaxcax nixĩ. Rü beruremaã rü
munümaã naxãwemü. 5Rü jéma
Juãũxũ̃tawa inajarüxĩnüẽgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü
ga Jerucharéücũ̃ã̃x, rü duũ̃xũ̃gü ga guxũ̃ ga
Judéaanewa ne ĩxũ̃, rü duũ̃xũ̃gü ga natü ga
Judãũãrü ngaicamagu ãchiũ̃güxũ̃. 6Rü
guxema duũ̃xẽgü ga nüxũ̃ ixugüexe ga
tümaãrü pecadugü, rü Juãũ rü tüxũ̃
ínabaiũ̃xẽẽ ga natü ga Judãũwa. 7Notürü
jexguma Juãũ nüxũ̃ daxgu ga naxũ̃tawa na
nangugüxũ̃ ga muxũ̃ma ga ãẽxgacügü ga
Parichéugü rü Chaduchéugü na
ínabaiũ̃xẽẽãxũ̃cax, rü Juãũ nhanagürü
nüxũ̃: —Pa Ãxtapearü Duũ̃xũ̃güx, ¿rü texé
pemaã nüxũ̃ tixu na naxchaxwa
peibuxmüxũ̃cax i ngẽma Tupanaãrü pocu i
ãũcümaxũ̃ i marü ingaicaxũ̃? 8—¡Rü
penaxwaxe na Tupana naxwaxexũ̃ãcüma
pemaxẽxũ̃ na ngẽmaãcü guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ nadaugüxũ̃cax na aixcuma
marü nüxũ̃ perüxoexũ̃ i ngẽma pecüma i
chixexũ̃! 9—Erü Tupanapexewa rü
taxuwama name na pegü peixuxũ̃ na
Abrãũtanüxũ̃ i Judéugü peixĩgüxũ̃ erü
tama ngẽmacax nixĩ ja Tupana i
duũ̃xũ̃güxũ̃ najaxuxũ̃. Rü pemaã nüxũ̃
chixu rü ngẽxguma Tupana naxwaxegu, rü
tama nüxũ̃ naguxcha na daa nutawa
Abrãũtanüxũ̃ nanguxũ̃xẽẽxũ̃. 10—Rü
Tupanaãrü juema rü marü íimemare na
nadaxũ̃xũ̃cax i ngẽma nanetügü i tama
mexũ̃. Rü guxũ̃ma i nanetügü i chixearü
õõxũ̃ rü tá nadaxũ̃, rü nhuxmachi tá ínagu
—nhanagürü. 11Rü nhanagürü ta ga Juãũ:
—Chama rü aixcuma dexáwamare pexũ̃
íchabaiũ̃xẽẽ na togü i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
cuáxũ̃cax na aixcuma marü nüxũ̃
perüxoexũ̃ i pecüma i chixexũ̃. Notürü
chaweama tá ínangu i to i Tupanaãrü
orearü uruũ̃. Rü nüma tá pexũ̃tawa
nanamu i Tupanaãẽ i üünexũ̃ na
naporaexẽẽãxũ̃ i ngẽma Tupanawe rüxĩxũ̃,
rü nüma tá nanapocue i ngẽma Tupanaxũ̃
oexũ̃. Erü nüma rü poraãcü choxũ̃
narüjexera na ãẽxgacü jiĩxũ̃. Rü chama rü
napexewa rü taxuwama chame rü bai i
norü chapatuarü ngewaxüra chame.
12—Rü nüma rü marü ínamemare na
nhama i naãnewa jadexechiãxũ̃cax i norü
duũ̃xũ̃gü nhama wüxi i jatü trigu naãtüna
idexechixũ̃rüũ̃. Rü ngẽmaãcü tá
najadexechi i ngẽma noxrü ixĩgüxũ̃ na
naxũ̃tawa nangẽxmagüxũ̃cax, notürü
ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ̃ rü tá ínanagu
nawa ja jima üxü ja taguma ixoxũ̃ne
—nhanagürü ga Juãũ.

Ngechuchuarü baiechiga

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13Rü jexguma nixĩ ga Gariréaanewa
ne naxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu. Rü

Juãũxũtawa nanguxũ ga Judãũ ga
natüwa, na Juãũ ínabaiexẽẽxũca̱x. 14Rü
noxri rü tama Ngechuchuxũ
ínabaiexẽẽchaũ ga Juãũ. Rü nhanagürü
nüxũ: —Choxũ waxi nixĩ i namexũ na
ícubaiexẽẽxũ. ¿Rü nhuxãcü i cuma i
chauxũtawa cuxũxũ na chama cuxũ
íchabaiexẽẽxũca̱x? —nhanagürü.
15Notürü ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ: —Name nixĩ i choxũ ícubaiexẽẽ i
nhu̱xmax. Erü name nixĩ i tanaxü i
guxũma i ngẽma Tupana tüxũ muxũ
—nhanagürü. Rü jexguma ga Juãũ rü:
—Ngũ —nhanagürü. 16Rü jexguma
marü Juãũ Ngechuchuxũ
íbaiexẽẽguwena, rü dexáwa ínaxũãchigu
ga Ngechuchu. Rü jexgumatama
niwãxna ga dauxũguxũ ga naãne, rü
Ngechuchu nüxũ nadau ga Tupanaãẽ i
Üünexũ ga wüxi ga muxtucurüũ na
inagoxũ rü nüxna na nanguxũ. 17Rü
dauxũwa inanaxũ ga wüxi ga naga ga
nhaxũ: —Daa nixĩ ja Chaune ja nüxũ
changechaũxũchicü, rü poraãcü namaã
chataãẽxũchicü —nhaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 1Rü jemawena rü Tupanaãẽ i
Üünexũ rü wüxi ga nachica ga
ngextá taxúema íxãpataxũwa
Ngechuchuxũ naga na jéma Chataná
nüxũ üxũca̱x. 2Rü taguma nachibü ga
40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ. Rü
jemawena rü nataija. 3Rü jexguma ga
n̲g̲oxo ga Chataná rü Ngechuchuxũtawa
nangu, na nüxũ naxüxũca̱x. Rü
nhanagürü nüxũ: —Ega aixcuma
Tupana Nane cuixĩgu, ¡rü daa nutagüxũ
namu na põũxũ nanguxũxũca̱x!
—nhanagürü ga Chataná. 4Notürü
Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü:
—Tupanaãrü ore i ümatüxũ rü
nhanagürü:

"Tãũxũtáma põũxĩca nanamaxẽxẽẽ i
duũxũgü, notürü guxũma i ore i
Tupana nüxũ ixuxũ nixĩ i
duũxũgüxũ maxẽxẽẽxũ",

nhanagürü. 5Rü jexguma ga n̲g̲oxo ga
Chataná rü guma ĩãne ga üünene ga
Jerucharéũwa nanaga. Rü tupauca ga
taxũnetape̱xegu nanamunagü. 6Rü
nhanagürü nüxũ: —Ega aixcuma
Tupana Nane cuixĩgu, ¡rü nuã cugü
rütáe! Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa
rü nhanagürü:

"Tupana tá nanamu i norü orearü
ngeruũgü i dauxũcũ̱ã̱x na cuxna
nadaugüxũca̱x. Rü naxme̱xmaã
tá cuxũ nijauxgü na tama t̲acü
rü nutagu cunguxũca̱x",

nhanagürü. 7Rü Ngechuchu nanangãxũ
rü nhanagürü: —Rü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ rü nhanagürü ta:

"¡Tama name i nüxũ na cuxüxũ ja
Cori ja curü Tupana!"

nhanagürü. 8Rü jexguma wenaxãrü ga
n̲g̲oxo ga Chataná rü wüxi ga ma̱xpṹne
ga máxpü̱xüchinetape̱xewa nanaga. Rü
jéma Ngechuchuxũ nanawe̱x ga guxũma
ga nachiũãnegü na nhuxãcü
jamexẽchixũ. 9Rü Chataná rü
nhanagürü nüxũ: —Chama chi cuxna
chanaxã i guxũma i nhaã cuxũ chawéxũ
i ngẽxguma chi chape̱xegu
cucaxã́pü̱xügu rü choxũ cuicua̱xüũgu
—nhanagürü. 10Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¡Choxna ixũgachi, Pa Chatanáx! Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũ rü nhanagürü:

"¡Nüxũ̃ icua̱xüũ̃ ja Cori ja curü
Tupana, rü jimaãxũ̃xĩcatama
napuracü!"
nhanagürü. 11Rü jexguma ga ṉgoxo ga
Chataná rü Ngechuchuna nixũgachi. Rü
Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga
dauxũ̃cũ̃ã̱x ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gü. Rü Ngechuchuxũ̃
narüngũ̃xẽẽgü rü nüxna nadaugü.

Ngechuchu rü inanaxügü ga norü puracü ga Gariréaanewa
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12Rü jexguma Ngechuchu nüxũ̃ ĩnügu
ga na napocuxũ̃ ga Juãũ̃ ga baiũ̃xẽẽruũ̃,
rü Gariréaanewa naxũ. 13Notürü tama
ĩãne ga Nacharétugu narüxã̱ũ̱x, rü ĩãne
ga Caparnáũwa naxũ na jexma
jaxãchiũ̃xũ̃ca̱x. Rü guma ĩãne rü
naxtaxa ga Gariréacutüwa najexma ga
Jeburãũ̃tanüxũ̃ rü Natarítanüxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü ixãchiũ̃güxũ̃wa. 14Rü jema
nangupetü na janguxũ̃ca̱x ga ore ga
nuxcümaxũ̃cü ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:
15-16"Rü duũ̃xũ̃gücax tá nango̱x i wüxi i
ngóonexẽẽruũ̃ i Jeburãũ̃ãrü
naãnewa, rü Nataríarü naãnewa,
rü Judãũ̃ãrü tocutüwa rü ngẽma
nama i taxtücutüwa nadaxũ̃wa,
rü Gariréaanewa i ngextá
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃
ixãchiũ̃güxũ̃wa. Rü ngẽmaãcü i
ngẽma duũ̃xũ̃gü ga noxri
ẽãnexũ̃wa jexmagüxũ̃, rü tá nüxũ̃
nadaugü i wüxi i taxũ̃ i
ngóonexẽẽruũ̃. Rü ngẽma
duũ̃xũ̃gü ga noxri jutüũ̃wa
jexmagüxũ̃ rü tá nüxũ̃ nabaxi i
ngẽma ngóonexẽẽruũ̃",
nhanagürü ga jema Ichaíaarü ore. 17Rü
jexgumaũ̃cüü nixĩ ga inaxügüãxũ̃ ga
Ngechuchu ga nüxũ̃ na jaxuchigaxũ̃ ga
norü ore ga nhaxũ̃: —¡Nüxũ̃ perüxoe i
pecüma i chixexũ̃! Erü marü ningaica na
perü ã̱ẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana —nhaxũ̃.

Ngechuchu rü naxca̱x naca ga ãgümücü ga püchaetanüxũ̃
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18Rü jexguma naxtaxa ga
Gariréaanacügu jaxũxgu ga Ngechuchu, rü
jéma nüxũ̃ nadau ga taxre ga jatü ga
nügüeneẽgü ixĩgüxũ̃. Rü wüxi rü Chimáũ
ga Pedrugu ãẽ̃gaxũ̃ nixĩ. Rü to rü Ãdrégu
ãẽ̃gaxũ̃ nixĩ. Rü nümagü rü ínapüchaegü,
jerü woetama püchaetanüxũ̃ nixĩgü. 19Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Chawe perüxĩ! Rü chorü
puracüwa tá pexũ̃ chamugü na
chauxũ̃tawa penagagüxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü
—nhanagürü. 20Rü jexgumatama ga jema
taxre, rü jéma nanata̱xgü ga norü püchagü.
Rü Ngechuchuwe narüxĩ. 21Rü jéamaxũ̃ra
naxũ ga Ngechuchu, rü jéma nüxũ̃ nadau
ga to ga taxre ga nügüeneẽgü. Rü Tiagu
nixĩ ga wüxi, rü Juãũ nixĩ ga to. Rü
Zebedéu nanegü nixĩ ga nümagü. Rü
nanatümaã wüxi ga nguewa najexmagü.
Rü jéma ínanangáitagü ga norü püchagü.
Rü Ngechuchu naxca̱x naca. 22Rü
jexgumatama jéma nguewa tüxũ̃ nata̱xgü
ga nanatü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Ngechuchu nanangúexẽẽ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
(Lc 6.17-19)

23Rü guxũ̃ ga Gariréaanegu
nixũgüchigü ga Ngechuchu. Rü
wüxichigü ga ĩãnewa, rü duũ̃xũ̃güarü

ngutaquexepataũwa ninguxẽẽtaechigü.
Rü duũxũgümaã nüxũ nixuchiga ga ore
ga mexũ na nhuxãcü ãẽxgacü jiĩxũ ja
Tupana. Rü guxũma ga duũxũgü ga
jema idaaweexũ rü nanameẽxẽẽ ga woo
nanhuxraũxũ ga norü daawe nüxũ
jexmaxũ, rü naxcax nitaanegü. 24Rü
Ngechuchuxũ nacuáchigagü ga guxũma
ga duũxũgü ga Síriaanecũãx. Rü
naxũtawa nanagagü ga nagúxũraũxũ ga
idaaweexũ. Rü jematanüwa najexma ga
duũxũgü ga ngúanemaã idaaweexũ, rü
duũxũgü ga poraãcü naxũnewa
nangúxũ, rü duũxũgü ga ngoxo nawa
jexmaxũ, rü duũxũgü ga óxwaãxgüxũ,
rü duũxũgü ga nawãĩxãchigüxũ. Rü
Ngechuchu nanameẽxẽẽ ga guxũma ga
jema. 25Rü Ngechuchuwe narüxĩ ga
muxũma ga duũxũgü ga
Gariréaanecũãx, rü
Decaporíchiuanecũãx rü
Jerucharéũcũãx, rü Judéaanecũãx, rü
natü ga Judáũãrü tocutücũãx.

Ngechuchu rü maxpũnewa nüxũ nixu ga Tupanaãrü ore

5 1Rü jexguma Ngechuchu nüxũ
daxgu ga jema muxũma ga
duũxũgü, rü wüxi ga maxpũnewa
ínaxũãchi namaã ga norü ngúexũgü. Rü
jéma narüto, rü norü ngúexũgü nüxũ
ínachomaẽguãchi.

Jíxema taãẽgüxechiga

(Lc 6.20-23)

2Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga na
nangúexẽẽãxũ, rü nhanagürü: 3—Tataãẽgü
ja jíxema nüxũ icuaxãchitanüxẽ i tümaãrü
pecadu rü nüxũ rüxoexe. Erü
Tupanamexẽwa tangẽxmagü, rü Tupana rü
marü tümaãrü ãẽxgacü nixĩ. 4—Tataãẽgü
ja jíxema ngechaũgüxe, erü Tupana tá
tüxũ nataãẽxẽẽ. 5—Tataãẽgü ja jíxema
tama tügü rüjexeragüxe rü meã irüxĩnüẽxẽ,
erü tá tanajauxgü i ngẽma naãne i Tupana
tümamaã ixunetaxũ. 6—Tataãẽgü ja
jíxema poraãcü tüxũ nangúchaũxẽ na
Tupanapexewa meã tamaxẽxũ, erü Tupana
tá tüxna nanaxã i ngẽma maxũ i mexũ i
naxcax tadaugüxũ. 7—Tataãẽgü ja jíxema
togü i duũxũgü tüxũ ngechaũtümüũgüxe,
erü tümagü rü tá ta Tupanaãxũ
tangechaũtümüũgü. 8—Tataãẽgü ja jíxema
tama chixexũgu rüxĩnüẽxẽ i tümaãẽwa, erü
jíxemagü tá tixĩgü ja Tupanaxũ daugüxe.
9—Tataãẽgü ja jíxema togüarü chogüruũ
ixĩgüxe, erü Tupana rü nanegümaã tá tüxũ
naxu. 10—Tataãẽgü ja jíxema togü i
duũxũgü tümachi aiexe naxcax na Tupana
naxwaxexũãcüma meã tamaxẽxũ. Erü
Tupanamexẽwa tangẽxmagü, rü Tupana rü
marü tümaãrü ãẽxgacü nixĩ. 11—Petaãẽgü i
pema ega duũxũgü tacü pemaã ixugüegu,
rü chixri pemaã namaxẽgu, rü chaugagu
doramaã poraãcü chixri pechiga
jadexagügu. 12—¡Rü petaãẽgüama rü tama
pexoegaãẽgü! Erü dauxũguxũ i naãnewa tá
penajauxgü i wüxi i perü ãmare i
mexẽchixũ. Rü ngẽma nhuxma pexũ
ngupetüxũrüũ nixĩ ga nüxũ nangupetüxũ
ga nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü, jerü ga duũxũgü rü nachi rü ta
naxaie.

Jucürarüũ rü omürüũ peixĩgü i nhama i naãnewa

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13—Pema rü nhama jucürarüũ peixĩgü
i nhama i naãnewa. Erü jima jucüra rü
õna na namexẽẽxũrüũ, rü ngẽxgumarüũ

ta i pema rü nhama i naãnecũã̱x i
duũxũgüarü mexẽẽruũ̃ peixĩgü. Notürü
ngẽxguma chi nangeacagu ja jucüra, ¿rü
t̲acüwa chi i namexũ̃ i ngẽxgumax? Rü
dücax, rü taxuwama name, rü
ítanat̲axmare, rü ngẽma duũxũgü nawa
nangagü. 14—Pema rü nhama i
naãnecũã̱xãrü ngóonexẽẽruũ̃ peixĩgü.
Rü wüxi ja ĩãne ja wüxi ja m̲axpũnewa
ngẽxmane, rü taxuacüma inicu̲x. 15—Rü
taxúema wüxi i omüwa tanangixichi na
wüxi i caichãũtüũgu na
tajaxücuchixũc̲ax. Notürü wüxi i
omüwa tanangixichi na norü üchicaũ̃gu
tanaxünagüxũc̲ax, na ngẽma tüxũ̃
nabaxixũc̲ax ja guxãma ja jíxema jima
ĩwa ngẽxmagüxe. 16—Rü name nixĩ i
duũxũgüp̲exewa na meã pemaxẽxũ̃. Erü
ngẽmaãcü i pema rü omügürüũ̃ tá
peinaĩgü. Rü ngẽmaãcü duũxũgü tá
nüxũ̃ nadaugü i ngẽma mexũ̃ i pexüxũ̃,
rü tá nüxũ̃ nicu̲axüũgü ja Penatü ja
dauxũwa ngẽxmacü.

Ngechuchu nanangúexẽẽ ga mugüchiga

17—Tama name i nagu perüxĩnüẽ na
núma chaxũxũ̃ na ichajanaxoxẽẽxũc̲ax i
Tupanaãrü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃, rü
jema ore ga nuxcümaxũgüxũ̃ ga
Tupanaãrü orearü uruũgü namaã
ngu̲xẽẽtaegüxũ̃. Notürü núma chaxũ na
meã chajanguxẽẽxũc̲ax i ngẽma mugü,
rü tama na ichajanaxoxẽẽxũc̲ax. 18—Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu, rü nhu̲xma
taũta na nagúxũ̃ i nhama i naãne rü
ngẽma dauxũwa nüxũ̃ idauxũ̃, rü taũta
na janguxũ̃ i guxũma i ngẽma mugüwa
nüxũ̃ jaxuxũ̃, rü taxucürüwama
inajarüxo i ngẽma mugü, rü bai i
íraruwa. 19—Rü ngẽmac̲ax ja jíxema
tama naga ĩnüxẽ i ngẽma mugü, rü woo
wüxi i t̲acü i íraxũ̃ga tama taxĩnügu rü
duũxũgüxũ̃ tangúexẽẽ̱xgu na nümagü rü
ta tama naga na naxĩnüẽxũc̲ax, rü
jíxema rü tá guxũãrü jexera wixweama
tat̲ax i ngextá Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũwa.
Notürü jíxema naga ĩnüxẽ i Tupanaãrü
mugü rü duũxũgüxũ̃ ngúexẽẽ́xẽ na
tümagü rü ta naga taxĩnüẽxũc̲ax, rü
guxũp̲exewa tá taxü i ngextá Tupana
ãẽ̱xgacü íixĩxũwa. 20—Rü pemaã nüxũ̃
chixu, rü ngẽxguma tama Parichéugü rü
ngúexẽẽruũgü i ore i mugüwa
ngu̲xẽẽtaegüxũãrü jexera meã
pemaxẽgu, rü tagutáma Tupana ãẽ̱xgacü
íixĩxũwa peichocu.

Ngechuchu nanangúexẽẽ na tama namexũ̃ na texé tümaẽneẽmaã na nuxũ̃

(Lc 12.57-59)

21—Pema rü marü nüxũ̃ pexĩnüẽ ga
Muĩséarü ore ga nuxcümaxũgüxũ̃ ga
duũxũgümaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga nhaxũ̃:
"¡Tãũ i pemáẽtagüxũ̃! Erü texé
jamáẽtaxe rü tá tapocu",
nhaxũ̃. 22—Notürü chama rü pemaã
nüxũ̃ chixu rü texé ja tümaẽneẽmaã
nuxẽ, rü tá tapocu. Rü texé ja t̲acü
tümaẽneẽmaã ixugüxe, rü
ãẽ̱xgacügüp̲exewa tá tüxũ̃ nagagü na
tüxũ̃ napocuxũc̲ax. Rü texé ja
tümaẽneẽxũ̃ n̲goxo wogüxe, rü
ãũcümaxũwa tangẽxma, erü ngürüãchi
tá tapocu nagu ja jima üxü ja n̲goxo
nagu pocuene. 23-24—Rü ngẽxguma
tupaucawa Tupanana cunaxãxgu i curü
dĩẽru, rü ngẽma nüxna cucu̲axãchigu na
t̲acüc̲ax cumaã nanuxũ̃ i cueneẽ, ¡rü

ngẽxma tupaucagutama naxü i ngẽma
curü ãmare i Tupanana cuxãxchaũxũ!
¡Rü cueneẽxũtawa naxũ, rü namaã
jamexẽẽxĩra i ngẽma cuchi na naxaixũ!
Rü ngẽmawena rü marü name i
tupaucacax cutaegu na Tupanana
cujaxãmarexũcax i curü dĩẽru. 25—Rü
ngẽxguma chi wüxie wüxi i ngetanücax
cuxũ íxuaxũgu, rü ãẽxgacüxũtawa cuxũ
tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama
tüxũ curüngüxmüxẽẽ na tama
ãẽxgacüpexewa cuxũ tagaxũcax. Erü
wüxicana na ãẽxgacüxũtawa cunguxũ,
rü ãẽxgacü tá purichíagüna cuxũ namu
na cuxũ napocuxũcax. 26—Rü aixcuma
cumaã nüxũ chixu rü tãũxũtáma ngẽma
pocupataũwa ícunguxuchi nhuxmatáta
ngĩxũ cuxütanü i guxcü i ngẽma dĩẽru i
nüxṹ ngĩxũ cungetanücü. Rü name nixĩ i
paxa Tupanana peca na pexṹ nüxũ
nangechaũxũcax i perü pecadugü na
tama pexũ napocuexũcax.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae na tama namexũ na wüxi i ngemaã chixexũgu rüxĩnüxũ

27—Pema marü nüxũ pexĩnüẽ ga
Tupanaãrü mu ga Muĩsé nuxcüma nüxũ
ixuxũ ga nhaxũ:

"¡Tama name i naĩ i ngemaã na
icupexũ!"

nhaxũ. 28—Notürü chama rü pemaã nüxũ
chixu, rü jíxema texé ja wüxi i ngexũ
dawenüxẽ rü tüxṹ nangúchaũxẽ na ngĩmaã
itapexũ, rü Tupanapexewa rü marü
chixexũ ngĩmaã taxü i tümaãẽwa. 29—Rü
ngẽxguma chi jima curü tügünexẽtü
pecadu cuxũ üxẽẽgu rü ¡noxtacüma najaxu
rü jaxũgu nanha! Erü narümemaẽ nixĩ na
jima cuxetüxicatama ijarütaxuxũ na tama
guxũ i cuxune ijarütaxuxũcax nagu ja jima
üxü ja ngoxogü nagu pocuene. 30—Rü
ngẽxguma chi jima curü tügünemexẽ
pecadu cuxũ üxẽẽgu, rü name nixĩ i
noxtacüma ícunadae rü jaxũgu cujanha.
Erü narümemaẽ nixĩ na jima
cuxmexĩcatama ijarütaxuxũ na tama guxũ i
cuxune ijarütaxuxũcax nagu ja jima üxü ja
ngoxogü nagu pocuene. Rü ngẽmaãcü ega
woo pexṹ naguxchagu rü name nixĩ i
nüxna peixĩgachi i guxũma i chixexũ i
nagu peijixchaũxũ —nhanagürü.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae na tama namexũ na texé tümamaxũ ítáxũ

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Muĩsé rü ũpa nüxũ nixu rü jíxema
tümamaxũ ítáxe, rü tanaxwaxe i ngĩxna
tanaxã i wüxi i popera i nawa nüxũ
tixuxũ na marü ngĩxũ ítatáxũ.
32—Notürü chama rü pemaã nüxũ
chixu, rü ngẽxguma wüxi ja jatü
naxmaxũ ítaxgu, rü chi tama naĩ ja
jatümaã nangẽãẽxũgagu jixĩgu, rü
ãũcümaxũwa ngĩxũ tangẽxmaxẽẽ erü
ngẽmaãcü ngürüãchi pecadu ixü. Rü
jíxema ngĩmaã ãmaxẽ i wüxi i nge i
marü ngĩte ngĩxũ ítaxcü, rü tüma rü ta
pecadu taxü.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae ga unetachiga

33Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Pema rü marü nüxũ pexĩnüẽ ga
Muĩséarü ore ga nuxcümaxũgüxũ ga
duũxũgümaã nüxũ jaxuxũ ga nhaxũ:

"Ngẽxguma Tupanaẽ́gagu texémaã
tacücax icuxunetagu, rü name

nixĩ i cujanguxẽẽ i ngẽma curü
uneta”,
nhaxũ̃. 34—Notürü chama rü pemaã nüxũ̃
chixu rü tama name i texéégagu rü e̱xna
ṯacüégagu wüxi i duũ̃xũ̃maã ipexuneta. Rü
tama name i dauxũ̃guxũ̃ i naãneẽ́gagu
ipexuneta, erü ngẽ́ma narüto ja Tupana.
35—Rü tama name i nhama i naãneẽ́gagu
ipexuneta, erü Tupanaãrü cuaixcutüchica
nixĩ. Rü tama name i Jerucharéũ̃ẽ́gagu
ipexuneta, erü Tupana ja guxũ̃ãrü
ãẽ̱xgacüarü ĩãne nixĩ. 36—Rü tama name i
cugüégagu icuxuneta, erü woo wüxitama i
cujae rü taxucürüwa cunaxüchicüü na
nachóxũ̃ca̱x rü e̱xna nawaxüxũ̃ca̱x. 37—Rü
ngẽmaca̱x rü ngẽxguma icuxunetagu rü
narümemaẽ nixĩ i: —Ngũ̃, tá chanaxü
—nhaperügü, rü e̱xna: —Tãũxũ̃táma
chanaxü —nhaperügü. Erü guxũ̃ma i to i
ore i namaã icuxunetaxũ̃, rü ṉgoxo i
Chatanáwa ne ũxũ̃ nixĩ.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae na nhuxãcü namexũ̃ na namaã ichopetüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri tamaã maxẽxũ̃

38Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Pema rü marü nüxũ̃ pexĩnüẽ ga
Tupanaãrü mu ga Muĩsé nuxcüma nüxũ̃
ixuxũ̃ ga nhaxũ̃:
“Ngẽxguma texé wüxi i duũ̃xũ̃xũ̃
icháixetüxẽẽgu, rü
tümaxẽtümaãtama
tajangutanüxẽẽ. Rü texé wüxi i
duũ̃xũ̃xũ̃ ibüepütagu, rü
tümapütamaãtama
tajangutanüxẽẽ”,
nhaxũ̃. 39—Notürü chama rü pemaã
nüxũ̃ chixu rü tama name i pegütama
ípepoxũ̃ nüxna i duũ̃xũ̃ i chixecümaxũ̃.
Rü ngẽxguma texé cuxũ̃ pechametügu,
rü marü name i curü tochametü rü ta
icunaxã na ngẽ́ma rü ta cuxũ̃
tapechametüxũ̃ca̱x rü tama name na
cuxütanüxũ̃. 40—Rü ngẽxguma texé
cuxũ̃ íjaxuaxũ̃chaũ̃gu naxca̱x i curü
dauxũ̃chiru, rü name nixĩ i curü
dejuxũ̃chiru rü ta noxtacüma tüxna
cunaxã. 41—Rü ngẽxguma texé cuxũ̃
mu̱xgu na wüxi i quirúmetrugu ṯacü
tüxũ̃́ cuingexũ̃ca̱x, rü name nixĩ i taxre i
quirúmetrugu tüxũ̃́ cujange. 42—Rü
ngẽxguma texé curü ngẽmaxũ̃ca̱x cuxna
caxgu, rü name nixĩ i tüxna cunaxã. Rü
tama name na namaã cuxaüxũ̃ i curü
ngẽmaxũ̃gü ega texé paxaãchi cuxna
naxca̱x caxgu.

Name nixĩ i nüxũ̃ tangechaũ̃ i tórü uwanügü

43Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Pema rü marü nüxũ̃ pexĩnüẽ ga
Tupanaãrü mu ga Muĩsé nuxcüma nüxũ̃
ixuxũ̃ ga nhaxũ̃:
“¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü, rü
nachi naxai i curü uwanü!”
nhaxũ̃. 44—Notürü chama rü pemaã
nüxũ̃ chixu rü: —¡Nüxũ̃ pengechaũ̃ i
perü uwanügü! ¡Rü naxca̱x pejumuxẽ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri pemaã
chopetüchaũ̃xũ̃! 45—Rü ngẽxguma
ngẽmaãcü pemaxẽgu rü aixcuma Penatü
ja dauxũ̃gucü nanegü tá peixĩgü. Erü
nüma rü inanabáixẽẽ ja üa̱xcü naxca̱x i
mexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü.
Rü nanapuxẽẽ naxca̱x i duũ̃xũ̃gü i meã
maxẽxũ̃ rü duũ̃xũ̃gü i chixri maxẽxũ̃.
46—Rü ngẽxguma chi ngẽma duũ̃xũ̃gü i
pexũ̃ ngechaũ̃güxũ̃xũ̃xĩcatama
pengechaũ̃gügu, ¿rü ṯacü rü ãmare tá

Tupanaxũtawa pejauxgü naxcax i
ngẽma? Erü ngẽma jatügü i Romaãrü
ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ ideetanüxũwa
puracüexũ rü ngẽxgumarüũ nanaxügü.
47—Rü ngẽxguma chi
peeneẽgüxũxicatama perümoxẽgu, rü
maneca guxũ i duũxũgürüũtama
peixĩgü. Erü woo ngẽma duũxũgü i
tama Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü
ngẽxgumarüũtama nanaxügü. 48—Rü
ngẽmacax name nixĩ na aixcuma meã
ipeiwexgüxũ ngẽma Penatü ja Tupana
meã na iwéxũrüũ.

**Ngechuchu rü norü ngúetanüxũxũ
nangúexẽẽ na nhuxãcü
mexũ naxügüxũ**

6 1Rü ngẽxguma tacü rü mexũ
pexüxchaũgu, rü name nixĩ i
pexuãẽ na tama duũxũgüpexewa
penaxüxũ i ngẽma na duũxũgü pexũ
dauxũcax rü pexũ jacuaxüũgüxũcax. Erü
ngẽxguma duũxũgü pexũ
icuaxüũgüxũcax mexũ pexüxgu, rü
Penatü ja dauxũgucü rü tãũxũtáma
ãmare pexna naxã. 2—Rü ngẽmacax
ngẽxguma texéxũ curüngũxẽẽchaũgu, rü
name nixĩ i tama poraãcü nüxũ
cuixuchiga i ngẽma. Rü tama name i
ngẽma duũxũgü i togüpexewa meã
maxẽnetaxũrüũ na cuiĩxũ. Erü nümagü
rü norü me nixĩ i ngutaquexepataũgüwa
rü ĩãnemaũgüwa nüxũ nixuchiga ega
tacü rü mexũ naxügügu. Rü ngẽmaãcü
nanaxügü na togü meã nachiga
idexagüxũcax. Notürü chama rü
aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma
na duũxũgü nüxũ icuaxüũgüxũ nixĩ i
norü ãmare, rü tãũxũtáma nanajauxgü i
to i ãmare i Tupanaxũtawa. 3-4—Notürü
i cuma rü ngẽxguma tacü tüxna cuxãxgu
ja jíxema ngearü ngẽmaxũãxgüxe, rü
name nixĩ i taxúema cuxũ dauãcüma na
cunaxüxũ i ngẽma. Rü woo
cumücüxüchi rü tama name i nüxũ na
nacuáxũ i ngẽma. Rü Cunatü ja
dauxũgucü ja nüxũ daucü i ngẽma
cuxicatama cuxüxũ, rü tá cuxna nanaxã
i curü ãmare.

**Ngechuchu nanangúexẽẽ
ga jumuxẽchiga**
(Lc 11.2-4)

5—Rü ngẽxguma pejumuxẽgügu, rü
tama name i ngẽma duũxũgü i
togüpexewa meã maxẽnetaxũrüũ
peixĩgü. Erü nümagü rü ngẽxguma
najumuxẽgügu, rü norü me nixĩ na
chiãcü najumuxẽgüxũ i
ngutaquexepataũgüwa rü ĩãnemaũgüwa
na duũxũgü nüxũ na daugüxũcax. Rü
aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma
na duũxũgü nüxũ daugüxũxĩcatama nixĩ
i norü ãmare. 6—Notürü ngẽxguma
cujumuxẽgu, rü name nixĩ i curü
ucapugu cuxücu, rü cunawãxta i curü
ĩãx, rü ngẽ́ma cujumuxẽ namaã ja
Cunatü ja bexma cumaãxĩcatama ngẽ́ma
ngẽxmacü. Rü ngẽxguma ja jima Cunatü
ja Tupana ja nüxũ daucü i ngẽma cúãcü
cuxüxũ, rü nüma tá cuxna nanaxã i curü
ãmare. 7—Rü tama name i notücaxma
cunamaxẽẽ i curü jumuxẽ naxrüũ i
ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ
cuaxgüxũ. Erü nümagü rü nagu
narüxĩnüẽ rü ngẽma na
namaxẽẽgüãxũcax i norü jumuxẽ rü
Tupana tá nüxũ naxĩnü. 8—Rü tama
name i ngẽma duũxũgürüũ peixĩgü, erü
woo taũta naxcax ípecaxgu rü Penatü ja

Tupana rü marü nüxũ̃ nacuax na tacü
pexũ̃ taxuxũ̃. 9—Rü ngẽmacax rü
nhaãcü tá pejumuxẽgü i pemax:
“Pa Tonatü ja Dauxũ̃gucüx, rü
aixcuma üünecü cuixĩ i cumax.
10 ¡Rü núma naxũ na torü ãẽxgacü
cuiĩxũ̃cax! Rü tanaxwaxe i curü
ngúchaũ̃ na naxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i
nhama i naãnewa ngẽxgumarüũ̃ i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa na curü
ngúchaũ̃ ínaxügüxũ̃rüũ̃. 11 ¡Rü
toxna naxã i torü õna i nhama i
ngunexũ̃cax ixĩxũ̃! 12 ¡Rü toxũ̃
nüxũ̃ nangechaũ̃ i torü chixexũ̃ i
taxüxũ̃ ngẽxgumarüũ̃ i toma rü
tüxũ̃ nüxũ̃ na tangechaũ̃xũ̃rüũ̃ ja
jíxema chixexũ̃ tomaã ügüxe!
13 ¡Tãṹ i tacü rü chixexũ̃pexewa
toxũ̃ cuwogüxũ̃ na tama nagu
tajixũ̃cax! Notürü tanaxwaxe i
toxna cudau na tama ngẽma
chixexũ̃ taxügüxũ̃cax. Erü cuma
rü guxũ̃guma guxũ̃ãrü ãẽxgacü
cuixĩ rü cuporaxũ̃chi rü
cumexẽchi. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃”.
14—Rü ngẽxguma pema nüxũ̃ nüxũ̃
pengechaũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃
pemaã ügüxũ̃, rü Penatü ja dauxũ̃gucü rü
tá ta pexũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃ i perü
pecadugü. 15—Notürü ngẽxguma tama
nüxũ̃ nüxũ̃ pengechaũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃gü
i chixexũ̃ pemaã ügüxũ̃, rü Penatü ja
dauxũ̃gucü rü tá ta tãũxũ̃táma pexũ̃ nüxũ̃
nangechaũ̃ i perü pecadugü.

Ngechuchu nanangúexẽẽ ga aurechiga

16—Rü ngẽxguma tama
pechibüeãcüma Tupanacax pexaureegu
rü tama name i pegü
pengechaũ̃chíwexẽẽ naxrüũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i togüpexewa meã
maxẽnetaxũ̃. Erü nümagü rü ngẽmaãcü
nanaxügü na togü nüxũ̃ na daugüxũ̃cax
i ngẽma na Tupanacax naxaureexũ̃. Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma
na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃xĩcatama nixĩ
i norü ãmare. 17—Notürü ngẽxguma
cuma rü Tupanacax cuxauregu rü name
nixĩ i meã cugü cujauxchametü rü meã
cugü curüxĩxẽẽru. 18—Rü ngẽmaãcü i
togü i duũ̃xũ̃gü rü tãũxũ̃táma nüxũ̃
nacuaxgü na Tupanacax cuxaurexũ̃. Rü
Cunatü ja bexma cumaã ngẽma
ngẽxmacüxicatátama cuxũ̃ nadau, rü tá
cuxna nanaxã i curü ãmare naxcax i
ngẽma cuxüxũ̃.

Nhuxãcü tüxũ̃ nangẽxma i tórü meruũ̃gü i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
(Lc 12.33-34)

19—Rü tama name i pegücax
penanutaquexe i muxĩma i perü meruũ̃gü i
nhama i naãnewa. Erü nhama i naãnewa
rü paxama nagux i perü ngẽmaxũ̃gü, rü
naweane rü paxama nanachixexẽẽ, rü
ngĩtaaxgüxũ̃ rü naxcax nangĩxgü. 20—Rü
narümemaẽ nixĩ i penamuxẽẽ i perü meruũ̃
i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa. Erü ngẽma rü
tãũxũ̃táma nagux, rü naweane rü
tãũxũ̃táma nanachixexẽẽ, rü ngĩtaaxgüxũ̃
rü tãũxũ̃táma naxcax nangĩxgü. 21—Erü
ngextá ínangẽxmaxũ̃wa i perü meruũ̃gü, rü
ngẽxma nixĩ iperüxĩnüẽxũ̃.

Taxüneãrü omüchiga
(Lc 11.34-36)

22—Cuxetügü rü nhama wüxi i
omürüũ̃ nixĩ i cuxunecax. Rü ngẽxguma
ngẽma Tupana cuxũ̃ naxwaxexũ̃cax

cudạxgu, rü guxũma i curü maxũ rü name. 23—Notürü ngẽxguma nhama i naãneãrü ngúchaũcạx cudạxgu, rü guxũma i curü maxũ rü chixexũwa nangẽxma. Rü aixcuma nataxuma i ẽãnexũ i ngẽmaãrü jexera ixĩxũ i Tupanapẹxewa.

¿Texécạx tá cumaxũ,
Tupanacạx
rü ẹxna dĩẽrucạx?
(Lc 11.34-36)

24—Taxucürüwa wüxi i duũxũ rü nataxrearü coriãx. Erü wüxi i norü corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá nüxũ nangechaũ. Rü ẹxna wüxicạx rü tá meã napuracü, rü ngẽma to rü tá nüxũ naxo. Rü taxucürüwa Tupanacạx pemaxẽ, ega perü dĩẽruguama perüxĩnüẽgu.

Tupana rü naxãcügüna nadau
(Lc 12.22-31)

25—Rü ngẽmacạx pemaã nüxũ chixu rü: ¡Tãũ i pexoegaãẽgüxũ naxcạx na ṭacü tá pengõxgüxũ rü ṭacü tá peixaxgüxũ, rü ṭacümaã tá na pexãxchirugüxũ! Erü perü maxũ rü õnaãrü jexera nixĩ, rü pexene rü naxchiruarü jexera nixĩ. 26—¡Dücax penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ, rü tama nanetüarü o ibuxgüxũ, rü ngepatagüxũ na ngexta namaã nanguxũgüxũcạx i norü õna! Notürü Penatü ja dauxũgucü rü nanaxüwemü. Rü pema rü Tupanacạx rü guxũma i werigüarü jexera peixĩgü. 27—Rü taxuwama name na ṭacücạx pexoegaãẽgüxũ. Erü taxucürüwa ja wüxie i pema rü wüxi i ngoragu rü ipenamạxãchixẽẽ i perü maxũ ega woo poraãcü naxcạx pexoegaãẽgügu. 28—¿Rü tụxcüũ pexoegaãẽgü naxcạx i pexchiru? ¡Dücax penangugü i ngẽma putüragü i ngextámare jaexũ i tama puracüexũ, rü tama nügü üxchirugüxũ! 29—Notürü pemaã nüxũ chixu rü woo guma ãẽxgacü ga Charumáũ ga na namexẽchixũ ga naxchiru, rü taguma wüxi ga putürachacurüũ namexẽchi. 30—Rü ngẽxguma Tupana ngẽmaãcü nangạxãẽgu i ngẽma putüragü i nhụxma ngẽxmagüxũ notürü moxũ rü marü taxuxũ, rü jexera tá pexna nadau i pemax, Pa Jatügü i Tama Aixcuma Meã Jaxõgüxũx. 31—Rü ngẽmacạx tama name i pexoegaãẽgü rü nhaperügügü: —¿Ṭacü tá tangõxgü? rü ẹxna —¿ṭacü tá tixaxgü? rü ẹxna —¿ṭacümaã tá taxãxchirugü? —nhaperügügü. 32—Erü nhama i naãnecũãx i duũxũgü rü naxcạx nadaugü i guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ. Notürü pema rü pexṹ nangẽxma ja Penatü ja dauxũgucü ja nüẽchama nüxũ cuácü i pexṹ na nataxuxũ i guxũma i ngẽma. 33—Notürü narümemaẽ nixĩ i Tupanacạxira pedaugü na ngẽma nüma pexṹ nanaxwạxexũxĩra pexügüxũcạx. Rü naẽtü tá pexna nanaxã i guxũma i ṭacü i pexṹ taxuxũ. 34—¡Tãũ i naxcạx pexoegaãẽgüxũ i ngẽma moxũ tá üpetüxũ! Erü ngẽma moxũãrü ngunexũ rü tá nüxṹ nangẽxma i guxchaxũgü i namaã ínanguxũ. Erü wüxichigü i ngunexũ rü nüxṹ nangẽxma i noxrütama guxchaxũgü, rü ngẽmacạx tama name i moxũãrü guxchaxũgücạx pexoegaãẽgü i nhụxmax —nhanagürü.

Tama name i togüarü maxũxũ tangugü
(Lc 6.37-38, 41-42)

7 [1]Rü Ngechuchu rü nhanagürü ta:
—¡Tãũ i togüxũ peixuxũ na tama
Tupana pexna c̲axũc̲a̲x! [2]—Erü
ngẽxgumarüũ na togüarü maxũxũ na
pengugüxũrüũ, rü Tupana tá pexũ
nangugü. Rü ngẽxgumarüũ na togümaã
penaxüxũrüũ, rü Tupana tá pemaã
nanaxü. [3]—¿Rü tü̲xcüũ i nüxũ
cudawenüxũ i ngẽma cueneẽãrü
üxaxetüxũ i íraxũ, ega chi tama naxc̲a̲x
cuxoegaãẽgu i ngẽma cuxetüwatama
ngẽxmaxũ i naĩpüta i taxũ? [4]—Rü
ngẽxguma cuxetüwatama nangẽxmagu i
wüxi i naĩpüta i taxũ ¿rü nhuxãcü i
cueneẽxũ cuchixewexũ, rü nhácuxũ
nüxũ:
"¡Pa Chaueneẽx, cuxũ chanajauxchaũ i
ngẽma curü üxaxetüxũ!" —nhácuxũ?
[5]—Pa Duũxũ i Meã Maxnetaxũx, rü name
nixĩ i cunajauxira i ngẽma naĩpüta i
cuxetüwatama ngẽxmaxũ, rü ngẽmaãcü tá
mea nüxũ cudau na cunajaxuxũc̲a̲x i
ngẽma cueneẽãrü üxaxetüxũ. [Rü
ngẽmac̲a̲x name nixĩ i cuxira nüxũ curüxo i
ngẽma chixexũ i taxũ i cumatama cuxüxũ,
rü ngẽxguma tá cume na nüxũ
curüngũxẽẽxũc̲a̲x i cueneẽ na nüxũ
naxoxũc̲a̲x i ngẽma chixexũ i íraxũ i
naxüxũ.] [6]—Rü tama name i Tupanaãrü
ore i üünexũmaã penachixewe i ngẽma
duũxũgü i chixecümagüxũ i tama
jaxõgüchaũxũ, erü ngürüãchi ngẽmac̲a̲x tá
pexũ nim̲a̲xgü. Rü ngẽxgumarüũ tama
name i Tupanaãrü oremaã penachixewe i
ngẽma duũxũgü i tama nüxũ
cu̲a̲xgüchaũxũ, erü tá ínanat̲a̲xgü.

Name nixĩ i tórü jumuxẽwa Tupanana naxc̲a̲x taca rü naxc̲a̲x tadaugü rü ĩã̲xwa: Tu tu tu, nhatarügügü
(Lc 6.31, 11.9-13)

[7]—¡Tupanana naxc̲a̲x peca! rü nüma
tá pexna nanaxã. ¡Rü Tupanaxũtagu
naxc̲a̲x pedau! rü tá nüxũ ipejangau. ¡Rü
norü ĩã̲xwa: Tu tu tu, nhapegü! rü tá
pexc̲a̲x najawãxna. [8]—Erü guxãma ja
jíxema naxc̲a̲x íc̲a̲xe, rü tanajaxu. Rü
guxãma ja naxc̲a̲x dauxe, rü nüxũ
itajangau. Rü guxãma ja jixema ĩã̲xwa:
Tu tu tu, nhagüxe, rü tá tümac̲a̲x
niwãxna. [9]—Rü dücax i pemax, rü
ngẽxguma chi wüxi i pexacü pexna
caxgu, rü ¿nhuxãcü chi wüxi ja nuta
nüxna pexãxũ? [10]—Rü ngẽxguma chi
choxnic̲a̲x pexna nacaxgu rü ¿nhuxãcü
chi i ãxtape nüxna penaxãxũ? [11]—Rü
pema na pechixecümachiréxũ rü nüxũ
pecu̲a̲x na mexũ i ãmare pexacügüna
pexãxũ. Notürü Penatü ja dauxũgucü rü
ngẽma pema pexacügüna pexãxũãrü
jexera tá tüxna naxã ja jíxema naxũtawa
naxc̲a̲x íc̲a̲xe. [12]—Rü pemaã nüxũ chixu,
rü ngẽma pema penaxw̲a̲xexũ i togü
pemaã na naxüxũ, rü name nixĩ i pema
rü ta ngẽmaãcütama namaã penaxü. Erü
ngẽmaãcü tüxũ namu i Tupanaãrü ore
ga Muĩsé ümatüxũ rü jema ore ga
nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü ümatüxũ.

Ĩã̲x i íraxũchiga
(Lc 13.24)

[13]—Name nixĩ i ngẽma ĩã̲x i
íraxũwaama peichocu. Erü ngẽma ĩã̲x i
juwa tüxũ gaxũ rü ngẽma nama i juwa
daxũ rü nata. Rü muxũchixũma i

duũxũgü nagu naxĩ. 14—Notürü ngẽma
nama i maxũwa nadaxũ rü ngẽma ĩã̱x i
maxũcã̱x nawa ixücuxũ rü naxíra. Rü
noxretama nixĩ i duũxũgü i nüxũ
ijangaugüxũ.

**Wüxi i nanetü rü norü owa
nixĩ i nüxũ icuáxũ**
(Lc 6.43-44)

15—Rü naxcã̱x pexuãẽgü i ngẽma
doratã̱ã̱xgüxũ i nügü ixugünetaxũ na
Tupanaãrü orearü uruũgü jixĩgüxũ. Erü
nümagü rü petanüwa nangugü, rü nügü
mexũ i duũxũgüneta nixĩgüxẽẽ. Notürü
naãẽwa rü poraãcü chixexũgu
narüxĩnüẽ. 16—Rü pema rü nacümawa
tá nüxũ pecuã̱x i ngẽma duũxũgü,
ngẽxgumarüũ i wüxichigü i nanetügü rü
norü owa na nüxũ icuáxũrüũ ngoxi
name rü ẽ̱xna tama. Rü wüxi i torawa rü
taxucürüwama uwagü tajaxu. Rü wüxi i
chuchuxũwa rü taxucürüwama ori i figu
tajaxu. 17—Erü guxũma i nanetü i mexũ
rü name i norü o. Rü guxũma i nanetü i
chixexũ rü nachixe i norü o. 18—Rü
wüxi i nanetü i mexũ rü taxucürüwama
nachixe i norü o. Rü wüxi i nanetü i
chixexũ rü taxucürüwama name i norü
o. 19—Rü guxũma i nanetü i tama mexũ
i norü o rü tajadaxüchi, rü nhũ̱xmachi
tajagu. 20—Rü ngẽxgumarüũ nacümawa
tá nüxũ pecuã̱x i ngẽma duũxũgü i
Tupanaãrü orearü uruũgüneta ixĩgüxũ.

**Tãũxũtáma guxũma i
duũxũgü nichocu i ngextá
Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũwa**
(Lc 13.25-27)

21—Rü tama guxũma i duũxũgü i
nügü ixugüxũ na chorü duũxũgü
jixĩgüxũ rü tá nichocu i ngextá Tupana
ãẽ̱xgacü íixĩxũwa. Notürü jíxema
aixcuma Chaunatü ja dauxũgucüga
ĩnüẽxẽxĩcatátama tixĩ ja ngẽma
ichocuxe. 22—Rü ngẽxguma ngẽma
ngunexũ i naãneãrü gũ̱xwa nanguxgu,
rü muxũma i duũxũgü rü choxũ tá
nhanagürügü: —Pa Corix, toma rü togü
i duũxũgümaã nüxũ tixu i curü ore, rü
cuégagu ítanawoxũ i ñõ̱xogü, rü
cuégagu tanaxü i muxũma i mexũ i taxũ
i Tupanaãrü poramaã taxüxũ
—nhanagürügü tá choxũ. 23—Notürü
ngẽxguma rü tá nhacharügü nüxũ:
—Taguma chorü duũxũgü peixĩgü. ¡Rü
choxna peixĩgachi i pema i chixexũ
ügüe! —nhacharügü tá.

**Jatü i Cristuga ĩnüxũ rü jatü i
tama Cristuga ĩnüxũchiga**
(Mr 1.22, Lc 6.47-49)

24—Rü ngẽmacã̱x ja jíxema choxũ
ĩnüxẽ rü naxṹxe i ngẽma chama tüxũ
chamuxũ, rü wüxi ga jatü ga meã
naãẽxũ cuácü ga nuta ga tacüétügu
üpatacürüũ tixĩ. 25—Rü pucü ga tacü
ínangu, rü narübai ga taxtü, rü nixũũchi
ga wüxi ga poracü ga buanecü rü guma
ĩgu nangu. Notürü guma ĩ rü tama
niwã̱xtaũ jerü wüxi ga nutaétügu naxü.
26—Notürü jíxema choxũ ĩnüxẽ rü tama
naxṹxe i ngẽma chama tüxũ chamuxũ,
rü wüxi ga jatü ga tama naãẽxũ cuácü
ga naxnücügumare üpatacürüũ tixĩ.
27—Rü pucü ga tacü ínangu, rü narübai
ga taxtü, rü wüxi ga poracü ga buanecü
nixũũchi rü nagu nangu ga guma ĩ. Rü
niwã̱xtaũ, rü jexma najarüxo ga guxũma
—nhanagürü ga Ngechuchu. 28Rü
jexguma jagúegagu ga Ngechuchu ga na

jadexaxũ̃, rü ga duũ̃xũ̃gü rü
nabaixãchiãẽgü namaã ga norü
nguxẽẽtae. [29]Jerü nüma rü Tupanaãrü
poramaã nanangúexẽẽ, rü tama jema
ngúexẽẽruũ̃gü ga ore ga mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ̃rüũ̃ nixĩ.

Ngechuchu rü wüxi ga
rüchaxünexũ̃cax najataanexẽẽ
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 [1]Rü jexguma guma maxpṹnewa
janaxüegu ga Ngechuchu, rü
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nawe narüxĩ. [2]Rü
Ngechuchucax nixũ ga wüxi ga jatü ga
chaxünemaã idaawecü. Rü
Ngechuchupexegu najacaxã́püxü, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, ngẽxguma
chi cuma cunaxwaxegu, rü chi cuxũ̃
natauxcha na choxũ̃ curümexẽẽxũ̃
—nhanagürü. [3]Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nüxũ̃ ningõgü, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Ngũ̃, chanaxwaxe.
¡Rüme! —nhanagürü. Rü jexguma jema
nhaxgu ga Ngechuchu, rü naxcax
nitaane ga guma jatü ga na
nachaxüneãxũ̃. [4]Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Dücax,
taxuxüũ̃táma cuixu texémaã! ¡Notürü
ngẽ́ma paixũ̃tawa naxũ, rü cugü ijawex!
¡Rü nüxna naxã i ngẽma ãmare ga
Muĩsé tüxũ̃ muxũ̃ na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
cuáxũ̃cax na curümexũ̃! —nhanagürü.

Ngechuchu rü Romacũ̃ãx
ga churaragüarü ãẽxgacüarü
duũ̃xũ̃xũ̃ narümexẽẽ
(Lc 7.1-10)

[5-6]Rü Caparnáũwa naxũ ga
Ngechuchu. Rü jexguma jéma
nanguxgu, rü wüxi ga churaragüarü
ãẽxgacü ga capitã́ũ ga Romacũ̃ãx rü
Ngechuchucax nixũ. Rü Ngechuchuxũ̃
nacaaxũ̃, rü nhanagürü: —Pa Corix,
chorü duũ̃xũ̃ rü nanawãĩxãchi. Rü
ngürücarewa nangẽxma i chapatawa, rü
poraãcüxũ̃chima ngúxũ̃ ninge
—nhanagürü. [7]Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Marü tá ngẽ́ma
chaxũ na naxcax chajataanexẽẽxũ̃cax
—nhanagürü. [8]Notürü nüma ga capitã́ũ
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa Corix,
chama rü taxuwama chame na
chapatagu na cuxücuxũ̃cax. Rü
chanaxwaxe i curü orewaxicatama nüxũ̃
cuixu, rü tá naxcax nitaane i chorü
duũ̃xũ̃. [9]—Erü chama rü ta rü chorü
ãẽxgacümexẽwa changẽxma. Rü
chaxmexwa nangẽxmagü ta i nhuxre i
churaragü. Rü ngẽxguma chanamuxgu i
wüxi na ngextá naxũxũ̃cax, rü ngẽ́ma
naxũ. Rü ngẽxguma chaugüxũ̃tawa
naxcax changemagu i to, rü chauxũ̃tawa
nangu. Rü ngẽxguma wüxi i chorü
duũ̃xũ̃xũ̃ chamuxgu na tacü na
naxüxũ̃cax, rü choxũ̃ nanaxü
—nhanagürü. [10]Rü jexguma jemaxũ̃
naxĩnügu ga Ngechuchu rü
nabaixãchiãẽ. Rü nhanagürü nüxũ̃ ga
jema duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü
taxuũ̃ma i Judéugütanüwa nüxũ̃
ichajangau i wüxi i duũ̃xũ̃ i nhaã
jatürüũ̃ aixcuma jaxõxũ̃. [11]—Rü chama
rü pemaã nüxũ̃ chixu rü muxũchixũ̃ i
duũ̃xũ̃gü rü guxũ̃wama tá ne naxĩ, rü
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa tá nachibüe
namaã ja tórü oxigü ja Abrã́ũ rü Isaqui,
rü Jacú. [12]—Notürü muxũ̃ma i
Abrã́ũtanüxũ̃gü i Judéugü rü tãũxũ̃táma
nichocu i ngextá Tupana ãẽxgacü

íixĩxũ̃wa. Rü ẽãnexũ̃wa tá nawogü. Rü
ngẽ́ma tá naxauxe, rü tá
nixũ̃́xchapütagü —nhanagürü. 13Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
jema capitã́ũxũ̃: —¡Cupatacax nataegu!
Rü tá naxcax nitaane i curü duũ̃xũ̃, erü
cujaxõ na naxcax tá jataanexũ̃
—nhanagürü. Rü jexgumatama naxcax
nitaane ga jema capitã́ũãrü duũ̃xũ̃.

Ngechuchu rü Pedru naxẽcax najataanexẽẽ
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14Rü Pedrupatawa naxũ ga
Ngechuchu. Rü jéma ngĩxũ̃ nadau ga
Pedru naxẽ ga ngürücaregu irüxãũxcü
jerü ijaxaxüne. 15Rü Ngechuchu
ngĩxmexgu ningõgü, rü jexgumatama
igauxãchi ga jema na jaxaxünexũ̃. Rü
íirüda ga ngĩmax. Rü nhuxmachi naxcax
inamexẽẽ ga õna.

Ngechuchu rü muxũ̃ma ga iḏaaweexũ̃cax najataanexẽẽ
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16Rü jexguma marü janaxücuchaũ̃gu ga
üaxcü, rü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga ngoxoãxgüxũ̃. Rü
wüxitama ga oremaã Ngechuchu
ínanawoxũ̃ ga jema ngoxogü. Rü
nanameẽxẽẽ ta ga guxũ̃ma ga jema togü ga
iḏaaweexũ̃. 17Rü jemaãcü Ngechuchu
najanguxẽẽ ga jema ore ga nuxcümaxũ̃xũ̃
ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Ichaía nüxũ̃
ixuxũ̃ ga nhaxũ̃:

> “Rü nüma rü tüxũ̃ naporaexẽẽ i
> ngẽxguma ituraegu, rü tüxũ̃
> narümeexẽẽ i ngẽxguma
> iḏaaweegu”,

nhaxũ̃.

Duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuwe rüxĩxchaũ̃xũ̃chiga
(Lc 9.57-62)

18Rü jexguma Ngechuchu nüxũ̃ daxgu
ga muxũma ga duũ̃xũ̃gü na nüxũ̃
íchomaẽguãchixũ̃, rü norü
ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ nixu, rü nhanagürü:
—¡Rü ngĩxã, rü naxtaxaarü tocutüwa
taxĩ! —nhanagürü. 19Rü wüxi ga
ngúexẽẽruũ̃ ga ore ga mugüwa
nguxẽẽtaexũ̃, rü Ngechuchucax nixũ, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃ Pa
Ngechuchux, cuwe charüxũxchaũ̃ i
ngextá cuma ícuxũxũ̃wa —nhanagürü.
20Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Ngowagü rü nüxũ̃́
nangẽxma i naxmaũ̃gü, rü werigü rü
nüxũ̃́ nangẽxma i naxchiãũ̃gü. Notürü
chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃, rü nataxuma i chauchica i
ngextá nagu chicuxeruxũ̃ —nhanagürü.
21Rü wüxi ga to ga norü ngúexũ̃, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, cuwe
charüxũxchaũ̃, notürü chanaxwaxe i
chaunatü tüxũ̃ ichajataxira
—nhanagürü. 22Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Noxtacüma chawe rüxũ! Rü nüẽ́ i
ngẽma cutanüxũ̃ i tama jaxõgüxũ̃
ijataxgü i ngẽma juexũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu rü buanecüxũ̃ rü juãpexũ̃ ínajachaxãchixẽẽ
(Mr 4.35-44; Lc 8.22-25)

23Rü jexguma ga Ngechuchu rü wüxi
ga nguegu nixüe. Rü norü ngúexũ̃gü rü
ta ínajaxümücügü, rü inaxĩãchi. 24Rü
ngürüãchi naxtaxaarü ngãxũ̃tügu nüxũ̃
naxü ga wüxi ga buanecü ga taxüchicü.

Rü guma nguewa rü nijacuchichigü ga
dexá. Notürü ga Ngechuchu rü nape.
25Rü jexguma ga norü ngúexũgü rü
ínanaḇaixgügü, rü nhanagürügü nüxũ:
—Pa Corix, ¡toxũ rüngũxẽẽ, erü
ngẽmama itabaxũgü! —nhanagürügü.
26Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Duũxũgü i Tama
Aixcuma Jaxõgüxũx, ¿tu̱xcüũ pemuũẽ?
—nhanagürü. Rü jexguma ga
Ngechuchu rü ínarüda. Rü buanecü rü
juãpena nachogü. Rü ínajachaxãchi ga
buanecü, rü inajarüxo ga juãpe, rü
ínachaxanemare. 27Rü nümagü ga norü
ngúexũgü rü naḇaixãchiãẽgü, rü
nügümaã nhanagürügü: —¿Ṯacü e̱xna
nixĩ i nhaã jatü rü ngẽmaca̱x a̱ixrüxũ i
buanecü rü juãpe rü naga naxĩnüẽxũ?
—nhanagürügü.

Jatügü ga Gadaracũã̱x ga ṉgoxogü nawa jexmagüxũ

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgü rü
naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga
Gadaraarü naãnewa. Rü jexguma jéma
nangugügu, rü Ngechuchuca̱x jéma
nibuxmü ga taxre ga jatügü ga
duũxẽchíque̱xetanügu
jarüxauchigütanüneũxũ. Rü jema taxre
rü niṉgoxoã̱x, rü nidüraexüchi. Rü
jemaca̱x taxucürüwama texé jéma
namawa taxüpetü. 29Rü jema taxre rü
aita naxüe, rü nhanagürügü: —¿Tu̱xcüũ
toxũ nuã cujachixewe, Pa Ngechuchu ja
Tupana Nane? ¿E̱xna nuã cuxũ na toxũ
ícujawoxũxũca̱x taũta nawa nangujane
na Tupana toxũ pocuexũ?
—nhanagürügü. 30Rü jema nachicaarü
ngaicamana nachibüe ga muxũma ga
cuchigü. 31Rü jema ṉgoxogü rü
Ngechuchuxũ naca̱a̱xũgü, rü
nhanagürügü: —Rü ngẽxguma toxũ
ícuwoxũgu, ¡rü ngẽma cuchigügu toxũ
nachocuxẽẽ! —nhanagürügü. 32Rü
jexguma ga Ngechuchu, rü nhanagürü
nüxũ: —Ẽcü, ¡ngẽ́ma pexĩ!
—nhanagürü. Rü jexguma ga jema
ṉgoxogü rü ínachoxũ nawa ga jema
taxre ga jatügü, rü jema cuchigügu
najachocu. Rü nhu̱xmachi guxũma ga
jema cuchigü rü inaxũãchi, rü
naxtaxacutüarü ma̱xpṹxũwa
najarüjuxgü, rü jexma naji. 33—Rü jema
cuchigüarü daruũgü rü naḇaixãchiãẽgü,
rü ĩãneca̱x nibuxmü. Rü jexguma
ĩãnewa nangugügu, rü nüxũ nixugügü
ga guxũma ga jema ngupetüxũ ga
nhuxãcü naxca̱x na jataanegüxũ ga jema
taxre ga jatügü ga ṉgoxoã̱xgüxũ. 34—Rü
jexguma ga guxũma ga jema ĩãnecũã̱x
ga duũxũgü, rü Ngechuchuxũtawa naxĩ.
Rü jexguma Ngechuchuxũ nadaugügu,
rü nüxũ naca̱a̱xũgü na ínaxũxũxũca̱x ga
jema norü naãnewa.

Ngechuchu rü wüxi ga jatü ga naẉãĩxãchicüca̱x najataanexẽẽ

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 1Rü jexguma ga Ngechuchu rü
wüxi ga nguegu nixüe. Rü
naxtaxaarü tocutüwa naxũ, rü
noxrütama ĩãnewa nangu. 2Rü jéma
guma ĩãnewa rü duũxũgü rü
Ngechuchuxũtawa nanangetaũgü ga
wüxi ga jatü ga naẉãĩxãchicü. Rü
jexguma Ngechuchu nüxũ da̱xgu ga
nhuxãcü aixcuma na jaxõgüãxũ ga jema
duũxũgü rü nhanagürü nüxũ ga guma
iḇaawecü: —¡Nataãẽ, Pa Chaunex! Erü

curü pecadugü rü marü cuxḗ̃ nüxẽ̃
changechaẽ̃ —nhanagürü. 3Rü jéma
najexma ga nhuxre ga ngúexẽẽruẽ̃gü ga
ore ga mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxẽ̃. Rü
nümagü rü nügüãẽwa nhanagürügü:
—¿Nhaã jatü rü ṯacü Tupanamaã
nixugü? —nhanagürügü. 4Notürü ga
Ngechuchu rü nüxẽ̃ nacua̱xama ga jema
naãẽwa nagu naxĩnüẽxẽ̃. Rü jemaca̱x
nhanagürü nüxẽ̃: —¿Tü̱xcüẽ̃ chixexẽ̃gu
perüxĩnüẽ? 5—¿Ṯacü nixĩ i ngẽma
rütauxchamaẽxẽ̃ na namaã nüxẽ̃ ixuxẽ̃
ja daa nawa̱ẽ̃ixãchicü:
“Rü curü pecadugü rü marü cuxḗ̃
nüxẽ̃ changechaẽ̃”, rü e̱xna:
“¡Inachi rü íixũ!” nhagüxẽ̃ nüxẽ̃?
6—Notürü i nhu̱xma rü tá pexẽ̃ nüxẽ̃
chadauxẽẽ na Chaunatü ja Tupana núma
choxẽ̃ muxẽ̃ na duẽ̃xẽ̃güaxḗ̃ nüxẽ̃
changechaẽ̃xẽ̃ca̱x i norü pecadugü
—nhanagürü. Rü jexguma rü nhanagürü
nüxẽ̃ ga guma nawa̱ẽ̃ixãchicü: —¡Inachi, rü
najaxu i curü caruẽ̃, rü cupatawa naxũ!
—nhanagürü. 7—Rü jexgumatama ga
guma nawa̱ẽ̃ixãchicü rü inachi, rü napatawa
naxũ. 8Rü jexguma jemaxẽ̃ nadaugügu ga
duẽ̃xẽ̃gü, rü poraãcü namuẽ̃ẽ. Rü
Tupanaxẽ̃ nicua̱xüẽ̃gü, rü nhanagürügü:
—Moxẽ, Pa Tupanax, erü cunaporaxẽẽ i
nhaã jatü na ngẽmaãcü mexẽ̃ toxca̱x
naxüxẽ̃ca̱x —nhanagürügü.

Mateuca̱x naca ga Ngechuchu

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9Rü jexguma jéma inaxũãchigu ga
Ngechuchu, rü jéma nüxẽ̃ nadau ga wüxi
ga jatü ga Mateugu ãẽ̃gaxẽ̃ ga jéma rütoxẽ̃
ga ngextá Romaãrü ãẽ̃xgacücа̱x dĩẽru
ngĩxẽ̃ ínajauxgüxẽ̃wa jerü woetama
jemawa napuracü. Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxẽ̃: —¡Chawe rüxũ!
—nhanagürü. Rü jexguma ga Mateu rü
inachi, rü nawe narüxũ. 10Rü
Mateupatawa naxũ ga Ngechuchu, rü jéma
nachibü. Rü ínangugü ta ga muxẽ̃ma ga
togü ga duẽ̃xẽ̃gü ga Romaãrü ãẽ̃xgacücа̱x
dĩẽru ngĩxẽ̃ jauxgüxẽ̃wa puracüexẽ̃, rü
togü ga duẽ̃xẽ̃gü ga taxúema nacümamaã
taãẽgüxẽ̃. Rü jema duẽ̃xẽ̃gü rü jéma
mechawa narütogü namaã ga Ngechuchu
rü norü ngúexẽ̃gü. 11Notürü jexguma
jemaxẽ̃ nadaugügu ga Parichéugü, rü
Ngechuchuarü ngúexẽ̃güna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Nhuxãcü i perü
ngúexẽẽruẽ̃ rü namaã nachibü i
ãẽ̃xgacüarü duẽ̃xẽ̃gü i dĩẽruarü jauxwa
puracüexẽ̃, rü duẽ̃xẽ̃gü i pecadua̱xgüxẽ̃?
—nhanagürügü. 12Rü jexguma jemaxẽ̃
naxĩnügu ga Ngechuchu, rü nhanagürü
nüxẽ̃ ga Parichéugü: —Ngẽma poraexẽ̃ rü
tama nanaxwa̱xegü ja duturu, notürü
ngẽma ida̱aweexẽ̃ nixĩ i naxwa̱xegüxẽ̃.
13—¡Rü ípeixĩ, rü nawa pengúe i
Tupanaãrü ore i ümatüxẽ̃ i nhaxẽ̃:
“Chama rü tama chanaxwa̱xe i
chauxca̱x pejama̱x i carnerugü,
notürü chanaxwa̱xe i togü pexẽ̃
nangechaẽ̃tümüẽ̃gü”,
nhaxẽ̃! Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Chama rü tama mexẽ̃güna na
chaxuxẽ̃ca̱x nixĩ i núma chaxũxẽ̃,
notürü núma chaxũ na nüxna
chaxuxẽ̃ca̱x i ngẽma pecadua̱xgüxẽ̃ na
ngẽmaãcü nüxẽ̃ naxoexẽ̃ca̱x i nacümagü
i chixexẽ̃gü —nhanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14Rü jexguma ga Juáẽ̃ ga
baiẽ̃xẽẽruẽ̃ãrü ngúexẽ̃gü, rü

Ngechuchucax naxĩ, rü nüxna nacagüe,
rü nhanagürügü: —Toma i Juãũãrü
ngúexũgü na tixĩgüxũ rü nümagü i
Parichéugü rü muẽxpüxcüna tama
tachibüe erü Tupanagu tarüxĩnüẽ. ¿Rü
tüxcüũ i curü ngúexũgü rü tama toxrüũ
Tupanacax naxauregü? —nhanagürügü.
15Rü Ngechuchu nanangãxũ rü
nhanagürü: —¿Exna wüxi i ngĩgüarü
petawa rü pexcax namexũ na ngẽma
nüxna naxugüxũ nangechaũẽxũ rü
naxaureexũ ega natanüwa nangẽxmagu
i ngẽma jatü i ngexwacax ãmaxũ?
Maneca tama nixĩ. Notürü wüxi i
ngunexũgu rü ngẽma jatü i ngexwacax
ãmaxũ rü tá namücügüna nixũgachi. Rü
ngẽma ngunexũgu tá nixĩ i aixcuma
naxaureexũ i namücügü. 16—Rü
taxúema tanapaita i wüxi i naxchiru i
ngauxũ namaã i wüxi i natüchi i
ngexwacaxũxũ i taũta nanhaãchimüxũ.
Erü ngẽxguma najauxgu i ngẽma
naxchiru rü tá nügü ínanaxíraxãchi i
ngẽma natüchi i ngexwacaxũxũ, rü tá
nanagauxẽẽ i ngẽma wexachiru. Rü
noxriarü jexera tá nixĩ i na nagauxũ.
17—Rü ngẽxgumarüũ ta rü taxúema
ngexwacaxũcü ja wĩũ rü nagu
tajabacuchi i wüxi i naxchixũ i marü
ngauxũ i naxchaxmünaxcax. Erü
ngẽxguma ngẽmaãcü naxüxgu rü jima
wĩũ ja ngexwacaxũcü rü narüngu, rü tá
najawãĩxẽẽ i ngẽma naxchixũ i ngauxũ i
naxchaxmünaxcax. Rü ngẽxma tá
najarütaxu ja wĩũ rü ngẽma naxchixũ rü
ta. Rü ngẽmacax tanaxwaxe ja
ngexwacaxũcü ja wĩũ rü ngexwacaxũxũ
i naxchixũgu tajabacuchi. Rü ngẽmaãcü
tãũxũtáma inajarütaxu. [Rü chorü
nguxẽẽtae i ngexwacaxũxũ rü
ngẽxgumarüũ ta nixĩ na taxucürüwama
namaã nawüxiguxũ i ngẽma
nuxcümaxũxũ i pecümagü —nhanagürü
ga Ngechuchu.]

Jáiruxacüchiga rü jema nge ga Ngechuchuchirugu ingõgücüchiga

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18Rü jexguma jemaãcü
ínangúexẽẽtaejane ga Ngechuchu, rü
naxũtawa nangu ga wüxi ga ãẽxgacü ga
Judéugüarü. Rü Ngechuchupexegu
najacaxãpüxü, rü nhanagürü nüxũ: —Pa
Corix, chauxacü rü ngexwacax iju.
Notürü ngẽxguma chi ngẽma cuxũxgu
rü ngĩxũ cuingõgügu, rü wena chixarü
imaxũ —nhanagürü. 19Rü inachi ga
Ngechuchu, rü norü ngúexũgümaã jema
ãẽxgacüwe narüxũ. 20Rü jexguma jéma
naxũjane ga Ngechuchu rü wüxi ga
ngecü ga 12 ga taunecü ãgüechacü rü
naweama ne ixũ. Rü naxpechinüchirugu
ijangõgü. 21Jerü ngĩma rü nagu irüxĩnü
rü jexguma chi naxchiruxũxĩcatama
jangõgümaregu, rü chi ngĩxcax nitaane.
22Notürü nüma ga Ngechuchu rü nügü
ínidau, rü ngĩxũ nadau ga jema nge. Rü
nhanagürü ngĩxũ: —¡Nataãẽ, Pa
Chauxacüx! Marü cuxcax nitaane, erü
cujaxõ —nhanagürü. Rü jexgumatama
ngĩxcax nitaane. 23Rü jexguma jema
ãẽxgacüpatawa nanguxgu ga
Ngechuchu, rü nüxũ nadau ga
paxetatanüxũ ga marü na
ínamemaregüxũ na ngĩxũ ijataxgüxũ ga
jema bucü. Rü ga duũxũgü rü nixáicha
rü naxauxe. 24Rü Ngechuchu nhanagürü
nüxũ ga jema duũxũgü: —¡Ípechoxũ i
nuã! Erü ngẽma bucü rü tama iju. Rü
ipemare —nhanagürü. Notürü nümagü

ga duũxũgü rü Ngechuchuxũ
nacugüeama. [25]Rü jexguma Ngechuchu
ínachoxũxẽẽxgu ga duũxũgü, rü jema
bucüarü ucapugu naxücu. Rü
ngĩxmẽxgu najajauxãchi, rü
jexgumatama íirüda ga ngĩmax. [26]Rü
guxũwama ga jema naãnewa, rü
duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga jema
Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu naxcax najataanexẽẽ ga taxre ga jatü ga ingexetüxũ

[27]Rü jexguma jéma ínaxũũxgu ga
Ngechuchu, rü taxre ga ngexetüxũ rü nawe
nangẽgü. Rü tagaãcü nhanagürügü: —Pa
Ngechuchux, Pa Dawítanüxũx, ¡cuxũ
tangechaũtümüũgü! —nhanagürügü. [28]Rü
jexguma Ngechuchu guma ĩ ga nagu
napexũnegu naxücuxgu, rü jema taxre ga
ngexetüxũ rü naxcax naxĩ. Rü Ngechuchu
nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Pejaxõgüxũ
jiĩxũ na chaporaxũ na pexũ
charümeẽxẽẽxũcax? —nhanagürü. Rü
nümagü nanangãxũgü, rü nhanagürügü:
—Ngũ, Pa Corix, tajaxõgü —nhanagürügü.
[29]Rü jexguma ga Ngechuchu rü
naxẽtügügu ningõgü, rü nhanagürü nüxũ:
—¡Cü pexcax jataane, erü pejaxõgü!
—nhanagürü. [30]Rü naxcax nitaanegü. Rü
Ngechuchu rü poraãcü najaxucuxẽgü na
taxúemaãma nüxũ na jaxugüxũcax ga jema
nüxũ ngupetüxũ. [31]Notürü jema taxre rü
jexguma jéma ínachoxũgu rü guxũwama
ga jema naãnewa rü nüxũ nixugüeama ga
jema Ngechuchu üxũ.

Ngechuchu rü naxcax najataanexẽẽ ga wüxi ga jatü ga tama idexacü

[32]Rü jexguma jema taxre ga jatü
íchoũxguwena, rü nhuxre ga duũxũgü
rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga wüxi
ga jatü ga tama idexacü jerü ngoxo
nawa najexma. [33]Rü Ngechuchu
ínanataxüchi ga jema ngoxo. Rü
jexgumatama inanaxügü ga na jadexaxũ
ga guma jatü. Rü nümagü ga duũxũgü
rü nabaixãchiãẽgü. Rü nhanagürügü:
—Taguma nüxũ tadau i nuã
tachiũãnewa i tacü i nhaãrüũ ixĩxũ
—nhanagürügü. [34]Notürü ga
Parichéugü rü nhanagürügü: —Nhaã
jatü rü ngoxogüarü ãẽxgacü i
Chatanáãrü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ
i ngoxogü —nhanagürügü.

Ngechuchuaxũ nangechaũtümüũgü ga duũxũgü

[35]Rü jema naãnewa rü guxũnema ga
ĩãnegügu rü ĩãnexãcügügu nixũgüchigü
ga Ngechuchu. Rü wüxichigü ga ĩãnewa,
rü duũxũgüarü ngutaquexepataũwa
ningxẽẽtaechigü. Rü duũxũgümaã
nüxũ nixuchigü ga ore ga mexũ na
nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ ja Tupana. Rü
nanameẽxẽẽ ga duũxũgü ga idaaweexũ.
Rü woo nanhuxraũxũ ga norü daawe
nüxũ jexmaxũ, rü nanameẽxẽẽ. [36]Rü
jexguma Ngechuchu nüxũ daxgu ga
jema muxũma ga duũxũgü ga naxũtawa
ngugüxũ, rü nüxũ nangechaũtümüũgü.
Jerü carnerugü ga ngearü daruũáxũrüũ
nanaxixãchiãẽgü, rü tama nataãẽgü.
[37]Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü:
—Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü
nangẽxma i muxũchixũ i duũxũgü i
ímemaregüxũ na jaxõgüãxũ i Tupanaãrü
ore. Notürü nanoxreexpüx i Tupanaãrü
puracütanüxũ na namaã nüxũ
jaxugüxũcax i ngẽma ore. [38]Rü

ngẽmacax name nixĩ i duũxũgüarü jora
ja Tupanana naxcax peca i perü
jumuxẽwa na jamugüãxũcax i norü
puracütanüxũ i orearü uruũgü na
ngẽma duũxũgümaã nüxũ jaxugüxũcax i
norü ore i mexũ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũgü na toxnamana namugüãxũcax
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 [1]Rü jexguma ga Ngechuchu, rü
jema 12 ga norü ngúexũgücax
naca. Rü nüxna naxãga rü nanaporaexẽẽ
na ínawoxũãxũcax ga ngoxogü rü
nameẽxẽẽãxũcax ga duũxũgü ga
idaaweexũ ga woo nanhuxraũxũ ga
daawe nüxũ jexmaxũ. [2]Rü nhaã nixĩ ga
naẽgagü ga jema 12 ga Ngechuchuarü
ngúexũgü ga imugüxũ. Rü natanüwa rü
Chimáũ ga Pedrugu ãẽgacü nixĩ ga
naẽru ixĩxũ. Rü to nixĩ ga Pedrueneẽ ga
Ãdré. Rü to nixĩ ga Tiagu rü to nixĩ ga
Tiagueneẽ ga Juãũ. Rü jema taxre rü
Zebedéu nanegü nixĩgü. [3]Rü togü nixĩ
ga Piripi, rü Baturuméũ, rü Tumé, rü
Mateu ga Romaãrü ãẽxgacücax dĩẽruarü
jauxwa puracüchirécü. Rü togü nixĩ ga
Tiagu ga Arupéu nane, rü Tadéu. [4]Rü to
nixĩ ga Chimáũ ga iporaãẽcüücü. Rü to
nixĩ ga Juda ga Icarióti ga jixcama
bexma cúãcü Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ nimugü na nüxũ janaxugüexũcax ga norü ore
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

[5]Rü Ngechuchu najamugü ga jema 12
ga norü ngúexũgü. Rü nüxna naxãga, rü
nhanagürü: —¡Tãũxũtáma natanüwa
pexĩ i ngẽma duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũ! ¡Rü tãũxũtáma Chamáriacũãx i
duũxũgüarü ĩãnegüwa pexĩ! [6]—Notürü
chanaxwaxe i ngẽma Judéugü i
carnerugürüũ ijarütauxexũtanüwa pexĩ.
[7]—¡Rü ngẽma natanüwa nüxũ pejarüxu
na marü jangaicaxũ ja Tupana na norü
ãẽxgacü jiĩxũ! [8]—¡Rü penameẽxẽẽx i
ngẽma duũxũgü i idaaweexũ! ¡Rü wena
penamaxẽxẽẽx i ngẽma duũxũgü i marü
juexũ! ¡Rü penameẽxẽẽx i ngẽma
duũxũgü i chaxünemaã idaaweexũ! Rü
ngẽma duũxũgü i ngoxogü nawa
ngẽxmagüxũ ¡rü nüxũ ípenawoxũx! Rü
tama name i penaxãtanü ega texéxũ
perümexẽẽxgu, erü pema rü pexũ
nangetanümare i ngẽma pora. [9-10]—¡Rü
tãũxũtáma ípeingearü dĩẽruãxgü na
perü tacücax petaxegüxũcax rü bai i
perü chacu i perü namawaũ! ¡Rü
wüxitama i pexchiru ípeinge, rü bai i
perü chapatu, rü bai ja perü
caxũchigüxũ ja naĩxmenaxã ípeinge! Rü
pemaã nüxũ chixu rü wüxi i
puracütanüxũ rü name nixĩ i ngẽma
duũxũ i nüxũ napuracúũxũtawa
nachibü. [11]—Rü ngẽxguma wüxi ja
ĩãnewa rü exna wüxi ja ĩãnexãcüwa
pengugügu i pemax, ¡rü naxcax pedax i
wüxi i duũxũ i mecümaxũ! ¡Rü
ngẽmaxũtagu perücho nhuxmatáta
ipexĩãchi i ngẽma ĩãnewa! [12]—Rü
ngẽxguma jima ĩpatagu pechocugu, rü
meã tá nüxũ perümoxẽgü i ngẽma
duũxũgü i ngẽma ngẽxmagüxũ rü:
“¡Tupana pexũ rüngũxẽẽx!”
nhaperügügü tá nüxũ. [13]—Rü ngẽxguma
ngẽma duũxũgü rü meã pexũ najauxgu
rü Tupana tá nüxũ narüngũxẽẽ. Notürü

ngẽxguma tama meã pexũ̃ najaũxgu i
napatawa rü nhaperügügü tá nüxũ̃:
“Marü name i toxnamana taxĩ”,
nhaperügügü tá. 14—Rü ngẽxguma wüxi
ja ĩwa rü ẽxna wüxi ja ĩãnewa duũ̃xũ̃gü
tama meã pexũ̃ jauxgügu rü tama nüxũ̃
naxĩnüẽchaũ̃gu i perü ore, ¡rü ípechoxũ̃!
Rü ngẽxguma ípechoxũ̃gu, ¡rü meã pegü
ipepagücutü i perü üxaxũ̃cutü, na
ngẽmawa nüxũ̃ nacuãxgüxũ̃cãx na
chixexũ̃ na naxügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü!
15—Rü aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü
ngẽma ngunexũ̃ i nagu nagúxũ̃ i naãne,
rü Chodomacũ̃ã̃x rü Gomoracũ̃ã̃x i
duũ̃xũ̃güarü jexera Tupana tá
nanapocue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
meã pexũ̃ jauxgüxũ̃.

Guxchaxũ̃gü i tá ngupetüxũ̃

16—Dücax, ãũcümaxũ̃wa pexũ̃
chamugü, ngẽxgumarüũ̃ i carnerugüxũ̃
aigütanüwa imugüxũ̃rüũ̃. ¡Rü ngẽmacãx
penaxwãxe i ãxtapegürüũ̃ pexuãẽgü,
notürü muxtucugürüũ̃ taxuũ̃ma i
chixexũ̃ pexügü! 17—¡Rü pegüna
pedaugü! Erü duũ̃xũ̃gü rü tá pexũ̃
ínajauxũ̃, rü ãẽxgacügüxũ̃tawa tá pexũ̃
nagagü na pexũ̃ napocuexũ̃cãx. Rü
ngutaquẽxepataũ̃gügu tá pexũ̃
nicuaixgü. 18—Rü chaugagu tá
ãẽxgacügü ja tacügüpẽxewa pexũ̃
nagagü. Rü ngẽmaãcü tá chauchigagu
peidexagü napẽxewa i ngẽma
ãẽxgacügü rü napẽxewa i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃.
19—Notürü ngẽxguma
ãẽxgacügüpẽxewa pexũ̃ nagagügu na
pexũ̃ napocuexũ̃cãx, ¡rü taxuũ̃cãxtáma
pexoegaãẽgü na tãcümaã tá
penangãxũ̃xũ̃ rü ẽxna tãcüxũ̃ tá namaã
na peixuxũ̃! Erü ngẽxguma nawa
nanguxgu na peidexagüxũ̃, rü Tupanaãẽ
tá pexũ̃ nanguxẽẽ na tãcüxũ̃ tá namaã
peixuxũ̃. 20—Rü tãũxũ̃táma pema nixĩ i
peidexagüxũ̃, notürü Tupanaãẽ i
Üünexũ̃ tá nixĩ i pewa idexaxũ̃. 21—Rü
nügüeneẽgüwa rü tá nügü ínaxuaxũ̃gü
na ãẽxgacügü jamãxgüxũ̃cãx. Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta nanatügü rü
naxãcügüxũ̃ ínaxuaxũ̃gü, rü naxãcügü
rü nanatügüxũ̃ tá ínaxuaxũ̃gü na
ãẽxgacügü tüxũ̃ imãxgüxũ̃cãx. 22—Rü
chaugagu tá guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü pechi
naxaie. Notürü jíxema aixcuma
jaxõõmáxẽ i chorü ore rü tama choxũ̃
ítáxe, rü jíxema tá tixĩ ja najaxúxe i
ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 23—Rü
ngẽxguma wüxi ja ĩãnewa rü duũ̃xũ̃gü
pexũ̃ daixchaũ̃gu, rü name nixĩ i
peibuxmü ja jima ĩãnewa, rü náĩ ja
ĩãnewa pexĩ. Rü aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü tautátama guxũ̃ne ja
Judéugüarü ĩãnewa pengugü naxũ̃pa na
chataeguxũ̃ i chamax. 24—Rü taxuũ̃ma i
wüxi i ngúexũ̃ rü norü ngúexẽẽruũ̃xũ̃
narüjexera. Rü taxuũ̃ma i wüxi i coriarü
duũ̃xũ̃ rü norü corixũ̃ narüjexera.
25—Rü ngẽma norü ngúexẽẽruũ̃xũ̃
üpetüxũ̃rüũ̃ tátama nüxũ̃ naxüpetü i
ngẽma norü ngúexũ̃. Rü ngẽma norü
corixũ̃ üpetüxũ̃rüũ̃ tátama nüxũ̃
naxüpetü i ngẽma norü duũ̃xũ̃. Rü
ngẽxguma duũ̃xũ̃gü rü ngoxo i
Beuchebú choxũ̃ nawogüegu, ¿rü
nhuxãcü tá pexũ̃ naxu i pemax?

Name nixĩ na Tupanaxũ̃ imuũ̃ẽxũ̃
(Lc 12.2-7)

26—Rü ngẽmacãx ¡tãũ̃ i nüxũ̃
pemuũ̃ẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü! Erü

guxũma i ngẽma cúãcü üxũ rü tá
nango̱xoma. Rü guxũma i ngẽma
nhu̱xma duũxũgüca̱x ẽxũguxũ, rü
jixcüra rü tá nüxũ nacua̱xgüama.
27—Rü guxũma i ngẽma pemaãxĩcatama
nüxũ chixuxũ, ¡rü meã duũxũgüca̱x
penango̱xẽẽ̱x! Rü guxũma i ngẽma
bexma pemaã nüxũ chixuxũ, ¡rü
tagaãcü guxũ i duũxũgümaã nüxũ
peixu! 28—¡Rü tãũ i nüxũ pemuũẽxũ i
ngẽma duũxũgü i pexũ daixchaũxũ! Erü
taxünexũxĩcatama nima̱xgü. ¡Notürü
name nixĩ i nüxũ pemuũẽ ja jima
Tupana! Erü nüma nüxṹ nangẽxma i
pora na jamáãxũca̱x i pexene rü na
napocuãxũca̱x i peãẽ rü ta i ngẽ́ma
ngextá ṉgoxogüxũ ínapocuxũwa.
29—¿Tama e̱xna wüxitachinü i dĩẽrugu
namaã petaxe i taxre i werixacügü?
Notürü bai i wüxi i ngẽma werixacü rü
nhaxtüanegu nangu, ega tama
nanaxwa̱xegu ja Penatü ja Tupana.
30—Rü woo i pejae rü Tupana rü
wüxichigü rü najaxugü, rü nüxũ nacua̱x
na nhuxre ngẽxmaxũ. 31—Rü ngẽmaca̱x
¡tãũ i pemuũẽxũ! Erü pema rü muxũma
i werixacügüarü jexeraxũchi pexũ
nangechaũ ja Tupana.

**Jíxema duũxũgüpe̱xewa tügü
ixuxe na Ngechuchu ja
Cristuarü duũxũgü tiĩxũ**
(Lc 12.8-9)

32—Rü guxãma ja texé i nhama i
naãnewa i duũxũgüpe̱xewa tügü ixuxe
na chorü duũxũ tiĩxũ, rü chama rü tá ta
Chaunatü ja dauxũgucüpe̱xewa tüxũ
chixu na chorü duũxũ tiĩxũ i tümax.
33—Notürü texé ja nhama i naãnewa i
duũxũgüpe̱xewa tügü ixuxe na tama
chorü duũxũ tiĩxũ, rü chama rü tá ta
Chaunatü ja dauxũgucüpe̱xewa tüxũ
chixu na tama chorü duũxũ tiĩxũ i
tümax.

**Ngechuchugagu nixĩ i
jatojexũ i duũxũgü**
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34—Rü tama name i nagu perüxĩnüẽ
na núma chaxũxũ na guxũ i duũxũgü rü
wüxigu naxĩnüẽxũca̱x. Notürü pemaã
nüxũ chixu rü núma chaxũ na chaugagu
jatojexũca̱x i duũxũgü. 35—Rü nuã
chaxũ na wüxi ja jatü rü tama
nanatümaã wüxigu naxĩnüxũca̱x, rü
wüxi i paxũ rü tama naẽmaã wüxigu
naxĩnüxũca̱x, rü wüxi i nanea̱x rü tama
ngĩ̱xẽmaã na wüxigu naxĩnüxũca̱x.
36—Rü ngẽmaãcü wüxi ja ĩwa, rü
nügütanüxũmaã tátama naxuwanüã̱xgü.
37—Rü jíxema texé ja choxũ na
tangechaũxũãrü jexera tümanatüxũ rü
e̱xna tümaẽxũ ngechaũxẽ, rü
taxucürüwama chorü duũxũ tixĩ. Rü
jíxema texé ja choxũ na tangechaũxũãrü
jexera tümanexũ rü e̱xna tümaxãcüxũ
ngechaũxẽ, rü taxucürüwama chorü
duũxũ tixĩ. 38—Rü jíxema tama jaxna
namaã ĩnüxẽ i ngẽma guxchaxũgü i
chaugagu tümaca̱x ínguxũ rü ngẽmaãcü
chawe rüxũxẽ, rü taxucürüwama chorü
duũxũ tixĩ. 39—Rü texé ja tügü
maxẽẽchaũxẽ rü tá itajarütaxu. Notürü
texé ja chauxca̱x juxe rü tá tanajaxu i
maxũ i taguma gúxũ.

Ãmarechiga
(Mr 9.41)

40—Rü texé ja pexũ jaxúxe rü choxũ
nixĩ i tajaxuxũ. Rü texé ja choxũ jaxúxe

rü jima núma choxũ̃ mucü ja
Chaunatüxũ̃ nixĩ i tajaxuxũ̃. 41—Rü texé
ja wüxi i orearü uruũ̃ i Tupana ngẽma
muxũ̃xũ̃ jaxúxe, rü ngẽmatama ãmare i
wüxi i orearü uruũ̃ jaxuxũ̃raũ̃xũ̃ tátama
tajaxu. Rü texé ja wüxi i jatü i
mecümaxũ̃xũ̃ jaxúxe erü namecüma, rü
ngẽmatama ãmare i wüxi i jatü i
mecümaxũ̃ jaxuxũ̃raũ̃xũ̃ tátama tajaxu.
42—Rü texé ja wüxi i copuãcu i dexá i
gaux̱chiüxũ̃ nüxna ãxẽ i ngẽxũ̃rüüxũ̃ i
chorü buxũ̃gü i chawe rüxĩxũ̃, rü
aixcumaxũ̃chi tá tanajaxu i tümaãrü
ãmare —nhanagürü ga Ngechuchu.

Juãũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ nanamu ga nhuxre ga norü duũ̃xũ̃gü na Ngechuchuxũ̃tawa íjadaugüxũ̃cax
(Lc 7.18-35)

11 1Rü jexguma nüxũ̃ nachaxgu ga
Ngechuchu ga na
jaxucuxẽgüãxũ̃ ga jema 12 ga norü
ngúexũ̃gü, rü inaxũãchi ga jéma na
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽxũ̃cax rü
naxunagüãxũ̃cax ga ore ga mexũ̃ ga
guxũ̃ne ga ĩãnegü ga jema naãnewa
jexmagünewa. 2-3Rü Juãũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ rü napocu. Notürü nüxũ̃
nacuáchiga ga jema Ngechuchu üxũ̃. Rü
jemacax ga Juãũ rü Ngechuchuxũ̃tawa
nanamugü ga nhuxre ga norü duũ̃xũ̃gü
na nüxna jacagüxũ̃cax rü aixcuma
Cristu ga nüxũ̃ ínanguxẽẽgücü jiĩxũ̃, rü
exna to tá jiĩxũ̃ ja Cristu. 4Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü: —¡Pewoegu rü
Juãũmaã nüxũ̃ pejarüxu i ngẽma
pematama nüxũ̃ pedaugüxũ̃ rü nüxũ̃
pexĩnüẽxũ̃! 5—¡Rü namaã nüxũ̃ peixu rü
ngẽma ngexetügüxũ̃ rü marü
nidauchigü, rü ngẽma ichixeparaxũ̃ rü
marü inachigü, rü ngẽma
chaxüneãxgüxũ̃ rü marü naxcax
nitaanegü, rü ngẽma ngauchixẽgüxũ̃ rü
marü ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma
juexũ̃ rü wenaxãrü namaxẽ, rü ngẽma
ngearü ngẽmaxũ̃ãxgüxũ̃ rü marü namaã
nüxũ̃ tixu i Tupanaãrü ore i mexũ̃! 6Rü
tataãẽ ja jíxema texé ja tama choxũ̃
rüxoxe —nhanagürü ga Ngechuchu. 7Rü
jexguma nawoeguxgu ga jema Juãũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü duũ̃xũ̃gü, rü Ngechuchu
inanaxügü ga guma Juãũchiga na
jadexaxũ̃. Rü nhanagürü nüxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü: —¿Tacü nixĩ ga pema
ípejadaugüxũ̃ ga dauxchitawa ga ngextá
taxúema íxãpataxũ̃wa? —¿Exna wüxi ga
ngẽxũ̃rüüxũ̃mare ga jatü ga nhama
dexne ga buanecü
jaxĩãxtanücüüxẽẽcürüũ̃ ixĩxũ̃ nixĩ ga
ípejadaugüxũ̃? 8—Rü exna ega tama
guma ípejadaugügu, ¿rü tacü nixĩ ga
ípejadaugüxũ̃? ¿Exna wüxi ga jatü ga
poraãcü nügü ngaxãẽxũ̃ jiĩxũ̃ ga
ípejadaugüxũ̃? Pema nüxũ̃ pecuax i
ngẽma poraãcü nügü ngaxãẽgüxũ̃ rü
ãẽxgacügü ja tacügüpatawa
nangẽxmagü. 9—¿Tacü exna nixĩ ga
ípejadaugüxũ̃? ¿Exna wüxi ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃xũ̃? Ngẽmáãcü
aixcuma jema nixĩ ga ípejadaugüxũ̃. Rü
pemaã nüxũ̃ chixu rü Juãũ ja
baiũ̃xẽẽruũ̃ rü tama wüxi i
ngẽxũ̃rüüxũ̃mare i Tupanaãrü orearü
uruũ̃ nixĩ. 10—Rü Juãũchiga nixĩ ga
naxümatüxũ̃ ga jema Tupanaãrü ore ga
nhaxũ̃:

"Cupexegu chajamu i chorü orearü
ngeruũ̃ na cuxcax namexẽẽãxũ̃cax
i duũ̃xũ̃güarü maxũ̃",

nhaxũ. 11—Rü aixcuma pemaã nüxũ
chixu rü guxũ i duũxũgütanüwa rü
nataxuma i Tupanaãrü orearü uruũ i
Juãũ ja baiũxẽẽruũãrü jexera ixĩxũ.
Notürü jíxema Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa
wixwexũchi üxe, rü Juãũãrü jexera tixĩ.
12—Rü jexguma noxri ínanguxgu ga
Juãũ ga baiũxẽẽruũ, rü inaxügü ga
duũxũgüaxũ na poraãcü nangúchaũxũ
na jachocuxũcax i ngextá Tupana
ãẽxgacü íixĩxũwa. Rü nhuxma rü
muxũma i duũxũgü rü poraãcüxũchima
nüxũ nangúchaũ na ngéma
jachocuxũcax. 13—Rü guxũma ga
Tupanaãrü orearü uruũgüarü orewa, rü
ore ga mugü ga Muĩsé ümatüxũwa rü
nüxũ nixuchigagü na ínanguégaxũ ja
Cristu na ãẽxgacü na jiĩxũcax. Rü
jemaãcü nixĩ nhuxmata ínangu ga Juãũ.
14—Rü ngẽxguma chi pejaxõgüchaũgu i
nhaã chorü ore, rü pemaã nüxũ chixu rü
Juãũ ja baiũxẽẽruũ nixĩ ja jima
janguxẽẽcü ga jema ore ga guma
nuxcümaxũcü ga orearü uruũ ga Ería ga
ípenanguxẽẽcüchiga ümatüxũ. 15—Rü
jíxema ãchixẽgüxe, ¡rü naga taxĩnüẽ i
ngẽma ore! —nhanagürü. 16Rü
nhanagürü ta ga Ngechuchu: —¿Tacügu
tá chanangu i nhaã duũxũgü i nhuxma
maxẽxũ? Maneca nhaã duũxũgü rü
taxuxũmaãma nataãẽgü ngẽxgumarüũ i
nhuxre i buxũgü i nügümaã ĩãxtüwa
rütogüxũ, rü íxixãẽwaxegüxũ, rü
tagaãcü namücügüxũ nhagüxũ:
17“Marü wowerumaã pexcax
tapaxetagü, notürü tama
ípexũãchitanüxũ. Rü marü ngechaũ i
wijaegu pexcax tawijaegü, notürü tama
pexauxe”, nhagüxũ. Rü ngẽma
buxũgürüũ nixĩ i nhaã duũxũgü.
18—Jerü núma naxũ ga Juãũ ga
baiũxẽẽruũ rü tama põũ nangõx rü tama
wĩũ najaxaxü. Rü jexguma ga nümagü
rü: “Nangoxoãx” nhanagürügü nüxũ.
19—Rü nhuxmachi núma chaxũ i chama
ja Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ. Rü
chama rü õna changõx rü wĩũ
chajaxaxü. Rü ngẽxguma i nümagü rü
taanüxũchixũ rü ngãxwaxexũ choxũ
nawogüe. Rü nüxũ nixugüe rü
pecaduãxgüxũmaã chaxãmücü, rü
namaã chaxãmücü i ngẽma duũxũgü i
Romaãrü ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ
ideetanüxũ. Notürü Tupanaãrü cuax rü
meãma nangox tümawa ja jíxema
aixcuma nawe rüxĩxẽ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ĩãnegü ga tama Tupanaga ĩnüẽne
(Lc 10.13-15)

20Rü jexguma ga Ngechuchu rü
inanaxügü ga na jangagüãxũ ga jema
duũxũgü ga guma ĩãnegücũãx ga ngextá
jexeraãcü ínaxüaxũwa ga taxũ ga
mexũgü ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ.
Rü poraãcü najangagü, jerü jema
duũxũgü rü tama nüxũ narüxoe ga norü
chixexũ. 21Rü nhanagürü ga Ngechuchu:
—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcax, Pa
Corachĩũcũãxgü rü Pa Bechaídacũãxgüx,
jerü jexguma chi Tiruarü ĩãnewa rü
Chidãũãrü ĩãnewa chanaxüxgu ga jema
mexũgü ga cuaxruũgü ga Tupanaãrü
poramaã petanüwa chaxüxũ, rü woo ga
na poraãcü jachixexũ ga jema duũxũgü
rü nuxcümama chitama nüxũ narüxoe
ga jema nacüma ga chixexũ, rü
poraãcüxũchi chima nügümaã
nangechaũgü rü naxauxe, jerü chi nügü
nicuaxãchitanü ga na japecaduãxgüxũ.

22—Notürü pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma
ngunexũ̃ i Tupana nagu napocuexũ̃ i
pecaduãxgüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü
Tirucũ̃ãxgü rü Chidãũcũ̃ãxgüarü jexera
tá pexũ̃ napocue i pemax, Pa
Corachĩũcũ̃ãxgü rü Bechaídacũ̃ãxgüx.
23—Rü pemax, Pa Caparnáũcũ̃ãxgü i
Duũ̃xũ̃güx, ¿rü pema nagu perüxĩnüẽgu
rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa tá ipexĩxũ̃?
Pemaã nüxũ̃ chixu rü naãnetüũ̃wa i
ngextá Tupana Chatanáxũ̃ ípocuxũ̃wa tá
nixĩ i pewogüxũ̃. Rü jexguma chi
Chodomaãrü ĩãnewa chanaxũxgu ga
jema mexũ̃gü ga cuaxruũ̃gü ga
Tupanaãrü poramaã petanüwa chaxüxũ̃,
rü guma ĩãne ga nuxcüma norü
pecadugagu ijarüxoxũ̃ne rü nhuxma rü
chi nangẽxma. 24—Notürü pemaã nüxũ̃
chixu rü ngẽma ngunexũ̃ i Tupana nagu
napocuexũ̃ i pecaduãxgüxũ̃, rü ngẽma
ngunexũ̃gu rü Chodomacũ̃ãxgüarü
jexera tá pexũ̃ napocue i pemax, Pa
Caparnáũcũ̃ãxgüx —nhanagürü.

**Chauxcax pexĩ na chauxũ̃tagu
perüngũ̃ẽxũ̃cax**
(Lc 10.21-22)

25Rü jexguma rü nhaãcü najumuxẽ ga
Ngechuchu, rü nhanagürü: —Pa
Chaunatü ja Dauxũ̃guxũ̃ i Naãne rü
Nhama i Naãneãrü Jorax, cuxũ̃
chicuaxüũ̃, erü nhaã chorü ngúexũ̃güxũ̃
nüxũ̃ cucuaxẽẽ i nhaã ore i naxchaxwa
icuicúxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i nhama i naãnewa
nüxũ̃ cuaxũ̃chigüxũ̃. 26—Rü moxẽ cuxna
chaxã, Pa Chaunatüx, erü cuma
cunaxwaxe na ngẽmaãcü cunaxüxũ̃
—nhanagürü. 27Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu: —Chaunatü choxna nanaxã
i guxũma i tacü i ngẽxmaxũ̃. Rü
Chaunatüxicatama choxũ̃ nacuax na
texé chiĩxũ̃ i chama i Nane. Rü tama
guxũma i duũ̃xũ̃gü aixcuma nüxũ̃
nacuax na texé jiĩxũ̃ ja Chaunatü. Rü
chama ja Nane, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
Chaunatüxũ̃ nüxũ̃
chadauxẽẽchaũ̃xũ̃xĩcatama nixĩ i
aixcuma nüxũ̃ cuaxgüxũ̃ na texé jiĩxũ̃ ja
Chaunatü. 28—¡Rü nuã chauxũ̃tawa pexĩ
i guxãma i pema i ngẽma nuxcümaũ̃xũ̃ i
mugüarü auregu ipaexe rü guxãma i
pema ja ngechaũ̃güxe! Rü chama tá
pexũ̃ icharüngũ̃ẽxẽẽ. 29—¡Rü penajaux i
ngẽma pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü
chauxũ̃tawa naxcax pengúe! Erü chama
rü jaxna pemaã chaxĩnü rü taguma
chaugü ícharüta. Rü chauxũ̃tawa tá
nüxũ̃ ipejangau i perü taãẽ i aixcuma
ixĩxũ̃. 30—Erü ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃ rü
natauxcha na naga pexĩnüẽxũ̃. Rü
ngẽma naxcax pexna chacaxũ̃ rü tama
naguxcha na penaxüxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

**Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü trigu
nicãũẽtanü ga ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu**
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 1Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃gümaã trigunecügu nixũ. Rü
nataijae ga norü ngúexũ̃gü, rü jemacax
inaxĩãcüma joxocüne triguta nicãũẽtanü,
rü inajangõẽtanü. 2Rü jexguma jemaxũ̃
nadaugügu ga Parichéugü rü nhanagürügü
Ngechuchuxũ̃: —Dücax i curü ngúexũ̃gü rü
chixexũ̃ naxüe. Erü ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu napuracüe, rü nachuxu nixĩ i
ngẽma —nhanagürügü. 3Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿Taguma

e̱xna poperawa nüxũ̃ pedau ga ṯacü na naxüxũ̃ ga nuxcümaxũ̃cü ga ãẽ̱xgacü ga Dawí ga jexguma nataija̱xgu ga nüma rü natanüxũ̃gü? 4—Rü Tupanapatagu naxücu rü nanangõ̱x ga jema põũ ga üünexũ̃ ga Dawíca̱x rü natanüxũ̃güca̱x chu̱xuxũ̃ ga na nangõ̱xgüãxũ̃. Jerü paigüca̱xicatama nixĩ ga jema põũ. 5—Rü pemax, Pa Parichéugüx ¿taguma e̱xna nawa pengúe ga jema ore ga mugüpanegu Muĩsé ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃ rü marü name i paigü rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu napuracüe i tupauca ja taxũ̃newa? Rü ngẽma rü tama wüxi i pecadu nixĩ naxca̱x i ngẽma paigü. 6—Notürü pemaã nüxũ̃ chixu rü nuã petanüwa nangẽxma i wüxi i duũ̃xũ̃ i tupauca ja taxũ̃neãrü jexera ixĩxũ̃ i Tupanape̱xewa. 7—Notürü pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x i nhuxũ nhaxũ̃chiga nixĩ i ngẽma Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:

> “Chama rü tama chanaxwa̱xe i
> chauxca̱x pejama̱x i carnerugü,
> notürü chanaxwa̱xe i togü pexũ̃
> nangechaũ̃tümüũ̃gü”,

nhaxũ̃. Rü ngẽxguma chi meã nüxũ̃ pecua̱xgügu i ngẽma ore, rü tau chima chixri nachiga peidexagü i nhaã chorü ngúexũ̃gü i taxuũ̃ma i chixexũ̃ ügüxũ̃ i Tupanape̱xewa. 8—Rü chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü aixcuma ngũ̃xchigaarü jora chixĩ —nhanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga jatü ga jumécüchiga
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9Rü jexguma jema nachicawa ínaxũ̃ũxgu ga Ngechuchu, rü guma ĩãneãrü ngutaque̱xepataũ̃gu naxücu. 10Rü jéma najexma ga wüxi ga jatü ga norü wüxichacüüwa jumécü. Rü nümagü ga Parichéugü rü naxca̱x nadaugü ga nhuxãcü norü ãẽ̱xgacügüxũ̃tawa Ngechuchuxũ̃ na ínaxuaxũ̃güxũ̃. Rü jemaca̱x Ngechuchuna nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Namexũ̃ jiĩxũ̃ na texé naxca̱x jataanexẽẽxũ̃ i wüxi i ḏaawexũ̃ i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu? —nhanagürügü. 11Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿Texé i petanüwa rü ngẽxguma chi ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu wüxi i perü carneru puchugu nguxgu, rü taux e̱xna i ngẽxgumatama ípejadaugüxũ̃ rü ípenatúãchixũ̃ woo ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ jixĩgu? 12—Notürü Tupanape̱xewa rü wüxi i duũ̃xũ̃ rü poraãcüxũ̃chima wüxi i carneruarü jexera nixĩ. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i mexũ̃ taxü i woo ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ jixĩgu —nhanagürü. 13Rü nhu̱xmachi ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃ ga guma jatü ga jumécü: —¡Ijarüwe̱xãchime̱xẽ! —nhanagürü. Rü guma jatü rü inajarüwe̱xãchime̱xẽ, rü jexgumatama narümeme̱x, rü naĩ ga naxme̱x ga mexũ̃nerüũ̃ nixĩ. 14Rü jexguma jemaxũ̃ nadaugügu ga Parichéugü, rü ínachoxũ̃ ga jéma. Rü inanaxügüe na naxca̱x nadaugüxũ̃ ga nhuxãcü tá na Ngechuchuxũ̃ jama̱xgüxũ̃.

Ore ga Ngechuchuchigaxũ̃ nixu ga nuxcümaũ̃cü ga orearü uruũ̃

15Rü jexguma Ngechuchu nüxũ̃ cuáchigagu na Parichéugü na jama̱xgüchaũ̃xũ̃, rü ínaxũxũ ga guma ĩãnewa. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nawe narüxĩ. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanameẽxẽẽ ga guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü ga iḏaaweexũ̃. 16Rü duũ̃xũ̃güna naxãga na tama nüxũ̃ jaxugüexũ̃ca̱x na texe na jiĩxũ̃ ga

nümax. [17]Rü jemaãcü nanaxü ga
Ngechuchu na janguxẽẽãxũcax ga jema
ore ga nuxcümaxũcü ga Tupanaãrü
orearü uruũ ga Ichaía nüxũ ixuxũ ga
nhaxũ:
[18] “Daa nixĩ ja chorü duũxũ ja
chamatama nüxũ chaxunetacü
rü nüxũ changechaũcü rü
namaã chataãẽxũchicü. Rü
Chauãẽ i Üünexũ rü nüxna tá
chanamu. Rü nüma tá guxũ i
duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũmaã nüxũ nixu i ore i
mexũ i aixcuma ixĩxũ. [19]Rü
tagutáma ngextá texémaã
niporagacüü rü taxúemaãtáma
ngextá nipura. Rü tagutáma
texé namagüwa nüxũ taxĩnü na
natagaxũ. [20]Rü nüma rü
tãũxũtáma nanadai i ngẽma
duũxũgü i norü õwa turaexũ, rü
tãũxũtáma inajanaxoxẽẽ i
ngẽma duũxũgü i íraruwatama
jaxõgüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ
nhuxmatáta guxũ i naãnewa
nangu i ngẽma norü ore i
aixcuma ixĩxũ. [21]Rü guxũ i
duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũ rü tá naxcax naxĩ na
ngẽmaãcü naxũtawa
najauxgüãxũcax i norü maxũ i
taguma gúxũ”,
nhanagürü ga Ichaía.

Parichéugü rü Ngechuchuxũ
ngoxoarü poramaã
puracüxũ nawogüe
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23, 12.10)

[22]Rü Ngechuchuxũtawa nanagagü ga
wüxi ga jatü ga ngoxoãcü ga ngexetücü rü
tama idexacü. Rü Ngechuchu nanamexẽẽ.
Rü guma jatü rü jexgumatama nidauchi rü
nidexa. [23]Rü guxũma ga duũxũgü rü
nabaixãchiãẽgü ga jexguma jemaxũ
nadaugügu. Rü nhanagürügü: —¿Taux
exna daa jiĩxũ ja Dawí nane ja Cristu?
—nhanagürügü. [24]Notürü jexguma jemaxũ
naxĩnüẽgu ga Parichéugü, rü nhanagürügü:
—Nhaã jatü i Ngechuchu, rü ngoxogünatü
i Beuchebúarü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ
i ngoxogü —nhanagürügü. [25]Notürü nüma
ga Ngechuchu rü nüxũ nacuaxama ga
tacügu na naxĩnüẽxũ. Rü jemacax
nhanagürü nüxũ: —Ngẽxguma chi wüxi i
nachiũãnecũãx i duũxũgü nügü itojegu rü
nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü
nügü chitama naguxẽẽ. Rü ngẽxguma chi
wüxi ja ĩãnecũãx rü exna wüxi ja ĩcũãx
nügümaã nuẽẽchagu rü nügü nadaixgu, rü
nügü chitama naguxẽẽ. [26]—Rü ngẽxguma
chi Beuchebú nügütama ítaxüchigu rü
nügütama jamaxgu, ¿rü nhuxãcü chi
ãẽxgacüecha jiĩxũ? [27]—Rü pemax, Pa
Parichéugüx, rü choxũ peixuxgu rü
Beuchebúarü poramaã íchanawoxũ i
ngoxogü. Notürü ngẽxguma chi
Beuchebúarü poramaã íchanawoũxgu i
ngoxogü, ¿rü texéarü poramaã nixĩ i perü
ngúexũgü rü ínawoxũãxũ i ngoxogü? Rü
dücax, rü ngẽma perü ngúexũgütama nixĩ i
pexcax nangoxẽẽxũ na ípetüexũ.
[28]—Notürü pemaã nüxũ chixu rü aixcuma
Tupanaãẽ i Üünexũãrü poramaã nixĩ i
íchanawoxũxũ i ngoxogü. Rü ngẽmawa
pexũ nüxũ chacuaxẽẽ na marü núma
petanüwa nanguxũ ja Tupana, na perü
ãẽxgacü jiĩxũcax. [29]—¿Rü nhuxãcü texé
wüxi ja jatü ja poracüpatagu taxücu na
tanapuxũxũcax i norü ngẽmaxũgü, ega
tama tajanaĩxiragu i noxrix? Rü ngẽxguma

tajanaĩxiraguxicatama nixĩ i nüxna tanapuxũxũ i norü ngẽmaxũgü ja jima jatü ja poracü. 30—Rü jíxema tama choxũ ngechaũxẽ rü chauchi taxai. Rü jíxema tama choxũ rüngũxẽẽxẽ na Tupanacax tananutaquexexũ i duũxũgü rü chauxchawa tanangianexẽẽ. 31—Rü ngẽmacax pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxũ nüxũ nangechaũ i guxũma i pecadugü i duũxũgü ügüxũ rü guxũma i norü dexagü i chixexũ. Notürü jíxema Tupanaãẽ i Ü̇ünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma chixexũ. 32—Rü guxãma ja texé ja tacü chamaã ixugüxe rü Tupana tá tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma. Notürü texé ja Tupanaãẽ i Ü̇ünexũmaã tacü ixugüxe, rü Tupana rü tagutáma tüxũ nüxũ nangechaũ i ngẽma, rü bai i nhama i naãnewa, rü bai i dauxũguxũ i naãnewa.

Wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ na tacü rü nanetü jiĩxũ

(Lc 6.43-45)

33—Rü ngẽxguma wüxi i nanetü rü namexgu, rü norü o rü ta name. Notürü ngẽxguma wüxi i nanetü rü nachixexgu, rü norü o rü ta nachixe. Rü wüxi i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxũ icuáxũ ngoxi name rü exna tama. 34—Pa Ãxtapearü Duũxũgüx, ¿nhuxãcü i mexũ i orexũ peixuxũ ega pematama rü pechixecümagu? Erü ngẽma ore i peaxmaã nüxũ peixuxũ rü peãẽwa nixĩ i ne naxũxũ. 35—Wüxi ja mecü ja jatü rü mexũ i orexũ nixu, erü naãẽwa rü aixcuma mexũgu narüxĩnü. Notürü wüxi i jatü i chixecümaxũ rü chixexũ i orexũ nixu, erü naãẽwa rü chixexũgu narüxĩnü. 36—Rü chama pemaã nüxũ chixu rü ngẽma ngunexũ i nagu nagúxũ i naãne, rü Tupana rü tá nüxna naca i guxũ i duũxũgü naxcax i guxũma i ore i chixexũ i nüxũ jaxuxũ i nhama i naãnewa. 37—Erü ngẽma curü dexagüwa rü Tupana tá cuxũ nangugü, rü tá cumaã nüxũ nixu ngoxita cume i napexewa rü exna tama —nhanagürü ga Ngechuchu.

Duũxũgü ga tama jaxõgüchaũxũ rü naxcax ínacagü ga to ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38Rü jexguma rü nhuxre ga Parichéugü rü Judéugüarü ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü nhanagürügü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, cuxũ tadauxchaũ na cunaxüxũ i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaãrü poramaã cuxüxũ —nhanagürügü. 39Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü: —Nhaã duũxũgü i chixecümagüxũ rü tama jaxõgüxũ rü naxcax ínacagü i wüxi i cuaxruũ i mexũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Notürü jema cuaxruũ ga nuxcümaxũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Jonaxũ ngupetüxũxũxĩca tátama nadaugü. Rü taxuũtáma i to i cuaxruũ nüxũ tadauxẽẽ i nhaã duũxũgü. 40—Rü jexgumarüũ ga Jona ga tamaẽxpüx ga ngunexũ rü tamaẽxpüx ga chütaxũ choxni ga taxũ ga barejaãnüwa na najexmaxũ rü wenaxãrü na nangóxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i chama i tamaẽxpüx i ngunexũ rü tamaẽxpüx i chütaxũ i chatáxũwa changẽxmaxũ. Notürü wena táxarü changox. 41—Rü ngẽxguma naãneãrü guxgu rü Tupana rü nhaã duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga,

rü nuxcümaxũgüxũ ga Níniwecũãx ga
duũxũgü rü tá inachigü. Rü
Tupanapẽxewa tá ínanaxuaxũgü i nhaã
duũxũgü i nhũxma maxẽxũ. Jerü
nümagü ga Níniwecũãx rü nüxũ
narüxoe ga nacümagü ga chixexũ ga
jexguma Jona namaã nüxũ ixuxgu ga
Tupanaãrü ore. Notürü nhũxma nuã
petanüwa nangẽxma i wüxi i Jonaãrü
jexera ixĩxũ. 42—Rü ngẽxguma
naãneãrü gũxgu rü Tupana rü nhaã
duũxũgüna nacaxgu i norü pecaduchiga,
rü ngĩma ga nuxcümaxũcü ga
Chabáaneãrü ãẽxgacü rü tá iichi. Rü tá
íinaxuaxũ i nhaã duũxũgü i nhũxma
maxẽxũ. Jerü ngĩma rü jaxũwaxüchi ne
ixũ na ãẽxgacü ga Charumáũxũ
naxĩnüxũcãx ga nhuxãcü poraãcü nüxũ
na nacuãxüchixũ. Notürü nhũxma nuã
petanüwa nangẽxma i wüxi i
Charumáũãrü jexera ixĩxũ.

Ñgõxo ga taeguxũchiga

(Lc 11.24-26)

43-44—Rü ngẽxguma wüxi i ñgõxo rü
wüxi ja jatüwa ínaxũũxgu, rü
dauxchitawa i ngextá taxúema
íxãpataxũwa rü nu ne nanaxũmare. Rü
naxcãx nadau na ngexta na nangũxũcãx.
Rü ngẽxguma taxuxguma nüxũ
ijangauxgu na ngexta nangũẽgaxũ, rü
nagu narüxĩnü na wena nataeguxũ
naxcãx ja jima jatü ga noxri nawa
ínaxũxũchirécü. Rü ngẽxguma
nataegugu, rü nüxũ inajangau ja jima
jatü na wüxi ja ĩ ja ngẽãcúne rü
mexẽẽne rü meã nabixichinerüũ na
jiĩxũ. 45—Rü ngẽma ñgõxo rü ínixũ rü
naxcãx najadau i to i 7 i ñgõxogü i norü
jexera i chixexũ. Rü guxũma i ngẽma rü
jima jatügu najachocu, rü ngẽxma
naxãchiũgü. Rü ngẽxguma ja jima jatü
rü noxriarü jexera nachixe. Rü
ngẽxgumarüũ tá ta nüxũ naxüpetü i
nhaã duũxũgü i chixecümagüxũ
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ítangugü ga Ngechuchuarü mama rü naẽneẽgü

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46Rü jexguma duũxũgümaã
íjadexajane ga Ngechuchu, rü jéma
tangu ga naẽ rü naẽneẽgü. Rü ĩpataarü
düxétügu tarücho, rü Ngechuchumaã
tidexagüchaũ. 47Rü wüxi ga duũxũ
Ngechuchumaã nüxũ nixu, rü
nhanagürü: —Jéa düxétüwa tangẽxma
ja cue rü cueneẽgü, rü cumaã
tidexagüchaũ —nhanagürü nüxũ.
48Notürü Ngechuchu nanangãxũ ga
jema duũxũ ga namaã nüxũ ixuxũ ga
jema ore, rü nhanagürü nüxũ: —¿Texé
tixĩ ja chaue? ¿Rü texé tixĩ ja
chaueneẽgü? —nhanagürü. 49Rü
jexguma ga Ngechuchu rü norü
ngúexũgüxũ naxuneta, rü nhanagürü:
—Dücax, daxe tixĩ ja chaue, rü daagü
nixĩ ja chaueneẽgü. 50—Erü guxãma ja
texé ja naxũxe i Chaunatüarü ngúchaũ,
rü jíxema tixĩ ja chaueneẽ rü chauejãx
rü chaue —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuãxruũ ga wüxi ga jatü ga toecügu ixuxũ

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 1Rü jematama ngunexũgu ga
Ngechuchu rü ínaxũxũ nawa ga
guma ĩ ga nagu napexũne. Rü
naxtaxaãnacüwa najarüto. 2Rü muxũma
ga duũxũgü rü jéma naxcãx

nangutaquẹxegü. Rü jemacạx düxwa
wüxi ga nguegu nixüe ga Ngechuchu, rü
guma nguewa narüto. Rü guxũma ga
duũxũgü rü jexma naxnecütẹxegu
nachigü. 3Rü jexguma ga Ngechuchu rü
muxũma ga ore ga cuạxruũwa
nanangúexẽẽ ga duũxũgü. Rü norü
ngụxẽẽtaewa rü nhanagürü: —Rü wüxi
ga jatü ga toecü rü trigumaã nanagüane.
4—Rü jexguma trigumaã nagüaneãgu,
rü nhuxre ga guma trigu rü
namacüwagu naji. Rü ínangugü ga
werigü, rü nanawecu. 5—Rü náĩgü ga
trigu rü nutatanügu naji ga ngextá
ínachixcaxũwa ga waixũmü. Rü paxa
narüxügü ga guma trigu, jerü ga
waixũmü rü tama najaxcü. 6—Rü
jexguma nangunagügu ga üạxcü, rü
narünạgẽxgü ga guma trigu. Rü najue
jerü tama poraãcü nixãmạxã. 7—Rü
náĩgü ga trigu rü toranecügu naji. Rü
jexguma najaegu ga toragü, rü guma
triguxũ inawocu, rü nanadai. 8—Notürü
náĩgü ga trigu rü mexũ ga waixũmügu
naji. Rü jexguma najaegu rü muxũma
ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxũ
rü wüxireewa rü 100 pụxü ínanguxuchi
ga norü o, rü náĩreegüwa rü 60, rü
náĩreegüwa rü 30. 9—Rü jíxema
ãchịxẽgüxe, ¡rü nagu tarüxĩnüẽ i ngẽma
ore! —nhanagürü.

Ṭacücạx nixĩ ga jema ore ga cuạxruũgügu ixuxũ

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10Rü jexguma ga norü ngúexũgü rü
Ngechuchucạx naxĩ, rü nüxna nacagüe,
rü nhanagürügü: —Pa Corix, ¿Tụxcüũ i
cuạxruũgügu cujaxuãcüma
cunangúexẽẽxũ i nhaã duũxũgü?
—nhanagürügü. 11Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ:
—Tupana rü pexũxĩcatama nüxũ
nacuạxẽẽ i ngẽma ẽxũguxũ na nhuxãcü
ãẹxgacü jiĩxũ i nümax. Notürü nüma i
togü i duũxũgü rü tama nüxũ nüxũ
nacuạxẽẽ i ngẽma. 12—Rü texé ja
aixcuma naga ĩnüxẽ i chorü ore, rü
Tupana rü jexeraãcü tá tüxũ nüxũ
nacuạxẽẽ. Rü ngẽmaãcü tá tüxũ
nangẽxma i taxũ i cuạx. Notürü texé ja
tama naga ĩnüxẽ i nhaã ore rü Tupana
tá tüxna nanajaxu i ngẽma íraxũ i cuạx i
tüxũ ngẽxmachiréxũ. 13—Rü ngẽmacạx
nixĩ i ore i cuạxruũmaã chanangúexẽẽxũ
i ngẽma duũxũgü. Erü nümagü rü woo
nüxũ nadaugügu, rü nhama tama nüxũ
nadaugüxũrüũ nixĩgü. Rü woo nüxũ
naxĩnüẽgu, rü nhama tama nüxũ
naxĩnüẽxũrüũ nixĩgü. Rü tama nüxũ
nacuạxgüéga. 14—Rü aixcuma ngẽma
duũxũgüchiga nixĩ ga jema Tupanaãrü
ore ga nuxcümaxũcü ga norü orearü
uruũ ga Ichaía nüxũ ixuxũ ga nhaxũ:

> “Rü ngẽma duũxũgü rü tá aixcuma
> nüxũ naxĩnüẽ, notürü
> tãũxũtáma nüxũ nacuạxgüéga i
> ṭacüchiga na jiĩxũ i ngẽma
> nüxũ naxĩnüẽxũ. Rü aixcuma tá
> nüxũ nadaugü, notürü
> tãũxũtáma nüxũ nacuạxgü na
> ṭacüchiga jiĩxũ i ngẽma nüxũ
> nadaugüxũ. 15Erü ngẽma
> duũxũgü rü tãũxũtáma nüxũ
> nacuạxgüchaũ i chorü ore, rü
> naxchaxwa tá nügü
> narütütamachịxẽgü rü tá
> naxchaxwa napexetügü. Rü
> ngẽmaãcü tá nanaxügü na tama
> nüxũ nadaugüxũcạx i ngẽma

mexũ̃ i naxcax chaxüxũ̃, rü
tama nüxũ̃ naxĩnüẽxũ̃cax i
chorü ore, rü tama nüxũ̃
nacuaxgüxũ̃cax na nhuxãcü
chama chanaxwaxexũ̃ãcüma na
namaxẽxũ̃, rü tama chauxcax
nadaugüxũ̃cax na
chanamaxẽxẽẽxũ̃cax”,
nhanagürü. 16Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu: —Notürü pemax, Pa Chorü
Ngúexũ̃güx, rü petaãẽgü erü
pexetügümaãtama nüxũ̃ pedaugü i
ngẽma chaxüxũ̃ rü pexmachixẽmaãtama
nüxũ̃ pexĩnüẽ i chorü ore. 17—Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü
muxũchixũ̃ ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü rü muxũchixũ̃
ga duũ̃xũ̃gü ga imecümaxũ̃, rü nüxũ̃
nadaugüchaũ̃ i ngẽma nhuxma
chauxũ̃tawa nüxũ̃ pedaugüxũ̃. Notürü
tama nüxũ̃ nadaugü. Rü nüxũ̃
naxĩnüẽchaũ̃ i ngẽma ore i nhuxma
chauxũ̃tawa nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃. Notürü
tama nüxũ̃ naxĩnüẽ —nhanagürü.

Ngechuchu rü meã nanangoxẽẽ ga jema ore ga toecüchigagu jaxuxũ̃

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—¡Dücax, iperüxĩnüẽ na nhuxũ
nhaxũ̃chiga jiĩxũ̃ i ngẽma ore i cuaxruũ̃ i
toecüchiga! 19—Rü guma trigu ga
namagu jixũ̃nerüũ̃ tixĩgü ja jíxema nüxũ̃
ĩnüẽxẽ i ore i mexũ̃ na nhuxãcü ãẽxgacü
jiĩxũ̃ ja Tupana notürü tama nüxũ̃
cuaxgüxe i nhuxũ nhaxũ̃chiga na jiĩxũ̃ i
ngẽma ore. Rü tümaxũ̃tawa nangu i
Chataná, rü tüxũ̃ nüxũ̃
inajarüngümaẽxẽẽ i ngẽma ore i
tümaãẽwa ngẽxmachiréxũ̃. 20—Rü
guma trigu ga nutatanügu jixũ̃nerüũ̃
nixĩ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ĩnüẽxũ̃ i
Tupanaãrü ore rü taãẽãcüma
najauxgüxũ̃. 21—Notürü ngẽma na tama
aixcuma nagu naxĩnüẽxũ̃ i ngẽma ore,
rü paxaãchitama najaxõgü, rü jixcüra
ngẽxguma ngẽma oregagu guxchaxũ̃gü
nüxũ̃ üpetügu rü exna duũ̃xũ̃gü nachi
aiegu, rü ínanataxgü i ngẽma ore.
22—Rü guma trigu ga toranecügu
jixũ̃nerüũ̃ nixĩ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
Tupanaãrü orexũ̃ ĩnüẽxũ̃ rü jaxõgüxũ̃.
Notürü nhama i naãneãrü
ngẽmaxũ̃gücax oegaãẽgüxũ̃, rü
ngẽmaguama rüxĩnüẽxũ̃, rü düxwa nüxũ̃
inajarüngümaẽxũ̃ i ngẽma ore. Rü
guxũ̃ma i ngẽma rü Tupanaãrü orexũ̃
nüxũ̃ narüxoxẽẽ na tama aixcuma meã
Tupanawe naxĩxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü.
23—Notürü guma trigu ga mexũ̃ ga
waixũ̃mügu jixũ̃nerüũ̃ nixĩ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ĩnüẽxũ̃ i Tupanaãrü ore,
rü nüxũ̃ cuaxgüxũ̃ i tacüchiga na jiĩxũ̃,
rü naga ĩnüẽxũ̃ rü meã naxcax maxẽxũ̃.
Rü tümáxẽ rü guma trigu ga 100 püxü
nawa ínguxuchinerüũ̃ tixĩ. Rü tümáxẽ
rü guma 60 püxü nawa ínguxuchinerüũ̃
tixĩ. Rü tümáxẽ rü guma 30 püxü nawa
ínguxuchinerüũ̃ tixĩ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Cuaxruũ̃ ga chixexũ̃ ga natüane ga trigutanügu toxũ̃chigagu ixuxũ̃

24Rü Ngechuchu rü to ga ore ga
cuaxruũ̃xũ̃ duũ̃xũ̃gümaã nixu, rü
nhanagürü: —Rü ngẽma Tupana na
ãẽxgacü ixĩxũ̃, rü wüxi ga jatü ga mexũ̃
ga trigu naãnegu tocürüũ̃ nixĩ.
25—Notürü jexguma ínapejane rü wüxi
ga norü uwanü ga nachi aixũ̃ rü jéma

naxũ. Rü naẽchita jexma trigunecügu najatogü ga chixexũ̃ ga natüane. Rü nhu̱xmachi ínixũ. 26—Rü jexguma naxügügu ga trigu rü najaegu rü jexwacax jaxo̱xgu, rü jema natüane rü ta nango̱x. 27—Rü jexguma ga jema jatüarü duũ̃xũ̃gü, rü namaã nüxũ̃ najarüxugü, rü nhanagürügü:

"Pa Corix, cuma rü cuanegu rü triguxicachire̱x ngẽxma cuto. ¿Notürü nhuxãcü i nhu̱xma rü chixexũ̃ i natüane rü ta ngẽ́ma naxügüxũ̃?" nhanagürügü. 28—Rü jexguma ga jema naãneãrü jora, rü nhanagürü nüxũ̃:

"Maneca wüxi i chorü uwanü i chauchi aixũ̃ nixĩ i ngẽ́ma ngexũ̃ wagüxũ̃" nhanagürü. Rü jexguma ga norü duũ̃xũ̃gü rü nüxna nacagü, rü nhanagürügü:

"Pa Corix, ¿cunaxwa̱xexũ̃ na tanawoxũ̃xũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i natüane?" nhanagürügü. 29—Notürü nüma ga norü cori rü nhanagürü nüxũ̃ ga jema norü duũ̃xũ̃gü:

"¡Nüẽ́tama ngẽ́ma nangẽxmagü! Erü ngẽxguma chi penawoxũ̃xgu, rü ngürüãchi trigumaã chi ta penangauxẽẽ na penawoxũ̃xũ̃. 30—Rü narümemaẽ nixĩ i nüẽ́tama ngẽ́ma najae nhu̱xmatáta triguarü buxgüwa nangu. Rü ngẽxguma rü ngẽ́ma tá chanamugü i chorü puracütanüxũ̃, rü tá nanawoxũ̃xira i ngẽma chixexũ̃ i natüane. Rü tá ínanagoxũ̃cüta, rü nhu̱xmachi tá ínanagu. Rü ngẽmawena tá najabuxgü i trigu, rü naxchiũ̃gu tá choxũ̃́ namaã nanguxũ̃gü" nhanagürü.

Cua̱xruũ̃ ga motachachiregu ixuxũ̃
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cua̱xruũ̃xũ̃ duũ̃xũ̃gümaã nixu, rü nhanagürü: —Rü ngẽma Tupana na ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃, rü wüxi ja motachachire ja wüxi ja jatü naãnegu toxũ̃nerüũ̃ nitachigü. 32—Rü woo naxíraxũ̃chichire̱x ja jima naxchire, notürü ngẽxguma naxüxgu rü naja̱xgu, rü wüxi i nanetü i taetaxũ̃ nixĩ. Rü ngẽmaca̱x i werigü rü natanüwa naxĩ, rü ngẽxma najarüxüxchiãũ̃gü —nhanagürü.

Cua̱xruũ̃ ga põũãrü puxẽẽruũ̃gu ixuxũ̃
(Lc 13.20-21)

33 Rü Ngechuchu rü to ga ore ga cua̱xruũ̃xũ̃ duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu, rü nhanagürü: —Rü ngẽma Tupana na ãẽ̱xgacü ixĩxũ̃, rü nhama põũãrü puxẽẽruũ̃ i íraxũ̃rüũ̃ nixĩ na guxũ̃wama nanguxũ̃. Rü ngẽxguma wüxi i ngecü rü taxüraxũ̃ i ngĩrü põũchara namaã üẽũ̃gu, rü ngẽma põũãrü puxẽẽruũ̃ rü woo naxíra rü najapuxẽẽ i guxũ̃ma i ngĩrü põũchara —nhanagürü ga Ngechuchu.

Cua̱xruũ̃gu ixuxũ̃ ga oremaã nidexa ga Ngechuchu na janguxẽẽãxũ̃ca̱x ga Tupanaãrü ore
(Mr 4.33-34)

34 Rü guxũ̃ma ga jema ore ga Ngechuchu duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü cua̱xruũ̃gu jaxuãcüma namaã nüxũ̃ nixu. Rü jemaãcüxicatama nixĩ ga namaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. 35 Rü jemaãcü nanaxü ga Ngechuchu na janguxẽẽãxũ̃ca̱x ga jema Tupanaãrü ore ga nuxcümaxũ̃cü ga norü orearü uruũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:

"Chama rü cua̱xruũ̃gu ixuxũ̃ i oremaã tá duũ̃xũ̃gümaã

chidexa. Rü tá namaã
chanangoxẽẽ i ngẽma cuax i
ẽxũguxũ ga jexguma noxri
naãne ixügügumama iicúxũ”,
nhaxũ.

Ngechuchu nanangoxẽẽ na tacüchiga jiĩxũ ga jema cuaxruũ ga chixexũ ga natüane ga trigutanügu toxũchigagu ixuxũ

36Rü Ngechuchu ínajamugü ga
duũxũgü, rü guma ĩ ga nagu
napexũnegu naxücu. Rü norü ngúexũgü
rü jéma naxcax naxĩ, rü nhanagürügü
nüxũ: —Pa Corix, ¡tomaã nangoxẽẽ na
tacüchiga jiĩxũ i ngẽma chixexũ i
natüanegu ixuxũ i ore! —nhanagürügü.
37Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Rü jima mexũ i
trigumaã toecü, rü nüma nixĩ ja Tupana
Nane ja duũxũxũ ixĩcü. 38—Rü ngẽma
naãne i nagu natoexũ, rü nhama i naãne
nixĩ. Rü ngẽma mexũ i trigu rü ngẽma
nixĩ i duũxũgü i Tupanaãrü duũxũgü
ixĩgüxũ. Rü ngẽma chixexũ i natüane,
rü ngẽma nixĩ i duũxũgü i Chatanáãrü
ixĩgüxũ. 39—Rü ngẽma norü uwanü i
chixexũ i natüanemaã naẽchita naãnegu
jatoexũ, rü ngẽma nixĩ i Chataná. Rü
ngẽma ngunexũ i nagu nabuxuxũ i trigu
rü naãneãrü gúxchiga nixĩ. Rü ngẽma
puracütanüxũ i triguarü buxwa
puracüexũ, rü Tupanaãrü orearü
ngeruũgü i dauxũcũãx nixĩgü. 40—Rü
ngẽxgumarüũ i ngẽma chixexũ i
natüane rü na nawoxũxũ rü nhuxmachi
na ínaguxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i
naãneãrü guxgu. 41—Rü chama i
Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü tá
chanamu i chorü orearü ngeruũgü i
dauxũcũãx na nadeãxũcax i ngẽma
duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü ngẽma
duũxũgü i toguãxũ chixexũ ügüxẽẽxũ.
Rü tá ínanawoxũ. 42—Rü tá üxüxetüwa
najawocu. Rü ngẽma tá naxauxe rü tá
nixũxchapütagü. 43—Notürü guxũma i
ngẽma duũxũgü i Tupanaga ĩnüẽxũ, rü
tá üaxcürüũ inabaixgü i ngextá Tanatü
ja Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa. Rü jíxema
ãchixẽgüxe, ¡rü nüxũ taxĩnüẽ i ngẽma
ore! —nhanagürü.

Cuaxruũ ga taxũ ga dĩẽru ga icúxũgu ixuxũ

44Rü Ngechuchu rü to ga ore ga
cuaxruũxũ duũxũgümaã nixu, rü
nhanagürü: —Rü ngẽma na norü
ãẽxgacü na jiĩxũ ja Tupana rü nhama
wüxi i uiru i wüxi i naãnegu icúxũrüũ
duũxũgücax namexẽchi. Rü wüxi ja jatü
rü ngẽxguma nüxũ ijangauxgu i ngẽma
uiru, rü paxa wena ngẽma naãnegu
najacux. Rü taãẽãcüma namaã nataxe i
guxũma i norü ngẽmaxũgü na naxcax
nataxexũcax i ngẽma naãne na noxrü
jiĩxũcax i ngẽma uiru —nhanagürü.

Cuaxruũ ga nuta ga ngaxãẽruũ ga tatanücügu ixuxũ

45Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü
duũxũgü rü nhama wüxi i taxetanüxũ i
nutagü ja ngaxãẽruũcax dauxũrüũ nixĩgü
na poraãcü naxcax nadaugüxũ na norü
ãẽxgacü jiĩxũ ja Tupana. 46—Rü ngẽma
taxetanüxũ rü ngẽxguma düxwa nüxũ
ijangauxgu ja wüxi ja nuta ja ngaxãẽruũ ja
guxũãrü jexera mexẽchicü, rü namaã
nataxe i guxũma i norü ngẽmaxũgü na
naxcax nataxexũcax ja jima nuta ja
mexẽchicü, na noxrü jiĩxũcax.

Cuaxruũ ga püchagu ixuxũ

47—Rü ngẽma Tupana na ãẽxgacü
ixĩxũ rü wüxi i pücha i naxtaachiüwa
namaã ipüchaexũ rü nagúxũraũxũ i
choxni namaã ijaxuxũxũrüũ nixĩ. 48—Rü
ngẽxguma naxããcuxgu i ngẽma pücha,
rü ngẽma püchaetanüxũ rü
naxnecüpechinügu ínanatúãchigü. Rü
ngẽma narütogü rü najadexechi i ngẽma
mexũ i choxni, rü pexchigu nananucu.
Rü ngẽma tama ingõxũ i choxni rü
ínanawogü. 49-50—Rü ngẽxgumarüũ tá
nixĩ i ngẽxguma naguxgu i naãne. Erü
Tupanaãrü orearü ngeruũgü i
dauxũcũãx, rü núma tá naxĩ. Rü tá
najadexechi i ngẽma mexũ i duũxũgü
nüxna i ngẽma ichixexũ, rü tá
üxüxetüwa najawocu i ngẽma duũxũgü i
chixexũ. Rü ngẽma tá naxauxe, rü tá
nixũxchapütagü —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngexwacaxũgüxũ rü nuxcümaũgüxũ i ngẽmaxũgüchiga

51Rü jexguma ga Ngechuchu rü norü
ngúexũgüna naca, rü nhanagürü:
—¿Nüxũ pecuáxũ jiĩxũ na tacüchiga
jiĩxũ i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ?
—nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü
rü nhanagürügü: —Ngẽmáãcü, Pa Corix,
nüxũ tacuax —nhanagürügü. 52Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ: —Rü ngẽxguma wüxi i
ngúexẽẽruũ i ore i mugüwa
nguxẽẽtaexũ aixcuma nüxũ cuaxgu na
nhuxãcü ãẽxgacü jiĩxũ ja Tupana, rü
nanaxwaxe na meã nüxũ nacuáxũ i
ngẽma nuxcümaxũxũ i Tupanaãrü ore
rü nhaã ngexwacaxũxũ i chorü ore rü
ta, ngẽxgumarüũ i wüxi i cori i norü
taxepatawa duũxũgücax inawéxũ i norü
ngẽmaxũgü i ngexwacaxũgüxũ rü norü
ngẽmaxũgü i nuxcümaxũgüxũ ta
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Nacharétuwa najexma

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53Rü jexguma Ngechuchu nüxũ
rüchaxgu ga jema ore ga cuaxruũgüxũ
na jaxuxũ, rü inaxũãchi ga jéma. 54Rü
guma ĩãne ga nawa najaxũne ga
Nacharétuwa naxũ. Rü guma ĩãneãrü
ngutaquexepataũgu naxücu rü jéma
nanangúexẽẽ ga duũxũgü. Rü jema
duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü namaã ga
norü ore. Rü nhanagürügü: —¿Ngextá
nüxũ nacuax i ngẽma nguxẽẽtae? ¿Rü
nhuxãcü nüxũ nacuax na naxüãxũ i
ngẽma mexũgü i taxũgü i Tupanaãrü
poramaã naxüxũ? 55—¿Taux exna i daa
jiĩxũ ja carpinteru ja Juche nane ja
María ngĩne, ja Tiagu rü Juche rü
Chimáũ rü Juda naẽneẽ ixĩcü? 56—¿Rü
taux exna i naẽjaxgü rü nuxma tatanügu
naxãchiũgüxũ? ¿Rü ngẽxguma i ngextá
jiĩxũ i najauxãxũ i ngẽma nüxũ
nacuáxũ? —nhanagürügü. 57Rü jemacax
ga duũxũgü rü tama nüxũ
inarüxĩnüẽchaũ. Notürü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Guxũma i togü i
duũxũgü rü namaã nataãẽgü i wüxi i
Tupanaãrü orearü uruũ. Notürü ngẽma
orearü uruũchiũãnewatama rü duũxũgü
rü tama namaã nataãẽgü —nhanagürü.
58Rü jema duũxũgütanüwa rü tama
poraãcü nanaxü ga mexũgü ga taxũgü
ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ, jerü

tama nüxṹ najaxõgüchaũ ga jema
duũ̃xũ̃gü.

Naju ga Juáũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 [1]Rü jema ngunexũ̃gügu nixĩ ga
Gariréaaneãrü ãẽxgacü, ga
Erudi rü Ngechuchuxũ̃ nacuáchigaxũ̃.
[2]Rü Erudi rü norü duũ̃xũ̃gümaã
nhanagürü: —Jima nixĩ ja Juáũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ rü marü wena namaxũ̃. Rü
ngẽmacax nüxṹ nangẽxma i pora na
naxüãxũ̃ i ngẽma mexũ̃gü i taxũ̃gü i
Tupanaãrü poramaã naxüxũ̃
—nhanagürü. [3]Rü jema nhanagürü, jerü
nümatama ga Erudi rü ũ̃paacü norü
churaragüxũ̃ namu na Juáũxũ̃
jajauxgüxũ̃cax rü curẽtimaã
janaĩxgüãcüma pocupataũ̃wa
nagagüãxũ̃cax. Rü jemaãcü nanaxü ga
Erudi, jerü jemaãcü naxcax íica ga
naxmax ga Erudía ga naẽneẽ ga Piripi
naxmaxchirex ixĩcü. [4]Rü Erudi rü
Juáũmaã nanu jerü ga Juáũ rü
nhanagürü nüxũ̃: —Tama name na
cuxumaxmaã cuxãmaxũ̃ —nhanagürü.
[5]Rü Erudi rü Juáũxũ̃ nimáxchaũ̃, notürü
duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃ jerü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü nagu narüxĩnüẽ rü aixcuma
Tupanaãrü orearü uruũ̃ nixĩ ga Juáũ.
[6]Notürü jexguma norü taunecüarü
ngunexũ̃wa nanguxgu ga Erudi rü wüxi
ga peta naxü. Rü jema petawa rü
Erudíaxacü rü íjajüxparachigüxũ̃
napexewa ga jema petatanüxũ̃. Rü
nüma ga ãẽxgacü ga Erudi rü poraãcü
norü me nixĩ ga jema naxüxũ̃ ga
naxãcürücü. [7]Rü jemacax ngĩmaã
inaxuneta rü nhanagürü ngĩxũ̃:
—¡Choxna naxcax naca i tacü i
cunaxwaxexũ̃, rü aixcuma tá cuxna
chanaxã! —nhanagürü. [8]Rü jexguma ga
ngĩma rü ngĩẽxũ̃tawa ixũ, rü ngĩẽna
ijaca, rü ngĩgürügü: —Pa Ma, ¿tacü i
cunaxwaxexũ̃ na naxcax ícharacaxũ̃?
—ngĩgürügü. Rü ngĩẽ ngĩxũ̃ ingãxũ̃, rü
ngĩgürügü: —¡Naxcax ínaca i Juáũ ja
baiũ̃xẽẽruũ̃ẽru! —ngĩgürügü ga ngĩẽ. Rü
jexguma ga jema pacü rü ngĩgürügü
nüxũ̃ ga Erudi: —Chanaxwaxe i wüxi ja
poratugu choxna cunaxã i Juáũ ja
baiũ̃xẽẽruũ̃ẽru —ngĩgürügü. [9]Rü
jexguma ga ãẽxgacü ga Erudi rü
inajarümaãchi namaã ga jema ore,
notürü norü unetacax rü norü
petatanüxũ̃cax rü tama ngĩxũ̃
nawomüxẽẽchaũ̃. Rü nanamu ga nhuxre
ga norü churaragü na ngĩxna
naxãgüãxũ̃cax ga jema naxcax ínacaxũ̃.
[10]Rü jemaãcü pocupataũ̃wa nanamu na
jéma Juáũxũ̃ janadaenaãxũ̃cax. [11]Rü
jemawena wüxi ga poratugu ngĩxũ̃tawa
nanange ga Juáũẽru, rü jema pacüna
najaxã. Rü ngĩma rü nhuxmachi ngĩẽna
ijaxã. [12]Rü jexguma ga Juáũãrü
ngúexũ̃gü rü jéma naxĩ, rü najangegü ga
naxũ̃ne, rü inajataxgü. Rü jemawena rü
Ngechuchumaã nüxũ̃ najarüxugüe.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga
5000 ga jatügü
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Ju 6.1-14)

[13]Rü jexguma jemaxũ̃ nacuáchigagu
ga Ngechuchu, rü nüxĩcatama wüxi ga
nguegu nixüe, rü ínaxũxũ ga jéma. Rü
wüxi ga nachica ga taxúema
íxãpataxũ̃wa naxũ. Notürü ga duũ̃xũ̃gü
rü nüxũ̃ nacuaxgüama ga ngextá na
naxũxũ̃. Rü ínachoxũ̃ ga norü ĩãnegüwa,
rü dauxchitagu nawe narüxĩ. [14]Rü

jexguma nguewa ínaxüegu ga
Ngechuchu rü nüxũ̃ nadau ga jema
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü nüxũ̃
nangechaũ̃tümüũ̃gü. Rü nanameẽxẽẽ ga
jema duũ̃xũ̃gü ga id̲aaweexũ̃ ga naxca̲x
jéma nagagüxũ̃. 15Rü jexguma marü
nachütachaũ̃gu rü Ngechuchuca̲x naxĩ
ga norü ngúexũ̃gü, rü nhanagürügü
nüxũ̃: —Marü nachütachaũ̃, rü
nhu̲xmachi taxúema nuxma taxãpata i
nuã. Rü name nixĩ ícujamugü i nhaã
duũ̃xũ̃gü na ĩãnexãcügü ja ngaicamana
ngẽxmagünewa naxĩxũ̃ca̲x, rü ngẽ́ma
norü õnata̲a̲x jataxegüxũ̃ca̲x
—nhanagürügü. 16Notürü ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Taxuacüma nawoegu. ¡Rü pematama
penachibüexẽẽx! —nhanagürü. 17Rü
nümagü nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü:
—Notürü nuã rü wüxime̲ẽ̲xpü̲x i põũ rü
taxre i choxnixĩcatama toxũ̃ nangẽxma
—nhanagürügü. 18Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —¡Nuã
chauxũ̃tawa penana! —nhanagürü. 19Rü
jexguma ga Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃
namu na maxẽte̲xewa natogüxũ̃ca̲x. Rü
nhu̲xmachi nanade ga jema
wüxime̲ẽ̲xpü̲x ga põũ rü jema taxre ga
choxnigü. Rü dauxũ̃gu nadawenüãcüma
Tupanana moxẽ naxã, rü nhu̲xmachi
inanabücu ga jema põũ̃gü. Rü norü
ngúexũ̃güna nanana, rü jema
duũ̃xũ̃güxũ̃ najanu. 20Rü guxũ̃ma ga
jema duũ̃xũ̃gü rü meãma nachibüe. Rü
jemawena rü 12 ga pexchigü
nanapaxẽẽgü namaã ga jema põũ rü
choxnichipe̲xegü ga íjaxügüxũ̃. 21Rü
jema jéma chibüexũ̃ rü 5000 ga jatügü
nixĩ, notürü ga ngexũ̃gü rü buxũ̃gü rü
tama najaxugü.

Dexáétügu nixũ ga Ngechuchu
(Mr 6.45-52; Ju 6.16-21)

22Rü jemawena ga Ngechuchu rü
duũ̃xũ̃güxũ̃ íjamugüjane rü wüxi ga
nguegu najachoũ̃xẽẽ ga norü ngúexũ̃gü
na joxni naxtaxaarü tocutüwa
naxĩxũ̃ca̲x. 23Rü jexguma duũ̃xũ̃güxũ̃
íjamugüguwena rü guma ma̲xpṹnewa
ínaxũ̃ãchi ga Ngechuchu na nüxĩca jéma
jajumuxẽxũ̃ca̲x. Rü jexma nüxĩcatama
nachütaũ̃. 24Notürü ga norü ngúexũ̃gü
rü naxtaxaarü ngãxũ̃tüchiügu nixãgü ga
jexguma. Rü tacü ga buanecü jexma
nüxũ̃ naxü, rü poraãcü najuãpe. 25Rü
jexguma marü jangunechaũ̃gu rü norü
ngúexũ̃güwe inaxũ̃achi ga Ngechuchu.
Rü dexáchiüétügu nixũ naxca̲x ga norü
ngúexũ̃gü. 26Rü jexguma norü ngúexũ̃gü
nüxũ̃ daugügu ga dexáchiüétügu na
jaxũxũ̃, rü poraãcü na̲baixãchiãẽgü. Rü
norü muũ̃maã aita naxüe, rü
nhanagürügü: —Wüxi i naxchi̲ximare
nixĩ —nhanagürügü. 27Notürü ga
Ngechuchu rü namaã nidexa rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Peporae! rü chama
chixĩ. ¡Rü tãṹ ipemuũ̃ẽxũ̃! —nhanagürü.
28Rü jexguma ga Pedru rü
Ngechuchumaã nidexa rü nhanagürü:
—Pa Corix, ega chi cuma cuixĩgu, ¡rü
choxũ̃ namu na chama rü ta dexáétügu
chixũxũ̃ca̲x rü cuxũ̃tawa na chaxũxũ̃ca̲x!
—nhanagürü. 29Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ̃: —Ẽcü ¡nuã naxũ!
—nhanagürü. Rü jexguma ga Pedru rü
ínaxüe ga nguewa. Rü inanaxügü ga
dexáétügu na jaxũxũ̃ na
Ngechuchuxũ̃tawa naxũxũ̃ca̲x. 30Notürü
jexguma nüxũ̃ jacua̲xãchigu ga na
naporaxũ̃ ga buanecü rü namuũ̃, rü

inanaxügü ga na dexáchiügu nanguxũ.
Rü aita naxü rü nhanagürü: —Pa Corix,
¡choxũ rüngũxẽẽ! —nhanagürü. 31Rü
jexgumatama ga Ngechuchu rü
Pedrumẽxẽgu najajauxãchi, rü
nhanagürü nüxũ: —Cuma rü
íraruwatama cujaxõ. ¿Rü tũxcüũ tama
aixcuma cujaxõxõchi? —nhanagürü.
32Rü jexguma nguegu jachoũgu ga
Ngechuchu rü Pedru, rü nangupetü ga
guma buanecü. 33Rü guxũma ga norü
ngúexũgü ga nguewa jexmagüxũ rü
Ngechuchupẽxegu nacaxãpũxügü rü
nüxũ nicuãxüũgü, rü nhanagürügü
nüxũ: —Aixcumaxũchi cuma nixĩ i
Tupana Nane cuiĩxũ —nhanagürügü.

Jenecharétuanewa Ngechuchu nanameẽxẽẽ ga iḏaaweexũ
(Mr 6.53-56)

34Rü jexguma marü janguũgu ga
naxtaawa, rü Jenecharétuanewa nangugü
rü jéma ínachoũ. 35Rü jexguma jema
duũxũgü ga jémacũã̄x nüxũ
icuãxãchitanügu ga Ngechuchu na jiĩxũ ga
guma, rü guxũma ga jema naãnewa
nanguchiga ga jéma na najexmaxũ ga
Ngechuchu. Rü jemacãx naxũtawa
nanagagü ga jema duũxũgü ga iḏaaweexũ.
36Rü Ngechuchuxũ nacããxũgü na
naxchirupechinügumare jangõgügüxũcãx.
Rü guxũma ga jema naxchirupechinügu
ingõgüexũ rü narümeẽ.

Ṯacü nixĩ i Tupanapẽxewa duũxũgüxũ chixexẽẽxũ
(Mr 7.1-23)

15 1Rü Ngechuchucãx naxĩ ga
nhuxre ga Parichéugü rü
ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ ga Jerucharéũwa ne ĩxũ.
Rü Ngechuchuna nacagü, rü
nhanagürügü: 2—¿Tũxcüũ i curü
ngúexũgü rü tama nagu naxĩ i
nuxcümaxũgüxũ i tórü oxigücüma? ¿Rü
tũxcüũ tama najanguxẽẽgü i ngẽma
nacüma na Tupanacãx najaxmẽxgüxũ
naxũpa na nachibüexũ? —nhanagürügü.
3Notürü ga Ngechuchu rü nüxna naca
ga jema Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü,
rü nhanagürü nüxũ: —¿Rü tũxcüũ i
pema rü nüxũ pexo i Tupanaãrü mu na
nagu pexĩxũcãx i pecümagütama? 4Erü
Tupana rü norü orewa rü nhanagürü:

"¡Tüxũ nangechaũ ja cunatü rü cue!"

nhanagürü. Rü ngẽma orewa rü
nhanagürü ta:

"Rü texé ja tümanatümaã rü ẽxna
tümaẽmaã guxchigaxe rü name
nixĩ i noxtacüma ngẽmacãx
tüxũ tajuxẽẽ",

nhanagürü. 5Notürü pema rü
nhaperügügü:

"Marü name ega wüxi ja jatü
nanatüxũ rü naẽxũ nhaxgu:
'Taxucürüwa chorü ngẽmaxũmaã cuxũ
charüngũxẽẽ erü guxũma i chorü
ngẽmaxũ rü marü Tupanana chanaxã'," nhaxgu. 6Rü ngẽxguma texé ngẽma
nhagügu rü pexcãx rü marü namexũ na
tama tümanatüxũ rü tümaẽxũ
tarüngũxẽẽxũ. Rü ngẽmaãcü
ipejanaxoxẽẽ i Tupanaãrü mu na nagu
pexĩxũcãx i pecümagütama. 7Pema nixĩ
i duũxũgü i togüpẽxewa rü meã
pemaxẽnetaxũ, notürü peãẽwa rü
chixexũgu perüxĩnüẽ. Rü aixcuma nixĩ
ga jema ore ga nuxcümaxũcü ga
Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía
pechiga ümatüxũ ga nhaxũ:

8 “Nhaã duũxũgü rü naã̱xmaãmare
choxũ nicua̱xüũgü. Notürü
naãẽwa rü tama aixcuma chagu
narüxĩnüẽ. 9Rü taxuwama
name na ngẽmaãcü notüca̱xma
choxũ jacua̱xüũgüxũ. Rü
guxũma i norü ngu̱xẽẽtae rü
jatügüarü mugümare nixĩ rü
tama aixcuma chorü mu nixĩ”,
nhaxũ. 10Rü nhu̱xmachi ga Ngechuchu
rü duũxũgüca̱x naca, rü nhanagürü
nüxũ: —¡Meã iperüxĩnüẽ i nhaã chorü
ore, rü nagu perüxĩnüẽ! 11Ngẽma õna i
duũxũgü ngõxũ rü tama ngẽma nixĩ i
napecadua̱xẽẽgüxũ. Notürü ngẽma ore i
chixexũ i nüxũ jaxuxũ, rü ngẽma waxi
nixĩ i napecadua̱xẽẽgüxũ —nhanagürü.
12Rü nhu̱xmachi ga norü ngúexũgü rü
naxca̱x naxĩ, rü nhanagürügü nüxũ:
—¿Pa Corix, tama e̱xna nüxũ cucua̱x na
Parichéugüãẽwa nangúxũ i ngẽma ore i
namaã nüxũ cuixuxũ? —nhanagürügü.
13Notürü nüma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Guxũma i duũxũgü i
tama Chaunatüarü ixĩgüxũ, rü nüma rü
tá nüxũ naxo. 14Rü nüẽtama i ngẽma
Parichéugü, erü namaãrü cua̱xruũgü i
ngexetüxũrüũ nixĩgü. Rü ngẽxguma
wüxi i ngexetüxũ rü naxrüũ
ngexetüxũmaã inacua̱xgu rü ngürüãchi
ngẽma taxre rü wüxi i ãxmaxũgu tá
nügümaã najajicu —nhanagürü. 15Rü
nhu̱xmachi ga Pedru rü Ngechuchuna
naca, rü nhanagürü: —¡Tomaã meã
nango̱xẽẽ na nhuxũ nhaxũchiga jiĩxũ i
ngẽma ore i tomaã nüxũ cuixuxũ!
—nhanagürü. 16Rü Ngechuchu
nanangãxũ rü nhanagürü: —¿E̱xna
pema rü ta tama nüxũ pecua̱xgüéga i
ngẽma ore? 17¿Tama e̱xna nüxũ pecua̱x
rü guxũma i ngẽma õna i duũxũgü
ngõxũ rü naãnüwa naxũ, rü jixcaama rü
nhu̱xmachi ínaxũxũ? 18Notürü guxũma i
ngẽma ore i duũxũgü nüxũ ixuxũ rü
naãẽwa nixĩ i ne naxũxũ. Rü ngẽma ore
i chixexũ waxi nixĩ i napecadua̱xẽẽgüxũ
i ngẽma duũxũgü. 19Erü naãẽwa nixĩ i
chixexũgu naxĩnüẽxũ i duũxũgü. Rü
ngẽma ne naxũ na namáẽtaxũ, rü to i
ngexũ i ãtexũmaã na inapexũ, rü na
nangẽãẽmarexũ, rü na nangĩxũ, rü na
jadorata̱xáxũ, rü na naguxchigawa̱xexũ.
20Rü guxũma i ngẽma chixexũ waxi nixĩ
i duũxũgüxũ pecadua̱xẽẽxũ. Notürü
ngẽma na tama najaxme̱xgüxũ naxũpa
na nachibüexũ, rü ngẽma rü tama
nanapecadua̱xẽẽ i duũxũgü
—nhanagürü.

**Wüxi ga ngecü ga to ga
nachiũãnecũã̱x ga Ngechuchuaxũ
jaxõxcüchiga**
(Mr 7.24-30)

21Rü jexguma jéma inaxũãchigu ga
Ngechuchu, rü Tiruane rü Chidãũãneãrü
ĩãnegüwa naxũ. 22Rü Ngechuchuxũtawa
ingu ga wüxi ga ngecü ga Canácũã̱x ga
Tiruanegu ãchiũcü. Rü tagaãcü
ngĩgürügü nüxũ: —Pa Cori Pa
Dawítanüxũx, ¡cuxũ changechaũtümüũ!
Erü chauxacü rü wüxi i n̦goxo ngĩwa
nangẽxma i poraãcü ngĩxũ chixewexũ
—ngĩgürügü. 23Notürü ga Ngechuchu rü
tama ngĩxũ nangãxũ. Rü düxwa ga norü
ngúexũgü rü naxca̱x naxĩ, rü
Ngechuchuxũ naca̱a̱xũgü, rü
nhanagürügü: —Pa Corix ¡Ngĩmaã nüxũ
ixu i ngẽma nge rü íjaxũ, erü tawe
ijacaechigü! —nhanagürügü. 24Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü:

—Tupana núma choxũ namu na
Judéugü i pecaduãxgüxũcax̱icatama na
chadauxũcax̱ —nhanagürü. [25]Notürü
ngĩma ga jema nge ga tama Judéu ixĩcü
rü Ngechuchucax̱ ijaxũ. Rü napẽxegu
ijacaxãpũxü, rü ngĩgürügü nüxũ: —Pa
Corix ¡choxũ rüngũxẽẽ! —ngĩgürügü.
[26]Notürü Ngechuchu rü nhanagürü:
—Tama name i taxacügüna tanapu i
norü õna na airugüna naxãxũcax̱
—nhanagürü. [Rü jema nhanagürü jerü
nümagü ga Judéugü rü nügü nixugüe na
Tupanaxãcügüxũchi jiĩgüxũ rü jema
togü rü nhama airugürüũ na jixĩgüxũ.]
[27]Notürü ngĩma ga jema nge rü
ngĩgürügü: —Rü aixcuma nixĩ i curü
ore, Pa Corix, notürü airugü rü ta norü
joraarü õnatüchi nangõx —ngĩgürügü.
[28]Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ: —Pa Ngecüx,
aixcumaxũchi cujaxõ. Marü tá chanaxü i
ngẽma cuma cunaxwax̱exũ
—nhanagürü. Rü jexgumatama ngĩxcax̱
nitaane ga ngĩxãcü.

Ngechuchu rü nanameẽxẽẽ ga muxũma ga iḏaaweexũ

[29]Rü jemawena ga Ngechuchu rü
inaxũãchi ga jema naãnewa, rü naxtaxa
ga Gariréacutüwa naxũ. Rü nhux̱machi
wüxi ga max̱pũnewa ínaxũãchi, rü jéma
najarüto. [30]Rü muxũma ga duũxũgü
naxũtawa nangugü. Rü jéma naxũtawa
nanagagü ga duũxũgü ga
ichixeparagüxũ, rü ngexetügüxũ, rü
tama idexagüxũ, rü chixechacüügüxũ,
rü muxũma ga togü ga iḏaaweexũ. Rü
Ngechuchupẽxegu najamugü, rü nüma
ga Ngechuchu rü nanameẽxẽẽ. [31]Rü ga
duũxũgü rü poraãcü nab̲aixãchiãẽgü ga
jexguma nüxũ nadaugügu ga nhuxãcü
jema noxri tama idexagüxũ rü marü na
jadexagüxũ, rü jema noxri
chixechacüügüxũ rü marü naxcax̱ na
jataanegüxũ, rü jema noxri
chixeparagüxũ rü marü na
nameparagüxũ, rü jema noxri
ngexetügüxũ rü marü na jadauchigüxũ.
Rü jemacax̱ ga duũxũgü rü Tupanaxũ
nicuax̱üũgü.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga 4000 ga jatügü

(Mr 8.1-10)

[32]Rü nhux̱machi ga Ngechuchu rü
norü ngúexũgücax̱ naca, rü nhanagürü
nüxũ: —Choxũ nangechaũtümüũgü i
nhaã duũxũgü, erü marü tamaẽxpũx i
ngunexũ nuã chauxũtawa nangẽxmagü,
rü nüxũ nataxuma i norü õna. Rü
taxuacüma ngẽmaãcümare nachiũwa
chanamugü, erü ngürüãchi namagu tá
najaturae —nhanagürü. [33]Rü norü
ngúexũgü rü nhanagürügü nüxũ:
—¿Notürü ngextá tá tanajaxu i õna
naxcax̱ i guxũma i nhaã duũxũgü? Erü
taxúema nuxma taxãpata i nuã
—nhanagürügü. [34]Rü Ngechuchu nüxna
naca, rü nhanagürü: —¿Nhuxre i põũ
pexũ nangẽxma i pemax? —nhanagürü.
Rü nanangãxũgü, rü nhanagürügü:
—Toxũ nangẽxma i 7 i põũ rü
noxretama i choxnixãcügüxicatama
—nhanagürügü. [35]Rü nhux̱machi ga
Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu na
nhaxtüanewa natogüxũcax̱. [36]Rü nanade
ga jema 7 ga põũ rü jema choxnigü. Rü
Tupanana moxẽ naxã. Rü nhux̱machi
inanabücu. Rü norü ngúexũgüna nanana
na duũxũgüxũ januãxũcax̱. [37]Rü

guxũma ga duũxũgü rü meãma
nachibüe. Rü jemawena rü 7 ga
pexchigü nanapaxẽẽgü namaã ga jema
põũ rü choxnichipexegü ga íjaxügüxũ.
38Rü jema jéma chibüexũ rü 4,000 ga
jatügü nixĩ, notürü ga ngexũgü rü
buxũgü rü tama najaxugü. 39Rü
jemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ
ínimugü. Rü nhuxmachi wüxi ga
nguegu nixüe, rü Magadáarü naãnewa
naxũ.

Parichéugü rü Chaduchéugü naxcax ínacagü na nüxũ nüxũ nadauxẽẽgüxũcax ga wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 1Rü ga Parichéugü rü
Chaduchéugü rü Ngechuchuxũ
ínajadaugü. Rü Ngechuchuna nacagüe
na nüxũ nüxũ nadauxẽẽgüxũcax ga
wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã
naxüxũ, jerü nüxũ naxügüchaũmare.
2Notürü nüma ga Ngechuchu rü
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Pema
rü jáuanecü rü nhaperügügü:
"Name tá nixĩ i moxũãrü ngunexũ, erü
nadautüweane", nhaperügügü. 3Rü
ngẽxguma paxmama nadautüweanegu
rü poraãcü nacaixanegu, rü:
"Nachixe tá nixĩ i ngunexũ"
nhaperügügü. Pema nixĩ i duũxũgü i
togüpexewa meã pemaxẽnetaxũ, notürü
chixexũgu perüxĩnüẽ. Rü pema nüxũ
pecuax na penangugüxũ i nhuxgu tá
nameãnexũ rü nhuxgu tá nachixeanexũ.
Notürü nhuxma na janguxũ i ngẽma
cuaxruũgü ga nuxcüma Tupana pemaã
ixunetaxũ rü tama nüxũ pecuaxgüéga
na tacüchiga jiĩxũ —nhanagürü. 4Rü
nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Nhaã
duũxũgü i chixecümagüxũ rü tama
jaxõgüxũ rü naxcax ínacagü i wüxi i
cuaxruũ i Tupanaãrü poramaã üxũ.
Notürü jema cuaxruũ ga nuxcümaxũcü
ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Jonaxũ
ngupetüxũrüũxicatátama nadaugü. Rü
jexgumarüũ na barejaãnüwa na
ínaxũxũxũ, rü chama rü ichatáxũwa tá
íchaxũxũ. Rü taxuxũtáma i to i
cuaxruũxũ nüxũ chadauxẽẽ i nhaã
duũxũgü —nhanagürü. Rü nhuxmachi
nüxna jéma nixũ ga Ngechuchu, rü
inaxũãchi.

Parichéugüarü põũãrü puxẽẽruũchiga

(Mr 8.14-21)

5Rü jexguma naxtaxaarü tocutüwa
naxĩxgu ga norü ngúexũgü, rü nüxũ
inajarüngümaẽ na nawemü ta
íjangegüxũ. 6Rü jexguma ga Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ: —¡Dücax,
ipexuãẽgü naxcax i Parichéugü rü
Chaduchéugüarü põũãrü puxẽẽruũ!
—nhanagürü. 7Rü jema norü ngúexũgü
rü inanaxügüe ga nügü na nhagüxũ:
—Ngẽma nhanagürü tüxũ, erü tama
tawemüta ítingegü —nhanagürügü.
8Notürü ga Ngechuchu rü nüxũ
nacuaxama ga nhuxãcü na jadexagüxũ
ga norü ngúexũgü. Rü jemacax
nhanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ,
"Tüxũ nataxu i tawemü"
nhaperügügü? Pema rü tama aixcuma
pejaxõgü. 9—¿Tama exna nüxũ
pecuaxgüéga rü nüxna pecuaxãchie ga
jema wüximeẽxpüx ga põũ ga jema
5,000 ga jatügücax ichabücuxũ? ¿Rü

nhuxre ga pexchi penaxüãcuxũ namaã
ga jema naxchipẽxegü ga íjaxügüxũ?
10—¿Rü tama ẽxna nüxna pecuãxãchie
ga jema 7 ga põũ ga jema 4,000 ga
jatügücãx ichabücuxũ? ¿Rü nhuxre ga
pexchi penaxüãcuxũ namaã ga jema
naxchipẽxegü ga íjaxügüxũ? 11—¿Rü
nhuxãcü nixĩ i tama nüxũ pecuáxũ i
tama põũchiga na chidexaxũ i
ngẽxguma nhachagu:
"¡Ipexuãẽgü naxcãx i Parichéugü rü
Chaduchéugüarü põũãrü puxẽẽruũ!"
nhachagu? —nhanagürü ga Ngechuchu.
12Rü jexguma ga norü ngúexũgü rü
nüxũ nacuãxgü ga tama põũãrü
puxẽẽruũchiga na jadexaxũ ga
Ngechuchu, notürü Parichéugü rü
Chaduchéugüarü nguãxẽẽtaechiga na
jiĩxũ ga na jadexaxũ.

Pedru nanangõxẽẽ na Cristu na jiĩxũ ga Ngechuchu
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13Rü jexguma Checharéa ga
Piripuaneãrü ngaicamana nanguxgu ga
Ngechuchu, rü norü ngúexũgüna naca,
rü nhanagürü: —¿Nhuxũ nhaxũ i
duũxũgü i chauchiga na texé chiĩxũ i
chamax? —nhanagürü. 14Rü nüma ga
norü ngúexũgü rü nanangãxũ rü
nhanagürügü: —Nangẽxma i duũxũgü
rü:
"Juãũ ja baiũxẽẽruũ cuixĩ" nhagüxũ.
Rü togü i:
"Ería cuixĩ" nhagüxũ. Rü togü i:
"Jeremíã cuixĩ" nhagüxũ. Rü togü rü:
"Wüxi ga nuxcümaxũcü ga Tupanaãrü
orearü uruũ cuixĩ" nhagüxũ
—nhanagürügü. 15Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nüxna naca rü
nhanagürü: —¿Rü pema i nhuxũ
nhapegüxũ choxũ na texé chiĩxũ?
—nhanagürü. 16Rü Chimáũ ga Pedru
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ:
—Cuma nixĩ i Cristu ja Tupana ja
maxũcü Nane cuiĩxũ —nhanagürü. 17Rü
Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü
nüxũ: —Cuma rü aixcuma cutaãẽ, Pa
Chimáũx, Pa Jona Nanex, erü taxuũma i
duũxũ nixĩ i cuxũ nüxũ cuãxẽẽxũ i
ngẽma, notürü Chaunatü ja dauxũgucü
nixĩ ja cuxũ nüxũ cuãxẽẽcü na Nane
chiĩxũ. 18—Rü chama cumaã nüxũ chixu
rü cuma rü Pedru cuixĩ. Rü ngẽma
cuéga rü "nuta" nhaxũchiga nixĩ. Rü
cuma tá nixĩ i chorü duũxũgüarü daruũ
cuiĩxũ. Rü Chataná rü tãũxũtáma nüxũ
narüjexera i ngẽma chorü duũxũgü.
19—Rü chama rü tá cuxna chanaxã i
chorü ore na duũxũgümaã nüxũ
cuixuxũcãx na nüxũ nacuãxgüxũcãx na
nhuxãcü dauxũguxũ i naãnewa
nangugüxũ i ngextá Tupana ãẽxgacü
íixĩxũwa. Rü jíxema tama cuxṹ
irüxĩnüẽxẽ i ngẽma ore rü tãũxũtáma
ngẽma tichocu. Notürü jíxema meã
cuxṹ irüxĩnüẽxẽ i ngẽma ore rü aixcuma
ngẽma Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa tá
tangugü —nhanagürü. 20Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã nüxũ
nixu, rü nhanagürü: —¡Taxúemaãtáma
nüxũ peixu na chama rü Cristu chiĩxũ!
—nhanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü juxchiga
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21Rü jemawena inanaxügü ga norü
ngúexũgümaã nüxũ na jaxuxũ ga tacü tá
nüxũ na üpetüxũ. Rü nhanagürü:

—Chama rü Jerucharéũwa tá chaxũ, rü
ngẽ́ma poraãcü ngúxũ̃ tá choxũ̃
ningexẽẽgü. Rü choxũ̃ tá nimax̱gü i
Judéugüarü ãẽ̱xgacügü i jaguã̱xgü rü
paigüarü ãẽ̱xgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü i
ore i mugüwa ngux̱ẽẽtaegüxũ̃. Notürü
tamaẽ̱xpü̱x i ngunexũ̃ ngupetügu rü
wena táxarü chamaxũ̃ —nhanagürü.
22Rü jexguma ga Pedru rü nüxĩca
noxrüwama Ngechuchuxũ̃ naga, rü
inanaxügü ga na naxucux̱ẽãxũ̃, rü
nhanagürü: —Pa Corix, Tupana rü tama
nanaxwax̱e na ngẽmaãcü cuidexaxũ̃. Rü
tãũxũ̃táma ngẽmaãcü cuxũ̃ nangupetü i
cumax —nhanagürü. 23Notürü ga
Ngechuchu rü Pedrucax nadaueguãchi,
rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Choxna
ixũgachi, Pa Chatanáx, erü chixexũ̃gu
choxũ̃ cunguxẽẽchaũ̃! Rü tama Tupana
nagu rüxĩnüxũ̃gu curüxĩnü, rü jatügü
nagu rüxĩnüxũ̃gumare curüxĩnü i cumax
—nhanagürü. 24Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nhanagürü: —Rü ngẽxguma texé chawe
rüxũxchaũ̃gu, ¡ẽcü nüxũ̃ tarüxo i
tümaãrü ngúchaũ̃, rü namaã tapora i
ngẽma guxchaxũ̃gü i tümacax ínguxũ̃ i
nhama curuchawa tipotaxũ̃rüũ̃ tüxũ̃
ixĩxẽẽxũ̃, rü ngẽmaẽ́tüwa chawe
tarüxũãma! 25Erü jíxema tügü
maxẽchaxẽẽchaũ̃xẽ rü tá taju. Notürü
jíxema chauxcax júxe rü aixcuma tá
tüxũ̃ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
26Rü ¿Tacüwa i nüxũ̃ namexũ̃ ja wüxi ja
jatü ega najauã̱xgu i guxũma i nhama i
naãneãrü ngẽmaxũ̃gü, notürü
ijanatauxẽẽãgu i norü maxũ̃? Erü
taxucürüwama wüxi ja jatü rü norü
dĩẽrumaã naxcax nataxe i norü maxũ̃.
27Erü chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃ rü wena táxarü núma chaxũ. Rü
ngẽxguma rü Chaunatü ja Tupanarüũ̃ tá
ãẽ̱xgacü chixĩ, rü dauxũ̃cũ̃ã̱x i orearü
ngeruũ̃gümaã tá íchangu. Rü ngẽxguma
tá nixĩ i nüxũ̃ chanaxütanüxũ̃ i
wüxichigü i duũ̃xũ̃gü i ngẽma nhuxãcü
chauxcax na namaxẽxũ̃rüũ̃ãcüma
maxẽxũ̃. 28Rü aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü nangẽxma i nhuxre i duũ̃xũ̃gü i
núma ngẽxmagüxũ̃ rü tãũxũ̃táma naju
nhux̱matáta choxũ̃ nadaugü na juwa
ícharüdaxũ̃ rü aixcuma ãẽ̱xgacü ja
poracü na chiĩxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü naxüchicüü
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 1Rü 6 ga ngunexũ̃guwena rü
Ngechuchu ínajagagü ga Pedru
rü Tiagu rü Juã́ũ ga Tiagueneẽ. Rü
nüxĩcatama wüxi ga maxpṹnewa
noxrüwama namaã naxũ. 2Rü jéma
jema ngúexũ̃güpẽxewa rü naxüchicüü
ga Ngechuchu. Rü üaxcürüũ̃ nixĩ ga
nachametüwa ga na jajauracüüxũ̃. Rü
naxchiru rü ta üaxcüemarüũ̃ nixĩ ga na
nangóonexẽẽãxũ̃. 3Rü ngürüãchi jéma
naxcax nangoxgü ga Muĩsé rü Ería. Rü
Ngechuchumaã jéma nidexagü. 4Rü
jexguma ga Pedru rü nhanagürü
Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, name nixĩ
nuã tangẽxmagü. Rü ngẽxguma
cunaxwaxegu rü tá tanaxü ja tamaẽ̱xpü̱x
ja düxenü, rü wüxi ja cuxcax, rü náĩ ja
Muĩsécax, rü náĩ ja Eríacax
—nhanagürü. 5Rü jexguma íjadexajane
ga Pedru rü wüxi ga caixanexũ̃ ga
nangóonexẽẽxũ̃ rü natanügu
najangaixema. Rü jema caixanexũ̃wa
inanaxũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ̃:

—Daa nixĩ ja Chaune ja nüxũ
changechaũxũchicü rü namaã
chataãẽxũchicü. ¡Rü naga pexĩnüẽ!
—nhanagürü. 6Rü jexguma jemaxũ
naxĩnüẽgu ga jema ngúexũgü, rü
nhaxtüanegu nanangücuchiãchitanü,
jerü poraãcü namuũẽ. 7Notürü ga
Ngechuchu rü naxcax̱ nixũ, rü nüxũ
najarüngõgü, rü nhanagürü nüxũ:
—¡Ipechigü rü tãũ ipemuũẽxũ!
—nhanagürü. 8Rü jexguma wenaxãrü
nadaunagütanügu, rü
Ngechuchuxũxĩcatama nadaugü rü
taxúema ga toguexũ nadaugü. 9Rü
jexguma ijanachoũgu ga guma
max̱pũnewa, rü Ngechuchu
najaxucux̱ẽgü ga taxúemaãma na nüxũ
jaxugüexũcax̱ ga jema jéma nüxũ
nadaugüxũ, nhux̱matáta juwa ínadaxgu
rü wena namaxũgu. 10Rü nhux̱machi ga
jema ngúexũgü rü Ngechuchuna
nacagü, rü nhanagürügü: —¿Tüxcüũ i
ngẽma ngúexẽẽruũgü i ore i mugüwa
ngux̱ẽẽtaegüxũ rü nhanagürügü:
“Ería tá nixĩ ja nüxĩra cuxũpa nuã
ũcü?” nhanagürügü. 11Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Aixcuma
nixĩ i Ería na nüxĩra tá núma naxũxũ
na chauxũpa Tupanacax̱ jamexẽẽãxũcax̱
i duũxũgü. 12Notürü chama pemaã
nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma
naxũ, notürü duũxũgü rü tama nüxũ
nacuax̱gü na texe jiĩxũ. Rü jemacax̱
chixri namaã nachopetü. Rü
ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ na chixri tá
chamaã nachopetüxũ i duũxũgü
—nhanagürü. 13Rü jexguma ga jema
ngúexũgü rü nüxũ nicuax̱ãchitanü ga
Juãũ ga baiũxẽẽruũchiga na jiĩxũ ga
jema Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga bucü ga n̲goxo nawa jexmacü
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14Rü jexguma duũxũgü íjexmaxũwa
nangugügu, rü wüxi ga jatü
Ngechuchucax̱ nixũ. Rü napexegu
najacaxãpüxü rü nhanagürü nüxũ:
15—Pa Corix, ¡nüxũ nangechaũ ja
chaune rü naxcax̱ jataanexẽẽ! Erü
muẽxpüxcüna rü naxãũãẽxũ, rü poraãcü
nüxũ nangux̱. Rü muẽxpüxcüna rü
üxüxetügu najanguxẽẽ, rü exna dexágu.
16—Rü nuã curü ngúexũgüxũtawa
chanaga, notürü nümagü rü tama nüxũ
nacuax̱gü na namexẽẽgüãxũ
—nhanagürü. 17Rü jexguma Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ ga jema
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ: —Pa
Duũxũgü i Tama Jaxõgüxũ rü
Chixexũgüx, ¿nhuxguratáta i pemaã
chanuxmaxũ rü jaxna pemaã
chaxĩnüxũ? ¡Nuã penaga ja jima bucü!
—nhanagürü. 18Rü Ngechuchu nananga
ga jema n̲goxo ga guma bucüwa
jexmaxũ. Rü jemaãcü ínanatax̱üchi ga
jema n̲goxo. Rü jexgumatama naxcax̱
nitaane ga guma bucü. 19Rü jemawena
ga norü ngúexũgü rü noxrüwama
Ngechuchumaã nidexagü. Rü nüxna
nacagüe, rü nhanagürügü nüxũ: —Pa
Corix, ¿tüxcüũ i toma rü taxuacüma
ítanatax̱üchi i ngẽma n̲goxo?
—nhanagürügü. 20Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Pema
rü taxuacüma ípenatax̱üchi erü tama
aixcuma pejaxõgü. Rü aixcuma pemaã
nüxũ chixu, rü ngẽxguma chi woo
íraruwatama pejaxõgügu, rü chi daa
max̱pũnemaã nüxũ peixuxgu na

jaxũgachixũcax, rü chi pega naxĩnü. Rü taxuxũ chima pexṹ naguxcha ega aixcuma pejaxõgügu. [21]—Notürü nhaãrüũ i ngoxo rü tama ínaxũxũ ega tama ixaureãcüma ijumuxẽgu —nhanagürü.

Ngechuchu rü wenaxãrü nanaxunagü ga norü juxchiga
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

[22]Rü jexguma norü ngúexũgümaã Gariréaarü naãnegu jaxũxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexũgümaã nüxũ nixu, rü nhanagürü: —Chama ja Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ, rü chixri tá chamaã nachopetü rü ãẽxgacügüna tá choxũ namugü i duũxũgü. [23]—Rü tá choxũ nimaxgü, notürü tamaẽxpüx i ngunexũguwena rü wena táxarü chamaxũ —nhanagürü. Rü jexguma jema orexũ naxĩnüẽgu ga norü ngúexũgü, rü poraãcü nangechaũgü.

Ngechuchu ngĩxũ naxütanü ga jema dĩẽru ga tupauca ga taxũnecax ngĩxũ najauxgücü

[24]Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã Caparnáũãrü ĩãnewa naxĩ. Rü jexguma jéma nangugügu rü Pedruxũ ínajadaugü ga jema jatügü ga tupauca ga taxũnecax dĩẽru ngĩxũ jauxgüxũ. Rü Pedruna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Jima curü Cori rü tama exna ngĩxũ naxütanü i ngẽma dĩẽru i tupauca ja taxũneãrü ixĩcü? —nhanagürügü. [25]Rü Pedru nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngẽmáãcü nanaxütanü —nhanagürü. Rü jixcama ga jexguma ĩxgu naxücuxgu ga Pedru, rü Ngechuchuxira Pedrumaã nidexa, rü nhanagürü nüxũ: —¿Nhuxũ nhacuxũ i cumax, Pa Pedrux, rü ngextá nixĩ i najauxgüãxũ i norü dĩẽru i guxũ i nachiũãneãrü ãẽxgacügü? ¿Cuxcax i nügütanüwatama rü exna togü i duũxũgütanüwa? —nhanagürü. [26]Rü Pedru nanangãxũ, rü nhanagürü: —Maneca togü i duũxũgütanüwa nixĩ i najauxgüãxũ —nhanagürü. Rü nhuxmachi Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü: —Rü ngẽxguma ngẽmaãcü jixĩgu, rü jixema na Tupanaãrü ixĩgüxũ rü taxuũcaxma tanaxütanügü. [27]—Notürü ngẽma na taxúema tamaã nuxũcax, rü chanaxwaxe i cujaxütanü i ngẽma dĩẽru. ¡Rü jéa naxtaawa naxũ, rü ngẽ́ma japoxwaxe! ¡Rü ngẽma nüxĩraũxũ i choxni i cunapoochiũ rü naãxwa tá nüxũ icujangau i wüxi i dĩẽru i nagu mexũ na jangutanüxẽẽxũcax i chauxcax rü cuxcax rü ta! ¡Rü tupauca ja taxũnewa nange i ngẽma dĩẽru, rü jaxütanü! —nhanagürü.

¿Texé tá tixĩ ja guxããrü jexera ixĩxẽ?
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 [1]Rü jexguma ga norü ngúexũgü rü Ngechuchucax naxĩ rü nüxna nacagü, rü nhanagürügü: —¿Pa Corix, texé tá tixĩ ja guxũãrü jexera ixĩxẽ i ngẽma Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa? —nhanagürügü. [2]Rü jexguma ga Ngechuchu rü wüxi ga buxũcax naca, rü norü ngúexũgüarü ngãxũtanügu nanachixẽẽ. [3]Rü nhuxmachi nhanagürü nüxũ: —Dücax, Pa Chorü Ngúexũgüx, aixcuma pemaã nüxũ chixu, rü ngẽxguma tama nüxũ perüxoegu i ngẽma na togüarü jexera pegü peixĩgüxẽẽchaũxũ rü nhuxmachi tama nhaã buxũrüũ pegü

íperüxíragu, rü taxucürüwa peichocu i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa. 4—Rü aixcuma jíxema tügü írüxíraxe rü nhaã buxũ̃rüũ̃ ixĩxẽ, rü jíxema tá tixĩ ja guxũ̃ãrü jexera ixĩxẽ i ngextá Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa. 5—Rü texé ja chauégagu meã najaxúxe i wüxi i buxũ̃ i nhaãrüũ̃ ixĩxũ̃ rü choxũ̃ nixĩ i tajaxuxũ̃.

Naxãũcüma nixĩ na pecadugu inguxũ̃

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6—Rü texé ja pecadugu nanguxẽẽ́xẽ i wüxi i nhaã buxũ̃gü i choxũ̃ jaxõgüxũ̃ rü tümacax rü narümemaẽ chi nixĩ na noxtacüma wüxi ja nuta tümanaãwa najangacuchixũ̃, rü nhuxmachi ngẽmaãcü taxtüchiüwa tüxũ̃ najarütáexũ̃ na ngẽxma tajuxũ̃cax. 7—Nhama i naãnecũ̃ãx i duũ̃xũ̃gücax rü wüxi i taxũ̃ i ngechaũ̃ nixĩ na nangẽxmaxũ̃ i muxũchixũ̃ i tacü i pecadugu najixẽẽxũ̃. Rü guxũ̃guma tá nangẽxma i ngẽma chixexũ̃gü, notürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi tá nixĩ naxcax i ngẽma jatü i togüxũ̃ pecadugu nguxẽẽxũ̃. 8—Rü ngẽmacax i ngẽxguma chi cuxmex rü exna cucutü pecadugu cuxũ̃ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma ícunadae rü jaxũ̃gu cujanha. Erü narümemaẽ nixĩ i cuboxmexãcüma rü exna cubocutüãcüma na cunajaxuxũ̃ i curü maxũ̃ na tama guxũ̃ne ja cuxmexmaã rü exna guxũ̃ne ja cucutümaã üxü ja taguma ixoxũ̃newa cuitaxcuchixũ̃cax. 9—Rü ngẽxguma chi cuxetü pecadugu cuxũ̃ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i cunajaxu rü jaxũ̃gu cunanha. Erü narümemaẽ nixĩ i wüxixetümaã na cunajaxuxũ̃ i curü maxũ̃ na tama guxũ̃ne ja cuxetümaã üxü ja ngoxogü nagu pocuenewa na cuitaxcuchixũ̃cax. [Rü ngẽmaãcü woo cuxũ̃ naguxchagu, notürü name nixĩ i nüxna cuixũgachi i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i nagu cunguchaũ̃xũ̃.]

Cuaxruũ̃ ga carneru ga ijarütaxuxũ̃gu ixuxũ̃

(Lc 15.3-7)

10—Rü tama name i nüxũ̃ pexoox i wüxi i buxũ̃ i nhaãrüũ̃ choxũ̃ jaxõxũ̃. Erü ngẽma norü daruũ̃gü i orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ãx rü guxũ̃guma Chaunatü ja dauxũ̃gucüpexewa nangẽxmagü na ngẽ́ma ngẽma buxũ̃ẽ́tüwa nachogüxũ̃cax. 11—Rü chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃ rü núma chaxũ na chanamaxẽxẽẽxũ̃cax i duũ̃xũ̃gü ijarütauxexũ̃. 12—¿Rü nhuxũ nhapegüxũ̃ i pema ega wüxi ja jatü rü nüxũ̃ nangẽxmagu i 100 i carnerugü rü wüxi nüxũ̃ ijarütauxgu? ¿Taux exna i naxpüũ̃gu namugüãxũ̃ i ngẽma 99, rü nhuxmachi naxcax jadauxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ ijarütaxuxũ̃? 13—Rü ngẽxguma nüxũ̃ ijangaxgu, rü namaã nataãẽxũ̃chi i ngẽma norü carneru. Rü woo guxũ̃guma namaã nataãẽ i ngẽma 99 i tama ijarütauxexũ̃, notürü jexeraãcüxũ̃chi namaã nataãẽ i ngẽma wüxi i ijarütaxuxũ̃, erü marü nüxũ̃ inajangau. 14—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nixĩ ja Penatü ja dauxũ̃gucü na tama nanaxwaxexũ̃ na wüxi i nhaã buxũ̃ na ijarütaxuxũ̃.

Nhuxãcü tamücüxũ̃ na ingechaũ̃xũ̃chiga

(Lc 17.3)

15—Rü ngẽxguma cueneẽ chixexũ̃ cumaã üxgu, rü name nixĩ i nüxĩcatama namaã cuidexa, rü nüxna nüxũ̃

cucuax̱ãchixẽẽ i ngẽma norü chixexũ̃ i
cumaã naxüxũ̃. Rü ngẽxguma cuga
naxĩnügu, rü marü cuxũ̃ nanguxũ̃ i
ngẽma cueneẽ. 16—Notürü ngẽxguma
tama cuga naxĩnügu i ngẽma cueneẽ, rü
name nixĩ i naxcax̱ cuca i wüxi rü ex̱na
taxre i duũ̃xũ̃gü na nümagü rü ta namaã
jadexagüxũ̃cax̱ i ngẽma cueneẽ. 17—Rü
ngẽxguma rü ta tama nüxṹ inaxĩnügu i
ngẽma taxre i duũ̃xũ̃güarü ore, rü name
nixĩ i guxũ̃ i jaxõgüxũ̃maã nüxũ̃ cuixu
na ngẽma cueneẽmaã jadexagüxũ̃cax̱.
Rü ngẽxguma rü ta tama nüxṹ
inaxĩnügu i ngẽma jaxõgüxũ̃ãrü ore, rü
name nixĩ i wüxi i duũ̃xũ̃ i tama
jaxõxũ̃rüũ̃gu namaã curüxĩnü. 18—Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü jíxema
núma nhama i naãnewa tama pexṹ
irüxĩnüxẽ i chorü ore rü tãũ̃xũ̃táma
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃gu tachocu.
Notürü jíxema meã pexṹ irüxĩnüxẽ i
ngẽma ore rü aixcuma ngẽma tá tangu.
19—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma
chi taxre i pema i núma nhama i
naãnewa rü wüxigu t̲acücax̱ ípecaxgu i
Chaunatü ja dauxũ̃gucüxũ̃tawa, rü
nüma ja Chaunatü rü tá pexna nanaxã.
20—Erü ngẽma ngextá taxre rü ex̱na
tamaẽxpü̱x i duũ̃xũ̃gü chauégagu
íngutaquẽxexũ̃wa, rü chama rü ta norü
ngãxũ̃tanüwa changẽxma —nhanagürü.
21Rü jexguma ga Pedru rü
Ngechuchucax̱ nixũ, rü nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿Pa Corix, ngẽxguma
chaueneẽ chixexũ̃ chamaã ü̱xgu, rü
nhuxreex̱pü̱xcüna i namexũ̃ na nüxṹ
nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃ naxcax̱ i ngẽma
chixexũ̃ i chamaã naxüxũ̃? ¿Rü marü
namexũ̃ i cuxcax̱ ega 7 ex̱pü̱xcüna jixĩgu
na nüxṹ nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃?
—nhanagürü. 22Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tama name
i 7 ex̱pü̱xcünaxĩcatama nüxṹ nüxũ̃
cungechaũ̃. Notürü guxũ̃gutáma nixĩ i
nüxṹ nüxũ̃ na cungechaũ̃xũ̃ woo 70
ex̱pü̱xcüna i 7 wa nangu —nhanagürü.

Cuax̱ruũ̃ ga ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃ ga tama namücüaxṹ nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃

23Rü Ngechuchu rü nhanagürü: —Rü
ngẽma Tupana na ãẽxgacü ixĩxũ̃, rü
nhama wüxi ga nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacü
ga norü duũ̃xũ̃gü ga nüxṹ
nangetanügüxũ̃maã namexẽẽchaũ̃xũ̃rüũ̃
nixĩ. 24—Rü jexguma inaxügüãgu ga
meã nüxũ̃ na jadaugüxũ̃ ga jema nüxṹ
nangetanügüxũ̃pane, rü naxũ̃tawa
nanagagü ga wüxi ga norü duũ̃xũ̃ ga
taxüchicü ga dĩẽru nüxṹ ngĩxũ̃
ngetanüxũ̃. 25—Notürü ga jema norü
duũ̃xũ̃ rü nangearü dĩẽrux̱ax̱, rü
taxuacüma norü cori ga ãẽxgacüaxṹ
nanaxütanüẽ́ga. Rü jemacax̱ ga jema
ãẽxgacü rü norü churaragüxũ̃ namu na
to ga corixũ̃ namaã nataxegüxũ̃cax̱ ga
jema jatü, wüxigu tümamaã ga naxmax̱
rü naxãcügü rü norü jemaxũ̃gü, na jema
natanü ga dĩẽrumaã naxütanüãxũ̃cax̱ ga
norü ngetanü. 26—Rü jexguma ga jema
norü duũ̃xũ̃ rü norü ãẽxgacüpẽxegu
nacaxã́pü̱xü, rü nüxũ̃ nacax̱ax̱ũ̃, rü
nhanagürü:

"Pa Corix ¡choxũ̃ nangechaũ̃! Rü marü
tá chapuracü, rü tá cuxṹ chanaxütanü i
guxũma", nhanagürü. 27—Rü jema norü
ãẽxgacüaxṹ nangechaũ̃tümüũ̃, rü
jemacax̱ namaã nüxũ̃ nixu ga marü
tama nüxṹ na naxütanüãxũ̃cax̱ ga jema
norü ngetanü. Rü nhux̱machi
ínananguxuchixẽẽ. 28—Notürü

jexgumatama jéma ãẽxgacüxũ̃tawa
ínaxũũxgu ga jema jatü, rü nüxũ̃
inajangau ga wüxi ga namücü ga
íraruwatama nüxũ̃ nangetanüxũ̃. Rü
jema jatü rü nüxna natüxüe, rü
nananu̱xnaxã, rü nhanagürü nüxũ̃:
“¡Choxũ̃ ngĩxũ̃ naxütanü i ngẽma
dĩẽru i ngĩxũ̃ cungetanücü!” nhanagürü.
29—Rü jexguma ga jema namücü rü
jema jatüpẽxegu nacaxã̃pü̱xü, rü nüxũ̃
nacaa̱xũ̃, rü nhanagürü:
“Pa Chamücüx, ¡choxũ̃ nangechaũ̃! Rü
marü tá chapuracü, rü tá cuxũ̃
chanaxütanü i guxũ̃ma”, nhanagürü.
30—Notürü ga jema jatü rü tama nüxũ̃
nacuáxchaũ̃ ga jema ore. Rü
pocupataũ̃gu tüxũ̃ napocuama
nhu̱xmata nüxũ̃ tanaxütanü ga jema
tümaãrü ngetanü. 31—Rü jexguma togü
ga jema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
daugügu ga jema ngupetüxũ̃, rü poraãcü
naãẽwa nangu̱x ga jema naxüxũ̃ ga jema
jatü. Rü norü corixũ̃tawa naxĩ rü nüxũ̃
najarüxugüe ga guxũ̃ma ga jema
ngupetüxũ̃. 32—Rü jexguma ga jema
ãẽxgacü rü nanamu ga norü churaragü
na naxũ̃tawa nagagüãxũ̃ca̱x ga jema
jatü. Rü jexguma naxũ̃tawa nanguxgu,
rü nhanagürü nüxũ̃:
“Wüxi i chixexũ̃ i chorü duũ̃xũ̃ cuixĩ.
Chama rü cuxũ̃ nüxũ̃ changechaũ̃ ga
jema choxũ̃ cungetanüxũ̃, erü choxũ̃
cuca̱axũ̃ na tama cuxũ̃ chapocuxũ̃ca̱x.
33—Rü cuma rü chita nüxũ̃ nüxũ̃
cungechaũ̃ i ngẽma cumücü i cuxũ̃
nangetanüxũ̃, jexgumarüũ̃ ga chama rü
cuxũ̃ nüxũ̃ na changechaũ̃xũ̃rüũ̃ ga jema
choxũ̃ cungetanüxũ̃”, nhanagürü nüxũ̃.
34—Rü poraãcü nanuxũchi ga jema
ãẽxgacü. Rü norü churaragüxũ̃ namu na
napocugüãxũ̃ca̱x ga jema jatü nhu̱xmata
guxũ̃ nüxũ̃ naxütanü ga jema nüxũ̃
nangetanüxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu. 35Rü nhu̱xmachi nhanagürü
ta: —Rü ngẽxgumarüũ̃ tá pemaã nanaxü
ja Chaunatü ja dauxũ̃gucü i ngẽxguma
tama wüxichigü aixcuma pemücügüaxũ̃
nüxũ̃ pengechaũ̃gügu —nhanagürü.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae
na tama namexũ̃ na texé
tümama̱xũ̃ ítáxũ̃
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19 1Rü jema nhaxguwena ga
Ngechuchu rü inaxũãchi ga
Gariréaarü naãnewa. Rü natü ga
Judãũãrü tocutüwa naxũ ga Judéaarü
naãnewa. 2Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
nawe narüxĩ, rü nüma ga Ngechuchu rü
jéma nanameẽxẽẽ ga jema ida̱awexũ̃.
3Rü Ngechuchuca̱x naxĩ ga nhuxre ga
Parichéugü, rü nüxna nacagü rü
nhanagürügü: —¿Cuxca̱x namexũ̃ i wüxi
i jatü na ínatáxma̱xmarexũ̃ ega ta̱cü rü
chixexũ̃ taxü̱xgu ja naxma̱x?
—nhanagürügü. Rü jemaãcü nüxna
nacagü jerü Ngechuchuxũ̃ chixexũ̃gu
nanguxẽẽgüchaũ̃. 4Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —¿Taguma
ẽxna nawa pengúe i ngẽma Tupanaãrü
ore i ümatüxũ̃ i nüxũ̃ ixuxũ̃ ga noxri
Tupana naxü̱xgu ga duũ̃xũ̃gü, rü jatüxũ̃
rü ngecüxũ̃ na naxüxũ̃? 5—Rü
nhanagürü ga Tupana:

> “Rü ngẽmaca̱x ja jatü rü tá nanatü
> rü naẽna nixũgachi na
> nama̱xmaã inaxã̃ũxũ̃ca̱x. Rü
> ngẽmaãcü i ngẽma taxre rü
> nhama wüxitama i duũ̃xũ̃rüũ̃ tá
> nixĩgü”.

6—Rü nhu̱xmachi tama taxre nixĩ, rü
wüxitama nixĩ. Rü ngẽmaca̱x
taxucürüwa texé nügüna
tajaxĩgachitanüxẽẽ i ngẽma taxre i
Tupana nügüna mugüxũ̃ —nhanagürü.
7Rü jexguma Ngechuchuna nacagü rü
nhanagürügü: —¿Tu̱xcüũ̃ nixĩ ga Muĩsé
ga duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ rü
ngẽxguma texé tümama̱xũ̃ ítáxchaũ̃gu
rü name nixĩ i wüxi i popera i
ta̱xgüpane ngĩxna taxã, rü nhu̱xmachi
ngĩxũ̃ ítata̱x? nhaxũ̃ —nhanagürügü.
8Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pegagu nixĩ ga
Muĩsé ga tama pexna nachúxãxũ̃ na
pexma̱xũ̃ ípetáxũ̃. Jerü nüma nüxũ̃
nacua̱x na tama aixcuma pejaxõgüxũ̃.
Notürü noxriarü ügügu rü tama
jemaãcü nixĩ. 9—Rü chama pemaã nüxũ̃
chixu rü tama name na texé tümama̱xũ̃
ítáxũ̃ ega tama naĩ ja jatümaã
nangẽãẽxũ̃gagu jixĩgu. Rü ngẽxguma chi
jima jatü rü nhu̱xmachi naĩ i ngemaã
naxãxma̱xgu, rü chixexũ̃ naxü, rü
nhama naĩ i ngemaãmare nangẽãẽxũ̃rüũ̃
nixĩ. Rü texé ja ngĩmaã ãmaxẽ i ngẽma
nge i ngĩte ngĩxũ̃ íta̱xcü, rü nhama naĩ i
ngemaãmare itapexũ̃rüũ̃ tixĩ
—nhanagürü ga Ngechuchu. 10Rü
nhu̱xmachi ga norü ngúexũ̃gü rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Ega ngẽmaãcü
jixĩgu rü name nixĩ i noxtacüma tama
naxãma̱x ja jatü rü tama ixãte i nge
—nhanagürügü. 11Rü Ngechuchu norü
ngúexũ̃güxũ̃ nangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Taxucürüwa guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
nacua̱x i ta̱cüchiga na jiĩxũ̃ i ngẽma
ngu̱xẽẽtae. Notürü jíxema Tupana tüxũ̃
nüxũ̃ cua̱xẽẽ́xẽxĩcatama tixĩ ja nüxũ̃
cua̱xgüxe. 12—Rü nangẽxma i
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i guxchaxũ̃ na tama
naxãma̱xũ̃ca̱x ja jatü. Erü nümaxũ̃ i jatü
rü woetama taxucürüwa naxãma̱x erü
norü bucüma nangepu̱xüchare. Rü
nümaxũ̃ i jatü rü taxucürüwa naxãma̱x
erü najaxpu̱xücharee. Rü togü tama
naxãma̱x erü Tupanaãrü
ngúchaũ̃xĩcatama naxügüchaũ̃. Rü texé
ja ngẽmaãcü maxchaũ̃xẽ rü marü name
i ngẽmaãcü tamaxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü meã buxũ̃güxũ̃ najaxu

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13Rü duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃tawa
nanagagü ga nhuxre ga buxũ̃gü na
Ngechuchu nüxũ̃ ingõgüxũ̃ca̱x rü namaã
najumuxẽxũ̃ca̱x. Notürü ga
Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü inanaxügüe
ga na jangagüãxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Ngechuchuxũ̃tawa buxũ̃güxũ̃ gagüxũ̃.
14Notürü ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —Marü name i
chauxũ̃tawa naxĩ i buxũ̃gü. ¡Rü tãṹ i
nüxna penachu̱xuxũ̃! Erü Tupana
ãẽxgacü íixĩxũ̃wa rü tümaca̱x nixĩ ja
jíxema nhaã buxũ̃gürüũ̃ meã jaxõgüxe
—nhanagürü. 15Rü nhu̱xmachi ga
Ngechuchu rü jema buxũ̃güétü
naxümẽx. Rü jemawena inaxũãchi ga
jéma.

Wüxi ga ngextu̱xücü ga dĩẽrua̱xũ̃chicü Ngechuchumaã nidexa

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16Rü wüxi ga ngextu̱xücü rü
Ngechuchuxũ̃tawa nangu, rü nüxna
naca, rü nhanagürü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃

ja Mecüx, ¿t̲acü tá chaxüxũ̃ na
chanajaxuxũ̃ca̲x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃?
—nhanagürü. 17Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—¿Tü̲xcüũ̃ “Mecü” nhacurügü choxũ̃?
Erü Tupanaxĩcatama nixĩ ja mecü ixĩcü,
rü nataxuma i to i mecü ixĩxũ̃. Notürü
ngẽxguma cunajauxchaũ̃gu i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃, rü ¡naga naxĩnü i
Tupanaãrü mugü! —nhanagürü. 18Rü
jexguma ga guma ngext̲ü̲xücü rü
nhanagürü: —¿Ngẽxũ̃rüüxũ̃ tá nixĩ i
Tupanaãrü mugü i naga chaxĩnüxũ̃?
—nhanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃
rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Tãũxũ̃táma
cumáẽta, rü tãũxũ̃táma naĩ i ngemaã
icupe, rü tãũxũ̃táma cungı̃t̲a̲a̲x, rü
tãũxũ̃táma doraxũ̃ cuixu i togüchiga!
19—¡Rü tümaga naxĩnü ja cunatü rü
cue, rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücügü
ngẽma na cugü cungechaũ̃xũ̃rüũ̃!
—nhanagürü. 20Rü jexguma ga guma
ngext̲ü̲xücü rü nhanagürü: —Guxũ̃ma i
ngẽma mugü i nüxũ̃ cuixuxũ̃ rü
woetama chorü bucüma meã
chajanguxẽẽ. ¿Rü t̲acü rü to tá chaxü na
choxṹ nangẽxmaxũ̃ca̲x i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃? —nhanagürü. 21Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —Ega
aixcuma Tupanap̲exewa mecü
cuixĩxchaũ̃gu, rü name nixĩ i namaã
cutaxe i guxũ̃ma i curü ngẽmaxũ̃gü rü
togü i ngearü ngẽmaxũ̃a̲xgüxũ̃na cunaxã
i ngẽma curü natanü. Rü ngẽxguma tá
cuxṹ nangẽxma i cuchica i dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa. Rü nhu̲xmachi marü name i
chawe curüxũ —nhanagürü. 22Notürü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga guma
ngext̲ü̲xücü rü poraãcü nangechaũ̃, jerü
namuãrü dĩẽrua̲xũ̃chi. 23Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nhanagürü: —Aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü naguxchaxũ̃chi nixĩ na wüxi i
duũ̃xũ̃ i dĩẽrua̲xũ̃chixũ̃ rü Tupana
ãẽxgacü íixĩxũ̃wa na nanguxũ̃. 24—Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü nhama
wüxi i cameru na taxucürüwama wüxi
ja ucumaxẽtüwa naxüpetüxũ̃ãrü jexera
narüguxchamaẽ naxca̲x i wüxi i duũ̃xũ̃ i
dĩẽrua̲xũ̃chixũ̃ na jaxücuxũ̃ i ngextá
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa —nhanagürü.
25Rü jexguma jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga
norü ngúexũ̃gü rü poraãcü
na̲baixãchiãẽgü. Rü nügüna nacagüe rü
nhanagürügü: —¿Rü texé tá e̲xna tixĩ ja
najaxúxe i maxũ̃ i taguma gúxũ̃?
—nhanagürügü. 26Rü Ngechuchu nüxũ̃
nadawenü rü nhanagürü nüxũ̃:
—Duũ̃xũ̃gü rü taxuacüma nügü
namaxẽẽ, notürü Tupanaãxṹ rü
natauxcha na namaxẽxẽẽãxũ̃
—nhanagürü. 27Rü jexguma ga Pedru rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pa Corix, toma rü
marü ítanawogü ga guxũ̃ma ga torü
jemaxũ̃gü na cuwe tarüxĩxũ̃ca̲x. ¿Rü
t̲acü tá nixĩ i torü natanü i nhu̲xmax?
—nhanagürü. 28Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma
ngunexũ̃ i Tupana nagu
nangexwacaxũ̃xẽẽxũ̃ i guxũ̃ma, rü
chama rü ãẽxgacü ja tacü tá chixĩ. Rü
chorü tochica i mexẽchixũ̃wa tá
charüto. Rü pema i 12 i chorü ngúexũ̃gü
na chawe perüxĩxũ̃ rü pema rü tá ta
pexṹ nangẽxma i perü tochicaxũ̃ i
mexẽchixũ̃ i chauxũ̃tawa. Rü ngẽ́ma tá
perütogü na norü maxũ̃chigaca̲x nüxũ̃
peicagüxũ̃ i guxũ̃ma i Judéugü. 29Rü
guxãma ja jíxema tümapata chauxca̲x

ítáxe, rü e̱xna tümaẽneẽgü rü
tümaẽja̱xgüxũ̃ chauxca̱x ítáxe, rü e̱xna
tümanatü rü tümaẽxũ̃ chauxca̱x ítáxe,
rü e̱xna tümama̱x rü tümaxãcügüxũ̃ rü
tümaãrü naãne chauxca̱x ítáxe, rü 100
e̱xpü̱xcüna i ngẽma noxri tüxṹ
ngẽxmaxũ̃ãrü jexera tá tajaxu. Rü naétü
tá tanajaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
30—Notürü muxũ̃ma i nümaxũ̃ i nhama
i naãnewa duũ̃xũ̃gü wixpẽxewa
ügüxẽẽxũ̃, rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü
Tupana tá wixweama nanaxügüxẽẽ. Rü
muxũ̃ma i nümaxũ̃ i nhama i naãnewa
duũ̃xũ̃gü wixweama ügüxẽẽxũ̃, rü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü Tupana tá
wixpẽxewa nanaxügüxẽẽ.

Cua̱xruũ̃ ga puracütanüxũ̃gu ixuxũ̃

20 1—Rü ngẽma Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa rü nhama wüxi ga
uwanecüarü jora ga pa̱xmama norü
puracütanüxũ̃ ta jadaucürüũ̃ nixĩ. 2Rü
jema puracütanüxũ̃maã nanamexẽẽ na
wüxitachinü ga dĩẽrugu nüxṹ na
naxütanüãxũ̃ca̱x ga wüxichigü ga
ngunexũ̃gu. Rü nhu̱xmachi naãnewa
nanamugü na jéma japuracüexũ̃ca̱x.
3—Rü jixcama ga 9 arü ngoragu rü
ínajadau ga ngextá jatügü ga puracüca̱x
daugüxũ̃ íngutaque̱xegüxũ̃xũ̃wa. Rü
jexma nüxũ̃ najangau ga nhuxre ga
jatügü ga ngearü puracüã̱xgüxũ̃. 4—Rü
nhanagürü nüxũ̃:

"¡Ngẽma chorü uwanecüwa
pejapuracüe! Rü meã tá pexṹ
chanaxütanü", nhanagürü. Rü nümagü
rü jéma naxĩ. 5—Rü jema uwanecüarü
jora rü tocuchigu rü wenaxãrü togü ga
puracütanüxũ̃ ta najadau. Rü
tamaẽ̱xpü̱xarü ngoragu ga jáuanecü rü
wenaxãrü jexgumarüũ̃ ta najadau.
6—Rü jixcama ga wüxime̱ẽ̱xpü̱xarü
ngoragu ga jáuanecü rü wenaxãrü
ínajadau ga ngextá jatügü ga puracüca̱x
daugüxũ̃ íngutaque̱xegüxũ̃xũ̃wa. Rü
jexma nüxũ̃ najangau ga nhuxre ga togü
ga jatügü ga ngearü puracüã̱xgüxũ̃. Rü
nhanagürü nüxũ̃:

"¿Tü̱xcüũ̃ i pema rü nuxã
perüchomare i guxũ̃ i nhama i
ngunexũ̃gu, rü tama pepuracüe?"
nhanagürü. 7—Rü nümagü
nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü nüxũ̃:

"Tama tapuracüe erü taxúema toxca̱x
tadau na tüxṹ tapuracüexũ̃ca̱x",
nhanagürügü. Rü jexguma ga jema
naãneãrü jora rü nhanagürü nüxũ̃:

"¡Pema rü ta ngẽma chorü
uwanecüwa pexĩ rü pejapuracüe! Rü
meã tá pexṹ chanaxütanü", nhanagürü.
8—Rü jexguma marü nachütagu rü jema
naãneãrü jora, rü naxca̱x naca ga norü
puracütanüxũ̃ãrü daruũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃:

"¡Naxca̱x naca i ngẽma puracütanüxũ̃.
Rü nüxĩra nüxṹ naxütanü i ngẽma
wixwenaxũ̃chima ngẽma ĩxũ̃, rü nawa
tá icujacua̱xẽẽ i ngẽma nüxĩra ngẽma
puracüexũ̃!" nhanagürü. 9—Rü jéma
naxĩ ga jema puracütanüxũ̃ ga
wüxime̱ẽ̱xpü̱xarü ngoragu ga jáuanecü
puracüwa ĩxũ̃. Rü wüxichigü ngĩxũ̃
najauxgü ga wüxitachinü ga dĩẽru.
10—Rü jemawena rü jéma naxĩ ga jema
nüxĩrama puracüexũ̃ ga puracütanüxũ̃.
Rü nümagü nagu naxĩnüẽgu rü jexera tá
ngĩxũ̃ najauxgü ga dĩẽru, notürü
nümagü rü ta ngĩxũ̃ najauxgü ga
wüxitachinütama ga dĩẽru ga
wüxichigü. 11—Rü jexguma ngĩxũ̃

najauxgügu rü inanaxügüe ga chixri na
jadexagüxũ nachigagu ga jema
naãneãrü jora. 12—Rü nhanagürügü:
“Jixema rü guxũ i ngunexũgu
üa̱xcüxetüwa tapuracüe, notürü i nhaã
puracütanüxũ i wixwenaxũchi íngugüxũ
rü wüxi i ngoratama napuracüe. Notürü
ngẽma tüxṹ naxütanüãxũ̃ẽ̱xpü̱xtama
nüxṹ nanaxütanü”, nhanagürügü.
13—Notürü ga jema uwanecüarü jora
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ ga wüxi
ga jema puracütanüxũ:
“Pa Chamücüx, tama cuxṹ changĩx.
¿Tama e̱xna i wüxitachinügu jĩĩxũ ga
chamaã cunamexẽẽxũ na cuxṹ
chanaxütanüxũ i ngẽma puracü?
14—¡Nhaã i curü dĩẽru, rü íixũ! Rü ngẽma
puracütanüxũ i wüxi i ngoratama
puracüexũ, rü chama nüxna ngĩxũ
chaxãxchaũ i ngẽma cuxna ngĩxũ
chaxãcüe̱xpü̱x. 15—¿Tama e̱xna name i
ngẽma chama chanaxwa̱xexũãcüma
ngĩmaã na chaxüxũ i chorü dĩẽru? ¿Rü
e̱xna cuixãũxãchi erü ngẽmaãcü
chamecüma?” nhanagürü. 16—Rü jíxema
nhu̱xma duũ̃xũgü wixweama tüxũ
ügüxẽẽ́xẽ, rü dauxũguxũ i naãnewa rü
Tupana tá wixpe̱xewa tüxũ naxügüxẽẽ. Rü
jíxema nhu̱xma duũ̃xũgü wixpe̱xewa tüxũ
ügüxẽẽ́xẽ rü dauxũguxũ i naãnewa rü
Tupana tá wixweama tüxũ naxügüxẽẽ. Erü
Tupana rü muxũchiena naxu, notürü
noxretama tixĩ ja jíxema tüxũ jadexechixe
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü wenaxãrü nanaxunagü ga norü juxchiga

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17Rü jexguma namagu jaxũxgu ga
Ngechuchu ga Jerucharéũwa na naxũxũ
rü noxrüwama naxca̱x naca ga jema 12
ga norü ngúexũgü, rü nhanagürü nüxũ:
18—Pema nüxũ pecua̱x na marü
ingaicaxũ na Jerucharéũwa ingugüxũ.
Rü ngẽ́ma rü duũ̃xũgü rü tá chixri
chamaã nachopetü. Rü tá paigüarü
ãẽ̱xgacügü rü ngúexẽẽruũgü i ore i
mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũna tá choxũ
namugü. Rü nümagü rü tá chamaã
nanaxuegugü na chajuxũca̱x. 19—Rü tá
to i nachiũãnecũã̱xna choxũ namugü.
Rü ngẽmagü tá nixĩ i chagu
idauxcüraũgüxũ rü choxũ c̱uaixgüxũ, rü
nhu̱xmachi tá curuchawa choxũ
nipotagü na ngẽxma chajuxũca̱x.
Notürü tamaẽ̱xpü̱x i ngunexũguwena rü
tá wenaxãrü chamaxũ —nhanagürü.

Wüxi ga ngũ̃xẽẽca̱x íica ga Tiagu rü Juã́ũãrü mama

(Mr 10.35-40)

20Rü jéma ijexma ga naẽ ga Tiagu rü
Juã́ũ. Rü jema taxre rü Zebedéu nanegü
nixĩgü. Rü ngĩma rü Ngechuchuca̱x
ijaxũ namaã ga jema taxre ga ngĩnegü.
Rü Ngechuchupe̱xegu ijacaxã́pü̱xü, rü
wüxi ga ngũ̃xẽẽca̱x nüxna ijaca. 21Rü
nüma ngĩxna naca, rü nhanagürü:
—¿Ṯacü nixĩ i cunaxwa̱xexũ?
—nhanagürü. Rü ngĩma inangãxũ rü
ngĩgürügü: —Pa Corix, ngẽxguma
ãẽ̱xgacüxũ cuingucuchigu rü
chanaxwa̱xe i cunamu na wüxi i nhaã
chaune rü curü tügünecüwawa na
natoxũ, rü ngẽma to i curü
ṯoxwecüwawa na natoxũ —ngĩgürügü.
22Notürü Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ rü
nhanagürü: —Pema rü tama nüxũ
pecua̱x na ṯacüca̱x ípe̱caxũ. ¿Namaxã
chi peporaexũ i ngẽma ngúxũ i tá choxũ

üpetüxũ? —nhanagürü. Rü nümagü
nanangãxũgü rü nhanagürügü:
—Ngẽmáãcü namaã tá taporae
—nhanagürügü. 23Rü Ngechuchu
nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ:
—Aixcuma tá nixĩ i chauxrüũ ngúxũ
peingegüxũ. Notürü ngẽma chorü
tügünecüwawa rü chorü ṯoxwecüwawa
na perütogüxũca̱x, rü tama cha̱xme̱xwa
nangẽxma na pexna chanaxãxũ. Rü
Chaunatüme̱xẽwa nixĩ na nangẽxmaxũ i
ngẽma, rü nüma tá tüxna nanaxã ja
jíxema tümaca̱x íjiĩxẽ —nhanagürü.
24Rü jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu ga
jema togü ga 10 ga Ngechuchuarü
ngúexũgü, rü Tiagumaã rü Juá̱ũmaã
nanuẽ. 25Notürü Ngechuchu naxca̱x
naca rü nhanagürü nüxũ: —Pema nüxũ
pecua̱x rü guxũ i nachiũãnegüarü
ã̱ẽxgacügü rü poraãcü nanamu i norü
duũxũgü. Rü ngẽma ã̱ẽxgacügü i taxũgü
rü norü duũxũgüarü jora nügü
nixĩgüxẽẽ. 26—Notürü tãũxũtáma
ngẽmaãcü nixĩ i petanüwa. Rü
ngẽxguma texé naxwa̱xegu na ã̱ẽxgacü
tiĩxũ i petanüwa, rü name nixĩ i noxri rü
guxããrü ngũxẽẽruũ tixĩ. 27—Rü
ngẽxguma chi texé i petanüwa
naxwa̱xegu na tümamücügüeru na tiĩxũ,
rü name nixĩ i noxri rü guxũma i
tümamücügüarü ngũxẽẽruũ tixĩ.
28—Jerü chamatama i Tupana Nane na
duũxũxũ chiĩxũ rü tama togü choxũ
rüngũxẽẽxũca̱x nixĩ i núma chaxũxũ.
Notürü núma chaxũxũ na duũxũgüxũ
charüngũxẽẽxũca̱x rü naxca̱x na
chajuxũca̱x rü ngẽmaãcü
chanaxütanüxũca̱x na muxũma i
nümagü rü nüxṹ nangẽxmaxũca̱x i
maxũ i taguma gúxũ —nhanagürü.

Ngechuchu nanameẽxẽẽ ga taxre ga ngexetüxũ
(Mr 10. 46-52; Lc 18.35-43)

29Rü jexguma Ngechuchu norü
ngúexũgümaã Jericúarü ĩãnewa
ínachoxũgu, rü muxũma ga duũxũgü nawe
narüxĩ. 30Rü jéma namacüwawa narütogü
ga taxre ga ingexetüxũ. Rü jexguma nüxũ
naxĩnüẽgu na Ngechuchu jéma üpetüxũ, rü
tagaãcü Ngechuchuna nacagüe, rü
nhanagürügü: —Pa Corix, Pa
Dawítanüxũx, ¡Cuxṹ tangechaũtümüũgü!
—nhanagürügü. 31Rü jema duũxũgü ga
Ngechuchuwe rüxĩxũ rü najangagü na
ijanangea̱xgüxũca̱x. Notürü nümagü ga
jema ingexetüxũ rü jexeraãcü
Ngechuchuna nacagüe, rü nhanagürügü:
—Pa Corix, Pa Dawítanüxũx, ¡cuxṹ
tangechaũtümüũgü! —nhanagürügü. 32Rü
jexguma ga Ngechuchu rü jexma
najachiãchi rü naxca̱x naca ga jema
ingexetüxũ. Rü nüxna naca rü nhanagürü:
—¿Ṯacü i penaxwa̱xexũ na pexca̱x
chanaxüxũ? —nhanagürü. 33Rü nümagü
nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Pa Corix,
tanaxwa̱xe na toxũ cuidauchitanügüxẽẽxũ
—nhanagürügü. 34Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nüxṹ nangechaũtümüũgü,
rü naxẽtügügu ningõgü. Rü jexgumatama
nidauchigü, rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Jerucharéũgu naxücu ga Ngechuchu
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Ju 12.12-19)

21 1Rü jexguma marü
jangaicagügu ga Jerucharéũwa
na nangugüxũ, rü nawa nangugü ga
guma ĩãne ga Bechagué ga

Oriwéranecüarü maxpũneãrü
ngaicamana jexmane. Rü Ngechuchu
nanamu ga taxre ga norü ngúexũgü. 2Rü
nhanagürü nüxũ: —¡Gua tórü
toxmaxtawa ngẽxmane ja ĩãnexãcüwa
pexĩ! Rü ngẽxma tá nüxũ pejangau i
wüxi i cowaru i ngexũ i ngẽxma
ngaxũxũ namaã i wüxi i naxãcü i jatüxũ
i naxũtagu irüxãũxũ. ¡Rü pejawẽxũ, rü
nuã chauxcax penagagü! 3Rü ngẽxguma
texé pexna caxgu na tacücax
pejawẽxũxũ, ¡rü tümamaã nüxũ peixu
rü nhapegügü:

"Torü cori nanaxwaxegü, notürü paxa
tá nanawoeguxẽẽ", nhapegügü tüxũ!
—nhanagürü. 4Rü jema naxüpetü jerü
jemaãcü Tupana najanguxẽẽ ga norü
ore ga nuxcümaxũxũ ga norü orearü
uruũ ümatüxũ ga nhaxũ:

5 "¡Jerucharéũcũãxgümaã nüxũ peixu
rü nhapegü: '¡Dücax ja perü
ãẽxgacü ja nuã pexũtawa ũcü!
Rü nüma rü wüxi i ngẽxũrüüxũ
i duũxũrüũ ínangu, rü wüxi i
cowaruacüétügumare
naxaunagü'!"

nhanagürü ga jema ore. 6Rü jexguma ga
jema taxre ga norü ngúexũgü rü jéma
naxĩ, rü nanaxügü ga jema Ngechuchu
namaã nüxũ ixuxũ. 7Rü
Ngechuchuxũtawa nanagagü ga jema
cowarugü. Rü jema norü ngúexũgü rü
naxchirumaã nanachatagü ga jema
cowaruxacü, rü nhuxmachi ga
Ngechuchu rü natagu naxaunagü. 8Rü
jema muxũma ga duũxũgü ga nawe
rüxĩxũ rü naxchirumaã najachamatanü
ga nama. Rü togü rü naĩxãtü ta nadaũgü
rü jemamaã najachamatanü ga nama.
9Rü jema duũxũgü ga napexegu ãgüxũ,
rü jema togü ga wixweama ãgüxũ, rü
tagaãcü nhanagürügü: —¡Namexẽchi ja
daa ãẽxgacü ja Dawítanüxũ! ¡Rü
namexẽchi ja jima Tupanaégagu núma
ũcü! ¡Rü cuxũ tataxẽẽgü, Pa Tonatü ja
Dauxũgucüx! —nhanagürügü. 10Rü
jexguma Ngechuchu Jerucharéũwa
ixücuxgu, rü guxũma ga jema ĩãnecũãx
rü nanaxixãchiãẽgü, rü nhanagürügü:
—¿Texe nixĩ ja daa? —nhanagürügü.
11Rü jema Ngechuchuwe rüxĩxũ ga
duũxũgü rü nanangãxũgü rü
nhanagürügü: —Daa nixĩ ja Tupanaãrü
orearü uruũ ja Ngechuchu ja
Gariréaanewa ngẽxmane ja ĩãne ja
Nacharétucũãx ixĩcü —nhanagürügü.

Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa ínanawoxũ ga duũxũgü ga jéma taxegüxũ

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Ju 2.13-22)

12Rü tupauca ga taxũnegu naxücu ga
Ngechuchu, rü ínanawoxũ ga jema jéma
tacümaã taxegüxũ rü naxcax taxegüxũ.
Rü nanawoegu ga norü mechagü ga
jema duũxũgü ga jéma dĩẽrumaã
taxegüxũ rü muxtucugümaã taxegüxũ.
13Rü nhanagürü nüxũ ga jema duũxũgü:
—Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Chapata rü jumuxẽpataũ nixĩ".
Notürü pema rü ngítaaxgüxũpataũ
pejaxĩxẽẽ —nhanagürü. 14Rü jéma
tupauca ga taxũnewa rü Ngechuchucax
naxĩ ga nhuxre ga ingexetügüxũ rü
ichixeparagüxũ. Rü Ngechuchu
nanameẽxẽẽ. 15Notürü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga ore ga
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ, rü nüxũ

nadaugü ga jema mexũgü ga taxũgü ga
Tupanaãrü poramaã naxüxũ ga
Ngechuchu rü buxũgüxũ naxĩnüẽ ga na
nhagüxũ: —¡Namexẽchi ja daa ãẽxgacü
ja Ngechuchu ja Dawítanüxũ!
—nhagüxũ. Rü jemacax ga jema
ãẽxgacügü rü nanuẽ. 16Rü nhanagürügü
Ngechuchuxũ: —¿Nüxũ cuxĩnüxũ i
ngẽma buxũgü namaã idexagüxũ?
—nhanagürügü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngũ, nüxũ
chaxĩnü. ¿Notürü taguma exna nawa
pengúe i Tupanaãrü ore i ümatüxũ i
nhaxũ:

"Rü ngẽma buxũgü i íraxũchixũ rü
õxchanagü rü tá ta cuxũ
nicuaxüũgü",

nhaxũ? —nhanagürü. 17Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nüxna jéma nixũ, rü
nhuxmachi ínaxũxũ ga guma ĩãnewa.
Rü ĩãne ga Betániãwa naxũ, rü jexma
najape.

**Ngechuchu rü ori ga figuera ga
ngearü oõxũmaã chixexũ naxuegu**
(Mr 11.12-14, 20-26)

18Rü moxũãcü ga paxmama rü
jexguma wenaxãrü Jerucharéũcax
nataegugu ga Ngechuchu rü nataija.
19Rü namacüwawa nüxũ nadau ga wüxi
ga ori ga figuera. Rü naxcax nixũ,
notürü taxuũma ga norü oxũ inajangau,
rü naãtüxũxĩcatama inajangau. Rü
jemacax nhanagürü nüxũ ga jema ori:
—Rü tagutáma wena cuxox,
—nhanagürü. Rü jexgumatama
narünhexẽ ga jema ori. 20Rü jexguma
jemaxũ nadaugügu ga norü ngúexũgü,
rü nabaixãchiãẽgü. Rü Ngechuchuna
nacagüe rü nhanagürügü: —¿Rü
nhuxãcü i nhaã ori i paxama
nanhexẽxũ? —nhanagürügü. 21Rü
Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü:
—Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü
ngẽxguma chi meã pejaxõgügu rü tama
ngẽma figueramaã chaxüxũxĩca chi
pexü. Notürü jexeraxũ chi pexü. Rü
ngẽxguma chi daa maxpũnemaã nüxũ
peixuxgu na jaxũgachixũcax rü taxtü i
taxũchiüwa naxũxũcax, rü pega chi
naxĩnü. 22Rü guxũma i tacü i naxcax
ípecaxũ i perü jumuxẽwa, rü tá
penajauxgü ega aixcuma
pejaxõgüãcüma naxcax ípecaxgu.

**Ngechuchuna nacagüe na texéarü
oregagu tupauca ga taxũnewa
nanguxẽẽtaexũ**
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23Rü Ngechuchu rü tupauca ga
taxũnegu naxücu. Rü jexguma jéma
ínanguxẽẽtaejane rü naxcax naxĩ ga
paigüarü ãẽxgacügü rü togü ga
ãẽxgacügü ga jaguãxgü. Rü
Ngechuchuna nacagüe rü nhanagürügü:
—¿Rü texéarü mugagu nixĩ i cunaxüxũ i
ngẽma núma cuxüxũ? ¿Rü texé cuxũ
tamu na cunaxüxũcax i ngẽma?
—nhanagürügü. 24-25Rü Ngechuchu
nanangãxũ rü nhanagürü: —Chama rü
tá ta pexna chaca, rü ngẽxguma choxũ
pengãxũgu i ngẽma pexna naxcax
chaçaxũ, rü chama rü tá ta pemaã nüxũ
chixu na ngẽxũrüüxũ i ãẽxgacü na
choxũ muxũ na nuã changuxẽẽtaexũ.
¿Rü texé tanamu ga Juãũ na duũxũgüxũ
ínabaiũxẽẽxũcax? ¿Pexcax rü Tupana
jiĩxũ ga namucü rü exna duũxũgümare?
—nhanagürü. Rü jexguma ga jema
ãẽxgacügü rü inanaxügüe ga nügümaã

na japoragatanücüüxũ̃. Rü
nügümaãtama nhanagürügü: —¿Nhuxũ
nhagügüxũ̃ tá? Erü ngẽxguma chi nüxũ̃
ixuxgu na Tupana núma namuxũ̃ rü
nüma rü tá nhanagürü tüxũ̃:
“¿Rü tü̱xcüũ̃ ga tama nüxṹ
pejaxõgüxũ̃?” nhanagürü tá. 26—Rü
ngẽxguma chi nüxũ̃ ixuxgu na
jatügümare núma namuxũ̃ rü taxca̱x rü
tá naxãũcüma, erü duũ̃xũ̃gü tá tüxũ̃
nadai. Erü nümagü i duũ̃xũ̃gü rü nagu
narüxĩnüẽ na Tupana jiĩxũ̃ ga Juã́ũxũ̃
núma mucü —nhanagürügü. 27Rü
jemaca̱x Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü rü
nhanagürügü: —Tama nüxũ̃ tacua̱x ga
texé núma na namuxũ̃ ga Juã́ũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ —nhanagürügü. Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Chama rü tá ta tãũxũ̃táma pemaã
nüxũ̃ chixu na texé choxũ̃ muxũ̃ na
chanaxüxũ̃ i ngẽma choxna naxca̱x
peca̱xũ̃ —nhanagürü.

Cua̱xruũ̃ ga taxre ga nanegügu ixuxũ̃

28Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu
—¿Nhuxũ nhapegüxũ̃ naxca̱x i nhaã ore
i tá pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃? Rü wüxi ga
jatü rü nüxṹ najexma ga taxre ga nane.
Rü wüxi ga guma nanemaã nüxũ̃ nixu
rü nhanagürü nüxũ̃:
“Pa Chaunex, chanaxwa̱xe i jéa chorü
uwaarü buxgüwa cujapuracü”,
nhanagürü. 29—Rü guma nane
nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
“Choxṹ nawa̱xtümüũ̃ na ngẽma
chaxũxũ̃”, nhanagürü. Notürü ga
jixcamaxũ̃ra rü nagu narüxĩnü rü
düxwa jéma najapuracü. 30—Rü jixcüra
ga guma nanatü rü naĩ ga nanexũ̃tawa
naxũ, rü jexgumarüũ̃ ta nüxũ̃ jema
nhanagürü. Rü guma nane nanangãxũ̃
rü nhanagürü:
“Marü name, Pa Pa, rü ngẽma tá
chaxũ”, nhanagürü. Notürü tama
aixcuma jéma naxũ. 31—Rü nhu̱xma
chanaxwa̱xe i chamaã nüxũ̃ peixu rü
ngexcürüücü ga guma taxre ga nane ga
aixcuma naxücü ga jema nanatü
naxwa̱xexũ̃ —nhanagürü. Rü nümagü
nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü: —Ga
guma nüxĩra namuãcü nixĩ ga naga
ĩnücü —nhanagürügü. Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma
jatügü i Romaãrü ãẽxgacüca̱x dĩẽru
ngĩxũ̃ dexũ̃ rü ngẽma ngexũ̃gü i chixri
maxẽxũ̃ tá nixĩ i pexũ̃pa nüxĩra
ichocuxũ̃ i ngextá Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa. 32—Jerü Juã́ũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃
rü núma naxũ na pemaã nüxũ̃
jaxuxũ̃ca̱x na nhuxãcü tá na pemaxẽxũ̃,
notürü ga pema rü tama nüxṹ pejaxõgü.
Notürü ga jema jatügü ga Romaãrü
ãẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃ dexũ̃ rü jema
ngexũ̃gü ga chixri maxẽxũ̃ rü Juã́ũãxṹ
najaxõgü. Notürü ga pema rü woo nüxũ̃
na pedaugüxũ̃ ga nhuxãcü na
jaxõgüãxũ̃, rü tama nüxũ̃ perüxoechaũ̃ i
pecüma i chixexũ̃ na pejaxõgüxũ̃ca̱x
—nhanagürü.

Cua̱xruũ̃ ga chixexũ̃ ga puracütanüxũ̃gu ixuxũ̃
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—Rü chanaxwa̱xe i iperüxĩnüẽ i nhaã to
i ore i cua̱xruũ̃ i tá pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃.
Rü najexma ga wüxi ga jatü ga nüxṹ
najexmacü ga wüxi ga norü naãne. Rü

jexma nanato ga muxũma ga ori ga
uwa. Rü nhu̱xmachi ínanapoxegu, rü
nanaxü ga wüxi ga uwaarü
jauxtüũxũchica rü wüxi ga
dauxũtaechica. Rü nhu̱xmachi nhuxre
ga puracütanüxũna nüxũ nadauxẽẽ. Rü
namaã nanamexẽẽ na ngãxũgu namaã
ngĩxũ jatojexũca̱x ga jema uwatanü. Rü
nhu̱xmachi ga jema naãneãrü jora rü
wüxi ga to ga nachiũãne ga jaxũguxũwa
naxũ. 34—Rü jexguma norü uwaarü
buxgüwa nanguxgu, rü jema naãneãrü
jora rü jéma nanamugü ga nhuxre ga
norü duũxũgü na jema puracütanüxũna
ngĩxca̱x jaca̱axũca̱x ga jema uwatanü ga
nüxna ücü. 35Notürü ga jema
puracütanüxũgü rü ínanajauxũ ga jema
coriarü duũxũgü. Rü nanaca̱uaixgü ga
wüxi, rü ga to rü najama̱xũchigü, rü ga
jema to rü nutamaã ínanamuxũchigü.
36—Rü jema naãneãrü jora rü wenaxãrü
noxriarü jexera rümumaẽxũ ga norü
duũxũgü jéma namugü. Notürü ga jema
puracütanüxũgü rü jema togürüũtama
chixri namaã nachopetü. 37—Rü düxwa
ga jema naãneãrü jora rü jéma
nanexũchixũ namu jerü nüma nagu
naxĩnügu rü chi nanega naxĩnüẽ ga
jema puracütanüxũgü. 38—Notürü
jexguma jema cori nanexũ nadaugügu
ga jema puracütanüxũgü, rü nügümaã
nhanagürügü:

"Ngẽmaãrü tá nixĩ i nhaã naãne i
jixcama. ¡Rü ngĩxã tajama̱xgü na tóxrü
jiĩxũca̱x!" nhanagürügü. 39—Rü
najajauxgü, rü toxnamana nanagagü, rü
jexma najama̱xgü —nhanagürü. 40Rü
jexguma ga Ngechuchu rü jema
paigüarü ãẽ̱xgacügüna naca rü
nhanagürü: —¿Rü ngẽxguma ínanguxgu
i ngẽma naãneãrü jora, rü ṯacü tá jema
puracütanüxũmaã naxü? —nhanagürü.
41Rü jema ãẽ̱xgacügü rü Ngechuchuxũ
nangãxũgü, rü nhanagürügü: —Ngẽma
naãneãrü jora rü tama nüxũ
nangechaũtümüũãcüma tá nanadai i
ngẽma puracütanüxũgü i chixri maxẽxũ.
Rü nhu̱xmachi togü i puracütanüxũgü i
meã namaã ngĩxũ itojexũ i dĩẽruna tá
nüxũ nadauxẽẽ —nhanagürügü. 42Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¿Taguma e̱xna nawa pengúe i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ? Erü
ngẽmawa rü nhanagürü:

"Rü jima nuta ja mecü ja ĩãrü
üruũgü nüxũ oechirécü rü
nhu̱xma rü jimatama nixĩ ja
Tupana nüxĩra jaxücuchicü na
namaã inaxügüãxũca̱x ja ĩpata.
Rü tórü Cori ja Tupana nixĩ ga
naxücü ga jema, rü nhu̱xma rü
namexẽchi i taxca̱x",

nhanagürü i ngẽma ore. 43—Rü
ngẽmaca̱x pemaã nüxũ chixu rü woo
pexca̱xchire̱x na jiĩxũ i ngẽma naãne i
ngextá Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũwa,
notürü pexna tá nanapu. Rü togü i
duũxũgü i aixcuma Tupanaga ĩnüẽxũna
tá nanaxã. 44—Rü jima nuta ega texé
namaã jarünhaxgu rü tá itapoũgü. Rü
jíxema tümaẽtügu nanguxe ja jima nuta,
rü tá tüxũ ninhaĩxmü —nhanagürü ga
Ngechuchu. 45Rü jexguma ga paigüarü
ãẽ̱xgacügü rü Parichéugü nüxũ ĩnüẽgu
ga jema ore ga cua̱xruũ ga Ngechuchu
namaã nüxũ ixuxũ, rü nüxũ
nicua̱xãchitanü ga nachiga na jiĩxũ ga
jema ore. 46Rü jexgumatama ga jema
ãẽ̱xgacügü rü Ngechuchuxũ
nijauxgüéga. Notürü taxucürüwama

najajauxgü jerü duũxũgüxũ namuũẽ,
jerü nümagü ga duũxũgü rü najaxõgü
ga aixcuma Tupanaãrü orearü uruũ na
jiĩxũ ga Ngechuchu.

Cua̱xruũ ga ngĩgüarü petagu ixuxũ
(Lc 14.15-24)

22 [1]Rü Ngechuchu rü wenaxãrü
nanangúexẽẽ. Rü ore ga
cua̱xruũgu namaã najaxu, rü nhanagürü
nüxũ: [2]—Rü ngẽma Tupana na ã̱ẽxgacü
ixĩxũ rü nhama wüxi ga nachiũãneãrü
ã̱ẽxgacü ga naneãrü ngĩgü üchiücürüũ nixĩ.
[3]—Rü norü duũxũgüxũ namu na naxca̱x
jaca̱xũca̱x ga jema duũxũgü ga marü
ũpaacü nüxna naxuxũ. Notürü jema
duũxũgü ga marü nüxna naxuchiréxũ rü
tama jéma naxĩxchaũ. [4]—Rü wenaxãrü
togü ga norü duũxũgüxũ jéma namugü. Rü
nhanagürü nüxũ:

"¡Ngẽ́ma pexĩ naxũtawa i ngẽma
duũxũgü i nüxna chaxuchiréxũ, rü
namaã nüxũ pejarüxu rü marü íname i
chorü õna i taxũ. Rü marü chanadai i
chorü wocagü i ingüexũ rü guxũma
marü ínamemare. Rü chanaxwa̱xe i
paxa nuã naxĩ naxca̱x i nhaã chorü
peta!" nhanagürü. [5]—Notürü jema
duũxũgü ga nüxna naxuchiréxũ rü tama
naga naxĩnüẽ. Rü wüxi rü naãnewa
naxũ, rü ga to rü norü taxepataũwa
naxũ. [6]—Rü ga togü rü jema ã̱ẽxgacüarü
duũxũgüxũ ínajauxũ rü najaca̱uaixgü
nhu̱xmata najuexẽẽã. [7]—Rü jexguma ga
guma ã̱ẽxgacü rü poraãcü nanu. Rü norü
churaragüxũ jéma namugü na
jadaiãxũca̱x ga jema duũxũgü ga
máẽtagüxũ, rü na jagugüãxũca̱x ga
guma norü ĩãne. [8]—Rü nhu̱xmachi
nhanagürü nüxũ ga norü duũxũgü:

"Guxũma i chorü peta rü marü
ínamemare. Notürü ga jema duũxũgü ga
noxri nüxna chaxuxũ rü taxuwama nime
na nuã naxĩxũca̱x. [9]—¡Rü jéa ĩãnemaũ i
taxũwa pexĩ, rü nüxna pejaxu i guxũ i
duũxũgü i ngẽ́ma nüxũ pedauxũ, na núma
chorü petawa naxĩxũca̱x!" nhanagürü.
[10]—Rü jema ã̱ẽxgacüarü duũxũgü rü jéma
ĩãnemaũ i taxũwa naxĩ. Rü nüxna
nixuetanü ga guxũma ga duũxũgü ga
mexũgü rü chixexũgü ga nüxũ
ijangaugüxũ. Rü jemaãcü duũxũgümaã
nanapa ga guma ã̱ẽxgacüpata. [11]—Rü
jexguma ga guma ã̱ẽxgacü rü nixücu nawa
ga jema ucapu ga nawa peta naxüxũ, jerü
ínajadau ga jema duũxũgü ga nüxna
naxuxũ. Notürü jéma nüxũ nadau ga wüxi
ga jatü ga tama norü nga̱xãẽchirugu icúxũ.
[12]—Rü nhanagürü nüxũ:

"Pa Chamücüx ¿nhuxãcü i nuxã
cuxücuxũ na tama curü nga̱xãẽchirugu
cuicúxũ?" nhanagürü. Notürü nüma ga
jema jatü rü nangea̱xmare. [13]—Rü
jexguma ga guma ã̱ẽxgacü rü
nhanagürü nüxũ ga jema norü duũxũgü:

"¡Meã pejana̱ĩxpara rü
pejana̱ĩxchacüügü i nhaã jatü, rü jéama
düxétüwa i poraãcü ínaxẽãnexũwa
pejatá! Rü ngẽ́ma tá narüdoxü rü tá
nixṹxchapüta erü poraãcü tá nüxṹ
nangu̱x", nhanagürü. [14]—Rü Tupana rü
muxũchíena naxu, notürü noxretama
tixĩ ja jíxema aixcuma Tupana tüxũ
idexechixe —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ã̱ẽxgacüaxṹ dĩẽrumaã
naxütanüxũchiga
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

[15]Rü jexguma ga Parichéugü rü
nixĩgachi. Rü noxrüwama nügümaã

najamexẽẽgü na ṯacü rü oremaã tá
Ngechuchuna nacagüexũc̱ax na
chixexũgu nanguxẽẽgüãxũc̱ax rü
nhu̱xmachi ãẽxgacüxũtawa na
ínaxuaxũgüãxũc̱ax. [16]Rü jemac̱ax
Ngechuchuxũtawa nanamugü ga nhuxre
ga norü duũxũgü namaã ga nhuxre ga
Erudiarü duũxũgü na jema oremaã
Ngechuchuna na jacagüexũc̱ax. Rü
jexguma Ngechuchuxũtawa nangugügu
rü nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũx,
nüxũ tacu̱ax rü aixcuma nixĩ i ngẽma
nüxũ cuixuxũ i curü ore. Rü aixcuma
cunangúexẽẽ i duũxũgü na Tupana
naxwa̱xexũãcüma namaxẽxũc̱ax. Rü
tama duũxũgügamare cuxĩnü, erü tama
norü düxétüxũnegu cudawenü, notürü
nacüma nixĩ i cungugüxũ. [17]—¡Rü
tomaã nüxũ ixu! rü ngẽma dĩẽru ja
ãẽxgacü ja tacü ja Romac̱ũã̱x totanüwa
jajauxchaũxũ, ¿rü namexũ jĩĩxũ na
nüxna ngĩxũ taxãxũ rü e̱xna tama?
—nhanagürügü. [18]Notürü Ngechuchu
nüxũ nacua̱xama na chixexũgu
naxĩnüẽxũ ga jema duũxũgü, rü
jemac̱ax nhanagürü nüxũ: —Pema nixĩ i
togüpe̱xewa meã pemaxẽnetaxũ, notürü
peãẽwa rü chixexũgu perüxĩnüẽ. ¿Rü
tü̱xcüũ i chixexũgu choxũ
penguxẽẽchaũxũ? [19]—¡Choxũ ngĩxũ
pewé i wüxi i dĩẽru i ngĩmaã
ãẽxgacüaxṹ penaxütanücü!
—nhanagürü. Rü jéma naxũtawa ngĩxũ
nangegü ga wüxitachinü ga jema dĩẽru.
[20]Rü jexguma Ngechuchu ngĩxũ da̱xgu,
rü nüxna naca, rü nhanagürü —¿Rü
texéchicüna̱xã rü texééga nixĩ i ngĩgu
üxũ? —nhanagürü. [21]Rü nümagü
nanangãxũgü, rü nhanagürügü:
—Romac̱ũã̱x ja ãẽxgacü ja
tacüchicüna̱xã nixĩ —nhanagürügü. Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ: —¡Ãẽxgacüna ngĩxũ pexã i ngẽma
ãẽxgacüarü ixĩcü, rü Tupanana ngĩxũ
pexã i ngẽma Tupanaãrü ixĩcü!
—nhanagürü. [22]Rü jexguma jema orexũ
naxĩnüẽgu, rü na̱baixãchiãẽgü. Rü
Ngechuchuna ínixĩ.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena táxarü namaxẽ i duũxũgü

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

[23]Rü jematama ngunexũgu rü nhuxre
ga Chaduchéugü rü Ngechuchuxũtawa
naxĩ. Rü nümagü nixĩ ga nagu
naxĩnüẽxũ na juexũ rü tagutáma wena
namaxẽxũ. Rü jemac̱ax Ngechuchuna
nacagüe, rü nhanagürügü: [24]—Pa
Ngúexẽẽruũx, Muĩsé nüxũ ixuxgu rü
ngẽxguma wüxi ja jatü naxãma̱x rü
nangexacüjane naju̱xgu, rü name nixĩ i
naẽneẽtama ngĩmaã naxãma̱x i ngẽma
jutecü i naxũma̱x, na ngẽmaãcü
naxãxãcüxũc̱ax nüxṹ ja jima naẽneẽ ja
marü jucü —nhanagürü ga jema ore.
[25]Rü nhanagürügü ta ga Chaduchéugü:
—Najexma ga totanüwa ga 7 ga
nügüeneẽ. Rü naxãma̱x ga guma jacü,
notürü taũta naxãxãcüjane naju. Rü
jexguma ga naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã
naxãma̱x ga jema ngecü. [26]—Rü guma
rü ta naju, rü nangexacü. Rü jexguma rü
naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãma̱x. Rü
jemaãcü gucüma ga guma 7 ga
nügüeneẽ rü ngĩmaã naxãma̱x ga jema
nge. Rü gucüma najue taũta
naxãxãcüjane. [27]—Rü jemawena rü
ngĩma rü ta iju ga jema nge. [28]—Rü
ngẽxguma juexũ wena maxẽgu, ¿rü
ngexcürüücü ga guma 7 ga nügüeneẽ

naxmax tá ijixĩ i ngẽma nge? Jerü
gucüma ga guma 7 ga nügüeneẽ ngĩmaã
naxãmax —nhanagürügü. 29Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Pema rü ípetüe erü tama
nüxũ̃ pecuax i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃, rü tama nüxũ̃ pecuax i
nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana.
30—Rü ngẽxguma juexũ̃ wena maxẽgu
rü taxúetáma tixãmaxgü rü exna
tixãtegü. Erü dauxũ̃cũ̃ãx i Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gürüũ̃ tá tixĩgü i
ngẽxguma. 31—Pema choxna peca i
juexũ̃ãrü dagüchiga. ¿Notürü tama exna
nawa pengúe i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃ i ngextá Tupanatama
ngẽmachigaxũ̃ pemaã íjaxuxũ̃wa? Erü
ngẽ́ma rü nhanagürü ja Tupana:

32 “Chama nixĩ i Abrã́ũãrü Tupana, rü
Isaquiarü Tupana, rü Jacúarü
Tupana”,

nhanagürü. Rü ngẽma orewa nüxũ̃
tacuax rü woo nhama i naãnewa
najuegu i duũ̃xũ̃gü, notürü Tupana nüxũ̃
daxgu rü guxũ̃guma namaxẽ
—nhanagürü ga Ngechuchu. 33Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga duũ̃xũ̃gü,
rü guxũ̃ma nabaixãchiãẽgü namaã ga
norü nguxẽẽtae ga Ngechuchu.

**Ngẽma Tupanaãrü mu i guxũ̃ i norü
mugüarü jexera ixĩxũ̃**
(Mr 12.28-34)

34Rü nangutaguexegü ga Parichéugü
ga jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga nhuxãcü
Ngechuchu rü jema Chaduchéugüxũ̃ na
ijanangeaxgüxẽẽxũ̃. 35Rü wüxi ga jema
Parichéugü ga ore ga mugüwa
nguxẽẽtaexũ̃ rü Ngechuchuxũ̃ chixexũ̃gu
nanguxẽẽchaũ̃. Rü jemacax
Ngechuchuna naca rü nhanagürü:
36—Pa Ngúexẽẽruũ̃x, ¿ngẽxũ̃rüüxũ̃ i
Tupanaãrü mu nixĩ i guxũ̃ i norü
mugüarü jexera ixĩxũ̃? —nhanagürü.
37Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Ngẽma Tupanaãrü mu i
guxũ̃ i norü mugüarü jexera ixĩxũ̃, rü
nhanagürü:

“¡Rü nüxũ̃ nangechaũ̃ ja Cori ja curü
Tupana i guxũ̃ne ja curü
maxũ̃nemaã, rü guxũ̃ i
cuãẽmaã, rü guxũ̃ i nagu
curüxĩnüxũ̃maã!”

nhanagürü. 38—Rü ngẽma nixĩ i
Tupanaãrü mu i guxũ̃ i norü mugüarü
jexera ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i nüxĩraũ̃xũ̃
i norü mu ga duũ̃xũ̃güna naxãxũ̃ ga
Tupana. 39—Rü ngẽma norü taxre i
Tupanaãrü mu, rü ngẽma nüxĩraũ̃xũ̃ i
norü murüũ̃tama nixĩ, rü nhanagürü:

“¡Nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü ngẽma
na cugü cungechaũ̃xũ̃rüũ̃!” nhanagürü.
40—Rü ngẽma taxre i Tupanaãrü
mugüwa nixĩ inaxügüxũ̃ i guxũ̃ma i
Tupanaãrü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ rü
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü namaã nguxẽẽtaegüxũ̃
—nhanagürü.

¿Texétaa jiĩxũ̃ ja Cristu?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41-42Rü joxni ga Parichéugü rü jéma
nangutaquexegü, rü Ngechuchu nüxna
naca, rü nhanagürü: —¿Rü nhuxũ
nhapegüxũ̃ i pema nüxũ̃ ja Cristu? ¿Rü
texétaa jiĩxũ̃? —nhanagürü. Rü nümagü
ga Parichéugü rü nanangãxũ̃gü rü
nhanagürügü: —Cristu rü nuxcümaxũ̃cü
ga ãẽxgacü ga Dawítaa nixĩ
—nhanagürügü. 43Rü jexguma ga

Ngechuchu rü nhanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ ga
Dawí ga norü Corimaã naxuaxũ̃ ga
Cristu ga jexguma Tupanaãẽ ga Üünexũ̃
Dawíxũ̃ idexaxẽẽgu? Jerü ga Dawí rü
nhanagürü:
44 “Tupana rü chorü Cori ja Cristuxũ̃
nhanagürü: ‘¡Nuã chorü
tügünecüwawa rüto
nhü̱xmatáta nüxũ̃
charüporamaẽ i curü uwanügü
na cuga naxĩnüẽxũ̃cã̱x!’”
45—Notürü ¿nhuxũ̃cürüwa i
Dawítaa jiĩxũ̃ ja Cristu ega
nümatama ga Dawí rü norü
Corimaã naxuãgu?
—nhanagürü ga Ngechuchu.
46Rü taxuxũ̃maãma
nanangãxũ̃güéga ga jema
Parichéugü, rü bai ga wüxi ga
oremaã. Rü jemawena rü
guxũ̃ma namuũ̃ẽ na t̠acücã̱x
Ngechuchuna nacagüexũ̃.

Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güpẽ̱xewa ínanaxuaxũ̃ ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa ngü̱xẽẽtaegüxũ̃

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54, 20.45-47)

23 1Rü jemawena ga Ngechuchu
rü duũ̃xũ̃güxũ̃ rü norü
ngúexũ̃güxũ̃ nhanagürü: 2—Ngẽma
ngúexẽẽruũ̃gü i ore i mugüwa
ngü̱xẽẽtaegüxũ̃ rü Parichéugü, rü
meãma nüxũ̃ nacuã̱xgü ga Tupanaãrü
ore ga Muĩsé ümatüxũ̃. 3—Rü ngẽmacã̱x
name i naga pexĩnüẽ i guxũ̃ma i ngẽma
pemaã nüxũ̃ jaxugüxũ̃. Notürü tama
name i nüma namaxẽxũ̃ãcüma pemaxẽ,
erü nüma nüxũ̃ nixugü i mexũ̃ i ore
notürü chixri namaxẽ. 4—Erü nüma rü
poraãcü pexũ̃ namu na naga
pexĩnüẽxũ̃cã̱x i norü mugü i guxchaxũ̃ i
taxucürüwama texé aurexũ̃. Notürü
nümagütama rü bai i íraruwa naga na
naxĩnüẽxũ̃ i ngẽma nawa pexũ̃ namuxũ̃.
5—Rü guxũ̃ma i ngẽma naxügüxũ̃, rü
nanaxügü na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
daugüxũ̃cã̱x. Rü inajangegü i Tupanaãrü
ore na ngẽmaãcü duũ̃xũ̃gü nagu
rüxĩnüẽgu rü aixcuma Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü na jiĩgüxũ̃. Rü nügü
nangã̱xãẽgü na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
rüdaunüxũ̃cã̱x. 6—Rü petagüarü õnawa
rü nümagü i Parichéugü rü
nanaxwã̱xegü i õnaãrü joraxũ̃tawaxũ̃chi
na natogüxũ̃ na duũ̃xũ̃gü ngẽ́ma nüxũ̃
rüdaunüxũ̃cã̱x. Rü
ngutaquẽ̱xepataũ̃güwa rü nanaxwã̱xegü
na napẽ̱xewaxũ̃chi ügüxũ̃ i
naxmã̱xwẽ̱xegüwa natogüxũ̃. 7—Rü
ĩãnemaũ̃güwa rü nanaxwã̱xegü na
duũ̃xũ̃gü meã nüxũ̃ rümoxẽgüxũ̃ nhama
ãẽ̱xgacüxũ̃ meã rümoxẽxũ̃rüũ̃. Rü
nanaxwã̱xegü na duũ̃xũ̃gü rü: “Pa
Ngúexẽẽruũ̃x” nhagüxũ̃ nüxũ̃.
8—¡Notürü pema rü tãũ̃xũ̃táma
ngẽmagu perüxĩnüẽ! Erü guxãma i
pema rü pegüeneẽgü peixĩgü, rü
wüxixicatama nixĩ ja perü ngúexẽẽruũ̃
ixĩcü. 9—Rü tama name i nhama i
naãnecũ̃ã̱xmaã pexãnatü, erü
wüxixicatama nixĩ ja Penatü, rü nüma
rü dauxũ̃wa nangẽxma. 10—Rü tama
name i texé: “Pa Ãẽ̱xgacüx” nhatarügü
pexũ̃. Erü chaxicatama nixĩ i perü
ãẽ̱xgacü chiĩxũ̃. 11—Rü jíxema
petanüwa guxããrü jexera ixĩxẽ rü
tanaxwã̱xe na guxũ̃ma i tümamücüarü
ngũ̃xẽẽruũ̃ tiĩxũ̃. 12—Erü jíxema tügü
írütaxe rü Tupana tá tüxũ̃ naxãnexẽẽ.

Notürü jíxema tügü írüxíraxe, rü
Tupana tá tüxũ̃ nicuax̱üü̃. 13—Pa
Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngux̱ẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx,
pema nixĩ i togü i duũ̃xũ̃güpex̱ewa meã
pemaxẽnetaxũ̃ notürü peãẽwa rü
chixexũ̃gu perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i
ngechaũ̃ nixĩ i pexcax̱ erü pegagu nixĩ
na tama Tupanaxũ̃tawa nangugüxũ̃ i
togü i duũ̃xũ̃gü. Rü pema rü ta rü
tãũxũ̃táma ngẽxma pechocu, Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta rü nüxũ̃
penaguxchaxẽẽ na tama ngẽxma
nachocuxũ̃cax̱ i togü i ngẽxma
chocuchaũ̃xũ̃. 14—Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i
Ore i Mugüwa Ngux̱ẽẽtaegüxũ̃ rü Pa
Parichéugüx, pema nixĩ i togü i
duũ̃xũ̃güpex̱ewa meã pemaxẽnetaxũ̃
notürü peãẽwa rü chixexũ̃gu
perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i
pexcax̱ erü tüxna penapuxũ̃ ja tümapata
ja jíxema jutegüxe. Rü nhux̱machi
penamax̱ẽẽ i perü jumuxẽgü na
duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüẽgu rü aixcuma
mexũ̃ i Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü na
peixĩgüxũ̃. Rü ngẽmacax̱ pema tá nixĩ i
togü i duũ̃xũ̃güarü jexera pepocuexũ̃.
15—Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngux̱ẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx,
pema nixĩ i togü i duũ̃xũ̃güpex̱ewa meã
pemaxẽnetaxũ̃ notürü peãẽwa rü
chixexũ̃gu perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i
ngechaũ̃ nixĩ i pexcax̱ erü guxũ̃wama
pexĩ na togü i duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
pejarüxuxũ̃cax̱ i ore na wüxitama ja
duũ̃xẽ pexrüũ̃ na jaxõxũ̃cax̱. Rü
ngẽxguma marü pexũ̃ tanguũ̃xgu, rü
tüxũ̃ pechixexẽẽ na düxwa
taxrex̱expü̱xcüna perü jexera chixexũ̃wa
tangẽxmaxũ̃cax̱. 16—Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i
Ore i Mugüwa Ngux̱ẽẽtaegüxũ̃ rü Pa
Parichéugüx, pema rü nhama
cuax̱ruũ̃gü i ngexetüxũ̃rüũ̃ peixĩgü. Rü
wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexcax̱, erü nüxũ̃
peixuxgu rü:

"Ngẽxguma texé ja taxũ̃neẽgagu t̲acücax̱ ixunetagu, rü
marü name ega tama tajanguxẽẽgu i
ngẽma tümaãrü uneta", nhaperügügü.
Notürü ngẽxguma texé tupauca ja
taxũ̃neãrü dĩẽruégagu t̲acücax̱
ixunetagu, rü:

"Tanaxwax̱e i aixcuma tajanguxẽẽ i
ngẽma tümaãrü uneta", nhaperügügü.
17—Pema rü pengẽãẽgü rü nhama
pengexetügüxũ̃rüũ̃ peixĩgü. ¿Pexcax̱ rü
t̲acü nixĩ i jexera rümemaẽxũ̃, tupauca
ja taxũ̃neãrü dĩẽru rü ex̱na nümatama ja
tupauca ja nagagu naxüünene i ngẽma
dĩẽru? 18—Rü tupauca ja taxũ̃newa
nangẽxma i ngẽma ãmarechica i ngexta
Tupanacax̱ ínadaiaxũ̃wa i naxũ̃nagü na
Tupanana naxãmarexũ̃cax̱. Rü pema rü
nhaperügügü:

"Rü ngẽxguma texé ja tupauca ja
taxũ̃neãrü ãmarechicaégagu t̲acücax̱
ixunetagu, rü marü name ega tama
tajanguxẽẽgu i ngẽma tümaãrü uneta.
Notürü ngẽxguma texé tupauca ja
taxũ̃neãrü ãmarechicawa ngẽxmaxũ̃ i
ãmareégagu t̲acücax̱ ixunetagu, rü
tanaxwax̱e i aixcuma tajanguxẽẽ i ngẽma
tümaãrü uneta", nhaperügügü. 19—Pema
rü pengẽãẽgü rü nhama pengexetügüxũ̃rüũ̃
peixĩgü. ¿Pexcax̱ rüt̲acü nixĩ i jexera
rümemaẽxũ̃, rü jima tupauca ja taxũ̃ne
ãmarechicawa ngẽxmaxũ̃ i ãmare rü ex̱na
nümatama ja tupauca ja taxũ̃neãrü
ãmarechica i nagagu naxüünexũ̃ i ngẽma
ãmare? 20—Erü jíxema tupauca ja

taxũ̃neãrü ãmarechicaégagu t̲acücax̲
ixunetaxe, rü tama ngẽma
nachicaégaguxicatama itaxuneta, notürü
ngẽma ãmare i ngẽma nachicawa
ngẽxmaxũ̃ẽ́gagu rü ta itaxuneta. 21—Rü
jíxema tupauca ja taxũ̃neẽ́gagu t̲acücax̲
ixunetaxe, rü tama ngẽma
tupaucaégaguxicatama itaxuneta, notürü
Tupana ja ngẽxma ãchiũ̃cüégagu rü ta
itaxuneta. 22Rü jíxema dauxũ̃guxũ̃ i
naãneẽ́gagu t̲acücax̲ ixunetaxe, rü
Tupanaãrü toruũ̃ẽ́gagu rü ta itaxuneta, rü
ngẽxgumarüũ̃ ta Tupana ja ngẽ́ma
rütocüégagu rü ta itaxuneta. 23—Pa
Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema
nixĩ i togü i duũ̃xũ̃güpe̲xewa meã
pemaxẽnetaxũ̃, notürü peãẽwa rü
chixexũ̃gu perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i ngechaũ̃
nixĩ i pexca̲x, erü woo t̲acü i íraxũ̃ i pexũ̃́
ngẽxmaxũ̃ rü Tupanana penaxã i ngẽma
nüxna üxũ̃. Notürü tama naga pexĩnüẽ i
Tupanaãrü mugü i guxũ̃ i mugüarü jexera
ixĩxũ̃. Erü pexũ̃́ nataxu na ãẽxgacügü i
aixcuma meãma duũ̃xũ̃gümaã icua̲xgüxũ̃
na peixĩgüxũ̃, rü pexũ̃́ nataxu na duũ̃xũ̃gü
pexũ̃́ nangechaũ̃tümüũ̃güxũ̃, rü aixcuma
meã Tupanamaã peixaixcümagüxũ̃. Rü
guxũ̃ma i ngẽma nixĩ i Tupana naxwa̲xexũ̃
na penaxüxũ̃, tama nüxũ̃
ipejarüngümaẽãcüma i ngẽma mexũ̃ i
marü pexüxũ̃. 24—Pa Cua̲xruũ̃gü i
Ngexetügüxũ̃x, pema rü guxũ̃ma i mugü i
woo íraxũ̃chixũ̃ rü meãma penaxaure,
notürü tama Tupana naxwa̲xexũ̃ãcüma
pemaxẽ. Pema rü nhama wüxi i duũ̃xũ̃ i
tunüca̲x norü axexũ̃ bapetüxũ̃ rü
nhu̲xmachi arü wüxi i cameru
ixaxwetaũ̃xũ̃rüũ̃ peixĩgü. 25—Pa
Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema
nixĩ i togü i duũ̃xũ̃güpe̲xewa meã
pemaxẽnetaxũ̃ notürü peãẽwa rü
chixexũ̃gu perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i ngechaũ̃
nixĩ i pexca̲x, erü perü
düxétüxũ̃newaxicatama pegü
pemexẽẽchaũ̃, notürü perü maxũ̃wa rü
poraãcü pechixe. Erü penawomüxẽẽãcüma
poraãcü naxca̲x pengĩ̲x i duũ̃xũ̃güarü
ngẽmaxũ̃gü, rü pegüguxicatama perüxĩnüẽ.
26—Pa Parichéugü i Nhama Ngexetüxũ̃rüũ̃
Ixĩgüxũ̃x, name nixĩ i pegü pemexẽẽ i perü
aixepewa i perü maxũ̃wa. Rü ngẽxguma tá
nixĩ i perü düxétüwa rü tá ta pemexũ̃.
27-28—Pa Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx, pema
nixĩ i togü i duũ̃xũ̃güpe̲xewa meã
pemaxẽnetaxũ̃ notürü peãẽwa rü
chixexũ̃gu perüxĩnüẽxũ̃. Rü wüxi i ngechaũ̃
nixĩ i pexca̲x, erü nhama juetachique̲xegü i
düxétüwa cómüxũ̃maã chauxetügüxũ̃
notürü aixepewa rü juetachinaxãmaã rü
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i ãũãchixũ̃maã napagüxũ̃rüũ̃
peixĩgü. Erü perü düxétüwa i duũ̃xũ̃gü
nüxũ̃ ídaugüxũ̃waxicatama peme, notürü
aixepewa i peãẽwa rü poraãcü pechixe.
29—Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̲x, Pa
Ngúexẽẽruũ̃gü i Ore i Mugüwa
Ngu̲xẽẽtaegüxũ̃ rü Pa Parichéugüx. Pema
rü pejamecagü ga naxchique̲xegü ga
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü rü jema duũ̃xũ̃gü ga imexũ̃ ga
juexũ̃. 30—Rü nhu̲xmachi nhaperügügü:
“Rü jexguma chi nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
tórü o̲xigü maxẽjane imaxẽgu, rü tau
chima nüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽ ga na nadaiãxũ̃
ga jema nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü
orearü uruũ̃gü”, nhaperügügü. 31—Rü
ngẽma oremaã rü pegü pengo̲xẽẽ na
nataagü peixĩgüxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga

nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgüxũ d̲aixũ. 32—¡Ẽcü, noxtacüma chamaã rü ta pejanguxẽẽx ga jema chixexũ ga nuxcümaxũgüxũ ga perü o̲xigü ügüexũ! 33—Pa Ãxtapearü Duũxũgüx, pema rü poraãcü pechixe. ¿Nhuxãcü tá naxchaxwa peibuxmü ja jima üxü ja Tupana tá namaã pexũ pocuene? 34—Rü ngẽmaca̲x i chama rü tá pexca̲x núma chanamugü i Tupanaãrü orearü uruũgü, rü jatügü i mexũgü i nüxũ cua̲xũchigüxũ, rü ngúexẽẽruũgü i mexũgü. Notürü pema rü tá curuchawa pejapotagüãcüma penadai i nhuxre. Rü togü rü ngutaque̲xepataũgüwa rü tá pejac̲uaixgü, rü togü rü ĩãnechigüwa rü tá nawe peingẽxũtanü na chixexũ namaã pexügüxũca̲x. 35—Notürü Tupana tá pexũ napocue naxca̲x i guxũma ga norü duũxũgü ga imexũgü ga perü o̲xigü d̲aixũ. Rü Abéuwa nixĩ ga inaxügüãxũ ga na nadaiãxũ rü Chacaría ga tupauca ga taxũnegu pejama̲xgücügu nixĩ ga jacuáxũ ga jema. 36—Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü guxũma ga jema chixexũca̲x rü Tupana tá nanapocue i duũxũgü i nhamaũcüü maxẽxũ —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Jerucharéũcũ̲ã̲x ga duũxũgüca̲x naxaxu

(Lc 13.34-35)

37Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Pa Jerucharéũcũ̲ã̲x, pema penadai i Tupanaãrü orearü uruũgü, rü nutamaã ípenamuxũchigü i Tupanaãrü orearü ngeruũgü i pexca̲x núma namugüxũ. Rü nhuxree̲xpü̲xcüna wüxigu chaugüxũtagu pexũ chanutaque̲xexẽẽchaũ nhama wüxi i ota i naxãcüxã nügütüũgu tüxũ nutaque̲xexũrüũ. Notürü pema rü tama penaxwa̲xe. 38—Dücax i nhu̲xma ja perü ĩãne, rü Tupana tá ínanata̲x. 39—Rü pemaã nüxũ chixu rü tãũxũtáma wena choxũ pedau nhu̲xmatáta dauxũguxũ i naãnewa ne chaxũ. Rü ngẽxguma rü tá choxũ pedaugü rü tá nhaperügügü:

"Namexẽchi nixĩ ja jima Cori ja Tupana núma namucü", nhaperügügü tá —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga taxũ̃ne rü tá nagu na napogüexũ̃

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 1Rü jexguma tupauca ga taxũ̃newa ínaxũũxgu ga Ngechuchu, rü norü ngúexũgü naxca̲x naxĩ. Rü nhanagürügü nüxũ: —Dücax, Pa Corix, nhuxãcü nimexẽchi ja daa tupauca ja taxũ̃neãrü ĩpatagü —nhanagürügü. 2Notürü Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü: —Pema nüxũ pedaugü ja guxũ̃nema ja jima tupauca ja taxũ̃neãrü ĩpatagü. Notürü pemaã nüxũ chixu rü aixcuma guxũ̃nema ja daa ĩpatagü rü tá nagu napogüe. Rü naxtapü̲xarü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ja wüxi —nhanagürü.

Cua̲xruũgü i tá nüxũ idauxũ naxũ̃pa na nagúxũ i naãne

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24, 21.7-24)

3Rü nhu̲xmachi guma Ma̲xpṹne ga Oriwéranecügu ãẽ́ganewa naxĩ. Rü jexguma guma ma̲xpṹnewa nato̲xgu ga Ngechuchu rü norü ngúexũgüxicatama naxũtawa naxĩ na noxrüwama nüxna nacagüexũca̲x. Rü nhanagürügü:

—Tanaxwa̱xe i tomaã nüxũ̃ cuixu na
nhuxgu tá nangupetüxũ̃ i ngẽma nüxũ̃
cuixuxũ̃. ¿Rü t̲acü tá nixĩ i norü cua̱xruũ̃
i nawa nüxũ̃ tacuáxũ̃ i nhuxgu tá wena
núma na cuxũxũ̃ rü tá na nagúxũ̃ i
naãne? —nhanagürügü. 4Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Pexuãẽgü na taxúema pexũ̃
womüxẽẽxũ̃ca̱x! 5—Erü muxũchixũ̃ i
duũ̃xũ̃gü tá ínangugü, rü chagu tá nügü
nicu̱xgü rü tá nhanagürügü:
“Chama nixĩ i Cristu”, nhanagürügü
tá. Rü muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ tá
nawomüxẽẽ. 6—Rü tá nüxũ̃
pexĩnüẽchiga na nügü na̱d̲aixũ̃ i nhuxre
i nachiũ̃ãnegü rü nügü na nadaixchaũ̃xũ̃
i togü i nachiũ̃ãnegü. ¡Notürü
tãũxũ̃táma ngẽmaca̱x peb̲aixãchiãẽgü!
Erü woetama ngẽmaãcü tátama
nangupetü i noxrix. Notürü tãũxũ̃táma
naãneãrü gu̱x nixĩ i ngẽma. 7—Erü wüxi
i nachiũ̃ãne rü to i nachiũ̃ãnemaã tá
nügü nadai. Rü wüxi i ãẽ̱xgacü rü to i
ãẽ̱xgacümaã tá nanu, rü norü churaragü
rü ngẽma to i ãẽ̱xgacüarü churaragümaã
tá nügü nadai. Rü tá taija nangu̱x, rü tá
nataxüchi i d̲aaweanegü, rü muxũ̃ma i
nachicawa rü tá naxĩã̱xãchiane. 8—Rü
guxũ̃ma i ngẽma pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃,
rü ngẽma nixĩ i norü ügümare i ngẽma
ngúxũ̃ i tá ngupetüxũ̃. 9—Rü ngẽxguma
i togü i duũ̃xũ̃gü rü tá pexũ̃ ínajauxũ̃ na
chixexũ̃ pemaã naxügüxũ̃ca̱x. Rü tá
pexũ̃ nadai. Rü guxũ̃ i naãnewa i
duũ̃xũ̃gü rü tá pechi naxaie, erü chorü
duũ̃xũ̃gü peixĩgü. 10—Rü ngẽxguma rü
tá muxũchixũ̃ i chorü duũ̃xũ̃gü
ínanata̱xgü i chorü ore, rü nügütanüwa
rü tá nügüchi naxaie. Rü nügüechita tá
ãẽ̱xgacüxũ̃tawa nügü ínajaxuaxũ̃gü.
11—Rü muxũchixũ̃ i orearü uruũ̃güneta
tá ínangugü. Rü tá nüxũ̃ nixugügü na
Tupana jiĩxũ̃ ja núma namugücü na
nüxũ̃ jaxugüxũ̃ca̱x i ore. Rü ngẽmaãcü
tá muxũchixũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃
nawomüxẽẽgü. 12—Rü poraãcü tá
nangẽxma i chixexũ̃, rü ngẽmagagu rü
muxũchixũ̃táma i duũ̃xũ̃gü rü
tãũxũ̃táma nügü nangechaũ̃gü.
13—Notürü jíxema naé̱tüwa meã
Tupanaãxũ̃ jaxõõmáxẽ rü jíxema tá tixĩ
ja aixcuma najaxúxe i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. 14—Rü ngẽma Tupanaãrü ore i
mexũ̃ rü guxũ̃ i naãnewa tá nüxũ̃
nixugügü na guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ na
cua̱xgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmawena tá nixĩ i
nagúxũ̃ i naãne. 15—Rü nuxcümaxũ̃cü
ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Danié
nachiga nanaxümatü i ngẽma chixexũ̃ i
Tupanape̱xewa ãũãchixũ̃ i ínguxchaũ̃xũ̃.
Rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̱xgu na tupauca
ja taxũ̃newa nangóxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i
Tupanape̱xewa chixexũ̃chixũ̃, rü name
nixĩ i pexuãẽgü. 16—Rü ngẽxguma
ngẽma üpetügu, rü ngẽma Judéaanewa
ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü nanaxwa̱xe
na ma̱xpṹneãnewa nabuxmüxũ̃. 17—Rü
ngẽma ngunexũ̃gu ega texé
tümapata̱ã̱xtüwa ngẽxmagu, rü tama
name i tümapatagu tajangaxi na
tümaãrü ngẽmaxũ̃ tajajaxuxũ̃ca̱x.
18—Rü texé ja tümaãnewa ngẽxmaxẽ rü
tama name i tümapataca̱x tataegu na
tümachirugü tajajaxuxũ̃ca̱x. 19—Rü
ngẽma ngunexũ̃gügu rü wüxi i ngechaũ̃
tá nixĩ i tümaca̱x ja jíxema ngea̱ã̱xtagü ja
ixãũcharaũ̃güxe rü jíxema
imaĩxãcügüxe. 20—¡Rü Tupanana
naxca̱x pe̱ca i perü jumuxẽwa na tama
gáuane ixüjane rü e̱xna ngũ̃xchigaarü

ngunexũ̃gujane pexũ̃ na
nangupetüxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃!
21—Erü ngẽma ngunexũ̃gügu rü
poraãcü tá nangẽxma i ngúxũ̃ ga noxri
naãne ixügügumama taguma jexmaxũ̃,
rü ngẽmawena rü tagutáma wena
nangẽxma. 22—Rü ngẽxguma Tupana
tama nanoxrexẽẽgu i ngẽma ngunexũ̃gü,
rü taxúetáma tamaxũ̃. Notürü Tupana tá
nananoxrexẽẽ i ngẽma ngunexũ̃gü
tümaca̱x ja jíxema nüma tüxũ̃
jadexechixe. 23—Rü ngẽxguma texé
pexũ̃ nhagügu:

"Dücax, daa nixĩ ja Cristu" nhagügu,
rü e̱xna:

"Gua nixĩ ja Cristu" nhagügu, ¡rü
tama name i nüxṹ pejaxõgü! 24—Erü
Cristugüneta rü Tupanaãrü orearü
uruũ̃güneta tá ínangugü. Rü tá
nanaxügü i muxũ̃ma i cua̱xruũ̃gü i
taxũ̃gü na ngẽmaãcü, ega nüxṹ
natauxchagu, na tüxũ̃
nawomüxẽẽgüxũ̃ca̱x a̱i̱xrüxe ja jíxema
duũ̃xẽgü ja Tupanatama tüxũ̃
idexechixe. 25—Dücax, naxũ̃pa na
nangupetüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma ngúxũ̃,
rü marü pemaã nüxũ̃ chixu i nachiga.
26—Rü ngẽmaca̱x i ngẽxguma duũ̃xũ̃gü
nhagügu pexũ̃:

"Dücax, jéa taxúema íxãpataxũ̃wa
nangẽxma ja Cristu", nhagügu, rü tama
name i ngẽ́ma pexĩ. Rü ngẽxguma
nhagügu pexũ̃:

"Dücax, nuã ucapuwa nangẽxma ja
Cristu", nhagügu, rü tama name i nüxṹ
pejaxõgü. 27—Erü nhama wüxi i
ba̱i̱xbe̱xane i guxũ̃wama
nangóonexẽẽxũ̃rüũ̃ tá nixĩ i ngẽxguma
wenaxãrü núma chaxũxgu i chama i
Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃. 28Rü
duũ̃xũ̃gü rü tá chauxca̱x
nangutaque̱xegü nhama ẽxchagü
nawemüca̱x ngutaque̱xexũ̃rüũ̃.

Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

29—Rü nawena i ngẽma ngúxũ̃gü rü
tá nixo ja üa̱xcü, rü tãũxũ̃táma inabáxi
ja tawemacü. Rü woramacurigü rü
ẽxtagü rü tá narüji. Rü guxũ̃ma i nhama
i naãne rü üa̱xcü rü tawemacü rü
woramacurigü rü ẽxtagü rü tá
naxĩã̱xãchitanü rü tá nu ne nanaxĩmare.
30—Rü nhu̱xmachi duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃
nadaugü na nhuxãcü dauxũ̃wa ne
chaxũxũ̃. Rü guxũ̃ i nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x i
duũ̃xũ̃gü rü tá naxauxe. Rü tá choxũ̃
nadaugü i ngẽxguma caixanexũ̃gügu
ícharüxĩxgu rü núma chaxũxgu. Rü
ngẽxguma i chama rü ãẽ̱xgacü ja
poraxũ̃chicü rü mexẽchicü tá chixĩ.
31—Rü tá chanamu i chorü orearü
ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱x na
jacuegüãxũ̃ca̱x ja norü cornetagü na
ngẽmaãcü naxĩtaque̱xexẽẽgüãxũ̃ca̱x i
guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
chidexechixũ̃ i guxũ̃wama ngẽxmagüxũ̃
nhu̱xmata naãne ijacuáxũ̃wa
ngẽxmagüxũ̃. 32—¡Iperüxĩnüẽ i nhaã
cua̱xruũ̃ i ori i figuerachiga, rü naxca̱x
pengúe! Rü ngẽxguma ngexwacaxũ̃xũ̃ i
nachacüügü ijarüjixgu rü naxüátügu, rü
ngẽmawa nüxũ̃ pecua̱x na paxa tá
taunecü na jiĩxũ̃. 33—Rü ngẽxgumarüũ̃
tá nixĩ i ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i
naãne. Erü ngẽxguma nüxũ̃ peda̱xgu na
nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaã nüxũ̃

chixuxũ, rü ngẽmawa tá nüxũ pecuax na
marü chingaicaxüchixũ. 34—Rü
aixcuma pemaã nüxũ chixu rü guxũma i
ngẽma nüxũ chixuxũ rü tá nangupetü
naxũpa na najuexũ i duũxũgü i
nhamaũcüü maxẽxũ. 35—Rü nhama i
naãne rü ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ
rü tá nagux. Notürü chorü ore rü
tagutáma inajarüxo rü aixcuma tá
ningu. 36—Notürü ngẽma ngunexũ rü
ngora i nagu tá nangupetüxũ i ngẽma
pemaã nüxũ chixuxũ, rü Chaunatü ja
Tupanaxĩcatama nüxũ nacuax na
nhuxgu tá nangupetüxũ i ngẽma, rü
taxúema ja togue nüxũ tacuax. Rü woo i
norü orearü ngeruũgü i dauxũcũãx rü
tama nüxũ nacuaxgü, rü woo i chama i
Nane na chiĩxũ rü tama nüxũ chacuax
na nhuxgu tá nangupetüxũ i ngẽma.
37—Rü jexgumarüũ ga duũxũgüxũ
ngupetüxũ ga jexguma Noé maũxgu, rü
ngẽxgumarüũ tá ta nüxũ nangupetü i
ngẽxguma íchanguxgu i chama i Tupana
Nane na duũxũxũ chiĩxũ. 38—Rü
jexguma, naxũpa ga guma mucü ga
taxüchicü ga guxũwama
inanguanexẽẽcü, rü ga duũxũgü rü
nachibüe, rü naxaxegü, rü nixãmaxgü rü
nixütexacügü nhuxmata nawa nangu ga
jema ngunexũ ga nagu Noé naweũgu
ixüexũ. 39—Rü noxri ga jema duũxũgü
rü tama nüxũ nacuaxgüéga ga tacü tá
nüxũ na ngupetüxũ. Notürü jexguma
ínanguxgu ga guma mucü ga taxüchicü
ga jema duũxũgüxũ daicü, rü jexguma
nixĩ ga nüxũ jacuaxãchitanüxũ. Rü
ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ i ngẽxguma
wenaxãrü núma chaxũxgu i chama i
Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ.
40—Rü ngẽma ngunexũgu rü taxre i
jatügü rü wüxi i naãnewa tá nügümaã
nangẽxmagü. Rü wüxi tá nixĩ i Tupana
igaxũ rü ngẽma to rü tá ngẽ́ma nataax.
41—Rü taxre i ngexũgü tá nügümaã
ínacaegü. Rü wüxi tá nixĩ i Tupana
igaxũ rü ngẽma to rü tá ngẽ́ma nataax.
42—¡Rü pexuãẽgü! Erü tama nüxũ
pecuax i tacü rü ngora tá íchangu i
chamax. 43—¡Rü nagu perüxĩnüẽ i nhaã
ore! Rü ngẽxguma chi wüxi i ĩpataarü
jora nüxũ cuaxgu na tacü rü ngoragu tá
ínanguxũ i ngĩ́taxáxũ rü tau chima nape.
Erü nüxna chi nadau ja napata na tama
ngẽxma naxücuxũcax i ngẽma ngĩ́taxáxũ
na tacücax ngẽ́ma jangĩ́xũcax. 44—Rü
ngẽmacax name nixĩ i pexuãẽgü i
pemax. Erü ngẽma ngunexũ i marü
tama nagu pegüna ípedaugüxũgu tá nixĩ
i ngürüãchi íchanguxũ i chama i Tupana
Nane na duũxũxũ chiĩxũ.

Wüxi ga duũxũ ga meã norü coriga ĩnüxũ rü to ga tama meã norü coriga ĩnüxũchiga

(Lc 12.41-48)

45—¿Rü texé tiĩxũ ja tümaãrü coriarü
duũxũ ja aixcuma janguxẽẽxẽ rü
tümaãẽxũ cuáxe? ¿Tama exna jíxema
tiĩxũ ja tümaãrü cori tüxna ãgaxe na
meã nüxna tadauxũcax rü meã ngoragu
tanachibüexẽẽxũcax i norü duũxũgü?
46Rü tataãẽ ja jíxema coriarü duũxẽ ega
ngẽxguma ínanguxgu i tümaãrü cori rü
tüxũ íjanguexũgu na meãma ítanaxüxũ i
ngẽma puracü i nagu tüxũ namuxũ.
47—Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü
ngẽma tümaãrü cori rü tá guxũma i
norü ngẽmaxũgüarü daruũxũ tá tüxũ
nixĩxẽẽ. 48-50—Notürü ngẽxguma chi
ngẽma coriarü duũxũ rü wüxi i jatü i

chixexũ̃ jixĩgu, rü chi nagu naxĩnügu na tãũxũ̃táma paxa ínanguxũ̃ i norü cori, rü chi inaxügüãgu na chixri namuãxũ̃ i namücügü i norü coriarü duũ̃xũ̃gü, rü chi ngãxẽxũ̃tanügu naxãxgu na namaã nachibüxũ̃cax̲ rü naxaxexũ̃cax̲, rü ngürüãchi ngẽma ngunexũ̃ rü ngẽma ngora i tama nagu ínanguxẽẽãxũ̃gu rü tá ínangu i norü cori. 51—Rü poraãcüxũ̃chima tá nanapocu i ngẽma norü duũ̃xũ̃, nhama meã maxẽnetaxũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ napocuexũ̃rüũ̃. Rü ngẽma tá narüdoxü rü nixũ̃xchapüta.

Cuax̲ruũ̃ ga 10 ga pacügu ixuxũ̃

25 1Rü nhanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã tá nüxũ̃ chixu i wüxi i ore na nawa nüxũ̃ pecuáxũ̃cax̲ i nhuxãcü tá duũ̃xũ̃güarü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana i ngẽxguma nagux̲gu i naãne. Rü ijexma ga 10 ga pacü ga ngĩrü daparinamaã ngĩgüarü petawa ĩcü na jaxümücügüãxũ̃cax̲ ga guma jatü ga ingĩxchaũ̃cü. 2—Rü 5 ga jema pacü rü tama ixuãẽgü. Rü jema naĩ ga 5 ga pacü rü meãma ixuãẽgü. 3—Rü jema tama uãẽgücü, rü jexguma ngĩrü daparina íjangegügu rü tama to ga ngĩrü querujinu ta íjangegü. 4—Notürü ga jema uãẽgücü rü to ga ngĩrü querujinu ta íjangegü. 5—Notürü ga guma jatü ga ingĩxchaũ̃cü rü tama paxa ínangu. Rü düxwa ga jema pacügü rü ipee jerü ijaxtae. 6—Rü jexguma ngãxũ̃cüüwa nanguxgu, rü jema pacügü nüxũ̃ ixĩnüẽ ga wüxi ga naga ga nhaxũ̃:

"Dama nixĩ ja jima jatü ja ingĩxchaũ̃cü. ¡Rü íperüdagü, rü ípejadaugü!" nhaxũ̃. 7—Rü gux̲cüma ga jema pacügü rü íirüdagü, rü ijamexẽẽgü ga ngĩrü daparinagü. 8—Rü jexguma ga jema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü rü ngĩgürügügü ngĩxũ̃ ga jema pacügü ga uãẽgücü:

"¡Íraxũ̃ i perü querujinu toxnata pexã, erü torü omügü rü nixogü!" ngĩgürügügü. 9—Notürü ga jema pacügü ga uãẽgücü rü ngĩxũ̃ ingãxũ̃gü, rü ngĩgürügügü:

"Taxucürüwa pexna ta taxã, erü ngẽxguma chi pexna ta taxãxgu rü tau chima ningu i toxcax̲ rü pexcax̲. Rü ngẽmacax̲ narümemaẽ nixĩ i ngextá namaã ínataxegüxũ̃wa pegüxũ̃ nawa pexĩ", ngĩgürügügü. 10—Notürü jexguma ga jema 5 ga pacügü ga tama uãẽgücü ngĩrü querujinuwa naxĩjane, rü ínangu ga guma jatü ga ingĩxchaũ̃cü. Rü ga jema pacügü ga uãẽgücü rü ijachocu nawa ga guma ĩ ga nawa ijangĩxũ̃ne. Rü nhux̲machi narüwãxta ga ĩãx̲. 11—Rü jemawena íingugü ga jema pacügü ga tama uãẽgücü, rü ngĩgürügügü:

"¡Pa Corix, toxcax̲ jawãxna i ĩãx̲!" ngĩgürügügü. 12—Notürü nüma ga cori, rü ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü:

"Pemaã nüxũ̃ chixu rü aixcuma tama pexũ̃ chacuax̲ na texégü peixĩgüxũ̃", nhanagürü. 13Rü nhux̲machi nhanagürü ga Ngechuchu: —¡Ípexuãẽgü! Erü tama nüxũ̃ pecuax̲ i t̲acü rü ngunexũ̃ rü t̲acü rü ngora tá íchangu i chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃ —nhanagürü.

Cuax̲ruũ̃ ga dĩẽrugu ixuxũ̃

(Lc 19.11-27)

14Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü ngẽma Tupana na duũ̃xũ̃güarü ãẽxgacü na ixĩxũ̃ rü nhama wüxi ga jatü ga ixũãchichaũ̃cü ga to ga nachiũ̃ãnewa

na naxũxũcax̱rüũ̃ nixĩ. Rü nüma ga
guma jatü rü norü duũ̃xũ̃gücax̱ naca, rü
nüxna ngĩxũ̃ naxã ga dĩẽru na nüxũ̃́
ngĩmaã nanguxũ̃xũ̃cax̱ rü ngĩmaã na
ínapuracüexũ̃cax̱. 15—Rü wüxi ga jema
norü duũ̃xũ̃na ngĩxũ̃ naxã ga 5000
tachinü ga dĩẽru. Rü jema tona ngĩxũ̃
naxã ga 2000 tachinü ga dĩẽru. Rü jema
tona ngĩxũ̃ naxã ga 1000 tachinü ga
dĩẽru. Rü jemaãcü nanangugü na
nhuxãcü tá jema dĩẽrumaã napuracüexũ̃
ga wüxichigü ga norü duũ̃xũ̃gü rü
jemaãcü wüxichigüna ngĩxũ̃ naxã ga
jema dĩẽru. Rü nhux̱machi inaxũãchi ga
jema cori na to ga nachiũ̃ãnewa
naxũxũ̃cax̱. 16—Rü jema norü duũ̃xũ̃ ga
5000 tachinü ga dĩẽru ngĩxũ̃ jaxuxũ̃, rü
ngĩmaã napuracü, rü naĩ ga 5000
tachinü ngĩmaã najaxu. 17—Rü
jexgumarüũ̃ ta ga jema norü duũ̃xũ̃ ga
2000 tachinü ga dĩẽru ngĩxũ̃ jaxuxũ̃, rü
ngĩmaã napuracü, rü naĩ ga 2000
tachinü ngĩmaã najaxu. 18—Notürü ga
jema norü duũ̃xũ̃ ga 1000 tachinü ga
dĩẽru ngĩxũ̃ jaxuxũ̃, rü ngĩmaã ínixũ. Rü
ngĩxũ̃ nixaixmaũ̃, rü jexma ngĩxũ̃ nat̲ax
ga jema norü coriarü dĩẽru. 19—Rü
nuxcüxürama nataegu ga jema
duũ̃xũ̃güarü cori. Rü jexguma
ínanguxgu rü inanaxügü ga norü
duũ̃xũ̃gümaã na namexẽẽãxũ̃ ga norü
dĩẽruchiga. 20—Rü nüxĩra norü
corixũ̃tawa naxũ ga jema norü duũ̃xũ̃ ga
5000 tachinü ga dĩẽru ngĩxũ̃ jaxuxũ̃. Rü
norü corina ngĩxũ̃ naxã ga jema 5000
tachinü. Rü ngĩẽ́tü ngĩxũ̃ inaxã ga naĩ
ga 5000 tachinü ga ngĩxũ̃ najaxucü
ngĩmaã ga jema norü cori nüxna ngĩxũ̃
ãcü ga dĩẽru. Rü nhanagürü norü
corixũ̃:

"Dücax Pa Corix, nhaã ijixĩ ga jema
5000 tachinü ga dĩẽru ga choxna ngĩxũ̃
cuxãcü. Marü ngĩmaã chapuracü rü
ngĩmaã cuxũ̃́ ngĩxũ̃ chajaxu i nhaã naĩ i
5000 tachinü", nhanagürü. 21—Rü norü
cori rü nhanagürü nüxũ̃:

"Pa Chorü Duũ̃xũ̃x, wüxi i mexẽchixũ̃
cuixĩ, rü meãma cupuracü. Rü meã
nüxna cudau ga jema noxre ga dĩẽru ga
cuxna ngĩxũ̃ chaxãcü, rü meãma ngĩmaã
cupuracü. Rü ngẽmacax̱ i nhux̱ma rü tá
rümumaẽcüna cuxũ̃ chadauxẽẽ. ¡Rü
ixücu i chapatawa rü ngĩxã tataãẽgü!"
nhanagürü. 22—Rü jemawena ínangu ga
jema to ga norü duũ̃xũ̃ ga 2000 tachinü
ga dĩẽru ngĩxũ̃ jaxuxũ̃. Rü nhanagürü
norü corixũ̃:

"Dücax Pa Corix, nhaã ijixĩ ga jema
2000 tachinü ga dĩẽru ga choxna ngĩxũ̃
cuxãcü. Marü ngĩmaã chapuracü rü
ngĩmaã cuxũ̃́ ngĩxũ̃ chajaxu i naĩ i 2000
tachinü. Rü nhaã ijixĩ", nhanagürü.
23—Rü norü cori rü nhanagürü nüxũ̃:

"Pa Chorü Duũ̃xũ̃x, wüxi i mexẽchixũ̃
cuixĩ, rü meãma cupuracü. Rü meã
nüxna cudau ga jema noxre ga dĩẽru ga
cuxna ngĩxũ̃ chaxãcü, rü meãma ngĩmaã
cupuracü. Rü ngẽmacax̱ i nhux̱max rü tá
rümumaẽcüna cuxũ̃ chadauxẽẽ. ¡Rü
ixücu i chapatawa rü ngĩxã tataãẽgü!"
nhanagürü. 24—Notürü jexguma norü
corixũ̃tawa nanguxgu ga jema norü
duũ̃xũ̃ ga 1000 tachinü ga dĩẽru ngĩxũ̃
jaxuxũ̃, rü nhanagürü norü corixũ̃:

"Dücax Pa Corix, chama nüxũ̃
chacuax̱ rü wüxi i jatü i aüxũ̃ cuixĩ. Rü
cunajaxu i nanetüarü o i ngextá tama
ícutoexũ̃wa, rü cunabuxarü oõx i nanetü
i tama icutoxũ̃. 25—Rü jemacax̱ chamuũ̃.
Rü waixũ̃mügu ngĩxũ̃ chixaixmaũ̃ rü

ngĩxũ̃ ichatax̱. Notürü nhaã ijixĩ i ngẽma
curü dĩẽru”, nhanagürü. 26Rü jexguma
ga norü cori rü nanangãxũ̃ rü
nhanagürü:
“Pa Chorü Duũ̃xũ̃x, wüxi i chixexũ̃ rü
oxũ̃ i chorü duũ̃xũ̃ cuixĩ. Rü cuma
meãma nüxũ̃ cucux̱ rü ngextá tama
íchatoexũ̃wa rü chanajaxu i nanetüarü
o, rü chanabuxarü oõ̱x i nanetü i tama
ichatoxũ̃. 27—Rü jemacax̱ narümemaẽ
chi nixĩ ga bancugu choxũ̃ ngĩmaã na
cunguxũ̃xũ̃ ga chorü dĩẽru na ngẽma
choxũ̃ ngĩxũ̃ jamuxẽẽgüxũ̃cax̱, rü
ngẽmaãcü mucü ngĩxũ̃ na chajaxuxũ̃cax̱
i ngẽxguma íchanguxgu”, nhanagürü.
28—Rü jexguma ga jema cori rü nanamu
ga jema togü ga norü duũ̃xũ̃gü ga jéma
jexmagüxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
“¡Nüxna ngĩxũ̃ pejaux̱ i ngẽma dĩẽru,
rü ngẽma jatü i 10,000 i dĩẽru nüxũ̃
ngẽxmaxũ̃na ngĩxũ̃ pexã! 29—Erü
jíxema tüxũ̃ nangẽmax̱cü rü jexera tá
tüxna ngĩxũ̃ taxã, rü ngẽmaãcü tá tüxũ̃
imuxũchi. Notürü jíxema tüxũ̃ nataux̱cü
rü woo ngẽma noxre i tüxũ̃ ngẽmax̱cü
rü tá tüxna ngĩxũ̃ tajaxu. 30—¡Rü jéama
düxétüwa i poraãcü ínaxẽãnexũ̃wa
pejatá i nhaã chorü duũ̃xũ̃ i taxuwama
mexũ̃! Rü ngẽma tá narüdoxü rü tá
nixũ̃xchapüta”, nhanagürü.

Naãneãrü gux̱gu rü Cristupex̱ewa tá nangutaquex̱egü i guxũ̃ i nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü na jadexechiãxũ̃cax̱ i ngẽma mexũ̃gü rü na napocueãxũ̃cax̱ i ngẽma chixexũ̃gü

31Rü nhanagürü ga Ngechuchu: —Rü
ngẽxguma wenaxãrü núma chaxũxgu i
chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃, rü chorü orearü ngeruũ̃gü i
dauxũ̃cũ̃ã̱x rü tá choxũ̃ naxümücügü. Rü
ãẽ̱xgacü ja tacü tá chixĩ rü chorü
tochica i mexẽchixũ̃wa tá charüto.
32—Rü guxũ̃ i nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü
rü tá chapex̱ewa nangutaquex̱egü. Rü
chama rü tá chajadexechi nhama wüxi i
carneruarü daruũ̃ i norü carnerugü rü
bodegü noxrüwama mugüxũ̃rüũ̃. 33—Rü
ngẽma choxrü ixĩgüxũ̃ rü chorü
tügünecüwawa tá chanangẽxmagüxẽẽ.
Rü ngẽma tama choxrü ixĩgüxũ̃ rü chorü
t̲oxwecüwawa tá chanangẽxmagüxẽẽ.
34—Rü ngẽxguma i chama i tá ãẽ̱xgacü
ja tacü na chiĩxũ̃ rü nhacharügü tá nüxũ̃
i ngẽma chorü duũ̃xũ̃gü:
“¡Nuã pexĩ i pema ja texé ja Chaunatü
ja Tupana tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxe, rü
penajaxu i ngẽma pechica i ngextá
nüma ãẽ̱xgacü íjiĩxũ̃wa! Jerü Chaunatü
rü pexcax̱ nanamexẽẽ i ngẽma pechica
ga jexguma taũta naãne naxü̱xgu.
35—Rü ngẽmaãcü tá pemaã namecüma
jerü jexguma chataijagu rü pema rü
choxũ̃ pechibüxẽẽ. Rü jexguma
chit̲awagu rü choxũ̃ pexaxexẽẽ. Rü
jexguma tama nüxũ̃ pecuax̱gu na texé
chiĩxũ̃ rü meã choxũ̃ pejauxgü ga
pepatawa. 36—Rü jexguma
changexchirugu rü choxũ̃ pexüxchiru.
Rü jexguma chid̲aawegu rü choxũ̃
perüngũ̃xẽẽ. Rü jexguma pocupataũ̃wa
chajexmagu rü choxũ̃ ípejadau”,
nhacharügü tá nüxũ̃. 37—Rü ngẽxguma i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i chidexechixũ̃ rü
nhanagürügü tá choxũ̃:
“Pa Corix, ¿nhuxgu ga cuxũ̃ tadauxũ̃
ga na cutaijaxũ̃ rü cuxũ̃ tachibüxẽẽxũ̃?
¿Rü nhuxgu ga cuxũ̃ tadauxũ̃ ga na
cuit̲aawaxũ̃ rü cuxũ̃ taxaxẽẽxũ̃? 38—¿Rü

nhuxgu ga topatawa cunguxũ rü meã cuxũ tajauxgüxũ ga woo tama cuxũ tacuaxgügu? ¿Rü nhuxgu ga cungexchiruxũ rü cuxũ taxüxchirugüxũ? 39—¿Rü nhuxgu ga cuxũ tadaugüxũ na cuidaawexũ rü exna pocupataũwa cujexmaxũ rü cuxũ ítajadaugüxũ?” nhanagürügü tá choxũ. 40—Rü chama na ãẽxgacü ja tacü na chiĩxũ, rü tá chanangãxũ, rü nhacharügü tá:

“Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü jexguma nüxũ perüngũxẽẽgügu i ngẽxũrüüxũ ga nhaã chorü duũxũgü ga jexguma nüxṹ natauxgu, rü choxũ nixĩ ga perüngũxẽẽgüxũ”, nhacharügü tá nüxũ. 41Rü nhuxmachi i chama na ãẽxgacü ja tacü na chiĩxũ, rü nhacharügü tá nüxũ i ngẽma tama chorü duũxũgü ixĩgüxũ:

“¡Choxna peixĩgachi i pema i perü chixexũcax pocuexe! ¡Rü ngẽma pexĩ nawa ja jima üxü ja taguma ixoxũne ja Tupana ímexẽẽne naxcax i ngoxo i Chataná rü norü duũxũgü! 42—Jerü jexguma chataijagu rü pema rü tama choxũ pechibüxẽẽ. Rü jexguma chitawagu rü tama choxũ pexaxẽẽ. 43—Rü jexguma tama nüxũ pecuaxgu na texé chiĩxũ rü tama meã choxũ pejauxgü ga pepatawa. Rü jexguma changexchirugu rü tama choxũ pexüxchirugü. Rü jexguma chidaawegu rü pocupataũwa chajexmagu rü tama choxũ ípejadaugü”, nhacharügü tá nüxũ. 44—Rü ngẽxguma i nümagü i tama chorü duũxũgü ixĩgüxũ, rü nhanagürügü tá choxũ:

“Pa Corix, ¿nhuxgu topatawa cungu rü tama meã cuxũ tajauxgü jerü tama cuxũ tacuaxgü? ¿Rü nhuxgu ga cuxũ tadaugüxũ ga na cutaijaxũ, rü exna na cuitaawaxũ, rü exna na cungexchiruxũ, rü exna cuidaawexũ, rü exna pocupataũwa na cujexmaxũ, rü tama cuxũ tarüngũxẽẽgüxũ?” nhanagürügü tá choxũ. 45—Rü chama na ãẽxgacü ja tacü na chiĩxũ, rü tá chanangãxũ, rü nhacharügü tá nüxũ:

“Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü jexguma tama nüxũ perüngũxẽẽgügu ga ngẽxũrüüxũ ga nhaã chorü duũxũgü ga jexguma nüxṹ natauxgu, rü choxũ rü ta tama perüngũxẽẽgü”, nhacharügü tá nüxũ. 46—Rü nhuxmachi i ngẽma duũxũgü i tama chorü duũxũgü ixĩgüxũ rü tá pocu i taguma gúxũwa naxĩ. Notürü ngẽma duũxũgü i aixcuma meã chauxcax maxẽxũ rü tá nanajauxgü i maxũ i taguma gúxũ, —nhanagürü ga Ngechuchu.

Judéugüarü ãẽxgacügü naxcax nadaugü na nhuxãcü Ngechuchuxũ jajauxgüxũ

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Ju 11.45-53)

26 1Rü jexguma Ngechuchu nüxũ rüchaxgu ga jema orexũ na jaxuxũ, rü nhanagürü norü ngúexũgüxũ: 2—Pema nüxũ pecuax rü taxre i ngunexũ nataxu na nangõxgüãxũcax i ngẽma õna i Üpetüchigaarü petacax naxügüxũ. Rü ngẽxguma tá nixĩ i choxũ jajauxgüxũ i chorü uwanügü na curuchawa choxũ japotagüxũcax —nhanagürü. 3Rü jexgumaũcüü ga paigüarü ãẽxgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa nguxẽẽtaegüxũ, rü togü ga ãẽxgacügü ga jaguãxgü rü nangutaquexegü ga napatawa ga Caipá ga paigüarü ãẽxgacü ixĩcü. 4Rü jéma

nügümaã nanamexẽẽgü na
Ngechuchuxũ̃ nawomüxẽẽgüãcüma na
jajauxgüãxũ̃cax̱ rü na jamax̱güãxũ̃cax̱.
5Notürü nügümaã nhanagürügü:
—Taxucürüwama i nhux̱ma petagu
tajajauxgü, erü duũ̃xũ̃gü rü tá tamaã
nanuẽ —nhanagürügü.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara
(Mr 14.3-9; Ju 12.1-8)

6Rü Ngechuchu rü Betániãwa
najexma napatawa ga Chimáũ̃ ga
rüchaxünecümaã naxugüãcü. 7Rü
Ngechuchucax̱ jéma ijaxũ ga wüxi ga
ngecü ga jéma nangecü ga wüxiweũ̃ ga
pumara ga tatanüxũ̃chixũ̃ ga mexẽchicü
ga garapamaã ãchiũ̃xũ̃. Rü jexguma
mechawa ínachibüjane ga Ngechuchu,
rü ngĩma rü naẽrugu inaba ga jema
pumara. 8Rü jexguma jemaxũ̃
nadaugügu ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü,
rü naãẽwa nangux̱gü, rü inanaxügüe ga
na nhagüxũ̃. —¿Tüx̱cüũ̃ ngẽxma
inaxaijaxũ̃ i ngẽma pumara? 9—Rü
narümemaẽ chi nixĩ i tatanüxũ̃gu namaã
itaxe, rü nhux̱machi ngẽma dĩẽrumaã
nüxũ̃ irüngũ̃xẽẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
ngearü dĩẽrux̱güxũ̃ —nhanagürügü.
10Rü Ngechuchu nüxũ̃ naxĩnü. Rü
nhux̱machi nhanagürü norü
ngúexũ̃güxũ̃: —¿Tüx̱cüũ̃ ngĩxũ̃
pechixewe i ngẽma nge? Erü ngẽma
chamaã naxüxũ̃ rü wüxi i mexũ̃ nixĩ.
11—Ngẽma ngearü dĩẽrux̱güxũ̃ rü
guxũ̃gutáma petanüwa nangẽxmagü.
Notürü chama rü tãũxũ̃táma guxũ̃gu
petanüwa changẽxma. 12—Rü ngẽma
chamaã naxüxũ̃ i nhaã ngecü na
chaxunegu nabaãxũ̃ i ngẽma pumara i
paacaxũ̃, rü ngẽmaãcü inaxü erü paxa tá
chaju rü tá choxũ̃ inatax̱gü. Rü
ngẽmacax̱ nixĩ i chaxunegu nabaãxũ̃ i
ngẽma pumara. 13—Rü aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ i naãnewa i ngextá
duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ íixugügüxũ̃wa i
Tupanaãrü ore i mexũ̃, rü nhaã ngecü
chamaã üxũ̃ rü tá ta nüxũ̃ nixugügü. Rü
ngẽmaãcü tá ngĩxna nacuax̱ãchie i
duũ̃xũ̃gü —nhanagürü ga Ngechuchu.

Juda rü ãẽxgacügümaã nanamexẽẽ na nhuxãcü Ngechuchuxũ̃ jajauxgüxũ̃cax̱
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14Rü nhux̱machi ga wüxi ga
Ngechuchuarü ngúexũ̃ ga Juda ga
Icarióti rü paigüarü ãẽxgacügüxũ̃tawa
naxũ rü namaã najarüdexa. 15Rü Juda
rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Nhuxre tá choxũ̃́
penaxütanüxũ̃ i ngẽxguma pexũ̃́
chanatauxchaxẽẽgu na Ngechuchuxũ̃
pejauxgüxũ̃cax̱? —nhanagürü. Rü
jexguma ga nümagü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü 30 tachinü ga dĩẽrugu
namaã naxuneta. 16Rü jexgumama
inanaxügü ga Juda ga naxcax̱ na
nadauxũ̃ ga nhuxãcü nüxũ̃́ na
natauxchaxẽẽgüãxũ̃ na Ngechuchuxũ̃
jajauxgüxũ̃cax̱.

Üpetüchigaarü õnawa nachibü ga Cori
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Ju 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17Rü nawa nangu ga ngunexũ̃ ga nagu
inaxügüxũ̃ ga jema peta ga põũ ga
ngearü puxẽẽruũ̃ã́xũ̃ nagu nangõxgüxũ̃.
Rü norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchucax̱
naxĩ, rü nhanagürügü nüxũ̃: —¿Ngextá

tá tanamexẽẽ i nachica i nawa
nangõxgüxũ̃ i õna i Üpetüchigaarü
petagu ingṍxũ̃? —nhanagürügü. 18Rü
nüma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Ngẽ́ma ĩãnewa pexĩ, rü jima
jatü ja pemaã nüxũ̃ chaxunetacüpatawa
pexĩ! ¡Rü namaã nüxũ̃ peixu rü
nhapegügü:

"Torü ngúexẽẽruũ̃ rü nhanagürü:
'Marü ningaicaxũ̃chi na chajuxũ̃ rü nuã
cupatawa rü chorü ngúexũ̃gümaã
chanangupetüxẽẽchaũ̃ i Üpetüchigaarü
peta'," nhaperügügü tá nüxũ̃! 19Rü jéma
naxĩ ga jema norü ngúexũ̃gü. Rü jema
Ngechuchu namaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃
nanaxügü. Rü nanamexẽẽgü ga jema
õna ga Üpetüchigaarü petagu tá
nangõxgüxũ̃. 20Rü jexguma nachütagu
rü jéma mechawa nachibü ga
Ngechuchu namaã ga jema 12 ga norü
ngúexũ̃gü. 21Rü jexguma ínachibüejane,
rü Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü wüxie
i petanüwa tá tixĩ ja bexma chauechita
choxũ̃ íjaxuaxũ̃xẽ —nhanagürü. 22Rü
jexguma ga nümagü ga norü ngúexũ̃gü
rü poraãcü nangechaũ̃gü. Rü wüxichigü
nüxna nicachigü, rü nhanagürügü: —Pa
Corix, ¿chama ẹxna tá chiĩxũ̃ ja jíxema
cuxũ̃ íjaxuaxũ̃xẽ? —nhanagürügü. 23Rü
nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Ngẽma wüxi ja poratuwa
namaã tá chachibüxũ̃, rü ngẽma tá nixĩ i
chauechita choxũ̃ íjaxuaxũ̃xũ̃. 24—Rü
chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃ rü tá chaju ngẽxgumarüũ̃ i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃
ixuxũ̃rüũ̃. Notürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi
nixĩ naxcạx i ngẽma jatü i choxũ̃
íjaxuaxũ̃xũ̃. Rü narümemaẽ chi nixĩ ga
noxtacüma tau chima na nabuxũ̃
—nhanagürü. 25Rü nadexaãchi ga Juda
ga naẽchita íjaxuaxũ̃xũ̃, rü nhanagürü:
—Pa Ngúexẽẽruũ̃x, ¿tãũxũ̃táma chama
nixĩ? —nhanagürü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Ngẽmáãcü
cuma nixĩ —nhanagürü. 26Rü jexguma
ínachibüejane rü Ngechuchu nanajaxu
ga wüxi ga põũ. Rü Tupanana moxẽ
naxã, rü inanabücu, rü norü
ngúexũ̃güxũ̃ najanu. Rü nhanagürü:
—Nhaã põũ rü chaxunechiga nixĩ. Rü
¡penangṍ! —nhanagürü. 27Rü jemawena
rü nanajaxu ga wüxi ga copu ga wĩũmaã
ããcuxũ̃. Rü jexgumarüũ̃ ta Tupanana
moxẽ naxcạx naxãxĩra, rü nhụxmachi
norü ngúexũ̃güna nanaxã, rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Rü guxãma i pema rü pejaxạ̃ụ̃x
ja daa wĩũ! 28—Erü daa wĩũ rü nachiga
nixĩ ja chaugü ja muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gücạx
tá ibacü na ngẽmaãcü Tupana nüxũ̃
nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃cạx i norü pecadugü.
Rü jimawa Tupana nanangõxẽẽ na
aixcuma jiĩxũ̃ i norü uneta. 29—Rü
pemaã nüxũ̃ chixu rü tagutáma wena
wĩũ chajaxaxü nhụxmatáta Chaunatü ja
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa
ngexwacaxũ̃cü ja wĩũ pemaã chajaxạ̃ụ̃x
—nhanagürü.

Ngechuchu nüxũ̃ nixu na Pedru tá nügü icúxũ̃ na norü ngúexũ̃ jiĩxũ̃

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Ju 13.36-38)

30Rü nhụxmachi nawijaegü ga wüxi
ga Tupanaãrü wijaegu. Rü jemawena rü
guma Mạxpṹne ga Oriwéranecügu
ãẽ́ganewa naxĩ. 31Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃ ga norü
ngúexũ̃gü: —Guxãma i pema rü tá

choxũ ípetaxgü i nhama i chütaxũgu.
Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:
“Tá chajamax ja carneruarü daruũ,
rü tá nanaxüanemare i
carnerugü”,
nhanagürü i ngẽma ore. 32—Notürü
ngẽxguma marü juwa ícharüdaxguwena,
rü tá chaxira pexũpa Gariréaanewa
chaxũ —nhanagürü. 33Rü jexguma ga
Pedru rü nanangãxũ rü nhanagürü:
—Rü woo guxũma i togü cuxũ ítaxgu,
notürü i chamax rü tãũxũtáma cuxũ
íchatax —nhanagürü. 34Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ: —Aixcuma cumaã
nüxũ chixu rü nhamatama i chütaxũgu
rü naxũpa na ota icaxũ, rü
tamaẽxpüxcüna tá cugü icuicux na
chorü duũxũ cuiĩxũ. 35Rü Pedru
nanangãxũ rü nhanagürü: —Rü woo
wüxigu cumaã chajuxgu rü tãũxũtáma
chaugü ichicux na curü duũxũ chiĩxũ
—nhanagürü. Rü guxũma ga togü ga
norü ngúexũgü rü ta jema
nhanagürügü.

Ngechuchu rü Jechemaníwa najajumuxẽ

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgü rü
nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga
Jechemaní ga naẽga. Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —¡Nuã perütogü! Rü
paxa joxni jéa chajajumuxẽ
—nhanagürü. 37Rü Ngechuchu nügüwe
nanagagü ga Pedru rü Zebedéu nanegü
ga Tiagu rü Juãũ. Rü Ngechuchucax
inaxügü ga na poraãcü nangechaũxũ rü
naxixãchiãẽxũ. 38Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—Poraãcü changechaũ rü nagu
charüxĩnü rü ngẽmamaã tá chaju. ¡Rü
nuxa perücho i pemax, rü chauxrüũ
ipedaue! —nhanagürü. 39Rü jexguma ga
Ngechuchu rü jéaxüra naxũ. Rü
waixũmüãnegu nanangücuchi. Rü
najumuxẽ rü nhanagürü: —Pa
Chaunatüx, ngẽxguma cuma
cunaxwaxegu, ¡rü nüxna choxũ
ínanguxuchixẽẽ i nhaã ngúxũ i tá choxũ
üpetüxũ! Notürü chanaxwaxe i
cuxrütama ngúchaũ cuxü rü tama i
choxrü —nhanagürü. 40Rü jemawena ga
Ngechuchu rü nataegu ga jema norü
ngúexũgü íjexmagüxũwa. Rü nüxũ
inajangau ga na ínapeexũ. Rü
nhanagürü Pedruxũ: —Pa Pedrux,
¿taxucürüwama exna namaã peporae na
chamaã ipedauexũ, rü bai i wüxi i
ngora? 41—¡Rü pexuãẽgü rü Tupanana
naxcax pecа na pexũ nangũxẽẽxũcax na
tama choxũ ípetáxũcax ega ngẽxguma
tacü rü guxchaxũ pexũ üpetügu! Erü
aixcuma peãẽwa rü ípememare, notürü
pexene nixĩ ituraxũ —nhanagürü. 42Rü
jexguma rü wenaxãrü noxri
ínajumuxẽxũcax nataegu ga Ngechuchu.
Rü wenaxãrü najumuxẽ, rü nhanagürü:
—Pa Chaunatüx, ngẽxguma tama
cunaxwaxegu na nawa choxũ
ícunguxuchixẽẽxũ i nhaã ngúxũ i tá
chingexũ, rü marü name i ngẽma cuma
cunaxwaxexũãcüma chamaã cunaxü
—nhanagürü. 43Rü nhuxmachi
wenaxãrü norü ngúexũgü
íjexmagüxũwa naxũ. Rü nüxũ inajangau
ga na ínapeexũ, jerü poraãcü
najaxtaexũchi. 44Rü jéma nüxna nixũ,
rü wenaxãrü najajumuxẽ. Rü
noxriãcütama najumuxẽ. 45Rü

jemawena rü norü ngúexũgü
íjexmagüxũwa naxũ. Rü nhanagürü
nüxũ: —¡Nhu̱xma waxi pepee rü
iperüngũẽ! Erü marü nawa nangu i
ngora na chorü uwanü choxũ ijauxgüxũ
rü pecaduã̱xgüxũna choxũ namugüxũ.
46¡Ipechigü rü ngĩxã ítixĩ! Erü marü
nhamatáma nixĩ i ngẽma choxũ
íjaxuaxũxũ —nhanagürü.

Ngechuchuxũ nijauxgü
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53;
Ju 18.2-11)

47Rü jexguma íjadexajane ga
Ngechuchu, rü ínangu ga Juda ga norü
ngúexũchire̱x ixĩxũ. Rü nawe narüxĩ ga
muxũma ga duũxũgü ga taramaã rü
naĩmaã ixãxnexũ. Rü jema nixĩ ga
duũxũgü ga paigüarü ãẽ̱xgacügü rü togü
ga ãẽ̱xgacügü ga jaguã̱xgü jéma
mugüxũ. 48Rü ga Juda ga ínaxuaxũxũ rü
marü jema duũxũgümaã nanamexẽẽ, rü
nhanagürü: —Ngẽma nüxũ chawãxĩxũ
tá nixĩ i Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i
pejauxgüxũ —nhanagürü: 49Rü jexguma
Ngechuchuca̱x nixũ, rü nhanagürü
nüxũ: —Nuxmaẽ Pa Ngúexẽẽruũx
—nhanagürü. Rü nhu̱xmachi nüxũ
nawãxĩ. 50Rü Ngechuchu nanangãxũ rü
nhanagürü: —Pa Chamücüx, ¿ta̱cüwa
nuã cuxũ? —nhanagürü. Rü
jexgumatama Ngechuchuxũ nijauxgü ga
jema duũxũgü ga Judawe rüxĩxũ. 51Rü
wüxi ga Ngechuchumücü nanawẽ̱xechi
ga norü tara, rü paigüarü ãẽ̱xgacüarü
duũxũxũ ínadaechinü. 52Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü: —¡Naxchiũgu
jaxücuchi i curü tara! Erü guxãma ja
jíxema taramaã nuẽxẽ, rü taragu tátama
tajue. 53—¿Tama ẽ̱xna nüxũ cucua̱x rü
ngẽxguma chi chama chanaxwa̱xegu, rü
Chaunatüna chi naxca̱x chaca na choxũ
núma namugüãxũca̱x i muxũma i norü
orearü ngeruũgü i dauxũcũã̱x na choxũ
janangũxẽẽgüxũca̱x? 54—Notürü
ngẽxguma chi ngẽma chaxü̱xgu, rü
¿nhuxãcü chi ningu i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ i nüxũ ixuxũ na chama rü tá
chajuxũ? 55Rü jexguma ga Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ ga jema duũxũgü:
—¿Tü̱xcüũ taragü rü naĩxmena̱xãgümaã
chauxca̱x nuã pexĩ na choxũ
pejarüjauxgüxũca̱x nhama wüxi i
ngĩta̱xáxũ chiĩxũrüũ? Rü guxũ ga
ngunexũgu rü tupauca ga taxũnewa
changu̱xẽẽtae notürü taguma jexma
choxũ pejauxgü. 56—Notürü guxũma i
nhaã nhu̱xma ngupetüxũ, rü ngẽmaãcü
nangupetü na janguxũca̱x i Tupanaãrü
ore ga nuxcümaxũgüxũ ga norü orearü
uruũgü ümatügüxũ —nhanagürü. Rü
jexguma ga guxũma ga norü ngúexũgü
rü nüxna nibuxmü. Rü nüxĩcatama jéma
nanata̱xgü ga Ngechuchu.

Ãẽ̱xgacügü ga taxũgüpẽ̱xewa
Ngechuchuxũ nagagü
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71;
Ju 18.12-14, 19-24)

57Rü Caipá ga paigüarü
ãẽ̱xgacüxũtawa Ngechuchuxũ nagagü ga
jema duũxũgü ga jajauxgüxũ. Rü jéma
nixĩ ga nangutaque̱xegüxũ ga
ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa
ngu̱xẽẽtaegüxũ rü ãẽ̱xgacügü ga
jaguã̱xgü. 58Notürü ga Pedru rü jaxũgu
nawe nixãchigü nhu̱xmata paigüarü
ãẽ̱xgacü ga Caipáxũtawa nangu. Rü
purichíagü ga tupaucaarü daruũgümaã
jéma ĩã̱xtüwa narüto, jerü nüxũ

nadauxchaũ̃ ga ṯacü tá Ngechuchumaã
na naxüexũ̃. 59Rü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü guxũma ga Judéugüarü
ãẽxgacügü ga taxũ̃gütücumü rü naxcạx
nadaugü ga wüxi ga ore ga doramare
ixĩxũ̃ na jemamaã Ngechuchuxũ̃
ínaxuaxũ̃güxũ̃cạx na jamạxgüãxũ̃cạx.
60-61Notürü woo muxũma ga duũ̃xũ̃gü
ga doraxũ̃mare nachigaxũ̃ jéma
jarüxugügüxũ̃, rü taxucürüwa nüxũ̃
inajangaugü ga ṯacücạx tá na
jamạxgüãxũ̃. Rü düxwa jéma naxĩ ga
taxre ga jatügü ga doraxũ̃mare jéma
jarüxugüxũ̃. Rü nhanagürügü: —Toma
nüxũ̃ taxĩnüẽ i nhaã jatü rü nhanagürü:
“Tá nagu chapogü ja daa tupauca ja
taxũ̃ne ja Tupanaãrü, rü tamaẽxpṵx i
ngunexũ̃gu tá wenaxãrü íchanadaxẽẽ”,
nhanagürügü. 62Rü jexguma ga
paigüarü ãẽxgacü ga Caipá rü inachi, rü
nhanagürü Ngechuchuxũ̃: —¿Rü
ṯacümaã cunangãxũ̃ i nhụxmax? ¿Rü
nhuxũ nhaxũ̃ jiĩxũ̃ i ngẽma cuchiga i
nüxũ̃ jaxugügüxũ̃? —nhanagürü.
63Notürü ga Ngechuchu rü
nangeạxmare. Rü jemacạx ga paigüarü
ãẽxgacü ga Caipá rü nhanagürü nüxũ̃:
—Tupana ja Maxũ̃cüégagu chanaxwạxe
i aixcuma tomaã nüxũ̃ cuixu na texé
cuiĩxũ̃. ¿Rü cuma ẹxna i Cristu ja
Tupana Nane cuiĩxũ̃, rü ẹxna tama?
—nhanagürü. 64Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Ngũ̃, rü
ngẽma nüxũ̃ cuixuxũ̃ chixĩ. Rü pemaã
nüxũ̃ chixu rü tá choxũ̃ pedaugü i
ngẽxguma Chaunatü ja Poracüxũ̃tawa
charütọxgu rü ngẽxguma caixanexũ̃gu
wenaxãrü núma chaxũxgu —nhanagürü.
65Rü jexguma ga paigüarü ãẽxgacü rü
norü numaã nügüchirugu nagaugü. Rü
nhanagürü: —Rü nhaã jatü rü ṯacü
Tupanamaã nixugü. Rü taxuũ̃cạxma
marü tanaxwạxe i nhụxma i to i ore na
napocuxũ̃cạx i nhaã jatü. Rü pematama
marü nüxũ̃ pexĩnüẽ na nhuxãcü
chixexũ̃maã na jadexaxũ̃. 66—¿Nhuxũ
nhapegüxũ̃ i pemax? —nhanagürü. Rü
nümagü ga togü ga ãẽxgacügü rü
nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü:
—Ngẽmáãcü chixexũ̃ naxü. Rü name
nixĩ i noxtacüma naju —nhanagürügü.
67Rü jexguma rü Ngechuchuchametüwa
nac̱uaixgüe. Rü nüxna nanac̱uaixcagü.
Rü togü rü nanapegüchametügü. 68Rü
nhanagürügü: —Pa Cristux, ¡nüxũ̃
nacuạx na texé cuxũ̃ pegüchametügüxũ̃
rü cuxna nac̱uaixcagüxũ̃!
—nhanagürügü.

Pedru inajacụx na
Ngechuchuxũ̃ nacuáxũ̃
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;
Ju 18.15-18, 25-27)

69Rü joxni ga Pedru rü
ãẽxgacüpataạxtüwa narüto. Rü wüxi ga
pacü ga jema ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃, rü
Pedrucạx ịjaxũ. Rü ngĩgürügü nüxũ̃:
—Cuma rü ta namücü cuixĩ i ngẽma
Ngechuchu i Gariréaanecụ̃ạ̃x
—ngĩgürügü. 70Notürü ga Pedru rü
guxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃güpẹxewa rü nügü
inicụx na Ngechuchuarü duũ̃xũ̃ jiĩxũ̃, rü
nhanagürü: —Chama rü tama nüxũ̃
chacuạx i ṯacüchiga nixĩ i ngẽma nüxũ̃
cuixuxũ̃ —nhanagürü. 71Rü jexguma
marü jema ĩpataạxtüarü ĩã̄xwa
ínaxũ̃xgu ga Pedru, rü naĩ ga pacü
nüxũ̃ idau. Rü ngĩgürügü namaã ga
jema duũ̃xũ̃gü ga jéma jexmagüxũ̃:
—Nhaã jatü rü Ngechuchu ja

Nacharétucũãxmücü nixĩ —ngĩgürügü.
72Notürü ga Pedru rü wenaxãrü nügü
inicux na Ngechuchuarü duũxũ jiĩxũ. Rü
nhanagürü: —Chama rü tama nüxũ
chacuax i ngẽma jatü. Rü Tupana choxũ
pocux ega tama aixcuma jixĩgu i chorü
ore —nhanagürü. 73Rü jixcamaxũra rü
jema duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü
Pedrucax naxĩ, rü nhanagürügü nüxũ:
—Aixcuma nixĩ na cuma rü ta rü ngẽma
Ngechuchutanüxũ cuiĩxũ, erü wüxi i
Gariréaanecũãx idexaxũrüũ cuidexa
—nhanagürügü. 74Rü jexguma ga Pedru
rü poraãcü nügü niixã, rü nhanagürü
nüxũ: —Rü aixcuma tama nüxũ chacuax
i ngẽma jatü. Rü ngẽxguma doraxũ
chixuxgu rü Tupana choxũ pocux
—nhanagürü. Rü jexgumatama nica ga
ota. 75Rü jexguma ga Pedru rü nüxna
nacuaxãchi ga jema ore ga ũpaacü
Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ ga
nhaxũ:

"Rü naxũpa na ota icaxũ, rü cuma rü
tamaẽxpüxcüna cugü tá cuicux na chorü
duũxũ cuiĩxũ", nhaxũ. Rü jéma ínaxũxũ
ga Pedru rü poraãcüxũchima naxaxu.

Judéugüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũtawa nanagagü ga Ngechuchu

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Ju 18.28-32)

27 1Rü jexguma jangunegu rü
guxũma ga paigüarü ãẽxgacügü
rü jema togü ga ãẽxgacügü ga tacügü ga
jaguãxgü, rü nügümaã nanamexẽẽgü na
nhuxãcü Ngechuchuxũ jamaxgüxũ. 2Rü
najanaĩxgüchacüügü rü jemaãcü
ãẽxgacü ga Piratuxũtawa nanagagü.
Piratu nixĩ ga Romacũãx ga ãẽxgacü ga
Judéaanemaã icuácü.

Naju ga Juda

3Rü nüma ga Juda ga Ngechuchuxũ
íjaxuaxũxũ rü nüxũ nadau ga
Ngechuchuxũ na napocuexũ. Rü poraãcü
nagu narüxĩnü ga jema chixexũ ga
nümatama naxüxũ. Rü jéma naxũ
naxũtawa ga jema paigüarü ãẽxgacügü rü
togü ga ãẽxgacügü ga tacügü ga jaguãxgü.
Rü ngĩxũ najataeguxẽẽ ga jema 30 tachinü
ga dĩẽru ga nüxna ngĩxũ naxãgücü. 4Rü
nhanagürü nüxũ: —Chama rü marü
chixexũ chaxü, erü naẽchita íchajaxuaxũ i
wüxi i jatü i taxuũma i chixexũ üxũ, rü
nhuxma rü tá ngẽmagagu naju
—nhanagürü. Notürü nümagü ga
ãẽxgacügü rü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Toma rü tama nüxũ
tacuáxchaũ i ngẽma. Cugagutama nixĩ, rü
cuma i nüxũ cucuáxũ na nhuxãcü cugümaã
cunamexẽẽxũ i ngẽma —nhanagürügü.
5Rü jexguma ga Juda rü jexma tupauca ga
taxũnechiãgu ngĩxũ nawotanü ga jema
dĩẽru. Rü nhuxmachi ínixũ rü nügü
najawẽxnaxã. 6Rü ga paigüarü ãẽxgacügü
rü ngĩxũ nade ga jema dĩẽru. Rü
nhanagürügü: —Taxucürüwa tupauca ja
taxũneãrü dĩẽruchiũgu ngĩxũ tanu i nhaã
dĩẽru, erü ngẽmamaã tanaxütanü i ngẽma
jatü i tá juxũ —nhanagürügü. 7Rü
nhuxmachi nügümaã nanamexẽẽgü na
jema dĩẽrumaã naxcax nataxegüxũcax ga
wüxi ga naãne ga waixũmü ga üwechixũ
nawa najauxgüxũ. Rü jema naãnecax
nataxegü na nüxũ najexmaxũcax ga
nachica ga ngexta na nataxgüãxũcax ga
jema duũxũgü ga togü ga nachiũãnecũãx
ixĩgüxũ. 8Rü ngẽmacax i nhuxma rü ta i
ngẽma naãne rü Nagüchitaũgu naxãẽga.
9Rü jemaãcü ningu ga Tupanaãrü ore ga

nuxcümaxũcü ga norü orearü uruũ ga
Jeremíã ümatüxũ ga nhaxũ:
"Rü nümagü ngĩxũ nade ga jema 30
tachinü ga dĩẽru ga Cristutanü
Judéugü ngĩxũ ixãgücü. [10]Rü
jema dĩẽrumaã naxca̱x nataxegü
ga wüxi ga naãne ga waixũmü ga
üwechixũ nawa najauxgüxũ, jema
Cori ga Tupana chamaã nüxũ
ixuxũrüũ",
nhaxũ.

Piratupe̱xewa najexma ga Ngechuchu
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Ju 18.33-38)

[11]Rü ãẽxgacü ga Piratuxũtawa
Ngechuchuxũ nagagü. Rü nüma ga Piratu
rü Ngechuchuna naca, rü nhanagürü:
—¿Cuma cuĩĩxũ i Judéugüarü ãẽxgacü ja
tacü? —nhanagürü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngũ, rü
ngẽma nüxũ cuixuxũ chixĩ i chamax
—nhanagürü. [12]Rü Ngechuchuxũ
ínaxuaxũgü ga paigüarü ãẽxgacügü rü togü
ga ãẽxgacügü ga tacügü ga jagua̱xgü.
Notürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma
nanangãxũ. [13]Rü jexguma ga Piratu rü
nhanagürü: —¿Tama e̱xna nüxũ cuxĩnü i
ngẽma ore i namaã cuxũ ínaxuaxũgüxũ?
—nhanagürü. [14]Notürü ga Ngechuchu rü
taxuxũmaãma nanangãxũ. Rü jemaca̱x
poraãcü na̱baixãchiãẽ ga ãẽxgacü ga
Piratu.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na najuxũca̱x
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Ju 18.38-19.16)

[15]Rü guxũguma ga jema
Üpetüchigaarü petagu, rü Piratu
ínananguxuchixẽẽxũ ga wüxi ga pocuxũ
ga duũxũgü naxca̱x ícagüxũ, jerü jema
nixĩ ga nacüma. [16]Rü jéma najexma ga
wüxi ga pocuxũ ga guxũ ga duũxũgü
meã nüxũ cuáxũ. Rü Barabá nixĩ ga
naẽ́ga. [17]Rü jexguma jéma
nangutaque̱xegügu ga duũxũgü, rü
Piratu nüxna naca, rü nhanagürü:
—¿Texé ja petümawa̱xéxe na pexca̱x
tüxũ chingéxũ? ¿Penaxwa̱xexũ na
pexca̱x chajangéxũ i Barabá rü e̱xna
Ngechuchu i Cristugu ãẽ́gaxũ?
—nhanagürü. [18]Rü jema nhanagürü ga
Piratu jerü nüxũ nacua̱x na
Ngechuchuchi naxaiexũ ga Judéugüarü
ãẽxgacügü, rü jemaca̱x nixĩ ga
naxũtawa nagagüãxũ. [19]Rü jexguma
norü tochicawa nato̱xgu ga Piratu, rü
naxma̱x jéma imuga, rü ngĩgürügü:
—Tama name i cunapocu i ngẽma jatü i
taxuũma i chixexũ üxũ. Jerü nagagu ĩne
chütacü rü poraãcü chachixenegü
—ngĩgürügü. [20]Notürü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü togü ga ãẽxgacügü ga
itaxũgü ga jagua̱xgü, rü duũxũgüxũ
naxucu̱xẽgü na naxca̱x ínacagüxũca̱x na
Barabáxũ jangéxũca̱x rü Ngechuchuxũ
na najuxẽẽgüxũca̱x. [21]Rü ãẽxgacü ga
Piratu rü wenaxãrü duũxũgüna naca, rü
nhanagürü: —¿Ngẽxũrüüxũ i ngẽma
taxrewa i pema penaxwa̱xexũ na
chajangéxũ? —nhanagürü. Rü nümagü
ga duũxũgü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Tanaxwa̱xe i Barabáxũ
cuinge̱x —nhanagürügü. [22]Rü jexguma
ga ãẽxgacü ga Piratu rü nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿T̲acü tá chaxüxũ namaã i
ngẽma Ngechuchu i Cristugu ãẽ́gaxũ?
—nhanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü
rü nanangãxũgü, rü nhanagürügü:

—¡Curuchawa japota! —nhanagürügü.
23Rü jexguma ga Piratu rü nhanagürü
nüxũ: —¿Notürü ṯacü rü chixexũ naxü?
—nhanagürü. Notürü ga nümagü ga
duũxũgü rü wenaxãrü tagaãcü
nhanagürügü: —¡Curuchawa japota!
—nhanagürügü. 24Rü jexguma Piratu
nüxũ dạxgu ga marü taxucürüwama
Ngechuchuxũ na ínanguxuchixẽẽ́gaxũ,
jerü ga duũxũgü rü marü
nanaxịxãchiãẽgüchaũ, rü jemacạx wüxi
ga norü duũxũxũ namu ga dexá
naxũtawa na tanangexũcạx. Rü nügü
najaxmẹx ga Piratu napẹxewa ga
guxũma ga jema duũxũgü. Rü
nhanagürü: —Tama chaugagu tá nixĩ i
na najuxũ i nhaã jatü i taxuũma i
chixexũ üxũ, rü pegagu tátama nixĩ
—nhanagürü. 25Rü guxũma ga jema
duũxũgü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Togagu rü
toxocügügagu tá nixĩ i najuxũ
—nhanagürügü. 26Rü jexguma ga Piratu
rü Barabáxũ ínanguxuchixẽẽ. Rü
nhụxmachi norü churaragüxũ namu na
Ngechuchuxũ nạcuaixgüxũcạx, rü
jemawena curuchawa na
janapotagüãxũcạx. 27Rü nhụxmachi ga
jema churaragü rü Piratupataarü
aixepewa Ngechuchuxũ nagagü. Rü
jexma Ngechuchuxũtagu
nanangutaquẹxexẽẽ ga guxũma ga
churaragü. 28Rü nhụxmachi
Ngechuchuxũ ínacụxuchigü, rü wüxi ga
máxũ ga naxchiru ga dauxũgu
najacụxẽẽgü. 29Rü naẽruwa
najangạxcuchigü ga wüxi ga
ngạxcueruũ ga chuchuxũwa naxügüxũ.
Rü wüxi ga naĩxmenạxãxãcüxũ nüxũ
najajauxãchixẽẽ ga norü
tügünemẹxẽwa. Rü nhụxmachi
napẹxegu nacaxá́pụxügü, rü nüxũ
nacugüe, rü nhanagürügü: —¡Namaũx
ja Judéugüarü Ãẽxgacü ja Tacüx!
—nhanagürügü. 30Rü nüxna
nạcuaixgüe. Rü nüxna nanajauxgü ga
guma naĩxmenạxãxãcü, rü naẽruwa
namaã nanạcuaixcagü. 31Rü jexguma
nüxũ nacugüeguwena rü
ínanacụxuchigü ga jema naxchiru ga
daucharaxũ. Rü wenaxãrü
naxchirugutama najacụxẽẽgü. Rü
nhụxmachi najagagü na curuchawa
janapotagüãxũcạx.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43;
Ju 19.17-27)

32Rü jexguma jéma inaxĩãchigu, rü
nüxũ nadaugü ga wüxi ga jatü ga
Chirénecũ̃ãx ga Chimáũgu ãẽ́gacü. Rü
guma jatüxũ ngĩxũ iningexẽẽgü ga
Ngechuchuarü curucha. 33Rü nawa
nangugü ga wüxi ga nachica ga
Górgutagu ãẽ́gaxũ. Rü ngẽma naẽ́ga rü
Duũxẽẽruchinạxã nhaxũchiga nixĩ. 34Rü
nüxna nanaxãgü ga wĩũ ga ngúxũãrü
naãchixẽẽruũmaã ãẽ́xũcü na
jaxaxãxũcạx. Rü Ngechuchu nüxũ
naxaxneta, notürü tama najaxaxü. 35Rü
jexguma marü curuchawa
japotagüãxguwena rü ga churaragü rü
nanade ga Ngechuchuchiru. Rü
nhụxmachi wüxi ga dĩẽru ngĩxũ
nanhanagügü na jemawa nüxũ
nacuạxgüxũcạx na ṯacü tá najaxuxũ ga
wüxichigü. 36Rü nhụxmachi jéma
narütogü ga churaragü na Ngechuchuna
jéma nadaugüxũcạx. 37Rü norü
curuchatapẹxewa najapocuchi ga wüxi

ga mürapewa ga ãégatachinüxũ ga nüxũ
ixuxũ ga tacücax Ngechuchuxũ
curuchawa na japotagüxũ. Rü
nhanagürü: “Nhaã nixĩ i Ngechuchu i
Judéugüarü Ãẽxgacü ja Tacü”,
nhanagürü. 38Rü jexgumarüũ ta
curuchawa najapotagü ga taxre ga
máẽtagüxũ. Rü wüxi rü Ngechuchuarü
tügünecüwawa naxü, rü to ga norü
toxwecüwawa. 39-40Rü jema duũxũgü ga
jéma chopetüxũ, rü Ngechuchumaã
naguxchigagü, rü nanexãẽrugüãcüma
nhanagürügü: —Dücax, cuma
cunangutaũxẽẽégа ja tupauca ja taxũne,
rü tamaẽxpüx i ngunexũgu wenaxãrü
ícunadaxẽẽégа. ¡Cugütama namaxẽẽ i
nhuxmax! Rü ngẽxguma chi aixcuma
Tupana Nane cuixĩgu, rü ¡írüxĩ i
curuchawa! —nhanagürügü. 41Rü
jexgumarüũ ta Ngechuchuxũ
nacugüecüraxũ ga paigüarü ãẽxgacügü,
rü ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ, rü Parichéugü, rü togü
ga ãẽxgacügü ga itaxũgü ga jaguãxgü.
Rü nügümaã nhanagürügü: 42—Rü
nüma rü togüxũ namaxẽxẽẽ notürü
tama nüxũ nacuax na nügütama
namaxẽẽxũ. Rü ngẽxguma chi aixcuma
Judéugüarü ãẽxgacü ja tacü jixĩgu, rü
nhuxma rü ¡ínaxĩx i curuchawa na nüxṹ
jaxõgüxũcax! 43—Rü nüma nagu
naxĩnügu rü Tupana tá nüxũ
narüngũxẽẽ. Ẽcü, nhuxma rü Tupana
nüxũ rüngũxẽẽx ega aixcuma nüxũ
nangũxẽẽchaũgu. ¿Tama exna
nümatama tamaã nüxũ jaxuxũ na
Tupana Nane jiĩxũ? —nhanagürügü.
44Rü woo ga jema máẽtagüxũ ga naxrüũ
curuchawa ipotagüxũ, rü namaã
naguxchigagü.

Naju ga Ngechuchu
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49;
Ju 19.28-30)

45Rü jexguma rü guxũ ga naãnewa
naxẽãne. Rü tocuchigu inaxügü ga jema
nhuxmata tamaẽxpüxarü ngorawa
nangu ga jáuanecü. 46Rü jema
tamaẽxpüxarü ngoragu nixĩ ga
Ngechuchu ga tagaãcü aita naxüxũ, rü
nhaxũ: —Erí, Erí, ¿damá chabátani?
—nhanagürü. Rü ngẽma rü nhaxũchiga
nixĩ:
“Pa Chorü Tupana, Pa Chorü
Tupanax, ¿tüxcüũ choxũ nuã cutax?”
nhaxũchiga nixĩ. 47Rü nümaxũ ga
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü nüxũ
naxĩnüẽ, rü nhanagürügü: —Nhaã jatü
rü nuxcümaxũcü ga Tupanaãrü orearü
uruũ ga Eríacax naca —nhanagürügü.
48Rü jexgumatama rü wüxi ga jema
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü
inanhaãchi rü Ngechuchuxũtawa
nanange ga wüxi ga tüaxmü ga wĩũ ga
marü ngúchiaxũchicümaã jawaixẽẽxũ.
Rü wüxi ga dexnewa najanaĩx. Rü
nhuxmachi Ngechuchuaxgu nanawex na
nüxũ natuxuxũcax. 49Notürü ga jema
togü ga duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü
nhanagürügü: —Jixrüma. Rü ngĩxã
itarüdaunü ngoxita Ería nuã ũ na nüxũ
janangũxẽẽxũcax —nhanagürügü. 50Rü
wenaxãrü tagaãcü aita naxü ga
Ngechuchu, rü nhuxmachi naju. 51Rü
jexgumatama ga tupauca ga taxũneãrü
tüjemachiãxũ rü taxregu narügaute. Rü
dauxũwa inanaxügü ga na nagautexũ rü
nhuxmata nhaxtüwa nangu. Rü
naxĩãxãchiane, rü narüngũxtegü ga
nutagü ga itacü. 52Rü juetamaũgü rü

ningenagü. Rü wena namaxẽ ga
muxũma ga duũxũgü ga juechiréxũ ga
Tupanaãxṹ jaxõgüxũ. 53Rü jexguma
Ngechuchu wena maxũguwena, rü
naxmaũwa ínachoxũ ga jema duũxũgü
ga wena maxẽxũ. Rü Jerucharéũwa
naxĩ. Rü muxũma ga duũxũgü nüxũ
nadaugü. 54Rü jema churaragüarü
ãẽxgacü rü norü churaragü ga
Ngechuchuna ídaugüxũ, rü nüxũ
nadaugü ga na naxĩãxãchianexũ rü
guxũma ga jema ngupetüxũ. Rü
jexguma rü poraãcü namuũẽ, rü
nhanagürügü: —Aixcuma nixĩ ja daa
jatü i Tupana Nane na jiĩxũ
—nhanagürügü. 55Rü ijexmagü ga
mucüma ga ngecügü ga jéma jaxũwa
nüxũ rüdaunücü. Rü jema ngecügü ijixĩ
ga Ngechuchuxũ íixümücügücü rü nüxũ
rüngũxẽẽgücü ga jexguma
Gariréaanewa ne naxũxgu. 56Rü jema
ngecügütanüwa ijexma ga María ga
Magadácũ̱ã̱x, rü María ga Tiagu rü
Juche naẽ, rü Zebedéu nam̱ax ga Tiagu
rü Juã́ũ naẽ.

Ngechuchu rü naxmaũgu najaxücuchigü

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Ju 19.38-42)

57Rü jexguma marü nachütachaũgu,
rü jéma nangu ga wüxi ga jatü ga
Arimatéacũ̱ã̱x ga taarü dĩẽruã́cü ga
Juchegu ãẽ́gacü. Rü nüma rü ta
Ngechuchuaxṹ najaxõ. 58Rü nüma rü
Piratuna najaca rü ngoxita name na
najauxãxũ ga Ngechuchuxũ̃ne ga
curuchawa. Rü Piratu norü churaragüxũ
namu na nüxna naxãgüãxũc̱ax ga
Ngechuchuxũ̃ne. 59Rü Juche nanajaxu
ga Ngechuchuxũ̃ne ga curuchawa. Rü
wüxi ga naxchápenüũ ga
ngẽmataxũmaã nananuque. 60Rü jema
naxmaũ ga jexwacaxüxũ ga Juche
nügüc̱axtama duũxũgüxũ jacaxmaxẽẽxũ
ga nuta ga tacüarü m̱axpṹxũwa
jexmaxũgu najaxücuchi ga
Ngechuchuxũ̃ne. Rü nhu̱xmachi
nanangũxtaũ namaã ga wüxi ga nuta ga
taxüchicü. Rü jemawena rü ínixũ. 61Rü
jéma Ngechuchumaũãrü to̱xm̱axtawa
irütogü ga María ga Magadácũ̱ã̱x rü naĩ
ga María.

Purichíagü nüxna nadaugü ga jema naxmaũ ga Ngechuchuxũ nagu jaxücuchigüxũ

62Rü moxũãcü ga ngũxchigaarü
ngunexũgu rü paigüarü ãẽxgacügü rü
Parichéugü rü jéma Piratuxũtawa naxĩ.
63Rü nhanagürügü nüxũ: —Pa Corix,
nüxna tacu̱axãchie ga jema jatü ga
Ngechuchu ga idoraṯaxáxũ rü jexguma
namaxũgu rü nhanagürü tomaã:
"Ngẽxguma chaju̱xgu rü tamaẽxpü̱x i
ngunexũguwena rü wena táxarü
ícharüda", nhanagürü tomaã. 64—Rü
ngẽmac̱ax tanaxw̱axe i churaragü
ngẽ́ma cumugü na nüxna jadaugüxũc̱ax
i ngẽma naxmaũ nhu̱xmatáta
tamaẽxpü̱x i ngunexũwa nangu na tama
chütacü ngẽ́ma naxĩxũc̱ax i norü
ngúexũgü na jajauxgüãxũc̱ax i naxũ̃ne
rü nhu̱xmachi duũxũgümaã nüxũ na
jaxugüxũc̱ax na marü wena namaxũxũ.
Erü ngẽxguma chi ngẽmaãcü
naxüpetügu, rü noxriarü jexera tá nixĩ
na duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũ
—nhanagürügü. 65Rü Piratu nhanagürü
nüxũ: —Ngẽãgü nixĩ i churaragü i

pexcax. ¡Ẽcü ngẽ́ma namaã pexĩ na
meãma pema penaxwaxexũ̃ãcüma
nüxna pedaugüxũ̃cax i naxmaũ̃!
—nhanagürü. 66Rü jema churaragümaã
jéma naxĩ, rü meãma najataixẽẽgü ga
guma nuta ga Ngechuchumaxũ̃ namaã
rüngũxtaũ̃cü. Rü nanaxüarü
cuaxruũ̃ãxgü na taxúema naẽchita
ínaxügachigüxũ̃cax ga guma nuta. Rü
nhuxmachi jexma nanamugü ga
churaragü na nüxna nadaugüxũ̃cax.

Wenaxãrü namaxũ̃ ga Ngechuchu
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Ju 20.1-10)

28 1Rü chawüruarü ngunexũ̃guwena
ga jüxüarü paxmama, rü jéma
naxmaũ̃wa íijadaugü ga María ga
Magadácũ̃ãx rü naĩ ga María. 2Rü
ngürüãchi poraãcü naxĩãxãchiane, jerü
wüxi ga dauxũ̃cũ̃ãx ga Cori ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃ ínarüxĩ, rü naxmaũ̃wa
nangu rü ínanangũxgachi ga guma nuta ga
namaã nangũxtaũ̃cü ga jema naxmaũ̃. Rü
nhuxmachi guma nutaétüwa narüto. 3Rü
jema orearü ngeruũ̃ rü wüxi ga
baixbexanexũ̃rüũ̃ nijauracüü. Rü
nacómüxũ̃chi ga naxchiru. 4Rü jexguma
jemaxũ̃ nadaugügu ga churaragü rü norü
muũ̃maã nidurux̃e, rü jexma nijuãchitanü.
5Rü jexguma ga jema orearü ngeruũ̃, rü
nhanagürü ngĩxũ̃ ga jema ngecügü: —¡Tãṹ
i pemuũ̃ẽxũ̃! Chama nüxũ̃ chacuax rü
naxcax pedaugü ja Ngechuchu ga guma
curuchawa japotagüãcü. 6Nataxuma i nuã,
erü marü wena namaxũ̃, jema nüma ũ̃pa
pemaã nüxũ̃ jaxuxũ̃rüũ̃. ¡Rü nuã pexĩ, rü
ípejadax i naxmaũ̃ i ngẽma inaxügüãxũ̃wa
ga naxũ̃ne! 7¡Rü paxa ípeixĩ, rü norü
ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ pejarüxugüe rü marü
wena namaxũ̃ ja Ngechuchu! Rü nhuxma
rü marü pexũ̃pa nüxĩra Gariréaanewa naxũ
i nümax. Rü ngẽ́ma tá nixĩ i nüxũ̃
pejadauxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i ore i pemaã
nüxũ̃ chajarüxuxũ̃ —nhanagürü. 8Rü
jexguma ga jema ngecügü rü paxama
nüxna íijaxĩ ga jema naxmaũ̃. Rü imuũ̃ẽ,
notürü itaãẽgü ta. Rü poraãcü iixũ̃ãchi na
Ngechuchuarü ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ na
janaxugüexũ̃cax ga jema ore ga dauxũ̃cũ̃ãx
ngĩmaã nüxũ̃ ixuxũ̃. 9Rü jexguma
inaxũ̃ãchijane, rü ngürüãchi jéma ngĩxcax
nangox ga Ngechuchu, rü ngĩxũ̃ narümoxẽ.
Rü ngĩmagü rü Ngechuchucax ijabuxmü rü
nüxũ̃ ijacuaxüũ̃gü, rü naparawa
inaĩxãchitanü. 10Rü nüma ga Ngechuchu
rü nhanagürü ngĩxũ̃gü: —¡Tãṹ i
pemuũ̃ẽxũ̃! ¡Rü ípeixĩ rü chaueneẽgü i
chorü ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ pejarüxu rü
Gariréaanewa naxĩ! Rü ngẽ́ma tá nixĩ i
choxũ̃ nadaugüxũ̃ —nhanagürü.

Churaragü rü paigüarü
ãẽxgacügümaã nüxũ̃ najarüxugüe
ga jema ngupetüxũ̃

11Rü jexguma ga jema ngecügü rü
namagu naxĩjane, rü nhuxre ga churaragü
ga jéma naxmaũ̃wa dauxũ̃taegüxũ̃ rü
Jerucharéũ̃wa naxĩ. Rü paigüarü
ãẽxgacügümaã nüxũ̃ najarüxugüe ga
guxũ̃ma ga jema ngupetüxũ̃. 12Rü jema
paigüarü ãẽxgacügü rü namaã
najarüdexagü ga togü ga ãẽxgacügü ga
itaxũ̃gü ga jaguãxgü. Rü nügümaã
nanamexẽẽgü ga tacümaã tá churaragüxũ̃
na jaxucuxẽgüxũ̃. Rü nhuxmachi nüxna
ngĩxũ̃ naxãgü ga tacü ga dĩẽru. 13Rü
namaã nüxũ̃ nixugüe rü nhanagürügü:
—¡Pema rü nhaperügügü tá:
“Ngẽxguma chütacü tapeejane, rü norü
ngúexũ̃gü toechita ngẽ́ma naxĩ rü

najajauxgü ga naxũ̃ne” nhaperügügü tá!
14Rü ngẽxguma ãẽxgacü ja Piratu tá nüxũ̃
cuax̱gu i ngẽma ngupetüxũ̃, rü toma rü tá
namaã tidexagü rü namaã tá tanamexẽẽ na
taxuũ̃ma pemaã naxüxũ̃cax̱
—nhanagürügü. 15Rü jexguma ga jema
churaragü rü ngĩxũ̃ najauxgü ga jema
dĩẽru. Rü jema ãẽxgacügü namaã nüxũ̃
ixugüxũ̃rüũ̃ duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixugüe.
Rü nhux̱ma rü ta ngẽmatama dexa nixĩ i
nüxũ̃ jaxugüxũ̃ i Judéugü.

Ngechuchu nanamu ga
norü ngúexũ̃gü
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49;
Ju 20.19-23)

16Rü jema 11 ga Ngechuchuarü
ngúexũ̃gü rü Gariréaanewa naxĩ ga guma
max̱pṹne ga Ngechuchu namaã nüxũ̃
ixuxũ̃newa. 17Rü jexguma Ngechuchuxũ̃
nadaugügu rü nüxũ̃ nicuax̱üũ̃gü, woo
nhuxre ga norü ngúexũ̃gü rü tama
aixcuma najaxõgü na Ngechuchu jĩĩxũ̃.
18Rü jexguma ga Ngechuchu rü naxcax̱
nixũ, rü nhanagürü nüxũ̃: —Tupana rü
ãẽxgacüxũ̃ choxũ̃ nixĩxẽẽ i guxũ̃ i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü guxũ̃ i nhama i
naãnewa. 19—Rü nhux̱ma rü chanaxwax̱e
i guxũ̃ i nachiũ̃ãnewa pexĩ i guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gütanüwa. ¡Rü chorü duũ̃xũ̃güxũ̃
pejaxĩgüxẽẽx̱! ¡Rü ípenabaiũ̃xẽẽx̱
chauégagu rü Chaunatüégagu rü Naãẽ i
Üünexũ̃ẽ́gagu! 20¡Rü penangúexẽẽx̱ na
naga naxĩnüẽxũ̃cax̱ i guxũ̃ma i ngẽma
pexũ̃ chamuxũ̃! ¡Rü dücax, guxũ̃gutáma
pexũ̃tawa changẽxmaẽcha nhux̱matáta
nagú i naãne! —nhanagürü ga
Ngechuchu.

ORE I MEXÜ̃ GA MARCU ÜMATÜXÜ̃

Juáũ ga baiũxẽẽruũ̃ nüxũ̃ nixu ga Tupanaãrü ore ga dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Ju 1.9-28)

1 [1]Nhaã nixĩ i norü ügü i ore i mexũ̃ ja Ngechuchu ja Cristu ja Tupana Nanechiga. [2]Rü nuxcümaũ̃cü ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Ichaía ümatüxũ̃ ga Tupanaãrü ore, rü nhanagürü:

> "Cupexegu chajamu i chorü orearü ngeruũ̃ na namexẽẽãxũ̃cax i cumaũ̃. [3]Rü dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa rü tá nangẽxma i wüxi i duũ̃xũ̃ i ngẽ́ma tagaãcü nhaxũ̃: '¡Pegü pemexẽẽx naxcax ja Cori. Rü naxcax ipejanawexãchixẽẽx i perü maxũ̃!'"

nhaxũ̃ tá. [4]Rü Juáũ rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa nangox rü jéma ínanabaiũ̃xẽẽ ga duũ̃xũ̃gü. Rü namaã nüxũ̃ nixu ga na namexũ̃ na Tupanacax nadaugüxũ̃ rü ínabaiũ̃xũ̃ na Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃cax ga norü pecadugü. [5]Rü guxũma ga duũ̃xũ̃gü ga Judéaanecũ̃ãx rü ĩãne ga Jerucharéũ̃cũ̃ãx rü jéma Juáũ̃xũ̃tawa naxĩĩxũ̃ ga na nüxũ̃ ijanaxĩnüẽxũ̃cax. Rü nümagü rü norü pecadugüxũ̃ jéma najarüxugüxũ̃, rü Juáũ rü natü ga Judáũwa ínajabaiũ̃xẽẽtanü. [6]Rü naxchiru ga Juáũ rü camerutaxanaxcax nixĩ, rü norü gojexũ̃ rü naxchaxmünaxcax nixĩ. Rü beruremaã rü munümaã naxãwemü. [7]Rü Juáũ rü jema nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga orewa, rü nhanagürü: —Chaweama tá ne naxũ ja choxũ̃ rüjexeracü. Rü chama rü taxuwama chame rü bai na ichajarümaxãchixũ̃ na íchajawẽxũ̃cax i norü chapatucunügü. [8]—Chama rü dexáwamare pexũ̃ íchabaiũ̃xẽẽ, notürü nüma rü tá Tupanaãẽ i Üünexũ̃ pexna nanguxẽẽ —nhanagürü ga Juáũ.

Ngechuchuarü baiechiga
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

[9]Rü jema ngunexũ̃gügu, rü Ngechuchu rü ínaxũxũ nawa ga guma ĩãne ga Nacharétu ga Gariréaanewa jexmane. Rü Juáũ rü natü ga Judáũwa ínanabaiexẽẽ. [10]Rü jexguma dexáwa ínaxũ̃ãchigu, rü Ngechuchu nüxũ̃ nadau ga na jangenaxũ̃ ga dauxũ̃wa. Rü jema Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü wüxi ga muxtucurüũ̃ inanago, rü Ngechuchuna nangu. [11]Rü dauxũ̃wa inanaxũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ̃: —Cuma nixĩ i

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

Chaune i cuxũ changechaũxũchixũ rü
cumaã chataãẽxũchixũ —nhaxũ.

Ngechuchuxũ naxü ga Chataná
(Mt. 4.1-11; Lc 4.1-13)

12Rü jemawena rü Tupanaãẽ i Üünexũ
rü dauxchitawa ga ngextá taxúema
íxãpataxũwa Ngechuchuxũ naga. 13Rü
jéma najexma ga 40 ga ngunexũ. Rü
naẽũgü ga idüraexũ íjexmagüxũwa
najexma, rü n̲goxo ga Chataná rü nüxũ
naxü. Notürü Tupanaãrü orearü
ngeruũgü ga dauxũcũ̲ã̲x rü
Ngechuchuxũ narüngũxẽẽgü.

Ngechuchu rü Gariréaanewa
inanaxügü ga norü puracü
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14Rü nawena ga pocupataũgu na
napocuxũ ga Juãũ, rü Gariréaanewa
naxũ ga Ngechuchu na naxunagüãxũcã̲x
ga Tupanaãrü ore i mexũ. 15Rü
nhanagürü: —Marü nawa nangu i
ngunexũ ga Tupana nagu unetaxũ, rü
pexcã̲x ningaica na perü ã̲ẽ̲xgacü na
jiĩxũ. ¡Rü nhu̲xma rü name nixĩ i
Tupanacã̲x pedaugü rü pejaxõgü i
ngẽma norü ore i mexũ! —nhanagürü.

Ngechuchu rü ãgümücü ga
püchaetanüxũcã̲x naca
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16Rü jexguma naxtaxa ga
Gariréaanacügu jaxũxgu ga Ngechuchu,
rü jéma nüxũ nadau ga Chimáũ rü
naẽneẽ ga Ãdré. Rü nümagü rü
woetama püchaetanüxũ nixĩgü rü jéma
naxtaawa napüchaegü. 17Rü Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ: —¡Chawe perüxĩ rü
tá pexũ charüngũxẽẽ na chauxũtawa
penagagüxũcã̲x i duũxũgü!
—nhanagürü. 18Rü jexgumatama ga
jema taxre, rü jéma nanawogü ga norü
püchagü. Rü Ngechuchuwe narüxĩ. 19Rü
jéamaxũra naxũ ga Ngechuchu, rü jéma
nüxũ nadau ga Tiagu rü naẽneẽ ga Juãũ.
Rü Zebedéu nanegü nixĩgü ga nümagü.
Rü wüxi ga nguewa najexmagü, rü jéma
ínanangáitagü ga norü püchagü. 20Rü
jexgumatama Ngechuchu naxcã̲x naca.
Rü nümagü rü jéma nguewa tüxũ
natã̲xgü ga nanatü ga Zebedéu namaã
ga tümaãrü puracütanüxũgü, rü
Ngechuchuwe narüxĩ.

Wüxi ga jatü ga n̲goxo nawa
jexmaxũchiga
(Lc 4.31-37)

21Rü ĩãne ga Caparnáũwa nangugü.
Rü jexguma ngũxchigaarü ngunexũwa
nanguxgu, rü Ngechuchu rü
ngutaque̲xepataũwa naxũ rü jexma
naxücu. Rü jéma inanaxügü ga na
nangúexẽẽtaexũ. 22Rü duũxũgü rü
nab̲aixãchiãẽgü namaã ga norü
ngu̲xẽẽtae, jerü aixcuma Tupanaãrü
poramaã meã nanangúexẽẽ rü tama
ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa
ngu̲xẽẽtaegüxũrüũ nixĩ. 23-24Rü guma
ĩãneãrü ngutaque̲xepataũwa najexma ga
wüxi ga jatü ga n̲goxo nawa jexmaxũ.
Rü aita jéma naxü, rü nhanagürü:
—¿Tü̲xcüũ totanüwa cuxũ, Pa
Ngechuchu Pa Nacharétucũ̲ã̲x? ¿Nuã
cuxũ na toxũ cujad̲aixũcã̲x? Chama rü
cuxũ chacuã̲x na Tupana Nane ja
Üünecü cuiĩxũ —nhanagürü. 25Rü
Ngechuchu nüxũ naxoo̲x ga jema n̲goxo,
rü nhanagürü: —¡Ijarüngeã̲x rü ínaxũxũ
nawa ja jima jatü! —nhanagürü. 26Rü

jexguma ga jema n̲goxo rü guma jatüxũ̃
nijuãchixẽẽ, rü tagaãcü aita naxüãcüma
nawa ínaxũxũ. 27Rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü nab̲aixãchiãẽgü, rü
namücügüna nicachigü rü nhanagürügü:
—¿T̲acü nixĩ i nhaã? Maneca wüxi i
ngexwacaxũ̃xũ̃ i ngu̲xẽẽtae nixĩ. Nüma
rü aixcuma Tupanaãrü poramaã meã
nangu̲xẽẽtae. Rü woo i n̲goxogü rü naga
naxĩnüẽ i ngẽxguma namuãxgu
—nhanagürügü. 28Rü jemaãcü nixĩ ga
paxa guxũ̃wama ga Gariréaanewa rü
Ngechuchuchigaxũ̃ nacua̲xgüxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü.

Ngechuchu rü Chimáũ ga Pedru na̲xẽca̲x najataanexẽẽ

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29Rü jexguma ngutaque̲xepataũ̃wa
ínaxũxũgu ga Ngechuchu, rü Tiagu rü
Juáũmaã Chimáũ rü Ãdrépatawa naxũ.
30Rü Chimáũ na̲xẽ rü ngürücarewa
ijexma, jerü ijaxaxüne. Rü
Ngechuchumaã ngĩxũ̃ nixugüe. 31Rü
ngĩxca̲x nixũ, rü ngĩxme̲xgu
najajauxãchi, rü ngĩxũ̃ ínarüdaxẽẽ. Rü
jexgumatama iga̲u̲xãchi ga na
jaxaxünexũ̃. Rü íirüda, rü inaxügü ga
naxca̲x na namexẽẽãxũ̃ ga õna.

Ngechuchu rü muxũ̃ma ga id̲aaweexũ̃ca̲x najataanexẽẽ

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32Rü jexguma marü janaxücuxgu ga
üa̲xcü ga na nachütachaũ̃xũ̃, rü
Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga guxũ̃ma
ga duũ̃xũ̃gü ga id̲aaweexũ̃ rü guxũ̃ma ga
in̲goxoã̲xgüxũ̃. 33Rü guxũ̃ma ga jema
ĩãnecũ̃ã̲x rü jexma guma ĩpataarü ĩã̲xwa
naxca̲x nangutaque̲xegü. 34Rü nüma
nanameẽxẽẽ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ ga d̲aawemaã id̲aaweexũ̃.
Rü ínanawoxũ̃ ga muxũ̃ma ga n̲goxogü,
notürü nüxna nanachu̲xu ga na
jadexagüxũ̃, jerü nümagü ga n̲goxogü
rü nüxũ̃ nacua̲xgü na texé jiĩxũ̃.

Ngechuchu rü nanaxunagü ga ore ga mexũ̃ ga ngutaque̲xepataũ̃wachigü

(Lc 4.42-44)

35Rü ngunetüũ̃ ga taũta jangóonegu,
rü inaxũãchi ga Ngechuchu. Rü ĩãneãrü
jéaxüra ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa
naxũ na jéamaxũ̃ra jajumuxẽxũ̃ca̲x.
36Rü Chimáũ rü namücügümaã
Ngechuchuca̲x najadaugü. 37Rü
jexguma nüxũ̃ ijangaugügu, rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü rü cuxca̲x nadaugü
—nhanagürügü. 38Notürü ga nüma rü
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Ngĩxã rü toxnamana taxĩ náĩgü ja
ĩãnexãcügü ja ngaicamagünewa na
ngẽma rü ta chanaxunagüxũ̃ca̲x i ore i
mexũ̃! Erü woetama ngẽmaca̲x nixĩ i
Caparnáũãrü ĩãnewa íchaxũxũxũ̃. 39Rü
jemaãcü ga Ngechuchu rü guxũ̃ma ga
Gariréaanegu nixũãgüchigü. Rü
wüxichigü ga ĩãneãrü
ngutaque̲xepataũ̃wa rü nüxũ̃ nixuchigü
ga ore ga mexũ̃, rü ínajawoxũ̃ẽtanü ga
n̲goxogü.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexũ̃ca̲x najataanexẽẽ

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40Rü Ngechuchuca̲x nixũ ga wüxi ga
jatü ga chaxünemaã id̲aawecü. Rü
nape̲xegu najacaxã́pü̲xüãcüma

nhanagürü nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma cunaxwa̱xegu na choxũ curümexẽẽxũ, rü cuxṹ natauxcha na chauxca̱x cujataanexẽẽxũ —nhanagürü. [41]Rü Ngechuchuaxṹ nangechaũtümüũ ga guma jatü. Rü nüxũ ningõgü rü nhanagürü nüxũ: —Ngũ, chanaxwa̱xe. ¡Marü curüme! —nhanagürü. [42]Rü jexgumatama nüxṹ inajarüxo ga na nachaxünexũ ga guma jatü. Rü meãma naxca̱x nitaane. [43-44]Rü Ngechuchu rü jexgumatama ínajamu. Rü meãma nanaxucu̱xẽ rü nhanagürü nüxũ: —¡Dücax, tãũxũtáma texémaã nüxũ cuixu! ¡Notürü ngẽ́ma paixũtawa naxũ, rü cugü nüxũ jadauxẽẽ! ¡Rü curü mexẽẽca̱x nüxna jaxuaxũ i curü ãmare ga jema Muĩsé tüxũ muxũ na nüxũ nacuáxũca̱x i duũxũgü na curümexũ! —nhanagürü. [45]Notürü nüma ga guma jatü rü ínixũ rü inanaxügü ga na guxãmaãma nüxũ jaxuxũ ga jema nüxũ ngupetüxũ. Rü jemaca̱x ga Ngechuchu rü marü taxucürüwa ngóxũwama duũxũgüpe̱xewa ĩãnegügu naxücu. Notürü dauxchitagu ga ngextá duũxũgü ítaxuxũgu narüxã̱ũ̱x. Rü jéma naxca̱x naxĩĩxũ ga duũxũgü ga guxũãnewa ne ĩxũ.

Ngechuchu rü wüxi ga jatü ga na̱wãĩxãchicüca̱x najataanexẽẽ
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 [1-2]Rü jixcama ga nhuxre ga ngunexũwena rü wenaxãrü Caparnáũãrü ĩãnegu naxücu ga Ngechuchu. Rü jexguma duũxũgü nüxũ cuáchigagügu na ĩpatawa najexmaxũ, rü jéma nangutaque̱xegü ga muxũma ga duũxũgü. Rü düxwa ga ĩã̱xtüwa rü nanapá. Rü nüma ga Ngechuchu rü namaã nüxũ nixu ga ore i mexũ. [3]Rü jéma nangugü ga ãgümücü ga jatügü ga jéma nangetaũgüxũ ga wüxi ga jatü ga na̱wãĩxãchicü. [4]Notürü jema na namuxũchixũ ga duũxũgü, rü taxucürüwama Ngechuchuxũtawa nangugü. Rü jemaca̱x ínanapogüétü ga Ngechuchu íjexmaxũwa ga guma ĩpata. Rü jéma norü caruũgu ínanac̱hüxüetaũgü ga guma na̱wãĩxãchicü. [5]Rü jexguma Ngechuchu nüxũ da̱xgu ga nhuxãcü aixcuma na jaxõgüãxũ ga jema duũxũgü, rü nhanagürü nüxũ ga guma na̱wãĩxãchicü: —Pa Chaunex, curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ changechaũ —nhanagürü. [6-7]Notürü nhuxre ga ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü jéma narütogü. Rü naãẽwa nhaxũgu narüxĩnüẽ: —¿Nhuxãcü tama namuũ na ngẽmaãcü jadexaxũ? ¿Rü t̲acü Tupanamaã jaxugüxũ? Erü Tupanaxĩcatama nixĩ ja duũxũgüarü pecaduxũ ngechaũcü —nhaxũgu narüxĩnüẽ. [8]Notürü jexgumatama ga Ngechuchu rü nüxũ nicua̱xãchi ga jema nagu naxĩnüẽxũ, rü jemaca̱x nüxna naca rü nhanagürü nüxũ: —¿Tu̱xcüũ ngẽmagu perüxĩnüẽ i pemax? [9]—¿T̲acü nixĩ i rütauchamaẽxũ na namaã nüxũ ixuxũ ja daa na̱wãĩxãchicü:

"Curü pecadugü rü marü cuxṹ nüxũ changechaũ", rü e̱xna:

"¡Inachi, rü najaxu i curü caruũ, rü íixũ!" nhaxũ? [10-11]—Notürü nhu̱xma rü tá pexũ nüxũ chadauxẽẽ na Chaunatü núma choxũ muxũ na duũxũgüaxṹ nüxũ changechaũxũca̱x i norü pecadugü —nhanagürü. Rü jexguma jema

nhaxguwena rü guma naẇãĩxãchicüxũ̃
nhanagürü: —Cumaã nüxũ̃ chixu rü
¡inachi, rü najaxu i curü caruũ̃, rü
cupatawa naxũ! —nhanagürü. 12Rü
jexgumatama inachi ga guma iḏaawecü.
Rü nanajaxu ga norü caruũ̃, rü ínaxũxũ
napẹxewa ga guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü
ga jéma jexmagüxũ̃. Rü jemacạx ga
jema duũ̃xũ̃gü rü naḇaixãchiãẽgü, rü
Tupanaxũ̃ nicuạxüũ̃gü, rü nhanagürügü:
—Taguma nüxũ̃ tadau i ṯacü i nhaãrüũ̃
ixĩxũ̃ —nhanagürügü.

Lewícạx naca ga Ngechuchu

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13Rü jemawena rü wenaxãrü
naxtaacutüwa naxũ ga Ngechuchu. Rü
jema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü naxcạx
naxĩ. Rü nüma rü nanangúexẽẽ. 14Rü
jexguma jéma naxüpetügu ga
Ngechuchu, rü jéma nüxũ̃ nadau ga
Lewí ga Arupéu nane. Rü nüma ga Lewí
rü jéma narüto nawa ga jema nachica
ga duũ̃xũ̃güna dĩẽru ngĩxũ̃ ínajaxuxũ̃wa
naxcạx ga Romacũ̃ã̄xãrü ãẽxgacü jerü
woetama jema nixĩ ga norü puracü. Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Chawe rüxũ! —nhanagürü. Rü inachi
ga Lewí, rü nawe narüxũ. 15Rü jéma
Lewípatawa nachibü ga Ngechuchu. Rü
jéma nachibüe ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
ga Lewírüũ̃ Romaãrü ãẽxgacücạx dĩẽru
ngĩxũ̃ jauxgüxũ̃. Rü najexmagü ta ga
togü ga duũ̃xũ̃gü ga taxúema
nacümamaã taãẽgüxũ̃ ga jéma mechawa
rütogüxũ̃ namaã ga Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃gü. Jerü namu ga jema nawe
rüxĩxũ̃. 16Rü jéma najexmagü ta ga
nhuxre ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũ̃gü
ga Muĩséarü mugüwa ngṵxẽẽtaegüxũ̃.
Rü jexguma nüxũ̃ nadaugügu ga jema
togümaã na nachibüxũ̃ ga Ngechuchu,
rü norü ngúexũ̃güna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Nhuxãcü i perü
ngúexẽẽruũ̃ rü namaã nachibü i
ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃gü i dĩẽruarü jauxwa
puracüexũ̃ rü duũ̃xũ̃gü i pecaduã̄xgüxũ̃?
—nhanagürügü. 17Rü jexguma jemaxũ̃
naxĩnügu ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Ngẽma poraexũ̃ rü tama
nanaxwạxe ja duturu, notürü ngẽma
iḏaaweexũ̃ waxi nixĩ i naxwạxexũ̃ ja
duturu. Chama rü tama mexũ̃güna na
chaxuxũ̃cạx nixĩ ga núma chaxũxũ̃,
notürü núma chaxũ na nüxna
chaxuxũ̃cạx i pecaduã̄xgüxũ̃
—nhanagürü.

Ngechuchuna aurechigacạx nacagüe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18Rü wüxi ga ngunexũ̃gu rü tama
nachibüe jerü Tupanacạx naxauree ga
Juã́ũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü ngúexũ̃gü rü
Parichéugüarü ngúexũ̃gü. Rü jemaxũ̃
nadaugügu ga nhuxre ga duũ̃xũ̃gü, rü
Ngechuchuxũ̃tawa naxĩ rü nüxna
najacagüe, rü nhanagürügü: —Ngẽma
Juã́ũãrü ngúexũ̃gü rü Parichéugüarü
ngúexũ̃gü rü naxauree. ¿Rü tṵxcüũ̃ i
curü ngúexũ̃gü i tama naxaureexũ̃?
—nhanagürügü. 19Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Ẹxna
wüxi i ngĩgüarü petawa rü pexcạx
namexũ̃ na naxaureexũ̃ i ngẽma nüxna
naxugüxũ̃ ega natanüwa nangẽxmagu i
ngẽma jatü i ngexwacax ãmaxũ̃? Pemaã
nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma natanüwa
nangẽxmajane i ngẽma jatü i
ngexwacax ãmaxũ̃ rü taxucürüwama

naxauree i ngẽma nüxna naxugüxũ.
20—Notürü wüxi i ngunexũ rü ngẽma
jatü i ngexwacax ãmaxũ rü tá
namücügüna nixũgachi. Rü ngẽma
ngunexũgu tá nixĩ i naxaureexũ. [Rü
chorü ngúexũgü rü taxucürüwama
naxauree i nhu̱xma erü natanüwa
changẽxma. Notürü ínangu tá i ngẽma
ngunexũ na nüxna chixũgachixũ, rü
ngẽxguma tá nixĩ i naxaureexũ.] 21—Rü
taxúema wüxi i naxchirutüchi i
ngexwacaxũxũmaã tanapaita i wüxi i
naxchiru i n̲g̲auxũ. Erü ngẽxguma
nanhaãchimügu i ngẽma natüchi i
ngexwacaxũxũ, rü tá nanagáuxẽẽ i
ngẽma n̲g̲auxũ i naxchiru. Rü noxriarü
jexera tá narügáu. 22—Rü ngẽxgumarüũ
ta taxúema ngexwacaxũcü ja wĩũ rü
wüxi i marü n̲g̲auxũ i naxchiũ i
naxcha̱xmünaxca̱xgu tajabacuchi. Erü
ngẽxguma ngẽmaãcü naxü̱xgu rü jima
wĩũ ja ngexwacaxũcü rü narüngu, rü tá
najawã̱ĩ̱xẽẽ i ngẽma naxchiũ i n̲g̲auxũ i
naxcha̱xmünaxca̱x. Rü ngẽxma tá
inajarüxo ja wĩũ rü naxchiũ rü ta. Rü
ngẽmaca̱x tanaxwa̱xe ja ngexwacaxũcü
ja wĩũ rü ngexwacaxũxũ i naxchiũgu
tajabacuchi. [Rü chorü ngu̱xẽẽtae i
ngexwacaxũxũ rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ
na taxucürüwama namaã nawüxiguxũ i
ngẽma nuxcümaũxũ i pecümagü
—nhanagürü ga Ngechuchu.]

Ngechuchuarü ngúexũgü rü trigu nibuxetanü ga ngũxchigaarü ngunexũgu

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23Wüxi ga ngũxchigaarü ngunexũgu
ga Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã
trigunecüwa nachopetü. Rü nümagü ga
norü ngúexũgü rü inaxĩãcüma
inanaxügüe ga trigu na jabuxetanüxũ.
24Rü jema Parichéugü rü Ngechuchuna
nacagü rü nhanagürügü: —Dücax ¿rü
tü̱xcüũ i curü ngúexũgü rü nanaxügü i
ngẽma tama mexũ i ngũxchigaarü
ngunexũgu na naxüxü? —nhanagürügü.
25Notürü nüma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —¿Taguma e̱xna
poperawa nüxũ pedau ga t̲acü na
naxüxũ ga nuxcümaũcü ga ã̱ẽxgacü ga
Dawí rü natanüxũgü ga jexguma õna
nüxṹ tau̱xgu rü nataijaegu? 26Rü
jexguma paigüarü ã̱ẽxgacü jixĩgu ga
Abiatáru, rü Dawí rü Tupanapatagu
naxücu. Rü nanangõ̱x ga jema põũ ga
üünexũ ga paigüca̱xicatama ixĩxũ. Rü
nüma ga Dawí rü natanüxũmaã rü ta
nangau ga jema põũ —nhanagürü.
27Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Ngẽma
ngũxchigaarü ngunexũ rü duũxũgüca̱x
nixĩ ga naxüxũ. Rü tama ngũxchigaarü
ngunexũca̱x nixĩ ga naxüxũ ga duũxũgü.
28—Rü ngẽmaca̱x ja Tupana Nane ja
duũxũxũ ixĩcü rü namaã inacua̱x ta i
ngũxchigaarü ngunexũ —nhanagürü.

Wüxi ga jatü ga jumécüchiga

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 1Rü wenaxãrü ngutaque̱xepataũgu
naxücu ga Ngechuchu. Rü jéma
najexma ga wüxi ga jatü ga norü
wüxichacüüwa jumécü. 2Rü jema
Parichéugü, rü Ngechuchuxũ
nangugügü ngoxi tá namexẽẽã ga
ngũxchigaarü ngunexũgu, na jemaãcü
nüxṹ najexmaxũca̱x ga t̲acüca̱x na
ínaxuaxũgüãxũ. 3Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ ga guma
jumécü: —¡Írüda, rü nuxã ngãxũtanügu

jachi! —nhanagürü. 4Rü jexguma ga
Ngechuchu rü jema togü ga jéma
jexmagüxũna naca, rü nhanagürü nüxũ:
—¿Ṯacü nixĩ i mexũ na naxüxũ i
ngũxchigaarü ngunexũgu? ¿Namexũ na
naxüxũ i mexũ rü ẹxna chixexũ? ¿Rü
namexũ na namaxẽẽxũ rü ẹxna jamáxũ?
—nhanagürü. Notürü ga nümagü rü
jexma najarüngeạxgümare. 5Rü nüma
ga Ngechuchu rü nuchametüãcüma
nüxũ nidaugüãchi ga jema nüxũ
íchomaẽguãchixũ. Rü nangechaũ jerü
tama inaxĩnüẽchaũ ga jema duũxũgü.
Rü guma jatüxũ nhanagürü:
—¡Ijanawẹxãchixẽẽ ja cuxmẹx!
—nhanagürü. Rü jexguma ga guma jatü
rü nügü inajarüwẹxãchimẹxẽxẽẽ. Rü
jexgumatama rü narümexmẹx. 6Notürü
jexguma jemaxũ nadaugügu ga
Parichéugü, rü ínachoxũ ga jéma. Rü
Eruditanüxũmaã inanaxügüe ga na
naxcạx nadaugüxũ ga nhuxãcü tá na
Ngechuchuxũ jamạxgüxũ.

Naxtaacutüwa Ngechuchucạx nangutaquẹxegü ga muxũma ga duũxũgü

7Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã
naxtaacutüwa naxũ. Rü muxũma ga
duũxũgü ga Gariréaanecụ̃ạ̃x rü nawe
narüxĩ. 8Rü jexguma nüxũ
nacuáchigagügu ga guxũma ga jema
mexũgü ga naxüxũ ga Ngechuchu, rü
naxcạx naxĩtaquẹxe ga muxũma ga
duũxũgü ga Judéaanecụ̃ạ̃x, rü
Jerucharéũcụ̃ạ̃x, rü Iduméããnecụ̃ạ̃x, rü
Judãũãrü tocutücụ̃ạ̃x rü jema naãne ga
Tiru rü Chidãũãrü ĩãnegü nawa
jexmaxũcụ̃ạ̃x. 9Rü jemacạx ga
Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ namu
na wüxi ja ngue naxcạx
namexẽẽgüxũcạx na tama jéma
jaxũxtügüãxũcạx ga jema muxũma ga
duũxũgü. 10Jerü nüma rü nanameẽxẽẽ
ga muxũma, rü jemacạx guxũma ga
jema iḏaaweexũ rü naxcạx naxĩ na nüxũ
jangõgügüxũcạx. 11Rü jexguma jema
ṉgoxoạ̃xgüxũ ga duũxũgü nüxũ
daugügu, rü napẹxegu nacaxãpụ̃xügü rü
tagaãcü nhanagürügü: —Cuma nixĩ ja
Tupana Nane cuiĩxũ —nhanagürügü.
12Notürü nüma ga Ngechuchu rü
poraãcü najaxucụxẽgü na tama
duũxũgümaã nüxũ jaxugüexũcạx ga
nachiga.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũgü na toxnamana namugüãxũcạx

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13Rü jemawena ga Ngechuchu rü wüxi
ga mạxpũnewa ínaxũãchi. Rü jéma
naxcạx naca ga jema ngúexũgü ga nüma
nanaxwạxexũ. Rü naxũtagu
naxĩtaquẹxegü. 14Rü jematanüwa
najadexechi ga 12 ga norü ngúexũgü na
namücügüxũchi jiĩxũcạx, rü na
jamugüãxũcạx ga norü orearü unagüwa.
Rü jemagü rü Imugüxũgu nanaxüéga.
15Rü pora nüxna naxã na Tupanaãrü
poramaã ínawoxũãxũcạx ga ṉgoxogü.
16Rü nhaãgü nixĩ ga naẽga ga jema 12
ga norü ngúexũgü ga jadexechixũ. Rü
wüxi nixĩ ga Chimáũ ga Pedrugu
naxüégaxũ. 17Rü togü nixĩ ga Tiagu rü
naẽneẽ ga Juãũ. Rü nümagü rü Zebedéu
nanegü nixĩ. Rü Ngechuchu rü
Boanéregu nanaxüéga. Rü ngẽma nixĩ i
Duruanexũ Nanegü —nhaxũchiga. 18Rü
togü nixĩ ga Ãdré, rü Piripi, rü

Baturuméũ, rü Mateu, rü Tumé, rü Tiagu ga Arupéu nane, rü Tadéu, rü Chimáũ ga iporaãẽcüücü. 19Rü to nixĩ ga Juda ga Icarióti ga jixcama bexma Ngechuchuxũ íxuaxũxũ.

"Ngechuchu rü ṉgoxoarü poramaã napuracü" nhanagürügü
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20Rü jemawena rü wüxi ga ĩpatagu naxücu ga Ngechuchu. Rü wenaxãrü naxcạx nangutaquẹxegü ga muxũma ga duũxũgü. Rü jemacạx woo na nachibüexũcạx rü nangechicagü ga nüma rü norü ngúexũgü. 21Rü jexguma jemaxũ taxĩnüẽgu ga guxema natanüxũgü ga Ngechuchu, rü ítajadaugü na tajagagüxũcạx, jerü nüxũ tixugügü rü: —Naxãũãẽmare —nhatagürügü. 22Rü jexgumarüũ ta ga jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ ga Jerucharéũwa ne ĩxũ, rü nhanagürügü: —Nhaã jatü i Ngechuchu, rü ṉgoxogünatü i Beuchebúarü poramaã nixĩ i ínawoxũãxũ i ṉgoxogü —nhanagürügü. 23Notürü ga Ngechuchu rü naxcạx naca ga jema ngúexẽẽruũgü. Rü wüxi ga cuạxruũxũ namaã nixu, rü nhanagürü: —¿Rü nhuxãcü i Chataná i nügütama ínatạxüchixũ? 24—Rü ngẽxguma chi wüxi i nachiũãnecũãx i duũxũgü rü nügütanüxũwatama nügü nadaixgu, rü taxuacüma natai i ngẽma nachiũãne. 25—Rü ngẽxguma chi wüxi ja ĩpatacũãx nügü itojegu, rü taxuacüma natai ja jima ĩpata. 26—Rü ngẽxgumarüũ chi ta nixĩ i Chataná ega nügümaã nanuxgu rü nügü jamạxgu, rü taxuacü chima natai i ngẽxguma. Rü chi ngẽxma nagụx. 27—Rü taxuacüma texé wüxi ja jatü ja poracüpatagu taxücu na nüxna tanapuxũxũcạx i norü ngẽmaxũgü, ega tama tajanạĩxiragu. Erü ngẽmaãcüxca tá nixĩ i tüxũ nanguxũxũ na tanapuxũxũ i norü ngẽmaxũgü. 28—Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü Tupana tá nüxṹ nüxũ nangechaũ i duũxũgü i guxũma i norü pecadugü rü guxũma i ṭacü i chixexũ i namaã jadexagüxũ. 29—Notürü texé ja chixexũ namaã ixugüxe i Tupanaãẽ i Üünexũ, rü tagutáma tüxṹ nüxũ nangechaũ ja Tupana. Rü guxũgutáma chixexũwa tüxũ natạx —nhanagürü. 30Rü jema nhanagürü ga Ngechuchu, jerü jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ rü: "Nanạgoxoạx" nhanagürügü nüxũ.

Ngechuchuarü mama rü naẽneẽgü rü ítangugü
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31Rü jexgumajane rü ítangugü ga Ngechuchuarü mama rü naẽneẽgü. Notürü ĩpataarü düxétügu tarücho, rü naxcạx jéma tangemagü. 32Rü jema duũxũgü ga Ngechuchuxũ íchomaẽguãchixũ, rü nhanagürügü nüxũ: —Curü mama rü cueneẽgü rü cuejạxgü, rü jéa düxétüwa tangẽxmagü, rü cuxcạx tadaugü —nhanagürügü. 33Rü nüma nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Texé tixĩ ja chaue rü chaueneẽgü? —nhanagürü. 34Rü jema nüxũ íchomaẽguãchixũxũ nidaugüãchi, rü nhanagürü: —Rü daxegü tixĩ ja chaue rü chaueneẽgü. 35—Erü guxãma ja texé ja naxũxe i Tupanaãrü ngúchaũ, rü

jíxema tixĩ ja chaueneẽ rü chauejax rü chaue —nhanagürü.

Ore ga cuaxruũ̃ ga wüxi ga jatü ga toecügu ixuxũ̃
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 [1]Rü wenaxãrü inanaxügü ga Ngechuchu ga na nangúexẽẽãxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga guma naxtaxaãnacüwa. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü jéma naxcax nangutaquexegü. Rü jemacax düxwa wüxi ga ngue ga jéma naxtaxawa jexmanegu nixüe ga Ngechuchu, rü gumawa narüto. Rü jema duũ̃xũ̃gü rü naxtaxaãnacügu narücho. [2-3]Rü jexguma ga Ngechuchu rü inanaxügü ga muxũ̃ma ga ore ga cuaxruũ̃wa na nangúexẽẽãxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. Rü norü nguxẽẽtaewa rü nhanagürü: —¡Dücax, iperüxĩnüẽ i nhaã ore! Wüxi ga jatü ga toecü rü triguarü towa naxũ. [4]—Rü jexguma triguchiremaã nagüaneãgu, rü nhuxre ga triguchire rü namagu naji. Rü ínangugü ga werigü, rü nanawecu. [5]—Rü náĩgü ga triguchire rü nutatanügu naji ga ngextá ínachicaxũ̃wa ga waixũ̃mü. Rü paxa narüxügü ga guma triguchire, jerü ga waixũ̃mü rü tama najaxcü. [6]—Notürü jexguma nangunagügu ga üaxcü, rü ínanagu ga guma trigu rü narünhexgü. Rü najue, jerü tama poraãcü nixãmaxã. [7]—Rü náĩgü ga triguchire rü toranecügu naji. Rü jexguma najaegu ga tora, rü guma triguxũ̃ inawocu, rü jemacax tama nixo. [8]—Notürü náĩgü ga triguchire rü mexũ̃ ga waixũ̃mügu naji. Rü meãma najae, rü muxũ̃ma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü nümaxũ̃reewa rü 30 püxü ínanguxuchi ga norü o, rü náĩgüwa rü 60, rü náĩgüwa rü 100 —nhanagürü. [9]Rü nhuxmachi nhanagürü ta: —Rü jíxema ãchixẽgüxe, ¡rü nüxũ̃ taxĩnüẽ i nhaã ore! —nhanagürü.

Tacücax nixĩ ga jema ore ga cuaxruũ̃gügu ixuxũ̃
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

[10]Rü jemawena ga jexguma nanüxĩcaxgu ga Ngechuchu, rü jema naxũ̃tagugüxũ̃ wüxigu namaã ga jema 12 ga norü ngúexũ̃gü, rü nüxna nacagüe ga na tacüchiga jiĩxũ̃ ga jema ore ga cuaxruũ̃gu ixuxũ̃. [11-12]Rü nüma nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —Tupana rü pexũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽẽ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i taxuũ̃ma i togü nüxũ̃ cuáxũ̃ na nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ i nümax. Notürü ngẽma togü i tama tatanüxũ̃ ixĩxũ̃cax rü cuaxruũ̃gu chajaxuãcüma namaã nüxũ̃ chixu i ore na woo nüxũ̃ nadaunügu rü nhama tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃rüũ̃ na jiĩxũ̃cax, rü woo nüxũ̃ naxĩnüẽgu rü tama nüxũ̃ na nacuaxgüxũ̃cax. Rü ngẽmaãcü namaã nüxũ̃ chixu na tama nüxũ̃ naxoexũ̃cax i nacüma i chixexũ̃ rü tama Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃cax i norü pecadugü —nhanagürü.

Ngechuchu rü meã nanangoxẽẽ ga jema ore ga cuaxruũ̃ ga toecüchigagu jaxuxũ̃
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

[13]Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃: —¿Pema rü ta exna tama nüxũ̃ pecuaxgü na tacüchiga jiĩxũ̃ i ngẽma cuaxruũ̃ i nüxũ̃ chixuxũ̃? ¿Rü nhuxũcürüwa tá nüxũ̃ nacuaxgü i ngẽma togü? [14]—Rü jíxema toexe, rü jíxema tixĩ ja ore i

mexũ̃ unagüxe. 15—Rü nangẽxma i
duũ̃xũ̃gü i guma triguchire ga namagu
j̱ixũ̃nerüũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü nümagü rü nüxũ̃
naxĩnüẽ i ore i mexũ̃, notürü jixcama
marü nüxũ̃ naxĩnüẽguwena, ngẽma
nangu i Chataná rü nüxna nanapu i
ngẽma ore i mexũ̃ ga noxri jaxõgüxũ̃.
16—Rü togü rü ngẽma triguchire ga
nutatanügu j̱ixũ̃nerüũ̃ nixĩgü. Rü
ngẽmagü nixĩ i nüxũ̃ ĩnüẽxũ̃ i ore i mexũ̃,
rü taãẽãcüma najauxgüxũ̃. 17—Notürü
ngẽma na tama aixcuma nagu naxĩnüẽxũ̃
i ngẽma ore, rü paxaãchitama najaxõgü.
Rü ngẽmaca̱x i jixcama ngẽxguma
ngẽma oregagu guxchaxũ̃gü nüxũ̃
üpetügu rü e̱xna duũ̃xũ̃gü nachi aiegu,
rü nüxũ̃ narüxoe i ngẽma ore ga noxri
jaxõgüxũ̃. 18-19—Rü togü rü guma
triguchire ga toranecügu j̱ixũ̃nerüũ̃
nixĩgü. Nümagü rü nüxũ̃ naxĩnüẽ i
ngẽma ore i mexũ̃, notürü nhama i
naãneãrü ngẽmaxũ̃güca̱x naxoegaãẽgü
rü norü dĩẽruguama narüxĩnüẽ, rü
nanaxwa̱xegü i nüxṹ na nangẽxmaxũ̃ i
muxũ̃ma i to i norü ngẽmaxũ̃gü. Rü
guxũ̃ma i ngẽma rü nüxũ̃ nüxũ̃
inajarüngümaẽxẽẽ i ngẽma ore i mexũ̃ rü
nüxũ̃ nüxũ̃ narüxoexẽẽ na tama
naxügüãxũ̃ca̱x i ngẽma mexũ̃ i Tupana
nüxṹ naxwa̱xexũ̃. 20—Rü togü rü guma
triguchire ga mexũ̃ ga waixũ̃mügu
j̱ixũ̃nerüũ̃ nixĩgü. Ngẽmagü nixĩ i nüxũ̃
ĩnüẽxũ̃ i ore i mexũ̃ rü najauxgüxũ̃ rü
meã Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma maxẽxũ̃.
Rü nümaxũ̃ rü guma trigu ga 30 pü̱xü
nawa ínguxuchinerüũ̃ nixĩgü. Rü
nümaxũ̃ rü guma 60 pü̱xü nawa
ínguxuchinerüũ̃ nixĩgü. Rü nümaxũ̃ rü
guma 100 pü̱xü nawa ínguxuchinerüũ̃
nixĩgü —nhanagürü.

Ore ga cua̱xruũ̃ ga omügu ixuxũ̃
(Lc 8.16-18)

21Rü jexgumarüũ̃ ta nhanagürü nüxũ̃:
—¿E̱xna nuã tanange i wüxi i omü na
wüxi i caichã́ũtüũ̃gu rü e̱xna wüxi i
pechicatüũ̃gu na jaxücuchixũ̃ca̱x? Tama
ngẽmaãcü nixĩ, erü wüxi i omü rü
dauxnagu tanaxünagü na ngẽma
inabaxixũ̃ca̱x. 22—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i
guxũ̃ma i ṯacü iicúxũ̃, rü jixcüra rü
duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nacua̱xgüama. Rü
guxũ̃ma i ngẽma nhu̱xma duũ̃xũ̃güca̱x
ẽxũ̃guxũ̃ rü tá nango̱xoma i jixcüra.
23—Rü jíxema ãchi̱xẽgüxe, ¡rü nüxũ̃
taxĩnüẽ i ngẽma ore! —nhanagürü. 24Rü
jexgumarüũ̃ ta nhanagürü nüxũ̃: —¡Meã
naga pexĩnüẽ i ngẽma nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃!
Rü ngẽma pema naga na pexĩnüẽxũ̃rüũ̃
tá nixĩ i Tupana i pexna naxããxũ̃ i cua̱x.
Rü naẽ́tü tá poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ.
25—Rü pemaã nüxũ̃ chixu, rü texé ja
aixcuma naga ĩnüxẽ i nhaã ore i mexũ̃
rü Tupana rü jexeraãcü tá tüxũ̃ nüxũ̃
nacua̱xẽẽ. Notürü jíxema tama naga
ĩnüxẽ i nhaã ore rü Tupana tá tüxna
nanajaxu i ngẽma íraxũ̃ i cua̱x i tüxṹ
ngẽxmachiréxũ̃ —nhanagürü.

Ore ga cua̱xruũ̃ ga triguchire i rüxüxũ̃gu ixuxũ̃

26Rü Ngechuchu rü nhanagürü ta:
—Pemaã tá nüxũ̃ chixu i wüxi i ore i
cua̱xruũ̃ na nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x na
nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana.
Rü wüxi ja jatü rü waixũ̃mügu nanato
ja triguchire. 27—Rü nüma ja jatü rü
chütacü nape rü moxũ̃ãcü ínarüda, rü
joxni ja jima triguchire rü narüxü rü
nijachigü. Notürü nüma ja jatü rü tama

nüxũ̃ nacua̱x na nhuxãcü na naxüxũ̃ rü
na najaxũ̃. 28—Rü ngẽmaãcü i ngẽma
waixũ̃mü rü nüẽchamatama nanaxüxẽẽ
ja jima triguchire. Rü naãtügüxira
narüxü rü jixcama i nachacu rü
ngẽmawena nachacuwa nanguxũ̃ i norü
o. 29—Rü ngẽxguma marü jadaxgu i
ngẽma norü o, rü nanabuxu erü marü
nawa nangu i norü buxgü
—nhanagürü.

Cua̱xruũ̃ ga motachachiregu ixuxũ̃
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—¿Nhuxãcü nixĩ i ãẽ̱xgacü na jiĩxũ̃ ja
Tupana, rü nananhuxraxũ̃ i nüma
ãẽ̱xgacü íjiĩxũ̃wa? ¿Rü ṯacügu tá
tanangu? 31-32—Rü wüxi ja
motachachire ja waixũ̃mügu itoxũ̃nerüũ̃
nixĩ. Rü woo guxũ̃nema ja
nanetüchirexũ̃ narüxíramaẽ, notürü
ngẽxguma inatoxgu, rü narüxü rü naja
nhu̱xmata guxũ̃ma i togü i nanetüxũ̃
najexera. Rü nachacüü rü nita, rü woo
werigü rü natanügu nixüachiãũ̃
—nhanagürü.

**Cua̱xruũ̃gu ixuxũ̃ ga oremaã
nidexa ga Ngechuchu**
(Mt 13.34-35)

33Rü jemaãcü ga Ngechuchu rü
muxũ̃ma ga najexgumaãchiraũ̃xũ̃ ga
cua̱xruũ̃gümaã nanangúexẽẽ ga
duũ̃xũ̃gü. Notürü jema cua̱xruũ̃gü rü
tama jema duũ̃xũ̃güarü cua̱xũ̃
nangupetü. 34Rü cua̱xruũ̃gu
ixuxũ̃xĩcatama nixĩ ga norü ngu̱xẽẽtae.
Rü jixcama ga jexguma nanüxĩca̱xgügu,
rü norü ngúexũ̃gücа̱x meãma
nanango̱xẽẽ ga guxũ̃ma.

**Ngechuchu rü buanecüxũ̃ rü
juãpexũ̃ ínajachaxãchixẽẽ**
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35Rü jematama ngunexũ̃gu ga marü
nachütachaũ̃gu, rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü:
—¡Ngĩxã rü naxtaxaarü tocutüwa taxĩ!
—nhanagürü. 36Rü jexguma duũ̃xũ̃güna
jéma inaxĩãchi. Rü norü ngúexũ̃gü rü
Ngechuchuxũ̃ nigagü nagu ga guma
ngue ga marü nawa najexmane. Rü
jexgumarüũ̃ ta ga togü ga duũ̃xũ̃gü rü
náĩgü ga nguegügu ínajaxümücügü.
37Rü jexguma jaxãũ̃jane rü inaxü ga
wüxi ga buanecü ga taxüchicü. Rü
jema na nataxüchixũ̃ ga buanecü, rü
guma nguegu nijaxcuchichigü ga juãpe,
rü jemaca̱x inabaxũ̃güchaũ̃. 38Notürü
ga Ngechuchu rü guma nguechinüwa
wüxi ga cüxeruũ̃gu naca, rü jéma nape.
Rü ínanaba̱ixgügü, rü nhanagürügü
nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, ¿e̱xna curü
me nixĩ na nuxma ibaxũ̃güxũ̃?
—nhanagürügü. 39Rü jexguma ínarüda
ga Ngechuchu. Rü buanecüna nachogü
rü nhanagürü nüxũ̃ ga guma naxtaxa:
—¡Ijarüchiane rü íjachaxãchi!
—nhanagürü. Rü ínajachaxãchi ga
buanecü rü guxũ̃wama
ínachaxanemare. 40Rü jemawena ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nhanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃ ngẽmaãcü
poraãcü pemuũ̃ẽ? ¿Nhu̱xma rü ta e̱xna
tama aixcuma pejaxõgü? —nhanagürü.
41Notürü nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü
poraãcü namuũ̃ẽ. Rü nügüna nacagüe
rü nhanagürügü: —¿Texe e̱xna nixĩ ja
daa rü a̱i̱xrücü ja buanecü rü juãpe rü
naga naxĩnüẽxũ̃? —nhanagürügü.

Jatü ga Gadaracũãx ga ngoxogü nawa jexmagücü
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 [1]Rü naxtaxaarü tocutüwa nangugü ga Gadaraanewa. [2-3]Rü jexguma marü nguewa ínaxüegu ga Ngechuchu, rü jéma naxcax nixũ ga wüxi ga jatü ga ngoxo nawa jexmaxũ. Rü jema jatü rü duũxẽgüchíquexewa ne naxũ, jerü jexma nixĩ ga janaxauchigünexũxũ. Rü taxúexũma nanguxũ na tajanáĩxũ, woo curẽtigümaã. [4]Rü woo muẽxpüxcüna curẽtigümaã najanaĩxparagü rü najanaĩxchacüügü, notürü nüma rü guxũguma íraxũgu inanacauũgüama, rü jemaãcü taxúexũma nanguxũ. [5]Rü ngunecü rü chütacü rü juetachiquexetanügu rü naxpüxgügu nanaxauchigüane. Rü jexma nanacaeane, rü nutamaã nügügu napogü. [6]Notürü jexguma jaxũgutama Ngechuchuxũ nadaxgu, rü naxcax inanhaãchi, rü napexegu najacaxápüxü. [7]Rü aita naxüãcüma nhanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ nuã choxũ cujachixewe, Pa Ngechuchux, Pa Tupanaxũchi Nanex? Rü Tupanaégagu cuxũ chacaaxũ na tama ngúxũ choxũ cuingexẽẽxũcax —nhanagürü. [8]Rü jemaãcü nidexa ga jema ngoxo jerü Ngechuchu rü marü nhanagürü nüxũ: —Pa Ngoxox, ¡ínaxũxũ nawa ja jima jatü! —nhanagürü. [9]Rü jexguma ga Ngechuchu rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Tacü nixĩ i cuéga? —nhanagürü. Rü nüma ga ngoxo nanangãxũ, rü nhanagürü: —Muxũchixũ nixĩ i chauéga, erü tamu i tomax —nhanagürü. [10]Rü poraãcü Ngechuchuxũ nacaaxũgü na tama ínawoxũãxũcax ga jema naãnewa. [11]Rü jema nachicaarü ngaicamana ga naxpüxpechinüwa rü najexmagü ga muxũma ga cuchigü ga jéma chibüexũ. [12]Rü jemacax ga jema ngoxogü rü Ngechuchuxũ nacaaxũgü, rü nhanagürügü: —¡Ngẽma cuchitanüwa toxũ namugü na nagu tachocuxũcax! —nhanagürügü. [13]Rü Ngechuchu rü: —Ngũ —nhanagürü. Rü jexguma ga jema ngoxogü rü guma jatüwa ínachoxũ, rü jema cuchigügu najachocu. Rü jema cuchigü ga maneca 2000 ixĩgüxũ rü inaxũãchi, rü naxtaxacutüarü maxpũxũwa najarüjuxgü. Rü jexma naji. [14]Rü jema cuchigüarü daruũgü rü ĩãnewa nabuxmü. Rü ĩãnewa rü jema ĩãneãrü ngaicamana ipeagüxũ ga duũxũgütanüwa nüxũ najarüxugügü ga jema üpetüxũ. Rü ga duũxũgü rü ínajadaugü. [15]Rü jexguma Ngechuchu íjexmaxũwa nangugügu, rü jéma nüxũ nadaugü ga guma jatü ga ngoxoãxchirécü. Rü jéma narüto, rü naxãxchiru, rü meãma naãẽxũ nacuax. Rü poraãcü nabaixãchiãẽgü ga duũxũgü. [16]Rü jema cuchigüarü daruũgü ga nüxũ daugüxũ ga tacü na nüxũ ngupetüxũ ga guma jatü ga ngoxoãxchirécü rü tacü nüxũ na ngupetüxũ ga jema cuchigü, rü jema nixĩ ga togü ga duũxũgümaã nüxũ ixugüexũ ga guxũma ga jema ngupetüxũ. [17]Rü jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu ga duũxũgü, rü inanaxügüe ga Ngechuchuxũ na nacaaxũgüxũ ga na ínaxũxũxũcax ga jema naãnewa. [18]Rü jexguma wenaxãrü nguegu jaxüegu ga Ngechuchu, rü guma jatü ga ngoxoãxchirécü, rü nüxũ nacaaxũ na

Ngechuchuwe naxũxũcax. 19Notürü ga
Ngechuchu rü tama nanaxwaxe, rü
nhanagürü nüxũ: —¡Cuchiũwa naxũ rü
cutanüxũmaã nüxũ jarüxu i guxũma i
ngẽma cuxcax naxüxũ ja Cori ja Tupana,
rü nhuxãcü nüxũ na
cungechaũtümüũxũ! —nhanagürü. 20Rü
nüma ga guma jatü rü ínixũ. Rü
inanaxügü ga guxũma ga
Decaporíchiuanewa jexmagüne ga
ĩãnegüwa nüxũ na jaxuxũ ga jema
Ngechuchu naxcax üxũ. Rü guxũma ga
duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü.

Jáiruxacüchiga rü jema nge ga Ngechuchuchirugu ingõgücüchiga
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21Rü jexguma nguegu naxtaxaarü
tocutüwa nataegugu ga Ngechuchu, rü
muxũma ga duũxũgü rü naxcax jéma
nangutaquexegü. Rü nüma rü
naxtaapechinüwa najexma. 22Rü
jexguma jéma najexmajane, rü jéma
naxũtawa nangu ga
ngutaquexepataũãrü ãẽxgacü ga Jáirugu
ãẽgacü. Rü jexguma Ngechuchuxũ
nadaxgu, rü napexegu nanangücuchi.
23Rü poraãcü nüxũ nacaaxũ, rü
nhanagürü nüxũ: —Chauxacü rü
ituraxũchi. Rü chanaxwaxe i ngẽma
cuxũ na ngĩxũ cujarüngõgüxũcax na
ngĩxcax jataanexũcax rü namaxũxũcax
—nhanagürü. 24Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nawe narüxũ. Rü
muxũma ga duũxũgü ínajaxümücügü.
Rü jéma najaxãũxtügü. 25Rü jema muxũ
ga duũxũgütanüwa ijexma ga wüxi ga
nge ga 12 ga taunecü idaawecü namaã
ga na naxãgüechaxũ. 26Rü muxũma ga
duturugü ngĩxũ naxüxũgü rü poraãcü
ngúxũ ngĩxũ ningexẽẽgü. Rü jemaãcü
notücaxma ngĩxũ iguxẽẽ ga guxcü ga
ngĩrü dĩẽru. Notürü tama ngĩxcax
nitaaneẽga, rü nijexeraguchigüama ga
ngĩrü daawe. 27Rü ũpaacü togüaxwa
Ngechuchuchigaxũ ixĩnü. Rü jemacax
jéma ixũ. Rü natanüwa ga jema
muxũma ga duũxũgü rü
Ngechuchuweama ne ixũ rü naxchirugu
ijangõgü. 28Jerü nhaxũgu irüxĩnü:
—Ngẽxguma chi naxchiruxũmare
chingõgügu, rü chi chauxcax nitaane
—nhaxũgu iruxĩnü. 29Rü jexgumatama
ínajachaxãchi ga ngĩgü, rü nüxũ
ijacuaxãchi ga ngĩxĩnewa ga marü na
namexũ ga jema na jadaawexũ.
30Notürü ga Ngechuchu rü nüxũ
nicuaxãchi ga na nawa ínaxũxũxũ ga
pora. Rü naxcax nadauegu ga jema
muxũma ga duũxũgü, rü nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿Texé tixĩ ja
chauxchirugu ingõgüxe? —nhanagürü.
31Rü norü ngúexũgü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Cuma nüxũ cudau i
nhuxre i duũxũgü ngẽma cuxũ na
jaxãũtügüxũ rü ngẽxguma rü ta:
"¿Texé ja choxũ ingõgüxe?" nhacuxũ
—nhanagürügü. 32Notürü ga
Ngechuchu rü nüxũ nidaugüãchiama na
tüxũ nadauxũcax ga na texé na tiĩxũ ga
guxema nüxũ ingõgüxe. 33Rü jexguma
ga jema nge rü ngĩrü muũmaã
jaduruxãcüma naxũtawa ingu, jerü
nüxũ icuax ga tacü na ngĩxũ ngupetüxũ.
Rü napexegu ijacaxãpüxü, rü
aixcumaxũchi namaã nüxũ ijaxu ga
guxũma. 34Rü nüma ga Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ: —Pa Chauxacüx,
curüme erü cujaxõ. ¡Rü taãẽãcüma íixũ,
erü marü naxüxũ i curü daawe!

—nhanagürü. 35Rü jexguma
íjadexajane, jéma nangugü ga nhuxre ga
natanüxũgü ga guma
ngutaquẽxepataũãrü ãẽxgacü rü
nhanagürügü nüxũ: —Cuxacü rü marü
iju. ¿Tũxcüũ nüxũ cuchixeweecha ja
Ngúexẽẽruũ? —nhanagürügü. 36Notürü
ga Ngechuchu rü tama nüxũ
nacuáxchaũ ga jema duũxũgüarü dexa.
Rü jemacax guma ngutaquẽxepataũãrü
ãẽxgacüxũ nhanagürü: —¡Tãũ i
cumuũxũ, rü jaxõmare! —nhanagürü.
37Rü jexguma ga Ngechuchu rü
ínajagagü ga Pedru rü Tiagu rü Juãũ ga
Tiagueneẽ. Notürü tama nanaxwaxe na
texé ga togue nawe rüxĩxũ. 38Rü
jexguma guma ngutaquẽxepataũãrü
ãẽxgacüpatawa nangugügu, rü
Ngechuchu nüxũ nadau ga na
íjacuxcuxũ rü poraãcü aita naxüeãcüma
na naxauxexũ ga duũxũgü. 39Rü guma
ĩpatagu naxücu ga Ngechuchu, rü
nhanagürü: —¿Tũxcüũ ípecuxcu rü
ngẽmaãcü pexauxe? Ngẽma bucü rü
tama iju. Rü ipemare —nhanagürü.
40Rü nüxũ nacugüecüraxũãma ga
duũxũgü. Notürü nüma ga Ngechuchu
rü ĩãxtüwa nanamugü ga guxũma. Rü
naxcax naca ga jema bucü ngĩnatü, rü
ngĩẽ, rü jema namücügü, rü namaã
nixücu ga ínajexmaxũwa ga jema bucü.
41Rü ngĩxmẽxgu najajauxãchi, rü
nhanagürü ngĩxũ: —Tarita cumi
—nhanagürü. Rü ngẽma ore rü
nhaxũchiga nixĩ:
"¡Inachi, Pa Bucü, nhacharügü cuxũ!"
nhaxũchiga nixĩ. 42Rü jexgumatama ga
jema bucü ga 12 ga taunecü ngĩxũ
jexmaxcü, rü ífirüda rü ijaxũ. Rü
poraãcü nabaixãchiãẽgü ga duũxũgü.
43Notürü ga Ngechuchu rü poraãcü
nüxna nanachuxu na taxúemaãma nüxũ
jaxugüexũcax ga jema ngupetüxũ. Rü
nhuxmachi nanamu na ngĩxũ
naxüwemügüxũcax ga jema bucü.

Nacharétuwa najexma ga Ngechuchu

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 1Rü jéma inaxũãchi ga Ngechuchu,
rü guma ĩãne ga Nacharétu ga
nawa najaxũnewatama naxũ. Rü norü
ngúexũgü rü nawe narüxĩ. 2Rü jexguma
ngũxchigaarü ngunexũwa nanguxgu rü
inanaxügü ga na nangúexẽẽtaexũ ga
ngutaquẽxepataũwa. Rü jema muxũma
ga duũxũgü ga jéma irüxĩnüẽxũ, rü
nabaixãchiãẽgü. Rü nügüna nacagüe rü
nhanagürügü: —¿Ngextá naxcax nangux
i guxũma i ngẽma nguxẽẽtae? ¿Rü
ngextá nanajaxu i ngẽma cuax? ¿Rü
nhuxãcü nanaxü i ngẽma mexũgü i
taxũgü i naxüxũ? 3—¿Taux exna nhaã
jiĩxũ i carpinteru i Ngechuchu, i María
ngĩne, ja Tiagu rü Juche rü Chimáũ rü
Juda naẽneẽ ixĩcü? ¿Rü taux exna i
naẽjaxgü rü nuxma tatanügu
naxãchiũgüxũ? —nhanagürügü. Rü
jemacax ga jema duũxũgü rü tama naga
naxĩnüẽchaũ. 4Notürü ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Wüxi i Tupanaãrü
orearü uruũ rü guxũwama i duũxũgü rü
nüxũ nangechaũgü. Notürü norü
ĩãnewatama rü natanüxũgütanüwatama
rü napatawatama rü tama aixcuma
nüxũ nangechaũgü —nhanagürü. 5Rü
jemacax taxuacüma jéma nanaxü ga
muxũma ga mexũgü ga Tupanaãrü
poramaã naxüxũ. Rü noxretama ga
duũxũgü ga idaaweexũxũxĩcatama

ningõgü rü naxcax najataanexẽẽgü. 6Rü
nabaixãchiãẽ ga Ngechuchu, jerü jema
duũxũgü rü tama nüxṹ najaxõgü.

**Ngechuchu rü norü ngúexũgüxũ
nimugü na nüxũ janaxugüexũcax
ga Tupanachiga**
(Mt 10.5-15)

Rü Ngechuchu rü guma
ngaicamagüne ga ĩãnexãcügügu
nixũgüchigü, rü najangúexẽẽchigü ga
duũxũgü. 7Rü naxcax naca ga jema 12
ga norü ngúexũgü, rü inanaxügü ga na
namuãxũ ga taxrechigü. Rü nüxna
nanaxã ga pora na ínawoxũãxũcax ga
ngoxogü. 8Rü nüxna naxãga ga na
taxuũma íjangegüxũcax ga namawa, rü
bai ga chacu rü bai ga põũ rü bai ga
norü dĩẽru. Rü nanaxwaxe ga
naxnetüxũxĩcatama na íjangegüxũ. 9Rü
namaã nüxũ nixu na nacuaixcuxũ ga
norü chapatu. Notürü tama nanaxwaxe
ga taxre ga naxchiru na íjangegüxũ.
10Rü nhanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma
wüxi ja ĩãnewa wüxi ja ĩgu pechocuxgu,
¡rü ngẽxma pepegü nhuxmata pema
nhuxgu ngẽ́ma ipexĩãchix nawa ja jima
ĩãne! 11—Rü ngẽxguma ngexnerüṹne ja
ĩãnewa tama meã pexũ najauxgüchaũgu
rü tama pexṹ inaxĩnüẽchaũgu, ¡rü
ípechoxũ i ngẽ́ma! Rü ngẽxguma
ipexĩãchigu, ¡rü ipenapagü i perü
üxaxũcutü na ngẽmawa nüxũ
nacuaxgüxũcax na nataxüchixũ tá i norü
pocu i ngẽxguma naguxgu i naãne!
—nhanagürü. 12Rü jexguma inaxĩãchi
ga norü ngúexũgü. Rü duũxũgümaã
nüxũ nixugüe ga na nüxũ naxoexũcax
ga nacüma ga chixexũ rü Tupanacax na
nadaugüxũcax. 13Rü ínanawoxũ ta ga
muxũma ga ngoxogü. Rü chixũmaã
jachagüãcüma nanameẽxẽẽ ga muxũma
ga idaaweexũ.

Naju ga Juãũ ga baiũxẽẽruũ
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14Rü Ngechuchuchigaxũ naxĩnü ga
ãẽxgacü ga Erudi, jerü guxũwama
duũxũgü poraãcü nachiga nidexagü. Rü
jexguma ga Erudi rü nhanagürü: —Rü
ngẽma Ngechuchu nixĩ i Juãũ i
baiũxẽẽruũ ixĩxũ rü wena namaxũ, rü
ngẽmacax nixĩ i nüxṹ nangẽxmaxũ i
pora na naxüãxũcax i ngẽma taxũ i
mexũ i Tupanaãrü poramaã naxüxũ.
15Notürü ga togü rü nhanagürügü:
—Nuxcümaũcü ga orearü uruũ ga Ería
nixĩ —nhanagürügü. Rü togü rü
nhanagürügü: —Wüxi i Tupanaãrü
orearü uruũ i nuxcümaũgüxũrüũ nixĩ
—nhanagürügü. 16Notürü jexguma
jemaxũ naxĩnügu ga Erudi, rü
nhanagürü: —Rü ngẽma Ngechuchu
nixĩ i Juãũ ga chorü churaragüxũ
chidajenaxãxẽẽchiréxũ, rü nhuxma rü
wenaxãrü namaxũ —nhanagürü. 17Rü
jema nhanagürü ga Erudi jerü
marüchirex Juãũxũ nijaxu rü
pocupataũwa curẽtimaã najachota. Rü
jemaãcü nanaxü ngĩgagu ga naxmax ga
Erudía ga naẽneẽ ga Piripimaxchirex
ixĩcü ga ngĩxũ napucü ga Erudi. 18Jerü
ũpaacü ga Juãũ rü Erudimaã
nhanagürü: —Tama name i cuxmaxũ
cujaxĩxẽẽ i cueneẽmax —nhanagürü.
19Rü jemacax ga Erudía rü poraãcü
Juãũchi ixai rü inaxwaxe ga na
jamáãxũ, notürü poraãcü ngĩxṹ
naguxcha. 20Jerü ngĩte ga Erudi rü
Juãũxũ namuũ, jerü nüxũ nacuaxchirex

na wüxi ga jatü ga mecü rü üünecü na
jiĩxũ̃, rü jemacax nixĩ ga naétüwa
nachogüxũ̃. Rü jexguma Juáũãrü orexũ̃
naxĩnügu ga Erudi, rü naxoegaãẽ,
notürü meã nüxṹ inarüxĩnü. [21]Notürü
wüxi ga ngunexũ̃ nawa nangu na ngĩxṹ
natauxchaxũ̃ na jamáãxũ̃cax ga Juáũ̃, ga
jexguma Erudiarü taunecüarü
ngunexũ̃wa nanguxgu rü wüxi ga peta
ga taxũ̃ naxüxgu naxcax ga norü
nhatügumaẽgüxũ̃ ga ãẽxgacügü, rü norü
churaragüarü ãẽxgacügü rü jema
Gariréaanecũ̃ãx ga corigü ga taxũ̃gü.
[22]Rü jema petawa ijaxücu ga
Erudíaxacü, rü jema petatanüxũ̃pexewa
íjajüxparachigüxũ̃. Rü poraãcü norü me
ijixĩ ga Erudi rü norü petatanüxũ̃gü. Rü
jemacax ga nüma ga ãẽxgacü ga Erudi
rü nhanagürü ngĩxũ̃ ga jema pacü:
—¡Choxna naxcax naca i tacü i
cunaxwaxexũ̃, rü tá cuxna chanaxã!
—nhanagürü. [23]Rü aixcumaxũ̃chi
ngĩmaã inaxuneta, rü nhanagürü:
—Ngẽxũ̃rüüxũ̃ i tacü i choxna naxcax
cucaxũ̃ rü tá cuxna chanaxã, woo
ngãxũ̃gu i chorü naãne jixĩgu
—nhanagürü. [24]Rü nüxna ijaxũgachi, rü
ngĩẽna ijaca, rü ngĩgürügü: —¿Tacü i
cunaxwaxexũ̃ na naxcax íchacaxũ̃?
—Ngĩgürügü. Rü ngĩẽ ngĩxũ̃ ingãxũ̃, rü
ngĩgürügü: —¡Naxcax ínaca i Juáũ̃ ja
baiũ̃xẽẽruũ̃ẽru! —ngĩgürügü. [25]Rü
jexgumatama ga jema pacü rü paxa
ijaxücu ga ãẽxgacüxũ̃tawa rü ngĩgürügü:
—Chanaxwaxe i nhuxmatama paxa
wüxi ja poratugu choxna cunaxã i Juáũ̃
ja baiũ̃xẽẽruũ̃ẽru —ngĩgürügü. [26]Rü
nüma ga ãẽxgacü rü poraãcü
inajarümaãchi, notürü jema norü
petatanüxũ̃pexewa marü ngĩmaã na
inaxunetaxũ̃cax, rü tama ngĩxũ̃
nawomüxẽẽchaũ̃. [27]Rü jemacax ga
Erudi rü jexgumatama jéma
ínapocuxũ̃wa nanamu ga wüxi ga
churara na naxũ̃tawa nangeaxũ̃cax ga
Juáũẽru. [28]Rü pocupataũ̃wa naxũ̃ ga
jema churara, rü Juáũ̃xũ̃ nidaeru. Rü
wüxi ga poratugu ãẽxgacüxũ̃tawa
nanange ga jema naẽru. Rü jema
pacüna nanaxã. Rü ngĩma rü ngĩẽna
ijaxã. [29]Rü jexguma jemaxũ̃
nacuáchigagügu ga norü ngúexũ̃gü ga
Juáũ̃, rü jéma pocupataũ̃wa najajauxgü
ga naxũ̃ne, rü inajataxgü.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga 5000 ga jatügü

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Ju 6.1-14)

[30]Rü jemawena rü jema norü
ngúexũ̃gü ga jamugüxũ̃ rü
Ngechuchumaã nangutaquexegü. Rü
namaã nüxũ̃ nixugüe ga guxũ̃ma ga
jema naxügüxũ̃ rü jema
nanguxẽẽtaegüxũ̃. [31]Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Nuã pexĩ, rü ngĩxã,
wüxi i nachica i ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa taxĩ, na paxaãchi ngẽxma
jarüngũ̃güxũ̃cax! —nhanagürü. Rü jema
nhanagürü jerü namu ga duũ̃xũ̃gü ga
jéma ingugütanücüüxũ̃ rü woeguxũ̃ ga
togü. Rü jemacax ga Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃gü rü woo na nachibüexũ̃cax rü
nangechicagü. [32]Rü jemacax wüxi ga
nguegu nichoũ̃, rü noxrüwama wüxi ga
nachica ga taxúema íxãpataxũ̃wa naxĩ.
[33]Notürü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
nadaugü ga jexguma inaxĩãchigu, rü
nüxũ̃ nacuaxgü ga texégü na jiĩxũ̃. Rü
jemacax guxũ̃ne ga guma ĩãnegücũ̃ãx ga
duũ̃xũ̃gü, rü dauxchitagu nibuxmü rü

napẽxegu najaji. 34Rü jexguma nguewa
ínaxüegu ga Ngechuchu, rü nüxũ̃ nadau
ga jema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü nüxũ̃
nangechaũ̃tümüũ̃gü jerü nhama
carnerugü ga ngearü daruũ̃ãxgüxũ̃rüũ̃
nixĩgü. Rü inanaxügü ga na
nangúexẽẽãxũ̃ ga muxũ̃ma ga norü ore.
35Rü jexguma marü najáuanegu, rü
norü ngúexũ̃gü rü naxcax naxĩ, rü
nhanagürügü: —Marü najáuanexũ̃chi rü
nhaã rü wüxi i nachica i taxúema nagu
ãpataxũ̃ nixĩ. 36—Rü ngẽmacax name
nixĩ i ícujamugü i duũ̃xũ̃gü na
namapechinüwa ipeagüxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃tawa rü ĩãnexãcügü ja
ngaicamagünewa naxĩxũ̃cax na ngẽma
norü õnacax jataxegüxũ̃cax
—nhanagürügü. 37Notürü ga
Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Pematama penaxüwemü!
—nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü
rü nhanagürügü: —¿Exna cunaxwaxe i
200 tachinü i dĩẽru naguxũ̃ i põũ̃cax
nüxũ̃ tajataxexũ̃ na ngẽmamaã
tanachibüexẽẽxũ̃cax? —nhanagürügü.
38Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¿Nhuxre i põũ̃ pexũ̃
nangẽxma? ¡Rü ípejadax! —nhanagürü.
Rü jexguma íjadaugüãgu, rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Toxũ̃ nangẽxma i
wüximẽẽxpüx i põũ̃ rü taxre i choxni
—nhanagürügü. 39Rü jexguma ga
Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu na
nhuxrechigü nügüxũ̃tawa rütogüxũ̃cax
ga maxẽtẽxewa. 40Rü ínarütogü ga 100
ga nümaxũ̃tücumüwa rü 50 ga
togütücumüwa. 41Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanade ga jema
wüximẽẽxpüx ga põũ̃ rü jema taxre ga
choxni. Rü dauxũ̃guxũ̃ ga naãnegu
nadawenüãcüma Tupanana moxẽ naxã.
Rü inanabücu ga jema põũ̃, rü norü
ngúexũ̃güna nanana na jema duũ̃xũ̃güxũ̃
januãxũ̃cax. Rü jema taxre ga choxni rü
ta guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃
najanuxẽẽ. 42Rü guxũ̃ma nachibüe
nhuxmata meãma nüxũ̃ jangu. 43Rü
jemawena rü 12 ga pexchigü
nanapaxẽẽgü namaã ga jema põũ̃ rü
choxni ga íjaxügüxũ̃. 44Rü jema jéma
põũ̃gü ngõxgüxũ̃ rü 5000 ga jatügü nixĩ.

Dexáétügu nixũ̃ ga Ngechuchu
(Mt 14.22-27; Ju 6.16-21)

45Rü jemawena ga Ngechuchu rü
duũ̃xũ̃güxũ̃ íjamugüjane rü wüxi ga
nguegu najachoũ̃xẽẽ ga norü ngúexũ̃gü na
joxni naxtaxaarü tocutüwa Bechaídawa
naxĩxũ̃cax. 46Rü jexguma duũ̃xũ̃güxũ̃
íjamugüguwena, rü maxpũ̃newa naxũ̃ ga
Ngechuchu na jéma jajumuxẽxũ̃cax. 47Rü
jexguma marü nachütagu, rü naxtaxaarü
ngãxũ̃tüwa najexmagü ga norü ngúexũ̃gü.
Rü Ngechuchu rü nüxĩcatama
dauxchitawa najaxũ̃achi. 48Rü nüxũ̃
nadau na guxchaxũ̃ãcüma jaxãgüxũ̃ ga
norü ngúexũ̃gü, jerü ga buanecü rü
nawaama nabuxuchi. Rü jexguma marü
jangunechaũ̃gu, rü Ngechuchu rü
dexáétügu nawe narüxũ̃. Notürü nhama
nüxũ̃ naxüpetüchaũ̃xũ̃rüũ̃ nügü nixĩxẽẽ.
49-50Rü jexguma norü ngúexũ̃gü nüxũ̃
daugügu ga dexáétügu na jaxũ̃xũ̃, rü nagu
narüxĩnüẽ ga wüxi ga naxchiximare na
jiĩxũ̃. Rü jemacax aita naxüe, jerü guxũ̃ma
nüxũ̃ nadaugü rü poraãcü
nabaixãchiãẽgü. Notürü jexgumatama ga
Ngechuchu rü namaã nidexa rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Peporae! Rü
chamachirextama chixĩ. ¡Tãũ̃ i pemuũ̃ẽxũ̃!

—nhanagürü. 51-52Rü nguegu nixüe, rü
inarüxó ga buanecü. Notürü nümagü ga
norü ngúexũgü rü nab̲aixãchiãẽgümare
jerü woo nüxũ na nadaugüxũ ga jema
mexũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ ga
Ngechuchu ga jexguma jema põũ
jamuxẽẽgu, notürü tama nüxna
nacua̲xãchie na Tupana Nane na jiĩxũ jerü
nüxũ naguxcha na jaxõgüãxũ.

Jenecharétuanewa Ngechuchu nanameẽxẽẽ ga id̲aaweexũ

(Mt 14.34-36)

53Rü jexguma marü janguũgu ga
naxtaawa, rü Jenecharétuanewa nangugü.
Rü jexma naxãnacügu nanangaxũgü ga
naweũ. 54Rü jexguma nguewa ínachoũgu,
rü jexgumatama ga duũxũgü rü nüxũ
nicua̲xãchitanü ga Ngechuchu na jiĩxũ.
55Rü jema naãnewa rü guxũne ga ĩgüwa
nabuxmü ga jema duũxũgü. Rü jexguma
nüxũ nacua̲xgügu ga ngextá na
najexmaxũ ga Ngechuchu, rü jéma norü
caruũgügu naxca̲x nanagagü ga
id̲aaweexũ. 56Rü guxũwama ga ngextá
íjanguchigüxũwa ga Ngechuchu, ga
ĩãnexãcügüwa rü ĩãnegü ga itaxũnewa, rü
ĩanepechinüwa, rü jexma namapechinügu
naxca̲x najamugü ga id̲aaweexũ. Rü nüxũ
naca̲a̲xũgü na tama nüxna nachúxãxũca̲x
na naxchirupechinügumare
jangõgügüxũca̲x. Rü guxũma ga jema
nüxũ ingõgüexũ, rü naxca̲x nitaanegü.

T̲acü nixĩ i Tupanape̲xewa duũxũgüxũ chixexẽẽxũ

(Mt 15.1-20)

7 1Rü Ngechuchuca̲x naxĩ ga
Parichéugü namaã ga nhuxre ga
ngúexẽẽruũgü ga mugüwa
ngu̲xẽẽtaegüxũ ga Jerucharéũwa ne ĩxũ.
2Rü jexguma nhuxre ga Ngechuchuarü
ngúexũgüxũ nadaugügu ga tama
Judéugücüma na janguxẽẽgüxũ, rü
tama jema Judéugürüũ Tupanaca̲x
najaxme̲xgüxũ naxũpa na nachibüexũ,
rü chixri nachiga nidexagü. 3Jerü
nümagü ga Parichéugü rü guxũma ga
togü ga Judéugü rü nagu naxĩ ga norü
o̲xigücüma na najaxme̲xiraxũ na
jemaãcü Tupanape̲xewa nügü
jamexẽẽgüxũ naxũpa ga na nachibüexũ.
4Rü ngẽxguma taxepataũwa ne naxĩxgu
ga nümagü rü tama nachibüe ega tama
ngẽmaãcü nügü najaxme̲xiragu. Rü
nangẽxma i muxũma i togü i
nuxcümaũxũ i nacümagü. Rü ngẽmaca̲x
nagu naxĩ i ngẽma nacümagü na
Tupanaca̲x najauxgüãxũ i norü copugü
rü jarugü rü paneragü rü pechicaxũgü.
5Rü jemaca̲x ga jema Parichéugü rü
ngúexẽẽruũgü rü Ngechuchuna nacagü,
rü nhanagürügü: —¿Tü̲xcüũ i curü
ngúexũgü i tama nagu naxĩxũ i ngẽma
tórü o̲xigücüma rü tama toma
tajaxme̲xgüxũrüũ najaxme̲xgüxũ naxũpa
na nachibüexũ? —nhanagürügü.
6Notürü Ngechuchu nanangãxũ rü
nhanagürü: —Pa Duũxũgü ja Pegü
Naxaixcumaraũgüxe, rü aixcuma
pechiga nixĩ ga jema ore ga
nuxcümaũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ
ga Ichaía ümatüxũ ga nhaxũ:

> “Nhaã duũxũgü rü na̲ã̲xmaãmare
> choxũ nicua̲xüũgü, notürü
> naãẽwa rü tama chagu
> narüxĩnüẽ. 7Rü taxuwama
> name na ngẽmaãcü notüca̲xma
> choxũ jacua̲xüũgüxũ. Erü
> guxũma i ngẽma norü

ngu̱xẽẽtae rü jatügüarü
mugümare nixĩ, rü tama
aixcuma chorü mu nixĩ”,
nhaxũ̃. 8—Rü pema i nhu̱xma rü
aixcuma nüxũ̃ perüxoe i Tupanaãrü
mugü na nagu pexĩxũ̃ca̱x i ngẽma
duũ̃xũ̃gücümamare ixĩxũ̃ —nhanagürü.
9Rü jexgumarüũ̃ ta nhanagürü nüxũ̃:
—Pema rü penangexrü i Tupanaãrü
mugü na pecümagügutama pexĩxũ̃ca̱x.
10—Jerü ga Muĩsé rü nhanagürü:
“¡Tüxũ̃ nangechaũ̃ ja cunatü rü cue!”
nhanagürü. Rü nhanagürü ta:
“Texé ja tümanatümaã rü e̱xna
tümaẽmaã chixexũ̃ ixugüxe, rü
ãẽxgacü tá tümamaã
nanaxuegu na tajuxũ̃ca̱x”,
nhanagürü. 11—Notürü pema rü
nhaperügügü:
“Marü name ega wüxi ja jatü
nanatüxũ̃ rü naẽxũ̃ nhaxgu:
‘Taxucürüwama chorü ngẽmaxũ̃maã
cuxũ̃ charüngũ̃xẽẽ, erü guxũ̃ma i chorü
ngẽmaxũ̃ rü marü Tupanana chanaxã’, ”
nhaxgu. 12—Rü ngẽxguma texé ngẽma
nhagügu, rü pexca̱x rü marü namexũ̃ na
tama tümanatüxũ̃ rü tümaẽxũ̃
tarüngũ̃xẽẽxũ̃. 13—Rü ngẽmaãcü
ipejanaxoxẽẽ i Tupanaãrü mugü, na
nagu pexĩxũ̃ca̱x i pecümagütama i
togüwa pexüexẽẽxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃
ta muxũ̃ma i to i pecümagü i ngẽmarüũ̃
ixĩxũ̃gu pexĩ —nhanagürü. 14Rü
jexgumawena duũ̃xũ̃güca̱x naca ga
Ngechuchu, rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Meã
choxũ̃ iperüxĩnüẽ, rü nüxũ̃ pecuá i nhaã
chorü ore! 15—Rü taxuũ̃ma i t̲acü i
düxétüwa ne ũxũ̃ rü taa̱xwa ixücuxũ̃
nixĩ i Tupanape̱xewa tüxũ̃ chixexẽẽxũ̃.
Notürü ngẽma taãẽwa ne ũxũ̃, rü ngẽma
waxi nixĩ i tüxũ̃ chixexẽẽxũ̃ i
Tupanape̱xewa. 16—Rü ngẽxguma
peixãchi̱xẽgu, ¡rü nüxũ̃ pexĩnüẽ i ngẽma
ore! —nhanagürü. 17Rü jexguma
Ngechuchu duũ̃xũ̃güna ixũgachigu rü
ĩpatagu naxücuxgu, rü norü ngúexũ̃gü
nüxna nacagü nachiga ga jema
ngu̱xẽẽtae. 18Rü nüma rü nhanagürü
nüxũ̃: —¿Pema rü ta e̱xna tama nüxũ̃
pecua̱xéga i ngẽma? ¿E̱xna tama i nüxũ̃
pecuáxũ̃ na taxuũ̃ma i t̲acü i düxétüwa
ne ũxũ̃ rü taa̱xwa ixücuxũ̃ jiĩxũ̃ i
Tupanape̱xewa tüxũ̃ chixexẽẽxũ̃?
19—Erü guxũ̃ma i ngẽma düxétüwa ne
ũxũ̃ rü taa̱xwa ixücuxũ̃, rü tama taãẽwa
nangu. Notürü taanüwa naxũmare na
jixcama taxünewa ínaxũxũ̃xũ̃ca̱x
—nhanagürü. Rü jemaãcü nüxũ̃ nixu na
guxũ̃ma i õna rü namexũ̃ na nangṍxũ̃.
20Rü jexgumarüũ̃ ta nhanagürü: —Rü
ngẽma duũ̃xũ̃ãẽwa ne ũxũ̃, rü ngẽma
waxi nixĩ i Tupanape̱xewa
nachixexẽẽxũ̃. 21-22—Erü norü aixepewa
i naãẽwa nixĩ i ne naxũxũ̃ i muxũ̃ma i
chixexũ̃gü. Rü ngẽma nixĩ i chixexũ̃gu
na naxĩnüxũ̃, rü naxũ̃neãrü ngúchaũ̃we
na naxũxũ̃, rü na nangí́xũ̃, rü na
namáẽtaxũ̃, rü naĩ i ngemaã na inapexũ̃,
rü togüarü ngẽmaxũ̃ na nüxṹ
nanguchaũ̃xũ̃, rü chixexũ̃ na naxüxũ̃, rü
na jadorata̱xáxũ̃, rü chixexũ̃ i
nacümagügu na naxã́ũxũ̃, rü na
jaxauxãchiwa̱xexũ̃, rü na
naxoregüta̱xáxũ̃, rü nügü na
jacua̱xüũ̃xũ̃, rü tama meã naãẽxũ̃ na
nacuáxũ̃. 23—Rü guxũ̃ma i ngẽma
chixexũ̃gü rü duũ̃xũ̃ãrü aixepewa nixĩ i
ne naxĩxũ̃, rü ngẽma nixĩ i
Tupanape̱xewa nachixexẽẽxũ̃
—nhanagürü.

Wüxi ga ngecü ga to ga nachiũãnecũ̱ã̱x ga Ngechuchuaxũ̃ jaxõcüchiga

(Mt 15.21-28)

24Rü jemawena rü ĩãne ga Tiru nawa
jexmaxũ̃ ga naãnewa naxũ ga
Ngechuchu. Rü jéma wüxi ga ĩpatawa
nangu, notürü tama nanaxwa̱xe na texé
nüxũ̃ cuáxũ̃ ga jéma na nanguxũ̃.
Notürü taxuacüma nügü inicu̱x. 25Rü
paxama nüxũ̃ icuáchiga ga wüxi ga nge
ga ngĩxãcüwa ṉgoxo jexma̱xcü. Rü
jéma ixũ, rü Ngechuchupe̱xegu
ijacaxã̱pü̱xü. 26Rü jema nge rü to ga
nachiũãnecũ̱ã̱x ga Chiropeníchiucũ̱ã̱x
ijixĩ. Rü Ngechuchuca̱x ijaxũ, rü nüxũ̃
ica̱a̱xũ̃ na ngĩxãcüwa ínata̱xüchiãxũ̃ca̱x
ga jema ṉgoxo. 27Notürü ga Ngechuchu
rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Name nixĩ i
taxacügüxũ̃xĩra tachibüexẽẽ. Erü tama
name i taxacügüna tanajaxu i norü õna
na airugüna naxãxũ̃ca̱x —nhanagürü.
[Rü jema nhanagürü jerü nümagü ga
Judéugü rü nügü nixugüe na
Tupanaxãcügüxüchi jixĩgüxũ̃ rü jema
togü rü nhama airugürüũ̃ na jixĩgüxũ̃.]
28Notürü ngĩma ga jema nge rü
inangãxũ̃, rü ngĩgürügü: —Aixcuma
nixĩ i curü ore, Pa Corix, notürü woo
airugü rü ta nanangõ̱x i ngẽma
õnatüchi i mechatüũ̃gu najixẽẽxũ̃ i
ngẽma ĩpataarü joraxacügü
—ngĩgürügü. 29Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü ngĩxũ̃:
—Aixcuma name nixĩ i ngẽma nüxũ̃
cuixuxũ̃. Rü marü name i cutaegu, erü
ngẽma ṉgoxo rü marü ínaxũxũ ngĩwa i
cuxacü —nhanagürü. 30Rü jexguma
ngĩpatawa nanguxgu ga jema ngecü, rü
jéma ngĩrü ngürücarewa ngĩxũ̃
ijanguéũ̃ ga ngĩrü bucü. Notürü marü
ngĩxna ínaxũxũ ga jema ṉgoxo.

Ngechuchu nanamexẽẽ ga wüxi ga jatü ga ngauchi̱xẽcü rü moxũ̃cü

31Rü Tiruanewa nataegu ga
Ngechuchu. Rü Chidã̃ũãrü ĩãnewa
naxüpetü, rü nhu̱xmachi
Decaporíchiuaneãrü ĩãnegüwa rü ta
naxüpetü rü nhu̱xmata Gariréaaneãrü
naxtaawa nangu. 32Rü jéma naxũ̃tawa
nanagagü ga wüxi ga jatü ga
ngauchi̱xẽcü rü moxũ̃cü, rü nüxna
naxca̱x nacagü ga nüxũ̃ na
jangõgüxũ̃ca̱x. 33Rü jexguma ga
Ngechuchu rü noxrüwama duũ̃xũ̃güna
nanaga. Rü naxmachi̱xẽgu nixuxme̱x, rü
naxbü̱xágümaã nügü
jawaixme̱xẽẽãcüma norü conügu
ningõgü. 34Rü jemawena rü dauxũ̃
nadawenüãcüma jaxna narüngũ̃, rü
guma jatüxũ̃ nhanagürü: —Epéta
—nhanagürü. Rü ngẽma rü: “¡Ingoxna!”
nhaxũ̃chiga nixĩ. 35Rü jexgumatama
ningo̱xnamachi̱xẽ ga guma ngauchi̱xẽcü,
rü norü conü rü marü narüme rü meã
nidexa. 36Rü Ngechuchu rü duũ̃xũ̃güxũ̃
namu na taxúemaãma nüxũ̃
jaxugüexũ̃ca̱x. Notürü jexguma
jexeraãcü duũ̃xũ̃güna nachúxãgu ga na
taxúemaãma nüxũ̃ jaxugüexũ̃ca̱x ga
nachiga rü jexeraãcü nüxũ̃ nixugüeama.
37Rü poraãcü na̱baixãchiãẽgü ga
duũ̃xũ̃gü, rü nhanagürügü: —Meãma
nanaxü i guxũ̃ma rü woo
ngauchi̱xẽgüxũ̃ rü
najango̱xnamachi̱xẽgüxẽẽ, rü ngea̱xgüxũ̃
rü najadexagüxẽẽ —nhanagürügü.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga 4000 ga duũxũgü
(Mt 15.32-39)

8 [1]Rü wüxi ga ngunexũgu wenaxãrü naxcax naxĩtaquexe ga muxũma ga duũxũgü, rü nüxṹ nataxuma ga norü õnagü. Rü Ngechuchu rü norü ngúexũgücax naca, rü nhanagürü nüxũ: [2]—Choxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü i nhaã duũxũgü, erü marü tamaẽxpüx i ngunexũ nuã chauxũ̃tawa nangẽxmagü, rü nüxṹ nataxuma i norü õna. [3]—Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcümare íchajamugügu, rü chi ngürüãchi namagu tá najaturae, erü nümaxũgü rü jaxũwama ne naxĩ —nhanagürü. [4]Rü norü ngúexũgü rü nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —¿Notürü nhuxãcü tá tanachibüexẽẽ i núma i ngextá taxúema íxãpataxũwa? —nhanagürügü. [5]Rü Ngechuchu nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Nhuxre i põũ pexṹ nangẽxma i pemax? —nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —Toxṹ nangẽxma i 7 i põũ —nhanagürügü. [6]Rü nhuxmachi ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ namu na nhaxtüanewa natogüxũcax. Rü nanade ga jema 7 ga põũ, rü Tupanana moxẽ naxã. Rü nhuxmachi inanabücu, rü norü ngúexũgüna nanana. Rü nümagü rü duũxũgüxũ najanu. [7]Rü nüxṹ najexma ta ga nhuxre ga choxnixãcügü. Rü Ngechuchu rü Tupanana moxẽ naxã, rü nhuxmachi norü ngúexũgüxũ namu na ijanuãxũcax. [8]Rü guxũma ga jema duũxũgü rü meãma nachibüe nhuxmata meã nüxṹ jangu. Rü jexguma rü ta 7 ga pexchi nanapagü namaã ga jema íjaxügüxũ. [9]Rü jema duũxũgü ga jéma chibüexũ rü maneca 4000 nixĩ. Rü jemawena ga Ngechuchu rü duũxũgüxũ ínimugü. [10]Rü nhuxmachi wüxi ga nguegu nixüe namaã ga norü ngúexũgü, rü Damanútaanewa naxũ.

Parichéugü naxcax ínacagü ga wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã üxũ
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

[11]Rü Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga Parichéugü, rü inanaxügüe ga na namaã japoragatanücüüxũ. Rü nüxna nacagüe na nüxũ nüxũ nadauxẽẽxũcax ga wüxi ga cuaxruũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ, na jemaãcü nüxũ naxügüxũcax, rü nüxũ nacuaxgüxũcax ngoxi aixcuma Tupana Nane jiĩxũ. [12]Rü Ngechuchu rü poraãcü jaxna narüngũ, rü nhanagürü: —¿Tüxcüũ i nhaã duũxũgü naxcax ínacagü i wüxi i cuaxruũ i Tupanaãrü poramaã üxũ? Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü bai i wüxi i cuaxruũ tá nüxũ chawex —nhanagürü. [13]Rü jema nhaxguwena, rü nüxna jéma nixũ ga jema duũxũgü. Rü wenaxãrü nguegu nixüe rü naxtaxaarü tocutüwa naxũ.

Parichéuarü põũãrü puxẽẽruũchiga
(Mt 16.5-12)

[14]Notürü ga norü ngúexũgü rü nüxũ inajarüngümaẽ ga norü õna na íjangegüxũ, rü wüxixicatama ga põũ nüxṹ najexma ga nguewa. [15]Rü jexguma ga Ngechuchu rü najaxucuxẽgü, rü nhanagürü nüxũ: —¡Dücax, pexuãẽgj naxcax i Parichéugüarü põũ̃ãrü puxẽẽruũ rü Erudiarü põũãrü puxẽẽruũ!

—nhanagürü. [16]Rü jema norü
ngúexũ̃gü rü inanaxügüe na nügümaã
nhagüxũ̃: —Ngẽma nhanagürü tüxũ̃ erü
tama tawemü ta ítingegü
—nhanagürügü. [17]Notürü ga
Ngechuchu rü nüxũ̃ nacuax̲ama na
jema nhagüxũ̃, rü jemacax̲ nhanagürü
nüxũ̃: —¿Tüxcüũ̃ “Tangearü õnaãx”,
nhaperügügü? ¿Exna nhux̲ma rü ta
tama nüxũ̃ pecuax̲güéga rü tama nüxũ̃
peicuax̲ãchitanü i ngẽmachiga? ¿Exna
pexcax̲ naxẽ i ngẽma? [18]Pema rü
peixãxẽtügüchirex̲, ¿rü nhuxãcü i tama
nüxũ̃ pedauxũ̃? Rü
pexãxmachix̲ixẽgüchirex̲, ¿rü nhuxãcü i
tama nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃? ¿Rü exna tama
nüxna pecuax̲ãchie ga jexguma
chajamuxẽẽgu ga jema põũ rü choxni?
[19]—Rü jexguma jema 5000 ga
duũ̃xũ̃güxũ̃ chajanuxgu ga jema
wüximex̲ẽxpü̲x ga põũ, ¿rü nhuxre ga
pexchigü jiĩxũ̃ ga napagücü ga jexguma
penadexgu ga jema íjaxügüxũ̃?
—nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũ̃gü
rü nhanagürügü: —Rü 12 ga pexchigü
—nhanagürügü. [20]Rü nhux̲machi
nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü
jexguma jema 4000 ga duũ̃xũ̃güxũ̃
chajanuxgu ga jema 7 ga põũ, ¿rü
nhuxre ga pexchigü jiĩxũ̃ ga napagücü
ga jexguma penadexgu ga jema
íjaxügüxũ̃? —nhanagürü. Rü
nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü: —7 ga
pexchigü —nhanagürügü. [21]Rü jexguma
rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Rü nhux̲ma rü
ta taũtama nüxũ̃ pecuax̲güégaxũ̃ na
Parichéugücüma rü Erudicüma i
chixexũ̃chiga jiĩxũ̃ i ngẽma põũãrü
puxẽẽruũ̃gu pemaã chixuxũ̃?
—nhanagürü.

Ngechuchu rü Bechaídawa nanamexẽẽ ga wüxi ga ngexetücü

[22]Rü jemawena rü Bechaídaarü
ĩãnewa nangugü. Rü jéma
Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga wüxi ga
ngexetücü. Rü nüxũ̃ nacax̲ax̲ũ̃gü na nüxũ̃
jangõgüxũ̃cax̲. [23]Rü Ngechuchu rü
guma ngexetücümex̲ẽgu najajauxãchi,
rü ĩãneãrü jéamaxũ̃ra nanaga. Rü jéma
naxbü̲xágümaã najawaixetüxẽẽ, rü
nhux̲machi naxẽtügu ningõgü, rü nüxna
naca ngoxi marü t̲acüxũ̃ nadau. [24]Rü
jexguma ga guma ngexetücü rü
inanaxügü ga na jadauchixũ̃. Rü
nhanagürü: —Nüxũ̃ chadau i duũ̃xũ̃gü i
nhama naĩgü i ixĩxũ̃nerüũ̃ ixĩgüxũ̃
—nhanagürü. [25]Rü jexguma ga
Ngechuchu rü wenaxãrü naxẽtügu
ningõgü. Rü nüma ga guma jatü rü
meãma inadawenü. Rü jemaãcü naxcax̲
nitaane rü meãma naxcax̲ nangox̲ ga
guxũ̃ma. [26]Rü jemawena ga Ngechuchu
rü napatawa nanamu. Rü namaã nüxũ̃
nixu na tama ĩãnecax̲ nataeguxũ̃.

Pedru nanangox̲ẽẽ na Tupana nüxũ̃ unetacü ga ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ga Ngechuchu

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

[27]Rü jemawena rü Checharéa ga
Piripuanewa jexmane ga ĩãnexãcügüwa
naxũ ga Ngechuchu norü ngúexũ̃gümaã.
Rü namawa rü Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃güna naca, rü nhanagürü nüxũ̃:
—¿Nhuxũ nhagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i
chauchiga na texé chiĩxũ̃ i chamax?
—nhanagürü. [28]Rü norü ngúexũ̃
nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü:
—Nangẽxma i duũ̃xũ̃gü rü:

"Juãũ ja baiũxẽẽruũ̃ cuixĩ", nhagüxũ̃,
rü togü i:
"Ería cuixĩ", nhagüxũ̃, rü togü rü:
"Wüxi ga nuxcümaũ̃cü ga Tupanaãrü
orearü uruũ̃ cuixĩ", nhagüxũ̃
—nhanagürügü. 29Rü jexguma
Ngechuchu rü nüxna naca rü nhanagürü:
—¿Rü pema i nhuxũ nhapegügüxũ̃
choxũ̃ na texé chiĩxũ̃? —nhanagürü. Rü
Pedru nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Cuma
nixĩ i Cristu i Tupana cuxũ̃ unetacü
cuiĩxũ̃ —nhanagürü. 30Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃ namu
na taxúemaãma nüxũ̃ jaxugüexũ̃cax ga
jema ore ga nachiga.

Ngechuchu nanaxunagü
ga norü juchiga
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31Rü jemawena rü Ngechuchu
inanaxügü ga norü ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ na
jaxuxũ̃ ga tacü tá nüxũ̃ na üpetüxũ̃. Rü
nhanagürü nüxũ̃: —Chama i Tupana Nane
na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü poraãcü ngúxũ̃ tá
chinge. Rü choxũ̃ tá naxoxgü i
Judéugüarü ãẽxgacügü i jaguãxgü, rü
paigüarü ãẽxgacügü, rü ngẽma
ngúexẽẽruũ̃gü i Muĩséarü mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ̃. Rü tá choxũ̃ nimaxgü,
notürü tamaẽxpüx i ngunexũ̃gu rü wena
táxarü chamaxũ̃ —nhanagürü. 32Rü jema
ore rü meãma namaã nanangoxẽẽ. Notürü
jexguma ga Pedru rü nüxĩca noxrüwama
Ngechuchuxũ̃ naga, rü inanaxügü ga na
naxucuxẽãxũ̃ na tama jemaãcü
jadexaxũ̃cax. 33Notürü ga Ngechuchu rü
nadauegu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nadawenü. Rü Pedruxũ̃ nanga, rü
nhanagürü: —¡Choxna ixũgachi, Pa
Chatanáx! Cuma rü tama Tupana nagu
rüxĩnüxũ̃gu curüxĩnü, erü jatügü nagu
rüxĩnüxũ̃gumare nixĩ i curüxĩnüxũ̃
—nhanagürü. 34Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gücax rü
duũ̃xũ̃gücax naca. Rü nhanagürü nüxũ̃:
—Rü ngẽxguma texé chawe rüxũxchaũ̃gu,
¡ẽcü nüxũ̃ tarüxo i tümaãrü ngúchaũ̃, rü
nhama wüxi i curucha ngĩxũ̃ tajaxuxũ̃rüũ̃
namaã tapora i guxũ̃ma i ngúxũ̃ i
chauxcax tingexũ̃, rü chawe tarüxũ!
35—Erü jíxema tügü maxẽchaxẽẽchaũ̃xẽ
rü tá taju. Notürü jíxema chaugagu rü ore
i mexũ̃gagu juxe, rü aixcuma tá tamaxũ̃.
36—¿Rü tacüwa nüxṹ namexũ̃ ja jatü ega
ngẽxguma najauxãgu i guxũ̃ma i nhama i
naãneãrü ngẽmaxũ̃gü, notürü norü maxũ̃
ijanatauxẽẽgu? 37—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta,
¿rü nhuxre i dĩẽru ijangu na ngẽmamaã
naxcax nataxexũ̃ i norü maxũ̃ i wüxi ja
jatü? 38—Rü ngẽxguma texé i nhaã
duũ̃xũ̃gü i pecaduãxgüxũ̃ i tama
jaxõgüxũ̃pexewa chauxcax taxãnegu rü
naxcax taxãnegu i chorü ore, rü chama i
Tupana Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ na chiĩxũ̃ rü tá ta
tümacax chaxãne i ngẽxguma
Chaunatüarü poramaã rü norü orearü
ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ãx i üünegüxũ̃maã
wenaxãrü núma chaxũxgu.

9 1Rü jexgumarüũ̃ ta ga Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ̃: —Aixcuma
pemaã nüxũ̃ chixu rü nhuxre i duũ̃xũ̃gü
i nuã ngẽxmagüxũ̃ rü tãũxũ̃táma naju
nhuxmatáta nüxũ̃ nadax na nhuxãcü
ãẽxgacü ja poracü na jiĩxũ̃ ja Tupana
—nhanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2Rü 6 ga ngunexũ̃guwena rü
Ngechuchu rü wüxi ga maxpṹnewa

naxũ. Rü ínajagagü ga Pedru rü Tiagu
rü Juãũxĩcatama. Rü jéma jema
ngúexũgüpẹxewa naxüchicüü ga
Ngechuchu. 3Rü nijauracüü ga naxchiru
rü nacómüxũchi. Rü nataxuma i
jauxchiruxũ i nüxũ cuáxũ na ngẽmaãcü
nacómüxẽẽãxũ. 4Rü nüxũ nadaugü ga
Ería rü Muĩsé ga jéma Ngechuchumaã
idexagüxũ. 5Rü jexguma ga Pedru rü
nhanagürü Ngechuchuxũ: —Pa
Ngúexẽẽruũx, namexẽchi nixĩ na nuã
ingẽxmagüxũ. Rü tá tanaxü ja
tamaẽxpüx ja düxenü, rü wüxi ja
cuxcax, rü naĩ ja Muĩsécax, rü naĩ ja
Eríacax —nhanagürü. 6Rü jema na
poraãcü nabaixãchiãẽgüxũcax ga jema
ngúexũgü, rü jemacax ga Pedru rü tama
nüxũ nacuax ga na nhuxũ nhaxũ. 7Rü
jexgumatama wüxi ga caixanexũ
ínarüxĩ, rü natanügu najangaixema. Rü
jema caixanexũwa inanaxũ ga wüxi ga
naga ga nhaxũ: —Daa nixĩ ja Chaune ja
nüxũ changechaũxũchicü. ¡Rü naga
pexĩnüẽ! —nhaxũ. 8Rü jexgumatama
nügücüwagu ínadaueguãchitanü, rü
taxúexũma ga toguexũ nadaugü, rü
Ngechuchuxũxĩcatama. 9Rü jexguma
ínaxĩgügu nawa ga guma maxpũne, rü
Ngechuchu nüxna naxãga ga
taxúemaãma na nüxũ jaxugüexũ ga
jema jéma nüxũ nadaugüxũ,
nhuxmatáta juwa ínadaxgu ga nümax.
10Rü jemacax ga jema ngúexũgü rü
bexma nüxũ nacuaxgü ga jema nüxũ
nadaugüxũ. Notürü nügüna nacagü ga
tacüchiga na jiĩxũ ga:

"Juwa ínadaxgu", nhaxũ. 11Rü
nhuxmachi ga jema ngúexũgü rü
Ngechuchuna nacagü, rü nhanagürügü:
—¿Tüxcüü i ngúexẽẽruũgü i ore i
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü
nhanagürügü:

"Ería tá nixĩ ja nüxĩra cuxũpa núma
ũcü?" nhanagürügü. 12Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ:
—Aixcuma nixĩ i Ería na nüxĩra núma
naxũxũ na chauxũpa namexẽẽãxũcax i
guxũma. ¿Notürü tüxcüü i ore i
ümatüxũwa i nhaxũ:

"Rü Tupana Nane ja duũxũxũ ixĩcü
rü tá ngúxũ ninge, rü duũxũgü
rü tá nüxũ naxoe",

nhaxũ? 13Notürü i chama rü pemaã
nüxũ chixu, rü Ería rü marü núma naxũ.
Notürü ga duũxũgü rü nümagü
nanaxwaxegüxũãcüma poraãcü chixri
namaã nachopetü, jexgumarüũ ga ore
ga ümatüxũwa nüxũ jaxuxũrüũ
—nhanagürü.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga buxũ ga ngoxo nawa jexmaxũ

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14Rü jexguma jema togü ga norü
ngúexũgütanüwa nangugügu, rü jéma
nüxũ nadaugü ga muxũma ga duũxũgü
ga jema ngúexũgüxũ íchomaẽguãchixũ.
Rü nhuxre ga ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ, rü
jéma niporagatanücüü namaã ga jema
ngúexũgü. 15Rü jexguma Ngechuchuxũ
nadaugügu ga jema muxũma ga
duũxũgü, rü poraãcü nabaixãchiãẽgü.
Rü guxũma naxcax nibuxmü na nüxũ
janamoxẽgüxũcax. 16Rü nüma ga
Ngechuchu rü nüxna naca, rü
nhanagürü nüxũ: —¿Tacü nixĩ i pema
namaã naxcax ípeiporagatanücüüxũ?
—nhanagürü. 17Rü wüxi ga jema
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü

nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa
Ngúexẽẽruũ̃x, nuã cuxca̱x tüxũ̃ chaga ja
chaune, erü tümawa nangẽxma i wüxi i
ṉgoxo i tüxũ̃ ngegaxẽẽxũ̃. 18—Rü ngextá
ítangẽxmaxũ̃wa rü ngẽxma tüxũ̃
jaxüxgu rü waixũ̃müãnegu tüxũ̃ nanha.
Rü tarüchia̱x, rü tixũ̃xchapüta, rü
ngẽxma tijuãchi. Rü marü nüxũ̃
chaca̱a̱xũ̃ i curü ngúexũ̃gü na tümawa
ínata̱xüchiãxũ̃ca̱x i ngẽma ṉgoxo,
notürü tama nüxũ̃ inaxĩnü —nhanagürü.
19Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama
Jaxõgüxũ̃, ¿nhuxguratáta i pemaã
chanuxmaxũ̃ rü jaxna pemaã
chaxĩnüxũ̃? ¡Nuã penaga ja jima bucü!
—nhanagürü. 20Rü Ngechuchuxũ̃tawa
nanagagü ga guma bucü. Notürü
jexguma Ngechuchuxũ̃ nada̱xgu ga jema
ṉgoxo, rü guma bucüxũ̃ naxü ga na
jajuãchixẽẽãxũ̃. Rü jexma nhaxtüanegu
najangu. Rü jexma nidixegugü, rü
narüchia̱x. 21Rü Ngechuchu rü guma
bucünatüna naca, rü nhanagürü: —¿Rü
nhuxgumama nixĩ ga naxca̱x inaxügüxũ̃
ga jema? —nhanagürü. Rü guma
bucünatü nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Nabuxgumamatama. 22Rü
mue̱xpü̱xcüna i ngẽma ṉgoxo rü
üxüxetügu rü dexágu nananhaũ̃xũ̃ na
ngẽmaãcü jamáãxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaca̱x
ega cumaã nanguxũ̃gu na ṯacü toxca̱x
cuxüxũ̃, ¡rü cuxũ̃ tangechaũ̃tümüũ̃gü, rü
toxũ̃ rüngũ̃xẽẽ! —nhanagürü. 23Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —¿Rü tü̱xcüũ̃ “ega chamaã
nanguxũ̃gu”, nhacurügü? Erü guxũ̃ma
natauxcha tümaca̱x ja jíxema jaxõxẽ
—nhanagürü. 24Rü jexguma ga guma
bucünatü rü tagaãcü nhatarügü:
—Chajaxõ. ¡Choxũ̃ rüngũ̃xẽẽ na
jexeraãcü chajaxõxũ̃ca̱x! —nhatarügü.
25Rü jexguma Ngechuchu nüxũ̃ da̱xgu
na muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü marü jexma
ngutaque̱xexũ̃, rü nananga ga jema
ṉgoxo. Rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa Ṉgoxo
i Ngegaxẽẽruũ̃ rü Ngauchi̱xẽxẽẽruũ̃x,
¡chama cuxũ̃ chamu na nawa ícuxũxũxũ̃
ja daa bucü, rü tagutáma wena nagu
cujaxücuxũ̃! —nhanagürü. 26Rü
jexguma ga jema ṉgoxo rü aita naxü, rü
wenaxãrü guma bucüxũ̃ nijuãchixẽẽ. Rü
nhu̱xmachi nawa ínaxũxũ, rü nhama
najuxuchixũ̃rüũ̃ jéma nata̱x. Rü
jemaca̱x ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
nhanagürügü: —Marü najuxuchi nixĩ
—nhanagürügü. 27Notürü ga
Ngechuchu rü naxme̱xgu najajauxãchi,
rü ínanadaxẽẽ. Rü nüma ga guma bucü
rü inachi. 28Rü jemawena ga Ngechuchu
rü wüxi ga ĩpatagu najaxücu namaã ga
norü ngúexũ̃gü. Rü jéma nüxĩca nüxna
nacagü, rü nhanagürügü nüxũ̃: —Pa
Corix, ¿tü̱xcüũ̃ i toma rü taxuacüma
ítanata̱xüchi i ngẽma ṉgoxo?
—nhanagürügü. 29Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tama
ngẽmaãcümare ítanata̱xüchi i ngẽmarüũ̃
ixĩxũ̃ i ṉgoxo. Notürü tanaxwa̱xe i
Tupanana tanaxuaxũ̃ na nüma
ínata̱xüchiãxũ̃ca̱x. Rü
ngẽmaãcüxicatama nixĩ i ínaxũxũxũ̃
—nhanagürü.

Ngechuchu ru wenaxãrü nanaxunagü ga norü juchiga

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30-31Rü jéma inaxĩãchi rü
Gariréaanewa nachopetü. Notürü ga
Ngechuchu rü tama nanaxwa̱xe ga texé

nüxũ̃ na cuáxũ̃ ga na jéma najexmaxũ̃,
jerü norü ngúexũ̃güxũ̃ ínangúexẽẽ. Rü
nhanagürü nüxũ̃: —Tupana Nane ja
duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü, rü duũ̃xũ̃gü tá
najajauxgü rü tá najamaxgü. Notürü
tamẽxpüx i ngunexũ̃guwena rü táxarü
namaxũ̃ —nhanagürü. 32Notürü ga
nümagü rü tama meã nüxũ̃ nacuaxgü ga
tacüchiga na jiĩxũ̃ ga jema ore, rü
namuũ̃ẽ ga nüxna na nacagüexũ̃.

¿Texé tá tixĩ ja guxããrü jexera ixĩxẽ?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33Rü Caparnáũãrü ĩãnewa nangugü.
Rü jexguma ĩxwa najexmagügu, rü
Ngechuchu nüxna naca, rü nhanagürü:
—¿Rü tacü nixĩ ga pegümaã naxcax
peiporagaetanüxũ̃ ga namawa?
—nhanagürü. 34Notürü ga nümagü rü
nangeaxgümare, jerü ga namawa rü
nachigagu nügümaã niporagaetanü ga
texé tiĩxũ̃ ga natanüwa rüjexeramaẽxẽ.
35Rü jexguma ga Ngechuchu rü ínarüto,
rü nügüxũ̃tawa naxcax naca ga jema 12
ga norü ngúexũ̃gü, rü nhanagürü nüxũ̃:
—Rü ngẽxguma texé naxwaxegu na
guxãẽ́tüwa na taxüxũ̃, rü name nixĩ i
noxri rü guxããrü nhaxtümaẽwa tügü
taxüxẽẽ na guxããrü ngũ̃xẽẽruũ̃ tiĩxũ̃
—nhanagürü. 36Rü jemawena rü norü
ngãxũ̃tanügu najachixẽẽ ga wüxi ga
buxũ̃. Rü nhuxmachi nachacüügu
jajauxãchiãcüma nhanagürü: 37—Rü
texé ja chauégagu meã najaxúxe i wüxi i
buxũ̃ i nhaãrüũ̃, rü choxũ̃ nixĩ i
tajaxuxũ̃. Rü texé ja choxũ̃ jaxúxe, rü
tama choxũ̃xĩcatama tajaxu, notürü
jima núma choxũ̃ mucü ja Chaunatüxũ̃
rü ta nixĩ i tajaxuxũ̃ —nhanagürü.

Texé ja tama tachi aixe rü torü ngũ̃xẽẽruũ̃ tixĩ

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38Rü jexguma ga Juãũ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, nüxũ̃ tadau ga
wüxi ga jatü ga cuégagu ngoxogü
íwoxũ̃xũ̃. Notürü toma nüxna tanachuxu
ga jema, jerü tama tatanüxũ̃ nixĩ ga
nümax —nhanagürü. 39Notürü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Tama name i nüxna na penachuxuxũ̃.
Erü texé ja chauégagu naxṹxe i wüxi i
mexũ̃ i Tupanaãrü poramaã üxũ̃, rü
taxucürüwama jixcama chixri chauchiga
tidexa. 40Erü texé ja tama tachi aixe, rü
tórü ngũ̃xẽẽruũ̃ tixĩ. 41Rü texé ja woo
wüxitama i copuãcu i dexá pexna ãxẽ
naxcax na chorü duũ̃xũ̃gü peixĩgüxũ̃, rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü tá tüxṹ
nangẽxma i tümaãrü ãmare
—nhanagürü.

Naxãũcüma nixĩ na pecadugu inguxũ̃

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42Rü nhanagürü ta: —Texé ja
pecadugu nanguxẽẽ́xẽ i wüxi i nhaã
buxũ̃gü i choxṹ jaxõgüxũ̃, rü tümacax
rü narümemaẽ chi nixĩ i noxtacüma
wüxi ja nuta ja tacü tümanaxãwa
tajangacuchixũ̃, rü ngẽmaãcü
taxtüchiüwa tüxũ̃ tajatáe. 43-44—Rü
ngẽxguma chi wüxi ja cuxmex pecadugu
cuxũ̃ nguxẽẽgu, rü name nixĩ i
noxtacüma ícunadae. Erü narümemaẽ
nixĩ i cuboxmexãcüma cunajaxu i curü
maxũ̃ na tama guxũ̃ne ja cuxmex ja
mexũ̃nemaã nawa cuitaxcuchixũ̃cax ja
jima üxü ja ngoxogü nagu pocuene ja

taguma ixoxũne. 45-46—Rü ngẽxguma
chi wüxi ja cucutü pecadugu cuxũ
nguxẽẽgu, rü name nixĩ i noxtacüma
ícunadae. Erü narümemaẽ nixĩ i
cubocutüãcüma cunajaxu i curü maxũ
na tama guxũne ja cucutü ja
mexũnemaã nawa cuitaxcuchixũcax ja
jima üxü ja ngoxogü nagu pocuene.
47-48—Rü ngẽxguma chi wüxi ja cuxetü
pecadugu cuxũ nguxẽẽgu, rü name nixĩ
i noxtacüma cunajaxu. Erü narümemaẽ
nixĩ i wüxitama ja cuxetümaã Tupana
ãẽxgacü íixĩxũwa cuixücu, na tama
guxũne ja cuxetü ja mexũnemaã nawa
cuitaxcuchixũcax ja jima üxü ja taguma
ixoxũne ja ngoxogü nagu pocuene i
ngextá õxmigü taguma íjuexũwa.
49—Rü aixcuma nhama õnawa jucüra
nagüxũrüũ tá nixĩ na guxãtáma
guxchaxũwa chopetüxũ. 50—Name ja
jucüra. Notürü ngẽxguma chi
nangeacagu, ¿rü nhuxãcü tá wenaxãrü
naxããca? ¡Rü meã pegüna pedaugü na
nhama jucüra ja taguma
ijarüngeacacürüũ na namexũcax i perü
maxũ! ¡Rü meã pegümaã pemaxẽ!
—nhanagürü.

**Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae
na tama namexũ na texé
tümamaxũ ítáxũ**
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 1Rü jexguma ga Ngechuchu rü
Caparnáũãrü ĩãnewa inaxũãchi.
Rü Judéaanewa naxüpetü rü nhuxmata
natü ga Judáũãrü tocutüwa nangu. Rü
jéma rü wenaxãrü naxcax
nangutaquexegü ga duũxũgü. Rü nüma
rü inanaxügü ga na nangúexẽẽtaexũ
guxũgurüũ. 2Rü nhuxre ga Parichéugü
rü naxcax naxĩ ga na nüxũ jaxügüxũcax
jerü chixexũgu nananguxẽẽgüchaũ. Rü
jemacax nüxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Namexũ i cuxcax na
wüxi ja jatü rü naxmaxũ ínatáxũ?
—nhanagürügü. 3Rü nüma nanangãxũ,
rü nhanagürü nüxũ: —¿Rü tacü jiĩxũ ga
Muĩsé pexũ muxũ? —nhanagürü. 4Rü
nümagü nanangãxũgü, rü nhanagürügü:
—Muĩsé nüxũ nixu ga na tama
nachuxuxũ na wüxi ja jatü rü
ínatámaxũ, ega wüxi i popera i
taxgüpane ngĩxna naxãxgu
—nhanagürügü. 5Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanangãxũ, rü
nhanagürü nüxũ: —Rü jema na
taxúegama na pexĩnüẽxũgagu nixĩ ga
Muĩsé ga tama pexna nachúxãxũ ga
pexmaxũ na ípetáxũ. 6—Notürü
noxriarü ügügu, rü Tupana nanaxü ga
jatüxũ rü ngexũ. 7—Rü ngẽmacax ja
jatü rü tá nanatü rü naẽna nixũgachi
na naxmaxmaã inaxãũxũcax. 8—Rü
ngẽmaãcü i ngẽma taxre rü nhama
wüxitama i duũxũrüũ tá nixĩgü. Rü
marü tãũxũtáma taxre nixĩ, erü wüxi
tátama nixĩ. 9—Rü ngẽmacax
taxucürüwa texé nügüna tajaxĩgachixẽẽ
i ngẽma taxre i Tupana nügüna
mugüxũ —nhanagürü. 10Rü jexguma
marü ĩpatawa nangugügu, rü norü
ngúexũgü rü wenaxãrü nüxna nacagüe
naxcax ga jema. 11Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Rü jíxema
tümamaxũ ítáxe rü naĩ i ngemaã ãmaxẽ
rü pecadu taxü ngĩmaã i ngẽma
noxriũcü i tümamax. 12—Rü
ngẽxgumarüũ ta, ega wüxi i nge
ítaxtegu rü naĩ ja jatümaã naxãtegu, rü
ngĩma rü ta pecadu ixü —nhanagürü.

Ngechuchu rü meã buxũgüxũ najaxu
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13Rü jéma Ngechuchuxũtawa tüxũ
nagagü ta ga nhuxre ga buãxta na tüxũ
jangõgügüxũcax. Notürü ga jema norü
ngúexũgü rü inanaxügüe ga tüxũ na
jangagüxũ ga guxema tümaxãcüxegüxũ
Ngechuchuxũtawa gagüxe. 14Rü
jexguma jemaxũ nadaxgu ga
Ngechuchu, rü naãẽwa nangux, rü
nhanagürü nüxũ: —Chanaxwaxe i
chauxũtawa naxĩ i buxũgü. ¡Rü tãũ i
nüxna penachuxuxũ! Erü Tupana
ãẽxgacü íixĩxũwa rü tümacax nixĩ ja
jíxema nhaã buxũgürüũ taxuũma i
chixexũxũ icuáxe. 15—Rü aixcuma
pemaã nüxũ chixu rü texé ja tama wüxi
i buxũrüũ Tupanaxũ jaxúxe na tümaãrü
ãẽxgacü jiĩxũcax, rü tagutáma nagu
taxücu i ngẽma naãne i Tupana ãẽxgacü
íixĩxũwa —nhanagürü. 16Rü nüma rü
tüxũ naganagütanü ga guxema buãxta,
rü tümaẽrugügu naxümexãcüma
nhanagürü tüxũ: —¡Tupana pexũ
rüngũxẽẽx! —nhanagürü.

Wüxi ga jatü ga dĩẽruãxũchixũ Ngechuchumaã nidexa
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17Rü jexguma marü inaxũãchichaũgu
ga Ngechuchu, rü jéma naxcax ninha ga
wüxi ga jatü. Rü napexegu
najacaxãpüxü, rü nüxna naca rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũ ja
mecüx, ¿tacü tá chaxüxũ na
chanajaxuxũcax i maxũ i taguma gúxũ?
—nhanagürü. 18Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ:
—¿Tüxcüũ, “Mecü” nhacurügü choxũ?
Erü Tupanaxĩcatama nixĩ ja mecü ixĩcü,
rü nataxuma i to. 19Cuma rü marü nüxũ
cucuax i Tupanaãrü mugü i nhaxũ:

“¡Tãũxũtáma cumáẽta, rü
tãũxũtáma naĩ i ngemaã icupe,
rü tãũxũtáma cungítaax, rü
tãũxũtáma doraxũ cuixu i
togüchiga, rü tãũxũtáma
cuidorataax, rü tümaga naxĩnü
ja cunatü rü cue!”

nhaxũ —nhanagürü. 20Rü jexguma ga
guma jatü rü nhanagürü nüxũ: —Pa
Ngúexẽẽruũx, rü chorü bucümatama
meã chanaxaure i guxũma i ngẽma
mugü i nüxũ cuixuxũ —nhanagürü.
21Rü jexguma ga Ngechuchu rü nüxũ
nangechaũãcüma nüxũ nadawenü, rü
nanangãxũ rü nhanagürü: —Rü
wüxixicatama cuxṹ nataxu. ¡Rü íixũ, rü
namaã jataxe i guxũma i curü
ngẽmaxũgü, rü nhuxmachi togü i
ngearü dĩẽruãxgüxũna naxã i ngẽma
curü natanü! Rü ngẽmaãcü tá cuxṹ
nangẽxma i cuchica i dauxũguxũ i
naãnewa. Rü ngẽmawena rü marü name
i chawe curüxũ —nhanagürü. 22Notürü
nüma ga guma jatü rü nanaxixãchiãẽ ga
jexguma nüxũ naxĩnügu ga jema ore.
Rü nangechaũãcüma ínixũ, jerü
namuxũchi ga norü jemaxũgü. 23Rü
Ngechuchu rü nüxũ nidaugüãchi, rü
nhanagürü norü ngúexũgüxũ:
—Naguxchaxũchi tá nixĩ na Tupana
ãẽxgacü íjiĩxũwa na jachocuxũ i ngẽma
dĩẽruãxũchigüxũ —nhanagürü. 24Rü
nabaixãchiãẽgü ga norü ngúexũgü
namaã ga jema ore. Notürü ga
Ngechuchu rü wenaxãrü namaã nüxũ
nixu, rü nhanagürü: —Pa Chauxacügüx,

nhuxãcü wüxi i guxchaxüchixũ̃ nixĩ na
Tupana ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa na jaxücuxũ̃ i
wüxi i duũ̃xũ̃. 25—Rü aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü nhama wüxi i cameru na
taxucürüwama wüxi ja ucumaxẽtüwa
naxüpetüxũ̃ãrü jexera narüguxchamaẽ
naxcax i wüxi i duũ̃xũ̃ i dĩẽruãxũ̃chixũ̃
na jaxücuxũ̃ i ngextá Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa —nhanagürü. 26Rü jexguma
jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga norü ngúexũ̃gü,
rü jexeraãcü nabaixãchiãẽgü. Rü
nügüna nacagüe, rü nhanagürügü:
—¿Rü texé tá exna tixĩ ja najaxúxe i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃? —nhanagürügü.
27Rü Ngechuchu rü nüxũ̃ nadawenü, rü
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—Jatügü rü taxuacüma nügü namaxẽẽ,
notürü Tupanaãxũ̃ rü natauxcha i
ngẽma, erü Tupanacax rü nataxuma i
tacü i guxchaxũ̃ —nhanagürü. 28Rü
jexguma inanaxügü ga Pedru ga na
jadexaxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: —Toma
rü marü jéma tanawogü ga guxũ̃ma ga
torü jemaxũ̃gü na cuwe tarüxĩxũ̃cax
—nhanagürü. 29-30Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Aixcuma
pemaã nüxũ̃ chixu rü texé ja chaugagu
rü ore i maxẽxẽẽruũ̃gagu tümapatana,
rü exna tümaẽneẽgüna, rü exna
tümaẽjaxgüna, rü exna tümaẽna, rü
exna tümanatüna, rü exna
tümaxãcügüna, rü exna tümaãnegüna
ngẽ́ma ixũxẽ, rü tá tanajaxu i tümaãrü
natanü. Rü aixcuma nhuxma i nhama i
naãnewa rü tá tanajaxu i 100
expüxcüna ja tümapatagü, rü
tümaẽneẽgü, rü tümaẽjaxgü, rü
tümaẽgü, rü tümaxãcügü, rü
tümaãnegü. Notürü ngẽxgumarüũ̃ tá ta
tanajaxu i ngúxũ̃gü i togü tá tüxũ̃
ingexẽẽgüxũ̃. Notürü jixcamaxũ̃ra i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü tá tanajaxu i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 31—Notürü
muxũ̃ma i nümaxũ̃ i nhuxma nhama i
naãnewa duũ̃xũ̃gü wixpexewa
ügüxẽẽxũ̃, rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü
Tupana tá wixweama nanaxügüxẽẽ. Rü
muxũ̃ma i nümaxũ̃ i nhuxma nhama i
naãnewa duũ̃xũ̃gü wixweama ügüxẽẽxũ̃,
rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü Tupana tá
wixpexewa nanaxügüxẽẽ —nhanagürü.

Ngechuchu rü wenaxãrü
nanaxunagü ga norü juxchiga
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32Rü Jerucharéũ̃waama naxĩ. Rü
nüma ga Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃güpexegu nixũ. Rü nümagü rü
nabaixãchiãẽgü, rü jema togü ga
duũ̃xũ̃gü ga wixweama ãgüxũ̃ rü
namuũ̃ẽ. Rü Ngechuchu rü wenaxãrü
noxrüwama naxcax naca ga jema 12 ga
norü ngúexũ̃gü. Rü inanaxügü ga
namaã nüxũ̃ na jaxuxũ̃ ga tacü tá nüxũ̃
na üpetüxũ̃. 33Rü nhanagürü nüxũ̃:
—Pema nüxũ̃ pecuax na marü
ingaicaxũ̃ na Jerucharéũ̃wa ingugüxũ̃.
Rü ngẽ́ma rü duũ̃xũ̃gü rü tá chixri
chamaã nachopetü. Rü paigüarü
ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü i ore i
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃na tá choxũ̃
naxuaxũ̃gü. Rü nümagü rü tá chamaã
nanaxuegugü na chajuxũ̃, rü tá ngẽma
Romacũ̃ãxgüna choxũ̃ namugü. 34Rü
ngẽmagü tá nixĩ i chagu
idauxcüraũ̃güxũ̃. Rü tá choxna
nacuaixgüe, rü tá choxna
nanacuaixcagü, rü tá choxũ̃ najuxẽẽgü.
Notürü tamaẽxpüx i ngunexũ̃guwena
táxarü chamaxũ̃ —nhanagürü.

Tiagu rü Juãũ rü wüxi ga ngũxẽẽca̱x ínacagü
(Mt 20.20-28)

35Rü Ngechuchuca̱x naxĩ ga Tiagu rü
Juãũ ga Zebedéu nanegü, rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
tanaxwa̱xe i toxca̱x cunaxü i ngẽma
ngũ̃xẽẽ i naxca̱x tá cuxna tacaxũ̃
—nhanagürügü. 36Rü nüma rü nüxna
naca, rü nhanagürü: —¿Ṭacü nixĩ i
penaxwa̱xexũ̃ na pexca̱x chanaxüxũ̃?
—nhanagürü. 37Rü nhanagürügü: —Rü
ngẽxguma ãẽxgacüxũ̃ cuingucuchigu, rü
tanaxwa̱xe na wüxie i toma rü curü
tügünecüwawa tarütoxũ̃, rü togue i curü
ṭoxwecüwawa —nhanagürügü. 38Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x na
ṭacüca̱x ípeca̱xũ̃. ¿Rü pexũ̃ chi
natauxchaxũ̃ i na pejaxaxüxũ̃ i ngẽma
axexũ̃ i üxchiüxũ̃ i chama tá chixaxüxũ̃?
¿Rü namaã chi peporaexũ̃ i ngẽma
ngúxũ̃ i tá chingexũ̃? —nhanagürü. 39Rü
nümagü nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü:
—Ngẽmáãcü, namaã tá taporae
—nhanagürügü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcuma tá nixĩ i chamarüũ̃
pejaxaxüxũ̃ i ngẽma axexũ̃ i üxchiüxũ̃ rü
chamarüũ̃ ngúxũ̃ na peingegüxũ̃.
40—Notürü ngẽma chorü
tügünecüwawa rü chorü ṭoxwecüwawa
na perütogüxũ̃ca̱x, rü tama cha̱xme̱xwa
nangẽxma na pexna chanaxãxũ̃, erü
Chaunatü tá tüxna nanaxã ja jíxema
tümaca̱x íjiĩxẽ —nhanagürü. 41Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema
togü ga 10 ga ngúexũ̃gü, rü Tiagumaã
rü Juãũmaã nanuẽ. 42Notürü
Ngechuchu naxca̱x naca rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pema nüxũ̃ pecua̱x i togü i
nachiũ̃ãnegüwa rü nangẽxmagü i
ãẽxgacügü i nügü nacua̱xgügu na
namexũ̃ na nuãcü namuãxũ̃ i norü
duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma ãẽxgacügü i taxũ̃gü
rü norü duũ̃xũ̃güarü jora nügü
nixĩgüxẽẽ. 43—Notürü tãũxũ̃táma
ngẽmaãcü nixĩ i petanüwa. Erü
ngẽxguma texé naxwa̱xegu na guxããrü
jexera na tiĩxũ̃ i petanüwa, rü name nixĩ
i noxri rü guxããrü ngũ̃xẽẽruũ̃ na tiĩxũ̃.
44—Rü ngẽxguma chi texé i petanüwa
naxwa̱xegu na tümamücügüeru na tiĩxũ̃,
rü name nixĩ i noxri rü guxũ̃ma i
tümamücügüarü ngũ̃xẽẽruũ̃ na tiĩxũ̃.
45—Rü woo i chama i Tupana Nane na
duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü tama togü choxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x nixĩ i núma chaxũxũ̃.
Notürü núma chaxũ na duũ̃xũ̃güxũ̃
charüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x rü naxca̱x
ichanaxãxũ̃ca̱x i chorü maxũ̃, na
ngẽmaãcü chanaxütanüxũ̃ca̱x na norü
pecadugüna ínanguxũ̃xũ̃ca̱x i muxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü —nhanagürü.

Bartiméũ ga ngexetücüxũ̃ narümexẽẽ ga Ngechuchu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46Rü Jericúarü ĩãnewa nangugü. Rü
Ngechuchuwe narüxĩ ga norü ngúexũ̃gü
rü muxũma ga togü ga duũ̃xũ̃gü. Rü
jexguma guma ĩãneãrü gu̱xwa
nangugüchaũgu ga nüxna na
ínachoxũ̃xũ̃, rü jéma namacüwawa
narüto ga wüxi ga ngexetücü ga
Bartiméũgu ãẽgacü ga Timéũ nane.
47Rü jexguma guma ngexetücü nüxũ̃
ĩnügu ga Ngechuchu ga Nacharétucũ̃ã̱x
na jiĩxũ̃ ga guma jéma üpetücü, rü

inanaxügü ga poraãcü aita na naxüxũ̃,
rü: —Pa Ngechuchu ja Dawítanüxũ̃x,
¡cuxũ̃ changechaũ̃tümüũ̃! —nhanagürü.
48Notürü muxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü rü
ínanangaxüchigüama ga na
ijanangeáxũ̃ca̱x. Notürü ga nüma rü
jexeraãcü aita naxüama, nhaxũ̃maã:
—Pa Dawítanüxũ̃x, ¡cuxũ̃
changechaũ̃tümüũ̃! —nhaxũ̃maã. 49Rü
jexguma ga nüma ga Ngechuchu rü
inajachiãchi, rü nhanagürü: —¡Naxca̱x
peca! —nhanagürü. Rü guma
ngexetücüca̱x nacagü, rü nhanagürügü:
—¡Nataãẽ rü inachi! Rü cuxca̱x nixĩ i
naca̱xũ̃ —nhanagürügü. 50Rü guma
ngexetücü rü jexacü nananha ga norü
dejuxũ̃chiru. Rü inajuxnagü rü
Ngechuchuca̱x nixũ. 51Rü Ngechuchu
nüxna naca, rü nhanagürü nüxũ̃:
—¿Ṯacü nixĩ i cunaxwa̱xexũ̃ na cuxca̱x
chanaxüxũ̃? —nhanagürü. Rü nüma ga
guma ngexetücü, rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
chanaxwa̱xe na chidauchixũ̃
—nhanagürü. 52Rü jexguma ga
Ngechuchu, rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü,
íixũ! Rü marü cuxca̱x nitaane erü cujaxõ
—nhanagürü. Rü jexgumatama ga guma
ngexetücü rü nidauchi, rü Ngechuchuwe
narüxũ ga namawa.

Ngechuchu rü Jerucharéũ̃gu naxücu

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Ju 12.12-19)

11 1Rü marü Jerucharéũ̃ãrü
ngaicamana nangugü ga
Oriwéraarü Ma̱xpṹneãrü ngaicamana
jexmagüne ga ĩãnexãcügü ga Bechagué
rü Betániã. Rü jexguma jéma
nangugügu, rü Ngechuchu nanamu ga
taxre ga norü ngúexũ̃gü. 2Rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Gua tórü to̱xma̱xtawa
ngẽxmane ja ĩãnexãcüwa pexĩ! Rü
ngẽxguma nawa pengugügu, rü ngẽxma
tá nüxũ̃ pejangau i wüxi i cowaruxacü i
ngẽxma ngaxũ̃xũ̃ i taguma texé natagu
aunagüxũ̃. ¡Rü pejawẽxũ̃ rü nuã penaga!
3—Rü ngẽxguma texé pexna caxgu na
ṯacüca̱x pejawẽxũ̃xũ̃ i ngẽma
cowaruxacü, ¡rü tümamaã nüxũ̃ peixu
rü nhapegügü:
"Torü Cori nanaxwa̱xe, rü nhu̱xma
tátama nanataeguxẽẽ", nhapegügü! 4Rü
jéma naxĩ. Rü jexma namacüwagu nüxũ̃
najangaugü ga jema cowaruxacü ga wüxi
ga ĩpataa̱xũ̃tagu ngaxũ̃xũ̃. 5Rü nhuxre ga
duũ̃xũ̃gü ga jéma jexmagüxũ̃ rü nüxna
nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Ṯacü
ípexüe? ¿Rü tü̱xcüũ̃ pejawẽxũ̃ i ngẽma
cowaruxacü? —nhanagürügü. 6Rü
nümagü ga jema ngúexũ̃gü, rü jema ore
ga Ngechuchu namaã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcü
nanangãxũ̃gü. Rü jemaca̱x tama nüxna
nanachu̱xgü. 7Rü natagu nanac̱hagümü
ga naxchirugü. Rü jemaãcü
Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü. Rü nüma
ga Ngechuchu rü natagu naxaunagü. 8Rü
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
naxchirumaãtama nanac̱hamagü. Rü togü
rü naĩxã́tügü ga naãnewa nadaũ̃xũ̃maã
najac̱hamagü. 9Rü jema duũ̃xũ̃gü ga
nape̱xegu ãgüxũ̃ rü jema togü ga
wixweama ãgüxũ̃, rü tagaãcü
nhanagürügü: —¡Cuxũ̃ tataxẽẽgü! ¡Rü
namexẽchi ja jima Tupanaẽ́gagu núma
ũcü! 10¡Rü namexẽchi ja jima ãẽ̱xgacü ja
núma ngucü jexgumarüũ̃ ga nuxcümaũ̃cü
ga tanatü ga Dawí ãẽ̱xgacü ixĩxgurüũ̃! ¡Rü
cuxũ̃ tataxẽẽgü, Pa Tonatü ja Dauxũ̃gucü!
—nhanagürügü. 11Rü Jerucharéũ̃gu

naxücu ga Ngechuchu, rü tupauca ga taxũnecạx nixũ. Rü meãma guxũwama inanadauaxũne. Rü nhụxmachi jema norü 12 ga ngúexũgümaã Betániããrü ĩãnecạx nataegu, jerü marü najáuane.

Ngechuchu rü ori ga figuera ga ngearü oõxũmaã chixexũ naxuegu
(Mt 21.18-19)

12Rü moxũãcü jexguma Betániãwa inaxĩãchigu ga Ngechuchu rü nataija. 13Rü jaxũgu nüxũ nadau ga wüxi ga ori ga figuera ga ããtüxũ. Rü nüma ga Ngechuchu rü naxcạx nixũ na íjadauãxũcạx rü ngoxi najexmạx ga norü o. Notürü jexguma naxũtawa nanguxgu, rü taxuũma inajangau, rü naãtüxũxĩcatama, jerü taũta norü owa nangu. 14Rü jexguma rü nhanagürü figueraxũ: —¡Tagutáma texé wena cuxũ tamúãrü oõx! —nhanagürü. Rü norü ngúexũgü rü nüxũ naxĩnüẽ ga jema.

Ngechuchu ínanawoxũ ga jema tupauca ga taxũnewa taxegüxũ ga duũxũgü
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Ju 2.13-22)

15Rü jexguma Jerucharéũwa nangugügu, rü Ngechuchu rü tupauca ga taxũnegu naxücu. Rü inanaxügü ga na ínawoxũãxũ ga jema jéma ṭacümaã taxegüxũ rü naxcạx taxegüxũ. Rü nanawoegu ga norü mechagü ga jema duũxũgü ga jéma dĩẽrumaã taxegüxũ rü muxtucumaã taxegüxũ. 16Rü nanachụxu ga texé ṭacü na jéma ngepetüxũ tupauca ga taxũnemachiawa. 17Rü inanaxügü ga na nangúexẽẽtaexũ, rü nhanagürü: —Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü nhanagürü:

"Chapata rü guxũma i
nachiũãnecũ̱ã̱xgüarü
jumuxẽpataũgu tá naxãẽ́ga",

nhanagürü. Notürü pema rü ngĩtạạxgüxũpataũ pejaxĩxẽẽ —nhanagürü. 18Notürü jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu ga paigüarü ã̱ẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngụxẽẽtaegüxũ, rü inanaxügüe ga naxcạx na nadaugüxũ ga nhuxãcü Ngechuchuxũ na jamạxgüxũ. Jerü nüxũ namuũẽ, jerü guxũma ga duũxũgü rü jema norü ngụxẽẽtaemaã nataãẽgü. 19Notürü jexguma marü najáuanegu, ga Ngechuchu rü norü ngúexũgümaã nüxna ínixĩ ga guma ĩãne.

Narü̱ṉhexẽ ga jema figuera ga ngearü oõxũ
(Mt 21.20-22)

20Rü moxũãcü pạxmama rü figueraxũtawa nachopetü. Rü jéma nüxũ nadaugü ga na naṉhexẽxũ nhụxmata naxchúmạxãwa nangu. 21Rü jexguma ga Pedru rü nüxna nacuạxãchi ga jema ĩneãcü ngupetüxũ, rü nhanagürü Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, dücax i figuera ga chixexũ namaã cuxueguxũ, rü marü narü̱ṉhexẽ —nhanagürü. 22Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü: —¡Nüxṹ pejaxõgü ja Tupana! 23—Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi wüxie daa mạxpṹnexũ tamuxgu na jaxũgachixũcạx rü taxtü i taxũchiüwa nügü na jatáexũcạx, rü chi pega naxĩnü, ega aixcuma pejaxõgüãcüma nüxũ ngẽma nhapegügu. 24—Rü ngẽmacạx pemaã nüxũ chixu rü guxũma i ṭacü i naxcạx ípecạxũ i perü jumuxẽwa, rü

name nixĩ na pejaxõgüxũ̃ na marü
penajaxuxũ̃, rü aixcuma tá penajaxuxũ̃.
25—Rü ngẽxguma pejumuxẽgügu,
notürü nangẽxmagu i ṯacücax̱ texémaã
na penuẽxũ̃, ¡rü tüxṹ nüxũ̃ pengechaũ̃!
na Penatü ja dauxũ̃gucü rü ta pexṹ nüxũ̃
nangechaũ̃xũ̃cax̱ i perü pecadugü.
26—Notürü ngẽxguma pema tama tüxṹ
nüxũ̃ pengechaũ̃gügu, rü Penatü ja
dauxũ̃gucü rü tá ta tãũxũ̃táma pexṹ
nüxũ̃ nangechaũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchuna nacagüe na texéarü oregagu tupauca ga taxũ̃newa nangux̱ẽẽtaexũ̃

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27Rü jemawena rü Jerucharéũ̃cax̱
nawoegu. Rü jexguma Ngechuchu rü
tupauca ga taxũ̃negu jaxũgüchigüjane,
rü naxcax̱ naxĩ ga paigüarü ãẽxgacügü,
rü ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa
ngux̱ẽẽtaegüxũ̃, rü togü ga ãẽxgacügü ga
jaguax̱gü. 28Rü nüxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Texéarü mugagu nixĩ i
cunaxüxũ̃ i ngẽma núma cuxüxũ̃? ¿Rü
texé cuxũ̃ tamu na cunaxüxũ̃cax̱ i
ngẽma? —nhanagürügü. 29-30Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃,
rü nhanagürü nüxũ̃: —Chama rü tá ta
pexna chaca, rü ngẽxguma choxũ̃
pengãxũ̃gu i ngẽma pexna naxcax̱
chac̱axũ̃, rü chama rü tá ta pemaã nüxũ̃
chixu na texé choxũ̃ muxũ̃ na
chanaxüxũ̃cax̱ i ngẽma. ¿Rü texé tanamu
ga Juã́ũ na duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽxũ̃cax̱?
¿Rü Tupana jĩĩxũ̃ ga namucü rü ex̱na
duũ̃xũ̃gümare? —nhanagürü. 31Rü
jexguma ga nümagü rü inanaxügüe ga
nügümaã na japoragatanücüüxũ̃, rü
nhanagürügü: —Rü ngẽxguma chi:
"Tupana núma nanamu", nhagügügu,
rü nüma rü chi nhanagürü tüxũ̃:
"¿Tux̱cüũ̃ ga tama nüxṹ pejaxõgüxũ̃?"
nhanagürü chi tüxũ̃. 32¿Rü
nhuxũcürüwa rü:
"Jatügümare núma nanamu",
nhatarügügü tá? Rü jema nhanagürügü
jerü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃ẽ. Jerü guxũ̃ma
ga duũ̃xũ̃gü rü najaxõgü rü aixcuma
Tupana nanamu ga Juã́ũ na nüxũ̃
jaxuxũ̃cax̱ ga norü ore. 33Rü jemacax̱
Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —Tama nüxũ̃ tacuax̱ ga
texé núma na namuxũ̃ ga Juã́ũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ —nhanagürügü. Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü
nhanagürü nüxũ̃: —Chama rü ta
tãũxũ̃táma pemaã nüxũ̃ chixu na texé
choxũ̃ muxũ̃ na chanaxüxũ̃ i ngẽma
choxna naxcax̱ pec̱axũ̃ —nhanagürü.

Cuax̱ruũ̃ ga puracütanüxũ̃ ga chixexũ̃gügu ixuxũ̃

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 1Rü Ngechuchu rü inanaxügü
ga ore ga cuax̱ruũ̃gügu
ixuxũ̃maã na nangúexẽẽtaexũ̃. Rü
nhanagürü nüxũ̃: —Najexma ga wüxi ga
jatü ga norü naãnegu uwanecü ücü. Rü
ínanapoxegu, rü nanaxü ga wüxi ga
uwaarü jauxtüxũ̃xũ̃chica, rü wüxi ga
dauxũ̃taechica na meã nüxna
nadauxũ̃cax̱ ga guxũ̃ma. Rü nhux̱machi
nhuxre ga puracütanüxũ̃na nüxũ̃
nadauxẽẽ. Rü namaã nanamexẽẽ na
ngãxũ̃gu namaã ngĩxũ̃ jatojexũ̃cax̱ ga
jema uwatanü. Rü nhux̱machi ga jema
naãneãrü jora rü to ga nachiũ̃ãnewa
naxũ. 2—Rü jexguma nawa nanguxgu
ga na jadauxũ̃ ga jema uwagü, rü guma

jatü rü jéma puracütanüxũgüxũtawa
nanamu ga wüxi ga norü duũxũxũ na
naxcax íjacaxũcax ga jema uwagü ga
nüxna üxũ. 3—Notürü jema
puracütanüxũgü rü najajauxgü, rü
nanacuaixgü ga guma jatüarü duũxũ.
Rü taxuũma ga uwagü nüxna naxãgü, rü
jemaãcü ínajamugü. 4—Rü jexguma ga
guma jatü rü to ga norü duũxũxũ jéma
namu. Notürü ga guma rü
najamaxẽrugü, rü namaã naguxchigagü.
5—Rü jexguma rü to ga norü duũxũxũ
jéma namu. Notürü najamaxgü. Rü
jemawena, rü jéma nanamugü ga
muxũma ga togü ga norü duũxũgü.
Notürü ga jema puracütanüxũgü rü
najacuaixgü ga nhuxre, rü togü rü
nanadai. 6—Rü jexguma rü nüxũ
ínajaxü ga nanexũchi ga poraãcü nüxũ
nangechaũcü. Rü düxwa guma nanexũ
jéma namu, jerü nüma nagu naxĩnügu
rü chi nanega naxĩnüẽ ga jema
puracütanüxũgü. 7—Notürü jexguma
guma cori nanexũ nadaugügu ga jema
puracütanüxũgü, rü nügümaã
nhanagürügü:

"Ngẽmaãrü tá nixĩ i nhaã naãne i
jixcama. ¡Rü ngĩxã tajamaxgü na tóxrü
na jiĩxũcax!" nhanagürügü. 8—Rü
jemaãcü najajauxgü, rü najamaxgü. Rü
jema uwanecüpechinüwa najataxgü ga
naxũne. 9—Rü nhuxma rü pexna chaca,
¿pexcax rü tacü tá naxü ja jima
uwanecüarü jora namaã i ngẽma
puracütanüxũgü i chixexũgü? Rü dücax,
rü ngẽma tá naxũ, rü tá nanadai i
ngẽma puracütanüxũgü, rü togüna tá
nanaxã i ngẽma uwanecü. 10—¿Taguma
exna nawa pengúe i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ? Erü ngẽmawa rü nhanagürü:

"Rü jima nuta ja mecü ja ĩãrü
ürũũgü nüxũ oechirécü, rü
nhuxma rü jimatama nixĩ ja
Tupana nüxĩra jaxücuchicü na
namaã inaxügüãxũcax ja ĩpata.
11Rü tórü Cori ja Tupana nixĩ
ga naxücü ga jema, rü nhuxma
rü namexẽchi i taxcax",

nhanagürü i ngẽma ore. 12Rü jexguma
ga jema paigüarü ãẽxgacügü, rü
ngúexẽẽrũũgü ga Muĩséarü mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ, rü togü ga ãẽxgacügü
ga jaguãxgü, rü Ngechuchuxũ
nijauxgüchaũ. Jerü nüxũ nacuaxgü ga
nachiga na jiĩxũ ga jema ore ga
cuaxruũgu jaxuxũ. Notürü duũxũgüxũ
namuũẽ rü jemacax taxuũma namaã
naxüe. Rü nüxna jéma ínixĩmare.

Ãẽxgacüaxũ dĩẽrumaã naxütanüxũchiga

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13Rü jexguma ga jema ãẽxgacügü rü
Ngechuchuxũtawa nanamugü ga nhuxre
ga norü duũxũgü ga Parichéugü rü
Eruditanüxũgü na nüxna jacagüexũcax,
rü ngoxi tacü rü chixexũ ga dexamaã
nüxũ nangãxũ na jemaãcü
ãẽxgacügüxũtawa na íjaxuaxũgüãxũcax.
14Rü nümagü rü naxũtawa naxĩ, rü
nhanagürügü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx,
nüxũ tacuax rü aixcuma nixĩ i ngẽma
nüxũ cuixuxũ i ore. Rü tama
duũxũgügamare cuxĩnü, erü tama norü
düxétüxũnegu cudawenü, notürü
nacüma nixĩ i cungugüxũ. Rü aixcuma
cunangúexẽẽ i duũxũgü na Tupana
naxwaxexũãcüma namaxẽxũcax.
¡Tomaã nüxũ ixu! Rü ngẽma dĩẽru ja
ãẽxgacü ja tacü ja Romacũãx totanüwa

ngĩxũ̃ jauxchaũ̃cü ¿rü namexũ̃ jiĩxũ̃ na
nüxna ngĩxũ̃ taxãxũ̃, rü ẽxna tama?
—nhanagürügü. 15Notürü ga
Ngechuchu rü nüxũ̃ nacuãxama ga na
chixexũ̃gu namaã naxĩnüẽxũ̃ ga jema
duũ̃xũ̃gü woo meã namaã na
janadexagüxũ̃. Rü jemacãx nhanagürü
nüxũ̃: —¿Tũxcüũ̃ chixexũ̃gu choxũ̃
penguxẽẽchaũ̃xũ̃? ¡Nuã ngĩxũ̃ peinge i
wüxitachinü i dĩẽru na ngĩxũ̃
chadauxũ̃cãx! —nhanagürü. 16Rü jéma
naxũ̃tawa ngĩxũ̃ nangegü ga
wüxitachinü ga dĩẽru. Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¿Texéchicünãxã rü
texééga nixĩ i ngĩgu üxũ̃? —nhanagürü.
Rü nümagü nanangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —Romacũ̃ã̃x ja ãẽxgacü
ja tacüchicünãxã nixĩ —nhanagürügü.
17Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Ãẽxgacüna ngĩxũ̃
pexã i ngẽma ãẽxgacüarü ixĩcü, rü
Tupanana ngĩxũ̃ pexã i ngẽma
Tupanaãrü ixĩcü! —nhanagürü. Rü
jexguma jema orexũ̃ naxĩnüẽgu, rü
namaã naḇaixãchiãẽgü.

Ngechuchuna nacagüe rü ngoxi wena namaxẽ i duũ̃xũ̃gü
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18Rü jemawena rü Ngechuchuxũ̃tawa
ínajadaugü ga nhuxre ga Chaduchéugü.
Rü nümagü nixĩ i nüxũ̃ jaxugüexũ̃ na
tagutáma wena namaxẽxũ̃ i juexũ̃. Rü
jemacãx Ngechuchuna najacagüe, rü
nhanagürügü: 19—Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
Muĩséarü mugüwa rü nhanagürü:

"Rü ngẽxguma wüxi ja jatü naxmãx
ngexacüjane najũxgu, rü name
nixĩ i naẽneẽtama ngĩmaã
naxãmãx i ngẽma jutecü i
naxũ̃mãx, na ngẽmaãcü
naxãxãcüxũ̃cãx ja naẽneẽ ga
marü jucü",

nhanagürü ga jema ore. 20—Dücax,
najexma ga 7 ga nügüeneẽgü. Rü
naxãmãx ga guma jacü, notürü taũta
naxãxãcüjane naju. 21-22—Rü jexguma ga
naĩ ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmãx ga
jema ngecü, notürü guma rü ta naju rü
nangexacü. Rü jexguma ga guma norü
tamaẽxpũ̃x ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã
naxãmãx, notürü jexgumarüũ̃tama nüxũ̃
nangupetü. Rü jemaãcü, gucüma ga
guma 7 ga nügüeneẽ rü ngĩmaã naxãmãx
ga jema nge. Rü gucüma najue taũta
naxãxãcüjane. Rü düxwa ngĩma rü ta iju
ga jema nge. 23—Rü dücax, ngẽxguma
juexũ̃ wena maxẽgu, ¿rü ngexcürüücü
naxmãx tá ijixĩ i ngẽma nge? Jerü
gucüma ga guma 7 ga nügüeneẽgü
ngĩmaã naxãmãx —nhanagürügü. 24Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pema rü ípetüe erü
tama nüxũ̃ pecuãx i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃, rü tama nüxũ̃ pecuãx i
nhuxãcü na naporaxũ̃ ja Tupana. 25—Rü
ngẽxguma juexũ̃ wena maxẽgu, rü
taxúetáma tixãmãxgü rü ẽxna tixãtegü.
Erü dauxũ̃cũ̃ã̃x i Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gürüũ̃ tá tixĩgü i ngẽxguma.
26—Pema choxna peca i juexũ̃ãrü
dagüchiga. ¿Notürü tama ẽxna nawa
pengúe i Tupanaãrü ore ga Muĩsé
ümatüxũ̃ ga naĩxãcü ga
íijauxratanünechigaxũ̃ íjaxuxũ̃wa? Erü
jema orewa rü Muĩséxũ̃ nhanagürü ga
Tupana:

"Chama nixĩ i Abrãũ̃ãrü Tupana, rü
Isaquiarü Tupana, rü Jacúarü
Tupana",

nhanagürü. 27—Rü ngẽma orewa nüxũ
tacuax rü Tupana rü maxẽxũãrü Tupana
nixĩ rü tama juexũãrü nixĩ, erü
napexewa rü taxúema taju. Rü
ngẽmaãcü i pema rü poraãcü ípetüe
—nhanagürü.

Ngẽma Tupanaãrü mu i guxũ i norü mugüarü jexera ixĩxũ
(Mt 22.34-40)

28Rü wüxi ga ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü
mugüwa nguxẽẽtaexũ, rü nüxũ naxĩnü
ga jema togü ga namücügü ga
Ngechuchumaã na íjaporagatanücüüxũ.
Rü nüma rü nüxũ nicuaxãchi ga meãma
na nangãxũãxũ. Rü jemacax
Ngechuchucax nixũ, rü nüxna naca, rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx,
¿ngẽxũrüüxũ i Tupanaãrü mu nixĩ i
guxũ i norü mugüarü jexera ixĩxũ?
—nhanagürü. 29Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngẽma
Tupanaãrü mu i guxũ i norü mugüarü
jexera ixĩxũ, rü nhaã nixĩ, nhanagürü:

"¡Iperüxĩnüẽ, Pa Iraéanecũãxgü! Rü
nüma ja Cori ja tórü Tupana, rü
jixicatama nixĩ ja tórü Cori.
30¡Rü nüxũ nangechaũ ja Cori
ja curü Tupana guxũne ja curü
maxũnemaã, rü guxũ i
cuãẽmaã, rü guxũ i nagu
curüxĩnüxũmaã, rü guxũ i curü
poramaã!"

nhanagürü. 31—Rü ngẽma norü taxre i
Tupanaãrü mu, rü nhanagürü:

"¡Rü nüxũ nangechaũ i cumücü na
cugü cungechaũxũrüũ!"

nhanagürü. Rü nataxuma i to i
Tupanaãrü mu i ngẽmagüarü jexera
ixĩxũ —nhanagürü. 32Rü jexguma ga
jema ngúexẽẽruũ ga mugüwa
nguxẽẽtaexũ, rü nhanagürü
Ngechuchuxũ: —Marü name, Pa
Ngúexẽẽruũx, erü aixcuma nixĩ i ngẽma
nüxũ cuixuxũ na wüxixicatama na jiĩxũ
ja Tupana, rü nataxuma ja naĩ. 33—Rü
ngẽma Tupanaxũ na ingechaũxũ guxũne
ja tórü maxũnemaã, rü guxũ i nagu
rüxĩnüxũmaã, rü guxũ i tórü poramaã,
rü nüxũ na ingechaũxũ i tamücü i jigü
na ingechaũxũrüũ, rü ngẽma nixĩ i
guxũma i naxũnagü i Tupanacax
nadaixũ i tupaucaarü artaruwa
ínagugüxũãrü jexera ixĩxũ —nhanagürü.
34Rü jexguma Ngechuchu nüxũ daxgu
ga mexũgu na naxĩnüãcüma na
nangãxũãxũ ga jema ngúexẽẽruũ ga
mugüwa nguxẽẽtaexũ, rü nhanagürü
nüxũ: —Marü tama taxũ cuxṹ nataxu na
cunajaxuxũ ja Tupana na curü ãẽxgacü
jiĩxũcax —nhanagürü. Rü jemawena rü
marü taxuũma nügü naporaxẽẽ na
nüxna jacachigüxũcax.

¿Texé nane nixĩ ja Cristu?
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35Rü jexguma tupauca ga taxũnewa
ínangúexẽẽtaejane ga Ngechuchu, rü
duũxũgüna naca, rü nhanagürü:
—¿Tüxcüũ nixĩ i ngẽma ngúexẽẽruũgü i
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ i nhagüxũ:
"Jima Cristu ja Tupana nüxũ unetacü
rü nuxcümaũcü ga ãẽxgacü ga Dawítaa
nixĩ", nhagüxũ? 36—¿Rü nhuxãcü i
ngẽmaãcü jadexagüxũ? Jerü nümatama
ga Dawí, rü jexguma Tupanaãẽ i
Üünexũ naãẽwa idexagu rü nhanagürü:

"Cori ja Tupana rü chorü Corixũ
nhanagürü: '¡Nuã chorü
tügünecüwawa rüto

nhu̱xmatáta nüxũ
charüporamaẽ i curü uwanügü
na cuga naxĩnüẽxũca̱x!’”
nhanagürü ga jema orewa. 37—¿Notürü
nhuxũcürüwa i Dawítaa jiĩxũ ja Cristu,
ega nümatama ga Dawí, rü norü
Corimaã naxuãgu? —nhanagürü. Rü
jema muxũma ga duũxũgü ga jéma
jexmagüxũ, rü taãẽãcüma
Ngechuchuaxũ inarüxĩnüẽ.

Ngechuchu rü nüxũ nixu na tama jameãrü maxũã̱xgüxũ ga jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38Ngechuchu rü norü ngu̱xẽẽtaewa rü
nhanagürü: —¡Pexuãẽgü naxca̱x i ngẽma
ngúexẽẽruũgü i Muĩséarü mugüwa
ngu̱xẽẽtaegüxũ! Erü nümagü rü norü me
nixĩ i mexũ i naxchirumaã na naxĩãneãxũ.
Rü nanaxwa̱xegü na ĩanemaũwa duũxũgü
meã nüxũ na rümoxẽgüxũ. 39—Rü
ngutaque̱xepataũgüwa rü norü me nixĩ i
ãẽ̱xgacügüma̱xwe̱xewa na natogüxũ. Rü
õnagü i taxũwa rü ngẽma õnaãrü
joraxũtawa ügüxũ i nachicaca̱x nadaugü.
40—Notürü tüxna nanapuxũ ja
tümapatagü ja jíxema jutegüxe. Rü
nhu̱xmachi nanama̱xẽẽ i norü jumuxẽgü
na ngẽmagu nügü jacu̱xgüxũca̱x rü
duũxũgü nagu rüxĩnüẽxũca̱x na aixcuma
mexũgü na jixĩgüxũ. Notürü nümagü tá
nixĩ i jexeraãcü napocuexũ —nhanagürü.

Jutecü ga ngearü dĩẽru̱ã̱xcü ga Tupanaca̱x dĩẽru ngĩxũ ixãcü
(Lc 21.1-4)

41Wüxicana ga Ngechuchu rü tupauca
ga taxũneãrü dĩẽruchiũãrü to̱xma̱xtawa
narüto. Rü jéma inadawenü ga nhuxãcü
duũxũgü jexma ngĩxũ na
janaxücuchigüxũ ga norü dĩẽrugü. Rü
muxũma ga duũxũgü ga
idĩẽru̱ã̱xgüxũchixũ rü jexma ngĩxũ
najarünucuchi ga muxũchicü ga norü
dĩẽru. 42Rü ngürü jéma ingu ga wüxi ga
jutecü ga ngearü dĩẽru̱ã̱xcü. Rü ngĩma
rü wüxi ga jema dĩẽruchiũgu ngĩxũ
ijarüxücuchi ga taxretachinü ga
dĩẽruxacü ga ítanücü. 43Rü jexguma ga
Ngechuchu rü norü ngúexũgüca̱x naca,
rü nhanagürü nüxũ: —Aixcuma pemaã
nüxũ chixu rü nhaã ngecü i jutecü i
ngearü dĩẽru̱ã̱xcü, rü guxũ i ngẽma togü
i dĩẽruchiũgu dĩẽru ngĩxũ
ixücuchigüxũãrü jexera ngĩxũ ixã. 44Erü
guxũma i togü rü ngĩxũ inaxãgü i
ngẽma nüxũ ĩjaxügücü. Notürü ngĩma
ngĩxũ natauxjane ngĩxũ ixã i gu̱xcüma i
ngĩxũ ngẽxma̱xcü i ngĩrü õnatanü
—nhanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ga taxũnegu tá na napogüexũ
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 1Rü jexguma tupauca ga
taxũnewa ínaxũxũgu ga
Ngechuchu, rü wüxi ga norü ngúexũgü rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx
¡dücax nhuxãcü nimexẽchi ja daa tupauca
ja itaxũne rü naxtapü̱xarü nutagü!
—nhanagürü. 2Notürü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Pema nüxũ
pedaugü ja guxũnema ja jima tupauca ja
taxũneãrü ĩpatagü. Notürü pemaã nüxũ
chixu rü aixcuma guxũnema ja daa
ĩpatagü rü tá nagu napogüe. Rü norü
nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra,
rü bai tá ja wüxi —nhanagürü.

Cuaxruũgü i tá nüxũ idauxũ naxũpa na nagúxũ i naãne
(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3-4Rü jemawena rü Oriwéranecüarü Maxpũne ga tupauca ga taxũneãrü toxmaxtawa jexmanewa naxĩ. Rü jéma narüto ga Ngechuchu. Rü Pedru rü Tiagu rü Juãũ rü Ãdré rü naxũtawa naxĩ na noxrüwama nüxna nacagüexũcax. Rü nhanagürügü: —Tanaxwaxe i tomaã nüxũ cuixu na nhuxgu tá nangupetüxũ i ngẽma nüxũ cuixuxũ. ¿Rü tacü tá nixĩ i norü cuaxruũ i nawa nüxũ tacuáxũ na nangupetüchaũxũ i ngẽma? —nhanagürügü. 5Rü jexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —¡Pexuãẽgü na taxúema pexũ womüxẽẽxũcax! 6—Erü muxũchixũ i duũxũgü tá ínangugü, rü chagu tá nügü nicuxgü, rü nhanagürügü tá:

"Chama nixĩ i Cristu", nhanagürügü tá. Rü muxũchixũ i duũxũgüxũ tá nawomüxẽẽ. 7—Rü ngẽxguma nüxũ pexĩnüẽgu na nügü nadaixũ i nachiũãnegü i ngaicamagüxũ rü togü i nachiũãnegü i jaxũgugüxũ, ¡rü tãũxũtáma ngẽmacax pebaixãchiãẽgü! Erü woetama ngẽmaãcü tá nangupetü. Notürü tãũxũtáma naãneãrü gux nixĩ i ngẽma. 8—Erü wüxi i nachiũãne rü to i nachiũãnemaã tá nügü nadai. Rü wüxi ja ãẽxgacüarü churaragü rü to i ãẽxgacüarü churaragümaã tá nügü nadai. Rü muxũma i nachicawa rü tá naxĩãxãchiane. Rü tá taija nangux. Notürü guxũma i ngẽma rü norü ügümare nixĩ i ngẽma ngúxũ i tá ngupetüxũ. 9—¡Rü meã pegüna pedaugü! Erü ãẽxgacügüpexewa tá pexũ nagagü, rü ngutaquexepataũgügu tá pexũ nicuaixgü. Rü nachiũãnegüarü ãẽxgacügüpexewa tá pexũ nagagü naxcax na chorü duũxũgü na peixĩgüxũ. Notürü ngẽmaãcü tá pexṹ natauxcha na ngẽma ãẽxgacügümaã nüxũ peixuxũ i chauchiga. 10—Notürü naxũpa na nagúxũ i naãne rü tanaxwaxe i Tupanaãrü ore i maxẽxẽẽruũ rü guxũ i nachiũãnewa na naxunagüxũ. 11—Notürü ngẽxguma ãẽxgacügüpexewa pexũ nagagügu, ¡rü tãũxũtáma pexoegaãẽgü naxcax na tacümaã tá penangãxũxũ! ¡Rü namaã nüxũ peixu i ngẽma ore i ngẽxgumatama Tupana pexna ãxũ na nüxũ peixuxũcax! Erü tãũxũtáma pema nixĩ na peidexagüxũ, notürü Tupanaãẽ i Üünexũ tá nixĩ i pewa idexaxũ. 12—Rü nügüeneẽgüwa tátama rü ãẽxgacügüxũtawa nügü ínajaxuaxũgü na ngẽmaãcü tüxũ nadaixũcax. Rü ngẽxgumarüũ tá ta i papagü rü mamagü rü tá naxãcügüxũ ínajaxuaxũgü. Rü nümagü i naxãcügü rü tá nanatügümaã rü naẽgümaã nanuẽ, rü tá tüxũ ínajaxuaxũgü na ãẽxgacügü tüxũ nadaixũcax. 13—Rü guxũ i naãnewa rü duũxũgü tá pechi naxaie naxcax na chorü duũxũgü peixĩgüxũ. Notürü jíxema naẽ́tüwa meã Tupanaãxṹ jaxõõmáxẽ, rü jíxema tá tixĩ ja aixcuma najaxúxe i maxũ i taguma gúxũ. 14—Rü ngẽxguma nüxũ pedaxgu i ngẽma ãũãchixũ rü ãũcümaxũchixũ i chixexẽẽruũ i ngextá tama íinaxwaxexũwa na nangẽxmaxũ, rü ngẽxguma ja jíxema Judéaanewa ngẽxmagüxe, rü tanaxwaxe i maxpũneãnewa tabuxmü. Rü texé ja

jíxema nüxũ̃ damatüxe, ¡rü name nixĩ i
meã nagu tarüxĩnü i ngẽma! 15—Rü
ngẽma ngunexũ̃gu texé tümapataa̱xtüwa
ngẽxmagu, rü tama name i tümapatagu
tajangaxi na ṯacü i tümaãrü ngẽmaxũ̃
tajajaxuxũ̃ca̱x. 16—Rü texé ja
tümaãnewa ngẽxmaxẽ rü tama name i
tümapataca̱x tataegu na tümachirugü
tajajaxuxũ̃ca̱x. 17—Rü ngẽma
ngunexũ̃gügu, rü wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ
i tümaca̱x ja jíxema ngexegü ja
ixãũcharaũ̃güxe rü jíxema
imaĩxãcügüxe. 18—¡Rü Tupanana
naxca̱x peca i perü jumuxẽwa na tama
gáuane ixüjane pexũ̃ na
nangupetüxũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃!
19—Erü ngẽma ngunexũ̃gügu rü poraãcü
tá nangẽxma i ngúxũ̃ ga noxri Tupana
naãne ixügügumama taguma jexmaxũ̃,
rü ngẽmawena rü tagutáma nangẽxma.
20—Rü ngẽxguma Tupana tama
nanoxrexẽẽgu i ngẽma ngunexũ̃gü, rü
taxúetáma tamaxũ̃. Notürü Tupana rü
marü nananoxrexẽẽ i ngẽma ngunexũ̃gü
erü tüxũ̃ nangechaũ̃ ja jíxema noxrüxũ̃
tüxũ̃ jadexechixe. 21—Rü ngẽxguma
texé pexũ̃ nhagügu:

“Dücax, daa nixĩ ja Cristu”, nhagügu,
rü e̱xna:

“Gua nixĩ ja Cristu”, nhagügu, ¡rü tãũ̃
i nüxũ̃ pejaxõgüxũ̃! 22—Erü
Cristugüneta rü Tupanaãrü orearü
uruũ̃güneta tá ínangugü. Rü tá
nanaxügü i muxũma i cua̱xruũ̃gü i
taxũ̃gü. Rü ngẽmaãcü, ega nüxũ̃
natauxchagu, rü tá tüxũ̃ nawomüxẽẽgü
woo ja jíxema duũ̃xẽgü ja Tupanatama
tüxũ̃ idexechixe. 23—¡Pexuãẽgü! Erü
guxũma i ngẽma tá ngupetüxũ̃, rü marü
naxũpa pemaã nüxũ̃ chixu.

Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü

(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

24—Notürü marü nangupetügu i
ngẽma ngúxũ̃gü, rü ngẽma
ngunexũ̃gügu rü tá nixo ja üa̱xcü rü
tãũxũ̃táma inabaxi ja tawemacü. 25—Rü
woramacurigü rü ẽxtagü rü tá narüji.
Rü guxũma i dauxũ̃wa ngẽxmaxũ̃ rü tá
naxĩã̱xãchitanü rü nachicana tá
nixĩgachitanü. 26—Rü ngẽxguma i
duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü ja Tupana
Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü na caixanexũ̃gu
ínaxĩxũ̃ i guxũma i norü poramaã rü
norü ngóonexũmaã. 27—Rü tá nanamu i
norü orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱x na
tüxũ̃ nanutaque̱xexũ̃ca̱x ja jíxema
Tupana tüxũ̃ idexechixe ja guxũwama
ngẽxmagüxe nhu̱xmatáta naãne
íjacuáxũwa nangu. 28—¡Iperüxĩnüẽ i
nhaã ngu̱xẽẽtae i ori i figuerachiga, rü
naxca̱x pengúe! Rü ngẽxguma
ngexwacaxũ̃xũ̃ i nachacüüxacügü
ijarüjixgu rü naxüátügu, rü ngẽmawa
nüxũ̃ pecua̱x na paxa tá taunecü jiĩxũ̃.
29—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta, rü ngẽxguma
nüxũ̃ peda̱xgu na nangupetüxũ̃ i ngẽma
pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ngẽmawa tá
nüxũ̃ pecua̱x na paxaxüchi tá ínanguxũ̃
ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü.
30—Rü guxũma i ngẽma nhu̱xma pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcuma tá nangupetü
naxũpa na najuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
ngẽxguma maxẽxũ̃. 31—Dauxũ̃guxũ̃ i
naãne rü nhama i naãne rü tá inajarüxo.
Notürü chorü ore rü tagutáma
inajarüxo, rü aixcuma tá ningu.
32—Notürü ngẽma ngunexũ̃ rü ngora i

nagu tá nangupetüxũ i ngẽma pemaã
nüxũ chixuxũ, rü Tanatü ja
Tupanaxĩcatama nüxũ nacuax i nhuxgu
tá na nangupetüxũ i ngẽma, rü taxúema
ja togue nüxũ tacuax. Rü woo i norü
orearü ngeruũgü i dauxũcũãx rü tama
nüxũ nacuaxgü, rü woo i chama na
Nane chiĩxũ rü tama nüxũ chacuax i
nhuxgu tá na nangupetüxũ i ngẽma.
33—Rü ngẽmacax, ¡ipedaue rü
pexuãẽgü! Erü tama nüxũ pecuax i tacü
rü ngora tá íchangu i chamax. 34—Rü
guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ,
rü nanangẽxgumaraũ ja wüxi ja jatü ja
ixũãchichaũcü na to i nachiũãnewa
naxũxũcax rü norü duũxũgüxũ mucü na
nüxna nadaugüxũcax ja nachiũ. Rü
wüxichigü i ngẽma duũxũgüna nanaxã i
norü puracü, rü ngẽma ĩãxãrü daruũ rü
nanamu na ngẽma meã nüxna
nadauxũcax. 35-36—¡Rü ngẽmacax name
nixĩ i pema rü ipedaue! Erü tama nüxũ
pecuax i nhuxgu tá ínangu ja jima cori
ja ĩpataarü jora, rü bexmana noxri
nachütagu, rü exna ngãxũcüügu, rü
exna ota icaxgu, rü exna noxri
jangóonegu. ¡Rü ngẽmacax ipedaue na
ngürüãchi ínanguxgu tama ípepeejane
pexũ na íjanguéũxũcax! 37—Rü ngẽma
ore i pemaã nüxũ chixuxũ, rü guxũ i
duũxũgücax nixĩ. ¡Rü ipedaueecha!
—nhanagürü.

Ãẽxgacügü naxcax nadaugü na nhuxãcu Ngechuchuxũ jajauxgüxũ

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Ju 11.45-53)

14 1Rü taxre ga ngunexũ nataxu
ga na nawa nanguxũ ga
Judéugüarü peta ga Üpetüchiga ga nagu
nangõxgüãxũ ga põũ ga ngearü
puxẽẽruũãxũ. Rü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ rü naxcax nadaugü ga
nhuxãcü bexma duũxũgüechita
Ngechuchuxũ na jajauxgüxũ rü na
jamaxgüãxũcax. 2Jerü nümaxũ rü
nhanagürügü: —Taxucürüwama
nhuxma petagu tajajauxgü, erü duũxũgü
rü tá tamaã nanuẽ —nhanagürügü.

Wüxi ga nge rü Ngechuchuerugu inaba ga pumara

(Mt 26.6-13; Ju 12.1-8)

3Rü Ngechuchu rü Betániãwa naxũ
napatawa ga Chimáũ ga
rüchaxünecümaã naxugüãcü. Rü
jexguma mechawa natojane, rü jéma
ingu ga wüxi ga ngecü ga wüxiweũ ga
pumara ga paacaxũchixũ ga
tatanüxũchixũ jéma ngecü. Rü
ijapojenagu ga jema pumarachixũ ga
nuta ga mexẽchicünaxcax, rü
Ngechuchuerugu inaba. 4Notürü nhuxre
ga jema jéma jexmagüxũ rü nanuẽ
naxcax ga jema naxüxũ ga jema ngecü,
rü nügümaã nhanagürügü: —¿Tüxcüũ
ngẽxma inaxaijaxũ i ngẽma pumara?
5—Rü narümemaẽ chi nixĩ i 300
tachinü i dĩẽrugu namaã itaxe, rü
nhuxmachi ngẽma dĩẽrumaã nüxũ
irüngũxẽẽ i ngẽma duũxũgü i ngearü
dĩẽruãxgüxũ —nhanagürügü. Rü
jemaãcü ngĩchiga nidexagü ga jema
nge. 6Notürü ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —¡Ngexrüma!
¿Tüxcüũ ngĩxũ pechixewe? Erü ngẽma
chamaã naxüxũ, rü wüxi i mexũ nixĩ.
7—Rü ngẽma ngearü dĩẽruãxgüxũ rü
guxũgutáma petanüwa nangẽxmagü, rü
ngẽmaãcü pexũ natauxcha na nüxũ

perüngũxẽẽxũ̃ i ngẽxguma
penaxwa̱xegu. Notürü i chama rü
tãũxũ̃táma guxũ̃gu petanüwa
changẽxma. 8—Rü nhaã nge rü inaxü i
guxũ̃ma i ngẽma ngĩxũ̃ tauxchaxũ̃, rü
ngẽmaca̱x joxni choxũ̃ ipumaraxũ̃ne
naxũ̃pa na ichatáxũ̃. 9—Rü aixcuma
pemaã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ i naãnewa i
ngextá duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ íixugügüxũ̃wa i
ore i maxẽxẽẽruũ̃, rü nhaã ngecü
chamaã üxũ̃ rü tá ta nüxũ̃ nixugügü. Rü
ngẽmaãcü tá ngĩxna nacua̱xãchie i
duũ̃xũ̃gü —nhanagürü ga Ngechuchu.

Juda rü ã̱xgacügümaã nanamexẽẽ na nhuxãcü tá na Ngechuchuxũ̃ jajauxgüxũ̃ca̱x
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10Rü Juda Icarióti ga wüxi ga jema 12
ga ngúexũ̃tanüxũ̃ ixĩxũ̃, rü Judéugüarü
paigüarü ã̱xgacügütanüwa naxũ na
namaã jamexẽẽãxũ̃ca̱x na nhuxãcü tá na
Ngechuchuxũ̃ jajauxgüxũ̃ca̱x. 11Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnüẽgu, rü nümagü
ga jema ã̱xgacügü rü nataãẽgü. Rü
dĩẽru Judana ngĩxũ̃ naxuaxũ̃gü. Rü
jexgumama inanaxügü ga Juda ga
naxca̱x na nadauxũ̃ ga nhuxãcü nüxũ̃ na
natauxchaxẽẽgüãxũ̃ na duũ̃xũ̃güechita
Ngechuchuxũ̃ jajauxgüxũ̃ca̱x.

Üpetüchigaarü õnawa nachibü ga Cori
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Ju 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12Rü nawa nangu ga ngunexũ̃ ga nagu
inaxügüxũ̃ ga jema peta ga põũ ga
ngearü puxẽẽruũ̃ã́xũ̃ nagu nangõxgüxũ̃.
Rü jema nixĩ ga ngunexũ̃ ga nagu
carneruxacü naxca̱x jama̱xgüxũ̃ ga
Üpetüchigaarü peta. Rü jexguma ga
norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuna
nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Ngextá
cunaxwa̱xe na tanamexẽẽxũ̃ i õna i
Üpetüchigaarü petagu ingṍxũ̃?
—nhanagürügü. 13Rü jexguma ga nüma
rü nanamu ga taxre ga norü ngúexũ̃gü,
rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü, jéa ĩãnewa
pexĩ! Rü ngẽxma tá nüxũ̃ pejangau i
wüxi i jatü i wüxi ja tũ̃xũ̃ ja dexámaã
ããcuxe ngẽxma tüxũ̃ ingexũ̃. ¡Rü nawe
perüxĩ! 14—¡Rü jima ĩpata ja nagu
jaxücune i ngẽma jatü, rü jima ĩãrü
joramaã nüxũ̃ peixu, rü nhapegügü
nüxũ̃:
"Torü ngúexẽẽruũ̃ nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ na
ngẽxũ̃ jiĩxũ̃ i ngẽma ucapu i norü
ngúexũ̃gümaã tá nawa nachibüxũ̃ i
Üpetüchigaarü õnagu", nhapegügü nüxũ̃!
15—Rü nüma tá pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ i
wüxi i ucapu i taxũ̃ i marü meã mexẽẽxũ̃ i
norü dauxũ̃chiũ̃wa ngẽxmaxũ̃. ¡Rü ngẽ́ma
penamexẽẽ̱x i tórü õna i Üpetüchigaca̱x
ixĩxũ̃! —nhanagürü nüxũ̃. 16Rü inaxĩãchi
ga jema taxre ga ngúexũ̃gü, rü ĩãnewa
naxĩ. Rü jexma nüxũ̃ inajangaugü ga
guxũ̃ma jema Ngechuchu namaã nüxũ̃
ixuxũ̃rüũ̃. Rü jéma nanamexẽẽ ga õna ga
Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃. 17Rü jexguma marü
nachütachaũ̃gu, rü ínangu ga Ngechuchu
namaã ga jema 12 ga norü ngúexũ̃gü.
18Rü jexguma mechawa ínachibüejane, rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü wüxie ja
petanüwa i nhu̱xma chamaã nuã chibüxe
tá tixĩ ja bexma choxũ̃ íjaxuaxũ̃xẽ
—nhanagürü. 19Rü jexguma ga nümagü
ga norü ngúexũ̃gü rü poraãcü
nangechaũ̃gü. Rü inanaxügüe ga na
wüxichigü nüxna icachigüxũ̃, rü

nhanagürügü: —Pa Corix, ¿chama tá
chiĩxũ̃ i cuxũ̃ íchajaxuaxũ̃xũ̃?
—nhanagürügü. [20]Rü nüma ga
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Wüxi i pema i 12 tanüwa i
daatama poratuwa norü põũ iwaixẽẽxũ̃,
rü ngẽma tá nixĩ i choxũ̃ íjaxuaxũ̃xũ̃.
[21]—Rü chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃, rü tá chaju ngẽma Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. Notürü wüxi i
ngechaũ̃xũ̃chi nixĩ naxca̱x i ngẽma jatü i
choxũ̃ íjaxuaxũ̃xũ̃. Rü narümemaẽ chi nixĩ
ga noxtacüma tau chima na nabuxũ̃
—nhanagürü. [22]Rü jexguma
ínachibüejane, rü Ngechuchu nanajaxu ga
põũ. Rü Tupanana moxẽ naxã, rü
inanabücu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃ najanu.
Rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Penajau̱x i nhaã
põũ! Rü ngẽma rü chaxunechiga nixĩ
—nhanagürü. [23]Rü jemawena nanajaxu
ga wüxi ga copu ga wĩũmaã ããcuxũ̃. Rü
jexgumarüũ̃ ta Tupanana moxẽ naxca̱x
naxãxĩra, rü nhu̱xmachi norü ngúexũ̃güna
nanaxã. Rü guxũ̃ma nawa naxaxegü. [24]Rü
nhanagürü nüxũ̃: —Daa wĩũ ja chaugü i
muxũ̃ma i duũ̃xũ̃güca̱x ibacüchiga nixĩ.
Rü jimawa Tupana meãma nanango̱xẽẽ
na aixcuma jiĩxũ̃ i norü uneta. [25]—Rü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü tãũxũ̃táma
wena chajaxaxü ja daa wĩũ nhu̱xmatáta
Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũ̃wa wĩũ ja
ngexwacaxũ̃cü chajaxaüx —nhanagürü.

Ngechuchu nüxũ̃ nixu na Pedru rü tá nügü ijacúxũ̃ na norü ngúexũ̃ jiĩxũ̃

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Ju 13.36-38)

[26]RÜ nhu̱xmachi nawijaegü nhuxre ga
Tupanaãrü wijaegu. Rü jemawena rü
Oriwéranecüarü Ma̱xpṹnewa naxĩ. [27]Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Guxãma i pema rü tá choxũ̃
ípeta̱xgü. Erü ngẽmaãcü nüxũ̃ nixu i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:

> "Tá chajama̱x ja carneruarü daruũ̃,
> rü tá nanaxüanemare i
> carnerugü",

nhaxũ̃. [28]—Notürü ngẽxguma marü
juwa ícharüdaxguwena, rü chaxira tá
pexũ̃pa Gariréaanewa chaxũ
—nhanagürü. [29]Rü jexguma ga Pedru rü
nhanagürü nüxũ̃: —Woo guxũ̃ma i togü
cuxũ̃ íta̱xgu, rü chama rü tãũxũ̃táma
cuxũ̃ íchata̱x —nhanagürü. [30]Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Aixcuma cumaã nüxũ̃ chixu rü
nhamatama i chütaxũ̃gu rü naxũ̃pa na
taxree̱xpü̱xcüna jaca̱axũ̃ i ota, rü
tamaẽ̱xpü̱xcüna tá cugü icuicu̱x na
chorü duũ̃xũ̃ cuiĩxũ̃ —nhanagürü.
[31]Notürü nüma ga Pedru rü
nhanagürüama: —Woo wüxigu cumaã
chaju̱xgu, rü tãũxũ̃táma chaugü ichicu̱x
na curü duũ̃xũ̃ chiĩxũ̃ —nhanagürü. Rü
guxũ̃ma ga togü ga norü ngúexũ̃gü rü ta
jema nhanagürügü.

Ngechuchu rü Jechemaníwa najajumuxẽ

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

[32]Rü jemawena rü Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃gü rü nawa naxĩ ga wüxi ga
nachica ga Jechemaníigu ãẽ́gaxũ̃. Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Nuã
perütogü joxni paxa jéa chajajumuxẽ!
—nhanagürü. [33]Rü nhu̱xmachi
ínajagagü ga Pedru, rü Tiagu, rü Juã́ũ.
Rü naxca̱x inaxügü ga na poraãcü
nangechaũ̃xũ̃ rü naxi̱xãchiãẽxũ̃. [34]Rü

jexguma rü nhanagürü nüxũ: —Poraãcü changechaũ, rü nagu charüxĩnü na ngẽmamaã tá chajuxũ. ¡Rü nuxa perücho i pemax, rü ipedaue! —nhanagürü. 35Rü jexguma ga Ngechuchu rü jéaxüra naxũ. Rü nhaxtüanegu nanangücuchi. Rü Tupanana naxcax naca na nawa ínanguxuchixũcax ga jema ngúxũ ga jexguma chi Tupanaãrü ngúchaũ jixĩgu. 36Rü norü jumuxẽwa rü nhanagürü: —Pa Chaunatüx, cuxcax rü guxũma natauxcha. ¡Rü nüxna choxũ ínanguxuchixẽẽ i nhaã ngúxũ i tá choxũ üpetüxũ! Notürü chanaxwaxe i cunaxü i cuxrütama ngúchaũ rü tama i choxrü —nhanagürü. 37Rü nhuxmachi nataegu ga norü ngúexũgü íjexmagüxũwa. Rü nüxũ inajangau ga na ínapeexũ. Rü nhanagürü Pedruxũ: — Pa Chimáũx, ¿ícupe? ¿Tama exna namaã cupora na icudauxũ, rü bai i wüxi i ngora? 38—¡Rü ipedaue, rü Tupanana naxcax peca na pexũ nangũxẽẽxũcax na tama choxũ ípetáxũcax i ngẽxguma tacü rü guxchaxũ pexũ üpetügu! Erü aixcuma peãẽwa rü ípememare, notürü pexene nixĩ i ngẽma turaxũ —nhanagürü. 39Rü wenaxãrü ínixũ, rü noxrirüũtama najajumuxẽ. 40Rü jexguma wenaxãrü norü ngúexũgücax nataegugu, rü nüxũ inajangau ga na wenaxãrü ínapeexũ, jerü poraãcü najaxtaexũchi. Rü jemacax ga nümagü rü tama nüxũ nacuaxgü ga na tacümaã tá nangãxũgüãxũ. 41Rü norü tamaẽxpüxcüna wenaxãrü norü ngúexũgücax nataegu, rü nhanagürü nüxũ: —¿Nhuxma rü ta exna ípepeeama rü iperüngũẽãma? ¡Rü marütama! Erü chama i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ rü marü nawa nangu i ngora na choxũ na jajauxgüxũ rü nüxna na choxũ namugüxũcax i duũxũgü i chixexũ i pecaduãxgüxũ. 42—¡Rü ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! Erü marü nhamama nixĩ i ngẽma choxũ íjaxuaxũxũ —nhanagürü.

Ngechuchuxũ nijauxgü

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Ju 18.2-11)

43Rü jexguma íjadexajane ga Ngechuchu, rü ínangu ga Juda ga norü ngúexũchirex ixĩxũ. Rü nawe narüxĩ ga muxũma ga duũxũgü ga taramaã rü naĩmaã ixãxnexũ. Rü jema nixĩ ga duũxũgü ga jéma namugüxũ ga paigüarü ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü togü ga ãẽxgacügü ga jaguãxgü. 44Rü Juda ga ínaxuaxũxũ rü marü jema duũxũgümaã nanamexẽẽ, rü nhanagürü:

"Ngẽma nüxũ chawãxĩxũ nixĩ i Ngechuchu. Rü ngẽma tá nixĩ i pejauxgüxũ rü meã pejanáĩãcüma pejagagüxũ" —nhanagürü. 45Rü jemaãcü Ngechuchucax nixũ, rü nhanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx —nhanagürü. Rü nhuxmachi nanawãxĩ. 46Rü jexgumatama Ngechuchuxũ nijauxgü. 47Notürü wüxi ga Ngechuchutanüxũ nanawexechi ga norü tara, rü jemamaã paigüarü ãẽxgacüarü duũxũxũ ínadaechinü. 48Rü jexguma ga Ngechuchu rü jema duũxũgüna naca, rü nhanagürü nüxũ: —¿Tüxcüũ taragü rü naĩxmenaxãgümaã chauxcax nuã pexĩ na choxũ pejarüjauxgüxũcax nhama wüxi i ngĩtaxáxũ chiĩxũrüũ? 49—Rü guxũ ga ngunexũgu rü petanüwa chajexma ga jexguma tupauca ga taxũnewa changuxẽẽtaegu, rü taguma

choxũ pejauxgü. Notürü nhaã nhu̱xma
ngupetüxũ, rü nangupetü na janguxũca̱x
i Tupanaãrü ore i ümatüxũ
—nhanagürü. 50Rü jexguma ga guxũma
ga norü ngúexũgü rü nüxna nibuxmü.
Rü nüxĩcatama jéma nanata̱xgü ga
Ngechuchu. 51Notürü wüxi ga
ngextü̱xücü ga düxruũmaãxĩca nügü
nuquecü nawe nixũchigü. Rü jema
duũxũgü rü najajauxgü. 52Notürü nüma
rü nüxũ ninge̱x ga jema düxruũ, rü
jemaãcü ngexchiruãcüma ninha.

Ãẽxgacügütanüpe̱xewa
Ngechuchuxũ nagagü
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71;
Ju 18.12-14, 19-24)

53Rü jexguma ga jema duũxũgü rü
paigüarü ãẽxgacüpe̱xewa nanagagü ga
Ngechuchu. Rü jéma nangutaque̱xegü
ga guxũma ga togü ga paigü ga
ãẽxgacügü ixĩgüxũ, rü ngúexẽẽruũgü ga
mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ, rü jema togü
ga ãẽxgacügü ga jagua̱xgü. 54Notürü ga
Pedru rü jaxũgu nawe nixãchigü
nhu̱xmata guma paigüarü
ãẽxgacüpata̱xtüwa nangu. Rü
purichíagü ga tupauca ga taxũneãrü
daruũgümaã jéma ĩã̱xtüwa narüto. Rü
nügü jéma nanaĩxũ üxüxũtawa. 55Rü
jema paigüarü ãẽxgacügü rü guxũma ga
jema togü ga ãẽxgacügü ga itaxũ rü
naxca̱x nadaugü ga nhuxãcü
Ngechuchuxũ na ínaxuaxũgüxũ rü na
jama̱xgüãxũca̱x. Notürü taxucürüwa
nüxũ inajangaugü ga ṯacüca̱x tá na
jama̱xgüãxũ. 56Jerü woo muxũma ga
duũxũgü rü nüxũ nixugüe ga doramare
ga nachiga, notürü nügütanüwatama rü
tama nawüxigu ga norü ore. 57-58Rü
nhuxre ga togü inachigü rü nüxũ
nixugüe ga doramare ga
Ngechuchuchiga. Rü nhanagürügü:
—Toma nüxũ taxĩnüẽ ga na nhaxũ:
"Tá chanangutaxũxẽẽ ja daa tupauca
ja taxũne ja duũxũgü üxũne. Rü
tamaẽxpü̱x i ngunexũgu tá chanaxü ja
náĩ ja tama duũxũgü üxũne", nhaxũ
—nhanagürügü. 59Notürü woo jema
oremaã, rü tama nawüxiguéga ga norü
ore. 60Rü jexguma ga guma paigüarü
ãẽxgacü rü guxũpe̱xewa inachi. Rü
Ngechuchuna naca, rü nhanagürü:
—¿E̱xna taxuxũmaãma cunangãxũ i
nhu̱xmax? ¿Rü ṯacü nixĩ i ngẽma nüxũ
jaxugüxũ i cuchiga? —nhanagürü.
61Notürü ga Ngechuchu rü
nange̱axmare, rü taxuxũmaãma
nanangãxũ. Rü jemaca̱x ga nüma ga
paigüarü ãẽxgacü rü wenaxãrü nüxna
naca, rü nhanagürü: —¿Rü cuma cuiĩxũ
ja Cristu ja Tupana ja mecü Nane?
—nhanagürü. 62Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Ngũ. Ngẽma nüxũ
cuixuxũ chixĩ. Rü tá choxũ pedaugü i
ngẽxguma Tupana ja poracüarü
tügünecüwawa charüto̱xgu rü
ngẽxguma caixanexũgu wenaxãrü núma
chaxüxgu —nhanagürü. 63Rü jexguma
ga guma paigüarü ãẽxgacü rü norü
numaã nügüchirugu nagaugü. Rü
nhanagürü: —¿Tü̱xcüũ marü tanaxwa̱xe
i to i duũxũ i nüxũ ixugüxũ i nachiga?
64—Rü pematama marü nüxũ pexĩnüẽ
na nhuxãcü Tupanamaã naguxchigaxũ.
¿Rü nhuxũ nhapegüxũ i nhu̱xmax?
—nhanagürü. Rü guxũma wüxigu
narüxĩnüẽ rü: —Aixcuma nixĩ na
chixexũ naxüxũ rü namexũ na najuxũ
—nhanagürügü. 65Rü nhuxre ga

nümagü rü inanaxügüe ga nüxna na
naçuaixgüexũ. Rü nanatüxetügü rü
nhuxmachi nüxũ nidagügü nhaxũmaã:
—¡Nüxũ nacuax na texé cuxũ idagüxũ!
—nhanagürügü. Rü jema tupauca ga
taxũneãrü daruũgü ga purichíagü rü
nanapechametügü.

Pedru inajacux na
Ngechuchuxũ nacuáxũ
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62;
Ju 18.15-18, 25-29)

66Rü joxni ga Pedru rü nhaxtüwa
ãẽxgacüpataaxtüwa najexma. Rü
jexgumajane jéma ingu ga wüxi ga pacü
ga guma ãẽxgacüarü duũxũ ixĩcü. 67Rü
jexguma Pedruxũ nadaxgu ga jéma
üxüxũtawa nügü na nanaĩxũxũ, rü meã
nüxũ idawenü, rü ngĩgürügü nüxũ:
—Cuma rü ta namücü cuixĩ i ngẽma
Ngechuchu i Nacharétucũã̃x
—ngĩgürügü. 68Notürü ga Pedru rü
nügü inicux na Ngechuchuarü duũxũ
jiĩxũ, rü nhanagürü: —Chama rü tama
nüxũ chacuax ja jima. Rü tama nüxũ
chacuax i tacüchiga nixĩ i ngẽma nüxũ
cuixuxũ —nhanagürü. Rü jexguma ga
nüma rü ĩpataaxtüarü düxétüwa naxũ.
Rü jexgumatama nica ga ota. 69Notürü
ga jema pacü rü wenaxãrü Pedruxũ
idau, rü inaxügü ga jema togümaã nüxũ
na jaxuxũ, rü ngĩgürügü: —Nhaã rü
wüxi i natanüxũ nixĩ —ngĩgürügü.
70Notürü nüma ga Pedru rü wena nügü
inicux. Rü jixcamaxũra rü jema
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü
wenaxãrü nhanagürügü nüxũ:
—Aixcuma nixĩ na cuma rü ta ngẽma
Ngechuchutanüxũ na cuiĩxũ, erü wüxi i
Gariréaanecũã̃x cuixĩ —nhanagürügü.
71Rü jexguma ga Pedru rü poraãcü nügü
inicux, rü nhanagürü nüxũ: —Rü
aixcuma tama nüxũ chacuax i ngẽma
jatü i nachiga peidexagüxũ. Rü
ngẽxguma doraxũ chixuxgu rü ¡cü
Tupana choxũ pocux! —nhanagürü.
72Rü jexgumatama norü taxreexpüxcüna
nica ga ota. Rü jexguma ga Pedru rü
nüxna nacuaxãchi ga jema ore ga
ũpaacü Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ
ga nhaxũ:
"Rü naxũpa na taxreexpüxcüna ota
icaxũ, rü cuma rü tá tamaẽxpüxcüna
cugü cuicux na chorü duũxũ cuiĩxũ",
nhaxũ. Rü jexguma ga Pedru rü
poraãcüxũchima naxaxu.

Piratupexewa najexma
ga Ngechuchu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5;
Ju 18.28-38)

15 1Rü jexguma jangunegu, rü
nangutaquexegü ga ãẽxgacügü
ga taxũgü ga paigüarü ãẽxgacügü rü
ãẽxgacügü ga jaguãxgü rü
ngúexẽẽruũgü ga mugüwa
nguxẽẽtaegüxũ rü guxũma ga togü ga
jema ãẽxgacügütanüwa ügüxũ. Rü
Ngechuchuxũ janaĩxgüchacüüãcüma
ãẽxgacü ga Piratuxũtawa nanagagü. 2Rü
nüma ga Piratu rü Ngechuchuna naca rü
nhanagürü: —¿Cuma cuiĩxũ i
Judéugüarü ãẽxgacü ja tacü?
—nhanagürü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngũ, jima
nüxũ cuixucü chixĩ —nhanagürü.
3-4Notürü jema paigüarü ãẽxgacügü rü
poraãcü ínanaxuaxũgüama, rü jemacax
ga Piratu rü wenaxãrü Ngechuchuna
naca, rü nhanagürü: —¿Exna

taxuxũmaãma cunangãxũ? ¡Dücax i nhuxre i cuchiga i nüxũ jaxugüexũ! —nhanagürü. [5]Notürü ga Ngechuchu rü taxuxũmaãma nanangãxũ. Rü jemacax ga Piratu rü poraãcü nabaixãchiãẽ.

Piratu rü Ngechuchumaã nanaxuegu na najuxũcax
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Ju 18.38-19.16)

[6]Rü gucü ga taunecügu ga jexguma jema Üpetüchigaarü petawa nanguxgu rü Piratu ínananguxuchixẽẽxũ ga wüxi ga pocuxũ ga duũxũgü naxcax ícagüxũ, jerü jema nixĩ ga nacüma. [7]Rü wüxi ga jatü ga Barabágu ãẽ́gaxũ, rü pocupataũgu napocu wüxigu namaã ga togü ga natanüxũ ga máẽtagüxũ ga jexguma ãẽxgacüxũ ínataxüchigüchaũgu. [8]Rü jema duũxũgü rü jéma Piratuxũtawa nangugü. Rü inanaxügüe ga Piratuna na nacagüexũ na naxcax jangéãxũcax ga wüxi ga pocuxũ aixrügumarüũ. [9]Rü Piratu nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Penaxwaxexũ na pexcax chajangéxũ ja jima Ngechuchu ja duũxũgü Judéugüarü ãẽxgacümaã naxugüãcü? —nhanagürü. [10]Rü jema nhanagürü ga Piratu jerü nüxũ nacuax ga na jema paigüarü ãẽxgacügü rü na jaxauxãchiexũcax jiĩxũ ga Ngechuchu nüxna jamugüãxũ. [11]Notürü ga jema paigüarü ãẽxgacügü rü duũxũgüxũ namugü ga na tagaãcü naxcax ínacagüxũ ga na Barabáxũ jangéxũcax. [12]Rü jexguma ga Piratu rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Rü tacü nixĩ i penaxwaxexũ na chanaxüxũ namaã ja jima Judéugüarü Ãẽxgacügu pexüégacü? —nhanagürü. [13]Rü nümagü ga duũxũgü rü tagaãcü nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —¡Curuchawa japota! —nhanagürügü. [14]Rü jexguma ga Piratu rü nhanagürü nüxũ: —¿Notürü tacü rü chixexũ naxü? —nhanagürü. Notürü ga nümagü rü wenaxãrü tagaãcü nhanagürügü: —¡Curuchawa japota! —nhanagürügü. [15]Rü jexguma ga Piratu rü Barabáxũ ínanguxuchixẽẽ, jerü duũxũgüxũ nataãẽxẽẽchaũ. Rü jexguma churaragüxũ Ngechuchuxũ nacuaixẽẽguwena ga Piratu, rü nhuxmachi nüxna nanamu na curuchawa janapotagüãxũcax. [16]Rü jexguma ga nümagü ga churaragü rü ãẽxgacüpataaxtüwa nanagagü. Rü jéma nanangutaquexexẽẽ ga guxũma ga namücügü ga churaragü. [17]Rü nhuxmachi ga jema churaragü rü wüxi ga máxũ ga daucharaxũ ga naxchirugu najacuxẽẽgü. Rü naẽruwa najangaxcuchigü ga wüxi ga ngaxcueruũ ga chuchuxũwa naxügüxũ. [18]Rü jemawena inanaxügüe na tagaãcü nhagüxũ: —¡Namaxũ ja Judéugüarü ãẽxgacü! —nhagüxũ. [19]Rü wüxi ga naĩxmenaxãmaã naẽruwa nanacuaixcagü, rü nüxna nacuaixgüe. Rü napexegu nacaxãpüxügü rü nüxũ nicuaxüũgüneta. [20]Rü jexguma jemaãcü nagu jadauxcüraxũgügüguwena, rü ínanacuxuchigü ga jema naxchiru ga daucharaxũ. Rü wenaxãrü naxchirugutama najacuxẽẽgü. Rü nhuxmachi ínanagaxüchigü na curuchawa janapotagüãxũcax.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Ju 19.17-27)

[21]Rü jéma naxüpetü ga wüxi ga jatü ga Chirenecũãx ga Chimáũgu ãẽ́gacü ga Arejãdre rü Rufu nanatü ixĩcü ga

naãnewa ne ũcü. Rü jexguma jéma
naxüpetügu rü jema churaragü rü guma
jatüxũ̃ ngĩxũ̃ iningexẽẽgü ga
Ngechuchuarü curucha. 22Rü
Ngechuchuxũ̃ nawa nagagü ga wüxi ga
nachica ga Górgutagu ãẽ́gaxũ̃. Rü jema
naẽ́ga rü: Duũ̃xẽẽruchina̱xãchitaũ̃,
nhaxũ̃chiga nixĩ. 23Rü nüxna nanaxãgü
ga wĩũ ga miramaã ãẽ́ũ̃cü. Notürü nüma
ga Ngechuchu rü tama najaxaxü. 24Rü
jemawena curuchawa najapotagü. Rü
nümagü ga churaragü rü wüxi ga dĩẽru
ngĩxũ̃ nanhanagügü na jemawa nüxũ̃
nacua̱xgüxũ̃ca̱x na nhuxãcü tá nügümaã
jatojeãxũ̃ca̱x ga Ngechuchuchiru, rü
ṯacü tá na jangexũ̃ ga wüxichigü. 25Rü
meãma 9 arü ngoragu ga pa̱xmama nixĩ
ga curuchawa japotagüãxũ̃. 26Rü jéma
najapocuchi ga wüxi ga mürapewa ga
ãẽ́gatachinüxũ̃ ga nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
ṯacüca̱x curuchawa na japotagüãxũ̃. Rü
jema naẽ́ga ga mürapewagu üxũ̃, rü
nhanagürü: “Judéugüarü Ã̱ẽxgacü”,
nhanagürü. 27Rü naxrüũ̃ curuchawa
najapotagü ga taxre ga máẽtagüxũ̃ rü
wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga
norü ṯoxwecüwawa. 28Rü jemaãcü
ningu ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃ ga
nhaxũ̃:

“Ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃tanüwaama
nata̱x”,

nhaxũ̃. 29-30Rü jema duũ̃xũ̃gü ga jéma
chopetüxũ̃, rü Ngechuchumaã
naguxchigagü, rü nanexãẽrugüãcüma
nhanagürügü: —¡Dücax! Cuma
cunangutaũ̃xẽẽẽ́ga ja tupauca ja taxũ̃ne,
rü tama̱ẽxpü̱x i ngunexũ̃gu wenaxãrü
ícunadaxẽẽẽ́ga. ¡Ẽcü! ¡Cugütama
namaxẽẽ i nhu̱xmax, rü írüxĩ i
curuchawa! —nhanagürügü. 31Rü
jexgumarüũ̃ ta Ngechuchuxũ̃
nacugüecüraxũ̃ ga paigüarü ã̱ẽxgacügü,
rü ngúexẽẽruũ̃gü ga ore ga mugüwa
ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Rü nhanagürügü:
—Nüma rü togüxũ̃ namaxẽxẽẽ, notürü
taxucürüwama nügütama namaxẽẽ.
32—¡Nhu̱xma rü ínaxĩ̱x i curuchawa i
ngẽma Cristu i Iraéanecũ̱ã̱xãrü Ã̱ẽxgacü
na nüxũ̃ idaugüxũ̃ca̱x rü nüxũ̃
jaxõgüxũ̃ca̱x! —nhanagürügü. Rü woo
ga jema máẽtagüxũ̃ ga naxrüũ̃
curuchawa ipotagüxũ̃, rü namaã
naguxchigagü.

Naju ga Ngechuchu
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49;
Ju 19.28-30)

33Rü jexguma tocuchiwa nanguxgu,
rü guxũ̃ ga naãnewa naxẽãne nhu̱xmata
jáuanecü tama̱ẽxpü̱xarü ngorawa
nangu. 34Rü jematama ngoragu rü
tagaãcü aita naxü ga Ngechuchu, rü
nhanagürü: —Erix, Erix, ¿damá
zabátani? —nhanagürü. Rü ngẽma rü
nhaxũ̃chiga nixĩ: “Pa Chorü Tupanax, Pa
Chorü Tupanax ¿tü̱xcüũ̃ choxũ̃ nuã
cuta̱x?” nhaxũ̃chiga nixĩ. 35Rü nümaxũ̃
ga duũ̃xũ̃gü ga jéma jexmagüxũ̃, rü
nüxũ̃ naxĩnüẽ rü nhanagürügü:
—¡Dücax, nüxũ̃ pexĩnüẽ! Nuxcümaũ̃cü
ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Eríaca̱x
naca —nhanagürügü. 36Rü jexguma rü
wüxi ga jema duũ̃xũ̃gü ga jéma
jexmagüxũ̃, rü inanhaãchi rü wüxi ga
tüaxmü niwaixẽẽ namaã ga wĩũ ga
marü ngúchia̱xũ̃chicü. Rü wüxi ga
dexnewa najana̱ĩ̱x, rü nhu̱xmachi
Ngechuchua̱xgu nanawe̱x na nüxũ̃
natuxuxũ̃ca̱x. Rü jema togüxũ̃
nhanagürügü: —¡Jixrüma! ¡Ngĩxã rü

itarüdaunü ngoxita Ería nuã ũ na
curuchawa ínaxĩxẽẽãxũcax!
—nhanagürügü. 37Notürü nüma ga
Ngechuchu rü tagaãcü aita naxü, rü
nhuxmachi naju. 38Rü jexguma ga
tupauca ga taxũneãrü tüjemachiãxũ rü
taxregu narügaute. Rü dauxũwa
inaxügü ga na nagautexũ rü nhuxmata
nhaxtüwa nangu. 39Rü guma
churaragüarü ãẽxgacü ga Romacũãx ga
Ngechuchupexewa jexmacü, rü jexguma
nüxũ nadaxgu ga na najuxũ, rü
nhanagürü: —Aixcuma nixĩ ja daa jatü i
Tupana Nane na jiĩxũ —nhanagürü.
40Rü ijexmagü ta ga nhuxre ga ngecügü
ga jéma jaxũwa nüxũ rüdaunücü. Rü
jematanüwa ijexmagü ga María ga
Magadácũãx, rü Charumé, rü María ga
Juche rü Tiagu ga rübumaẽcü naẽ. 41Rü
jema ngecügü ijixĩ ga Ngechuchuxũ
íixümücügücü rü nüxũ rüngũxẽẽgücü ga
jexguma Gariréaanewa najexmagu. Rü
jexgumarüũ ta jéma ijexmagü ga
mucüma ga naĩgü ga ngecügü ga
Ngechuchuwe rüxĩcü ga jexguma
Jerucharéũwa naxũxgu.

Ngechuchu rü naxmaxũgu najanaxücuchigü

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Ju 19.38-42)

42-43Rü jexguma marü nachütachaũgu
ga jema ngunexũ ga Judéugü nagu nügü
imexẽẽgüxũ naxcax ga ngũxchigaarü
ngunexũ, rü noxtacüma Piratuxũtawa
naxũ ga Juche ga Arimatéacũãx. Rü
nüma ga guma Juche rü Judéugüarü
ãẽxgacügü ga tacütanüwa naxü, rü wüxi
ga ãẽxgacü ga poraãcü nüxũ
nangechaũgücü nixĩ. Rü nüma rü ta
ínananguxẽẽ na Tupana norü ãẽxgacü
jiĩxũcax. Rü Piratuxũtawa naxcax
ínajaca ga Ngechuchuxũne. 44Rü
nabaixãchiãẽ ga Piratu ga marü na
najuxũ. Rü jemacax norü churaragüarü
ãẽxgacücax nangema na nüxna
nacaxũcax na nhuxgumama jiĩxũ ga
marü na najuxũ. 45Rü jexguma norü
churaragüarü ãẽxgacü namaã nüxũ
ixuxgu ga marü na najuxũ, rü nüma ga
Piratu rü Juchena nanaxã ga naxũne.
46Rü jexguma ga Juche rü naxcax
nataxe ga wüxi ga naxchápenüũ ga
mexẽchixũ. Rü curuchawa nanajaxu ga
Ngechuchuxũne, rü jema
naxchápenüũmaã nananuque. Rü wüxi
ga maxpũne ga nutanaxcaxgu ũpaacü
jacaxmaũgüxũ ga naxmaxũgu
najanaxücuchi. Rü nhuxmachi wüxi ga
nuta ga tacümaã nanangũxtaũ. 47Rü
María ga Magadácũãx rü María ga
Juche naẽ rü nüxũ irüdaunü ga ngexta
na janaxücuchigüãxũ.

Wenaxãrü namaxũ ga Ngechuchu

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Ju 20.1-10)

16 1Rü chawüruarü
ngunexũguwena, rü María ga
Magadácũãx, rü Charumé, rü María ga
Tiagu naẽ naxcax itaxegü ga pumara na
namaã nachaãxũcax ga Ngechuchuxũne.
2Rü paxmamaxũchi ga noxri üaxcü
ijarügoxgu ga jüxüarü ngunexũgu, rü
jema ngecügü rü íijadaugü ga jema
naxmaxũ ga nagu janaxücuchigüãxũwa.
3Rü ngĩgü ngĩgürügügü: —¿Texé tá
taxcax ítanaxügachi ja jima nuta ja
namaã nangũxtaũcü? —ngĩgürügügü.
4Notürü jexguma meãma nüxũ
nadaunügu, rü nüxũ idaugü ga marü na

ínaxügachixũ̃ ga guma nuta ga tacü ga
namaã nangũxtaũ̃cü ga jema naxmaxũ̃.
5Rü jexguma nagu nadaugügu ga jema
naxmaxũ̃, rü nüxũ̃ idaugü ga wüxi ga
ngextü̱xücü ga ma̱xchiruxũ̃ ga
cómüchiruxũ̃ ga jéma naxmaxũ̃ãrü
tügünecüwawa rütoxũ̃. Rü poraãcü
iḇaixãchiãẽgü ga jema ngecügü.
6Notürü nüma rü nhanagürü ngĩxũ̃:
—¡Tãṹ i peḇaixãchiexũ̃! Pema rü naxca̱x
pedaugü ja Ngechuchu ja
Nacharétucũ̃ã̱x ga guma curuchawa
japotagüãcü. Marü wena namaxũ̃, rü
nataxuma i nuã. ¡Dücax, meã nüxũ̃
peda̱x i nhaã nachica ga nagu
naxügüãxũ̃! 7—¡Rü paxa ípeixĩ rü
Pedrumaã rü ngẽma togü i
ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ pejarüxugüe, rü
nhapegügü nüxũ̃:
“Nüma ja Ngechuchu rü marü nüxĩra
pexũ̃pa Gariréaanewa naxũ. Rü ngẽ́ma
tá nüxũ̃ pejadaugü ngẽma pemaã nüxũ̃
jaxuxũ̃rüũ̃”, nhapegügü nüxũ̃!
—nhanagürü. 8Rü jexguma ga jema
ngecügü rü nüxna íijabuxmü ga jema
naxmaxũ̃, jerü ngĩrü muũ̃ẽmaã poraãcü
ijadu̱ru̱xe. Rü taxúemaãma nüxũ̃
ijaxugügü, jerü poraãcü imuũ̃ẽ.

Ngechuchu rü ngĩxca̱x nango̱x ga María ga Magadácũ̃ã̱x
(Ju 20.11-18)

9Rü jexguma Ngechuchu juwa
írüdaxguwena ga noxri jangunegu ga
jüxüarü ngunexũ̃gu, rü ngĩxca̱xira
nango̱x ga María ga Magadácũ̃ã̱x ga
ngĩwa ínawoxũ̃ãcü ga 7 ga ṉgoxogü.
10Rü ngĩma rü íijaxũ, rü namaã nüxũ̃
ijarüxu ga jema Ngechuchumücügü ga
íngechaũ̃güxũ̃ rü íxauxexũ̃. 11Notürü ga
nümagü rü tama najaxõgüchaũ̃ ga
jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga na
namaxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu rü na nüxũ̃
nadauxũ̃ ga ngĩmax.

Ngechuchu rü taxre ga norü ngúexũ̃güca̱x nango̱x
(Lc 24.13-35)

12Rü jemawena ga Ngechuchu rü
tõõcü nango̱x naxca̱x ga taxre ga norü
ngúexũ̃gü ga jexguma nama ga
naãnewaama nadaxũ̃gu naxĩxgu. 13Rü
nümagü rü nawoegu, rü jema togü ga
ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ najarüxugü. Notürü
jemagüaxṹ rü ta tama najaxõgü.

Ngechuchu nanamu ga norü ngúexũ̃gü
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49;
Ju 20.19-23)

14Rü jemawena ga Ngechuchu rü
naxca̱x nango̱x ga jema 11 ga norü
ngúexũ̃gü ga jexguma mechawa
ínachibüejane. Rü najangagü naxca̱x ga
tama aixcuma na jaxõgüãxũ̃ rü tama na
inaxĩnüẽxũ̃. Jerü ga nümagü rü tama
nüxṹ najaxõgüchaũ̃ ga jema nüxũ̃
daugüxũ̃ ga marü wena na namaxũ̃xũ̃.
15Rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Guxũ̃ i
naãnewa pexĩ rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ pejarüxu i ore i mexũ̃! 16—Rü
jíxema jaxṍxẽ rü íbaiexe rü tá tüxṹ
nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Notürü jíxema tama jaxṍxẽ rü tá tapocu.
17—Rü nhaã tá nixĩ i cua̱xruũ̃gü i nawa
nüxũ̃ icuáxũ̃ i ngẽma jaxõgüxũ̃. Rü
chauégagu tá ínanawoxũ̃ i ṉgoxogü. Rü
ngexwacaxũ̃xũ̃ i nagagüwa tá nidexagü.
18—Rü naxme̱xmaã tá nüxũ̃
najajauxãchi i ãxtapegü. Rü ngẽxguma

jaxaxgüãgu i t̲acü i nawa ijuxũ̃, rü
tãũxũ̃táma nanachixexẽẽ. Rü tá tüxũ̃
ningõgügü ja id̲aaweexe rü tá tümac̲ax
nitaanegü —nhanagürü.

Ngechuchu rü dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa naxũ

(Lc 24.50-53)

19 Rü nüma ga Cori ga Ngechuchu
rü jexguma norü ngúexũ̃gümaã
jadexaguwena, rü Tupana rü
dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa nanaga. Rü
Tupanaãrü tügünecüwawa najarüto.
20 Rü nümagü ga norü ngúexũ̃gü rü
inaxĩãchi na guxũ̃wama nüxũ̃
janaxugüexũ̃ ga ore i mexũ̃. Rü
nüma ga Cori rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ,
rü nanang̲oxẽẽ na aixcuma jiĩxũ̃ ga
jema ore, jerü wüxigu namaã
napuracü na naxügüãxũ̃c̲ax ga mexũ̃
ga taxũ̃gü ga Tupanaãrü poramaã
naxügüxũ̃.

ORE I MEXÜ̃ GA LUCA ÜMATÜXÜ̃

Norü ügü i ore ga Ngechuchuchiga

1 1-2Pa Mecü Pa Teóquirux, najexma
ga ṯacü ga totanüwa ngupetüxũ. Rü
muxũma ga duũxũgü rü marü
nanaxümatügü ga jemachiga,
jexgumarüũ ga tomaã nüxũ na
jaxugüexũrüũ ga jema duũxũgü ga
noxriarü ügügumama Ngechuchuxũ
daugüxũ rü nüxũ rüngũxẽẽgüxũ ga norü
orearü uchigawa. 3-4Rü ngẽmacax, Pa
Teóquirux, rü chama rü ta meãma
naxcax íchaca ga nachiga ga guxũma ga
jema Ngechuchu üxũ. Rü nhuxma rü
chauxcax rü name na meãma cuxcax
chanaxümatüxũ i ngẽma na meãma
nüxũ cucuáxũcax na aixcuma jiĩxũ ga
jema ore ga marüchirex cuxũ
nanguxẽẽgüxũ ga togü.

Tupanaãrü orearü ngeruũ ga dauxũcũãx nanaxunagü ga Juáũ ga baiũxẽẽruũãrü buxchiga

5Rü jexguma Erudi ãẽxgacü ixĩxgu ga
Judéaanewa, rü jéma najexma ga wüxi
ga Judéugüarü pai ga Zacaríagu ãẽgacü.
Rü pai ga Arãũtaa ga Abíatanüxũ nixĩ
ga nümax. Rü namaxéga rü Isabéu nixĩ.
Rü tüma rü ta pai ga Arãũtanüxũ tixĩ.
6Rü nüma ga Zacaría rü namax ga
Isabéu rü meãma Tupanapexewa,
namaxẽ rü aixcuma naga naxĩnüẽ ga
norü mugü. Rü jemaãcü taxucürüwa
texé chixri nachiga tidexagü. 7Notürü
nangexacügü jerü namax rü ingexacü.
Rü nhuxmachi ga nümagü rü marü
jaguãxgü nixĩgü. 8Rü wüxi ga
ngunexũgu rü jema paigütücumü ga
Zacaría natanüwa üxũgu nangu na
tupauca ga taxũnewa Tupanaãrü puracü
naxügüxũcax. 9Rü jema paigü rü
nacüma nixĩ ga nüxũ na naxunetagüxũ
ga wüxi ga natanüxũ na tupaucaarü
aixepegu naxücuxũcax rü jéma
Tupanacax na jaguãxũcax ga pumara ga
paacaxũ. Rü jema ngunexũgu rü
Zacaríagu nangu na tupaucaarü
aixepegu naxücuxũcax na jéma
jaguãxũcax ga pumara. 10Rü jema
pumara íjagujane rü guxũma ga
duũxũgü ga düxétüwa jexmagüxũ rü
ínajumuxẽgü. 11Rü ngürüãchi
Zacaríacax nangox ga wüxi ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ ga
dauxũcũãx. Rü jema nachica ga pumara
nawa jagugüũxũãrü tügünecüwagu
nachi. 12Rü jexguma Zacaría nüxũ
daxgu ga jema Tupanaãrü orearü
ngeruũ ga dauxũcũãx, rü poraãcü
nabaixãchiãẽ, rü poraãcü namuũ.

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

13Notürü jema dauxũcũãx ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ rü nhanagürü nüxũ: —Pa
Zacaríax, ¡tãũ i cumuũxũ! Erü Tupana
rü marü nüxũ naxĩnü i curü jumuxẽ. Rü
cuxmax i Isabéu rü cuxũ tá ixãxãcü, rü
Juãũmaã tá cunaxüéga. 14—Rü cuma rü
tá poraãcü cutaãẽxũchi i ngẽxguma
nabuxgu. Rü muxũma i togü i duũxũgü
rü tá ta nataãẽgüxũchi. 15—Erü jima
cune rü Tupanapexewa rü tá wüxi ja
mexẽchicü nixĩ. Rü tãũxũtáma wĩũ
najaxaxü, rü taxuũma to i tacü rü
ngúchixáxũ tá nixaxü. Rü taũta
nabujane rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü tá
nüxna nangu. 16—Rü nüma tá muxũma
i Judéugüxũ narüngũxẽẽ na norü Cori ja
Tupanacax nawoeguxũcax. 17—Rü
nüma ja Juãũ rü tá Cori ja Cristupexegu
nixũ. Rü nuxcümaũcü ga Tupanaãrü
orearü uruũ ga Eríarüũ tá nixĩ erü tá
nüxũ nangẽxma i Tupanaãẽ i poraxũ.
Rü ngẽmaãcü tá nüxũ narüngũxẽẽ i
papagü na naxãcügüxũ nangechaũxũ, rü
ngẽma tama Tupanaga ĩnüẽchaũxũ rü
na aixcuma inaxĩnüẽxũcax. Rü
ngẽmaãcü tá duũxũgüxũ ínamexẽẽ
naxcax ja Cori ja Cristu —nhanagürü ga
jema dauxũcũãx. 18Rü Zacaría rü jema
dauxũcũãxna naca, rü nhanagürü:
—¿Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽma na
naxãxãcüxũ i chaxmax? Erü marü
chajaxüchi i chamax rü ngĩma rü ta
marü ija —nhanagürü. 19Rü Zacaríaxũ
nangãxũ ga jema dauxũcũãx, rü
nhanagürü: —Chama nixĩ i Gabriéu i
Tupanaãrü puracü chaxüxũ. Rü nüma
núma choxũ namu na cumaã nüxũ na
chixuxũcax i nhaã ore i mexũ.
20—Notürü nhuxma i cuma rü tama
choxũ cujaxõ i ngẽma ore i cumaã nüxũ
chixuxũ. Rü ngẽmacax i nhuxma rü tá
cungega nhuxmatáta nabu i ngẽma
cune. Notürü ngẽma cumaã nüxũ
chixuxũ, rü aixcuma tá ningu nagu i
ngẽma ngunexũ i Tupana ixunetaxũ
—nhanagürü. 21Rü joxni ga duũxũgü rü
tupaucaarü düxétüwa Zacaríaxũ
nananguxẽẽgü. Rü nügüna nacagüe ga
tacücax na tama paxa jéma ínaxũxũxũ.
22Rü jexguma Zacaría tupaucawa
íxũũxgu, rü taxucürüwa duũxũgümaã
nidexa, jerü nangega. Rü nümagü ga
duũxũgü rü nüxũ nicuaxãchitanü ga
tacüxũ na nadauxũ ga Zacaría ga
tupaucaarü aixepena. Rü Zacaría rü
naxmexmaã duũxũgüxũ nüxũ nacuaxẽẽ
ga tacü nüxũ na üpetüxũ, jerü nangega.
23Rü jexguma Zacaría naguxẽẽgu ga na
naxüãxũ ga Tupanaãrü puracü ga
tupauca ga taxũnewa, rü wenaxãrü
napatacax nataegu. 24Rü jemawena rü
Zacaría namax ga Isabéu rü ixãxãcü. Rü
ngĩpatagu irüxãũẽcha, rü wüximeẽxpüx
ga tawemacü taguma düxétüwa ixũ.
25Rü ngĩxĩcatama ngĩgürügü: —Cori ja
Tupana rü poraãcü choxũ narüngũxẽẽ.
Rü nhuxma rü marü tãũxũtáma chixri
chauchiga nidexagü i duũxũgü naxcax
na changexacüxũ —ngĩgürügü.

Wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga dauxũcũãx nüxũ nixu ga Ngechuchuarü buxchiga

26Rü 6 ga tawemacü marü ngĩxũ
mexgu ga Isabéu ga jema na
naxãxãcüxũ, rü Gariréaanewa jexmane
ga ĩãne ga Nacharétuwa Tupana
nanamu ga norü orearü ngeruũ ga
Gabriéu. 27Rü ngĩxũtawa naxũ ga wüxi
ga pacü ga taguma jatü ngĩmaã maxũcü.

Rü María nixĩ ga ngĩẽ́ga. Rü ngĩma rü
ixãtechaũ̃ namaã ga wüxi ga jatü ga
Juchegu ãẽ́gacü. Rü nüma ga Juche rü
nuxcümaxũ̃cü ga ãẽxgacü ga
Dawítanüxũ̃ nixĩ. 28Rü jema nachica ga
María nawa jexmaxũ̃gu naxücu ga
Gabriéu, rü nhanagürü ngĩxũ̃:
—Nuxmaẽ Pa Maríax. Tupana rü
poraãcü cumaã nataãẽ. Rü Cori ja
Tupana rü cuxũ̃tawa nangẽxma, rü guxũ̃
i ngexũ̃güarü jexera marü cuxũ̃
narüngũ̃xẽẽ —nhanagürü. 29Notürü
jexguma María nüxũ̃ dẹxgu ga jema
dauxũ̃cũ̃ã̃x ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃,
rü namaã iḇaixãchiãẽ ga jema norü ore
ga ngĩmaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. Rü ngĩgüãẽwa
nagu irüxĩnü ga tụ̃xcüũ̃ jemaãcü ngĩxũ̃
na namoxẽxũ̃. 30Rü jexguma ga Gabriéu
rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Pa Maríax, tama
name na cumuũ̃xũ̃, erü Tupana rü
poraãcü cumaã nataãẽ. 31—Rü nhụxma
rü tá tawemacü cuxũ̃ inajarütaxu, rü tá
cuxãxãcü, rü tá najatü i cuxacü. Rü
Ngechuchugu tá cunaxüéga. 32—Rü
nüma rü wüxi ja ãẽxgacü ja taxüchicü
tá nixĩ. Rü Tupana ja Taxüchicü Nane tá
nixĩ i naẽ́ga. Rü Cori ja Tupana rü tá
nuxcümaũ̃cü ga ãẽxgacü ga Dawírüũ̃
ãẽxgacüxũ̃ najaxĩxẽẽ. 33—Rü nüma rü
guxũ̃gutáma Judéugüarü ãẽxgacü nixĩ.
Rü tagutáma ínanguxuchi na ãẽxgacü
na jiĩxũ̃ —nhanagürü. 34Rü jexguma ga
María rü Gabriéuna ica, rü ngĩgürügü:
—¿Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽma na
chaxãxãcüxũ̃, erü taũta chaxãte?
—ngĩgürügü. 35Rü nüma ga Gabriéu rü
ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Tupanaãẽ i Üünexũ̃ tá cuxna nangu.
Rü Tupana ja Tacüarü pora rü wüxi i
caixanexũ̃rüũ̃ tá cugu najangaixema. Rü
ngẽmacạx ngẽma õxchana i namaã
cuxãxãcüxũ̃ rü Tupanapẹxewa
mecüxũ̃chi tá nixĩ, rü Tupana Nanemaã
tá nanaxugü i duũ̃xũ̃gü. 36—Rü
cutanüxũ̃ i Isabéu rü marü ixãxãcü woo
marü jaguã̃xchirẹx na jiĩxũ̃. Rü woo ga
duũ̃xũ̃gü rü:
“Tagutáma ixãxãcü” nhanagürügü
ngĩxũ̃, notürü i nhụxma rü marü 6 ja
tawemacü ngĩxũ̃́ name na marü
naxãxãcüxũ̃. 37—Erü Tupanaãxũ̃́ rü
taxuũ̃ma naguxcha —nhanagürü. 38Rü
jexguma ga María rü ngĩgürügü:
—Chorü Cori ja Tupanaãrü duũ̃xũ̃ chixĩ
i chamax. Rü marü name i chamaã
nanaxü i ngẽma chamaã nüxũ̃
cuixuxũ̃ãcüma —ngĩgürügü. Rü
jexguma ngĩxna ínixũ ga jema
Tupanaãrü orearü ngeruũ̃ ga dauxũ̃cũ̃ã̃x
ga Gabriéu.

María rü Isabéuxũ̃tagu inaxũãne

39Rü jexgumaũ̃cüü ga María rü
paxama nawa ixũ ga guma ĩãne ga
Zacaríapata nawa jexmane ga
Judéaaneãrü dauxchitawa. 40Rü
Zacaríapatawa ingu, rü ijaxücu, rü
Isabéuxũ̃ irümoxẽ. 41Rü jexguma Isabéu
nüxũ̃ ĩnügu ga Maríaarü moxẽ, rü ngĩrü
õxchana ga ngĩãnüwa jexmaxũ̃ rü
nixĩã̃xcüü. Rü Tupanaãẽ ga Üünexũ̃ rü
Isabéuna nangu. 42Rü jexguma ga
Isabéu rü tagaãcü Maríaxũ̃ ngĩgürügü:
—Guxũ̃ i ngexũ̃güarü jexera Tupana
cuxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
cunexũ̃ narüngũ̃xẽẽ. 43—¿T̲acüwa
chame na nuã chauxũ̃tagu
cunaxũãnexũ̃? Pa Chorü Cori Naẽx.
44—Erü ngẽxguma nüxũ̃ chaxĩnügu i
curü moxẽ, rü chauxacü i chauanüwa

ngẽxmaxũ̃ rü norü taãẽmaã nixĩãxcüü.
45—Cuma rü cutaãẽ erü nüxṹ cujaxõ i
norü ore ja Tupana. Rü ngẽmacax
Tupana tá najanguxẽẽ i ngẽma ore i
cumaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ —ngĩgürügü ga
Isabéu. 46Rü jexguma ga María rü
ngĩgürügü: —Chama rü chauãẽwa
poraãcü Tupanaxũ̃ chicuaxüũ̃. 47—Rü
chorü Cori ja chorü Maxẽẽruũ̃maã
chataãẽxũ̃chi. 48—Rü woo wüxi i
Tupanaãrü duũ̃xũ̃ i ngearü dĩẽruáxẽ
chixĩ, notürü Tupana chagu narüxĩnü.
Rü nhamaũ̃cüü i duũ̃xũ̃gü rü
taãẽxcümaã guxũ̃gutáma choxũ̃
naxugüe. 49—Erü Tupana ja Poracü rü
taxũ̃ i mexũ̃ chauxcax naxü. Rü naxüüne
i naéga ja Tupana. 50—Rü nüma ja
Tupana rü guxũ̃gutáma nüxṹ
tangechaũ̃tümüũ̃gü ja guxãma ja jíxema
aixcuma nüxũ̃ muũ̃ẽxẽ. 51—Rü guxũ̃ ga
norü poramaã tüxũ̃ narüjexera ga
guxema tügütama icuaxüũ̃güxe. 52—Rü
marü ínanawoxũ̃ ga jema ãẽxgacügü ga
nügü írütagüxũ̃. Notürü guxema
duũ̃xẽgü ga tügü írüxíragüxe, rü
poraãcü tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. 53—Rü
guxema tüxṹ nataxúxe, rü muxũ̃ma
tüxna naxã. Notürü guxema muãrü
dĩẽruãxgüxe rü taxuũ̃ma tüxna
naxããcüma tüxũ̃ ínimugü. 54—Rü
poraãcü nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ ga norü
duũ̃xũ̃gü ga Judéugü. Rü tama nüxũ̃
inarüngüma na nüxṹ
ingechaũ̃tümüũ̃güxũ̃, jexgumarüũ̃ ga
nuxcümaũ̃güxũ̃ ga tatanüxũ̃maã na
inaxunetaxũ̃. 55—Jerü jemaãcü
inaxuneta namaã ga tórü oxi ga Abrãũ
rü namaã ga tatanüxũ̃gü na guxũ̃gutáma
tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ —ngĩgürügü ga María.
56Rü tamaẽxpüx ga tawemacü
Isabéuxũ̃tagu irüxãũx ga María. Rü
nhuxmachi ngĩpatacax itaegu.

Juãũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü buxchiga

57Rü nawa nangu ga ngunexũ̃ ga na
naxíraxacüxũ̃ ga Isabéu. Rü najatü ga
ngĩxãcü. 58Rü jexguma nüxũ̃
nacuaxgügu na nhuxãcü Tupana ngĩmaã
mecümaxũ̃, rü ngĩrü ngaicamagu
pegüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü ngĩtanüxũ̃gü rü
ngĩxũ̃ ínajadaugü, rü ngĩxũ̃ narümoxẽgü
rü ngĩxũ̃ najataãẽgüxẽẽ. 59Rü 8 ga
ngunexũ̃guwena rü
ínajawiechaxmüpexechiraũ̃gü ga guma
ngĩne. Rü nanatü ga Zacaríagu
nanaxüégagüchaũ̃ ga duũ̃xũ̃gü.
60Notürü naẽ ga Isabéu rü tama
inaxwaxe. Rü ngĩgürügü: —Narümemaẽ
nixĩ i Juãũgu tanaxüéga —ngĩgürügü.
61Rü duũ̃xũ̃gü rü nhanagürügü ngĩxũ̃:
—¿Tüxcüũ̃ cunaxwaxe i ngẽma naéga?
Erü cutanüxũ̃tanüwa rü tataxuma ja
texé ja ngẽmagu ãégaxe —nhanagürügü.
62Rü jexguma ga duũ̃xũ̃gü rü naxmexwa
nanatü ga Zacaríana nacagüe ga tacü rü
naégagu tá na naxüégaãxũ̃. 63Rü
jexguma ga Zacaría rü poperaxũ̃
naxuneta na jexma na naxümatüãxũ̃cax
ga naéga. Rü jexma nanaxümatü, rü
nhanagürü:

"Juãũ tá nixĩ i naéga", nhanagürü ga
namatü. Rü guxũma ga duũ̃xũ̃gü rü
nabaixãchiãẽgü ga jexguma jema
naégaxũ̃ nadaugügu. 64Rü jexgumatama
wenaxãrü nidexa ga Zacaría. Rü
inanaxügü ga Tupanaxũ̃ na jacuaxüũ̃xũ̃.
65Rü jemacax guxũma ga jema duũ̃xũ̃gü
ga norü ngaicamagu ãpatagüxũ̃ rü
poraãcü nabaixãchiãẽgü. Rü guxũwama
ga jema naãnewa ga Judéaanewa rü

duũxũgü nüxũ nixuchigagü ga jema
ngupetüxũ. 66Rü guxũma ga nüxũ
cuáchigagüxũ ga jema ngupetüxũ, rü
nagu narüxĩnüẽẽcha. Rü nügümücügüna
nacagüe, rü nhanagürügü: —¿T̲acü tá
nixĩ i ngẽma õxchana? Erü Tupana rü
aixcuma naxũtawa nangẽxma
—nhanagürügü.

Zacaría rü Tupanaxũ nicua̲xüũ

67Rü nanatü ga Zacaríana nangu ga
Tupanaãẽ i Üünexũ. Rü nüxũ nixu ga
jema ore ga Tupana namaã nüxũ ixuxũ.
68Rü nhanagürü: —Name nixĩ i nüxũ
ticua̲xüũgü ja tórü Cori ga nuxcümaũcü
ga tórü o̲xi ga Iraéarü Tupana. Erü
núma tatanüwa nangu na tüxũ
jamaxẽxẽẽxũca̲x i jixema i norü
duũxũgü na ixĩgüxũ. 69—Rü ngẽmaca̲x
tüxna nanamu ja wüxi ja poracü ja tórü
maxẽxẽẽruũ ga nuxcümaũcü ga norü
duũxũ ga Dawítanüxũwa ne ũcü. 70—Rü
jemaãcü Tupana tamaã inaxuneta nawa
ga jema nuxcümaũgüxũ ga norü orearü
uruũgü ga ixüünegüxũ. 71—Rü Tupana
rü namaã nüxũ nixu rü nüxna tá tüxũ
ínanguxũxẽẽ i tórü uwanügü rü guxũma
i duũxũgü i tachi aiexũ. 72—Rü
nuxcümaũgüxe ga tórü o̲xigümaã nüxũ
nixu na nüxṹ tangechaũtümüũgüxũ rü
tagutáma nüxũ ijanangümaxũ ga jema
tümamaã inaxunetaxũ. 73-75—Rü
jemaãcü ga Tupana rü nuxcümaũcü ga
tórü o̲xi ga Abrãũmaã inaxuneta. Rü
namaã nüxũ nixu rü tá tüxũ
ínanguxũxẽẽ nüxna i tórü uwanügü na
tama imuũẽãcüma naxüxũca̲x i
Tupanaãrü puracü rü aixcuma mecü na
ixĩgüxũ nape̲xewa i guxũ i tórü maxũwa
i wüxichigü i ngunexũgu —nhanagürü
ga Zacaría. 76Rü nhanagürü ta:
—Cumax, Pa Chaunex, rü Tupana ja
Taxüchicüarü orearü uruũmaã tá cuxũ
naxugü. Erü cuma rü tá Corixũpa joxni
duũxũgümaã nüxũ cuixu i nachiga ja
Cori. 77—Cuma rü Coriarü duũxũgüxũ
tá nüxũ cucua̲xẽẽ na Tupana tá nüxṹ
nüxũ ngechaũxũ i norü pecadugü na
ngẽmaãcü najauxgüãxũca̲x i maxũ i
taguma gúxũ. 78-79—Erü nüxṹ
tangechaũtümüũgü ja Tupana ja
poraãcü tüxũ ngechaũcü. Rü ngẽmaca̲x
dauxũguxũ i naãnewa taxca̲x ne
nanamu i nhama i naãneãrü
ngóonexẽẽruũ i ngexwacaxũxũ na
nangóonetanüxẽẽãxũca̲x i ngẽma
duũxũgü ga noxri guxũguma norü
chixexũgagu ãũcümaxũwa jexmagüxũ.
Rü nüma tá tüxũ narüngũxẽẽ na
Tupanamaã rüngüxmüẽxũca̲x
—nhanagürü ga Zacaría. 80Rü jema
õxchana rü nijachigü rü wüxichigü ga
ngunexũgu jexeraãcü Tupanaxũ
nicuáchigü. Rü dauxchita ga ngextá
taxúema íxãpataxũwa najexma
nhu̲xmata jema ngunexũwa nangu ga na
Judéugüxũ nügü nacua̲xẽẽxũ.

Ngechuchuarü buxchiga
(Mt 1.18-25)

2 1Rü jexguma Agutu ãẽxgacü ga
tacü ixĩxgu ga Romawa, rü
nanaxunagü ga na jaxugüãxũ ga
guxũma ga duũxũgü ga guxũ ga
naãnewa. 2Rü jema nüxĩraũxũ ga
duũxũgüarü ugüchiga, rü nanaxü ga
jexguma Quirinu ãẽxgacü ixĩxgu ga
Síriaarü naãnewa. 3Rü guxũma ga
duũxũgü rü wüxichigü norü ĩãne ga
nagu nabuxũnewa nixũchigü ga jéma na

jaxugüãxũcax. 4Rü jemacax ga Juche rü
Gariréaanewa jexmane ga ĩãne ga
Nacharétuwa ínaxũxũ, rü Judéaarü
naãnewa jexmane ga ĩãne ga Beréũwa
naxũ. Rü guma nixĩ ga ĩãne ga
nuxcümaxũcü ga ãẽxgacü ga Dawí nagu
buxũne. Rü jemacax nixĩ ga Juche ga
jéma naxũxũ, jerü Dawítanüxũ nixĩ ga
nümax. 5Rü Beréũwa naxũ ga Juche na
jaxugüxũcax wüxigu ngĩmaã ga María
ga ngĩmaã naxãmaxchaũcü. Notürü ga
María rü ixãũcharaũ ga na naxãxãcüxũ.
6Rü jexguma Beréũwa najexmagüjane,
ngĩxna nangu ga ngĩrü ngunexũ ga na
naxíraxacüxũ ga María. 7Rü jexma nabu
ga nüxĩraũcü ga ngĩne. Rü
naxchápenüũmaã inanuque. Rü wüxi ga
wocaarü chibüchicagumare
inacanagüxẽẽ, jerü marü guxũma
nixããcu ga ucapu nawa ga guma
pegüpataũ.

Dauxũcũãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũchiga rü carnerugüarü daruũchiga

8Rü Beréũãrü ngaicamana najexmagü
ga nhuxre ga carnerugüarü daruũgü ga
chütacü nachitaũwa norü carnerugüna
ídaugüxũ. 9Rü ngürüãchi jema
carnerugüarü daruũgücax nangox ga
wüxi ga orearü ngeruũ ga dauxũcũãx.
Rü Cori ga Tupanaãrü jauracüümaã
naxcax nangóone ga guxũwama. Rü
poraãcü namuũẽ. 10Notürü jema orearü
ngeruũ ga dauxũcũãx, rü nhanagürü
nüxũ: —¡Tãũ i pemuũẽxũ! erü pexcax
nuã chanange i wüxi i ore i mexẽchixũ i
guxũ i duũxũgüarü taãẽxẽẽruũ tá ixĩxũ.
11—Erü nhux̱ma rü Beréũgu nabu ja
perü maxẽxẽẽruũ. Rü nüma rü Cori ja
Cristu nixĩ. 12—Rü nhaã tá nixĩ i perü
cuaxruũ. Rü tá nüxũ ipejangau i wüxi i
õxchana i naxchápenüũmaã nuquexũ rü
wocaarü chibüchicagu caxũ
—nhanagürü. 13Rü jexgumatama
ngürüãchi jema dauxũcũãx ga orearü
ngeruũxũtawa nangox ga muxũma ga
togü ga dauxũcũãx ga orearü ngeruũgü.
Rü Tupanaxũ nicuaxüũgü, rü
nhanagürügü: 14—Rü nhux̱ma rü
Tupanaxũ ínicuaxüũgü rü ínataãẽgü i
dauxũguxũ i naãnewa. Rü pema i
nhama i naãnecũãx i Tupana pemaã
taãẽgüe, rü name nixĩ i pegümaã
perüngüxmüẽ —nhanagürügü. 15Rü
jexguma dauxũwa naxĩxguwena ga
jema orearü ngeruũgü rü jema
carnerugüarü daruũgü rü
nügümücügümaã nhanagürügü:
—¡Ngĩxã ítajadau i Beréũwa i ngẽma
ngupetüxũ i Cori ja Tupana tamaã nüxũ
ixuxũ nawa i norü orearü ngeruũgü!
—nhanagürügü. 16Rü paxa inaxĩãchi, rü
jéma naxĩ. Rü jexma nüxũ najangau ga
Juche rü María rü ga õxchana ga
wocaarü chibüchicagu caxũ. 17Rü
jexguma jema õxchanaxũ nadaugügu ga
jema carnerugüarü daruũgü, rü
duũxũgümaã nüxũ nixugüe ga jema ore
ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga
dauxũcũãx namaã nüxũ ixuxũ ga jema
õxchanachiga. 18Rü guxũma ga
duũxũgü ga nüxũ ĩnüẽxũ ga jema
carnerugüarü daruũgüarü ore rü namaã
nabaixãchiãẽgü. 19Notürü ga María rü
inajaxu ga guxũma ga jema ngupetüxũ
rü ngĩãẽgu namaã inguxũ rü nagu
irüxĩnüẽcha. 20Rü nawoegu ga jema
carnerugüarü daruũgü. Rü taãẽãcüma
Tupanaxũ nicuaxüũgü naxcax ga

guxũma ga jema nüxũ naxĩnüẽxũ rü
nüxũ nadaugüxũ jerü aixcuma jema
orearü ngeruũ ga dauxũcũã̱x namaã
nüxũ ixuxũrüũ nangupetü.

**Õxchana ga Ngechuchu rü tupauca
ga taxũnewa nanagagü**

21 Rü jexguma 8 ga ngunexũ nüxṹ
jexmagu ga na nabuxũ ga õxchana, rü
ínanawiechã̱xmüpẽ̱xechiraũgü. Rü
Ngechuchugu nanaxüégagü. Rü
jematama nixĩ ga naẽ́ga ga dauxũcũã̱x
ga Tupanaãrü orearü ngeruũ Maríamaã
nüxũ ixuxũ ga taũta namaã naxãxãcügu.
22 Rü jexguma marü janguxgu ga jema
ngunexũ na tupauca ga taxũnewa
Tupanapẽ̱xewa na nügü jamexẽẽgüxũ rü
jéma naxĩ na jemaãcü Tupanapẽ̱xewa
janguxẽẽgüãxũcã̱x ga jema Muĩséarü
mugü nüxũ ixuxũrüũ. Rü Jerucharéũwa
ga tupauca ga taxũnewa nanagagü ga
õxchana na Tupanana namugüãxũcã̱x.
23 Rü jemaãcü nanaxügü jerü Tupanaãrü
mugüwa naxümatü, rü nhanagürü:

> "Ngẽxguma wüxi i nge rü najatügu i
> nüxĩraũxũ i ngĩxãcü, rü
> tanaxwã̱xe i Cori ja Tupanana
> tanamu",

nhanagürü. 24 Rü jéma naxĩ rü jéma
nanagagü ga taxre ga muxtucugü ga
jexwacax jaexũ, na Tupanacã̱x
nadaiãxũcã̱x ga paigü ga tupaucawa, jerü
jema nhanagürü ga Tupanaãrü mugüwa.
25-26 Rü jexgumaũcüü Jerucharéũgu
naxãchiũ ga wüxi ga jatü ga Simiáũgu
ãẽ́gacü. Rü wüxi ga jatü ga mecümacü
nixĩ ga nümax, rü aixcuma Tupanaxũ
ngechaũcü nixĩ. Rü nüma rü guxũguma
ínanan̲g̲uxẽẽ na nhuxguacü tá ínanguxũ
ja Judéugüarü nguxũxẽẽruũ ja Cristu. Rü
Tupanaãẽ i Üünexũ rü Simiáũxũtawa
najexma, rü nüxũ nüxũ nacuã̱xẽẽ na
tãũxũtáma najuxũ ega tama nüxũ
nadauxiragu ja Cristu ja Cori ja Tupana
núma namucü. 27 Rü jema ngunexũgu rü
tupauca ga taxũnewa Simiáũxũ naxũxẽẽ
ga Tupanaãẽ i Üünexũ. Rü jéma najexma
ga Simiáũ ga jexguma Juche rü María
tupaucawa nagagügu ga õxchana ga
Ngechuchu na Tupanana namugüãxũcã̱x
na jemaãcü janguxẽẽgüãxũcã̱x ga
Muĩséarü mu. 28 Rü Ngechuchuxũ
naganagü ga Simiáũ. Rü Tupanaxũ
nicuã̱xüũ, rü nhanagürü: 29—Pa Corix,
nhu̱xma rü marü name na chajuxũ, erü
marü cujanguxẽẽ ga jema chamaã
icuxunetaxũ. 30-31—Rü
chauxetümaãxũchi nüxũ chadau ja daa
Maxẽxẽẽruũ ja guxũ i duũxũgücã̱x núma
cunamucü. 32—Rü nüma nixĩ i
ngóonexẽẽruũ naxcã̱x i guxũma i
duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũ. Rü
nhaã õxchanagagu rü togü i duũxũgü tá
nüxũ nicuã̱xüũgü i curü duũxũgü i
Judéugü —nhanagürü. 33 Rü Juche rü
María rü nab̲aixãchiãẽgü namaã ga
Simiáũãrü ore ga nhuxãcü
õxchanachigamaã na jadexaxũ. 34 Rü
jexguma ga Simiáũ rü Tupanana naca na
meã nüxũ nangupetügüxũcã̱x ga Juche rü
María rü õxchana. Rü nhanagürü ngĩxũ
ga María ga Ngechuchu naẽ: —Dücax,
nhaã õxchana rü tá nanamaxẽxẽẽ i
muxũma i Judéugü, notürü ngẽma tama
nüxṹ jaxõgüchaũxũ rü tá inajarütauxe.
Rü nüma rü wüxi i cuã̱xruũ tá nixĩ i
duũxũgücã̱x, rü muxũma tá nüxũ naxoe.
35—Rü ngẽmaãcü tá nanangõ̱xẽẽãma i
guxũma i naãẽwa nagu naxĩnüẽxũ i
muxũma i duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma

tá nhaã õxchanaxũ̃ ngupetüxũ̃ rü nhama
wüxi i cüchi i curü maxũ̃newa
jarüwáxũ̃rüũ̃ tá cuxũ̃ nangu̱x, Pa Maríax
—nhanagürü. 36Rü jéma ta ijexma ga
wüxi ga ngecü ga Tupanaãrü orexũ̃ ixucü.
Rü Ana nixĩ ga ngĩẽ̃ga. Rü Panuẽ̃xãcü
ijixĩ, rü Ácherutanüxũ̃ ijixĩ. Rü marü
jagua̱xũ̃chi ijixĩ. Rü jexguma
napaxüchigutama ixãte. Notürü 7 ga
taunecüguxicatama ngĩtemaã ijarüxũ̃ũxũ̃,
jerü naju ga ngĩte. 37Rü jemaãcü wüxi ga
jutecü ga jagua̱xũ̃chi ijixĩ, jerü 84 nixĩ ga
ngĩrü taunecü. Rü taguma tupauca ga
taxũ̃newa íixũxũ. Rü guxũ̃guma ngunecü
rü chütacü rü naxaureãcüma
ijumuxẽẽcha. Rü jemaãcü Tupanaxũ̃
ijacua̱xüũ̃ rü inataxẽẽ. 38Rü jexgumatama
Simiã́ũ̃ íidexajane, rü jéma ingu ga Ana.
Rü Tupanana moxẽ ixã. Rü iinaxügü ga
õxchana ga Ngechuchuchiga na jadexaxũ̃
nape̱xewa ga guxũ̃ma ga jema Judéugü
ga Jerucharéũ̃cu̱ã̱x ga Cristuxũ̃
ínaṉguxẽẽgüxũ̃ na norü nguxuchixẽẽruũ̃
jiĩxũ̃cu̱ax.

Ĩãne ga Nacharétuca̱x nawoegu

39Rü jexguma marü
janguxẽẽgüãguwena ga guxũ̃ma ga jema
Tupanaãrü mugü nüxũ̃ ixuxũ̃, rü Juche
rü María rü naxca̱x nawoegu ga norü
ĩãne ga Nacharétu ga Gariréaanewa
jexmane. 40Rü ga õxchana rü nijachigü,
rü jexeraãcü niporachigü, rü jexeraãcü
nüxũ̃ nicuáchigü. Rü Tupana rü poraãcü
nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ.

Bucü ga Ngechuchu rü tupauca ga taxũ̃newa naxo

41Nanatü rü naẽ rü gucü ga taunecügu
Jerucharéũ̃wa taxĩĩxũ̃ naxca̱x ga
Üpetüchigaarü peta. 42Rü jexguma
Ngechuchu 12 ga taunecü nüxũ̃ jexmagu,
rü Jerucharéũ̃wa taxĩ namaã ga nanatü rü
naẽ, jerü jema nixĩ ga Judéugücüma
naxca̱x ga Üpetüchigaarü peta. 43Rü
jexguma jagúechigagu ga Üpetüchigaarü
peta, rü tümachiũ̃ca̱x tawoegu ga nanatü
rü naẽ. Notürü ga Ngechuchu rü
tümaẽchita tüxna Jerucharéũ̃gu narüxã̱ũ̱x.
44Rü tüma nüxũ̃ tacua̱xgügu rü jema
muxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga tümaweama
ixĩxũ̃tanüxũ̃tanügu naxã ga Ngechuchu.
Rü jemaãcü marü itaxĩ ga wüxi ga
ngunexũ̃. Notürü jexguma naxca̱x
tadaugügu tümatanüxũ̃tanügu rü jema
tüxũ̃ cua̱xgüxũ̃tanügu rü tama nüxũ̃
itajangaugü. 45Rü jemaca̱x wenaxãrü
Jerucharéũ̃ca̱x tawoegu na jexma naxca̱x
tajadaugüxũ̃ca̱x. 46Rü tama̱ẽxpü̱x ga
ngunexũ̃guwena Ngechuchuxũ̃
itajangaugü ga tupauca ga taxũ̃negu. Rü
jéma narüto natanüwa ga jema
ngúexẽẽruũ̃gü ga Tupanaãrü mugüwa
ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü inarüxĩnü ga norü
ngu̱xẽẽtae, rü nüxna nicachigü. 47Rü
guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Ngechuchuxũ̃ ĩnüẽxũ̃, rü na̱baixãchiãẽgü
na nhuxãcü nüxũ̃ nacua̱xüchixũ̃ rü
meãma nangãxũ̃ãxũ̃. 48Rü jexguma
nanatü rü naẽ nüxũ̃ daugügu rü
ta̱baixãchiãẽgü. Rü naẽ rü nhatarügü
nüxũ̃: —Pa Chaunex, ¿tü̱xcüũ̃ tomaã
ngexũ̃ cuwagü? Cunatü rü chama rü
poraãcü cuxca̱x taxoegaãẽãcüma cuxca̱x
tadaugüecha —nhatarügü. 49Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nhanagürü: —¿Tü̱xcüũ̃
chauxca̱x pedaugü? ¿Tama e̱xna nüxũ̃
pecua̱x na woetama Chaunatüchiũ̃wa tá
changẽxmaxũ̃? —nhanagürü. 50Notürü ga
tümagü rü tama nüxũ̃ tacua̱xgüéga ga

jema tümamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. 51Rü
jexguma ga Ngechuchu rü tümawe
nataegu ga Nacharétuwa. Rü guxũ̃guma
meã tümaga naxĩnüẽcha. Rü naẽ ga María
rü ngĩãẽwa nagu irüxĩnüẽcha ga guxũ̃ma
ga jema ngupetüxũ̃. 52Rü nijachigü ga
Ngechuchu, rü jexeraãcü nüxũ̃
nicuáchigü. Rü Tupana rü namaã nataãẽ,
rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü ta namaã
nataãẽgü.

**Juãũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ rü dauxchitawa
ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa
orexũ̃ nixu**
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Ju 1.19-28)

3 1Rü jexguma Tibériu 15 ga taunecü
ãẽxgacü ga tacü ixĩxgu ga Romawa,
rü jexguma nixĩ ga Põũchiu Piratu rü
Judéaaneãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃, rü Erudi rü
Gariréaaneãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃, rü naẽneẽ ga
Piripi rü Ituréaane rü Taconíteaneãrü
ãẽxgacü jiĩxũ̃, rü Lisániã rü Abiríniããneãrü
ãẽxgacü jiĩxũ̃. 2Rü Aná rü Caipá rü
paigüeru nixĩgü ga jexguma. Rü jexguma
nixĩ ga Juãũ ga Zacaría nanemaã jadexaxũ̃
ga Tupana ga dauxchitawa ga ngextá
taxúema íxãpataxũ̃wa. 3Rü guxũ̃ma ga
jema nachicagü ga Judãũcutüarü
ngaicamana jexmagüxũ̃gu nixũgüchigü ga
Juãũ. Rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixuchigü ga
na namexũ̃ na nüxũ̃ naxoexũ̃ ga nacümagü
ga chixexũ̃ rü ínabaiũ̃xũ̃, na jemaãcü
Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃cax ga
norü pecadugü. 4Rü guma nuxcümaũ̃cü ga
Ichaía ga Tupanaãrü orearü uruũ̃
naxümatüxũ̃rüũ̃ nixĩ ga nangupetüxũ̃. Jerü
duũ̃xũ̃güarü maxũ̃ãrü mexẽẽchigaxũ̃ nixu
ga jexguma nhaxgu:

"Ngẽma nachica i ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa rü tá nangẽxma i
wüxi i duũ̃xũ̃ i ngẽma
tagaãcüma nhaxũ̃: '¡Pegü
pemexẽẽ naxcax ja Cori! ¡Rü
naxcax ipejanawexãchixẽẽ i
perü maxũ̃!' 5Rü guxããrü maxũ̃
rü nanaxwaxe i inajarüwexãchi
nhama wüxi i ngatexũ̃
rügütaxũ̃rüũ̃ na ijawéxũ̃cax i
nama. Rü guxãma ja jíxema
tügü irütagüxe rü tanaxwaxe i
ítarüxĩ nhama wüxi ja
maxpũ̃netapexe
idoxochixẽẽxũ̃rüũ̃. Rü guxũ̃ma i
nacüma i wũ̃xũ̃ rü nanaxwaxe i
inajarüwexãchigü. Rü ngẽma
duũ̃xũ̃güarü maxũ̃wa tama
mexũ̃ rü nanaxwaxe i
najamexẽẽgü. 6Rü guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nadaugü ja
jima Maxẽxẽẽruũ̃ ja Tupana
núma namucü",
nhanagürü ga Ichaíaarü ore ga
ümatüxũ̃wa. 7Rü jexguma Juãũ̃xũ̃tawa
naxĩxgu ga duũ̃xũ̃gü na
ínabaiũ̃xẽẽãxũ̃cax, rü nüma ga Juãũ rü
nhanagürüama nüxũ̃: —Pema rü
ãxtapearü duũ̃xũ̃gü peixĩgü. ¿Rü
nhuxãcü nagu perüxĩnüẽ na naxchaxwa
peibuxmüxũ̃ i ngẽma pocu i
ãũcümaxũ̃chixũ̃ i marü ingaicaxũ̃ ega
tama nüxũ̃ perüxoegu i pecüma i
chixexũ̃? 8—¡Rü meã pemaxẽ na
ngẽmaãcü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
daugüxũ̃cax na aixcuma marü nüxũ̃
perüxoexũ̃ i pecüma i chixexũ̃! Rü tama
name i nhaperügügü:

"Tãũxũ̃táma Tupana toxũ̃ napocue,
erü Abrãũ̃tanüxũ̃ tixĩgü" nhaperügügü.
Erü tama ngẽmacax nixĩ ja Tupana i
duũ̃xũ̃güxũ̃ najaxuxũ̃. Rü pemaã nüxũ̃

chixu rü ngẽxguma Tupana naxwa̱xegu
rü tama nüxṹ naguxcha na daa nutawa
Abrã́ũtanüxũ̃ nanguxũ̃xẽẽxũ̃.
9—Tupanaãrü juema rü marü íimemare
na jadaxũ̃ãxũ̃ca̱x i ngẽma nanetügü i
tama mexũ̃. Rü guxũ̃ma i nanetügü i
chixearü õṍxũ̃ rü tá nadaxũ̃, rü
nhu̱xmachi üxüwa tá ínagu
—nhanagürü ga Juã́ũ. 10Rü jexguma ga
duũ̃xũ̃gü rü Juã́ũna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Ṯacü e̱xna nixĩ i mexũ̃
na tanaxüxũ̃? —nhanagürügü. 11Rü
Juã́ũ rü nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Texé ja taxrearü dejuxũ̃chiruã́xẽ rü
name nixĩ i texé ja tüxṹ nataxúxena
tanaxã. Rü texé ja õnaã́xẽ rü name nixĩ i
texé ja ngearü õnaã́xẽmaã tangau i
tümaãrü õna —nhanagürü. 12Rü
Juã́ũxũ̃tawa naxĩ ta ga nhuxre ga jatügü
ga Romaãrü ã̱ẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃
ideetanüxũ̃. Rü nanaxwa̱xegü ga Juã́ũ
na ínabaiũ̃xẽẽxũ̃. Rü Juã́ũna nacagü, rü
nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, ¿Ṯacü
nixĩ i mexũ̃ na tanaxüxũ̃ i tomax?
—nhanagürügü. 13Rü Juã́ũ rü
nhanagürü nüxũ̃: —Tama name i
ã̱ẽxgacü pemaã nüxũ̃ ixuxũ̃ãrü jexera
penajauxgü i dĩẽru i duũ̃xũ̃güxũ̃tawa
—nhanagürü. 14Rü nhuxre ga churaragü
rü ta Juã́ũna nacagüe, rü nhanagürügü:
—¿Toma rü ṯacü nixĩ i mexũ̃ na
tanaxüxũ̃? —nhanagürügü. Rü
nanangãxũ̃ ga Juã́ũ rü nhanagürü:
—Tama name i texéxũ̃ pexãxũ̃neãcüma
tümaãrü ngẽmaxũ̃gü pepuxũ̃. Rü tama
name i ṯacü rü doraxũ̃ tümachigaxũ̃
peixu na ngẽmaãcü tümaãrü
ngẽmaxũ̃gü pepuxũ̃xũ̃ca̱x. Rü name nixĩ
i ngẽma dĩẽru i ã̱ẽxgacü pexṹ ngĩmaã
naxütanücümaãtama petaãẽgü rü tama
jexeracüca̱x ípeca —nhanagürü. 15Rü
jexguma ga duũ̃xũ̃gü rü poraãcü
ínanaṉguxẽẽgü na paxa ínanguxũ̃ ga
Tupana Nane ga Cristu. Rü nagu
narüxĩnüẽ ga na bexmana Juã́ũ rü
Cristu jiĩxũ̃. 16Notürü ga Juã́ũ rü guxãxũ̃
nhanagürü: —Aixcuma i chama rü
dexáwamare pexũ̃ íchabaiũ̃xẽẽ, notürü
tá ínangu i to i Tupanaãrü orearü uruũ̃,
rü nüma tá pexna nananguxẽẽ i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ wüxi i üxüemarüũ̃.
Erü nüma rü poraãcü choxũ̃ narüjexera
na ã̱ẽxgacü jiĩxũ̃. Rü chama rü
nape̱xewa rü taxuwama chame rü bai i
norü chapatucunüãrü wẽgüwa chame.
17—Rü nüma rü marü ínamemare na
nhama i naãnewa jadexechiãxũ̃ca̱x i
norü duũ̃xũ̃gü nhama wüxi ja jatü trigu
naã́tüna idexechixũ̃rüũ̃. Rü ngẽmaãcü tá
najadexechi i ngẽma noxrü ixĩgüxũ̃ na
naxũ̃tawa nangẽxmagüxũ̃ca̱x, notürü
ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ̃, rü tá
ínanagu nawa ja jima üxü ja taguma
ixoxũ̃ne —nhanagürü. 18Rü jema
oremaã rü muxũ̃ma ga to ga
ucu̱xẽgümaã, rü Juã́ũ duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ nixu ga ore ga mexũ̃ ga
Ngechuchuchiga. 19Rü Juã́ũ rü ã̱ẽxgacü
ga Erudixũ̃ nanga, jerü ngĩmaã naxãma̱x
ga Erudía ga naẽneẽ ga Piripi nama̱x.
Rü nananga ta naxca̱x ga jema togü ga
chixexũ̃ ga naxüxũ̃. 20Notürü ga Erudi
rü tama Juã́ũga naxĩnü. Rü jexeraxũ̃ ga
chixexũ̃ naxü, jerü pocupataũ̃wa Juã́ũxũ̃
namu.

Ngechuchuarü baiechiga

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21Naxũ̃pa ga na napocuxũ̃ ga Juã́ũ, rü
guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güxũ̃

ínabaiũxẽẽxguwena, rü Ngechuchuxũ rü
ta ínabaiexẽẽ. Rü jexguma Ngechuchu
íjumuxẽjane rü ningena ga dauxũguxũ
ga naãne. 22Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü
wüxi ga muxtucurüũ inanago rü
Ngechuchuna nangu. Rü dauxũwa
inanaxũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ:
—Cuma nixĩ i Chaune i cuxũ
changechaũxũchicü, rü cumaã
chataãẽxũchicü —nhaxũ.

Ngechuchu ja Cristuarü o̱xigü
(Mt 1.1-17)

23Maneca 30 ga taunecü nüxũ̃
najexma ga Ngechuchu ga jexguma
norü puracü inaxügügu. Rü duũxũgü
nagu narüxĩnüẽ rü Ngechuchu rü Juche
nane nixĩ.
Rü Juche rü Elí nane nixĩ.
24 Rü Elí rü Matá nane nixĩ.
Rü Matá rü Lewí nane nixĩ.
Rü Lewí rü Merequí nane nixĩ.
Rü Merequí rü Janaĩ nane nixĩ.
Rü Janaĩ rü Juche nane nixĩ.
25 Rü Juche rü Matatía nane nixĩ.
Rü Matatía rü Amó nane nixĩ.
Rü Amó rü Naũ nane nixĩ.
Rü Naũ rü Echi nane nixĩ.
Rü Echi rü Nagaí nane nixĩ.
26 Rü Nagaí rü Máãte nane nixĩ.
Rü Máãte rü Matatía nane nixĩ.
Rü Matatía rü Semeĩ nane nixĩ.
Rü Semeĩ rü Juche nane nixĩ.
Rü Juche rü Judá nane nixĩ.
27 Rü Judá rü Juana nane nixĩ.
Rü Juana rü Resá nane nixĩ.
Rü Resá rü Zorobabé nane nixĩ.
Rü Zorobabé rü Salatié nane nixĩ.
Rü Salatié rü Neri nane nixĩ.
28 Rü Neri rü Merequí nane nixĩ.
Rü Merequí rü Adi nane nixĩ.
Rü Adi rü Cosãũ nane nixĩ.
Rü Cosãũ rü Elmada nane nixĩ.
Rü Elmada rü Erú nane nixĩ.
29 Rü Erú rü Josué nane nixĩ.
Rü Josué rü Eliéze nane nixĩ.
Rü Eliéze rü Jorí nane nixĩ.
Rü Jorí rü Matá nane nixĩ.
Rü Matá rü Lewí nane nixĩ.
30 Rü Lewí rü Simeãũ nane nixĩ.
Rü Simeãũ rü Judá nane nixĩ.
Rü Judá rü Juche nane nixĩ.
Rü Juche rü Jona nane nixĩ.
Rü Jona rü Eriaquí nane nixĩ.
31 Rü Eriaquí rü Meréa nane nixĩ.
Rü Meréa rü Mená nane nixĩ.
Rü Mená rü Matatá nane nixĩ.
Rü Matatá rü Natãũ nane nixĩ.
Rü Natãũ rü Dawí nane nixĩ.
32 Rü Dawí rü Jesé nane nixĩ.
Rü Jesé rü Obede nane nixĩ.
Rü Obede rü Buá nane nixĩ.
Rü Buá rü Sará nane nixĩ.
Rü Sará rü Naãsú nane nixĩ.
33 Rü Naãsú rü Aminadá nane nixĩ.
Rü Aminadá rü Admí nane nixĩ.
Rü Admí rü Arni nane nixĩ.
Rü Arni rü Erõũ nane nixĩ.
Rü Erõũ rü Faré nane nixĩ.
Rü Faré rü Judá nane nixĩ.
34 Rü Judá rü Jacú nane nixĩ.
Rü Jacú rü Isaqui nane nixĩ.
Rü Isaqui rü Abrãũ nane nixĩ.
Rü Abrãũ rü Terá nane nixĩ.
Rü Terá rü Nacú nane nixĩ.
35 Rü Nacú rü Serugue nane nixĩ.
Rü Serugue rü Ragaú nane nixĩ.
Rü Ragaú rü Fáreque nane nixĩ.
Rü Fáreque rü Ebe nane nixĩ.
Rü Ebe rü Sará nane nixĩ.

36 Rü Sará rü Cainá nane nixĩ.
Rü Cainá rü Arfade nane nixĩ.
Rü Arfade rü Séũ̃ nane nixĩ.
Rü Séũ̃ rü Noẽ́ nane nixĩ.
Noẽ́ rü Laméque nane nixĩ.
37 Rü Laméque rü Metusalé nane nixĩ.
Rü Metusalé rü Enoqui nane nixĩ.
Rü Enoqui rü Jarete nane nixĩ.
Rü Jarete rü Mararé nane nixĩ.
Rü Mararé rü Cainá nane nixĩ.
38 Rü Cainá rü Enú nane nixĩ.
Rü Enú rü Sete nane nixĩ.
Rü Sete rü Adãũ nane nixĩ.
Rü Adãũ rü Tupana nane nixĩ.

Ngechuchuxũ̃ naxü ga Chataná
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 1Ngechuchuxũ̃tawa najexma ga Tupanaãẽ i Üünexũ̃. Rü jexguma Judãũchiüwa ínaxũ̃achigu ga Ngechuchu, rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü dauxchitawa ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa nanaga. 2Rü jéma najexma ga 40 ga ngunexũ̃. Rü n̲goxo ga Chataná rü nüxũ̃ naxü. Rü jexguma jéma najexmagu rü taguma nachibü. Notürü ga jixcama rü nataija. 3Rü jexguma ga n̲goxo ga Chataná rü nhanagürü nüxũ̃:
—Ega aixcuma Tupana Nane cuixĩgu, rü ¡daa nutamaã nüxũ̃ ixu na põũxũ̃ nanguxuchixũ̃c̲ax! —nhanagürü ga Chataná. 4Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Tãũxũ̃táma õnamaãxĩca namaxẽ i duũ̃xũ̃gü, notürü guxũ̃ma i ore i Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ tá nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃",

nhanagürü. 5Rü jexguma ga n̲goxo ga Chataná rü wüxi ga m̲axpṹnetap̲exewa nanaga. Rü jéma paxaãchi nüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ ga guxũ̃ma ga nachiũ̃ãnegü ga nhama ga naãnecũ̃ã̲x. 6Rü Chataná rü nhanagürü nüxũ̃: —Guxũ̃ i nhaã nachiũ̃ãnegü i mexũ̃ rü norü ngẽmaxũ̃gü rü chi cuxna chanaxã. Erü choxrü nixĩ i guxũ̃ma i nhaãgü, rü tüxna chanaxã ja texé ja chama chorü me ixĩxẽ na tüxna na chanaxãxũ̃. 7—Rü ngẽxguma chi chap̲exegu cucaxã́pü̲xügu rü choxũ̃ cuicu̲axüũ̃gu rü cuxrü chi nixĩ i guxũ̃ma i nhaã cuxũ̃ chawéxũ̃ —nhanagürü. 8Notürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —¡Choxna ixũgachi! Pa Chatanáx. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"¡Nüxũ̃ icu̲axüũ̃ ja Cori ja curü Tupana, rü jimaãxũ̃xĩcatama napuracü!"

nhanagürü. 9Rü jexguma ga n̲goxo ga Chataná rü Jerucharéũ̃ ga ĩãnewa nanaga. Rü tupauca ga taxũ̃netap̲exegu nanamunagü. Rü nhanagürü nüxũ̃:
—Ega aixcuma Tupana Nane cuixĩgu, rü ¡nuã cugü rütae! 10—Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Tupana tá nanamu i norü orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̲x na cuxna nadaugüxũ̃c̲ax. 11Rü naxm̲exmaã tá cuxũ̃ nijauxgü na tama t̲acü rü nutagu cunguxũ̃c̲ax",

nhanagürü. 12Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü ta:

"¡Tama name i nüxũ̃ na cuxüxũ̃ ja Cori ja curü Tupana!",

nhanagürü. 13Rü jexguma marü taxucürüwama Ngechuchuxũ̃ nax̲ü̲xgu, rü nüma ga Chataná rü nüxna ninha

nhu̱xmata nüxũ̃ ijangau na nhuxãcü
wena nüxũ̃ na naxüxũ̃.

**Ngechuchu rü Gariréaanewa
inanaxügü ga norü puracü**
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14Rü Ngechuchu rü Gariréaanecax
nataegu. Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü
naxũ̃tawa najexma rü poraãcü
nanaporaxẽẽ. Rü ga duũ̃xũ̃gü rü nachiga
nidexagü ga guxũ̃ ga jema naãnewa.
15Rü wüxichigü ga ĩãneãrü
ngutaque̱xepataũ̃güwa rü nangu̱xẽẽtae.
Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃
nicuaxüũ̃gü.

**Nacharétuwa najexma ga
Ngechuchu**
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16Rü Nacharétuwa naxũ ga
Ngechuchu. Rü guma nixĩ ga ĩãne ga
nanatügü nawa najaxẽẽgüne. Rü
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü
ngutaque̱xepataũ̃gu naxücu, jerü jema
nixĩ ga nacüma ga guxũ̃ ga
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu. Rü jéma
inachi rü duũ̃xũ̃gücax nüxũ̃ nadaumatü
ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃. 17Rü
nüxna nanaxãgü ga popera ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Ichaía
ümatüxũ̃. Rü jexguma jangenaãtüãgu,
rü nüxũ̃ inajangau ga ngextá
ínaxümatüxũ̃wa ga ore ga nhaxũ̃:
18 “Cori ja Tupanaãẽ rü chauxũ̃tawa
nangẽxma. Rü nüma rü choxũ̃
naxuneta na nüxũ̃ chixuxũ̃cax i
ore i mexũ̃ namaã i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i ngearü dĩẽrua̱xgüxũ̃.
Rü choxũ̃ namu na ngẽma
duũ̃xũ̃gü i pecadutüũ̃wa
ngẽxmagüxũ̃maã nüxũ̃ na
chixuxũ̃cax rü tá na
ínanguxũ̃xũ̃. Rü choxũ̃ namu na
chajadauchixetüxẽẽgüxũ̃cax i
ngẽma ingexetügüxũ̃ rü na
íchananguxũ̃xẽẽxũ̃cax i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i togümexẽwa
ngẽxmagüxũ̃. 19Rü núma choxũ̃
namu na duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
chixuxũ̃cax na Tupana nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽchaũ̃xũ̃ i ngẽma nüxũ̃́
jaxõgüxũ̃”,
nhanagürü ga jema ore. 20Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nügüna
nananu̱xãchiátü ga popera. Rü
ngutaque̱xepataũ̃ãrü daruũ̃na nanaxã rü
nhu̱xmachi ínarüto. Notürü guxũ̃ma ga
jema ngutaque̱xepataũ̃wa jexmagüxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ narüdaunüẽcha. 21Rü
jemacax Ngechuchu inanaxügü ga
duũ̃xũ̃gümaã na jadexaxũ̃, rü
nhanagürü: —Nhu̱xmatama nixĩ i
pepexewa Tupana janguxẽẽxũ̃ i nhaã
ore ga Ichaía ümatüxũ̃ —nhanagürü.
22Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü meã
Ngechuchuchiga nidexagü. Rü
na̱baixãchiãẽgü namaã ga jema ore ga
mexũ̃ ga namaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. Notürü
tama aixcuma najaxõgüchaũ̃. Rü
jemacax nügüna nacagü rü
nhanagürügü: —¿Taux exna daa jiĩxũ̃ ja
Juche nane? —nhanagürügü. 23Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Chama nüxũ̃ chacuax rü tá chamaã
penaxuxuchi i ngẽma ore i nhaxũ̃:
“Pa Duturux ¡Cugütama rümexẽẽ!”
nhaxũ̃. Rü exna tá choxũ̃ nhaperügügü:
“Jema mexũ̃ ga taxũ̃ ga nüxũ̃ taxĩnüẽxũ̃
ga Tupanaãrü poramaã cuxüxũ̃ ga
Caparnáũwa, rü tanaxwaxe i nuã curü

ĩãnewa rü ta na cunaxüxũ̃”, nhaperügügü
tá. 24Rü nidexachigüama ga Ngechuchu:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü guxũ̃ma
i Tupanaãrü orearü uruũ̃, rü norü
ĩãnewatama i duũ̃xũ̃gü rü tama meã
nanajauxgü. 25—Rü aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü Iraéanewa rü najexma ga
muxũchixũ̃ma ga ngexũ̃gü ga ijutegüxũ̃ ga
jexguma Ería maxũ̃gu. Rü jexguma nixĩ ga
tamaẽxpü̱x ga taunecüarü ngãxũ̃ rü
taguma napuxũ̃, rü poraãcü nangúxũ̃ ga
taija ga guxũ̃ ga jema naãnewa.
26—Notürü ga Tupana rü tama wüxi ga
Iraéanecũ̱ã̱x ga jutecüxũ̃tawa Eríaxũ̃
namu. Notürü ngĩxũ̃tawa nanamu ga jema
jutecü ga Sarepacũ̱ã̱x ga Sidáũ̃ãrü ĩãneãrü
ngaicamagu ãchiũ̃cü. 27—Rü jexguma
namaxũ̃gu ga Erichéu, rü Iraéanewa
najexmagü ta ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga
chaxünemaã id̲aaweexũ̃. Notürü taxuũ̃ma
ga jema id̲aaweexũ̃ ga Iraéanewa
jexmagüxũ̃ rü naxca̲x nitaaneẽ. Rü Namáũ̃
ga Síriaanecũ̱ã̱xĩcatama nixĩ ga guma
naxca̲x jataanecü —nhanagürü ga
Ngechuchu. 28Rü jexguma jema orexũ̃
naxĩnüẽgu, rü guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü
ga guma ngutaque̲xepataũ̃wa jexmagüxũ̃
rü poraãcü naxca̲x nanuẽ. 29Rü inachigü
ga duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃ ínata̲xüchigü
ga guma ĩãnewa. Rü guma ma̲xpṹne ga
guma ĩãne nawa jexmanetape̲xewa
nanagagü na jéma janataegüãxũ̃ca̲x.
30Notürü ga Ngechuchu rü norü
ngãxũ̃tanüwa ínaxũxũãma, rü ínixũ.

Wüxi ga jatü ga n̲goxo nawa jexmaxũ̃chiga

(Mr 1.21-28)

31Rü jexguma ga Ngechuchu rü
Gariréaaneãrü ĩãne ga Caparnáũ̃wa
naxũ. Rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu jéma
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽ. 32Rü duũ̃xũ̃gü
rü nab̲aixãchiãẽgü namaã ga norü
ngu̲xẽẽtae, jerü Tupanaãrü poramaã
nidexa. 33Rü guma ngutaque̲xepataũ̃wa
najexma ga wüxi ga jatü ga n̲goxo nawa
jexmaxũ̃. Rü aita jéma naxü, rü
nhanagürü: 34—¡Toxna ixũgachi!
¿Tü̱xcüũ̃ totanüwa cuxũ, Pa
Ngechuchux, Pa Nacharétucũ̱ã̱x? ¿Nuã
cuxũ na toxũ̃ cud̲aixũ̃ca̲x? Chama cuxũ̃
chacua̲x na Tupana Nane ja Üünecü na
cuiĩxũ̃ —nhanagürü. 35Rü Ngechuchu
nananga ga jema n̲goxo rü nhanagürü:
—¡Ijarüngea̲x rü ínaxũxũ nawa ja jima
jatü! —nhanagürü. Rü jexguma ga jema
n̲goxo rü duũ̃xũ̃güpe̲xegu najanguxẽẽ ga
guma jatü, rü nawa ínaxũxũ. Notürü
tama nanapi̲xẽẽ. 36Rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü nab̲aixãchiãẽgü. Rü
nügümücügümaãchigü nachiga
nidexagü, rü nhanagürügü: —¿T̲acü rü
ore nixĩ i ngẽma? Erü nhaã jatü rü
aixcuma ngẽma n̲goxogümaã inacua̲x rü
poraãcü nanamu. Rü nümagü rü naga
naxĩnüẽ, rü ínachoxũ̃ —nhanagürügü.
37Rü guxũ̃wama ga jema naãnewa rü
Ngechuchuchigaxũ̃ nixugüe ga
duũ̃xũ̃gü.

Ngechuchu rü Chimáũ ga Pedru na̲xẽca̲x najataanexẽẽ

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38Rü guma ngutaque̲xepataũ̃wa
ínaxũxũ ga Ngechuchu rü
Chimáũpatawa naxũ. Rü Chimáũ na̲xẽ
rü poraãcü ijaxaxüne. Rü Ngechuchuna
nacagüe ga ngĩxca̲x na
jataanexẽẽãxũ̃ca̲x. 39Rü ngĩxũ̃tagu
najachi ga Ngechuchu rü jema

d̲aaweanexũ̃ nanga. Rü jexgumatama
igaũxãchi ga na jaxaxünexũ̃. Rü
jexgumatama íirüda, rü naxcax̲
inamexẽẽ ga õna.

Ngechuchu rü muxũ̃ma ga
id̲aaweexũ̃cax̲ najataanexẽẽ
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40Rü jexguma marü janaxücuchaũ̃gu
ga üax̲cü, rü Ngechuchuxũ̃tawa
nanagagü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ ga d̲aaweanemaã
id̲aaweexũ̃. Rü ga Ngechuchu rü
wüxichigü ga jema duũ̃xũ̃güxũ̃ ningõgü,
rü jemaãcü naxcax̲ najataanexẽẽchigü.
41Rü nanameẽxẽẽ ga muxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü ga id̲aaweexũ̃ ga n̲g̲oxo nawa
jexmagüxũ̃. Rü jema n̲g̲oxogü rü aita
naxüe, rü nhanagürügü: —Cuma nixĩ i
Tupana Nane cuiĩxũ̃ —nhanagürügü.
Notürü ga Ngechuchu rü najangagü ga
jema n̲g̲oxogü. Rü nüxna nanachũxu ga
na jadexagüxũ̃, jerü jema n̲g̲oxogü rü
nüxũ̃ nacuax̲gü na Cristu jiĩxũ̃.

Ngechuchu rü nanaxunagü
ga ore ga mexũ̃ ga
ngutaque̲xepataũ̃wachigü
(Mr 1.35-39)

42Rü jexguma noxri jangóonegu rü
jema ĩãnewa ínaxũxũ ga Ngechuchu. Rü
wüxi ga nachica ga taxúema
íxãpataxũ̃wa naxũ. Notürü ga duũ̃xũ̃gü
rü naxcax̲ nadaugü rü düxwa naxũ̃tawa
nangugü. Rü nüxũ̃ nacaax̲ũ̃gü ga tama
na ínaxũxũ̃xũ̃cax̲ ga jema norü
naãnewa. 43Notürü ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Taxucürüwama
petanügu charüxá̃ũẽcha erü
chanaxwax̲e na náĩgü ja ĩãnegüwa
ngẽxmagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã rü ta nüxũ̃
chixuxũ̃ na nhuxãcü ãẽxgacü jiĩxũ̃ ja
Tupana. Erü woetama ngẽmacax̲ núma
choxũ̃ namu —nhanagürü. 44Rü
jemaãcü Ngechuchu nüxũ̃ nixuchigü ga
ore ga ngutaque̲xepataũ̃güwachigü ga
guxũ̃ma ga Gariréaanewa.

Muxũ̃ma ga choxni na
ínajauxũ̃xũ̃chiga
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 1Rü wüxicana ga jexguma naxtaxa
ga Jenecharétuanacüwa najexmagu
ga Ngechuchu, rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
rü naxũ̃tawa nangugü. Rü düxwa jéma
najaxãũtügü, jerü nüxũ̃ naxĩnüẽchaũ̃ ga
Tupanaãrü ore ga namaã nüxũ̃ jaxuxũ̃.
2Rü Ngechuchu jéma nüxũ̃ nadau ga
taxre ga ngue ga ingeãcune. Rü guma
nguegü rü naxnecüpechinüwa
nanadagü, jerü ga püchaetanüxũ̃ rü
nüxna jéma ínachoũ̃, jerü norü pücha
nijauxgü. 3Rü wüxi ga guma nguegu
nixüe ga Ngechuchu. Rü guma ngue rü
Chimáũãrü nixĩ. Rü Chimáũna naca ga
naxnecüpechinüãrü ngãxũ̃tüwaxüra na
nangeaxũ̃cax̲. Rü guma nguewa narüto
ga Ngechuchu. Rü jéma inanaxügü ga
duũ̃xũ̃güxũ̃ na nangúexẽẽxũ̃. 4Rü
jexguma jagúegagu ga Ngechuchu ga na
jadexaxũ̃, rü Chimáũxũ̃ nhanagürü:
—¡jéa ínamátamaxũ̃wa namaã naxã ja
daa ngue. Rü ngẽma penatáe i perü
pücha na choxnita pejauxgüxũ̃cax̲!
—nhanagürü. 5Rü Chimáũ nanangãxũ̃,
rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
ngewax̲ rü guxũ̃ i chütaxũ̃ rü tapüchae,
notürü taxuũ̃ma i choxni tijaxu. Notürü
nhũxma na choxũ̃ cumuxũ̃ rü wena
táxarü íchanatáe i chorü pücha

—nhanagürü. 6Rü jexguma ínatáegüãgu
ga norü pücha, rü muxũma ga choxni
ínajauxũ. Rü düxwa narügáuxchaũ ga
norü pücha jerü namuxũchi ga choxni.
7Rü naxmẽxmaã náĩ ga nguewa
jexmagüxũ ga natanüxũgücax nacagü
na nüxũ janangũxẽẽgüxũcax. Rü jéma
naxĩ ga jema natanüxũgü ga naxcax
nacagüxũ. Rü nanaxüãcugü ga guma
taxre ga ngue rü wixgutaax inangutaũgü
jerü namuxũchi ga choxni. 8Rü jexguma
jemaxũ nadaxgu ga Chimáũ ga Pedru,
rü Ngechuchupẽxegu najacaxãpüxü, rü
nhanagürü nüxũ: —¡Choxna ixũgachi!
Pa Corix. Erü chama rü wüxi i duũxũ i
pecaduãxũ chixĩ —nhanagürü. 9Rü jema
nhanagürü ga Chimáũ jerü nüma rü
guxũma ga natanüxũgü rü namaã
nabaixãchiãẽgü ga jema muxũma ga
choxni na ínajauxũxũ. 10Rü
nabaixãchiãẽgü ta ga Chimáũmücügü ga
Tiagu rü Juãũ ga Zebedéu nanegü.
Notürü Ngechuchu rü Chimáũxũ
nhanagürü: —¡Tãũ i cumuũxũ! Erü
nhamaũcüü rü tá choxũ cupuracü na
chauxũtawa cunagagüxũcax i duũxũgü
—nhanagürü. 11Rü jexguma
naxãnacüwa namaã nangugügu ga
naweũgü, rü jéma nanawogü ga norü
guxũma rü Ngechuchuwe narüxĩ.

Ngechuchu rü wüxi ga rüchaxünexũcax najataanexẽẽ

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12Rü jexguma wüxi ga jéma
jexmagüne ga ĩãnewa najexmagu ga
Ngechuchu, rü jéma naxũtawa nangu ga
wüxi ga jatü ga chaxünemaã idaawexũ.
Rü jexguma Ngechuchuxũ nadaxgu rü
napẽxegu najacaxãpüxü rü jexma
nanangücuchi. Rü Ngechuchuxũ
nacaaxũ, rü nhanagürü: —Pa Corix,
ngẽxguma cuma cunaxwaxegu, rü tama
cuxũ naguxcha na choxũ curümexẽẽxũ
—nhanagürü. 13Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nüxũ ningõgü, rü
nhanagürü nüxũ: —Ngũ, chanaxwaxe.
¡Rüme! —nhanagürü. Rü jexguma jema
nhaxgu ga Ngechuchu, rü naxcax
nitaane ga jema jatü ga chaxüneãxũ.
14Rü Ngechuchu nanaxucuxẽ rü
nhanagürü nüxũ: —¡Dücax,
taxúemaãtáma nüxũ cuixu, notürü
paixũ cugü jadauxẽẽ na curümexũ rü
janguxẽẽ i ngẽma Tupana Muĩséwa
nüxũ ixuxũ na duũxũgü nüxũ cuáxũcax
na marü curümexũ! —nhanagürü.
15Notürü guxũwama rü jexeraãcü
duũxũgü nüxũ nicuaxgüetanü ga
Ngechuchuchiga. Rü muxũma ga
duũxũgü rü naxcax naxĩtaquẽxegü na
norü orexũ naxĩnüẽxũcax, rü naxcax na
jataaneẽxẽẽãxũcax ga norü daawegüwa.
16Notürü Ngechuchu rü nhuxguacü rü
ngextá taxúema íxãpataxũwa naxũũxũ.
Rü jéma najajumuxẽxũ.

Ngechuchu rü wüxi ga jatü ga nawãĩxãchicücax najataanexẽẽ

(Mt 2.1-8; Mr 2.1-12)

17Rü wüxi ga ngunexũ Ngechuchu
ínguxẽẽtaejane, rü jéma narütogü ga
nhuxre ga Parichéugü rü nhuxre ga
ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugümaã
nguxẽẽtaegüxũ ga guxũ ga
Gariréaaneãrü ĩãnexãcügüwa ne ĩxũ, rü
Judéaanewa ne ĩxũ, rü Jerucharéũwa ne
ĩxũ. Rü Tupana rü poraãcü
Ngechuchuwa inanawẽx ga norü pora
rü muxũma ga idaaweexũ narümeẽxẽẽ.

18Rü Ngechuchuxũtawa nangugü ga
nhuxre ga jatügü, rü naxcax jéma
nanangetaũgü ga wüxi ga jatü ga
nawãĩxãchicü. Rü ĩpatagu
nanangecuchitaũgüchaũ na
Ngechuchupexegu jaxütaũgüãxũcax.
19Notürü taxuacüma jexma
nanangecuchitaũgüéga, jerü namuxũchi
ga duũxũgü. Rü jemacax ĩãcaxwexgu
naxĩgü. Rü meãma Ngechuchu
íjexmaxũétüwa ínanapogüãxũgü ga
guma ĩpata. Rü jéma duũxũgütanüwa
Ngechuchupexewa ínanachüxüetaũgü
ga guma nawãĩxãchicü. 20Rü jexguma
Ngechuchu nüxũ daxgu ga na nüxũ
jaxõgüãxũ ga jema jatügü, rü
nhanagürü guma nawãĩxãchicüxũ: —Pa
Chaunex, marü cuxũ nüxũ changechaũ i
curü pecadugü —nhanagürü. 21Notürü
jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü
mugüarü nguxẽẽtaeruũgü rü
Parichéugü, rü nagu narüxĩnüẽ, rü
nügüãẽwa nhanagürügü: —¿Tacü nixĩ i
nhaã jatü ẽcax Tupanamaã chixexũ
jaxugüxũ? Erü taxúema pora tüxũ
nangẽxma na duũxũgüaxũ pecaduxũ
tangechaũxũ. Rü Tupanaxĩcatama nixĩ
ja nüxũ nangẽxmacü i ngẽma pora
—nhanagürügü naãẽwa. 22Notürü ga
Ngechuchu rü nüxũ nacuax ga tacügu
na ínaxĩnüẽxũ. Rü jemacax nhanagürü
nüxũ: —¿Tüxcüũ ngẽmagu perüxĩnüẽ i
pemax? 23—¿Tacü nixĩ
irütauxchamaẽxũ na namaã nüxũ ixuxũ
ja daa jatü ja nawãĩxãchicü:

"Curü pecadugü rü marü cuxũ nüxũ
changechaũ", rü exna:

"¡Inachi rü íixũ!" nhágüxũ nüxũ?
24—Notürü nhuxma rü tá pexũ nüxũ
chadauxẽẽ na Chaunatü núma choxũ
muxũ na duũxũgüaxũ nüxũ
changechaũxũcax i norü pecadugü
—nhanagürü. Rü jexguma jema
nhaxguwena rü guma nawãĩxãchicüxũ
nhanagürü: —Cumaã nüxũ chixu rü
¡inachi, rü najaxu i curü caruũ, rü
cupatawa naxũ! —nhanagürü. 25Rü
jexgumatama guxũ ga duũxũgüpexewa
inachi ga guma nawãĩxãchicü. Rü
nanajaxu ga norü caruũ ga nagu nacaxũ.
Rü Tupanaxũ jacuaxüũchigüãcüma
napatawa naxũ. 26Rü guxũma ga
duũxũgü rü nabaixãchiãẽgü. Rü
Tupanaxũ nicuaxüũgü. Rü poraãcü
namuũẽãcüma nhanagürügü: —Nhuxma
rü nüxũ tadaugü i nhuxre i Tupanaãrü
puracügü i aixcuma mexẽchixũgü
—nhanagürügü.

Lewícax naca ga Ngechuchu
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27Rü jemawena ga Ngechuchu rü
ínaxũxũ ga guma ĩwa. Rü wüxi ga jatü
ga Romaãrü ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ
ideetanüxũxũtawa naxüpetü. Rü guma
jatü rü Lewí nixĩ ga naéga. Rü jéma
dĩẽru ngĩxũ ínadexũwa narüto. Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¡Chawe rüxũ! —nhanagürü. 28Rü
inachi ga Lewí, rü jéma nanatax ga norü
guxũma, rü Ngechuchuwe narüxũ. 29Rü
jixcama ga Lewí rü Ngechuchucax
napatawa wüxi ga taxũ ga õna naxü. Rü
jéma mechawa narütogü ga muxũma ga
jatügü ga Lewírüũ dĩẽruarü degüwa
puracüexũ, rü muxũma ga togü ga
duũxũgü rü ta. 30Notürü ga jema
Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüarü nguxẽẽtaeruũgü, rü
inanaxügüe na Ngechuchuarü

ngúexũ̃güchigagu chixri jadexagüxũ̃. Rü nhanagürügü: —¿Tü̱xcüũ̃ wüxiwa pechibüe rü namaã pexaxegü i ngẽma jatügü i Romaãrü ã̱ẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ̃ dexũ̃ rü ngẽma pecaduã̱xgüxũ̃? —nhanagürügü. 31Rü Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: —Ngẽma poraexũ̃ rü taxuũ̃cax̱ma duturu nanaxwax̱egü, notürü ngẽma id̲aaweexũ̃ nixĩ i duturu naxwax̱egüxũ̃. 32—Chama rü tama mexũ̃güna na chaxuxũ̃cax̱ nixĩ i núma chaxũxũ̃, notürü pecaduã̱xgüxũ̃na na chaxuxũ̃cax̱ nixĩ i núma chaxũxũ̃ na ngẽmaãcü nüxũ̃ naxoexũ̃cax̱ i nacümagü i chixexũ̃gü —nhanagürü.

Ngechuchuna nacagüe ga aurechiga

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33Rü jexguma Ngechuchuna nacagüe ga duũ̃xũ̃gü, rü nhanagürügü: —Juãũ̃ ja baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü ngúexũ̃gü rü Parichéugüarü ngúexũ̃gü rü najumuxẽgüecha, rü mu̱ẽxpü̱xcüna rü naxauree rü tama nachibüe erü Tupanagu narüxĩnüẽ. Notürü i curü ngúexũ̃gü, rü guxũ̃guma nachibüe rü naxaxegümare —nhanagürügü. 34Notürü ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü wüxi ga ore ga nügüchigaxũ̃tama namaã nixu, rü nhanagürü: —¿E̱xna wüxi i ngĩgüarü petawa rü pexcax̱ namexũ̃ na penaxaureexẽẽxũ̃ i ngẽma nüxna naxugüxũ̃ ega natanüwa nangẽxmagu i ngẽma jatü i ngexwacax ãmaxũ̃? Maneca tama nixĩ. 35—Notürü wüxi i ngunexũ̃ rü ngẽma jatü i ngexwacax ãmaxũ̃, rü tá namücügüna nixũgachi. Rü ngẽma ngunexũ̃gu tá nixĩ i aixcuma naxaureexũ̃ i namücügü —nhanagürü. 36Rü jexguma ga Ngechuchu rü namaã nüxũ̃ nixu ga wüxi ga ore ga jema duũ̃xũ̃gücüma ga nuxcümaũ̃xũ̃chiga rü noxrütama ngu̱xẽẽtae i ngexwacaxũ̃xũ̃chiga. Rü nhanagürü: —Taxúema wüxi i ngexwacaxũ̃xũ̃ i naxchiruta tijo na namaã tanapaitaxũ̃cax̱ i wüxi i naxchiru i marü n̲gauxũ̃. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü tanaxü̱xgu rü tanachixexẽẽ i ngẽma naxchiru i ngexwacaxũ̃xũ̃. Rü nhu̱xmachi ngẽma natüchi i ngexwacaxũ̃xũ̃ rü tama nüxũ̃ najatãũxũ̃ i ngẽma naxchiru i marü n̲gauxũ̃. 37—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta rü taxúema ngexwacaxũ̃cü ja wĩũ rü nagu tajabacuchi i wüxi i naxchiũ̃ i marü n̲gauxũ̃ i naxcha̱xmünaxcax̱. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü naxü̱xgu rü jima wĩũ ja ngexwacaxũ̃cü rü tá narüngu, rü tá najawã̱ĩxẽẽ i ngẽma naxchiũ̃ i n̲gauxũ̃ i naxcha̱xmünaxcax̱. Rü ngẽxma tá najarütaxu ja wĩũ rü ngẽma naxchiũ̃ rü ta. 38—Rü ngẽmacax̱ tanaxwax̱e na jima ngexwacaxũ̃cü ja wĩũ rü ngexwacaxũ̃xũ̃ i naxchiũ̃gu jabacuchixũ̃. Rü ngẽmaãcü rü tãũxũ̃táma inajarütaxu. 39—Rü taxúema ja texé ja tümamaã jaxṹxe na ngúchiacü ja wĩũ tajaxaxüxũ̃ rü tüxũ̃́ nangúchaũ̃ na tajaxaxüxũ̃ ja wĩũ ja ngexwacaxũ̃cü ja maĩcuracü. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nixĩ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i marü namaã jaxüxũ̃ i nuxcümaũ̃xũ̃ i nacüma i chixexũ̃ rü tama nanajauxgüchaũ̃ i ngẽma mexũ̃ i ngu̱xẽẽtae i ngexwacaxũ̃xũ̃ —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü trigu nicãũẽtanü ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 1Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaã trigunecüwa nachopetü.

Rü norü ngúexũ̃gü rü inaxĩãcüma
joxocüne trigu nicãũtanü. Rü
naxmẽxmaã nanadaxi ga trigu rü
najangõẽtanü. [2]Rü nhuxre ga
Parichéugü rü jema ngúexũ̃güna
nacagü, rü nhanagürügü: —¿Tũxcüũ̃
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu penabuxu i
trigu? Erü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü
nachũxu na texé puracüxũ̃
—nhanagürügü. [3]Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿Taguma
ẽxna poperawa nüxũ̃ pedau ga t̃acü na
naxüxũ̃ ga nuxcümaũ̃cü ga ãẽxgacü ga
Dawí ga jexguma nataijagu ga nüma rü
natanüxũ̃gü? [4]—Rü Tupanapatagu
naxücu rü nüxũ̃ nadau ga jema põũ ga
üünexũ̃ ga jexma nuxũ̃. Rü jema põũ rü
nachũxu ga ngexerũ̃xemare na nangõxũ̃,
rü paigücãxicatama nixĩ. Notürü Dawí
nanajaxu ga jema põũ rü nanangõx, rü
natanüxũ̃maã rü ta nangau
—nhanagürü. [5]Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu: —Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃
ixĩcü rü namaã inacuãx i ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃ —nhanagürü.

Wüxi ga jatü ga jumécüchiga
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

[6]Rü wüxi ga to ga ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü
ngutaquẽxepataũ̃gu naxücu. Rü
inanaxügü ga na nangũxẽẽtaexũ̃. Rü
jéma najexma ga wüxi ga jatü ga norü
tügünewa jumécü. [7]Rü jema
ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa
ngũxẽẽtaegüxũ̃ rü Parichéugü, rü
Ngechuchuxũ̃ narüdaunü ngoxita
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu guma
jumécüxũ̃ namexẽẽ, jerü naxcãx
nadaugü ga nhuxãcü norü
ãẽxgacügüxũ̃tawa na ínaxuaxũ̃güãxũ̃.
[8]Notürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ̃
nacuãx ga jema naãẽwa nagu naxĩnüẽxũ̃
ga jema jatügü. Rü jemacãx guma
jumécüxũ̃ nhanagürü: —¡Írüda rü nuxã
ngãxũ̃tanügu jachi! —nhanagürü. Rü
guma jumécü rü inachi rü norü
ngãxũ̃tanügu najachi. [9]Rü jexguma ga
Ngechuchu rü jema jéma jexmagüxũ̃na
naca, rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Namexũ̃ i
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu na wüxie
naxüxũ̃ i mexũ̃ rü ẽxna chixexũ̃? ¿Rü
namexũ̃ i na namaxẽẽxũ̃ rü ẽxna
jamáxũ̃? —nhanagürü. [10]Rü jexguma
Ngechuchu nüxũ̃ nidaugüãchi ga jema
duũ̃xũ̃gü ga jéma jexmagüxũ̃. Rü guma
jumécüxũ̃ nhanagürü:
—¡Ijanawẽxãchixẽẽ ja cuxmẽx!
—nhanagürü. Rü guma jatü rü nügü
inajarüwẽxãchimẽxẽxẽẽ, rü narümemẽx.
[11]Notürü jema Parichéugü rü
ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa
ngũxẽẽtaegüxũ̃, rü poraãcü nanuẽ. Rü
nügü nixucũxẽgü na nhuxãcü tá
Ngechuchuxũ̃ na jamãxgüxũ̃.

Ngechuchu nanade ga 12 ga norü ngúexũ̃gü na tóxnamana namugüãxũ̃cãx
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

[12]Rü jexguma ga Ngechuchu rü
dauxchitawa, wüxi ga mãxpũ̃newa naxũ
na jéma jajumuxẽxũ̃cãx. Rü guxũ̃ ga
jema chütaxũ̃gu rü jéma najumuxẽ.
[13]Rü jexguma jangóonegu, rü
Ngechuchu norü ngúexũ̃gücãx naca. Rü
natanüwa najadexechi ga 12. Rü jema
nixĩ ga jatügü ga Ngechuchu nüxũ̃
unetagüxũ̃ na tóxnamana
nangegüãxũ̃cãx ga norü ore. [14]Rü jema

jatügü ga jadexechixũ̃ rü Chimáũ ga
Pedrugu naxüégaxũ̃ nixĩ ga wüxi. Rü to
nixĩ ga Ãdré ga Chimáũ naẽneẽ, rü
Tiagu rü Juãũ, rü Piripi, rü Baturuméũ,
15rü Mateu, rü Tumé, rü Tiagu ga
Arupéu nane rü Chimáũ ga
iporaãẽcüücü, 16rü Juda ga Tiagueneẽ,
rü Juda Icarióti ga jixcaama
Ngechuchuxũ̃ íxuaxũ̃xũ̃ naẽchita.

**Ngechuchu rü muxũma ga
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽ**
(Mt 4.23-25)

17Rü Ngechuchu rü jema jatügü ga
jadexechixũ̃maã ínarüxĩgü nawa ga
guma m̲axpṹne. Rü wüxi ga nachica ga
ínametachinüãnexũ̃wa
najachaxãchitanü. Rü jéma najexmagü
ga muxũma ga duũ̃xũ̃gü ga guxũ̃ ga
Judéaanewa ne ĩxũ̃, rü Jerucharéũ̃wa ne
ĩxũ̃, rü taxtü ga taxũ̃ãnacüwa ga
Sidãũ̃wa rü Tiruwa ne ĩxũ̃. Rü jéma naxĩ
jerü Ngechuchuxũ̃ naxĩnüẽchaũ̃, rü
nanaxw̲axegü ga Ngechuchu na
nameẽxẽẽxũ̃ ga norü d̲aawegüwa. 18Rü
jema duũ̃xũ̃gü ga chixexũ̃ ga naãẽ nawa
jexmagüxũ̃ rü ta naxc̲ax nitaanegü. 19Rü
guxũma ga duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuxũ̃
ningõgügüchaũ̃, jerü norü poramaã
nanameẽxẽẽ.

**Duũ̃xũ̃gü i taãẽgüxũ̃chiga rü
duũ̃xũ̃gü i ngechaũ̃güxũ̃chiga**
(Mt 5.1-12)

20Rü jexguma Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃güxũ̃ nadawenü, rü nhanagürü
nüxũ̃: —¡Petaãẽgü i pema ja ingearü
dĩẽru̱ãxgüxe! Rü Tupana ãẽ̱xgacü
íixĩxũ̃wa rü pema rü tá ta pexãchica.
21—¡Rü petaãẽgü i pema i nhu̱xma
taijaexe! ¡Rü tá meãma
peingãxcharaũ̃gü! ¡Rü petaãẽgü i pema i
nhu̱xma auxexe! Rü jixcaama rü tá
pecugüe. 22—¡Rü petaãẽgü i pema i
ngẽxguma duũ̃xũ̃gü pechi aiegu, rü
pexũ̃ ínawoxũ̃gu, rü t̲acü pemaã
jaxugüegu, rü chaugagu chixri pechiga
jadexagügu! 23—Rü ngẽxguma ngẽma
pexũ̃ üpetügu, rü ¡petaãẽgüama rü tama
pexoegaãẽgü! Erü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
rü tá penajauxgü i wüxi i perü ãmare i
mexẽchixũ̃. Rü dücax, nhaã duũ̃xũ̃gü i
nhu̱xma pechi aiexũ̃ãrü o̱xigü rü
jexgumarüũ̃ ta nixĩ ga nachi na
naxaiexũ̃ ga nuxcümaũ̃güxũ̃ ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü. 24—Notürü
wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i pexc̲ax i pema
ja muãrü dĩẽru̱ãxgüxe erü núma nhama
i naãnewa rü marü petaãẽgü. 25—Rü
wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i pexc̲ax i pema
ja marü ingaxcharaũ̃güxe erü tá
petaijae. Rü wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ i
pexc̲ax i pema i nhu̱xma marü cugüexe,
erü jixcaama rü perü ngechaũ̃maã tá
pexauxe. 26—Rü wüxi i ngechaũ̃ tá nixĩ
i pexc̲ax i ngẽxguma guxũma i duũ̃xũ̃gü
pexũ̃ icua̱xüũ̃gügu. Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü
i nhu̱xma pexũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃ãrü o̱xigü
rü jexgumarüũ̃ nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü ga
nuxcümaũ̃güxũ̃ ga orearü uruũ̃güneta.

**Nhuxãcü nüxũ̃ tangechaũ̃ i
ngẽma tachi aiexũ̃**
(Mt 5.38-48, 7.12)

27—Notürü pema i nhu̱xma na choxũ̃
pexĩnüẽxũ̃ rü pemaã nüxũ̃ chixu rü:
—¡Nüxũ̃ pengechaũ̃ i perü uwanügü!
¡Rü meã nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽ̱x i ngẽma
pechi aiexũ̃! 28—¡Rü meã nachigamaã
peidexagü rü naxc̲ax ípeca i Tupanaãrü

ngũxẽẽ naxcax i ngẽma pemaã
guxchigagüxũ! ¡Rü naxcax pejumuxẽgü
i ngẽma chixri pechigamaã idexagüxũ!
29—Rü ngẽxguma texé cumaã nuxgu rü
cuxũ tapechametügu rü name nixĩ i
tama cuxütanü ega woo curü
tochametüwa rü ta cuxũ
tapechametügu. Rü ngẽxguma texé cuxũ
napuarü dejuxũchiruãxgu, rü name nixĩ
i tüxũ cungechaũãma ega woo curü
dauxũ rü ta cuxna tanapuxgu. 30—¡Rü
tüxna naxã ja texé ja curü ngẽmaxũcax
ícaxe! Rü ngẽxguma texé curü ngẽmaxũ
cuxna napuxgu, rü tama name i naxcax
ícujaca. 31—Rü ngẽma mexũ i pema
penaxwaxexũ na togü pemaã naxüxũ, rü
name nixĩ i pema rü ta ngẽmaãcü mexũ
namaã pexü. 32—Rü ngẽxguma pema rü
ngẽma duũxũgü i pexũ
ngechaũxũxũxĩcatama pengechaũgu, rü
¿tacüwa namexũ i ngẽma? Erü ngẽma
duũxũgü i tama jaxõgüxũ rü ngẽmaãcü
nanaxügü. 33—Rü ngẽxguma ngẽma
duũxũgü i cuxũ rüngũxẽẽxũxũxĩcatama
curüngũxẽẽgu, rü ¿tacüwa namexũ i
ngẽma? Erü ngẽma duũxũgü i tama
jaxõgüxũ rü ngẽmaãcü nanaxügü.
34—Rü ngẽxguma ngẽma duũxũgü i
ixããrü dĩẽruáxũnaxĩcatama cunaxãxgu i
curü dĩẽru, rü ¿tacüwa namexũ i
ngẽma? Erü ngẽma duũxũgü i tama
jaxõgüxũ rü ngẽmaãcü nanaxügü, erü
nüxũ nacuaxgü rü tá nüxṹ
nanataeguxẽẽ i ngẽma dĩẽru.
35—Notürü pema rü name nixĩ i nüxũ
pengechaũ i perü uwanügü, rü nüxũ
perüngũxẽẽ. Rü ngẽxguma tacücax
pexna nacaxgu, rü name nixĩ i tama
pexoegaãẽãcüma nüxna penaxã ega woo
nagu perüxĩnüẽgu na ngürüãchi
tãũxũtáma pexṹ nataeguxẽẽãxũ. Erü
ngẽxguma ngẽmaãcü penaxüxgu, rü
Tupana rü ngẽmaãrü jexera tá poraãcü
pexṹ nanataeguxẽẽ, rü naxãcügü tá
peixĩgü ja jima Tupana ja Poraxũchicü
ja nüxũ rüngũxẽẽcü ta i ngẽma taguma
moxẽ nüxna ãgüxũ rü ngẽma
chixecümagüxũ. 36—Rü name nixĩ i
pexṹ nangechaũtümüũwaxegüxũ i togü
ngẽma Penatü ja Tupanaãxṹ
nangechaũtümüũwaxexũrüũ.

Tama name i tanangugü
i togüarü maxũ
(Mt 7.1-5)

37—Tama name i togüxũ peixu rü
penangugü i togüarü maxũ. Rü ngẽxguma
ja Tupana rü tãũxũtáma nanangugü i
perü maxũ. Rü tama name i pocu namaã
pexuegu i togü. Rü ngẽxguma ja Tupana
rü tãũxũtáma pocu pemaã naxuegu. ¡Rü
togüaxṹ nüxũ pengechaũ i norü
chixexũgü! Rü ngẽxguma ja Tupana rü tá
ta pexṹ nüxũ nangechaũ i perü
chixexũgü. 38—¡Togüxũ perüngũxẽẽgü rü
namaã pemecümagü! rü Tupana rü tá ta
pexũ narüngũxẽẽ rü tá pemaã namecüma.
Rü nhama wüxi i chacu i meãma
napaxũrüũ rü ípoõcuxũrüũ tá Tupana
pemaã namecüma rü pexna nanaxã i
ngẽma mexũ i penaxwaxexũ i perü
maxũcax —nhanagürü. 39Rü nhaã
cuaxruũwa duũxũgümaã nüxũ nixu ga
Ngechuchu, rü nhanagürü: —¿Nhuxãcü i
wüxi i ngexetüxũ rü to i ngexetüxũxũ
namaxũ nacuaxẽẽxũ? Erü ngẽma taxre i
ngexetüxũ rü wüxi i ãxmaxũgu tá
nügümaã najajicu. 40—Rü taxuũma i
wüxi i ngúexũ rü norü ngúexẽẽruũxũ
narüjexera. Notürü ega aixcuma meã

nangu̱xgu rü ngẽmaãcü norü
ngúexẽẽruĩ̃rüĩ̃ tá nixĩ. 41—¿Rü tü̱xcüĩ̃
cunangugü i cumücü naxca̱x i ngẽma
íraxĩ̃ i chixexĩ̃ i naxüxĩ̃ notürü tama
cugütama cungugü naxca̱x i ngẽma
chixexĩ̃ i taxĩ̃ i cuxüxĩ̃? 42—Rü
ngẽxguma tama nüxna cucua̱xãchigu i
ngẽma chixexĩ̃ i taxĩ̃ i cumatama
cuxüxĩ̃, rü ¿nhuxũcürüwa i nagu
curüxĩnüxĩ̃ na cunamexẽẽxĩ̃ i ngẽma
cumücüarü chixexĩ̃ i íraxĩ̃? Pa Duĩ̃xĩ̃ i
Meã Maxnetaxĩ̃x, name nixĩ i cuxira
nüxĩ̃ curüxo i ngẽma chixexĩ̃ i taxĩ̃ i
cumatama cuxüxĩ̃, rü ngẽxguma tá cume
na nüxĩ̃ curüngĩ̃xẽẽxĩ̃ca̱x i cumücü na
nüxĩ̃ naxoxĩ̃ca̱x i ngẽma chixexĩ̃ i íraxĩ̃ i
naxüxĩ̃.

**Wüxi i nanetü rü norü owa
nixĩ i nüxĩ̃ icuáxĩ̃**
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43—Nataxuma i nanetü i mexĩ̃ i
chixearü oóxĩ̃. Rü nataxuma i nanetü i
chixexĩ̃ i meãrü oóxĩ̃. 44—Rü wüxichigü
i nanetü rü norü owa nixĩ i nüxĩ̃ icuáxĩ̃.
Rü wüxi i torawa rü taxucürüwama wüxi
i ori i imúxĩ̃ tajaxu. Rü wüxi i
chuxchuxĩ̃wa rü taxucürüwa uwa tajaxu.
45—Rü wüxi ja mecü ja jatü rü mexĩ̃ i
orexĩ̃ nixu, erü naãẽwa rü aixcuma
mexĩ̃gu narüxĩnü. Notürü wüxi i jatü i
chixecümaxĩ̃ rü chixexĩ̃ i orexĩ̃ nixu, erü
chixexĩ̃gu narüxĩnü. Rü ngẽma naãẽwa
nagu naxĩnüxĩ̃ nixĩ i nüxĩ̃ jaxuxĩ̃.

**Jatü i Cristuga ĩnüxĩ̃ rü jatü i
tama Cristuga ĩnüxĩ̃chiga**
(Mt 7.24-27)

46—¿Tü̱xcüĩ̃ i pema rü: “Pa Torü
Corix” nhaperügü choxĩ̃, notürü tama
penaxü i ngẽma pemaã nüxĩ̃ chixuxĩ̃?
47—Rü nhu̱xma tá pemaã nüxĩ̃ chixu na
nhuxãcü tiĩxĩ̃ ja jíxema chawe rüxũxẽ
rü choxĩ̃ ĩnüxẽ rü naxṹxe i ngẽma
tümamaã nüxĩ̃ chixuxĩ̃. 48—Rü tüma rü
wüxi ga jatü ga üpatacü rü jama̱xmaĩ̃cü
ga norü caxta nhu̱xmata nutawa
nangucürüĩ̃ tixĩ. Rü jexguma nama̱xgu
ga taxtü rü jabaixĩ̃gu ga napata, rü woo
ga na naporaĩ̃chiüxĩ̃, rü tama niwa̱xtaĩ̃,
jerü meãma inapugüarü caxta̱x ga
guma ĩ. 49—Notürü jíxema nüxĩ̃
ĩnümarexe i chorü ore notürü tama
naxṹxe i ngẽma tümamaã nüxĩ̃ chixuxĩ̃,
rü wüxi ga jatü ga naxnücüétügumare
üpatacürüĩ̃ tixĩ. Rü jexguma nama̱xgu
ga taxtü, rü nibaixĩ̃ ga napata, rü
naporaĩ̃chiü. Rü niwa̱xtaĩ̃ ga napata, rü
jexma najarüxo ga guma ĩ.

**Ngechuchu rü Romacĩ̃a̱x ga
churaragüarü ãẽxgacüarü
duĩ̃xĩ̃xĩ̃ narümexẽẽ**
(Mt 8.5-13)

7 1Rü jexguma nüxĩ̃ nachaxgu ga
duĩ̃xĩ̃gümaã na jadexaxĩ̃ ga
Ngechuchu, rü Caparnáũwa naxũ. 2Rü
jéma najexma ga wüxi ga churaragüarü
capitã́ũ ga Romacĩ̃a̱x. Rü guma capitã́ũ
rü nüxĩ̃ najexma ga wüxi ga norü
duĩ̃xĩ̃ ga poraãcü nüxĩ̃ nangechaĩ̃xĩ̃.
Rü jema norü duĩ̃xĩ̃ rü nida̱awe, rü
naturaxĩ̃chi. 3Rü jexguma Ngechuchuxĩ̃
naxĩnüchigagu ga guma capitã́ũ, rü
Ngechuchuxĩ̃tawa nanamugü ga nhuxre
ga Judéugüarü ãẽxgacügü ga jagua̱xgü.
Rü nhanagürü nüxĩ̃: —¡Ngẽ́ma
Ngechuchuxĩ̃tawa pexĩ na nüxĩ̃
peca̱a̱xĩ̃güxĩ̃ca̱x rü núma naxũ na chorü
duĩ̃xĩ̃ca̱x janataanexẽẽãxĩ̃ca̱x!

—nhanagürü. 4Rü Ngechuchuxũtawa
naxĩ, rü poraãcü nüxũ̃ nacaaxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —Name nixĩ i nüxũ̃
curüngũ̃xẽẽ ja torü capitãũ. 5—Erü
nüma rü guxũ̃ i Judéugüxũ̃ nangechaũ̃.
Rü nümatama nanaxütanü na
naxügüãxũ̃cax ga torü ngutaquexepataũ̃
—nhanagürügü. 6Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nawe narüxũ. Notürü
jexguma marü capitãũpataxũ̃
jangaicagu, rü nüma ga capitãũ rü
Ngechuchucax jéma nanamu ga nhuxre
ga namücügü na namaã nüxũ̃
janaxugüxũ̃cax ga norü ore ga nhaxũ:
—Pa Corix, tama cuxũ̃ chachixewechaũ̃
na chapatawa cunguxũ̃ erü chama rü
taxuwama chame na chapatagu na
cuxücuxũ̃. 7—Rü ngẽmacax nixĩ i tama
chamatama cuxcax chajacaxũ̃. Rü
chanaxwaxe i curü orewaxicatama nüxũ̃
cuixu na naxcax jataanexũ̃ tá i chorü
duũ̃xũ̃. 8—Erü chama rü ta chorü
ãẽxgacümexẽwa changẽxma, rü
chaxmexwa nangẽxmagü ta i nhuxre i
churaragü. Rü ngẽxguma chanamuxgu i
wüxi na ngextá naxũxũ̃cax, rü ngẽma
naxũ. Rü ngẽxguma chaugüxũ̃tawa
naxcax changemagu i to, rü chauxũ̃tawa
nangu. Rü ngẽxguma chorü duũ̃xũ̃xũ̃
chamuxgu na tacü na naxüxũ̃cax, rü
choxũ̃ nanaxü —nhanagürü. 9Rü ga
Ngechuchu rü jexguma nüxũ̃ naxĩnügu
ga jema capitãũãrü ore ga naxũ̃tawa
namuxũ̃ rü nabaixãchiãẽ. Rü jema
duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃xũ̃ nadawenü,
rü nhanagürü: —Aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü taxuũ̃ma i Judéugütanüwa
nüxũ̃ ichajangau i wüxi i duũ̃xũ̃ i ngẽma
jatürüũ̃ aixcuma jaxõxũ̃ —nhanagürü.
10Rü jexguma nawoegugu ga jema
capitãũmücügü ga Ngechuchuxũ̃tawa
namugüxũ̃, rü nüxũ̃ inajangaugü ga
marü naxcax na jataanexũ̃ ga jema
capitãũãrü duũ̃xũ̃.

**Ngechuchu ínanadaxẽẽ ga
wüxi ga jutecü ngĩne**

11Rü jemawena ga Ngechuchu rü wüxi
ga ĩãne ga Naĩgu ãẽganewa naxũ. Rü
nawe narüxĩ ga norü ngúexũ̃gü, rü
muxũ̃ma ga togü ga duũ̃xũ̃gü. 12Rü
jexguma guma ĩãneãrü ngaicamana
nanguxgu, rü tüxũ̃ nadau ga wüxi ga
jueta ga taxgüwa tüxũ̃ nangegüxe. Rü
guxema juetaarü mama rü tajute rü
guma jucü rü guxicatama nixĩ ga
tümane ixĩcü. Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
ga guma ĩãnecũ̃ã̃x, rü guxema juetaarü
mamawe narüxĩ. 13Rü jexguma Cori ga
Ngechuchu guma jucüarü mamaxũ̃
daxgu, rü nüxũ̃ ingechaũ̃tümüũ̃. Rü
nhanagürü ngĩxũ̃: —¡Tãũ i cuxaxuxũ̃!
—nhanagürü. 14Rü jexguma ga
Ngechuchu rü juetacax nixũ, rü nüxũ̃
ningõgü ga tümachiũ̃. Rü jema tüxũ̃
ingetaũ̃güxũ̃ rü tümamaã
inajachiãchitanü. Rü nhanagürü ga
Ngechuchu tüxũ̃ ga guxema jueta: —Pa
Ngextüxücüx, ¡paxa írüda!
—nhanagürü. 15Rü jexguma ga guxema
juchiréxe rü ítarüto, rü itanaxügü ga na
tidexaxũ̃. Rü Ngechuchu rü tümaẽna
tüxũ̃ namu. 16Rü jexguma jemaxũ̃
nadaugügu ga duũ̃xũ̃gü, rü guxũ̃ma
namuũ̃ẽ. Rü inanaxügüe ga Tupanaxũ̃
na jacuaxüũ̃güxũ̃. Rü nhanagürügü:
—Wüxi i Tupanaãrü orearü uruũ̃ i
poraxũ̃ tatanüwa nangox. Rü
nhanagürügü ta: —Tupana nuã naxũ na
norü duũ̃xũ̃güxũ̃ janangũ̃xẽẽxũ̃cax

—nhanagürügü. 17Rü guxũma ga
Judéaanewa rü norü ngaicamana, rü
duũxũgü nüxũ nacuáchigagü ga jema
Ngechuchu üxũ.

**Juáũ ga baiũxẽẽruũ rü
Ngechuchuxũtawa nanamugü ga
taxre ga norü duũxũgü**
(Mt 11.2-19)

18Rü Juáũ ga baiũxẽẽruũ rü nüxũ
nacuáchiga ga guxũma ga jema
Ngechuchu üxũ, jerü norü ngúexũgü ga
Juáũ rü namaã nüxũ nixugü. Rü
jemacax ga Juáũ rü taxre ga norü
ngúexũgücax naca. 19Rü
Ngechuchuxũtawa nanamugü. Rü Juáũ
rü nhanagürü nüxũ: —¡Ngẽma pexĩ rü
Ngechuchuna peca rü nhapegügü nüxũ:
“¿Cuma jiĩxũ i Cristu i cuxũ
ítananguxẽẽxũ, rü exna to tá jixĩ i
Cristu?” nhapegügü nüxũ! 20Rü jema
jatügü ga Juáũ Ngechuchuxũtawa
mugüxũ, rü Ngechuchucax naxĩ. Rü
nhanagürügü nüxũ: —Juáũ ja
baiũxẽẽruũ núma cuxũtawa toxũ
namugü na cuxna tajacagüxũcax rü
¿aixcuma cuma cuiĩxũ i Cristu ja núma
nguxchaũcü, rü exna to tá jixĩ i Cristu?
—nhanagürügü. 21Rü jexgumatama
Ngechuchuxũtawa nangugügu ga
Juáũãrü ngúexũgü, rü Ngechuchu
nanameẽxẽẽ ga muxũma ga duũxũgü ga
nagúxũraũxũ ga daawemaã idaaweexũ
rü jema ingoxoáxũ. Rü najadauchigüxẽẽ
ga muxũma ga ingexetüxũ. 22Rü
jemacax Ngechuchu nanangãxũ rü
nhanagürü: —¡Pewoegu rü Juáũmaã
nüxũ pejarüxu i ngẽma pematama nüxũ
pedauxũ rü nüxũ pexĩnüẽxũ! ¡Rü namaã
nüxũ peixu i nhuxãcü i ngẽma
ingexetüxũ rü marü nidauchigü, rü
ngẽma ichixeparaxũ rü marü inachigü,
rü ngẽma chaxüneãxgüxũ rü marü
naxcax nitaanegü, rü ngẽma
ngauchixẽgüxũ rü marü
ningoxnamachixẽgü, rü ngẽma juexũ rü
wenaxãrü namaxẽ, rü ngẽma ingearü
dĩẽruãxgüxũmaã rü marü nüxũ tixu i
Tupanaãrü ore i mexũ! 23—Rü tataãẽ ja
jíxema texé ja tama choxũ rüxoxe
—nhanagürü ga Ngechuchu. 24Rü
jexguma nawoeguxgu ga jema duũxũgü
ga Juáũ jéma mugüxũ, rü Ngechuchu
inanaxügü ga guma Juáũchiga na
jadexaxũ. Rü duũxũgümaã nüxũ nixu,
rü nhanagürü: —¿Tacü nixĩ ga pema
ípejadaugüxũ ga dauxchitawa ga
taxúema íxãpataxũwa? ¿Exna wüxi ga
jatü ga turaxũ ga nhama dexne ga
buanecü jaxĩãxtanücüüxẽẽcürüũ ixĩxũ
nixĩ ga ípejadaugüxũ? 25—Rü exna
tama guma ípejadaugügu, ¿rü tacü nixĩ
ga ípejadaugüxũ? ¿Exna wüxi ga jatü ga
poraãcü nügü ngaxãẽcü ípejadaugü?
Pema nüxũ pecuax i ngẽma poraãcü
nügü ngaxãẽgüxũ rü ãẽxgacügü ja
tacügüpatawa nangẽxmagü, rü
taxuũcaxma dauxchitawa nangẽxmagü.
26—¿Tacü exna nixĩ ga ípejadaugüxũ?
¿Exna wüxi ga Tupanaãrü orearü uruũ?
Ngẽmáãcü aixcuma jema nixĩ ga
ípejadaugüxũ. Rü pemaã nüxũ chixu rü
Juáũ ja baiũxẽẽruũ rü tama wüxi i
ngẽxũrüüxũ i Tupanaãrü orearü uruũ
nixĩ. 27—Rü Juáũchiga nixĩ ga
naxümatüxũ ga jema Tupanaãrü ore ga
nhaxũ:

“Cupexegu chajamu i chorü orearü
ngeruũ na cuxcax namexẽẽãxũcax
i duũxũgüarü maxũ”,

nhaxũ̃. 28—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü
guxũ̃ i duũ̃xũ̃gütanüwa rü nataxuma i
Tupanaãrü orearü uruũ̃ i Juãũ̃ ja
baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü jexera. Notürü jíxema
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa wixwexũ̃chi
üxe, rü Juãũ̃ãrü jexera tixĩ
—nhanagürü. 29Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü
rü woo jema jatügü ga Romaãrü
ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ̃ ideetanüxũ̃, rü
nüxũ̃ naxĩnüẽ ga jema Ngechuchuarü
ore rü nhuxmachi Tupanaxũ̃
nicuaxüũ̃gü jerü nüxũ̃ nicuaxãchitanü
na aixcuma mecü jiĩxũ̃ ga Tupana. Rü
jema nixĩ ga duũ̃xũ̃gü ga ũ̃paacü Juãũ̃
íbaiũ̃xẽẽxũ̃. 30Notürü jema Parichéugü
rü jema ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃ rü tama
nanaxwaxegü ga Juãũ̃ na ínabaiũ̃xẽẽxũ̃.
Rü jemaãcü nüxũ̃ naxoe ga jema mexũ̃
ga Tupana naxcax üxchaũ̃xũ̃. 31Rü
nüma ga Cori ga Ngechuchu rü
nhanagürü: —¿Tacügu tá chanangu i
nhamaũ̃cüü i duũ̃xũ̃gü? ¿Rü
nanatacüraũ̃gü? 32—Maneca nhaã
duũ̃xũ̃gü rü taxuxũ̃maãma nataãẽgü
ngẽxgumarüũ̃ i nhuxre i buxũ̃gü i
ĩãxtüwa rütogüxũ̃, rü íxĩxãẽwaxegüxũ̃,
rü tagaãcü namücügüxũ̃ nhagüxũ̃:
“Marü wowerumaã pexcax tapaxetagü
notürü tama ípexũ̃ãchitanüxũ̃. Rü marü
ngechaũ̃xũ̃ i wijaegu pexcax tawijaegü
notürü tama pexauxe”, nhagüxũ̃. Rü
ngẽma buxũ̃gürüũ̃ taxuxũ̃maãma
nataãẽgü i nhamaũ̃cüü i duũ̃xũ̃gü.
33—Jerü ga Juãũ̃ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ rü
núma naxũ̃, rü tama põũ̃ nangõx rü
tama wĩũ̃ najaxaxü. Rü jexguma ga
pema rü: “Nangoxoãx” nhaperügü nüxũ̃.
34—Rü nhuxmachi núma chaxũ̃ i chama
ja Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü
õna changõx rü wĩũ̃ chajaxaxü. Rü
ngẽxguma i pema rü nhaperügügü
choxũ̃:
“Chama rü chataanüxũ̃chi rü
changãxwaxe, rü pecaduãxgüxũ̃ i
duũ̃xũ̃gümaã chaxãmücü, rü jatügü i
Romaãrü ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ̃
ideetanüxũ̃maã chaxãmücü”,
nhaperügügü choxũ̃. 35—Notürü
Tupanaãrü cuax rü meãma nangox
tümawa ja jíxema aixcuma nawe rüxĩxẽ
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Chimáũ̃ ga Parichéupatawa najexma

36Rü wüxi ga Parichéu rü
Ngechuchuna naxu na napatawa
nachibüxũ̃cax. Rü jéma naxũ̃ ga
Ngechuchu rü jema Parichéuarü
mechawa najarüto. 37Rü wüxi ga ngecü
ga chixri maxũ̃cü ga ngẽãẽcü ga
jematama ĩãnegu ãchiũ̃cü, rü jéma ixũ̃
ga jexguma nüxũ̃ nacuáchigagu na
Parichéupatawa tá na nachibüxũ̃ ga
Ngechuchu. Rü jéma inange ga wüxi ga
pumara ga paacaxũ̃ ga wüxi ga
garapaacü ga mexẽchicümaã ãxchiũ̃xũ̃.
38Rü naxauxãcüma
Ngechuchucutüxũ̃tawa ijarütoxõchi. Rü
ngĩxũ̃chiüxetümaã ijawaicutüxẽẽ. Rü
ngĩjaemaã íinapicutü, rü inawãxĩcutü.
Rü nhuxmachi jema pumaramaã
inachacutü. 39Rü jexguma jemaxũ̃
nadaxgu ga jema Parichéu ga
Ngechuchuna uxũ̃, rü naãẽwa nagu
narüxĩnü rü nügümaãtama nhanagürü:
—Ngẽxguma chi nhaã Ngechuchu rü
aixcuma wüxi i Tupanaãrü orearü uruũ̃
jixĩgu, rü nüxũ̃ chi nacuax na tacü jiĩxũ̃
i nhaã ngexũ̃ i nüxũ̃ ingõgüxũ̃ rü

nhuxãcü na namaxũxũ rü poraãcü na
napecaduãxũ —nhanagürü ga naãẽwa.
40Rü jexguma ga Ngechuchu rü nüxũ
nacuaxama rü Parichéuxũ nhanagürü:
—Pa Chimáũx, choxũ nangẽxma i wüxi
i ore i cumaã nüxũ chixuxchaũxũ
—nhanagürü. Rü nüma ga Parichéu rü
Ngechuchuxũ nangãxũ, rü nhanagürü:
—¡Ẽcü, chamaã nüxũ ixu, Pa
Ngúexẽẽrüũx! —nhanagürü. 41Rü
nhanagürü ga Ngechuchu: —Taxre ga
jatügü rü wüxi ga corixũtawa
nanangetanü. Rü wüxi nanangetanü ga
500 tachinü ga dĩẽru rü to nanangetanü
ga 50 tachinü. 42—Notürü jema taxre rü
taxuacü nanaxütanü ga norü ngetanü.
Rü jemacax düxwa jema norü cori rü
nüxũ nüxũ nangechaũ ga jema nüxũ na
nangetanügüãxũ. Rü nhuxmax, Pa
Chimáũx, rü ¡chamaã nüxũ ixu! rü
¿ngẽxũrüüxũ ga jema taxre ga jatügü rü
jexeraãcü norü corixũ nangechaũ?
—nhanagürü. 43Rü Ngechuchuxũ
nangãxũ ga Chimáũ, rü nhanagürü:
—Chauxcax ga jema jexeraãcü nüxũ
nangetanüxũ nixĩ ga jexeraãcü norü
corixũ ngechaũxũ —nhanagürü. Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—Ngẽmáãcü aixcuma nüma nixĩ
—nhanagürü. 44Rü jexguma ga
Ngechuchu rü ngĩxũ nadawenü ga jema
ngecü, rü nhanagürü Chimáũxũ:
—¿Ngĩxũ cudauxũ i nhaã ngecü? Rü
cupatagu chaxücu i chamax, Pa
Chimáũx, notürü tama dexá choxnata
cuxã chorü jaxcutüruũ. Notürü nhaã
ngecü rü ngĩxũchiuxetümaã choxũ
ijawaicutüxẽẽ, rü ngĩjaemaã choxũ
íipicutü. 45—Cuma rü tama choxũ
cuwãxĩ i noxri choxũ curümoxẽgu,
notürü ngĩma i nhaã ngecü rü noxri
núma changuxgumama rü choxũ
ijawãĩxcutüchigü. 46—Cuma rü tama
pumaramaã choxũ cuchaeruxüra,
notürü ngĩma i nhaã ngecü rü
chacutügu inaba i pumara. 47—Rü
ngẽmacax woo namu i ngĩrü pecadugü
notürü Tupana ngĩxũ nüxũ nangechaũ i
guxũma, erü ngĩma rü aixcuma choxũ
ingechaũ. Notürü jíxema tama aixcuma
ngechaũcax íjacaxe, rü tama poraãcü
Tupanaxũ tangechaũ —nhanagürü.
48Rü jexguma ga Ngechuchu rü jema
ngecüxũ nhanagürü: —Curü pecadugü
rü marü cuxũ nüxũ changechaũ
—nhanagürü. 49Rü jema togü ga nüxna
naxugüxũ ga jéma Ngechuchumaã
mechawa jexmagüxũ, rü inanaxügü ga
nügümücügümaãchigü na jadexagüxũ.
Rü nhanagürügü: —¿Tacü nixĩ i nhaã
jatü, ecax ngẽmaãcü duũxũgüaxũ
pecaduxũ nangechaũxũ?
—nhanagürügü. 50Notürü Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ ga jema ngecü:
—Marü cuxũ nangẽxma i maxũ i
taguma gúxũ, erü choxũ cujaxõ.
¡Nhuxma rü taãẽãcüma cuchiũwa naxũ!
—nhanagürü.

Ngexũgü ga Ngechuchuxũ rüngũxẽẽgüxũ

8 1Rü jemawena ga Ngechuchu rü
Gariréaaneãrü ĩãnegügu
nixũãgüchigü. Rü duũxũgümaã nüxũ
nixuchigü ga Tupanaãrü ore na nhuxãcü
ãẽxgacü jiĩxũ ja Tupana. Rü
ínajaxümücügü ga jema 12 ga ngúexũgü
ga marü jadexechixũ. 2Rü jexgumarüũ
ta íijaxümücügü ga nhuxre ga ngecügü
ga ũpaacü ngoxogü ngĩwa ínawoxũcü rü

ngĩrü d̲aaweewa ngĩxũ̃ nameẽxẽẽcü. Rü jematanüwa ijexma ga María ga Magadácũ̃a̲xmaã ngĩxũ̃ naxugücü ga ũ̃paacü Ngechuchu 7 ga n̲goxo ngĩwa ínawoxũ̃cü. 3Rü jéma ijexma ta ga Juána ga Cuchu naxma̲x. Rü Cuchu nixĩ ga wüxi ga ã̲ẽxgacü ga Erudiaxũ̃ puracüxũ̃. Rü jéma najexmagü ta ga Chuchana rü mucüma ga náĩgü ga ngecügü ga ngĩrü dĩẽrumaã Ngechuchuxũ̃ rüngũ̃xẽẽgücü.

Ore ga cua̲xruũ̃ ga wüxi ga jatü ga toecügu ixuxũ̃
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4Rü muxũ̃ma ga jema ĩãnegücũ̃a̲x ga duũ̃xũ̃gü, rü Ngechuchuxũ̃tawa ínajadaugü. Rü jexguma jéma nangutaque̲xegügu ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü, rü Ngechuchu namaã nüxũ̃ nixu ga wüxi ga ore ga cua̲xruũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: 5—Wüxi ga jatü ga toecü rü trigumaã nanagüane. Rü jexguma trigumaã nagüaneãgu rü nhuxre ga trigu, rü namagu naji. Rü duũ̃xũ̃gü nawa nangagüxũ̃, rü werigü rü nanawecu. 6—Rü náĩgü ga trigu rü nutatanügu naji. Rü jexguma naxügügu ga guma trigu, rü nipagü rü najuemare, jerü nataxuma ga norü waianexũ̃. 7—Rü náĩgü ga trigu rü toranecügu naji. Notürü jexguma najaegu ga toragü rü guma triguxũ̃ inawocu rü nanadai. 8—Notürü náĩgü ga trigu rü mexũ̃ ga waixũ̃mügu naji. Rü jemaca̲x ga jexguma najaegu rü muxũ̃ma ga trigu nawa ínanguxuchi. Rü wüxipü̲xü ga triguwa ínanguxuchi ga 100 pü̲xü ga trigu —nhanagürü. Rü jemawena rü Ngechuchu tagaãcü nhanagürü nüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü: —Rü jíxema ãchi̲xẽgüxe, rü ¡naga taxĩnüẽ i ngẽma ore! —nhanagürü.

T̲acüchiga nixĩ ga jema ore ga cua̲xruũ̃gügu ixuxũ̃
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9Rü jexguma ga norü ngúexũ̃gü rü nüxna nacagüe na t̲acüchiga jiĩxũ̃ ga jema ore ga jatü ga toecügu ixuxũ̃. 10Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃: —Tupana rü pexũ̃ nüxũ̃ nacua̲xẽẽ i ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i taxuũ̃ma i togü nüxũ̃ cuáxũ̃ i nhuxãcü ã̲ẽxgacü na jiĩxũ̃ i nümax. Notürü togüca̲x rü cua̲xruũ̃gügu ixuxũ̃ i orewa namaã nüxũ̃ chixu i ore na woo nüxũ̃ nadaugügu rü nhama tama nüxũ̃ nadaugüxũ̃rüũ̃ jixĩgüxũ̃ca̲x, rü woo nüxũ̃ naxĩnüẽgu rü nhama tama nüxũ̃ naxĩnüẽxũ̃rüũ̃ jixĩgüxũ̃ca̲x —nhanagürü.

Ngechuchu rü meã nanango̲xẽẽ ga jema ore ga jatü ga toecüchigagu jaxuxũ̃
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11Rü Ngechuchu rü nhanagürü: —Ngẽma ore i cua̲xruũ̃wa pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü nhaãchiga nixĩ. Rü ngẽma trigupü̲xü rü Tupanaãrü orechiga nixĩ. 12—Rü guma trigu ga namagu j̲ixũ̃nerüũ̃ nixĩ i duũ̃xũ̃gü i ngẽma orexũ̃ ĩnüẽxũ̃. Notürü Chataná rü ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ inajarüngümaẽxẽẽ i ngẽma ore, na tama jaxõgüãxũ̃ca̲x rü tama najauxgüãxũ̃ca̲x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 13—Rü guma trigu ga nutatanügu j̲ixũ̃ne, rü ngẽma nixĩ i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ĩnüẽxũ̃ i Tupanaãrü ore rü taãẽãcüma jaxõgüxũ̃. Notürü tama aixcuma nanajauxgü i ngẽma ore, erü paxaãchi

najaxõgü, rü jixcüra guxchaxũ̃ nüxũ̃
üpetügu, rü nüxũ̃ narüxoe i ngẽma ore.
14—Rü guma trigu ga toranecügu
j̱ixũ̃ne, rü ngẽma nixĩ i duũ̃xũ̃gü i
Tupanaãrü orexũ̃ ĩnüẽxũ̃ rü jaxõgüxũ̃
notürü nhama i naãneãrü ngẽmaxũ̃ca̱x
oegaãẽgüxũ̃, rü norü ngẽmaxũ̃guama
rüxĩnüẽxũ̃ rü tama nüxũ̃ rüxoechaũ̃xũ̃ i
norü ngúchaũ̃gü. Rü ngẽmagagu düxwa
tama Tupanaca̱x namaxẽ. 15—Notürü
guma trigu ga mexũ̃ ga waixũ̃mügu
j̱ixũ̃ne, rü ngẽma nixĩ i duũ̃xũ̃gü i
aixcuma taãẽãcüma najauxgüxũ̃ i
Tupanaãrü ore, rü naga ĩnüẽxũ̃, rü meã
naxca̱x maxẽxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i
duũ̃xũ̃gü i aixcuma Tupanawe rüxĩxũ̃ rü
naxügüxũ̃ i ngẽma nüma nanaxwa̱xexũ̃.

Ore ga cua̱xruũ̃ ga omügu ixuxũ̃
(Mr 4.21-25)

16—Taxúema wüxi i omüwa
tanangixichi na ṯacümaã
tajadüxétüxũ̃ca̱x rü e̱xna tümaãrü
pechicatüũ̃gu tajaxücuchixũ̃ca̱x. Notürü
norü üchicagu tanaxünagü na ngẽma
tüxũ̃ nabaxixũ̃ca̱x ja jíxema duũ̃xẽgü ja
jima ĩgu chocuxe. 17—Rü ngẽxgumarüũ̃
ta i guxũ̃ma i ore i nhu̱xma icúxũ̃ rü
jixcüra rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃
nacua̱xgüama. Rü guxũ̃ma i ngẽma
nhu̱xma duũ̃xũ̃güca̱x ẽxũ̃guxũ̃ rü tá
nango̱xoma. 18—¡Meã iperüxĩnüẽ i
nhu̱xmax! Erü texé ja naga ĩnüxẽ i
ngẽma ore i mexũ̃, rü Tupana tá
jexeraãcü tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽ. Notürü
jíxema tama naga ĩnüxẽ, rü jexeraãcü tá
tüxna inajarüxo i woo ngẽma íraxũ̃ i
tümaãrü cua̱x i noxri tüxũ̃
ngẽxmachiréxũ̃ —nhanagürü.

Ítangugü ga Ngechuchuarü mama rü naẽneẽgü
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19Rü naẽ ga Ngechuchu rü naẽneẽgü,
rü jema Ngechuchu íjexmaxũ̃wa
tangugü. Notürü taxuacü
naxũ̃tawaxũ̃chi tangugü, jerü
namuxũchi ga duũ̃xũ̃gü. 20Rü wüxi ga
duũ̃xũ̃ Ngechuchumaã nüxũ̃ nixu, rü
nhanagürü: —Jéa düxétüwa tangẽxma
ja cue rü cueneẽgü, rü cuxũ̃
tadaugüchaũ̃ —nhanagürü. 21Notürü
nüma ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃
ga duũ̃xũ̃gü: —Guxãma ja texé ja
Tupanaãrü ore irüxĩnüẽxẽ rü naga
ĩnüẽxẽ, rü jíxemagü tixĩ ja chaue rü
chaueneẽgü —nhanagürü.

Ngechuchu rü buanecüxũ̃ rü juãpexũ̃ ínajachaxãchixẽẽ
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga
Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaã wüxi
ga nguegu nichoũ̃. Rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Ngĩxã daa naxtaxaarü tocutüwa taxĩ!
—nhanagürü. Rü inaxĩãchi. 23Rü
jexguma jaxãũ̃jane rü nipechigü ga
Ngechuchu. Rü ngürüãchi jexma nüxũ̃
naxü ga wüxi ga tacü ga buanecü. Rü
guma nguewa rü nijaxcuchichigü ga
dexá. Rü düxwa inajangutaũ̃güchaũ̃.
24Rü jexguma rü Ngechuchuxũ̃
ínaja̱baixgügü ga norü ngúexũ̃gü. Rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
ngẽmama itabaxũ̃gü —nhanagürügü. Rü
jexguma ga Ngechuchu rü ínarüda, rü
buanecüxũ̃ rü juãpexũ̃ nanga. Rü
ínajachaxãchi ga buanecü, rü inajarüxo
ga juãpe, rü ínachaxanemare. 25Rü

jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —¿T̲acü pexũ̃
naxüpetü ecax̲ tama meã pejaxõgüxũ̃?
—nhanagürü. Notürü ga nümagü rü
nab̲aixãchiãẽgü. Rü nügümücügüna
nicachigü, rü nhanagürügü: —¿T̲acü
ex̲na nixĩ i nhaã jatü rü ngẽmacax̲
ai̲xrücü ja buanecü rü juãpe rü naga
naxĩnüẽxũ̃? —nhanagürügü.

Jatü ga Gadaracũ̲ã̲x ga n̲goxogü nawa jexmagüxũ̃
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26Rü düxwa naxtaxaarü tocutüwa
nangugü ga Gadaraarü naãnewa. Rü
jema nixĩ ga Gariréaaneãrü tocutüwa.
27Rü jexguma marü nguewa ínaxüegu,
ga Ngechuchu, rü naxcax̲ nixũ ga wüxi
ga jatü ga guma ĩãnecũ̲ã̲x ga mucü ga
taunecü n̲goxogü nawa jexmagüxũ̃. Rü
guxũ̃guma nangexchiruecha. Rü tama
ĩwa najexma, jerü
duũ̃xẽchíque̲xetanügu
najarüxauxchigünexũ̃. 28Rü jexguma
Ngechuchuxũ̃ nada̲xgu, rü napexegu
najacaxá̃pü̲xü. Rü aita naxüãcüma
nhanagürü: —¿Tü̲xcüũ̃ nuã choxũ̃
cujachixewe, Pa Ngechuchux, Pa
Tupana ja Tacüxüchi Nanex? Rü cuxũ̃
chaca̲axũ̃ na tama ngúxũ̃ choxũ̃
cuingexẽẽxũ̃ —nhanagürü. 29Rü jema
nhanagürü jerü Ngechuchu marü
nanamu ga jema n̲goxogü na
ínachoxũ̃xũ̃cax̲. Rü muẽxpü̲xcüna rü
guma jatüxũ̃ naxãũãẽxẽẽxũ̃ ga jema
n̲goxogü. Rü duũ̃xũ̃gü rü curẽtimaã
najana̲ĩxchacüügüxũ̃ rü
najana̲ĩxparagüxũ̃ na taxuwama
naxũxũ̃cax̲. Notürü nüma rü nagu
nacaugüama ga curẽtigü. Rü jema
n̲goxogü rü dauxchitawa ga taxúema
íxãpataxũ̃wa nanagagü. 30Rü
Ngechuchu nüxna naca rü nhanagürü:
—¿T̲acü nixĩ i cuéga? —nhanagürü. Rü
nüma rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Muxũchixũ̃ nixĩ i chauéga
—nhanagürü. Rü jema nhanagürü jerü
namuxũchi ga jema n̲goxogü ga guma
jatügu chocuxũ̃. 31Rü jema n̲goxogü rü
Ngechuchuna nacagü ga tama ngẽma
pocuchica i ãxmaxũ̃ i taguma
ijacuáxũ̃gu na nawocuãxũ̃cax̲. 32Rü
guma max̲pũ̃neãrü tuãchiwa najexmagü
ga muxũ̃ma ga cuchigü ga jéma
chibüexũ̃. Rü jemacax̲ ga jema n̲goxogü
rü Ngechuchuxũ̃ nacaax̲ũ̃gü na jema
cuchigügu najachocuxũ̃cax̲. Rü
Ngechuchu rü: —Ngũ̃ —nhanagürü.
33Rü jexguma ga jema n̲goxogü rü guma
jatüwa ínachoxũ̃ rü jema cuchigügu
najachocu. Rü guxũ̃ma ga jema cuchigü
rü inaxũ̃ãchi, rü naxtaxacutüarü
max̲pũ̃xũ̃wa najarüjuxgü, rü jexma naji.
34Rü jexguma jema cuchigüarü daruũ̃gü
nüxũ̃ daugügu ga jema ngupetüxũ̃, rü
nab̲aixãchiãẽgü rü ínibuxmü. Rü ĩãnewa
nüxũ̃ najarüxugüe, rü jema ĩãneãrü
ngaicamana ipeagüxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gütanüwa rü ta nüxũ̃
najarüxugügü. 35Rü ga duũ̃xũ̃gü rü
ínajadaugü ga jema ngupetüxũ̃. Rü
jexguma Ngechuchuxũ̃tawa nangugügu,
rü jéma nüxũ̃ nadaugü ga guma jatü ga
n̲goxoã̲xchirécü. Rü
Ngechuchucutüxũ̃tawa narüto, rü marü
tama naxãũãẽ. Rü namuũ̃ẽ ga duũ̃xũ̃gü.
36Rü jema duũ̃xũ̃gü ga nüxũ̃ daugüxũ̃ ga
jema ngupetüxũ̃, rü jema
íjadaugüxũ̃maã nüxũ̃ nixugügü ga
nhuxãcü Ngechuchu na namexẽẽxũ̃ ga

guma jatü ga n̲goxoã̲xchirécü. 37Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnüẽgu, rü guxũma
ga jema Gadaraanecũ̃ã̲x ga duũxũ̃gü, rü
Ngechuchuxũ̃ nacã̲ã̲xũ̃gü na
ínaxũxũxũ̃cã̲x ga jema naãnewa, jerü
poraãcü namuũ̃ẽ. Rü jemacã̲x ga
Ngechuchu rü nguegu nixüe, rü
inaxũãchi. 38Rü guma jatü ga
n̲goxoã̲xchirécü rü Ngechuchuxũ̃
nacã̲ã̲xũ̃ ga nawe na naxũxũ̃cã̲x. Notürü
ga Ngechuchu rü nanamu ga jexma na
naxã́ũxũ̃cã̲x, rü nhanagürü nüxũ̃:
39—¡Cuchiũ̃wa naxũ, rü duũxũ̃gümaã
nüxũ̃ ixu ga t̲acü cuxcã̲x na naxüxũ̃ ga
Tupana! —nhanagürü. Rü ínixũ ga
guma jatü, rü guxũma ga jema ĩãnecũ̃ã̲x
ga duũxũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga t̲acü
naxcã̲x na naxüxũ̃ ga Ngechuchu.

Jáiruxacüchiga rü jema nge ga Ngechuchuchirugu ingõgücüchiga
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40Rü jexguma Ngechuchu wenaxãrü
taegugu ga naxtaxaarü tocutüwa, rü
duũxũ̃gü rü taãẽãcüma nanajauxgü, jerü
guxũma poraãcü ínanan̲guxẽẽgü. 41Rü
jéma Ngechuchuxũ̃tawa nangu ga wüxi
ga jatü ga Jáiru ga naẽ́ga. Rü nüma ga
Jáiru rü wüxi ga ngutaque̲xepataũ̃ãrü
ãẽxgacü nixĩ. Rü Ngechuchupe̲xegu
najacaxã́pü̲xü rü nüxũ̃ nacã̲ã̲xũ̃ ga
napatawa na naxũxũ̃cã̲x. 42Jerü nüxũ̃́
ijexma ga wüxi ga naxãcü ga ngĩgümaã
wüxicacü, rü ijad̲aawe, rü ituraxũ̃chi.
Rü ngĩma rü maneca 12 ga taunecü
ngĩxũ̃ najexma. Rü jexguma
Jáirupatawa naxũxgu ga Ngechuchu, rü
muxũchixũ̃ ga duũxũ̃gü nawe narüxĩ, rü
düxwa ínajaxãũxtügü. 43Rü jema
duũxũ̃gütanüwa ijexma ga wüxi ga
ngecü ga 12 ga taunecü ãgüechacü. Rü
jemamaã ijad̲aaweecha. Rü
duturugüxũ̃tagu ngĩxũ̃ igu̲xẽẽ ga gu̲xcü
ga ngĩrü dĩẽru, notürü taxúema ga texé
ngĩxcã̲x tajataanexẽẽẽ́ga. 44Rü jema
ngecü rü naweama Ngechuchucã̲x ijaxũ,
rü naxpechinüchirugu ijangõgü. Rü
jexgumatama ínajachaxãchi ga na
naxãgüxũ̃. 45Rü jexguma ga Ngechuchu
rü duũxũ̃güna naca, rü nhanagürü:
—¿Texé tixĩ ja choxũ̃ ingõgüxe?
—nhanagürü. Rü guxũma ga duũxũ̃gü
rü: —Taxúema —nhanagürügü. Rü
jexguma ga Pedru rü namücügü rü
nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, cuma
nüxũ̃ cudau i nhuxre i duũxũ̃gü ngẽ́ma
cuxũ̃ na najaxãũxtügüxũ̃, rü ngẽxguma
rü ta:
"¿Texé ja choxũ̃ ingõgüxe?" nhacuxũ̃
—nhanagürügü. 46Notürü ga
Ngechuchu rü nhanagürü: —Ngẽmáãcü
wüxie choxũ̃ tingõgü, erü nüxũ̃
chicuã̲xãchi na chorü poramaã tüxũ̃ na
charümexẽẽxũ̃ —nhanagürü. 47Rü
jexguma nango̲xomagu ga na nüxũ̃
nacuã̲xamaxũ̃ ga Ngechuchu ga jema
nüxũ̃ na jangõgüxũ̃, rü jadu̲ru̲xãcüma
naxũ̃tawa ixũ ga jema ngecü. Rü
nape̲xegu ijacaxã́pü̲xü. Rü guxũ̃ ga
duũxũ̃güpe̲xewa namaã nüxũ̃ ijaxu ga
t̲acücã̲x nüxũ̃ na jangõgüxũ̃, rü nhuxãcü
jexgumatama ngĩxcã̲x na jataanexũ̃.
48Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ̃: —Pa Chauxacüx,
cuxcã̲x nitaane, erü cujaxõ. ¡Rü nhu̲xma
rü taãẽãcüma íixũ! —nhanagürü. 49Rü
jexguma íjadexajane ga Ngechuchu, rü
jéma nangu ga wüxi ga duũxũ̃ ga
ngutaque̲xepataũ̃ãrü ãẽxgacü ga
Jáirupatawa ne ũxũ̃. Rü nhanagürü

Jáiruxũ: —Cuxacü rü marü iju. ¡Rü tãṹ i
cujachixewechigüxũ ja Ngúexẽẽruũ!
—nhanagürü. 50Notürü jexguma jema
orexũ naxĩnügu ga Ngechuchu, rü
nhanagürü Jáiruxũ: —¡Tãṹ i
cujanguãẽxũ! Erü ngẽxguma cujaxõxgu
rü cuxacü rü tá ngĩxca̱x nitaane
—nhanagürü. 51Rü jexguma
Jáirupatawa nangugügu, rü Ngechuchu
najachocuxẽẽ ga Pedru rü Tiagu rü Juãṹ
rü ngĩnatü rü ngĩẽ ga jema bucü ga
ju̱xcü. Notürü tama nanaxwa̱xe na togü
jexma chocuxũ. 52Rü guxũma ga
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ rü naxauxe
rü ngĩxca̱x nangechaũgü. Notürü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ: —¡Tãṹ i
pexauxexũ! Erü ngẽma bucü rü tama
nixĩ i najuxũ. Rü ipemare —nhanagürü.
53Notürü ga jema duũxũgü rü
Ngechuchuxũ nacugüeama, jerü ngĩxũ
nadaugü rü aixcuma marü iju. 54Rü
jexguma ga Ngechuchu rü ngĩxme̱xgu
najajauxãchi, rü tagaãcü nhanagürü:
—Pa Bucüx, ¡írüda! —nhanagürü. 55Rü
jexguma ga ngĩma rü wena imaxũ, rü
jexgumatama íirüda. Rü Ngechuchu rü
duũxũgümaã nüxũ nixu na ngĩxũ
naxüwemügüxũca̱x. 56Rü ngĩnatü rü
ngĩẽ ga jema bucü, rü poraãcü
ta̱baixãchiãẽgü. Notürü Ngechuchu rü
tüxũ namu na taxúemaãma nüxũ na
tixuxũca̱x ga jema ngupetüxũ.

Ngechuchu rü najamugü ga jema 12 ga norü ngúexũgü

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 1Rü Ngechuchu rü
nanangutaque̱xexẽẽ ga jema 12 ga
norü ngúexũgü. Rü pora nüxna naxã rü
nüxna naxãga na ínawoxũãxũca̱x ga
nagúxũraũxũ ga n̲goxogü, rü na
nameẽxẽẽãxũca̱x ga duũxũgü ga
id̲aaweexũ. 2Rü najamugü na
duũxũgümaã nüxũ jaxugüexũca̱x ga ore
ga mexũ na nhuxãcü ãẽxgacü jiĩxũ ja
Tupana, rü na nameẽxẽẽãxũca̱x ga
duũxũgü ga id̲aaweexũ. 3Rü nhanagürü
nüxũ: —¡Rü taxuxũtáma ípeinge i perü
namawaũ, rü bai ja perü caxũchigüxũ ja
naĩxmena̱xã, rü bai i perü chacu, rü bai
i perü põũ, rü bai i perü dĩẽru. Rü
wüxitama i perü dauxũ ípeinge, rü tama
i taxre! 4—Rü ngẽxguma wüxi ja ĩãnewa
pengugügu, ¡rü wüxi ja ĩpatagutama
perücho rü nhu̱xmata ipexĩãchi nawa ja
jima ĩãne! 5—Rü ngextá tama pexũ
ínajauxgüxũwa, ¡rü ípechoxũ nawa ja
jima ĩãne! Rü ngẽxguma ngẽ́ma
ipexĩãchigu ¡rü ipepagücutü i perü
üxaxũcutü na ngẽmawa nüxũ
nacua̱xgüxũca̱x na chixexũ naxügüxũ i
ngẽma duũxũgü! —nhanagürü. 6Rü
inaxĩãchi, rü guxũma ga ĩãnexãcügüwa
naxĩ. Rü nüxũ nixugüetanü ga
Tupanaãrü ore ga mexũ. Rü guxũwama
nanameẽxẽẽtanü ga duũxũgü ga
id̲aaweexũ.

Naju ga Juãṹ ga baiũxẽẽruũ

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7Rü Gariréaaneãrü ãẽxgacü ga Erudi,
rü nüxũ nacuáchiga ga guxũma ga jema
Ngechuchu üxũ. Rü poraãcü nagu
narüxĩnü rü naxoegaãẽ ga Erudi, jerü
nümaxũ ga duũxũgü rü nhanagürügü:
—Juãṹ ja baiũxẽẽruũ nixĩ ja jima, rü
marü wena namaxũ —nhanagürügü.
8Notürü togü rü nhanagürügü:
—Nuxcümaũcü ga Tupanaãrü orearü
uruũ ga Ería nixĩ, rü wena nango̱x

—nhanagürügü. Rü togü rü
nhanagürügü: —Guma nixĩ ga náĩ ga
nuxcümaũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ,
rü wena namaxũ —nhanagürügü.
9Notürü Erudi rü nhanagürü:
—Chamatama chanamu ga churaragü
na Juáũxũ jadaenaxãgüxũca̱x. ¿Rü t̲acü
e̱xna nixĩ i ngẽma jatü i duũxũgü
ngẽmaãcü poraãcü nüxũ
ixuchigagüechaxũ? —nhanagürü. Rü
Erudi rü naxca̱x nadau ga nhuxãcü
Ngechuchuxũ na nadauxũ.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga 5000 ga jatügü

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Ju 6.1-14)

10Rü jexguma nawoeguxgu ga jema
Ngechuchuarü ngúexũgü ga jamugüxũ,
rü Ngechuchumaã nüxũ nixugüe ga
jema naxügüxũ. Rü jexguma ga
Ngechuchu rü wüxi ga nachica ga
taxúema ixãpataxũwa nanagagü ga
Bechaídaarü ĩãneãrü ngaicamana.
11Notürü jexguma duũxũgü nüxũ
cua̱xgügu ga ngextá na najexmaxũ, rü
Ngechuchuwe narüxĩ. Rü Ngechuchu rü
meãma jema duũxũgüxũ najaxu, rü
namaã nüxũ nixu na nhuxãcü ãẽxgacü
jiĩxũ ja Tupana. Rü nanameẽxẽẽ ga
jema duũxũgü ga id̲aaweexũ. 12Rü
jexguma marü najáuanegu, rü
Ngechuchuca̱x naxĩ ga jema 12 ga
ngúexũgü ga jamugüxũ. Rü
nhanagürügü nüxũ: —¡Íjamugü i nhaã
duũxũgü na ĩãnexãcügü rü ĩpatagü ja
ngaicamana ngẽxmagünewa na
naxĩxũca̱x, rü ngẽxma na napegüxũca̱x
rü norü õnata̱a̱x jataxegüxũca̱x! Erü nuã
íingẽxmagüxũwa rü nataxuma i t̲acü rü
õna —nhanagürügü. 13Notürü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¡Pematama penaxüwemü!
—nhanagürü. Rü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Wüxime̱ẽxpü̱x i põũ rü
taxre i choxnixĩcatama toxũ nangẽxma.
¿Rü e̱xna cunaxwa̱xe na naxca̱x
tajataxegüxũ i õna naxca̱x i guxũma i
nhaã duũxũgü? —nhanagürügü. 14Rü
5000 ga jatügü nixĩ ga jema jéma
jexmagüxũ. Notürü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü:
—¡Ẽcü ípenatogüxẽẽ̱x rü 50 chigü i
wüxi tücumüwachigü! —nhanagürü.
15Rü jemaãcü nanaxügü ga norü
ngúexũgü. Rü ínanatogüxẽẽ ga guxũma
ga duũxũgü. 16Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanade ga jema
wüxime̱ẽxpü̱x ga põũ rü jema taxre ga
choxni. Rü dauxũgu nadawenüãcüma
Tupanana moxẽ naxã, rü nhu̱xmachi
inanabücu ga jema põũ rü choxni. Rü
norü ngúexũgüna nanaxã na nüxũ
januãxũca̱x ga jema duũxũgü. 17Rü
guxũma ga jema duũxũgü rü meãma
nachibüe. Rü jemawena rü 12 ga
pexchigü nanapagüxẽẽ namaã ga jema
põũ rü choxnichipe̱xegü ga ijaxügüxũ.

Pedru nanango̱xẽẽ na Cristu na jiĩxũ ga Ngechuchu

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18Rü wüxi ga ngunexũ rü Ngechuchu
norü ngúexũgümaã noxrüwama
jajumuxẽgu, rü nüma rü norü
ngúexũgüna naca, rü nhanagürü:
—¿Nhuxũ nhaxũ i duũxũgü i chauchiga
i chama na texé chiĩxũ? —nhanagürü.
19Rü norü ngúexũgü nanangãxũgü rü
nhanagürügü: —Nangẽxma i duũxũgü
rü:

“Juáũ ja baiũxẽẽruũ̃ cuixĩ”, nhagüxũ̃, rü togü i:
“Ería cuixĩ”, nhagüxũ̃, rü togü rü:
“Wüxi ga nuxcümaũ̃cü ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ i wena maxũ̃cü cuixĩ”, nhagüxũ̃ —nhanagürügü. 20Rü jexguma Ngechuchu nüxna naca rü nhanagürü: —¿Rü pema i nhuxũ nhapegüxũ̃ choxũ̃ na texé chiĩxũ̃? —nhanagürü. Rü Pedru nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Cuma nixĩ i Cristu i Tupana Nane —nhanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü juxchiga
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21Rü Ngechuchu rü najaxucu̱xẽgü ga norü ngúexũ̃gü na taxúemaãma nüxũ̃ jaxugüexũ̃ca̱x ga nüma rü Cristu na jiĩxũ̃. 22Rü nhanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü: —Chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü poraãcü ngúxũ̃ tá chinge. Rü choxũ̃ tá naxoo̱xgü i Judéugüarü ãẽxgacügü i jaguã̱xgü, rü paigüarü ãẽxgacügü, rü ngẽma ngúexẽẽruũ̃gü i Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Rü tá choxũ̃ nima̱xgü, notürü tamaẽxpü̱x i ngunexũ̃gu rü wena táxarü chamaxũ̃ —nhanagürü. 23Rü jixcama rü guxũ̃ma ga norü ngúexũ̃güxũ̃ nhanagürü: —Rü ngẽxguma texé chawe rüxũxchaũ̃gu, ¡ẽcü nüxũ̃ tarüxo i tümaãrü ngúchaũ̃, rü namaã tapora i ngẽma guxchaxũ̃gü i tümaca̱x ínguxũ̃ i nhama curuchawa tipotaxũ̃rüũ̃ tüxũ̃ ixĩxẽẽxũ̃, rü ngẽmaẽ́tüwa chawe tarüxũãma! 24—Erü jíxema tügü maxẽchaxẽẽchaũ̃xẽ rü tá taju, notürü jíxema chauxca̱x juxe rü aixcuma tá tüxũ̃́ nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 25¿Rü ṯacüwa i nüxũ̃́ namexũ̃ ja wüxi ja jatü ega najauxãgu i guxũ̃ma i nhama i naãneãrü ngẽmaxũ̃gü, notürü ijanatauxẽẽãgu i norü maxũ̃? 26—Rü ngẽxguma texé chauxca̱x ãnegu rü naxca̱x taxãnegu i chorü ore, rü chama i Tupana Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ na chiĩxũ̃ rü tá ta tümaca̱x chaxãne i ngẽxguma ãẽxgacü chixĩãcüma núma chaxũxgu. Rü ngẽxguma wenaxãrü núma chaxũxgu rü Chaunatü ja Tupanarüũ̃ tá chapora, rü dauxũ̃cũ̃ã̱x i Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü i üünegüxũ̃rüũ̃ tá chamexẽchi. 27—Rü aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü nhuxre i duũ̃xũ̃gü i nuã ngẽxmagüxũ̃ rü tá nüxũ̃ nadaugü na nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana naxũ̃pa na najuexũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu rü naxüchicüü
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28Rü 8 ga ngunexũ̃guwena ga na jema nhaxũ̃, rü Ngechuchu rü wüxi ga ma̱xpṹnewa naxũ na jéma jajumuxẽxũ̃ca̱x. Rü ínajaxümücügü ga Pedru rü Tiagu rü Juáũ. 29Rü jexguma ínajumuxẽjane ga Ngechuchu rü nachametü rü ngürüãchi nija̱uracüü, rü naxchiru rü ta nija̱uracüü, rü poraãcüxũ̃chima nacómü. 30Rü jexguma rü jéma nango̱x ga taxre ga jatügü ga Ngechuchumaã idexagüxũ̃. Rü Muĩsé nixĩ ga wüxi, rü Ería nixĩ ga to. 31Rü jema taxre íjexmagüxũ̃wa rü poraãcüxũ̃chi nangóone. Rü ínidexagü nachiga ga nhuxãcü Jerucharéũ̃gu tá na najuxũ̃ ga Ngechuchu. 32Rü woo ga Pedru rü namücügü rü poraãcü na najaxtaexũ̃ rü tama napee. Rü nüxũ̃ nadaugü ga nhuxãcü poraãcü na

nangóonexũ̃ ga naxũ̃tawa ga Ngechuchu
rü jema taxre ga jatügü ga namaã
jexmagüxũ̃xũ̃tawa. 33Rü jexguma jema
taxre ga jatügü Ngechuchuna
ixĩgachitanügu, rü Pedru rü nhanagürü
Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
namexẽchi nixĩ na nuã ingẽxmagüxũ̃.
¡Rü ngĩxã tanaxü ja tamaẽxpü̱x ja
düxenü, rü wüxi ja cuxca̱x, rü náĩ ja
Muĩsécа̱x, rü náĩ ja Eríaca̱x!
—nhanagürü. Notürü ga Pedru rü tama
nüxũ̃ nacua̱x ga na nhuxũ nhaxũ̃ jerü
poraãcü na̱baixãchiãẽ. 34Rü jexguma
íjadexajane ga Pedru, rü wüxi ga
caixanexũ̃ natanügu najanga̱ixema. Rü
poraãcü namuũ̃ẽ ga jema ngúexũ̃gü ga
jexguma jema caixanexũ̃ natanügu
janga̱ixemagu. 35Rü jema caixanexũ̃wa
inanaxũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ̃:
—Daa nixĩ ja Chaune ja nüxũ̃
changechaũ̃xũ̃chicü. ¡Rü naga pexĩnüẽ!
—nhaxũ̃. 36Rü jexguma jema
nhaxguwena ga jema naga rü
Ngechuchuarü ngúexũ̃gü rü taxúexũ̃ma
ga toguexũ̃ nadaugü, rü
Ngechuchuxũ̃xĩcatama nadaugü. Rü
jema ngúexũ̃gü rü taxúemaãma nüxũ̃
nixugüe ga jema nüxũ̃ nadaugüxũ̃.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi
ga bucü ga n̲goxo nawa jexmacü
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37Rü jexguma moxũ̃ãcü ga guma
ma̱xpṹnewa janachoũ̃gu, rü muxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü jexma Ngechuchuxũ̃
najangaugü. 38-39Rü jema
duũ̃xũ̃gütanüwa rü wüxi ga jatü tagaãcü
Ngechuchuxũ̃ nhanagürü: —Pa
Ngúexẽẽruũ̃x, ¡choxũ̃ rüngũ̃xẽẽ, rü tüxũ̃
nadau ja chaune! Erü tügümaã choxũ̃
tawüxica̱x, rü wüxi i n̲goxo tümawa
nangẽxma. Rü ngẽxguma tüxũ̃ naxüxgu,
rü aita tüxũ̃ naxüxẽẽ, rü tüxũ̃
naxãũãẽxẽẽ, rü tüxũ̃ narüchia̱xẽẽ. Rü
chixexũ̃ tümamaã naxü, rü tama tüxũ̃
ningéxchaũ̃. 40Rü marü nüxũ̃ chaca̱a̱xũ̃ i
curü ngúexũ̃gü na tümawa
ínata̱xüchigüãxũ̃ca̱x i ngẽma n̲goxo,
notürü tama nüxũ̃ inaxĩnü —nhanagürü.
41Rü jexguma Ngechuchu nanangãxũ̃,
rü nhanagürü: —Pa Duũ̃xũ̃gü i Tama
Jaxõgüxũ̃x, ¿Nhuxguratáta i pemaã
chanuxmaxũ̃ rü jaxna pemaã
chaxĩnüxũ̃? ¡Nuã naga ja cune!
—nhanagürü. 42Notürü jexguma
Ngechuchuxũ̃tawa nanguxgu ga guma
bucü, rü jema n̲goxo rü guma bucüxũ̃
nhaxtüanegu najanguxẽẽ, rü
nanaxãũãẽxẽẽ. Notürü Ngechuchu
nananga ga jema n̲goxo, rü nanamexẽẽ
ga guma bucü. Rü nhu̱xmachi
nanatüxũ̃tawa nanamu. 43Rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü na̱baixãchiãẽgü ga jexguma
nüxũ̃ nadaugügu ga nhuxãcü na
naporaxũ̃ ja Tupana.

Ngechuchu rü wenaxãrü
nanaxunagü ga norü juxchiga
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Rü jexguma duũ̃xũ̃gü namaã
b̲aixãchiejane ga jema Ngechuchu üxũ̃,
rü nhanagürü ga Ngechuchu nüxũ̃ ga
norü ngúexũ̃gü: 44—¡Meã iperüxĩnüẽ i
nhaã ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃! ¡Rü
tãũxũ̃táma nüxũ̃ ipejarüngümaẽ! Chama
i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü
chauechita tá choxũ̃ ínaxuaxũ̃gü i
duũ̃xũ̃gü na ãẽxgacügü choxũ̃
ijauxgüxũ̃ca̱x —nhanagürü. 45Notürü ga
norü ngúexũ̃gü rü tama nüxũ̃

nacuaxgüéga ga jema namaã nüxũ jaxuxũ. Jerü Tupana rü tama naxcax nanangoxẽẽ ga jema ore na nüxũ nacuaxgüxũcax. Rü jema ngúexũgü rü namuũẽ ga Ngechuchuna na nacagüxũ na meã namaã nangoxẽẽãxũcax ga jema namaã nüxũ jaxuxũ.

¿Texé tá tixĩ ja guxããrü jexera ixĩxẽ?

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Rü jexguma ga norü ngúexũgü rü
inanaxügüe ga nügümaã na
japoragatanücüüxũ nachiga ga texé tá
tiĩxũ ja natanüwa guxããrü jexera ixĩxẽ.
47 Notürü Ngechuchu rü nüxũ
nacuaxama ga jema norü ngúexũgü
nagu rüxĩnüẽxũ. Rü jemacax wüxi ga
buxũ nügüxũtawa naga, rü nügüxũtagu
najachixẽẽ. 48 Rü nhanagürü nüxũ ga
norü ngúexũgü: —Texé ja nhaã buxũxũ
meã jaxúxe chauégagu, rü choxũ nixĩ i
tajaxuxũ. Rü jíxema meã choxũ jaxúxe,
rü Chaunatü ja núma choxũ mucüxũ rü
ta meã tajaxu. Rü jíxema guxããrü jexera
tügü írüxíraxe, rü jíxema tixĩ ja guxããrü
jexera ixĩxẽ —nhanagürü.

Texé ja tama tachi aixe rü tórü ngũxẽẽruũ tixĩ

(Mr 9.38-40)

49 Rü jexguma ga Juãũ rü nhanagürü
nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, nüxũ tadau ga
wüxi ga jatü ga cuégagu ngoxogü
íwoxũxũ. Rü toma nüxna tanachuxu ga
jema jerü tama tatanüxũ nixĩ ga nümax
—nhanagürü. 50 Notürü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Tama name i nüxna
na penachuxuxũ. Erü texé ja tama tachi
aixe, rü tórü ngũxẽẽruũ tixĩ —nhanagürü.

Ngechuchu najangagü ga Tiagu rü Juãũ

51 Rü jexguma marü jangaicagu ga
Ngechuchu ga dauxũguxũ ga naãnewa na
naxũxũ, rü tama namuũãcüma inaxũãchi
ga Jerucharéũwa na naxũxũ. 52 Rü
nügüpexegu najamugü ga nhuxre ga norü
orearü ngeruũgü. Rü nümagü rü nawa naxĩ
ga wüxi ga ĩãnexãcü ga Chamáriaanewa
jexmane, na jexma naxcax jadaugüxũcax
ga wüxi ga ĩ na Ngechuchu nagu pexũnexũ.
53 Notürü jema Chamáriaanecũãx rü tama
nanajauxgüchaũ, jerü nüxũ nacuaxgü ga
Jerucharéũwa tá na naxũxũ. 54 Rü jexguma
jemaxũ nadaugügu ga norü ngúexũgü ga
Tiagu rü Juãũ, rü nhanagürügü
Ngechuchuxũ: —Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ
na Tupanana naxcax tacaxũ na dauxũwa
ne namuãxũcax ja üxü na naguxẽẽãxũcax i
guxũma i nhaã duũxũgü, jema
nuxcümaũcü ga Tupanaãrü orearü uruũ ga
Ería üxũrüũ? —nhanagürügü. 55 Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nüxũ
nadawenü, rü najangagü, rü nhanagürü
nüxũ: —Pema rü tama nagu perüxĩnüẽ na
texéarü duũxũgü peixĩgüxũ. 56 —Erü
chama i Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ,
rü tama duũxũgüarü tauxexẽẽwa núma
chaxũ, notürü núma chaxũ na duũxũgüxũ
chamaxẽxẽẽxũcax —nhanagürü. Rü
jexguma rü náĩ ga ĩãnexãcüwa naxĩ.

Duũxũgü ga Ngechuchuwe rüxĩxchaũxũchiga

(Mt 8.19-22)

57 Rü jexguma namagu naxĩxgu rü
wüxi ga jatü Ngechuchuxũ nhanagürü:
—Pa Corix, cuwe charüxũxchaũ i
ngextá cuma ícuxũxũwa —nhanagürü.

58Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Ngowagü rü nüxũ̃
nangẽxma i naxmaxũ̃gü, rü werigü rü
nüxũ̃ nangẽxma i naxchiãũ̃gü, notürü
chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃
chiĩxũ̃, rü nataxuma i chauchica i
ngextá nagu chicuxeruxũ̃ —nhanagürü.
59Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃ ga
wüxi ga to ga jatü: —¡Chawe rüxũ!
—nhanagürü. Notürü nüma ga jema
jatü rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa Corix,
noxri chanawa̱xe i chaunatüxũ̃
ichajata̱xira —nhanagürü. 60Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
— Nüẽ ngẽma cutanüxũ̃ i tama
jaxõgüxũ̃ ijata̱xgü i ngẽma naxrüũ̃
juexũ̃, notürü cuma rü curü puracü nixĩ
na paxa duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ cujarüxuxũ̃ i
Tupanaãrü ore na nhuxãcü guxããrü
ãẽxgacü na jiĩxũ̃ i nümax —nhanagürü.
61Rü wüxi ga to ga duũ̃xũ̃ rü nhanagürü
Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, ngẽmáãcü
cuwe charüxũxchaũ̃, notürü noxri
chanaxwa̱xe i nüxũ̃ chajarümoxẽ i
ngẽma chapatacũ̃ã̱xgü —nhanagürü.
62Notürü Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Texé ja jíxema inaxügüxe na
Tupanaãrü puracüwa tapuracüxũ̃
notürü tümaãrü ngẽmaxũ̃guama
rüxĩnüxẽ, rü tama tame na Tupanaãxũ̃
tapuracüxũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu najamugü ga 70
ga norü ngúexũ̃gü

10 1Rü jemawena ga Cori ga
Ngechuchu rü najadexechi ga
70 ga to ga norü ngúexũ̃gü. Rü
taxrechigü inajamugü na joxni guxũ̃ ga
jema ĩãnegü rü nachicagü ga
Ngechuchu nawa ũxchaũ̃xũ̃wa na
naxĩxũ̃ca̱x. 2Rü nhanagürü nüxũ̃:
—Aixcumaxũ̃chi nangẽxma i muxũchixũ̃
i duũ̃xũ̃gü i ímemaregüxũ̃ na jaxõgüãxũ̃
notürü nanoxree̱xpü̱x i orearü uruũ̃gü
na namaã nüxũ̃ jaxugüxũ̃ca̱x i
Tupanaãrü ore. Rü ngẽmaca̱x name nixĩ
i duũ̃xũ̃güarü jora ja Tupanana naxca̱x
peca i perü jumuxẽwa na
namugüãxũ̃ca̱x i norü puracütanüxũ̃ i
orearü uruũ̃gü, na ngẽma duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ janaxugüxũ̃ca̱x i ore i mexũ̃.
3—¡Rü ipexĩãchi rü ngẽma pexĩ! Rü
dücax, nhama carnerugü i aigütanüwa
imugüxũ̃rüũ̃ nixĩ i pexũ̃ chimugüxũ̃.
4—¡Rü tãũxũ̃táma chacu ípeinge, rü bai
i perü dĩẽru, rü bai i perü chapatu! Rü
tama chanaxwa̱xe i namagu penuxcü i
ngẽxguma namawa texéxũ̃
perümoxẽgügu. 5—Rü ngẽxguma wüxi
ja ĩwa pengugügu, rü nhaããcü tá nüxũ̃
perümoxẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü:
“Tupana pexũ̃ rüngũ̃xẽẽ̱x”,
nhaperügügü tá. 6—Rü ngẽxguma
ngẽma nangẽxmagu i duũ̃xũ̃gü i
Tupanaxũ̃ cua̱xgüchaũ̃xũ̃ rü Tupana tá
nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. Notürü ngẽxguma
ngẽma nataṵxgu i duũ̃xũ̃gü i Tupanaxũ̃
cua̱xgüchaũ̃xũ̃, rü pexca̱x tá nixĩ i
ngẽma norü ngũ̃xẽẽ ja Tupana. 7—¡Rü
wüxi ja ĩgutama perücho, rü ngẽma
pechibüe rü pexaxegü i ngẽma nüxũ̃
ngẽxmaxũ̃ i ngẽma ĩcũ̃ã̱xgü! Erü wüxi i
puracütanüxũ̃ rü name nixĩ na
najauxãxũ̃ i norü natanü naxca̱x i norü
puracü. Rü jima ĩãnewa
pengẽxmagüjane rü tama chanaxwa̱xe i
náĩ ja ĩgu pejapegü. 8—Rü ngẽxguma
wüxi ja ĩãne ja nawa meã pexũ̃
najaxunewa pengugügu, ¡rü penangõ i
ngẽma õna i pexna naxãgüxũ̃! 9—¡Rü

penameẽxẽẽx i ngẽma id̲aaweexũ̃ i jima
ĩãnewa ngẽxmagüxũ̃! ¡Rü namaã nüxũ̃
peixu rü nhapegügü nüxũ̃:
“Tupanaãrü pora rü marü pexna
nangaicama rü napexũ̃tagu”, nhapegügü
nüxũ̃! 10—Notürü ega nawa pengugügu
ja wüxi ja ĩãne i ngextá duũ̃xũ̃gü tama
meã pexũ̃ íjauxgüxũ̃wa, ¡rü ngẽma
ĩanemaũ̃gu ípechoxũ̃ rü nhapegügü
nüxũ̃ i ngẽma ĩãnecũ̃ã̲x!:
11“Rü woo nhaã perü ĩãneãrü üxaxũ̃ i
tocutüwa jaxṹxũ̃, rü itanapagü, na
ngẽmawa nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̲x na Tupana
rü tama pemaã nataãẽxũ̃. ¡Notürü tama
nüxũ̃ ipejarüngümaẽ na marü pexna
nangaicamaxũ̃chichiréxũ̃ ja Tupana na
perü ãẽ̲xgacü jiĩxũ̃”, nhaperügügü tá
nüxũ̃ i ngẽma ĩãnecũ̃ã̲x! 12—Rü pemaã
nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu
nagúxũ̃ i naãne, rü Chodomacũ̃ã̲x i
duũ̃xũ̃güarü jexera Tupana tá
nanapocue i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
meã pexũ̃ jauxgüxũ̃.

Ĩãnegü ga tama Tupanaga ĩnüẽne
(Mt 11.20-24)

13—Rü wüxi i ngechaũ̃ nixĩ i pexca̲x,
Pa Corachíũcũ̃ã̲x rü Bechaídacũ̃ã̲x i
Duũ̃xũ̃güx, jerü jexguma chi Tiruarü
ĩãnewa rü Sidáũãrü ĩãnewa chanaxũ̲xgu
ga jema mexũ̃gü ga cua̲xruũ̃gü ga
Tupanaãrü poramaã petanüwa chaxüxũ̃,
rü woo ga na poraãcü jachixexũ̃ ga jema
Tirucũ̃ã̲x rü Sidáũcũ̃ã̲x ga duũ̃xũ̃gü rü
nuxcümama chitama nüxũ̃ narüxoe ga
nacüma ga chixexũ̃, rü poraãcüxũ̃chi
chima nügümaã nangechaũ̃gü rü
naxauxe, jerü chi nügü nicua̲xãchitanü
ga na japecaduã̲xgüxũ̃. 14—Notürü
pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma ngunexũ̃ i
Tupana nagu napocuexũ̃ i
pecaduã̲xgüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gu rü
Tirucũ̃ã̲x rü Sidáũcũ̃ã̲xãrü jexera tá
pexũ̃ napocue i pemax. 15—Rü pemax,
Pa Caparnáũcũ̃ã̲xgü i Duũ̃xũ̃güx ¿e̲xna
pema nagu perüxĩnüẽgu rü dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa tá pexĩxũ̃? Pemaã nüxũ̃ chixu
rü naãnetüũ̃wa i ngextá Tupana
Chatanáxũ̃ ípocuxũ̃wa tá nixĩ i
pewogüxũ̃. 16Rü nhu̲xmachi norü
ngúexũ̃güxũ̃ nhanagürü: —Rü jíxema
pega ĩnüẽxẽ, rü chauga rü ta taxĩnüẽ.
Notürü jíxema tama pega ĩnüẽxẽ, rü
chauga rü ta tama taxĩnüẽ. Rü jíxema
tama chauga ĩnüẽxẽ, rü tama naga
taxĩnüẽ ja Chaunatü ja núma choxũ̃
mucü —nhanagürü ga Ngechuchu.

Nawoegu ga jema 70 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü

17Rü taãẽãcüma nawoegu ga jema 70
ga norü ngúexũ̃gü ga jamugüxũ̃. Rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix,
ngẽxguma cuégagu tidexagügu, rü
a̲ixrüxũ̃ i n̲goxogü rü toga naxĩnüẽ
—nhanagürügü. 18Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Ngẽmáãcü aixcuma
nixĩ. Jerü nüxũ̃ chadau ga Chataná ga
dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa na natáexũ̃
wüxi ga ãẽmacürüũ̃. 19—Rü chama nixĩ
ga pexna chanaxãxũ̃ ga pora na tama
chixexũ̃ pemaã naxügüxũ̃ca̲x ega woo
ãxtapegüwa rü e̲xna tuxchinawegüwa
pengagügu. Rü jexgumarüũ̃ ta pexna
chanaxã ga pora na nüxũ̃
perüjexeraxũ̃ca̲x i guxũ̃ma i Chatanáãrü
pora na ngẽmaãcü taxucürüwama t̲acü
rü chixexũ̃ pemaã naxüxũ̃ca̲x.
20—¡Notürü tãṹ i petaãẽgüxũ̃ naxca̲x i
ngẽma na pega naxĩnüẽxũ̃ i n̲goxogü!

Rü narümemaẽ nixĩ i petaãẽgü naxcax
na marü naxümatüxũ i peéga i
Tupanaãrü poperawa i dauxũguxũ i
naãnewa —nhanagürü.

Ngechuchu rü nataãẽ
(Mt 11.25-27, 13.16-17)

21 Rü jexgumatama ga Tupanaãẽ ga
Üünexũ rü poraãcü Ngechuchuxũ
nataãẽxẽẽ. Rü nhanagürü ga
Ngechuchu: —Pa Chaunatü, Pa
Dauxũguxũ i Naãne rü Nhama i
Naãneãrü Jorax, cuxũ chicuaxüũ, jerü
nhaã chorü ngúexũgüxũ nüxũ cucuaxẽẽ
i nhaã ore ga naxchaxwa icuicúxũ ga
duũxũgü i nhama i naãnewa nüxũ
cuaxũchigüxũ. Rü jemaãcü cunaxü, Pa
Chaunatüx jerü jemaãcü nixĩ ga
cunaxwaxexũ —nhanagürü. 22 Rü
nhanagürü ga Ngechuchu: —Chaunatü
choxna nanaxã i guxũma i tacü i
ngẽxmaxũ. Rü taxúema choxũ tacuax na
Tupana Nane chiĩxũ. Rü
Chaunatüxicatama nixĩ ja choxũ cuácü
na Nane chiĩxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta
taxúema nüxũ tacuax na texe jiĩxũ ja
Chaunatü. Rü chama ja Nane rü ngẽma
duũxũgü i Chaunatüxũ nüxũ
chadauxẽẽchaũxũxĩcatama nixĩ i nüxũ
cuaxgüxũ na texe jiĩxũ —nhanagürü.
23 Rü jexguma norü ngúexũgüxũ
nadawenü, rü namaãxĩca nhanagürü:
—Tataãẽgü ja jíxema
tümaxẽtümaãxũchi nüxũ daugüxe i
nhaã nhuxma pema nüxũ pedaugüxũ.
24 —Erü pemaã nüxũ chixu, rü muxũma
ga nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü
orearü uruũgü rü ãẽxgacügü ga tacügü,
rü nüxṹ nangúchaũ ga nüxũ na
nadaugüchaũxũ i nhaã nhuxma pema
chauxũtawa nüxũ pedaugüxũ. Notürü
tama nüxũ nadaugü. Rü nüxṹ
nangúchaũ ga nüxũ na naxĩnüẽchaũxũ i
nhaã nhuxma pema chauxũtawa nüxũ
pexĩnüẽxũ. Notürü tama nüxũ naxĩnüẽ
—nhanagürü.

Cuaxruũ ga mecü ga
Chamáriacũãxgu ixuxũ

25 Rü jexguma inachi ga wüxi ga
ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü mugüwa
nguxẽẽtaexũ, rü Ngechuchuxũtawa
naxũ na namaã janadexaxũcax. Rü
Ngechuchuxũ naxüxchaũ, rü jemacax
nüxna naca rü nhanagürü: —Pa
Ngúexẽẽruũ ja Ngechuchux, ¿Tacü nixĩ i
mexũ na chanaxüxũ na choxũ
nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ?
—nhanagürü. 26 Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Nhuxũ
nhaxũ i ngẽma ore i Muĩséarü mugüwa
ümatüxũ? ¿Rü tacüxũ i cumaã jaxuxũ?
—nhanagürü. 27 Rü jema ngúexẽẽruũ ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaexũ, rü
Ngechuchuxũ nangãxũ, rü nhanagürü:
—¡Nüxũ nangechaũ ja Cori ja curü
Tupana i guxũma i curü maxũmaã, rü
guxũ i cuãẽmaã, rü guxũ i curü
poramaã, rü guxũ i nagu
curüxĩnüxũmaã! ¡Rü nüxũ nangechaũ i
cumücü ngẽma na cugütama
cungechaũxũrüũ! —nhanagürü. 28 Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ: —Ngẽma ore i choxũ namaã
cungãxũxũ rü marü name. Rü
ngẽxguma ngẽma ore cuinguxẽẽxgu, rü
tá cunajaxu i maxũ i taguma gúxũ
—nhanagürü. 29 Notürü ga jema
ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü mugüwa
nguxẽẽtaexũ, rü nügüétüwa

nachogüchaũ. Rü jemacax Ngechuchuna naca, rü nhanagürü: —¿Rü texé tixĩ ja chamücü? —nhanagürü. 30Rü jexguma ga Ngechuchu rü nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Wüxi ga jatü Jerucharéũwa ne naxũ, rü Jericú ga ĩãnewa naxũ. Rü namagu nüxũ nangaugü ga ngítaaxgüxũ. Rü guxũma ga norü jemaxũcax nangĩxgü, rü aixrüxũ ga naxchiru rü ta naxcax nangĩxgü. Rü nanacuaixgü, rü najajuãchixẽẽgü, rü jemaãcü jéma nanataxgü. 31—Rü jematama namawa naxüpetü ga wüxi ga Judéugüarü pai. Notürü jexguma jema jatüxũ nadaxgu rü nüxũ jéma naxüpetümare. 32—Rü jéma naxüpetü ta ga wüxi ga Lewítanüxũ ga tupauca ga taxũnewa puracüxũ. Rü jexguma jema jatüxũ nadaxgu, rü nüma rü ta nüxũ naxüpetümare. 33—Notürü jixcüra rü wüxi ga Chamáriaanecũãx ga jatü rü jematama namawa naxüpetü. Rü jexguma guma jatüxũ nadaxgu rü nüxũ nangechaũtümüũ. 34—Rü guma jatücax nixũ. Rü chixũ rü wĩũmaã nanaxüxũ ga norü oxrigü, rü meãma najanaĩxgü ga jema norü oxrigü. Rü nhuxmachi norü cowarugu nanamunagü, rü wüxi ga pegüchicawa nanaga. Rü jéma nüxna nadau. 35—Rü moxũãcü ga jexguma inaxũãchigu ga jema Chamáriaanecũãx, rü ngĩxũ najaxu ga taxretachinü ga norü dĩẽru, rü jema pegüchicaarü jorana ngĩxũ naxã. Rü nhanagürü nüxũ:

"¡Nüxna nadau i nhaã jatü! Rü ngẽxguma jexeragu naxãtanügu na nuã nangẽxmaxũ, rü chama tá cuxũ chanaxütanü i ngẽxguma chataeguxgu", nhanagürü. 36Rü nhanagürü ga Ngechuchu nüxũ ga jema ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaexũ: —Nhuxma chanaxwaxe i chamaã nüxũ cuixu i ngẽxũrüüxũ ga jema tamaẽxpüxtanüwa ga aixcuma namücü ixĩxũ ga jema jatü ga ngítaaxgüxũ imaxgüxũ —nhanagürü ga Ngechuchu. 37Rü jexguma ga jema ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaexũ rü nhanagürü: —Jema Chamáriaanecũãx nixĩ ga jema jatümücü ixĩxũ, jerü nüxũ nangechaũtümüũ —nhanagürü. Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ: —¡Nhuxma rü íixũ rü jema Chamáriaanecũãx üxũrüũ naxü! —nhanagürü nüxũ.

Marta rü Maríapatawa nangu ga Ngechuchu

38Rü jexguma Ngechuchu namagu ixũxgu norü ngúexũgümaã rü wüxi ga ĩãnexãcüwa nangu. Rü jéma guma ĩãnexãcüwa rü wüxi ga nge ga Martagu ãẽgacü ngĩgüpatawa inanguxẽẽ. 39Rü Martaaxũ ijexma ga wüxi ga ngĩẽjax ga Maríagu ãẽgacü. Rü ngĩma rü Ngechuchucutüxũtawa irüto na inaxĩnüxũcax ga Ngechuchuarü ore. 40Notürü ga Marta rü itaarü puracüãx rü jemaãcü ngĩrü puracüguama irüxĩnü. Rü jemacax Ngechuchucax ijaxũ, rü ngĩgürügü nüxũ: —Pa Corix, ¿tama exna nagu curüxĩnü i ngẽma na chataarü puracüãxũ rü ngẽma chauejax rü choxnaxĩca na natáãxũ i guxũma i ngẽma puracü? ¡Rü namaã nüxũ ixu na choxũ nangũxẽẽxũcax! —ngĩgürügü. 41Notürü Ngechuchu rü ngĩxũ nangãxũ, rü nhanagürü ngĩxũ: —Pa Martax, cuma rü poraãcü curü puracücax cuxoegaãẽ, rü muxũma i ngẽmaxũgu curüxĩnü.

42—Notürü wüxixicatama nixĩ i guxũãrü
jexera i mexũ na nagu rüxĩnüxũ. Rü
María ijixĩ i ngẽmagu rüxĩnücü. Rü
taxúetáma ngĩxna tajanuxũ i ngẽma
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nanangúexẽẽ ga jumuxẽchiga
(Mt 6.9-15, 7.7-11)

11 1Rü wüxicana wüxi ga
nachicawa najumuxẽ ga
Ngechuchu. Rü jexguma nüxũ
nachauxgu, rü wüxi ga norü ngúexũ rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Corix ¡toxũ
nangúexẽẽ na nhuxãcü tajumuxẽgüxũ,
jema Juãũ ga baiũxẽẽruũ norü
ngúexũgüxũ nangúexẽẽxũrüũ!
—nhanagürü. 2Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ: —Rü ngẽxguma
pejumuxẽgügu rü nhaperügügü tá:
"Pa Tonatü ja Dauxũgucüx, rü
aixcuma Üünecü cuixĩ i cumax.
¡Rü núma naxũ na torü ãẽxgacü
cuiĩxũca̱x! Rü tanaxwa̱xe i curü
ngúchaũ na naxügüxũ i
duũxũgü i nhama i naãnewa,
ngẽma dauxũguxũ i naãnewa
na curü ngúchaũ ínaxügüxũrüũ.
3¡Rü toxna naxã i torü õna i
wüxichigü i ngunexũca̱x ixĩxũ!
4¡Rü toxũ nüxũ nangechaũ i
torü pecadugü, erü toma rü ta
tüxũ nüxũ tangechaũ ja
guxãma ja jíxema chixri tomaã
chopetüxe! ¡Rü tãũ i ṯacü rü
chixexũpẹxewa toxũ cuwogüxũ
na tama nagu tajixũca̱x!"
nhanagürü. 5Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu: —Ngẽxguma chi wüxie i
pema rü tüxũ nangẽmaxgu i wüxi i
tümamücü, rü chi ngãxũcüü napatawa
taxũxgu rü nhatagügu nüxũ:
"Pa Chamücüx, ¡tamaẽxpü̱x i põũ
choxna naxã! 6—Erü wüxi i chamücü rü
jaxũwa ne naxũ, rü ngexwacax
chapatawa nangu. Rü chama rü
changearü õna̱x, rü taxuũmaãma
chanachibüxẽẽẽga", nhatagügu. 7—Rü
ngẽma tümamücü i napatawa
ngẽxmaxũ, rü chi tüxũ nangãxũgu rü
nhaxgu:
"¡Tãũ i choxũ cuchixewexũ! Chorü ĩã̱x
rü marü narüwãxta, rü chama rü
chauxacügü rü ngürücarewa
tangẽxmagü. Rü ngẽmaca̱x taxucürüwa
ícharüda na ṯacü cuxna na chaxãxũca̱x",
nhaxgu chi tüxũ. 8—Rü pemaã nüxũ
chixu, rü ngẽma na tümamücü jiĩxũca̱x
rü tãũxũtáma ínarüda na ṯacü tüxna
naxãxũca̱x. Notürü tá ínarüda na tama
tanachixeweechaxũca̱x, rü tá tüxna
nanaxã i guxũma i ṯacü i tanaxwa̱xexũ.
9—Rü ngẽmaca̱x pemaã nüxũ chixu rü,
¡Naxca̱x ípeca̱ rü Tupana rü tá pexna
nanaxã! ¡Rü Tupanaca̱x peda̱x rü tá
nüxũ ipejangau! ¡Rü ĩã̱xwa: Tu tu tu
nhapegü, rü tá pexca̱x niwãxna i ĩã̱x!
10—Erü guxãma ja jíxema naxca̱x íca̱xe
rü tanajaxu, rü guxãma ja naxca̱x dauxe
rü nüxũ itajangau. Rü guxãma ja ĩã̱xwa:
Tu tu tu nhagüxe, rü tümaca̱x tá
niwãxna i ĩã̱x. 11—¿Rü nhuxãcü i wüxi i
pema na papagü peixĩxũ rü penena
penaxãxũ ja wüxi ja nuta ega põũca̱x
pexna nacaxgu, rü ẹxna wüxi i ãxtape
ega choxnica̱x pexna nacaxgu? 12—¿Rü
texé i petanüwa rü penena penaxã i
tuxchinawe ega wüxi ja otacharaũca̱x
pexna nacaxgu? 13—Rü ngẽma pema na
pechixecümachiréxũ notürü nüxũ

pecuax na nhuxãcü mexũ̃ i ãmare pexacügüna na pexãxũ̃, rü pemaã nüxũ̃ chixu rü Penatü ja Dauxũ̃gucü rü perü jexera tá nixĩ na pexna mexũ̃ naxãxũ̃. Rü guxãma ja jíxema Tupanaxũ̃tawa Naãẽ i Üünexũ̃cax íçaxe, rü tá tüxna nanaxã —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxũ̃ ngoxoarü poramaã puracüxũ̃ nawogüe

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14Rü Ngechuchu ínanataxüchi ga wüxi ga ngoxo ga wüxi ga jatüxũ̃ ngegaxẽẽxũ̃. Rü jexguma ínaxũxũ̃gu ga jema ngoxo rü guma jatü rü nidexa. Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nabaixãchiãẽgü ga jexguma jemaxũ̃ nadaugügu. 15Notürü nhuxre ga duũ̃xũ̃gü rü nhanagürügü: —Nhaã jatü i Ngechuchu, rü Beuchebú i ngoxogüarü ãẽxgacüarü poramaã nixĩ i ínanawoxũ̃ãxũ̃ i ngoxogü —nhanagürügü. 16Notürü ga togü rü nüxũ̃ naxügüchaũ̃, rü jemacax naxcax ínacagü ga nüxũ̃ na nawéaxũ̃ ga wüxi ga cuaxruũ̃ ga dauxũ̃cũ̃ãx na jemawa nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax rü ngoxi aixcuma Cristu jiĩxũ̃. 17Notürü nüma ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nacuaxama ga tacügu na naxĩnüẽxũ̃, rü jemacax nhanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma chi wüxi i nachiũ̃ãnecũ̃ãx i duũ̃xũ̃gü nügü itojegu rü nügütanüwa chitama nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxẽẽ. Rü ngẽxguma chi wüxi ja ĩcũ̃ãx nügümaã nuẽẽchagu rü nügü nadaixgu, rü nügü chitama naguxẽẽ. 18—¿Rü ngẽxguma chi Chataná nügümaãtama nuxgu, rü nügütama jamaxgu, rü nhuxãcü chi i ãẽxgacüecha jiĩxũ̃? Rü ngẽma nhacharügü i nhuxma erü pema choxũ̃ peixuxgu rü Beuchebúarü poramaã íchanawoxũ̃ i ngoxogü. 19—Notürü ngẽxguma chi Chatanáãrü poramaã íchanawoxũ̃gu i ngoxogü, rü perü ngúexũ̃gü rü chita Chatanáãrü poramaã ínanawoxũ̃ i ngoxogü. Rü ngẽmawa meã nüxũ̃ tacuax na pema rü ípetüexũ̃. 20—Notürü pemaã nüxũ̃ chixu rü aixcuma Tupanaãrü poramaã nixĩ i íchanawoxũ̃xũ̃ i ngoxogü. Rü ngẽmawa pexũ̃ nüxũ̃ chacuaxẽẽ na núma petanüwa nanguxũ̃ ja Tupana na ãẽxgacü jiĩxũ̃cax. 21—Rü ngẽxguma wüxi ja jatü ja poracü rü meãma nügü naxüxnegu rü nüxna nadaxgu ja napata, rü taxúetáma naxcax tangĩx i norü ngẽmaxũ̃ i napatawa ngẽxmaxũ̃. 22—Notürü ngẽxguma ínanguxgu i to i jatü i nüxũ̃ rüporamaẽxũ̃, rü nüxũ̃ najexeragu, rü tá nüxna nanapuxũ̃ ja naxne ja nügü namaã íjaporaãxũ̃ne, rü tá nüxna nanapuxũ̃ i guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃, rü tá najana. 23—Jíxema tama choxũ̃ ngechaũ̃xẽ rü chauchi taxai. Rü jíxema tama choxũ̃ rüngũ̃xẽẽ́xẽ na Tupanacax tajagagüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü chauxchawa tanangianexẽẽ.

Ngoxo ga taeguxũ̃chiga

(Mt 12.43-45)

24—Rü ngẽxguma wüxi i ngoxo rü wüxi ja jatüwa ínaxũxũ̃gu, rü dauxchitagu nananhaãne, rü naxcax nadau na ngextá na nangũ̃xũ̃. Rü ngẽxguma taxuguma nangũ̃ẽ́gagu, rü nügü ínicuax rü nhanagürü:

"Maneca naxcax tá chataegu ja jima jatü ga noxri nawa íchaxũxũchirécü", nhanagürü. 25—Rü ngẽxguma nataegugu, rü jima jatüxũ̃ inajangau na

nhama wüxi ja ĩ ja mexẽẽne rü meã nabixichinerüũ̃ na jiĩxũ̃. 26—Rü ínixũ rü naxcax najadau i to i 7 i ngoxogü i norü jexera i chixexũ̃. Rü guxũma i ngẽma ngoxogü rü wüxigu jima jatügu nachocu, rü ngẽxma naxãchiũgü. Rü ngẽxguma ja jima jatü rü noxriarü jexera nachixe —nhanagürü.

Taãẽ i aixcuma ixĩxũ̃chiga

27Rü jemaxũ̃ íjaxujane, rü wüxi ga ngecü rü duũ̃xũ̃gütanüwa tagaãcü ngĩgürügü: —Tataãẽ ja jíxema tügüanüwa cuxũ̃ jaxẽẽxẽ rü tügü nixũ̃wa cuxũ̃ maĩxẽ —ngĩgürügü. 28Notürü ga Ngechuchu rü nhanagürü: —Jexeraãcü tataãẽ ja jíxema nüxũ̃ ĩnüxẽ i Tupanaãrü ore rü naga ĩnüxẽ —nhanagürü.

Duũ̃xũ̃gü ga tama jaxõgüchaũ̃xũ̃ rü naxcax ínacagüama ga to ga cuaxruũ̃ ga Tupanaãrü poramaã üxũ̃

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29Rü nimuẽtanü ga duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃tawa ngutaquexegüxũ̃. Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga namaã na jadexaxũ̃. Rü nhanagürü: —Nhaã duũ̃xũ̃gü i nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ rü nichixecüma. Rü naxcax ínacagü i wüxi i cuaxruũ̃ i mexũ̃ i Tupanaãrü poramaã üxũ̃. Notürü Tupana rü wüxixicatama i cuaxruũ̃ tá nüxũ̃ nawex. Rü ngẽma nixĩ i cuaxruũ̃ ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Jonawa duũ̃xũ̃güxũ̃ nawéxũ̃ na nüxũ̃ nacuaxgüxũ̃cax na aixcuma Tupana jiĩxũ̃ ga guma jéma namucü. 30—Rü jexgumarüũ̃ ga Jona rü wüxi ga cuaxruũ̃ nixĩ naxcax ga Níniwecũ̃ã̃x ga duũ̃xũ̃gü, rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta nixĩ ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü na wüxi i cuaxruũ̃ tá jiĩxũ̃ naxcax i nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. 31—Rü ngẽxguma naãneãrü guxgu rü Tupana rü nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃güna nacaxgu i norü pecaduchigacax, rü ngĩma ga nuxcümaũ̃cü ga Chabaaneãrü ãẽxgacü tá íirüda rü tá íinaxuaxũ̃ i nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Jerü ngĩma rü jaxũ̃waxũ̃chi ne ixũ ga na ãẽxgacü ga Charumáũ̃xũ̃ naxĩnüxũ̃cax ga nhuxãcü poraãcü nüxũ̃ na nacuaxüchixũ̃. Notürü nhuxma nuã petanüwa nangẽxma i wüxi i Charumáũ̃ãrü jexera ixĩcü. 32—Rü ngẽxguma naãneãrü guxgu rü Tupana rü nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃güna nacaxgu norü pecaduchigacax, rü nuxcümaũ̃güxũ̃ ga Níniwecũ̃ã̃x ga duũ̃xũ̃gü rü tá ínarüdagü rü tá ínanaxuaxũ̃gü i nhamaũ̃cüü maxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Jerü nümagü ga Níniwecũ̃ã̃xgü ga duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ̃ ga jexguma Jona namaã nüxũ̃ ixuxgu ga Tupanaãrü ore. Notürü nhuxma nuã petanüwa nangẽxma i wüxi i Jonaãrü jexera ixĩxũ̃.

Taxüneãrü omüchiga

(Mt 5.15, 6.22-23)

33—Taxúema wüxi i omüwa tanangixichi rü nhuxmachi itajacux rü exna tacütüũgu tajaxücuchi. Notürü norü üchicaũ̃gu tanaxünagü na ngéma tüxũ̃ nabaxixũ̃cax ja jíxema duũ̃xẽgü ja jima ĩgu chocuxe. 34—Cuxetügü rü nhama wüxi i omürüũ̃ nixĩ i cuxunecax. Rü ngẽxguma ngẽma Tupana cuxũ̃

naxwa̱xexũca̱x cuda̱xgu, rü guxũma i
curü maxũ rü name. Notürü ngẽxguma
nhama i naãneãrü ngúchaũca̱x cuda̱xgu,
rü guxũma i curü maxũ rü chixexũwa
nangẽxma. 35—¡Meã cugüna nadau na
tama ẽãnexũxũ nanguxuchixũca̱x i
ngẽma ore i mexũ i cuxṹ ngẽxmaxũ, i
nhama wüxi i omürüũ ixĩxũ!
36—Ngẽxguma chi guxũ i curü maxũwa
nangẽxmagu i Tupanaãrü ngóonexũ rü
taxuwama nachixe̱xgu i curü maxũ, rü
meã chi nüxũ cucua̱x i Tupanaãrü
ngúchaũ nhama wüxi i omü i cuxũ
baxixũrüũ —nhanagürü.

Ngechuchu rü duũxũgüpe̱xewa ínanaxuaxũ ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37Rü jexguma nüxũ nachaxgu ga na
jadexaxũ ga Ngechuchu rü wüxi ga
Parichéu nüxna naxu ga napatawa na
jachibüxũca̱x. Rü jema Parichéupatawa
naxũ, rü norü mechaxũtawa najarüto na
nachibüxũca̱x. 38Rü jema Parichéu rü
na̱baixãchiãẽ ga jexguma Ngechuchuxũ
nada̱xgu na tama Tupanaca̱x
najauxme̱xiraãcüma na nachibüxũ jema
Muĩséarü mugü nüxũ ixuxũrüũ.
39Notürü nüma ga Cori ga Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ: —Pema i
Parichéugü rü nhama copu rü poratu i
düxétüwaxicatama ijaxuxũrüũ peixĩgü,
erü perü aixepewa i perü ĩnüwa rü nagu
perüxĩnüẽ i chixexũ rü nhuxãcü naxca̱x
na pengíxũ. 40—Pa Naẽchitamare
Maxẽxũx, ¿tama e̱xna nüxũ pecua̱x na
guma Tupana ga naxücü i ngẽma tórü
düxétüxũnewa ngẽxmaxũ, rü gumatama
jiĩxũ ga naxücü ga tórü maxũ i tórü
aixepewa ngẽxmaxũ? 41—Rü name nixĩ
i Tupanana penaxã i perü maxũ na
aixcuma naxca̱x pemaxẽxũca̱x. Rü
ngẽmaãcü tá peme i guxũwama.
42—Notürü wüxi i ngechaũ nixĩ i
pexca̱x, Pa Parichéugüx, erü pema rü
perü ngẽmaxũwa rü meã Tupanana
penaxã i ngẽma noxrü ixĩxũ, notürü
perü maxũwa rü tama aixcuma naga
pexĩnüẽ rü tama nüxũ pengechaũ. Rü
marü name na perü ngẽmaxũwa
Tupanana penaxãxũ i ngẽma noxrü
ixĩxũ. Notürü perü maxũwa rü ta
penaxwa̱xe i meã naga na pexĩnüẽxũ rü
nüxũ na pengechaũxũ. 43—Rü wüxi i
ngechaũ nixĩ i pexca̱x, Pa Parichéugüx,
erü pema rü pexṹ nangúchaũ i
ãẽxgacüchicagüwa na perütogüxũ i
ngutaque̱xepataũgüwa. Rü penaxwa̱xe
na nhama ãẽxgacüxũ rümoxẽxũrüũ na
meã pexũ namoxẽgüxũ i duũxũgü i
ĩãnemaũgüwa. 44—Rü wüxi i ngechaũ
nixĩ i pexca̱x, erü nhama juetamaũgü i
tama nüxũ idauxũ i duũxũgü
naẽchitamare naẽtüwa chopetüxũrüũ
peixĩgü. Erü woo perü düxétüwa peime,
notürü aixepewa i peãẽwa rü poraãcü
pechixe —nhanagürü ga Ngechuchu.
45Rü wüxi ga ngúexẽẽruũ ga Muĩséarü
mugüwa ngu̱xẽẽtaexũ, rü Ngechuchuxũ
nangãxũ rü nhanagürü: —Pa
Ngúexẽẽruũ Pa Ngechuchux, rü ngẽma
na ngẽma nhacuxũ, rü toma rü toãẽwa
nangu̱x —nhanagürü. 46Notürü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ: —Wüxi
i ngechaũ nixĩ i pexca̱x, Pa
Ngúexẽẽruũgü i Muĩséarü Mugüwa
Ngu̱xẽẽtaegüxũx, erü poraãcü penamu i

duũxũgü na naga naxĩnüẽxũcax̱ i ngẽma
Muĩséarü mugü i guxchaxũ i pematama
bai i íraruwa naga pexĩnüẽchaũxũ.
47—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i pexcax̱,
erü pejamexẽẽgü i tümamaũgü ga
guxema nuxcümaũgüxe ga Tupanaãrü
orearü uruũgü ga perü o̱xigü tüxũ d̲aixe.
48—Rü ngẽmawa nüxũ tacuax̱ na pema
rü ta ipexãgüxũ nawa ga jema chixexũ
ga perü o̱xigü ügüxũ. Jerü nümagü rü
tüxũ nadai ga guxema Tupanaãrü
orearü uruũgü, rü nhu̱xma i pema rü
pejamexẽẽgü i tümamaũgü. 49—Rü
jemacax̱ nixĩ ga Tupana ga nhaxũ:

> "Ngẽma duũxũgütanüwa tá
> chanamugü i chorü orearü
> uruũgü rü chorü orearü
> ngeruũgü. Notürü ngẽma
> duũxũgü i chixexũgü rü tá
> nanadai i nümaxũ rü togüxũ rü
> tá nachixewegü rü tá nawe
> ningẽxũtanü",

nhaxũ ga Tupana. 50-51Rü nhanagürü ga
Ngechuchu: —Rü pemaã nüxũ chixu rü
Tupana tá najapeguãchixẽẽ i pema i
nhu̱xma maxẽxẽ erü pema rü ta perü
o̱xigücümagu pexĩ. Nümagü rü
noxritama naãneãrü ügügumama rü
nanadai ga muxũma ga Tupanaãrü
orearü uruũgü. Rü nüxĩra najamax̱gü ga
Abéu rü gumawena najadaietanü ga
muxũma ga togü nhu̱xmata Zacaría ga
tupauca ga taxũnegu jamax̱güãcüwa
nangu. Rü guxũma ga jema orearü
uruũgü ga perü o̱xigü d̲aixũcax̱ rü
Tupana tá pexna naca, erü pema rü ta
perü o̱xigürüũtama peixĩgü rü tama
nüxũ perüxoechaũ i ngẽma chixexũ i
pexüxũ. 52—Rü wüxi i ngechaũ nixĩ i
pexcax̱, Pa Ngúexẽẽruũgü i Muĩséarü
Mugüwa Ngu̱xẽẽtaegüxũx, erü
duũxũgüchaxwa ipejacu̱x i Tupanaãrü
ore i aixcuma ixĩxũ i pematama tama
peixõgüxũ. Rü nüxna penachu̱xu i togü i
duũxũgü i aixcuma jaxõgüchaũxũ na
nümagü rü ta tama jaxõgüãxũcax̱
—nhanagürü ga Ngechuchu. 53-54Rü
jexguma Ngechuchu jema nhaxgu, rü
jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü
mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ rü jema
Parichéugü rü poraãcü Ngechuchumaã
nanuẽ. Rü inanaxügü ga nüxna na
nacagüexũ naxcax̱ ga muxũma ga ore ga
guxchaxũmaã na jemaãcü chi nüxũ
ijangaugüxũcax̱ ga ore ga chixexũ na
jemamaã norü ãẽxgacügüxũtawa
Ngechuchuxũ íjaxuaxũgüxũcax̱.

Ngechuchu nanangúexẽẽ na tama namexũ na duũxũgüpe̱xewa meã imaxnetaxũ notürü taãẽwa rü chixexũgu rüxĩnüxũ

12 1Rü joxni jexma
nangutaque̱xegü ga muxũchixũ
ga duũxũgü. Rü jema na
namuxũchixũcax̱ rü düxwa nügücutüwa
ningagüetanü ga duũxũgü. Rü
Ngechuchu inanaxügü ga norü
ngúexũgümaãxĩra na jadexaxũ, rü
nhanagürü: —¡Pexuãẽgü naxcax̱ i
Parichéugü! Erü duũxũgüpe̱xewa meã
namaxẽneta notürü naãẽwa rü
chixexũgu narüxĩnüẽ. 2—Notürü
guxũma i t̲acü i wüxie cúãcü üxũ rü tá
nango̱xoma. Rü guxũma i t̲acü iicúxũ rü
jixcüra rü tá duũxũgü nüxũ
nacuax̱güama. 3—Rü ngẽmacax̱ guxũma
i ngẽma ore i ẽãnexũwa cúãcü nüxũ
peixuxũ rü jixcüra rü tá nango̱xoma rü
guxũ i duũxũgü tá nüxũ naxĩnüẽ. Rü

ngẽma ore i ucapuarü aixepewa cúãcü
nüxũ̃ peixuxũ̃, rü jixcüra rü guxãpẽxewa
tá nüxũ̃ nixugügü i duũ̃xũ̃gü.

Name nixĩ na Tupanaxũ̃ imuũ̃ẽxũ̃
(Mt 10.26-31)

4—Rü ngẽmacãx i pemax, Pa
chamücügüx, rü pemaã nüxũ̃ chixu rü
¡tama nüxũ̃ pemuũ̃ẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
pexũ̃ daixchaũ̃xũ̃! Erü
taxünexũ̃xĩcatama nimãxgü, notürü
taxucürüwama taãẽxũ̃ nimãxgü.
5—Notürü pemaã tá nüxũ̃ chixu na
texéxũ̃ tá na pemuũ̃ẽxũ̃. ¡Nüxũ̃ pemuũ̃ẽ
ja Tupana! Erü nüma nüxṹ nangẽxma i
pora na jamáãxũ̃cãx i pexene, rü
ngẽxgumarüũ̃ ta na napocuãxũ̃cãx i
peãẽ i ngextá ñgoxogüxũ̃ ínapocuxũ̃gu.
¡Rü jimaxũ̃ tá nixĩ i pemuũ̃ẽxũ̃!
6—¿Tama ẽxna taxretachinü i
dĩẽruxacügu namaã petaxe i
wüximẽẽxpũx i werixacügü? Notürü
Tupana rü tama tüxũ̃ inajarüngüma ja
jíxema werixacüãxgü, rü bai ja wüxi.
7—Rü woo i pejaegü rü Tupana nüxũ̃
nacuãx na nhuxre i pejae ngẽxmaxũ̃. Rü
ngẽmacãx, ¡tãṹ i pexoegaãẽgüxũ̃! Erü
pema rü muxũ̃ma i werixacügüarü
jexeraxũ̃chi pexũ̃ nangechaũ̃ ja Tupana.

Jíxema duũ̃xũ̃güpẽxewa tügü
ixuxe na Ngechuchu ja
Cristuarü duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃
(Mt 10.32-33, 12.32)

8—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü guxãma
ja texé i nhama i naãnewa
duũ̃xũ̃güpẽxewa tügü ixuxe na chorü
duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃, rü chama i Tupana Nane na
duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü napẽxewa i
Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü i
dauxũ̃cũ̃ãx rü tá tüxũ̃ chixu na chorü
duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃ i tümax. 9—Notürü texé ja
nhama i naãnewa duũ̃xũ̃güpẽxewa tügü
ixuxe na tama chorü duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃, rü
chama rü tá ta napẽxewa i Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ãx rü tá tüxũ̃
chixu na tama chorü duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃ i
tümax. 10—Rü guxãma ja texé ja chixri
chauchiga idexaxe i chama i Tupana
Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü Tupana tá
tüxṹ nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma. Notürü
texé ja Tupanaãẽ i Üünexũ̃chiga chixri
idexaxe, rü Tupana rü tãũxũ̃táma tüxṹ
nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma. 11—Rü
ngẽxguma duũ̃xũ̃gü
ngutaquẽxepataũ̃güwa rü ẽxna
ãẽxgacügüpẽxewa pexũ̃ nagagügu na
pexũ̃ napocuexũ̃cãx, rü ¡tãṹ i
pexoegaãẽgüxũ̃ na ẽacümaã tá
penangãxũ̃xũ̃ rü ẽxna ẽacüxũ̃ tá namaã
na peixuxũ̃! 12—Erü ngẽxguma nawa
nanguxgu na peidexagüxũ̃, rü Tupanaãẽ
i Üünexũ̃ tá pexũ̃ nangũxẽẽ na ẽacüxũ̃ tá
namaã peixuxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Wüxi i ãũcümaxũ̃ nixĩ na
imuãrü dĩẽruãxũ̃

13Rü jema duũ̃xũ̃gütanüwa rü wüxi ga
jatü Ngechuchuxũ̃ nhanagürü: —Pa
Ngúexẽẽruũ̃x, ¡namaã nüxũ̃ ixu ja
chaueneẽ rü choxna naxãã i ngẽma
chaunatü ga jucüarü ngẽmaxũ̃ i choxna
üxũ̃! —nhanagürü. 14Notürü Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa Jatüx, ¿texé
perü ãẽxgacüxũ̃ choxũ̃ tingucuchixẽẽ na
chajatojexũ̃cãx i ngẽma penatüarü
ngẽmaxũ̃? —nhanagürü. 15Rü
nhanagürü ta ga Ngechuchu: —¡Pexuãẽ
na tama pexṹ nangúchaũ̃xũ̃cãx i

togüarü ngẽmaxũ̃! Erü wüxi i duũ̃xũ̃ rü
tama ngẽma na namuãrü
ngẽmaxũ̃ãxũ̃cax nixĩ i najauxãxũ̃ i norü
maxũ̃ i taguma gúxũ̃ —nhanagürü. 16Rü
jexguma wüxi ga ore ga cuaxruũ̃xũ̃
namaã nixu, rü nhanagürü: —Najexma
ga wüxi ga jatü ga muãrü dĩẽruãcü, rü
guxũ̃ma ga jema nanetügü ga naãnegu
natogüxũ̃ rü meãma nüxũ̃ nixo. 17—Rü
guma jatü rü nagu narüxĩnü rü naãẽwa
nhanagürü:

"¿Tacü tá chaxüxũ̃ i nhuxmax? Erü
nataxuma i chorü nachica i ngexta
namaã na changuxũ̃xũ̃ i chaunetügüarü
o", nhanagürü. 18—Rü naãẽwa
nhanagürü:

"Marü nüxũ̃ chacuax na tacü tá
chaxüxũ̃. Rü nagu tá chapogü ja
guxũ̃nema ja chorü ĩpatagü ga nagu
namaã changuxũ̃ne ga chaunetügüarü o.
Rü náĩ ja taxüragüne tá chaxü na
ngẽxma namaã changuxũ̃xũ̃cax i
guxũ̃ma i chaunetügüarü o rü guxũ̃ma i
chorü ngẽmaxũ̃gü. 19—Rü ngẽxguma
marü namexgu i guxũ̃ma, rü chaugümaã
tá nhacharügü: 'Nhuxma rü tá
icharüngũ̃ rü meã tá chachibü rü meã
chaxaxe rü ngẽmaãcü tá chataãẽ. Erü
namuxũchi i chorü ngẽmaxũ̃gü, rü
mucüma ja taunecü tá choxũ̃ natai',
nhacharügü tá chaugümaã". 20—Notürü
Tupana rü nhanagürü guma jatüxũ̃:

"Pa Jatüx, cungẽãẽmare i cuma erü
nhama i chütaxũ̃gu tátama cuju. Rü
ngẽma curü ngẽmaxũ̃gü i namaã
cunguxũ̃xũ̃, rü ¿texéarü tá nixĩ i
ngẽxguma?" nhanagürü ga Tupana.
21—Rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta namaã
nangupetü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nügücaxtama norü ngẽmaxũ̃gümaã
nguxũ̃xũ̃ rü tama nügü ímexẽẽxũ̃ i
Tupanapexewa —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Tupana rü naxãcügüna nadau
(Mt 6.25-34)

22Rü jemawena rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nhanagürü ga Ngechuchu: —Pemaã nüxũ̃
chixu ¡rü tãũ̃ i pexoegaãẽgüxũ̃ naxcax i
tacü tá na pengõxũ̃ rü tacümaã tá na
peixãxchiruxũ̃! 23—Erü perü maxũ̃ rü
õnaãrü jexera nixĩ, rü pexene rü
naxchiruarü jexera nixĩ. 24—¡Dücax
penangugü i werigü i tama toegüchiréxũ̃,
rü tama nanetüarü o ibuxgüxũ̃, rü
ngepatagüxũ̃ na ngexta namaã
nanguxũ̃güxũ̃cax i norü õna! Notürü
Tupana rü nanaxüwemü. Rü pema rü
Tupanacax rü poraãcü guxũ̃ma i
werigüarü jexera peixĩgü. 25—Rü
taxuwama name na pexoegaãẽgüxũ̃. Erü
taxucürüwama wüxie i pema rü pegütama
ipemaxãchixẽẽ ngãxũ̃ ja metrugu ega woo
poraãcü naxcax pexoegaãẽgügu. 26—Rü
ngẽxguma tama pemaã nanguxũ̃ i ngẽma
íraxũ̃ rü taxucürüwama pegütama
ipemaxãchixẽẽ ega woo naxcax
pexoegaãẽgügu, rü ¿tüxcüũ̃ i ngẽxguma
rü ta tacü i togü i ngẽmaxũ̃gücax
pexoegaãẽgüxũ̃? 27—¡Dücax penangugü i
putüragü na nhuxãcü najaexũ̃ i nachacu!
Rü tama napuracüexũ̃, rü tama nügü
üxchirugüxũ̃. Notürü woo guma ãẽxgacü
ga Charumáũ ga na namexẽchixũ̃ ga
naxchiru rü taguma wüxi ga
putürachacuarü mexũ̃rüũ̃ nixĩ. 28—Rü
marü nüxũ̃ pedau i nhuxãcü Tupana na
nangaxãẽxũ̃ i putüragü i nhuxma
naãnewa rüxügümarexũ̃ notürü moxũ̃ rü
marü taxuxũ̃. Rü ngẽxguma Tupana

ngẽmaãcü nangaxãẽgu i putüragü rü
pema rü tá ngẽmaãrü jexera pexchiru
pexna naxã, Pa Duũxũgü i Íraruwatama
Jaxõgüxũx. 29—Rü ngẽmacax tama name
i pexoegaãẽ naxcax i tacü tá na pengõxũ
rü tacü tá na peixaxüxũ. 30—Erü nhama i
naãnecũãx i duũxũgü rü naxcax nadaugü i
guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuxũ.
Notürü pema rü pexũ nangẽxma ja Penatü
ja Tupana ja nüẽchama nüxũ cuácü na
pexũ nataxuxũ i guxũma i ngẽma. 31—Rü
ngẽmacax narümemaẽ nixĩ na Tupanaãrü
ngúchaũcax pedaugüxũ na perü ãẽxgacü
jiĩxũcax. Rü nhuxmachi nüma rü tá pexna
nanaxã i guxũma i tacü i pexũ taxuxũ.

Nhuxãcü tüxũ nangẽxma i tórü ngẽmaxũgü i dauxũguxũ i naãnewa
(Mt 6.19-21)

32—¡Tãũ i pemuũẽxũ, Pa Chauxacügüx!
Pema rü noxretama peixĩgü notürü
Penatü ja Tupana rü norü ngúchaũ nixĩ na
pexna naxããxũ i pechica i ngextá nüma
ãẽxgacü íjiĩxũwa. 33—¡Rü namaã petaxe i
perü ngẽmaxũgü rü togü i duũxũgü i nüxũ
nataxuxũna penaxã i ngẽma dĩẽru! Rü
ngẽmaãcü tá pegüxũ penangẽxmaxẽẽ i
perü ngẽmaxũgü i taguma pexũ ngauxũ
rü taguma gúxũ i dauxũguxũ i naãnewa i
ngextá tama íjaxücuxũwa i ngítaxáxũ rü
naweane tama ínachixexẽẽxũwa. 34—Erü
ngextá ínangẽxmaxũwa i perü
ngẽmaxũgü, rü ngẽxma nixĩ i
perüxĩnüẽxũ.

Name nixĩ i jigü ítamexẽẽgü naxũpa na ínanguxũ ja Cristu

35—¡Rü ípememare namaã i perü
omügü i naĩgüxũ! 36—Rü name nixĩ i wüxi
i coriarü duũxũgü i ímemaregüxũrüũ na
peixĩgüxũ. Rü penaxwaxe na nhama
duũxũgü i ĩãxwa norü corixũ
nanguxẽẽgüxũrüũ na peixĩgüxũ. Rü
ngẽxguma norü cori rü wüxi i ngĩgüarü
petawa ne naxũxgu rü: Tu tu tu nhaxgu, rü
paxa naxcax najawãxnagü i ĩãx. 37—Rü
nataãẽgü i ngẽma coriarü duũxũgü ega
inadauegu i ngẽxguma ínanguxgu i norü
cori. Rü pemaã nüxũ chixu rü ngẽma cori
rü norü mechawa tátama nanatogüxẽẽ i
ngẽma norü duũxũgü i nüxũ
ínanguxẽẽgüxũ, rü nüma tátama ngẽma
norü duũxũgüxũ inaxüwemü. 38—Rü woo
ngãxũcüü ínanguxgu rü exna marü
jangunechaũgu rü nataãẽgü i ngẽma
coriarü duũxũgü ega inadauegu i
ngẽxguma ínanguxgu i norü cori. 39—Rü
ngẽxguma chi wüxi ja ĩãrü jora nüxũ
cuaxgu na nhuxguacü ínanguégaxũ i
ngítaxáxũ, rü tau chima nape. Rü chi
nüxna nadau ja napata na tama
jawãxnaãxũcax rü tama na nüxũ
nangíxũcax. 40—Rü pema rü ta penaxwaxe
na ípememarexũ. Erü ngürüãchi tama
nagu íperüxĩnüẽjane tá íchangu i chama i
Tupana Nane na duũxũxũ chiĩxũ
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga duũxũ ga meã norü coriga ĩnüxũ rü to ga tama meã norü coriga ĩnüxũchiga
(Mt 24.45-51)

41 Rü jexguma ga Pedru rü
Ngechuchuna naca rü nhanagürü: —Pa
Corix, ¿toxcaxicatama exna nixĩ i nhaã
ore i cuaxruũ i tomaã nüxũ cuixuxũ, rü
exna guxũ i duũxũgücax jiĩxũ?
—nhanagürü. 42 Rü nhanagürü ga Cori
ga Ngechuchu: —¿Texé tiĩxũ ja jíxema
tümaãrü coriarü duũxẽ ja aixcuma

janguxẽẽxẽ rü meã tümaãẽxũ̃ cuáxe?
¿Tama ẽxna jíxema tiĩxũ̃ ja tümaãrü cori
tüxna ãgaxe na meã nüxna tadauxũ̃cãx
rü meã ngoragu tanachibüexẽẽxũ̃cãx i
norü duũ̃xũ̃gü? 43—Rü tataãẽ ja jíxema
coriarü duũ̃xẽ i ngẽxguma ínanguxgu i
tümaãrü cori rü tüxũ̃ íjangueũ̃gu na
meãma ítanaxüxũ̃ i ngẽma puracü i nagu
tüxũ̃ namuxũ̃. 44—Rü aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü ngẽma tümaãrü cori rü tá
guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃güarü daruũ̃xũ̃
tá tüxũ̃ nixĩxẽẽ. 45-46—Notürü ngẽxguma
chi ngẽma duũ̃xũ̃ nagu rüxĩnügu rü norü
cori rü tama paxa na ínanguxũ̃, rü
inaxügüãgu na chixri namuãxũ̃ i
natanüxũ̃gü i jatüxũ̃gü rü ngexũ̃gü, rü
peta naxũ̃xgu rü nachibüxgu, rü
naxaxegu, rü nügü nangãxẽẽgu, rü
ngürüãchi ngẽma ngunexũ̃ rü ngẽma
ngora i tama nagu ínanguxẽẽãxũ̃gu tá
ínangu i norü cori. Rü poraãcüxũ̃chi tá
nanapocu ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama norü
coriga ĩnüẽxũ̃xũ̃ napocuexũ̃rüũ̃. 47—Rü
ngẽma coriarü duũ̃xũ̃ i nüxũ̃ cuãxchiréxũ̃
na tacü nanaxwãxexũ̃ i norü cori, notürü
tama nügü ímexẽẽxũ̃ rü tama norü
coriga ĩnüxũ̃, rü tá poraãcü nanaçuaxi.
48—Notürü ngẽma coriarü duũ̃xũ̃ i tama
nüxũ̃ nacuáãcüma chixri norü coriga
ĩnüxũ̃, rü chixexũ̃ üxũ̃, rü tá íraruwaxüra
nanaçuaxi. Rü texé ja Tupana muxũ̃ma
tüxna ãxẽ, rü muxũ̃cãxtáma tüxna naca.
Rü texé ja muxũ̃na tüxũ̃ nadauxẽẽxẽ rü
tá jexeraãcü tüxna naca.

Ngechuchugagu nixĩ i jatojexũ̃ i duũ̃xũ̃gü

(Mt 10.34-36)

49—Núma chaxũ na nhama i naãnewa
duũ̃xũ̃güxũ̃ chidauchitanüxẽẽxũ̃cãx. Rü
chierü aixcuma marü jadauchitanügu.
50—Rü chama rü tá poraãcü ngúxũ̃
chinge, rü chanaxixãchiãẽ nhuxmatáta
jangu i ngẽma. 51—Rü tama name i
nagu perüxĩnüẽ na núma chaxũxũ̃ na
guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü wüxigu
naxĩnüẽxũ̃cãx. Notürü pemaã nüxũ̃
chixu rü núma chaxũ na chaugagu
jatojexũ̃cãx i duũ̃xũ̃gü. 52—Erü
nhaãwena ega wüxi ja ĩpatawa
nangẽxmagu i wüximẽẽxpüx i duũ̃xũ̃gü,
rü tamaẽxpüx tá choxũ̃ najaxõgü rü
taxre i tama, rü ẽxna taxre tá choxũ̃
najaxõgü rü tamaẽxpüx i tama. 53—Rü
wüxi i papa tá najaxõ rü nane rü
tãũxũ̃táma najaxõ, rü ẽxna nane tá
najaxõ notürü nanatü i tama. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta wüxi i mama tá ijaxõ
rü ngĩxãcü rü tãũxũ̃táma ijaxõxchãũ̃, rü
ẽxna ngĩxãcü tá ijaxõ rü ngĩẽ rü
tãũxũ̃táma ijaxõxchãũ̃. Rü wüxi ja ngĩxẽ
tá ijaxõ rü ngĩneãx rü tãũxũ̃táma ijaxõ,
rü ẽxna ngĩneãx tá ijaxõ rü ngĩxẽ rü
tãũxũ̃táma ijaxõ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Cuãxruũ̃gü i nachiga i tacü tá nangupetüxũ̃

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54Rü Ngechuchu nhanagürü ta nüxũ̃
ga duũ̃xũ̃gü: —Ngẽxguma nüxũ̃
pedãxgu na naxẽãchianexũ̃, rü nagu
perüxĩnüẽ tá na napuxũ̃. Rü aixcuma
ngẽmaãcü nixĩ. 55—Rü pema nüxũ̃
pecuãx na nhuxãcü penangugüxũ̃ ja
buanecü, rü ngẽmaãcü nüxũ̃ pecuãx rü
tá na nanguxetüxũ̃. Rü aixcuma
ngẽmaãcü nixĩ. 56—Pa Duũ̃xũ̃güx, pema
rü togü i duũ̃xũ̃güpẽxewa meã
pemaxẽneta, notürü peãẽwa rü

chixexũ̃gu perüxĩnüẽ. Pema nüxũ̃
pecuax na nhuxãcü penangugüxũ̃ ega tá
napuxgu rü exna tá nanguxetügu. ¿Rü
nhuxãcü i nhuxma i tama nüxũ̃ pecuáxũ̃
na Tupana jiĩxũ̃ ja petanüwa ngucü?

**Name nixĩ na curüngüxmüxũ̃
namaã i curü uwanü**
(Mt 5.25-26)

57—Rü tüxcüũ̃ tama nüxũ̃ pecuáxchaũ̃
i ngẽma nama i mexũ̃ i Tupana pexũ̃́
naxwaxexũ̃ na nagu pexĩxũ̃. 58—Rü
ngẽxguma chi wüxie wüxi i ngetanücax
cuxũ̃ íxuaxũ̃gu rü ãẽxgacüxũ̃tawa cuxũ̃
tagaxgu, rü name nixĩ i namawatama
tüxũ̃ icujarüngüxmüxẽẽ na tama
ãẽxgacüpexewa cuxũ̃ tagaxũ̃cax. Erü
wüxicana na ãẽxgacüxũ̃tawa cunguxũ̃
rü ãẽxgacü tá purichíagüna cuxũ̃ namu.
Rü purichíagü tá cuxũ̃ napocu. 59—Rü
cumaã nüxũ̃ chixu rü ngẽxma
pocuchicagu tá curüxãũ̃x nhuxmatáta
ngĩxũ̃ cuxütanü i guxcü i dĩẽru i nüxũ̃́
ngĩxũ̃ cungetanücü. [Rü aixcuma
ngẽxgumarüũ̃ tá cumaã nanaxü ja
Tupana ega tama namaã cunamexẽẽxgu
i curü maxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.]

**Wüxi i mexũ̃ nixĩ na nüxũ̃ rüxoexũ̃ i
tacüma i chixexũ̃**

13 1Rü jexgumatama
Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga
nhuxre ga duũ̃xũ̃gü. Rü Ngechuchumaã
nüxũ̃ nixugü ga na nhuxãcü ãẽxgacü ga
Piratu namuxũ̃ ga norü churaragü na
nadaiãxũ̃cax ga nhuxre ga jatügü ga
Gariréaanecũ̃ãx ga jexguma jema jatügü
rü Tupanacax carneru nadaixgu tupauca
ga taxũ̃newa. 2Rü Ngechuchu nüxna
naca rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Pema nagu
perüxĩnüẽgu rü jemaãcü nüxũ̃
nangupetü ga jema jatügü, jerü jema
togü ga Gariréaanecũ̃ãxãrü jexera
nipecaduãxgü? 3—Pemaã nüxũ̃ chixu rü
tama nixĩ. Rü ngẽxguma chi pema rü
tama nüxũ̃ perüxoegu i pecüma i
chixexũ̃, rü guxãma i pema rü tá ta
ipejarütauxe. 4—¿Rü exna pema nagu
perüxĩnüẽgu rü guxũ̃ ga
Jerucharéũcũ̃ãxãrü jexera nipecaduãxgü
ga jema 18 ga jatügü ga juexũ̃ ga
jexguma Chiruéwa jexmaxũ̃ ga
dauxũ̃taechica naẽ́tü rüngutaũ̃gu?
5—Pemaã nüxũ̃ chixu rü tama nixĩ. Rü
ngẽxguma chi pema rü tama nüxũ̃
perüxoegu i pecüma i chixexũ̃, rü
guxãma i pema rü tá ta ipejarütauxe
—nhanagürü ga Ngechuchu.

**Cuaxruũ̃ ga Nanetü ga figuera ga
ngearü õṍxũ̃gu ixuxũ̃**

6Rü jexguma ga Ngechuchu rü wüxi
ga ore ga cuaxruũ̃wa namaã nüxũ̃ nixu
na nhuxãcü jaxna duũ̃xũ̃gümaã,
naxĩnüxũ̃, rü nhanagürü: —Wüxi ga jatü
nüxũ̃́ najexma ga wüxi ga nanetü ga
figuera ga norü naãnegu natoxũ̃. Rü
ínajadau rü ngoxi naxõṍ, notürü
taxuũma ga norü oxũ̃ inajangau. 7—Rü
jemacax jema norü duũ̃xũ̃ ga norü
naãnena dauxũ̃xũ̃ nhanagürü:
“Dücax, tamaẽxpüx ja taunecü
guxũ̃guma íchajadauxũ̃ i nhaã nanetü, rü
taguma naxo. Rü ngẽmacax chanaxwaxe
na cujadaxüchixũ̃ na tama notücaxma
nuã naãnewa naxíaneãxũ̃cax”,
nhanagürü nüxũ̃. 8—Notürü ga jema
norü duũ̃xũ̃ ga norü naãnena dauxũ̃, rü
norü corixũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü:

“Pa Corix, ¡nüẽtama dama
taunecüxicatama nangẽmax̱! Rü tá
chanaxaimüãnepṹne rü
waxmüãnexũ̃maã tá chanagüpṹne.
9—Rü bexmana ngẽxguma rü tá naxo.
Notürü ngẽxguma tãũxũ̃táma naxo̱xgu
rü tá chajadaxüchi”, nhanagürü.

**Ngechuchu rü ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu ngĩxcax̱ najataanexẽẽ
ga wüxi ga ngecü ga pücax̱wecü**

10Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu rü Ngechuchu nangu̱xẽẽtae
ga wüxi ga ngutaque̱xepataũ̃wa. 11Rü
jéma ijexma ga wüxi ga ngecü ga 18 ga
taunecü id̲aawecü. Rü ipücax̱we jerü
wüxi ga n̲goxo ngĩxũ̃ napücax̱wexẽẽ, rü
taxuacüma ijarüwe̱xãchi. 12Rü jexguma
Ngechuchu ngĩxũ̃ dax̱gu rü ngĩxcax̱
naca, rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Pa Ngecüx,
nhu̱xma rü marü cuxcax̱ nitaane i curü
d̲aawewa —nhanagürü. 13Rü jexguma
rü ngĩxũ̃ ningõgü, rü jexgumatama
ijarüwe̱xãchametümüxũ̃, rü inaxügü ga
Tupanaxũ̃ na jacuax̱üũ̃xũ̃. 14Notürü
jema ngutaque̱xepataũ̃ãrü ãẽxgacü rü
nanu, jerü Ngechuchu rü ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu ngĩxũ̃ narümexẽẽ ga jema
nge. Rü jemacax̱ ga jema ãẽxgacü rü
nhanagürü duũ̃xũ̃güxũ̃: —Nangẽxma i 6
i ngunexũ̃ i nagu namexũ̃ na
ipuracüexũ̃. Rü ngẽma ngunexũ̃gügu
nixĩ i namexũ̃ na nuã pexĩxũ̃ na pegü
pejarümexẽẽgüxũ̃cax̱ rü tama i
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu —nhanagürü.
15Rü jexguma ga Cori ga Ngechuchu rü
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa
Duũ̃xũ̃güx, pema rü togü i
duũ̃xũ̃güpe̱xewa meã pemaxẽneta,
notürü peãẽwa rü chixexũ̃gu perüxĩnüẽ.
¿Tama e̱xna guxã i pema rü
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu pejawẽxũ̃ i
perü woca rü e̱xna perü cowaru na
pejaxaxexẽẽgüxũ̃cax̱? 16—Rü nhaã
ngecü rü Abrã́ũtanüxũ̃ ijixĩ, rü Chataná
rü 18 ja taunecü ngĩxũ̃ nachixexẽẽ
namaã i nhaã d̲aawe. ¿Rü taux e̱xna i
namexũ̃ na ngĩxcax̱ chajataanexẽẽxũ̃ i
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu? —nhanagürü.
17Rü jexguma jema nhaxgu ga
Ngechuchu, rü guxũ̃ma ga norü
uwanügü rü poraãcü naxãneẽ. Notürü
guxũ̃ma ga togü ga duũ̃xũ̃gü rü
nataãẽgü ga jexguma nüxũ̃ nadaugügu
ga jema mexũ̃gü ga Ngechuchu üxũ̃.

Cuax̱ruũ̃ ga motachachiregu ixuxũ̃
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18Rü nhanagürü ga Ngechuchu:
—¿Nhuxãcü nixĩ i ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja
Tupana, rü nanhuxraũ̃xũ̃ i nüma
ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa? ¿Rü t̲acügu tá
chanangu? 19—Maneca wüxi ja
motachachire ja wüxi ja jatü naãnegu
toxũ̃nerüũ̃ nixĩ. Rü woo
naxíraxüchichire̱x ja naxchire notürü
narüxü, rü naja nhu̱xmata wüxi i nanetü
i taetaxũ̃ nixĩ. Rü ngẽmacax̱ i werigü rü
natanügu nixüachiãũ̃ —nhanagürü.

**Cuax̱ruũ̃ ga põũ̃ãrü
puxẽẽruũ̃gu ixuxũ̃**
(Mt 13.33)

20Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu:
—¿Nhuxãcü nixĩ i Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa? ¿Rü t̲acügu tá chanangu?
21—Rü põũ̃ãrü puxẽẽruũ̃rüũ̃ nixĩ na
guxũ̃wama nanguxũ̃. Erü wüxi i ngecü
rü íraxũ̃tama i põũ̃ãrü puxẽẽruũ̃maã
inaxüéũ̃ i taxũ̃ i ngĩrü põũ̃chara. Rü

ngẽma põũãrü puxẽẽruũ̃ rü woo naxíra rü najapuxẽẽ i guxũ̃ma i ngĩrü põũchara —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ĩã̱x i íraxũ̃chiga
(Mt 7.13-14, 21-23)

22Rü inixũchigü ga Ngechuchu ga Jerucharéũ̃wa na naxũxũ̃. Rü jexguma namagu jaxũxgu rü ĩãnegüwa rü ĩãnexãcügüwa nixüpetüchigü, rü jéma najangúexẽẽtanü ga duũ̃xũ̃gü. 23Rü wüxi ga duũ̃xũ̃ nüxna naca rü nhanagürü: —Pa Corix ¿noxretátama nixĩ i ngẽma najauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃? —nhanagürü. Rü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü: 24—Dauxũ̃guxũ̃ i naãneãrü ĩã̱x rü naxíraxũ̃chi. ¡Rü paxa naxca̱x pedau na nawa peichocuxũ̃ca̱x! Erü pemaã nüxũ̃ chixu rü muxũchixũ̃ma i duũ̃xũ̃gü tá nüxṹ nangúchaũ̃ na nawa jachocuxũ̃, notürü tãũxũ̃táma nawa nichocu. 25—Erü ngẽxguma ĩãrü jora marü nawãxtagu i ĩã̱x, rü pema i düxétüwa ngẽxmagüxe rü tá penatutuá̱ũ̃. Rü nhaperügügü tá:

"Pa Corix, ¡paxa toxca̱x jawãxna i ĩã̱x!" nhaperügügü tá. Notürü nüma i cori rü tá pexũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü tá:

"Tama pexũ̃ chacua̱x na ngextácũ̃ã̱x peixĩgüxũ̃", nhanagürü tá pexũ̃. 26—Rü ngẽxguma rü tá nhaperügügü nüxũ̃:

"Cumaãchire̱x wüxiwa tachibüe rü taxaxegü. Rü toxũ̃ cungúexẽẽ ga torü ĩãnemaũ̃güwa", nhaperügügü tá. 27—Notürü nüma rü tá pexũ̃ nangãxũ̃ rü nhanagürü tá: "Marü pemaã nüxũ̃ chixu rü tama pexũ̃ chacua̱x na ngextácũ̃ã̱xgü peixĩgüxũ̃. ¡Rü ípeixĩ i nuã chauxũ̃tawa i guxãma i pemax, Pa Chixri Maxẽxũ̃x!" nhanagürü tá. 28—Rü ngẽma tá pexauxe, rü tá peixṹxchapütagü i ngẽxguma nüxũ̃ peda̱xgu i Abrá̱ũ̃ rü Isaqui rü Jacú rü guxũ̃ma i Tupanaãrü orearü uruũ̃gü na Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũ̃wa na nangẽxmagüxũ̃ rü pema rü nüxna na ípewoxũ̃xũ̃. 29—Erü guxũ̃watáma ne naxĩ i duũ̃xũ̃gü. Rü Tupana ãẽ̱xgacü íixĩxũ̃wa tá nangẽxmagü. Rü ngẽma tá narütogü na ngẽma nachibüexũ̃ca̱x. 30—Rü tá nangẽxma i nümaxũ̃ i nhama i naãnewa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ oexũ̃, notürü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü Tupana tá wixpe̱xewa nanaxügüxẽẽ. Rü tá nangẽxma i nümaxũ̃ i nhama i naãnewa duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃, notürü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü Tupana rü tá wixweama nanaxügüxẽẽ —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü Jerucharéũ̃cũ̃ã̱x ga duũ̃xũ̃gücã̱x naxaxu
(Mt 23.37-39)

31Rü jematama ga ngunexũ̃gu rü Ngechuchuxũ̃tawa nangugü ga nhuxre ga Parichéugü. Rü nhanagürügü Ngechuchuxũ̃: —¡Íixũ i nuã! Erü ãẽ̱xgacü ja Erudi rü cuxũ̃ nima̱xéga —nhanagürügü. 32Notürü nüma ga Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —¡Naxũ̃tawa pexĩ i ngẽma jatü i nüxũ̃ cua̱xũ̃chixũ̃ na nhuxãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃, rü namaã nüxũ̃ peixu rü nhu̱xma rü moxũ̃ rü tá íchanawoxũ̃ i n̲goxogü, rü tá chanameẽxẽẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i id̲aaweexũ̃, rü pa̱xmaãcü tá chanagu̱xẽẽ! 33—Notürü chanaxwa̱xe i ichixũchigü i nhu̱xma rü moxũ̃ rü

paxmaãcü nhu̱xmatáta Jerucharéũwa changu. Erü Jerucharéũgu nixĩ i na najuexũ̃ i guxũ̃ma i Tupanaãrü orearü uruũ̃gü. 34—Rü dücax, Pa Jerücharéũ̃cü̱ã̱x, pema pejadaietanü i Tupanaãrü orearü uruũ̃gü, rü nutamaã ípenamuxũchigü i Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü i pexca̱x núma namugüxũ̃. Rü nhuxree̱xpü̱xcüna wüxigu chaugüxũ̃tagu pexũ̃ chanutaque̱xexẽẽchaũ̃, nhama wüxi i ota ja naxãcüã̱x nügütüũ̃gu tüxũ̃ nutaque̱xexũ̃rüũ̃. Notürü pema rü tama penaxwa̱xe. 35—Dücax i nhu̱xma ja perü ĩãne, rü Tupana tá ínanata̱x. Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü tãũxũ̃táma wena choxũ̃ pedau nhu̱xmatáta dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa ne chaxũ. Rü ngẽxguma rü tá choxũ̃ pedau rü tá nhaperügügü:

"Namexẽchi nixĩ ja jima Cori ja Tupana núma namucü", nhaperügügü tá —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu rü naxca̱x najataanexẽẽ ga wüxi ga jatü ga rüchaxünexũ̃

14 1Rü wüxi ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü Ngechuchu rü wüxi ga Parichéupatawa najachibü. Rü jéma najexmagü ga togü ga Parichéugü ga jéma bexma Ngechuchuxũ̃ ngugüexũ̃. 2Rü jéma najexma ta ga wüxi ga jatü ga iḏaawexũ̃ ga rüchaxünexũ̃. 3Rü jexguma ga Ngechuchu rü jema ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃na rü Parichéugüna naca, rü nhanagürü:
—¿Tama penachu̱xuxũ̃ ega ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu chanamexẽẽ̱xgu i wüxi i iḏaawexũ̃? —nhanagürü. 4Notürü ga nümagü rü nange̱a̱xgümare. Rü jexguma ga Ngechuchu rü naxme̱xgu najajauxãchi ga jema iḏaawexũ̃, rü nanamexẽẽ. Rü namaã nüxũ̃ nixu ga na íjaxũxũ̃ca̱x. 5Rü Ngechuchu rü nhanagürü Parichéugüxũ̃:
—¿Texé i pema i ngẽxguma perü cowaru rü e̱xna perü woca puchugu nagoxgu, rü taux e̱xna i ngẽxgumatama ípejadauxũ̃ rü ípejatúãchixũ̃ i woo ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu? —nhanagürü. 6Rü nümagü rü taxuũ̃maãma nanangãxũ̃gü.

Duũ̃xũ̃gü ga ngĩgüarü petawa nüxna naxugüxũ̃chiga

7Rü jexguma mechawa natogüchaũ̃gu ga jema nüxna naxugüxũ̃, rü Ngechuchu nüxũ̃ nadau na wüxichigü rü ĩãrü joraxũ̃tawaxũ̃chi natoxchaũ̃xũ̃. Rü jexguma jemaxũ̃ nada̱xgu rü najaxucu̱xẽgü, rü nhanagürü: 8—Ngẽxguma texé cuxna uxgu i wüxi i ngĩgüarü petawa, rü tama name i petaarü joraxũ̃tawaxũ̃chi üxũ̃ i naxma̱xwewa cujarüto. Erü jixcüra ngürüãchi tá ínangu i to i nüxna naxuxũ̃ i curü jexeraxũ̃chi ixĩxũ̃. 9—Rü ngẽma petaarü jora i pexna uxũ̃, rü tá cumaã nüxũ̃ najarüxu na icuchixũ̃ca̱x i ngẽma nachicawa na ngẽ́ma natoxẽẽãxũ̃ca̱x i ngẽma to i curü jexera ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma i cuma rü poraãcü cuxãneãcüma rü nawa ijacuáxũ̃ i naxma̱xwewa tá cujarüto. 10—Rü narümemaẽ ega texé cuxna uxgu, rü nawa ijacuáxũ̃ i naxma̱xwewa curüto. Rü ngẽxguma i ngẽma petaarü jora i cuxna uxũ̃ rü nhanagürü tá cuxũ̃:

"Pa Chamücüx, ¡nuã chauxũ̃tawa jarüto!" nhanagürü tá cuxũ̃. Rü ngẽmaãcü ngẽma petaarü jora rü wüxi i mexũ̃ tá cumaã naxü nape̱xewa i

guxũma i duũxũgü i nüxna naxuxũ i cumaã ngẽma rütogüxũ. 11—Erü texé ja tügü írütaxe rü Tupana tá tüxũ naxãnexẽẽ. Notürü texé ja tügü írüxíraxe rü Tupana tá tüxũ nicuax̱üũ —nhanagürü ga Ngechuchu. 12Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu nüxũ ga jema jatü ga nüxna uxũ: —Rü ngẽxguma wüxi i õnacax̱ rü ẽxna petacax̱ texéna cuxuxchaũgu, rü tama name i nüxna cuxu i cumücügü, rü bai i cueneẽgü, rü bai i cutanüxũgü, rü bai i curü ngaicamagu pegüxũ i duũxũgü i dĩẽruax̱güxũ. Erü nümagü rü tá nüxĩ cuxna naxugüe, rü ngẽmaãcü tá cuxũ̃ nanaxütanügü. 13—Notürü ngẽxguma wüxi i peta cuxü̱xgu, rü narümemaẽ nixĩ i nüxna cuxu i duũxũgü i ngearü dĩẽruax̱güxũ, rü duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngẽma ichixeparagüxũ, rü ngẽma ingexetügüxũ. 14—Rü tá cutaãẽxũchi i ngẽxguma erü nümagü rü taxucürüwa cuxũ̃ nanaxütanügü. Notürü tá cunajaxu i curü natanü i ngẽxguma wena namaxẽgu i Tupanaãrü duũxũgü i mexũ —nhanagürü.

Cuax̱ruũ ga õna ga taxũgu ixuxũ
(Mt 22.1-10)

15Rü jexguma jemaxũ naxĩnügu ga wüxi ga jatü ga mechawa rütoxũ rü Ngechuchuxũ nhanagürü: —Rü tataãẽ ja jíxema Tupana ãẽxgacü íixĩxũwa chibüxe —nhanagürü. 16Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ: —Wüxi ga jatü nanaxü ga wüxi ga õna ga taxũ. Rü norü duũxũxũ namu na nüxna jaxuxũcax̱ ga muxũma ga duũxũgü. 17—Rü jexguma marü namexgu ga norü õna, rü wena norü duũxũxũ namu na jema duũxũgü ga marü nüxna naxugüxũmaã nüxũ na janaxuxũcax̱ ga marü na namemarexũ ga norü õna, rü paxa jéma na naxĩxũcax̱. 18—Notürü guxũma ga jema nüxna naxugüxũ, rü inanaxügü ga nügü na ínaxuegüxũ. Rü jema nüxĩra nüxna naxu rü nhanagürü:

"Ngexwacaxtama naxcax̱ chataxe i wüxi i naãne. Rü paxa tá íchajadau. ¡Rü namaã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngẽma chaxũ!" nhanagürü. 19—Rü ga jema to rü nhanagürü:

"10 i wocagü i puracüruũcax̱ chataxe, rü tá ngẽmaxũ chajaxü. ¡Rü namaxã nüxũ ixu i cori rü taxucürüwama ngẽma chaxũ!" nhanagürü. 20—Rü ga to rü nhanagürü:

"Ngexwacaxtama chaxãmax̱ rü ngẽmacax̱ taxucürüwama ngẽma chaxũ", nhanagürü. 21—Rü jexguma nataegugu ga jema coriarü duũxũ, rü norü corimaã nüxũ nixu ga guxũma ga jema ore. Rü jexguma ga norü cori rü nanu, rü nhanagürü nüxũ ga norü duũxũ:

"¡Paxa ngẽma ĩãnemaũgüwa rü ĩãnemaũãcügüwa naxũ, rü nuã nagagü i ngẽma duũxũgü i ngearü dĩẽruax̱güxũ, rü ngẽma duũxũgü i taxucürüwama puracüexũ, rü ngẽma ichixeparagüxũ, rü ngẽma ingexetügüxũ!" nhanagürü. 22—Rü jixcamaxũra ga jema norü cori namaã nüxũ ixuxũ naxü̱xguwena rü jema norü duũxũ nhanagürü nüxũ:

"Pa Corix, marü chanaxü i ngẽma chamaã nüxũ cuixuxũrüũ, notürü naxãchicaaneãmatama i nuã cupatawa", nhanagürü. 23—Rü jexguma ga norü cori rü nhanagürü nüxũ:

"¡Paxa ngẽma dauxchitamaũ̃ i taxũ̃güwa rü dauxchitamaũ̃ i íraxũ̃güwa naxũ, rü nuã nagagü i togü i duũ̃xũ̃gü na nuxã chapatagu nachocuxũ̃cax, rü ngẽmaãcü na naxããcuxũ̃cax ja daa chapata! 24Erü pemaã nüxũ̃ chixu rü taxuũ̃ma ga jema nüxĩra nüxna chaxuxũ̃ rü nuã chorü õnawa tá nachibüe", nhanagürü.

Tama natauxcha na Cristuwe rüxũxũ̃
(Mt 10.37-38)

25Rü muxũchixũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü Ngechuchuwe narüxĩ. Rü nadauegu ga Ngechuchu, rü nhanagürü nüxũ̃: 26—Rü ngẽxguma texé chawe rüxũxchaũ̃gu, rü tanaxwaxe i choxũ̃ tangechaũ̃ tümanatüarü jexera, rü tümaẽãrü jexera, rü tümamaxãrü jexera, rü tümaxãcügüarü jexera, rü tümaẽneẽgüarü jexera, rü tümaẽjaxgüarü jexera, rü tümaãrü maxũ̃ãrü jexera rü ta. Rü ngẽxguma tama ngẽmaãcü choxũ̃ tangechaũ̃gu rü taxucürüwama aixcuma chorü ngúexũ̃ tixĩ. 27—Rü jíxema tama naxwaxexẽ na chaugagu ngúxũ̃ tingeãcüma chawe tarüxũxũ̃, rü taxucürüwama chorü ngúexũ̃ tixĩ. 28—Rü ngẽxguma chi wüxie i petanüwa rü wüxi ja ĩpata ja taxũ̃ne taxüxchaũ̃gu, ¿rü tama exna i noxri i tanangugüxiraxũ̃ na nhuxre i dĩẽru tá nagu ngĩxũ̃ ítatáxũ̃? Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuax rü marü tüxũ̃ ijangu i ngẽma tümaãrü dĩẽru i tüxũ̃ ngẽxmacü na tajanguxẽẽxũ̃cax ja jima ĩ. 29—Erü ngẽxguma chi tama meã tanangugügu i tümaãrü dĩẽru na nhuxregu tá naxãtanüxũ̃ ja jima ĩ, rü norü caxtaxica chi itapugügu rü jixcüra rü taxucürüwa chi tanaguxẽẽgu i ngẽma puracü, rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ daugüxũ̃ i ngẽma tümaãrü puracü rü tá tüxũ̃ nacugüe. 30—Rü nhanagürügü tá:

"Ngẽma jatü inanaxügü na naxüpataxũ̃, notürü taxucürüwama najanguxẽẽ", nhanagürügü tá. 31—Rü ngẽxguma wüxi i nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacü rü to i nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacümaã nügü nadaixchaũ̃gu, ¿rü tama exna i noxri inangugüãxũ̃ rü ngoxi 10,000 i churaragü rü jangu na nügü nadaixũ̃cax namaã i norü uwanü i 20,000 i churaragü nüxũ̃ ngẽxmaxũ̃? 32—Rü ngẽxguma nangugüãgu na tama janguxũ̃ i norü churaragü rü, ¿taux exna i ngẽxguma jaxũ̃wa nangẽxmagutama i norü uwanü, rü naxũ̃tawa namugüãxũ̃ i norü orearü ngeruũ̃gü, rü namaã nüxũ̃ na janaxugüexũ̃cax na nügümaã nangüxmüẽxũ̃? 33—Rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta nixĩ i pemax, erü ngẽxguma ngexerüxũ̃xe i petanüwa tama ngẽma tanawogügu i guxũ̃ma i tüxũ̃ ngẽxmaxũ̃ na chawe tarüxũxũ̃cax, rü taxucürüwama aixcuma chorü ngúexũ̃ tixĩ.

Ngẽxguma nangeacagu ja jucüra rü taxuwama name
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34—Pema rü nhama jucürarüũ̃ peixĩgü i nhama i naãnewa, erü jima jucüra rü õna na namexẽẽxũ̃rüũ̃ rü pema rü nhama i naãnecũ̃ãx i duũ̃xũ̃gütanüwa rü norü mexẽẽruũ̃ peixĩgü. Name ja jucüra. Notürü ngẽxguma chi nangeacagu, ¿rü nhuxãcü tá wenaxãrü naxããca? 35—Rü taxuwama name. Rü woo waixũ̃müãrü

waxmüãnexẽẽruũcax rü tama name. Rü ítanatax̄mare. Rü jíxema aixcuma ãchixẽxẽ, ¡rü name nixĩ i nagu tarüxĩnüẽ i nhaã ore! —nhanagürü.

Cuaxruũ ga Carneru ga ijarütaxuxũgu ixuxũ

(Mt 18.10-14)

15 [1]Rü guxũma ga jema jatügü ga Romaãrü ãẽxgacücax dĩẽru ngĩxũ ideetanüxũ, rü togü ga duũxũgü ga pecaduãxgüxũ, rü Ngechuchucax naxĩ na ijanaxĩnüẽxũcax ga norü ore. [2]Rü jemacax ga Parichéugü rü ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ, rü Ngechuchuxũ nixugüe, rü nhanagürügü: —Nhaã jatü rü norü me nixĩ i pecaduãxgüxũmaã na naxãmücüxũ, rü namaã na nachibüxũ —nhanagürügü. [3]Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhaã ore ga cuaxruũxũ namaã nixu, rü nhanagürü: [4]—¿Texé i petanüwa rü ngẽxguma tüxṹ nangẽxmagu i 100 i tümaãrü carnerugü rü wüxi tüxṹ ijarütauxgu, rü taux exna i nachitaũwa tanawogüxũ i ngẽma 99, rü naxcax tajadauxũ i ngẽma tüxṹ ijarütaxuxũ nhuxmata nüxũ itajangau? [5]—Rü ngẽxguma nüxũ itajangauxgu rü taãẽãcüma tügüãtügu tajagaxũ. [6]—Rü ngẽxguma tümapatawa tanguxgu, rü tanangutaquexexẽẽ i tümamücügü, rü duũxũgü i tümaãrü ngaicamagu pegüxũ, rü nhatagüxũ nüxũ:

"¡Wüxigu chamaã petaãẽgü, Pa Chamücügüx! Erü marü nüxũ ichajangau i ngẽma chorü carneru ga ijarütaxuxũ", nhatagüxũ nüxũ. [7]—Rü pemaã nüxũ chixu rü ngẽxgumarüũ ta nataãẽgü i dauxũcũãx i ngẽxguma nangẽxmagu i 99 i duũxũgü i mexũgü i marü Tupanaãrü ixĩgüxũ, notürü jexeraãcü nataãẽgü i ngẽxguma wüxi i duũxũ i pecaduãxũ nüxũ rüxoxgu i nacüma i chixexũ rü Tupanaãxũ jaxõõgu —nhanagürü.

Cuaxruũ ga dĩẽru ga ijarütauxcügu ixuxũ

[8]Rü Ngechuchu rü wüxi ga to ga cuaxruũxũ nixu, rü nhanagürü: —Ngẽxguma chi wüxi i ngecüaxṹ nangẽxmagu i 10 tachinü i dĩẽru, rü wüxi ngĩxũ ijarütauxgu, ¿rü taux exna i omüwa nangixichiãxũ rü nabixichiãxũ ja ngĩpata, rü meãma ngĩxcax nadauxũ nhuxmata ngĩxũ ijangau? [9]—Rü ngẽxguma ngĩxũ ijangaxgu, rü inangutaquexexẽẽ i ngĩmücügü i ngexũgü rü ngĩtanüxũgü i ngĩrü ngaicamagu pegüxũ, rü ngĩxũ nüxũ:

"¡Wüxigu chamaã petaãẽgü, Pa Chamücügüx! Erü marü ngĩxũ ichajangau i ngẽma chorü dĩẽru ga ijarütauxchirexcü", ngĩxũ. [10]—Rü pemaã nüxũ chixu rü ngẽxgumarüũ ta nataãẽgü i dauxũcũãx i Tupanaãrü orearü ngeruũgü i ngẽxguma wüxi i duũxũ i pecaduãxũ nüxũ rüxoxgu i nacüma i chixexũ rü Tupanaãxũ jaxõõgu —nhanagürü ga Ngechuchu.

Ore ga cuaxruũ ga wüxi ga ngextüxücü ga nanatüna ixũcügu ixuxũ

[11]Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Najexma ga wüxi ga jatü ga taxre ga nane nüxṹ jexmacü. [12]—Rü guma rübumaẽcü, rü nanatüxũ nhanagürü:

"Pa Pa, ¡choxna naxã i ngẽma curü ngẽmaxũgü i choxna üxũ!" nhanagürü.

Rü jexguma ga nanatü rü jema taxre ga
nanemaã najatoje ga norü jemaxũgü.
13—Rü nhuxre ga ngunexũguwena rü
guma nane ga rübumaẽcü rü
nananutaquẹxe ga guxũma ga norü
jemaxũgü rü namaã nataxe. Rü jema
dĩẽrumaã rü to ga nachiũãnewa naxũ.
Rü chixri jéma namaxũ, rü jemaãcü
ngĩxũ nagụxẽẽ ga gụxcüma ga norü
dĩẽru. 14—Notürü jexguma marü ngĩxũ
nagụxẽẽguwena ga gụxcüma ga norü
dĩẽru, rü poraãcü nataxu ga õna ga
jema nachiũãnewa. Rü jemacạx ga
guma ngextụxücü rü inanaxügü ga taija
nüxṹ na ngúxũ. 15—Rü jexguma rü norü
puracücạx nadau naxũtagu ga wüxi ga
jatü ga jema nachiũãnecụ̃ạ̃x. Rü nüma
ga jema jatü rü norü naãnewa nanamu
na jéma norü cuchigüna jadauxũcạx.
16—Rü düxwa nüxṹ nachịxéga ga jema
cuchametümü, jerü poraãcü
nataijaxũchi. Notürü taxúema õna
nüxna taxã. 17—Rü jexguma naãẽwa
nagu narüxĩnü, rü nhanagürü:

"¿Nhuxre i chaunatüarü puracütanüxũ
rü nüxṹ nangẽxma i õna rü nüxṹ
ínajaxü? Rü chama i nuã rü taijamaã tá
nuxma chaju. 18—Rü chaunatücạx tá
chataegu, rü nhachagürü tá tüxũ: 'Pa
Papa, marü chixexũ Tupanamaã chaxü
rü cumaã rü ta. 19—Rü tama marü
chame na Chaune, nhacuxũ choxũ. ¡Rü
wüxi i curü puracütanüxũxũ choxũ
ixĩxẽẽ!' nhacharügü tá tüxũ ja
chaunatü", nhanagürü. 20—Rü
inaxũãchi rü nanatüpatacạx nataegu. Rü
jexguma jangaicagu ga nanatüpata, rü
jaxũgu nüxũ tadau ga nanatü, rü tüxṹ
nangechaũtümüũ. Rü naxcạx tinha, rü
nüxna tanạĩxãchi, rü nüxũ tawãxĩ.
21—Rü jexguma ga nüma ga tümane rü
nhanagürü tüxũ:

"Pa Papa, marü chixexũ Tupanamaã
chaxü, rü cumaã rü ta. Rü taxuwama
chame na 'Chaune' nhacuxũ choxũ",
nhanagürü. 22—Notürü tüma ga nanatü
rü tümaãrü duũxũgüxũ nhatarügü:

"¡Paxa nuã penange i naxchiru i
mexẽchixũ rü pejacụxcuchịx! ¡Rü wüxi i
anera ta naxmẹxwa ngĩxũ
peingạxcuchix! ¡Rü chapatu rü ta nuãta
penge, rü pejacuaixcuchix! 23—¡Rü nuã
penaga i ngẽma wocaxacü i ngüxüchixũ,
rü pejamá, rü ngĩxã namaã tachibüe rü
tapetae! 24—Erü daa chaune rü
chauxcạx rü marü naju, notürü maxũcü
chauxcạx ínangu. Rü marü
inajarütauxchirẹx, rü wenaxãrü
nangọx", nhanagürü. Rü jexguma
inanaxügüe ga na napetaegüxũ. 25—Rü
joxni ga guma nane ga rüjamaẽcü, rü
naãnewa najexma. Rü jexguma
nataegugu rü marü ĩãrü ngaicamana
nangugu, rü nüxũ naxĩnü ga na
ínapaxetagüxũ rü íjaxũãchitanüxũxũ.
26—Rü wüxi ga nanatüarü duũxũcạx
naca, rü nüxna naca ga tạcü na
ínaxüexũ ga ĩwa. 27—Rü jema
nanatüarü duũxũ rü nanangãxũ, rü
nhanagürü: "Cueneẽ rü marü ínangu.
Rü ngẽmacạx cunatü toxũ tamu na
tajamáxũcạx i ngẽma wocaxacü i
ngüxüchixũ, erü cueneẽ rü mecü ínangu
rü tama nịdaawe", nhanagürü nüxũ.
28—Notürü ga guma naẽneẽ ga
rüjamaẽcü rü nanu, rü tama ĩgu
naxücuchaũ. Rü jemacạx düxwa ga
nanatü rü naxcạx ítaxũxũ, rü nüxũ
tajacạạxũ na jaxücuxũcạx. 29—Rü nüma
rü nhanagürü tüxũ ga nanatü:

“Cuma nüxũ cucuax i nhuxre ja
taunecü cuxṹ chapuracü, rü taguma
chixri cuga chaxĩnü. Rü bai i nhuxgu
wüxicana wüxi i bodexacü choxna
cumu na chamücügümaã
chapetaexũcax. 30—Notürü nhuxma na
ínanguxũ i ngẽma cune i chixri curü
dĩẽru ngĩxũ guxẽẽxũ nagu i ngexũgü i
ngẽãẽxũ, rü naxcax cujamax i ngẽma
wocaxacü i ngüxüchixũ”, nhanagürü.
31—Rü jexguma ga nanatü rü nhatarügü
nüxũ:
“Pa Chaunex, cuma rü guxũguma
chauxũtawa cungẽxma, rü guxũma i
chorü ngẽmaxũgü rü cuxrü nixĩ.
32—Notürü nhuxma rü name nixĩ na
ipetaegüxũ rü na itaãẽgüxũ erü cueneẽ
ga guma chauxcax rü marü jucü, rü
maxũcü taxcax ínangu. Rü woo tüxna
inajarütaxu, rü wenaxãrü taxcax
nangox”, nhatarügü.

Cuaxruũ ga jatü ga chixri norü coriarü jemaxũna dauxũgu ixuxũ

16 1Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu norü ngúexũgüxũ:
—Najexma ga wüxi ga cori ga muãrü
jemaxũãxũchixũ. Rü nüxṹ najexma ga
wüxi ga norü duũxũ ga norü jemaxũãrü
daruũ. Notürü togü ga duũxũgü rü norü
corimaã nüxũ nixugü na jema norü
duũxũ rü chixri norü jemaxũna na
nadauxũ. 2—Rü jexguma ga jema cori
rü jema norü duũxũcax naca, rü
nhanagürü nüxũ:
“Dücax, cuchigaxũ chamaã nixugügü i
duũxũgü. ¿Rü tacü nixĩ i ngẽma? ¡Rü
chamaã nüxũ ixu rü nhuxãcü nixĩ i curü
puracü, erü marü tãũxũtáma chorü
ngẽmaxũãrü daruũxũ cuxũ chixĩxẽẽ!”
nhanagürü nüxũ. 3—Rü jexguma ga
jema coriarü duũxũ rü nagu narüxĩnü,
rü nügüãẽwa nhanagürü:
“¿Tacü tá chaxü i nhuxmax, erü chorü
cori rü marü choxũ ínataxüchi i ngẽma
chorü puracüwa? Tama chapora na
naãnewa chapuracüxũcax, rü chaxãne
na dĩẽrucax na íchacaxũ nüxna i togü.
4—Rü marü nüxũ chacuax na tacü tá na
chaxüxũ na choxṹ nangẽxmaxũcax na
texé tümapatawa choxũ jaxuxũ i
ngẽxguma changearü puracüãxgu”,
nhanagürü. 5—Rü jexguma nügüxũtawa
naxcax naca ga wüxichigü ga jema
duũxũgü ga norü coriaxṹ
jangetanügüxũ. Rü jema nüxĩra jéma
naxũtawa nguxũna naca, rü nhanagürü:
“¿Nhuxre i nüxṹ cungetanüxũ i chorü
cori?” nhanagürü. 6—Rü nüma
nanangãxũ, rü nhanagürü:
“Nüxṹ chanangetanü i 100 i data i
chixũ”, nhanagürü. Rü jema coriarü
duũxũ rü nhanagürü nüxũ:
“Nhaã nixĩ i popera i curü ngetanü
nawa ngóxũ. ¡Rü paxa írüto rü to i
popera naxü, rü 50 i dataguxicatama
naxü i curü ngetanü!” nhanagürü.
7—Rü jemawena rü jema to ga duũxũ
ga norü coriaxṹ nangetanüxũna naca, rü
nhanagürü:
“¿Cuma rü nhuxre jiĩxũ i nüxṹ
cungetanüxũ i chorü cori?” nhanagürü.
Rü nüma rü nanangãxũ, rü nhanagürü:
“Nüxṹ chanangetanü i 100 i chacu i
trigu”, nhanagürü. Rü jema coriarü
duũxũ rü nhanagürü nüxũ:
“Nhaã nixĩ i popera i curü ngetanü
nawa ngóxũ. ¡Rü paxa írüto rü to i
popera naxü rü 80 i chacuguxicatama
naxü i curü ngetanü!” nhanagürü.

8—Rü norü cori rü nüxũ̃ nicuax̱üũ̃ãma
ga jema norü duũ̃xũ̃ ga chixexũ̃, jerü
nüxũ̃ nadau ga nhuxãcü na
naxããẽxũ̃chixũ̃. Rü pemaã nüxũ̃ chixu
rü nhama i naãnecũ̃ax̱ i duũ̃xũ̃gü, rü
ngẽma Tupanaãxũ̃́ jaxõgüxũ̃ i
duũ̃xũ̃güarü jexera paxa naxcax̱
nadaugü na nhuxãcü nüxũ̃ natúxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü. 9—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü
ngẽma nhama i naãne i chixexũ̃wa pexũ̃́
ngẽxmaxũ̃ rü name nixĩ i ngẽmamaã
nüxũ̃́ penangúchaũ̃xẽẽ i duũ̃xũ̃gü na
Tupanaxũ̃tawa nangugüxũ̃. Rü
ngẽmaãcü i ngẽxguma nagux̱gu i ngẽma
nhama i naãnewa pexũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü
pejux̱gu, rü tá pexũ̃́ nangẽxma ja Penatü
ja pexũ̃ jaxucü i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa.
10—Jíxema meã namaã icuáxe ega woo
noxretama tümamẽxẽwa ngẽxmagu, rü
ngẽxguma muxũ̃ma tümamẽxẽwa
ngẽxmagu rü tá ta meã namaã itacuax̱.
Notürü jíxema chixri namaã icuáxe ega
noxretama tümamẽxẽwa ngẽxmagu, rü
ngẽxguma muxũ̃ma tümamẽxẽwa
ngẽxmagu rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta chixri
namaã itacuax̱. 11—Rü ngẽxguma tama
meã namaã ipecuaxgu i ngẽma
pexmẽxwa ngẽxmaxũ̃ i nhama i naãne i
chixexũ̃wa, ¿rü texé tá pexmẽxgu
tanaxü i ngẽma aixcuma mexũ̃ i
Tupanaãrü ixĩxũ̃? 12—Rü ngẽxguma
tama meã namaã ipecuax̱gu i ngẽma
Tupana pexna ãxũ̃ i nhama i naãnewa,
¿rü nhuxãcü tá pexna nanaxã i pechica i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa?
13—Taxucürüwama i wüxi i duũ̃xũ̃ rü
nataxrearü coriax̱. Erü wüxi i norü
corichi rü tá naxai, rü ngẽma to rü tá
nüxũ̃ nangechaũ̃. Rü ẽxna wüxicax̱ rü tá
meã napuracü rü ngẽma to rü tá nüxũ̃
naxo. Rü pema rü taxucürüwama
Tupanacax̱ pemaxẽ ega perü
dĩẽruguxicatama perüxĩnüẽgu
—nhanagürü ga Ngechuchu. 14Notürü
ga jema Parichéugü rü poraãcü norü
dĩẽruguama narüxĩnüẽ. Rü jemacax̱
Ngechuchuxũ̃ nacugüe ga jexguma nüxũ̃
naxĩnüẽgu ga guxũ̃ma ga jema ore. 15Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pema nixĩ i duũ̃xũ̃güpẽxewa
meã pemaxẽnetaxũ̃, notürü Tupana
pexũ̃ nacuax̱ na ṯacügu perüxĩnüẽxũ̃. Rü
woo duũ̃xũ̃gü pexũ̃ nicuax̱üũ̃gü naxcax̱ i
ngẽma pexüxũ̃, notürü Tupana rü
naãẽwa nangux̱ i ngẽma —nhanagürü
ga Ngechuchu.

Tupanaãrü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ rü nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ja Tupanachiga

16Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü: —Noxri najexma ga
Tupanaãrü mugü ga Muĩsé duũ̃xũ̃güxũ̃
ngux̱ẽẽxũ̃, rü jema ngux̱ẽẽtae ga
nuxcümaũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü duũ̃xũ̃güxũ̃ namaã ngux̱ẽẽxũ̃.
Notürü jexguma Juáũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃
ínguxguwena, rü marü duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ chixuchiga i Tupanaãrü ore i
mexũ̃ i nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ̃. Rü
nhux̱ma rü guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü
poraãcü nügü naporaexẽẽ na
jachocuxũ̃cax̱ i ngẽma Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa. 17—Naxũ̃pa na janguxũ̃ i
Tupanaãrü mugü rü woo wüxi i mu i
íramarexũ̃ jixĩgu, rü naguxchaxũ̃chi na
ijanaxoxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ jaxuxũ̃. Notürü
aixcuma narütauxchamaẽ nixĩ na
ijanaxoxũ̃ i nhama i naãne rü guxũ̃ma i
ngẽma dauxũ̃wa nüxũ̃ idauxũ̃.

Ngechuchu namaã nangúexẽẽtae na tama namexũ̃ na texé tümamaxũ̃ ítáxũ̃
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18—Ngẽxguma wüxi ja jatü ítámaxgu rü naĩ i ngemaã naxãmaxgu rü Tupanapexewa rü pecadu naxü. Rü texé ja jíxema ngĩmaã ãmaxẽ i wüxi i nge i ngĩte ngĩxũ̃ ítaxcü, rü Tupanapexewa rü tüma rü ta pecadu taxü.

Jatü ga muãrü dĩẽruãxũ̃chixũ̃chiga rü Lázaruchiga

19—Najexma ga wüxi ga jatü ga muãrü dĩẽruãxũ̃chixũ̃ ga guxũ̃guma mexẽchixũ̃ ga naxchirugu icuxũ̃. Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü mexẽchixũ̃ ga peta naxü. 20—Rü najexma ta ga wüxi ga jatü ga ngearü dĩẽruãcü ga Lázarugu ãẽ́gacü. Rü narüxoxone, rü guxũ̃guma jema dĩẽruãxũ̃chixũ̃pataaxwa nhaxtüanewa najarütooxũ̃. 21—Rü guma Lázaru rü nanangõxchaũ̃ ga jema õnatüchi ga jema jatü ga dĩẽruãxũ̃chixũ̃ãrü mechawa rüjiiixũ̃. Rü naxcax naxĩ ga airugü, rü nanawearü oxriãxgü. 22—Rü wüxi ga ngunexũ̃ naju ga guma ngearü dĩẽruãcü, rü dauxũ̃cũ̃ãx ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü rü dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa nanagagü na wüxiwa Abrãũ̃maã najexmaxũ̃cax. Rü naju ta ga jema jatü ga dĩẽruãxũ̃chixũ̃, rü inajataxgü ga duũ̃xũ̃gü. 23—Rü ngẽma nachica i Tupana ngoxogüxũ̃ nagu pocuxũ̃wa naxũ ga jema jatü ga dĩẽruãxũ̃chixũ̃ rü jéma poraãcü ngúxũ̃ ninge. Rü dauxũ̃ nadau, rü jaxũ̃gu Abrãũxũ̃ nadau na Lázarumaã wüxiwa najexmaxũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa. 24—Rü jexguma ga jema jatü ga dĩẽruãxũ̃chichiréxũ̃ rü aita naxü rü nhanagürü:

"Pa Oxi Pa Abrãũx, ¡cuxũ̃ changechaũ̃tümüũ̃, rü nuã namu ja Lázaru na dexámaã nügü jawaixpexemexẽãcüma choxũ̃ janawaixpexearü conüãxũ̃cax! Erü poraãcü choxũ̃ nangux i nuã üxüwa", nhanagürü. 25—Notürü Abrãũ rü nhanagürü nüxũ̃:

"Pa Chaunex, ¡nüxna nacuaxãchi na taxuũ̃ma cuxũ̃ taxuxũ̃ ga jexguma cumaxũ̃gu! Notürü Lázaru rü poraãcü chixexũ̃ nüxũ̃ naxüpetü. Rü ngẽmacax i nhuxma rü nuã mexũ̃wa nangẽxma, rü cuma rü ngẽ́ma pocuchicawa ngúxũ̃ cuinge. 26—Rü nhuxmachi nangẽxma i wüxi i taxüchixũ̃ i ngatexũ̃ i tórü ngãxũ̃wa üxũ̃. Rü ngẽmacax ega númacũ̃ãx ngẽ́ma ĩxchaũ̃gu, rü taxucürüwama ngẽ́ma naxĩ. Rü woo ngẽ́macũ̃ãx núma ĩxchaũ̃gu rü taxucürüwama núma naxĩ", nhanagürü. 27—Rü jexguma ga jema jatü ga dĩẽruãxũ̃chichiréxũ̃ rü nhanagürü:

"Cuxũ̃ chacaaxũ̃, Pa Oxi, Pa Abrãũx, na chaunatüpatawa cunamuxũ̃cax ja Lázaru. 28—Erü ngẽ́ma nangẽxmagü ja wüximeẽxpüx ja chaueneẽgü. Rü chanaxwaxe na namaã nüxũ̃ na janaxuxũ̃cax na tama nuã nhaã pocuchica i poraãcü choxũ̃ ínangúxũ̃wa naxĩxũ̃cax", nhanagürü. 29—Notürü ga Abrãũ rü nhanagürü nüxũ̃:

"Cueneẽgü nüxũ̃ nangẽxma i Tupanaãrü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ rü jema ore ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃. Rü name nixĩ i ngẽma orega na naxĩnüẽxũ̃", nhanagürü. 30—Rü jexguma ga jema

jatü ga dĩẽruãxũchichiréxũ rü Abrãũxũ
nangãxũ, rü nhanagürü:
“Ngẽmáãcü, Pa Oxi, Pa Abrãũx,
notürü ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i
juchiréxũ ngẽma ũxgu rü namaã nüxũ
janaxuxgu, rü chi nüxũ narüxoe i
nacüma i chixexũ”, nhanagürü.
31—Notürü Abrãũ, rü nhanagürü nüxũ:
“Ngẽxguma tama naga naxĩnüẽgu ga
jema ore ga Muĩsé ümatüxũ rü jema ore
ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü ümatüxũ, rü woo chi wüxi i
marü juwa írüdaxũ i duũxũ ngẽma ũxgu,
rü namaã nüxũ janaxuxgu i ore, rü tau
chima nüxũ najaxõgü”, nhanagürü.

Naxãũcüma nixĩ na pecadugu inguxũ

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 1Rü Ngechuchu rü norü
ngúexũgüxũ nhanagürü: —Rü
guxũgutáma nangẽxma i tacü i
duũxũgüxũ pecaduãxẽẽxũ. Notürü wüxi i
ngechaũ tá tümacax nixĩ ja jíxema duũxẽ
ja togüxũ pecadugu nguxẽẽxẽ. 2-3—Rü
tümacax rü narümemaẽ nixĩ na
tümanaxãwa jangacuchixũ ja wüxi ja nuta
ja tacü rü ngẽmaãcü taxtüwa tüxũ na
itáexũ naxũpa na pecadugu tananguxẽẽxũ
i wüxi i chorü duũxũ. ¡Rü ngẽmacax name
nixĩ i pexuãẽgü i pemax! Rü ngẽxguma
wüxi i cueneẽ chixexũ cumaã üxgu rü
¡meã naxuxcuxẽ! Rü ngẽxguma nüxũ
naxoxgu i nacüma i chixexũ rü ¡nüxũ
nüxũ nangechaũ i ngẽma! 4—Rü woo 7
expüxcüna chixexũ cumaã naxüxgu i wüxi
i ngunexũgu, rü 7 expüxcüna cuxna
jacaxgu na nüxũ nüxũ cungechaũxũcax,
rü name nixĩ i nüxũ nüxũ cungechaũ
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Nhuxãcü tapora ega jaxõxgu

5Rü norü ngúexũgü ga norü orearü
uwa namugüxũ rü nhanagürügü: —Pa
Corix, ¡toxũ rüngũxẽẽ na jexeraãcü
tajaxõgüxũcax! —nhanagürügü. 6Rü
jexguma ga Cori ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ ga norü ngúexũgü:
—Rü ngẽxguma chi woo naxíraxũchigu
i perü õ, rü daa naĩ rü chi pega naxĩnü
ega nhapegügu:
“¡Cugü nawoxü i nuã rü taxtüchiügu
cugü jato!” nhapegügu, rü chi pega
naxĩnü.

Wüxi i ngũxẽẽruũãrü puracüchiga

7—Ngẽxguma chi wüxie i petanüwa rü
tüxũ nangẽxmagu i wüxi i tümaãrü
duũxũ i tümaãnewa ne ũxũ i puracüwa
rü exna carneruarü dauwa, rü tama
nügücaxira naxüwemü. 8—Notürü norü
corixũxĩra naxüwemü na nachibüxũcax
rü naxaxexũcax, rü nüma rü jixcaama
nachibü. 9—Rü norü cori rü tama moxẽ
nüxna naxã na naxüwemüãxũcax, erü
woetama ngẽma nixĩ i norü puracü i
ngẽma norü duũxũ. 10—Rü ngẽxgumarüũ
tá peixĩgü i pemax. Erü ngẽxguma ngẽma
Tupana pexũ üxẽẽxũxĩcatama pexüxgu,
rü penaxwaxe i pegü nhaperügügü:
“Puracütanüxũ i taxuwama mexũ
tixĩgü, erü ngẽma nawa tüxũ
namuxũxĩcatama nixĩ i tinguxẽẽxũ”,
nhaperügügü —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu nanameẽxẽẽ ga 10 ga jatügü ga chaxüneãxgüxũ

11Rü jexguma namagu jaxũxgu ga
Ngechuchu ga Jerucharéũwa na naxũxũ,

rü Chamáriaane rü Gariréaane nügümaã
íxüjexũwa naxüpetü. 12Rü jexguma
wüxi ga ĩãnexãcüwa nanguxgu, rü
jexma napẽxegu najaji ga 10 ga jatügü
ga chaxünemaã idãaweexũ. Rü jaxũgu
nüxṹ nachigü. 13Rü tagaãcü
nhanagürügü nüxũ: —Pa Ngechuchux,
Pa Ngúexẽẽruũx, ¡cuxṹ
tangechaũtümüũ̃gü! —nhanagürügü.
14Rü jexguma Ngechuchu nüxũ dãxgu,
rü nhanagürü nüxũ: —¡Jéa paigüxũtawa
pexĩ, rü nüxũ pegü pejawẽxgü!
—nhanagürü. Rü jexguma namagu
naxĩjane, rü naxcãx nitaanetanü ga jema
jatügü. 15Notürü natanüwa rü najexma
ga wüxi ga Ngechuchucãx taeguxũ ga
jexguma marü nügü nadãxgu ga naxcãx
na jataanexũ. Rü tagaãcü Tupanaxũ
nicuãxüũ̃chigü. 16Rü Ngechuchupẽxegu
nanangücuchi rü moxẽ nüxna naxã. Rü
jema jatü rü Chamáriaanecũ̃ã̃x nixĩ.
17Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü: —¿Taux ẽxna i 10 chirẽx
peixĩgüxũ na pexcãx
chajataanexẽẽgüxũ? ¿Ngẽxũgü nixĩ i
ngẽma togü i 9 i jatügü? 18—¿Rü nhaã
to i nachiũãnecũ̃ã̃x i duũ̃xũ̃xĩcatama
nixĩ itaeguxũ na Tupanaxũ
jacuãxüũ̃xũ̃cãx? —nhanagürü. 19Rü
jexguma rü guma jatüxũ nhanagürü:
—¡Inachi rü íĩxũ! Cuxcãx nitaane, erü
cujaxõ —nhanagürü.

Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma ínanguxgu ja Tupana na ãẽxgacü jiĩxũ

(Mt 24.23-28, 36-41)

20Rü Parichéugü rü Ngechuchuna
nacagü, rü nhanagürügü: —¿Nhuxgu tá
nixĩ na jangucuchixũ ja Tupana na
ãẽxgacü jiĩxũ̃cãx i núma?
—nhanagürügü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Norü
nguchiga ja Tupana rü tama wüxi i t̲acü
i nüxũ idauxũ̃rüũ̃ nixĩ. 21—Rü
taxuacüma nhaperügügü:

"Daa nixĩ", rü ẽxna "Gua nixĩ",
nhaperügügü. Erü marü petanüwa
nangu ja Tupana na ãẽxgacü jiĩxũ̃cãx
—nhanagürü. 22Rü jexguma norü
ngúexũgüxũ nhanagürü: —Rü tá pexcãx
ínangu i ngunexũ i nagu poraãcü tá
choxũ pedaugüchaũ̃xũ woo wüxi i
paxaãchicãxtama jixĩgu. Notürü
tãũxũ̃táma choxũ pedaugü i ngẽxguma.
23—Rü duũ̃xũ̃gü rü tá nhanagürügü
pexũ:

"Daa nixĩ ja Cristu", rü ẽxna, "Gua
nixĩ ja Cristu", nhanagürügü tá. Notürü
pemax ¡rü tãũxũ̃táma nüxṹ pejaxõgü, rü
tãũxũ̃táma nawe perüxĩ! 24—Rü
ngẽxguma íchanguxgu i chama i Tupana
Nane na duũ̃xũ̃xũ chiĩxũ, rü wüxi i
ãẽmacü i guxũ̃ãneguma baxixũ̃rüũ̃ tá
chixĩ. 25—Notürü noxri rü tá poraãcü
ngúxũ chinge, rü nhama i naãnecũ̃ã̃x i
duũ̃xũ̃gü i nhu̱xma maxẽxũ rü tá choxũ
naxoe. 26—Rü jexgumarüũ̃ ga duũ̃xũ̃gü
na chixri maxẽxũ ga jexguma Noẽ́
maxũ̃gu, rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta chixri
namaxẽ i duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma
íchanguxgu i chama i Tupana Nane na
duũ̃xũ̃xũ chiĩxũ. 27—Rü ga duũ̃xũ̃gü ga
jexguma rü nachibüe, rü naxaxegü, rü
nixãmãxgü, rü nixütexacügü nhu̱xmata
nawa nangu ga jema ngunexũ ga Noẽ́
naweũ̃gu nagu ixüexũ. Rü ínangu ga
mucü ga taxüchicü, rü guxũma ga jema
duũ̃xũ̃gü rü najue. 28—Rü jexgumarüũ̃
ta nangupetü ga jexguma nuxcümaxũ̃cü

ga Lo maxũ̃gu. Rü duũ̃xũ̃gü rü nachibüe,
rü naxaxegü, rü norü jemaxũ̃cax
nataxegü, rü namaã nataxegü, rü
nixüanegü rü nitoegü, rü nixüpatagü.
29—Notürü jexguma Lo ixũxgu nawa ga
guma ĩãne ga Chodoma, rü dauxũ̃wa
narüji ga üxü ga naxĩchine, rü nanadai
ga guxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü. 30—Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta nangupetü i
ngẽxguma íchanguxgu i chama i Tupana
Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃. 31Rü ngẽma
ngunexũ̃gu rü texé tama tümapataarü
aixepewa ngẽxmagu, rü tama name i
tümapatagu tajangaxi na tümaãrü
ngẽmaxũ̃gü tajatoxũ̃cax. Rü texé ja
tümaãnewa ngẽxmaxẽ, rü tama name i
tümapatacax tataegu na tacü ngẽma
tajajaxuxũ̃cax. 32—Rü nüxna
pecuaxãchie ga nhuxãcü ngĩxũ̃ na
naxüpetüxũ̃ ga Lo namax ga na najuxũ̃,
ga jexguma ngĩgüweama nadaxgu.
33—Erü jíxema tügü maxẽchaxẽẽchaũ̃xẽ
rü tá itajarütaxu, notürü jíxema
chauxcax juxe rü aixcuma tá tüxũ̃
nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
34—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma
chütaxũ̃gu rü wüxi i ngürücarewa tá
nangẽxmagü i taxre i duũ̃xũ̃gü. Rü wüxi
tá niga, rü ngẽma to rü tá ngẽ́ma nataax.
35—Rü taxre i ngexũ̃gü tá nügümaã
ínacaegü. Rü wüxi tá niga rü ngẽma to
rü tá ngẽ́ma nataax. 36—Rü taxre i jatügü
rü wüxi i naãnewa tá nangẽxmagü. Rü
wüxi tá niga rü ngẽma to rü tá ngẽ́ma
nataax —nhanagürü ga Ngechuchu. 37Rü
jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga norü ngúexũ̃gü,
rü Ngechuchuna nacagü, rü
nhanagürügü: —Pa Corix, ¿ngextá tá
nixĩ i nangupetüxũ̃ i ngẽma nüxũ̃
cuixuxũ̃? —nhanagürügü. Rü nüma ga
Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Duũ̃xũ̃gü rü tá chauxcax
nangutaquexegü nhama ẽxchagü
nawemücax ngutaquexexũ̃rüũ̃
—nhanagürü.

Cuaxruũ̃ ga ngecü ga jutecügu rü ãẽxgacügu ixuxũ̃

18 1Rü Ngechuchu rü wüxi ga to
ga cuaxruũ̃xũ̃ namaã nixu na
jemawa nangúexẽẽãxũ̃cax na nhuxãcü
nanaxwaxexũ̃ na taguma nüxũ̃
nachaueãcüma guxũ̃guma
najumuxẽgüxũ̃. 2Rü nhanagürü nüxũ̃ ga
norü ngúexũ̃gü: —Wüxi ga ĩãnewa
najexma ga wüxi ga ãẽxgacü ga tama
Tupanaxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ rü taxúexũ̃ma
cuáxchaũ̃xũ̃. 3—Rü guma ĩãnewatama
ijexma ga wüxi ga nge ga jutecü. Rü
guxũ̃guma jema ãẽxgacüxũ̃tawa ixũẽcha
na ngĩxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax, rü na ngĩrü
uwanüna ngĩxũ̃ ínapoxũ̃xũ̃cax. 4—Rü
muẽxpüxcüna jéma ixũũxũ̃, notürü jema
ãẽxgacü rü tama ngĩxũ̃ narüngũ̃xẽẽchaũ̃.
Notürü düxwa nagu narüxĩnü ga jema
ãẽxgacü rü naãẽwa nhanagürü:
“Chama rü tama Tupanaxũ̃
changechaũ̃, rü taxúexũ̃ma
chacuáxchaũ̃. 5—Notürü ngẽma choxũ̃
na nachixeweechaxũ̃cax i nhaã nge, rü
noxtacüma tá ngĩxũ̃ charüngũ̃xẽẽ na
tama jeũ̃cürü choxũ̃
nachixeweechaxũ̃cax”, nhanagürü. 6Rü
Cori ga Ngechuchu rü nhanagürü:
—Jema nixĩ ga norü ore ga jema
ãẽxgacü ga chixexũ̃. 7—¿Taux exna i
Tupana rü paxa tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ja
jíxema duũ̃xẽ ja tüxũ̃ jadexechixe i
ngẽxguma chütacü rü ngunecü rü norü
ngũ̃xẽẽcax nüxna tacaxgu i tümaãrü

jumuxẽwa? 8—Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü
Tupana rü paxatáma tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ.
Notürü ngẽxguma wenaxãrü núma
chaxũxgu i chama i Tupana Nane na
duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, ¿rü nhuxre i duũ̃xũ̃gü i
aixcuma jaxõgüxũ̃xũ̃ tá ichajangau i
nhama i naãnewa? —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Cua̱xruũ̃ ga Parichéugu ixuxũ̃ rü dĩẽruarü deruũ̃gu ixuxũ̃

9Rü Ngechuchu rü to ga ore ga
cua̱xruũ̃xũ̃ nixu naxca̱x ga nhuxre ga
duũ̃xũ̃gü ga nügü icua̱xüũ̃güxũ̃ rü tama
togüxũ̃ cuáxchaũ̃güxũ̃. 10Rü nhanagürü:
—Taxre ga jatü rü tupauca ga taxũ̃̃newa
najajumuxẽgü. Rü wüxi rü Parichéu
nixĩ, rü jema to rü wüxi ga jatü ga
Romaãrü ã̱ẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃ dexũ̃
nixĩ. 11—Rü jema Parichéu rü jexma
nachi, rü nhaããcü najumuxẽ:
“Pa Tupanax, moxẽ cuxna chaxã erü
tama togü i duũ̃xũ̃gürüũ̃ chixĩ. Rü tama
togürüũ̃ changí̃ta̱x, rü tama ngẽmarüũ̃
taxũ̃ i chixexũ̃ chaxü rü e̱xna wüxi i nge
i ãtecümaã ichape. Rü bai i nhaã jatü i
Romaãrü ã̱ẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃
dexũ̃rüũ̃ chixĩ. 12—Chama rü guxcü ja
jüxügu rü taxree̱xpü̱xcüna chaxaure rü
tama chachibü na cugu charüxĩnüxũ̃ca̱x.
Rü chorü dĩẽruwa rü guxũ̃guma meã
cuxna chanaxã i ngẽma cuxna üxũ̃”,
nhanagürü. 13—Notürü ga guma jatü ga
Romaãrü ã̱ẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃ decü,
rü jaxũ̃gu narüxã̱ũ̱x. Rü namuũ̃ ga
dauxũ̃ na nadawenüxũ̃, rü jema norü
ngechaũ̃maã nügüremügu najajauxãchi,
rü nhanagürü:
“Pa Tupanax, ¡Cuxũ̃́
changechaũ̃tümüũ̃! Erü wüxi i
pecaduã́xũ̃ chixĩ”, nhanagürü ga guma
jatü. 14—Rü ngẽmaca̱x pemaã nüxũ̃
chixu rü guma jatü ga Romaãrü
ã̱ẽxgacüca̱x dĩẽru ngĩxũ̃ decü rü
jexguma napataca̱x nataegugu rü
Tupanape̱xewa rü mecü nixĩ. Notürü
jema Parichéu rü Tupana rü tama
namaã nataãẽ. Erü texé ja tügü írütaxe
rü Tupana tá tüxũ̃ naxãnexẽẽ. Notürü
texé ja tügü írüxíraxe rü Tupana rü tá
tüxũ̃ nicua̱xüũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü meã buã̱xgüxũ̃ najaxu

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15Rü jéma Ngechuchuxũ̃tawa tüxũ̃
tagagü ta ga buã̱xgü na tüxũ̃
jangõgüchigüxũ̃ca̱x. Notürü jexguma
norü ngúexũ̃gü jemaxũ̃ dauxgügu rü tüxũ̃
ningagü ga guxema tümaxãcüegü
Ngechuchuxũ̃tawa tüxũ̃ gagüxe.
16Notürü Ngechuchu rü nügüxũ̃tawa
tümaca̱x naca ga guxema buã̱xta rü
nhanagürü norü ngúexũ̃güxũ̃:
—Chanaxwa̱xe i chauxũ̃tawa naxĩ i
buxũ̃gü. ¡Rü tãṹ i nüxna penachu̱xuxũ̃!
Erü Tupana ã̱ẽxgacü íixĩxũ̃wa rü tümaca̱x
nixĩ ja jíxema nhaã buxũ̃gürüũ̃ ixĩgüxe.
17—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü texé
ja tama wüxi i buxũ̃rüũ̃ Tupanaxũ̃ jaxúxe
na tümaãrü ã̱ẽxgacü na jiĩxũ̃ca̱x, rü
tagutáma nagu taxücu i Tupana ã̱ẽxgacü
íixĩxũ̃wa —nhanagürü ga Ngechuchu.

Wüxi ga jatü ga dĩẽrua̱xũ̃chicü Ngechuchumaã nidexa

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18Rü wüxi ga jema Judéugüarü
ã̱ẽxgacü rü Ngechuchuna naca rü

nhanagürü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃ ja Mecüx,
¿t̲acü tá chaxüxũ̃ na chanajaxuxũ̃ca̲x i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃? —nhanagürü.
19Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü nüxũ̃: —¿Tü̲xcüũ̃ “Mecü”
nhacurügü choxũ̃? Erü Tupanaxĩcatama
nixĩ ja mecü ixĩcü, rü nataxuma i to i
mecü ixĩxũ̃. 20—Cuma nüxũ̃ cucua̲x i
Tupanaãrü mugü i nhaxũ̃:

“¡Tãũxũ̃táma naĩ i ngemaã icupe, rü
tãũxũ̃táma cumáẽta, rü
tãũxũ̃táma cungı̃ta̲a̲x, rü
tãũxũ̃táma doraxũ̃ cuixu i
togüchiga, rü tümaga naxĩnü ja
cunatü rü cue!”

nhaxũ̃. 21Rü jexguma ga guma jatü rü
nhanagürü Ngechuchuxũ̃: —Woetama
chorü bucüma meãma chajanguxẽẽ i
guxũ̃ma i ngẽma mugü i nüxũ̃ cuixuxũ̃
—nhanagürü. 22Rü jemaxũ̃ naxĩnügu ga
Ngechuchu rü nhanagürü:
—Wüxixicatama cuxũ̃ nataxu, rü ngẽma
nixĩ na namaã cutaxexũ̃ i guxũ̃ma i curü
ngẽmaxũ̃gü rü togü i ngearü
dĩẽru̲a̲xgüxũ̃na na cunaxãxũ̃ i curü
natanü, rü ngẽxguma rü tá cuxũ̃
nangẽxma i cuchica i dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa. Rü nhu̲xmachi marü name i
chawe curüxũ —nhanagürü. 23Notürü
jemaxũ̃ naxĩnügu ga guma jatü rü
poraãcü inajarümaãchi, jerü namuãrü
dĩẽru̲a̲xũ̃chi. 24Rü jexguma Ngechuchu
nüxũ̃ da̲xgu ga nhuxãcü na
nangechaũ̃xũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃ ga
norü ngúexũ̃gü: —Naguxchaxũ̃chi tá
nixĩ na Tupana ã̲ẽxgacü íixĩxũ̃wa na
jachocuxũ̃ i ngẽma dĩẽru̲a̲xũ̃chigüxũ̃.
25—Rü dücax, wüxi i cameru rü
taxucürüwama wüxi ja ucumaxẽtüwa
naxüpetü. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nixĩ i
wüxi i duũ̃xũ̃ i dĩẽru̲a̲xũ̃chixũ̃ rü
taxucürüwama Tupana ã̲ẽxgacü
íixĩxũ̃wa nixücu [ega norü dĩẽruguama
naxĩnügu rü tama jaxõõgu
—nhanagürü.] 26Rü jexguma jemaxũ̃
naxĩnüẽgu ga duũ̃xũ̃gü rü nhanagürügü:
—¿E̲xna texé tá ja najaxúxe i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃? —nhanagürügü. 27Rü
Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃:
—Duũ̃xũ̃gü rü taxuacüma nügü
namaxẽẽ, notürü Tupanaãxũ̃ rü
natauxcha na namaxẽxẽẽãxũ̃
—nhanagürü. 28Rü Pedru nhanagürü
Ngechuchuxũ̃: —Pa Corix, toma rü jéma
tanawogü ga guxũ̃ma ga torü jemaxũ̃gü
na cuwe tarüxĩxũ̃ca̲x —nhanagürü.
29-30Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü:
—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü texé ja
Tupanaca̲x tümapatana, rü e̲xna
tümanatüna, rü e̲xna tümaẽna, rü e̲xna
tümaẽneẽgüna, rü e̲xna tümaẽja̲xgüna,
rü e̲xna tümama̲xna, rü e̲xna
tümaxãcügüna ngẽma ixũxẽ na
Tupanaãxũ̃ tapuracüxũ̃ca̲x, rü nhama i
naãnewa tátama poraãcü tanajaxu i
tümaãrü natanü. Rü dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa rü tá ta tanajaxu i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu rü wenaxãrü nanaxunagü ga norü juxchiga

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31Rü Ngechuchu rü noxrüwama
naxca̲x naca ga norü ngúexũ̃gü, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Nhu̲xma rü
Jerucharéũ̃wa tá taxĩ na ngẽma
janguxũ̃ca̲x i guxũ̃ma ga jema ore ga
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga chauchiga. 32—Rü

Jerucharéũcũã̱x i duũxũgü rü tá to i nachiũãnecũã̱xna choxũ namugü. Rü ngẽma duũxũgü rü tá chagu nidauxcüraũgü, rü tá chamaã naguxchigagü, rü tá chauchametüwa nacuaixgüe. 33—Rü tá choxũ nac̱uaixgü, rü jixcüra rü tá choxũ nima̱xgü. Notürü tamaẽxpü̱x i ngunexũguwena rü tá wenaxãrü chamaxũ —nhanagürü. 34Notürü jema norü ngúexũgü rü tama nüxũ nacua̱xgüéga ga na ṯacüchiga jiĩxũ ga jema ore ga namaã nüxũ jaxuxũ. Jerü poraãcü nüxṹ naguxcha ga aixcuma nüxũ na nacua̱xgüxũc̱a̱x.

Ngechuchu nanamexẽẽ ga wüxi ga ngexetücü ga Jericúcũã̱x
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35Rü jexguma Ngechuchu ĩãne ga Jericúwa nguxchaũgu, rü jéma namacüwawa narüto ga wüxi ga jatü ga ngexetücü ga dĩẽruc̱a̱x jéma iwémécü. 36Rü jexguma guma ngexetücü nüxũ ĩnügu ga muxũma ga duũxũgü na jéma chopetüxũ, rü duũxũgüna naca ga ṯacü na ngupetüxũ. 37Rü nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —Ngechuchu ja Nacharétucũã̱x nuã naxüpetü —nhanagürügü. 38Rü jexguma ga guma ngexetücü rü tagaãcü nhanagürü: —Pa Ngechuchux, Pa Dawítanüxũx, ¡cuxṹ changechaũtümüũ! —nhanagürü. 39Rü jema duũxũgü ga Ngechuchupẽxegu ĩxũ, rü nanangagü ga na ijanangeáxũc̱a̱x. Notürü guma ngexetücü rü jexeraãcü tagaãcü nhanagürü: —Pa Dawítanüxũx, ¡cuxṹ changechaũtümüũ! —nhanagürüama. 40Rü jexma najachiãchi ga Ngechuchu, rü duũxũgüxũ namu na naxũtawa nagagüãxũc̱a̱x. Rü jexguma marü naxũtawa nanguxgu, rü guma ngexetücüna naca ga Ngechuchu, rü nhanagürü: 41—¿Ṯacü i cunaxwa̱xexũ na cumaã chanaxüxũ? —nhanagürü. Rü guma ngexetücü nanangãxũ rü nhanagürü: —Pa Corix, chanaxwa̱xe na choxũ cuidauchixẽẽxũ —nhanagürü. 42Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ —¡Idauchi! Rü marü cuxc̱a̱x nitaane erü cujaxõ —nhanagürü. 43Rü jexgumatama nidauchi ga guma ngexetücü, rü Ngechuchuwe narüxũ, rü Tupanaxũ nicua̱xüũchigü. Rü guxũma ga duũxũgü ga nüxũ daugüxũ ga jema ngupetüxũ rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü ta.

Ngechuchu rü Zaquéuchiga

19 1Rü Jericúwa nangu ga Ngechuchu, rü guma ĩãnegu naxücu na nawa naxüpetüxũc̱a̱x. 2Rü jéma najexma ga wüxi ga jatü ga dĩẽrua̱xũchixũ ga Zaquéugu ãẽ́gaxũ. Rü nüma nixĩ ga naẽru ga jema jatügü ga Romaãrü ãẽxgacüc̱a̱x dĩẽru ngĩxũ ideetanüxũ. 3Rü jema Zaquéu rü poraãcü nüxṹ nangúchaũ ga Ngechuchuxũ na nadauxũ na nüxũ nacuáxũc̱a̱x. Notürü taxuacüma nüxũ nadau, jerü namuxũchi ga duũxũgü, rü nhu̱xmachi nanuxchanexũchi ga nümax. 4Rü jemac̱a̱x Ngechuchupẽxegu najangu, rü namacüwawa wüxi ga naĩgu naxĩnagü na Ngechuchuxũ nadauxũc̱a̱x ga jexguma jéma naxüpetügu. 5Rü jexguma jéma naxüpetügu ga Ngechuchu, rü dauxũ nadau natüũwa ga guma naĩ. Rü nhanagürü nüxũ: —Pa Zaquéux, ¡paxa írüxĩ i ngẽma! Erü cupatawa tá changu i nhu̱xma

—nhanagürü. 6Rü paxa ínarüxĩ ga
Zaquéu, rü taãẽãcüma Ngechuchuxũ̃
najaxu. 7Rü jexguma jemaxũ̃ nadaugügu
ga duũ̃xũ̃gü, rü guxũ̃ma inanaxügüe ga
Ngechuchuchiga na jadexagüxũ̃. Rü
nhanagürügü: —¿Nhuxãcü i nüma rü
wüxi i duũ̃xũ̃ i pecaduá̃xũ̃patawa
nangu? —nhanagürügü. 8Rü jexguma
ga Zaquéu rü inachi rü nhanagürü
Ngechuchuxũ̃: —Dücax, Pa Corix,
chama rü ngearü dĩẽruãxgüxũ̃na tá
chanaxã i ngãxũ̃gu i guxũ̃ma i chorü
ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽxguma chi texé tüxũ̃
chawomüxẽẽãcüma tüxũ̃ changĩxgu, rü
ãgümücüẽxpũxcüna tá tüxũ̃ ngĩxũ̃
chataeguxẽẽ i ngẽma tümaãrü dĩẽru
—nhanagürü. 9Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Rü nhama i
ngunexũ̃gu cupatawa nangu i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃, erü cuma rü ta rü
Abrá̃ũrüũ̃ cujaxõ. 10—Rü chama i
Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü
nhama i naãnewa chaxũ na naxcax
chajadauxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
ijarütauxexũ̃ na chanamaxẽxẽẽxũ̃cax
—nhanagürü.

Cuaxruũ̃ ga dĩẽrugu ixuxũ̃
(Mt 25.14-30)

11Rü joxni jema Ngechuchuarü ore
inaxĩnüẽjane ga duũ̃xũ̃gü, rü Ngechuchu
rü wüxi ga to ga ore ga cuaxruũ̃xũ̃
namaã nixu, jerü marü Jerucharéũ̃xũ̃
ningaica, rü duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüẽgu rü
paxa tá ínangu ga Tupana na norü
ãẽxgacü jiĩxũ̃cax. 12Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nügüchiga nidexa rü
nhanagürü nüxũ̃: —Najexma ga wüxi ga
jatü ga taxũ̃ ga cori ixĩcü ga najaxucü
ga ore na nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacüxũ̃tawa
naxũxũ̃cax ga jaxũ̃wa na jema ãẽxgacü
nüxũ̃ unetaxũ̃cax na guma nawa ne
naxũxũ̃ne ga ĩãneãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃cax.
13—Rü jexguma taũta inaxũ̃achigu, rü
naxcax nangema ga 10 ga norü
duũ̃xũ̃gü. Rü wüxichigüna ngĩxũ̃ naxã
ga wüxitachinü ga tatanücü ga dĩẽru.
Rü nhanagürü nüxũ̃:

"¡Ngĩmaã pepuracüe rü ngĩxũ̃
peimuxẽẽ i nhaã dĩẽru nhuxmatáta
chataegu!" nhanagürü. 14—Notürü jema
ĩãnecũ̃ã̃x ga duũ̃xũ̃gü rü nachi naxaie ga
guma cori. Rü jemacax nawenaãma
najamugü ga nhuxre ga orearü
ngeruũ̃gü na nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacümaã
nüxũ̃ janaxugüxũ̃cax na tama
nanaxwaxegüxũ̃ na norü ãẽxgacüxũ̃ na
jiĩxũ̃cax ga guma cori. 15—Notürü
nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacü rü
najangucuchixẽẽãma ga guma cori. Rü
nhuxmachi ga guma cori rü norü
ĩãnecax nataegu na jéma ãẽxgacü na
jiĩxũ̃cax. Rü jexguma ínanguxgu rü
naxcax nangema ga jema 10 ga norü
duũ̃xũ̃gü ga dĩẽru nüxna ngĩxũ̃ naxãxũ̃,
jerü nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ ga nhuxrechigü
ngĩxũ̃ na jamuxẽẽxũ̃ ga norü dĩẽru ga
wüxichigü ga jema norü duũ̃xũ̃gü.
16—Rü jema nüxĩra dĩẽru nüxna ngĩxũ̃
naxãxũ̃ rü norü corixũ̃tawa nangu, rü
nhanagürü:

"Pa Corix, curü dĩẽru rü 10
ẽxpũxcüna ngĩxũ̃ chimuxẽẽ",
nhanagürü. 17—Rü guma Cori ga
jexwaca ãẽxgacüxũ̃ ingucuchicü rü
nanangãxũ̃, rü nhanagürü:

"Wüxi i mexũ̃ i chorü duũ̃xũ̃ cuixĩ.
Maneca meãma namaã cupuracü i
ngẽma íraxũ̃ i dĩẽru i cuxna chaxãxũ̃. Rü
nhuxma rü 10 ja ĩãnegüarü ãẽxgacüxũ̃

tá cuxũ̃ chixĩxẽẽ”, nhanagürü. 18—Rü
jéma nangu ga to ga norü duũ̃xũ̃, rü
nhanagürü:
“Pa Corix, curü dĩẽru rü
wüximẽẽxpü̱xcüna ngĩxũ̃ chimuxẽẽ”,
nhanagürü. 19—Rü norü cori nanangãxũ̃
rü nhanagürü nüxũ̃:
“Cuma rü wüximẽẽxpü̱x ja ĩãnegüarü
ãẽxgacüxũ̃ tá cuxũ̃ chixĩxẽẽ”,
nhanagürü. 20—Rü jéma nangu ga to ga
norü duũ̃xũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
“Pa Corix, nhaã ijixĩ i curü dĩẽru. Rü
wüxi ja dechugu ngĩxũ̃ chanuque, rü
ngẽmaãcü ngĩmaã changuxũ̃. 21—Jerü
cuxca̱x chamuũ̃, erü wüxi i jatü i aüxũ̃
cuixĩ. Rü cunajauxtanü i ngẽma tama
cuxrü ixĩxũ̃, rü cunajaxu i nanetüarü o i
ngextá tama cuma ícutoexũ̃wa”. 22—Rü
jexguma ga guma ãẽxgacü rü
nhanagürü nüxũ̃:
“Wüxi i chorü duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ cuixĩ i
cumax. Rü curü oretama nixĩ i cuxũ̃
ixuxũ̃ na cuchixexũ̃. Marü nüxũ̃
cucua̱xchire̱x ga na chaxaüxũ̃, rü
chanajautanüxũ̃ i ngẽma tama choxrü
ixĩxũ̃, rü chanajaxuxũ̃ i nanetüarü o i
tama chama ichatoxũ̃. 23—¿Notürü
tü̱xcüũ̃ tama bancugu choxũ̃ ngĩmaã
cunguxũ̃ i chorü dĩẽru na ngẽ́ma choxũ̃
ngĩxũ̃ jamuxẽẽgüxũ̃ca̱x, rü ngẽmaãcü
mucü ngĩxũ̃ na chajaxuxũ̃ca̱x i
ngẽxguma íchanguxgu?” nhanagürü.
24—Rü jexguma ga ãẽxgacü rü jema
jexmagüxũ̃maã nüxũ̃ nixu, rü
nhanagürü:
“¡Nüxna ngĩxũ̃ pejaxu i ngẽma dĩẽru,
rü ngẽma 10 i dĩẽru nüxũ̃ ngẽxmaxũ̃na
ngĩxũ̃ pexã!” nhanagürü. 25—Rü
nümagü rü nanangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü:
“Notürü, Pa Corix, nüma rü marü
nüxũ̃ ingẽxma i 10 i dĩẽru”,
nhanagürügü. 26—Rü guma ãẽxgacü
nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
“Pemaã nüxũ̃ chixu rü texé ja chauga
ĩnüxẽ rü jexera tá tüxna chanaxã.
Notürü texé ja tama chauga ĩnüxẽ rü tá
tüxna chanajaxu i woo ngẽma íraxũ̃ i
tüxũ̃ ngẽxmaxũ̃. 27—Rü jema chorü
uwanügü ga tama naxwa̱xegüxũ̃ ga norü
ãẽxgacüxũ̃ na chiĩxũ̃, ¡rü nuã penagagü,
rü nuã chape̱xegu pejada̱i!” nhanagürü.

Ngechuchu rü
Jerucharéũ̃gu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Ju 12.12-19)

28Rü jema ore ga cua̱xruũ̃xũ̃
jaxuxguwena ga Ngechuchu, rü
inixũchigü ga Jerucharéũ̃wa na naxũxũ̃.
29Rü jexguma marü nawa
nangugüchaũ̃gu ga guma ĩãnegü ga
Bechagué rü Betániã ga Oriwéranecüarü
Ma̱xpṹneãrü ngaicamana jexmagüne, rü
Ngechuchu nanamu ga taxre ga norü
ngúexũ̃gü. 30Rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Gua ĩãnexãcüwa pexĩ! Rü ngẽxma tá
nüxũ̃ pejangau i wüxi i cowaru i
ngexwaca jaxũ̃ i ngẽxma ngaxũ̃xũ̃ i
taguma texé natagu aunagüxũ̃. ¡Rü
pejawẽxũ̃, rü nuã penaga! 31—Rü
ngẽxguma texé pexna ca̱xgu na ta̱cüca̱x
pejawẽxũ̃xũ̃ i ngẽma cowaru, ¡rü
tümamaã nüxũ̃ peixu rü nhapegügü:
“Torü Cori nanaxwa̱xe”, nhapegügü
tüxũ̃! 32Rü jéma naxĩ ga jema taxre ga
norü ngúexũ̃gü. Rü jexma nüxũ̃
najangau ga jema cowaru ga Ngechuchu
namaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. 33Rü jexguma
jawẽxũ̃güãgu ga jema cowaru, rü norü
joragü rü jema ngúexũ̃güna nacagüe, rü

nhanagürügü: —¿Tü̱xcüũ̃ pejawẽxũ̃ i
ngẽma cowaru? —nhanagürügü. 34Rü
nümagü nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü:
—Torü Cori nanaxwa̱xe —nhanagürügü.
35Rü Ngechuchuxũ̃tawa nanagagü ga
jema cowaru. Rü jema norü ngúexũ̃gü
rü norü dejuxũ̃chirumaã nanatütagü. Rü
nhü̱xmachi Ngechuchuxũ̃ natagu
naxaunagüxẽẽgü. 36Rü duũ̃xũ̃gü rü
Ngechuchupe̱xewa norü
dejuxũ̃chirumaã najac̱ha̱magü ga nama.
37Rü jexguma inaxügüãgu na ínaxĩgüxũ̃
nawa ga jema nama ga Oriwéranecüarü
Ma̱xpũ̃newa ijarüdaexũ̃, rü guxũ̃ma ga
jema duũ̃xũ̃gü ga jaxõgüxũ̃ ga nawe
rüxĩxũ̃ rü inanaxügü ga taãẽãcüma aita
na naxüexũ̃ rü tagaãcü Tupanaxũ̃ na
jacua̱xüũ̃güxũ̃ naxca̱x ga guxũ̃ma ga
jema cua̱xruũ̃gü ga taxũ̃ ga nüxũ̃
nadaugüxũ̃ ga Tupanaãrü poramaã
naxüxũ̃ ga Ngechuchu. 38Rü
nhanagürügü: —Namexẽchi ja daa tórü
ã̱ẽxgacü ja Tupana núma namucü. ¡Rü
petaãẽgü, Pa Dauxũ̃cũ̃ã̱x. Rü nüxũ̃
peicua̱xüũ̃gü ja Tupana!
—nhanagürügü. 39Rü jéma
duũ̃xũ̃gütanüwa najexmagü ga nhuxre
ga Parichéugü. Rü nhanagürügü
Ngechuchuxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x,
¡Jangagü i ngẽma cuwe rüxĩxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü na janachianegüxũ̃ca̱x!
—nhanagürügü. 40Notürü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—Pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽxguma chi
ijanangea̱xgügu i nhaã duũ̃xũ̃gü, rü daa
nutagü ja namacüwawa ngẽxmagücü rü
chi nüxĩ aita naxüe —nhanagürü. 41Rü
jexguma Jerucharéũ̃ãrü ngaicamana
nanguxgu ga Ngechuchu, rü guma
ĩãnecũ̃ã̱x ga duũ̃xũ̃güca̱x naxaxu. 42Rü
nhanagürü: —Pa Jerucharéũ̃cũ̃ã̱xgü,
chierü nhama i ngunexũ̃gu nüxũ̃
pecua̱xgu na texé aixcuma taãẽ pexna
ãxũ̃. Notürü ngẽma rü pexchawa inicü̱x
i nhü̱xma, rü taxuacüma nüxũ̃ pecua̱x.
43—Rü tá guxchaxũ̃gü pexũ̃ naxüpetü.
Rü perü uwanügü tá nanaxü i norü
poxũ̃chica i norü guxũ̃cüwawa ja perü
ĩãne. Rü norü churaragü tá pexũ̃
ínachoeguãchi, rü guxũ̃cüwawa tá
pexca̱x ne naxĩ. 44—Rü tá nagu napogüe
ja perü ĩãne, rü tá pexũ̃ nadai. Rü
taxucütáma ja nuta ngextá nügüxétü
nanugüxüra i perü ĩãneãrü
poeguxũ̃tapüwa. Rü ngẽmaãcü tá pexũ̃
naxüpetü, jerü tama nüxũ̃
pecua̱xgüchaũ̃ ga jexguma Tupana
petanügu naxũãnegu —nhanagürü.

Ngechuchu rü tupauca ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga jéma taxegüxũ̃

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Ju 2.13-22)

45Rü Ngechuchu rü tupauca ga
taxũ̃newa nangu rü jexma naxücu. Rü
inanaxügü na ínawoxũ̃ãxũ̃ ga jema
duũ̃xũ̃gü ga tupauca ga taxũ̃newa
taxegüxũ̃. 46Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:
“Chapata rü jumuxẽpataũ̃ nixĩ”.
Notürü pema rü ngı̃ta̱a̱xgüxũ̃pataũ̃
pejaxĩxẽẽ —nhanagürü. 47Rü guxũ̃ ga
ngunexũ̃gu rü tupauca ga taxũ̃newa
najangu̱xẽẽtae ga Ngechuchu. Notürü ga
paigüarü ã̱ẽxgacügü, rü ngúexẽẽruũ̃gü
ga Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃, rü
Jerucharéũ̃ãrü ã̱ẽxgacügü, rü naxca̱x
nadaugü ga nhuxãcü tá na

jamaxgüãxũcax. 48Notürü taxucürüwa
tacü namaã naxügü, jerü guxũma ga
duũxũgü rü namaã nataãẽgü, rü meã
inarüxĩnüẽ ga norü ore.

Ngechuchuna nacagü na texéarü oregagu tupauca ga taxũnewa nanguxẽẽtaexũ

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 1Wüxi ga ngunexũ ga
Ngechuchu rü tupauca ga
taxũnewa najexma. Rü nanangúexẽẽ ga
duũxũgü, rü namaã nüxũ nixu ga
Tupanaãrü ore. Rü jexguma íjadexajane
rü jéma nangugü ga paigüarü
ãẽxgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ, rü
Judéugüarü ãẽxgacügü ga jaguãxgü.
2Rü nhanagürügü nüxũ: —¿Texéarü
mugagu nixĩ i cunaxüxũ i ngẽma núma
cuxüxũ? ¿Rü texé cuxũ tamu na
cunaxüxũcax i ngẽma? —nhanagürügü.
3Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —Chama rü tá ta
pexna chaca, rü chanaxwaxe i choxũ
pengãxũgü. 4—¿Rü texé tanamu ga
Juãũ na duũxũgüxũ ínabaiũxẽẽxũcax?
¿Pexcax rü Tupana jĩĩxũ ga namucü rü
exna duũxũgümare? —nhanagürü. 5Rü
jexguma ga Parichéugü rü inanaxügüe
ga nügümaã na japoragatanücüüxũ. Rü
nügümaãtama nhanagürügü: —¿Nhuxũ
nhagügüxũ tá? Erü ngẽxguma chi:
"Tupana núma nanamu", nhagügu, rü
nüma rü chi nhanagürü tüxũ:
"¿Rü tüxcüũ ga tama nüxũ
pejaxõgüxũ?" nhanagürü chi tüxũ.
6—Rü ngẽxguma chi nhagügu:
"Jatügümare nuã nanamu", nhagügu,
rü guxũ i duũxũgü chi nutamaã tüxũ
ínamuxũchigü, rü tüxũ chi nadai. Erü
nümagü i duũxũgü rü nagu narüxĩnüẽ
na Tupana jĩĩxũ ga Juãũxũ mucü. 7Rü
Ngechuchuxũ nangãxũgü rü
nhanagürügü: —Tama nüxũ tacuax ga
texé núma na namuxũ ga Juãũ ga
baiũxẽẽruũ —nhanagürügü. 8Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ: —Chama rü ta tãũxũtáma pemaã
nüxũ chixu na texé choxũ muxũ na
chanaxüxũcax i ngẽma choxna naxcax
pecaxũ —nhanagürü.

Cuaxruũ ga puracütanüxũ ga chixexũgu ixuxũ

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9Rü inanaxügü ga Ngechuchu ga
duũxũgümaã na jadexaxũ. Rü nhaã ore
ga cuaxruũxũ namaã nixu, rü
nhanagürü: —Najexma ga wüxi ga jatü
ga wüxi ga uwanecü ücü ga norü
naãnewa. Rü nhuxmachi nhuxre ga
puracütanüxũna nanaxã na nüxna
nadaugüxũcax rü jixcaama rü norü
joramaã na jajauxjegüãxũcax ga jema
norü o. Rü nhuxmachi ga guma jatü rü
nixũ ga jéma rü nuxcüma nataegu.
10—Rü jexguma nawa nanguxgu ga na
jadauxũ ga jema uwagü, rü guma jatü
rü jéma puracütanüxũgüxũtawa
nanamu ga wüxi ga norü duũxũ na
naxcax íjacaxũcax ga jema uwagü ga
nüxna üxũ. Notürü jema
puracütanüxũgü rü nanacuaixgü ga
guma jatüarü duũxũ, rü taxuũma ga
uwa nüxna naxãgü. Rü jemaãcü
ínajamugü. 11—Rü jexguma ga guma
jatü rü wenaxãrü to ga norü duũxũ
jéma ta namu. Notürü ga jema
puracütanüxũgü rü chixexũ namaã

nixugüe, rü nanac̲uaixgü, rü taxuũma ga
uwa nüxna naxãgü. Rü jemaãcü
ínajamugü. 12—Rü wenaxãrü to ga norü
duũxũ jéma ta namu ga guma jatü.
Notürü ga jema puracütanüxũgü rü
nanapi̲xẽẽ, rü ínanata̲xüchigü ga jema
naãnewa. 13—Rü düxwa nhanagürü ga
guma naãneãrü jora:
"¿T̲acü tá chaxüxũ i nhu̲xmax?
Maneca name nixĩ i chaune ja nüxũ
changechaũcü ngẽma chanamu. Rü
ngẽxguma nüxũ nadaugügu rü bexmana
naga tá naxĩnüẽ", nhanagürü.
14—Notürü ga jema puracütanüxũgü rü
jexguma guma jatü nanexũ nadaugügu,
rü nügümaã nhanagürügü:
"Nhaããrü tá nixĩ i nhaã naãne i
jixcaama. ¡Rü ngĩxã tajama̲xgü na tórü
na jiĩxũca̲x!" nhanagürügü. 15—Rü
ínanata̲xüchigü ga jema naãnewa, rü
najama̲xgü —nhanagürü ga Ngechuchu.
Rü jexguma ga Ngechuchu rü
duũxũgüna naca, rü nhanagürü:
—¿T̲acü tá ngẽma puracütanüxũmaã
naxü i ngẽma naãneãrü jora i nhu̲xmax?
16—Rü ngẽma tá naxũ rü tá nanadai i
ngẽma puracütanüxũgü, rü togüna tá
nanaxã i norü naãne —nhanagürü ga
Ngechuchu. Rü jexguma jemaxũ
naxĩnüẽgu ga duũxũgü rü nhanagürügü:
—Chierü tama ngẽmaãcü
nangupetüxẽẽãxgu ja Tupana
—nhanagürügü. 17Notürü Ngechuchu rü
nüxũ nadawenü, rü nhanagürü nüxũ:
—¿Notürü nhuxũ nhaxũchiga nixĩ i
ngẽma Tupanaãrü ore i ümatüxũ i
nhaxũ?:

"Jima nuta ja mecü ja ĩãrü üruũgü
nüxũ oechirécü, rü nhu̲xma rü
jimatama nixĩ ja Tupana nüxĩra
jaxücuchicü na namaã
inaxügüãxũ ja ĩpata",

nhaxũ. 18Rü nhanagürü ta ga
Ngechuchu: —Texé ja jima nutamaã
jarünhaxẽ, rü tá itapoũgü. Rü jíxema
tümaẽtügu nanguxe ja jima nuta, rü tá
tüxũ ninháĩxmü —nhanagürü ga
Ngechuchu. 19Rü ga paigüarü
ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa ngu̲xẽẽtaegüxũ, rü
jexgumatama Ngechuchuxũ
nijauxgüchaũ. Jerü nüxũ nacua̲xgü ga
nachiga na jiĩxũ ga jema ore ga cua̲xruũ
ga nüxũ jaxuxũ. Notürü tama
najajauxgü, jerü duũxũgüxũ namuũẽ.

Ãẽxgacüaxũ dĩẽrumaã naxütanüxũchiga

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20Rü jemaca̲x ga jema paigüarü
ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũtawa
nanamugü ga nhuxre ga norü duũxũgü
na mexũ i duũxũgürüũ jéma
ijanaxĩnüẽxũca̲x notürü naxca̲x na
nadaugüxũca̲x ga nhuxãcü
nachiũãneãrü ãẽxgacüxũtawa
Ngechuchuxũ na ínaxuaxũgüxũca̲x.
21Rü jemaca̲x Ngechuchuna nacagü rü
nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũx, toma
nüxũ tacua̲x rü aixcuma nixĩ i ngẽma
nüxũ cuixuxũ rü ngẽma namaã
cungúexẽẽtaexũ. Rü tama duũxũãrü
düxétüxũnegu cudawenü erü nacüma
nixĩ i cungugüxũ. Rü aixcuma
cunangúexẽẽ i duũxũgü na Tupana
naxwa̲xexũãcüma namaxẽxũca̲x. 22—Rü
dücax, ngẽma ĩãneãrü dĩẽru i ãẽxgacü ja
tacü ja Romacũã̲x naxwa̲xexũ na
tanaxütanüxũ, ¿rü namexũ jiĩxũ na
nüxũ tanaxütanüxũ rü e̲xna tama?

—nhanagürügü. 23Notürü Ngechuchu
nüxũ̃ nacuãxama na chixexũ̃gu
naxĩnüẽxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü, rü
jemacãx nhanagürü nüxũ̃: —¿Tũ̃xcüũ̃ i
chixexũ̃gu choxũ̃ penguxẽẽchaũ̃?
24—¡Choxũ̃ ngĩxũ̃ pewé i wüxi i dĩẽru
na ngĩxũ̃ chadauxũ̃cãx! ¿Rü
texéchicünãxã rü texééga nixĩ i ngĩgu
üxũ̃? —nhanagürü. Rü nanangãxũ̃gü rü
nhanagürügü: —Romacũ̃ã̃x ja ã̃ẽxgacü
ja tacüchicünãxã nixĩ —nhanagürügü.
25Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —¡Ã̃ẽxgacüna ngĩxũ̃
pexã i ngẽma ã̃ẽxgacüarü ixĩcü, rü
Tupanana ngĩxũ̃ pexã i ngẽma
Tupanaãrü ixĩcü! —nhanagürü. 26Rü
jemaãcü ga Ngechuchu rü woo norü
orewa rü taxucürüwama chixexũ̃gu
nananguxẽẽgü ga duũ̃xũ̃güpẽxewa, jerü
meãma nanangãxũ̃. Rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü nangeãxgümare jerü
nabãixãchiãẽgü namaã ga jema norü
ore.

**Chaduchéugü rü Ngechuchuna
nacagüe rü ngoxi wena
namaxẽ i duũ̃xũ̃gü**
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27Rü Ngechuchuxũ̃tawa ínajadaugü ga
nhuxre ga Chaduchéugü. Rü nümagü
nixĩ ga nagu naxĩnüẽxũ̃ na tagutáma
wena namaxẽxũ̃ i juexũ̃. Rü jemacãx
Ngechuchuxũ̃ nhanagürügü: 28—Pa
Ngúexẽẽruũ̃x, Muĩséarü mugüwa rü
nhanagürü:
"Ngẽxguma wüxi ja jatü naxmãx
ngexacüjane najũxgu, rü name
nixĩ i naẽneẽtama ngĩmaã
naxãmãx i ngẽma jutecü i
naxũ̃mãx, na ngẽmaãcü
naxãxãcüxũ̃cãx nüxũ̃ ja naẽneẽ
ja marü jucü",
nhanagürü ga jema ore. 29Rü
nhanagürügü ta ga Chaduchéugü:
—Najexma ga 7 ga nügüeneẽ. Rü
naxãmãx ga guma jacü, notürü taũta
naxãxãcüjane naju. 30—Rü jexguma naĩ
ga naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmãx ga
jema ngecü. Rü guma rü ta naju, rü
nangexacü. 31—Rü jexguma rü naĩ ga
naẽneẽ nüxĩ ngĩmaã naxãmãx. Rü
jemaãcü gucüma ga guma 7 ga
nügüeneẽgü rü ngĩmaã naxãmãx ga jema
nge. Rü gucüma najue taũta
naxãxãcüjane. 32—Rü ngĩma rü ta
düxwa iju ga jema nge. 33Rü ngẽxguma
juexũ̃ wena maxẽgu, ¿rü ngecürüücü
naxmãx tá ijixĩ i ngẽma nge? Jerü
jexguma namaxẽgu rü gucüma ga guma
7 ga nügüeneẽ ngĩmaã naxãmãx
—nhanagürügü. 34Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Nhama i naãnewa rü jatügü rü
nixãmãxgü rü ngexũ̃gü rü nixãtegü.
35—Notürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
Tupanapẽxewa mexũ̃ na wena namaxẽxũ̃
na dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa naxĩxũ̃cãx rü
ngẽma rü tãũxũ̃táma nixãmãxgü rü ẽxna
nixãtegü. 36—Erü ngẽma rü tagutáma
najue. Rü dauxũ̃cũ̃ã̃x i Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gürüũ̃ tá nixĩgü. Rü aixcuma
Tupanaxãcügü nixĩgü erü juwa
ínarüdagü. 37—Rü jema ore ga naĩxãcü
ga ijauratanücüxũ̃nechigawa, rü Muĩsé
tüxũ̃ nüxũ̃ nacuãxẽẽ rü juexũ̃ rü tá wena
na namaxẽxũ̃. Erü jema orewa, rü
nhanagürü ga Cori ga Tupana:
"Chama nixĩ i Abrãũ̃ãrü Tupana, rü
Isaquiarü Tupana, rü Jacúarü
Tupana",

nhanagürü. 38—Rü ngẽmawa nüxũ
tacuax rü woo nhama i naãnewa najuegu
i duũxũgü, notürü Tupanacax rü
guxũguma namaxẽ —nhanagürü. 39Rü
jexguma ga nhuxre ga ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü
nhanagürügü: —Aixcuma meãma nüxũ
cuixu, Pa Ngúexẽẽruũx —nhanagürügü.
40Rü jemawena rü marü namuũẽ ga
tacüchigacax Ngechuchuna na
nacagüexũ.

¿Texé nane nixĩ ja Cristu?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41Rü Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¿Tüxcüũ duũxũgü nüxũ nixugüe rü
Cristu rü nuxcümaxũcü ga ãẽxgacü ga
Dawítaa nixĩ? 42-43—Jerü Dawítama
nhaããcü nanaxümatü ga Wijaegüarü
poperawa:

"Tupana rü chorü Cori ja Cristuxũ
nhanagürü: '¡Nuã chorü
tügünecüwawa rüto,
nhuxmatáta cuxmexwa
chanangẽxmagüxẽẽ i curü
uwanügü na namaã
icucuáxũcax!'"

nhaããcü nanaxümatü. 44Rü nhanagürü ga
Ngechuchu: —¿Nhuxũcürüwa i Dawítaa
jiĩxũ ja Cristu ega nümatama ga Dawí rü
norü Corimaã naxuãgu? —nhanagürü.

Ngechuchu rü nüxũ nixu na tama nameãrü maxũãxgüxũ ga jema ngúexẽẽruũgü ga Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45Rü guxũma ga duũxũgü rü jéma
inarüxĩnüẽ ga jexguma Ngechuchu norü
ngúexũgüxũ nhaxgu: 46—¡Pexuãẽgü
naxcax i ngẽma ngúexẽẽruũgü i
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ! Erü
nümagü rü norü me nixĩ i mexũ i
naxchirumaã na naxĩãneãxũ. Rü
ĩãnemaũwa nanaxwaxegü na duũxũgü
meã nüxũ rümoxẽgüxũ. Rü
ngutaquexepataũgüwa rü norü me nixĩ i
ãẽxgacügümaxwexewa na natogüxũ. Rü
õna i taxũwa rü ngẽma õnaãrü
joraxũtawa ügüxũ i nachicacax
nadaugü. 47—Rü tüxũ
nawomüxẽẽgüãcüma tüxna nanapuxũ ja
tümapatagü ja jíxema jutegüxe. Rü
nhuxmachi nanamaxẽẽ i norü jumuxẽgü
na duũxũgü nagu rüxĩnüẽxũcax na
aixcuma mexũgü jiĩgüxũ. Notürü
nümagü tá nixĩ i jexeraãcü napocuexũ
—nhanagürü.

Jutecü ga ngearü dĩẽruãxcü ga Tupanacax dĩẽru ngĩxũ ixãcüchiga
(Mr 12.41-44)

21 1Rü jexguma tupauca ga
taxũnewa najexmagu ga
Ngechuchu, rü jéma nüxũ nadau ga
nhuxãcü duũxũgü ga idĩẽruãxũ
Tupanana ngĩxũ na naxãgüxũ ga norü
dĩẽru ga tupaucaarü dĩẽruchiũwa. 2Rü
ngĩxũ nadau ta ga wüxi ga ngecü ga
jutecü ga ngearü dĩẽruãxcü ga
tupaucaarü dĩẽruchiũgu taxretachinü ga
íraxũchicü ga dĩẽru ngĩxũ ixücuchicü.
3Rü nhanagürü ga Ngechuchu:
—Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü nhaã
ngecü i jutecü i ngearü dĩẽruãxcü rü
guxũ i togü i dĩẽru ngĩxũ ixãgüxũãrü
jexera ngĩxũ ixã. 4—Jerü guxũma ga
togü rü ngĩxũ inaxã ga jema nüxũ
íjaxügücü. Notürü ngĩma ngĩxũ

natauxjane ngĩxũ̃ ixã ga gu̱xcüma ga ngĩxṹ jexma̱xcü ga ngĩrü õnatanü —nhanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü na tupauca ja taxũ̃negu tá napogüexũ̃
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5Rü nhuxre ga norü ngúexũ̃gü rü nidexagü nachiga ga tupauca ga taxũ̃ne ga nhuxãcü na namexẽchixũ̃ ga naxtapü̱x ga nutanaxca̱xgü, rü na namexẽchixũ̃ ga guxũ̃ma ga guma tupaucaarü jemaxũ̃gü ga duũ̃xũ̃gü nüxna ãmarexũ̃. Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü: 6—Wüxi i ngunexũ̃ rü guxũ̃netama ja daa tupauca ja nüxũ̃ pedauxũ̃ne, rü tá nagu napogüe. Rü naxtapü̱xarü nutagü rü taxucütáma nügüétü naxüxüra, rü bai ja wüxi —nhanagürü.

Cua̱xruũ̃gü i tá nüxũ̃ idauxũ̃ naxũ̃pa na nagúxũ̃ i naãne
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7Rü jexguma ga norü ngúexũ̃gü rü Ngechuchuna nacagü, rü nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, ¿nhuxgu tá nixĩ i nangupetüxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ cuixuxũ̃? ¿Rü ta̱cüwa tá nüxũ̃ tacua̱x na nangupetüchaũ̃xũ̃ i ngẽma? —nhanagürügü. 8Rü Ngechuchu rü nhanagürü: —¡Pexuãẽgü tá na taxuũ̃ma pexũ̃ womüxẽẽxũ̃ca̱x! Erü muxũchixũ̃ tá chagu nügü nicu̱xgü rü tá ínangugü rü nhanagürügü tá:

"Chama nixĩ i Cristu, rü paxa tá nagu̱x i naãne", nhanagürügü tá pexũ̃. ¡Notürü tãũxũ̃táma nüxṹ pejaxõgü! 9—Rü ngẽxguma tá nüxũ̃ pexĩnüẽgu na nügü na̱daixũ̃ i wüxi i nachiũ̃ãne to i nachiũ̃ãnemaã, rü e̱xna nüxũ̃ pexĩnüẽgu na wüxi i nachiũ̃ãnewatama rü duũ̃xũ̃gü rü norü ãẽxgacümaã nügü na̱daixũ̃, ¡rü tãũxũ̃táma pe̱baixãchiãẽgü! Erü ngẽmaãcü tá nangupetü i noxrix. Notürü tãũxũ̃táma naãneãrü gu̱x nixĩ i ngẽma. 10—Erü wüxi i ãẽxgacüarü churaragü rü to i ãẽxgacüarü churaragümaã tá nügü nadai. Rü wüxi i nachiũ̃ãne rü to i nachiũ̃ãnemaã tá nügü nadai. 11—Rü nümaxũ̃ i nachiũ̃ãnegüwa rü poraãcü tá naxĩã̱xãchiane, rü poraãcü tá nangu̱x i taija, rü tá nataxüchi i da̱aweane. Rü duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nadaugü i dauxũ̃wa i ta̱cü i namaã na̱baixãchiexũ̃, rü taxũ̃ i cua̱xruũ̃gü. 12—Notürü naxũ̃pa i guxũ̃ma i ngẽma rü duũ̃xũ̃gü tá pexũ̃ ínajauxũ̃, rü tá pewe ningẽxũ̃tanü. Rü ngutaque̱xepataũ̃güwa tá pexũ̃ nagagü na ngẽ́ma pexna nacagüxũ̃ca̱x, rü tá pexũ̃ napocue. Rü nachiũ̃ãnegüarü ãẽxgacügüpe̱xewa tá pexũ̃ nagagü, naxca̱x na chorü duũ̃xũ̃gü peixĩgüxũ̃. 13—Rü ngẽmaãcü tá pexṹ natauxcha na ãẽxgacügümaã nüxũ̃ peixuxũ̃ i chauchiga. 14—Rü ngẽxguma tá ngẽ́ma pexũ̃ nagagügu, ¡rü tãṹ i pexoegaãẽgüxũ̃ naxca̱x na ta̱cümaã tá penangãxũ̃xũ̃ na pegüétüwa pechogüxũ̃ca̱x! 15—Erü chama tá pexũ̃ charüngũ̃xẽẽ na nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̱x na ta̱cümaã penangãxũ̃xũ̃ i perü uwanügü. Rü nümagü rü tãũxũ̃táma nüxũ̃ nacua̱xgü na ta̱cümaã pexũ̃ nangãxũ̃güxũ̃ i ngẽxguma. 16—Notürü pema rü woo penatügü, rü peegü, rü peeneẽgü, rü peeja̱xgü, rü petanüxũ̃gü, rü pemücügü rü tá napeechitaegü na purichíagüxũ̃tawa pexũ̃ íjaxuaxũ̃güxũ̃. Rü purichíagü rü tá pexũ̃ nadai i nhuxre i pemax. 17—Rü guxũ̃ i naãnewa rü duũ̃xũ̃gü tá pechi naxaie, erü choxṹ pejaxõgü rü chorü duũ̃xũ̃gü peixĩgü.

18—Notürü woo t̲acü pexũ̃ üpetügu rü
Tupanamẽxẽwa tá pengẽxmagü, rü nüma
tá pexũ̃ ínapoxũ̃ rü bai i wüxi i pejae tá
inajarütaxu. 19—Rü ngẽxguma aixcuma
pejaxõgüamagu rü tama choxũ̃ ípeta̲xgu,
rü tá penajauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
20—Rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̲xgu na perü
uwanügüarü churaragü Jerucharéũ̃xũ̃
íchomaẽguãchixũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃
pecua̲x na paxa tá nagu napogüexũ̃ ja jima
ĩãne. 21—Rü jíxema Judéaanewa
ngẽxmagüxe rü name nixĩ i
ma̲xpṹneãnewa tabuxmü. Rü jíxema
Jerucharéũ̃wa ngẽxmagüxe rü tanaxwa̲xe
na paxa ítachoxũ̃xũ̃. Rü jíxema tümaãnewa
ngẽxmagüxe rü tama name na ĩãneca̲x
tawoeguxũ̃. 22—Erü ngẽma ngunexũ̃gügu
tá ínangu i Tupanaãrü pocu. Rü ngẽmaãcü
tá najanguxẽẽ i guxũ̃ma i ngẽma norü ore i
ümatüxũ̃wa nüxũ̃ jaxuxũ̃. 23—Rü ngẽma
ngunexũ̃gügu rü tá poraãcü tüxũ̃ naguxcha
ja jíxema ngexegü ja iixãũcharaũ̃güxe rü
jíxema imaĩxãcügüxe. Erü tá nangẽxma i
taxũ̃ i ngúxũ̃, rü Tupana rü poraãcü tá
nanapocue i ngẽma duũ̃xũ̃gü. 24—Rü
nhuxre, rü tá norü uwanügü taramaã
nanadai. Rü togü, rü tá ínanajauxũ̃ na to i
nachiũ̃ãnewa nagagüãxũ̃ca̲x. Rü
nhu̲xmachi i ngẽma norü uwanügü rü tá
nagu napogüe ja jima ĩãne ja Jerucharéũ̃.
Rü ngẽmaãcü tá nangupetü nhu̲xmatáta
nawa nangu na Tupana ínamuxũ̃xũ̃ i
ngẽma norü uwanügü.

Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25—Rü üa̲xcü, rü tawemacü, rü
woramacurigü, rü tá naxüchicüügü. Rü
guxũ̃ i nachiũ̃ãnegüwa rü duũ̃xũ̃gü rü tá
nanaxi̲xãchiãẽtanü rü tá nab̲aixãchiãẽgü
namaã na poraãcü naxãũgaãchixũ̃ i taxũ̃
i taxtüarü juãpegü. 26—Rü duũ̃xũ̃gü rü
norü muũ̃maã tá nijuãchitanü i
ngẽxguma nagu naxĩnüẽgu i ngẽma
üpetüchaũ̃xũ̃ i nhama i naãnewa. Erü
woo guxũ̃ma i t̲acü i dauxũ̃wa nüxũ̃
idauxũ̃ rü tá naxĩã̲xãchitanü rü tá nu ne
nanaxĩmare. 27—Rü ngẽxguma rü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü i nhama i naãnecũ̃a̲x rü tá
choxũ̃ nadaugü i ngẽxguma wüxi i
caixanexũ̃maã ícharüxĩ̲xgu rü núma
chaxũxgu namaã i taxũ̃ i chorü pora rü
chorü mexũ̃. 28—Rü ngẽxguma
inaxügügu na naxüpetüxũ̃ i ngẽma
pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü name nixĩ na
petaãẽgüxũ̃ rü meã pedaunagüxũ̃, erü
paxa tá íchangu na pexũ̃
íchanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̲x —nhanagürü. 29Rü
jemawena rü wüxi ga ore ga cua̲xruũ̃xũ̃
namaã nixu ga Ngechuchu, rü
nhanagürü: —¡Dücax penangugü i
figuera, rü e̲xna ngẽxũ̃rüüxũ̃mare i to i
naĩgü! 30—Rü ngẽxguma nüxũ̃ peda̲xgu
na ngexwaca naxüátüxũ̃, rü ngẽmawa
nüxũ̃ pecua̲x na paxa tá taunecü na
jiĩxũ̃. 31—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i
ngẽxguma nüxũ̃ peda̲xgu na
nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü ngẽmawa tá nüxũ̃ pecua̲x na
jimama jiĩxũ̃ ja Tupana na ãẽ̲xgacü
jiĩxũ̃ca̲x. 32—Aixcuma pemaã nüxũ̃
chixu rü guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ chixuxũ̃
rü tá ningu naxũ̃pa na najuexũ̃ i
duũ̃xũ̃gü i nhu̲xma maxẽxũ̃.
33—Dauxũ̃guxũ̃ i naãne rü nhama i
naãne rü tá nagu̲x. Notürü chorü ore rü
tagutáma inajarüxo. 34—¡Pexuãẽgü na
tama t̲acü rü chixexũ̃gagu düxwa nüxũ̃

perüxoexũ̃ na pejaxõgüxũ̃! Rü ngẽmacax̱
penaxwax̱e na pegüna pedaugüxũ̃ na
tama pengãxẽxũ̃ rü ẽxna nhama i
naãneãrü ngúchaũ̃guama na
perüxĩnüẽxũ̃. Erü ngürüãchi ngẽmagu
íperüxĩnüẽjane tá pexũ̃ íchajaḇaixgü.
35—Rü nhama wüxi ja jüta ja ngürüãchi
tacü ijaxúnerüũ̃ tá nixĩ naxcax̱ i guxũ̃ma
i duũ̃xũ̃gü i nhama i naãnecũ̃ã̱x i
ngẽxguma wenaxãrü núma chaxũxgu.
36—Rü ngẽmacax̱ name nixĩ i pegü
ípemexẽẽgü. ¡Rü guxũ̃guma
pejumuxẽgü na ngẽmaãcü tama pexũ̃
naxüpetüxũ̃cax̱ i ngẽma ãũcümaxũ̃gü, rü
aixcuma pemexũ̃cax̱ i ngẽxguma
chapẽxewa pengugügu! —nhanagürü ga
Ngechuchu. 37Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gügu
rü tupauca ga taxũ̃newa najexma ga
Ngechuchu, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽ.
Rü chütacü rü guma Max̱pṹne ga
Oriwéranecügu ãẽ́ganegu najapeexũ̃.
38Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
pax̱mamaxũ̃chi tupauca ga taxũ̃newa
nangugüxũ̃ na Ngechuchuxũ̃
naxĩnüẽxũ̃cax̱.

Ãẽxgacügü naxcax̱ nadaugü na nhuxãcü Ngechuchuxũ̃ jajauxgüxũ̃

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Ju 11.45-53)

22 1Rü marü ningaica ga
Judéugüarü peta ga
Üpetüchiga ga nagu nangõxgüãxũ̃ ga
põũ ga ngearü puxẽẽruṹã́xũ̃. 2Rü ga
paigüarü ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũ̃gü
ga Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃ rü
naxcax̱ nadaugü ga nhuxãcü
duũ̃xũ̃güechita Ngechuchuxũ̃ na
jamax̱güxũ̃, jerü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃ẽ.
3Rü jexguma ga Chataná rü Juda ga
Icariótigu nangaxi. Rü nüma ga Juda rü
jema 12 ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga
imugüxũ̃tanüxũ̃chirex̱ nixĩ. 4Rü nüma
ga Juda rü ínajadau natanüwa ga
paigüarü ãẽxgacügü rü tupauca ga
taxũ̃neãrü purichíagüarü ãẽxgacügü. Rü
namaã nüxũ̃ nixu ga nhuxãcü na
natauxchaxũ̃ ga Ngechuchuxũ̃ na
jajauxgüxũ̃cax̱. 5Rü nümagü ga jema
ãẽxgacügü rü nataãẽgü. Rü dĩẽru
Judana ngĩxũ̃ naxuaxũ̃gü. 6Rü Juda rü:
—Ngũ̃ —nhanagürü ga jexguma. Rü
inanaxügü ga naxcax̱ na nadauxũ̃ ga
nhuxãcü duũ̃xũ̃güechita Ngechuchuxũ̃
na jajauxgüxũ̃ ga ãẽxgacügü.

Üpetüchigaarü õnawa nachibü ga Cori

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Ju 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7Rü nawa nangu ga jema petaarü
ngunexũ̃ ga nagu nangõxgüãxũ̃ ga põũ
ga ngearü puxẽẽruṹã́xũ̃. Rü jema nixĩ ga
ngunexũ̃ ga nagu carneruxacü
jamax̱güxũ̃ naxcax̱ ga Üpetüchigaarü
peta. 8Rü Ngechuchu nanamu ga Pedru
rü Juã́ũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Pejamexẽẽx̱ i tórü õna i
Üpetüchigacax̱! —nhanagürü. 9Rü
nümagü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —¿Ngextá nixĩ i
cunaxwax̱exũ̃ na tanamexẽẽxũ̃?
—nhanagürügü. 10Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Ngẽxguma
Jerucharéũ̃wa pengugügu rü ngẽxma tá
nüxũ̃ pejangau i wüxi ja jatü i wüxi i
tũ̃xũ̃ i dexámaã ããcuxcü ngĩxũ̃ ingexũ̃.
¡Rü nawe perüxĩ nhux̱matáta napatawa
pengugü! 11—¡Rü jima ĩpata ja nagu
jaxücune ja jima jatü, rü jima ĩãrü

joramaã nüxũ̃ peixu rü nhapegügü
nüxũ̃:
“Torü ngúexẽẽruũ̃ rü nüxũ̃
nacuáxchaũ̃ na ngẽxũ̃rüüxũ̃ jiĩxũ̃ i
ngẽma ucapu i norü ngúexũ̃gümaã tá
nawa nachibüxũ̃ i Üpetüchigaarü
õnaca̱x”, nhapegügü nüxũ̃! 12—Rü tá
pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ i wüxi i ucapu i
taxũ̃ i marü mexẽẽxũ̃ i norü
dauxũ̃chiũ̃wa ngẽxmaxũ̃. ¡Rü ngẽmawa
tá penamexẽẽ i ngẽma õna i
Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃! —nhanagürü
nüxũ̃. 13Rü jéma naxĩ ga nümagü rü
nüxũ̃ inajangaugü ga guxũ̃ma jema
Ngechuchu namaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. Rü
jéma nanamexẽẽgü ga õna ga
Üpetüchigaca̱x ixĩxũ̃. 14Rü jexguma
nawa nanguxgu ga ngora ga na
nachibüexũ̃, rü mechawa narüto ga
Ngechuchu namaã ga norü ngúexũ̃gü.
15Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü: —Nhuxãcü poraãcü choxũ̃
nangúchaũ̃ na pemaã chachibüxũ̃ i nhaã
Üpetüchigaarü õnawa naxũ̃pa na
chajuxũ̃. 16—Notürü pemaã nüxũ̃ chixu
rü tãũxũ̃táma wenaxãrü Üpetüchigaarü
õnawa chachibü, nhu̱xmatáta chawa
jangu i ngẽma Tupana naxwa̱xexũ̃
—nhanagürü. 17Rü jexguma nanajaxu
ga wüxi ga copu ga wĩũmaã ããcuxũ̃. Rü
Tupanana moxẽ naxãxĩra, rü nhu̱xmachi
nhanagürü nüxũ̃ ga norü ngúexũ̃gü:
—¡Pejaxaxü ja daa wĩũ, rü pegümaã
pe̱ngau! 18—Erü pemaã nüxũ̃ chixu rü
tagutáma wena chajaxaxü ja wĩũ
nhu̱xmatáta nawa nangu na pecaduarü
ütanüca̱x chajuxũ̃ na aixcuma pemaã
inacuáxũ̃ca̱x ja Tupana —nhanagürü.
19Rü nanajaxu ta ga põũ, rü Tupanana
moxẽ naxca̱x naxã. Rü nhu̱xmachi
inanabücu, rü norü ngúexũ̃güna nanaxã.
Rü nhanagürü nüxũ̃: —Nhaã põũ rü
chaxune i pexca̱x juxũ̃chiga nixĩ. ¡Rü
nhaãwena rü nhaãcü tá penaxü na
choxna pecua̱xãchiexũ̃ca̱x!
—nhanagürü. 20Rü marü chibüwena rü
to ga copu ga wĩũmaã ããcuxũ̃ norü
ngúexũ̃güna naxã, rü nhanagürü: —Daa
wĩũ rü Tupanaãrü uneta i
ngexwacaxũ̃xũ̃ãrü cua̱xruũ̃ nixĩ. Rü
chaugü ja pexca̱x ibacüwa Tupana pexũ̃
nüxũ̃ nadauxẽẽ na aixcuma jiĩxũ̃ i
ngẽma norü uneta. 21—Notürü ngẽma
jatü i chauechita ãẽxgacügüna choxũ̃
muxchaũ̃xũ̃, rü nuã mechawa tamaã
narüto i nhu̱xmax. 22—Rü chama i
Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü
Chaunatü ixunetaxũ̃rüũ̃ tá chaju.
Notürü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi tá nixĩ
naxca̱x i ngẽma jatü i ãẽxgacügüna
choxũ̃ muxũ̃. 23Rü jexguma ga norü
ngúexũ̃gü rü inanaxügüe ga nügüna na
nacagüexũ̃, rü nhanagürügü: —¿Texé tá
tixĩ ja jíxema naẽchita ãẽxgacügüna
namuxẽ? —nhanagürügü.

Norü ngúexũ̃gü rü nügümaã niporagatanücüü nachiga na texé tá tiĩxũ̃ ja natanüwa guxããrü jexera ixĩxẽ

24Rü jexguma ga jema ngúexũ̃gü rü
nügümaã niporagatanücüü nachiga na
texé tá tiĩxũ̃ ja natanüwa guxããrü jexera
ixĩxẽ. 25Notürü ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Nhama i naãnewa
rü guxũ̃ i nachiũ̃ãnegüarü ãẽxgacügü, rü
poraãcü norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namugü. Rü
nhu̱xmachi nügü jaxugügu rü norü
duũ̃xũ̃güarü daruũ̃ i mexũ̃gü nixĩgü.
26—¡Notürü pema rü tãũxũ̃táma

ngẽxgumarüũ̃ peixĩgü! Rü ngẽxguma
texé naxwa̱xegu na guxããrü jexera tiĩxũ̃
i petanüwa, rü name nixĩ na tügü
ítarüxíraxũ̃ i guxũ̃ma i
tümamücügütanüwa. Rü texé
naxwa̱xegu na peeru tiĩxũ̃ i petanüwa,
rü name nixĩ i noxri rü guxããrü
ngũ̃xẽẽruũ̃ tixĩ. 27—Rü nhama i
naãnewa rü corigü rü mechawa
narütogü na nachibüexũ̃ca̱x, rü norü
duũ̃xũ̃gü nixĩ i ngẽma naxca̱x õna ixüxũ̃
rü nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃. Notürü tatanüwa
rü tama ngẽmaãcü nixĩ, erü chama i
perü cori na chiĩxũ̃ rü perü ngũ̃xẽẽruũ̃
chixĩ. 28—Rü pemagü nixĩ ga guxũ̃guma
chauxũ̃tawa pejexmagüxũ̃ ga jexguma
ngúxũ̃ chingexgu. 29—Rü ngẽmaca̱x i
chama rü ãẽ̱xgacügüxũ̃ pexũ̃ chixĩgüxẽẽ
jema chaunatü ãẽ̱xgacüxũ̃ choxũ̃
ingucuchixẽẽxũ̃rüũ̃. 30—Rü ngẽmaãcü
ãẽ̱xgacü íchixĩxũ̃wa rü chamaã tá
pechibüe rü tá pexaxegü. Rü
ãẽ̱xgacüchicawa tá perütogü na norü
maxũ̃ca̱x nüxna pecagüxũ̃ i guxũ̃ma i
Judéugü —nhanagürü.

Ngechuchu nüxũ̃ nixu na Pedru tá nügü icúxũ̃ na norü ngúexũ̃ jiĩxũ̃

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31;
Ju 13.36-38)

31Rü Pedruxũ̃ nhanagürü ta ga Cori ga
Ngechuchu: —Pa Pedrux, Chataná rü
pexca̱x ínaca na chixexũ̃maã poraãcü
pexũ̃ naxüxũ̃ca̱x. 32—Notürü chama rü
Chaunatüxũ̃ cuxca̱x chaca̱a̱xũ̃ na
taguma nüxũ̃ curüxoxũ̃ca̱x na cujaxõxũ̃.
Rü ngẽmaca̱x i cumax, Pa Pedru, rü
ngẽxguma chauxca̱x cutaeguxgu, rü
chanaxwa̱xe i nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽ i
cumücügü na nümagü rü
jaxõgüechaãxũ̃ca̱x —nhanagürü. 33Rü
nhanagürü ga Pedru: —Pa Corix, chama
rü marü íchamemare na wüxigu cumaã
na chapocuxũ̃ rü e̱xna wüxigu cumaã na
chajuxũ̃ —nhanagürü. 34Notürü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa
Pedrux, cumaã nüxũ̃ chixu rü
nhamatama i chütaxũ̃gu naxũ̃pa na ota
i̱caxũ̃, rü cuma rü tama̱ẽ̱xpü̱xcüna tá
nüxũ̃ cuixu na tama choxũ̃ cucuáxũ̃
—nhanagürü.

Marü ningaica ga na guxchaxũ̃gü nüxũ̃ üpetüxũ̃

35Rü jexguma ga Ngechuchu rü norü
ngúexũ̃güna naca, rü nhanagürü:
—Jexguma pexũ̃ chimugügu ngearü
chacua̱xgüxemaã rü ngearü
dĩẽrua̱xgüxemaã rü ngearü
chapatua̱xgüxemaã, ¿rü ṯacü pexũ̃
taxuxũ̃ ga jexguma? —nhanagürü. Rü
nümagü nanangãxũ̃gü rü nhanagürügü:
—Taxuũ̃ma —nhanagürügü. 36Rü
jexguma norü ngúexũ̃güxũ̃ nhanagürü
ga Ngechuchu: —Notürü nhu̱xma rü
texé ja petanüwa ja chacuãxẽ rü
tanaxwa̱xe na ítajangexũ̃ i tümaãrü
chacu rü tümaãrü dĩẽruchixũ̃ rü ta. Rü
ngẽxguma texé ngearü tara̱a̱xgu rü
tanaxwa̱xe i namaã tataxe i tümaãrü
dejuxũ̃chiru na tümaãrü poxũ̃ruũ̃ i
taraca̱x tataxexũ̃ca̱x. 37—Erü pemaã
nüxũ̃ chixu rü chauchiga nixĩ i ngẽma
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:

> “Wüxi i máẽtaxũ̃rüũ̃ tá nanapocugü
> rü tá najama̱xgü”,

nhaxũ̃. Erü guxũ̃ma i ngẽma chauchiga
ümatüxũ̃ i Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa
rü aixcuma ngẽmaãcü tá ningu
—nhanagürü. 38Rü jexguma ga norü

ngúexũ̃gü rü nhanagürügü: —Pa Corix, nuã nangẽxma i taxre i tara —nhanagürügü. Rü nüma ga Ngechuchu rü nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Marü ningu i ngẽma —nhanagürü.

Ngechuchu rü Jechemaníwa najajumuxẽ
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39Rü jexguma ga Ngechuchu rü ínaxũxũ ga guma ĩãnewa. Rü Oriwéranecüarü Maxpṹnewa naxũ, jerü woetama nacüma nixĩ ga jéma na naxũũxũ̃xũ̃. Rü norü ngúexũ̃gü rü ta nawe narüxĩ. 40Rü jexguma jema nachicawa nanguxgu, rü norü ngúexũ̃güxũ̃ nhanagürü: —¡Tupanana naxcax peça na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax na tama Chatanáãrü ügagu chixexũ̃gu pejixũ̃cax! —nhanagürü. 41Rü jexguma ga Ngechuchu rü jéamaxũ̃ra 50 ga metruwa norü ngúexũ̃güna naxũ. Rü jexma nacaxãpüxü rü najumuxẽ. 42Rü nhanagürü: —Pa Chaunatüx, ngẽxguma cuma cunaxwaxegu, ¡rü nüxna choxũ̃ ínanguxuchixẽẽ i nhaã ngúxũ̃ i tá choxũ̃ üpetüxũ̃! Notürü chanaxwaxe i cunaxü i curü ngúchaũ̃ rü tama i choxrü —nhanagürü. 43Rü jexguma wüxi ga dauxũ̃cũ̃ã̃x ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃ rü naxcax nangox, rü nanaporaxẽẽ. 44Rü poraãcü nanaxixãchiãẽ ga Ngechuchu, rü jemacax jexeraãcü najumuxẽ. Rü jema na naxixãchiãẽxũ̃maã poraãcü nanaxaijaãchi. Rü guma norü aijacümaã nichuruxũ̃ne. Rü nhama nagü waixũ̃müãnewa ichuruxũ̃rüũ̃ nixĩ ga norü aijacü. 45Rü jema ínajumuxẽxũ̃wa rü inachi ga Ngechuchu, rü norü ngúexũ̃gütanüwa naxũ. Rü nüxũ̃ inajangau ga na ínapeexũ̃ jerü norü ngechaũ̃maã düxwa najaxtae. 46Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Tüxcüũ̃ ípepee? ¡Íperüdagü rü Tupanana naxcax peça na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax na tama Chatanáãrü ügagu chixexũ̃gu pejixũ̃cax! —nhanagürü.

Ngechuchuxũ̃ nijauxgü
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Ju 18.2-11)

47Rü jexguma íjadexajane ga Ngechuchu, rü jéma nangugü ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. Rü Juda ga Ngechuchuarü ngúexũ̃chirex ixĩxũ̃ nixĩ ga naxũpexexũ̃. Rü Ngechuchucax nixũ na nüxũ̃ nawãĩxãcüma nüxũ̃ namoxẽxũ̃cax. 48Rü Ngechuchu rü nhanagürü: —Pa Judax, ¿tüxcüũ̃ wüxi i wãxĩmaã cuchauechitae? —nhanagürü. 49Rü jema togü ga Ngechuchuarü ngúexũ̃gü ga naxũ̃tawa jexmagüxũ̃, rü jexguma nüxũ̃ nadaugügu ga jema ngupetüxũ̃ rü nhanagürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¿cunaxwaxexũ̃ na taramaã tanadaixũ̃? —nhanagürügü. 50Rü wüxi ga Ngechuchuarü ngúexũ̃ rü paigüarü ãẽxgacüarü duũ̃xũ̃xũ̃ nanapixẽẽ, rü ínanadae ga norü tügünechinü. 51Notürü Ngechuchu rü nhanagürü: —¡Ngexrüma na pegü namaã pedaixũ̃! —nhanagürü. Rü jexguma ga Ngechuchu rü jema jatü ga ídaechinüxũ̃xũ̃ ningõgü, rü nanamexẽẽ. 52Rü Ngechuchu namaã nidexa ga jema ãẽxgacügü ga norü jauxwa jéma ĩxũ̃. Rü jema ãẽxgacügütanüwa najexmagü ga paigüarü ãẽxgacügü, rü tupauca ga taxũ̃neãrü purichíagüarü ãẽxgacügü, rü

Judéugüarü ãẽxgacügü ga jaguãxgü. Rü Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¿Tũxcüũ taragü rü naĩxmenãxãgümaã chauxcãx nuã pexĩ nhama wüxi i ngı́tãxáxũ chiĩxũrüũ? [53]—Rü guxũ ga ngunexũgu ga jexguma petanüwa chajexmagu ga tupauca ga taxũnewa, rü tama choxũ pejauxgü. Notürü marü nawa nangu na pexṹ natauxchaxũ na choxũ pejauxgüxũ, erü nhama nixĩ i ngora na naporaxũ i Chataná
—nhanagürü.

Pedru inajacũx na Ngechuchuxũ nacuáxũ
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Ju 18.12-18)

[54]Rü Ngechuchuxũ nijauxgü, rü paigüarü ãẽxgacüpatawa nanagagü. Rü Pedru rü nawe narüxũ, notürü jaxũguma nüxṹ nixũchigü. [55]Rü jéma paigüarü ãẽxgacüpataãxtüarü ngãxũwa, rü purichíagü nanaxügü ga wüxi ga üxü. Rü nüxũ ínachomaẽguãchi. Rü Pedru rü ta jéma natanüwa narüto. [56]Rü jexguma jéma üxücutüwa natõxgu ga Pedru, rü wüxi ga ngecü ga ãẽxgacüarü duũxũ nüxũ idau. Rü meãma nüxũ idawenü, rü ngĩgürügü: —Nhaã jatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ —ngĩgürügü. [57]Notürü Pedru rü tama nüxũ nacuáxchaũ ga jema ore, rü nhanagürü: —Pa Ngecüx, chama rü tama nüxũ chacuãx ja jima Ngechuchu
—nhanagürü. [58]Notürü jixcamaxũra rü to ga duũxũ Pedruxũ nadau, rü nhanagürü nüxũ: —Cuma rü ta Ngechuchutanüxũ cuixĩ —nhanagürü. Notürü Pedru nanangãxũ rü nhanagürü: —Tama nixĩ, Pa Jatüx. Tama natanüxũ chixĩ —nhanagürü. [59]Rü wüxi ga ngora ngupetüguwena rü to ga duũxũ rü nüxĩ nhanagürüama: —Aixcumaxũchi nhaã jatü rü Ngechuchutanüxũ nixĩ, erü Gariréaanecũãx nixĩ —nhanagürü. [60]Rü jexguma ga Pedru rü nhanagürü: —Pa Jatüx, tama nüxũ chacuãx na tacüchigaxũ cuixuxũ —nhanagürü. Rü jexgumatama Pedru íidexajane rü nica ga ota. [61]Rü jexguma ga Cori ga Ngechuchu rü Pedrucãx nügü ínidau. Rü nüma ga Pedru rü nüxna nacuãxãchi ga jema ore ga Cori ga Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ ga nhaxũ:
"Nhamatama i chütaxũgu naxũpa na ota icãxũ, rü tamaẽxpũxcüna tá nüxũ cuixu na tama chorü duũxũ cuiĩxũ", nhaxũ. [62]Rü jexguma ga Pedru rü ínaxũxũ ga jéma. Rü poraãcüxũchi naxaxu.

Ngechuchugu nidauxcüraũgü
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

[63]Rü jema jatügü ga Ngechuchuna daugüxũ, rü nagu nidauxcüraũgü, rü nüxna nanacũaixcagüxũ. [64]Rü najadüxétügü, rü nachametügu nidagügü, rü nhanagürügü: —¡Nüxũ nacuãx na texé cuxũ na idagüxũ!
—nhanagürügü. [65]Rü muxũma ga to ga ore ga chixexũ namaã nixugüe.

Ãẽxgacügü ga tacügüpẽxewa nanagagü ga Ngechuchu
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Ju 18.19-24)

[66]Rü jexguma jangunegu rü nangutaquẽxegü ga Judéugüarü ãẽxgacügü ga jaguãxgü, rü paigüarü ãẽxgacügü, rü ngúexẽẽruũgü ga

Muĩséarü mugüwa ngu̱xẽẽtaegüxũ̃. Rü
nhu̱xmachi norü purichíagüxũ̃ namu na
napẽxewa Ngechuchuxũ̃ nagagüxũ̃ca̱x.
Rü jéma Ngechuchuna nacagü, rü
nhanagürügü: 67—Toma rü nüxũ̃
tacuáxchaũ̃ rü cuma cuiĩxũ̃ i Cristu rü
ẽxna tama. ¡Tomaã cugü ixu!
—nhanagürügü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Ngẽxguma
chi pemaã nüxũ̃ chixuxgu na chama
chiĩxũ̃ i Cristu, rü tau chima choxũ̃́
pejaxõgü. 68—Rü ngẽxguma chi pexna
chacaxgu na ṯacücа̱x choxna peca̱xũ̃, rü
tau chima choxũ̃ pengãxũ̃ga, rü tau
chima choxũ̃ pingẽxgü. 69—Notürü
nhu̱xmawena rü chama i Tupana Nane
na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃ rü Chaunatü ja
Tupana ja poracüxũ̃tawa tá changẽxma
—nhanagürü. 70Rü jexguma guxũ̃ma ga
jema ãẽxgacügü nüxna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Ẽxna cuma cuiĩxũ̃ i
Tupana Nane? —nhanagürügü. Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Ngũ̃. Tupana Nane chixĩ ngẽxgumarüũ̃
i pematama nüxũ̃ peixuxũ̃rüũ̃
—nhanagürü. 71Rü jexguma nügümaã
nhanagürügü ga jema ãẽxgacügü:
—Nhu̱xma rü marü taxuũ̃ca̱xma naxca̱x
tadau i to i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ixuxũ̃ i nhaã
jatüchiga. Erü jixematama marü
naã̱xwatama nüxũ̃ taxĩnüẽ i norü ore na
nhuxũ nhaxũ̃ —nhanagürügü.

Piratupẽxewa najexma ga Ngechuchu

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Ju 18.28-38)

23 1Rü guxũ̃ma ga jema
ãẽxgacügü rü inachigü, rü
ãẽxgacü ga Romacũ̃ã̱x ga Piratuxũ̃tawa
Ngechuchuxũ̃ nagagü. 2Rü jéma
Piratupẽxewa inanaxügüe ga
Ngechuchuxũ̃ na jaxugüexũ̃. Rü
nhanagürügü: —Nhaã jatü rü nüxũ̃
itajangaugü na cumaã nanuẽxẽẽãxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü. Rü tomaã nüxũ̃ nixu na tama
namexũ̃ na ãẽxgacü ja Romawa
ngẽxmacüaxũ̃́ na tanaxütanüxũ̃. Rü
nügü nixu na nüma na jiĩxũ̃ i torü
ãẽxgacü i Cristu —nhanagürügü. 3Rü
jexguma ga Piratu rü Ngechuchuna
naca rü nhanagürü: —¿Cuma cuiĩxũ̃ i
Judéugüarü ãẽxgacü? —nhanagürü. Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Ngẽmáãcü, ngẽma nüxũ̃ cuixuxũ̃ chixĩ
i chamax —nhanagürü. 4Rü jexguma ga
Piratu rü nhanagürü nüxũ̃ ga paigüarü
ãẽxgacügü rü togü ga duũ̃xũ̃gü:
—Chauxca̱x rü taxuũ̃ma i chixexũ̃ naxü
i nhaã jatü —nhanagürü. 5Notürü
nümagü rü jexeraãcü Ngechuchuxũ̃
nixugüeama, rü nhanagürügü: —Nüma
rü guxũ̃ i Judéaanewa nanangúexẽẽ i
duũ̃xũ̃gü na cuchi naxaiexũ̃ca̱x. Rü
Gariréaanewa inanaxügü ga jemaãcü na
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽxũ̃, rü ngẽmaãcü
nanaxü nhu̱xmata núma Judéaanewa
nangu —nhanagürügü.

Erudipẽxewa najexma ga Ngechuchu

6Rü jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga
Piratu, rü duũ̃xũ̃güna naca rü ngoxi
Gariréaanecũ̃ã̱x jixĩ ga Ngechuchu. 7Rü
jexguma Piratu nüxũ̃ ĩnügu ga aixcuma
Gariréaanecũ̃ã̱x na jiĩxũ̃ ga Ngechuchu
rü Gariréaaneãrü ãẽxgacü ga
Erudixũ̃tawa nanamu, jerü
Jerucharéũ̃wa najexma ga Erudi ga
jexguma. 8Rü jexguma Ngechuchuxũ̃

nadaxgu ga Erudi rü nataãẽxũchi. Jerü
nuxcümama poraãcü nüxũ nadauxchaũ,
jerü ũpaacü nüxũ naxĩnü ga nachiga.
Rü ínananguxẽẽ na Ngechuchuxũ
nadauxchaũxũ na napexewa naxüãxũ ga
wüxi ga mexũ ga taxũ ga Tupanaãrü
poramaã naxüxũ. 9Rü muẽxpüxcüna
Ngechuchuna naca ga Erudi. Notürü
Ngechuchu rü tama nanangãxũ. 10Rü
jéma najexmagü ta ga paigüarü
ãẽxgacügü rü ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ. Rü
nümagü rü poraãcü Ngechuchuxũ
ínaxuaxũgü. 11Rü jexguma ga Erudi rü
norü churaragü rü poraãcü chixri
Ngechuchumaã nachopetü. Rü nagu
nidauxcüraũgü. Rü nhuxmachi wüxi ga
ãẽxgacüchirugu najacuxẽẽgü na
jemaãcü nüxũ nacugüexũcax. Rü
jemawena Piratuxũta wenaxãrü
Ngechuchuxũ namu ga Erudi. 12Rü woo
ũpaacü ga Piratu rü Erudimaã nügüchi
na naxaiexũ, notürü jema ngunexũgu
nixĩ ga nügümaã nangüxmüẽxũ.

Piratu rü Ngechuchumaã
nanaxuegu na najuxũcax
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15;
Ju 18.39-19.16)

13Rü jexguma ga Piratu rü
nanangutaquexexẽẽ ga paigüarü
ãẽxgacügü, rü togü ga Judéugüarü
ãẽxgacügü, rü guxũma ga duũxũgü ga
jéma jexmagüxũ. 14Rü Piratu
nhanagürü nüxũ: —Pema nuã chauxcax
penaga i nhaã jatü, rü nüxũ peixu na
chamaã nanuẽxẽẽãxũ i duũxũgü. Notürü
pepexewa nüxna chaca i ngẽmachiga rü
nhuxma rü marü nüxũ pedau na
taxuũma nawa ichajangauxũ i ngẽma
chixexũ i naxcax ípenaxuaxũxũ. 15—Rü
Erudi rü ta taxuũma nawa inajangau i
ngẽma chixexũ, rü ngẽmacax wenaxãrü
taxcax nanamuẽgu. Rü dücax, taxuũma
i chixexũ naxü na ngẽmagagu
najuxũcax. 16—Rü ngẽmacax chorü
churaragüxũ tá chamu na
nacuaixgüãxũcax, rü nhuxmachi tá
chajangex —nhanagürü. 17Rü nüma ga
Piratu rü guxũguma ga jexguma jema
petawa nanguuũxgu rü duũxũgüxũ
nataãẽxẽẽchaũ namaã ga na jangéãxũ
ga wüxi ga jatü ga pocuxũ. 18Notürü
guxũma ga jema duũxũgü rü wüxigu
inanaxügüe ga aita na naxüexũ. Rü
nhanagürügü: —¡Napocu i ngẽma
Ngechuchu! ¡Rü Barabáxũ waxi
ínanguxuchixẽẽ! —nhanagürügü. 19Rü
jema Barabá rü napocu jerü ũpaacü
Jerucharéũwa ãẽxgacümaã nananuẽxẽẽ
ga duũxũgü, rü nhuxmachi namáẽta.
20Notürü ga Piratu rü wenaxãrü
duũxũgümaã nidexa, jerü nüma rü
Ngechuchuxũ ningéxchaũ. 21Notürü ga
duũxũgü rü jexeraãcü aita naxüe rü
nhanagürügü: —¡Curuchawa japota!
¡Curuchawa japota! —nhanagürügü.
22Rü Piratu norü tamaẽxpüxcüna
duũxũgümaã nidexa, rü nhanagürü:
—Dücax, ¿tacü rü chixexũ exna naxü?
Chama rü taxuũma i chixexũxũ nawa
ichajangau na ngẽmacax chanajuxẽẽxũ.
Rü chorü churaragüxũ tá chamu na
nacuaixgüãxũcax, rü nhuxmachi tá
chajangex —nhanagürü. 23Notürü
nümagü ga duũxũgü rü jexeraãcü aita
naxüeama, rü naxcax ínacagü na
curuchawa japotaãxũcax. Rü jema na
najexeragüamaxũ ga jema duũxũgü rü
düxwa ga Piratu rü duũxũgüga naxĩnü.

24Rü nüma ga Piratu rü norü
churaragüxũ namu na naxügüãxũcax ga
jema duũxũgü naxwaxegüxũ. 25Rü
Barabáxũ ningex, jerü jema nixĩ ga
duũxũgü naxcax ícagüxũ. Rü jema
Barabá nixĩ ga pocuxũ naxcax na
duũxũgüxũ ãẽxgacümaã nanuẽxẽẽxũ rü
namáẽtaxũ. Rü jexguma ga Piratu rü
duũxũgüna Ngechuchuxũ namu na
namaã naxügüãxũcax ga jema nümagü
nanaxwaxegüxũ.

Ngechuchuxũ curuchawa nipotagü
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32;
Ju 19.17-27)

26Rü jema duũxũgü rü Ngechuchuxũ
nigagü na curuchawa
janapotagüãxũcax. Rü jexguma
Ngechuchuxũ jagagüjane, rü jexma
namagu nüxũ nangaugü ga wüxi ga jatü
ga Chirenecũãx ga naãnewa ne ũcü. Rü
Chimáũ nixĩ ga naẽga. Rü Chimáũxũ
nijauxgü ga duũxũgü, rü naãtügu ngĩxũ
naxünagügü ga curucha na
Ngechuchuwe ngĩxũ nangexũcax. 27Rü
muxũma ga duũxũgü rü nawe narüxĩ.
Rü jema duũxũgütanüwa najexmagü ga
muxũma ga ngexũgü ga auxexũ rü aita
üexũ, jerü Ngechuchucax nangechaũgü.
28Notürü ga Ngechuchu rü jema
ngexũgüxũ nadawenü, rü nhanagürü
nüxũ: —Pa Ngecügüx, Pa
Jerucharéũcũãx ¡tãũ i chauxcax
pexauxexũ, notürü pegücaxtama
pexauxe rü pexacügücax! 29—Erü nawa
tá nangu i ngunexũgü i nagu nhagüxũ
tá i duũxũgü:

"Tataãẽgü ja jíxema ngeãxta ja
taxuacüma ãxãcügüxe, rü taguma
ixãũcharaũgüxe, rü taguma
maĩxãcügüxe, erü taxucatáma
tümaxãcügücax taxauxe", nhagüxũ.
30—Rü ngẽxguma i duũxũgü rü tá
maxpũnegüxũ nacaaxũgü rü
nhanagürügü tá:

"¡Toétügu rübuemü!" nhanagürügü tá.
Rü tá ngüagüanegüxũxũ nacaaxũgü, rü
nhanagürügü tá:

"¡Toxũ idüxétügü!" nhanagürügü tá.
31—¿Erü nhuxãcü tá namaã nachopetü i
ngẽma duũxũgü i aixcuma chixexũ
ügüxũ, ega nhaã chixexũ chamaã
naxügügu na woo taxuũma i chixexũ
chaxüchiréxũ? —nhanagürü ga
Ngechuchu. 32Rü jéma nanagagü ta ga
taxre ga máẽtagüxũ na Ngechuchurüũ
curuchawa janapotagüãxũcax. 33Rü
jexguma nawa nangugügu ga jema
nachica ga Duũxẽẽruchinaxãgu ãẽgaxũ,
rü jéma curuchawa Ngechuchuxũ
nipotagü. Rü jema taxre ga máẽtagüxũ rü
ta Ngechuchurüũ curuchawa nipotagü,
wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga
norü toxwecüwawa. 34Rü jexguma
Ngechuchuxũ curuchawa íjapotagüjane,
rü nhanagürü ga Ngechuchu: —Pa
Chaunatüx, ¡nüxũ nangechaũ i nhaã
duũxũgü, erü tama nüxũ nacuaxgü na
tacü rü chixexũ naxüexũ! —nhanagürü.
Rü jema churaragü rü nanade ga
Ngechuchuchiru. Rü nhuxmachi wüxi ga
dĩẽru ngĩxũ nanhanagügü na jemawa
nüxũ nacuaxgüxũcax na texéarü tá jiĩxũ
ga jema Ngechuchuchiru. 35Rü duũxũgü
rü jéma inarüdaunü. Notürü jema
Judéugüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ
nacugüe, rü nhanagürügü: —Nüma rü
togüxũ namaxẽxẽẽ. ¡Ẽcü, nhuxma rü
nügütama namaxẽẽ ega aixcuma Cristu
ja Tupana nüxũ unetacü jixĩgu!

—nhanagürügü. 36Rü jema churaragü rü
ta Ngechuchuxũ nacugüe. Rü naxũtawa
naxĩ, rü nüxna nanaxã ga wĩũ ga
üxchiücü. 37Rü nhanagürügü nüxũ:
—Ega Judéugüarü ãẽxgacü ja tacü
cuixĩgu, ¡rü cugütama rüngũxẽẽ i
nhu̱xmax, na ícunguxuchixũca̱x!
—nhanagürügü. 38Rü norü
curuchatape̱xewa nipota ga wüxi ga
mürapewaxacü ga ãẽgatachinüxũ ga
Gregugügawa rü Romacũã̱xgügawa rü
Judéugügawa ümatüxũ ga nhaxũ: —Daa
nixĩ ja Judéugüarü Ãẽxgacü ja Tacüxũchi
—nhaxũ. 39Rü wüxi ga jema máẽtaxũ ga
naxrüũ curuchawa ipotaxũ rü
Ngechuchumaã naguxchiga, rü
nhanagürü: —Ega aixcuma Cristu
cuixĩgu, ¡rü cugütama rüngũxẽẽ na
ícunguxuchixũca̱x, rü toxũ rü ta
rüngũxẽẽ na ítanguxũxũca̱x!
—nhanagürü. 40Notürü ga jema to ga
máẽtaxũ rü namücüxũ ínangaxüchiama,
rü nhanagürü nüxũ: —Cuma rü naxrüũ
na curuchawa cuipotachiréxũ, ¿rü
ngẽxguma rü ta tama Tupanaxũ
cumuũxũ? 41—Jixema rü name nixĩ na
ipocuexũ erü tagagutama nixĩ i ngúxũ
ingegüxũ erü ngẽma nixĩ i tórü natanü
naxca̱x ga jema chixexũ ga ixügüxũ.
Notürü daa jatü rü taxuũma i chixexũ
naxü —nhanagürü. 42Rü jexguma ga
jema máẽtaxũ rü nhanagürü: —Pa
Ngechuchux, ¡choxna nacua̱xãchi i
ngẽxguma wenaxãrü núma cuxũxgu rü
ãẽxgacüxũ ícunguxgu! —nhanagürü.
43Rü Ngechuchu nanangãxũ rü
nhanagürü: —Aixcuma cumaã nüxũ
chixu rü nhamatátama i ngunexũgu
chamaã cungẽxma i mexẽchixũ i
naãnewa —nhanagürü.

Naju ga Ngechuchu
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41;
Ju 19.28-30)

44Rü jexguma tocuchiwa nanguxgu rü
guxũwama naxẽãne nhu̱xmata
tamaẽxpũxarü ngorawa nangu ga
jáuanecü. 45Rü ga üa̱xcü rü nixo. Rü
tupauca ga taxũneãrü tüjemachiũxũ rü
ngãxũgu narügaute. 46Rü jexguma ga
Ngechuchu rü poraãcü aita naxü rü
nhanagürü: —Pa Chaunatüx, cuxme̱xwa
chanange̱x i chauãẽ —nhanagürü. Rü
jema nhaxguwena rü naju. 47Rü
jexguma jema churaragüarü ãẽxgacü ga
Romacũã̱x nüxũ da̱xgu ga jema
ngupetüxũ, rü Tupanaxũ nicua̱xüũ, rü
nhanagürü: —Aixcuma nhaã jatü rü
taxuũma i chixexũ naxü —nhanagürü.
48Rü guxũma ga jema togü ga duũxũgü
ga jéma jexmagüxũ rü nüxũ daugüxũ ga
jema ngupetüxũ, rü poraãcü
nangechaũgüãcüma napataca̱x
nawoegu. 49Notürü guxũma ga jema
duũxũgü ga aixcuma Ngechuchuxũ
cua̱xgüxũ rü jaxũwatama nüxũ
narüdaunü ga jema ngupetüxũ. Rü jema
duũxũgütanüwa ta ijexmagü ga jema
ngecügü ga Ngechuchuwe rüxĩcü ga
jexguma Gariréaanewa ne naxũxgu.

Ngechuchu rü naxmaũgu
najanaxücuchigü
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47;
Ju 19.38-42)

50Rü najexma ga wüxi ga jatü ga
Judéaanewa jexmane ga ĩãne ga
Arimatéacũã̱x, rü Juche nixĩ ga naẽga.
Rü nüma rü Judéugüarü
ãẽxgacügütanüwa naxü, notürü

namecüma rü meã namaxũ. [51]Rü nüma
rü poraãcü ínananguxẽẽ na ínanguxũ ga
Tupana na jéma ãẽxgacü jiĩxũca̱x. Rü
jemaca̱x tama norü me nixĩ ga jema
Ngechuchumaã naxügüxũ ga jema togü
ga namücügü ga ãẽxgacügü. [52]Rü nüma
ga Juche rü Piratuxũtawa naxũ, rü
Ngechuchuxũneca̱x ínajaca. [53]Rü
curuchawa najajaxu ga Ngechuchuxũne,
rü wüxi ga düxruũmaã nananuque. Rü
wüxi ga naxmaũ ga nutaarü
ma̱xpũxũwa jacaxmaũgüxũgu
najanaxücuchi. Rü jema naxmaũ rü
najexwacaxũ, rü taguma texéxũ nagu
jaxücuchigüxũ nixĩ. [54]Rü jema nixĩ ga
ngunexũ ga nagu Judéugü nügü
imexẽẽgüxũ naxca̱x ga ngũxchigaarü
ngunexũ. Rü marü ningóonechaũ ga
jema ngũxchigaarü ngunexũ. [55]Rü jema
ngecügü ga Ngechuchumaã
Gariréaanewa ne ĩcü, rü Ngechuchuxũ
íjaxücuchigüxũwa íijadaugü. Rü nüxũ
idaugü ga nhuxãcü na íjaxücuchigüãxũ
ga naxũne. [56]Rü jexguma ngĩpatawa
nangugügu, rü inamexẽẽgü ga pumara
rü chixũ. Rü irüngũgü ga ngũxchigaarü
ngunexũgu, jerü jema nixĩ ga
Tupanaãrü mu.

Wenaxãrü namaxũ ga Ngechuchu
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Ju 20.1-10)

24 [1]Rü pa̱xmamaxũchi ga jüxüarü
ngunexũgu, rü jema ngecügü
rü wenaxãrü naxmaũwa íijadaugü. Rü
jéma inangegü ga jema pumara ga
jamexẽẽgüxũ. Rü naĩgü ga ngecügü rü
ta ngĩxũ íijaxümücügü. [2]Rü jexguma
jéma nangugügu, rü nüxũ iijangaugü ga
marü na ínaxügachixũ ga guma nuta ga
naxmaũãrü ngũxtaũxũ. [3]Rü jexma nagu
ichocu, notürü taxuũma idaugü ga
naxũne ga Cori ga Ngechuchu. [4]Rü jema
ngecügü rü poraãcü iba̱ixãchiãẽgü, rü
tama nüxũ icua̱xgüéga ga ta̱cü na
naxügüxũ. Rü ngürüãchi nüxũ idaugü
ga taxre ga jatügü ga ngĩxũtagu chigüxũ
ga poraãcü ija̱urachirutanücüüxũ. [5]Rü
jema ngecügü rü ijarüma̱xãchierugü,
jerü poraãcü imuũẽ. Rü jemaca̱x ga
jema jatügü rü nhanagürügü ngĩxũ:
—¿Tüxcüũ nuxã juetamaũgu naxca̱x
pejadau ja jima maxũcü? [6]—Nataxuma i
nuã ja Ngechuchu, erü marü wena
namaxũ. ¡Rü nüxna pecua̱xãchie ga
jema ore ga pemaã nüxũ jaxuxũ ga
jexguma Gariréaanewa najexmagu!
[7]—Jerü pemaã nüxũ nixu ga nhuxãcü
pecadua̱xgüxũ tá na jajauxgüxũ, rü
curuchawa na japotagüãxũ, rü nhuxãcü
tamaẽxpü̱x i ngunexũgu tá wena na
namaxũxũ —nhanagürügü ga jema
jatügü. [8]Rü jexguma ga jema ngecügü
rü nüxna icua̱xãchie ga jema
Ngechuchuarü ore. [9]Rü nüxna iwoegu
ga jema naxmaũ. Rü jema 11 ga
Ngechuchuarü ngúexũgümaã nüxũ
ijarüxugüe ga guxũma ga jema nüxũ
nadaugüxũ. Rü guxũma ga togü ga
jaxõgüxũ ga jéma jexmagüxũmaã rü ta
nüxũ ijarüxugüe. [10]Rü María ga
Magadácũã̱x, rü Juána, rü María ga
Tiagu naẽ, rü naĩgü ga ngecügü ijixĩ ga
wüxigu jéma Ngechuchuarü
ngúexũgüxũtawa nangegücü ga jema
ore. [11]Notürü jema ngúexũgüca̱x rü
ĩnücamare nixĩ ga jema ore, rü tama
ngĩxũ najaxõgüchaũ. [12]Notürü ga Pedru
rü inanhaãchi, rü ínajadau ga
naxmaũwa. Rü jexguma nagu
jadacuchigu ga naxmaũ, rü nüxũ nadau

ga düxruũgü ga wüxicüwagu na nanuxũ.
Rü poraãcü nab̲aixãchiãẽ namaã ga
jema ngupetüxũ, rü b̲aixãchiãẽãcüma
napatac̲ax nataegu.

Emaũãrü namawa
nango̲x ga Ngechuchu
(Mr 16.12-13)

13Rü jema ngunexũgutama rü taxre ga
jema Ngechuchuarü ngúexũgü rü wüxi
ga ĩãne ga Emaũwa naxĩ. Rü norü jaxũ
ga guma ĩãne rü 11 ga quirúmetru nixĩ
nüxna ga Jerucharéũ. 14Rü jexguma
namagu naxĩjane, rü nachigagu
nidexatanü ga guxũma ga jema
ngupetüxũ. 15Rü jexguma jemachigagu
ijadexatanüjane, rü nümatama ga
Ngechuchu rü ngürüãchi naxc̲ax jéma
nixũ, rü natanügu nixũchigü. 16Notürü
jema ngúexũgü rü woo Ngechuchuxũ
nadaugü, rü tama nüxũ nacu̲axgüéga na
Ngechuchu jiĩxũ, jerü Tupana rü
nanatoõẽgü na tama Ngechuchuxũ
nacu̲axgüxũc̲ax. 17Rü jexguma ga
Ngechuchu, rü jema taxre ga
ngúexũgüna naca, rü nhanagürü:
—¿T̲acüchiga nixĩ i peidexatanüxũ na
nuxã namagu na pexĩxũ? ¿Rü t̲acüc̲ax
nixĩ i pengechaũgüxũ? —nhanagürü.
18Rü wüxi ga jema ngúexũ ga Créopagu
ãẽgaxũ nanangãxũ, rü nhanagürü:
—Guxũma i duũxũgü nixĩ i nüxũ cuáxũ
ga jema jexwaca ngupetüxũ ga
Jerucharéũwa. Rü cuma na jexma
cunaxũãnechiréxũ rü maneca
cuxicatama nixĩ i tama nüxũ cucuáxũ ga
jema ngupetüxũ —nhanagürü. 19Rü
jexguma ga nüma ga Ngechuchu rü
nhanagürü: —¿T̲acü nangupetü ga
Jerucharéũwa? —nhanagürü. Rü
nanangãxũgü ga jema ngúexũgü, rü
nhanagürügü: —Poraãcü chixexũ nüxũ
naxüpetü ga Ngechuchu ga
Nacharétucũ̲ã̲x. Nüma ga Ngechuchu rü
Tupanaãrü orearü uruũ ga mecü nixĩ.
Rü Tupanap̲exewa rü duũxũgüp̲exewa
namecüma rü nanaxü ga taxũ ga
cu̲axruũgü ga Tupanaãrü poramaã
naxüxũ, rü meã duũxũgüxũ nangúexẽẽ.
20—Notürü ga paigüarü ãẽxgacügü rü
tórü ãẽxgacügü rü najajauxgü. Rü
Romacũ̲ã̲x ga ãẽxgacügüna nanamugü
na curuchawa japotagüãcüma
najuxẽẽgüãxũc̲ax. Rü jemaãcü
najam̲axgü. 21—Toma nüxũ tacu̲axgu rü
nüma tá nixĩ i tomaã naporaxũ na
ínanguxuchixũc̲ax i tachiũãne nüxna i
Romacũ̲ã̲xãrü ãẽxgacü. Rü nhu̲xma rü
marü tamẽxpü̲x i ngunexũ nawena nixĩ
ga na jam̲axgüãxũ. 22-23—Notürü tama
ngẽxĩcatama nixĩ, jerü nhuxre ga
ngexũgü ga totanüxũ rü toxũ
ínajab̲aixgügü. Jerü jema ngexũgü rü
p̲axmamaxũchi ínajadaugü ga
naxmaũwa, rü tama nüxũ inajangaugü
ga naxũne ga guma Ngechuchu. Rü
jemac̲ax ga jema ngexũgü rü toxc̲ax
nawoegu, rü tomaã nüxũ najarüxugüe
ga nüxũ na nadaugüxũ ga Tupanaãrü
orearü ngeruũgü ga dauxũcũ̲ã̲x. Rü
jema dauxũcũ̲ã̲xgü rü namaã nüxũ
nixugügü ga Ngechuchu rü na
namaxũxũ —nhanagürügü. 24Rü
jexguma jema ngexũgüarü orexũ
taxĩnüẽgu, rü nhuxre ga tomücügü rü
naxmaũwa ínajadaugü. Rü jema
ngexũgü nüxũ ixugüxũrüũ nüxũ
inajangaugü ga naxmaũ. Notürü tama
Ngechuchuxũ nadaugü —nhanagürügü.
25Rü jexguma ga Ngechuchu rü

nhanagürü nüxũ: —¿Tü̱xcüũ tama
peãẽta ipexü i pemax? ¿Rü nhuxgura tá
ta ipejaxõgüxũ i nuxcümaxũgüxũ ga
Tupanaãrü orearü uruũgüarü ore? 26 ¿Rü
tama e̱xna nüxũ pecua̱x ga jema ngúxũ
tá na jangexũ ga Cristu naxũpa na
dauxũguxũ i naãnewa naxũxũ, na
ngẽma ãẽxgacü jiĩxũca̱x? —nhanagürü.
27Rü jexguma inanaxügü ga namaã na
nango̱xẽẽãxũ ga guxũma ga Tupanaãrü
ore ga nachiga ümatüxũ. Rü jema
Tupanaãrü ore ga Muĩsé ümatüxũmaã
inanaxügü. Rü nhu̱xmachi namaã nüxũ
nixu ga guxũma ga jema Tupanaãrü ore
ga nuxcümaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü ümatügüxũ. 28Rü jexguma jema
ĩãne ga Emaũwa nangugügu, rü
Ngechuchu rü nümaxũ toxnamana nügü
naxũxẽẽneta. 29Notürü ga jema
ngúexũgü rü nüxũ nacã̱a̱xũgü na jexma
naxã̱ũxũca̱x, rü nhanagürügü:
—¡Nuxma toxũtagu nape, erü marü
najáuane, rü paxa tá nachüta!
—nhanagürügü. Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nawe jexma narüxã̱ũ̱x.
30Rü jexguma chibüca̱x wüxiwa
mechawa natogügu, rü Ngechuchu
nanajaxu ga põũ. Rü Tupanana moxẽ
naxca̱x naxã. Rü nhu̱xmachi inanabücu,
rü wüxichigüna nanaxã. 31Rü
jexgumatama naãẽxũ nicua̱xãchitanü.
Rü nüxũ nacua̱xgü na guma jiĩxũ ga
Ngechuchu. Notürü jexgumatama
ngürüãchi inajarütaxu ga nümax. 32Rü
jema taxre ga ngúexũgü rü nügümaã
nhanagürügü: —¿Tama e̱xna ga
itaãẽgüxũ ga tórü maxũnewa ga
jexguma namawa tamaã jadexagu rü
tamaã nango̱xẽẽãgu ga Tupanaãrü ore i
ümatüxũ? —nhanagürügü. 33Rü
jexgumatama ga jema taxre ga
ngúexũgü rü inaxĩãchi ga Jerucharéũca̱x
na nawoeguxũ. Rü jexma nüxũ
najangau ga na ínangutaque̱xegüxũ ga
jema 11 ga Ngechuchuarü ngúexũgü rü
togü ga natanüxũgü. 34Rü jema
duũxũgü ga íngutaque̱xegüxũ rü
nhanagürügü nüxũ: —Aixcuma nixĩ i
marü wena namaxũxũ ja Cori ja
Ngechuchu. Rü Chimáũ ga Pedru rü
marü nüxũ nadau —nhanagürügü. 35Rü
jexguma ga jema taxre ga ngúexũgü rü
ta nüxũ nixugügü ga jema nüxũ
ngupetüxũ ga namawa, rü nhuxãcü
nüxũ na jacua̱xãchitanüxũ ga guma na
jiĩxũ ga Ngechuchu ga jexguma põũ
inabücu̱xgu.

Ngechuchu rü norü
ngúexũgüca̱x nango̱x
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18;
Ju 20.19-23)

36Rü jexguma jemaãcü íjadexagüjane,
rü ngürüãchi norü ngãxũtanügu nachi
ga Ngechuchu. Rü nüxũ narümoxẽ, rü
nhanagürü: —Nuxmaẽ Pa Chorü
Duũxũgüx —nhanagürü. 37Notürü
nümagü rü naḇaixãchiãẽgü, rü poraãcü
namuũẽ, jerü nagu naxĩnüẽgu rü wüxi
ga naxchi̱xixũmare nadaugü. 38Notürü
ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—¿Tü̱xcüũ peḇaixãchiãẽgü rü tama
pejaxõgü na chama chiĩxũ? 39—¡Dücax,
nüxũ peda̱x ja cha̱xme̱xgü rü chacutügü!
Rü chamatama chixĩ. ¡Rü choxũ
peingõgü rü meã choxũ perüdaunü! Erü
wüxi i naxchi̱xi rü tama choxũ
pedauxũrüũ naxãmachi rü
naxãxchina̱xã —nhanagürü. 40Rü jema
nhaxguwena, rü nüxũ nanawe̱x ga

naxmẽx rü nacutü. 41Notürü ga jema
duũxũgü rü jexguma rü ta tama nüxṹ
najaxõgü, jerü nabaixãchiãẽgü rü
nataãẽgü. Rü jemacax ga Ngechuchu rü
nüxna naca rü nhanagürü nüxũ:
—¿Pexṹ nangẽxmaxũ i õna i nuã?
—nhanagürü. 42Rü jexguma nüxna
nanaxãgü ga wüxi ga choxni ga
figuxũchipẽxe rü wüxiweũ ga berure.
43Rü nüma ga Ngechuchu rü nanajaxu.
Rü jema duũxũgüpẽxewa nanangõx.
44Rü nhũxmachi nhanagürü nüxũ: —Rü
jema choxũ ngupetüxũ rü jema nixĩ ga
pemaã nüxũ chixuxũ ga jexguma taũta
chajũxgu rü petanüwa chajexmagu. Jerü
jexguma rü pemaã nüxũ chixu rü
nhacharügü:

"Rü tá ningu i guxũma i Tupanaãrü
ore i chauchiga ümatüxũ i Wijaegüarü
poperawa, rü Muĩsé ümatüxũ i mugüwa,
rü ore i nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü
orearü uruũgü ümatüxũwa",
nhacharügüchirẽx pexũ. 45Rü jemaãcü
namaã nanangõxẽẽ ga Tupanaãrü ore ga
ümatüxũ. 46Rü nhanagürü nüxũ:
—Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü nüxũ
nixu rü chama i Cristu rü tá chaju, rü
tamaẽxpũx i ngunexũgu rü tá wena
chamaxũ. 47—Rü jematama ore i
ümatüxũwa nüxũ nixu rü tá chauégagu
tá nixĩ i nüxũ jaxugüxũ i ore i mexũ. Rü
Jerucharéũwa tá inaxügü i ngẽma
nhũxmatáta guxũ i naãnewa nangu na
ngẽmaãcü duũxũgü nüxũ rüxoexũcax i
nacüma i chixexũ na Tupana nüxṹ nüxũ
ngechaũxũcax i norü pecadugü. 48—Rü
nhũxma rü pematama nixĩ i chorü
orearü uruũgü, rü tá duũxũgümaã nüxũ
peixu ga jema chauxũtawa nüxũ
pedaugüxũ rü nüxũ pexĩnüẽxũ. 49—Rü
dücax, chama rü pexcax tá núma
chanamu i Naãẽ i Üünexũ ga pexcax
nüxũ naxunetaxũ ja Chaunatü. Notürü
chanaxwaxe i númatátama daa ĩãne ja
Jerucharéũwa pengẽxmagü, nhũxmatáta
penajauxgü i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ
i dauxũwa ne ũxũ i tá pexũ poraexẽẽxũ
—nhanagürü.

Ngechuchu rü dauxũguxũ ga naãnewa naxũ

(Mr 16.19-20)

50Rü jexguma ga Ngechuchu rü
Jerucharéũãrü toxnamana norü
ngúexũgüxũ nagagü, nhũxmata
Betániããrü ngaicamana nangugü. Rü
jéma norü ngúexũgüétü nawémẽx, rü
Tupanana naxcax naca na nüxũ
nangũxẽẽxũcax. 51Rü jexguma jema
ngúexũgücax najumuxẽguwena rü
nüxna nixũgachi. Rü Tupana dauxũguxũ
ga naãnewa nanaga. 52Rü nümagü ga
norü ngúexũgü rü Ngechuchuxũ
nicuaxüũgü. Rü nhũxmachi taãẽãcüma
Jerucharéũcax nawoegu. 53Rü
guxũguma tupauca ga taxũnewa
naxĩĩxũ, rü jéma Tupanaxũ nicuaxüũgü.
Rü ngẽmaãcü jiĩxũ.

ORE I MEXÜ̃ GA JUÁÃ̃ ÜMATÜXÜ̃

Tupana Nane rü narüduü̃

1 [1]Naxü̃pa ga guxü̃ma, rü marü najexma ga Tupana Nane. Rü Tupanamaã najexma rü woetama Tupana nixĩ ga nümax. Nüma rü Tupanaãrü Ore nixĩ i naé̃ga erü tamaã nüxü̃ nixu i Tupanachiga. [2]Rü naxü̃pa ga guxü̃ma rü nüma ga Tupana Nane rü naxü̃tawatama najexma. [3]Rü guma Nanexü̃ nixĩ ga namuxü̃ ga Tupana na naxüãxü̃cax̲ ga guxü̃ma. Rü nataxuma i t̲acü i nhu̲xma ngẽxmaxü̃ i tama nüma naxüxü̃. [4]Rü Nanewa nixĩ ga najexmaxü̃ ga maxü̃. Rü jema maxü̃ rü guxü̃ ga duü̃xü̃güarü ngóonexẽẽruü̃ nixĩ. [5]Rü jima Nane rü woo chixexü̃ íporaxü̃wa rü duü̃xü̃güxü̃ nüxü̃ nacua̲xẽẽ i Tupanachiga. Rü ngẽma chixexü̃ rü taxucürüwama ngẽma mexü̃xü̃ narüjexera. [6-7]Rü najexma ga wüxi ga jatü ga Juáã̃ ga baiü̃xẽẽruü̃gu ãé̃gacü. Rü guma nixĩ ga Tupana núma namucü na nüxü̃ jaxuxü̃cax̲ ga nachiga ga guma ngóonexẽẽruü̃ na jemaãcü guxãma nüxü̃́ jaxõgüxü̃cax̲. [8]Rü nüma ga Juáã̃ rü tama Tupana Nane ja duü̃xü̃güarü ngóonexẽẽruü̃ nixĩ. Notürü nüma nixĩ ga Tupana núma namuxü̃ na nüxü̃ jaxuxü̃cax̲ ga nachiga ga guma ngóonexẽẽruü̃. [9]Rü nhama ga naãnewa nangu ga guma aixcuma Tupana Nane ixĩcü i guxü̃ma i duü̃xü̃güxü̃ ngóonetanüxẽẽcü. [10]Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrü Ore ixĩcü rü nhama ga naãnewa najexma. Rü woo nagagu nixĩ ga naxüãxü̃ ga guxü̃ma ga nhama ga naãne, notürü nhama ga naãnecü̃ã̃x̲ ga duü̃xü̃güü rü tama nüxü̃ nacua̲xgü na texe jiĩxü̃. [11]Nuã norü naãnewatama nangu, notürü norü duü̃xü̃güü ga Judéugü rü tama nanajauxgü. [12]Notürü guxema najauxgüxe rü nüxü̃́ jaxõgüxe rü tüxü̃́ nanatauxchaxẽẽ na Tupanaxãcügü tixĩgüxü̃cax̲. [13]Rü nhu̲xma rü Tupanaxãcügü tixĩgü ga guxema jaxõgüxe. Notürü tama noxri tabuexü̃gagu nixĩ i ngẽma rü tama tümanatügüarü ngúchaü̃gagu nixĩ. Notürü i nhu̲xma rü Tupanaxãcügü tixĩgü ga guxema jaxõgüxe jerü nümatama ga Tupana rü naxãcügüxü̃ tüxü̃ nixĩgüxẽẽ. [14]Rü nüma ga guma Nane ga Tupanaãrü ore ixĩcü rü narüduü̃. Rü totanüwa najexma rü poraãcü toxü̃ nangechaü̃ rü aixcuma nixĩ ga norü ore. Rü toma nüxü̃ tadaugü ga nhuxãcü na namexẽchixü̃ ga nümax. Rü Nanatüxü̃tawa nanajaxu ga jema jerü nügümaã nüxü̃́ nawüxicax̲. [15]Rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

gumachigaxũ̃ nixĩ ga jaxuxũ̃ ga Juáũ ga jexguma nhaxgu: —Daa nixĩ ga guma pemaã nüxũ̃ chixuchigacü ga jexguma nhachaxgu:

"Rü jima chaweama ne ũcü rü choxũ̃ rüjexeracü nixĩ, jerü woetama marü najexma ga taũta chabuxgu ga chamax", nhanagürü ga Juáũ. 16Rü jima Tupana Nane rü namexẽchi rü naxmẹxwa nangẽxma i guxũ̃ma. Rü naxũ̃tawa rü guxüguma tanajauxgüecha ga muxũchixũ̃ma ga ngũ̃xẽẽgü ga mexũ̃gü. 17Rü Muĩséxũ̃ nixĩ ga namuxũ̃ ga Tupana na tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ ga jema norü mugü. Notürü Ngechuchu ja Cristuxũ̃ nixĩ ga namuxũ̃ na tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ na jigü ingechaũ̃güxũ̃ rü tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃ i ore i aixcuma ixĩxũ̃. 18Taguma texé nhuxgu nüxũ̃ tadau ga Tupana. Notürü Nane ja nügümaã nüxũ̃ wüxicacü nixĩ ja tüxũ̃ nüxũ̃ cuạxẽẽcü. Rü jima Nane rü Tupanaxũ̃chi nixĩ, rü Nanatümaã wüxiwa nangẽxmagü.

Juáũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ rü nüxũ̃ nixu ga Ngechuchu ja Cristuchiga

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19Rü jema Judéugüarü ãẹ̃xgacügü ga Jerucharéũ̃cũ̃ạ̃x rü Juáũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃xũ̃tawa nanamugü ga paigü rü Lewítanüxũ̃gü na nüxna jacagüexũ̃cạx na texe jiĩxũ̃. 20Rü nüma ga Juáũ rü meãma nügü nixu, rü nhanagürü: —Tama nixĩ i Cristu chiĩxũ̃ i chamax —nhanagürü. 21Rü wenaxãrü nüxna nacagü rü nhanagürügü: —¿Texé ẹxna cuixĩ? ¿Ẹxna cuma ga nuxcümaxũ̃cü ga Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Ería cuiĩxũ̃? —nhanagürügü. Rü Juáũ nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tama Ería chixĩ —nhanagürü. Rü nümagü rü wenaxãrü nüxna nacagü rü nhanagürügü: —¿Ẹxna cuma cuiĩxũ̃ ja jima orearü uruũ̃ ga Muĩsé nüxũ̃ ixucü ga ínguxchaũ̃cü? —nhanagürügü. Rü Juáũ nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Tama jima chixĩ —nhanagürü. 22Rü jexguma nhanagürügüama: —¿Ẹxna texé cuiĩxũ̃? Erü tanaxwạxe i ngẽma núma toxũ̃ mugüxũ̃xũ̃tawa tanange i curü ngãxũ̃ga. ¿Rü nhuxũ nhacuxũ̃ i nhụxma na texé cuiĩxũ̃? —nhanagürügü. 23Rü Juáũ nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —Chama nixĩ i ngẽma duũ̃xũ̃ i dauxchitawa i ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa tagaãcü nhachaxũ̃:

"¡Rü nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃ rü ipejanawẹxãchixẽẹ̃x i perü maxũ̃ naxcạx ja Cori ja Tupana!" nhachaxũ̃, guma nuxcümaxũ̃cü ga orearü uruũ̃ ga Ichaía nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃ —nhanagürü. 24-25Rü jexguma ga jema paigü rü Parichéugü jéma mugüxũ̃ ga Juáũmaã na janadexagüxũ̃cạx rü wenaxãrü nüxna nacagüe, rü nhanagürügü: —Rü ngẽxguma tama Cristu cuixĩgu, rü tama Ería cuixĩgu, rü tama jima orearü uruũ̃ ja ínguxchaũ̃cü cuixĩgu, ¿rü tụ̃xcüũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃ ícubaiũ̃xẽẽxũ̃ i nhụxmax? —nhanagürügü nüxũ̃. 26-27Rü Juáũ nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Chama rü dexáwamare íchanabaiũ̃xẽẽ i duũ̃xũ̃gü. Notürü petanüwa nangẽxma ja jima tama nüxũ̃ pecuácü ja chaweama ne ũcü. Rü chama rü napẹxewa rü taxuwama chame, rü bai i norü chapatucunügüarü wẽgüwa chame —nhanagürü ga Juáũ. 28Rü jema nachica ga Betániãgu ãẽ́gaxũ̃wa nixĩ ga Juáũ ga nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga jema ore. Rü

natü ga Judáõãrü tocutüwa nixĩ ga jema
nachica ga ngextá Juáõ duõxõgüxõ
íbaiõxẽẽxõwa.

**Ngechuchu nixĩ ga Tupana
núma namucü na duõxõgüarü
pecaducax najuxõcax**

29Rü moxõãcü ga Juáõ rü
Ngechuchuxõ nadau ga naxcax na
jaxũxõ. Rü nhanagürü ga Juáõ: —¡Rü
dücax! Daa nixĩ ja jima Tupana núma
namucü na najuxõcax na nhama i
naãnecũãx i duõxõgüarü pecaduxõ
ijanaxoxẽẽxõcax. 30—Rü chama rü daa
Ngechuchuchigaxõ nixĩ ga chixuxõ ga
jexguma nhachagu:
"Rü chaweama ne naxũ ja wüxi ja
chorü jexeracü, jerü nüma rü woetama
najexma ga taũta chabuxgu ga chamax",
nhachagu. 31—Rü chamatama ga noxri
rü tama nüxõ chacuax ga texe na jiĩxõ
ga nümax. Notürü núma chaxũ na
dexáwamare duõxõgüxõ
íchibaiõxẽẽtanüxõcax na tatanüxõ i
Judéugü nüxõ cuaxgüxõcax na texé
jiĩxõ —nhanagürü. 32Rü nhanagürü ta
ga Juáõ: —Rü chamatama nüxõ chadau
ga Tupanaãẽ ga Üünexõ ga jexguma
wüxi ga muxtucurüõ dauxõwa
ínaxexeegu rü Ngechuchuxõnegu
janawaxgux. 33—Chama rü noxri tama
nüxõ chacuax ga texe na jiĩxõ ga
nümax. Notürü ga Tupana ga choxõ
mucü na dexáwamare duõxõgüxõ
íchabaiõxẽẽxõcax, rü nhanagürü choxõ:
"Rü jima nüxõ cudaucü ja chauãẽ i
Üünexõ naẽtügu írüxexeecü, rü jima tá
nixĩ ja chauãẽ i Üünexõ duõxõgüna
nguxẽẽcü", nhanagürü choxõ.
34—Chama rü marü jima Ngechuchuxõ
chadau rü pemaã nüxõ chixu na nüma
rü aixcuma Tupana Nane jiĩxõ
—nhanagürü.

**Nüxĩraõxõ ga norü
ngúexõgü ga Ngechuchu**

35Moxõãcü rü wenaxãrü Juáõmaã
jema nachicawa tajexmagü ga toma ga
taxre ga norü ngúexõgü. 36Rü jexguma
Ngechuchuxõ nadaxgu ga jéma na
naxüpetüxõ, rü Juáõ rü nhanagürü toxõ:
—¡Dücax! Jima nixĩ ja Tupana núma
namucü na pecaducax najuxõcax
—nhanagürü. 37Rü toma ga Juáõãrü
ngúexõgü rü nüxõ taxĩnüẽ ga jexguma
jema nhaxgu. Rü Ngechuchuwe tarüxĩ.
38Rü nügü ínidau ga Ngechuchu, rü
toxõ nadau ga nawe na tarüxĩxõ. Rü
toxna naca rü nhanagürü toxõ:
—¿Tacücax pedau? —nhanagürü. Rü
tomagü rü nhatarügügü: —Pa
Ngúexẽẽruõx, ¿ngexta nixĩ i cupexõ?
—nhatarügügü. 39Rü Ngechuchu toxõ
nangãxõ, rü nhanagürü toxõ: —¡Nuã
chawe perüxĩ rü ípejadax! —nhanagürü.
Rü nawe tarüxĩ, rü nüxõ tadaugü ga na
ngexta napexõ. Rü jexguma jéma
tangugügu, rü marü ãgümücüarü
ngorawa nangu ga na najáuanexõ. Rü
jexma naxõtagu tarücho rü nhuxmata
nachüta. 40Rü chama chixĩ ga noxri
Juáõ ga baiõxẽẽruõxõ chaxĩnüxõ ga
jixcama Ngechuchuwe charüxũxõ. Rü
chamücü rü Ãdré nixĩ. Rü nüma rü
Pedru ga Chimáõẽneẽ nixĩ. 41Rü
jexgumatama ga Ãdré, rü naẽneẽ ga
Chimáõcax najadau. Rü nhanagürü
nüxõ: —Rü marü nüxõ itajangau ja jima
Cristu ga nuxcüma Tupana nüxõ
unetacü —nhanagürü. 42Rü jemawena,

rü Ngechuchu íjexmaxũwa Chimáũxũ naga ga Ãdré. Rü jexguma Ngechuchu Chimáũxũ dạxgu, rü nhanagürü nüxũ: —Cuma nixĩ i Chimáũ i Juáũ nane cuiĩxũ. Notürü i nhụxmawena rü Nuta tá nixĩ i cuéga —nhanagürü. Rü ngẽma naéga rü Pedru nhaxũchiga nixĩ.

Ngechuchu rü naxcạx naca ga Piripi rü Natanaéũ

43Rü moxũãcü ga Ngechuchu rü nügü namexẽẽ na Gariréaanewa naxũxũcạx. Rü Piripixũ inajangau rü nhanagürü nüxũ: —¡Chawe rüxũ! —nhanagürü. 44Rü nüma ga Piripi rü ĩãne ga Bechaídacụ̃ã̱x nixĩ. Rü jémacụ̃ã̱x ta nixĩ ga Ãdré rü Pedru. 45Rü Piripi rü Natanaéũcạx najadau, rü nhanagürü nüxũ: —Marü nüxũ itajangau ja jima Cristu ga Muĩsé nachiga naxümatücü ga mugüarü poperawa, rü nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü uruũgü ta nachiga naxümatügücü. Jima nixĩ ja Juche nane ja Ngechuchu ja Nacharétucụ̃ã̱x —nhanagürü. 46Rü nhanagürü ga Natanaéũ: —¿Nhuxãcü i tạcü rü mexũ i Nacharétuwa ne naxũxũ? —nhanagürü. Rü Piripi nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —¡Dücax, ngĩxã rü ítajadau! —nhanagürü. 47Rü jexguma Ngechuchu Natanaéũxũ dạxgu ga naxcạx na jaxũxũ, rü nhanagürü: —¡Dücax! Jéa ne naxũ i wüxi i jatü i aixcuma Judéu ixĩxũ i aixcuma ngearü chixexũãxũ —nhanagürü. 48Rü jexguma ga Natanaéũ rü Ngechuchuna naca, rü nhanagürü nüxũ: —¿Nhuxãcü i choxũ cucuáxũ? —nhanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —Naxũpa ga Piripi cuxcạx na jaçạxũ, rü chama rü cuxũ chadau ga jexguma ori ga figueratüũgu curüxã̱ũ̱xgux —nhanagürü. 49Rü Natanaéũ nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, cuma rü Tupana Nane cuixĩ. Rü cuma nixĩ i guxũma i Judéugüarü Ãẽ̱xgacü cuiĩxũ —nhanagürü. 50Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Cuma rü choxṹ cujaxõ erü cumaã nüxũ chixu na figueratüũwa cuxũ na chadauxũ. Rü ngẽmacạxicatama nixĩ i cujaxõxũ. Notürü ngẽma nhụxma nüxũ cudauxũãrü jexera tá nixĩ i nüxũ cudauxũ i jixcüra —nhanagürü. 51Rü nhanagürü ta ga Ngechuchu: —Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü tá nüxũ pedaugü na jawãxnaxũ i dauxũguxũ i naãne. Rü tá nüxũ pedaugü i Tupanaãrü orearü ngeruũgü i dauxũcụ̃ã̱x i ngẽ́ma dauxũ ĩgüxũ rü írüxĩgüüxũ i naẽ́tüwa ja Tupana Nane ja duũxũxũ ixĩcü —nhanagürü.

Wüxi ga ngĩgüarü peta ga Gariréaanewa jexmane ga ĩãne ga Canáwa jexmaxũ

2 1Rü jemawena ga tamẽ̱xpụ̃x ga ngunexũgu, rü najexma ga wüxi ga ngĩgüarü peta ga Gariréaanewa jexmane ga ĩãne ga Canáwa. Rü jéma ijexma ga naẽ ga Ngechuchu. 2Rü Ngechuchuna rü toxna rü ta naxugüe na jéma taxĩxũcạx. 3Rü nagụx ga norü axexũ ga wĩũ. Rü Ngechuchu naẽ ngĩgürügü nüxũ ga Ngechuchu: —Marü nagúarü wĩũã̱xgü —ngĩgürügü. 4Notürü Ngechuchu ngĩxũ nangãxũ, rü nhanagürü: —Pa Mamax, ¿tụ̃xcüũ chamaã nüxũ cuixu i ngẽma? Erü taũta nawa nangu na chanaxüxũcạx

i ṯacü rü mexũ̃ i Tupanaãrü poramaã
üxũ̃ —nhanagürü. 5Notürü ga ngĩma ga
naẽ rü ngĩgürügü nüxũ̃ ga jema baegüxũ̃
namaã ga wĩũchiü: —¡Penaxṵx i
guxũ̃ma i ngẽma nüma pemaã nüxũ̃
jaxuxũ̃! —ngĩgürügü. 6Rü jéma ijexma
ga 6 ga tũ̃xũ̃ ga nutagüngĩxca̱x. Rü
wüxichigü ga jema tũ̃xũ̃wa rü maneca
jexma name ga 50 rü e̱xna 70 litrugü ga
dexá. Rü jema tũ̃xũ̃gü ijixĩ ga jema
Judéugü ngĩxũ̃ ixügüãcugücü ga
jexguma dexámaã nügü
jajauxme̱xgüchaũ̃gu na Tupanaca̱x nügü
jamexẽẽgüxũ̃ca̱x. 7Rü Ngechuchu rü
jema baegüxũ̃xũ̃ namu, rü nhanagürü:
—¡Dexámaã ngĩxũ̃ pixügüãcu i nhaã
tũ̃xũ̃gü! —nhanagürü. Rü nümagü ga
jema baegüxũ̃ rü meãma ngĩxũ̃
nixügüãcu. 8Rü Ngechuchu nhanagürü
nüxũ̃: —Rü nhu̱xma chanaxwa̱xe i íraxũ̃
pejaxu, rü petaarü joraxũ̃tawa penange
—nhanagürü. Rü jemaãcü nanaxügü ga
jema baegüxũ̃. 9Rü jema petaarü jora
nüxũ̃ naxaxneta ga jema dexá ga wĩũxũ̃
naca̱xichixũ̃. Notürü tama nüxũ̃ nacua̱x
ga ngextá na najauxgüãxũ̃. Rü jema
baegüxũ̃xĩcatama nixĩ ga nüxũ̃
cua̱xgüxũ̃ ga dexámare na jĩĩxũ̃ ga
noxrix. Rü jexgumatama ga jema
petaarü jora rü jema jatü ga ingĩxũ̃ca̱x
naca. 10Rü nhanagürü nüxũ̃: —Guxũ̃ i
naãnewa rü duũ̃xũ̃gü rü noxri rü namaã
nabae ja mecü ja wĩũ. Rü ngẽxguma
marü meãma guxũ̃ma axegügu i ngẽma
nüxna naxuxũ̃, rü ngẽmawena rü nüxna
nanaxã ja ngexcürüücümare ja wĩũ.
Notürü i cuma rü marü nagúxchaũ̃gu i
peta, rü mexẽchicü ja wĩũmaãtama
cujaxaxegüxẽẽ i duũ̃xũ̃gü —nhanagürü.
11Rü guma Gariréaanewa jexmane ga
ĩãne ga Canáwa nixĩ ga jema naxüxũ̃ ga
Ngechuchu. Rü jema nixĩ ga nüxĩraũ̃xũ̃
ga cua̱xruũ̃ ga Tupanaãrü poramaã üxũ̃
ga nawa nügü inawéxũ̃ ga Tupana Nane
na jĩĩxũ̃. Rü toma ga norü ngúexũ̃gü rü
nüxũ̃ tajaxõgü. 12Rü jemawena rü
Caparnáũ ga ĩãnewa naxũ ga
Ngechuchu. Rü naẽ rü naẽneẽgü rü
toma ga norü ngúexũ̃gü rü ta
ítajaxümücügü. Rü jéma guma ĩãnewa
tajexmagü ga nhuxre ga ngunexũ̃.

Ngechuchu rü tupauca ga taxũ̃newa ínanawoxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga jéma taxegüxũ̃

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18;
Lc 19.45-46)

13Rü marü ningaica ga torü peta ga
Üpetüchiga ga nawa nüxna
tacua̱xãchiexũ̃ ga nhuxãcü nuxcüma ga
E̱jituanewa Tupanaãrü orearü ngeruũ̃
nüxũ̃ naxüpetüxũ̃ ga guma torü
o̱xigüpata rü tama jaxücuxũ̃ na
jamáãxũ̃ca̱x ga torü o̱xigü nane ga jacü.
Rü jemaca̱x ga Ngechuchu rü toma ga
norü ngúexũ̃gü rü Jerucharéũ̃ãrü
ĩãnewa taxĩ. 14Rü jexma tupauca ga
taxũ̃negu nüxũ̃ najangau ga duũ̃xũ̃gü ga
jéma norü wocagümaã rü
carnerugümaã rü muxtucugümaã
taxegüxũ̃. Rü jéma nüxũ̃ nadau ta ga
duũ̃xũ̃gü ga jéma norü taxechicawa
rütogüxũ̃ rü dĩẽruca̱x taxegüxũ̃. 15Rü
jexguma jemaxũ̃ nada̱xgu ga
Ngechuchu, rü nanaxü ga wüxi ga
c̱uaixruũ̃ ga naxcha̱xmünaxca̱x. Rü
jemamaã tupauca ga taxũ̃newa
ínanawoxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü guxũ̃ma ga
norü carnerugümaã rü wocagümaã. Rü
jema dĩẽruca̱x taxegüxũ̃ãrü dĩẽru rü

ngĩxũ̃ narüwoũ̃ nhaxtüanegu. Rü norü
mechagü rü ta nüxũ̃ nawoneta. [16]Rü
jema muxtucugümaã taxegüxũ̃xũ̃
nhanagürü: —¡Ípejana i ngẽma perü
muxtucugü i nuã! Tama name i
taxepataũxũ̃ pejaxĩxẽẽ ja daa
Chaunatüpata —nhanagürü. [17]Rü
jexguma ga toma ga norü ngúexũ̃gü rü
nüxna tacuax̃achie ga nuxcümaxũ̃xũ̃ ga
ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:

"Duũ̃xũ̃gü rü tá chauchi naxaie erü
chanachuxu i tacü i chixexũ̃ na
naxügüxũ̃ i Tupanapatawa",

nhaxũ̃. [18]Rü jexguma ga jema
ãẽxgacügü rü Ngechuchuna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Tacü rü cuaxruũ̃xũ̃
toxũ̃ cudauxẽẽ na nawa nüxũ̃
tacuáxũ̃cax na aixcuma Tupana jiĩxũ̃ ja
cuxũ̃ mucü na ícunawoxũ̃xũ̃cax i nhaã
duũ̃xũ̃gü i nuã? —nhanagürügü. [19]Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—¡Nagu pepogüe ja daa tupauca ja
taxũ̃ne! Rü chama rü tamaẽxpüx i
ngunexũ̃gu rü tá wena íchanadaxẽẽ
—nhanagürü. [20]Rü jexguma ga jema
ãẽxgacügü rü nanangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —Rü 46 ga taunecü nawa
napuracüe ga duũ̃xũ̃gü na
naxügüãxũ̃cax ga daa tupauca ja taxũ̃ne.
¿Rü nhuxãcü tá i cuma i tamaẽxpüx i
ngunexũ̃ tátama wena ícunadaxẽẽxũ̃?
—nhanagürügü. [21]Notürü guma
Tupanapata ga Ngechuchu nachiga
idexane rü naxũ̃nechigatama nixĩ. [22]Rü
jemacax ga toma ga norü ngúexũ̃gü, rü
jexguma Ngechuchu juwa írüdaxgu, rü
nüxna tacuaxãchie ga jema ore ga
Ngechuchu nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü aixcuma
tajaxõgü ga jema ore ga nüxũ̃ jaxuxũ̃ rü
jema Tupanaãrü ore ga nuxcümaxũ̃güxũ̃
ga orearü uruũ̃gü Ngechuchuchigagu
ümatügüxũ̃.

Ngechuchu rü nüxũ̃ nacuax i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü

[23]Rü jexguma Ngechuchu
Üpetüchigaarü petacax Jerucharéũ̃wa
jexmagu, rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
nüxũ̃ najaxõgü, jerü nüxũ̃ nadaugü ga
jema taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Tupanaãrü
poramaã naxüxũ̃. [24]Notürü ga nüma ga
Ngechuchu rü tama jema
duũ̃xũ̃gümexẽwa nügü najexmaxẽẽchaũ̃,
jerü woetama marü nüxũ̃ nacuax ga
tacügu na naxĩnüẽxũ̃ ga guxũ̃ma ga
jema duũ̃xũ̃gü. [25]Rü jemacax ga nüma
rü taxuũ̃caxma texé namaã nüxũ̃ tixu na
tacügu naxĩnüẽxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü.
Jerü nümatama marü nüxũ̃ nacuax ga
tacügu na naxĩnüẽxũ̃ ga naãẽwa ga
wüxichigü.

Ngechuchuxũ̃tagu nanaxũãne ga Nicudému

3 [1]Najexma ga wüxi ga Parichéu ga
Nicudémugu ãẽgacü. Rü nüma rü
wüxi ga ãẽxgacü ga nüxũ̃
nangechaũ̃gücü nixĩ ga Judéugütanüwa.
[2]Rü guma Nicudému rü
Ngechuchuxũ̃tagu nanaxũãne ga
chütacü. Rü nhanagürü Ngechuchuxũ̃:
—Pa Ngúexẽẽruũ̃x, toma nüxũ̃ tacuax
na aixcuma Tupana núma cuxũ̃ muxũ̃
na toxũ̃ cungúexẽẽxũ̃cax. Erü
taxucürüwa texé cuxrüũ̃ tanaxü i ngẽma
taxũ̃ i mexũ̃gü i Tupanaãrü poramaã
üxũ̃, ega tama Tupana tümaxũ̃tawa
ngẽxmagu —nhanagürü. [3]Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Aixcuma cumaã nüxũ̃ chixu, rü

jíxema tama wenaxãrü buxe rü
taxucürüwama Tupana ãẽxgacü
íixĩxũ̃wa tangu —nhanagürü. 4Rü
Nicudému rü Ngechuchuna naca, rü
nhanagürü nüxũ̃: —¿Notürü nhuxãcü i
wüxi i jatü i marü jaxũ̃ i wena nabuxũ̃?
¿Ẽxna wena naẽãnügu naxücuxũ̃ rü
ngẽmaãcü wena nabuxũ̃? —nhanagürü.
5Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Rü aixcuma cumaã nüxũ̃
chixu rü jíxema tama nüxũ̃ rüxoxe i
tümaãrü pecadu rü tama Tupanaãẽ i
Üünexũ̃wa najaxúxe i maxũ̃ i
ngexwacaxũ̃xũ̃, rü taxucürüwama
Tupana ãẽxgacü íixĩxũ̃wa tichocu.
6—Jíxema duũ̃xũ̃wa buxe rü duũ̃xũ̃tama
tixĩ. Notürü jíxema Naãẽ i Üünexũ̃wa
najaxúxe i maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃, rü
Tupanaxãcü tixĩ. 7—¡Tãũ̃xũ̃táma
cub̲aixãchiãẽ na cumaã nüxũ̃ chixuxũ̃
na Tupana naxwa̲xexũ̃ na guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü rü wena nabuexũ̃! 8—Ja
buanecü rü nüma ínanaxwa̲xexũ̃wa
nabu. Rü nüxũ̃ cuxĩnü i naga, notürü
tama nüxũ̃ cucua̲x na ngextáama ne
naxũxũ̃ rü ngextáama na naxũxũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta tixĩgü ja guxãma ja
jíxema Naãẽ i Üünexũ̃wa najaxúxe i
maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃ —nhanagürü.
9Rü Nicudému wenaxãrü Ngechuchuna
naca, rü nhanagürü: —¿Notürü nhuxãcü
nixĩ i ngẽma? —nhanagürü. 10Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃: —Cuma rü Judéugüarü
ngúexẽẽruũ̃ i nüxũ̃ cuáxũ̃ cuixĩ. ¿Rü
nhuxãcü chi i cuma i tama nüxũ̃
cucuáxũ̃ i ngẽma? 11—Aixcuma cumaã
nüxũ̃ chixu rü toma rü namaã tidexagü i
ngẽma nüxũ̃ tacuáxũ̃. Rü norü uruũ̃
tixĩgü i ngẽma nüxũ̃ tadaugüxũ̃. Notürü
pema rü tama toxũ̃́ pejaxõgü i ngẽma
pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃. 12—Rü nhu̲xma na
tama choxũ̃́ pejaxõgüxũ̃ i ngẽma pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃ i nhama i naãneãrü
ngẽmaxũ̃chiga, rü ¿nhuxãcü tá
pejaxõgüxũ̃ ega pemaã nüxũ̃ chixuxgu i
dauxũ̃guxũ̃ i naãneãrü ngẽmaxũ̃chiga?
13—Taguma texé dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
taxũ. Notürü i chama i Tupana Nane na
duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃, rü chaxicatama nixĩ i
ngẽ́ma ne chaxũxũ̃ rü ngẽ́ma tá
chaxũxũ̃. 14-15—Pema nüxũ̃ pecua̲x ga
nhuxãcü nuxcümaxũ̃chima jema
nachica ga ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa, rü Muĩsé wüxi ga naĩgu
nanaxünagü ga jema ãxtape ga
dĩẽrumünaxca̲x. Rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta i
chama i Tupana Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃,
rü wüxi i naĩgu tá choxũ̃ naxünagügü i
duũ̃xũ̃gü na guxãma ja texé ja choxũ̃́
jaxõgüxe rü tüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ca̲x i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

**Tupana rü poraãcü nüxũ̃
nangechaũ̃ i nhama i naãnecũ̃ã̲x**

16—Rü Tupana rü poraãcü nüxũ̃
nangechaũ̃ i nhama i naãnecũ̃ã̲x i
duũ̃xũ̃gü. Rü jemaca̲x inanamu ga Nane
ga nügümaã wüxicacü na guxãma ja
texé ja nüxũ̃́ jaxõgüxe rü tama
itarütauxexũ̃ca̲x rü tüxũ̃́
nangẽxmaxũ̃ca̲x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
17—Jerü ga Tupana rü tama nhama ga
naãnewa nanamu ga Nane na
duũ̃xũ̃gümaã naxueguãxũ̃ca̲x na
napocuexũ̃. Notürü núma nanamu na
namaxẽxẽẽãxũ̃ca̲x i duũ̃xũ̃gü. 18—Rü
jíxema Tupana Naneãxũ̃́ jaxṍxẽ, rü
Tupana rü tama tümamaã nanaxuegu
na tapocuxũ̃. Notürü jíxema tama nüxũ̃́

jaxṍxẽ, rü marü tümamaã nanaxuegu
na tapocuxũ̃, erü tama nüxũ̃ tajaxõ ja
jima Tupana Nane ja nügümaã
wüxicacü. 19—Rü jíxema tama nüxũ̃
jaxõgüxe, rü Tupana rü marü tümamaã
nanaxuegu na tapocuexũ̃. Jerü jexguma
nhama ga naãnewa nanguxgu ga
Tupana Nane ja duũ̃xũ̃güarü
ngóonexẽẽruũ̃, rü tama nawe
tarüxĩxchaũ̃. Notürü jexera tümaãrü me
nixĩ ga ẽãnexũ̃waama na tajexmagüxũ̃,
jerü chixexũ̃ taxügü. 20—Guxãma ja
jíxema chixexũ̃ ügüxe rü nachi taxaie i
ngóonexũ̃. Rü tama nüxna
tangaicamagüchaũ̃ erü tama tanaxwa̱xe
na nangóxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i
ítaxügüxũ̃. 21—Notürü jíxema aixcuma
Tupanaãrü ore nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma meã
maxẽxẽ rü nüxna tangaicama i ngẽma
ngóonexũ̃. Rü ngẽmaãcü tanaxü na meã
nangóxũ̃ca̱x na Tupanaãrü
ngúchaũ̃ãcüma na jiĩxũ̃ i guxũ̃ma i
ngẽma taxügüxũ̃ —nhanagürü.

Juãũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ rü wenaxãrü nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuchiga

22Rü jemawena rü tomaã Judéaanewa
naxũ ga Ngechuchu. Rü nhuxre ga
ngunexũ̃ tomaã jéma najexma rü jéma
duũ̃xũ̃güxũ̃ ítabaiũ̃xẽẽgü. 23Rü Juãũ ga
baiũ̃xẽẽruũ̃ rü Enóãrü ĩãnewa ga
Charíarü ngaicamana rü ínanabaiũ̃xẽẽ
ta ga duũ̃xũ̃gü jerü jéma najexma ga
taxũ̃ ga dexá. Rü jema jéma
íngugüetanüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü Juãũ
ínajabaiũ̃xẽẽtanü. 24Rü jemaãcü
nangupetü naxũ̃pa ga na pocupataũ̃gu
jata̱xcuchixũ̃ ga Juãũ. 25Rü jexguma rü
nhuxre ga norü ngúexũ̃gü ga Juãũ, rü
wüxi ga Judéumaã niporagatanücüü
nachiga ga nacümagü na nhuxãcü
namexũ̃ na Tupanaca̱x nügü
jamexẽẽgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. 26Rü
Juãũmaã nüxũ̃ najarüxugüe, rü
nhanagürügü: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, dücax
guma jatü ga tomaã nüxũ̃ cuixucü rü
cumaã jexmacü ga natü i Judãũãrü
tocutüwa, rü jima rü nhu̱xma rü
duũ̃xũ̃güxũ̃ ínabaiũ̃xẽẽ, rü guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü rü nawe narüxĩ
—nhanagürügü. 27Rü Juãũ nanangãxũ̃
rü nhanagürü nüxũ̃: —Taxúema ta̱cü
tüxũ̃ nangẽxma ega Tupana tama tüxna
naxãxgu. 28—Pematama rü marü choxũ̃
pexĩnüẽ ga jexguma nhachagu:
“Chama rü tama Cristu chixĩ. Notürü
chama chixĩ i Tupana jima Cristupe̱xegu
choxũ̃ imuxũ̃ na nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i
nachiga”, nhachagu. 29—Rü wüxi i
ngĩgüwa rü jima jatü ja ingĩcü rü
naxma̱xãrü jora nixĩ. Rü jima jatümücü
i naxũ̃tawa ngẽxmaxũ̃ rü nüxũ̃
inarüxĩnü i norü ore. Rü nataãẽ i
ngẽxguma nüxũ̃ naxĩnügu i ngẽma na
jadexaxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ i chama rü
aixcuma Cristumaã chataãẽxũ̃chi i
nhu̱xmax. 30—Nüma rü tá
nixĩnagüchigü na ã̱ẽxgacü jiĩxũ̃, notürü i
chama rü tá ícharüxĩchigü.

Jima dauxũ̃wa ne ũxcü

31—Rü jima Cristu ja dauxũ̃wa ne
ũxcü rü guxãẽ́tüwa nangẽxma. Notürü i
chama rü nhama i naãnewa changẽxma,
rü nhama i naãnecũ̃a̱x chixĩ, rü ngẽma
nhama i naãnewa ngẽxmaxũ̃chigaxũ̃
chixu. Notürü i nüma ja Cristu ja
dauxũ̃wa ne ũxcü, rü guxãẽ́tüwa
nangẽxma. 32—Rü nüma rü tamaã nüxũ̃
nixuchiga ga jema nüxũ̃ nadauxũ̃ rü

nüxũ̃ naxĩnüxũ̃. Notürü noxretama nüxũ̃
najaxõgü i ngẽma nüxũ̃ jaxuxũ̃.
33—Notürü ngẽxguma texé nüxũ̃
jaxõxgu i norü ore, rü ngẽmaãcü
tanangoxẽẽ na aixcuma jiĩxũ̃ i ngẽma
Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃. 34—Rü jima
Tupana núma namucü, rü Tupanaãrü
orexũ̃ nixu. Erü Tupana rü nüxna
nanamu i Naãẽ i Üünexũ̃ na guxũ̃guma
naxũ̃tawa nangẽxmaxũ̃cax. 35—Rü
Tanatü ja Tupana rü Nanexũ̃
nangechaũ̃. Rü ngẽmacax marü
naxmexwa nanangẽxmaxẽẽ i guxũ̃ma i
tacü i ngẽxmaxũ̃. 36—Rü jíxema Tupana
Naneãxũ̃ jaxõxẽ rü tüxũ̃ nangẽxma i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Notürü jíxema
tama nüxũ̃ jaxõxchaũ̃xẽ ja Tupana
Nane, rü tãũxũ̃táma tüxũ̃ nangẽxma i
ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Notürü tá
tanajaxu i ngẽma ãũcümaxũ̃ i pocu i
Tupana tá namaã tüxũ̃ pocuxũ̃
—nhanagürü ga Juãũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃.

Ngechuchu rü Chamáriaanecũ̃ãx ga ngecü

4 1Rü Parichéugü rü nüxũ̃
nacuáchigagü ga Ngechuchu rü
Juãũãrü jexera nüxũ̃ na najexmaxũ̃ ga
norü ngúexũ̃gü, rü norü jexera
duũ̃xũ̃güxũ̃ na ínabaiũ̃xẽẽxũ̃. 2Notürü
tama Ngechuchu nixĩ ga ínabaiũ̃xẽẽcü
ga duũ̃xũ̃gü. Rü toma ga norü ngúexũ̃gü
tixĩ ga tanaxüxũ̃ ga jema. 3Rü jexguma
Ngechuchu nüxũ̃ ĩnügu ga Parichéugü
rü nachigagu na jadexagüxũ̃, rü jéma
Judéaanewa ítachoxũ̃ na Gariréaanecax
tawoeguxũ̃. 4Notürü ga jema nama ga
nagu tawoeguxũ̃ rü Chamáriaanewa
nadapetü. 5Rü jemacax ga toma rü
nawa tangugü ga wüxi ga
Chamáriaaneãrü ĩãne ga Chicarugu
ãẽgane. Rü guma ĩãneãrü ngaicamana
najexma ga jema naãne ga
nuxcümaxũ̃cü ga Jacúaxũ̃ jexmaxũ̃ rü
jixcama rü nane ga Juchena naxãxũ̃.
6Rü jéma najexma ga wüxi ga puchu ga
duũ̃xũ̃gü dexácax ixaixmaũ̃gücü ga
Jacúarü Puchugu ãẽgacü. Rü poraãcü
nipa ga Ngechuchu ga namagu na
jaxũxũ̃. Rü jemacax guma puchuxũ̃tawa
najarütoõchi. Rü tocuchiwa nanguxchaũ̃
ga jexguma. 7-8Rü toma ga norü
ngúexũ̃gü rü guma ĩãnewa taxĩ na torü
õnacax tajataxegüxũ̃cax. Rü towena
jéma ingu ga wüxi ga ngecü ga
Chamáriaanecũ̃ãx ga guma puchuwa
dexáwa ũcü. Rü Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ̃: —¡Íraxũ̃ i dexá
choxna naxã! —nhanagürü. 9Notürü ga
jema nge rü ibaixãchiãẽ jerü ga
Judéugü rü Chamáriaanecũ̃ãxgümaã
nügüchi naxaie rü jemacax ga jema nge
rü inangãxũ̃ rü ngĩgürügü nüxũ̃:
—¿Nhuxãcü i cuma na Judéu cuiĩxũ̃ i
dexácax choxna cucaxũ̃ i chama na
Chamáriaanecũ̃ãx chiĩxũ̃? —ngĩgürügü.
10Rü Ngechuchu ngĩxũ̃ nangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Ngẽxguma chi nüxũ̃
cucuaxgu i ngẽma mexũ̃ i Tupana cuxna
ãxchaũ̃xũ̃, rü chi nüxũ̃ cucuaxgu na texé
jiĩxũ̃ ja jima dexá cuxna tacacü, rü
cuma rü chi nüxnata cuca i dexá i maxũ̃
nawa ngẽxmaxũ̃ rü nüma rü chi cuxna
nanaxã i ngẽma dexá —nhanagürü.
11Rü jema ngecü inangãxũ̃, rü
ngĩgürügü nüxũ̃: —Pa Corix, ¿nhuxãcü
tá i dexáta cujaxu? Erü daa puchu rü
namátamaxũ̃chi rü cuxũ̃ nataxuma na
tacümaã cunajaxuxũ̃cax i dexá. ¿Rü
ngextá tá i cunajaxuxũ̃ i ngẽma dexá i

maxũ nawa ngẽxmaxũ na choxna
cunaxãxũcax̱? 12—Nuxcümaũcü ga tórü
ox̱i ga Jacú toxcax̱ núma
Chamáriaanewa nanatax̱ ga daa puchu.
Rü gumawa nixĩ ga naxaxexũ ga nüma
rü nanegü rü norü wocagü. ¿Rü
nhuxãcü chĩxãrü i cuma i norü jexera
cuiĩxũ? —ngĩgürügü. 13Rü Ngechuchu
ngĩxũ nangãxũ, rü nhanagürü: —Rü
guxãma ja texé ja daa puchuarü dexáwa
axexe, rü wena táxarü tit̲awae.
14—Notürü texé ja jíxema chama tüxna
chaxãxũ i dexáwa axexe, rü tagutáma
wena tit̲awa. Erü ngẽma dexá i chama
tüxna chaxãxũ rü wüxi ja puchu ja
guxũguma ichuchucürüũ tá nixĩ i
tümawa, erü ngẽma dexáwa nangẽxma i
maxũ i taguma gúxũ —nhanagürü. 15Rü
ngĩma ga jema nge rü inangãxũ rü
ngĩgürügü: —Pa Corix, ¡choxna naxã i
ngẽma dexá na taguma wena
chit̲awaxũcax̱, rü taguma wena daa
puchuwa dexáwa chaxũxũcax̱!
—ngĩgürügü. 16Rü Ngechuchu
nhanagürü ngĩxũ: —¡Íjadau ja cute, rü
naxcax̱ jaca, rü nuã pexĩ! —nhanagürü.
17Rü jema ngecü rü inangãxũ, rü
ngĩgürügü nüxũ: —Nataxuma ja chaute
—ngĩgürügü. Rü Ngechuchu nhanagürü
ngĩxũ: —Aixcuma nixĩ i ngẽma nüxũ
cuixuxũ na nataxuũma ja cute. 18—Jerü
wüximẽẽxpü̱xchirẽx nixĩ ga cute, rü
jima nhu̱xma cuxũtawa ngẽxmacü rü
tama aixcuma cutexũchi nixĩ. Rü
ngẽmacax̱ aixcuma nixĩ i curü ore i
chamaã nüxũ cuixuxũ —nhanagürü.
19Rü jexguma jemaxũ naxĩnügu ga jema
ngecü, rü ngĩgürügü: —Pa Corix, nüxũ
chicuax̱ãchi rü cuma rü wüxi i
Tupanaãrü orearü uruũ cuixĩ.
20—Nuxcümaxũgüxũ ga torü ox̱igü ga
Chamáriaanecũãxgü rü daa max̱pũne ga
Garachíũwa Tupanaxũ nicuax̱üũgü.
Notürü i pema i Judéugü rü
nhaperügügü:
“Rü Jerucharéũ nixĩ i nachica i mexũ i
ngextá Tupanaxũ ticuax̱üũgü”,
nhaperügügü. 21-22Rü Ngechuchu ngĩxũ
nangãxũ rü nhanagürü: —Pema i
Chamáriaanecũãxgü rü tama aixcuma
nüxũ pecuax̱gü ja jima nüxũ
peicuax̱üũgücü. Notürü toma i Judéugü
rü aixcuma nüxũ tacuax̱ ja jima nüxũ
ticuax̱üũgücü, erü Judéugügagu nixĩ i
Tupana namaxẽxẽẽxũ i guxũma i
duũxũgü. ¡Choxũ jaxõ, Pa Ngecüx! Rü
aixcuma ínangu tá i ngunexũ na
tãũxũtáma daa max̱pũnewa rü ẽxna
Jerucharéũwa tá nüxũ na
peicuax̱üũgüxũ ja Tanatü ja Tupana.
23—Erü jíxema aixcuma Tupanaxũ
icuax̱üũgüxe rü nüẽtama nixĩ i
ngẽxũrüüxũmare i nachicawa Tupanaxũ
ticuax̱üũgü. Erü nhu̱xma rü ngẽma Naãẽ
i Üünexũ naxwax̱exũ nixĩ na guxũma i
tümaãẽmaã rü tümaãrü maxũmaã
aixcuma Tupanaxũ ticuax̱üũgüxũ. Rü
ngẽmaãcü nixĩ i nanaxwax̱exũ ja Tanatü
na nüxũ ticuax̱üũgüxũ. 24—Erü Tupana
rü wüxi i Naãẽ nixĩ. Rü ngẽmacax̱
jíxema texé ja nüxũ icuax̱üũgüxe rü
tanaxwax̱xe i guxũma i tümaãẽmaã rü
tümaãrü maxũmaã na aixcuma nüxũ
ticuax̱üũgüxũ, ngẽma Naãẽ i Üünexũ
naxwax̱exũãcüma —nhanagürü. 25Rü
jema ngecü inangãxũ rü ngĩgürügü:
—Chama nüxũ chacuax̱ rü tá nhama i
naãnewa nangu ja jima Cristu ja Tupana
nüxũ unetacü. Rü ngẽxguma jima núma
ũxgu rü tá tamaã nanangox̱ẽẽ i guxũma i

Tupanachiga —ngĩgürügü. 26Rü
Ngechuchu rü nhanagürü ngĩxũ̃:
—Chama na cumaã chidexaxũ̃, rü jima
chixĩ —nhanagürü. 27Rü jexguma
íjadexajane rü ítangugü ga toma ga norü
ngúexũ̃gü. Rü tab̲aixãchiãẽgü jerü ga
Ngechuchu rü wüxi ga ngecümaã
ínidexa. Notürü taxúema ga toma rü
togü taporaxẽẽ ga nüxna na tacagüxũ̃ ga
t̲acü ngĩmaã na nanaxwa̲xexũ̃ rü
t̲acüchiga jiĩxũ̃ ga ngĩmaã na íjadexaxũ̃.
28Rü jexguma ga jema ngecü rü jéma
ngĩxũ̃ ita̲x ga ngĩrü tũ̃xũ̃. Rü ĩãnewa ixũ
na duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ janaxuxũ̃ca̲x. 29Rü
ngĩgürügü: —¡Ngĩxã rü ítajadaugü i
wüxi i jatü i chamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
guxũ̃ma ga t̲acü ga chaxüxũ̃! ¿Taux e̲xna
jima jiĩxũ̃ ja Cristu? —ngĩgürügü. 30Rü
inaxĩãchi ga jema ĩãnecũ̃ã̲x, rü
Ngechuchu íjexmaxũ̃wa naxĩ. 31Rü joxni
ga toma ga norü ngúexũ̃gü rü
Ngechuchuxũ̃ tachixewegü na
nachibüxũ̃ca̲x. 32Notürü ga nüma rü
nhanagürü toxũ̃: —Chama rü choxũ̃́
nangẽxma i chawemü i pema tama nüxũ̃
pecuáxũ̃ —nhanagürü. 33Rü jexguma ga
toma ga norü ngúexũ̃gü rü togüna
tacagüe, rü nhatarügügü: —Bexmana
marü ¿texé nuã tanange i nawemü?
—nhatarügügü. 34Notürü ga Ngechuchu
rü nhanagürü toxũ̃: —Ngẽma õna i
choxũ̃ poraxẽẽxũ̃ nixĩ na chanaxüxũ̃ i
norü ngúchaũ̃ ja jima nuã choxũ̃ mucü ja
Chaunatü, rü na chajanguxẽẽxũ̃ i norü
puracü. 35—Rü pema rü nhaperügügü:

"Rü ãgümücü ja tawemacü nataxu na
jabuxgüxũ̃ i trigu", nhaperügügü.
Notürü i chama rü nhacharügü pexũ̃:

"¡Dücax, rü meã penangugü i
duũ̃xũ̃gü! Erü marü ínamegü na
Tupanaxũ̃ najauxgüxũ̃ca̲x, ngẽxgumarüũ̃
i wüxi i trigunecü i marü nawa nanguxũ̃
na jabuxgüxũ̃ erü marü nidau". 36—Rü
jíxema Tupanaca̲x nadexe i duũ̃xũ̃gü rü
tá tanajaxu i tümaãrü natanü. Rü
guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tüxũ̃́
irüxĩnüẽxũ̃ rü tá nanajauxgü i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. Rü ngẽmaãcü rü wüxigu
tá tataãẽgü ja jíxema tüxira ngẽma
duũ̃xũ̃gümaã Tupanaãrü orexũ̃ ixuxe rü
jíxema jixcama ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃
Tupanaca̲x dexe. 37—Rü aixcuma nixĩ i
ngẽma ore i nhaxũ̃:

"Wüxie tixĩ ja namaã toexe i trigu rü
togue tixĩ ja jíxema jabuxgüxe i norü o",
nhaxũ̃. [Rü ngẽxgumarüũ̃ rü wüxie tixĩ
ja tüxira duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ ixuxe i
Tupanaãrü ore, rü togue tixĩ ja jixcama
ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ dexe Tupanaca̲x.]
38—Rü noxri rü togü nixĩ ga
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga Tupanaãrü
ore, notürü ga duũ̃xũ̃gü rü tama
najaxõgü ga jexguma. Rü jemawena rü
pexũ̃ chamu na jema duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
peixuxũ̃ca̲x ga jema ore. Rü pema nixĩ
ga jema duũ̃xũ̃güxũ̃ pedexũ̃ Tupanaca̲x,
jerü najaxõgü ga jexguma namaã nüxũ̃
peixuxgu ga jema ore. Rü jemaãcü ga
pema rü marü pejoxniẽ nawa ga
togüarü puracü —nhanagürü. 39Rü
muxũ̃ma ga guma Chamáriaanewa
jexmane ga ĩãnecũ̃ã̲x rü Ngechuchuaxũ̃́
najaxõgü, jerü nüxũ̃́ najaxõgü ga jema
ore ga jema ngecü namaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
jexguma ngĩxgu:

"Guxũ̃ma ga t̲acü ga ũ̃pa chaxüxũ̃ rü
chamaã nüxũ̃ nixu" ngĩxgu. 40Rü
jemaca̲x ga jema Chamáriaanecũ̃ã̲xgü
rü jexguma Ngechuchuxũ̃tawa
nangugügu rü nüxũ̃ naca̲a̲xũ̃gü ga

jexma natanügu na naxãũxũcax. Rü
taxre ga ngunexũ jexma natanügu
narüxãũx ga Ngechuchu. 41Rü muxũma
ga togüamachigü ga
Chamáriaanecũãxgü rü Ngechuchuaxũ
najaxõgü ga jexguma nüxũ naxĩnüẽgu
ga jema norü ore ga nümatama nüxũ
jaxuxũ. 42Rü jexguma ga jema duũxũgü
rü nhanagürügü ngĩxũ ga jema ngecü:
—Nhuxma waxi nixĩ i aixcuma nüxũ
tajaxõgüxũ erü tomatama nüxũ taxĩnüẽ
i ngẽma norü ore i tomaã nüxũ jaxuxũ.
Rü ngẽmawa nüxũ tacuax na aixcuma
jima jiĩxũ ja Cristu ja nhama i
naãnecũãx i duũxũgüarü maxẽxẽẽruũ.
Rü tama ngẽma cuma tomaã nüxũ
cuixuxũcaxicatama tajaxõgü
—nhanagürügü.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga ãẽxgacü nane

43Rü taxre ga ngunexũguwena ga
Ngechuchu rü tomaã inaxũãchi ga
Chamáriaanewa na Gariréaanewa
naxũxũcax. 44Rü nümatama ga
Ngechuchu ga ũpaacü rü nhanagürü:
—Wüxi i Tupanaãrü orearü uruũ, rü
norü naãnewatama i duũxũgü rü tama
meã nanajauxgü —nhanagürü. 45Notürü
jexguma Gariréaanewa tangugügu, rü
jema naãnecũãx ga duũxũgü rü meãma
nanajauxgü. Jerü nümagü ga jema
naãnecũãxgü rü Jerucharéũwa naxĩ ta
naxcax ga Üpetüchigaarü peta, rü jéma
nüxũ nadaugü ga jema taxũ ga mexũgü
ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ ga
Ngechuchu ga jexguma. 46Rü ga
Ngechuchu rü tomaã nataegu naxcax ga
guma ĩãne ga Caná ga Gariréaanewa
jexmane. Rü guma ĩãnewa nixĩ ga
wĩũxũ nanguxuchixẽẽãxũ ga dexá. Rü
ĩãne ga Caparnáũwa najexma ga wüxi
ga tacü ga ãẽxgacü, rü nidaawe ga wüxi
ga nane. 47Rü jexguma guma ãẽxgacü
nüxũ cuáchigagu ga Ngechuchu rü
Gariréaanewa na nanguxũ ga
Judéaanewa na ne naxũxũ, rü naxũtawa
naxũ. Rü nüxũ najacaaxũ na napatawa
naxũxũcax, rü naxcax na
janataanexẽẽãxũcax ga guma nane ga
marü turaxũchicü. 48Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Pema
rü tama pejaxõgü ega tama nüxũ
pedauxiragu i taxũ i cuaxruũgü i
Tupanaãrü poramaã üxũ —nhanagürü.
49Notürü ga guma ãẽxgacü rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Corix, ¡paxa
chawe rüxũ naxũpa na najuxũ ja
chaune! —nhanagürü. 50Rü Ngechuchu
nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ:
—¡Nataegu i cupatawa! Erü cune rü
marü naxcax nitaane —nhanagürü. Rü
guma jatü rü najaxõ ga jema ore ga
Ngechuchu namaã nüxũ ixuxũ. Rü
napatacax nataegu. 51Rü jexguma
napatawa nanguxchaũgu ga guma
ãẽxgacü, rü norü duũxũgü napexegu
najaji, rü nhanagürügü nüxũ: —Cune rü
marü naxcax nitaane —nhanagürügü.
52Rü jexguma rü norü duũxũgüna naca,
rü nhanagürü nüxũ: —¿Tacü rü ngoragu
inaxügüxũ na naxcax jataanexũ?
—nhanagürü. Rü jema norü duũxũgü
nanangãxũ rü nhanagürügü: —Ĩne
tocuchiguwena nixĩ ga nüxũ
nangupetüxũ ga na jaxaxünexũ
—nhanagürügü. 53Rü guma bucü
nanatü rü nüxna nacuaxãchi ga jema
ngoragu na jiĩxũ ga Ngechuchu ga
nhaxũ nüxũ:

"Cune rü marü naxcax nitaane"
nhaxũ. Rü nüma ga guma ãẽxgacü rü
guxũma ga napatacũãx rü
Ngechuchuaxũ najaxõgü. 54Rü jexguma
Judéaanewa ne naxũxgu ga Ngechuchu,
rü jema nixĩ ga norü taxre ga cuaxruũ
ga taxũ ga Tupanaãrü poramaã
duũxũgüxũ nawéxũ ga Gariréaanewa.

Ngechuchu rü nanamexẽẽ ga wüxi ga jatü ga idaawexũ ga Betesawa jexmaxũ

5 1Rü nhuxre ga ngunexũgü
ngupetüguwena rü najexma ga
wüxi ga peta ga Judéugü auregüxũ na
jemaãcü Tupanaxũ jacuaxüũgüxũcax.
Rü jemacax ga Ngechuchu rü
Jerucharéũcax nataegu. 2Rü guma
ĩãneãrü poxeguxũ rü nüxũ najexma ga
wüxi ga ĩãx ga Carneruarü
Choxũchicagu ãẽgaxũ. Rü jema ĩãxãrü
ngaicamana najexma ga wüxi ga puchu
ga Judéugügawa Betesagu ãẽgaxũ. Rü
guma puchuanacüwa najexma ga
wüximeẽxpũx ga chopetüchica ga
ãxpataũẽtügüxũ. 3Rü jema
chopetüchicagu nacagü ga muxũma ga
duũxũgü ga idaaweexũ. Rü nümaxũ rü
nangexetügü, rü togü rü nachixeparagü,
rü togü rü nanawãĩxãchigü. Rü jema
idaaweexũ rü jéma nananguxẽẽgü ga
guma puchu ga na naxĩãxãchichiüxũcax.
4Jerü nhuxguacü rü guma puchugu
ínarüxĩĩxũ ga wüxi ga dauxũcũãx ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü
najaxĩãxchiücüüxẽẽxũ. Rü guxema
tüxira tügü jéma táexe nachiüwa ga
guma puchu ga jexguma
jaxĩãxchiücüügu, rü tümacax nitaane
woo ga ngẽxũrüũmare ga daawe tüxũ
jexmaxẽ. 5Rü jéma natanüwa najexma
ga wüxi ga jatü ga marü 38 ga taunecü
idaawecü. 6Rü jexguma Ngechuchu
nüxũ daxgu ga guma jatü ga jexma na
nacaxũ, rü nüxũ nacuáchiga ga marü
mucüma ga taunecü na jadaawexũ. Rü
jemacax nüxna naca rü nhanagürü
nüxũ: —¿Cunaxwaxexũ i cuxcax na
jataanexũ? —nhanagürü. 7Rü
Ngechuchuxũ nangãxũ ga guma
idaawecü, rü nhanagürü: —Pa Corix,
tataxuma ja texé ja choxũ rüngũxẽẽxẽ
na ngẽma choxũ tatáexũcax i ngẽxguma
naxĩãxãchichiügu ja daa puchu. Rü
guxũguma i ngẽxguma ngẽma chaugü
chatáechaũgu, rü joxni i togü rü marü
nüxĩra nügü ngẽma natáegü
—nhanagürü. 8Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ: —¡Inachi, rü najaxu i
curü caruũ, rü íixũ! —nhanagürü. 9-10Rü
jexgumatama naxcax nitaane ga guma
jatü. Rü nanajaxu ga norü caruũ, rü
ínixũ. Notürü ga jema ngunexũ rü
ngũxchigaarü ngunexũ nixĩ. Rü jemacax
ga jémacũãxgü ga Judéugüarü
ãẽxgacügü rü nhanagürügü nüxũ ga
guma jatü ga naxcax itaanecü: —Nhama
nixĩ i ngũxchigaarü ngunexũ. Rü
ngẽmacax nachuxu nixĩ na cujangexũ i
curü caruũ erü jemaãcü tamaã nüxũ
nixu ga Muĩsé —nhanagürügü. 11Notürü
ga guma jatü rü jema Judéugüarü
ãẽxgacügüxũ nangãxũ, rü nhanagürü:
—Jima choxũ rümexẽẽcü rü nhanagürü
choxũ:

"¡Najaxu i curü caruũ rü íixũ!"
nhanagürü. 12Rü jexguma ga jema
ãẽxgacügü rü nüxna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Texé ngẽma
nhatarügü cuxũ:

"¡Najaxu i curü caruü̃ rü íixũ!"
nhatarügü cuxü̃? —nhanagürügü.
13Notürü ga guma jatü rü tama nüxü̃
nacua̱x ga texé naxca̱x na jataanexẽẽxü̃,
jerü namuxũchi ga duü̃xü̃gü ga jéma, rü
jexma najarütaxu ga Ngechuchu.
14Notürü jixcama ga Ngechuchu rü
tupauca ga taxü̃negu nüxü̃ najangau ga
guma jatü, rü nhanagürü nüxü̃:
—¡Dücax i nhu̱xma marü cuxca̱x na
jataanexü̃, rü tãũxü̃táma wena chixexü̃
cuxü na tama cuid̲aawexũca̱x namaã i
wüxi i d̲aawe i ngẽma marü cuxü̃
ngupetüxü̃ãrü jexera ixĩxü̃!
—nhanagürü. 15Rü ínixũ ga guma jatü,
rü Judéugüarü ãẽxgacügümaã nüxü̃
najarüxu ga Ngechuchu na jiĩxü̃ ga
guma namexẽẽcü. 16Rü jemaca̱x nixĩ ga
jema ãẽxgacügü ga Ngechuchuca̱x
nadaugüxü̃ na jama̱xgüãxũca̱x, jerü
ngũxchigaarü ngunexũgu napuracü.
17Notürü ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxü̃: —Chaunatü ja Tupana rü guxü̃ i
ngunexũgu napuracü rü mexü̃ naxü. Rü
ngẽmaca̱x i chama rü ta naxrüü̃
chapuracü —nhanagürü. 18Rü jemaca̱x
ga jema Judéugüarü ãẽxgacügü rü
jexeraãcü Ngechuchuxü̃ nima̱xgüchaü̃.
Jerü tama naxrüü̃ nanaxaure ga
ngũxchigaarü ngunexü̃ rü nhu̱xmachi
nüxü̃ nixu ga Nanatüxũchi na jiĩxü̃ ga
Tupana, rü jemaãcü nügü nixu ga
Nanatü ga Tupanamaã na nawüxiguxü̃.

Nüma ga Tupanatama nixĩ ga Nanena naxããxü̃ ga pora

19Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxü̃ ga jema ãẽxgacügü:
—Aixcuma pemaã nüxü̃ chixu rü chama
i Tupana Nane rü tama chorü poramaã
chanaxü i t̲acü rü puracü i mexü̃.
Notürü ngẽma nüxü̃ chadauxü̃ i
Chaunatü üxũxĩcatama nixĩ ichaxüxü̃.
Rü guxũma i ngẽma Chaunatü üxü̃, rü
chama ja Nane rü ta chanaxü.
20—Chaunatü ja Tupana rü choxü̃
nangechaü̃, rü ngẽmaca̱x choxü̃ nüxü̃
nadauxẽẽ i guxũma i t̲acü i nüma
naxüxü̃. Rü ngẽma nhu̱xma choxü̃ nüxü̃
nadauxẽẽxü̃ãrü jexera tá choxü̃ nüxü̃
nadauxẽẽ i jixcüra. Rü ngẽxguma i
pema ega ngẽmaxü̃ pedaugügu, rü tá
peb̲aixãchiãẽgü namaã. 21—Rü
Chaunatü rü ínanadagüxẽẽ i juexü̃gü rü
wena nanamaxẽxẽẽ. Rü ngẽxgumarüü̃ ta
i chama i Nane rü tüxna chanaxã i maxü̃
ja jíxema chatümawa̱xéxe na tüxna
chanaxãxü̃. 22-23—Rü tama Chaunatü
nixĩ ja duü̃xü̃güxü̃ icagücü i norü
maxũchiga. Notürü choxü̃ nixĩ i namuxü̃
na chanaxüxũca̱x i ngẽma, na choxü̃
jacua̱xüü̃güxũca̱x i duü̃xü̃gü, ngẽma
Chaunatüxü̃ na jacua̱xüü̃güxũrüü̃. Rü
jíxema tama choxü̃ icua̱xüxü̃́xẽ, rü tama
nüxü̃ ticua̱xüü̃ ta ja Chaunatü ja choxü̃
nuã mucü. 24—Aixcuma pemaã nüxü̃
chixu rü jíxema texé ja choxü̃́ irüxĩnüxẽ
i chorü ore, rü nüxü̃́ jaxṍxẽ ja jima
Chaunatü ja núma choxü̃ mucü, rü tüxü̃́
nangẽxma i maxü̃ i taguma gúxü̃. Rü
Chaunatü rü tãũxü̃táma tümamaã
nanaxuegu na tapocuxü̃ erü marü nawa
ítanguxuchi na tajuxü̃, rü tüxü̃́
nangẽxma i maxü̃ i taguma gúxü̃.
25—Rü aixcuma pemaã nüxü̃ chixu rü
marü nawa tá nangu i ngunexü̃ rü
nhu̱xmatama nixĩ i chauga naxĩnüẽxü̃ tá
i ngẽma duü̃xü̃gü i norü pecadugu juexü̃
rü ijarütauxexü̃. Rü texé ja chauga
ĩnüẽxẽ rü tá tamaxẽ. 26—Nüma ja

Chaunatü rü nüxṹ nangẽxma i pora na
namaxẽxẽẽãxũ̃cax̱ i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma
pora rü choxna nanaxã ja Chaunatü na
chama rü ta duũ̃xũ̃güxũ̃
chamaxẽxẽẽxũ̃cax̱. 27—Rü Chaunatü ja
Tupana choxũ̃ namu na duũ̃xũ̃güna
chac̱axũ̃cax̱ naxcax̱ i norü maxũ̃chiga,
erü chama nixĩ i Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃.
28—¡Tãṹ i peḇaixãchiãẽgüxũ̃ namaã i
nhaã ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃! Erü tá
ínangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu guxũma
i duũ̃xũ̃gü i juexũ̃ rü tá na nüxũ̃
naxĩnüẽxũ̃ i chauga. 29—Rü
naxmaũ̃güwa tá ínachoxũ̃. Rü ngẽma
meã maxẽxũ̃, rü tá ínarüdagü na
najauxgüãxũ̃cax̱ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Notürü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃, rü tá
ínarüdagü na napocuexũ̃cax̱.

**Nawa nüxũ̃ icuáxũ̃ na Tupana jiĩxũ̃
ga Ngechuchuna naxãcü ga pora**

30—Chama rü taxucürüwa ṯacü chaxü
chauechamatama ega tama choxũ̃
naxüxẽẽãgu ja Chaunatü. Rü Chaunatü
chamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma nixĩ i nüxna
chac̱axũ̃ i duũ̃xũ̃gü i norü maxũ̃chiga.
Rü ngẽxguma nüxna chacaxgu rü
aixcuma meãma chanangugü i duũ̃xũ̃gü.
Erü tama choxrütama ngúchaũ̃ nixĩ i
ngẽma chaxüxũ̃, notürü Chaunatü ja
nuã choxũ̃ mucüarü ngúchaũ̃ nixĩ i
ngẽma chaxüxũ̃. 31—Rü ngẽxguma chi
chauchigaxũ̃tama chixuxgu rü
taxuwama name i ngẽma. 32—Notürü
nangẽxma i to i chauchigaxũ̃ ixuxũ̃. Rü
nüxũ̃ chacuax̱ rü aixcuma nixĩ i norü
ore i pemaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. 33Pema rü
Juáũ ja baiũ̃xẽẽruũ̃xũ̃tawa penamugü ga
perü duũ̃xũ̃gü na nüxũ̃ pecuáxũ̃cax̱ ga
ore ga aixcuma ixĩxũ̃ ga chauchiga. Rü
jema ore ga Juáũ pexũ̃ namaã ngãxũ̃xũ̃
rü aixcuma nixĩ. 34—Notürü i chama rü
tama chanaxwax̱e i ṯacü rü jatü
chauétüwa nachogü, erü chama tátama
chaugüna chadau. Notürü pemaã nüxũ̃
chixu i ngẽma Juáũãrü ore na choxṹ
pejaxõgüxũ̃cax̱ rü na penajauxgüxũ̃cax̱ i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 35—Juáũ rü wüxi
ga omü ga ij̱auracüüxũ̃ rü pexũ̃
báxixũ̃rüũ̃ nixĩ ga pexcax̱. Rü pema rü
paxaãchi namaã petaãẽgü. 36—Notürü
nangẽxma i ṯacü i Juáũãrü orearü jexera
chauétüwa íchogüxũ̃. Rü ngẽma nixĩ ga
jema taxũ̃gü ga cuaxruũ̃gü ga Chaunatü
choxũ̃ muxũ̃ na norü poramaã
chanaxüxũ̃cax̱. Rü jemawa pexũ̃ nüxũ̃
chadauxẽẽ na aixcuma Chaunatü ja
Tupana jiĩxũ̃ ga núma choxũ̃ mucü.
37—Rü ngẽxgumarüũ̃ ta ja Chaunatü ga
guma núma choxũ̃ mucü, rü marü
chauétüwa ínachogü, woo taguma nüxũ̃
pexĩnüẽ ga naga rü taguma nüxũ̃ pedau.
38—Rü ngẽma Chaunatüarü ore rü ta
tama peãẽwa nixücu, erü tama choxṹ
pejaxõgü woo Chaunatü núma choxũ̃ na
muxũ̃. 39-40—Pema meãma nawa pengúe
i Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃, erü nagu
perüxĩnüẽ rü ngẽmawa tá nüxũ̃
ipejangau i perü maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Notürü woo ngẽmatama Tupanaãrü ore
i ümatüxũ̃wa rü chauchiga meã na
jadexaxũ̃, notürü i pema rü tama choxṹ
pejaxõgüchaũ̃ na ngẽmaãcü
penajauxgüxũ̃cax̱ i ngẽma maxũ̃.
41-42—Rü chama rü tama chanaxwax̱e
na choxũ̃ peicuax̱üũ̃güxũ̃ erü meãma
pexũ̃ chacuax̱, rü nüxũ̃ chacuax̱ na tama
aixcuma Tupanaxũ̃ pengechaũ̃güxũ̃.
43—Chaunatü ja Tupana nixĩ ga núma
choxũ̃ mucü, notürü i pema rü tama

choxũ pejauxgüchaũ. Notürü ngẽxguma
chi tomare i jatü nagagutama núma
ũxgu, rü ngẽma chi nixĩ i taãẽãcüma
pejauxgüxũ. 44—¿Rü nhuxãcü chi choxũ̃
pejaxõgü ega penaxwa̱xegu na
pemücügütama pemaã taãẽxũ rü tama
naxca̱x pedaugügu na Tupanaxũchi
pemaã taãẽxũ? 45—¡Tãũ i nagu
perüxĩnüẽxũ na chama tá jiĩxũ na pexũ
chixugüxũ i Chaunatüxũtawa! Erü
Muĩsé ga guma perü maxũca̱x nüxũ̃
pejaxõgücü tátama nixĩ ja jima pexũ
ixugücü i Chaunatüxũtawa. 46—Rü
ngẽxguma chi pejaxõgügu i ngẽma ore
ga Muĩsé ümatüxũ, rü choxũ̃ rü chi ta
pejaxõgü. Jerü ga Muĩsé rü chauchigagu
nixĩ ga naxümatüãxũ ga norü poperawa.
47—Notürü ngẽxguma tama pejaxõgügu
i ngẽma Muĩsé ümatüxũ i ore, ¿rü
nhuxãcü tá pejaxõgü i ngẽma chama
pemaã nüxũ chixuxũ? —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü nanachibüexẽẽ ga 5000 ga jatügü

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 1Rü jemawena ga Ngechuchu rü
naxtaxa ga Gariréagu
ãẽganearütocutüwa tomaã naxũ. Rü
norü toéga ga guma naxtaxa rü Tibéria
nixĩ. 2Rü muxũma ga duũxũgü rü nawe
narüxĩ. Jerü ũpaacü rü marü nüxũ
nadaugü ga nhuxãcü Ngechuchu na
naxüxũ ga taxũ ga mexũgü ga
Tupanaãrü poramaã üxũ ga jexguma
duũxũgü ga ida̱aweegüxũca̱x
jataanexẽẽgüãgu. 3Rü jexguma ga
Ngechuchu rü wüxi ga ma̱xpṹnewa
tomaã ínaxũãchi. Rü wüxigu tomaã
jéma narüto. 4Rü marü ningaica ga
jema Judéugüarü peta ga Üpetüchiga.
5Rü jexguma Ngechuchu nüxũ
dawenügu rü nüxũ nadau ga muxũma
ga duũxũgü ga nawe rüxĩxũ. Rü
jemaca̱x Piripina naca, rü nhanagürü:
—¿Rü ngextá tá naxca̱x tataxe i
nawemü i nhaã duũxũgü na
nachibüexẽẽxũca̱x? —nhanagürü. 6Rü
nümatama ga Ngechuchu rü marü nüxũ
nacua̱x ga ta̱cü tá na naxüxũ. Notürü
jema nhanagürü Piripixũ, jerü nüxũ
nacuáxchaũ ga ta̱cümaã tá na
nangãxũãxũ. 7Rü jexguma Ngechuchuxũ
nangãxũ ga Piripi, rü nhanagürü:
—Woo chi naxca̱x itaxegügu i 200 i
dĩẽru naguxũ i põũ, rü tau chima nüxũ̃
ningu ega woo wüxichigüna íraxũ
ixãchigügu —nhanagürü. 8-9Rü jexguma
ga Ãdré ga Ngechuchuarü ngúexũ ga
Pedru ga Chimáũ naẽneẽ, rü nhanagürü:
—Nuã nangẽxma i wüxi i buxũ rü nüxũ̃
nangẽxma i 5 i põũ i chewadanaxca̱x rü
taxre ta i choxni. ¿Notürü ta̱cüwa name
i ngẽma naxca̱x i nhaã muxũchixũ i
duũxũgü? —nhanagürü. 10Rü jexguma
ga Ngechuchu rü nhanagürü toxũ:
—¡Ẽcü, namaã nüxũ peixu i duũxũgü na
ínatogüxũca̱x! —nhanagürü. Rü jema
nachicawa rü namete̱xeane ga guma
maxẽ. Rü gumate̱xewa narütogü ga
duũxũgü. Rü maneca 5000 wa nangu ga
jexguma jatügüxica ixugügu. 11Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nanade ga
jema põũgü, rü Tupanana moxẽ naxã.
Rü jemawena rü toxũ najanu na jema
duũxũgü ga jéma rütogüxũxũ
tajanuxũca̱x. Rü jexgumarüũ ta ga
choxni rü nüxũ toxũ najanuxẽẽ,
nhu̱xmata meãma nachibüe ga guxũma
ga jema duũxũgü. 12Rü jexguma marü

meã nachibüegu ga guxũma, rü
Ngechuchu toxũ namu rü nhanagürü
toxũ: —¡Penade i ngẽma naxchipẹxegü i
íjaxügüxũ na tama inaxaijạxũxũcạx!
—nhanagürü. 13Rü tanade ga jema
naxchipẹxegü ga jema 5 ga põũwa
íjaxüxũ, rü 12 ga pexchi namaã
tanaxüãcugü. 14Rü jexguma jema
duũxũgü nüxũ daugügu ga jema mexũ
ga taxũ ga Tupanaãrü poramaã naxüxũ
ga Ngechuchu, rü nhanagürügü:
—Aixcumaxũchi daa nixĩ ja Tupanaãrü
orearü uruũ ga guma ínanẹ̱guxẽẽcü
—nhanagürügü. 15Notürü ga
Ngechuchu rü nüxũ nicuạxãchi ga
duũxũgü rü na norü ãẽxgacüxũ
jangucuchixẽẽgüchaũãxũ. Rü jemacạx
nüxna nixũgachi rü jéamaxüra naxũ
nawa ga guma mạxpṹne na nüxĩcatama
najexmaxũcạx.

Dexáétügu nixũ ga Ngechuchu
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16Rü jexguma marü nachütagu, rü
toma ga Ngechuchuarü ngúexũgü rü
wenaxãrü naxtaacutüwa taxĩ. 17Rü
poraãcü naxẽãne. Rü tama ínangu ga
Ngechuchu. Rü jemacạx wüxi ga ngue
ga taxũnegu tichoũ, rü itaxĩãchi ga na
tocutüwa taxĩxũ ga Caparnáũãrü ĩãnewa
na tangugüxũcạx. 18Rü jexguma
tixãũjane rü inaxügü ga na poraãcü
jabuaxũ. Rü jemagagu rü poraãcü
najuãpe. 19Rü jexguma marü 5 ga
quirúmetru tixãũgu, rü Ngechuchuxũ
tadaugü ga na dexáchiüétügu jaxũxũ.
Rü toma ga norü ngúexũgü rü poraãcü
tamuũẽ. 20Notürü nüma ga Ngechuchu
rü nhanagürü toxũ: —Chama chixĩ. ¡Rü
tãṹ i pemuũẽxũ! —nhanagürü. 21Rü
jexguma ga toma ga norü ngúexũgü rü
taãẽãcüma tanajauxgüchaũ ga toweũwa.
Rü jexgumatama ítangugü ga jema
ítaxĩxũwa.

Ngechuchucạx nadaugü ga duũxũgü

22Rü moxũãcü ga jema duũxũgü ga
naxtaxaarü tocutügu rüchoxũ, rü nüxũ
nicuạxãchitanü ga toma ga
Ngechuchuarü ngúexũgü ga marü nagu
na taxĩxũ ga guma ngue ga taxũne ga
nügümaã wüxicane. Rü nüxũ nacuạxgü
ta ga Ngechuchu rü tama towe na
naxũxũ. 23Rü jexguma jemagu
ínaxĩnüẽjane, rü joxocüne ínangugü ga
náĩgü ga ngue ga itaxũne ga Tibériaarü
ĩãnewa ne ĩxũne. Rü norü ngaicamana
nangugü ga jema nachica ga ngextá
Ngechuchu ínachibüexẽẽxũwa ga jema
muxũma ga duũxũgü ga jexguma moxẽ
inaxãxgu naxcạx ga jema põũ. 24Rü
jexguma jema duũxũgü nüxũ daugügu
ga guma nguewa na Ngechuchu rü toma
ga na tatauxexũma rü jexma guma
nguegügu nichoũ na Ngechuchucạx
jadaugüxũ Caparnáũãrü ĩãnegu.

Ngechuchu nixĩ i põũ i maxẽxẽẽruũ naxcạx i guxũma i nüxṹ jaxõgüxũ

25Rü jexguma guma naxtaxaarü
tocutüwa nangugügu ga jema duũxũgü,
rü Ngechuchuxũ jexma najangaugü. Rü
nüxna nacagüe, rü nhanagürügü: —Pa
Ngúexẽẽruũx, ¿nhuxgu nixĩ i nuã
cunguxũ? —nhanagürügü. 26Rü
Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü
nüxũ: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü
chauxcạx pedaugü jerü meãma
pechibüe nawa ga jema õna ga pexna

chaxãxũ̃. Rü tama jema na marü meã
choxũ̃ pejaxõgüxũ̃cax̱ nixĩ i chauxcax̱
pedaugüxũ̃. Erü tama nüxũ̃ pecuax̱ i
tacüchiga na jiĩxũ̃ ga jema taxũ̃ ga
mexũ̃gü ga Tupanaãrü poramaã
chaxüxũ̃. 27—¡Tãũ̃ i naxcax̱
pepuracüexũ̃ i õna i paxama gúxũ̃! Rü
narümemaẽ nixĩ i naxcax̱ pepuracüe i
maxũ̃ i aixcuma ixĩxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽma nixĩ i maxũ̃ i chama i Tupana
Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ chixĩcü tá pexna
chaxãxũ̃, erü Chaunatü ja Tupana rü
marü nanangõxẽẽ na aixcuma Nane
chiĩxũ̃ —nhanagürü. 28Rü jexguma ga
nümagü rü nüxna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Tacü tá taxüe na
tajanguxẽẽxũ̃cax̱ i ngẽma Tupana toxũ̃
naxwaxexũ̃? —nhanagürügü. 29Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Rü Tupana rü núma choxũ̃
namu. Rü ngẽma nüma pexũ̃
nanaxwaxexũ̃ nixĩ na choxũ̃ pejaxõgüxũ̃
—nhanagürü. 30Rü jexguma ga nümagü
rü nüxna nacagü, rü nhanagürügü nüxũ̃:
—¿Tacü rü cuaxruũ̃xũ̃ tá toxũ̃ cudauxẽẽ
na cuxũ̃ tajaxõgüxũ̃cax̱ na aixcuma
Cristu cuiĩxũ̃? ¿Rü tacü i to i mexũ̃ tá
toxcax̱ cuxüxũ̃ i nhux̱max? 31Jerü
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga tórü oxigü, rü
nanangõxgü ga jema põũ ga Tupana
nüxna ãxũ̃ ga dauxchitawa ga ngextá
taxúema íxãpataxũ̃wa. Rü Tupanaãrü
ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

“Tupana rü dauxũ̃cũ̃ã̱x ga põũmaã
nanachibüexẽẽ ga duũ̃xũ̃gü”,

nhanagürü i ngẽma orewa. 32Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü
tama nixĩ ga Muĩsé jiĩxũ̃ ga nüxna
naxãxũ̃ ga jema põũ ga dauxũ̃cũ̃ã̱x,
notürü Chaunatü ga Tupana nixĩ ga
nüxna naxãcü. Rü nüma nixĩ i nhux̱ma i
pexna naxããxũ̃ i põũ i aixcuma ixĩxũ̃ i
dauxũ̃wa ne ũxũ̃. 33—Erü ngẽma põũ i
Tupana ixãxũ̃, rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
ne naxũ rü nanamaxẽxẽẽ i nhama i
naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü —nhanagürü.
34Rü naxcax̱ ínacagü, rü nhanagürügü
nüxũ̃: —Pa Corix, ¡guxũ̃guma toxna
naxãẽcha i ngẽma põũ! —nhanagürügü.
35Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃:
—Chama nixĩ i ngẽma põũ i
maxẽxẽẽruũ̃ chiĩxũ̃. Rü jíxema texé ja
chauxũ̃tawa ũxẽ rü tagutáma tataija. Rü
texé ja choxũ̃ jaxõxẽ rü tagutáma
titawa. 36—Notürü marü pemaã nüxũ̃
chixu rü woo na choxũ̃ pedaugüxũ̃ rü
tama choxũ̃ pejaxõgü i pemax. 37—Rü
guxãma ja jíxema duũ̃xẽgü ja Chaunatü
choxna tüxũ̃ mugüxe rü chorü duũ̃xũ̃gü
tixĩgü. Rü texé ja choxũ̃ jaxõgüxe rü
tãũ̃xũ̃táma tüxũ̃ chaxoox. 38—Jerü tama
choxrütama ngúchaũ̃ na chaxüxũ̃cax̱
nixĩ ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa ne
chaxũxũ̃. Notürü núma chaxũ na
chanaxüxũ̃cax̱ i norü ngúchaũ̃ ja
Chaunatü ga núma choxũ̃ mucü. 39—Rü
ngẽma norü ngúchaũ̃ ja Chaunatü ja
Tupana ga núma choxũ̃ mucü nixĩ i na
taxúexũ̃ma na ichajarütauxẽẽxũ̃ ja
jíxema choxna tüxũ̃ namugüxe. Erü
nüma ja Chaunatü nanaxwaxe i tüxũ̃ na
chamaxẽxẽẽxũ̃ i naãneãrü gux̱gu.
40—Chama nixĩ i Tupana Nane chiĩxũ̃.
Rü ngẽma norü ngúchaũ̃ ja Chaunatü ja
Tupana ga núma choxũ̃ mucü nixĩ na
tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃
ja guxãma ja texé ja choxũ̃ daugüxe rü
choxũ̃ jaxõgüxe. Erü chama tá nixĩ i
tüxũ̃ ícharüdagüxẽẽxũ̃ i naãneãrü gux̱gu

—nhanagürü. 41Rü jexguma jema orexũ
naxĩnüẽgu ga jema Judéugü, rü
inanaxügüe ga Ngechuchuchiga na
jadexagüxũ. Jerü nhanagürü ga
Ngechuchu: —Chama nixĩ i põũ i
dauxũguxũ i naãnewa ne chaxũxũ
—nhanagürü. 42Rü nhanagürügü:
—¿Taux ẹxna nhaã jiĩxũ i Ngechuchu i
Juche nane? Rü jixema rü tüxũ tacuạx
ja nanatü rü naẽ. ¿Rü nhuxãcü i nüma i
“Dauxũwa ne naxũxũ”, nhaxũ?
—nhanagürügü. 43Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ: —¡Nüxũ perüxoe na
choxũ na peixuechaxũ! 44—Taxúema
chauxũtawa tangu ega tama choxna
tüxũ namụxgu ja chaunatü ga guma
núma choxũ mucü. Rü texé ja
chauxũtawa ngugüxe rü chama rü tá
wena tüxũ chamaxẽxẽẽ i naãneãrü
gụxgu. 45—Nuxcümaũgüxũ ga
Tupanaãrü orearü uruũgüarü poperawa
naxümatü i ore i nhaxũ:

“Tupana tá guxãxũ nangúexẽẽ”,
nhaxũ. Rü ngẽmacạx guxãma ja texé ja
Chaunatüxũ ĩnüxẽ rü naxũtawa ngúxe,
rü chauxũtawa taxĩ. 46—Taguma texé
Chaunatü ja Tupanaxũ tadau. Rü
chaxicatama nixĩ i nüxũ chadauxũ erü
naxũtawa ne chaxũ. 47—Aixcuma
pemaã nüxũ chixu rü texé ja choxũ̃
jaxõxẽ rü tüxũ̃ nangẽxma i maxũ i
taguma gúxũ. 48—Chama nixĩ i põũ i
maxẽxẽẽruũ chiĩxũ. 49—Rü perü ọxigü
ga nuxcümaxũgüxũ rü nanangọ̃x ga
jema põũ ga Tupana nüxna ãxũ ga jema
nachica ga ngextá taxúema
íxãpataxũwa. Notürü woo nanangọ̃xgü
ga jema põũ rü najueamatama.
50—Notürü nhaã põũ i pemaã nüxũ
chixuxũ i dauxũwa ne ũxũ rü
chamatama chixĩ. Rü guxãma ja texé ja
choxũ jaxúxe nhama põũ tangõxũrüũ rü
tá tamaxẽcha. 51—Chamatama nixĩ i
põũ i maxẽxẽẽruũ i dauxũwa ne
chaxũxũ. Rü texé ja nhama chamaã
taxãwemüxũrüũ choxũ̃ jaxõxẽ rü
guxũgutáma tamaxẽcha. Erü ngẽma põũ
i chama tüxna chaxãxũ rü chaxunetama
nixĩ. Rü ichanaxã i chaxune na
namaxẽxũcạx i nhama i naãnecụ̃ãx i
duũxũgü —nhanagürü ga Ngechuchu.
52Rü jexguma ga jema Judéugü rü
poragaãcü nügünatama nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Nhuxãcü tá i nhaã
jatü i naxũne tátama tüxũ nangọ̃xẽẽxũ?
—nhanagürügü. 53Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ: —Rü chama i Tupana
nane na duũxũxũ chiĩxũ rü aixcuma
pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma pema
rü tama chaxunemaã pexãwemügügu rü
tama nawa pexaxegügu ja chaugü, rü
tãũxũtáma pexũ̃ nangẽxma i maxũ i
taguma gúxũ. 54—Texé ja chaxunemaã
ãwemüxẽ rü chaugüwa axexe rü tüxũ̃
nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ. Erü
chama rü tá tüxũ chamaxẽẽ ega
naãneãrü gụxgu. 55—Erü chaxune rü
õnaxũchi nixĩ rü chaugü rü axeũxũchi
nixĩ. 56—Texé ja chaxunemaã ãwemüxẽ
rü chaugüwa axexe rü chawa tajaxụ̃x rü
chama i tümawa. 57—Chaunatü ga
núma choxũ mucü rü namaxũ. Rü nüma
choxna nanaxã i maxũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta i chama rü tá tüxna
chanaxã i maxũ ja jíxema choxũ jaxúxe
rü choxũ̃ jaxõxẽ. 58—Marü pemaã nüxũ
chixu na chama rü põũ i dauxũwa ne
ũxũ chiĩxũ. Notürü chama rü tama jema
põũ ga nuxcümaũgüxũ ga perü ọxigü
ngọ̃xgüxũ ga põũrüũ chixĩ. Jerü woo ga

jema põũ na nangõxgüxũ̃ ga perü o̱xigü rü najueamatama. Notürü texé ja choxũ̃ jaxúxe, nhama põũ tangṍxũ̃rüũ̃, rü choxũ̃ jaxṍxẽ rü guxũ̃gutáma tamaxũ̃ —nhanagürü. 59Rü Ngechuchu rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga jema ore ga jexguma nangúexẽẽãgu ga Judéugüarü ngutaque̱xepataũ̃wa ga ĩãne ga Caparnáũwa.

Ngechuchuarü orewa nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃

60Rü jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema ngu̱xẽẽtae, rü muxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü ga nawe rüxĩxũ̃ rü nhanagürügü: —Rü ngẽma tamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃, rü naguxchaxũ̃chi na nüxũ̃ icuáxũ̃ na nhuxũ nhaxũ̃. ¿Nhuxãcü texé tüxṹ natauxcha na naga taxĩnüxũ̃? —nhanagürügü. 61Notürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃ nacua̱xama ga jemaãcü nügümaã na íjadexagüxũ̃ naxca̱x ga jema ngu̱xẽẽtae, rü jemaca̱x nüxna naca, rü nhanagürü: —¿E̱xna peãẽwa nangu̱x i ngẽma ore? 62—Rü ngẽxguma peãẽwa nangu̱xgu i ngẽma ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü ¿ṯacügu chi perüxĩnüẽxũ̃ ega choxũ̃ peda̱xgu na wenaxãrü dauxũ̃ na chaxĩxũ̃, ga noxri ne chaxũxũ̃wa na chaxũxũ̃ i chama i Tupana Nane na duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃? 63—Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nixĩ i inaxãxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü tama pexene nixĩ i pexũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü ngẽma ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü peãẽca̱x nixĩ, rü nawa nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 64—Notürü tangẽxma i petanüwa ja nhuxre ja tama jaxõgüxe —nhanagürü. Rü jema nhanagürü ga Ngechuchu jerü noxriarü ügügumama marü nüxũ̃ nacua̱x ga texé tá nüxṹ na jaxõgüxũ̃, rü texé tá cúãcü ínaxuaxũ̃xũ̃. 65Rü nhanagürü ta: —Rü ngẽmaca̱x marü pemaã nüxũ̃ chixu rü taxuacüma texé chauxũ̃tawa tangu ega tama Chaunatü chauxũ̃tawa tüxũ̃ gaxgu —nhanagürü. 66Rü jexguma inanaxügüe ga nüxna na jaxĩgüxũ̃ ga muxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü ga noxri nawe rüxĩchiréxũ̃. Rü marü tama nawe ínaxĩĩxũ̃. 67Rü jexguma ga Ngechuchu rü norü 12 ga ngúexũ̃güna naca, rü nhanagürü nüxũ̃: —¿E̱xna pema rü ta choxna peixĩgachitanüchaũ̃? —nhanagürü. 68Notürü Chimáũ ga Pedru rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa Corix, ¿Texéxũ̃tawa chi taxĩxũ̃ ega cuxna tixĩgachitanügu? Erü cuma rü cuxṹ nangẽxma i ore i nawa nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 69—Toma rü marü cuxṹ tajaxõgü, rü nüxũ̃ tacua̱x na cuma cuiĩxũ̃ ja Cristu ja Üünecü ja Tupana Nane —nhanagürü. 70Rü Ngechuchu toxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿Taux e̱xna chama jiĩxũ̃ ga pexũ̃ chidexechixũ̃ ga pema ga 12? Notürü nangẽxma i wüxi i petanüwa i Chatanáãrü duũ̃xũ̃ ixĩxũ̃ —nhanagürü. 71Rü Juda ga Icarióti ga Chimáũ nanechiga nixĩ ga jadexaxũ̃ ga Ngechuchu. Jerü Juda tá nixĩ ga cúãcü ínaxuaxũ̃xũ̃ rü woo ga nüma rü wüxi ga totanüxũ̃chire̱x na jiĩxũ̃.

Ngechuchueneẽgü rü tama nüxṹ najaxõgü

7 1Rü jemawena ga Ngechuchu rü Gariréaanewa jexmagüne ga ĩãnegügu nixũãgüchigü. Rü tama Judéaanewa najexmachaũ̃ jerü jémacũ̃a̱x ga Judéugüarü ãẽ̱xgacügü rü

naxcax nadaugü ga na
jamaxgüchaũãxũcax. [2]Notürü marü
ningaica ga jema Judéugüarü peta ga
nagu norü düxenügü jaxügüxũ na
jemawa nüxna nacuaxãchiexũcax ga
nhuxãcü nuxcümaxũgüxũ ga norü oxigü
na naxügüxũ ga norü düxenügü ga
naĩxãtünaxcax ga jexguma Muĩséwe
naxĩxgu ga ngextá taxúema
íxãpataxũwa. Rü jemacax nixĩ ga
Düxenügüarü Petagu naxãẽgaxũ. [3]Rü
naẽneẽgü ga Ngechuchu rü
nhanagürügü nüxũ: —Tama name i
nuxã Gariréaarü naãnegu curüxãũx. Rü
name nixĩ i petacax Judéawa cuxũ, na
ngẽma duũxũgü i cuwe rüxĩxũ i ngẽma
ngẽxmagüxũ nüxũ daugüxũcax i ngẽma
cuaxruũgü i mexũgü i Tupanaãrü
poramaã cuxüxũ. [4]—Erü ngẽxguma chi
wüxi ja jatü rü duũxũgüxũ nügü
nacuaxẽẽchaũgu rü tama cúãcü nanaxü
i tacü i naxüxũ. Rü nhuxma na
cunaxüxũ i muxũma i mexũgü i
Tupanaãrü poramaã cuxüxũ, rü name
nixĩ i guxũ i duũxũgüpexewa cunaxü
—nhanagürügü. [5]Rü jema nhanagürügü
ga naẽneẽgü jerü woo ga nümagü rü ta
tama nüxũ najaxõgü. [6]Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanangãxũ, rü nhanagürü
nüxũ: —Taũta nawa nangu i ngunexũ
na petawa chaxũxũ. Notürü pexcax rü
ngẽxũrüüxũmare i ngunexũ nixĩ i mexũ
na petawa nagu pexĩxũ. [7]—Ngẽma
duũxũgü i nhama i naãnecũãx rü tama
pechi naxaie. Notürü chauchi naxaie erü
chananguxẽẽ i ngẽma naxügüxũ rü na
nachixexũ. [8]—Name nixĩ i petawa pexĩ i
pemax. Chama rü taũta ngẽma chaxũ
erü taũta nawa nangu i ngunexũ i nagu
ngẽma chaxũxũ —nhanagürü ga
Ngechuchu. [9]Rü jexguma jema
nhaxguwena, rü Gariréaanegu
narüxãũx.

Ngechuchu rü Düxenügüarü Petawa naxũ

[10]Notürü nawena ga naẽneẽgü ga
petawa na naxĩxũ, rü Ngechuchu rü ta
jéma naxũ. Notürü cúãcü jéma naxũ, rü
tama poraãcü duũxũgüxũ nügü
nadauxẽẽ. [11]Rü jema Judéugüarü
ãẽxgacügü rü naxcax nadaugü ga jema
petawa, rü nhanagürügü: —¿Ngextá
nangẽxma i ngẽma jatü?
—nhanagürügü. [12]Rü nügütanüwa ga
jema duũxũgü ga jéma jexmagüxũ, rü
poraãcü Ngechuchuchiga ínidexagü. Rü
nhuxre ga jema duũxũgü rü
nhanagürügü: —Jima rü wüxi ja jatü ja
mecü nixĩ —nhanagürügü. Notürü ga
togü rü nhanagürügü: —Ngẽma jatü rü
tama name erü duũxũgüxũ nawomüxẽẽ
—nhanagürügü. [13]Notürü taxuũma ga
duũxũgü rü mea togüpexewa
Ngechuchuxũ nicuaxüũgüchaũ, jerü
jema Judéugüarü ãẽxgacügüxũ namuũẽ.
[14]Rü jexguma marü jema petaarü
ngãxũwa nanguxgu, rü nixücu ga
Ngechuchu nawa ga tupauca ga taxũne.
Rü inanaxügü ga na nanguxẽẽtaexũ.
[15]Rü jema Judéugüarü ãẽxgacügü, rü
nabaixãchiãẽgü namaã ga jema ore ga
Ngechuchu nüxũ ixuxũ. Rü
nhanagürügü: —¿Nhuxãcü i ngẽmaãcü
poraãcü nüxũ nacuáxũ, rü taguma texé
nanguxẽẽ? —nhanagürügü. [16]Rü
Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü
nüxũ: —Nhaã chorü nguxẽẽtae rü tama
choxrü nixĩ, erü Chaunatü ja núma
choxũ mucüarü nixĩ. [17]—Ngẽxguma

texé naxüxchaũgu i Tupanaãrü ngúchaũ
rü jíxema tá nüxũ tacuax ngoxi aixcuma
Tupanaxũtawa chanajaxu i ngẽma
chorü nguxẽẽtae rü exna
chaugüxũtawatama chajaxuxũ jixĩ i
ngẽma. 18—Jíxema texé ja mexũ i
tümachigaxũtama ixuxe rü ngẽmaãcü
tanaxü erü tanaxwaxe i duũxũgü na
tüxũ icuaxüũgüxũ. Notürü texé nüxũ
tixu i ore i mexũ nachiga i ngẽma tüxũ
muxũ, rü aixcuma nixĩ i tümaãrü ore.
Rü tama dora nixĩ i ngẽma nüxũ tixuxũ.
19—¿Tama exna aixcuma jiĩxũ ga Muĩsé
pexna naxãxũ ga Tupanaãrü mugü?
Notürü taxúema i pema naga pexĩnüẽ i
ngẽma mugü. ¿Rü nhuxma rü tüxcüũ
nixĩ i choxũ peimaxgüchaũxũ?
—nhanagürü. 20Rü jema duũxũgü
nanangãxũgü, rü nhanagürügü: —Cuma
rü ngoxo cuwa nangẽxmamare. ¿Exna
texé cuxũ timaxgüchaũ?
—nhanagürügü. 21Notürü ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ:
—Chama rü ngũxchigaarü ngunexũgu
chanamexẽẽ ga wüxi ga jatü. Rü
guxãma i pema rü penuãẽgü naxcax ga
jema wüxitama ga mexũ ga
ngũxchigaarü ngunexũgu chaxüxũ.
22—Notürü pema rü ta ngũxchigaarü
ngunexũgu pepuracüe na nagu
pexĩxũcax ga Muĩséarü mugü. Rü Muĩsé
pemaã nüxũ nixu na tüxũ
ípewiechaxmüpexechiraũxũ ja guxãma
ja jatüxe ja buxe. Notürü tama Muĩsé
nixĩ ga inaxügücü ga jema, jerü
nuxcümaxũgüxũ ga perü oxigüwa nixĩ
ga ne naxũxũ. Rü nhuxma i pema rü
jema mugagu rü tüxũ
ípewiechaxmüpexechiraũ ja guxãma ja
buxe ja jatüxe woo ngũxchigaarü
ngunexũ jixĩgu. 23—Rü ngẽmaãcü i
pema rü ngũxchigaarü ngunexũgu
buxexũ ípewiechaxmüpexechiraũ erü
naga pexĩnüẽchaũ i Muĩséarü mugü.
¿Rü nhuxma rü tüxcüũ jiĩxũ i chamaã
penuẽxũ naxcax na ngũxchigaarü
ngunexũgu chanamexẽẽxũ ga wüxi ga
jatü ga idaaweecü? 24—Rü ngẽmacax
tama name i ngürümare penangugü i
ngẽma chaxüxũ. Rü penaxwaxe i meã
nagu perüxĩnüẽxira, na aixcuma meã
penangugüxũcax —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü Tupana Nane nixĩ

25Rü nhuxre ga jema duũxũgü ga
Jerucharéũgu ãchiũgüxũ rü nügüna
nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Taux exna
daa jiĩxũ ja jima jatü ja ãẽxgacügü
naxcax daugücü na
jamaxgüchaũãxũcax? 26—¡Dücax! Gua
nixĩ rü jéa guxũ i duũxũgüpexewa
nidexa rü taxúema nhuxũ nhatarügü
nüxũ. ¿Taux exna i tórü ãẽxgacügü i
marü nüxṹ jaxõgüãxũ na aixcuma Cristu
na jiĩxũ i nümax? 27—Notürü i jixema
rü nüxũ tacuaxgü na ngextá ne naxũxũ i
nümax. Notürü ngẽxguma aixcuma
Cristu núma ũxgu rü taxúetáma nüxũ
tacuax na ngextá na ne naxũxũ
—nhanagürügü. 28Rü nüma ga
Ngechuchu rü tupauca ga taxũnewa
ínanangúexẽẽ ga duũxũgü. Rü jexguma
nüxũ naxĩnügu ga jema ore ga Judéugü
nüxũ ixugüexũ ga nachiga, rü tagaãcü
nhanagürü: —Pema rü marü choxũ
pecuax rü nüxũ pecuax na ngextá na ne
chaxũxũ. Notürü tama chaugagu nixĩ i
núma chaxũxũ. Chama núma chaxũ jerü
núma choxũ namu ga Tupana ja

naxwa̱xecü na nüxṹ jaxõgüxũ̃ notürü i pema rü tama nüxũ̃ pecua̱x ja jima. [29]—Chama rü nüxũ̃ chacua̱x jerü naxũ̃tawa ne chaxũ, rü nüma nixĩ i núma choxũ̃ namuxũ̃ —nhanagürü. [30]Rü jexguma ga jema ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ̃ nijauxgüchaũ̃. Notürü taxuũ̃ma najajauxgü, jerü taũta nawa nangu ga ngunexũ̃ ga na jajauxgüãxũ̃ rü na jama̱xgüãxũ̃ca̱x. [31]Notürü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü nüxṹ najaxõgü. Rü nhanagürügü: —¿Ngẽxguma ínanguxgu ja Cristu rü ṯacü rü cua̱xruũ̃ i taxũ̃ tá naxü ja daa jatü tama üxũ̃ i nhu̱xmax? —nhanagürügü.

Parichéugü rü Ngechuchuxũ̃ nijauxgüchaũ̃

[32]Rü jema Parichéugü rü duũ̃xũ̃güxũ̃ naxĩnüẽ ga jemaãcü Ngechuchuchiga na jadexagüxũ̃. Rü jemaca̱x ga nümagü rü paigüarü ãẽxgacügü rü jéma nanamugü ga tupauca ga taxũ̃neãrü purichíagü na Ngechuchuxũ̃ janajauxgüxũ̃ca̱x. [33]Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃: —Paxaãchi tátama nixĩ i petanüwa changẽxmaxũ̃, rü nhu̱xmachi tá chataegu naxũ̃tawa ja jima núma choxũ̃ mucü. [34]—Pema rü tá chauxca̱x pedaugü, notürü tãũxũ̃táma choxũ̃ ipejangaugü. Erü ngẽma ngextá tá íchangẽxmaxũ̃wa rü taxuacü ngẽ́ma pengugü. [35]Rü jexguma ga jema Judéugüarü ãẽxgacügü rü nügüna nacagüe, rü nhanagürügü: —¿Ngextá tá naxũ ega taxuacütáma nüxũ̃ ijarüngaugügu? ¿E̱xna ngẽma Judéugü i to i nachiũ̃ãnewa ngẽxmagüxũ̃tanüwa tá naxũ rü e̱xna ngẽma tama Judéugü ixĩgüxũ̃tanüwa tá naxũ na jangúexẽẽãxũ̃ca̱x? [36]—¿Rü ṯacüchiga nixĩ i ngẽma na ngẽma nhaxũ̃:

"Tá chauxca̱x pedaugü notürü tãũxũ̃táma choxũ̃ ipejangaugü, erü taxuacütáma ngẽ́ma pexĩ i ngẽma tá íchangẽxmaxũ̃wa", nhaxũ̃? —nhanagürügü.

Dexá i maxẽẽruũ̃chiga nidexa ga Ngechuchu

[37]Rü jema nawa ijacuáxũ̃ ga petaarü ngunexũ̃ nixĩ ga guxũ̃ ga togü ga ngunexũ̃ãrü jexera rümemaẽxũ̃ naxca̱x ga Judéugü. Rü jema ngunexũ̃gu nixĩ ga inachixũ̃ ga Ngechuchu rü tagaãcü nhaxũ̃: —Rü ngẽxguma texé iṯawaxgu rü ¡nuã chauxũ̃tawa taxũ rü tajaxaxe! [38]—Rü "texé ja choxṹ jaxṍxẽ rü tümaãrü maxũ̃newa tá nibaibe i taxũ̃ i dexá i maxẽẽruũ̃" ngẽma Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃ —nhanagürü. [39]Rü jexguma jema nhaxgu ga Ngechuchu rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃chiga nixĩ ga jadexaxũ̃. Rü nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma ga jema nüxṹ jaxõgüxũ̃ rü tá na najauxgüãxũ̃ i Naãẽ i Üünexũ̃. Notürü tama jexgumatama nanajauxgü, jerü taũta wenaxãrü dauxũ̃guxũ̃ ga naãneca̱x nataegu ga Ngechuchu na guxũ̃ãrü ãẽxgacü na jiĩxũ̃ca̱x.

Ngechuchugagu nügü nitoje ga duũ̃xũ̃gü

[40]Rü nümaxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü rü jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema Ngechuchu nüxũ̃ ixuxũ̃, rü nhanagürügü: —Aixcuma nhaã jatü nixĩ i ngẽma Tupanaãrü orearü uruũ̃ i ínguxchaũ̃xũ̃ —nhanagürügü. [41]Rü togü rü nhanagürügü: —Daa nixĩ ja Cristu

—nhanagürügü. Notürü togü rü
nhanagürügü: —Tama nixĩ, erü
taxucürüwa Gariréaanecũã̱x nixĩ ja
Cristu. 42—Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa rü nhanagürü:
"Cristu rü tá Dawítaa nixĩ, rü tá
nangõx i ĩãne i Beréũwa ga
ngextá Dawí íbuxũwa",
nhanagürügü. 43Rü jemaãcü
Ngechuchugagu nügü nitoje ga
duũxũgü. 44Rü nhuxre ga jema duũxũgü
rü Ngechuchuxũ nijauxgüchaũ, notürü
taxuũma najajauxgü.

Judéugüarü ãẽxgacügü rü tama Ngechuchuaxṹ najaxõgüchaũ

45Rü jema tupauca ga taxũneãrü
purichíagü, rü Parichéugücax rü
paigüarü ãẽxgacügücax nawoegu. Rü
jema ãẽxgacügü rü nüxna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Tüxcüũ tama nuã
penaga? —nhanagürügü. 46Rü jema
purichíagü rü nanangãxũgü rü
nhanagürügü: —Taguma texé tidexa i
nhaã jatü idexaxũrüũ —nhanagürügü.
47Rü jexguma ga Parichéugü rü
nhanagürügü nüxũ: —¿Exna pexũ rü ta
marü nawomüxẽẽ i nümax? 48—Dücax,
rü taxúema i tomax i Parichéugü rü
taxuũma i tórü ãẽxgacügü rü nüxṹ
najaxõgü i ngẽma Ngechuchu.
49—Notürü nhaã duũxũgü i tama
Tupanaãrü mugüxũ cuaxgüxũ rü marü
nachixexũgugü —nhanagürügü.
50Notürü Nicudému ga Parichéu ixĩcü ga
wüxicana Ngechuchuxũtagu naxũãnecü,
rü nhanagürü nüxũ: 51—Ngẽma tórü
mugü i ümatüxũwa rü nhanagürü:
"Taxuacüma wüxi i jatüxũ tapocu ega
tama nüxũ ixĩnüẽxĩragu i norü dexa na
nüxũ icuáxũcax na tacü na naxüxũ",
nhanagürü. 52Rü jexguma ga
natanüxũgü rü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü nüxũ: —¿Exna cuma rü ta
Gariréaanecũã̱x cuixĩ? ¡Nawa nangux i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ rü ngẽma tá
nüxũ cudau rü taxuũtáma i Tupanaãrü
orearü uruũ rü Gariréaanecũã̱x nixĩ!
—nhanagürügü. 53Rü jexguma ga
wüxichigü rü nachiũwa naxĩ.

Nge ga ãtecü ga naĩ ga jatümaã ngẽãẽxcü

8 1Rü Ngechuchu rü Oriwéranecügu
ãẽ́gane ga maxpṹnewa naxũ. 2Rü
moxũãcü ga jexguma jangunegu, rü
wenaxãrü tupauca ga taxũnecax
nataegu. Rü ga duũxũgü rü naxcax naxĩ.
Rü nüma ga Ngechuchu rü ínarüto, rü
inanaxügü ga na nangúexẽẽãxũ ga
duũxũgü. 3Rü jema ngúexẽẽruũgü ga
Muĩséarü mugüwa nguxẽẽtaegüxũ rü
Parichéugü, rü Ngechuchuxũtawa ngĩxũ
nagagü ga wüxi ga nge ga ãtecü ga
ngĩxũ nadaugücü ga naĩ ga jatümaã na
inapexũ. Rü guxũma ga jema duũxũgü
ga jéma jexmagüxũpexegu ngĩxũ
najachixẽẽgü. 4Rü nhanagürügü
Ngechuchuxũ: —Pa Ngúexẽẽruũx, nhaã
nge i ãtecü rü ngĩxũ itajangau na naĩ ja
jatümaã na inapexũ. 5Muĩséarü
mugüwa tamaã nüxũ nixu na nutamaã
ngĩxũ íimuxũchiãcüma ngĩxũ imáxũ i
wüxi i nge i ngẽmaãcü maxũcü. ¿Nhuxũ
nhacuxũ i cuma i nhuxmax?
—nhanagürügü. 6Rü jema nhanagürügü
ga nümagü, jerü Ngechuchuxũ
guxchaxũgu nanguxẽẽgüchaũ na nüxṹ
najexmaxũcax ga tacücax na
ínaxuaxũgüãxũ. Notürü ga Ngechuchu

rü inajarümaxãchi rü inanaxügü ga naxmẽxmaã waixũ̃müwa na naxümatüãxũ̃. 7Notürü nüxũ̃ nacããxũ̃güama, rü jemacãx düxwa wenaxãrü nadaunagü ga Ngechuchu, rü nhanagürü nüxũ̃: —Ngexerṹxe i petanüwa ja ngearü pecaduãxẽ rü tüxira nuta ngĩxũ̃ tanĩ̃ha —nhanagürü. 8Rü wenaxãrü inajarümaxãchi ga Ngechuchu rü naxmẽxmaã nanaxümatü ga waixũ̃müwa. 9Notürü jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema ore ga Parichéugü rü inanaxügüe ga nügü na jawüxíxũ̃ ga nügüwe na ínachoxũ̃xũ̃. Rü jaguãxgü ga Parichéugüwa inaxügü ga na ínachoxũ̃xũ̃ rü düxwa guxũ̃ma ínachoxũ̃. Rü jexguma marü guxũ̃ma ga Parichéugü íchoũ̃xgu, rü Ngechuchu rü jema ngecüxicatama jéma duũ̃xũ̃güpẽxewa najaxügü. 10Rü jexguma ga Ngechuchu rü wena nadaunagü. Rü ngĩxna naca rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Pa Ngecüx, ¿Ngẽxũ̃gü nixĩ i ngẽma cuxũ̃ ixuaũ̃güxũ̃? ¿Rü taxuũ̃ma cuxũ̃ imáxchaũ̃? —nhanagürü. 11Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxũ̃: —Taxuũ̃ma Pa Corix —ngĩgürügü. Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Chama rü ta tama cuxũ̃ chapocu. Nhũxma rü marü name rü ícuixũ rü tama wena pecadu cuxü —nhanagürü.

Ngechuchu rü nhama i naãneãrü ngóonexẽẽruũ̃ nixĩ

12Rü wenaxãrü duũ̃xũ̃gümaã nidexa ga Ngechuchu, rü nhanagürü nüxũ̃: —Chama nixĩ i nhama i naãnecũ̃ãxãrü ngóonexẽẽruũ̃. Rü jíxema chawe rüxũxẽ rü chorü ngóonexũ̃wa tangẽxma rü tüxna chanaxã i maxũ̃. Rü tá nüxna ítanguxuchi i tümaãrü chixexũ̃ —nhanagürü. 13Rü jexguma ga Parichéugü rü nhanagürügü nüxũ̃: —Cuma rü cugüchigaxũ̃tama cuixu. Rü ngẽma cuchiga i nüxũ̃ cuixuxũ̃ rü taxuwama name —nhanagürügü. 14Rü Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —Ngẽma ore i chama nüxũ̃ chixuxũ̃ rü aixcuma nixĩ woo chauchigaxũ̃tama chixuxgu. Erü chama rü nüxũ̃ chacuãx na ngextá na ne chaxũxũ̃, rü ngextá tá na chaxũxũ̃. Notürü pema rü tama nüxũ̃ pecuãx na ngextá na ne chaxũxũ̃ rü tama nüxũ̃ pecuãx na ngextá tá na chaxũxũ̃. 15Pema rü choxũ̃ pengugü i nhama i naãnecũ̃ãx i duũ̃xũ̃gü nagu rüxĩnüẽxũ̃ãcümamare. Notürü i chama rü taxúexũ̃ma changugü i nhũxmax. 16Notürü ngẽxguma chi texéxũ̃ changugügu rü aixcuma meãma tüxũ̃ changugü. Erü tama chaxicatama tüxũ̃ changugü, notürü jima Chaunatü ga núma choxũ̃ mucümaã nixĩ i wüxigu tüxũ̃ tangugüxũ̃. 17Rü ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ i nagu pexĩxũ̃, rü nhanagürü:

"Ngẽxguma taxre i duũ̃xũ̃gü rü wüxitama i orexũ̃ jaxugügu, rü ngẽmawa ãẽxgacü nüxũ̃ nacuãx na aixcuma jiĩxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ jaxugüexũ̃", nhanagürü. 18Rü dücax, chama nixĩ i wüxi i chauchigaxũ̃ chixuxũ̃ rü Chaunatü ga núma choxũ̃ mucü nixĩ ja naĩ. ¿Rü tũxcüũ̃ tama choxũ̃ pejaxõgüchaũ̃ i nhũxmax? —nhanagürü. 19Rü jexguma ga nümagü rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Ngexcü ja jima Cunatü? —nhanagürügü. Rü

Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Choxũ̃ rü tama pecua̱x rü Chaunatüxũ̃
rü ta tama pecua̱x. Rü ngẽxguma chi
choxũ̃ pecua̱xgügu rü Chaunatüxũ̃ rü
chi ta pecua̱xgü —nhanagürü. 20Rü
jema orexũ̃ nixu ga Ngechuchu ga
jexguma nangu̱xẽẽtaegu ga tupauca ga
taxũ̃newa naxũ̃tawa ga jema nachica ga
ngextá duũ̃xũ̃gü tupaucana dĩẽru ngĩxũ̃
íxãgüxũ̃wa. Notürü taxuũ̃ma
Ngechuchuxũ̃ nijauxgü, jerü taũta nawa
nangu ga jema ngunexũ̃ ga nagu
jajauxgüãxũ̃.

**Ngechuchu rü Parichéugümaã nüxũ̃
nixu rü ngextá nüma ínaxũxũ̃wa rü
taxucürüwa ngẽma naxĩ**

21Rü Ngechuchu rü wenaxãrü namaã
nüxũ̃ nixu, rü nhanagürü: —Chama rü tá
pexna chixũ i núma, rü pema rü tá
chauxca̱x pedaugü, notürü tá perü
pecadugu pejue. Rü ngextá íchaxũxũ̃wa
rü taxucürüwama ngẽma pexĩ
—nhanagürü. 22Rü jexguma ga jema
Judéugü rü nhanagürügü: —¿E̱xna nügü
tátama nima̱x rü ngẽmaca̱x tamaã nüxũ̃
jaxuxũ̃ na taxucürüwama ngẽma ixĩxũ̃ i
ngẽma ínaxũxũ̃wa? —nhanagürügü.
23Rü Ngechuchu nhanagürü nüxũ̃:
—Pema rü nhama i naãnecũ̃ã̱x i
duũ̃xũ̃gü peixĩgü, notürü i chama rü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa ne chaxũ. Pema rü
nhama i naãneãrü duũ̃xũ̃gü peixĩgü
notürü i chama rü tama nhama i
naãnecũ̃ã̱x chixĩ. 24—Rü ngẽmaca̱x
pemaã nüxũ̃ chixu rü tá perü pecadugu
pejue. Erü ngẽxguma tama choxũ̃
pejaxõgügu na chama chiĩxũ̃ ja Cristu, rü
perü pecadugu tá pejue —nhanagürü.
25Rü jexguma nüxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Notürü texé cuixĩ i
cumax? —nhanagürügü. Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Marü
noxritama pemaã nüxũ̃ chixu na texé
chiĩxũ̃. 26—Rü chama rü choxũ̃
nangẽxma i muxũ̃ma i ṯacü i chamatama
pexũ̃ changúexẽẽchaũ̃xũ̃ rü ṯacücа̱x
pexna na chaca̱xũ̃, notürü tãũxũ̃táma
chanaxü i ngẽma. Erü jima Chaunatü ga
núma choxũ̃ mucü chamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ i
orexicatama nixĩ i nhama i
naãnecũ̃ã̱xgümaã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü
guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ jaxuxũ̃ ja
Chaunatü, rü aixcuma nixĩ —nhanagürü.
27Notürü nümagü rü tama nüxũ̃
nacua̱xgüéga ga Nanatü ja Tupanachiga
na jiĩxũ̃ na jema nhaxũ̃ ga Ngechuchu.
28Rü jemaca̱x ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Chama nixĩ i Tupana
Nane i duũ̃xũ̃xũ̃ chiĩxũ̃. Rü jixcüra
ngẽxguma curuchawa choxũ̃
peipotagügu, rü tá nüxũ̃ peicua̱xãchitanü
na Cristu na chiĩxũ̃. Rü tá nüxũ̃ pecua̱x
na taxuũ̃ma chauechamatama chaxüxũ̃.
Rü ngẽma Chaunatü chamaã nüxũ̃
ixuxũ̃xĩcatama nixĩ i pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃. 29—Jima núma choxũ̃ mucü ja
Chaunatü rü chauxũ̃tawa nangẽxma. Rü
taguma choxna nixũgachi, erü chama rü
guxũ̃guma chanaxü i ngẽma norü
ngúchaũ̃ ixĩxũ̃ —nhanagürü. 30Rü
jexguma jema nhaxgu ga Ngechuchu rü
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ najaxõgü.

**Jíxema Tupanaxãcügü ixĩgüxechiga,
rü jíxema pecadutüũ̃wa
ngẽxmagüxechiga**

31Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃ ga jema Judéugüarü
ãẽ̱xgacügü ga nüxũ̃ jaxõgüxũ̃:

—Ngẽxguma pema meãma
pejaxõgüechagu i ngẽma pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü aixcumaxũ̃chi tá chorü
ngúexũ̃gü peixĩgü. 32—Rü tá nüxũ̃
pecuax i ore i aixcuma ixĩxũ̃. Rü ngẽma
ore tá pexũ̃ ínanguxũ̃xẽẽ —nhanagürü.
33Rü nümagü rü Ngechuchuxũ̃
nangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Toma rü
nuxcümaxũ̃cü ga torü oxi ga Abrãũtaa
tixĩgü rü taguma texémexẽwa
tangẽxmagü. ¿Nhuxãcü chĩãrü i cumax
rü tá ítanguxũ̃xũ̃, nhacuxũ̃?
—nhanagürügü. 34Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ̃: —Aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü guxãma ja pecaduãxẽ rü
pecadutüũ̃wa tangẽxmagü. 35—Wüxi i
coriarü duũ̃xũ̃mare rü tama norü
coripatacũ̃ãx nixĩ. Notürü wüxi i cori
nane rü guxũ̃guma nanatü nane nixĩ.
36—Chama rü Tupana Nane chixĩ. Rü
ngẽxguma chi chama pecaduna pexũ̃
íchanguũ̃xẽẽgu, rü aixcuma tá nüxna
ípenguũ̃. 37—Marü nüxũ̃ chacuax na
Abrãũtaa peixĩgüxũ̃ i pemax. Notürü
choxũ̃ peimaxgüchaũ̃ erü tama aixcuma
choxũ̃ pejaxõgü i ngẽma ore i pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃. 38—Chama rü jema
Chaunatü choxũ̃ wéxũ̃ nixĩ i pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃. Notürü pema rü penaxü i
ngẽma penatü pemaã nüxũ̃ ixuxũ̃
—nhanagürü ga Ngechuchu. 39Rü
nümagü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃ rü
nhanagürügü: —Torü oxi nixĩ ga Abrãũ
—nhanagürügü. Notürü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—Ngẽxguma chi aixcuma Abrãũtaa
peixĩgügu rü chi Abrãũ üxũ̃rüũ̃ penaxü.
40—Notürü woo pemaã nüxũ̃ chixu i ore
i aixcuma ixĩxũ̃ ga Chaunatü ga Tupana
choxũ̃ nguxẽẽxũ̃, rü pema rü choxũ̃
peimaxgüchaũ̃. Notürü ga Abrãũ rü
taguma jemaãcü nanaxü. 41—Pema rü
penaxü i penatügücümatama
—nhanagürü. Rü jexguma ga nümagü rü
nhanagürügü: —Toma rü tama
tangürüwaũ̃gümare, rü toxũ̃ nangẽxma ja
wüxitama ja tonatü. Rü jima nixĩ ja
Tupana —nhanagürügü. 42Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃: —Ngẽxguma chi aixcuma Tupana
jixĩgu ja penatü rü choxũ̃ chi pengechaũ̃,
erü chama rü Tupanaxũ̃tawa nixĩ i ne
chaxũxũ̃, rü ngẽmacax chanuxma. Rü
tama chauechamatama núma chaxũ,
notürü núma chaxũ jerü Chaunatü ja
Tupana núma choxũ̃ namu. 43—¿Tüxcüũ̃
tama nüxũ̃ pecuaxéga i ngẽma pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃? Pexũ̃ naguxcha erü
woetama tama iperüxĩnüẽchaũ̃ i ngẽma
pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ore. 44—Penatü rü
Chataná nixĩ rü pema rü naxãcügü
peixĩgü. Rü ngẽmacax penaxü i ngẽma
nüma pexũ̃ nanaxwaxexũ̃. Rü ngẽma
Chataná rü noxriarü ügügumama wüxi i
máẽtaxũ̃ nixĩ. Rü taguma ore i
aixcumaxũ̃gu narüxĩnü rü taguma ore i
aixcumaxũ̃ nixu. Rü ngẽxguma jadexagu
rü doraxũ̃xĩcatama nixu, erü nüma rü
wüxi i doratax́axũ̃ nixĩ. Rü guxũ̃ma i
doratax́axũ̃natü nixĩ. 45—Notürü i pema
rü tama choxũ̃ pejaxõgüchaũ̃ erü ore i
aixcumaxũ̃ chixu. 46—¿Texé ja petanüwa
choxũ̃ dauxe na pecadu chaxüxũ̃? Rü
nhuxma na nüxũ̃ chixuxũ̃ i ore i aixcuma
ixĩxũ̃, rü ¿tüxcüũ̃ tama choxũ̃ pejaxõgü?
47—Texé ja Tupanaãrü duũ̃xũ̃ ixĩxẽ rü
itarüxĩnü i Tupanaãrü ore. Notürü i pema
rü tama Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü peixĩgü, rü
ngẽmacax nixĩ i tama iperüxĩnüẽchaũ̃xũ̃ i
Tupanaãrü ore —nhanagürü.

Taũta nango̱xgu ga Abrá̃ũ rü Cristu rü marü najexma

48Rü jexguma ga jema Judéugüarü
ãẽxgacügü rü nhanagürügü nüxũ̃: —Rü
aixcuma nixĩ ga jema torü ore ga
jexguma nhatagügügu:
"Cuma rü wüxi i Chamáriacũ̃ã̱x cuixĩ,
rü ṉgoxo cuwa nangẽxma", nhatagügügu
—nhanagürügü. 49Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: —Chawa
rü nataxuma i ṉgoxo. Rü ngẽma chaxüxũ̃
nixĩ na Chaunatüxũ̃ chicua̱xüũ̃xũ̃, notürü
i pema rü chixri chauchiga peidexagü.
50—Chama rü tama naxca̱x chadau na
texé choxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Notürü
Tupana nixĩ ja naxwa̱xecü na duũ̃xũ̃gü
choxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃. Rü nüma tá
nanapocue i ngẽma chauchi aiexũ̃.
51—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu, rü texé
ja naga ĩnüxẽ i ngẽma tümamaã nüxũ̃
chixuxũ̃ rü guxũ̃gutáma tamaxẽcha
—nhanagürü. 52Rü jexguma ga jema
Judéugüarü ãẽxgacügü, rü Ngechuchuxũ̃
nangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Nhu̱xma
rü meãxũ̃chima nüxũ̃ tacua̱x na cuwa
nangẽxmaxũ̃ i wüxi i ṉgoxo. Jerü ga
Abrá̃ũ rü guxũ̃ma ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü rü najue.
Notürü cuma rü nhu̱xma tomaã nüxũ̃
cuixu rü texé ja naga ĩnüxẽ i ngẽma curü
ore rü guxũ̃gutáma tamaxẽcha
—nhacurügü. 53—¿E̱xna cuma rü tórü o̱xi
ga Abrá̃ũãrü jexera cuixĩ? Jerü nüma rü
naju rü guxũ̃ma ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü rü ta najue.
¿Rü cugüca̱x rü texé cuixĩ?
—nhanagürügü. 54Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: —Ega
chaugü chitama chicua̱xüũ̃gu rü ngẽma
rü taxuwama name. Notürü jima choxũ̃
icua̱xüũ̃cü rü Chaunatü nixĩ. Rü jima
Chaunatütama nixĩ ja perü Tupana ixĩcü
—nhapegücü nüxũ̃. 55—Notürü i pema rü
tama aixcuma nüxũ̃ pecua̱x ja Chaunatü
ja Tupana. Notürü i chama rü ngẽmáãcü
nüxũ̃ chacua̱x. Rü ngẽxguma chi:
"Tama nüxũ̃ chacua̱x", nhachaxgu, rü
pexrüũ̃ chi wüxi i dorata̱xáxũ̃ chixĩ.
Notürü i chama rü aixcumaxũ̃chima
nüxũ̃ chacua̱x ja Chaunatü ja Tupana,
rü naga chaxĩnü i guxũ̃ma i norü ore i
chamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. 56—Perü o̱xi ga
Abrá̃ũ rü nataãẽ jerü aixcuma najaxõ rü
tá na íchanguxũ̃ i nhama i naãnewa. Rü
jemaxũ̃ nacua̱x rü jemaca̱x nataãẽ
—nhanagürü ga Ngechuchu. 57Rü
jexguma ga jema Judéugüarü
ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü,
rü nhanagürügü: —Cuma rü taũta 50 ja
taunecü cuxũ̃ nangẽxma. ¿Nhuxãcü
Abrá̃ũxũ̃ cudau ga taũta cungo̱xgux ga
jexguma? —nhanagürügü. 58Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü
nüxũ̃: —Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü
taũta Abrá̃ũ ngo̱xgu rü chama rü marü
chajexma —nhanagürü. 59Rü jexguma
ga nümagü rü nutane nanajauxgü na
gumamaã ínamuxũchigüãxũ̃ca̱x. Notürü
ga Ngechuchu rü naxchaxwa inicu̱x. Rü
jemaãcü ínaxũxũ̃ nawa ga guma
tupauca ga taxũ̃ne.

Ngechuchu nanamexẽẽ ga wüxi ga jatü ga norü bucüma ngexetücü

9 1Rü jexguma namagu tomaã
jaxũxgu ga Ngechuchu, rü jéma
nüxũ̃ nadau ga wüxi ga jatü ga
woetama norü bucüma ngexetücü. 2Rü
toma ga norü ngúexũ̃gü rü nüxna

tacagü, rü nhatarügügü: —Pa
Ngúexẽẽruũx, ¿Tü̱xcüũ̃ ngexetücüma
nabu ja daa jatü? ¿E̱xna nanatü rü
naẽãrü pecadugagu rü e̱xna norü
pecadugagutama? —nhatarügügü. 3Rü
Ngechuchu toxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü
toxũ̃: —Tama norü pecadugagu rü tama
i nanatü rü naẽãrü pecadugagu nixĩ i
ngẽmaãcü nabuxũ̃. Notürü ngẽmaãcü
nabu na nawa nüxũ̃ pedauxũ̃ca̱x na
nhuxãcü Tupana tüxũ̃ na rümexẽẽxũ̃.
4—Rü nhama rü ta nangune rü name
nixĩ na paxama na naxüxũ̃ i ngẽma
puracü ja Chaunatü ga núma choxũ̃
mucü tüxna ãxũ̃. Erü paxa tá nachüta rü
ngẽxguma rü taxucürüwama texé tá
tapuracü. 5—Rü nhu̱xma na nhama i
naãnewa changẽxmaxũ̃ rü nhama i
naãneãrü ngóonexẽẽruũ̃ chixĩ
—nhanagürü. 6Rü jexguma jema
nhaxguwena rü Ngechuchu
waixũ̃müãnewa nacuaxi. Rü jema
waixũ̃mü ga iwaixũ̃maã nanachaxetü ga
guma jatü ga ngexetücü. 7Rü jexguma
guma ngexetücüxũ̃ nhanagürü:
—¡Dexámaã cugü jajauxetü i Chiruéarü
puchuwa! —nhanagürü. Rü ngẽma
naẽ́ga rü “Tüxũ̃ muxũ̃”, nhaxũ̃chiga nixĩ.
Rü jéma naxũ ga guma ngexetücü rü
nügü dexámaã najauxetü. Rü jexguma
nataegugu rü marü nidauchixetü. 8Rü
jexguma ga jema duũ̃xũ̃gü ga guma
ngexetücüpataarü ngaicamagu pegüxũ̃
rü jema duũ̃xũ̃gü ga ũ̃paacü nüxũ̃
daugüxũ̃ ga na nangexetüxũ̃, rü
nhanagürügü: —¿Taux e̱xna i nhaã jiĩxũ̃
ga jema jatü ga ngexetüchiréxũ̃ ga
duũ̃xũ̃güxũ̃ dĩẽruca̱x ca̱a̱xũ̃xũ̃?
—nhanagürügü. 9Rü nümaxũ̃ rü
nhanagürügü: —Ngẽmáãcü nüma nixĩ
—nhanagürügü. Rü togü rü
nhanagürügü: —Tama nixĩ i jima jiĩxũ̃,
notürü nanangẽxgumaraũ̃xũ̃chi
—nhanagürügü. Notürü nümatama ga
guma jatü ga ngexetüchirécü, rü
nhanagürü: —Ngẽmáãcü chama chixĩ
—nhanagürü. 10Rü jexguma ga jema
duũ̃xũ̃gü rü nüxna nacagü rü
nhanagürügü: —¿Rü nhuxãcü nixĩ i
marü cuidauchixũ̃ i nhu̱xmax?
—nhanagürügü. 11Rü nüma nanangãxũ̃
rü nhanagürü: —Jima jatü ja
Ngechuchugu ãẽ́gacü rü jima
waixũ̃müãnewa nacuaxi. Rü jema
waixũ̃mü ga iwaixũ̃maã choxũ̃
nachaxetü. Rü nhanagürü choxũ̃:
“¡Jéa Chiruéarü puchuwa naxũ rü
ngẽ́ma dexámaã cugü jajauxetü!”
nhanagürü choxũ̃. Rü jéma chaxũ, rü
jexguma dexámaã chaugü chajauxetügu
rü chidauchi —nhanagürü ga guma jatü.
12Rü jexguma nüxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Ngextá nangẽxmaxũ̃ i
nhu̱xma ja jima jatü ja cuxũ̃
rümexẽẽcü? —nhanagürügü. Rü nüma
ga guma jatü ga ngexetüchirécü rü
nhanagürü: —Tama nüxũ̃ chacua̱x
—nhanagürü.

Parichéugü rü guma ngexetücü ga Ngechuchu namexẽẽcüna nacagüe

13-14Notürü jema ngunexũ̃ ga
Ngechuchu nagu namexẽẽxũ̃ ga guma
ngexetücü, rü ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃
nixĩ. Rü jemaca̱x ga duũ̃xũ̃gü rü
Parichéugüxũ̃tawa nanagagü ga guma
jatü ga ngexetüchirécü. 15Rü jexguma ga
jema Parichéugü rü nüxna nacagüe ga
guma jatü, rü nhanagürügü: —¿Nhuxãcü
i marü curümexẽtüxũ̃ i nhu̱xmax?

—nhanagürügü. Rü nüma nanangãxũ̃ rü
nhanagürü: —Waixũ̃mü ga
naxbüxágümaã jawaixẽẽxũ̃maã choxũ̃
nachaxetü ga Ngechuchu, rü nhu̱xmachi
dexámaã chaugü chajajauxetü, rü
ngẽmaca̱x marü chidauchi —nhanagürü.
16Rü jexguma ga nhuxre ga Parichéugü
rü nhanagürügü: —Jema jatü ga cuxũ̃
rümexẽẽxũ̃ rü tama Tupanaãrü duũ̃xũ̃
nixĩ, erü tama nanaxaure i ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃ —nhanagürügü. Notürü togü
ga Parichéugü rü nhanagürügü:
—¿Nhuxãcü nanaxü i ngẽma cua̱xruũ̃ i
mexũ̃ i taxũ̃ ega wüxi i pecaduá̃xũ̃
jixĩxgux? —nhanagürügü. Rü jemaãcü
nügü nitoje ga nagu naxĩnüẽxũ̃wa ga
jema Parichéugü. 17Rü wena nüxna
nacagüe ga guma jatü ga
ngexetüchirécü, rü nhanagürügü:
—¿Notürü cuma rü nhuxũ nhacuxũ̃
nachiga i ngẽma jatü ga cuxũ̃
rümexẽẽxũ̃? —nhanagürügü. Rü nüma
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Chauxca̱x
rü wüxi i Tupanaãrü orearü uruũ̃ nixĩ
—nhanagürü. 18Notürü ga jema
Judéugüarü ã̱xgacügü rü tama nüxũ̃
najaxõgüchaũ̃ ga nüma na jiĩxũ̃ ga na
nangexetüchiréxũ̃ ga noxrix, rü nhu̱xma
rü marü na jadauchixũ̃. Rü jemaca̱x ga
jema ã̱xgacügü rü tümaca̱x nangemagü
ga nanatü rü naẽ ga guma jatü ga
rümexẽtücü. 19Rü tüxna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Daa jiĩxũ̃ ga guma
pene ga nüxũ̃ peixucü ga woetama
ngexetüãcü bucü? ¿Nhuxãcü i nhu̱xma i
jadauchixũ̃? —nhanagürügü. 20Rü
nanatü rü naẽ tanangãxũ̃gü rü
nhatarügügü: —Ngẽmáãcü nüxũ̃ tacua̱x
rü daa nixĩ ja tone ga ngexetüãcüma
buchirécü. 21Notürü tama nüxũ̃ tacua̱x
ga nhuxãcü na jadauchixũ̃ i nhu̱xmax.
Rü tama nüxũ̃ tacua̱x ga texé na
namexẽtüxẽẽxũ̃. ¡Ẽcü nüxnatama
pecagü! Erü nüma rü marü naja, rü
nümatama pemaã nüxũ̃ na jaxuxũ̃ca̱x
—nhatarügügü. 22Rü jema nhatarügügü
ga nanatü rü naẽ, jerü tamuũ̃ẽ. Jerü ga
Judéugüarü ã̱xgacügü rü marü
nügümaã nanamexẽẽgü na tüxũ̃
ínata̱xüchigüxũ̃ca̱x ga
ngutaque̱xepataũ̃wa ga texé ga
Ngechuchuaxũ̃ jaxṍxẽ na Cristu jiĩxũ̃.
23Rü jemaca̱x nixĩ ga nanatü rü naẽ ga
nhatagügüxũ̃: “¡Ẽcü, nüxnatama pecagü!
Erü nüma rü marü naja rü nümatama
pemaã nüxũ̃ na jaxuxũ̃ca̱x”,
nhatagügüxũ̃. 24Rü jexguma ga jema
Judéugüarü ã̱xgacügü rü wenaxãrü
naxca̱x nacagü ga guma ngexetüchirécü.
Rü nhanagürügü nüxũ̃: —Rü nhu̱xma
tanaxwa̱xe i Tupanape̱xewa rü aixcuma
tomaã nüxũ̃ cuixu na texé cuxũ̃
rümexẽẽxũ̃. Erü toma rü meãma nüxũ̃
tacua̱x i ngẽma Ngechuchu rü wüxi i
pecaduá̃xũ̃ na jiĩxũ̃ —nhanagürügü. 25Rü
nüma nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃:
—Chama rü tama nüxũ̃ chacua̱x ega
wüxi i pecaduá̃xũ̃ jixĩgu rü e̱xna tama.
Rü ngẽma nüxũ̃ chacuáxũ̃ nixĩ ga na
changexetüchiréxũ̃ ga noxrix rü nhu̱xma
rü na chidauchixũ̃ —nhanagürü. 26Rü
wenaxãrü nüxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Rü ṯacü nixĩ ga cumaã
naxüxũ̃? ¿Rü nhuxãcü ga naxüãxũ̃ ga
cuxũ̃ na jadauchixetüxẽẽxũ̃?
—nhanagürügü. 27Rü nanangãxũ̃ rü
nhanagürü nüxũ̃: —Marü pemaã nüxũ̃
chixu, rü tama choxũ̃ iperüxĩnüẽchaũ̃.
¿Tü̱xcüũ̃ penaxwa̱xe na wena pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃? ¿E̱xna pema rü ta nüxũ̃

pejaxõgüchaũ? —nhanagürü. [28]Rü
jexguma rü guma jatümaã chixexũ
nixugüe, rü nhanagürügü: —Cumaërü
nixĩ i nüxṹ cujaxõxũ i ngẽma jatü,
notürü i toma rü Muĩséarü oreaxṹ nixĩ i
tajaxõgüxũ. [29]—Toma rü nüxũ tacuax ga
Tupana rü aixcuma Muĩsémaã na
jadexaxũ, notürü ngẽma Ngechuchu rü
tama nüxũ tacuax na ngextá na ne
naxũxũ —nhanagürügü. [30]Rü guma jatü
nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ:
—¿Nhuxãcü nixĩ i ngẽma? Nüma rü
marü choxũ narümexẽtüxẽẽ, notürü
¿nhuxãcü i pema i tama nüxũ pecuáxũ
na ngextá ne naxũxũ? [31]—Rü guxãma i
jixema rü meãma nüxũ tacuax rü
Tupana tama nüxũ naxĩnü i
pecaduãxgüxũãrü jumuxẽ. Notürü
Tupana rü tüxṹ nüxũ naxĩnü i tümaãrü
jumuxẽ ja jíxema nüxũ icuaxüũgüxe rü
naxṹxe i Tupanaãrü ngúchaũ.
[32]—Taguma nhuxgu nüxũ taxĩnüchiga i
wüxi i jatü na jadauchixẽẽãxũ i wüxi i
duũxũ i norü bucüma ngexetüxũ. [33]—Rü
ngẽxguma chi tama Tupana núma
namuxgux ja daa jatü ja choxũ
rümexẽẽcü, rü taxuacü chima mexũ
naxü —nhanagürü ga guma jatü ga
ngexetüchirécü. [34]Rü jexguma ga jema
Judéugüarü ãẽxgacügü, rü nhanagürügü
nüxũ: —Cuma na pecadugu na cubuxũ,
¿rü nhuxãcü cunaxwaxe na toxũ
cungúexẽẽchaũxũ? —nhanagürügü. Rü
nhuxmachi ínanataxüchigü ga
ngutaquexepataũwa.

Duũxũgü i tama jaxõgüxũ rü ngexetüxũrüũ nixĩgü

[35]Rü Ngechuchu rü nüxũ nacuáchiga ga
na ínataxüchigüãxũ ga guma
ngexetüchirécü. Rü jexguma nüxũ
nadaxgu, rü nhanagürü nüxũ: —¿Nüxṹ
cujaxõxũ ja Tupana Nane ja duũxũxũ
ixĩcü? —nhanagürü. [36]Rü jexguma ga
nüma rü Ngechuchuxũ nangãxũ rü
nhanagürü: —Pa Corix, ¡chamaã nüxũ ixu
na texe jiĩxũ na nüxṹ chajaxõxũcax!
—nhanagürü. [37]Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Marü nüxũ
cudau ja Tupana Nane. Rü chamatama
nixĩ i cumaã na íchidexaxũ chiĩxũ
—nhanagürü. [38]Rü jexguma ga guma jatü
ga ngexetüchirécü rü Ngechuchupexegu
nacaxãpüxü, rü nüxũ nicuaxüũ, rü
nhanagürü nüxũ: —Ngẽmáãcü cuxṹ
chajaxõ, Pa Corix —nhanagürü. [39]Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü:
—Rü nhama i naãnewa chaxũ na
chajadexechixũcax i chorü duũxũgü nüxna
i ngẽma duũxũgü i tama choxrü ixĩgüxũ.
Rü nuã chaxũ na chanameẽxẽẽxũcax i
ngẽma duũxũgü i noxri tama Tupanaxũ
cuaxgüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta núma
chaxũ na duũxũgü i tama choxũ
cuaxgüchaũxũxũ chanawéxũ na duũxũgü i
ngexetüxũrüũ na jixĩgüxũ, erü tama choxṹ
najaxõgüchaũ —nhanagürü. [40]Rü nhuxre
ga Parichéugü ga jéma Ngechuchumaã
jexmagüxũ, rü jexguma jema orexũ
naxĩnüẽgu, rü Ngechuchuna nacagü, rü
nhanagürügü: —¿Exna toma rü ta tama
Tupanaxũ tacuaxgü nhacuxũ?
—nhanagürügü. [41]Rü Ngechuchu
nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ:
—Ngẽxguma chi tama aixcuma Tupanaxũ
pecuaxgügu rü tau chima pegagu nixĩ na
pepecaduãxgüxũ. Notürü ngẽma na pegü
peixuxũ na Tupanaxũ pecuáxũ rü
ngẽmacax pegagutama nixĩ na
pepecaduãxgüxũ i nhuxmax —nhanagürü.

Carnerugüarü daruũ rü norü carnerugü

10 [1]Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü: —Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽma jatü i tama carnerupũxũãrü ĩã̱xwa ixücuxũ rü wüxi i ngĩt̲axáxũ nixĩ i ngẽma, erü ngextámare nixücu. [2]—Notürü ngẽma carnerupũxũãrü ĩã̱xwa meãma ixücuxũ, rü ngẽma nixĩ i norü daruũxũchi i carnerugü. [3]—Rü ngẽma jatü i carnerupũxũãrü ĩã̱xna dauxũ rü najawãxna i ĩã̱x na jaxücuxũc̲ax i carnerugüarü daruũ. Rü nüma i carnerugü rü nüxũ nacu̲axgü i naga i ngẽma norü daruũ. Rü ngẽma norü daruũ rü wüxichigü i norü carneru rü naẽgamaã naxc̲ax naca na ínamuxũãxũc̲ax i naxpũxũwa. [4]—Rü ngẽxguma ínamuxũã̱xgu i guxũma i norü carnerugü, rü nüma i norü daruũ rü nap̲exegu nixũchigü. Rü nümagü i carnerugü rü nawe narüxĩ, erü nüxũ nacu̲axgü i naga. [5]—Notürü ngẽxguma wüxi i jatü i tama aixcuma norü daruũ ixĩxũ, rü tama nawe narüxĩ i ngẽma carnerugü. Rü nüxna naxĩgü, erü tama nüxũ nacu̲axgü i naga i ngẽma tama norü daruũ ixĩxũ —nhanagürü ga Ngechuchu. [6]Rü Ngechuchu rü duũxũgümaã nüxũ nixu ga jema ore ga cu̲axruũ, notürü ga nümagü rü tama nüxũ nacu̲axgüéga ga t̲acüchiga na jiĩxũ.

Ngechuchu rü carneruarü daruũ ja mecü nixĩ

[7]Rü jexguma ga Ngechuchu rü wenaxãrü nhanagürü nüxũ: —Aixcuma pemaã nüxũ chixu rü chama nixĩ i carnerupũxũãrü ĩã̱x i nawa jachocuxũxũ i carnerugü. [8]Guxũma ga jema chauxũpa núma ĩxũ rü ngĩt̲a̲axgüxũ rü máẽtagüxũ nixĩgü. Notürü jema carnerugü rü tama naga naxĩnüẽ. [9]Chama nixĩ i ĩã̱x. Rü texé ja chawa ixücuxe rü tá tamaxũ. Rü meãma tá tüxũ naxüpetü ngẽxgumarüũ i wüxi i carneru i naxpũxũgu ücuxũ rü íxũxũxũxũ rü nüxũ ijan̲gaucü ja mecü ja maxẽ. [10]Ngẽma ngĩt̲axáxũ rü núma naxũ na jangĩxũc̲ax rü namáẽtaxũc̲ax rü nachixexẽẽãxũc̲ax. Rü ngẽmac̲axicatama núma naxũ. Notürü i chama rü núma chaxũ na chanamaxẽxẽẽxũc̲ax i duũxũgü rü na aixcuma nüxũ̃ nangẽxmaxũc̲ax i maxũ i taguma gúxũ. [11]Chama nixĩ i carneruarü daruũ ja mecü chiĩxũ. Erü wüxi i carneruarü daruũ ja mecü rü norü carnerugüxũ ínapoxũ rü nhu̲xmata naxc̲ax naju̲x. [12]Notürü ngẽma dĩẽruc̲axmare puracüxũ, rü ega ngẽxguma aixũ nada̲xgux rü carnerugüna ngẽma ninha. Rü ngẽmaãcü nanaxü erü tama aixcuma norü daruũ nixĩ i nümax, rü tama noxrü nixĩ i ngẽma carnerugü. Rü ngẽma ai rü carnerugüxũ ínajauxũ rü ngẽxma tüxũ naxüanexẽẽmare. [13]Rü ngẽma jatü rü ninha, erü norü dĩẽruc̲axicatama ngẽma napuracü. Rü tama aixcuma carnerugügu narüxĩnü. [14-15]Chama nixĩ i carnerugüarü daruũ ja mecü chiĩxũ. Rü ngẽxgumarüũ ja Chaunatü na choxũ nacuáxũ rü chama rü Chaunatüxũ na chacuáxũ, rü ngẽxgumarüũ ta nüxũ chacu̲ax i chorü carnerugü, rü nümagü rü choxũ nacu̲axgü. Rü chama rü

naxcax chaju i chorü carnerugü. 16Rü
choxṹ nangẽxmagü ta i togü i carnerugü
i tama nhaã naxpṹxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃.
Rü ngẽmagü rü tá ta nuã chanagagü, rü
tá chauga naxĩnüẽ. Rü wüxitücumü
tátama nixĩ rü chama tátama nixĩ i norü
daruũ̃ chiĩxũ̃. 17Chaunatü rü choxũ̃
nangechaũ̃, erü chorü carnerugücax
chaju rü wena táxarü chamaxũ̃.
18Taxúema choxũ̃ tajuxẽẽ, notürü
chamatama chorü ngúchaũ̃maãtama
ichanaxã i chorü maxũ̃. Erü chaxmexwa
nangẽxma na ichanaxãxũ̃cax, rü wena
na chanajaxuxũ̃cax, jerü jemaãcü choxũ̃
namu ga Chaunatü —nhanagürü. 19Rü
jexguma jema orexũ̃ naxĩnüẽgu ga jema
Judéugüarü ãẽxgacügü rü wenaxãrü
nügü nitoje ga jema nagu naxĩnüẽxũ̃wa.
20Rü muxũ̃ma ga nümagü rü
nhanagürügü: —¿Tüxcüũ̃ nüxṹ
iperüxĩnüẽ i nhaã jatü i ngẽãẽxũ̃ i ngoxo
nawa ngẽxmaxũ̃? —nhanagürügü.
21Notürü ga togü rü nhanagürügü:
—Taxuũ̃ma i jatü i ngoxo nawa
ngẽxmaxũ̃ rü nhaãrüũ̃ meã nidexa.
¿Nhuxãcü i wüxi i jatü i ngoxo nawa
ngẽxmaxũ̃ rü tüxũ̃ narümexẽtüxẽẽ ja
wüxi ja ngexetüxe? —nhanagürügü.

Judéugüarü Ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ̃ naxoe

22Rü nawa nangu ga jema peta ga
gucü ga taunecügu norü tupauca ga
taxũ̃necax naxügüxũ̃ ga Judéugü na
nüxna nacuaxãchigüxũ̃cax ga jema
ngunexũ̃ ga nagu janguxũ̃ ga guma
tupauca. Rü nagáuane ga Jerucharéũ̃wa
ga jexguma. 23Rü guma tupauca ga
taxũ̃newa najexma ga wüxi ga
chopetüchica ga Charumáũãrü
Chopetüchicagu ãẽ́gaxũ̃. Rü jemagu
najarüxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu. 24Rü ga
jema Judéugüarü ãẽxgacügü rü nüxũ̃
ínachomaẽguãchi, rü nhanagürügü
nüxũ̃: —¿Nhuxguratáta tomaã
cuixaixcuma na cugü cuixuxũ̃ na texé
na cuiĩxũ̃? Ega aixcuma cuma rü Cristu
cuixĩgu, rü ¡meã noxtacüma tomaã nüxũ̃
ixu! —nhanagürügü. 25Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃: —Marü
pemaã nüxũ̃ chixu, notürü i pema rü
tama choxṹ pejaxõgü. Guxũ̃ma i tacü i
chaxüxũ̃ rü Chaunatüarü poramaã nixĩ i
chanaxüxũ̃, rü ngẽmawa meãma pexũ̃
nüxũ̃ chadauxẽẽ na chama rü Cristu na
chiĩxũ̃. 26—Notürü pema rü tama
pejaxõgü, erü tama chorü
carnerugütanüxũ̃ peixĩgü. 27—Chorü
carnerugü rü nüxũ̃ nacuax i chauga, rü
chama rü chorü carnerugüxũ̃ chacuax,
rü nüma rü chawe narüxĩ. 28—Rü
chama rü nüxna chanaxã i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. Rü nümagü rü tagutáma
inajarütauxe, rü taxúetáma choxna
tanapuxũ̃ i chaxmexwa. 29—Rü jíxema
Chaunatü choxna tüxũ̃ mugüxe ja chorü
carnerugü, rü guxũ̃ãrü jexera tixĩ i
napexewa. Rü taxúema texé nüxna tüxũ̃
tapuxũ̃. 30—Chaunatü rü chama rü
wüxitama tixĩgü —nhanagürü. 31Rü
jexguma ga jema Judéugüarü
ãẽxgacügü rü wenaxãrü nutane
nanajauxgü na gumamaã Ngechuchuxũ̃
ínamuxũchigüxũ̃cax. 32Notürü ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—Pepexewa chanaxü i muxũ̃ma i
mexũ̃gü i Chaunatüarü poramaã
chaxüxũ̃. ¿Rü ngẽxũ̃rüüxũ̃ i ngẽma
mexũ̃ i chaxüxũ̃cax nixĩ i choxũ̃
nutamaã ípemuxũchigüchaũ̃xũ̃?

—nhanagürü. 33Rü jema Judéugüarü
ãẽxgacügü rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃gü,
rü nhanagürügü: —Tama wüxi i puracü
i mexũ̃cax̲ cuxũ̃ ítamuxũchigüchaũ̃.
Notürü cuxũ̃ ítamuxũchigüchaũ̃ erü
Tupanamaã rü t̲acü cuixugü. Cuma rü
wüxi i duũ̃xũ̃mare cuixĩ rü cugü
Tupanaxũ̃ cuixĩxẽẽchaũ̃ —nhanagürügü.
34Rü nüma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Perü mugüpanewa rü
naxümatü i Tupanaãrü ore i nhaxũ̃:

“Rü pematama nixĩ i tupanagü
peixĩgüxũ̃”,

nhaxũ̃. 35—Rü ngẽma Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa nüxũ̃ jaxuxũ̃, rü nüxũ̃
tacuax̲ rü taxucürüwama texé
itajanaxoxẽẽ. Rü ngẽma orewa rü
Tupana rü nhanagürü:

“Guxãma ja jíxema texé
janajauxgüxe i chorü ore rü
tupanagü tixĩgü”,

nhanagürü i ngẽma orewa. 36—Rü
Tupana choxũ̃ najaxu na chanaxüxũ̃cax̲
i norü puracü, rü jemacax̲ nhama ga
naãnewa choxũ̃ namu. ¿Rü nhuxãcü i
pema nagu perüxĩnüẽgu rü chixexũ̃
Tupanamaã chaxüxũ̃ i ngẽxguma
Tupana Nane chixĩ —nhachagu pemaã?
37—Rü ngẽxguma chi tama chanaxü̲xgu
i ngẽma mexũ̃ i Chaunatü üxũ̃, rü marü
name ega woo tama choxũ̃́ pejaxõgügu.
38—Notürü ngẽxguma chanaxü̲xgu i
ngẽma Chaunatü üxũ̃, rü woo tama
choxũ̃́ pejaxõgügu, rü chanaxwax̲e i
nüxũ̃́ pejaxõgü i ngẽma taxũ̃ i mexũ̃gü i
Chaunatüarü poramaã chaxüxũ̃. Erü
ngẽmawa tá nüxũ̃ pecuax̲ na Chaunatü
rü chawa nangẽxmaxũ̃ rü chama i nawa
—nhanagürü. 39Rü wenaxãrü
Ngechuchuxũ̃ nijauxgüchaũ̃ ga jema
Judéugüarü ãẽxgacügü. Notürü nüma
ga Ngechuchu rü naxchaxwa ninha.
40Rü jexguma ga Ngechuchu rü natü ga
Judãũ̃ãrü tocutücax̲ tomaã nataegu. Rü
jema nachica ga Juãũ̃ duũ̃xũ̃güxũ̃
ũ̃paacü nawa íbaiũ̃xẽẽxũ̃gu tomaã
narüxã̲ũ̲x. 41Rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
Ngechuchuxũ̃ ínajadaugü, rü
nhanagürügü: —Juãũ̃ rü taxuũ̃ma ga
taxũ̃ ga mexũ̃ ga cuaxruũ̃ naxü ga
Tupanaãrü poramaã. Notürü guxũ̃ma ga
ore ga Juãũ̃ tamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga nhaã
jatüchiga rü aixcuma nixĩ
—nhanagürügü. 42Rü jema nachicawa
rü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
Ngechuchuaxũ̃́ najaxõgü.

Lázaruarü juxchiga

11 1Najexma ga wüxi ga jatü ga
id̲aawecü ga Lázarugu ãẽ́gacü.
Rü nüma rü naẽjax̲gü ga María rü Marta
rü ĩãne ga Betániãcũ̃ã̲x nixĩgü. 2Rü jema
María ijixĩ ga Cori ga Ngechuchucutügu
pumara bacü rü nhu̲xmachi ngĩjaemaã
ínapicutücü. Rü guma Lázaru ga
id̲aawecü nixĩ ga ngĩẽneẽ. 3Rü poraãcü
nid̲aawe ga Lázaru. Rü jemacax̲ ga
naẽjax̲gü, rü Ngechuchuxũ̃tawa
imugagü, rü ngĩgürügügü: “Pa Corix,
cumücü ja Lázaru ja nüxũ̃ cungechaũ̃cü
rü nid̲aawe”, ngĩgürügügü. 4Rü jexguma
jema orexũ̃ naxĩnügu ga Ngechuchu, rü
nhanagürü: —Ngẽma d̲aawe rü
tãũxũ̃táma jumaã inajacuax̲. Notürü
nid̲aawe na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
nadaugüxũ̃cax̲ na nhuxãcü naporaxũ̃ ja
Tupana rü nhuxãcü chama i Nane rü ta
na chaporaxũ̃ —nhanagürü. 5Rü
Ngechuchu poraãcü María rü Marta rü
Lázaruxũ̃ nangechaũ̃. 6Notürü jexguma

nüxũ̃ naxĩnügu ga na jaḏaawexũ̃ ga
Lázaru, rü tama paxa ínajadau. Rü taxre
ga ngunexũ̃ãmatama jexma narüxã̱ũ̱x ga
jema nachica ga nawa najexmaxũ̃wa.
7Rü jixcama ga jemawena rü toxũ̃
nhanagürü: —¡Ngĩxã rü wena
Judéaanewa taxĩ! —nhanagürü. 8Rü
toma ga norü ngúexũ̃gü rü nhatarügügü
nüxũ̃: —Pa Ngúexẽẽruũ̃x, jexwacatama
nixĩ ga jémacũ̃ã̱x ga Judéugüarü
ã̱ẽxgacügü jexma nutamaã cuxũ̃
ímuxũchigüchaũ̃xũ̃. ¿Rü tũ̱xcüũ̃ wena
ngẽma cuxũxchaũ̃ i nhu̱xmax?
—nhatarügügü. 9Rü Ngechuchu rü
tomaã nüxũ̃ nixu ga wüxi ga ore na
nüxũ̃ tacua̱xgüxũ̃ca̱x na taũta nawa
nanguxũ̃ na najuxũ̃ ga nümax. Rü
nhanagürü toxũ̃: —¿Taux e̱xna i wüxi i
ngunexũ̃ rü 12 i ngora nawa ngẽxmaxũ̃?
Ngẽxguma texé ngunecü ixũxgu rü tama
ṯacümaã itajarünha, erü tümaca̱x
nangóone. 10—Notürü ngẽxguma wüxie
chütacü ixũxgu rü ngẽmáãcü ṯacümaã
itajarünha, erü tümaca̱x naxẽãne
—nhanagürü. Rü jemaãcü nanango̱xẽẽ
na taũta nawa nanguxũ̃ na najuxũ̃ ga
nümax. 11Rü jemawena ga Ngechuchu
rü nhanagürü toxũ̃: —Tamücü ja Lázaru
rü napemare. Notürü nhu̱xma rü tá
chaja̱baixãchixẽẽ —nhanagürü. 12Rü
jexguma ga toma ga norü ngúexũ̃gü rü
nhatarügügü: —Pa Corix, ega
napemaregu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x
na naxca̱x tá jataanexũ̃ —nhatarügügü.
13Notürü ga Ngechuchu rü nüxũ̃
nixuxchaũ̃chire̱x ga Lázaru ga marü na
najuxũ̃. Notürü ga toma nüxũ̃
tacua̱xgügu rü na napemarexũ̃chigaxũ̃
jiĩxũ̃ ga tomaã jaxuxũ̃. 14Rü jexguma ga
Ngechuchu rü meãma tomaã nüxũ̃ nixu
rü nhanagürü: —Lázaru rü marü naju.
15—Notürü chama rü chataãẽ na tama
ngẽma changẽxmaxũ̃, erü ngẽmaãcü
nixĩ i namemaẽxũ̃ i pexca̱x na choxũ̃
pejaxõgüxũ̃ca̱x. ¡Rü ngĩxã rü ítajadaugü!
—nhanagürü. 16Rü jéma najexma ga
totanüxũ̃ ga Tumé ga Wüxigu Buexũ̃ ga
Taxree̱xpṹxũ̃maã, naxugüxũ̃. Rü nüma
ga Tumé rü nhanagürü toxũ̃: —¡Ngĩxã i
jixema rü ta ngẽma taxĩ na wüxigu
Ngechuchumaã ijuexũ̃ca̱x!
—nhanagürü.

Ngechuchu nixĩ i ínadagüxẽẽxũ̃ i juexũ̃gü rü wena namaxẽxẽẽxũ̃

17Rü jexguma Betániãwa tomaã
nanguxgu ga Ngechuchu, rü marü
ãgümücü ga ngunexũ̃ nangupetü ga na
ijata̱xgüãxũ̃ ga Lázaru. 18Rü guma
Betániã rü Jerucharéũ̃ãrü ngaicamana
najexma. Rü maneca tama̱ẽxpũ̱x ga
quirúmetru nixĩ ga norü jaxũ̃. 19Rü
muxũ̃ma ga Judéugü rü Lázaruej̱a̱x ga
Marta rü Maríaxũ̃tawa naxĩ na ngĩxũ̃
jataãẽxẽẽgüxũ̃ca̱x, jerü naju ga ngĩẽneẽ.
20Rü jexguma Marta nüxũ̃ cua̱xgu ga
marü na ínanguxũ̃ ga Ngechuchu, rü
nüxũ̃ ijatüxãchi. Notürü ga María rü
ĩxgutama irüxã̱ũ̱x. 21Rü Marta rü
ngĩgürügü nüxũ̃ ga Ngechuchu: —Pa
Corix, jexguma chi cuma cunuxmagu rü
tau chima naju ga chaueneẽ. 22—Notürü
chama nüxũ̃ chacua̱x na woo i nhu̱xma
na najuxũ̃, rü Tupana tá cuxna nanaxã i
guxũma i ṯacü i naxca̱x ícuc̱axũ̃
—ngĩgürügü. 23Rü Ngechuchu ngĩxũ̃
nangãxũ̃ rü nhanagürü: —Cueneẽ rü
wena tá namaxũ̃ —nhanagürü. 24Rü
Marta ngĩgürügü nüxũ̃: —Ngẽmáãcü
nüxũ̃ chacua̱x rü wena tá namaxũ̃ i

ngẽxguma nagu̱xgu i naãne rü
ngẽxguma wena namaxẽgu i guxũma i
juexũ —ngĩgürügü. 25Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü: —Chama nixĩ
i íchanadagüxẽẽxũ i juexũgü, rü wena
chanamaxẽxẽẽxũ. Rü jíxema choxṹ
jaxṍxẽ rü woo taju̱xgu rü tá wenaxãrü
tamaxũ. 26—Rü guxãma ja texé ja
maxṹxẽ rü choxṹ jaxṍxẽ, rü
guxũgutáma tamaxũ. ¿Cujaxõxũ jĩĩxũ i
ngẽma? —nhanagürü ga Ngechuchu.
27Rü ngĩma rü ngĩgürügü nüxũ: —Ngũ,
Pa Corix, chama rü chajaxõ na cuma rü
Tupana Nane ja Cristu ga ítanan̲guxẽẽcü
na cuiĩxũ —ngĩgürügü.

Lázaru itáxũwa naxaxu ga Ngechuchu

28Rü jema nhaxguwena rü Marta rü
ngĩẽja̱x ga Maríaca̱x ijaca. Rü bexma
ngĩmaã nüxũ ijarüxu, rü ngĩgürügü:
—Marü nuã nangu ja Ngúexẽẽruũ ja
Ngechuchu, rü choxũ cuxca̱x najacaxẽẽ
—ngĩgürügü. 29Rü jexguma María nüxũ
ĩnügu ga marü jéma na nanguxũ ga
Ngechuchu, rü paxa ichi, rü
Ngechuchuxũ íijadau. 30Rü Ngechuchu
rü taũta ĩãnewa nangu ga jexguma, rü
jema nachica ga Marta nüxũ
ídauxũwatama nixĩ ga najexmaxũ. 31Rü
Maríapatawa najexma ga nhuxre ga
jémacũã̱x ga Judéugüarü ãẽ̱xgacügü ga
ngĩxũ jéma taãẽxẽẽgüxũ. Rü jexguma
ngĩxũ nadaugügu ga paxa na inachixũ
rü na ínaxũxũxũ, rü ngĩwe narüxĩ. Jerü
nüma nüxũ nacua̱xgügu rü jéma Lázaru
itáxũwa ixũ na jéma jaxaxuxũca̱x. 32Rü
jexguma Ngechuchuxũtawa nanguxgu
ga María, rü napẽ̱xegu ijacaxã́pü̱xü, rü
ngĩgürügü: —Pa Corix, jexguma chi
cuma cunuxmagu rü tau chima naju ga
chaueneẽ ja Lázaru —ngĩgürügü. 33Rü
jexguma Ngechuchu ngĩxũ da̱xgu ga na
naxaxuxũ rü na naxauxexũ ga jema
Judéugüarü ãẽ̱xgacügü ga ngĩwe rüxĩxũ,
rü poraãcü ngechaũ nüxṹ nangu̱x. 34Rü
Ngechuchu nüxna naca rü nhanagürü:
—¿Ngexta nixĩ i ipenatáxũ?
—nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũ rü
nhanagürügü: —Pa Corix, ¡dücax, nuã
naxũ, rü íjadau! —nhanagürügü. 35Rü
naxaxu ga Ngechuchu. 36Rü jema
Judéugü rü nhanagürügü: —¡Dücax
nhuxãcü poraãcü Lázaruxũ nangechaũ!
—nhanagürügü. 37Notürü nhuxre ga
jema ãẽ̱xgacügü ga Judéugüarü rü
nhanagürügü: —Daa nixĩ ga guma jatü
ga ngexetücüxũ rümexẽẽcü. ¿Rü tü̱xcüũ
taxucürüwa t̲acü rü mexũ Lázaruca̱x
naxü na tama najuxũca̱x?
—nhanagürügü.

Wenaxãrü namaxũ ga Lázaru

38Rü Ngechuchu poraãcü ngechaũ
nüxṹ nangu̱x rü Lázarumaxũca̱x nixũ.
Rü wüxi ga ma̱xpṹneãrü ãxmaxũ nixĩ ga
jema naxmaxũ. Rü najexma ga wüxi ga
nuta ga norü ngũxtaũruũ. 39Rü
Ngechuchu rü nhanagürü:
—¡Ípenangũxgachi̱x ja jima nuta ja
namaã nangũxtaũcü! —nhanagürü.
Notürü ga Marta ga Lázaruej̲a̱x rü
ngĩgürügü: —Pa Corix, cuxá marü
najixane nixĩ, erü marü ãgümücü i
ngunexũ naẽtü nixĩ ga na najuxũ
—ngĩgürügü. 40Notürü ga Ngechuchu rü
nhanagürü ngĩxũ: ¿Taux e̱xna i marü
cumaã nüxũ chixuchiréxũ rü ngẽxguma
cujaxõ̱xgu rü tá nüxũ cudau i wüxi i
mexũ i taxũ i Tupana üxũ?

—nhanagürü. 41Rü jexguma
ínanangũxgachigü ga guma nuta. Rü
Ngechuchu dauxũgu nadawenüãcüma
nhanagürü: —Pa Chaunatü Pa Tupanax,
moxẽ cuxna chaxã erü marü choxũ
cuxĩnü. 42—Chama nüxũ chacuax rü
guxũguma choxũ cuxĩnü. Notürü moxẽ
cuxna chaxã i nhuxma erü chanaxwaxe i
nhaã duũxũgü na jaxõgüãxũ na cuma
núma choxũ cumuxũ —nhanagürü. 43Rü
jexguma jema nhaxguwena, rü tagaãcü
nhanagürü: —Pa Lázarux, ¡ínaxũxũ i
ngẽma! —nhanagürü. 44Rü ínaxũxũ ga
Lázaru naxcháperüüũmaã guxũwama
rübuxpüxũcü. Rü Ngechuchu nhanagürü
nüxũ ga duũxũgü: —¡Ípejawẽxpüxũ na
íjaxũxũcax! —nhanagürü.

Ãẽxgacügü naxcax nadaugü na nhuxãcü Ngechuchuxũ jajauxgüxũ
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45Rü jema Judéugüarü ãẽxgacügü ga
Maríawe rüxĩxũ rü nüxũ nadaugü ga
jema Ngechuchu üxũ, rü muxũma
Ngechuchuaxũ najaxõgü ga jexguma
nüxũ nadaugügu ga nhuxãcü wena
Lázaruxũ na namaxẽẽxũ. 46Notürü
nhuxre ga jema ãẽxgacügü rü
Parichéugümaã nüxũ najarüxugü ga
jema Ngechuchu üxũ. 47Rü jexguma ga
jema Parichéugü rü paigüarü ãẽxgacügü
rü nangutaquexegü namaã ga guxũma
ga jema ãẽxgacügütücumüwa ügüxũ. Rü
nhanagürügü: —¿Tacü tá taxüe? Erü
nhaã jatü i Ngechuchu rü nanaxü i
muxũma i mexũ i cuaxruũgü.
48—Ngẽxguma chi tama jajauxgügu, rü
guxũtáma i duũxũgü rü tá nüxũ
najaxõgü, rü Romacũãxgüarü churaragü
rü núma chi naxĩ rü nagu napogüe ja
tórü tupauca ja taxũne, rü düxwa tau
chima tóxrü nixĩ i nhaã tachiũãne
—nhanagürügü. 49Notürü guma
taunecügu rü jema paigütanüwa rü
Caipá nixĩ ga norü ãẽxgacü. Rü nüma rü
nhanagürü nüxũ: —Pemagü rü taxuũma
pecuax. 50—¿Exna tama nüxũ pecuax rü
taxcax rü na namemaẽxũ na wüxitama i
jatü guxũ i duũxũgücax na juxũ, na tama
najuexũcax i guxũma i tachiũãnecũãx i
duũxũgü? —nhanagürü. 51Notürü ga
Caipá rü tama nüẽchama jema
nhanagürü, jerü guma taunecügu rü
nüma nixĩ ga paigüarü ãẽxgacü jiĩxũ. Rü
jemacax rü Tupana nixĩ ga Caipáwa
idexacü ga jexguma nüxũ jaxuxgu na
Ngechuchu rü guxũma i Judéugücax tá
na najuxũ. 52Rü jema orewa rü
nanangoxẽẽ na tama Judéugücaxicatama
tá na najuxũ, notürü guxũma i
Tupanaãrü duũxũgü i guxũ i naãnewa
ngẽxmagüxũcax rü tá ta na najuxũ, na
ngẽmaãcü wüxigu nangutaquexexũcax i
guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaãrü
ixĩgüxũ. 53Rü jexgumaũcüü nixĩ ga
inaxügüeãxũ ga Judéugüarü ãẽxgacügü
ga nagu na naxĩnüẽxũ ga nhuxãcü tá na
Ngechuchuxũ jamaxgüxũ. 54Rü jemacax
ga Ngechuchu rü marü tama jema
Judéugü ímuxũtanügu naxã. Rü tomaã
ínaxũxũ ga Judéaanewa, rü wüxi ga
ĩãnexãcü ga Efraígu ãẽganewa naxũ. Rü
jexma tomaã narüxãũx. Rü guma ĩãne rü
wüxi ga nachica ga ngextá taxúema
íxãpataxũãrü ngaicamana najexma. 55Rü
marü ningaica ga jema Judéugüarü peta
ga Üpetüchiga. Rü jemacax muxũma ga
duũxũgü ga náĩ ga ĩãnecũãx rü
Jeruchareũwa naxĩ na Tupanacax nügü
jamexẽẽgüxũcax naxũpa ga jema peta.

56Rü Ngechuchucax nadaugü ga
duũxũgü. Rü tupauca ga taxũnewa
nügüna nicagüetanü, rü nhanagürügü:
—¿Nhuxũ nhapegüxũ i pemax? ¿Nhama
i petawa tá naxũxũ rü exna tama?
—nhanagürügü. 57Rü jema Parichéugü
rü paigüarü ãẽxgacügü rü duũxũgüna
naxãgagü, rü nhanagürügü:
—Ngẽxguma ngextá nüxũ pedaugügu i
ngẽma Ngechuchu, ¡rü tomaã nüxũ
pejarüxu na tajajauxgüxũcax!
—nhanagürügü.

Wüxi ga nge rü
Ngechuchucutügu pumara iba
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

12 1Rü 6 ga ngunexũ naxũpa ga
Üpetüchigaarü peta, rü
Ngechuchu rü tomaã Betániãwa naxũ.
Rü guma ĩãne nixĩ ga nagu naxãchixũne
ga Lázaru ga Ngechuchu wena
namaxẽẽcü. 2Rü jéma Lázarupatawa rü
nanamexẽẽgü ga wüxi ga taxũ ga õna ga
Ngechuchucax ixĩxũ. Rü totanüwa ga
jema mechawa jexmagüxe rü Lázaru
nixĩ ga Ngechuchuxũtawaama chibücü.
Rü Marta ijixĩ ga inaxücü ga õna. 3Rü
jexguma ga María rü jéma inange ga
wüxi ga taxüraweũxũ ga pumara ga
paacaxüchixũ rü tatanüxũchixũ. Rü
Ngechuchuxũ namaã ichacutü. Rü
nhuxmachi ngĩjaemaã íinapicutü. Rü
guma ĩ rü guxũwama napaacamachĩã
namaã ga jema pumara. 4-5Rü jexguma
ga Juda ga Icarióti ga wüxi ga
totanüxũchirex ixĩxũ ga jixcama bexma
cúãcü Ngechuchuxũ íxuaxũxũ, rü
nhanagürü: —¿Tüxcüũ tama tatanüxũgu
namaã itaxe i ngẽma pumara na ngẽma
dĩẽrumaã nüxũ nangũxẽẽxũcax i ngẽma
duũxũgü i ngearü dĩẽruãxgüxũ?
—nhanagürü. 6Notürü ga Juda rü tama
aixcuma nagu narüxĩnü ga jema ngearü
dĩẽruãxgüxũ. Notürü jema nhanagürü
jerü nüma rü wüxi ga ngítaxáxũ nixĩ. Rü
naxmexwa najexma ga jema chacu ga
dĩẽru ngĩxũ nagu taxügüxũ ga guxãma
ga toma ga Ngechuchuarü ngúexũgü. Rü
Juda rü nhuxguacü rü noxrüxũtama
ngĩxne nangĩxĩxũ. 7Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ: —¡Tãũ i
ngĩxũ cuchixewexũ! Erü chama rü paxa
tá chaju rü tá ichatax. Rü ngẽmacax nixĩ
i ngẽma pumaramaã choxũ nachaxũ.
8—Ngẽma ngearü dĩẽruãxgüxũ rü
guxũgutáma petanüwa nangẽxmagü.
Notürü i chama rü tãũxũtáma guxũgu
petanüwa changẽxma —nhanagürü.

Paigüarü ãẽxgacügü rü nügümaã
nanamexẽẽgü ga nhuxãcü
Lázaruxũ tá na jamaxgüxũ

9Rü muxũma ga Judéugü rü nüxũ
nacuáchiga ga Betániãwa na najexmaxũ
ga Ngechuchu. Rü jéma naxĩ na nüxũ
nadaugüxũcax. Rü tama
Ngechuchuxũxĩcatama nadaugüchaũ
notürü nüxũ nadaugüchaũ ta ga Lázaru ga
Ngechuchu wena namaxẽẽcü. 10Rü
jexguma ga paigüarü ãẽxgacügü rü
nügümaã nanamexẽẽgü ga Lázaruxũ rü ta
na jamaxgüxũcax. 11Jerü Lázarugagu nixĩ
ga muxũma ga Judéugü ga Ngechuchuaxũ
jaxõgüãxũ rü jema paigüna naxĩgüxũ.

Ngechuchu rü
Jerucharéũgu naxücu
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12Rü muxũma ga duũxũgü rü
Jerucharéũwa naxĩ naxcax ga

Üpetüchigaarü peta. Rü moxũãcü
duũxũgü nüxũ nacuáchigagü ga
Ngechuchu rü guma ĩãnewa na
nanguxchaũxũ. 13Rü jexguma
moruátüta nadaũgü rü jemamaã
Ngechuchuxũ najatüxgütanüãchi. Rü
tagaãcü nhanagürügü: —¡Namexẽchi ja
jima Tupana núma namucü!
¡Namexẽchi ja daa tachiũãneãrü
ãẽxgacü! ¡Namaxũ i nümax!
—nhanagürügü. 14Rü Ngechuchu nüxũ
inajangau ga wüxi ga buru, rü naẽtügu
naxaunagü ga jema Tupanaãrü ore ga
ümatüxũ nüxũ ixuxũrüũ ga jexguma
nhaxgu:

15 “¡Tãũ i pemuũẽxũ, Pa
Jerucharéũcũãxgüx! ¡Rü
iperüdaunü na ngẽma ne
naxũxũ ja perü ãẽxgacü ja wüxi
i buru i íraxũẽtügu aunagücü!”

nhaxũ. 16Rü noxri ga toma ga norü
ngúexũgü rü tama nüxũ tacuaxgüéga ga
Ngechuchuchiga na jiĩxũ ga jema ore.
Notürü jixcüra marü Ngechuchu
Tupanaxũtawa ũxgu, rü jexguma nixĩ ga
nüxna tacuaxãchiexũ ga guxũma ga
jema Ngechuchuxũ ngupetüxũ, rü jema
Tupanaãrü ore nüxũ ixuxũãcütama
nüxũ na nangupetüxũ. 17Rü jema
duũxũgü ga Ngechuchuxũtawa
jexmagüxũ ga jexguma Lázaruxũ wena
namaxẽẽgu, rü nüxũ nixugüe ga jema
nüxũ nadaugüxũ. 18Rü jemacax nixĩ ga
duũxũgü ga Ngechuchuxũ
íjatuãchitanüxũxũ, jerü nüxũ
nacuáchigagü ga jema taxũ ga mexũ ga
Tupanaãrü poramaã naxüxũ ga
Ngechuchu. 19Notürü ga jema
Parichéugü rü nügümaã nhanagürügü:
—Marü nüxũ pedauxũ i nhuxma na
taxucürüwama tacü namaã ixüxũ. ¡Rü
dücax, guxũma i duũxũgü rü nawe
narüxĩ! —nhanagürügü.

**Nhuxre ga Gregugü rü
Ngechuchuxũ nadaugüchaũ**

20Rü muxũma ga duũxũgü rü petacax
Jerucharéũwa naxĩ na jéma Tupanaxũ na
janacuaxüũgüxũcax. Rü jema
duũxũgütanüwa najexma ga nhuxre ga
Gregugü. 21Rü jema Gregugü rü Piripicax
naxĩ. Rü nüma ga Piripi rü Gariréaaneãrü
ĩãne ga Bechaídacũãx nixĩ. Rü nüxũ
nacaaxũgü rü nhanagürügü: —Pa Corix,
nüxũ tadauxchaũ ja Ngechuchu
—nhanagürügü. 22Rü Piripi rü Ãdrémaã
nüxũ najarüxu. Rü jema taxre rü wüxigu
Ngechuchuxũtawa naxĩ, rü namaã nüxũ
najarüxugü. 23Rü jexguma ga Ngechuchu
rü nhanagürü nüxũ: —Rü marü nawa
nangu tá na chajuxũ rü wenaxãrü
Chaunatüxũtawa tá na chaxũxũ i chama i
Tupana Nane i duũxũxũ chiĩxũ. 24—Rü
aixcuma pemaã nüxũ chixu rü ngẽxguma
chi wüxipüxü i trigu tama
waixũmüãnegu toxgu rü
wüxipüxüechatama nixĩ. Notürü ega
waixũmügu natoxgu, rü ngẽma naxüxgu,
rü muxũchinema ínanguxuchi. [Rü
ngẽxgumarüũ tá ta Tupanaxũtawa
nangugü i muxũma i duũxũgü ega
chajuxgux.] 25—Rü pemaã nüxũ chixu rü
texé ja jíxema tümaãrü maxũxũ
ngechaũxẽ i nhama i naãnewa rü tá
itajarütaxu. Notürü texé ja jíxema tama
tümaãrü maxũxũ ngechaũxẽ rü tama
juxũ muũxẽ i nhama i naãnewa, rü tá
tüxũ nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ.
26—Rü ngẽxguma texé choxũ
puracüchaũgu rü name nixĩ i chawe

tarüxũ. Rü ngẽma chama tá
íchangẽxmaxũ̃wa rü ngẽma rü tá ta
tangẽxma i tümax. Rü ngẽxguma texé
choxũ̃ puracügu rü Chaunatü ja Tupana
rü tá tümamaã nataãẽ —nhanagürü.

Ngechuchu nanaxunagü ga norü juxchiga

27—Rü Ngechuchu nhanagürü: —Rü
nhu̱xma rü poraãcü changechaũ̃ rü
chanaxi̱xãchiãẽ. ¿Rü ṯacüxũ̃ tá
Chaunatümaã chixuxũ̃? Taxucürüwa
namaã nüxũ̃ chixu na choxũ̃
ínanguxuchixẽẽxũ̃ca̱x na tama
chajuxũ̃ca̱x, erü woetama ngẽmaca̱x
núma chaxũ —nhanagürü. 28Rü
nhanagürü: —Pa Chaunatüx, ¡Choxũ̃
rüngũ̃xẽẽ na duũ̃xũ̃güpe̱xewa cuxũ̃
chataxẽẽxũ̃ca̱x! —nhanagürü. Rü
jexguma ga jema duũ̃xũ̃gü ga jéma
jexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnüẽ ga wüxi ga
naga ga dauxũ̃wa inaxũxũ̃ ga nhaxũ̃:
—Marü cuxũ̃ charüngũ̃xẽẽ na choxũ̃
cutaxẽẽxũ̃ ga noxrix, rü wena táxarü cuxũ̃
charüngũ̃xẽẽ na choxũ̃ cutaxẽẽxũ̃ca̱x
—nhanagürü ga jema naga. 29Rü jema
duũ̃xũ̃gü ga jéma jexmagüxũ̃ ga nüxũ̃
ĩnüẽxũ̃ ga jema naga, rü nhanagürügü:
—Wüxi i duruanexũ̃ nixĩ —nhanagürügü.
Notürü togü rü nhanagürügü: —Wüxi i
Tupanaãrü orearü ngeruũ̃ i dauxũ̃cũ̃ã̱x
nixĩ i namaã idexaxũ̃ —nhanagürügü.
30Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Tama chauxca̱x nixĩ i
nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃ i ngẽma naga. Rü
pexca̱xtama nixĩ i nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃.
31—Rü nhu̱xma tá nixĩ i Tupana
inaxügüãxũ̃ na tüxũ̃ napocuexũ̃ ja duũ̃xẽ
naxca̱x i tümaãrü pecadugü. Rü nhu̱xma
tá nixĩ i Tupana ínata̱xüchixũ̃ i ngẽma
nhama i naãnewa poraxũ̃ i Chataná.
32—Rü ngẽxguma curuchawa chipotagu
rü chaugüxũ̃tawa tá chanagagü i guxũ̃ma
i duũ̃xũ̃gü —nhanagürü ga Ngechuchu.
33Rü jema orewa duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu
ga nhuxãcü tá na najuxũ̃. 34Rü jema
duũ̃xũ̃gü nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü:
—Torü mugü i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadaugü
na guxũ̃gutáma namaxẽchaxũ̃ ja Cristu.
¿Rü nhuxãcü i cuma rü nhacurügü: “Rü
Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü rü
curuchawa tá nipota”, nhacurügü? ¿Rü
texé tixĩ ja jíxema Tupana Nane ja
duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩxẽ? —nhanagürügü. 35Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Nhama rü ta petanüwa
changẽxma na nhama i naãnewa pexũ̃
changúexẽẽxũ̃ca̱x rü ngẽmaãcü pexũ̃
changóonetanüxẽẽxũ̃ca̱x. Notürü
paxaãchica̱xicatama petanüwa
changẽxma. Rü name nixĩ i paxa choxũ̃́
pejaxõgü nhama rü ta pexca̱x
chanangóonexẽẽ naxũ̃pa na naxẽãnexũ̃.
Erü jíxema ẽãnexũ̃wa ngẽxmaxẽ rü tama
nüxũ̃ tacua̱x na ngextá taxũxũ̃. 36—Rü
nhama rü ta petanüwa changẽxma rü
name nixĩ i paxa choxũ̃́ pejaxõgü na
chorü ngóonexũ̃wa pengẽxmagüxũ̃ca̱x
—nhanagürü. Rü jema nhaxguwena rü
natanüwa ínaxũxũ̃ ga Ngechuchu. Rü
naxchaxwa inicu̱x.

Ṯacüca̱x nixĩ ga Judéugü ga tama Ngechuchuaxũ̃́ jaxõgüãxũ̃

37Rü woo ga Ngechuchu rü
duũ̃xũ̃güpe̱xewa nanaxü ga muxũ̃ma ga
taxũ̃ ga mexũ̃ ga cua̱xruũ̃gü ga
Tupanaãrü poramaã naxüxũ̃, notürü
jexguma rü ta tama nüxũ̃́ najaxõgü ga
duũ̃xũ̃gü. 38Rü jemaãcü Tupana

najanguxẽẽ ga jema ore ga Ichaía
ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:
“Pa Corix, taxúema tajaxõ ga jema
ore ga tüxũ̃ tangúexẽẽxũ̃. Rü
woo nüxũ̃ tadaugü na nhuxãcü
naporaxũ̃ ja Tupana, rü tama
tajaxõgü”,
nhaxũ̃. 39-40Rü jemaãcü ga jema
duũ̃xũ̃gü rü tama najaxõgü jema Ichaía
ümatüxũ̃wa nüxũ̃ jaxuxũ̃rüũ̃, rü:
“Jema duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃
nadaugüchaũ̃ rü tama
najaxõgüchaũ̃ rü tama Tupanacax
nawoeguchaũ̃. Rü jemacax ga
Tupana rü nüxna nixũ na tama
nüxũ̃ nadaugüxũ̃cax rü tama
jaxõgüãxũ̃cax rü tama naxcax
nawoeguxũ̃cax na nüma nüxna
naxããxũ̃cax i maxũ̃ i
ngexwacaxũ̃xũ̃”,
nhaxũ̃. 41Rü jema nhanagürü ga Ichaía
jerü nangoxetügu marü nüxũ̃ nadau na
nhuxãcü ãẽxgacü ja tacüxũ̃chi na jĩĩxũ̃ ja
Ngechuchu ja Cristu. Rü jemaãcü nachiga
nidexa. 42Notürü muxũ̃ma ga jema
Judéugüarü ãẽxgacügü rü Ngechuchuaxũ̃́
najaxõgü, rü woo ga nhuxre ga naẽrugü
rü ta najaxõgü, notürü tama nügü
nixugüchaũ̃ ga duũ̃xũ̃güpexewa, jerü
namuũ̃ẽ na Parichéugü
ngutaquexepataũ̃wa ínawoxũ̃xũ̃. 43Rü
jemaãcü tama nügü nixugüchaũ̃, jerü
norü me nixĩ ga duũ̃xũ̃gü namaã
nataãẽgüxũ̃ rü tama aixcuma naxcax
nadaugü na Tupana namaã taãẽxũ̃.

**Texé ja tama Ngechuchuarü oreaxũ̃́
jaxṍxẽ rü tá tapocu**

44Rü tagaãcü nhanagürü ga
Ngechuchu: —Texé ja choxũ̃́ jaxṍxẽ rü
tama choxũ̃́xĩcatama tajaxõ. Notürü
Chaunatü ja núma choxũ̃ mucüaxũ̃́ rü ta
tajaxõ. 45—Rü texé ja choxũ̃ dauxe, rü
Chaunatü ja núma choxũ̃ mucüxũ̃ rü ta
tadau. 46—Chama na ngóonexẽẽruũ̃
chiĩxũ̃, rü nhama i naãnewa changu na
guxãma ja texé ja choxũ̃́ jaxṍxẽ rü tama
ẽãnexũ̃wa na tangẽxmagüechaxũ̃cax.
47—Notürü ngẽxguma texé nüxũ̃ ĩnügu i
chorü ore rü tama tajaxõxgu rü tama
chama nixĩ i tüxũ̃ chapocuxũ̃. Erü tama
nhama i naãnewa changu na
chanapocuexũ̃cax i duũ̃xũ̃gü, notürü
núma chaxũ na chanamaxẽxẽẽxũ̃cax.
48—Jíxema texé ja tama choxũ̃́ jaxṍxẽ
rü tama chauga ĩnüxẽ rü marü tüxũ̃́
nangẽxma na tacücax tá Tupana tüxũ̃
pocuxũ̃. Erü ngẽma ore i nüxũ̃
chixuxũ̃gagu tátama nixĩ ja Tupana i
tüxũ̃ napocuxũ̃ i naãneãrü guxgu, erü
tama tajaxõ i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃.
49—Tama chaugagutama chidexa,
notürü guma Chaunatü ga núma choxũ̃
mucü, rü guma nixĩ ga chamaã nüxũ̃
ixucü na tacüxũ̃ tá duũ̃xũ̃gümaã
chixuxũ̃ rü nhuxãcü tá chanangúexẽẽxũ̃.
50—Rü nüxũ̃ chacuax na Chaunatüarü
orewa nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. Rü ngẽmacax i ngẽma ore i nüxũ̃
chixuxũ̃, rü ngẽmatama ore nixĩ i
Chaunatü choxũ̃ muxũ̃ na nüxũ̃ chixuxũ̃
—nhanagürü ga Ngechuchu.

**Ngechuchu rü norü ngúexũ̃güxũ̃
nijauxgücutü**

13 1Rü wüxi ga ngunexũ̃ nataxu
ga nawa na nanguxũ̃ ga jema
Judéugüarü peta ga Üpetüchiga. Rü
Ngechuchu nüxũ̃ nacuax ga marü nawa
na nanguxũ̃ ga nhama ga naãnewa na

jaxũxũ̃ rü wenaxãrü Nanatüxũ̃tawa na
naxũxũ̃. Rü nüma rü jexguma nhama ga
naãnewa najexmagu rü guxũ̃guma tüxũ̃
nangechaũ̃ ga guxema noxrü ixĩgüxe.
Rü jexgumarüũ̃ ta ga jexguma toxna
jaxũxchaũ̃gu ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa
na naxũxũ̃, rü jemaãcü poraãcü toxũ̃
nangechaũ̃. 2-4Notürü ga Chataná rü
marü Juda ga Chimáũ ga Icarióti
nanena nangu na bexma cúãcü
Ngechuchuxũ̃ ínaxuaxũ̃xũ̃cax. Rü
Ngechuchu rü marü nüxũ̃ nacuax ga
Nanatüxũ̃tawa na ne naxũxũ̃ rü wena
táxarü Nanatücax na nataeguxũ̃. Rü
nüxũ̃ nacuax ga Nanatü rü naxmexgu na
naxüãxũ̃ ga guxũ̃ma ga pora. Rü
jemacax ga jema chütaxũ̃gu ga jexguma
mechawa ítachibüejane, rü inachi ga
Ngechuchu. Rü ínacuxuchi ga norü
dejuxũ̃chiru, rü wüxi ga tuajamaã nügü
nigoje. 5Rü nhuxmachi
jauxmexũ̃páxũ̃gu dexáta naba, rü toxũ̃
nijauxgücutü. Rü guma tuaja ga namaã
jagojecümaã toxũ̃ ínapigücutü. 6Rü
jexguma Chimáũ ga Pedruxũ̃
najaxcutüchaũ̃gu rü nhanagürü ga
Pedru: —Pa Corix, ¿nhuxãcü tá i cuma i
choxũ̃ cujaxcutüxũ̃? —nhanagürü. 7Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Nhuxma rü tama nüxũ̃ cucuax i
tüxcüũ̃ na chanaxüxũ̃ i nhaã, notürü
jixcaama rü tá nüxũ̃ cucuax
—nhanagürü. 8Notürü ga Pedru rü
nhanagürü: —Chama rü tãũxũ̃táma
chanaxwaxe na choxũ̃ cujaxcutüxũ̃
—nhanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃
rü nhanagürü nüxũ̃: —Ngẽxguma tama
cuxũ̃ chajaxcutügu, rü tãũxũ̃táma
choxrü cuixĩ —nhanagürü. 9Rü jexguma
ga Chimáũ ga Pedru rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pa Corix, ¡Tama choxũ̃
cujaxcutüxicatama! Notürü chanaxwaxe
i choxũ̃ cujaxmex rü choxũ̃ cujauxeru ta
—nhanagürü. 10Notürü Ngechuchu
nanangãxũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —Texé
ja ngexwacax aijaxe rü tanaxwaxe i
tümacutüxicatama tajaxu, erü
guxũ̃wama tangemata. Rü pema rü
marü peingematagü, notürü tama
guxãma aixcuma tingemata
—nhanagürü. 11Rü Ngechuchu nüxũ̃
nacuax na texé tá bexma cúãcü
ínaxuaxũ̃xũ̃, rü jemacax nhanagürü
nüxũ̃: —Notürü tama guxãma aixcuma
tingemata —nhaxũ̃. 12Rü jexguma toxũ̃
jajauxgücutüguwena, rü Ngechuchu
wena nicuxcuchi ga norü dejuxũ̃chiru.
Rü wenaxãrü mechawa narüto. Rü
nhanagürü toxũ̃: —¿Nüxũ̃ pecuáxũ̃ jiĩxũ̃
i ngẽma chaxüxũ̃? 13—Pema rü: “Pa
Ngúexẽẽruũ̃” rü “Pa Corix”, nhaperügü
choxũ̃. Rü marü name i ngẽma
nhaperügü, erü aixcumaxũ̃chi ngẽma
chixĩ. 14—Chama i Ngúexẽẽruũ̃ rü perü
Cori na chiĩxũ̃ rü pexũ̃ chijauxgücutü.
Rü ngẽmacax i pema rü penaxwaxe na
pegü íperüxíragüxũ̃ rü ngẽma pexũ̃ na
chijauxgücutüxũ̃rüũ̃ pejajauxgücutü i
wüxichigü i pemücügü. 15—Chama rü
pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽ na nhuxãcü tá na
penaxüxũ̃. Rü nhuxma rü chanaxwaxe i
pema rü ngẽxgumarüũ̃ pegü
íperüxíragü. 16—Rü aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü taxuũ̃ma i wüxi i coriarü
duũ̃xũ̃ rü norü corixũ̃ narüjexera. Rü
taxuũ̃ma i wüxi i duũ̃xũ̃ i norü ãẽxgacü
muxũ̃, rü norü ãẽxgacü i namuxũ̃xũ̃
narüjexera. 17—Rü ngẽxguma nüxũ̃
pecuaxgu i chorü ore rü penaxüxgu i
ngẽma pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü

aixcuma tá petaãẽgü. 18—Rü tama
guxãma i pechiga nixĩ i chidexaxũ̃. Erü
chama rü tüxũ̃ chacua̱x rü texégü tixĩ ja
jíxema tüxũ̃ chidexechíxe. Notürü
Tupana najanguxẽẽchaũ̃ i norü ore i
ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:
“Texé ja chamaã chibüxe rü chorü
uwanüxũ̃ tá tixĩ”,
nhaxũ̃. Rü paxa tá nixĩ i ngẽmaãcü
nangupetüxũ̃. 19—Notürü naxũ̃pa na
nangupetüxũ̃ i ngẽma, rü pemaã nüxũ̃
chixu na choxũ̃ pejaxõgüxũ̃ca̱x i
ngẽxguma nangupetüxgu. 20—Aixcuma
pemaã nüxũ̃ chixu rü texé ja tüxũ̃
jaxúxe ja jíxema chama ngẽ́ma tüxũ̃
chamuxẽ, rü choxũ̃ nixĩ i tajaxuxũ̃. Rü
texé ja choxũ̃ jaxúxe, rü Chaunatü ga
núma choxũ̃ mucüxũ̃ nixĩ i tajaxuxũ̃
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchu nüxũ̃ nixu ga Juda rü tá bexma cúãcü na ínaxuaxũ̃ãxũ̃

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21Rü jexguma jema nhaxguwena ga
Ngechuchu rü poraãcü ngechaũ̃ nüxũ̃
nangu̱x, rü meãma tomaã nanango̱xẽẽ,
rü nhanagürü toxũ̃: —Aixcuma pemaã
nüxũ̃ chixu rü wüxie i petanüwa tá nixĩ
i bexma cúãcü choxũ̃ ítaxuaxũ̃xũ̃
—nhanagürü. 22Rü jexguma ga toma ga
norü ngúexũ̃gü rü wüxichigü togü
tadawenü, rü tama nüxũ̃ tacua̱xgü ga
texéchiga na jema nhaxũ̃. 23Rü
chamatama ga Ngechuchuarü ngúexũ̃
ga poraãcü choxũ̃ nangechaũ̃xẽ rü
Ngechuchucüwawa charüto ga jema
mechawa. 24Rü Chimáũ ga Pedru rü
bexma choxũ̃ naxuneta ga na
Ngechuchuna chaça̱xũ̃ca̱x ga texéchiga
na jiĩxũ̃ ga jema. 25Rü jexguma ga
chama rü jexeraãcü Ngechuchuna
chim̱axcuchi rü nüxna chaca, rü
nhacharügü: —Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ja
jíxema? —nhacharügü. 26Rü Ngechuchu
choxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü: —Wüxi i
põũãrü bücuxũ̃ tá íchacúe, rü jíxema
tüxna chanaxãxẽ, rü jíxema tixĩ
—nhanagürü. Rü jexguma ínanacúe ga
wüxi ga põũãrü bücuxũ̃ rü Juda ga
Icarióti ga Chimáũ nanena nanaxã. 27Rü
jexgumatama Juda najauxgu ga jema
põũãrü bücuxũ̃ rü ṉgo̱xo ga Chataná rü
Judagu naxücu. Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃: —Rü
ngẽma cuxüxchaũ̃xũ̃, ¡rü paxa naxü!
—nhanagürü. 28Notürü taxúema ga
toma ga mechawa chibüexe nüxũ̃
tacua̱xgü ga ṯacüchiga na jiĩxũ̃ ga jema
nhaxũ̃ ga Ngechuchu. 29Rü nüma ga
Juda rü dĩẽruchiũ̃ãrü daruũ̃ nixĩ. Rü
jemaca̱x nhuxre ga toma nüxũ̃
tacua̱xgügu rü Ngechuchu taxewa
nanamu, na ṯacüca̱x jataxexũ̃ca̱x naxca̱x
ga peta, rü e̱xna duũ̃xũ̃gü ga ngearü
dĩẽruã́xũ̃na ngĩxũ̃ na naxãxũ̃ca̱x ga
dĩẽru. 30Rü jexguma Juda najauxgu ga
jema põũ, rü ínaxũxũ ga jema ucapuwa.
Rü marü nachüta ga jexgumax.

Ngechuchu norü ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga jexwacaxũ̃xũ̃ ga norü mu

31Rü jexguma Juda íxũxguwena, rü
Ngechuchu rü nhanagürü: —Rü nhu̱xma
rü tá aixcuma nango̱x na nhuxãcü
naporaxũ̃ ja Tupana Nane ja duũ̃xũ̃xũ̃
ixĩcü. Rü jimawa tá nixĩ i nango̱xẽẽãxũ̃
ja Tupana i norü pora. 32—Rü
ngẽxguma jima Tupana Nane

nangoxẽẽxgu i Tupanaãrü pora, rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta ja Tupana rü
nanangoxẽẽ i Naneãrü pora. Rü paxa tá
nixĩ i ngẽma. 33—Pa Chauxacüãxgüx,
tãũxũ̃táma muxũ̃ i ngunexũ̃ petanüwa
changẽxma. Rü pema rü tá chauxcax
pedaugü, notürü ngẽma chama
íchaxũxũ̃wa rü taxucürüwama ngẽ́ma
pexĩ. Rü nhaãtama ore nixĩ ga marü
Judéugüarü ãẽxgacügümaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü nhuxma rü pemaã rü ta
nüxũ̃ chixuxũ̃. 34—Rü pemaã nüxũ̃
chixu i wüxi i ngexwacaxũ̃xũ̃ i mu. Rü
ngẽma pexũ̃ chamuxũ̃ nixĩ i
pemücügüxũ̃ na pengechaũ̃xũ̃ i
wüxichigü. Rü ngẽma na chama pexũ̃
changechaũ̃xũ̃rüũ̃, rü chanaxwaxe i
wüxichigü i pema rü pemücügüxũ̃
pengechaũ̃gü. 35—Rü ngẽxguma
wüxichigü pemücügüxũ̃ pengechaũ̃gu,
rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃
nicuaxãchitanü na chorü ngúexũ̃gü
peixĩgüxũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu nüxũ̃ nixu na Pedru rü tãũxũ̃táma nüxũ̃ na nacuaxnetaxũ̃
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36Rü Chimáũ ga Pedru rü
Ngechuchuna naca, rü nhanagürü: —Pa
Corix ¿ngextá tá cuxũ? —nhanagürü. Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Ngẽ́ma íchaxũxũ̃wa rü taxucürüwa
chawe curüxũ i nhuxmax. Notürü
jixcaama rü ngẽmáãcü tá chawe curüxũ
—nhanagürü. 37Rü jexguma ga Pedru rü
nhanagürü: —Pa Corix, ¿tüxcüũ̃
taxucürüwa cuwe charüxũ i nhuxmax?
Erü marü íchamemare na cuxcax na
chajuxũ̃ —nhanagürü. 38Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿Aixcuma
jiĩxũ̃ i marü ícumemarexũ̃ na chauxcax
cujuxũ̃? Aixcuma cumaã nüxũ̃ chixu rü
tãũtátama jacaxgu ja ota, rü
tomaẽpüxcüna tá nüxũ̃ cuixu na tama
choxũ̃ cucuáxũ̃ —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Ngechuchu rü nama i Nanatüxũ̃tawa nadaxũ̃ nixĩ

14 1—¡Tãṹ i penaxixãchiãẽgüxũ̃ i
pemax! ¡Tupanaãxũ̃́ pejaxõgü rü
choxũ̃́ rü ta pejaxõgü! 2—Chaunatüxũ̃tawa
nangẽxma i muxũchixũ̃ma i nachicagü.
Ngẽxguma chi natauxguma, rü tau chima
pemaã nüxũ̃ chixu na pexcax
chajamexẽẽxũ̃cax i pechicagü. 3—Rü
ngẽxguma marü ngẽ́ma chaxũxgu rü wüxi
i pechica chamexẽẽxgu, rü wena táxarü
núma chaxũ. Rü pexũ̃ tá chajagagü na
ngẽma nachica i chamatátama nawa
changẽxmaxũ̃wa na pengẽxmagüxũ̃cax i
pemax. 4—Rü pema rü nüxũ̃ pecuax na
ngextá tá na chaxũxũ̃, rü marü nüxũ̃
pecuax i nama i ngẽ́ma nadaxũ̃
—nhanagürü ga Ngechuchu. 5Rü Tumé rü
nhanagürü: —Pa Corix, tama nüxũ̃ tacuax
na ngextá na cuxũxũ̃. ¿Rü nhuxãcü tá i
nüxũ̃ tacuáxũ̃ i ngẽma nama?
—nhanagürü. 6Rü Ngechuchu nanangãxũ̃,
rü nhanagürü: —Chama nixĩ i ngẽma
nama i Chaunatüxũ̃tawa nadaxũ̃ chiĩxũ̃. Rü
aixcuma nixĩ i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃.
Rü chama nixĩ i duũ̃xũ̃güxũ̃
chamaxẽxẽẽxũ̃. Rü chaugaguxicatama nixĩ
i Chaunatüxũ̃tawa nangugüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü.
7—Rü ngẽxguma chi pema rü aixcuma
meã choxũ̃ pecuaxgügu, rü Chaunatüxũ̃ rü
chi ta pecuaxgü. Rü nhamaũ̃cüü nixĩ i
Chaunatüxũ̃ pecuáxũ̃, erü marü nüxũ̃

pedaugüecha —nhanagürü. 8Rü jexguma
ga Piripi rü nhanagürü: —Pa Corix, ¡Toxũ̃
nüxũ̃ nadauxẽẽ ja Cunatü! Rü ngẽxĩcatama
i tanaxwa̱xegüxũ̃ —nhanagürü. 9Rü
Ngechuchu nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Pa Piripix, ¿nhuxre ja taunecü marü
petanüwa changẽxma rü nhu̱xma rü ta
tama choxũ̃ cucua̱xégaxũ̃? Jíxema choxũ̃
dauxe rü Chaunatüxũ̃ rü ta tadau. ¿Rü
tü̱xcüũ̃ i ngẽxguma rü ta cunaxwa̱xexũ̃ i
pexũ̃ nüxũ̃ na chadauxẽẽxũ̃ ja Chaunatü?
10—¿Tama e̱xna cujaxõ na chama rü
Chaunatümaã rü wüxitama tixĩgüxũ̃? Rü
guxũ̃ma i ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü
tama chauechama nüxũ̃ chixu. Erü jima
Chaunatü ja wüxiwa chamaã ngẽxmacü, rü
jima nixĩ ja naxücü i guxũ̃ma i noxrütama
puracü. 11—Chanaxwa̱xe i choxũ̃ pejaxõgü
na chama rü Chaunatümaã wüxitama
tixĩgüxũ̃. Notürü woo tama ngẽma
peixõgügu rü chanaxwa̱xe na choxũ̃
pejaxõgüxũ̃ naxca̱x i ngẽma mexũ̃gü i taxũ̃
i Tupanaãrü poramaã chaxüxũ̃.
12—Aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü jíxema
choxũ̃ jaxõxẽ rü tá tanaxü i guxũ̃ma i
chama chaxüxũ̃. Rü ngẽma chaxüxũ̃ãrü
jexera tá taxü, erü chama rü tá
Chaunatüxũ̃tawa chaxũ. 13—Rü guxũ̃ma i
t̲acü i chauégagu Tupanaxũ̃tawa naxca̱x
ípe̱caxũ̃ rü tá pexna chanaxã. Rü ngẽmaãcü
tá chanaxü na chaugagu nangóxũ̃ca̱x i
Chaunatüarü pora. 14—Rü chama tá
chanaxü i guxũ̃ma i t̲acü i chauégagu
choxna naxca̱x pe̱caxũ̃.

Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gümaã inaxuneta na naxca̱x tá núma namuãxũ̃ i Naãẽ i Üünexũ̃

15—Rü ngẽxguma aixcuma choxũ̃
pengechaũ̃gu, rü naga tá pexĩnüẽ i
chorü mugü. 16—Rü chama tá
Chaunatüna naxca̱x chaca na núma
pexca̱x namuãxũ̃ca̱x i to i perü
ngũ̃xẽẽruũ̃ i Naãẽ i Üünexũ̃, na
guxũ̃gutáma petanüwa nangẽxmaxũ̃ca̱x.
Rü nüma tá nixĩ i pexca̱x nango̱xẽẽãxũ̃ i
ore i aixcuma ixĩxũ̃. 17—Rü nhama i
naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü rü taxucürüwama
nanajauxgü, erü tama nüxũ̃ nadaugü rü
tama nüxũ̃ nacua̱xgü. Notürü i pema rü
marü nüxũ̃ pecua̱x, erü nüma rü
petanüwa nangẽxma. Rü guxũ̃gutáma
pemaã inarüxa̱ũ̱x. 18—Rü tãũxũ̃táma
núma pexũ̃ chawogümare i chamax, erü
wena táxarü pexca̱x chataegu, na
petanüwa changẽxmaxũ̃ca̱x. 19—Rü
paxa tá nixĩ na tãũxũ̃táma choxũ̃
nadaugüxũ̃ i nhama i naãnecũ̃ã̱x i
duũ̃xũ̃gü. Notürü i pema rü tá choxũ̃
pedaugü. Rü tá pemaxẽ, erü chama rü
chamaxũ̃. 20—Rü ngẽxguma juwa
ícharüdaxgu rü wena chamaxũ̃gu, rü
ngẽxguma tá nüxũ̃ peicua̱xãchitanü na
chama rü Chaunatümaã wüxitama
tixĩgüxũ̃. Rü tá nüxũ̃ pecua̱x na pema rü
chama na wüxitama ixĩgüxũ̃.
21—Jíxema texé ja nüxũ̃ cuáxe rü naga
ĩnüxẽ i chorü mugü, rü tanango̱xẽẽ na
aixcuma choxũ̃ tangechaũ̃xũ̃. Rü
Chaunatü tá tüxũ̃ nangechaũ̃ ja jíxema
choxũ̃ ngechaũ̃xẽ, rü chama rü tá ta
tüxũ̃ changechaũ̃. Rü tüxũ̃ tá chaugü
chawe̱x —nhanagürü ga Ngechuchu.
22Rü najexma ga to ga Ngechuchuarü
ngúexũ̃ ga Judagu ãẽgaxũ̃ ta. Rü jema
rü nhanagürü: —Pa Corix, ¿tü̱xcüũ̃ toxũ̃
cugü cuwe̱x, rü tama nhama i
naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃güxũ̃ cugü cuwe̱x?
—nhanagürü. 23Rü Ngechuchu
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Jíxema

choxũ̃ ngechaũ̃xẽ rü naga taxĩnü i
ngẽma ore i tümamaã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü
Chaunatü tá tüxũ̃ nangechaũ̃. Rü chama
rü Chaunatümaã wüxigu tümaxũ̃tawa tá
tangẽxmagü. 24—Jíxema tama choxũ̃
ngechaũ̃xẽ rü tama naga taxĩnü i ngẽma
chorü ore. Rü ngẽma ore i chauxũ̃tawa
nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃ rü tama chorü ore nixĩ,
notürü guma Chaunatü ga núma choxũ̃
mucüarü ore nixĩ. 25—Nhama rü ta
petanüwa changẽxma rü pemaã nüxũ̃
chixu i guxũ̃ma i ngẽma ore i pexca̱x
choxũ̃ ngẽxmaxũ̃. 26—Notürü Chaunatü
rü tá chauégagu núma nanamu i Naãẽ i
Üünexũ̃ na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. Rü
nüma i Naãẽ i Üünexũ̃ tá pexũ̃
nangúexẽẽ i guxũ̃ma, rü tá nüxna pexũ̃
nüxũ̃ nacua̱xãchixẽẽ i guxũ̃ma i ore ga
pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃. 27—Rü nhu̱xma
na pexna íchixũ̃xũ̃, rü pexna chanaxã i
taãẽ. Notürü ngẽma taãẽ i pexna
chaxãxũ̃, rü tama nhama i naãnecũ̃a̱x
pexna ãxũ̃ i taãẽrüũ̃ nixĩ. Rü tama
chanaxwa̱xe i penaxi̱xãchiãẽgü rü
pemuũ̃ẽ. 28—Marü pemaã nüxũ̃ chixu
na pexna tá íchixũ̃xũ̃ rü wena táxarü
pexca̱x chataeguxũ̃ na pemaã
changẽxmaxũ̃ca̱x. Rü choxũ̃ pexĩnüẽ ga
jexguma jema nhachaxgu. Rü
ngẽxguma aixcuma choxũ̃ pengechaũ̃gu
rü tá petaãẽgü ega nüxũ̃ pecua̱xgu na
Chaunatüca̱x chataeguxũ̃, erü Chaunatü
rü chorü jexera nixĩ. 29—Rü naxũ̃pa na
nangupetüxũ̃ i ngẽma, rü pemaã nüxũ̃
chixu na choxũ̃ pejaxõgüxũ̃ca̱x i
ngẽxguma nangupetügu. 30—Marü
tãũxũ̃táma poraãcü pemaã chidexa, erü
marü ínangu i Chataná i nhama i
naãneãrü ãẽxgacü ixĩxũ̃. Notürü nüma
rü taxuwama choxũ̃ narüjexera.
31—Notürü ngẽma tá choxũ̃ ngupetüxũ̃,
rü ngẽmaãcü tá nixĩ na guxũ̃ma i nhama
i naãnecũ̃a̱x i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
nacuáxũ̃ca̱x na chama rü Chaunatüxũ̃
na changechaũ̃xũ̃, rü chanaxüxũ̃ i
ngẽma nüma choxũ̃ namuxũ̃. ¡Rü
ipechigü, rü ngĩxã ítixĩ! —nhanagürü ga
Ngechuchu.

Wüxi i ori i uwanerüũ̃ nixĩ ja Ngechuchu

15 1Rü nhanagürü ga Ngechuchu:
—Chama nixĩ i nhama wüxi i
uwanerüũ̃ chiĩxũ̃ erü chawa nangẽxma i
pora na pexũ̃ chaporaexẽẽxũ̃ca̱x. Rü
Chaunatü nixĩ ja nüxna daucü i ngẽma
uwa. 2—Rü chorü duũ̃xũ̃gü rü ngẽma
uwachacüügürüũ̃ nixĩgü. Rü ngẽma
uwachacüü i tama oxũ̃, rü norü daruũ̃
rü najadae. Notürü ngẽma nachacüü i
oxũ̃, rü meã nanamexẽẽtanü na
jexeraãcü poraãcü naxoxũ̃ca̱x. 3—Pema
rü marü peme, jerü naga pexĩnüẽ ga
jema ore ga pexũ̃ changúexẽẽxũ̃. 4—Rü
name nixĩ i guxũ̃guma chawa
pejaxũ̃xgü, ngẽma na chama rü pewa
chajaxũ̃xũ̃rüũ̃. Erü wüxi i uwachacüü rü
tama nüxĩca naxo, ega tama nanewa
jaxũ̃xgux. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i pema rü
taxuacüma chauxca̱x pemaxẽ, ega tama
chawa pejaxũ̃xgüechagu. 5—Chama nixĩ
i uwane, rü pema i nachacüügü. Rü
jíxema chawa jaxũ̃ẽchaxe rü chama i
tümawa, rü aixcuma tá chauxca̱x
tamaxũ̃. Rü ngẽmaãcü wüxi i
uwachacüü i oxũ̃rüũ̃ tá tixĩ. Notürü
ngẽxguma tama chawa
pejaxũ̃xgüechagu, rü taxucürüwama
ta̱cü pexüe. 6—Rü texé ja tama chawa
jaxũ̃ẽchaxe rü tá ítata̱xüchi. Rü wüxi i

uwachacüü i daexũ̃ rü ipaxũ̃ rü
figuxũ̃rüũ̃ tá tixĩ, rü ngẽxma tá tajarüxo.
7—Rü ngẽxguma chawa
pejaxũ̱xgüechagu rü taguma nüxũ̃
ipejarüngümaẽgu i ngẽma ore i pexũ̃
changúexẽẽxũ̃, rü marü name i naxca̱x
ípeca i ṯacü i penaxwa̱xexũ̃, rü chama rü
tá pexna chanaxã. 8—Rü ngẽxguma
aixcuma meã chauxca̱x pemaxẽgu, rü
Chaunatüxũ̃ tá nicua̱xüũ̃gü i duũ̃xũ̃gü.
Rü ngẽmaãcü aixcuma chorü ngúexũ̃gü
tá peixĩgü. 9—Chama rü pexũ̃
changechaũ̃ ngẽma na Chaunatü choxũ̃
ngechaũ̃xũ̃rüũ̃. Rü chanaxwa̱xe i
aixcuma meã chauga pexĩnüẽẽcha, erü
chama rü guxũ̃guma pexũ̃ changechaũ̃.
10—Chama rü naga chaxĩnü i
Chaunatüarü mugü rü nüma rü
guxũ̃guma choxũ̃ nangechaũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta nixĩ ega naga
pexĩnüẽgu i chorü mugü, rü
guxũ̃gutáma pexũ̃ changechaũ̃ẽcha.
11—Chama rü ngẽmaãcü pemaã nüxũ̃
chixu na wüxigu chamaã
petaãẽgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü tá
aixcuma petaãẽgü. 12—Rü chama pexũ̃
chamu na pemücügüxũ̃
pengechaũ̃güxũ̃ca̱x, ngẽma chama na
pexũ̃ changechaũ̃xũ̃rüũ̃. 13—Rü
ngẽxguma wüxie aixcuma tümamücüxũ̃
ngechaũ̃gu, rü nüxũ̃ tangechaũ̃ãma rü
nüẽ́tama ega woo tümamücüca̱x
tajṵxgu. Rü nataxuma i to i ngechaũ̃ i
ngẽmaãrü jexera. 14—Pema rü
chamücügü peixĩgü i ngẽxguma chauga
pexĩnüẽgu. 15—Chama rü marü tama
chorü duũ̃xũ̃gümareãcü pexũ̃ chaxu. Erü
wüxi i coriarü duũ̃xũ̃mare rü tama nüxũ̃
nacua̱x i ngẽma norü cori üxũ̃. Notürü
nhṵxma rü chamücügümaã pexũ̃ chaxu,
erü pexũ̃ nüxũ̃ chacua̱xẽẽ i guxũ̃ma i ore
ga Chaunatü chamaã nüxũ̃ ixuxũ̃.
16—Pema rü tama pexira chauxca̱x
pedaugü, notürü chaxira nixĩ ga pexca̱x
chadauxũ̃ rü pexũ̃ chamuxũ̃ na aixcuma
chauxca̱x pemaxẽxũ̃ca̱x rü chauxũ̃tawa
penagagüxũ̃ca̱x i̱ muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü na
guxũ̃guma choxũ̃́ jaxõgüãxũ̃ca̱x. Rü
Chaunatü ja Tupana tá pexna nanaxã i
guxũ̃ma i ṯacü i chauégagu nüxna
naxca̱x pe̱caxũ̃. 17—Rü ngẽma nixĩ i
pexũ̃ chamuxũ̃ na pemücügüxũ̃
pengechaũ̃güxũ̃ca̱x.

Nhama i naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü rü Ngechuchuchi rü norü ngúexũ̃güchi naxaie

18—Ngẽxguma nhama i naãnecũ̃ã̱x i
duũ̃xũ̃gü pechi aiegu, rü ¡nüxna
pecua̱xãchie ga chaxira chauchi na
naxaiexũ̃! 19—Rü ngẽxguma chi nhama
i naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gürüũ̃ peixĩgügu, rü
nhama i naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü rü chi
pexũ̃ nangechaũ̃gü ngẽma
natanüxũ̃güxũ̃ na nangechaũ̃güxũ̃rüũ̃.
Notürü chama nixĩ ga pexca̱x chadauxũ̃
natanüwa ga nhama ga naãnecũ̃ã̱x ga
duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i pechi
naxaiexũ̃, erü marü tama naxrüũ̃
peixĩgü. 20—¡Nüxna pecua̱xãchie ga
pemaã nhachagu:

"Taxuũ̃ma i wüxi i coriarü duũ̃xũ̃ rü
norü corixũ̃ narüjexera", nhachagu! Rü
jema na chauchi na naxaiexũ̃, rü pechi
rü tá ta naxaie. Rü jexguma chi chauga
naxĩnüẽgu rü nhṵxma rü chi ta pega
naxĩnüẽ. 21—Rü ngẽmaãcü ta chaugagu
pechi naxaie i nhama i naãnecũ̃ã̱x i
duũ̃xũ̃gü erü tama nüxũ̃ nacua̱xgü ja
Chaunatü ga núma choxũ̃ mucü. 22—Rü

ngẽxguma chi chama tama namaã
chanangõxẽẽgu na nhuxãcü chixri na
namaxẽxũ̃, rü tau chima nüxũ̃ nacuãxgü
ga pecadu na naxügüxũ̃. Notürü
nhũxma namaã nüxũ̃ na chixuxũ̃ na
nhuxãcü chixri namaxẽxũ̃, rü ngẽmacãx
i nhũxma rü taxuacüma nüxũ̃ nixugü na
jangearü pecaduãxũ̃. 23—Rü guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü i chauchi aiexũ̃ rü
Chaunatüchi rü ta naxaie. 24—Rü
ngẽma duũ̃xũ̃güpẽxewa rü Tupanaãrü
poramaã chanaxü i mexũ̃gü i taxũ̃ i
taguma texé ja togue üxũ̃. Rü ngẽxguma
chi tama napẽxewa chanaxũ̃xgu i ngẽma
mexũ̃gü rü tau chima Tupana namaã
nanaxuegu na nagagutama
japecaduãxgüxũ̃. Notürü na woo marü
nüxũ̃ nadaugüxũ̃ i ngẽma mexũ̃gü i taxũ̃
i Tupanaãrü poramaã chaxüxũ̃, rü
ngẽxguma rü ta chauchi naxaieama rü
Chaunatüchi rü ta naxaie. 25—Notürü
ngẽmaãcü nangupetü erü Tupana
najanguxẽẽchaũ̃ i norü ore i ümatüxũ̃ i
nhaxũ̃:

"Chauchi naxaie woo taxuũ̃ma i
chixexũ̃ chaxũ̃xgu",

nhaxũ̃. 26—Notürü chama rü tá
Chaunatüégagu pexcãx núma chanamu i
perü ngũ̃xẽẽruũ̃ i Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i
tá pexũ̃ nüxũ̃ cuãxẽẽxũ̃ i ore i aixcuma
ixĩxũ̃. Rü nüma tá nixĩ i meãma pemaã
nüxũ̃ jaxuxũ̃ i chauchiga. 27—Rü pema
rü tá ta chauchigaxũ̃ peixugüe, jerü
noxri ichanaxügügu ga duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ na chixuxũ̃ ga chorü ore, rü
woetama marü chauxũ̃tawa pejexmagü
—nhanagürü ga Ngechuchu.

16 1Rü Ngechuchu rü nhanagürü
nüxũ̃: —Rü pemaã nüxũ̃ chixu i
nhaã ore na tama nüxũ̃ na
perüxoexũ̃cãx na choxũ̃́ pejaxõgüxũ̃.
2—Rü ngutaquẽxepataũ̃güwa tá pexũ̃
ínawoxũ̃. Rü aixcuma tá nawa nangu na
texé pexũ̃ d̲aixũ̃ rü tá nagu tarüxĩnüxũ̃
na ngẽmaãcü mexũ̃ Tupanacãx taxüxũ̃.
3—Rü ngẽmaãcü tá pemaã namaxẽ i
duũ̃xũ̃gü, erü taguma nüxũ̃ nacuãxgü ja
Chaunatü, rü choxũ̃ rü ta tama
nacuãxgü. 4—Rü pemaã nüxũ̃ chixu i
nhaã ore i nhũxmax, na nüxna
pecuãxãchiexũ̃cãx i ngẽxguma jixcüra
ngẽmaãcü pexũ̃ nangupetügu.

Tupanaãẽ i Üünexũ̃ãrü puracüchiga

—Noxri rü tama pemaã nüxũ̃ chixu i
nhaã ore, jerü petanügu charüxã̃ũ̃x.
5—Notürü i nhũxma rü tá pexna íchixũ na
Chaunatü ga núma choxũ̃ mucüxũ̃tawa na
changẽxmaxũ̃cãx. Rü pema rü taxúema
choxna peca na ngextá tá na chaxũxũ̃.
6—Notürü poraãcü pengechaũ̃güama erü
pemaã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore. 7—Notürü
aixcuma pemaã nüxũ̃ chixu rü pexcãx
narümemaẽ nixĩ na Chaunatücãx
chataeguxũ̃. Rü ngẽxguma chi tama
Chaunatüxũ̃tawa chaxũxgu rü tau chima
núma naxũ i Naãẽ i Üünexũ̃ i pexũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃. Notürü ngẽxguma ngẽma
chaxũxgu rü chama tá núma chanamu i
Naãẽ i Üünexũ̃. 8—Rü ngẽxguma Naãẽ i
Üünexũ̃ núma ũxgu rü tá guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuãxẽẽ na
japecaduã̃xgüxũ̃. Rü tá nanangõxẽẽ i
nhuxãcü na jĩĩxũ̃ i ngẽma maxũ̃ i
Tupanapẽxewa aixcuma mexũ̃. Rü tá
duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuãxẽẽ na Tupana tá
napocuexũ̃ i duũ̃xũ̃gü naxcãx i norü
pecadugü. 9—Rü nüma i Naãẽ i Üünexũ̃ tá
duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuãxẽẽ na
pecaduã̃xgüxũ̃ jĩĩxũ̃ erü tama choxũ̃́

najaxõgü. 10—Rü tá nanangúexẽẽ i
nhuxãcü na jiĩxõ̃ i ngẽma maxõ̃ i
Tupanapẹxewa aixcuma mexõ̃, erü chama
rü tá Chaunatüxõ̃tawa chaxõ, rü pema rü
tãũxõ̃táma marü choxõ̃ pedaugü. 11—Rü
Naãẽ i Üünexõ̃ tá duũxõ̃güxõ̃ nüxõ̃
nacuạxẽẽ na Tupana tá napocuexõ̃ i
duũxõ̃gü i chixexõ̃ ügüxõ̃, erü Tupana rü
namaã nanaxuegu na marü napocuãxõ̃ i
Chataná i nhama i naãnemaã icuáxõ̃.
12—Chama rü choxṍ nangẽxma i muxõ̃ma
i to i ore i pemaã nüxõ̃ chixuxchaũchiréxõ̃.
Notürü ega nhụxma chi pemaã nüxõ̃
chixuxgu rü tau chima nüxõ̃ pecuạxgü.
13—Rü Tupanaãẽ i Üünexõ̃ rü nüxõ̃ nixu i
ore i aixcuma ixĩxõ̃xĩcatama. Rü ngẽxguma
núma naxũxgu rü nüma tá pexõ̃ nangúexẽẽ
i guxõ̃ma i ore i aixcuma ixĩxõ̃. Erü nüma
rü tama nüẽchama tá nidexa, notürü
ngẽma ore i Chaunatüxõ̃tawa rü
chauxõ̃tawa nüxõ̃ naxĩnüxõ̃xõ̃xica tátama
nixu. Rü tá pexõ̃ nüxõ̃ nacuạxẽẽ i guxõ̃ma i
ṭacü i jixcüra tá ngupetüxõ̃. 14—Rü nüma
rü tá choxõ̃ nicuạxüxõ̃ erü chauxõ̃tawa tá
nanajaxu i norü nguẹxẽẽtae, rü nhụxmachi
tá pexõ̃ nangúexẽẽ namaã i ngẽma
nguẹxẽẽtae. 15—Guxõ̃ma i Chaunatüaxṍ
ngẽxmaxõ̃ rü choxrü ta nixĩ. Ngẽmacạx
pemaã nüxõ̃ chixu rü Naãẽ i Üünexõ̃ rü
chauxõ̃tawa tá nanajaxu i norü nguẹxẽẽtae,
rü nhụxmachi pexõ̃ tá namaã nangúexẽẽ.
16—Rü paxa rü tãũxõ̃táma choxõ̃ pedau.
Notürü ngẽmawena rü wena táxarü choxõ̃
pedau erü Chaunatüxõ̃tawa tá chaxõ
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuarü ngúexõ̃güarü ngechaõ̃ rü tá taãẽxõ̃ nananguxuchi

17Rü jexguma nhuxre ga toma ga
Ngechuchuarü ngúexõ̃gü rü togüna
tacagü, rü nhatarügügü: —¿Ṭacüchiga
nixĩ na ngẽma nhaxõ̃:
“Rü paxa rü tãũxõ̃táma choxõ̃
pedaugü. Notürü ngẽmawena rü wena
táxarü choxõ̃ pedaugü”, nhaxõ̃? ¿Rü
ṭacüchiga ta nixĩ na nhaxõ̃:
“Chama rü Chaunatüxõ̃tawa tá
chaxõ”, nhaxõ̃? 18—¿Rü ṭacüchiga ta
nixĩ na nhaxõ̃:
“Rü paxa rü tãũxõ̃táma choxõ̃
pedaugü”, nhaxõ̃? Rü jixema rü tama
nüxõ̃ tacuạxgüéga na ṭacüchigaxõ̃
tamaã jaxuxõ̃ —nhatarügügü. 19Rü
Ngechuchu rü nüxõ̃ nacuạxama ga
nüxna na tacagüchaũxõ̃ ga tomax. Rü
jemacạx nhanagürü toxõ̃: —Chama rü
marü pemaã nüxõ̃ chixu rü paxa rü
tãũxõ̃táma choxõ̃ pedau, notürü
ngẽmawena rü wena táxarü choxõ̃
pedau. ¿Rü ngẽma dexacạxtama i
pegüna pecagüxõ̃? 20—Rü aixcuma
pemaã nüxõ̃ chixu rü pema rü tá
pexauxe, rü tá pengechaõ̃gü. Notürü
nhama i naãnecũ̃ã̃x i duũxõ̃gü rü tá
nataãẽgü. Notürü woo pema tá
pengechaõ̃gü, rü ngẽma perü ngechaõ̃
rü tá taãẽxõ̃ nananguxuchi.
21—Ngẽxguma wüxi i nge
íraxacüchaũgu rü inaxịxãchiãẽ, erü
inguẹxneca. Notürü ngẽxguma marü
tabuxgu ja ngĩrü õxchana, rü nüxõ̃
ijarüngüma na nhuxãcü poraãcü ngĩxṍ
na nanguẹxchiréxõ̃ i noxrix, erü
tümamaã itaãẽ ja ngĩrü õxchana. 22—Rü
ngẽxgumarüõ̃ tá ta pexõ̃ nangupetü i
pemax, erü nhụxma rü penaxịxãchiãẽgü.
Notürü wena táxarü chataegu rü pexõ̃
íchajadau. Rü ngẽxguma rü tá pexṍ
nangẽxma i wüxi i taãẽ i taxucürüwama
texé pexna jaxuxõ̃. 23—Rü ngẽxguma

ínanguxgu tá i ngẽma ngunexũ̃ na
janguxũ̃ i nhaã pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü
taxuũ̃cax̲táma t̲acücax̲ choxna pecagü
erü aixcuma Chaunatü tá nixĩ ja pexna
naxãcü i guxũ̃ma i t̲acü i chauégagu
nüxna naxcax̲ pec̲axũ̃. 24—Nhux̲marüta
i pema rü taxuũ̃cax̲ma chauégagu
ípecagü. ¡Naxcax̲ ípeca rü tá penajaxu i
ngẽma naxcax̲ ípec̲axũ̃! Rü ngẽmaãcü rü
tá aixcuma petaãẽgü.

Ngechuchu rü marü nüxũ̃ narüjexera i guxũ̃ma i t̲acü i nhama i naãnewa ngẽxmaxũ̃

25—Nhux̲ma rü cuax̲ruũ̃gügu
chajaxuãcüma pemaã nüxũ̃ chixu i ore.
Notürü nawa tá nangu i ngunexũ̃ i marü
tãũxũ̃táma ngẽmaãcü pemaã nüxũ̃
chixu. Rü ngẽxguma rü tá noxtacüma
meã pemaã chanangox̲ẽẽ i
Chaunatüchiga. 26-27—Rü ngẽma
ngunexũ̃gu i pema rü Chaunatüxũ̃tawa
tá chauégagu naxcax̲ ípeca i t̲acü i
penaxwax̲exũ̃. Rü taxuũ̃cax̲ma tüxcüũ̃
chama tá Chaunatüxũ̃tawa pexũ̃ naxcax̲
íchaca, erü nümatama ja Chaunatü rü
woetama pexũ̃ nangechaũ̃, erü pema rü
choxũ̃ pengechaũ̃ rü pejaxõgü na
naxũ̃tawa ne chaxũxũ̃.
28—Chaunatüxũ̃tawa ne chaxũ na
nhama ga naãnewa chaxũxũ̃cax̲. Rü
nhux̲ma rü tá nüxna chataegu i nhama i
naãne na wenaxãrü Chaunatüxũ̃tawa
chaxũxũ̃cax̲ —nhanagürü. 29Rü jexguma
ga toma ga norü ngúexũ̃gü rü
nhatarügügü: —Nhux̲ma waxi nixĩ i
meãxũ̃chima tomaã cunangox̲ẽẽxũ̃ i
curü ore i tomaã nüxũ̃ cuixuxũ̃. Rü tama
t̲acügu ixuxũ̃ãcüma tomaã nüxũ̃ cuixu.
30—Rü nhux̲ma rü nüxũ̃ tacuax̲ na
aixcuma guxũ̃xũ̃ma na cucuáxũ̃. Rü
taxuacüma texé nhuxũ nhatagürü cuxũ̃.
Rü ngẽmacax̲ nixĩ i tajaxõgüxũ̃ na
aixcuma Tupanaxũ̃tawa na ne cuxũxũ̃
—nhatarügügü. 31Rü Ngechuchu toxũ̃
nangãxũ̃ rü nhanagürü: —¿Aixcuma
pejaxõgüxũ̃ i nhux̲max? 32—Rü nawa tá
nangu i ngunexũ̃ rü nhux̲matátama nixĩ
i na pegü pewoonexũ̃. Rü wüxichigü i
pema rü tá pepatawa pexĩ, rü chaxica tá
nuã choxũ̃ petax̲. Notürü tama chaxica
tá icharüxã̲ũ̲x, erü Chaunatü rü
chauxũ̃tawa nangẽxma. 33—Rü guxũ̃ma
i nhaã ore rü pemaã nüxũ̃ chixu na
chaugagu petaãẽgüxũ̃cax̲. Rü nhama i
naãnewa rü tá ngúxũ̃ peinge. Notürü
¡peporae! erü chama rü marü nüxũ̃
charüjexera i guxũ̃ma i t̲acü i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ̃ —nhanagürü.

Ngechuchu rü norü ngúexũ̃gücax̲ najumuxẽ

17 1Rü jema nhaxguwena rü
Ngechuchu dauxũ̃gu nadawenü,
rü nhanagürü: —Pa Chaunatüx, marü
nawa nangu i ngunexũ̃ na chajuxũ̃. Rü
chanaxwax̲e na duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃
cucuax̲xẽẽxũ̃ na aixcuma chama rü cune
chiĩxũ̃. Rü ngẽmaãcü i chama rü tá nüxũ̃
nüxũ̃ chacuax̲xẽẽ na cuma rü aixcuma
Tupana na cuiĩxũ̃. 2—Erü marü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güarü ãẽxgacüxũ̃ choxũ̃ cuixĩxẽẽ,
na chanamaxẽxẽẽxũ̃cax̲ i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü i choxna cumugüxũ̃. 3—Rü
ngẽma duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nangẽxma i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ega cuxũ̃
nacuax̲xgügu na cuxicatama Tupana na
cuiĩxũ̃, rü choxũ̃ nacuax̲xgügu na chama
rü Cristu ga núma choxũ̃ cumucü na
chiĩxũ̃. 4—Chama rü marü cuxũ̃

chataxẽẽ i nhama i naãnewa rü
chajanguxẽẽ i guxũ̃ma i puracü ga nawa
choxũ̃ cumuxũ̃. 5—Rü nhu̱xma Pa
Chaunatüx, rü chanaxwa̱xe i
cugüxũ̃tawa choxũ̃ cungẽxmaxẽẽ na
choxũ̃ nangẽxmaxũ̃ca̱x ga jematama
pora ga cumaã choxũ̃ jexmaxũ̃ ga noxri
taũta naãne ü̱xgu. 6—Rü guxema
duũ̃xẽgü ja tüxũ̃ cuidexechixe ga nhama
ga naãnewa na choxna tüxũ̃
cumugüxũ̃ca̱x, rü marü tüxũ̃ nüxũ̃
chacua̱xẽẽ i texé na cuiĩxũ̃ i cumax. Rü
woetama cuxrügü tixĩgü rü cuma nixĩ
ga choxna tüxũ̃ cumugüxũ̃. Rü tümagü
rü marü naga taxĩnüẽ i curü ore. 7—Rü
nhu̱xma rü marü nüxũ̃ tacua̱x rü
guxũ̃ma i ngẽma choxna cuxãxũ̃, rü
aixcuma cuxũ̃tawa ne naxũ. 8—Rü
chama rü marü tümamaã nüxũ̃ chixu ga
curü ore ga chamaã nüxũ̃ cuixuxũ̃. Rü
tümagü rü marü tajaxõgü i ngẽma ore.
Rü nüxũ̃ ticua̱xãchitanü na aixcuma
cuxũ̃tawa na ne chaxũxũ̃ i chamax. Rü
tajaxõgü ga cuma núma choxũ̃ na
cumuxũ̃. 9—Rü ngẽmaca̱x cuxna chaca
na tüxũ̃ na curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. Rü tama
cuxna chaca na nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i
nhama i naãnecũ̃a̱x i duũ̃xũ̃gü, notürü
cuxna chaca na tüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x
ja guxema choxna tüxũ̃ cumugüxe, erü
curü duũ̃xũ̃gü tixĩgü. 10Rü guxãma ja
jíxema choxrügü ixĩgüxe rü cuxrügü
tixĩgü. Rü guxãma ja cuxrügü ixĩgüxe rü
choxrügü tixĩgü. Rü tümagagu rü
duũ̃xũ̃gü choxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. 11—Chama
rü marü tãũ̃xũ̃táma nhama i naãnewa
changẽxmaẽcha, notürü i tümagü rü
ngẽmáãcü nhama i naãnewa tá
tangẽxmagü ngẽxguma cuxũ̃tawa
chaxũjane. Pa Chaunatü ja Üünecüx, rü
chanaxwa̱xe na curü pora ga choxna
cuxãxũ̃maã tüxna cudauxũ̃ ja jíxema
choxna tüxũ̃ cumugüxe, na ngẽmaãcü
guxãma wüxigu rüxĩnüẽxũ̃ca̱x, ngẽma
cuma rü chama na wüxigu
rüxĩnüẽxũ̃rüũ̃. 12—Rü jexguma guxema
choxna tüxũ̃ cumugüxetanüwa
chajexmagu ga nhama ga naãnewa, rü
curü pora ga choxna cuxãxũ̃maã tüxna
chadau rü tüxũ̃ íchapoxũ̃. Rü taxúema
ga guxema choxna tüxũ̃ cumugüxe rü
itajarütauxe. Rü Juda ga woetama
ijarütaxuxũ̃xicatama inajarütaxu na
janguxũ̃ca̱x i curü ore i ümatüxũ̃.
13—Rü nhu̱xma rü cuxũ̃tawa tá chaxũ.
Notürü nhu̱xmarüta nhama i naãnewa
changẽxmajane rü nüxũ̃ chixu i nhaã
curü ore na tümagü rü ta tüxũ̃
nangẽxmaxũ̃ca̱x i ngẽma taãẽ i aixcuma
ixĩxũ̃ i chama choxũ̃ ngẽxmaxũ̃.
14—Chama rü marü tümamaã nüxũ̃
chixu i curü ore. Notürü nhama i
naãnecũ̃a̱x i duũ̃xũ̃gü rü tümachi
naxaie, erü tüma rü tama naxrüũ̃ tixĩgü,
ngẽxgumarüũ̃ i chama rü tama nhama i
naãnecũ̃a̱xrüũ̃ chixĩ. 15—Tama cuxna
tümaca̱x chaca na tüxũ̃ na cuigagüxũ̃ca̱x
i nhama i naãnewa. Notürü cuxna chaca
na tüxũ̃ na ícupoxũ̃xũ̃ca̱x nüxna i n̲goxo
i Chataná. 16—Chama rü tama nhama i
naãnecũ̃a̱x chixĩ. Rü tümagü rü ta tama
nhama i naãnecũ̃a̱x tixĩgü, erü cuxrügü
tixĩgü i nhu̱xmax. 17—Curü ore rü
aixcuma nixĩ. Rü chanaxwa̱xe i tüxũ̃
cungúexẽẽ i curü ore, na aixcuma
cupe̱xewa tixüünexũ̃ca̱x ja jíxema
choxna tüxũ̃ cumugüxe. 18—Rü
jexgumarüũ̃ ga nhama ga naãnecũ̃a̱x ga
duũ̃xũ̃gütanüwa choxũ̃ na cumuxũ̃rüũ̃,
rü ngẽxgumarüũ̃ i chama rü ta nhama i

naãnecũãx i duũxũgütanüwa tüxũ
chamugü. 19—Rü tümagagu chaugü
ichaxã na tüxũ changúexẽẽxũcax i curü
ore i aixcuma ixĩxũ, na cupexewa
tixüünexũcax ja jíxema choxna tüxũ
cumugüxe. 20—Notürü tama jíxema
nhuxma jaxõgüxecaxicatama cuxna
chaca. Notürü cuxna chaca ta tümacax
ja jíxema jixcüra tá jaxõgüxe nagagu i
tümaãrü ore ja jíxema nhuxma
jaxõgüxe. 21—Rü guxãma ja jíxemacax
cuxna chaca na aixcuma wüxitama
tixĩgüxũcax. Rü ngẽma cuma rü chama
na wüxitama ixĩgüxũrüũ, Pa Chaunatüx,
rü chanaxwaxe i guxãma i tüma rü ta
wüxitama tixĩgü. Rü ngẽmaãcü i nhama
i naãnecũãx i duũxũgü, rü tá najaxõgü
na cuma núma choxũ cumuxũ. 22—Rü
chama rü marü tüxna chanaxã i
ngẽmatama pora i cuma choxna cuxãxũ
na ngẽmaãcü wüxitama tixĩgüxũcax
ngẽma cuma rü chama na wüxitama
ixĩgüxũrüũ. 23—Rü chanaxwaxe na
tümawa changẽxmaxũ rü cuma i chawa
na cungẽxmaxũ na ngẽmaãcü aixcuma
wüxitama ixĩgüxũ i guxãma i jixema. Rü
ngẽmaãcü i nhama i naãnecũãx i
duũxũgü rü tá nüxũ nicuaxãchitanü na
cuma núma choxũ cumuxũ, rü tá nüxũ
nicuaxãchitanü na tüxũ cungechaũxũ ja
jíxema choxna tüxũ cumugüxe ngẽma
na choxũ cungechaũxũrüũ. 24—Pa
Chaunatüx, cuma choxna tüxũ cumugü.
Rü chanaxwaxe i chauxũtawa
tangẽxmagü i ngẽma tá
íchangẽxmaxũwa, na nüxũ
tadaugüxũcax i chorü pora ga choxna
cuxãxũ. Jerü choxũ cungechaũ ga
jexguma taũta naãne ixügügumama.
25—Pa Chaunatü ja Mecüx, nhama i
naãnecũãx i duũxũgü rü tama cuxũ
nacuaxgü. Notürü chama rü cuxũ
chacuax. Rü jíxema choxna tüxũ
cumugüxe rü ta marü nüxũ tacuaxgü na
cuma núma choxũ cumuxũ. 26—Rü
marü tüxũ nüxũ chacuaxẽẽ na texé
cuiĩxũ. Rü guxũgutáma tüxũ nüxũ
chicuaxẽẽãmachigü na cuma choxũ
cungechaũxũrüũ tügü
tangechaũgüxũcax rü chama rü
tümaxũtawa na changẽxmaxũcax
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Ngechuchuxũ nijauxgü
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50;
Lc 22.47-53)

18 1Rü jema nhaxguwena ga
Ngechuchu rü tomaã
inaxũãchi, na Chedrũãrü ngatexũãrü
tocutüwa taxĩxũcax. Rü jéma najexma
ga wüxi ga nanetünecü. Rü jemawa
naxũ ga Ngechuchu tomaã. 2Rü Juda
ga jema bexma cúãcü Ngechuchuxũ
íjaxuaxũxũ rü nüxũ nacuax ga jema
nachica, jerü Ngechuchu rü
muexpüxcüna jéma tomaã
nangutaquexexũ. 3Rü jéma nangu ga
Juda namaã ga nhuxre ga churaragü
rü nhuxre ga tupauca ga taxũneãrü
purichíagü ga jéma namugüxũ ga
paigüarü ãexgacügü rü parichéugü.
Rü meãma nixãxne, rü jéma
nanangegü ga omügü. 4Notürü ga
Ngechuchu rü marü nüxũ nacuax ga
guxũma ga tacü tá nüxũ na
ngupetüxũ. Rü jemacax naxcax nixũ,
rü nüxna naca, rü nhanagürü:
—¿Texécax nixĩ i pedaugüxũ?
—nhanagürü. 5Rü nümagü rü
Ngechuchuxũ nangãxũgü, rü

nhanagürügü: —Nacharétucũãx i Ngechuchucax nixĩ i tadaugüxũ —nhanagürügü. Rü Ngechuchu nanangãxũ, rü nhanagürü: —Chama chixĩ —nhanagürü. Rü Juda ga bexma cúãcü ínaxuaxũxũ rü jema churaragütanüwa najexma. 6Rü jexguma jema nhaxgu ga Ngechuchu: “Chama chixĩ”, nhaxgu, rü nügüweama nacaixũtanü ga jema churaragü, rü jexma najaji. 7Rü jexguma ga Ngechuchu rü wena nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Texécax nixĩ i pedaugüxũ? —nhanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Nacharétucũãx i Ngechuchucax nixĩ i tadaugüxũ —nhanagürügü. 8Rü Ngechuchu rü wenaxãrü nhanagürü nüxũ: —Marü pemaã nüxũ chixu rü chama chixĩ. Rü ngẽxguma chauxcax pedaugügu rü ¡ípejaxĩxẽẽ i nhaã chorü ngúexũgü! —nhanagürü. 9Rü jemaãcü nangupetü na janguxũcax ga norü ore ga nümatama ga Ngechuchu nüxũ jaxuxũ ga nhaxgu:

“Jíxema Chaunatü choxna tüxũ mugüxe rü taxúetáma itajarütauxe”, nhaxgu. 10Rü Chimáũ ga Pedru rü nüxũ ijexma ga wüxi ga cüchi. Rü ngĩxũ najaxu ga norü cüchi rü jemamaã ínanadaechinü ga paigüarü ãẽxgacüarü duũxũ ga Malcugu ãẽgaxũ. Rü norü tügünechinü ínadae. 11Notürü ga Ngechuchu rü Pedruxũ nhanagürü: —¡Ngĩxchixũgu ngĩxũ ixücuchi i curü cüchi! ¿Tama exna nüxũ cucuax na chama rü tá ngúxũ chingexũ ngẽma Chaunatü chamaã naxueguxũrüũ? —nhanagürü.

Anápatawa Ngechuchuxũ nagagü
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12Rü jexguma ga churaragüarü ãẽxgacü, namaã ga norü churaragü rü tupaucaarü purichíagü, rü Ngechuchuxũ nijauxgü. Rü najanaĩxchacüügü. 13Rü noxri rü ãẽxgacü ga Anápatawa nanagagü. Rü Aná rü Caipánaxtü nixĩ. Rü guma taunecügu ga Caipá rü paigüeru nixĩ. 14Rü jema Caipá nixĩ ga ũpaacü jema Judéugüarü ãẽxgacügümaã nüxũ ixuxũ ga na namemaẽxũ ga wüxitama ga jatü guxũma ga Judéugücax na juxũ.

Pedru rü tama Ngechuchuxũ nacuaxneta
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15Rü chama rü Chimáũ ga Pedru rü wüxigu Ngechuchuwe tarüxĩ. Rü jema paigüarü ãẽxgacü rü choxũ nacuax. Rü jemacax ga chama rü wüxigu Ngechuchumaã tichocu ga ãẽxgacüpataaxtüwa. 16Notürü ga Pedru rü ĩãxãrü düxétügutama narüxãũx. Rü jemacax íchaxũxũ ga chama, rü jema ĩãxãrü daruũ ga ngecümaã chajarüdexa, rü jexguma Pedruxũ ijamucuchi. 17Rü jexguma ga jema ngecü ga ĩãxãrü daruũ, rü Pedruna ica, rü ngĩgürügü: —¿Tama exna cuma rü ta wüxi i norü ngúexũ cuiĩxũ i ngẽma jatü i jajauxgüxũ? —ngĩgürügü. Rü Pedru ngĩxũ nangãxũ, rü nhanagürü: —Tama nixĩ —nhanagürü. 18Rü jéma ĩãxtüwa rü ãẽxgacüarü duũxũgü rü purichíagü rü nanaxügü ga wüxi ga üxü, jerü nagáuane. Rü guma üxüxetüarü

ngaicamagu nachigü, rü jéma nügü
ninaĩxũgü. Rü Pedru rü ta jéma nügü
nanaĩxũ naxẽtüwa ga guma üxü.

Paigüarü ãẽxgacü rü
Ngechuchuna naca
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64;
Lc 22.66-71)

19Rü jema paigüarü ãẽxgacü rü
inanaxügü ga Ngechuchuna na naçaxũ,
rü nhanagürü: —¿Ṭacü nixĩ ga
duũxũgüxũ namaã cungúexẽẽxũ? ¿Rü
texégü tixĩ ja jíxema curü ngúexũgü?
—nhanagürü. 20Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ: —Chama rü guxũ ga
duũxũgüpẽxewa nüxũ chixu ga chorü
ore. Rü ngutaquẽxepataũgüwa rü
tupauca ja taxũnewa i ngextá guxũma i
Judéugü íngutaquẽxegüxũwa
chanangúexẽẽ ga duũxũgü. Rü jemaãcü
taxuũma ichicũx ga chorü ore. 21—¿Rü
tũxcüũ i choxna cuçaxũ i nhũxmax?
Ẽcü, ¡nüxna naca i ngẽma duũxũgü ga
nüxũ ĩnüẽxũ ga chorü ore! Rü nümagü
tá cumaã nüxũ nixugüe ga ṭacüchigaxũ
namaã na chixuxũ. Erü nümagü rü nüxũ
nacuãxgü i guxũma ga ṭacü ga namaã
nüxũ chixuxũ —nhanagürü. 22Rü
jexguma Ngechuchu jema nhaxgu, rü
wüxi ga tupauca ga taxũneãrü purichía
ga naxũtagu chixũ, rü
Ngechuchuchametügu nidagü. Rü
nhanagürü Ngechuchuxũ: —¿Tũxcüũ
ngẽmaãcü cunangãxũ ja daa paigüarü
ãẽxgacü? —nhanagürü. 23Rü
Ngechuchu nanangãxũ rü nhanagürü:
—Rü ngẽxguma ṭacü rü chixexũxũ
chixuxgu, ¡rü nüxũ ixu na nhuxãcü
chixri na chidexaxũ! Notürü ega chorü
ore rü aixcuma jixĩgu, rü ¿tũxcüũ i
choxũ cuidagüxũ i nhũxmax?
—nhanagürü. 24Rü jexguma ga Aná rü
Ngechuchuxũ janáĩãcüma paigüarü
ãẽxgacü ga Caipáxũtawa nanamu.

Pedru rü wenaxãrü tama
Ngechuchuxũ nacuãxneta
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72;
Lc 22.58-62)

25Rü joxni ga Pedru rü üxüarü
ngaicamagu nachiecha, rü jéma nügü
nanaĩxũãma. Rü jema jéma jexmagüxũ
rü nüxna nacagüe, rü nhanagürügü:
—¿Tama ẽxna cuma rü ta norü ngúexũ
cuiĩxũ i ngẽma jatü i jajauxgüxũ?
—nhanagürügü. Notürü ga Pedru rü
tama nügü nixu, rü nhanagürü: —Tama
nixĩ —nhanagürü. 26Rü jéma najexma
ga wüxi ga paigüarü ãẽxgacüarü duũxũ.
Rü jema rü Pedru ídaechinüxũtanüxũ
nixĩ. Rü Pedruna naca, rü nhanagürü:
—¿Tama ẽxna cuma jiĩxũ ga
nanetünecüwa Ngechuchumaã cuxũ
chadauxũ? —nhanagürü. 27Rü Pedru rü
wenaxãrü tama nügü nixu. Rü
jexgumatama nica ga ota.

Ngechuchu rü
Piratupẽxewa najexma
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5;
Lc 23.1-5)

28Rü jexguma Ngechuchumaã nüxũ
nachauegu ga nüxna na nacagüxũ, rü
Caipápatawa ínanagaxüchigü rü
Judéaaneãrü ãẽxgacü ga
Romacũãxpatawa nanagagü. Notürü
marü ningóonechaũ ga jexguma rü
jemaçax ga jema Judéugü rü tama
guma ãẽxgacüpatagu nachocu, jerü
norü mugü nüxũ nixu rü taxũ ga pecadu

nixĩ na wüxi ga Romacũ̱ã̱xpatagu na
nachocuxũ̃ ga jema ngunexũ̃gu. Rü
jemaãcü tama Tupanape̱xewa nügü
nixüxaarü maxũ̃ã̱xẽẽgüchaũ̃, jerü
jexguma nügü jaxüxaarü
maxũ̃ã̱xẽẽgügu, rü taxucürüwa
nanangõ̱xgü ga õna ga Üpetüchigaarü
petaca̱x namexẽẽxũ̃. 29Rü jemaca̱x ga
guma ã̱ẽxgacü ga Romacũ̱ã̱x ga Piratu
rü napatawa ínaxũxũ ga duũ̃xũ̃gümaã
na jadexaxũ̃ca̱x. Rü nhanagürü nüxũ̃:
—¿T̲acüca̱x ípenaxuaxũ̃ ja daa jatü?
—nhanagürü. 30Rü nümagü rü Piratuxũ̃
nangãxũ̃gü, rü nhanagürügü:
—Ngẽxguma chi tama wüxi i taxũ̃ i
chixexũ̃ naxü̱xgu, rü tau chima
cuxũ̃tawa tanaga —nhanagürügü. 31Rü
jexguma ga Piratu rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Ẽcü perü ã̱ẽxgacügüxũ̃tawa penaga,
rü perü mugü pemaã nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma
penapocux! —nhanagürü. Notürü ga
jema Judéugü rü Piratuxũ̃ nangãxũ̃gü,
rü nhanagürügü: —Notürü pema i
Romacũ̱ã̱xgü rü marü toxna penachu̱xu
na texéxũ̃ tima̱xgüxũ̃ tümaãrü
chixexũ̃ca̱x —nhanagürügü. 32Rü
jemaãcü ningu ga jema ore ga
Ngechuchu ũ̃paacü nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
nhuxãcü tá na najuxũ̃. 33Rü Piratu rü
wenaxãrü napatagu naxücu, rü
Ngechuchuca̱x nangema. Rü nüxna
naca, rü nhanagürü: —¿Cuma jiĩxũ̃ i
Judéugüarü Ã̱ẽxgacü cuiĩxũ̃?
—nhanagürü. 34Rü Ngechuchu
nhanagürü nüxũ̃: —¿Cuechamatama i
nagu curüxĩnüxũ̃ na ngẽmaãcü choxna
cuca̱xũ̃, rü e̱xna togü marü cumaã nüxũ̃
nixu na ngẽmaãcü choxna cuca̱xũ̃ca̱x?
—nhanagürü. 35Rü Piratu Ngechuchuxũ̃
nangãxũ̃, rü nhanagürü: —¿E̱xna cuma
nagu curüxĩnügu rü Judéu chiĩxũ̃? Rü
ngẽma cuchiũ̃ãnecũ̱ã̱xgü rü paigüarü
ã̱ẽxgacügütama nixĩ i chauxũ̃tawa cuxũ̃
gagüxũ̃. ¿E̱xna t̲acü rü chixexũ̃ cuxü?
—nhanagürü. 36Rü jexguma ga
Ngechuchu rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Chama rü tama nhama i
naãnewa ã̱ẽxgacü chixĩ. Rü ngẽxguma
nhama i naãnewa ã̱ẽxgacü chixĩgu, rü
chorü duũ̃xũ̃gü rü chi Judéugüarü
ã̱ẽxgacügümaã nügü nadai rü tau chima
choxũ̃ nijauxgü i ngẽxguma. Notürü
tama nhama i naãnewa ã̱ẽxgacü chixĩ
—nhanagürü. 37Rü jexguma ga Piratu
rü nhanagürü nüxũ̃: —¿E̱xna to i
nachiũ̃ãneãrü ã̱ẽxgacü cuixĩ i cumax?
—nhanagürü. Rü Ngechuchu nanangãxũ̃
rü nhanagürü: —Cumatama marü nüxũ̃
cuixu na ã̱ẽxgacü chiĩxũ̃. Rü jemaca̱x ga
chama rü chabu rü nhama ga naãnewa
chaxũ na duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
chajarüxuxũ̃ca̱x i ore i aixcuma ixĩxũ̃.
Rü guxãma ja texé ja nüxũ̃ cuáxchaũ̃xẽ i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃, rü choxũ̃́
itarüxĩnüẽ i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃
—nhanagürü. 38Rü Piratu rü nhanagürü
nüxũ̃: —¿T̲acü nixĩ i ngẽma ore i
aixcuma ixĩxũ̃? —nhanagürü.

Ngechuchumaã nanaxuegu na jama̱xgüãxũ̃

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Rü jemaãcü Ngechuchuna
nacaxguwena ga Piratu, rü wenaxãrü
Judéugümaã najarüdexa. Rü nhanagürü
nüxũ̃: —Taxuũ̃ma i chixexũ̃xũ̃ nawa
chadau i nhaã jatü. ¿Rü tü̱xcüũ̃ chi
inapocuxũ̃? 39—Notürü guxũ̃guma ega
Üpetüchigaarü petawa nanguxgu, rü

pecüma nixĩ na choxna naxcax na
peçaxũ na íchananguxuchixẽẽxũcax i
wüxi i duũxũ i pocuxũ. ¿Rü
penaxwaxexũ na pexcax
íchananguxuchixẽẽxũ i nhaã perü
ãẽxgacü, Pa Judéugüx? —nhanagürü.
40Rü jexguma ga guxũma ga jema
duũxũgü, rü tagaãcü aita naxüe, rü
nhanagürügü: —Tama tanaxwaxe na
cujangéxũ i ngẽma jatü. Rü Barabá waxi
nixĩ i tanaxwaxexũ na cujangéxũ
—nhanagürügü. Rü jema Barabá rü
wüxi ga máẽtaxũ nixĩ.

19 1Rü jexguma ga Piratu rü
churaragüxũ namu na
Ngechuchuxũ naçuaixgüxũcax. 2Rü
jema churaragü rü chuchuxũwa
nanaxügü ga wüxi ga ngaxcueruũ rü
nhuxmachi naẽruwa najangaxcuchigü.
Rü wüxi ga máxũ ga naxchiru ga
dauxcharaxũgu najacuxẽẽgü. 3Rü
nhuxmachi naxcax naxĩ, rü nüxũ
nacugüeãcüma nhanagürügü nüxũ:
—¡Namaxũ, Pa Judéugüarü Ãẽxgacüx!
—nhanagürügü. Rü nanapechametügü.
4Rü Piratu rü wenaxãrü düxétüwa naxũ,
rü Judéugüxũ nhanagürü: —¡Dücax!
nhuxma tá nuã pepexewa chanaga na
nüxũ pecuáxũcax na taxuũma i
chixexũxũ nawa chadauxũ
—nhanagürü. 5Rü düxétüwa naxũ ga
Ngechuchu. Rü namaã nangaxcueru ga
jema ngaxcueruũ ga chuchuxũnaxcax.
Rü nagu nicux ga jema máxũ ga
naxchiru ga dauxcharaxũ. Rü jexguma
ga Piratu rü Judéugüxũ nhanagürü:
—Daa nixĩ ja jima jatü —nhanagürü.
6Notürü jexguma Ngechuchuxũ
nadaugügu ga paigüarü ãẽxgacügü rü
purichíagü, rü inanaxügüe ga aita na
naxüexũ. Rü nhanagürügü:
—¡Curuchawa japota! ¡Curuchawa
japota! —nhanagürügü. Rü Piratu rü
nhanagürü nüxũ: —¡Ẽcü, pejaga rü
pematama curuchawa pejapota! Erü
chama rü taxuũma i chixexũxũ nawa
chadau —nhanagürü ga Piratu. 7Notürü
ga jema Judéugü rü Piratuxũ
nangãxũgü, rü nhanagürügü: —Toma
toxũ nangẽxma i wüxi i torü mu. Rü
ngẽma torü mu toxũ nüxũ nacuaxẽẽ na
namexũ na najuxũ i nhaã jatü, jerü
nüma rü nüxũ nixu ga Tupana Nane na
jiĩxũ —nhanagürügü. 8Rü jexguma
jemaxũ naxĩnügu ga Piratu, rü
jexeraãcü namuũ. 9Rü wena
Ngechuchumaã napatagu naxücu. Rü
jéma Ngechuchuna najaca, rü
nhanagürü: —¿Ngextácũã̃x cuixĩ i
cumax? —nhanagürü. Notürü ga
Ngechuchu rü tama nanangãxũ. 10Rü
jexguma ga Piratu rü Ngechuchuxũ
nhanagürü: —¿Exna ngẽma tãũxũtáma
choxũ cungãxũ? ¿Tau exna i nüxũ
cucuáxũ na chaxmexwa cungẽxmaxũ na
curuchawa cuxũ chipotaxũ rü exna cuxũ
na íchanguxuchixẽẽxũcax?
—nhanagürü. 11Rü Ngechuchu
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Tau chima
cuxmexwa changẽxma, ega tama
Tupana naxwaxegu. Rü ngẽmacax nixĩ i
ngẽma duũxũgü i cuxna choxũ mugüxũ
rü curü jexera poraãcü napecaduãxgü
—nhanagürü. 12Rü jemawena rü Piratu
nagu narüxĩnü ga nhuxãcü
Ngechuchuxũ na ínanguxuchixẽẽẽ́gaxũ.
Notürü jema Judéugü rü poraãcü aita
naxüe, rü nhanagürügü: —Ngẽxguma tá
ícunanguxuchixẽẽxgu rü tama curü
ãẽxgacü ja tacü ja Romacũã̃x ja

Chécharuxũ̃ cungechaũ̃. Erü ngexerṹxe ja ãẽxgacü ja tacüxũ̃ tügü ingucuchixẽẽ́xẽ, rü Romacũ̃ã̱x ja ãẽxgacü ja tacü ja Chécharuarü uwanü tixĩ —nhanagürügü. [13]Rü jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga Piratu, rü churaragüxũ̃ namu ga Ngechuchuxũ̃ düxétüwa na nagagüxũ̃ca̱x. Rü nawa najarüto ga wüxi ga tochicaũ̃ ga taxũ̃ ga nutagünaxca̱x ga togawa rü Gabatagu ãẽ́gaxũ̃. Rü jema nachicawa nixĩ ga pocuexũ̃ ga duũ̃xũ̃güna naca̱xũ̃ ga ãẽxgacü. [14]Rü wüxi ga ngunexũ̃ nataxu ga Ü̃petüchigaarü petawa na nanguxũ̃ ga jexguma, rü marü tocuchiwa nangu. Rü Piratu rü Judéugüxũ̃ nhanagürü: —¡Daa nixĩ ja jima perü ãẽxgacü! nhanagürü. [15]Notürü ga nümagü rü aita naxüe, rü nhanagürügü: —Tanaxwa̱xe na najuxũ̃. Rü ¡curuchawa japota! —nhanagürügü. Rü Piratu nüxna naca rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Nhuxãcü i chama rü ichanamu na curuchawa japotagüãxũ̃ca̱x ja perü ãẽxgacü? —nhanagürü. Notürü ga paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ̃ nangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Jima ãẽxgacü ja tacü ja Chécharu ja Romawa ngẽxmacü rü jima nixĩ ja torü ãẽxgacü, rü nataxuma i to —nhanagürügü. [16]Rü jexguma ga Piratu rü jema Judéugüna Ngechuchuxũ̃ namu na curuchawa japotagüãxũ̃ca̱x. Rü nümagü rü najagagü.

Curuchawa Ngechuchuxũ̃ nipotagü
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

[17]Rü ínaxũxũ̃ ga Ngechuchu, rü norü curucha ngĩxũ̃ ininge. Rü jéma nanagagü nawa ga wüxi ga nachica ga Duũ̃xẽẽruchina̱xãgu ãẽ́gaxũ̃. Rü jema rü Górguta nixĩ ga naẽ́ga ga togawa. [18]Rü jéma curuchawa Ngechuchuxũ̃ najarüpotagü. Rü Ngechuchurüũ̃ curuchawa najapotagü ga taxre ga to ga jatügü, rü wüxi ga norü tügünecüwawa rü to ga norü t̰oxwecüwawa. [19]Rü Piratu rü churaragüxũ̃ namu na Ngechuchuarü curuchatape̱xewa na japocuchigüãxũ̃ca̱x ga wüxi ga mürapewaxacü ga ãẽ́gatachinüxũ̃ ga nhaxũ̃:

"Ngechuchu ja Nacharétucũ̃ã̱x ja Judéugüarü Ãẽxgacü", nhaxũ̃. [20]Rü muxũ̃ma ga jema Judéugü nüxũ̃ nadaumatü ga jema namatü ga mürapewaxacügu üxũ̃. Jerü jema nachica ga Ngechuchuxũ̃ curuchawa íjanapotagüxũ̃wa, rü ĩãneãrü ngaicamana nixĩ. Rü tamaẽxpü̱x ga nagawa naxümatü ga jema naẽ́ga ga jema mürapewawa. Rü togawa rü Grégugügawa rü Romacũ̃ã̱xgügawa naxümatü. [21]Rü jemaca̱x ga jema Judéugüarü paigüarü ãẽxgacügü rü Piratuxũ̃ nhanagürügü: —Toma rü tama tanaxwa̱xe i cunaxümatü i "Judéugüarü Ãẽxgacü", nhaxũ̃. Rü narümemaẽ nixĩ i cunaxümatü rü nhacurügü:

"Nügü ixucü na Judéugüarü Ãẽxgacü jiĩxũ̃", nhacurügü. [22]Notürü Piratu nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —Ngẽma chaxümatüxũ̃ rü marü ngẽxma naxümatü —nhanagürü. [23]Rü curuchawa marü Ngechuchuxũ̃ japotagüguwena ga churaragü, rü nanade ga Ngechuchuchiru. Rü jema ãgümücü ga churaragü rü nügümaã najatoje ga naxchiru. Rü nanajauxgü ta ga norü dejuxũ̃chiru ga máxũ̃. Notürü

taxuwama narüngaı̱xte, jerü woetama
jemaãcü naxü. 24Rü jemaca̱x ga jema
churaragü rü nügümaã nhanagürügü:
—¡Tãũxũ̃táma nagu tagaugüe! Rü
narümemaẽ nixĩ i naxca̱x tá
naxĩnüca̱xwẽxegü rü ngĩxũ̃ tanhanagügü
i wüxi i dĩẽru na ngẽmawa nüxũ̃
icua̱xgüxũ̃ca̱x na texéarü tá na jiĩxũ̃
—nhanagürügü. Rü jemaãcü ningu ga
Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:

> “Nügümaã najatoje i chauxchiru, rü
> naxca̱x ngĩxũ̃ tananhanagügü i
> wüxi i dĩẽru”,

nhaxũ̃. Rü aixcuma jemaãcü nixĩ ga
naxügüãxũ̃ ga churaragü. 25Rü
Ngechuchuarü curuchapünewa ijexma
ga naẽ ga María, rü ngĩẽja̱x, rü María ga
Cropa naxma̱x, rü María ga
Magadácũ̃ã̱x. 26Rü jexguma Ngechuchu
naẽxũ̃ da̱xgu ga jexma chauxũ̃tagu na
nachixũ̃, rü nhanagürü ngĩxũ̃: —Pa
Mamax, jima nixĩ ja cune, —nhanagürü.
27Rü jemawena, rü nhanagürü choxũ̃:
—Ngẽma ı̨jixĩ i cue —nhanagürü. Rü
jexgumamama rü chapatawa ngĩxũ̃
chajaxu. Rü chauxũ̃tawa ijexmaẽcha.

Naju ga Ngechuchu

28Rü Ngechuchu nüxũ̃ nacua̱x ga
marü na janguxũ̃ ga guxũ̃ma ga norü
puracü ga nhama ga naãnewa. Rü jema
Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃ na
janguxẽẽxũ̃ca̱x, rü nhanagürü:
—Chı̱tawa —nhanagürü. 29Rü jéma
ijexma ga wüxi ga tũ̃xũ̃xãcü ga wĩũ ga
marü üxchiücümaã ããcuxcü. Rü wüxi ga
tüa̱xmü guma wĩũmaã niwaixẽẽgü, rü
wüxi ga dexnemena̱xãwa najana̱ı̱̃x. Rü
jemamaã na̱ã̱xgu nanawẽxgü. 30Rü
Ngechuchu najaxaxü ga guma wĩũ ga
üxchiücü rü nhanagürü: —Marü ningu i
guxũ̃ma i chorü puracü —nhanagürü.
Rü nhu̱xmachi inajarümaxãchieru, rü
naju.

Wüxi ga churara rü wocaxemaã Ngechuchuxũ̃ nacanapacütüxũ̃

31Notürü ga jema Judéugüarü
ãẽ̱xgacügü rü tama nanaxwa̱xegü ga
curuchagüwa na najexmagüxũ̃ ga jema
naxũ̃negü. Jerü moxũ̃ãcü rü
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ nixĩ. Rü jema
Judéugüca̱x rü jema nixĩ ga guxũ̃ ga
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ãrü jexera ga
üünexũ̃, jerü norü peta ga
Üpetüchigaarü ügü nixĩ. Rü jemaca̱x
Piratuna naxca̱x nacagü na churaragü
jéma namugüxũ̃ca̱x na
japojeparagüãxũ̃ca̱x na paxa najuexũ̃ca̱x
ga jema curuchawa ipotagüxũ̃, rü paxa
na nadeãxũ̃ca̱x ga curuchawa naxũ̃pa ga
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃. 32Rü jéma naxĩ
ga churaragü rü inanapoeparagü ga
jema taxre ga jatügü ga Ngechuchumaã
jéma curuchawa ipotagüxũ̃. 33Rü
Ngechuchuca̱x naxĩ ga churaragü,
notürü nüxũ̃ nadaugü ga marü na
najuxũ̃. Rü jemaca̱x tama
najapojeparagü. 34Notürü wüxi ga
churara rü Ngechuchuxũ̃
nacanapacütüxũ̃. Rü jexgumatama
ínaja̱xüchi ga nagü rü dexá. 35Rü chama
i Juáũ rü nüxũ̃ chadau i guxũ̃ma ga
nhaã pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü aixcuma
nixĩ i nhaã chorü ore. Rü chamatama
nüxũ̃ chacua̱x i aixcuma na jiĩxũ̃, rü
pemaã nüxũ̃ chixu na pema rü ta
pejaxõgüxũ̃ca̱x. 36Rü jema nangupetü
na janguxũ̃ca̱x i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:

“Rü taxúnetáma ja naxchinạxã
nipojegü”,
nhaxü̃. [37]Rü toxnamana i Tupanaãrü ore
i ümatüxü̃wa rü nhanagürü:
“Tá nüxü̃ narüdaunü ja jima
nacanapacütüxü̃güãcü”,
nhanagürü.

Ngechuchuxü̃ inatạxgü
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47;
Lc 23.50-56)

[38]Rü najexma ga wüxi ga jatü ga
Arimatéacü̃ã̱x ga Juchegu ãẽgacü. Rü
nüma rü ta Ngechuchuaxü̃ najaxõ,
notürü cúãcü najaxõ jerü natanüxü̃ ga
Judéugüarü ãẽxgacügüxü̃ namuü̃. Rü
guma nixĩ ga Piratuna jạçacü na
najauxãxüc̃ạx ga Ngechuchuxü̃ne. Rü
Piratu rü: —Ngü̃, —nhanagürü. Rü
jexguma ga Juche rü jéma naxũ ga
curuchawa íjapotaxü̃wa, rü curuchawa
najajaxu ga naxü̃ne ga Ngechuchu. [39]Rü
jéma nangu ga Nicudému ga ũ̃paacü
chütacü Ngechuchuxü̃tagu naxũãnecü.
Rü jéma nanange ga 30 quiru naguxü̃ ga
pumara ga paacaxüchixü̃ na
Ngechuchuxü̃ namaã
nachaxünegüxü̃cạx. [40]Rü jemaãcü ga
Juche rü Nicudému rü curuchawa
nanajauxgü ga naxü̃ne ga Ngechuchu.
Rü naxchiru ga marü
pumaracharaxü̃maã najanáĩxpüxü̃gü.
Jerü jema nixĩ ga tocüma ga toma ga
Judéugü ga jexguma wüxi ga jueta tüxü̃
itatạxgügu. [41]Rü jema nachica ga
Ngechuchu curuchawa íipotaxü̃wa
najexma ga wüxi ga nanetünecü. Rü
jema nanetünecüwa najexma ga wüxi
ga naxmaxü̃ ga jexwacaxü̃xü̃ ga taguma
texéxü̃ nagu natạxgüxü̃. [42]Rü jema
naxmaxü̃gu najaxücuchigü ga
Ngechuchuxü̃ne jerü nangaicama, rü
paxa tá ningune ga ngü̃xchigaarü
ngunexü̃cạx.

Ínarüda ga Ngechuchu
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 [1]Rü jüxüarü pạxmamaxü̃chi ga
taũta meã jangóonegu, rü
María ga Magadácü̃ã̱x rü Ngechuchuxü̃
íjaxücuchigüxü̃wa ixũ. Rü nüxü̃ idau ga
guma nuta ga Ngechuchumaxü̃ namaã
rüngũxtaũcü, rü marü na ínaxügachixü̃.
[2]Rü jexgumatama iinhaãchi, rü jema
chama rü Chimáũ ga Pedrumaã
ítajexmagüxü̃wa inha. Rü ngĩgürügü
toxü̃: —Rü marü nanajauxgü ja Cori ja
Ngechuchu i naxmaxü̃wa. Rü tama nüxü̃
tacuạx na ngexta na naxügüãxü̃
—ngĩgürügü. [3]Rü jexguma ga chama rü
Pedru rü Ngechuchuxü̃
íjaxücuchigüxü̃wa taxĩ. [4]Rü wüxigu
itaxü̃ãchi ga tomax, notürü ga chama rü
poraãcü Pedruarü jexera ichanhaãchi.
Rü chaxira Ngechuchuxü̃
íjaxücuchixü̃wa changu. [5]Rü
ichajarümaxãchi na nagu
chidacuchixü̃cạx. Rü nüxü̃ chadau ga
naxchiru ga namaã janáĩxpüxü̃güãxü̃ ga
jexma na naxüxü̃. Notürü tama
aixepegu chaxücu. [6]Rü chaweama
ínangu ga Chimáũ ga Pedru. Rü nüma
rü jema naxmaxü̃gu naxücu. Rü nüma
rü ta nüxü̃ nadau ga jema naxchiru ga
namaã janáĩxpüxü̃chiréxü̃. [7]Rü nüxü̃
nadau ta ga naxchiru ga namaã
janạĩxẽrugüãxü̃ ga meãma dixcumüxü̃
ga noxrüguma üxü̃. Rü tama wüxigu
namaã nanu ga jema naxchiru ga namaã
janáĩxpüxü̃güãxü̃. [8]Rü jexguma ga

chama ga chaxiraxüchi jéma na
changuxũ, rü chama rü ta chixücu. Rü
nüxũ chadau ga guxũma, rü chajaxõ ga
Ngechuchu rü marü wena na namaxũxũ.
9Jerü noxri rü tama nüxũ tacuax̲güéga
ga jema Tupanaãrü ore ga ümatüxũ ga
nhaxũ:
"Cristu rü tá wena namaxũ",
nhaxũ. 10Rü jexguma ga toma rü
tochiũcax̲ tawoegu.

Ngechuchu rü ngĩxcax̲ nangox̲ ga María ga Magadácũãx
(Mt 16.9-11)

11Notürü ga María rü jexma irüxãũx
naxũtagu ga Ngechuchumaxũ. Rü jéma
ixaxu. Rü naxauxãcüma ijarüm̲axãchi,
rü nagu ijadacuchi ga naxmaxũ. 12Rü
nüxũ idau ga taxre ga dauxũcũãx ga
Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga
icómüchiruxũ. Rü Ngechuchuxũne
ixüchiréxũwa narütogü, rü wüxi ga
Ngechuchueru ixüxũwaama rü to ga
nacütawaama. 13Rü jema dauxũcũãx ga
duũxũgü rü ngĩxna nacagüe, rü
nhanagürügü: —Pa Ngecüx, ¿t̲acücax̲
cuxaxu? —nhanagürügü. Rü ngĩma rü
inangãxũ, rü ngĩgürügü: —Chaxaxu erü
najangegü i naxũne ja chorü Cori, rü
tama nüxũ chacuax̲ na ngexta
naxügüãxũ —ngĩgürügü. 14Rü
jexgumatama jema ngĩxgu, rü
ngĩgüweama idau. Rü nüxũ idau ga
Ngechuchu ga ngĩxũtawa na najexmaxũ.
Notürü tama nüxũ icuax̲ ga Ngechuchu
na jĩĩxũ ga guma. 15Rü jexguma ga
Ngechuchu rü ngĩxna naca, rü
nhanagürü: —Pa Ngecüx, ¿t̲acücax̲
cuxaxu? ¿Rü texécax̲ nixĩ i cudauxũ?
—nhanagürü. Rü ngĩma nüxũ nacuax̲gu
rü jema nixĩ ga jema nanetünecüarü
daruũ. Rü jemacax̲ ngĩgürügü nüxũ:
—Pa Corix, ega cuma cujangexgu i
naxũne ja Ngechuchu, rü ¡chamaã nüxũ
ixu na ngexta na cunaxüxũ na chama
chajajaxuxũcax̲! —ngĩgürügü. 16Rü
jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
ngĩxũ: —Pa Maríax —nhanagürü. Rü
ngĩma rü naxcax̲ idaueguãchi, rü
togawa ngĩgürügü nüxũ: —Pa Rabonix
—ngĩgürügü. Rü ngẽma rü "Pa
Ngúexẽẽruũx", nhaxũchiga nixĩ. 17Rü
Ngechuchu rü nhanagürü ngĩxũ: —¡Tãũ
i choxũ cuingõgüxũ, erü taũta
Chaunatüxũtawa chaxũ! ¡Notürü ngẽma
chaueneẽgütanüwa naxũ rü namaã nüxũ
jarüxu na chama rü tá Chaunatü ja
chorü Tupana ja Penatü ja perü
Tupanaxũtawa chaxũxũ! —nhanagürü.
18Rü jexguma ga María ga Magadácũãx
rü tomaã nüxũ ijarüxu ga marü nüxũ na
nadauxũ ga Cori ga Ngechuchu. Rü
nhu̲xmachi tomaã nüxũ ijaxu ga jema
ore ga Ngechuchu ngĩmaã nüxũ ixuxũ.

Norü ngúexũgücax̲ nangox̲ ga Ngechuchu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19Rü jema jüxüarü ngunexũãrü
chütacü, rü tangutaque̲xegü ga toma ga
Ngechuchuarü ngúexũgü. Rü togü
tarüwãtaũgü, jerü jema Judéugüarü
ãẽxgacügüxũ tamuũẽ. Rü Ngechuchu rü
ngürüãchi jéma nangox̲, rü torü
ngãxũtanügu nachi. Rü toxũ narümoxẽ,
rü nhanagürü: —¡Petaãẽgü!
—nhanagürü. 20Rü jema nhaxguwena
rü toxũ nügü nawémex̲, rü nügü
inawépacütüxũ. Rü tomagü ga norü

ngúexũ̃gü rü tataãẽgü, jerü nüxũ̃
tadaugü ga guma torü Cori. [21]Rü
jexguma rü wenaxãrü nhanagürü toxũ̃:
—¡Petaãẽgü! Rü jema Chaunatü núma
choxũ̃ na muxũ̃rüũ̃ tátama nixĩ i pexũ̃
chamuxũ̃ i chamax —nhanagürü. [22]Rü
jexguma rü toétü “cue” nhanagürü ga
Ngechuchu. Rü nhu̱xmachi nhanagürü
toxũ̃: —¡Penajauxgü i Tupanaãẽ i
Üünexũ̃! [23]Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
rüxoegu i norü pecadugü, rü pema rü
pexṹ nangẽxma i pora na namaã nüxũ̃
peixuxũ̃ na Tupana marü nüxṹ nüxũ̃
nangechaũ̃xũ̃ i norü pecadugü. Notürü
ngẽxguma duũ̃xũ̃gü tama nüxũ̃ rüxoegu
i norü pecadugü, rü pema rü pexṹ
nangẽxma i pora na namaã nüxũ̃
peixuxũ̃ na marü ngẽma norü
pecadugüwatama nangẽxmagüxũ̃
—nhanagürü ga Ngechuchu.

Tumé nüxũ̃ nadau ga Cori ga wena maxũ̃cü

[24]Notürü totanüxũ̃ ga Tumé ga
Wüxigu Buexũ̃maã taxugüxũ̃, rü tama
totanüwa najexma ga jexguma
Ngechuchu toxca̱x ngo̱xgu. [25]Rü
jixcama ga toma rü Tumémaã nüxũ̃
tixugüe, rü nhatarügügü: —Marü nüxũ̃
tadau ja tórü Cori ja Ngechuchu
—nhatarügügü. Notürü ga Tumé rü
toxũ̃ nangãxũ̃ rü nhanagürü:
—Ngẽxguma tama nüxũ̃ chada̱xgu i
norü itapuamaxũ̃ i naxme̱xwa rü tama
nüxũ̃ chingõgügu i ngẽma itapuamaxũ̃
rü ngẽma norü canapacütüxũ̃, rü
tãũxũ̃táma chajaxõ i ngẽma ore i
chamaã nüxũ̃ peixuxũ̃ —nhanagürü.
[26]Rü 8 ga ngunexũ̃guwena rü wenaxãrü
tangutaque̱xegü ga toma ga wüxi ga
ĩpatawa. Rü totanüwa najexma ga Tumé
ga jexguma. Rü woo ga na nawãxtaxũ̃
ga ĩã̱x, rü ngürüãchi jéma nango̱x ga
Ngechuchu, rü torü ngãxũ̃tanügu nachi.
Rü toxũ̃ narümoxẽ, rü nhanagürü:
—¡Petaãẽgü! —nhanagürü. [27]Rü
jexguma Tuméxũ̃ nhanagürü ga
Ngechuchu: —¡Nüxũ̃ ingõgü i nhaã
chorü itapuamaxũ̃ i cha̱xme̱xwa
ngẽxmaxũ̃, rü nüxũ̃ nadau ja daa
cha̱xme̱x! ¡Rü nuxa chorü
canapacütüxũ̃gu ingõgü! ¡Rü nüxũ̃ rüxo
na tama cujaxõxũ̃! ¡Rü meãma jaxõ i
nhu̱xmax! —nhanagürü. [28]Rü jexguma
ga Tumé rü Ngechuchuxũ̃ nangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Pa Chorü Corix, cuma
nixĩ i chorü Tupana cuiĩxũ̃
—nhanagürü. [29]Rü Ngechuchu rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pa Tuméx, cuma
cujaxõ i nhu̱xma erü choxũ̃ cudau.
Notürü tataãẽgü ja jíxema tama choxũ̃
daugüãcüma jaxõgüxe —nhanagürü.

Ṯacüca̱x naxümatü i nhaã popera

[30]Rü Ngechuchu rü tope̱xewa nanaxü
ga muxũ̃ma ga to ga mexũ̃gü ga
cua̱xruũ̃gü i tama nhaã poperagu
ümatüxũ̃. [31]Notürü guxũ̃ma i nhaã
poperagu ümatüxũ̃, rü naxümatü na
pejaxõgüxũ̃ca̱x na Ngechuchu rü Cristu
ja Tupana Nane na jiĩxũ̃. Rü ngẽxguma
nüxṹ pejaxõgügu rü tá pexṹ nangẽxma i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

Ngechuchu rü 7 ga norü ngúexũ̃güca̱x nango̱x

21 [1]Rü jemawena ga Ngechuchu rü
wenaxãrü toxca̱x nango̱x
naxtaxa ga Gariréaanacüwa. Rü Tibéria
nixĩ ga to ga naẽ́ga. Rü nhaãcü nixĩ ga

toxca̱x nangóxũ̃. [2]Rü wüxiwa tajexmagü
ga chama rü Tiagu ga Zebedeu nanegü rü
Chimáũ ga Pedru, rü Tumé ga Wüxigu
Buexũ̃maã taxugüxũ̃, rü Natanaẽũ ga
Gariréaanegune ga ĩãne ga Canácü̱ã̱x, rü
to ga taxre ga tomücügü ga
Ngechuchuarü ngúexũ̃gü. [3]Rü Chimáũ ga
Pedru rü nhanagürü toxũ̃: —Tá
chajapüchae —nhanagürü. Rü jexguma ga
toma rü tanangãxũ̃gü, rü nhatarügügü
nüxũ̃: —Toma rü tá ta cuwe tarüxĩ
—nhatarügügü. Rü jéma taxĩ, rü wüxi ga
nguegu tichoũ̃. Notürü jema chütaxũ̃gu rü
taxuũ̃ma ga choxni tijauxgü. [4]Rü jexguma
noxri jangóonegu rü Ngechuchu toxca̱x
nango̱x ga naxtaxaanacüwa. Notürü ga
toma rü tama nüxũ̃ tacua̱xgü ga
Ngechuchu na jiĩxũ̃. [5]Rü jexguma ga
Ngechuchu rü toxna naca, rü nhanagürü
toxũ̃: —Pa Ngextü̱xücügüx, ¿e̱xna
taxuũ̃ma i choxni pejauxgü?
—nhanagürü. Rü toma rü tanangãxũ̃gü rü
nhatarügügü: —Taxuũ̃ma —nhatarügügü.
[6]Rü jexguma ga Ngechuchu rü nhanagürü
toxũ̃: —¡Peweũ̃ãrü tügünecüwawaama
penatáe i perü pücha! rü tá ípenajauxũ̃ i
choxni —nhanagürü. Rü jémaãma
tanatáegü ga torü pücha, rü taxucürüwa
ítanatúãchigü, jerü muxũchixũ̃ ga choxni
tijauxgü. [7]Rü jexguma ga chama rü
Pedruxũ̃ nhacharügü: —Jima nixĩ ja Cori
ja Ngechuchu —nhacharügü. Rü jexguma
jemaxũ̃ naxĩnügu ga Pedru ga guma na
jiĩxũ̃ ga Cori, rü nicu̱xcuchi ga naxchiru
jerü noxri rü ínacu̱xuchichire̱x. Rü
natüchiüwa najuxu, rü naxãnacüwa
naxca̱x nawẽxẽ. [8]Rü toma ga natanüxũ̃ rü
nguemaãtama naxãnacüwa taxãgü. Rü
jéma tanatúgü ga jema pücha ga
choxnimaã ããcuxũ̃ jerü 100
metruxicatama nataxu ga na naxãnacüwa
na tangugüxũ̃. [9]Rü jexguma nguewa
ítachoũ̃gu rü jéma nüxũ̃ tadau ga wüxi ga
üxü, rü naxẽtügu naxü ga wüxi ga choxni.
Rü jéma najexma ta ga wüxi ga põũ. [10]Rü
Ngechuchu rü nhanagürü toxũ̃: —¡Nuãta
penge i nhuxre i ngẽma choxni i
ípejauxũ̃xũ̃! —nhanagürü. [11]Rü Chimáũ
ga Pedru rü nguegu nixüe. Rü jema
püchamaã naxnücügu
ínanatúãchametütaũ̃ ga choxni ga
ínajauxũ̃xũ̃. Rü 153 ga choxni ga itaxũ̃
najexma nawa ga jema pücha. Rü woo ga
na namuxũchixũ̃, rü tama narügáu ga
pücha. [12]Rü jexguma ga Ngechuchu rü
nhanagürü toxũ̃: —¡Nuã pexĩ rü
pejachibüe! —nhanagürü. Rü taxúema ga
toma rü nüxna tacaxchaũ̃ na texé jiĩxũ̃ ga
nümax, jerü marü nüxũ̃ tacua̱xgü ga
guma na jiĩxũ̃ ga Cori ga Ngechuchu. [13]Rü
jexguma ga Ngechuchu rü jéma toxũ̃tawa
naxũ. Rü nanajaxu ga põũ rü wüxichigü
toxna nanaxã. Rü jexgumarüũ̃ ta ga
choxni rü toxna nanaxã. [14]Rü jema nixĩ ga
norü tamaẽxpü̱xcüna ga toxca̱x na
nangóxũ̃ ga Ngechuchu ga juwa
ínadaxguwena.

Ngechuchu rü Pedrumaã nidexa

[15]Rü jexguma chibüewa tingugüguwena
rü Ngechuchu rü Chimáũ ga Pedruna
naca, rü nhanagürü: —Pa Chimáũ Pa Juãũ
Nanex, ¿aixcuma choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i
nhaã cumücügüxũ̃ na cungechaũ̃xũ̃ãrü
jexera? —nhanagürü. Rü Pedru
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Ngũ̃, Pa
Corix, cuma nüxũ̃ cucua̱x na cuxũ̃
changechaũ̃xũ̃ —nhanagürü. Rü
Ngechuchu rü nhanagürü nüxũ̃:
—¡Nachibüexẽẽ i chorü duũ̃xũ̃gü!

—nhanagürü. [16]Rü wenaxãrü Pedruna naca, rü nhanagürü: —Pa Chimáü Pa Juáü Nanex, ¿aixcuma i choxü̃ cungechaü̃xü̃? —nhanagürü. Rü Pedru nanangãxü̃, rü nhanagürü: —Ngü̃, Pa Corix, cuma nüxü̃ cucua̱x na cuxü̃ changechaü̃xü̃ —nhanagürü. Rü Ngechuchu rü nhanagürü nüxü̃: —Ẽcü, ¡nüxna nadau i chorü duü̃xü̃gü! —nhanagürü. [17]Rü norü tamã̱xpü̱xcüna wenama Pedruna naca, rü nhanagürü: —Pa Chimáü Pa Juáü Nanex, ¿aixcumaxü̃chi jiĩxü̃ i choxü̃ cungechaü̃xü̃? —nhanagürü. Rü jexguma ga Pedru rü düxwa nangechaü̃, jerü norü tamã̱xpü̱xcüna Ngechuchu nüxna naca ngoxi aixcuma nüxü̃ nangechaü̃. Rü nhanagürü ga Pedru: —Pa Corix, cuma nüxü̃ cucua̱x i guxü̃ma. Rü cuma nüxü̃ cucua̱x na aixcumaxü̃chi cuxü̃ na changechaü̃xü̃ —nhanagürü. Rü Ngechuchu nhanagürü nüxü̃: —Ẽcü ¡nachibüexẽẽ i chorü duü̃xü̃gü! [18]—Rü aixcuma cumaã nüxü̃ chixu rü jexguma cungextü̱xügu rü cugü cuicu̱xcuchi ga na ngextá cuma ícunaxwa̱xexü̃wa cuxũxü̃ca̱x. Notürü ngẽxguma jaguã̱x cuixĩgu rü tá cuixuuchichacüü na togue cuxü̃ icu̱xcuchixü̃ca̱x. Rü ngẽma tama cuma ícunaxwa̱xexü̃wa tá cuxü̃ nagagü —nhanagürü. [19]Rü Ngechuchu rü jema nhanagürü na nüxü̃ nüxü̃ nacua̱xẽẽxü̃ca̱x ga nhuxãcü tá na najuxü̃ ga Pedru na jemaãcü Tupanaxü̃ nataxẽẽxü̃ca̱x. Rü jemawena ga Ngechuchu rü nhanagürü nüxü̃: —¡Chawe rüxũ! —nhanagürü.

Jema ngúexü̃ ga Ngechuchu poraãcü nüxü̃ ngechaü̃xü̃chiga

[20]Rü jexguma nügüweama nada̱xgu ga Pedru rü choxü̃ nadau ga naweama na ne chaxũxü̃. Rü chamachire̱x nixĩ ga chibüwa Ngechuchuxü̃tawaxü̃chi charütoxü̃ rü nüxna chaca̱xü̃ rü nhachaxü̃:

"Pa Corix, ¿texé tá tixĩ ja jíxema bexma cúãcü cuxü̃ íxuaxü̃xẽ?" nhachaxü̃. [21]Rü jexguma Pedru choxü̃ da̱xgu rü Ngechuchuna naca, rü nhanagürü: —Pa Corix, ¿nhaã Juáü rü ta̱cü tá nüxü̃ üpetüxü̃? —nhanagürü. [22]Rü Ngechuchu nanangãxü̃, rü nhanagürü nüxü̃: —Ngẽxguma chama chanaxwa̱xegu rü chanamaxẽẽ nhu̱xmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxuü̃ca̱xma nüxü̃ cucuáxchaü̃ i ngẽma. Rü ¡chawe rüxũ! —nhanagürü. [23]Rü jexguma guxema chautanüxü̃ ga ngúexü̃gü nüxü̃ ĩnüẽgu ga jema chauchiga, rü tügümaã naxca̱x tidexagü, rü nhatarügügü: —Rü tãũxü̃táma naju i Juáü —nhatarügügü. Notürü Ngechuchu rü tama nüxü̃ nixu ga tãũxü̃táma na chajuxü̃. Notürü nhanagürümare:

"Ngẽxguma chama chanaxwa̱xegu rü chanamaxẽẽ nhu̱xmatáta wena núma chaxũ, rü cuma rü taxuü̃ca̱xma nüxü̃ cucuáxchaü̃ i ngẽma", nhanagürümare. [24]Rü chamatama nixĩ ga nüxü̃ chadauxü̃ i guxü̃ma i nhaã pemaã nüxü̃ chixuxü̃, rü chamatama nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxü̃ i nhaã ore. Rü guxãma i toma rü nüxü̃ tacua̱x na aixcuma na jiĩxü̃ i nhaã pemaã nüxü̃ chixuxü̃. [25]Rü najexma ga to ga muxũchixü̃ma ga ta̱cü ga Ngechuchu üxü̃. Rü ngẽxguma chi naxümatügu i guxü̃ma ga jema naxüxü̃chiga, rü nagu charüxĩnügu rü tau chima nhama i naãnegu name i ngẽma poperagü i nachiga ümatüxü̃.

PURACÜGÜ

(NGECHUCHUARÜ NGÚEXÜ̃GÜ GA JAMUGÜXÜ̃ÃRÜ PURACÜCHIGA)

Tupana inaxuneta rü tá ínangu i Naãẽ i Üünexü̃

1 1-2Pa Mecü Pa Teóquirux, nüxĩra chaxümatüxü̃ ga poperawa cumaã nüxü̃ chixu ga guxü̃ma ga Ngechuchu üxü̃ rü duü̃xü̃güxü̃ namaã nangúexẽẽxü̃ ga noxritama inaxügüãgu ga norü puracü nhu̱xmata jema ngunexü̃ ga Tupana dauxü̃guxü̃ ga naãnewa nagaxgu. Rü jexguma taũta dauxü̃guxü̃ ga naãnewa naxũxgu ga Ngechuchu rü najadexechi ga norü ngúexü̃gü ga jamugüchaü̃xü̃ na Tupanaãrü puracü naxügüxü̃ca̱x. Rü Tupanaãẽ i Üünexü̃ãrü poramaã nanangúexẽẽ ga jema duü̃xü̃gü, rü namaã nüxü̃ nixu ga ta̱cü tá na naxüexü̃. 3Rü jixcama marü norü juwena rü 40 ga ngunexü̃gu rü jema duü̃xü̃gücа̱x nügü nango̱xẽẽxü̃ na nüxü̃ nacua̱xgüxü̃ca̱x na wenaxãrü namaxü̃xü̃. Rü namaã nüxü̃ nixu na nhuxãcü aixcuma ãẽxgacü na jiĩxü̃ ja Tupana. 4Rü jexguma jema ngúexü̃gü ga jamugüxü̃tanüwa najexmagu ga Ngechuchu, rü namaã nüxü̃ nixu ga tama nüxna na ngextá naxĩxü̃ca̱x ga Jerucharéü̃. Rü nhanagürü nüxü̃: —¡Ípena̱nguxẽẽx i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexü̃ ga Chaunatü pemaã ixunetaxü̃ ga pemaã nüxü̃ chixuchigaxü̃! 5Aixcuma nixĩ ga Juã́ũ rü dexáwa duü̃xü̃güxü̃ ínabaiü̃xẽẽxü̃, notürü i pema rü tãũxü̃táma muxü̃ i ngunexü̃ nangupetü na Tupanaãẽ i Üünexü̃ tá pexna nguxü̃ —nhanagürü.

Dauxü̃guxü̃ ga naãnewa naxũ ga Ngechuchu

6Rü jexguma nangutaque̱xegügu ga jema norü duü̃xü̃gü, rü Ngechuchuna nacagü, rü nhanagürügü: —Pa Corix, ¿e̱xna nhama tá nixĩ i ngunexü̃ i marü ícunawoxü̃ i nuã Judéugüchiü̃ãnewa i torü uwanügüarü churaragü na wenaxãrü tomatama namaã itacuáxü̃ca̱x i nhaã tochiü̃ãne? —nhanagürügü. 7Rü Ngechuchu nanangãxü̃, rü nhanagürü: —Pema rü taxuü̃ca̱xma nüxü̃ pecuáxchaü̃ i nhuxgu tá nixĩ i ngẽma ngunexü̃, erü Chaunatüxicatama nüxü̃ nangẽxma i pora na nüxü̃ naxunetaxü̃ i ngẽma ngunexü̃ i choxna naxca̱x peca̱xü̃. 8Notürü ngẽxguma pexna

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

nanguxgu i Tupanaãẽ i Üünexũ̃, rü tá
pexũ̃ naporaexẽẽ. Rü tá ípechoxũ̃ na
nüxũ̃ pejarüxugüexũ̃cax̲ i chauchiga i
Jerucharéũ̃wa, rü guxũ̃ma i
Judéaanewa, rü Chamáriaanewa, rü
nhux̲matáta guxũ̃ i naãnewa nangu
—nhanagürü. 9Rü jexguma jema
nhaxguwena rü nüxũ̃ ínadaunüjane ga
norü ngúexũ̃gü, rü Tupana rü
dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa Ngechuchuxũ̃
naga. Rü wüxi ga caixanexũ̃gu
najaxücu, rü jemaãcü tama wenaxãrü
nüxũ̃ nadaugü. 10Rü jexguma
Ngechuchuxũ̃ ínadaunüjane ga
dauxũ̃wa na naxũxũ̃, rü ngürüãchi
natanüwa nangox̲ ga taxre ga jatü ga
icómüchiruxũ̃. 11Rü nhanagürügü nüxũ̃:
—Pa Jatügü i Gariréaanecũ̃ã̲x, ¿tü̲xcüũ̃
dauxũ̃gu íperüdaunü? Erü daatama
Ngechuchu ga petanüwa jexmacü rü
nhux̲ma Tupana dauxũ̃wa nagacü, rü
ngẽma nhux̲ma nüxũ̃ na pedauxũ̃ na
nhuxãcü dauxũ̃wa naxũxũ̃, rü ngẽmaãcü
tátama nixĩ i wena núma naxũxũ̃
—nhanagürügü.

Judachicüü nanajauxgü ga Matía

12Rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃ na Tupanaãrü puracü
naxügüxũ̃cax̲, rü nüxna ínixĩ ga guma
max̲pṹne ga Oriwéranecügu ãẽ́gane. Rü
Jerucharéũ̃cax̲ nawoegu. Rü guma
max̲pṹneãrü jaxũ̃ rü maneca wüxi ga
quirúmetru nixĩ na Jerucharéũ̃wa inguxũ̃.
13Rü jexguma Jerucharéũ̃ãrü ĩãnewa
nangugügu, rü nagu nachocu ga guma ĩ
ga nagu napegüne. Rü dauxna naxĩgü
naxcax̲ ga jema ucapu ga taxũ̃ ga nagu
napegüxũ̃. Rü nümagü nixĩ ga Pedru, rü
Juã́ũ, rü Tiagu, rü Ãdré, rü Piripi, rü
Tumé, rü Baturuméũ, rü Mateu, rü Tiagu
ga Arupéu nane, rü Chimáũ ga
Iporaãẽcüücü, rü Juda ga Tiagu naẽneẽ.
14Rü guxũ̃ma ga nümagü rü guxũ̃guma
nangutaquex̲egüxũ̃ na wüxigu
naxĩnüẽãcüma najumuxẽgüxũ̃cax̲ namaã
ga Ngechuchueneẽgü, rü ngĩmaã ga
María ga Ngechuchu naẽ, rü nhuxre ga
togü ga ngexũ̃gümaã. 15Rü guxũ̃ma ga
jema ngunexũ̃gügu rü nangutaquex̲egüxũ̃
ga jema jaxõgüxũ̃. Rü maneca 120 nixĩ.
Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Pedru rü inachi
ga norü ngãxũ̃tanüwa, rü nhanagürü:
16—Pa Chamücügüx, marü ningu ga jema
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nuxcüma Dawíxũ̃
muxũ̃ na naxümatüãxũ̃cax̲ nachiga ga
Juda ga namaãrü cuax̲ruũ̃ ixĩxũ̃ naxcax̲
ga jema duũ̃xũ̃gü ga Ngechuchuxũ̃
ijauxgüxũ̃. 17—Rü tatanüxũ̃chirex̲ nixĩ ga
Juda, rü nüma rü ta taxrüũ̃ nhaã
Tupanaãrü puracüwa napuracü ga noxrix.
18—Notürü nüma ga Juda rü bexma
Ngechuchuxũ̃ ínaxuaxũ̃. Rü jemacax̲ ga
ãẽxgacügü rü nüxṹ nanaxütanü. Notürü
jixcama ga Juda rü naxcax̲ ínicuax̲ ga
jema chixexũ̃ ga naxüxũ̃, rü jemacax̲
nanataeguxẽẽ ga jema dĩẽru. Rü
jemawena rü nügü nawẽxnaxã rü
naĩtanüwa nügü narütáe. Rü jexguma
duũ̃xũ̃gü nadaexũ̃gügu rü inanago, rü
niwã́ĩxpütüwe rü ínajixũ̃ ga naũ̃nüta. Rü
jema dĩẽru ga nataeguxẽẽxũ̃maã ga
ãẽxgacügü rü naxcax̲ nataxe ga wüxi ga
naãne. 19—Rü nüxũ̃ nacuáchigagü ga
guxũ̃ma ga Jerucharéũ̃cũ̃ã̲x, rü jemacax̲
Achedámagu nanaxüéga ga jema naãne.
Rü ngẽma nixĩ i “Nagüchitaũ̃”
nhaxũ̃chiga. 20—Rü Wijaegüarü
poperawa jemachiga nanaxümatü ga
Dawí, rü nhanagürü:

"Jixrüma rü ngẽ́ma natá ja napata,
rü taxúema nagu pe",
nhanagürü. Rü toxnamana i ngẽma
poperawa rü nhanagürü ta:
"Rü name nixĩ na togue naxüxũ̃ i
ngẽma norü puracü",
nhanagürü. 21-22—Rü nuã tatanüwa
nangẽxmagü i nhuxre i jatügü ga
guxũ̃guma tüxũ̃ ümücügüxũ̃ ga jexguma
tatanüwa nanuxmagu ga Cori ga
Ngechuchu. Rü nümagü rü tawe narüxĩ ga
noxritama Juá̃ũ Ngechuchuxũ̃ íbaiexẽẽgu
rü nhu̱xmata jema ngunexũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃
ga naãnewa naxũxgu. Rü name nixĩ i
ngẽmatanüwa na najaxuxũ̃ i wüxi i
Judachicüüxũ̃ na tamücü jĩĩxũ̃ca̱x rü tarüũ̃
nüxũ̃ jaxuxũ̃ca̱x i nhuxãcü wena na
namaxũ̃xũ̃ ja Ngechuchu. 23Rü jemawena
rü nüxũ̃ naxunetagü ga taxre ga jatügü. Rü
wüxi nixĩ ga Juche ga Juchugu ãẽ́gaxũ̃ ga
Bachabámaã naxugüxũ̃. Rü Matía nixĩ ga
to. 24-25Rü nhaãcü najumuxẽgü: —Pa
Corix, cuma nüxũ̃ cucua̱x i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃güarü ngúchaũ̃. ¡Rü nhu̱xma rü toxũ̃
nawe̱x i ngẽxũ̃rüüxũ̃ i cuxca̱x mexũ̃ i nhaã
taxrewa na cunamuxũ̃ca̱x rü nüma na
naxüãxũ̃ca̱x i nhaã puracü ga Juda ítáxũ̃ ga
jexguma norü pocuwa naxũxgu!
—nhanagürügü. 26Rü wüxi ga dĩẽru ga
cua̱xruũ̃ ngĩxũ̃ nanhanagügü na jemawa
nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x ga ngẽxũ̃rüüxũ̃ ga
jema taxre tá na ixücuxũ̃. Rü Matíagu
nangu na jangucuchixũ̃ca̱x. Rü
jexgumatama rü jema 11 ga duũ̃xũ̃gü ga
Ngechuchu imugüxũ̃tanügu naxã ga Matía.

Ínangu ga Tupanaãẽ i Üünexũ̃

2 1Rü nawa nangu ga jema
Judéugüarü peta ga Pẽtecóstegu
ãẽ́gaxũ̃. Rü jema ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma
ga jema jaxõgüxũ̃ rü wüxi ga nachicawa
nangutaque̱xegü. 2Rü ngürüãchi
dauxũ̃wa ne naxũ ga wüxi ga naga
nhama wüxi ja buanecü ja taxüchicü
icuxcugurüũ̃, rü guxũ̃ne ga guma ĩ ga
nawa najexmagünegu najaxũga. 3Rü
naxca̱x nango̱x ga nhuxre ga üxüema.
Rü nügüna nixĩgüema ga jema üxüema,
rü wüxichigü ga jema jaxõgüxũ̃güétüwa
ninguchigü. 4Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü
guxũ̃nama nangu rü namaã inacua̱x. Rü
jema Naãẽ i Üünexũ̃
jadexagüxẽẽxũ̃ãcüma inanaxügüe ga to
ga nagawachigü na jadexagüxũ̃. 5Rü
jema ngunexũ̃gügu rü jema petaca̱x
Jerucharéũ̃wa najexmagü ga muxũ̃ma
ga toxnamana ne ĩxũ̃ ga Judéugü ga
Tupanaga ĩnüẽxũ̃ ga guxũ̃ ga togü ga
nachiũ̃ãnewa ne ĩxũ̃. 6Rü jexguma nüxũ̃
naxĩnüẽgu ga nhuxãcü na jadexagüxũ̃
ga jema jaxõgüxũ̃, rü nangutaque̱xegü
ga muxũ̃ma ga jema duũ̃xũ̃gü ga
toxnamana ne ĩxũ̃. Rü na̱baixãchiãẽgü
jerü jema jaxõgüxũ̃ rü wüxichigü ga
jema togü ga duũ̃xũ̃gügawachigü
nidexagü. 7Rü jema na poraãcü
na̱baixãchiãẽgüxũ̃ca̱x, rü nügümaã rü
nhanagürügü: —¿Tama e̱xna
Gariréaanecũ̃ã̱x jixĩgüxũ̃ i guxũ̃ i nhaã
duũ̃xũ̃gü i tagawa idexagüxũ̃? 8—¿Rü
nhuxãcü e̱xna i nüxũ̃ ixĩnüẽxũ̃ i
wüxichigü i jixema i taga i nawa
ijaexũ̃wa na jadexagüxũ̃? 9-11—Jixema
tixĩgü i Pártiaanecũ̃ã̱x, rü
Médiaanecũ̃ã̱x, rü Eráũ̃ãnecũ̃ã̱x, rü
Mechopotámiããnecũ̃ã̱x, rü
Judéaanecũ̃ã̱x, rü Capadóchiaanecũ̃ã̱x,
rü Põtuanecũ̃ã̱x, rü Áchiaarü naãnecũ̃ã̱x,
rü Fríjiaanecũ̃ã̱x, rü Pãfíriaanecũ̃ã̱x, rü
Ejituanecũ̃ã̱x, rü Ríbiaarü naãnecũ̃ã̱x i

Chirenecũãx. Rü tatanüwa nangẽxma ta
i duũxũgü i Cretaanewa rü Arábiaarü
naãnewa ne ĩxũ. Rü nhuxre i jixema rü
Romacũãx i Judéugü tixĩgü. Rü nuã
tatanüwa nangẽxma ta i Romacũãx i
tama Judéugü ixĩgüxũ notürü tacümagu
ĩxũ. Rü guxãma rü nüxũ taxĩnüẽ na
wüxichigü i tagawachigü na jadexagüxũ
i nhaã ngúexũgü. Rü tagawa tamaã
nüxũ nixugüe i nhuxãcü na
namexẽchixũ ja Tupana —nhanagürügü.
12Rü guxũma poraãcü nabaixãchiãẽgü,
rü tama nüxũ nacuaxgü ga nhuxãcü na
jiĩxũ ga jema. Rü nügüna nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Tacüchiga nixĩ i
guxũma i nhaã? —nhanagürügü.
13Notürü ga togü rü nüxũ
nacugüecüraxũ, rü nhanagürügü:
—Nangãxẽmare rü ngẽmacax nixĩ i
ngẽmaãcü jadexagüxũ —nhanagürügü.

Pedruarü dexa

14Rü jexguma inachi ga Pedru namaã
ga jema 11 ga namücügü, rü tagaãcüma
nhanagürü: —Pa Judéugü i nuxma
Jerucharéũgu naxĩãnexũ rü Pa
Nuãcũãxgüx, ¡rü dücax, meã iperüxĩnüẽ
i nhaã tá pemaã nüxũ chixuxũ! 15—Rü
nhaã chamücügü rü tama nangãxẽ i
pema nagu perüxĩnüẽxũrüũ, erü
paxmamatama nixĩ rü ngexwacax 9 arü
ngorawa nangu. 16—Notürü nhaã
nhuxma nüxũ pedauxũ nixĩ ga jema
Tupanaãrü orearü uruũ ga Joé marü
nüxũ ixuchigaxũ ga jexguma nhaxgux:
17 “Rü nhanagürü ja Tupana: ‘Ngẽma
nawa ijacuáxũ i ngunexũgügu
rü guxũ i duũxũgütanüwa tá
chanamu i Chauãẽ i Üünexũ, rü
penegü rü pexacügü rü tá
chauchigagu nidexagü. Rü
chama rü tá chajangoxetüxẽẽ i
perü ngextüxüxũgü rü tá nüxũ
nadaugü i ngẽma tá nüxũ
chawéxũ. Rü perü jaguãxgümaã
tá chidexa i nanegüwa. 18Rü
chorü duũxũgütanüwa tá
chanamu i Chauãẽ i Üünexũ i
ngẽma ngunexũgügu, rü tá
chauchigagu nidexagü. 19Rü
naãnetüwewa tá ichanawex i
mexũgü i taguma nüxũ idauxũ.
Rü nhama i naãnewa tá
ichanawex i cuaxruũgü i nagü,
rü üxüema, rü taemaxũ. 20Rü
üaxcü rü tá nixoema rü
tawemacü rü tá nagürüũ
naduema naxũpa na wenaxãrü
núma naxũxũ ja Cori. Rü
ngẽma ngunexũ i nagu núma
naxũxũ, rü wüxi i ngunexũ i
mexẽchixũ tá nixĩ. 21Rü
guxãma ja jíxema Corina caxe
na tüxũ nangũxẽẽxũcax, rü tá
tamaxẽ’ ”,
nhanagürü ga jema orewa. 22Rü
nhanagürü ga Pedru: —Pa Duũxũgü Pa
Judéugüx, ¡iperüxĩnüẽ i nhaã ore! Rü
pema rü meãma nüxũ pecuax rü
Ngechuchu ga Nacharétucũãx rü guma
nixĩ ga wüxi ga jatü ga Tupana
pepexewa nüxũ jaxucü na Nanexũchi
jiĩxũ. Rü jemacax ga Tupana rü norü
poramaã nüxũ nanaxüxẽẽ ga muxũma
ga mexũgü rü cuaxruũgü ga noxri
taguma nüxũ idauxũ. 23—Rü Tupana
pexna nanamu ga guma Ngechuchu na
pecaducax najuxũcax jerü jemaãcü
nanaxüxchaũ ga Tupana, rü jemaãcü
nagu narüxĩnü ga noxri taũta naxüxgux

ga naãne. Rü pema penamu ga jatügü
ga tama jaxõgüxũ na jajauxgüãxũca̱x rü
curuchawa na japotagüãxũca̱x. Rü
jemaãcü penajuxẽẽ. 24—Rü woo
najuchire̱x notürü tama jexma najacua̱x,
jerü Tupana wena nanamaxẽẽ rü
ínanadaxẽẽ. Rü jemaãcü ga jema ju rü
taxuacüma marü nüxũ
narüporamaẽẽcha. 25—Jerü ga ã̱ẽxgacü
ga Dawí rü Ngechuchuchigagu nidexa,
rü nhanagürü:

"Guxũguma nachauxũtagu ja Cori ja
Tupana rü choxũ narüngũxẽẽ
na taxuũca̱xma
chaxoegaãẽxũca̱x. 26Rü
jemaca̱x marü chataãẽ rü
taãẽxũ ga oremaã chidexa. Rü
chama nüxũ chacua̱x na mexũ
tá choxũ üpetüxũ i ngẽxguma
chaju̱xgux. 27Erü cuma
tãũxũtáma juexũchicawa choxũ
cuta̱x, rü tãũxũtáma cunaxwa̱xe
na jajixixũ i chaxune i chama ja
Cune ja Üünecü na chiĩxũ.
28Marü choxũ nüxũ cucua̱xẽẽ i
nhuxãcü tá chanajaxu i maxũ i
taguma gúxũ, rü tá poraãcü
choxũ cutaãẽxẽẽ, erü chamaã tá
icurüxã̱ũ̱x",

nhanagürü ga Dawí. 29Rü nhanagürü ga
Pedru: —Pa Chaueneẽgüx, rü aixcuma
pemaã nüxũ chixu na najuxũ ga
nuxcümaxũcü ga tórü ã̱ẽxgacü ga Dawí,
rü marü inata̱x, rü nhu̱xma rü ta
tatanüwa nangẽxma i naxmaxũ.
30—Notürü nüma ga Dawí rü wüxi ga
Tupanaãrü orearü uruũ nixĩ. Rü
jemaca̱x nüxũ nacua̱x rü wüxi ga nataa
tá nixĩ i ã̱ẽxgacü ja Cristuxũ
ingucuchicü, jerü ga Tupana rü jemaãcü
namaã inaxuneta. 31—Rü jemaca̱x
nuxcümaxũchima ga Dawí rü nhama
marü nüxũ nadauxuchixũrüũ nüxũ nixu
rü Cristu rü tá juwa ínarüda rü
tãũxũtáma naxmaxũwa nangẽxmaẽcha
rü tãũxũtáma nijixi i naxũne. 32—Rü
nhu̱xma ja Tupana rü marü wena
nanamaxẽẽ ga guma Ngechuchu, rü
guxãma ga toma rü nüxũ tadaugü na
wena namaxũxũ, rü ngẽmaca̱x pemaã
nüxũ tixuchiga. 33—Rü Tupana rü
dauxũguxũ ga naãnewa nanaga na norü
tügünecüwawa janatoxũca̱x. Rü Tanatü
ja Tupana rü marü nüxna nanamu ga
Naãẽ i Üünexũ ga nuxcüma nüxũ jaxuxũ
rü tá nuã na namuãxũ. Rü nhu̱xma ja
jima Ngechuchu rü núma totanüwa
nanamu i ngẽma Naãẽ i Üünexũ. Rü
ngẽma Naãẽ nuã üxũ nixĩ i nhu̱xma
nüxũ pedauxũ rü nüxũ pexĩnüẽxũ.
34-35—Rü taguma dauxũwa naxũ ga
Dawí, notürü nümatama rü nhanagürü:

"Tupana rü chorü Cori ja Cristumaã
nüxũ nixu rü nhanagürü: '¡Rü
chorü tügünecüwawa rüto
nhu̱xmatáta cuxme̱xwa
chanangẽxmagüxẽẽ i curü
uwanügü!' "

nhanagürü. 36Rü nhanagürü ga Pedru:
—Name nixĩ i guxãma i pema i Judéugü
na nüxũ pecua̱xgüxũ rü guma
Ngechuchu ga curuchawa pejapotacü,
rü Tupana rü marü perü Cori ja Cristuxũ
najaxĩxẽẽ —nhanagürü ga Pedru. 37Rü
jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu ga jema
duũxũgü ga jéma jexmagüxũ, rü
poraãcü nanaxi̱xãchiãẽgü. Rü Pedruna
nacagüe, rü jema togü ga
Pedrumücügüna rü ta nacagüe, rü
nhanagürügü: —¿Rü t̲acü tá taxüexũ i

nhu̱xmax, Pa Toeneẽgüx?
—nhanagürügü. 38Rü Pedru nanangãxũ̃,
rü nhanagürü: —¡Nüxũ̃ perüxoe i
pecüma i chixexũ̃ rü Tupanaca̱x
pedaugüe rü Ngechuchuégagu ípebaiũ̃
na pexũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̱x i perü
pecadugü ja Tupana! Rü Tupana tá
pexna nanamu i Naãẽ i Üünexũ̃. 39—Rü
nhaã Tupanaãrü uneta, rü pexca̱x nixĩ,
rü pexacügüca̱x, rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i
jaxũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ca̱x nixĩ. Erü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü i tórü Cori ja Tupana
nügüxũ̃tawa naxca̱x c̱axũ̃ca̱x nixĩ i
ngẽma uneta —nhanagürü ga Pedru.
40Rü jema oremaã rü muxũ̃ma ga to ga
oremaã najaxucu̱xẽgü ga Pedru, rü
nhanagürü: —¡Nüxna peixĩgachi i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ na
pema rü ta tama chixexũ̃ pexügüxũ̃ca̱x!
—nhanagürü. 41Rü jema duũ̃xũ̃gü ga
naga ĩnüẽxũ̃ ga jema ore ga Pedru
namaã nüxũ̃ ixuxũ̃, rü ínabaiũ̃. Rü jema
ngunexũ̃gu rü poraãcü najexera ga na
jamuxũ̃ ga jema jaxõgüxũ̃. Jerü maneca
3,000 ga duũ̃xũ̃gü nixĩ ga
Ngechuchuaxũ̃ jaxõgüxũ̃ ga jexguma.
42Rü jema jexwacax jaxõgüxũ̃ rü
guxũ̃guma inarüxĩnüẽ ga jema
ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ãrü
ngu̱xẽẽtae. Rü meã nügümaã nangaugü
ga norü jemaxũ̃gü. Rü guxũ̃guma
najumuxẽgüxũ̃ rü chibüca̱x
nangutaque̱xegüxũ̃.

**Nhuxãcü meã nügümaã
namaxẽ ga jema jaxõgüxũ̃**

43Rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃ rü nanaxügü ga muxũ̃ma ga
mexũ̃gü ga Tupanaãrü poramaã
naxügüxũ̃. Rü jexguma jemaxũ̃
nadaugügu ga togü ga duũ̃xũ̃gü, rü
poraãcü na̱baixãchiãẽgü ga guxũ̃ma.
44Rü guxũ̃ma ga jema jaxõgüxũ̃, rü
wüxigu narüxĩnüẽ. Rü meã nügümaã
nangaugü ga norü jemaxũ̃gü. 45Rü
namaã nataxegüxũ̃ ga norü naãnegü rü
guxũ̃ma ga togü ga norü jemaxũ̃gü. Rü
nügümaã ngĩxũ̃ nitojegüxũ̃ ga jema
dĩẽru jexgumarüũ̃ na nhuxre
natümawa̱xexũ̃ ga norü õnatanü ga
wüxichigü. 46Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu
tupauca ga taxũ̃newa
nangutaque̱xegüxũ̃, rü chibüca̱x
nangutaque̱xegüxũ̃ ga napatagüwa, rü
taãẽãcüma nügümaã nachibüexũ̃. 47Rü
guxũ̃guma Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃güxũ̃. Rü
guxũ̃ma ga jema ĩãnecũ̃a̱x rü nüxũ̃
nangechaũ̃gü ga jema jaxõgüxũ̃. Rü
wüxichigü ga ngunexũ̃gu rü nimuẽtanü
ga duũ̃xũ̃gü ga jaxõgüxũ̃, jerü nüma ga
Cori ga Ngechuchu rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ
na najauxgüãxũ̃ca̱x ga norü maxũ̃ i
taguma gúxũ̃.

**Naxca̱x nitaane ga wüxi
ga jatü ga chixeparacü**

3 1Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga Pedru
rü Juãũ rü tama̱ẽxpu̱xarü ngoragu
ga jáuanecü rü tupauca ga taxũ̃newa
naxĩ, jerü jema nixĩ ga jumuxẽãrü
ngora. 2Rü jéma guma tupauca ga
taxũ̃newa najexma ga wüxi ga jatü ga
norü bucümatama chixeparacü. Rü guxũ̃
ga ngunexũ̃gu rü natanüxũ̃gü rü guma
tupauca ga taxũ̃neãrü ĩã̱x ga
Mexẽchixũ̃gu ãẽgaxũ̃gu najamugüxũ̃, na
dĩẽruca̱x ínacaüüxũ̃ca̱x nüxna ga
duũ̃xũ̃gü ga guma tupauca ga taxũ̃negu
chocuxũ̃xũ̃. 3Rü jexguma Pedru rü
Juãũxũ̃ nada̱xgux ga tupauca ga

taxũnegu na nachocuxũ, rü guma
chixeparacü rü nüxũ nawémẽx rü
dĩẽrucãx nüxna naca. [4]Rü Pedru rü Juãũ
meãma nüxũ narüdaunü, rü Pedru rü
nhanagürü nüxũ: —¡Toxũ nadawenü!
—nhanagürü. [5]Rü nüma ga jatü rü nüxũ
nadawenü, jerü nüma nüxũ nacuãxgu rü
chi tãacü nüxna naxãgü. [6]Notürü ga
Pedru rü nhanagürü nüxũ: —Choxũ
nataxuma i dĩẽru. Notürü ngẽma choxũ
ngẽxmaxũ tá cuxna chaxã. Rü naẽgagu
ja Ngechuchu ja Cristu ja
Nacharétucũãx cuxũ chamu, rü ¡inachi
rü íixũ! —nhanagürü. [7]Rü jema
nhaxguwena ga Pedru, rü norü
tügünemẽxẽgu najajauxãchi, rü
inanachixẽẽ, rü jexgumatama napora ga
namẽxtũxügüwa rü nacutügüwa. [8]Rü
najuxnagü rü inachi, rü inanaxügü na
ijaxũxũ. Rü nümatama ijaxũãcüma
Pedru rü Juãũwe tupauca ga taxũnegu
naxücu. Rü nanajuxnagüane rü
Tupanaxũ nicuãxüũ. [9]Rü guxũma ga
duũxũgü nüxũ nadaugü ga na íjaxũxũ,
rü Tupanaxũ na jacuãxüũxũ. [10]Rü
poraãcü nabãixãchiãẽgü ga duũxũgü
naxcãx ga jema nüxũ ngupetüxũ ga
guma jatü. Jerü nüxũ nacuãxgü ga na
guma jĩĩxũ ga tupauca ga taxũneãrü ĩãx
ga Mexẽchixũgu ãẽgaxũwa
rütooxũchirécü rü jéma dĩẽrucãx ícacü.

Charumáũãrü Chopetüchicawa nidexa ga Pedru

[11]Rü guma chixeparachirécü ga marü
naxcãx jataanecü, rü tama Pedru rü
Juãũna nixũgachichaũ. Rü guma
tupauca ga taxũnecüwawa najexma ga
wüxi ga chopetüchica ga Charumáũãrü
Chopetüchicagu ãẽgaxũ. Rü jema
chopetüchicawa rü Pedru rü Juãũcãx
naxĩtaquẽxe ga guxũma ga duũxũgü
jerü poraãcü nabãixãchiãẽgü. [12]Rü
jexguma Pedru nüxũ dãxgu ga jema
duũxũgü ga jéma naxcãx ĩtaquẽxegüxũ,
rü nhanagürü nüxũ: —Pa Chautanüxũgü
i Judéugüx, ¿Tũxcüũ pebãixãchie
namaã i ngẽma nhaã jatümaã
ngupetüxũ? ¿Rü tũxcüũ toxũ perüdaunü
nhama torü poramaã rü torü mexũmaã
tanamexẽẽxũrüũ? [13]—Nuxcümaxũgücü
ga tórü õxigü ga Abrãũ rü Isaqui rü
Jacú rü togü ga tórü õxigü rü nüxũ
najaxõgü ga Tupana. Rü jimatama
Tupana nixĩ ja nhũxma Ngechuchuxũ
taxẽẽcü, na guxũãrü jexera jĩĩxũcãx. Rü
gumatama Ngechuchu ja Tupanaãrü
ngũxẽẽruũ ixĩcü nixĩ ga pema ãẽxgacü
ga Piratuxũtawa penagagücü. Rü
jexguma nüxũ jangéxchaũgu ga Piratu,
rü pema rü tama penaxwãxegü ga na
jangéãxũ. [14]—Pema rü tama penaxwãxe
ga na ínanguxuchixũ ga guma üünecü
ga aixcuma mecü ga Ngechuchu, notürü
naxcãx ípeca na pexcãx
ínanguxuchixẽẽãxũcãx ga wüxi ga
máẽtaxũ. [15]—Rü jemaãcü pematama
pejamãxgü ga guma Ngechuchu ja tüxũ
maxẽxẽẽcü. Notürü ga Tupana rü wena
nanamaxẽẽ. Rü toma nixĩ ga nüxũ
tadaugüxũ ga wena na namaxũxũ.
[16]—Rü nhaã jatü ga chixeparachiréxũ i
pema nüxũ pedauxũ rü nüxũ pecuáxũ rü
marü naxcãx nitaane erü Ngechuchuaxũ
najaxõ. Rü ngẽma Ngechuchuaxũ na
jaxõõxũcãx nixĩ i naxcãx jataanexũ
ngẽma nhũxma guxãma i pema nüxũ
pedauxũrüũ. [17]—Rü dücax i nhũxma Pa
Chaueneẽgüx, rü jexguma pema rü
wüxigu perü ãẽxgacügümaã

pejamaxgügu ga Ngechuchu, rü tama
nüxũ̃ pecuaxgü ga tacü na pexüexũ̃.
18—Notürü ga Tupana rü jemaãcü
najanguxẽẽ ga jema uneta ga nuxcüma
nümatama nüxũ̃ jaxuxũ̃ nawa ga
guxũma ga norü orearü uruũ̃gü. Jerü
jema norü ore ga ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Cristu rü tá ngúxũ̃ ninge",
nhanagürü. 19-20—Rü ngẽmacax, Pa
Chaueneẽgüx, rü name nixĩ i nüxũ̃
perüxoe i pecüma i chixexũ̃, rü
Tupanacax pedaugü, rü nüxṹ pejaxõgü
na nüma pexṹ ínapiãxũ̃cax i perü
pecadugü. Rü ngẽxguma i nüma rü tá
pexũ̃ nataãẽgüxẽẽ, rü tá núma nanamu ja
Ngechuchu ga noxritama naãne ixügügu
pexcax nüxũ̃ naxunetacü na perü
ãẽxgacü ja Cristu na jiĩxũ̃cax. 21—Notürü
i nhuxma rü Tupana nanaxwaxe i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnegu na naxã́ũxũ̃ ja
Ngechuchu nhuxmatáta nüma ja Tupana
wena namexẽẽãgu i guxũma i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ̃. Jerü jemaãcü nixĩ
ga nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga Tupana nawa ga
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga norü orearü uruũ̃gü
ga ixüünexũ̃. 22—Rü Muĩsé rü tórü
oxigümaã nüxũ̃ nixu rü nhanagürü:

"Rü perü Cori ja Tupana rü
petanüwa tá nüxũ̃ naxuneta i
wüxi i norü orearü uruũ̃ i
chauxrüũ̃ ixĩxũ̃. Rü name nixĩ na
naga pexĩnüẽxũ̃ i guxũma i
ngẽma pemaã nüxũ̃ jaxuxũ̃.
23Rü texé ja tatanüwa tama
naga ĩnüxẽ i ngẽma orearü uruũ̃,
rü tá tüxũ̃ ínataxüchi i
tatanüwa",

nhanagürü ga Muĩsé. 24—Rü Chamuẽ́ũ
rü guxũma ga togü ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü ga naweama ügüxũ̃ rü ta nüxũ̃
nixugüe ga tacü tá na üpetüxũ̃ i
nhamaũ̃cüü. 25—Rü nuxcümaxũ̃chima
ga Tupana rü tórü oxi ga Abrã́ũmaã
nüxũ̃ nixu rü nhanagürü:

"Rü wüxi i cutaa tá nixĩ i nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ i guxũma i
duũ̃xũ̃gü i nhama i naãnecũ̃ã̃x",

nhanagürü. Rü jemaãcü ta Tupana
inaxuneta nawa ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
norü orearü uruũ̃gü. Rü pemaã nüxũ̃
chixu i nhuxma, rü pexcax nixĩ ga jema
unetagü ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga orearü
uruũ̃güwa tórü oxigümaã nüxũ̃ jaxuxũ̃
ga Tupana. 26—Rü pemaã nüxũ̃ chixu
Pa Chautanüxũ̃gü i Judéugüx, rü
jexguma Tupana wena namaxẽẽgu ga
Nane ga Ngechuchu rü petanüwaxira
nanamu na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax, erü
nanaxwaxe i wüxichigü i pema na nüxũ̃
perüxoexũ̃ i pecümagü i chixexũ̃
—nhanagürü ga Pedru.

Ãẽxgacügüpexewa najexmagü ga Pedru rü Juã́ũ

4 1Rü jexguma duũ̃xũ̃gümaã
íjadexagügu ga Pedru rü Juã́ũ, rü
jexgumajane jéma nangugü ga guma
tupauca ga taxũ̃neãrü purichíaarü
ãẽxgacü, rü paigü, rü Chaduchéugü. 2Rü
Pedru rü Juã́ũmaã nanuẽ ga paigü jerü
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽ ga na marü wena
namaxũ̃xũ̃ ga Ngechuchu, rü naxrüũ̃ tá
ta wena namaxẽxũ̃ i guxũma i duũ̃xũ̃gü
i marü juexũ̃. 3Rü ínanajauxũ̃, rü
pocupataũ̃gu nanawocu nhuxmata
moxũ̃ãcü, jerü marü najáuane. 4Notürü
muxũma ga jema duũ̃xũ̃gü ga nüxũ̃
ĩnüẽxũ̃ ga jema Tupanaãrü ore rü
najaxõgü. Rü maneca 5000 wa nangu

ega jatügüxicatama ixugügu. 5Rü
moxũãcü Jerucharéũwa
nangutaquẽxegü ga Judéugüarü
ãẽxgacügü, rü ãẽxgacügü ga jaguãxgü,
rü ngúexẽẽruũgü ga ore ga mugüwa
nguẽxẽẽtaegüxũ. 6Rü jéma najexma ta ga
Aná ga paigüeru ixĩcü, rü Caipá, rü
Juãũ, rü Arejãdre, rü guxũma ga jema
togü ga paigü ga paigüerutanüxũ
ixĩgüxũ. 7Rü nanamu na naxũtawa
nagagüãxũcax ga Pedru rü Juãũ. Rü
jexma norü ngãxũtanügu nanachigüxẽẽ
rü nüxna nacagü, rü nhanagürügü:
—¿Texé pexũ tamu, rü texé pexna
tanaxã i pora na penamexẽẽxũcax i
nhaã jatü? —nhanagürügü. 8-9Rü
Pedruwa najexma ga Tupanaãẽ ga
Üünexũ rü nanaporaxẽẽ. Rü jemacax ga
Pedru rü nanangãxũ, rü nhanagürü:
—Pa Ĩãneãrü Ãẽxgacügüx, rü Pa
Ãẽxgacügü i Jaguãxgüx, rü nhuxma
toxna naxcax peca naxcax ga norü
mexẽẽ i nhaã chixeparachiréxũ erü
nüxũ pecuáxchaũ ga nhuxãcü na
namexũ. 10—Rü nhuxma tá pemaã nüxũ
tixu na nüxũ pecuáxũcax i guxãma i
pema rü nüxũ nacuaxgüxũcax i guxũma
i tatanüxũgü i Judéugu. Rü nhaã jatü i
nhuxma pepexewa ngẽxmaxũ rü
Ngechuchu ja Cristu ja Nacharétucũãx
nixĩ ga namexẽẽcü. Rü guma nixĩ ga
pema curuchawa pejapotacü rü
pejuxẽẽcü. Notürü ga Tupana rü wena
nanamaxẽẽ. 11—Rü gumatama
Ngechuchu nixĩ ga pema nüxũ pexoecü.
Notürü ga Tupana rü najamucuchi na
guxũãrü ãẽxgacü jiĩxũcax. 12—Rü jima
Ngechuchuxicatama nixĩ ja tórü
maxẽxẽẽruũ, erü nhama i naãnewa i
tatanüwa rü jixicatama nixĩ ga Tupana
tüxna namucü na tüxũ namaxẽxẽẽxũcax
—nhanagürü ga Pedru. 13Rü jexguma
jema ãẽxgacügü nüxũ daugügu ga
nhuxãcü tama muũẽãcüma na
jadexagüxũ ga Pedru rü Juãũ, rü
nabaixãchiãẽgü, jerü nüxũ
nicuaxãchitanü ga tama meã poperaxũ
na jacuáxũ rü puracütanüxũmare
jixĩgüxũ. Rü aixcuma nüxũ
nicuaxãchitanü ga Ngechuchuarü
ngúexũgü na jixĩgüxũ. 14Rü nhuxmachi
nüxũ nadaugü ta ga guma jatü ga
rümecü ga Pedru rü Juãũxũtagu na
nachixũ. Rü jemacax ga jema ãẽxgacügü
rü taxuacüma nhuxũ nhanagürügüéga
nachiga ga jema ngupetüxũ. 15Rü
jexguma ga jema ãẽxgacügü rü
ínanamuxũ ga jema
ínangutaquẽxegüxũwa, rü nüxĩcatama
nügümaã nidexagü. 16Rü nhanagürügü:
—¿Tacü tá namaã ixüexũ i nhaã jatügü?
Erü guxũma i Jerucharéũcũãx i
duũxũgü rü nüxũ nacuaxgü i ngẽma
mexũ i taxũ i naxügüxũ, rü taxuacüma
itajacux. 17—Notürü ngẽma na tama
jexeraãcü duũxũgütanüwa
nanguchigaxũcax i ngẽma ngupetüxũ,
¡rü ngĩxã tanamuũẽxẽẽ na nhuxmawena
rü taxúemaãma ngẽma
Ngechuchuchigagu jadexagüxũcax!
—nhanagürügü. 18Rü wenaxãrü Pedru
rü Juãũcax nacagü, rü nüxna naxãga na
tama Ngechuchuchigamaã
jadexagüxũcax, rü bai i texéxũ na
nangúexẽẽxũcax i nachiga. 19Notürü ga
Pedru rü Juãũ rü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —¡Nagu perüxĩnüẽ i
pematama! ¿Rü namexũ i
Tupanapexewa na pega taxĩnüẽxũ rü
exna Tupanaga taxĩnüẽxũ? 20—Erü

toma rü taxuacüma nüxũ̃ tarüxoe na
nüxũ̃ tixuxũ̃ ga jema nüxũ̃ tadaugüxũ̃ rü
nüxũ̃ taxĩnüẽxũ̃ —nhanagürügü. [21]Rü
jexguma ga jema ãẽxgacügü rü
najaxãxũnegü rü jemaãcü ínajamugü,
jerü nataxuma ga t̲acücax̲ na
napocueãxũ̃ rü duũ̃xũ̃güxũ̃ namuũ̃ẽ, jerü
guxũma ga duũ̃xũ̃gü rü Tupanaxũ̃
nicuax̲üũ̃gü naxcax̲ ga jema nüxũ̃
ngupetüxũ̃ ga guma jatü ga
chixeparawa rümecü. [22]Rü guma jatü ga
jemaãcü Tupanaãrü poramaã naxcax̲
itaanecü, rü maneca 40 arü jexera nixĩ
ga norü taunecü.

**Jaxõgüxũ̃ rü naxcax̲ ínacagü na
Tupana norü puracücax̲
naporaexẽẽxũ̃ na tama
naxãneẽãcüma naxügüãxũ̃cax̲**

[23]Rü jexguma marü ínamuxũ̃ax̲gu, rü
Pedru rü Juáũ rü namücügü
íjexmagüxũwa naxĩ. Rü namaã nüxũ̃
nixugüe ga guxũma ga jema ore ga
ãẽxgacügü ga jaguax̲gü rü paigüarü
ãẽxgacügü namaã nüxũ̃ ixuxũ̃. [24]Rü
jexguma Pedru rü Juáũxũ̃ naxĩnüẽgu ga
namücügü, rü guxũma wüxigu
najumuxẽgü rü Tupanamaã nidexagü rü
nhanagürügü: —Pa Corix, cuma cunaxü
ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãne rü nhama ga
naãne, rü taxũ̃ i taxtü, rü guxũma i t̲acü
i nawa ngẽxmaxũ̃. [25]—Rü cumatama
nixĩ ga nuxcüma Cuãẽ i Üünexũ̃xũ̃
cumuxũ̃ na currü ngũ̃xẽẽruũ̃ ga Dawíwa
janadexaxũ̃cax̲ rü nhaxũ̃cax̲:

"¿Tü̲xcüũ̃ ínipurae i nhama i
naãnecũ̃ax̲ i duũ̃xũ̃gü i tama
jaxõgüxũ̃? ¿Rü tü̲xcüũ̃ ngẽma
notücax̲mamare ixĩgüxũ̃gu
narüxĩnüẽ i guxũ̃ i
nachiũ̃ãnecũ̃ax̲? [26]—Nümagü i
nachiũ̃ãnegüarü ãẽxgacügü rü
Tupanamaã nanuẽ, rü nügümaã
nangutaque̲xegü na wüxigu
nügümaã nagu naxĩnüẽxũ̃cax̲
na nhuxãcü tá nüxũ̃ na
najexeragüxũ̃cax̲ ja Cori ja
Tupana rü Nane ja nüxũ̃
naxunetacü ja Cristu",

nhanagürü. [27]—Rü aixcuma nixĩ ga nhama
ga ĩãnewa ga ãẽxgacügü ga Erudi rü Piratu
ga nangutaque̲xegüxũ̃ namaã ga to ga
nachiũ̃ãnegücũ̃ax̲ rü totanüxũ̃ ga Judéugü,
na chixexũ̃ naxügüxũ̃cax̲ namaã ja currü
ngũ̃xẽẽruũ̃ ja üünecü ja Ngechuchu ja
Cristuxũ̃ nüxũ̃ cuxunetacü. [28]—Rü jemaãcü
ga nümagü rü najanguxẽẽ ga guxũma ga
jema cuma nuxcümama nagu curüxĩnüxũ̃
rü nüxũ̃ cuxunetaxũ̃ rü tá na janguxũ̃.
[29]—¡Rü dücax, Pa Corix, cuma nüxũ̃
cucuax̲ na nhuxãcü toxũ̃ naxãxũnegüxũ̃!
Toma nixĩ i currü ngũ̃xẽẽruũ̃gü rü
tanaxwax̲e na toxũ̃ cuporaexẽẽxũ̃ na tama
tamuũ̃ẽãcüma nüxũ̃ tixuxũ̃cax̲ i currü ore.
[30]—¡Rü currü poramaã nameẽxẽẽ i
duũ̃xũ̃gü i i̲daaweexũ̃! ¡Rü duũ̃xũ̃güxũ̃
nawe̲x i cuax̲ruũ̃gü i currü poramaã cuxüxũ̃
i naẽgagu ja currü ngũ̃xẽẽruũ̃ ja üünecü ja
Ngechuchu! —nhanagürügü. [31]Rü
jexguma jumuxẽwa nüxũ̃ nachauegu, rü
guma ĩpata ga nawa nangutaque̲xegüne rü
naxĩax̲ãchi. Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü
nüxna nangu ga guxũma. Rü tama
namuũ̃ẽãcüma nüxũ̃ nixugüe ga
Tupanaãrü ore.

**Jema jaxõgüxũ̃ãrü jemaxũ̃gü
rü guxũ̃ãrü nixĩ**

[32]Rü namu ga jema jaxõgüxũ̃. Rü
guxũma rü wüxigu narüxĩnüẽ. Rü

taxuũma nagu narüxĩnü ga
noxrüxicatama na jiĩxũ ga norü
jemaxũgü, notürü guxũma ga
namücügümaã nangau. 33Rü jema
ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ na
Tupanaãrü puracü naxügüxũcax, rü
Tupanaãrü poramaã nüxũ nixugüe ga
nhuxãcü wena na namaxũxũ ga Cori ga
Ngechuchu. Rü Tupana rü poraãcü nüxũ
narüngũxẽẽ ga guxũma ga jema
jaxõgüxũ. 34-35Rü natanüwa rü
nataxuma ga wüxi ga nüxṹ nataxuxũ,
jerü guxũma ga jema nüxṹ jexmaxũ ga
naãnegü rü exna ĩpatagü, rü namaã
nataxegü. Rü jema dĩẽru ga ngĩxũ
najauxgücü rü jéma ngĩxũ nangegü, rü
jema ngúexũgü ga Ngechuchu
imugüxũna ngĩxũ najaxãgü. Rü
nhuxmachi nügü ngĩxũ ninuũxũ ga
nhuxrechigü nüxṹ nataxuxũ ga
wüxichigü. 36Rü najexma ga wüxi ga
jatü ga Lewítanüxũ ga Chiprecũã̃x ga
Juchegu ãẽ́gacü. Rü jema ngúexũgü ga
Ngechuchu imugüxũ na Tupanaãrü
puracü naxügüxũcax rü Barnabémaã
nanaxugü. Rü ngẽma naẽ́ga, rü:
“Taãẽxẽẽruũ”, nhaxũchiga nixĩ. 37Rü
nüma ga Barnabé rü nüxṹ najexma ga
wüxi ga naãne, rü namaã nataxe. Rü
jema ngúexũgü ga Ngechuchu
imugüxũxũtawa ngĩxũ nana ga jema
dĩẽru.

Ananíã rü Safiraaarü pecaduchiga

5 1Rü najexma ga wüxi ga jatü ga
Ananíãgu ãẽ́gaxũ rü Safira ga
namax. Rü nümagü rü namaã nataxegü
ga wüxi ga norü naãne. 2Notürü ga
jema jatü rü namaxmaã nanamexẽẽ na
nügüxṹ ngĩxne najauxgüxũ ga nhuxre
ga jema naãnetanü. Rü nhuxmachi jema
ngúexũgü ga Ngechuchu
imugüxũxũtawa ngĩxũ nangegü ga jema
nüxṹ íjaxücü. 3Rü jexguma ga Pedru rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Ananíãx, ¿tüxcüũ
ngoxo i Chatanága cuxĩnü rü Tupanaãẽ i
Üünexũmaã cuidora, rü cugüxṹ ngĩxne
cujaxu i nhuxre i ngẽma curü
naãnetanü? 4—¿Exna jexguma taũta
namaã cutaxegu, rü tama exna cuxrü
jiĩxũ ga jema naãne? ¿Rü jexguma
namaã cutaxegu, tama exna cuxrü jiĩxũ
ga jema dĩẽru na ngĩxũ cuguxẽẽxũcax i
ngẽma cuma cunaxwaxexũãcüma?
¿Tüxcüũ i cunaxüxũ i nhaã? Tama
jatügümaãxĩca cuidora, notürü
Tupanamaã rü ta nixĩ i cuidoraxũ
—nhanagürü ga Pedru. 5Rü jexguma
jema orexũ naxĩnügu ga Ananíã, rü
juxũma inajangu. Rü poraãcüxũchima
namuũẽ ga guxũma ga jema duũxũgü ga
jexguma jemaxũ nacuáchigagügu. 6Rü
nhuxre ga jéma jexmagüxũ ga
ngextüxüxũgü rü nanajauxgü ga naxũne,
rü nananuquegü, rü inajataxgü. 7Rü
tamaẽxpüx ga ngora ngupetüxgu rü
íingu ga namax. Rü jexma ixücu notürü
tama nüxũ icuax ga tacü na ngupetüxũ.
8Rü Pedru ngĩxna naca, rü nhanagürü:
—¿Jema natanü ga ipexunetaxũgu jiĩxũ
ga namaã petaxegüxũ ga perü naãne?
—nhanagürü. Rü ngĩma rü: —Ngũ,
ngẽxgumaẽxpüxgu nixĩ —ngĩgürügü.
9Rü Pedru rü nhanagürü ngĩxũ:
—¿Tüxcüũ pegümaã ngẽmaãcü wüxigu
perüxĩnüẽ na namaã peidoraexũcax i
Tupanaãẽ i Üünexũ? ¡Dücax, ngẽma
cutexũ ijataxgüxũ rü marü ínangugü, rü
nhuxma rü cuxũ rü tá ta ngẽ́ma
nangegü! —nhanagürü. 10Rü

jexgumatama jụxcüma Pedrupẹxegu
ijangu. Rü jexguma nachocụxgu ga jema
ngextụ̃xüxũ̃gü, rü jụxcüma ngĩxũ̃
inajangaugü. Rü ngĩxũ̃ najauxgü, rü
ngĩtexũ̃tagutama ngĩxũ̃ najatạxgü. 11Rü
jexguma nüxũ̃ nacuạxgügu ga jema
ngupetüxũ̃, rü guxũ̃ma ga jema
jaxõgüxũ̃ rü jema togü ga duũ̃xũ̃gü rü ta
poraãcüxũ̃chima namuũ̃ẽ.

Tupanaãrü poramaã nanaxügü ga muxũ̃ma ga mexũ̃gü

12Rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃, rü duũ̃xũ̃güpẹxewa nanaxügü
ga muxũ̃ma ga mexũ̃gü ga Tupanaãrü
poramaã naxügüxũ̃. Rü inanawẹxgü ga
muxũ̃ma ga cuạxruũ̃gü. Rü guxũ̃ma ga
jema jaxõgüxũ̃ rü guxũ̃guma
naxĩtaquẹxegüxũ̃ nawa ga jema tupauca
ga taxũ̃neãrü chopetüchica ga
Charumáũ̃ãrü Chopetüchicagu ãẽ́gaxũ̃.
13Rü jema togü ga duũ̃xũ̃gü ga tama
jaxõgüxũ̃ rü namuũ̃ẽ na jema
jaxõgüxũ̃tanügu naxãgüxũ̃, notürü
poraãcü jema jaxõgüxũ̃xũ̃ nangechaũ̃gü.
14Rü nimuẽtanüãma ga jema jaxõgüxũ̃
jerü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga jatüxũ̃gü
rü ngexũ̃gü rü Coriaxṹ najaxõgüetanü.
15Rü jema duũ̃xũ̃gü rü ĩãnemaũ̃güwa
nanagagüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga iḍaaweexũ̃,
rü jexma najamugüxũ̃ naxcháp̃enüũ̃maã
rü norü caruũ̃gümaã na jexguma Pedru
jéma üpetüxgu, rü naxchipetamare
nüxũ̃ na jachixũ̃cạx. 16Rü jexgumarüũ̃ ta
rü jéma naxĩtaquẹxegüxũ̃ ga muxũ̃ma
ga duũ̃xũ̃gü ga Jerucharéũ̃ãrü
ngaicamana imugüne ga ĩãnewa ne ĩxũ̃.
Rü jéma naxcạx nanagagüxũ̃ ga jema
iḍaaweexũ̃ rü jema ngọxoạ̃xgüxũ̃. Rü
guxũ̃ma naxcạx nitaanegü.

Pedru rü Juấũ̃we ningẽxũ̃tanü ga paigü

17Rü jexguma ga guma paigüeru rü
guxũ̃ma ga jema natanüxũ̃gü ga
Chaduchéugü rü poraãcü nixãũ̃xãchigü
naxcạx ga jema mexũ̃gü ga naxügüxũ̃ ga
jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃.
18Rü jemacạx norü purichíagüxũ̃ namu
na ínajauxũ̃ãxũ̃cạx ga jema ngúexũ̃gü.
Rü ĩãneãrü pocupataũ̃gu nanapocue.
19Notürü Coriarü orearü ngeruũ̃ ga
dauxũ̃cũ̃ạ̃x naxcạx najawãxna ga jema
pocupataũ̃ãrü ĩạ̃xgü ga chütacü. Rü
ínanamuxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
20—¡Ngẽ́ma tupauca ja taxũ̃newa pexĩ,
rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ pejarüxu
na nhuxãcü Tupana inaxãxũ̃ i
ngexwacaxũ̃xũ̃ i maxũ̃! —nhanagürü.
21Rü jexguma ga jema ngúexũ̃gü ga
Ngechuchu imugüxũ̃ rü naga naxĩnüẽ ga
jema ore. Rü moxũ̃ãcü ga
pạxmamaxũ̃chi rü tupauca ga taxũ̃newa
naxĩ, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nangúexẽẽ. Rü joxni
ga guma paigüeru rü natanüxũ̃gü, rü
nanangutaquẹxexẽẽ ga guxũ̃ma ga jema
togü ga ãẹ̃xgacügü ga
ãẹ̃xgacügütücumüwa ügüxũ̃. Rü
pocupataũ̃wa nanamugü ga purichíagü
na jagagüãxũ̃cạx ga jema ngúexũ̃gü ga
Ngechuchu imugüxũ̃. 22-23Rü jexguma
pocupataũ̃wa nangugügu ga jema
purichíagü, rü taxuxũ̃xũ̃ma
inajangaugü. Rü najawoegu, rü nüxũ̃
najarüxugüe, rü nhanagürügü: —Jima
pocupataũ̃ rü narüwãxta, rü meãma
nataichirẹx, rü purichíagü nüxna
nadaugü i naạ̃xwa. Notürü ngẽxguma
tajawãxnagu, rü taxuxũ̃xũ̃ma
itajangaugü i aixepewa —nhanagürügü.

24Rü jexguma jema orexũ̃ naxĩnüẽgu ga
jema paigüeru rü jema togü ga paigü ga
ãẽxgacügü ixĩgüxũ̃ rü jema tupauca ga
taxũ̃neãrü purichíagüarü ãẽxgacü rü
guxũ̃ma nab̲aixãchiãẽgü jerü tama nüxũ̃
nacua̲xgü ga ngextá tá na nanguxũ̃ ga
guxũ̃ma ga jema rü nhuxãcü tá na
ijanaxoxẽẽgüãxũ̃. 25Rü jexguma jemagu
ínaxĩnüẽjane rü jéma nangu ga wüxi ga
jatü, rü namaã nüxũ̃ nixu, rü
nhanagürü: —Ngẽma jatügü i
pepocuechiréxũ̃, rü tupauca ja
taxũ̃newa nangẽxmagü, rü
ínanangúexẽẽ i duũ̃xũ̃gü —nhanagürü.
26Rü jéma naxĩ ga tupauca ga taxũ̃neãrü
purichíagüarü ãẽxgacü wüxigu namaã
ga norü purichíagü na jagagüãxũ̃ca̲x.
Notürü namuũ̃ẽ na duũ̃xũ̃gü nutamaã
jamuxũ̃tanüxũ̃, rü jemaca̲x meãmare
jema ngúexũ̃güxũ̃ nigagü. 27Rü jexguma
namaã ínangugügu, rü jema
ãẽxgacügüpe̲xewa nanagagü. Rü jema
paigüeru rü namaã nidexa rü nhanagürü
nüxũ̃: 28—Marü poraãcü pexna
tanachu̲xu na tama ngẽma
Ngechuchuégamaã penangúexẽẽxũ̃ca̲x.
Notürü i pema rü guxũ̃ne ja
Jerucharéũ̃wa penangúexẽẽ i duũ̃xũ̃gü,
rü nhu̲xmachi toxna penaxuxchaũ̃ ga na
togagu najuxũ̃ ga jema Ngechuchu
—nhanagürü. 29Rü Pedru rü
namücügümaã nanangãxũ̃gü, rü
nhanagürügü: —Narümemaẽ nixĩ na
Tupanaga taxĩnüẽxũ̃ rü tama i jatügüga.
30—Guma Tupana ga nuxcümaxũ̃güxũ̃
ga tórü o̲xigü nüxũ̃ jaxõgücü, rü guma
nixĩ ga wena namaxẽẽcü ga Ngechuchu
ga pema pejamácü ga jexguma
curuchawa pejapotagügu. 31—Notürü
Tupana rü nanataxẽẽãma, rü nügüarü
tügünecüwawa nanatoxẽẽ. Rü tórü
cua̲xruũ̃ rü maxẽxẽẽruũ̃
najangucuchixẽẽ na tatanüxũ̃gü i
Judéugüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̲x na nüxũ̃
naxoexũ̃ca̲x i norü chixexũ̃gü, rü
Tupana nüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̲x i
norü pecadugü. 32—Rü toma nüxũ̃
tacua̲x na aixcuma jiĩxũ̃ i guxũ̃ma i
ngẽma pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃ erü
tomatama nüxũ̃ tadaugü. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta i Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i
Tupana tüxna ãxũ̃ ja jíxema naga
ĩnüẽxẽ, rü nüxũ̃ nacua̲x na aixcuma
jiĩxũ̃ —nhanagürügü. 33Rü jexguma
jemaxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema ãẽxgacügü,
rü poraãcüxũ̃chima nanuẽ, rü
nanadaixchaũ̃. 34Notürü jema
ãẽxgacügütanüwa najexma ga wüxi ga
Parichéu ga Gamariéu ga naégа. Rü
nüma rü meãma nanangúexẽẽ ga
Tupanaãrü mugü. Rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nangechaũ̃gü. Rü
nüma ga Gamariéu inachi rü nanamu na
paxaãchi ínamuxũ̃ãxũ̃ca̲x ga jema
ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃. 35Rü
nhu̲xmachi namücügü ga
ãẽxgacügümaã nüxũ̃ nixu rü nhanagürü:
—Pa Chautanüxũ̃x, ¡pexuãẽgü na t̲acü
tá namaã pexüexũ̃ i nhaã jatügü! 36—Rü
nüxna pecua̲xãchie ga ũ̃pa ga nhuxãcü
ãẽxgacüxũ̃ nügü ningucuchixẽẽchaũ̃ ga
Teudá. Rü nügütama nixu na wüxi ga
t̲acü na jiĩxũ̃. Rü maneca 400 naguxũ̃ ga
jatügü nawe narüxĩ. Notürü churaragü
najama̲xgü, rü naju. Rü guxũ̃ma ga
jema nawe rüxĩxũ̃ rü nangĩãchi, rü
jexma najarüxo ga guxũ̃ma. 37—Rü
jixcüra ínangu ga to ga jexguma
tachiũ̃ãneãrü ãẽxgacü duũ̃xũ̃güxũ̃
ixugügu, rü jema nixĩ ga Juda ga

Gariréaanecũã̱x ga ãẽxgacüxũ nügü
ingucuchixẽẽchaũxũ. Rü najaxucu̱xẽgü
ga duũxũgü rü nawe narüxĩ ga nhuxre.
Notürü jemaxũ rü ta nima̱xgü rü naju.
Rü guxũma ga jema nawe rüxĩxũ rü
nangĩãchi. 38—Rü ngẽmaca̱x i nhu̱xma
rü pexũ chaxucu̱xẽ na pejange̱xgüxũ i
nhaã jatügü, rü tama penapocuexũ. Erü
ngẽxguma nagagutama jixĩgu i ngẽma
nüma naxügüxũ, rü tá inajarüxo.
39—Notürü ngẽxguma Tupanaãrü jixĩgu
i nhaã naxügüxũ, rü taxuacüma
ipejanaxoxẽẽ. ¡Rü pexuãẽgü na tama
ngürüãchi Tupanamaã jiĩxũ i penuẽxũ!
—nhanagürü. Rü guxũma ga jema
ãẽxgacügü rü naga naxĩnüẽ ga jema
norü ucu̱xẽ. 40Rü nhu̱xmachi
nanachocuxẽẽ ga jema ngúexũgü ga
Ngechuchu imugüxũ. Rü najaçuaixgü.
Rü nüxna naxãga na tama
Ngechuchuchiga jadexagüxũca̱x. Rü
jemawena rü najange̱xgü. 41Rü jema
ãẽxgacügüna ínixĩ ga jema ngúexũgü.
Rü nataãẽgü jerü woetama Tupana
nanaxwa̱xe ga jemaãcü Ngechuchuca̱x
ngúxũ na jangegüxũ. 42Rü guxũ ga
ngunexũgu tupauca ga taxũnewa rü
ĩpatagüwa, rü nanangúexẽẽãma, rü
nüxũ nixugüetanü ga ore ga mexũ ga
Ngechuchu ja Cristuchiga.

Jema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũ rü nüxũ naxuneta ga 7 ga jatügü na nüxũ nangũxẽẽgüxũca̱x ga Tupanaãrü puracüwa

6 1Rü jexgumaũcüü rü jexeraãcü
nimuchigü ga jema duũxũgü ga
jaxõgüxũ. Rü natanüwa najexmagü ga
Judéugüchire̱x ga Greguanewa ne ĩxũ rü
Gregugawa idexagüxũ. Rü najexma ta
ga jaxõgüxũ ga Judéugü ga
Jerucharéũcũã̱x ga woetama nagawa
idexagüxũ. Rü jema jaxõgüxũ ga
Gregugawa idexagüxũ rü nidexagüecha
nachigagu ga jema jaxõgüxũ ga
Jerucharéũcũã̱xgü ixĩgüxũ, rü
nhanagürügü: —Totanüwa jutegüxe rü
tama meã õna tüxna naxãgüxũ i
ngẽxguma õna inaxãgüũ̱xgu i wüxichigü
i ngunexũgu —nhanagürügü. 2Rü
jexguma ga jema 12 ga ngúexũgü ga
Ngechuchu imugüxũ rü guxũma ga
jema jaxõgüxũxũ nangutaque̱xexẽẽgü,
rü nhanagürügü nüxũ: —Tama name na
ítanangéxũ i Tupanaãrü orearü uchiga i
tomax na õnamaã itacuáxũca̱x. 3—Rü
ngẽmaca̱x, Pa Tomücügüx, rü ¡Naxca̱x
peda̱x i petanüwa ja 7 ja jatügü ja
guxãma nüxũ ngechaũcü, rü meã
naãẽxũ cuácü, rü aixcuma Tupanaãẽ i
Üünexũ nawa ngẽxmacü! Rü toma tá
nüxna tanaxã i ngẽma puracü na
nümagü õnamaã inacua̱xgüxũca̱x.
4—Rü ngẽxguma i toma rü jumuxẽwa
rü Tupanaãrü orearü uchigawaxicatama
tá tapuracüe —nhanagürügü. 5Rü
jexguma ga guxũma ga jema duũxũgü
rü: —Ngũ —nhanagürügü naxca̱x ga
jema ore. Rü nüxũ naxunetagü ga
Estéwãũ ga meã jaxõcü rü aixcuma
Tupanaãẽ i Üünexũ nawa jexmacü, rü
Piripi, rü Pócuru, rü Nicanúru, rü Timáũ
rü Paruménu, rü Nicuráu ga
Ãtioquíacũã̱x ga taũta Ngechuchuaxũ̃
jaxõõgu Judéugücüma jaxucü. 6Rü jema
ngúexũgü ga Ngechuchu
imugüxũxũtawa nanagagü. Rü nümagü
naxme̱xmaã nüxũ jangõgüãcüma naxca̱x
najumuxẽgü. 7Rü jema Tupanaãrü ore
rü jexeraãcü nixũchigü. Rü poraãcü

nimuẽtanü ga jema jaxõgüxũ̃ ga
Jerucharéũ̃wa. Rü woo muxũchixũ̃ma
ga Judéugüarü paigü rü ta
Ngechuchuaxũ̃ najaxõgü.

Estéwãũxũ̃ nijauxgü

8Rü Estéwãũ nixĩ ga wüxi ga jatü ga
Tupana poraãcü nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽcü rü
naporaxẽẽcü na duũ̃xũ̃gütanüwa
naxüãxũ̃cax ga mexũ̃gü ga taxũ̃gü rü
cuaxruũ̃gü ga Tupanaãrü poramaã
naxüxũ̃. 9Rü najexma ga wüxi ga
ngutaquexepataũ̃ ga Judéugüarü ga
Ínguxũ̃xũ̃ãrü Ngutaquexepataũ̃gu
ãẽ́gane. Rü gumawa nangutaquexegü ga
duũ̃xũ̃gü ga ũ̃paacü corigümexẽwa
jexmagüxũ̃. Rü nhuxre ga guma
ngutaquexepataũ̃cũ̃ãx rü wüxigu namaã
ga nhuxre ga Chireneãnecũ̃ãx, rü
Arejádriaanecũ̃ãx, rü Chiríchiaanecũ̃ãx,
rü Áchiaarü naãnecũ̃ãx, rü inanaxügüe
ga Estéwãũmaã na ijaporagatanücüüxũ̃.
10Notürü taxuacüma Estéwãũxũ̃
narüjexeragü, jerü nüma ga Estéwãũ rü
nidexa namaã ga jema cuax ga
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nüxna ãxũ̃. 11Rü
jexguma ga jema duũ̃xũ̃gü rü togüaxũ̃́
nanaxütanügü na Estéwãũchiga doraxũ̃
jaxugüxũ̃cax. Rü nhanagürügü ga jema
idoraegüxũ̃: —Toma nüxũ̃ taxĩnüẽgu, rü
Muĩséchiga rü Tupanachigamaã chixexũ̃
ga ore nixugü ga Estéwãũ
—nhanagürügü. 12Rü jemaãcü
nananuẽxẽẽ ga duũ̃xũ̃gü, rü ãẽxgacügü
ga jaguãxgü, rü ngúexẽẽruũ̃gü ga ore ga
mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃. Rü jemacax
Estéwãũcax nibuxmü, rü najajauxgü, rü
ãẽxgacügü ga tacügü
íngutaquexegüxũ̃wa nanagagü. 13Rü
naxcax nadaugü ta ga jatügü ga doraxũ̃
ixugüemarexũ̃ rü jema rü nhanagürügü:
—Nhaã jatü rü guxũ̃guma chixexũ̃maã
nidexa i nachigagu ja daa tupauca ja
taxũ̃ne, rü nachigagu i Tupanaãrü
mugü. 14—Rü toma rü nüxũ̃ taxĩnüẽ rü:
"Jima Ngechuchu ja Nacharétucũ̃ãx
rü tá nanangutaũ̃xẽẽ ja daa tupauca, rü
tá inajanaxoxẽẽ i nacümagü ga Muĩsé
tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃", —nhanagürügü. 15Rü
jexguma Estéwãũxũ̃ nadaunügu ga
guxũ̃ma ga jema ãẽxgacügü ga jéma
rütogüxũ̃, rü nüxũ̃ nadaugü ga
nachametü rü wüxi ga dauxũ̃cũ̃ãx ga
orearü ngeruũ̃chametürüũ̃ na jiĩxũ̃.

Estéwãũãrü ore

7 1Rü nüma ga paigüeru, rü
Estéwãũna naca rü nhanagürü: —¿
Aixcuma jiĩxũ̃ i nhaã ore i nüxũ̃
jaxugüexũ̃? —nhanagürü. 2Rü Estéwãũ
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa
Chautanüxũ̃ Pa Ãẽxgacügüx, ¡Choxũ̃́
iperüxĩnüẽ! Guma Tupana ja mexẽchicü,
rü nuxcümaxũ̃cü ga tórü oxi ga
Abrãũ̃cax nango̱x ga jexguma
Mechopotámiããrü naãnegu naxãchiũ̃gu
ga jexguma taũta Aráũ̃ãrü naãnewa
naxũxgu na jexma jaxãchiũ̃xũ̃cax. 3—Rü
Tupana rü nhanagürü nüxũ̃:

"¡Nüxna ixũ i cuchiũ̃ãne rü
cutanüxũ̃, rü ngẽma chama tá
cuxũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽxũ̃ i
naãnewa naxũ!"

nhanagürü. 4—Rü jexguma ínaxũxũ ga
Abrãũ̃ nawa ga jema Caudéucũ̃ãxãrü
naãne ga ngextá noxri ínaxãchiũ̃xũ̃wa,
rü Aráũ̃ãrü naãnegu najaxãchiũ̃. Rü
jexguma nanatü juxguwena, rü nhama
ga naãne i nhuxma nagu pexãchiũ̃xũ̃wa
naxũ, jerü jemaãcü Tupana núma

nanaga. 5—Notürü jexguma rü ta
taxuũma ga noxrüxũchi ga naãne nüxna
naxã ga Tupana i nhama i naãnewa, rü
bai ga íraxũ ga noxrüxũchi ga naãne.
Notürü Abrãũmaã inaxuneta ga
jixcaama tá nüxna na naxããxũ ga
nhama i naãne na noxrüxũchi jiĩxũcax,
rü jixcaama marü najuxguwena rü
nanegüarü na jiĩxũcax. Rü jemaãcü
Abrãũmaã inaxuneta ga woo na
nangexacüxũ ga jexguma. 6—Rü
nhanagürü Abrãũxũ ga Tupana:

"Rü jixcama i cutaagü rü tá to i
nachiũãne i tama noxrü
ixĩxũwa nangẽxmagü. Rü
ngẽma nachiũãnecũãx i
duũxũgü rü norü duũxũgüxũ tá
najaxĩgüxẽẽ. Rü 400 ja taunecü
rü ngẽma duũxũgü rü tá chixri
namaã nachopetü i cutaagü.
7Notürü chama tá chanapocue i
ngẽma nachiũãnecũãx i norü
duũxũgüxũ jaxĩgüxẽẽxũ. Rü
ngẽmawena i cutaagü rü tá
ínachoxũ nawa i ngẽma naãne,
rü nuã nhaã i naãnewa tá
choxũ nicuaxüũgü",

nhanagürü ga Tupana. 8—Rü jexguma
Tupana rü Abrãũ rü nügümaã
nanamexẽẽ, rü nhanagürü ga Tupana:

"Chama rü tá cuxũ charüngũxẽẽ ega
cuma rü guxũma i cutanüxũgü
ípewiũchaxmüpexechiraũgu.
Rü ngẽma tá nixĩ i cuaxruũ i
jigümaã imexẽẽxũ",

nhanagürü ga Tupana. Rü nabu ga wüxi
ga nane ga Abrãũ, rü Isaquigu
nanaxüéga. Rü jexguma 8 ga norü
ngunexũwa nanguxgu ga Isaqui, rü
nümatama ga Abrãũ rü
ínanawiechaxmüpexechiraũ. Rü
jexguma marü najaxgu ga Isaqui rü
nabu ga nane ga Jacú, rü nümatama ga
Isaqui rü ínanawiechaxmüpexechiraũ.
Rü jixcama marü najaxgu ga Jacú rü
nüxũ najexma ga 12 ga nanegü. Rü
nümatama ga Jacú rü
ínanawiechaxmüpexechiraũ ga guxũma
ga jema 12 ga nanegü. Rü jema 12 ga
nanegü nixĩ ga jema 12 ga
nuxcümaxũgüxũ ga tórü oxigü. 9-10—Rü
jema 12 ga Jacú nanegü ga tórü oxigü
ixĩgüxũtanüwa rü wüxi rü Juche nixĩ ga
naẽga. Notürü naẽneẽgü ga guma Juche
rü nixãũxãchie, rü jemacax Ejituarü
naãnewa ĩxũ ga taxetanüxũxũ Juchemaã
nataxegü na Ejituarü naãnewa
nagagüãxũcax. Notürü Tupana rü
Juchemaã najexma, rü nüxũ narüngũxẽẽ
na tama pecadu naxüxũcax ga jexguma
guxchaxũwa najexmagu. Rü nüxna
nanaxã ga cuax, rü Juchexũ narüngũxẽẽ
ga meã na najauxãxũcax ga Ejituaneãrü
ãẽxgacü ga Faraó. Rü jemacax ga Faraó
rü ãẽxgacüxũ najangucuchixẽẽ. Rü
nüma ga Juche nixĩ ga ãẽxgacü ga
Faraópatawa rü guxũma ga jema
nachiũãnewa. Rü Faraóxicatama nixĩ ga
Juchearü jexera na ãẽxgacü jiĩxũ ga
jema naãnewa. 11—Rü jexgumaũcüü
najexma ga taija ga guxũ ga Ejituarü
naãnewa rü Canaããrü naãnewa. Rü
poraãcü taija nüxũ nangux ga duũxũgü.
Rü jemacax ga jema nuxcümaxũgüxũ ga
tórü oxigü rü düxwa taxuacüma nüxũ
inajangaugü ga nabü ga Canaããrü
naãnewa. 12—Notürü jexguma nüxũ
nacuáchigaxgu ga Jacú ga na
najexmaxũ ga nabü ga Ejituanewa, rü
jéma nanamugü ga nanegü ga guma

tórü o̱xigü ixĩgücü. Rü jema nixĩ ga
nawa inaxügüxũ̃ ga noxrima nabücax
Ejituanewa na naxĩxũ̃. 13—Rü jixcaama
marü nagux̱gu ga jema nabü rü
wenaxãrü Ejituanewa naxĩ nawa ga
nabü. Rü jexguma wenaxãrü jéma
naxĩxgu ga naẽneẽgü, rü nügü nixu ga
Juche namaã. Rü jexguma nüxũ̃ nacuax
ga Faraó ga ngextácũ̃ã̱x na jiĩxũ̃ ga
Juche. 14—Rü jixcamaxũ̃ra ga Juche rü
tümacax nangema ga nanatü rü guxũma
ga natanüxũ̃. Rü maneca 75wa nangu
ga jema duũ̃xũ̃gü ga Juchetanüxũ̃.
15—Rü jemaãcü Ejituanewa naxũ ga
Jacú na jexma jaxãchiũ̃xũ̃cax. Rü jexma
naju ga nümax. Rü jexma najue ta ga
nanegü ga tórü o̱xigü. 16—Rü jexguma
najux̱gu ga Jacú, rü Chiquéũ̃wa
nanangegü ga naxũ̃ne na jexma
jatax̱güãxũ̃cax nagu ga jema naxmaxũ̃
ga Abrá̃ũ dĩẽrumaã naxcax taxexũ̃ ga
Emú nanegüxũ̃tawa ga Chiquéũ̃wa.
17—Rü düxwa nawa nangu na
Ejituanewa ínanguxũ̃xũ̃cax ga tatanüxũ̃
ga jexgumarüũ̃ ga Tupana Abrá̃ũmaã
ixunetaxũ̃. Rü jexguma rü marü poraãcü
nimu ga tatanüxũ̃ ga Ejituanewa.
18—Rü jexguma ningucuchi ga to ga
Ejituaneãrü ãẽxgacü ga tama
Juchechigaxũ̃ cuáxũ̃. 19—Rü jema
ãẽxgacü rü tatanüxũ̃xũ̃ nawomüxẽẽ rü
chixri tümamaã naxüpetü ga guxema
nuxcümaxũ̃güxe ga tórü o̱xigü. Rü tüxũ̃
namu na jexwaca buexe ga
tümaxãcügüxũ̃ ítawogüxũ̃ na
tajuexũ̃cax. 20—Rü jexgumaũ̃cüü nabu
ga Muĩsé, rü Tupanaãxũ̃ nangúchaũ̃. Rü
tamẽxpü̱x ga tawemacü nüxna tadaugü
ga tümapatawa ga naẽ rü nanatü.
21—Rü jexguma düxwa ítanatax̱gügu, rü
Faraóxacü inajaxu, rü ngĩnexũ̃ inajaxẽẽ.
22—Rü jemaãcü Muĩséxũ̃ nangux̱ẽẽgü
ga guxũma ga Ejituanecũ̃ã̱xãrü cuax. Rü
nüma ga Muĩsé rü wüxi ga ãẽxgacü ga
poracü nixĩ, rü norü dexawa rü ta
napora. 23—Rü jexguma 40 ga norü
taunecüwa nanguxgu ga Muĩsé rü nagu
narüxĩnü ga natanüxũ̃gü ga
Judéugütanügu na naxũãneãxũ̃. 24—Rü
nüxũ̃ nadau ga wüxi ga Ejituanecũ̃ã̱x ga
wüxi ga Judéuxũ̃ na nacuaxixũ̃. Rü
jemacax ga Muĩsé rü jema Judéuétüwa
ínajuxu, rü jema Ejituanecũ̃ã̱xũ̃ nimax
rü nanajuxẽẽ. 25—Rü nüma ga Muĩsé
nagu rüxĩnügu rü chi natanüxũ̃gü ga
Judéugü rü chi nüxũ̃ nacuaxgü na
Tupana jéma namuxũ̃ na
ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃cax. Notürü tama nüxũ̃
nacuax̱güéga ga jema natanüxũ̃gü.
26—Rü moxũ̃ãcü ga Muĩsé rü nüxũ̃
nadau ga to ga taxre ga Judéugü ga
nügü jexma d̲aixũ̃, rü nüxna
nachogüchaũ̃. Rü nhanagürü nüxũ̃:
“Pema rü pegütanüxũ̃gü peixĩgü. ¿Rü
tü̱xcüũ̃ pegü pedai i pemax?”
nhanagürü. 27—Rü jexguma ga jema
namücüxũ̃ icuaxixũ̃ rü Muĩséxũ̃
natax̱neta, rü nhanagürü nüxũ̃:
“¿Texé cuxũ̃ tamu na toeru cuiĩxũ̃cax
rü tomaã icucuáxũ̃cax? 28—¿E̱xna choxũ̃
cuimáxchaũ̃ ta, ga ĩne cuimáxũ̃ ga
Ejituanecũ̃ã̱xrüũ̃?” nhanagürü. 29—Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga Muĩsé, rü
ninha ga jema naãnewa. Rü
Midiá̃ãnewa naxũ. Rü jema nachiũ̃ãne
ga tama noxrü ixĩxũ̃gu najaxãchiũ̃. Rü
jexma naxãmax rü nabu ga taxre ga
nanegü. 30—Rü 40 ga taunecüguwena
ga dauxchitawa ga Chinaĩ ga
maxpṹneãrü ngaicamana, rü wüxi ga

naĩxẽtaxacü ga jéma i̱jauraxũwa
Muĩsécax̱ nango̱x ga wüxi ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ ga dauxũcũ̱ã̱x. 31—Rü
na̱baixãchiãẽ ga Muĩsé ga jexguma nüxũ
nada̱xgu. Rü naxcax̱ nixũ rü nüxna
nangaicama na meã nüxũ nadauxũcax̱.
Rü jexguma Muĩsémaã nidexa ga Cori
ga Tupana, rü nhanagürü nüxũ:
32 "Chama nixĩ i curü o̱xigüarü
Tupana chiĩxũ rü Abrá̃ũ rü
Isaqui rü Jacúarü Tupana
chiĩxũ",
nhanagürü. Rü jexguma ga Muĩsé rü
inanaxügü ga norü muũmaã na
jadu̱ru̱xũ. Rü namuũ ga jexma na
nadawenüxũ. 33—Rü jexguma ga Cori
ga Tupana rü nhanagürü nüxũ:
"¡Ínacuaixũ i curü chapatu erü nhaã
naãne i nagu cuchixũ rü
naxüüne, erü chanuxma!
34Chama rü ngóxũwama nüxũ
chadau i nhuxãcü poraãcü
ngúxũ na jangegüxũ i chorü
duũxũgü i Ejituanewa. Rü nüxũ
chaxĩnü i na naxauxexũ. Rü
ngẽmacax̱ núma chaxũ na
íchananguxũxẽẽxũcax̱. ¡Nuã
naxũ na Ejituanewa cuxũ
chamuxũcax̱!",
nhanagürü. 35—Rü woo ga noxri ga
nümagü ga natanüxũgü rü guma
Muĩséxũ naxoe ga jexguma nhagügu:
"¿Rü texé cuxũ tamu na toeru
cuiĩxũcax̱ rü tomaã icucuáxũcax̱?"
nhagügu, notürü ga Tupana rü jéma
nanamuãma na jema duũxũgüxũ
ínanguxũxẽẽxũcax̱ rü norü ãẽxgacü na
jiĩxũcax̱. Rü jemaãcü Muĩséxũ namu ga
Tupana ga jexguma naxũtawa
namuãxgu ga jema norü orearü ngeruũ
ga jema naĩxẽtaxacü ga i̱jauraxũwa
naxcax̱ ngóxũ. 36—Rü Muĩsé nixĩ ga
Ejituarü naãnewa ínagaxũxũ ga
nuxcümaxũgüxũ ga tórü o̱xigü. Rü
Ejituanewa, rü Dauchiüxũ ga Taxtüwa,
rü dauxchitawa ga ngextá taxúema
íxãpataxũwa inanawe̱x ga cua̱xruũgü, rü
nanaxü ga mexũ ga taxũgü ga
Tupanaãrü poramaã naxüxũ. Rü
jemaãcü 40 ga taunecü nüxũ
narüngũxẽẽ ga jema duũxũgü. 37—Rü
nümatama ga Muĩsé nixĩ ga tatanüxũgü
ga Judéugümaã nhaxũ:
"Tupana rü jixcüra tá pexcax̱ nüxũ
naxuneta i petanüwa i wüxi i
norü orearü uruũ ga
jexgumarüũ ga choxũ na
naxunetaxũrüũ",
nhanagürü. 38—Rü nümatama ga Muĩsé
nixĩ ga nuxcümaxũgüxũ ga tórü
o̱xigümaã nangutaque̱xexũ ga jema
naãne ga ngextá taxúema ixãpataxũwa.
Rü tórü o̱xigümaã najexma ga Chinaĩ ga
ma̱xpṹnewa ga jexguma namaã
jadexagu ga Tupanaãrü orearü ngeruũ
ga dauxũcũ̱ã̱x. Rü nümatama ga Muĩsé
nixĩ ga najauxãxũ ga Tupanaãrü ore i
maxẽxẽẽruũ na nüxĩ tüxna naxããxũcax̱.
39—Notürü ga tórü o̱xigü rü tama naga
naxĩnüẽchaũ ga guma Muĩsé. Rü
ínanata̱xüchigüama, rü Ejituaneguama
narüxĩnüãẽgü. 40—Rü tórü o̱xigü rü
Muĩséeneẽ ga Ará̃ũxũ nhanagürügü:
"¡Rü toxcax̱ naxü i tupanachicüna̱xãgü
na nawe tarüxĩxũcax̱! Erü tama nüxũ
tacua̱xgü i ṯacü nüxũ na üpetüxũ i
ngẽma Muĩsé ga Ejituanewa tüxũ
jagagüxũ", nhanagürügü. 41—Rü
jexguma nanaxügü ga wüxi ga
wocaxacüchicüna̱xã norü tupanaxũ. Rü

nhu̱xmachi naxca̱x nanadai ga nhuxre
ga carnerugü na jemamaã nüxũ̃
jacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü wüxi ga peta
naxca̱x naxügü ga jema
wocaxacüchicüna̱xã ga nümatama
naxügüxũ̃. 42—Rü jemaca̱x ga Tupana
rü nüxna nixũgachi ga jema duũ̃xũ̃gü.
Rü ínanawogü na woramacuri rü üa̱xcü
rü tawemacümaã natupanaã̱xẽẽãxũ̃ca̱x.
Jerü jemaãcü Tupanaãrü orearü
uruũ̃güarü poperagu naxümatü, rü
nhanagürü:

"Pema, Pa Judéugüx, ¿Chauxca̱x
jiĩxũ̃ ga penad̲aixũ̃ ga carnerugü
ga jexguma 40 ga taunecü
dauxchitawa ga ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa pejexmagügu?
43Tama aixcuma chauxca̱x nixĩ
jerü ga pema rü ngextá
ípexĩxũ̃wa rü ípenangeexũ̃ ga
napata ga perü tupananeta ga
Moróqui rü ípenangeexũ̃ ga
perü tupananeta ga Refáãrü
woramacurichicüna̱xã. Rü
jemaãcü pegümaã ípenangeexũ̃
ga jema tupananetachicüna̱xãgü
ga pematama pexügüxũ̃ na nüxũ̃
peicua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü
ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü perü
naãnewa tá pexũ̃ íchawoxũ̃ rü
jaxũ̃wa i Babiróniaarü jexerawa
tá pexũ̃ chamugü",

nhanagürü ga Tupana ga jema orewa.
44—Rü jema naãne ga ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa rü tórü o̱xigü nüxũ̃
najexma ga wüxi ga ĩpata ga
naxchirunaxca̱x ga nagu namaã
nanguxũ̃güne ga Tupanaãrü mugü ga
nutagu ümatüxũ̃. Rü guma ĩpata ga
naxchirunaxca̱x nixĩ ga nüxũ̃
nawéãcüma Tupana Muĩséxũ̃
naxüxẽxẽ́ne. 45—Rü jexguma
naju̱xguwena ga Muĩsé, rü Jochué
ningucuchi ga ãẽ̱xgacü na jiĩxũ̃. Rü tórü
o̱xigü rü nuã tórü naãnewa nanangegü
ga guma ĩpata ga naxchirunaxca̱x ga
jexguma Jochuémaã napugüãgu ga
nhaã naãne nüxna ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Tupana íwoxũ̃xũ̃ napẽ̱xewa ga tórü
o̱xigü. Rü núma najexma ga guma ĩpata
rü nhu̱xmata Dawí ingucuchigu ga
ãẽ̱xgacü na jiĩxũ̃. 46—Rü guma ãẽ̱xgacü
ga Dawí rü Tupana rü poraãcü namaã
nataãẽ, rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. Rü nüma
ga Dawí rü Tupanana naxca̱x naca na
naxüãxũ̃ca̱x ga wüxi ga tupauca ga
taxũ̃ne ga nawa Tupanaxũ̃ na
jacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x ga tatanüxũ̃gü ga
Jacútaagü. 47—Notürü Dawí nane ga
Charumáũ nixĩ ga naxücü ga guma
tupauca ga Tupanaca̱x ixĩxũ̃ne.
48—Notürü ja Tupana ja tacüxũ̃chima rü
tama duũ̃xũ̃gü üxũ̃ne ja tupaucagümaã
naxãpata. Rü jemaca̱x ga Tupana rü
nuxcümaxũ̃cü ga norü orearü uruũ̃wa rü
nhanagürü:

49-50 "Chama nixĩ ja ãẽ̱xgacü ja
tacüxũ̃chima, rü dauxũ̃guxũ̃ i
naãne nixĩ i chorü
toxmaxwa̱xeruũ̃ ixĩxũ̃ rü nhama
i naãne nixĩ i chorü chicutüruũ̃
ixĩxũ̃. ¿Rü nhuxũcürüwa i nagu
perüxĩnüẽxũ̃ tá na penaxüxũ̃ ja
wüxi ja tupauca ja chagu
mexũ̃ne?"

nhanagürü ga Cori ja Tupana. Rü
nhanagürü ta ga Tupana:

"¿Tama e̱xna chama jiĩxũ̃
ichanaxüxũ̃ ga guxũ̃ma i t̲acü i
ngẽxmaxũ̃? ¿Rü nhuxãcü chi

penaxüxũ̃ i wüxi i nachica i
nagu charüngũ̃xũ̃?”
nhanagürü ga norü orewa. [51]Rü
nhanagürü ga Estéwãũ: —Dücax Pa
Ãẽxgacügüx, pema rü guxũ̃guma nüxũ̃
pexoe i Tupanaãrü ore, rü tama
iperüxĩnüẽchaũ̃. Rü peãẽwa rü tama
pejaxõgüchaũ̃. Rü pema rü guxũ̃guma
Tupanaãẽ i Üünexũ̃maã penuẽẽcha.
Jema nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga perü
o̱xigürüũ̃tama peixĩgü i pemax. [52]—Rü
perü o̱xigü rü chixeãcüma namaã
nachopetü ga guxũ̃ma ga Tupanaãrü
orearü uruũ̃gü. Rü nanadai ga jema
orearü uruũ̃gü ga nüxũ̃ ixuchigagüxũ̃ ga
na núma naxũxũ̃ tá ga guma mecü ja
Ngechuchu. Rü jexguma ínanguxgu ga
guma Ngechuchu rü pema Piratuna
penamu rü penajuxẽẽ. [53]—Rü woo
pema rü Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü ga
dauxũ̃cũ̃ã̱xũ̃tawa penajaxu ga
Tupanaãrü ore, notürü tama naga
pexĩnüẽ —nhanagürü ga Estéwãũ.

Naju ga Estéwãũ

[54]Rü jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga
jema ore, rü nanuẽxũ̃chiama ga jema
duũ̃xũ̃gü. Rü norü numaã Estéwãũc̱ax
nixũ̃xchapütagü. [55]Notürü ga Estéwãũ
rü aixcuma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nawa
najexma. Rü dauxũ̃ nadawenü, rü nüxũ̃
nadau na nhuxãcü namexẽchixũ̃ ga
Tupana. Rü nüxũ̃ nadau ga Ngechuchu
ga Tupanaãrü tügüneguama chicü. [56]Rü
jexguma rü nhanagürü: —Nüxũ̃ chadau
i na jango̱xnaãchixũ̃ i naãnetüwe, rü
nüxũ̃ chadau ja Cristu ja Tupana Nane
ja duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü ja Tupanaãrü
tügüneguama chicü —nhanagürü ga
Estéwãũ. [57]Notürü nümagü rü nügü
narütütamachi̱xẽgü, rü tagaãcü aixta
naxüeãcüma nüxna najuxgü. [58]Rü
ínanagaxüchigü ga ĩãnewa, rü
nutagümaã ínanamuxũchigü. Rü jéma
najexma ga wüxi ga ngextü̱xüxũ̃ ga
Chaurugu ãẽ́gaxũ̃. Rü jemaxũ̃
nanawotanü ga norü dejuxũ̃chirugü ga
ínacu̱xuchigüxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Estéwãũxũ̃ ima̱xgüxũ̃. [59]Rü jexguma
nutamaã ínamuxũchigüãgujane, rü
najumuxẽ ga Estéwãũ rü nhanagürü:
—Pa Cori Pa Ngechuchux, ¡Najaxu i
chauãẽ! —nhanagürü. [60]Rü jemawena
rü inacaxã́pü̱xü, rü tagaãcü aixta naxü,
rü nhanagürü: —Pa Cori Pa Tupanax,
¡Tãṹ i nhaã pecaduc̱ax cunapocuexũ̃ i
nhaã duũ̃xũ̃gü! —nhanagürü. Rü
jexguma jema nhaxguwena rü naju.

Chauru rü guxema jaxõgüxewe ningẽchigü

8 [1]Rü Chauru rü norü me nixĩ ga
Estéwãũxũ̃ na jama̱xgüxũ̃. Rü
jematama ngunexũ̃gu rü norü uwanügü rü
inanaxügüe ga na poraãcü nawe
jangẽxũ̃tanüxũ̃ ga jema jaxõgüxũ̃ ga
Jerucharéũ̃wa jexmagüxũ̃. Rü düxwa ga
guxũ̃ma rü Judéaanegu rü Chamáriaanegu
nügü nawoone. Rü jema ngúexũ̃gü ga
Ngechuchu imugüxũ̃xicatama ínajaxügü
ga Jerucharéũ̃wa. [2]Rü nhuxre ga jatügü ga
meãma Tupanaãxṹ jaxõgüxũ̃ rü
nanajauxgü ga Estéwãũxũ̃ne, rü
inanata̱xgü rü poraãcü naxc̱ax naxauxe.
[3]Notürü ga Chauru rü chixri tümamaã
naxüpetü ga guxema jaxõgüxe. Rü
tümapatagu nixücuchigü na tüxũ̃
ínajauxũ̃xũ̃c̱ax. Rü jéma tüxũ̃ ínatúxũ̃ ga
jatügü rü ngexegü, rü nhu̱xmachi
pocupataũ̃gu tüxũ̃ nawocu.

Chamáriawa nüxũ̃ nixuchiga ga Tupanaãrü ore i mexũ̃

4Rü jema jaxõgüxũ̃ ga Chauruchaxwa
ibuxmüxũ̃ ga Jerucharéũ̃wa, rü
guxũ̃wama ga ngextá ínaxĩxũ̃wa rü
nüxũ̃ nixuchigagü ga nhuxãcü
Ngechuchu tüxũ̃ na maxẽxẽẽxũ̃. 5Rü
Piripi nixĩ ga wüxi ga jema orexũ̃
ixuchigacü. Rü nüma rü ĩãne ga
Chamáriawa naxũ, rü jéma inanaxügü
ga Cristuchigaxũ̃ na jaxuxũ̃. 6Rü jema
duũ̃xũ̃gü ga Chamáriacũ̃ã̱x, rü Piripica̱x
nangutaque̱xegü. Rü guxũ̃ma meãma
inarüxĩnüẽ ga jema ore ga namaã nüxũ̃
jaxuxũ̃, jerü nüxũ̃ nadaugü ga jema
mexũ̃gü ga taxũ̃gü ga Tupanaãrü
poramaã naxüxũ̃ ga Piripi. 7Rü muxẽma
ga duũ̃xẽgü ga ṉgoxogü tümawa
jexmaxẽ rü tümaca̱x nitaanegü. Rü jema
ṉgoxogü rü tagaãcü aita naxüeãcüma
tümawa ínachoxũ̃. Rü jexgumarüũ̃ ta rü
muxẽma ga nawãĩxãchigüxe rü
chixeparagüxe rü tümaca̱x nitaanegü.
8Rü jemaca̱x poraãcü nataãẽgü ga
guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga guma ĩãne ga
Chamáriawa. 9Notürü guma ĩãnewa
najexma ga wüxi ga jatü ga Chimáũgu
ãẽ́gaxũ̃ ga nhuxre ga taunecü norü
juümaã duũ̃xũ̃güxũ̃ womüxẽẽxũ̃ ga
guma ĩãnewa. Rü nügü nixu ga na wüxi
ga ṯacüxũ̃ cuáxũ̃ na jiĩxũ̃. 10Rü guxũ̃ma
meãma nüxũ̃́ inarüxĩnüẽ woo ga buxũ̃gü
rü jaxũ̃gü. Rü nhanagürügü: —Nhaã
jatü rü aixcuma nüxũ̃́ nangẽxma i
Tupanaãrü pora i taxũ̃ —nhanagürügü.
11Rü naga naxĩnüẽ ga duũ̃xũ̃gü, jerü
mucüma ga taunecü rü norü juümaã
nanawomüxẽẽ. 12Rü Piripi rü jema
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga ore ga mexũ̃
ga Ngechuchu ja Cristuchiga, rü
nhuxãcü na ã̱ẽxgacü jiĩxũ̃ ja Tupana. Rü
jexguma jema ore jaxõgügu ga
duũ̃xũ̃gü, rü Piripi ínanabaiũ̃xẽẽ ga
jatüxũ̃ rü ngexũ̃gü. 13Rü nümatama ga
Chimáũ rü ta najaxõ, rü ínabaie. Rü
inanaxügü ga Piripixũ̃ na naxümücüxũ̃.
Rü jexguma nüxũ̃ nada̱xgu ga jema
cua̱xruũ̃gü rü mexũ̃gü ga taxũ̃ ga
Tupanaãrü poramaã naxüxũ̃ ga Piripi,
rü poraãcü na̱baixãchiãẽ ga Chimáũ.
14Rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃ ga Jerucharéũ̃wa jexmagüxũ̃
rü nüxũ̃ naxĩnüẽchiga ga meã na
najauxgüãxũ̃ ga Tupanaãrü ore ga
Chamáriawa. Rü jemaca̱x jéma
nanamugü ga Pedru rü Juãṹ. 15Rü
jexguma Chamáriawa nangugügu ga
Pedru rü Juãṹ, rü naxca̱x najumuxẽgü
ga jema jexwaca jaxõgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü,
na najauxgüãxũ̃ca̱x ga Tupanaãẽ i
Üünexũ̃. 16Jerü jexguma noxri
jaxõgüãgu ga jema duũ̃xũ̃gü rü Piripi
marü ínanabaiũ̃xẽẽmare naẽ́gagu ga
Cori ga Ngechuchu, notürü taxuxũ̃nata
nangu ga Tupanaãẽ i Üünexũ̃. 17Rü
jemaca̱x ga Pedru rü Juãṹ naxme̱xmaã
nüxũ̃ ningõgügü ga jema jaxõgüxũ̃, rü
jexguma nanajauxgü ga Tupanaãẽ i
Üünexũ̃. 18-19Rü nüxũ̃ nadau ga Chimáũ
ga na duũ̃xũ̃güna nanguxũ̃ ga Tupanaãẽ
i Üünexũ̃ ga jexguma Pedru rü Juãṹ
naxme̱xmaã jema duũ̃xũ̃güxũ̃
jangõgügügu. Rü jemaca̱x dĩẽru Pedru
rü Juãṹna ngĩxũ̃ naxãxchaũ̃ ga Chimáũ
rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Choxna rü ta
penaxã i ngẽma pora, na jíxema tüxũ̃
chingõgüxe rü ta tüxna nanguxũ̃ca̱x i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃! —nhanagürü. 20Rü
jexguma ga Pedru rü nhanagürü nüxũ̃:

—¡Cuxrüũtama ijanataxu̱x i curü dĩẽru,
erü ngĩmaã naxca̱x cutaxechaũ i Naãẽ i
Üünexũ i Tupana tüxna mumarexũ!
21Cuma rü taxucürüwama cunajaxu i
ngẽma pora, erü curü maxũ rü tama
name i Tupanape̱xewa. 22¡Nüxũ rüxo i
ngẽma curü chixexũ, rü Tupanana
naxca̱x naca na cuxṹ nüxũ
nangechaũxũca̱x! Rü bexmana tá cuxṹ
nüxũ nangechaũ i ngẽma chixexũ i
cuãẽwa nagu curüxĩnüxũ. 23Erü nüxũ
chacua̱x rü poraãcü cunuãẽwa̱xe, rü
ngẽma curü chixexũ rü cumaã inacua̱x
rü nhama cupocuxũrüũ cuxũ nixĩxẽẽ
—nhanagürü. 24Rü Chimáũ nanangãxũ,
rü nhanagürü: —¡Pema Tupanana
chauxca̱x pe̱ça na tama choxũ
nangupetüxũca̱x i ngẽma nüxũ peixuxũ!
—nhanagürü. 25Rü Pedru rü Juã́ũ rü
jema Chamáriaanecũ̱ã̱x ga duũxũgümaã
nüxũ nixugüe ga Cori ga
Ngechuchuchiga, rü namaã nüxũ
nixugüe ga Tupanaãrü ore. Rü
jemawena rü Jerucharéũca̱x nawoegu.
Rü namawa rü muxũne ga
Chamáriaanewa jexmane ga
ĩãnexãcügüwa rü nüxũ nixuetanü ga
Tupanaãrü ore i mexũ.

Piripi rü namagu nüxũ nangau ga wüxi ga ãẽxgacü ga Etiópiaanecũ̱ã̱x

26Rü jemawena, rü Tupanaãrü orearü
ngeruũ ga dauxũcũ̱ã̱x rü Piripimaã nüxũ
nixu, rü nhanagürü: —¡Rü paxa
inaxũãchi rü ĩãne ja Gachawaama naxũ
nawa i ngẽma nama i Jerucharéũwa ne
daxũ rü Gachawa ijarügoxũ!
—nhanagürü. Rü ngẽma nixĩ i nama i
dauxchitawa i ngextá taxúema
íxãpataxũwa dapetüxũ. 27Rü inaxũãchi
ga Piripi rü jema namawa naxũ. Rü
jexma nügü nangau namaã ga wüxi ga
jatü ga Etiópiaanecũ̱ã̱x. Rü nüma nixĩ
ga wüxi ga ãẽxgacü ga tacü ga
Etiópiaanecũ̱ã̱xgüarü ãẽxgacüarü
ngũxẽẽruũ jiĩxũ. Rü ngĩmaã nanguxũ ga
gu̱xcüma ga jema ãẽxgacüarü dĩẽru. Rü
ĩneãcü Jerucharéũwa naxũ na Tupanaxũ
janacua̱xüũxũca̱x. 28Rü nachiũãneca̱x
nataegu, rü norü carru ga cowaru
itúchigünewa narüto. Rü nawa
ningúchigü ga jema ore ga Tupanaãrü
orearü uruũ ga Ichaía ümatüxũ. 29Rü
Tupanaãẽ i Üünexũ rü Piripixũ
nhanagürü: —¡Paxa naxca̱x ixũ i ngẽma
carru! —nhanagürü. 30Rü paxa jema
carruca̱x ninha ga Piripi. Rü jexguma
naxũtawa nanguxgu rü nüxũ naxĩnü ga
na Tupanaãrü orearü uruũ ga Ichaía
ümatüxũ ga orewa nangúxũ ga jema
ãẽxgacü. Rü jexguma ga Piripi rü nüxna
naca rü nhanagürü nüxũ: —¿Nüxũ
cucuáxũ i ṯacüchiga na jiĩxũ i ngẽma
nawa cungúxũ? —nhanagürü. 31Rü
nüma ga ãẽxgacü ga Etiópiaanecũ̱ã̱x rü
nanangãxũ, rü nhanagürü:
—¿Nhuxũcürüwa i nüxũ chacuáxũ ega
taxúema chamaã inanguxũxẽẽgux?
—nhanagürü. Rü Piripica̱x naca na
naxĩnagüxũca̱x, rü naxũtawa na
natoxũca̱x. 32Rü jema nawa
jangúchigüxũ ga Tupanaãrü ore ga
ümatüxũ, rü nhanagürü:

> “Rü nhama wüxi i carneru i norü
> ma̱xwa nagagüxũrüũãcü
> najagagü. Rü wüxi i
> carneruxacü i ngẽma
> jajo̱xta̱xagüxũpe̱xewa tama aita
> üxũrüũ nachianemare, rü taxu
> nhanagürü. 33Rü jexguma

duũxũgü poraãcü chixri namaã
chopetügu rü taxúema naétüwa
tachogü. ¿Rü texé tá meã
nachiga tidexa ga jema
duũxũgü ga jemaãcü
poraãcüxũchima chixexũ
ügüxũ? Jerü najamaxgü na
nataxuxũcax i norü maxũ i
nhama i naãnewa”,
nhanagürü ga jema ore ga nawa
nangúxũ. 34Rü Piripina naca ga jema
ãẽxgacü ga Etiópiaanecũãx, rü
nhanagürü: —¡Chamaã nüxũ ixu! ¿Rü
texéchigagu nixĩ ga jadexaxũ ga jema
Tupanaãrü orearü uruũ?
¿Nügüchigagutama rü exna
toguechigagu? —nhanagürü. 35Rü
jexguma nanangãxũ ga Piripi. Rü
jematama ore ga ümatüxũmaã
inanaxügü na namaã nüxũ jaxuxũ ga
ore i mexũ ga Ngechuchuchiga. 36Rü
jixcamaxũra ga jexguma inaxĩjane, rü
dexá íjexmaxũwa nangugü. Rü
nhanagürü ga jema ãẽxgacü: —Nuã
nangẽxma i dexá. ¿Rü tama exna
inamexũ na nuã choxũ ícubaiexẽẽxũ?
—nhanagürü. 37Rü nhanagürü ga Piripi:
—Ngẽxguma aixcuma meãma
cujaxõxgux, rü marü name i na cuxũ
íchabaiexẽẽxũ —nhanagürü. Rü
nanangãxũ ga jema ãẽxgacü, rü
nhanagürü: —Ngẽmáãcü chajaxõ na
Ngechuchu ja Cristu jiĩxũ ja Tupana
Nane —nhanagürü. 38Rü jexguma
ínajachaxãchixẽẽ ga norü carru, rü
wüxigu dexáchiüwa nachoũ. Rü Piripi
ínanabaiexẽẽ ga jema ãẽxgacü. 39Rü
jexguma dexáwa ínachoõchigu, rü
Tupanaãẽ i Üünexũ rü Piripixũ niga. Rü
jema ãẽxgacü rü marü tama wena
Piripixũ nadau. Notürü taãẽãcü namagu
nixũ. 40Notürü Achotowa najangox ga
Piripi. Rü jema ĩãnewa inaxũãchi, rü
nüxũ nixuchigü ga ore i mexũ ga
guxũma ga ĩãnewa nhuxmata
Checharéaarü naãnewa nangu.

Ngechuchuaxũ najaxõ ga Chauru

9 1-2Rü joxni ga Chauru rü daimaã
najaxãxũnechigüama ga jema
duũxũgü ga Cori ga Ngechuchuaxũ
jaxõgüxũ. Rü jemacax paigüeruxũtawa
naxũ, rü naxcax nüxna naca ga popera
ga nüxna ãgaxũ na Judéugüarü
ngutaquexepataũgü ga Damacuwa
jexmagünegu jaxücuchigüxũcax rü
jexma tümacax nadauxũcax ga guxema
jaxõgüxe ga jatüxe rü ngexegü na
Jerucharéũwa tüxũ nagagüxũcax rü
jexma tüxũ japocuexũcax. 3Notürü
jexguma marü Damacuxũ jangaicagu,
rü ngürüãchi meãma nüxũ nabáxi ga
wüxi ga omü ga poraxũ ga dauxũwa
ibáxixũ. 4Rü nhaxtüanegu najangu ga
Chauru, rü nüxũ naxĩnü ga wüxi ga
naga ga nüxna cagüxũ ga nhaxũ: —Pa
Chauru Pa Chaurux, ¿tüxcüũ i nawe
cuingẽchigüxũ i ngẽma duũxũgü i choxũ
jaxõgüxũ? —nhaxũ. 5Rü Chauru
nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Rü texé
cuixĩ, Pa Corix? —nhanagürü. Rü nüma
ga Cori rü nanangãxũ rü nhanagürü:
—Chama nixĩ i Ngechuchu, rü chorü
duũxũgü nixĩ i ngẽma nawe
cuingẽchigüxũ. 6¡Rü inachi, rü ngẽma
Damacuarü ĩãnewa naxũ! Rü ngẽma rü
wüxi ja jatü tá cumaã nüxũ nixu na tacü
tá cuxüxũ —nhanagürü. 7Rü jema
jatügü ga Chauruxũ íixümücügüxũ, rü
inajanguãẽgü, jerü nüxũ naxĩnüẽ ga

jema ore notürü taxúexũma nadaugü.
8Rü nhu̱xmachi inachi ga Chauru ga
nhaxtüanewa ga íjanguxũwa, rü
nidauchixetü, notürü taxuũma nadau
jerü nixoxetü. Rü jemaca̱x ga
namücügü, rü nachacüügu najajauxãchi,
rü jemaãcü Damacuwa nanagagü. 9Rü
tamaẽxpü̱x ga ngunexũgu, rü nangexetü,
rü tama nachibü, rü tama naxaxe. 10Rü
Damacuwa najexma ga wüxi ga jatü ga
Ngechuchuaxũ jaxõxũ ga Ananíã ga
naẽga. Rü nango̱xetü, rü Corixũ nadau,
rü nhanagürü: —Pa Ananíãx
—nhanagürü. Rü nüma ga Ananíã
nanangãxũ, rü nhanagürü: —¿Ṯacü? Pa
Corix —nhanagürü. 11-12Rü nüma ga
Cori nanangãxũ, rü nhanagürü:
—¡Dücax, ngẽma ĩanemaũ i Meã i
Wéxũgu ãẽgaxũwa naxũ! ¡Rü ngẽma
Judapatawa naxca̱x ínaca i wüxi i jatü i
Tarsucũã̱x i Chaurugu ãẽgaxũ! Rü nüma
rü ngẽma ínajumuxẽ rü nango̱xetü rü
marü cuxũ nadau, Pa Ananíãx, na
ngẽxma cuxücuxũ rü naxẽtügu
cuingõgüxũ na wena jadauchixũca̱x
—nhanagürü ga Cori ga Tupana. 13Rü
jexguma jemaxũ naxĩnügu ga Ananíã,
rü nhanagürü: —Pa Corix, muxũma i
duũxũgü chamaã nüxũ nixu i ngẽma
jatüchiga na nhuxre i chixexũ naxüxũ
namaã i curü duũxũgü i Jerucharéũwa.
14Rü nhu̱xma rü paigüarü ãẽxgacügüarü
mumaã núma naxũ na ínajauxũãxũca̱x i
guxũma i duũxũgü i cuégagu
jumuxẽgüxũ —nhanagürü. 15Notürü
nüma ga Cori rü nhanagürü nüxũ:
—¡Ngẽma naxũ erü chama chanajaxu i
ngẽma jatü na choxũ jaxuchigaxũca̱x
namaã i togü i nachiũãnecũã̱xgü, rü
norü ãẽxgacügü, rü Judéugü ta! 16Rü
chama tá nüxũ nüxũ chadauxẽẽ i
nhuxre i ngúxũ i tá jangexũ i chauxca̱x
—nhanagürü ga Cori. 17Rü guma ĩpata
ga Chauru nawa jexmanewa naxũ ga
Ananíã. Rü nagu naxücu, rü nüxũ
ningõgü, rü nhanagürü nüxũ: —Pa
Chaueneẽ Pa Chaurux, nüma ja Cori ja
Ngechuchu ga guma namawa cuxca̱x
ngócü ga jexguma núma cuxũxgu, rü
núma choxũ namu na wenaxãrü
cuidauchixũca̱x, rü cuxna nanguxũca̱x i
Naãẽ i Üünexũ —nhanagürü. 18Rü
jexgumatama rü nhama
ṯacüchicute̱xerüũ naxẽtüwa ínaji, rü
jexguma wenaxãrü meã nidauchixetü.
Rü jexguma inachi ga Chauru, rü
Ananíã ínanabaiexẽẽ. 19Rü jemawena
nachibü, rü wenaxãrü napora. Rü
nhuxre ga ngunexũgu jexma Damacugu
narüxã̱ũ̱x namaã ga jema jaxõgüxũ ga
jexma ãchiũgüxũ.

Chauru rü Damacuwa nüxũ nixu ga Ngechuchuchiga

20Rü jexguma inanaxügü ga Chauru
ga ngutaque̱xepataũgüwa nüxũ na
jaxuchigaxũ na Ngechuchu jiĩxũ ja
Tupana Nane. 21Rü guxũma ga jema
nüxũ ĩnüẽxũ rü poraãcü
na̱baixãchiãẽgü, rü nhanagürügü:
—¿Tama e̱xna nhaã jatü jiĩxũ ga
Jerucharéũwa íjajauxũgüxũ ga guxũma
ga duũxũgü ga Ngechuchuaxũ
jaxõgüxũ? ¿Rü tama e̱xna nhaãtama
jiĩxũ ga jema núma ũxũ na
ínajauxũãxũca̱x rü nhu̱xmachi paigüarü
ãẽxgacüxũtawa nagagüãxũca̱x i
duũxũgü i jaxõgüxũ? —nhanagürügü.
22Notürü ga Chauru rü guxũ ga
ngunexũgu jexeraãcü tama

namuũãcüma nüxũ̃ nixuchigaama ga ore ga Ngechuchuchiga. Rü inajanangea̱xgüxẽẽ ga Judéugü ga Damacuwa jexmagüxũ̃, jerü meãma nanango̱xẽẽ na Cristu jiĩxũ̃ ga Ngechuchu.

Chauru rü Judéugücha̱xwa ninha

23Rü marü muxũ̃ma ga ngunexũ̃gü ngupetüguwena rü jema Judéugü rü wüxigu nügümaã nagu narüxĩnüẽ na Chauruxũ̃ jama̱xgüxũ̃ca̱x. 24Notürü nüma ga Chauru rü nüxũ̃ nacuáchiga ga na jama̱xgüchaũ̃ãxũ̃. Rü jema Judéugü rü ngunecü rü chütacü rü guma ĩãneãrü poxeguxũ̃ãrü ĩã̱xgügu Chauruxũ̃ nana̱ĩxgüxũ̃ na jama̱xgüãxũ̃ca̱x. 25Notürü ga Chauruarü ngúexũ̃gü rü chütacü rü wüxi ga pexchi ga tacügu guma ĩãneãrü poxeguxũ̃tapü̱xétüwa ínanac̱hüxüetaũ̃güama, rü jemaãcü ninha ga Chauru.

Jerucharéũ̃wa najexma ga Chauru

26Rü jexguma Jerucharéũ̃wa nanguxgu ga Chauru, rü jema jaxõgüxũ̃maã nangutaque̱xechaũ̃. Notürü jema jaxõgüxũ̃ rü nüxũ̃ namuũ̃ẽ, jerü nüma nüxũ̃ nacua̱xgügu rü tama aixcuma Ngechuchuaxũ̃ najaxõ. 27Notürü Barnabé rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃tanüwa nanagaama. Rü jema ngúexũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga nhuxãcü Cori ja Ngechuchuxũ̃ na nadauxũ̃ ga Chauru ga namawa, rü nhuxãcü Cori namaã na idexaxũ̃. Rü nüxũ̃ nixu ta ga nhuxãcü Damacuwa rü tama namuũ̃ãcüma nüxũ̃ na jaxuxũ̃ ga Ngechuchuchiga. 28Rü jemaãcü ga Chauru rü Jerucharéũ̃gu narüxã̱ũ̱x. Rü jema ngúexũ̃gü ga Tupana imugüxũ̃tanügu naxã. Rü tama namuũ̃ãcüma Cori ja Ngechuchuchigaxũ̃ nixuchigü. 29Rü jema Judéugü ga Gregugawa idexagüxũ̃maã nidexaxũ̃ ga Chauru, rü Ngechuchuchigagu nügümaã najaporagaexũ̃. Notürü ga nümagü rü naxca̱x nadaugüama ga nhuxãcü tá na jama̱xgüãxũ̃. 30Rü jexguma nüxũ̃ jacua̱xãchitanügu ga jema togü ga jaxõgüxũ̃, rü Checharéawa Chauruxũ̃ nagagü. Rü jexguma jéma nangugügu rü wüxi ga wapurugu najamuẽgü rü Tarsuwa naxũ. 31Rü jexguma rü meãma nüxũ̃ naxüpetü ga jema jaxõgüxũ̃ ga guxũ̃ma ga Judéaanewa, rü Gariréaanewa rü Chamáriaanewa. Rü jexeraãcü meã najaxõgüetanü rü aixcuma Tupana naxwa̱xexũ̃ãcüma meã namaxẽ. Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ãrü ngũ̃xẽẽmaã nimuẽtanüãma ga jema jaxõgüxũ̃.

Enéã rü naxca̱x nitaane

32Rü jexguma Pedru jema jaxõgüxũ̃tanügu ixũ̃ãgüchigüxgu, rü jema Ridagu ãchiũ̃güxũ̃ ga jaxõgüxũ̃tanüwa rü ta nangu. 33Rü jexma nüxũ̃ najangau ga wüxi ga jatü ga Enéã ga naéga ga 8 ga taunecü norü pechicagu cacü, jerü nanaw̱ãĩxãchi. 34Rü Pedru nhanagürü nüxũ̃: —Pa Enéãx, Ngechuchu ja Cristu cuxũ̃ narümexẽẽ. ¡Inachi rü namexẽẽ i cuxchapenüxũ̃! —nhanagürü. Rü jexgumatama inachi. 35Rü guxũ̃ma ga jema Ridacũ̃ã̱xgü rü Charunacũ̃ã̱xgü rü nüxũ̃ nadaugü ga na inachixũ̃ ga guma jatü, rü nüxũ̃ narüxoe ga nacümagü ga chixexũ̃, rü Cori ja Ngechuchuwe narüxĩ.

Wena imaxũ ga Dorca

36Rü jexgumaũcüü ga ĩãne ga Jopewa
rü ijexma ga wüxi ga Tupanaãxṹ
jaxõxcü ga ngecü ga Tabita ga ngĩẽ́ga.
Rü ngẽma naẽ́ga i Gregugawa rü Dorca
nhaxũ̃chiga nixĩ. Rü ngĩma rü wüxi ga
mecü ijixĩ ga ngĩrü üwa, rü guxũ̃guma
nüxũ irüngũxẽẽ ga jema duũxũ̃gü ga
tacü nüxṹ taxuxũ. 37Rü jexgumaũcüü
ijadaawe ga Dorca, rü iju, rü ngĩmücügü
nanamexẽẽ ga ngĩxĩne. Rü ĩpataarü
dauxũchiũwa jexmaxũ ga ucapugu
nanaxügü ga ngĩxĩne. 38Rü Jopearü
ngaicamana najexma ga guma ĩãne ga
Rida ga Pedru nawa jexmane. Rü jema
jaxõgüxũ ga Jopecũ̃ax rü nüxũ
nacuaxgü ga Ridawa na najexmaxũ ga
Pedru. Rü naxcax jéma nanamugü ga
taxre ga jatü nhaxũmaã: —¡Rü paxa
toxcax nuã naxũ! —nhaxũmaã. 39Rü
jexguma ga Pedru rü nawe narüxũ. Rü
jexguma ínanguxgu, rü jema ucapu ga
jema jueta nawa jexmaxũwa nanagagü.
Rü guxũma ga jutegüxũ rü Pedruxũ
ínachomaẽguãchi, rü naxauxe, rü nüxũ
najawégü ga jema naxchirugü ga Tabita
nüxṹ íxüxũxũ ga jexguma namaxũgu.
40Rü Pedru rü düxétüwa nanamugü ga
guxũma. Rü inacaxãpüxü, rü najumuxẽ.
Rü nhuxmachi ngĩxcax nadauegu ga
jema juxcü, rü nhanagürü: —Pa
Tabitax, ¡Írüda! —nhanagürü. Rü
jexguma rü ijadauchixetü, rü Pedruxũ
idau, rü íirüto. 41Rü jexguma
ngĩxmexgu najajauxãchi, rü ngĩxũ
inachixẽẽ. Rü nhuxmachi naxcax naca
ga jema jaxõgüxũ rü jema jutegüxũ, rü
maxũxcü nüxũ ngĩxũ nawex. 42Rü
guxũma ga jema duũxũ̃gü ga Jopewa
jexmagüxũ rü nüxũ nacuáchigagü ga
jema. Rü Cori ga Ngechuchuaxṹ
najaxõgü ga muxũma. 43Rü muxũma ga
ngunexũ Jopegu narüxãũx ga Pedru
napatagu ga Chimáũ ga naxchaxmüãrü
paxẽẽwa puracüxũ.

Pedru rü Cornériuchiga

10 1Rü ĩãne ga Checharéawa
najexma ga wüxi ga jatü ga
Cornériu ga naẽ́ga. Rü 100 ga
Itáriaanecũ̃ax ga churaragüarü capitã́ũ
nixĩ. 2Rü nüma nixĩ ga wüxi ga jatü ga
meãma Tupanaãxṹ jaxõcü. Rü wüxigu
namaxmaã rü naxãcügümaã Tupanaxũ
nangechaũ̃gü. Rü mucüma ga norü
dĩẽrumaã nüxũ narüngũxẽẽ ga duũxũ̃gü
ga Judéugü ga tacü nüxṹ taxuxũ. Rü
guxũguma najumuxẽ rü Tupanamaã
nidexa. 3Rü wüxi ga ngunexũ ga
jexguma tamaẽxpüxarü ngorawa
nanguxchaũ̃gu ga jáuanecü, rü
nangoxetü. Rü meãma nüxũ nadau ga
wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga
dauxũcũ̃ax ga jema ucapu ga nawa
najexmaxũ̃gu ücuxũ. Rü nhanagürü
nüxũ: —Pa Cornériux —nhanagürü.
4Notürü nüma ga Cornériu rü meãma
nüxũ nadawenü, rü poraãcü
namuũ̃ãcüma nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿Tacü cunaxwaxe, Pa
Corix? —nhanagürü. Rü nanangãxũ ga
jema orearü ngeruũ ga dauxũcũ̃ax, rü
nhanagürü: —Curü jumuxẽgü rü
Tupana marü cuxṹ nüxũ naxĩnü, rü
cumaã nataãẽ na nhuxãcü nüxũ
curüngũxẽẽxũ i duũxũ̃gü i tacü nüxṹ
taxuxũ. 5—¡Rü chanaxwaxe i Jopewa
cunamugü i nhuxre i jatügü na naxcax
jacagüxũcax i wüxi i jatü i Chimáũ i

Pedrugu ãégaxũ! 6—Rü to i Chimáũ i
naxchaxmüãrü paxẽẽwa
puracüxũpatawa nangẽxma rü ngẽxma
nape. Rü jima napata rü taxtü i
taxũpechinüwa nangẽxma —nhanagürü.
7Rü jexguma nüxna ijanatauxgu ga jema
orearü ngeruũ ga namaã jéma idexaxũ,
rü Cornériu rü naxcax naca ga taxre ga
norü puracütanüxũ rü wüxi ga churara
ga meã naga ĩnüxũ ga meã Tupanaãxũ
jaxõxũ. 8Rü namaã nüxũ nixu ga
guxũma ga jema nüxũ nadauxũ, rü
nhuxmachi Jopewa nanamugü. 9Rü
moxũãcü ga jexguma namagu naxĩjane
rü marü Jopexũ jangaicagügu ga jema
duũxũgü ga Cornériu jéma mugüxũ, rü
Pedru rü dauxũ naxĩ ga ĩpataétüwa na
jéma najumuxẽxũcax. Rü tocuchiarü
ngoragu nixĩ ga jexguma. 10Rü nataija,
rü nüxṹ nachixéga ga na nachibüxũ. Rü
jexguma norü õna ínaxügüjane, rü
nangoxetü ga Pedru. 11Rü nüxũ nadau
ga na jangoxnaxũ ga naãnetüwe, rü
jéma ínarüxĩ ga wüxi ga naxchiru ga
nhama wüxi ga taxũ ga
naxchápenüũrüũ ixĩxũ. Rü norü
ãgümücüpexewa naxãcunü rü jemaãcü
ínarüchüxüe nhuxmata nhaxtüanewa
nangu. 12Rü jemagu ínarüchüxüewetaxũ
ga nagúxũraũxũ ga naẽxũgü, rü
ãxtapegü, rü werigü. Rü jema
naxchápenüũwa najexma ta ga tacü ga
tama nangõxgüxũ ga Judéugü. 13Rü
Pedru nüxũ naxĩnü ga Tupanaga ga
nüxũ nhaxũ: —Pa Pedrux ¡Inachi, rü ta
imax, rü nangõx! —nhaxũ. 14Rü Pedru
nanangãxũ rü nhanagürü:
—Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü
taguma chananangõx i tacü i toxcax
ãũãchixũ —nhanagürü. 15Rü jexguma
ga jema Tupanaga, rü wenaxãrü
nhanagürü: —Ngẽma chama
chamexẽẽxũ rü tama name i ãũãchi
nüxũ cuwogü —nhanagürü. 16Rü
tamaẽxpüxcüna jemaãcü nangupetü. Rü
jexguma wenaxãrü dauxũ nachüxnagü
ga jema naxchápenüũ namaã ga
guxũma ga nawa jexmagüxũ. 17Rü
poraãcü nagu narüxĩnü ga Pedru ga
tacüchiga na jiĩxũ ga jema nüxũ
nadauxũ ga jexguma nangoxetügu. Rü
jemagu ínaxĩnüjane, rü guma ĩpataaxwa
nangugü ga jema jatügü ga Cornériu
jéma mugüxũ ga naxcax ínicaetanüxũ
ga guma Chimáũpata. 18Rü jéma naxcax
ínacagü rü aixcuma jexma nape ga wüxi
ga jatü ga Chimáũ ga Pedrugu ãégaxũ.
19Rü Pedru nagu írüxĩnüjane ga jema
nüxũ nadauxũ ga jexguma nangoxetügu,
rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü nhanagürü
nüxũ: —Ngẽãgü nixĩ i tamaẽxpüx i
jatügü i cuxcax daugüxũ. 20—¡Inachi, rü
írüxĩ, rü tama cuxoegaãẽãcüma nawe
rüxũ! Erü chama nixĩ i núma
chanamugüxũ —nhanagürü. 21Rü
jexguma naxcax ínarüxĩ ga Pedru, rü
nhanagürü nüxũ ga jema jatügü:
—Chama nixĩ i chauxcax pedaugüxũ.
¿Rü tacüwa nuã pexĩ? —nhanagürü.
22Rü nümagü nanangãxũgü, rü
nhanagürügü: —Capitãũ ja
Cornériuxũtawa ne taxĩ rü nüma nixĩ i
nuã toxũ namugüxũ. Rü wüxi ja jatü ja
mecü nixĩ, rü Tupanaxũ nangechaũ. Rü
guxũma i Judéugü nüxũ nangechaũ i
nümax. Rü wüxi ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ ga dauxũcũãx nanamu na
cuxcax toxũ jacaxẽẽxũcax ga Cornériu
rü napatawa cuxũxũcax rü nüxũ na
naxĩnüxũcax i curü ore —nhanagürügü.

23Rü jexguma nanachocuxẽẽ ga Pedru,
rü jexma nanapegüxẽẽ ga jema
chütaxũ̃gu. Rü moxũ̃ãcü inaxĩãchi rü
nawe narüxũ ga Pedru. Rü
ínajaxümücügü ga nhuxre ga Jopecũ̃ã̱x
ga jaxõgüxũ̃. 24Rü moxũ̃ãcü
Checharéawa nangugü ga ngextá
Cornériu ínaṉguxẽẽxũ̃wa namaã ga
guxũ̃ma ga natanüxũ̃gü rü namücügü ga
nüxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ ga nüxna naxuxũ̃.
25Rü jexguma Cornériupatawa
nanguxgu ga Pedru, rü ĩã̱xtüwa naxca̱x
naxũ ga Cornériu, rü Pedrupẽxegu
najacaxá̃pü̱xü, rü nüxũ̃ nicua̱xüũ̃.
26Notürü ga Pedru rü inanachixẽẽ rü
nhanagürü: —¡Inachi! Rü chama rü ta
cuxrüũ̃ duũ̃xũ̃mare chixĩ rü tama
Tupana chixĩ —nhanagürü. 27Rü
nügümaã jadexagüãcüma wüxigu
nichocu. Rü Pedru jéma namaã
inajarüxũ ga muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga
jexma ngutaquẽxegüxũ̃. 28Rü jexguma
ga Pedru rü nhanagürü nüxũ̃ ga jema
duũ̃xũ̃gü ga jexma ngutaquẽxegüxũ̃:
—Pema nüxũ̃ pecua̱x i toma i
Judéugüca̱x rü nangẽxma i torü mugü i
toxna nachu̱xuxũ̃ na pemaã
tangutaquẽxegüxũ̃, rü pepatagu na
tachocuxũ̃. Notürü Tupana choxũ̃
nangõxetüxẽẽ rü choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ
na tama namexũ̃ na ngẽmaãcü nagu na
charüxĩnüxũ̃ pemaã. 29Rü ngẽmaca̱x
tama chaxoõcüma núma chaxũ i
ngẽxguma chauxca̱x pengemagu. Rü
nhu̱xma rü chanaxwa̱xe i chamaã nüxũ̃
peixu na t̲acücа̱x chauxca̱x pengemaxũ̃
—nhanagürü. 30Rü Cornériu nanangãxũ̃,
rü nhanagürü: —Marü ãgümücü i
ngunexũ̃ nangupetü ga nhúxgumaãcü ga
tamaẽ̱xpü̱xarü ngoragu ga jáuanecü, rü
nuã chapatawa chajumuxẽ erü
guxũ̃guma ngẽmaãcü chanaxü. Rü
jexguma chajumuxẽgu rü changõxetü,
rü chauxca̱x nangõx ga wüxi ga jatü ga
i̱jaurachirucüüxũ̃. 31—Rü nhanagürü
choxũ̃:

“Pa Cornériux, Tupana marü nüxũ̃
naxĩnü i curü jumuxẽ rü cumaã nataãẽ
na nhuxãcü nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü i t̲acü nüxũ̃ taxuxũ̃. 32—¡Rü
Jopewa namugü i nhuxre i jatügü na
naxca̱x jacagüxũ̃ca̱x i Chimáũ i Pedrugu
ãẽ̃gaxũ̃! Rü to i Chimáũ i naxcha̱xmüãrü
paxẽẽwa puracüxũ̃patagu pexũ̃. Rü jima
napata rü taxtü i taxũ̃pechinüwa
nangẽxma”, nhanagürü choxũ̃. 33Rü
jemaca̱x rü jexgumatama paxa cuxca̱x
jéma chanamugü, rü cuma rü mexũ̃
toxca̱x cuxü erü núma cuxũ. Rü nhu̱xma
i guxãma i toma rü Tupanapẽxewa
tangẽxmagü. Rü nüxũ̃ taxĩnüẽchaũ̃ i
guxũ̃ma i ngẽma ore i Cori namaã núma
cuxũ̃ muxũ̃ na tomaã nüxũ̃ cuixuxũ̃ca̱x
—nhanagürü ga Cornériu.

Pedru rü Cornériupatawa nüxũ̃ nixu ga Ngechuchuchiga

34Rü jexguma inanaxügü ga Pedru ga
na jadexaxũ̃, rü nhanagürü: —Nhu̱xma
waxi nixĩ i nüxũ̃ chacuáxũ̃ na
Tupanaca̱x nawüxiguxũ̃ i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü erü nüma rü aixcuma
guxãxũ̃ma nangechaũ̃. 35—Rü nüma rü
wüxichigü i nachiũ̃ãnewa nanade i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ rü
mexũ̃ ügüxũ̃. 36—Rü nüma ga Tupana
rü Judéugütanüwaxíra nanamu ga norü
ore rü marü nüxũ̃ nixu na tüxũ̃ nüxũ̃
nangechaũ̃xũ̃ i tórü pecadugü i
ngẽxguma Cristu ja guxããrü Cori

ixĩcüaxʉ̃ jaxõgügu. 37—Pema rü meãma
nüxʉ̃ pecuax na tacü ngupetüxʉ̃ ga
guxʉ̃wama ga Judéugüarü naãnewa. Rü
noxri ga Juáʉ̃ rü nüxʉ̃ nixu na Tupana
naxwaxexʉ̃ na ínabaiʉ̃xʉ̃ ga duʉ̃xʉ̃gü.
Rü jemawena ga Ngechuchu rü
Gariréaanewa inanaxügü ga
duʉ̃xʉ̃gümaã nüxʉ̃ na jaxuxʉ̃ ga ore i
mexʉ̃. 38—Rü pema nüxʉ̃ pecuax ga
nhuxãcü Tupana na naporaxẽẽxʉ̃ ga
Ngechuchu ja Nacharétucʉ̃ã̃x jerü
nüxna nanaxã ga Naãẽ i Üünexʉ̃. Rü
nüma ga Ngechuchu rü mexʉ̃ naxü ga
jema íjaxũgüxʉ̃wa, rü nanameẽxẽẽ ga
guxʉ̃ma ga jema duʉ̃xʉ̃gü ga
ngoxoãxgüxʉ̃. Rü jemaãcü nanaxü jerü
Tupana nüxʉ̃ narüngʉ̃xẽẽ. 39—Rü toma
nixĩ ga nüxʉ̃ tadaugüxʉ̃ rü nüxʉ̃
tixuchigaxʉ̃ i guxʉ̃ma ga naxüxʉ̃ ga
Ngechuchu ga Judéaanewa rü
Jerucharéʉ̃ãrü ĩãnewa. Rü jemawena rü
najamaxgü rü curuchawa najapotagü.
40—Notürü ga Tupana rü tamaẽxpʉ̃x ga
ngunexʉ̃ ngupetügu rü wena nanamaxẽẽ
rü toxcax nanangoxẽẽ. 41—Notürü tama
guxʉ̃ ga duʉ̃xʉ̃gücax nangox. Rü
toxcaxicatama nangox ga toma ga
ʉ̃pamama Tupana toxʉ̃ idexechixe na
nüxʉ̃ tixuxʉ̃cax i Ngechuchuchiga. Rü
jexguma marü juwa ínadaxguwena rü
namaã tachibüe rü namaã taxaxegü.
42—Rü nümatama ga Ngechuchu toxʉ̃
nimugü na duʉ̃xʉ̃gümaã nüxʉ̃ tixuxʉ̃cax
na Tupana marü ãẽxgacüxʉ̃
jangucuchixẽẽxʉ̃ na guxʉ̃ i duʉ̃xʉ̃güarü
ngugüruʉ̃ na jiĩxʉ̃cax. Rü nüma ja
Ngechuchu nixĩ i tórü maxʉ̃xʉ̃
nangugüxʉ̃, rü nüma tá nixĩ i guxʉ̃ i
duʉ̃xʉ̃gü i maxẽxʉ̃ rü juexʉ̃xʉ̃ jacagüxʉ̃
naxcax i norü maxʉ̃chiga. 43—Rü
ʉ̃pamamatama guxʉ̃ma ga Tupanaãrü
orearü uruʉ̃gü rü Ngechuchuchiga
nidexagü, rü nhanagürügü:

"Rü nüma tá nüxʉ̃ʉ̃ nüxʉ̃ nangechaʉ̃
i norü pecadugü i guxʉ̃ma i
duʉ̃xʉ̃gü i nüxʉ̃ʉ̃ jaxõgüxʉ̃",
nhanagürügü.

Tupanaãẽ i Üünexʉ̃ rü jema duʉ̃xʉ̃gü ga tama Judéugü ixĩgüxʉ̃tanüwa nangu

44Rü jexguma íjadexajane ga Pedru,
rü Tupanaãẽ i Üünexʉ̃ nüxna nangu ga
guxʉ̃ma ga jema jéma irüxĩnüẽxʉ̃ ga
jema ore. 45Rü jema jaxõgüxʉ̃ ga
Judéugü ga Pedrumaã jéma ĩxʉ̃, rü
poraãcü nabaixãchiãẽgü jerü Tupanaãẽ i
Üünexʉ̃ rü nüxna rü ta nangu ga jema
duʉ̃xʉ̃gü ga tama Judéugü ixĩgüxʉ̃. 46Rü
nüxʉ̃ naxĩnüẽ ga to ga nagawachigü na
jadexagüxʉ̃, rü Tupanaxʉ̃ na
jacuaxüʉ̃güxʉ̃. 47Rü jexguma ga Pedru
rü nhanagürü: —¿Exna nangẽxmaxʉ̃ i
texé na nüxna nachuxuxʉ̃ i na
ínabaiʉ̃xʉ̃ i nhaã duʉ̃xʉ̃gü i marü taxrüʉ̃
Tupanaãẽ i Üünexʉ̃ nüxna nguxʉ̃?
—nhanagürü. 48Rü nanamu na
Ngechuchu ja Cristuégagu na ínabaiʉ̃xʉ̃
ga jema duʉ̃xʉ̃gü ga jexwaca jaxõgüxʉ̃.
Rü jexguma Pedruxʉ̃ nacaaxʉ̃gü na
jexma naxáʉ̃xʉ̃cax ga nhuxre ga
ngunexʉ̃.

Pedru rü Jerucharéʉ̃wa jexmagüxʉ̃ ga jaxõgüxʉ̃maã nüxʉ̃ nixu ga tacü na ngupetüxʉ̃ ga Checharéawa

11 1Rü jema ngúexʉ̃gü ga
Ngechuchu imugüxʉ̃ rü jema
jaxõgüxʉ̃ ga Judéagugüxʉ̃, rü nüxʉ̃
nacuáchigagü na jema tama Judéugü

ixĩgüxũ̃ rü ta najauxgüãxũ̃ ga
Tupanaãrü ore. 2Notürü jexguma
Jerucharéũ̃wa nanguxgu ga Pedru, rü
nhuxre ga Judéugü ga jaxõgüxũ̃ rü
Pedruxũ̃ nixugüe. 3Rü nhanagürügü:
—¿Rü tü̱xcüũ̃ natanüwa cuxũ i ngẽma
tama Judéugü ixĩgüxũ̃, rü namaã
cuchibü? —nhanagürügü. 4Rü Pedru
meãma namaã nüxũ̃ nixu ga guxũma ga
ṯacü na ngupetüxũ̃, rü nhanagürü nüxũ̃:
5—Chama rü Jopearü ĩãnewa chajexma,
rü jexguma íchajumuxẽjane, rü
chango̱xetü. Rü nüxũ̃ chadau ga wüxi
ga naxchápenüũ̃rüũ̃ ixĩxũ̃ ga norü
ãgümücüpe̱xewa ãcunüxũ̃ ga
írüc̱hüxüexũ̃ nhu̱xmata chauxũ̃tawa
nguxũ̃. 6—Rü meãma nüxũ̃ chadawenü
na nüxũ̃ chadauxũ̃ca̱x na ṯacü jexmaxũ̃
ga aixepewa. Rü nüxũ̃ chadau ga
naxũ̃nagü ga ixãgümücüparaxũ̃ rü
naẽxũ̃gü ga idüraexũ̃, rü ãxtapegü rü
werigü. Rü jema naxchápenüũ̃wa
najexma ta ga ṯacü ga tama ingṍxũ̃, erü
taxca̱x i jixema i Judéugü rü naxãũãchi.
7—Rü nüxũ̃ chaxĩnü ta ga Tupanaga ga
choxũ̃ nhaxũ̃:
“¡Inachi! Pa Pedrux. ¡Rü ta ima̱x, rü
nangõ̱x!” nhaxũ̃. 8—Notürü chama
chanangãxũ̃, rü nhacharügü:
“Taxucürüwa nixĩ, Pa Corix, erü
taguma chanangõ̱x i ṯacü i toxca̱x
ãũãchixũ̃”, nhacharügü. 9—Rü jexguma
wenaxãrü nhanagürü choxũ̃ ga jema
Tupanaga ga dauxũ̃wa inaxũxũ̃:
“Ngẽma chama i Tupana chamexẽẽxũ̃,
rü tama name i ãũãchi nüxũ̃ cuwogü”,
nhanagürü. 10—Rü tama̱ẽxpü̱xcüna
jemaãcü nangupetü, rü jexguma
wenaxãrü dauxũ̃ nac̱hüxnagü ga jema
naxchápenüũ̃ namaã ga guxũma ga
nawa jexmagüxũ̃. 11—Rü jexgumatama
guma ĩ ga nawa chajexmanewa
nangugü ga tama̱ẽxpü̱x ga jatügü ga
Checharéawa ne mugüxũ̃ ga chauxca̱x
daugüxũ̃. 12—Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃
choxũ̃ namu na tama chaxoegaãẽãcüma
nawe charüxũxũ̃ca̱x. Rü chamaã ta jéma
naxĩ ga nhaã 6 ga jaxõgüxũ̃. Rü
napatawa tangugü ga guma jatü ga
Cornériu, rü jexma tachocu. 13—Rü
tomaã nüxũ̃ nixu ga nhuxãcü na
napatawa nüxũ̃ nadauxũ̃ ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃ ga dauxũ̃cũ̱ã̱x ga jexma
chixũ̃ ga nhaxũ̃ nüxũ̃:
“¡Jopewa namugü i jatügü na naxca̱x
jacagüxũ̃ca̱x i Chimáũ i Pedrugu
ãẽ́gaxũ̃! 14—Rü nüma tá cumaã nüxũ̃
nixu na nhuxãcü tá cuma rü guxũ̃ i
cupatagugüxũ̃maã penajaxuxũ̃ i perü
maxũ̃ i taguma gúxũ̃”, nhanagürü nüxũ̃.
15—Rü jexguma ichanaxügügu ga na
chidexaxũ̃, rü nüxna nangu ga Tupanaãẽ
i Üünexũ̃, jexgumarüũ̃ ga noxri tüxna
nanguxgurüũ̃. 16—Rü jexguma ga
chama rü nüxna chacua̱xãchi ga Cori ja
Ngechuchuarü ore ga jexguma nhaxgu:
“Rü aixcuma nixĩ ga Juáũ ga
dexáwamare ínabaiũ̃xẽẽãxũ̃, notürü i
pema rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ tá pexna
nangu”, nhaxgu. 17—Rü pema nüxũ̃
pecua̱x na nhuxãcü Tupana tüxna
nanguxẽẽxũ̃ ga Naãẽ i Üünexũ̃ i jixema
na Cori ja Ngechuchu ja Cristuaxũ̃́
jaxõgüxũ̃. Rü nhu̱xma na taxrüũ̃ Tupana
jema duũ̃xũ̃güna nanguxẽẽxũ̃ ga Naãẽ i
Üünexũ̃, ¿rü nhuxũcürüwa i chama i
nüxũ̃ chaxoxũ̃ na naga chaxĩnüxũ̃ ja
Tupana? —nhanagürü ga Pedru. 18Rü
jexguma jema orexũ̃ naxĩnüẽgu ga jema
jaxõgüxũ̃ ga Jerucharéũ̃cũ̱ã̱x, rü

nachianegümare. Rü Tupanaxũ nicuax̱üũgü. Rü nhanagürügü: —Rü ngẽmawa nüxũ tacuax̱ na Tupana tüxũ dexũ ja jíxema woo tama Judéugü ixĩgüxe. Rü ngẽxguma nüxũ tarüxoegu i tümaãrü chixexũ rü Tupanacax̱ tadaugügu, rü nüma tüxna nanaxã i maxũ i taguma gúxũ —nhanagürügü.

Jaxõgüxũ ga Ãtioquíawa jexmagüxũchiga

19Rü jexguma Estéwãũxũ jamax̱güguwena, rü norü uwanügü poraãcü nawe ningẽxũtanü ga jema jaxõgüxũ. Rü jemacax̱ nügü nawoone. Rü Peníchiawa, rü Chiprewa rü Ãtioquíawa nabuxmü. Rü jéma nüxũ nixugüe ga ore ga mexũ ga Ngechuchuchiga. Notürü Judéugümaãxĩcatama nüxũ nixugüe ga jema ore rü tama ga togümaã. 20Notürü jéma Ãtioquíawa nangugü ta ga nhuxre ga togü ga jaxõgüxũ ga Chíperecũã̱x, rü Chirenecũã̱x. Rü nümagü rü jema tama Judéugü ixĩgüxũmaã rü ta nüxũ nixugüe ga ore i mexũ i Cori ja Ngechuchuchiga. 21Rü Tupana nüxũ narüngũxẽẽ, rü nanaporaexẽẽ. Rü jemacax̱ muxũma ga jema duũxũgü rü nüxũ narüxoe ga nuxcümaxũxũ ga nacümagü, rü Cori ja Ngechuchuaxũ najaxõgü. 22Rü jexguma jemaxũ nacuáchigagügu ga jema jaxõgüxũ ga Jerucharéũwa jexmagüxũ, rü Ãtioquíawa nanamugü ga Barnabé. 23Rü jexguma jéma nanguxgu ga Barnabé, rü nüxũ nadau ga nhuxãcü Tupana nüxũ na rüngũxẽẽxũ ga jema jaxõgüxũ ga Ãtioquíacũã̱x, rü poraãcü namaã nataãẽ. Rü najaxucux̱ẽgü ga guxũma na meãma Cori ja Ngechuchuwe naxĩãmaxũcax̱, rü taguma nüxũ naxoexũcax̱. 24Jerü nüma ga Barnabé rü wüxi ga jatü ga mecü nixĩ. Rü aixcuma Tupanaãẽ i Ü̇ünexũ rü nawa najexma, rü napora ga norü õwa. Rü jemacax̱ muxũchixũma ga duũxũgü rü Cori ja Ngechuchucax̱ naxĩ rü nüxũ najaxõgü. 25Rü jemawena ga Barnabé rü Tarsuwa naxũ na Chaurucax̱ jadauxũcax̱. 26Rü jexguma nüxũ ijangaxgu, rü Ãtioquíawa nanaga. Rü wüxi ga taunecü wüxiwa jéma najexmagü namaã ga jema jaxõgüxũ. Rü nanangúexẽẽ ga muxũchixũma ga duũxũgü. Rü Ãtioquíawa nixĩ ga inaxügüxũ ga duũxũgü na Cristutanüxũmaã na naxugüãxũ ga jema jaxõgüxũ. 27Rü jexgumaũcüü Jerucharéũwa ne naxĩ ga nhuxre ga Tupanaãrü orearü uruũgü rü Ãtioquíawa naxĩ. 28Rü natanüwa najexma ga wüxi ga orearü uruũ ga Ágabu ga naẽga. Rü nanangutaquex̱exẽẽ ga jema jaxõgüxũ ga Ãtioquíawa jexmagüxũ. Rü jema ngutaquex̱ewa rü inachi ga Agabu rü Tupanaãẽ i Ü̇ünexũ nanamu ga na jadexaxũ, rü nhanagürü: —Wüxi i taija i taxũ tá ínangu i guxũ i nhaã nachiũãnewa —nhanagürü. Rü aixcuma ínangu ga jema taija ga jexguma Cráudiu ãẽxgacü ixĩxgu. 29Rü jexguma ga jema jaxõgüxũ ga Ãtioquíawa jexmagüxũ, rü marü wüxigu nagu narüxĩnüẽ na jéma ngĩxũ namugüxũcax̱ ga dĩẽru na nüxũ nangũxẽẽgüxũcax̱ ga jema jaxõgüxũ ga Judéaanegu ãchiũgüxũ. Rü wüxichigü ngĩxũ inaxã ga dĩẽru jexgumarüũ ga nhuxre ga nüxũ jexmacü. 30Rü jemaãcü nanaxügü, rü Barnabé rü Chaurumaã

jéma ngĩxũ̃ namugü ga jema dĩẽru naxcax̱ ga jema jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü ga Judéaanewa jexmagüxũ̃.

Ãẽxgacü ga Erudi rü Tiaguxũ̃ nimax̱ rü Pedruxũ̃ napocu

12 [1]Rü jexgumaũ̃cüü inanaxügü ga ãẽxgacü ga Erudi ga na ínajauxũ̃ãxũ̃ ga nhuxre ga jaxõgüxũ̃ ga Jerucharéũ̃cũ̃ãx̱ na napocuexũ̃cax̱. [2]Rü norü churaragüxũ̃ namu na taramaã Tiagu ga Juáũ̃ẽneẽxũ̃ jamax̱güxũ̃cax̱. [3]Rü jexguma nüxũ̃ nadax̱gu ga Erudi ga norü me na jiĩxũ̃ ga Judéugü ga jema na naxüxũ̃, rü norü churaragüxũ̃ namu na Pedruxũ̃ rü ta jajauxgüxũ̃cax̱. Rü jema nangupetü ga Judéugüarü peta ga Üpetüchigagu ga jexguma põũ̃ ga ngearü puxẽẽruũ̃ãxũ̃ nangõxgügu. [4]Rü jexguma Pedruxũ̃ jajauxgügu, rü pocupataũ̃gu najatax̱cuchi. Rü nhux̱machi ga Erudi rü nanamu ga ãgümücütücumü ga norü churaragü na nüxna nadaugüxũ̃cax̱. Rü wüxitücumüwachigü rü najexma ga ãgümücü ga churaragü. Rü jemaãcü nanaxü ga Erudi, jerü nagu narüxĩnü ga jema petawena guxũ̃ ga duũ̃xũ̃güpexewa na nagaãxũ̃cax̱ na jamax̱güãxũ̃cax̱. [5]Rü jemaãcü ga Pedru rü pocupataũ̃wa najexma rü churaragü rü meãma nüxna nadaugü. Notürü ga jema jaxõgüxũ̃ ga Jerucharéũ̃cũ̃ãx̱ rü poraãcü najumuxẽgü, rü Tupanana naxcax̱ nacagü.

Tupana rü Pedruxũ̃ ínanguxuchixẽẽ ga pocupataũ̃wa

[6]Rü jematama ga chütaxũ̃gu naxũ̃pa ga jema ngunexũ̃ ga Erudi duũ̃xũ̃güpexewa nagaxchaũ̃xũ̃, rü taxre ga churaragüarü ngãxũ̃wa nape ga Pedru. Rü taxre ga curẽtimaã ninaĩxgüchacüü. Rü togü ga churaragü ga dauxũ̃taexũ̃ nüxna nadaugü ga pocupataũ̃ãrü ĩãx̱. [7]Rü ngürüãchi jema pocupataũ̃wa nangox̱ ga wüxi ga orearü ngeruũ̃ ga dauxũ̃cũ̃ãx̱ ga Coriarü. Rü poraãcü nangóone ga guma pocupataũ̃wa. Rü jema orearü ngeruũ̃ Pedruxũ̃ nacux̱agü, rü nanaax̱aixãchixẽẽ. Rü nhanagürü: —¡Paxama írüda! —nhanagürü. Rü jexgumatama íniwẽgü ga guma curẽti ga Pedru namaã inaĩxgüchacüücü. [8]Rü Pedruxũ̃ nhanagürü ga jema orearü ngeruũ̃: —¡Rü icux̱cuchichiru rü nacuaixcu i curü chapatu! —nhanagürü. Rü jemaãcü nanaxü ga Pedru. Rü nhanagürü ta: —¡Rü icux̱cuchi i curü dejuxũ̃chiru, rü chawe rüxũ! —nhanagürü. [9]Rü nawe narüxũ ga Pedru. Rü tama nüxũ̃ nacuax̱ ga aixcuma na jiĩxũ̃ ga jema orearü ngeruũ̃ namaã üxũ̃. Rü naxcax̱ rü nangoxetümare. [10]Rü nüxũ̃ nachopetü ga nüxĩraũ̃xũ̃ ga dauxũ̃taexũ̃, rü nhux̱machi ga jema to ga dauxũ̃taexũ̃. Rü jexguma nawa nangugügu ga jema ĩãx̱ ga feromenax̱ãnaxcax̱ ga ĩãnemaũ̃waama üxũ̃, rü nüẽchama niwãxna. Rü ínachoxũ̃. Rü jexguma marü wüxi ga ĩãnemaũ̃ inaxĩxgu, rü nüxna inajarütaxu ga jema orearü ngeruũ̃. [11]Rü jexguma nüxũ̃ nicuax̱ãchi ga Pedru, rü nügümaã nhanagürü: —Nhux̱ma waxi i nüxũ̃ chacuáxũ̃ na aixcuma Cori ja Tupana núma namuxũ̃ i norü orearü ngeruũ̃ na Erudimexẽwa choxũ̃ napuxũ̃, rü nawa choxũ̃ ínanguxuchixẽẽxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma

chamaã naxügüchaũxũ̃ i ngẽma
Judéugü i tama jaxõgüxũ̃ —nhanagürü.
12Rü jexguma jemaxũ̃ jacuax̃achigu ga
Pedru, rü ngĩpatawa naxũ ga wüxi ga
ngecü ga Maríagu ãẽ́gacü. Rü ngĩma
ijixĩ ga Juãũ Marcu naẽ. Rü jéma
nangutaquexegü ga muxũma ga
duũ̃xũ̃gü ga jéma jumuxẽgüxũ̃. 13Rü
ĩãxtüarü poxeguxũ̃ãrü ĩãxwa, rü: —Tu
tu tu —nhanagürü ga Pedru. Rü wüxi ga
pacü ga Rode ga ngĩẽ́ga íijadau. 14Rü
jexguma nagawa nüxũ̃ nacuaxgu ga na
Pedru jiĩxũ̃, rü ngĩrü taãẽmaã rü
íijanhamare na nüxũ̃ janaxuxũ̃ ga na
Pedru jiĩxũ̃ ga ĩãxtüarü ĩãxgu chicü. Rü
tama ijawãxna ga ĩãx. 15Rü jema
jexmagüxũ̃ rü: —Cungẽãẽmare
—nhanagürügü ngĩxũ̃. Notürü ngĩma rü:
—Aixcuma nixĩ —ngĩgürügü. Rü
jexguma nhanagürügü: —Maneca tama
nüma nixĩ. Rü norü daruũ̃ i
dauxũ̃cũ̃ãxmare nixĩ —nhanagürügü.
16Notürü ga Pedru rü joxni ĩãxwa: —Tu
tu tu —nhanagürüama. Rü jexguma
naxcax jawãxnaãgu rü nüxũ̃ nadaugügu
ga Pedru na jiĩxũ̃, rü nabaixãchiãẽgü.
17Notürü nüma naxunagümexẽ, rü
naxmexmaã najanachianexẽẽgü. Rü
namaã nüxũ̃ nixu na nhuxãcü Cori
ínanguxuchixẽẽxũ̃ ga pocupataũ̃wa. Rü
nhanagürü ta: —¡Tiagumaã rü ngẽma
togü i jaxõgüxũ̃maã nüxũ̃ peixu i ngẽma
ore! —nhanagürü. Rü jexguma
inaxũãchi, rü toxnamana naxũ. 18Rü
jexguma jangunegu, rü jema churaragü
ga pocupataũ̃wa dauxũ̃taegüxũ̃ rü
poraãcü nanaxixãchiãẽgü jerü tama
nüxũ̃ nacuaxgü ga tacü na ngupetüxũ̃
namaã ga Pedru. 19Rü jemacax ga Erudi
rü jema churaragüxũ̃ namu na Pedrucax
jadaugüxũ̃cax. Rü jexguma taxuxũ̃ũma
ijangaugügu, rü Erudi rü jema
churaragügutama nananguxẽẽ na
najuexũ̃cax. Rü jemawena ga Erudi rü
ínaxũxũ ga Judéaanewa, rü
Checharéagu najaxãchiũ̃.

Naju ga Erudi

20Rü Erudi rü namaã nanu ga
Tirucũ̃ãxgü rü Sidãũcũ̃ãxgü. Notürü ga
jema Tirucũ̃ãxgü rü Sidãũcũ̃ãxgü rü
naxcax nadaugü na nhuxãcü Erudixũ̃
nangüxmüxẽẽgüxũ̃, jerü
Erudichiũ̃ãnewa nixĩ ga najauxgüãxũ̃ ga
nabü. Rü jemacax wüxi ga Erudiarü
duũ̃xũ̃ ga ãẽxgacü ga Bratumaã
naxãmücügü na nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax na
Erudimaã jadexagüxũ̃cax. 21Rü Erudi rü
namaã inaxuneta ga wüxi ga ngunexũ̃
na namaã jadexaxũ̃cax. Rü jexguma
jema ngunexũ̃ ga nagu inaxunetaxũ̃wa
nanguxgu, rü jema Tirucũ̃ãx rü
Sidãũcũ̃ãx rü Erudixũ̃tawa nangugü. Rü
nicuxcuchi ga Erudi ga norü
ãẽxgacüchiru, rü norü tochicaxũ̃wa
narüto, rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu ga
norü ore. 22Rü jexguma ga guxũ̃ma ga
jema duũ̃xũ̃gü rü tagaãcü nhanagürügü:
—Nhaã ãẽxgacü rü tama duũ̃xũ̃ãrü
dexarüũ̃ nixĩ i norü dexa, notürü nhama
Tupanaãrü dexarüũ̃ nixĩ
—nhanagürügü. 23Rü Erudi rü jema
duũ̃xũ̃güarü oremaã nataãẽ, rü tama
Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃chaũ̃ ga nhuxãcü
Tupana nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü
jemacax wüxi ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃ ga dauxũ̃cũ̃ãx rü jexgumatama
Erudixũ̃ nidaawexẽẽ. Rü õxmigü
nanangõx, rü jemamaã naju. 24Notürü
jema jaxõgüxũ̃ rü jexeraãcü guxũ̃wama

nüxũ̃ nixugüe ga Cori ga Tupanaãrü ore.
Rü muxũchixũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nüxṹ
najaxõgü. [25]Rü jexguma marü
janguxẽẽãgu ga norü puracü ga Chauru
rü Barnabé, rü ínachoxũ̃ ga
Jerucharéũ̃wa, rü wenaxãrü Ãtioquíacax
nawoegu. Rü najagagü ga Juáũ ga
Marcugu ãégaxũ̃.

**Barnabé rü Chauru rü inanaxügüe
ga to ga nachiũ̃ãnewa na
nangegüãxũ̃ ga Tupanaãrü ore**

13 [1]Rü jema jaxõgüxũ̃ ga
Ãtioquíawa jexmagüxũ̃tanüwa
rü najexma ga nhuxre ga jatügü ga
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü, rü nhuxre ga
jatügü ga Tupanaãrü orewa
nguxẽẽtaegüxũ̃. Rü jematanüwa najexma
ga Barnabé, rü Chimáũ ga Waxwegu
ãégaxũ̃, rü Rúchiu ga Chirenecũ̃ã̃x, rü
Manaé ga wüxigu ãẽxgacü ga Erudimaã
jaexũ̃, rü Chauru. [2]Rü wüxi ga ngunexũ̃
ga jexguma Coricax ínangutaquexegügu
rü tama nachibüeãcüma
ínajumuxẽgügujane, rü Tupanaãẽ i
Üünexũ̃ rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Choxna
penamugü i Chauru rü Barnabé na
naxügüãxũ̃cax i ngẽma puracü i chama
nawa chanamugüchaũ̃xũ̃! —nhanagürü.
[3]Rü jexguma nüxũ̃ nachauegu ga tama
nachibüeãcüma na najumuxẽgüxũ̃, rü
Chauru rü Barnabéétügu naxümexgü ga
jema jaxõgüxũ̃, rü nhuxmachi
inanamuãchitanü na naxügüãxũ̃cax ga
Tupanaãrü puracü.

**Chiprewa naxĩ ga
Barnabé rü Chauru**

[4-5]Rü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü
inanamuãchitanü ga Barnabé rü Chauru.
Rü ĩãne ga Cheúchiawa naxĩ, rü
gumaãrü türewa inaxĩãchi, rü Chipre ga
capaxũwa naxĩ. Rü Juáũ Marcu nawe
narüxũ na nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü
jexguma Charamína ga ĩãneãrü türewa
nangugügu, rü inanaxügüe ga nüxũ̃ na
jaxugüxũ̃ ga Tupanaãrü ore ga
Judéugüarü ngutaquexepataũ̃güwa. [6]Rü
guxũ̃gu nixĩãgütanü ga jema capaxũwa
nhuxmata Pafu ga ĩãnewa nangugü. Rü
jéma namaã inajarüxĩ ga wüxi ga Judéu
ga juüxũ̃ ga Barechúgu ãégaxũ̃. Rü
nüma rü wüxi ga idoratax̃áxũ̃ nixĩ jerü
nügü jaxuxgu rü aixcuma Tupanaãrü
orearü uruũ̃ nixĩ. [7]Rü najexma ga jema
capaxũãrü ãẽxgacü ga Chérquiu ga
Paurugu ãégaxũ̃. Rü nüma nixĩ ga wüxi
ga jatü ga meã naãẽxũ̃ cuácü. Rü jema
juüxũ̃ rü guma ãẽxgacüarü ngũ̃xẽẽruũ̃
nixĩ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü norü
duũ̃xũ̃güxũ̃ namu na Chauru rü
Barnabécax jacagüxũ̃cax, jerü nüxũ̃
naxĩnüchaũ̃ ga Tupanaãrü ore. [8]Notürü
jema juüxũ̃ ga Gregugawa Erimíniũgu
ãégaxũ̃, rü Chauru rü Barnabéna
najanuxũ̃ na Tupanaãrü orexũ̃ jaxugüxũ̃.
Jerü tama nanaxwaxe na jaxõõxũ̃ ga
guma ãẽxgacü. [9-10]Notürü ga Chauru ga
Paurugu ta ãégaxũ̃, rü aixcuma
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nawa najexma. Rü
nüma ga Pauru rü meãma nüxũ̃
nadawenü ga jema juüxũ̃, rü nhanagürü
nüxũ̃: —Pa Idoratax̃áxũ̃ Pa Ngoxo
Nanex, cuma rü chixexũ̃xicatama
cuxüxchaũ̃, rü nachi cuxai i guxũ̃ma i
mexũ̃. ¿Nhuxgura tá ta i nüxũ̃ curüxoxũ̃
na ícujatóxẽẽxũ̃ i Cori ja Tupanaãrü ore
i aixcuma ixĩxũ̃? [11]—Nhuxmatátama
cuxũ̃ napocu ja Cori ja Tupana. Rü tá
cungexetü, rü nhuxre i ngunexũ̃gu rü

tãũxũ̃táma nüxũ̃ cudau ja üa̱xcü
—nhanagürü. Rü jexgumatama naxca̱x
naxẽãnexũ̃chi ga jema juüxũ̃, rü
naxme̱xmaã nadaugü na texé naxme̱xgu
jajauxãchixũ̃ca̱x rü namaã ítixũxũ̃ca̱x.
12Rü jexguma jemaxũ̃ nada̱xgu ga jema
capaxũãrü ãẽxgacü rü najaxõ ga
Tupanaãrü ore, jerü namaã
na̱baixãchiãẽ ga jema Pauru rü Barnabé
nüxũ̃ ngu̱xẽẽxũ̃ ga Cori ja Tupanachiga.

Pauru rü Barnabé rü
Pichíriaanewa jexmane ga ĩãne ga
Ãtioquíawa nangugü

13Rü Pafuwa inaxĩãchi ga Pauru
namücügümaã rü nixãũ̃ ga taxtü ga
taxũ̃wa. Rü Perpe ga ĩãnewa nangugü
ga Pãfíriaanewa. Notürü jéma nüxna
naxo ga Juãũ Marcu, rü Jerucharéũ̃ca̱x
nataegu. 14Rü Perpewa inaxĩãchi ga
Pauru rü Barnabé rü ĩãne ga Ãtioquíawa
nangugü ga Pichíriaanewa. Rü jéma rü
ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu rü
Judéugüarü ngutaque̱xepataũ̃gu
nachocu, rü jéma narütogü natanüwa ga
jema íngutaque̱xegüxũ̃. 15Rü jema
ngutaque̱xewa rü nüxũ̃ nadaumatügü ga
Tupanaãrü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ rü
jema ore ga Tupanaãrü orearü uruũ̃gü
ümatüxũ̃. Rü jemawena, rü guma
ngutaque̱xepataũ̃ãrü ãẽxgacügü, rü
Barnabé rü Pauruna nacagü, rü
nhanagürügü: —Pa Toeneẽgüx,
ngẽxguma pexũ̃ nangẽxmagu i perü ore
i taãẽxẽẽruũ̃ i toxca̱x rü marü name i
nhu̱xma tomaã nüxũ̃ peixu
—nhanagürügü. 16Rü jexguma inachi ga
Pauru, rü naxunagüme̱xẽ na
ijanachianexũ̃ca̱x ga duũ̃xũ̃gü. Rü
jexguma duũ̃xũ̃gümaã nidexa, rü
nhanagürü: —Pa Duũ̃xũ̃gü Pa
Chautanüxũ̃güx rü Guxãma i Pema i To
i Nachiũ̃ãnecũ̃a̱x Ixĩgüxex ja Tupanaxũ̃
Ngechaũ̃güxe, rü ¡iperüxĩnüẽ! 17—Jima
tórü Tupana i jixema i Judéugü, rü tüxũ̃
nidexechi ga nuxcümaxũ̃güxe ga tórü
o̱xigü na tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x. Rü
poraãcü tüxũ̃ nimuxẽẽ ga jexguma woo
to ga nachiũ̃ãne ga Ejituanewa
tajexmagügu. Rü jemaãcü wüxi ga taxũ̃
ga nachiũ̃ãne tüxũ̃ nixĩgüxẽẽ. Rü
nhu̱xmachi jemawena, rü norü poramaã
tüxũ̃ ínagaxũ̃ ga jema naãnewa. 18—Rü
dauxchitawa ga ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa tüxũ̃ nagagü. Rü jéma 40
ga taunecü Tupana jaxna tümamaã
naxĩnü ga guxema tórü o̱xigü. 19—Rü
Tupana nanadai ga jema 7 ga
ãẽxgacügü ga Canaããnecũ̃a̱xgü guxũ̃ma
ga norü duũ̃xũ̃gümaãchigü. Rü jemaãcü
nanaxü na tórü o̱xigüna naxããxũ̃ca̱x ga
jema naãne na tümaãrügüxũ̃chi
jiĩxũ̃ca̱x. 20—Rü 450 ga taunecü rü
jemaãcü tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. Rü
jemawena rü tüxna nanamu ga togü ga
ãẽxgacügü ga daruũ̃gü nhu̱xmata
Tupanaãrü orearü uruũ̃ ga Chamuẽũ
ingucuchi̱x. 21—Rü jexguma ga
duũ̃xũ̃gü rü Tupanana naxca̱x nacagü ga
wüxi ga ãẽxgacü ga rei na namaã
inacuáxũ̃ca̱x. Rü Tupana rü nüxna
nanamu ga Chaú ga Chiche nane ga
Bejamítaa ixĩcü. Rü nüma nüxna nadau
ga duũ̃xũ̃gü ga 40 ga taunecügu. 22Rü
jemawena ga Tupana rü ínanata̱xüchi
ga Chaú, rü Dawíxũ̃ naxuneta na guma
norü rei jiĩxũ̃ca̱x. Rü Dawíxũ̃ nixuchiga
ga Tupana, rü nhanagürü:

“Nüxũ̃ chadau rü Dawí ja Jesí nane
rü wüxi ja jatü ja poraãcü

choxṹ ngúchaũcü nixĩ. Rü
nüma tá nanaxü i guxũma i
ngẽma chama chanaxwa̱xexũ”,
nhanagürü ga Tupana. 23Rü nuxcüma
ga Tupana rü marü inaxuneta rü wüxi i
Dawítaa tá nixĩ i Cristu ixĩxũ, rü tá
nanamaxẽxẽẽ i Judéugü. Rü Ngechuchu
nixĩ ga guma maxẽxẽẽruũ ga tórü
o̱xigümaã nüxũ jaxucü ga Tupana.
24Notürü naxũpa ga Ngechuchu na
ínguxũ, rü Juáũ ga baiũxẽẽruũ rü
guxũma ga Judéugümaã nüxũ nixuchiga
ga ore i mexũ rü nhanagürü:
“Rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i
pecüma i chixexũ, rü Tupanaca̱x
pedaugü, rü ípebaiũ”, nhanagürü. 25Rü
jexguma marü jangaicaxgu ga tá na
najuxũ ga Juáũ, rü nhanagürü:
“Rü tama chama nixĩ i ngẽma pema
nagu perüxĩnüẽxũ i Cristu chiĩxũ.
Notürü chaweama ne naxũ i nüma ja
aixcuma Cristu ixĩcü. Rü chama rü
napẽxewa taxuwama chame, rü bai i
norü chapatucunüãrü wẽgüwaxüra
chame erü nüma rü wüxi i ãẽxgacü i
tacüxũchima nixĩ”, nhanagürü ga Juáũ.
26Rü nhanagürü ga Pauru, —Pa
Chautanüxũgü i Abrãũtaagüx, rü
Guxãma i Pema i To i Nachiũãnecũã̱x i
Tupanaxũ Ngechaũgüxex, rü pexca̱x
nixĩ i nhaã ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ.
27—Rü aixcuma jema
Jerucharéũcũã̱xgü ga duũxũgü rü jema
norü ãẽxgacügü rü tama nüxũ
nacua̱xgü ga Tupana Nane na jiĩxũ ga
Ngechuchu. Rü tama meã nüxũ
nacua̱xgü ga ṯacüchiga na jiĩxũ ga jema
ore ga nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü
orearü uruũgü ümatüxũ i nhu̱xma perü
ngutaquẽxepataũwa nüxũ
pedaumatügüxũ i wüxichigü i
ngũxchigaarü ngunexũgu. Rü jemaãcü
nümagütama ga jema duũxũgü ga
Ngechuchuxũ ima̱xgüxũ rü jexguma
jama̱xgüãgu rü najanguxẽẽ ga jema ore
ga nuxcüma ümatüxũ. 28—Rü woo
taxuũma ga ṯacü ga chixexũ nawa
inajangaugü na najuxẽẽãxũca̱x, notürü
Piratuna naxca̱x nacagü na jamáãxũca̱x.
29—Rü ningu ga guxũma ga jema ore
ga Tupanaãrü orearü uruũgü ümatüxũ
ga Ngechuchuchiga ga nhuxãcü tá na
najuxũ. Rü jemawena rü nanajauxgü ga
naxũne ga curuchawa, rü wüxi ga
naxmaxũgu najanaxücuchigü.
30—Notürü ga Tupana rü wena
nanamaxẽẽ ga woo marü na najuxũ.
31—Rü nüma ga Ngechuchu rü
muxũma ga ngunexũ naxca̱x nango̱x ga
jema duũxũgü ga nawe rüxĩxũ ga
jexguma Gariréaanewa ne naxũxgu rü
Jerucharéũwa naxũxgu. Rü ngẽma
duũxũgü nixĩ i nhu̱xma i guxũ i
duũxũgümaã nüxũ ixugüxũ i nachiga.
32-33Rü ngẽmaãcü i toma rü núma
tangugü na pemaã nüxũ tixuxũca̱x i
ngẽma ore i aixcuma mexũ. Rü dücax,
rü jema uneta ga nuxcümaxũgüxũ ga
tórü o̱xigümaã nüxũ jaxuxũ ga Tupana,
rü taxca̱x najanguxẽẽ ga jexguma
Ngechuchuxũ wena namaxẽẽgu. Rü
wijaegüpanewa i norü taxre i
capíturuwa rü ngẽmachiga nüxũ nixu i
ngẽxguma:
“Cuma nixĩ i Chaune, rü chama nixĩ i
Cunatü chiĩxũ”, nhaxgu. 34—Rü Tupana
rü nuxcüma rü marü nüxũ nixu ga wena
tá na namaxẽẽãxũ ga Ngechuchu na
tama jajixixũca̱x ga naxũne. Rü norü
orewa rü nhanagürü:

“Rü chama tá pexca̱x chajanguxẽẽ
ga jema unetagü i üünegüxũ̃ i
aixcuma ixĩgüxũ̃ ga nuxcüma
Dawímaã nüxũ̃ chixuxũ̃”,
nhanagürü. 35—Rü ngẽmaca̱x toxnamana
i Tupanaãrü orewa rü nhanagürü ta:
“Tama cunaxwa̱xe na jajixixũ̃ i
naxũ̃ne ja Cune ja üünecü,”
nhanagürü. 36—Rü jexguma namaxũ̃gu
ga Dawí, rü nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ ga norü
duũ̃xũ̃gü, jexgumarüũ̃ ga nhuxãcü
Tupana namuxũ̃. Notürü nhu̱xmachi
naju, rü nanatü rü naẽxũ̃tagu nata̱x ga
naxũ̃ne, rü nijixi. 37—Notürü guma
Tupana wena namaxẽẽcü ga Ngechuchu
rü tama nijixi ga naxũ̃ne. 38—Rü
nhu̱xmax, Pa Chaueneẽgüx, rü
chanaxwa̱xe i nüxũ̃ pecua̱x rü jimatama
Ngechuchugagu Tupana tüxṹ nüxũ̃
nangechaũ̃ i tórü pecadugü
ngẽxgumarüũ̃ i pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃rüũ̃.
39—Rü nhu̱xma ja guxãma ja jíxema
nüxṹ jaxõgüxe, rü Ngechuchugagu
Tupana tüxṹ nüxũ̃ nangechaũ̃ i guxũ̃ma
ga jema pecadugü ga noxri taxucürüwa
tüxṹ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ ga jexguma
nagu taxĩxgu ga jema mugü ga Muĩsé
ümatüxũ̃. 40—Rü pexuãẽgü na tama
pegu nanguxũca̱x i ngẽma pocu i
Tupanaãrü orearü uruũ̃gü nüxũ̃
ixuchigaxũ̃ ga jexguma nhagügu:
41 “Rü dücax, Pa Duũ̃xũ̃gü i Tupanaãrü
Orexũ̃ Cugüexũ̃x, rü tá
pe̱baixãchie rü tá pejue erü
pema pemaxẽjane rü tá chanaxü
i t̲acü i taxũ̃. Rü pema rü
tãũxũ̃táma pejaxõgü i woo texé
pemaã nüxũ̃ ixuxgu”,
nhanagürü. Rü jexma najacua̱xẽẽ ga
Pauru ga norü ore. 42Rü jexguma guma
ngutaque̱xepataũ̃wa ínachoxũ̃gu ga
Pauru rü namücügü, rü jema duũ̃xũ̃gü
ga tama Judéugü ixĩgüxũ̃ rü nüxũ̃
naca̱a̱xũ̃gü na to ga ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu rü wenaxãrü jematama
orexũ̃ namaã jaxuxũ̃ca̱x. 43Rü jexguma
marü nüxũ̃ nachauegu ga na
nangutaque̱xegüxũ̃, rü Pauru rü
Barnabéwe narüxĩ ga muxũ̃ma ga
Judéugü rü müxũ̃ma ga togü ga
duũ̃xũ̃gü ga tama Judéugü ixĩgüxũ̃
notürü Judéugürüũ̃ jaxõgüxũ̃. Rü Pauru
rü Barnabé rü namaã nidexagü rü
najaxucu̱xẽgü na guxũ̃guma nagu
naxĩnüẽẽchaxũ̃ca̱x ga nhuxãcü Tupana
nüxũ̃ ngechaũ̃ãcüma na nadexũ̃. 44Rü
jema to ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu, rü
wixgutaa̱x guxũ̃ma ga jema ĩãnecũ̃ã̱x
nangutaque̱xegü na inaxĩnüẽxũ̃ca̱x ga
Tupanaãrü ore. 45Notürü najexma ga
nhuxre ga Judéugü ga tama
ngutaque̱xegu chocuxũ̃. Rü jexguma
nüxũ̃ nadaugügu ga na namuxũchixũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü ga Paurua̱x ngutaque̱xegüxũ̃
rü poraãcü nixãũxãchie. Rü inanaxügüe
ga na Pauruxũ̃ nachoxũ̃gagüxũ̃ rü
namaã naguxchigagüxũ̃. 46Notürü ga
Pauru rü Barnabé rü tama
namuũ̃ẽãcüma jema Judéugüxũ̃
nangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Tupana
nanaxwa̱xe na pemaãxĩra nüxũ̃ tixuxũ̃ i
norü ore. Notürü nhu̱xma na nüxũ̃
pexoexũ̃ i ngẽma ore rü tama na
penajauxgüchaũ̃xũ̃ i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃, rü ngẽmaca̱x i nhu̱xmax i toma rü
tá ngẽma tama Judéugü ixĩgüxũ̃tanüwa
taxĩ. 47—Jerü jemaãcü toxũ̃ namu ga
Cori, rü nhanagürü:
“Duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü
ixĩgüxũ̃ãrü ngóonexẽẽruũ̃ marü

cuxũ chixĩxẽẽ, na guxũwama i
nhama i naãnewa
cunangexũca̱x i chorü ore i
maxẽxẽẽruũ”,
nhanagürü. 48Rü jexguma jema orexũ
naxĩnüẽgu ga jema duũxũgü ga tama
Judéugü ixĩgüxũ, rü nataãẽgü rü
nhanagürügü: —Rü namexẽchi nixĩ i
nhaã Cori ja Tupanaãrü ore
—nhanagürügü. Rü najaxõgü ga
guxũma ga jema duũxũgü ga Tupana
marü nüxũ unetaxũ na najauxgüãxũca̱x
i maxũ i taguma gúxũ. 49Rü jemaãcü
guxũwama ga jema naãnewa
nanguchigü ga Cori ja Tupanaãrü ore.
50Notürü jema Judéugü ga tama
Ngechuchuaxũ jaxõgüchaũxũ, rü
chixexũmaã najaxuxcu̱xẽgü ga nhuxre
ga ngexũgü ga mexũgü ga Tupanaxũ
ngechaũgüxũ rü guma ĩãneãrü
ãẽxgacügü na Pauru rü Barnabéxũ
ínawoxũxũca̱x. Rü jemaca̱x ínanawoxũ
ga jema naãnewa. 51Rü jexguma ga
Pauru rü Barnabé rü inapagücutü ga
norü üxaxũcutü na jemawa nüxũ
jacua̱xãchitanüxũca̱x ga norü chixexũ
ga jema ĩãnecũã̱xgü ga duũxũgü. Rü
nhu̱xmachi ga Pauru rü Barnabé rü ĩãne
ga Icúniũwa naxĩ. 52Notürü jema
jaxõgüxũ ga guma ĩãne ga nawa
ínachoxũnewa jexmagüxũ rü poraãcü
Tupanamaã nataãẽgü, rü Naãẽ i Üünexũ
rü aixcuma nawa najexma.

Pauru rü Barnabé rü ĩãne ga Icúniũwa najexmagü

14 1Rü Icúniũwa rü wüxigu
Judéugüarü ngutaque̱xepataũgu
nachocu ga Pauru rü Barnabé. Rü
meãma nüxũ nixuchiga ga Tupanaãrü
ore rü jemaãcü najaxõgü ga muxũma ga
duũxũgü ga Judéugü rü jema tama
Judéugü ixĩgüxũ rü ta. 2Notürü jema
Judéugü ga tama Ngechuchuaxũ
jaxõgüxũ, rü chixexũmaã najaxucu̱xẽgü
ga jema tama Judéugü ixĩgüxũ na jema
jaxõgüxũchi naxaiexũca̱x. 3Rü jemaca̱x
muxũma ga ngunexũ jexma narücho ga
Pauru rü Barnabé, rü tama
namuũẽãcüma nüxũ nixuchiga ga Cori ja
Tupanaãrü ore. Rü jema duũxũgümaã
nüxũ nixu na nhuxãcü Tupana poraãcü
tüxũ nangechaũxũ. Rü nüma ga Cori rü
jema duũxũgüxũ nüxũ nadauxẽẽ na
namaã nataãẽxũ ga jema ore. Rü
jemaca̱x Pauru rü Barnabéxũ
narüngũxẽẽ na inawe̱xgüãxũca̱x ga
cua̱xruũgü rü na naxügüãxũca̱x ga
mexũgü ga Tupanaãrü poramaã
naxügüxũ. 4Notürü ga guma ĩãnecũã̱x ga
duũxũgü rü nitoje. Rü nümaxũ rü jema
Judéugüwaama naxügü rü togü rü Pauru
rü Barnabéwaama naxügü. 5Rü jexguma
ga jema Judéugü, rü jema duũxũgü ga
tama Judéugü ixĩgüxũ, rü guma ĩãneãrü
ãẽxgacügümaã wüxigu nagu narüxĩnüẽ
na Pauruxũ rü Barnabéxũ jajauxgüxũ na
nutamaã ínamuxũchigüãxũca̱x.
6-7Notürü jexguma nüxũ
nacuáchigagügu ga Pauru rü Barnabé, rü
nibuxmü. Rü Ricóniũãnewa jexmane ga
ĩãnegü ga Rista rü Derbewa naxĩ. Rü
guma ĩãnegüwa rü guxũma ga jema
naãnewa ipeagüxũ ga duũxũgümaã rü ta
nüxũ nixuchigagü ga ore i mexũ.

Ristawa rü Pauruxũ ínamuxũchigü nutamaã

8-9Rü jéma Ristawa najexma ga wüxi
ga jatü ga ínapogücutüxũ norü

bucümatama. Rü jéma narüto rü
inarüxĩnü ga jema Pauru nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
ore. Rü Pauru rü meãma nüxũ̃
nadawenü, rü nüxũ̃ nadau ga na nüxũ̃́
najexmaxũ̃ ga norü õ na naxca̱x
jataanexũ̃ca̱x. 10Rü jexguma ga Pauru
rü tagaãcü nhanagürü nüxũ̃: —¡Inachi,
rü meãma ínangacutü! —nhanagürü. Rü
jexguma inajuxnagü ga guma jatü, rü
inanaxügü ga na ijaxũxũ̃. 11Rü jexguma
jema muxũma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
daugügu ga jema na naxüxũ̃ ga Pauru,
rü tagaãcü jema Ricóniũgawa nidexagü,
rü nhanagürügü: —Tupanagü i
naduũ̃xũ̃güraũ̃xũ̃ ínarüxĩgü, rü
tatanüwa nangugü —nhanagürügü.
12Rü Barnabé rü tupana ga Júpiteumaã
nanaxüégagü. Rü Pauru rü Mercúrimaã
nanaxüégagü jerü nüma nixĩ ga
jadexaxũ̃. 13Rü guma ĩãne íixücuxũ̃wa
najexma ga tupana ga Júpiteuarü
tupauca ga taxũ̃ne. Rü guma tupaucaarü
pai rü jéma nanagagü ga wocagü ga
ijatüxũ̃ ga putüramaã nga̱xãẽgüxũ̃. Rü
nüma ga pai rü ga duũ̃xũ̃gü rü
nanadaixchaũ̃ ga jema wocagü naxca̱x
ga Pauru rü Barnabé na jemamaã nüxũ̃
jacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. 14Notürü jexguma
nüxũ̃ jacua̱xãchitanügu ga Barnabé rü
Pauru, rü norü dejuxũ̃chirugu nagáugüe
na jema duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ca̱x na
tama namexũ̃ ga jema naxca̱x
naxüechaũ̃xũ̃. Rü jema muxũma ga
duũ̃xũ̃gütanüwa nabuxmü, rü
nhaxũmaã aita naxüe: 15—Pa Jatügüx,
¿tü̱xcüũ̃ toxca̱x penaxü i ngẽma? Toma
rü pexrüũ̃ duũ̃xũ̃gümare tixĩgü. Rü nuã
taxĩ na pemaã nüxũ̃ tajarüxuxũ̃ca̱x na
nüxũ̃ perüxoexũ̃ca̱x i ngẽma chixexũ̃gü i
taxuwama mexũ̃ rü naxca̱x
pedaugüxũ̃ca̱x ja Tupana ja maxũ̃cü ga
naxücü ga dauxũ̃guxũ̃ i naãne, rü
nhama i naãne, rü taxtü i taxũ̃, rü
guxũma i nawa ngẽxmaxũ̃. 16—Rü
nuxcümajerü nixĩ ga Tupana ga jaxna
namaã naxĩnüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga woo
nümagü nanaxwa̱xegüxũ̃ naxügügu.
17—Notürü nüma ga Tupana rü taguma
nüxũ̃ narüchau na duũ̃xũ̃güxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃. Rü jemaãcü tüxũ̃ nüxũ̃
nacua̱xẽẽ na Tupana jiĩxũ̃ i nümax. Rü
nümatama nixĩ i núma namuãxũ̃ ja
pucü rü meã pexũ̃́ najaexẽxẽãxũ̃ i
penetügü. Rü nüma nixĩ i pexna
naxããxũ̃ i pewemü na ngẽmaãcü
petaãẽgüxũ̃ca̱x —nhanagürügü ga Pauru
rü Barnabé. 18Notürü woo jema orexũ̃
namaã na jaxugüxũ̃ rü poraãcü nüxũ̃́
naguxcha ga Pauru rü Barnabé ga
nüxna na nachogüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga
tama naxca̱x na nadaiãxũ̃ca̱x ga jema
wocagü na jemamaã nüxũ̃
jacua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. Rü düxwa jemaca̱x
tama naxca̱x nanadai. 19Notürü
jexgumajane rü ínangugü ga nhuxre ga
Judéugü ga Ãtioquíawa rü Icúniũwa ne
ĩxũ̃. Rü chixexũ̃maã najaxuc̱uxẽgü ga
jema muxũma ga duũ̃xũ̃gü na tama
Pauru rü Barnabéga naxĩnüẽxũ̃ca̱x, rü
namaã nanuẽxũ̃ca̱x. Rü jemaca̱x ga jema
duũ̃xũ̃gü rü nutamaã Pauruxũ̃
ínamuxũchigü, rü ĩãnepechinüwa
nanatúchigügü, jerü nüma nüxũ̃
nacua̱xgügu rü marü naju. 20Notürü
jexguma jema jaxõgüxũ̃ naxũ̃tawa
ngutaque̱xegu, rü inachi ga Pauru, rü
wenaxãrü nagu naxücu ga guma ĩãne.
Rü moxũ̃ãcü inaxũãchi ga jéma, rü
Barnabémaã Derbewa naxũ. 21Rü guma
ĩãnewa nüxũ̃ nixugüe ga ore ga mexũ̃.

Rü nanangúexẽẽ ga duũxũgü, rü
muxũma Tupanaãxṹ najaxõgü. Rü
jemawena rü wenaxãrü naxca̱x
nawoegu ga Rista, rü Icúniũ, rü
Ãtioquía. 22Rü guma ĩãnegüwa rü jema
jaxõgüxũxũ nixucu̱xẽgü, rü nüxṹ
nanangúchaũxẽẽgü na guxũguma meã
na jaxõgüãxũca̱x. Rü namaã nüxũ
nixugüe, rü nhanagürügü: —Ngẽma
Tupana ã̱ẽxgacü íxĩxũwa na ixücuxũca̱x,
rü tanaxwa̱xe na mu̱ẽxpü̱xcüna
guxchaxũgümaã jaxna ixĩnüẽxũ i nhama
i naãnewa —nhanagürügü. 23Rü Pauru
rü Barnabé rü wüxichigü ga ĩãnewa rü
nüxũ nixunetatanü ga nhuxre ga jatügü
na jaxõgüxũãrü ã̱ẽxgacügü jixĩgüxũca̱x.
Rü tama nachibüeãcüma naxca̱x
najumuxẽgü. Rü jemawena rü jima Cori
ja Tupana ga nüxṹ jaxõgüãcüna
nanaxuaxũgü na guxũguma namaã
inaxã́ũxũca̱x rü meã nüxna nadauxũca̱x
ga jema jaxõgüxũãrü ã̱ẽxgacügü.

Pauru rü Barnabé rü naxca̱x nawoegu ga Ãtioquía ga Síriaanewa jexmane

24Rü Pichíriaanewa nichopetü, rü
Pãfíriaanewa nangügü. 25Rü Perpe ga
ĩãnewa nüxũ nixugüe ga Tupanaãrü ore,
rü nhu̱xmachi Atária ga ĩãnewa naxĩ.
26Rü jéma rü wüxi ga wapurugu nichoũ
na Ãtioquíaca̱x nawoeguxũca̱x. Rü
guma ĩãne ga Ãtioquíawa nixĩ ga noxri
duũxũgü Tupanana namugüxũ ga Pauru
rü Barnabé na naxügüãxũca̱x ga jema
puracü ga nhu̱xma marü janguxẽẽgüxũ.
27Rü jexguma ínangugügu ga Pauru rü
Barnabé, rü nanangutaqu̱exexẽẽ ga
guxũma ga jema duũxũgü ga jaxõgüxũ.
Rü namaã nüxũ nixugügü ga guxũma ga
nhuxãcü Tupana poraãcü nüxũ na
rüngũxẽẽxũ. Rü jexgumarüũ ta rü
namaã nüxũ nixugügü ga nhuxãcü na
jaxõgüãxũ ga jema duũxũgü ga tama
Judéugü ixĩgüxũ, jerü Tupana nüxṹ
nanatauxchaxẽẽ na jaxõgüãxũca̱x. 28Rü
muxũma ga ngunexũgu jema
jaxõgüxũtanüwa najexmagü ga Pauru
rü Barnabé.

Jerucharéũwa nangutaqu̱exegü

15 1Rü jexgumaũcüü rü najexma
ga nhuxre ga duũxũgü ga
Judéaanewa ne ĩxũ ga Ãtioquíawa
ngugüxũ. Rü nümagü inanaxügüe ga
tüxũ na nangúexẽẽxũ ga guxema
jaxõgüxe ga Ãtioquíacũ̱a̱x, rü
nhanagürügü: —Ngẽxguma tama pegü
ípewiũcha̱xmüpe̱xechiraũgu jema Muĩsé
tüxũ muxũrüũ rü taxuacütáma pexṹ
nangẽxma i maxũ i taguma gúxũ
—nhanagürügü. 2Notürü ga Pauru rü
Barnabé rü tama norü me nixĩ ga jema,
rü jemaca̱x poraãcü nügü namaã
nachoxũgagü ga jema duũxũgü ga
Judéaanewa ne ĩxũ. Rü düxwa Pauru rü
Barnabé rü nhuxre ga togü ga
Ãtioquíacũ̱a̱x ga jaxõgüxũxũ
naxunetagü na Jerucharéũwa naxĩxũca̱x
na jema ngúexũgü ga Ngechuchu
imugüxũ rü jema jaxõgüxũãrü
ã̱ẽxgacügümaã jamexẽẽgüãxũca̱x ga
jemachiga. 3Rü jemaãcü ga jema
jaxõgüxũ ga Ãtioquíacũ̱a̱x rü
Jerucharéũwa nanamugü ga jema
jatügü na naxca̱x íjacagüxũca̱x rü
jamexẽẽgüãxũca̱x ga jema ore. Rü
Peníchiaanewa rü Chamáriaanewa
nachopetü ga Pauru rü Barnabé. Rü
jéma rü duũxũgümaã nüxũ nixugüe ga

nhuxãcü jema tama Judéugü ixĩgüxũ̃ rü
nüxũ̃ na naxoexũ̃ ga nuxcümaxũ̃xũ̃ ga
nacümagü na Tupanawe naxĩxũ̃cax̲. Rü
jema oremaã poraãcü nanataãẽxẽẽgü ga
guxũ̃ma ga jema jaxõgüxũ̃. 4Rü
Jerucharéũ̃wa nangugü ga Pauru rü
Barnabé. Rü guxũ̃ma ga jema jaxõgüxũ̃
rü jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu
imugüxũ̃ rü jema jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽ̲xgacügü rü meãma nanajauxgü. Rü
Pauru rü Barnabé namaã nüxũ̃ nixugügü
ga guxũ̃ma ga nhuxãcü Tupana poraãcü
nüxũ̃ na rüngũ̃xẽẽxũ̃ na duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ jaxugüxũ̃cax̲ ga ore i mexũ̃.
5Notürü nhuxre ga Parichéugü ga
Ngechuchuaxṹ jaxõgüxũ̃, rü inachigü,
rü nhanagürügü: —Name nixĩ na nügü
ínawiũ̃chax̲müpe̲xechiraũ̃güxũ̃ i ngẽma
tama Judéugü ixĩgüxũ̃ i ngexwaca
jaxõgüxũ̃. Rü name nixĩ na naga
naxĩnüẽxũ̃ i ngẽma mugü ga Muĩsé
ümatüxũ̃ —nhanagürügü. 6Rü jexguma
nangutaque̲xegü ga jema ngúexũ̃gü ga
Ngechuchu imugüxũ̃ rü jema
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽ̲xgacügü na
namexẽẽgüãxũ̃cax̲ ga jema ore. 7Rü
jixcama marü nhuxgumama nügümaã
jéma japoragatanücüügu, rü inachi ga
Pedru, rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa
Chaueneẽgüx, pema nüxũ̃ pecuax̲ ga na
ũ̃pamama Tupana choxũ̃ jaxuxũ̃ ga
petanüwa na jema duũ̃xũ̃gü i tama
Judéugü ixĩgüxũ̃maã nüxũ̃ chixuxũ̃cax̲ i
norü ore i mexũ̃ i maxẽxẽẽruũ̃, na
nümagü rü ta Ngechuchuaxṹ
jaxõgüãxũ̃cax̲. 8—Rü jima Tupana ja
guxããẽxũ̃ cuácü rü tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ
na nadeãxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
Judéugü ixĩgüxũ̃, jerü nüxna nanamu ga
Naãẽ i Üünexũ̃ jema tüxna namuãxũ̃rüũ̃.
9—Rü Tupanape̲xewa rü jixema i
Judéugü rü namaã tawüxigu i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃. Jerü
nümagü rü ta Tupana nüxṹ nüxũ̃
nangechaũ̃ ga norü pecadugü ga
jexguma nüxṹ jaxõgüãgu. 10—¿Rü
tü̲xcüũ̃ tama namaã petaãẽ i nhu̲xma i
ngẽma Tupana üxũ̃? ¿Rü tü̲xcüũ̃ ngẽma
ngexwacax jaxõgüxũ̃xũ̃ penaxüxẽẽchaũ̃ i
ngẽma Muĩséarü mugü i guxchaxũ̃ ga
tórü o̲xigü rü taxuacüma naga
taxĩnüẽxũ̃ rü woo jixemagü rü ta
taxuacüma inguxẽẽxũ̃? 11—Rü tama
ngẽma mugü nixĩ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃.
Notürü jixema rü tajaxõgü na tórü Cori
ja Ngechuchu tamaã mecümaxũ̃gagu
jiĩxũ̃ na tüxna naxãmareãxũ̃ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nixĩ i
naxcax̲ i nümagü i tama Judéugü
ixĩgüxũ̃ —nhanagürü ga Pedru. 12Rü
inanaxügü ga Barnabé rü Pauru na
jadexagüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga jema
duũ̃xũ̃gü rü inarüchianegü rü
inarüxĩnüẽmare. Rü Barnabé rü Pauru
rü namaã nüxũ̃ nixugüe ga nhuxãcü
Tupana na nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ na
naxügüãxũ̃cax̲ ga mexũ̃ ga taxũ̃gü ga
Tupanaãrü poramaã naxügüxũ̃
natanüwa ga jema duũ̃xũ̃gü ga tama
Judéugü ixĩgüxũ̃. 13Rü jexguma Barnabé
rü Pauru igúegagügu, rü nüxĩxãrü
nidexa ga Tiagu, rü nhanagürü: —Pa
Chaueneẽgüx, ¡choxṹ iperüxĩnüẽ!
14—Pedru i Chimáũ rü tamaã nüxũ̃ nixu
na nhuxãcü Tupana inaxügüxũ̃ ga nüxũ̃
na nangũ̃xẽẽxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü i tama
Judéugü ixĩgüxũ̃. Rü tamaã nüxũ̃ nixu
ta na nhuxãcü Tupana jema
duũ̃xũ̃gütanüwa nadeãxũ̃ ga nhuxre ga
duũ̃xũ̃gü na noxrü jixĩgüxũ̃cax̲. 15—Rü

ngẽma Pedru nüxũ̃ ixuxũ̃ rü nawüxigu
namaã ga jema ore ga nuxcümaxũ̃güxũ̃
ga orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga nhaxũ̃:
16 “Rü ngẽmawena rü tá chataegu, rü
tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽ i
Dawítaagü i Judéugü. Rü woo
nawoonemare i nhu̱xmax,
notürü wena táxarü wüxiwa
chanaxĩxẽẽ, rü tá
íchanadagüxẽẽ na noxrirüũ̃
naporaexũ̃ca̱x. 17Rü ngẽmaãcü
tá nüxũ̃ charüngũ̃xẽẽ na ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü
ixĩgüxũ̃ rü chauxca̱x
nadaugüxũ̃ca̱x, wüxigu namaã i
guxũ̃ma i chorü duũ̃xũ̃gü i
Judéugü i chama chidexechixũ̃.
18Rü jemaãcü nüxũ̃ nixu ga
nüma ga Cori ja Tupana ga
nuxcümama tüxũ̃ nüxũ̃
cua̱xẽẽcü ga jema”,
nhanagürü ga jema ore ga nuxcüma
ümatüxũ̃. 19Rü nhanagürü ga Tiagu:
—Rü ngẽmaca̱x, Pa Chaueneẽgüx, rü
chauxca̱x rü tama name na guxũ̃ i Muĩsé
ümatüxũ̃ i mugümaã nüxũ̃ ichixewexũ̃ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃
i nüxũ̃ rüxoexũ̃ i nuxcümaxũ̃xũ̃ i
nacümagü na Tupanawe naxĩxũ̃ca̱x.
20—Rü narümemaẽ nixĩ i naxca̱x
tanaxümatü i popera, rü ngẽmawa
namaã nüxũ̃ tixu:
(1) Rü tama name na
nangõxgüãxũ̃ i ngẽma
naxũ̃nagümachi i togü norü
tupananetachicüna̱xãgüca̱x
d̲aixũ̃.
(2) Rü tama name na naĩ i
ngemaã rü e̱xna naĩ ja jatümaã
inapexũ̃.
(3) Rü tama name na
nangõxgüãxũ̃ i namachi i
ngẽma naẽxũ̃ rü e̱xna naxũ̃na i
wẽxnaãxũ̃ rü e̱xna natügu
nguxũ̃.
(4) Rü tama name na
nangõxgüãxũ̃ ja nagü.
Rü ngẽxĩcatama nixĩ i inaxwa̱xexũ̃ na
naxca̱x naxümatüxũ̃. 21—Erü guxũ̃ne ja
ĩãnewa nangẽxma ja Judéugüarü
ngutaque̱xepataũ̃ i ngextá nuxcümama
guxũ̃ i ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu nawa
ínangúe rü nüxũ̃ nixuchigagü i guxũ̃ma
i ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃
—nhanagürü ga Tiagu.

Popera ga jema duũ̃xũ̃gü ga tama Judéugü ixĩgüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

22Rü jema ore rü norü me nixĩ ga
jema ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃,
rü jema jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü, rü
guxũ̃ma ga jema jaxõgüxũ̃. Rü nügümaã
nhanagürügü: —¡Ngĩxã tatanüwa
tanade ja taxre ja jatügü na Ãtioquíawa
namugüxũ̃ca̱x namaã ja Pauru rü
Barnabé! —nhanagürügü. Rü nüxũ̃
naxunetagü ga Juda ga Barsabágu
ãẽ́gaxũ̃ rü Chira. Rü nümagü ga Juda rü
Chira rü ãẽxgacügü nixĩ ga natanüwa ga
jema jaxõgüxũ̃ ga Jerucharéũ̃wa
jexmagüxũ̃. 23Rü namaã jéma
nanamugü ga popera, rü nhaã nixĩ ga
jema ore ga nagu naxümatügüxũ̃:
“Pa Toeneẽgü i Tama Judéugü Ixĩgüxe
i Ãtioquíagu rü Síriaanegu rü
Chiríchiaanegu Ãchiũ̃güxe, rü toma i
peeneẽgü i Ngechuchu toxũ̃ imugüxe rü
toma i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü ixĩgüxex,
rü pexũ̃ tarümoxẽgü. 24Rü nüxũ̃
tacuáchigagü rü nhuxre ga duũ̃xũ̃gü ga

núma ne ĩxũ̃ rü woo tama toma jéma
tanamugü notürü nümagü rü jéma naxĩ
rü Muĩséarü mugümaã pexũ̃
nachixewegü rü jemaãcü pexũ̃
ínatüexẽẽ. 25Rü jemacax guxãma ga
toma rü wüxigu nagu tarüxĩnüẽ na
totanüwa nüxũ̃ taxunetaxũ̃ ga taxre ga
taeneẽgü na pexcax ngẽma
tanamugüxũ̃cax namaã i taeneẽgü i
nüxũ̃ ingechaũ̃güxũ̃ i Barnabé rü Pauru.
26Rü nümagü i Barnabé rü Pauru nixĩ ga
poraãcü ãũcümaxũ̃wa najexmagüxũ̃
naxcax ga tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu. 27Rü nhuxma rü pexcax ngẽma
tanamugü i Juda rü Chira na
nümagüxũ̃chi pemaã nüxũ̃ jaxugüxũ̃cax
rü pemaã nangoxẽẽgüãxũ̃cax i guxũ̃ma i
torü ore. 28-29Erü Tupanaãẽ i Üünexũ̃cax
name, rü toxcax rü ta name na tama
muxũ̃ma i mugü pexna taxãgüxũ̃. Rü
nhaã ãgümücü i mugüxicatama nixĩ i
pexũ̃ tamuxũ̃:

(1) Rü tama name na penangõxũ̃ i
naxũ̃nagümachi i togü norü
tupananetachicünaxãgücax
daixũ̃.
(2) Rü tama name na penangõxũ̃ i
namachi i ngẽma naxũ̃nagü i
wẽxnaãxũ̃.
(3) Rü tama name na penangõxũ̃
ja nagü.
(4) Rü tama name na naĩ i
ngemaã rü exna naĩ ja jatümaã
ipepexũ̃.

Rü mexũ̃ tá pexügü ega penaxauregu i
ngẽma mugü. Rü nuãma pexna”,
nhanagürü ga jema ore ga
naxümatügüxũ̃. 30Rü natanüxũ̃xũ̃
namoxẽgüguwena, rü inaxĩãchi ga jema
jéma mugüxũ̃, rü Ãtioquíawa naxĩ. Rü
jexguma jéma nangugügu rü
nanangutaquexexẽẽ ga guxũ̃ma ga jema
jaxõgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü nüxna
nanaxãgü ga jema popera. 31Rü
jexguma nüxũ̃ nadaumatügügu, rü
poraãcü nataãẽgü namaã ga jema
ucuxẽgü ga nüxna naxãgüxũ̃. 32Rü Juda
rü Chira ga Tupanaãrü orearü uruũ̃gü
na jixĩgüxũ̃, rü muxũ̃ma ga oremaã
najaxucuxẽgü ga jema jaxõgüxũ̃, rü
nüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na jexeraãcü
jaxõgüãxũ̃cax. 33Rü marü nhuxre ga
ngunexũ̃ jéma najexmagüguwena, rü
ínixĩ. Rü jema jaxõgüxũ̃ ga
Ãtioquíacũ̃ãx, rü taãẽãcüma Juda rü
Chiraxũ̃ narümoxẽgü rü meãma
ínajamugü na naxcax nawoeguxũ̃cax ga
jema Jerucharéũ̃cũ̃ãx ga noxri
natanüwa namugüxũ̃. 34Notürü ga Chira
rü nagu narüxĩnü na jexma Ãtioquíagu
naxãũxũ̃, rü jemacax Judaxicatama
Jerucharéũ̃cax nataegu. 35Rü Pauru rü
Barnabé rü ta jexma narücho. Rü
wüxigu namaã ga muxũ̃ma ga togü, rü
nanangúexẽẽ ga duũ̃xũ̃gü, rü namaã
nüxũ̃ nixugügü ga Cori ja Tupanaãrü
ore i mexũ̃.

Pauru rü wenaxãrü inaxũãchi ga to ga nachiũ̃ãnegüwa na nangeaxũ̃ ga Tupanaãrü ore

36Rü jexguma marü nhuxre ga
ngunexũ̃ ngupetügu, rü nhanagürü ga
Pauru Barnabéxũ̃: —¡Ngĩxã wenaxãrü
natanügu tanaxĩãne i ngẽma jaxõgüxũ̃ i
guxũ̃ne ja ĩãne ga ngextá nüxũ̃
íixuchigaxũ̃wa ga Cori ja Tupanaãrü ore
na nüxũ̃ idauxũ̃cax na nhuxãcü nüxũ̃
ínangupetügüxũ̃! —nhanagürü. 37Rü
Barnabé rü najagaxchaũ̃ ta ga Juãũ

Marcu. [38]Notürü ga Pauru rü tama
nanaxwa̱xe ga na jagaãxũ̃, jerü
Pãfíriawa nüxna naxo ga noxri, rü tama
ínajaxümücü ga jema puracüwa. [39]Rü
poraãcü nügümaã niporagatanücüü
naxca̱x ga jema, rü düxwa nügüna
nixĩgachi. Rü Barnabé najaga ga Marcu,
rü Chiprearü capaxũwa naxũ. [40]Rü joxni
ga Pauru rü Chiraxũ̃ niga. Rü jema
Ãtioquíacũ̃ã̱x ga jaxõgüxũ̃ rü naxca̱x
najumuxẽgü na Tupana nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x. Rü jexguma
inaxĩãchi. [41]Rü Síriaanewa rü
Chiríchiaanewa nachopetü, rü jéma
Tupanaãrü oremaã nanataãẽxẽẽgü ga
jema jaxõgüxũ̃.

Pauru rü Chirawe narüxũ ga Timúteu

16 [1]Rü Derbe rü Ristawa nangugü
ga Pauru rü Chira. Rü jéma
najexma ga wüxi ga jaxõcü ga Timúteu
ga naé̱ga. Rü naẽ rü wüxi ga Judéu ga
jaxõ̱xcü ijixĩ. Rü nanatü rü wüxi ga
Gregu tixĩ. [2]Rü meãma Timúteuchigagu
nidexagü ga guxũma ga jema jaxõgüxũ̃
ga Ristacũ̃ã̱xgü rü Icúniũcũ̃ã̱xgü. [3]Rü
nanaxwa̱xe ga Pauru ga na nüxũ̃
íjaxümücüxũ̃ ga Timúteu. Notürü
naxũ̃pa ga na jagaãxũ̃ rü
ínanawiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃, jerü
jemaãcü nanaxwa̱xegü ga jema Judéugü
ga jema naãnewa jexmagüxũ̃. Jerü
guxũma nüxũ̃ nacua̱xgü ga na Gregu
tiĩxũ̃ ga nanatü. [4]Rü guxũnema ga guma
ĩãnegü ga nawa nachopetünewa, rü
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixugüetanü ga jema
ucu̱xẽ ga jema Jerucharéũcũ̃ã̱x ga
ngúexũ̃gü ga Ngechuchu imugüxũ̃ rü
jema jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü nüxũ̃
ixugüxũ̃. [5]Rü jemaãcü jexeraãcü meã
najaxõgü ga guxũma ga jema jaxõgüxũ̃,
rü guxũ̃ ga ngunexũ̃ rü jexeraãcü
nimuẽtanü ga jema jexwacax jaxõgüxũ̃.

Pauru nango̱xetü rü wüxi ga jatü ga Machedóniãcũ̃ã̱xũ̃ nadau

[6]Rü Áchiaanewa naxĩxchaũ̃ na jéma
nüxũ̃ jaxugüxũ̃ca̱x ga ore i mexũ̃.
Notürü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü nüxna
nanachu̱xu ga jema. Rü jemaca̱x
Fríjiaanewa rü Gárataanewaama
nachopetü. [7]Rü Mísiaarü naãnewa
nangugü, rü jéma nagu narüxĩnüẽ ga na
Bitíniããrü naãnewa naxĩxũ̃. Notürü
jéma rü ta Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nüxna
nanachu̱xu ga na jéma naxĩxũ̃. [8]Rü
jemaca̱x Mísiaanewa nachopetümare rü
ĩãne ga Truádewa nangugü. [9]Rü jema
chütaxũ̃gu rü Pauru nango̱xetü rü nüxũ̃
nadau ga wüxi ga jatü ga
Machedóniãcũ̃ã̱x ga nape̱xegu chicü. Rü
nüxũ̃ naca̱a̱xũ̃, nhaxũ̃maã:
—¡Machedóniãwa naxũ, rü toxũ̃
rüngũ̃xẽẽ! —nhaxũ̃maã. [10]Rü jexguma
jemaxũ̃ nada̱xgu ga Pauru, rü
jexgumatama togü tamexẽẽgü na
Machedóniãwa taxĩxũ̃ca̱x. Jerü nüxũ̃
tacua̱xgü rü aixcumaxũ̃chi nixĩ ga
Tupana toxca̱x ça̱xũ̃ na jema
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ tixuxũ̃ca̱x ga ore i
mexũ̃.

Piripuwa najexmagü ga Pauru ru Chira

[11]Rü Truádearü türewa itaxĩãchi, rü
capaxũ ga Chamotáchiuca̱x we̱xgu taxĩ.
Rü moxũ̃ãcü Neá̱poriwa tangugü. [12]Rü
jéma rü dauxchitagu taxĩ rü Piripuwa
tangugü. Rü guma nixĩ ja

Romacü̱ã̱xgüarü ĩãne ga
Machedóniããnegu naxügüne. Rü guma
nixĩ ja guxũ̃ne ja ĩãneãrü tamaẽne ga
jéma. Rü jéma tajexmagü ga nhuxre ga
ngunexũ̃gü. 13Rü ngũ̃xchigaarü
ngunexũ̃gu, rü guma ĩãne ijacuáxũ̃wa
taxĩ ga natüpechinüwa, jerü nagu
tarüxĩnüẽgu rü jéma najexma ga
Judéugüarü jumuxẽchica. Rü jéma
tarütogü, rü namaã tidexagü ga nhuxre
ga ngexũ̃gü ga jéma ngutaque̱xegüxũ̃, rü
namaã nüxũ̃ tixugü ga Tupanaãrü ore.
14Rü jéma ijexma ga wüxi ga ngecü ga
Díria ga ngĩẽ́ga ga Tupanaxũ̃
icua̱xüũ̃xcü. Rü Tiatíra ga ĩãnecü̱ã̱x ijixĩ.
Rü dauxracharaxũ̃ ga naxchirumaã itaxe
jerü jema nixĩ ga ngĩrü puracü. Rü
ngĩma rü meãma jéma irüxĩnü, jerü
nüma ga Cori ja Tupana rü ngĩxũ̃́
nanangúchaũ̃xẽẽ na meã inaxĩnüxũ̃ca̱x
ga jema ore ga Pauru nüxũ̃ ixuxũ̃. 15Rü
jemawena rü nhu̱xmachi íibaie wüxigu
namaã ga guxũma ga ngĩtanüxũ̃gü. Rü
jixcama rü toxũ̃ ica̱a̱xũ̃ nhaxũ̃maã:
—Ngẽxguma pema choxũ̃ peda̱xgu na
aixcuma nüxũ̃́ chajaxõxũ̃ ja Cori ja
Tupana, rü marü name ega chapatagu
pejapegügu —ngĩgürügü. Rü jéma toxũ̃
ixĩxẽẽ. 16Rü wüxi ga ngunexũ̃gu ga
jexguma jumuxẽwa taxĩxgu ga tomax,
rü jexma ngĩxũ̃ tajangau ga wüxi ga
pacü ga corigüxũ̃taxũ̃ ixĩcü ga
ṉgoxoã̱xcü. Rü jema pacü rü wüxi ga
ṯacüxũ̃ cua̱xcü ijixĩ, rü duũ̃xũ̃gümaã
nüxũ̃ ijaxu ga ṯacü tá jixcüra na
ngupetüxũ̃. Rü jemaca̱x ga duũ̃xũ̃gü rü
dĩẽrumaã ngĩxũ̃́ nanaxütanü na nüxũ̃
jaxuxũ̃ca̱x na ṯacü tá na ngupetüxũ̃. Rü
jemaãcü poraãcü dĩẽruxũ̃ itú naxca̱x ga
ngĩrü corigü. 17Rü ngĩma towe ingẽ ga
toma rü Pauru, rü tagaãcü ngĩgürügü:
—Nhaã jatügü rü Tupana ja
tacüxũ̃chimaãrü duũ̃xũ̃gü nixĩ, rü
pemaã nüxũ̃ nixu na nhuxãcü tá
penajaxuxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃
—ngĩgürügü. 18Rü jemaãcü ijixĩ ga
muxũma ga ngunexũ̃gu. Rü düxwa nüxũ̃́
nawa̱xtümüxũ̃ ga Pauru, rü ngĩxca̱x
nadauegu, rü nhanagürü nüxũ̃ ga jema
ṉgoxo ga ngĩwa jexmaxũ̃: —Ngechuchu
ja Cristuégagu cuxũ̃ chamu, na ngĩwa
ícuxũxũxũ̃ca̱x —nhanagürü. Rü
jexgumatama ngĩwa ínaxũxũ ga jema
ṉgoxo. 19Rü jexguma nüxũ̃ nadaugügu
ga ngĩrü corigü ga marü tama ngĩgagu
dĩẽru ngĩxũ̃ na najauxgüxũ̃, rü Pauru rü
Chiraxũ̃ ínajauxũ̃, rü ã̱ẽxgacügüarü
ngutaque̱xechicawa nanagagü. 20Rü
ã̱ẽxgacügüna nanaxuaxũ̃ ga jema ngĩrü
corigü, rü nhanagürügü: —Nhaã
Judéugü rü tórü ĩãnewa
nanachixeãẽxẽẽgü i duũ̃xũ̃gü. 21—Rü
tüxũ̃ nangúexẽẽ na naxaurexũ̃ca̱x i
nacümagü i tüxna chu̱xuxũ̃ i jixema i
Romacü̱ã̱xgü —nhanagürügü. 22Rü
jexguma ga guxũma ga jema ĩãnecü̱ã̱x,
rü Pauru rü Chirana najuxgü. Rü jema
ã̱ẽxgacügü nanamu na ínacu̱xũ̃ãxũ̃ca̱x
rü ngexchiruxũma naĩxmena̱xãmaã
jac̱uaixgüãxũ̃ca̱x. 23Rü jexguma marü
poraãcü jac̱uaixgüãguwena, rü
pocupataũ̃gu nanawocu. Rü nüxna
naxãga ga jema pocupataũ̃ãrü daruũ̃ na
meãma nüxna nadauxũ̃ca̱x. 24Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga jema
daruũ̃, rü pocupataũ̃ãrü
aixepeguxũ̃chixũ̃ ga ucapugu nanawocu,
rü meãma najachotaparagü. 25Notürü
ngãxũ̃cüügu rü najumuxẽgü ga Pauru rü
Chira, rü nawijaegü, rü Tupanaxũ̃

nicuaxüũgü. Rü jema togü ga pocuexũ
rü nüxũ naxĩnüẽ. 26Rü ngürüãchi
poraãcü naxĩãxãchiane, rü
ínajangogütanüãchi ga guma
pocupataũãrü caxtagü. Rü jexgumatama
niwãxnagü ga guxũma ga ĩãxgü ga
guma pocupataũ. Rü guxũma ga jema
pocuexũãrü curẽtiparagü rü niwẽgü.
27Rü pewa nabaixãchi ga jema
pocupataũãrü daruũ. Rü jexguma nüxũ
nadaxgu ga na jawãxnagüxũ ga ĩãxgü ga
guma pocupataũ rü nanajaxu ga norü
tara na nügü jamáxũcax, jerü nüma
nüxũ nacuaxgu rü marü nibuxmü ga
jema pocuexũ. 28Notürü tagaãcü aixta
naxü ga Pauru, rü nhanagürü nüxũ:
—¡Tãṹ i cugü cuimáxũ! Rü guxãma i
toma rü tanuxmagü —nhanagürü. 29Rü
jexguma ga jema pocupataũãrü daruũ
rü naxcax ínaca ga wüxi ga omü, rü
inanhaãchiãcüma jema duũxũgü
ípocuexũgu najangaxi, rü jadurũxãcüma
Pauru rü Chirapexegu najacaxãpüxü.
30Rü jexguma ĩãxtüwa Pauru rü Chiraxũ
nagagü, rü nhanagürü nüxũ: —Pa
Corigüx, ¿Tacü tá chaxüxũ i chama na
choxṹ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma
gúxũ? —nhanagürü. 31Rü nümagü rü
nanangãxũgü rü nhanagürügü nüxũ:
—¡Nüxṹ jaxõ ja Cori ja Ngechuchu, rü
tá cuxṹ nangẽxma i maxũ i taguma
gúxũ i cuma rü guxũ i cupatacũãx!
—nhanagürügü. 32Rü namaã rü guxũma
ga jema napatacũãxgümaã rü ta nüxũ
nixugüe ga Cori ja Tupanaãrü ore. 33Rü
jematama ngoragu ga chütacü, rü jema
pocupataũãrü daruũ najajauxgü ga norü
oxrigü ga Pauru rü Chira. Rü
jexgumatama ga Pauru rü Chira rü
ínanabaiexẽẽ ga jema pocupataũãrü
daruũ wüxigu namaã ga guxũma ga
napatacũãxgü. 34Rü nhuxmachi
napatawa nanagagü, rü õna nüxna naxã,
rü nataãẽ ga nüma rü guxũma ga
napatacũãxgü ta, jerü Tupanaãxṹ
najaxõgü. 35Rü moxũãcü paxmama rü
jema ĩãneãrü ãẽxgacügü rü jema
pocupataũãrü daruũxũtawa nanamugü
ga purichíagü na namaã nüxũ
janaxugüxũcax na Pauru rü Chiraxũ
ínamuxũxũ. 36Rü jexguma ga jema
pocupataũãrü daruũ rü nhanagürü
Pauruxũ: —Rü ngẽma ãẽxgacügü rü nuã
nanamugü i ore na pexũ
íchamuxũxũcax. ¡Rü ẽcü ípechoxũ, rü
meã ípeixĩ! —nhanagürü. 37Notürü ga
Pauru rü nhanagürü nüxũ ga jema
purichíagü: —Marü chixri tomaã
nachopetü i toma i Romacũãxũchigü na
tixĩgüxũ, rü tama toxna nacaxiraãcüma
toxũ nicuaixgü ga napexewa ga guxũma
ga duũxũgü, rü nhuxmachi pocupataũgu
toxũ nawocu. Rü nhuxma rü cúãcüma
toxũ ínamuxũchaũ. Rü tãũxũtáma
ngẽmaãcü nixĩ. ¡Rü ẽcü nümatama
núma naxĩ i ãẽxgacügü na nümatama
toxũ íjamuxũxũcax! —nhanagürü ga
Pauru. 38Rü jexguma ga jema
purichíagü rü ãẽxgacügümaã nüxũ
najarüxugüe ga jema ore. Rü poraãcü
nabaixãchiãẽgü ga jema ãẽxgacügü ga
jexguma nüxũ naxĩnüẽgu ga na
Romacũãxũchi jixĩgüxũ. 39Rü jéma naxĩ,
rü Pauru rü Chirana najacagü na nüxṹ
nüxũ nangechaũgüxũcax naxcax ga
jema namaã naxügüxũ. Rü ínanamuxũ,
rü nüxũ nacaaxũgü na nawa
ínachoxũxũcax ga guma ĩãne. 40Rü
jexguma pocupataũwa ínachoxũgu ga
Pauru rü Chira, rü Díriapatawa naxĩ. Rü

jema jaxõgüxũ̃maã nangutaquẽxegü, rü najaxucũxẽgü, rü Tupanaãrü oremaã nanataãẽxẽẽgü. Rü nhũxmachi jemawena rü inaxĩãchi.

Pauru rü Chiramaã nanuẽ ga duũ̃xũ̃gü ga Techarónicawa

17 [1]Rü ĩãnegü ga Ãpípori rü Aporóniãwa nachopetü ga Pauru rü Chira, rü ĩãne ga Techarónicawa nangugü. Rü jéma najexma ga Judéugüarü ngutaquẽxepataũ̃. [2]Rü nawa naxũ ga Pauru, jerü woetama jema nixĩ ga nacüma. Rü tamaẽ̃xpũ̃x ga ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃gu namaã jéma nidexa nachiga ga Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃. [3]Rü meãma namaã inananguxũ̃xẽẽ ga jema ore, rü namaã nüxũ̃ nixu ga tũ̃xcüũ̃ ngúxũ̃ na jangexũ̃ ga Cristu rü tũ̃xcüũ̃ wena na namaxũ̃xũ̃. Rü nhanagürü: —Rü jima Cristu rü Ngechuchu nixĩ, rü nachiga nixĩ i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ —nhanagürü ga Pauru. [4]Rü nhuxre ga jéma jexmagüxũ̃ ga Judéugü rü najaxõgü, rü Pauru rü Chiratanügu naxãgü. Rü jexgumarüũ̃ ta Ngechuchuaxũ̃ najaxõgü ga muxũ̃ma ga Gregugü ga noxri Judéugürüũ̃ jaxõgüxũ̃. Rü muxũ̃ma ga ngexũ̃gü ga dĩẽruã̃xgüxũ̃ rü ta najaxõgü. [5]Rü jemacã̃x ga jema Judéugü ga tama jaxõgüxũ̃, rü nanuẽ rü nixãũ̃xãchigü jerü muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ najaxõgü ga Pauru rü Chiraarü ore. Rü norü numaã nanaxĩtaquẽxexẽẽ ga nhuxre ga jatügü ga chixexũ̃gü ga taxuwama mexũ̃. Rü jemaxũ̃ namugü na nanuẽxẽẽãxũ̃ ga jema ĩãnecũ̃ã̃x ga duũ̃xũ̃gü. Rü Jachã́ũ̃patawa nabuxmü ga jema chixexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü na Pauru rü Chiracã̃x nadaugüxũ̃cã̃x, jerü jema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güpẽxewa nanagagüchaũ̃. [6]Notürü jexguma tama jexma nüxũ̃ jangaugügu, rü Jachã́ũ̃xũ̃ nijauxgü, rü nhuxre ga jaxõgüxũ̃xũ̃ rü ta ínajauxũ̃. Rü najagauxũ̃tanü, rü guma ĩãneãrü ãẽ̃xgacügüpẽxewa nanagagü. Rü tagaãcü nhanagürügü: —Ngẽma Pauru rü Chira i guxũ̃ i naãnewa duũ̃xũ̃güxũ̃ chixexẽẽgüxũ̃, rü núma rü ta nangugü. [7]—Rü Jachã́ũ nixĩ ga najaxuxũ̃ ga napatawa. Rü guxũ̃ma i nümagü i ngẽma jatügü rü tama naga naxĩnüẽchaũ̃ i tórü ãẽ̃xgacü ja Romacũ̃ã̃xãrü mugü, erü nüxũ̃ nixugüe rü nangẽxma i to i ãẽ̃xgacü i Ngechuchu —nhanagürügü ga jema chixexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. [8]Rü jexguma nüxũ̃ naxĩnüẽgu ga jema oregü, rü poraãcü nanuẽ ga jema muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü jema ĩãneãrü ãẽ̃xgacügü ta. [9]Notürü ga Jachã́ũ rü namücügü rü dĩẽrumaã nügü naxütanügü, rü jemacã̃x najangẽ̃xgü.

Pauru rü Chira rü Beréawa najexmagü

[10]Rü jematama ga chütaxũ̃gu rü jema jaxõgüxũ̃ ga Techarónicacũ̃ã̃x rü ĩãne ga Beréawa nanamugü ga Pauru rü Chira. Rü jexguma jéma nangugügu, rü Judéugüarü ngutaquẽxepataũ̃wa naxĩ. [11]Rü jema Judéugü ga Beréacũ̃ã̃x, rü jema togü ga Judéugü ga Techarónicawa jexmagüxũ̃ãrü jexera narümemaẽgü. Rü norü ngúchaũ̃maã meãma nanajauxgü ga jema ore. Rü guxũ̃ ga ngunexũ̃gu rü Tupanaãrü ore ga ümatüxũ̃wa nangúe na meã nüxũ̃ nacuã̃xgüxũ̃cã̃x ngoxi aixcuma jiĩxũ̃ ga jema ore ga Pauru rü Chira namaã nüxũ̃

ixuxũ. [12]Rü muxũma ga jema Beréacũãx
ga Judéugü rü Ngechuchuaxũ najaxõgü.
Rü jexgumarüũ ta ga muxũma ga
Gregugü ga Jatüxũgü rü ngexũgü ga
ãẽxgacügü namax ixĩgüxũ, rü najaxõgü.
[13]Notürü jexguma jema Judéugü ga
Techarónicacũãx nüxũ cuáchigagügu ga
na Beréawa rü ta nüxũ na jaxuxũ ga
Tupanaãrü ore ga Pauru, rü jéma naxĩ,
rü nananuẽxẽẽ ga jema ĩãnecũãx ga
duũxũgü na Paurumaã chixri
nachopetüxũcax. [14]Notürü jexguma
jemaxũ nacuáchigagügu ga jema
jaxõgüxũ, rü paxama Pauruxũ
ínaxũxũxẽẽgü ga guma ĩãnewa. Rü
nhuxre ga jema jaxõgüxũ rü Pauruxũ
ínixümücügü. Rü dauxchitagu naxĩ rü
nhuxmata taxtüpechinüwa nangugü.
Notürü ga Chira rü Timúteu rü Beréagu
narüchooma. [15]Rü jema duũxũgü ga
Pauruxũ íixümücügüxũ, rü wapurugu
ínajaxümücügü nhuxmata ĩãne ga
Atenawa nangugü, rü nhuxmachi
Beréacax nawoegu. Rü Pauru rü jema
duũxũgüxũ jéma namuga na paxa
naxũtawa naxĩxũcax ga Chira rü
Timúteu.

Atenawa najexma ga Pauru

[16]Rü jexguma Pauru rü Atenawa
Chira rü Timúteuxũ nanguxẽẽgu, rü
tama nataãẽcüraxũ jerü nüxũ nadau ga
guma ĩãnewa ga na poraãcü
naxchicünaxãmaãmare na
natupanaãxgüxũ. [17]Rü jemacax ga
Pauru rü Judéugüarü
ngutaquexepataũwa namaã niporagacüü
ga jema Judéugü rü jema togü ga tama
Judéugü ixĩgüxũ ga Tupanaxũ
icuaxüũgüxũ. Rü guxũ ga ngunexũgu ga
ĩãneãrü ngãxũwa üxũ ga ũãnechicawa
rü ta namaã niporagacüü ga jema jéma
ngutaquexegüxũ. [18]Rü najexmagü ta ga
nhuxre ga jatügü ga Epicúriugüarü
nguxẽẽtaewa ngúexũ, rü togü ga
Estóicugüarü nguxẽẽtaewa ngúexũ. Rü
nümagü rü inanaxügüe ga Paurumaã na
japoragatanücüüxũ. Rü nhuxre ga
nümagü rü nhanagürügü: —¿Rü tacü
nixĩ i nüxũ jaxuxũ i nhaã jatü i
idexaechamarexũ? —nhanagürügü. Rü
togü nanangãxũgü, rü nhanagürügü:
—Maneca wüxi i to i nachiũãnecũãxãrü
tupanagüarü orearü uruũ nixĩ
—nhanagürügü. Rü jemaãcü nidexagü
ga jema duũxũgü, jerü Pauru rü nüxũ
nixu ga ore ga mexũ ga
Ngechuchuchiga ga nuxãcü wena na
namaxũxũ. [19]Rü düxwa norü
ãẽxgacügüarü ngutaquexechica ga
Areópagu ãẽgaxũwa nanagagü. Rü jéma
nüxna nacagü, rü nhanagürügü nüxũ:
—Toma nüxũ tacuáxchaũ na tacü rü
nguxẽẽtae i ngexwacaxũxũ jiĩxũ i
ngẽma namaã cunguxẽẽtaexũ. [20]Erü
toxcax rü wüxi i taguma nüxũ taxĩnüẽxũ
nixĩ i ngẽma ore, rü nüxũ tacuáxchaũ na
tacüchiga jiĩxũ i ngẽma nüxũ cuixuxũ
—nhanagürügü. [21]Rü jemaãcü
nidexagü, jerü guxũma ga Atenacũãxgü
rü jema to ga nachiũãnecũãxgü ga
jexma ãchiũgüxũ, rü woetama jexicagu
narüxĩnüẽ ga na nüxũ jaxuxũcax rü
nüxũ naxĩnüẽxũcax ga jexwacaxũxũ ga
oregü. [22]Rü jemacax ga Pauru rü inachi
norü ngãxũtanüwa ga jema duũxũgü ga
jema Areópaguwa ngutaquexegüxũ, rü
nhanagürü: —Pa Atenacũãxgüx, nüxũ
chadau na poraãcü perü tupanagügu
perüxĩnüẽxũ. [23]—Erü ngẽxguma perü

ngutaquẽxechicagüwa
chixüpetüchigügu, rü nüxũ̃ chadau i
naxchicünãxãgü i nüxũ̃ peicuãxüũ̃güxũ̃.
Rü wüxi i nachicawa namaã chajarüxũ i
wüxi i jumuxẽchica, rü ngẽxma
naxümatü i naẽ́ga i nhaxũ̃: “Tupana ja
tama nüxũ̃ icuácü”, nhaxũ̃. Rü jima
Tupana ja tama nüxũ̃ pecuáãcüma nüxũ̃
peicuãxüũ̃gücü nixĩ ja chama pemaã
nüxũ̃ chixuchigacü. 24—Rü guma
Tupana ga naxücü ga guxũ̃ma ga
naãnegü rü guxũ̃ma i nawa ngẽxmaxũ̃,
rü nüma nixĩ i norü jora jiĩxũ̃ i
dauxũ̃guxũ̃ i naãne rü nhama i naãne.
Rü ngẽmacãx nüma rü tama duũ̃xũ̃gü
üxũ̃ne ja tupaucagügu naxãchiũ̃. 25—Rü
nümatama ja Tupana rü taxuũ̃cãxma
nanaxwãxe i duũ̃xũ̃güarü ngũ̃xẽẽ na
namaxũ̃xũ̃cãx i nümax, erü taxuũ̃ma
nüxṹ nataxu. Rü nümatama guxãna
nanaxã i maxũ̃, rü tüxna nanaxã ja
buanecü ja namaã ingũ̃ãtanücüücü. Rü
nümatama tüxna nanaxã i guxũ̃ma.
26—Nüma rü wüxi ga duũ̃xũ̃watama
nanaxü ga guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü na guxũ̃
i naãnewa nangẽxmagüxũ̃cãx. Rü nüma
inaxuneta i nhuxgu tá na nabuxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü rü ngexta tá naxãchiũ̃xũ̃ i
wüxichigü. 27-28—Rü jemaãcü nanaxü
na naxcãx nadaugüxũ̃cãx ga duũ̃xũ̃gü rü
nhama ẽãnexũ̃wa tãcücãx idaugüxũ̃rüũ̃
nüxũ̃ ijangaugüxũ̃cãx. Notürü nüma ja
Tupana rü woetama guxũ̃guma tüxna
nangaicamachirẽx, erü nagagu nixĩ i
imaxẽxũ̃ rü ixĩãxtanücüüxũ̃ rü
ingẽxmaxũ̃, ngẽxgumarüũ̃ i nhuxre i
perü poperaarü ümatüxũ̃gü
naxümatüxũ̃rüũ̃, rü nhanagürügü:
“Rü Tupanaxãcü tixĩgü”, nhanagürügü.
29—Rü nhũxma na Tupanaxãcügü
ixĩgüxũ̃, rü tama name i nagu tarüxĩnüẽ
rü Tupana rü wüxi i naxchicünãxã i
uirumüwa rü ẽxna dĩẽrumüwa rü ẽxna
nutawa ixüxũ̃rüũ̃ nixĩ. Erü guxũ̃ma i
ngẽma naxchicünãxãgü rü nümatama i
duũ̃xũ̃gü nagu naxĩnüẽxũ̃ãcüma
nanaxügü. 30—Rü nuxcüma ga duũ̃xũ̃gü
rü naẽchitamare ínatüe, notürü nüma ga
Tupana rü namaã jaxna naxĩnü. Notürü i
nhũxma ja Tupana rü nanamu i duũ̃xũ̃gü
i guxũ̃wama na naxcãx nadaugüxũ̃ rü
nüxũ̃ naxoexũ̃ i nacüma i chixexũ̃gü.
31 Jerü nüma ga Tupana rü marü nüxũ̃
naxuneta i wüxi i ngunexũ̃ i nagu tá
aixcuma guxũ̃ i nhama i naãnecũ̃ã̃x i
duũ̃xũ̃güna nãcãxũ̃ i norü maxũ̃chiga. Rü
marü nüxũ̃ naxuneta ja wüxi ja jatü ja
Ngechuchu, rü jima tá nixĩ ja duũ̃xũ̃güna
c̃acü. Rü Tupana rü guxãxũ̃ma nüxũ̃
nacuãxẽẽ ga jema ga jexguma
Ngechuchuxũ̃ wena namaxẽẽgu
—nhanagürü ga Pauru. 32Rü jexguma
jema wena na namaxẽxũ̃chigaxũ̃
naxĩnüẽgu ga duũ̃xũ̃gü, rü nhuxre ga
nümagü rü Pauruxũ̃ nacugüe. Notürü ga
togü rü nhanagürügü: —Rü wenagu
táxarü cuxṹ itarüxĩnüẽ i ngẽmachiga
—nhanagürügü. 33Rü jexguma ga Pauru
rü ínaxũxũ ga natanüwa. 34Notürü
nhuxre ga duũ̃xũ̃gü rü Pauruwe narüxĩ,
rü Ngechuchuaxũ̃ najaxõgü. Rü
natanüwa najexma ga Diuníchiu ga wüxi
ga Areópagutanüxũ̃, rü wüxi ga ngecü ga
Dámari ga ngĩẽ́ga. Rü nhuxre ga togü rü
ta najaxõgü.

Corĩ́tiuwa najexma ga Pauru

18 1Rü jemawena rü inaxũãchi ga
Pauru ga Atenawa, rü ĩãne ga
Corĩ́tiuwa naxũ. 2Rü jéma namaã

inajarüxũ ga wüxi ga jatü ga Aquiru ga
Põtuanecũãx ga jexwacax Romawa ga
Itáriaanewa ne ũxũ namax ga
Prichiramaãx. Rü jéma Corítiuwa
najexma jerü Romacũãxgüarü ãẽxgacü
ga Cráudiu nanamu ga na
ínachoxũxũcax ga guxũma ga Judéugü
ga Romawa. Rü Pauru rü naxũtagu
nanaxũãne. 3Rü jexma nape rü
naxchirunaxcax ga düxenüãrü üwa
nügümaã napuracüe jerü woetama jema
nixĩ ga norü puracü ga Pauru rü Aquiru
rü Prichira. 4Rü guxũ ga ngũxchigaarü
ngunexũgu rü Judéugüarü
ngutaquexepataũwa naxũũxũ ga Pauru,
rü duũxũgümaã nidexaxũ, rü
najaxucuxẽgüxũ. Rü jexgumarüũ ta
najaxucuxẽgüxũ ga jema duũxũgü ga
tama Judéugü ixĩgüxũ. 5Rü jixcamaxũra
ínangugü ga Chira rü Timúteu ga
Machedóniãwa ne ĩxũ. Rü jexguma
inanaxügü ga Pauru ga aixcuma
poraãcü nüxũ na jaxuxũ ga Tupanaãrü
ore. Rü meãma Judéugüxũ nangúexẽẽ
na Ngechuchu rü Tupana Nane ja Cristu
na jiĩxũ. 6Notürü nümagü ga jema
Judéugü rü inanaxügüe ga Paurumaã na
nanuẽxũ, rü namaã naguxchigagüxũ. Rü
jexguma inapamüchiru ga Pauru, jerü
jema nixĩ ga wüxi ga cuaxruũ naxcax ga
jema duũxũgü na jemawa nüxũ
jacuaxãchitanüxũcax ga norü chixexũ.
Rü nhanagürü nüxũ: —Pegagu tátama
nixĩ i na ipejarütauxexũ, rü marü tama
chaugagu tá nixĩ. Rü nhamaũcüü i
chama rü tá ngẽma tama Judéugü
ixĩgüxũtanüwa chaxũ —nhanagürü ga
Pauru. 7Rü ínaxũxũ ga guma
ngutaquexepataũwa. Rü jéma najexma
ga wüxi ga jatü ga Tíchiu ga Juchugu
ãẽgaxũ. Rü nüma rü Tupanaxũ
nangechaũ rü jexma
ngutaquexepataũcüwagu naxãpata. Rü
jemaxũtawa naxũ ga Pauru, rü jexma
nape. 8Rü Crispu ga
ngutaquexepataũãrü ãẽxgacü rü namax
rü guxũma ga naxãcügü rü Cori ja
Ngechuchuaxũ najaxõgü. Rü
jexgumarüũ ta rü muxũma ga
Corítiucũãxgü rü najaxõgü ga jexguma
nüxũ naxĩnüẽgu ga jema ore, rü
nhuxmachi Pauru ínanabaiũxẽẽ. 9Rü
wüxi ga chütaxũ rü nangoxetü ga Pauru.
Rü Cori ja Tupana namaã nidexa, rü
nhanagürü: —¡Rü tãũ i cumuũxũ! ¡Rü
nüxũ ixuama i chorü ore! ¡Rü tãũ i
curüchianexũ! 10—Erü chama rü
chacuxũtagu, rü taxúetáma chixexũ
cumaã taxü. Erü daa ĩãnewa rü choxũ
nangẽxma i muxũma i chorü duũxũgü
—nhanagürü ga Tupana. 11Rü wüxi ga
taunecüarü ngãxũ Corítiuwa najexma ga
Pauru. Rü jéma jema duũxũgütanüwa
namaã nangúexẽẽtae ga Tupanaãrü ore.
12Notürü jexguma Acajaaneãrü ãẽxgacü
jixĩgu ga Gáriu, rü jema Judéugü rü
wüxigu Pauruxũ nijauxgü, rü
ãẽxgacüpexewa nanagagü. 13Rü
nhanagürügü nüxũ ga guma ãẽxgacü:
—Nhaã jatü rü duũxũgüxũ naxucuxẽ na
Tupanaxũ jacuaxüũgüxũcax rü tama
naga na naxĩnüẽxũcax i tachiũãneãrü
mugü —nhanagürügü. 14Rü Pauru marü
nachonagüchaũ, notürü nüma ga
ãẽxgacü ga Gáriu rü jema Judéugüxũ
nangãxũ, rü nhanagürü: —Rü
ngẽxguma chi wüxi i taxũ i chixexũ
naxüxgu, rü exna namáẽtagu, rü
ngẽxguma chi nixĩ i chama i pexũ
ichaxĩnüxũ, Pa Judéugüx. 15—Notürü

ngẽma pecümachiga rü perü mugüchiga
rü perü ngu̱xẽẽtaechiga na jiĩxũ̃, rü
chama rü tama nüxũ̃ chacuáxchaũ̃ i
ngẽma. ¡Rü pematama penamexẽẽ̱x! Rü
chama rü tama ngẽmachigaarü ãẽ̱xgacü
chixĩxchaũ̃ —nhanagürü. [16]Rü jexguma
ínanawoxũ̃ ga jéma. [17]Rü jexguma
guxũma ga jema duũ̃xũ̃gü rü
Judéugüarü ngutaque̱xepataũ̃ãrü
ãẽ̱xgacü ga Chótenegu ãẽ́gaxũ̃xũ̃ jexma
nijauxgü. Rü jexmatama ãẽ̱xgacü ga
Gáriupe̱xegu nanac̱uaixgü. Notürü
nüma ga Gáriu rü taxu nhanagürüama.

Pauru rü Ãtioquíac̱a̱x nataegu, rü nhu̱xmachi wenaxãrü inaxũãchi na norü tamaẽ̱xpü̱xcüna to ga nachiũ̃ãnegüwa nangeaxũ̃ ga Tupanaãrü ore

[18]Rü jemawena rü muxũ̃ma ga
ngunexũ̃ jéma Corı́tiuwa najexma ga
Pauru. Rü jixcama nüxũ̃ narümoxẽ ga
jema jaxõgüxũ̃ rü nüxna inaxũãchi. Rü
ĩãne ga Chẽcréawa naxũ namaã ga
Prichira rü Aquiru. Rü Chẽcréawa nügü
nidüpü̱xüeru ga Pauru jerü marü
najanguxẽẽ ga wüxi ga uneta ga
Tupanamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. [Rü woetama
jema nixĩ ga nacümagü ga Judéugü ga
jexguma janguxẽẽgüã̱xgu ga wüxi ga
uneta ga Tupanamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃.] Rü
nhu̱xmachi Chẽcréaarü türewa rü wüxi
ga wapurugu nichoũ̃ na Síriaanewa
naxĩxũ̃c̱a̱x. [19]Rü jexguma Epéchiuwa
nangugügu, rü Pauru nüxna nixũgachi
ga Prichira rü Aquiru, rü Judéugüarü
ngutaque̱xepataũ̃wa naxũ. Rü jéma
namaã nidexa ga jema Judéugü ga
guma ngutaque̱xepataũ̃wa
ngutaque̱xegüxũ̃xũ̃. [20]Rü jema Judéugü,
rü muxũma ga ngunexũ̃gü nüxũ̃
nac̱a̱a̱xũ̃gü ga jexma na naxã́ũxũ̃c̱a̱x,
notürü ga nüma rü tama nanaxwa̱xe.
[21]Rü jemac̱a̱x nüxũ̃ narümoxẽãma, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Rü ngẽxguma
Tupana naxwa̱xegu, rü wena táxarü
pexc̱a̱x chataegu —nhanagürü. Rü
jemawena rü Epéchiuarü türewa
najarüxüe, rü inaxũãchi. [22]Rü
Checharéaarü türewa nangu, rü jéma
ínaxüe. Rü nhu̱xmachi Jerucharéũ̃wa
naxũ na nüxũ̃ janamoxẽxũ̃c̱a̱x ga
guxũma ga jema jaxõgüxũ̃. Rü
nhu̱xmachi Ãtioquíawa naxũ. [23]Rü
jexguma marü nhuxre ga ngunexũ̃ jéma
Ãtioquíawa najexmagu, rü wenaxãrü
inaxũãchi ga Pauru na wüxichigü ga
ĩãne ga Gárataanewa rü Fríjiaanewa
jexmagünewa íjadauxũc̱a̱x rü
jataãẽxẽẽgüãxũ̃c̱a̱x ga guxũma ga jema
jaxõgüxũ̃ ga guma ĩãnegüwa
jexmagüxũ̃.

Aporu rü Epéchiuwa nüxũ̃ nixu ga Tupanaãrü ore

[24]Rü jexgumaũ̃cüü rü Epéchiuwa
nangu ga wüxi ga Judéu ga Aporugu
ãẽ́gaxũ̃. Rü nüma rü ĩãne ga
Arejã́driac̱ũ̃a̱x nixĩ, rü nüxṹ natauxcha
ga duũ̃xũ̃güpe̱xewa na jadexaxũ̃. Rü
meãma nüxũ̃ nacua̱x ga Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃. [25]Rü nüma meã nüxũ̃ nacua̱x
ga Juã́ũ ga baiũ̃xẽẽruũ̃ãrü ngu̱xẽẽtae ga
Cori ga Ngechuchuchiga, rü nüxũ̃
nacua̱x na nhuxãcü Juã́ũ duũ̃xũ̃güxũ̃
íbaiũ̃xẽẽxũ̃. Notürü jexicaxũ̃tama
nacua̱x ga Ngechuchuchiga. Notürü
poraãcü nataãẽãcüma nidexa rü
aixcuma nanangúexẽẽ ga duũ̃xũ̃gü. [26]Rü
nüma ga Aporu rü tama namuũ̃ãcüma

inanaxügü ga na jadexaxũ ga
Judéugüarü ngutaquẽxepataũwa.
Notürü jexguma Aporuxũ naxĩnüẽgu ga
Prichira rü Aquiru, rü napatawa
nanagagü na jexeraãcü namaã
inanguxũxẽẽãxũcãx ga Ngechuchuchiga.
27Rü jexguma Acajaanewa naxũxchaũgu
ga Aporu, rü jema jaxõgüxũ ga
Epéchiucũã̃x nüxũ narüngũxẽẽgü. Rü
popera jéma namugü naxcãx ga jema
jaxõgüxũ ga Acajacũã̃x na meã Aporuxũ
najauxgüxũcãx. Rü jexguma Acajawa
nanguxgu ga Aporu rü poraãcü nüxũ
narüngũxẽẽ ga jema duũxũgü ga
Tupanaãrü ngechaũgagu Ngechuchuaxṹ
jaxõgüxũ. 28Rü guxũ ga
duũxũgüpẽxewa nüxũ nüxũ nacuãxẽẽ ga
poraãcü na ínatüexũ ga jema Judéugü
ga tama Ngechuchuxũ cuáxchaũgüxũ.
Rü nümagü ga Judéugü rü
taxucürüwama nhuxũ nhanagürügü,
jerü ga Aporu rü Tupanaãrü ore ga
ümatüxũwa meãma nüxũ nanawẽx ga
na Ngechuchu rü aixcuma Tupana Nane
ja Cristu na jiĩxũ.

Epéchiuwa najexma ga Pauru

19 1Rü jexguma Corítiuwa
najexmajane ga Aporu, rü
Pauru rü naxpũxanegu idaxũ ga
namawa nixüpetü, rü Epéchiuwa nangu.
Rü jexma nüxũ najangau ga nhuxre ga
jaxõgüxũ. 2Rü nüxna naca, rü
nhanagürü nüxũ: —¿Marü penajaxuxũ i
Tupanaãẽ i Üünexũ ga jexguma
pejaxõgügu? —nhanagürü. Rü nümagü
nanangãxũ, rü nhanagürügü: —Tama.
Taguma nüxũ taxĩnüẽchiga na t̃acü jiĩxũ
i Tupanaãẽ i Üünexũ —nhanagürügü.
3Rü jexguma ga Pauru rü nüxna naca rü
nhanagürü nüxũ: —¿Texéaxṹ
pejaxõgüxũ ga jexguma ípebaiũgu?
—nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũ,
rü nhanagürügü: —Toma nüxṹ tajaxõ
ga jema Juáũ ga baiũxẽẽruũãrü
ngũxẽẽtae —nhanagürügü. 4Rü jexguma
ga Pauru rü nhanagürü nüxũ: —Juáũ
ínanabaiũxẽẽ ga jema duũxũgü ga nüxũ
rüxoexũ ga nacüma ga chixexũ rü
Tupanacãx daugüxũ. Notürü jema
duũxũgümaã nüxũ nixu ta na nüxṹ
jaxõgüãxũcãx ga Ngechuchu ga
naweama ãcü —nhanagürü ga Pauru.
5Rü jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu ga jema
duũxũgü rü ínabaiũ naẽ́gagu ga Cori ja
Ngechuchu. 6Rü jexguma Pauru rü jema
jaxõgüxũẽ́tügu naxümẽxgu, rü nüxna
nangu ga Tupanaãẽ i Üünexũ, rü to ga
nagawachigü nidexagü, rü nüxũ
nixugüe ga Tupanaãrü ore. 7Rü maneca
12 ga jatü nixĩgü ga jema duũxũgü. 8Rü
tamẽxpũx ga tawemacü jéma najexma
ga Pauru. Rü Judéugüarü
ngutaquẽxepataũwa naxũũxũ rü tama
namuũãcüma nüxũ nixuuxũ ga
Tupanaãrü ore. Rü nanangúexẽẽ na
nhuxãcü ãẽxgacü na jiĩxũ ja Tupana, rü
nüxṹ nanangúchaũxẽẽ na
Ngechuchuaxṹ jaxõgüãxũcãx. 9Notürü
najexma ga nhuxre ga duũxũgü ga tama
nüxũ cuãxgüchaũxũ rü tama
jaxõgüchaũxũ. Rü nümagü inanaxügüe
ga na jema muxũma ga duũxũgüpẽxewa
chixexũ jaxugüexũ nachigagu ga Cori ga
Ngechuchu. Rü jemacãx nüxna
nixũgachi ga Pauru, rü toxnamana
nanagagü ga jema jaxõgüxũ. Rü guxũ ga
ngunexũgu namaã nüxũ nixuchiga ga
ore nawa ga wüxi ga ngutaquẽxepataũ
ga Tiranuãrü ngúepataũ ga naẽ́ga. 10Rü

jemaãcü nanaxü ga taxre ga taunecü, rü
jemaãcü guxũma ga Áchiaanecũãxgü ga
Judéugü rü Gregugü rü nüxũ naxĩnüẽ
ga Cori ja Tupanaãrü ore. 11Rü Tupana
Pauruxũ narüngũxẽẽ ga na naxüãxũ ga
taxũgü ga mexũgü ga Tupanaãrü
poramaã naxüxũ. 12Rü aixrüxũ ga norü
dechugü ga Pauru rü naxchirugü rü
duũxũgü rü jema idaaweexũxũtawa
nanangegü. Rü jexguma jema
idaaweexũ nüxũ ingõgügügu ga jema
naxchiru rü exna dechu, rü naxcax
nitaanegü. Rü jema duũxũgü ga
ngoxoãxgüxũ rü ta naxcax nitaanegü.
13Notürü najexma ga nhuxre ga
Judéugü ga ĩãnegüwachigü ixĩẽtanüxũ
rü ngoxogüarü woxũwa puracüexũ. Rü
nüxũ naxügü na Cori ja
Ngechuchuégagu na ínawoxũãxũ ga
ngoxogü nawa ga jema duũxũgü ga
ngoxoãxgüxũ. Rü nhanagürügü:
—Ngechuchu ja Pauru nüxũ
ixuchigacüégagu pexũ tamu na
ípechoxũxũcax —nhanagürügü ga jema
Judéugü. 14Rü jema 7 ga jema ügüxũ,
rü wüxi ga Judéugüarü paigüarü
ãẽxgacü ga Chewagu ãẽgaxũ nanegü
nixĩgü. 15Notürü wüxi ga ngunexũgu ga
jexguma wüxi ga ngoxoxũ
ínataxüchigüchaũgu, rü jema ngoxo
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Nüxũ
chacuax ja Ngechuchu, rü nüxũ chacuax
ja Pauru na texé jiĩxũ. ¿Notürü i pema
rü texégü peixĩgü? —nhanagürü. 16Rü
jexguma ga jema jatü ga ngoxoãxũ rü
jema duũxũgü ga
ínataxüchigüchaũxũna najuxu, rü nüxũ
narüporamaẽ ga guxũma, rü
ínanagáuũxũne. Rü jemaãcü
ngexchiruxũma rü napíexũma nibuxmü
ga guma ĩwa. 17Rü guxũma ga Judéugü
rü Gregugü ga Epéchiuwa jexmagüxũ rü
nüxũ nacuáchiga ga jema. Rü poraãcü
namuũẽ ga guxũma. Rü jemaãcü
jexeraãcü natachiga ga Cori ga
Ngechuchu ga jéma. 18Rü muxũma ga
jema jaxõgüxũ rü jéma ningugüetanü,
rü guxũ ga duũxũgüpexewa nüxũ
nixugüechigü ga nüma rü ta na
najuüechiréxũ, notürü tá nüxũ na
naxoexũ ga jema. 19Rü muxũma ga
jema ijuüechiréxũ, rü jéma nanana ga
norü poperagü ga juüpane ga nawa
nangúexũ, rü guxãpexewa ínanagu. Rü
jexguma nangugügüãgu ga natanü ga
jema poperagü, rü maneca 50,000
tachinü ga dĩẽru ga tatanüxũwa nangu.
20Rü jemaãcü ga Cori ja Tupanaãrü ore,
rü jexeraãcü nixũchigü, rü jexeraãcü
duũxũgü nüxũ nadau na nhuxãcü
naporaxũ ga jema ore. 21Rü jemawena
ga Pauru, rü nagu narüxĩnü ga
Machedóniããnewa rü Acajaanewaxíra
na naxũxũ, rü jéma nhuxmachi
Jerucharéũwa na naxũxũ. Jerü jema
nhanagürü: —Rü ngẽma Jerucharéũwa
tá chaxũ, rü jixcama rü Romawa rü tá ta
chaxũ —nhanagürü. 22Rü jemacax
nügüpexegu Machedóniããnewa
nanamugü ga taxre ga norü ngũxẽẽruũ
ga Timúteu rü Erastu. Notürü nüma ga
Pauru rü nhuxre ga ngunexũ
Áchiaanegu narüxãũx.

Nanuẽ ga duũxũgü ga Epéchiuwa

23Rü jexgumaũcüü rü Epéchiuwa rü
nanaxixãchitanüãẽ ga duũxũgü, rü
poraãcü nanuẽ nachigagu ga Cori ja
Tupanaãrü ore. 24Rü jemaãcü naxüpetü
nagagu ga wüxi ga jatü ga dĩẽrumüwa

puracüxũ ga Demétriugu ãẽgaxũ. Rü
nüma rü ínanaxüxũ ga norü tupana ga
Diánaãrü tupaucachicüna̱xãgü ga
dĩẽrumünaxca̱x. Rü najexma ga muxũma
ga norü puracütanüxũ ga jemawa
puracüexũ. Rü guxũma poraãcü meã
nüxṹ naxãtanü ga jema puracü. [25]Rü
nüma ga Demétriu rü
nanangutaque̱xexẽẽ ga guxũma ga
puracütanüxũ ga jemawa puracüexũ, rü
nhanagürü nüxũ: —Pa Chamücügüx,
meã nüxũ pecua̱xgü na nhaã tórü
dĩẽrumüãrü puracügu na ngĩxũ ijaxuxũ i
tórü dĩẽru. [26]Rü marü nüxũ pedaugü i
ngẽma Pauru rü nüxũ pexĩnüẽ na
nhuxãcü jaxucu̱xẽgüãxũ i duũxũgü, rü
nhuxãcü namaã nüxũ jaxuxũ na tama
aixcuma tupanagü jiĩxũ i ngẽma
tupanagü i jixema ixügüxũ. Rü
ngẽmaãcü muxũma i duũxũgüxũ nüxũ
narüxoexẽẽ na tama tórü tupanagüaxṹ
jaxõgüãxũca̱x. Rü tama núma
Epéchiuwaxicatama ngẽxũ nawagü
notürü wixguxũchi taa̱x guxũ i
Áchiaanewa ngẽmaãcü chixri
najaxucu̱xẽgü i duũxũgü. [27]Rü pema
nüxũ pecua̱x rü tórü puracüca̱x rü
naxãũcüma i ngẽma. Rü wüxi i chixexũ
ta nixĩ i naxca̱x i tórü tupana i Diánaãrü
tupauca ja taxũne. Rü nhu̱xma rü
muxũma i duũxũgü rü ngĩxũ nangechaũ
i Diána i guxũ i Áchiaanewa rü guxũ i
naãnewa. Notürü ngẽma Pauruarü
ucu̱xẽgagu rü düxwa tãũxũtáma ngĩxũ
nangechaũ i duũxũgü, rü ngẽmaãcü
düxwa inaãrüxo tá ta i tórü puracü
—nhanagürü ga Demétriu. [28]Rü
jexguma jemaxũ naxĩnüẽgu, rü poraãcü
nanuẽ, rü tagaãcü nhanagürügü:
—¡Namaxũ i Epéchiucũ̱a̱xgüarü tupana i
Diána! —nhanagürügü. [29]Rü guxũma ga
jema ĩãnecũ̱a̱xgü rü poraãcü jexma
ínatüeãẽ. Rü ínanajauxũ ga Gaju rü
Aristácu ga Machedóniããnecũ̱a̱xgü ga
Paurumücügü, rü guma ĩ ga ĩãneãrü
ngutaque̱xepataũwa nanagauxũtanü.
[30]Rü Pauru rü ta jexma naxücuchaũ na
jema duũxũgümaã jadexaxũca̱x, notürü
jema jaxõgüxũ nüxna nanachu̱xu ga
jexma na naxücuxũ. [31]Rü jema
Áchiaaneãrü ãẽxgacügütanüwa rü
najexma ga nhuxre ga Paurumücügü
ixĩgüxũ. Rü nümagü rü ta Pauruxũtawa
namugagü na tama jema
ngutaque̱xechicagu naxücuxũca̱x. [32]Rü
joxni ga duũxũgü ga jema
ínangutaque̱xegüxũwa, rü nümaxũ rü
wüxi ga oremaã aita naxüe, rü togü ga to
ga oremaã aita naxüe. Jerü poraãcü
nanaxi̱xãchiãẽgü ga guxũma ga jema
duũxũgü ga jéma ngutaque̱xegüxũ. Rü
muxũma rü tama nüxũ nacua̱xgü ga
ta̱cüca̱x na nangutaque̱xegüxũ. [33]Notürü
jéma najexma ga wüxi ga Judéu ga
Arejã́dregu ãẽgaxũ. Rü jema togü ga
Judéugü rü namaã nüxũ nixu ga ta̱cüca̱x
na nangutaque̱xexũ. Rü duũxũgüpe̱xewa
nanamugü na jadexaxũca̱x rü naẽtüwa
nachogüxũca̱x ga jema Judéugü ga jéma
jexmagüxũ. Rü nüma ga Arejã́dre rü
naxunagüme̱xẽ na ijanachianegüxũca̱x
ga duũxũgü, na namaã jadexaxũca̱x.
[34]Notürü jexguma nüxũ
jacua̱xãchitanügu ga Arejã́dre rü Judéu
na jiĩxũ, rü guxũma ga jema duũxũgü rü
wüxigu tagaãcü aita naxüe. Rü taxre ga
ngora ninge ga na tagaãcü nhagüxũ:
—¡Namaxũ i Epéchiucũ̱a̱xgüarü tupana i
Diána! —nhagüxũ. [35]Rü düxwa jema
ĩãneãrü ãẽxgacü nanachiãchixẽẽ ga jema

muxũma ga duũxũgü, rü nhanagürü
nüxũ: —Pa Epéchiucũãxgüx, guxũma i
duũxũgü nüxũ nacuax na Diánaãrü
tupauca ja taxũneãrü daruũ na ixĩgüxũ.
Rü guxũma nüxũ nacuax na núma tüxũ
nangẽxmaxũ i Diánachicünaxã i
dauxũwa rünguxũ. 36—Rü nhuxma na
guxũma nüxũ na cuáxũ na aixcuma jiĩxũ
i ngẽma, rü name nixĩ na pechiãchixũ, rü
taxuũma i chixexũ pexüexũ. 37—Erü
nhaã jatügü i nuã pegagüxũ, rü taxuũma
i chixexũ ngĩmaã naxügü i tórü tupana,
rü tama chixexũ nixugüe ngĩchigagu.
38—Rü ngẽxguma chi Demétriu rü
ngẽma namücügü i namaã napuracüexũ
rü nüxũ nangẽxmagu i tacü i tama norü
me ixĩxũ, rü nangẽxma i
ngutaquexechicagü i ngextá ãẽxgacügü
duũxũgüxũ íicagüxũwa. Rü name nixĩ na
ngẽma ãẽxgacügüpexewa namexẽẽãxũ i
tacü i tama norü me ixĩxũ. 39—Rü
ngẽxguma nangẽxmagu i tacü i to i perü
guxchaxũgü, rü name nixĩ i ĩãneãrü
ãẽxgacügüarü ngutaquexewa penamexẽẽ
i ngẽma. 40—Erü nhuxma rü
taxãũcümaxũgugü rü ngürüãchi ãẽxgacü
ja tacü ja Romawa ngẽxmacü rü tüxna tá
naxcax naca i ngẽma nhuxma
ngupetüxũ. Erü aixcuma taxumaãma
tanangãxũẽga i ãẽxgacü, ega tüxna
nacaxgu naxcax i nhaã ngutaquexe i
nawa pexãũgatanüxũ —nhanagürü. 41Rü
jexguma marü jema nhaxguwena, rü
ínajamugü ga jema duũxũgü.

Machedóniããnewa rü Gregugüchiũãnewa naxũ ga Pauru

20 1Rü jexguma marü
nangupetügu ga jema na
íjacuxcuxũ ga duũxũgü, rü Pauru
naxcax nangema ga jema jaxõgüxũ na
jaxucuxẽgüãxũcax. Rü jexguma marü
namaã nüxũ nachaugu, rü nüxũ
narümoxẽ, rü inaxũãchi ga
Machedóniããnewa na naxũxũ. 2Rü
jexguma jema naãnewa jaxüpetügu, rü
taãẽxũ ga oremaã najaxucuxẽgü ga
jema jaxõgüxũ ga wüxichigü ga ĩãnewa
jexmagüxũ. Rü jemaãcü
Gregugüchiũãnewa nangu. 3Rü jéma
najexma ga tamaẽxpüx ga tawemacü.
Rü jexguma marü inaxũãchichaũgu ga
Síriaanewa na naxũxũ, rü tama
wapurugu nixũ jerü nüxũ nacuáchiga ga
na nhuxre ga Judéugü jamaxgüchaũxũ.
Rü jemacax nagu narüxĩnü ga
dauxchitagu na nataeguxũ, rü wenaxãrü
Machedóniããnewa na naxüpetüxũ. 4Rü
ínajaxümücügü ga Sopátru ga
Beréacũãx ga Píu nane, rü Aristácu rü
Secũdu ga Techarónicacũãxgü, rü Gaju
ga Derbecũãx, rü Timúteu, rü Tíquicu,
rü Trófimu ga Áchiaanecũãxgü. 5Rü
jema jatügü rü nüxĩra topexegu naxãgü,
rü Truádewa toxũ najarünguxẽẽgü. 6Rü
nawena ga jema Judéugüarü peta ga
üpetüchiga ga põũ ga ngearü
puxẽẽruũãxũ nagu nangõxgüxũ, rü
wapurugu Piripuwa itaxĩãchi. Rü
wüximeẽxpüx ga ngunexũ ngupetügu,
rü Truádegu nüxũ tajangaugü ga jema
topexegu ãgüxũ. Rü jexma tarücho ga 7
ga ngunexũ.

Truádegu nanaxũãne ga Pauru

7Rü jema jüxüarü ngunexũgu rü
tangutaquexegü namaã ga jema
jaxõgüxũ na tanangõxũcax ga põũ ga
bücuxũ jema Ngechuchu toxũ
ngúexẽẽxũrüũ. Rü jema jaxõgüxũmaã

nidexa ga Pauru. Rü nanamaxẽẽ ga norü
dexa nhuxmata ngãxũ̃cüwa nangu, jerü
moxũ̃ãcü inaxũãchichaũ̃. 8-9Rü dauxũ̃wa
ga guma ĩpataarü tamaẽxpüxchiũ̃wa
jexmaxũ̃ ga ucapuwa tangutaqueexegü.
Rü namu ga omü ga jéma naĩgüxũ̃. Rü
najexma ga wüxi ga ngextüxücü ga
Eutícugu ãẽ́gacü. Rü jéma wüxi ga jema
ucaputapüxarü ĩãxwa narüto. Notürü ga
Pauruarü dexa, rü poraãcü namax. Rü
jemacax ga guma ngextüxücü rü
poraãcü najaxta, rü düxwa nipeãchi rü
jema ĩãxwa narüngu, rü nhaxtüanegu
nangu. Rü jéma jucüma nanajauxgü.
10Rü ínarüxĩ ga Pauru, rü
najanawüxüchi ga guma ngextüxücü, rü
duũ̃xũ̃güxũ̃ nhanagürü: —¡Tãṹ i
pebaixãchiexũ̃, erü namaxũ̃ nixĩ!
—nhanagürü. 11Rü jexguma wenaxãrü
dauxũ̃ naxĩ, rü inanabücu ga jema põũ,
rü nanangõx. Rü wenaxãrü nidexa
nhuxmata jangune, rü jexguma
inaxũãchi. 12Rü guma ngextüxücü rü
maxũ̃cü napatawa nanagagü. Rü
jemacax poraãcü nataãẽgü ga guxũ̃ma
ga nümagü.

Truádewa inaxũãchi ga Pauru rü Miretuwa naxũ

13Rü jexguma ga Pauru rü nhanagürü:
—Dauxchitagu tá chixũ nhuxmatáta
ĩãne ja Achuwa changu na ngẽ́ma pexũ̃
chixüexũ̃cax —nhanagürü. Rü jemacax
ga toma rü wapurugu tichoũ̃ rü joxni
napexegu taxĩ nhuxmata Achuwa
tangugü. 14Rü jexguma Achugu
Paurumaã togü tajangauxgu, rü jéma
toxũ̃ nixüe. Rü tachopetü ga jéma
nhuxmata Miterénewa tangugü. 15Rü
jéma itaxĩãchi rü moxũ̃ãcü Quíuarü
toxmaxtawa tachopetü. Rü jemaãrü
moxũ̃ãcü Chamuwa tangugü. Rü
jemaãrü moxũ̃ãcüama Miretuwa
tangugü. 16Rü jemaãcü ítixĩ jerü ga
Pauru rü tama Áchiaanegu
nanuxcüchaũ̃. Jerü nanaxwaxe ga paxa
Jerucharéũ̃wa na nanguxũ̃ naxcax ga
Pẽtecóstearü ngunexũ̃. Rü jemacax nagu
narüxĩnü na tama Epéchiugu íjadauxũ̃.

Jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü ga Epéchiucũ̃ãxmaã nidexa ga Pauru

17Notürü jexguma Miretuwa
tangugügu rü Epéchiuwa naxcax
namuga ga Pauru na naxũ̃tawa
naxĩxũ̃cax ga jema jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacügü ga Epéchiucũ̃ãx. 18Rü
jexguma Pauruxũ̃tawa nangugügu, rü
nhanagürü nüxũ̃: —Pema meã nüxũ̃
pecuaxgü ga nhuxãcü pepexewa na
chamaxũ̃xũ̃ ga guxũ̃gu ga jexguma
noxritama nuã Áchiaanewa chaxũxgu.
19Rü guxũ̃guma ga jexguma petanüwa
chajexmagu, rü meãma chanaxü ga Cori
ja Tupanaãrü puracü, taguma chaugü
chicuaxüũ̃ãcüma. Rü woo muẽxpüxcüna
poraãcü changechaũ̃gu, nagagu ga jema
chixexũ̃ ga chamaã naxügüchaũ̃xũ̃ ga
Judéugü, notürü naẽ́tüwa chanaxüama
ga jema puracü. 20Rü taguma
íchajachaxãchi ga pemaã nüxũ̃ na
chixuxũ̃ ga guxũ̃ma ga jema ore ga perü
mexũ̃cax ixĩxũ̃. Rü guxũ̃ ga
duũ̃xũ̃güpexewa, rü pepatagüwa rü ta
pexũ̃ changúexẽẽ ga jema ore. 21Rü
Judéugümaã rü jema tama Judéugü
ixĩgüxũ̃maã nüxũ̃ chixu na namexũ̃ ga
na nüxũ̃ naxoexũ̃cax ga norü chixexũ̃gü
rü Tupanaga naxĩnüẽxũ̃cax, rü nüxũ̃ na
jaxõgüãxũ̃cax ga tórü Cori ja

Ngechuchu. 22Rü nhu̱xma rü
Jerucharéũwa chaxũ erü Tupanaãẽ i
Üünexũ̃ rü ngẽma choxũ̃ namu. Notürü
tama nüxũ̃ chacua̱x na ṯacü tá choxũ̃
üpetüxũ̃ i ngẽma. 23Rü ngẽma nüxũ̃
chacuáxũ̃ nixĩ i duũ̃xũ̃gü tá choxũ̃
napocu rü guxchaxũ̃gü tá choxũ̃
naxüpetü i Jerucharéũwa. Rü
ngẽxĩcatama nixĩ i chamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃
i Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i guxũ̃ne ja ĩãne i
ngextá íchixũgüxũ̃wa. 24Notürü tama
ngẽma ãũcümaxũ̃gu charüxĩnü erü
nüẽtama nixĩ ega woo chaju̱xgu. Notürü
ngẽma chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ na
taãẽãcüma chapuracüamaxũ̃ na meã
chajanguxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma puracü ga
tórü Cori ja Ngechuchu choxna ãxũ̃ rü
nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i norü ore i mexũ̃ na
nhuxãcü Tupana tüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃. 25Rü
nhu̱xma rü marü nüxũ̃ chacua̱x rü
tagutáma wena choxũ̃ pedaugü i pema
ga marü pemaã nüxũ̃ chixuxe na
nhuxãcü ãẽ̱xgacü na jiĩxũ̃ ja Tupana.
26Rü ngẽmaca̱x i nhama i ngunexũ̃gu rü
pemaã nüxũ̃ chixu rü marü tama
chaugagu nixĩ ega texé petanüwa
ijarütau̱xgu. 27Erü marü meãma pemaã
nüxũ̃ chixu i guxũ̃ma i ngẽma Tupana
pexũ̃ naxwa̱xexũ̃, rü taxuũ̃ma ichicu̱x.
28Rü ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü penaxwa̱xe
na pexuãẽgüxũ̃ rü meã nüxna
pedaugüxũ̃ i guxũ̃ma i jaxõgüxũ̃ i
petanüwa ngẽxmagüxũ̃. Erü ngẽma nixĩ
i Tupanaãxẽ i Üünexũ̃ nagu pexũ̃
mugüxũ̃ na nüxna pedaugüxũ̃ca̱x i
ngẽma Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü i jaxõgüxũ̃ i
Ngechuchu nagümaãtama naxca̱x
taxexũ̃. 29Chama nüxũ̃ chacua̱x rü
ngẽxguma íchixũxgu, rü chawena tá
pexca̱x nuã naxĩ i togü i duũ̃xũ̃gü. Rü tá
nanachixexẽẽchaũ̃ i ngẽma jaxõgüxũ̃
nhama airugü i idüraexũ̃ i carnerugüxũ̃
ngĩãchixẽẽxũ̃rüũ̃. 30Rü woo
petanüwatátama nangẽxmagü i nümaxũ̃
i tá doramaremaã nangúexẽẽxũ̃ i ngẽma
jaxõgüxũ̃ na nügüwe naxĩxẽẽãxũ̃ca̱x.
31¡Pegüna pedaugü, rü nüxna
pecua̱xãchie na nhuxãcü tamaẽ̱xpü̱x ga
taunecügu rü ngunecü rü chütacü rü
taguma íchajachaxãchixũ̃ ga pexca̱x
chaxauxãcüma na pexũ̃ chixucu̱xẽgüxũ̃
ga wüxichigü! 32Rü nhu̱xmax, Pa
Chaueneẽgüx, rü Tupanana pexũ̃
chamugü. Rü chanaxwa̱xe i naga
pexĩnüẽ i norü ore i tüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xẽẽxũ̃
na nhuxãcü poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃.
Erü ngẽma norü ore tá pexũ̃ naporaexẽẽ
na tórü Corica̱x pemaxẽxũ̃ca̱x rü pexũ̃
nangẽxmaxũ̃ca̱x i pechica namaã i
guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i Tupana idexechixũ̃.
33Chama rü taxuguma chaugüca̱x
chanaxwa̱xe ga texéarü dĩẽru rü
texéchiru. 34Rü pematama rü meã nüxũ̃
pecua̱x ga nhuxãcü daa cha̱xme̱xmaã na
chapuracüxũ̃ naxca̱x ga jema choxũ̃ rü
chamücügüaxũ̃ taxuxũ̃. 35Rü guxũ̃guma
meã pexũ̃ changúexẽẽ na ngẽmaãcü
pepuracüexũ̃ na nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x
i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ nataxuxũ̃. Rü
name nixĩ na nüxna pecua̱xãchiexũ̃ i
Cori ja Ngechuchuarü ore ga nümatama
nhaxũ̃:

“Rü narümemaẽ nixĩ i pema na
toguena penaxãxũ̃ rü tama i tüma
pexna tanaxãxũ̃”, nhaxũ̃. 36Rü jexguma
jema nhaxguwena ga Pauru, rü
inacaxãpü̱xü namaã ga guxũ̃ma, rü
najumuxẽ. 37Rü guxũ̃ma poraãcü
naxauxe, rü Pauruna nana̱ĩ̱xãchigü, rü
nüxũ̃ nawãĩxgü. 38Jerü poraãcü

nangechaũẽ naxcax ga jema ore ga namaã nüxũ jaxuxũ ga:
“Marü tagutáma wena choxũ pedaugü” nhaxũ. Rü nümagü ínajaxümücügü nhuxmata wapuruwa nangu.

Jerucharéũwa naxũ ga Pauru

21 [1]Rü jexguma nüxna itaxĩãchi ga jema jaxõgüxũ, rü wapurugu tichoũ. Rü Cochu ga capaxũcax noxtacüma tichaetaxũ. Rü moxũãcü rü Rodewa taxĩ. Rü jéma itaxĩãchi, rü Pátarawa tangugü. [2]Rü jexma nüxũ tajangau ga wüxi ga wapuru ga Peníchiawa ũxũne. Rü nagu tichoũ, rü itaxĩãchi. [3]Rü jixcamaxũra nüxũ tadaugü ga Chipre. Rü torü toxwecüwawaama naxü, rü nüxũ tachopetü. Rü itinhaxwetaxũ nhuxmata Síriaanewa tangugü. Rü Tiruwa ítachoũ, jerü jéma nixĩ ga ínanuũãcuxũ ga guma wapuru. [4]Rü jexma nüxũ tajangau ga jémacũãx ga jaxõgüxũ, rü 7 ga ngunexũ jéma natanüwa tajexmagü. Rü Tupanaãẽ i Üünexũ najadexagüxẽẽ ga jema jaxõgüxũ, rü Pauruxũ nhanagürügü: —¡Tãṹ i Jerucharéũwa cuxũxũ! —nhanagürügü. [5]Notürü jexguma nangupetügu ga jema 7 ga ngunexũgü, rü itaxĩãchi. Rü jema jaxõgüxũ rü towe narüxĩ. Rü naxmaxmaãchigü rü naxãcügümaãchigü toxũ ínixümücügü ga guxũma nhuxmata guma ĩãnechipenüwa tangugü. Rü jexma naxnücügu tacaxgüãpüxü, rü tajumuxẽgü. [6]Rü jexguma ga toma rü nüxũ tarümoxẽgü, rü tichoũ ga wapuruwa. Rü nümagü rü napatacax nawoegu. [7]Rü toma rü Tiruwa itaxĩãchi rü Petomáĩdawa tangugü. Rü jéma ítachoũ, jerü jexma najacuax ga wapurugu na taxĩxũ. Rü nüxũ tarümoxẽgü ga jema jaxõgüxũ ga jéma jexmagüxũ, rü wüxi ga ngunexũ natanügu tarücho. [8]Rü moxũãcü itaxĩãchi ga jéma, rü Checharéawa tangugü. Rü Piripi ga Tupanaãrü orearü uruũpatawa taxĩ. Rü nüma rü jema 7 ga ngũxẽẽruũgü ga tupaucana daugüxũtanüxũ nixĩ. Rü jexma naxũtagu tapegü. [9]Rü nüma nüxṹ ijexma ga ãgümücü ga naxãcügü ga taguma ixãtecü ga Tupanaãrü orexũ ixugüecü. [10]Rü jexguma marü nhuxre ga ngunexũ jéma tajexmagügu, rü Judéaanewa ne naxũ ga wüxi ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Agabugu ãẽ́gaxũ. [11]Rü jexguma toxũtawa nanguxgu ga Agabu, rü nanajaxu ga Pauruarü gojexũ. Rü namaã nügü ninaĩxgücutü, rü nügü nináĩmex, rü nhanagürü: —Tupanaãẽ i Üünexũ marü chamaã nidexa rü nhanagürü:
“Rü nhaãcü tá najanaĩxgü i Judéugü i Jerucharéũwa i nhaã gojexũãrü jora. Rü ngẽma duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũna tá nanamugü”, nhanagürü. [12]Rü jexguma jema orexũ taxĩnüẽgu, rü toma rü jema Checharéacũãxgümaã Pauruxũ tacaaxũgü ga tama Jerucharéũwa na naxũxũcax. [13]Notürü nüma ga Pauru rü toxũ nangãxũ rü nhanagürü: —¿Tüxcüũ pexauxe rü choxũ pengechaũxẽẽ? Chama rü íchamemare na chináĩxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta rü marü íchame na Jerucharéũgu chajuxũ naxcax ja Cori ja Ngechuchu —nhanagürü. [14]Rü jexguma marü taxuacüma tanachuxugu, rü

tachianemare, rü nhatarügü: —¡Ẽcü
jangu i Cori ja Tupanaãrü ngúchaũ!
—nhatarügügü. [15]Rü jemawena rü togü
tamexẽẽgü, rü Jerucharéũwa taxĩ. [16]Rü
towe narüxĩ ga nhuxre ga jaxõgüxũ ga
Checharéacũ̱ã̱xgü, rü Masõũpatawa toxũ
nagagü. Rü nüma nixĩ ga wüxi ga
Chíperecũ̱ã̱x ga ũpamama woetama
jaxõxũ. Rü naxũtagu tapegüxũ.

Tiaguxũtagu nanaxũãne ga Pauru

[17]Rü jexguma Jerucharéũwa
tangugügu, rü jema jaxõgüxũ rü
taãẽãcüma toxũ najauxgü. [18]Rü
moxũãcü ga Pauru rü tomaã
Tiaguxũtagu nanaxũãne. Rü jéma
nangutaque̱xegü ga guxũma ga
jaxõgüxũãrü ã̱ẽxgacügü. [19]Rü nüxũ
narümoxẽ ga Pauru, rü nhu̱xmachi
meãma namaã nüxũ nixu ga guxũma ga
jema Tupana üxũ ga jexguma jema tama
Judéugü ixĩgüxũmaã nüxũ jaxuxgu ga
Tupanaãrü ore. [20]Rü jexguma Pauruarü
orexũ naxĩnüẽgu ga nümagü, rü
Tupanaxũ nicua̱xüũgü. Rü nhanagürügü
Pauruxũ: —Dücax, Pa Toeneẽx, cuma
nüxũ cucua̱x rü nangẽxma i muxũchixũ i
Judéugü i jaxõgüxũ. Rü guxũma i
nümagü rü nanaxwa̱xegü na nagu
naxĩxũ i ngẽma mugü ga Muĩsé
ümatüxũ. [21]Notürü ga togü ga tama
jaxõgüxũ rü marü namaã nüxũ nixugügü
na cuma rü cunangúexẽẽxũ i guxũma i
Judéugü i togü i nachiũãnewa
ngẽxmagüxũ, na tama naga
naxĩnüẽxũca̱x i ngẽma mugü ga Muĩsé
ümatüxũ. Rü marü namaã nüxũ
nixugügü na cunangúexẽẽxũ na tama
tüxũ ínawiũcha̱xmüpe̱xechiraũxũca̱x ja
nanegü, rü na tama naga naxĩnüẽxũca̱x i
tacümagü ga Muĩsé tüxũ muxũ. [22]¿Ṯacü
tá ixüexũ i nhu̱xmax? Erü ngẽma
Judéugü i jaxõgüxũ rü aixcuma tá nüxũ
nacua̱xgü na marü nuã cunguxũ. [23]¡Rü
ngẽmaca̱x name nixĩ na cunaxüxũ i
ngẽma tá cumaã nüxũ tixuxũ! Nuã
totanüwa nangẽxma i ãgümücü i jatügü i
janguxẽẽchaũxũ i wüxi i uneta i
Tupanamaã nüxũ jaxuxũ. [24]¡Ngẽma
tupauca ja taxũnewa nagagü, rü wüxigu
namaã janguxẽẽ i ngẽma tacüma ga
Muĩsé tüxna ãxũ, rü Tupanape̱xewa pegü
pejamexẽẽgü! ¡Rü nüxũ naxütanü i
nhuxregu nüxũ naxãtanü na
jadüpu̱xüerugüxũca̱x i ngẽma jatügü na
ngẽmaãcü janguxẽẽgüãxũca̱x i norü
unetagü! Rü ngẽmawa rü guxũma i
ngẽma Judéugü rü tá nüxũ nacua̱xgü na
aixcuma cuma rü ta naga cuxĩnüxũxũ i
ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũ rü tama
aixcuma na jiĩxũ ga jema ore ga cuchiga
ga nüxũ jaxugüexũ. [25]Rü nhu̱xmachi
ngẽma jaxõgüxũ i tama Judéugü ixĩgüxũ,
rü marü naxca̱x tanaxümatü ga torü ore
na tama nangõ̱xgüãxũca̱x i ṯacü i
namachi i marü togü norü
tupananetachicüna̱xãgüxũ namaã
icua̱xüũgüxũ, rü tama na
nangõ̱xgüãxũca̱x ja nagü, rü tama
nangõ̱xgüãxũca̱x i naẽxũgü rü e̱xna
naxũnagü i wẽxnaãxũ, rü tama naĩ i
ngemaã rü e̱xna naĩ ja jatümaã
inapexũca̱x —nhanagürügü.

Tupauca ga taxũnegu Pauruxũ nijauxgü

[26]Rü jexguma ga Pauru rü jéma
tupauca ga taxũnewa nanagagü ga jema
ãgümücü ga jatügü. Rü moxũãcü rü
Tupanape̱xewa nügü namexẽẽ ga Pauru

wüxigu namaã ga jema jatügü. Rü
nhu̱xmachi guma tupauca ga taxũnegu
namaã naxücu na paimaã nüxũ
jaxuxũca̱x na 7 ga ngunexũgu tá jiĩxũ
na janguxẽẽgüãxũ ga jema norü uneta
ga Tupanamaã nüxũ jaxugüxũ, rü
jemawena rü tá na inaxãmaregüãxũ ga
norü ãmaregü ga Tupanaxũ namaã
jacua̱xüũgüxũ ga wüxichigü. [27]Rü
jexguma marü nagúxchaũgu ga jema 7
ga ngunexũ, rü nhuxre ga Judéugü ga
Áchiaanecũã̱xgü rü Pauruxũ nadaugü ga
tupauca ga taxũnewa. Rü jema Judéugü
rü duũxũgüxũ nanuẽxẽẽ na Pauruxũ
jajauxgüxũca̱x. Rü jemaca̱x Pauruna
najuxgü. [28]Rü tagaãcü aita naxüe
nhaxũmaã: —Pa Tomücügü Pa
Judéugüx, ¡Paxa toxũ perüngũxẽẽx!
Nhaã nixĩ i ngẽma jatü i guxũwama
jangúexẽẽchigüxũ i duũxũgü na tachi
naxaiexũca̱x i jixema i Judéugü, rü
nachi na naxaiexũca̱x i ngẽma mugü ga
Muĩsé ümatüxũ rü daa tupauca ja
taxũne. Rü naétüwa i nhu̱xmax rü nuxa
daa tupauca ja taxũnegu nanamucu i
nhuxre i duũxũgü i tama tacümagu ĩxũ,
rü ngẽmaãcü nanaxüxaxẽẽ i nhaã
nachica i üünexũ —nhanagürügü. [29]Rü
jema nhanagürügü jerü ũpaacü
Jerucharéũwa Paurumaã nüxũ nadaugü
ga Trófimu ga wüxi ga Epéchiucũã̱x ga
tama Judéu ixĩxũ. Rü nüxũ nacua̱xgügu
rü Pauru marü jexma nanaxücuxẽẽ ga
tupauca ga taxũnegu. [30]Rü guxũma ga
jema ĩãnecũã̱xgü rü poraãcü nanuẽ. Rü
tupauca ga taxũnecax nibuxmü, rü
Pauruxũ nijauxgü, rü tupaucaarü
ĩã̱xtüwa nanatúchigügü. Rü jexguma
paxa nanawãxtagü ga guma tupauca ga
taxũneãrü ĩã̱xgü. [31]Rü jexguma Pauruxũ
jama̱xgüchaũgu ga duũxũgü, rü
Romacũã̱x ga churaragüarü
ãẽ̱xgacüxũtawa nanguchiga ga ore na
guxũwama ga Jerucharéũwa rü na
nanuẽxũ ga duũxũgü. [32]Rü
jexgumatama ga guma churaragüarü
ãẽ̱xgacü rü nanangutaque̱xexẽẽ ga jema
norü capitãũgü namaã ga norü
churaragü, rü paxa jema duũxũgü
íjexmagüxũwa naxĩ. Rü jexguma guma
ãẽ̱xgacüxũ rü jema churaragüxũ
nadaugügu ga duũxũgü, rü
ínajachaxãchigü ga na Pauruxũ
jama̱xgüxũ. [33]Rü jexguma ga guma
ãẽ̱xgacü rü Paurucax nixũ rü najajaxu.
Rü nanamu na taxre ga curẽtimaã na
jana̱ĩxgüãxũca̱x. Rü nüxna naca na texé
jiĩxũ, rü ta̱cü naxüxũ. [34]Notürü jema
muxũma ga duũxũgü rü toxica ga
oremaã aita naxüe ga wüxichigü. Rü
jexguma taxuacüma meã nüxũ
nacua̱xgu ga ta̱cücax na nanuẽxũ, rü
guma ãẽ̱xgacü rü nanamu na
churaragüpatawa Pauruxũ nagagüxũ.
[35-36]Rü jexguma churaragüpataarü
toxõnewa nanguxgu ga Pauru, rü
churaragü najangetaũgü naxchaxwa ga
jema muxũma ga duũxũgü, jerü
nanuẽxũchi rü nawe nicaetanü rü
nhanagürügü: —¡Jama̱xũchi!
—nhanagürügü.

Pauru rü duũxũgüpe̱xewa nügüétüwa nidexa

[37]Rü jexguma marü churaragüpatagu
jamucuchigüchaũãgu rü Pauru rü
Gregugawa guma ãẽ̱xgacüna naca rü
nhanagürü: —¿Cuxũ namexũ na cumaã
nüxũ chixuxũ i wüxi i ore?
—nhanagürü. Rü nüma ga ãẽ̱xgacü

nanangãxũ̃ rü nhanagürü: —E̱xna nüxũ̃
cucua̱x na Gregugawa cuidexaxũ̃.
38¿Tama e̱xna cuma jiĩxũ̃ i Ejitucũ̃a̱x ga
ũ̃paxüra rü duũ̃xũ̃güxũ̃ cunuẽxẽẽxũ̃ na
ãẽ̱xgacümaã nügü naḏaixũ̃ca̱x rü
dauxchitawa ga taxúema íxãpataxũ̃wa
cunagagüxũ̃ ga 4000 ga jatügü ga
máẽtaxũ̃gü? —nhanagürü. 39Rü
jexguma ga Pauru rü nanangãxũ̃, rü
nhanagürü: —Chama rü Judéu chixĩ, rü
Tarsucũ̃a̱x chixĩ. Rü Chiríchiaanewa rü
jima nixĩ ja wüxi ja ĩãne ja taxüchine.
Rü ngẽxguma curü me jixĩgu, rü cuxna
chaca na duũ̃xũ̃gümaã chidexaxũ̃ca̱x
—nhanagürü. 40Rü jexguma ga guma
ãẽ̱xgacü rü: —Ngũ̃ —nhanagürü. Rü
nüma ga Pauru, rü churaragüpataarü
toxõnegu nachinagü, rü naxunagümẽ̱xẽ
na nachiãchixũ̃ca̱x ga duũ̃xũ̃gü. Rü
jexguma nachiãchiegu, rü Judéugawa
nidexa, rü nhanagürü nüxũ̃:

22 1—Pa Chautanüxũ̃güx, ¡rü
choxũ̃ iperüxĩnüẽ i ngẽma
nhu̱xma tá pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ na
chaugüétüwa chidexaxũ̃ca̱x!
—nhanagürü. 2Rü jexguma nüxũ̃
naxĩnüẽgu ga na Judéugawa namaã
jadexaxũ̃, rü jexeraãcü inajarüchianegü.
Rü jexguma namaã jadexagu ga Pauru,
rü nhanagürü: 3—Chama rü Judéu
chixĩ, rü Chiríchiaaneãrü ĩãne ga
Tarsugu chabu. Notürü dama ĩãne ja
Jerucharéũ̃wa chaja, rü Gamariéu nixĩ
ga chorü ngu̱xẽẽruũ̃. Rü meãma nawa
changu̱x ga guxũ̃ma ga mugü ga
nuxcümaũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigü nagu ĩxũ̃.
Rü guxũ̃guma naxca̱x chadau na
guxũ̃ma i chorü ngúchaũ̃maã
Tupanaãxũ̃ chapuracüxũ̃, ngẽxgumarüũ̃
i guxãma i pema i nhu̱xmax. 4—Rü
chama ga ũ̃pa rü poraãcü nawe
chingẽchigü ga jema Ngechuchuaxũ̃
jaxõgüxũ̃ na chanaḏaixũ̃ca̱x. Rü
íchanajauxũ̃, rü chanapocue ga muxũ̃ma
ga jema jaxõgüxũ̃ ga jatüxũ̃gü rü
ngexũ̃gü. 5—Rü nüma ja paigüeru rü
guxũ̃ma i tupauca ja taxũ̃neãrü
ãẽ̱xgacügü i jagua̱xgü rü nüxũ̃ nacua̱xgü
na aixcuma jiĩxũ̃ i nhaã chorü ore. Jerü
nümagü rü choxna nanaxãgü ga popera
na choxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x ga
tatanüxũ̃gü ga Judéugü ga Damacuwa
jexmagüxũ̃. Rü jéma Damacuwa chaxũ
na naxca̱x chajadauxũ̃ca̱x ga jema
Ngechuchuaxũ̃ jaxõgüxũ̃, rü nuã
Jerucharéũ̃wa na chanagagüxũ̃ca̱x rü
nuxã chajapocuexũ̃ca̱x.

Pauru nüxũ̃ nixu na nhuxãcü Ngechuchuaxũ̃ jaxõõxũ̃

6—Notürü jexguma namagu chixũjane
rü marü chingaicaxgu ga Damacuwa na
changuxũ̃, rü meãma tocuchigu nixĩ ga
jexguma. Rü ngürüãchi wüxi ga omü ga
poraxũ̃ ga dauxũ̃wa ne baxixũ̃ rü choxũ̃
nabaxi. 7—Rü nhaxtüanegu chajangu,
rü nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga
nhaxũ̃ choxũ̃:

“Pa Chaurux, ¿tü̱xcüũ̃ nawe
cuingẽchigü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i choxũ̃
jaxõgüxũ̃?” nhaxũ̃. 8—Rü jexguma ga
chama rü chanangãxũ̃, rü nhacharügü:

“¿Rü texé cuixĩ Pa Corix?”
nhacharügü. Rü nüma ga jema naga rü
choxũ̃ nangãxũ̃, rü nhanagürü:

“Chama nixĩ i Ngechuchu ja
Nacharétucũ̃a̱x, rü chorü duũ̃xũ̃gü nixĩ i
ngẽma nawe cuingẽchigüxũ̃”,
nhanagürü choxũ̃. 9—Rü jema
chamücügü rü nüxũ̃ nadaugü ga jema

omü, rü naḇaixãchiãẽgü, notürü tama
nüxũ̃ naxĩnüẽ ga jema naga ga chamaã
idexaxũ̃. 10—Rü nüxna chaca, rü
nhacharügü ga chamax:
“¿Rü ṯacü tá chaxüxũ̃, Pa Corix?”
nhacharügü. Rü jexguma nhanagürü
choxũ̃ ga Cori:
“¡Írüda, rü inachi, rü Damacuwa naxũ,
rü ngẽma tá cumaã nüxũ̃ nixu ja wüxi ja
jatü na ṯacü tá cuxüxũ̃!” nhanagürü ga
nüma ga Cori. 11—Rü jexguma ga
chama rü chixoxetü jema omüẽmamaã,
rü jemacax ga jema chamücügü rü
chaxmexgu jangĩgüãcüma choxũ̃ nigagü,
rü jemaãcü Damacuwa changu. 12—Rü
jéma najexma ga wüxi ga jatü ga
Ananíãgu ãẽgacü. Rü nüma nixĩ ga wüxi
ga jatü ga aixcuma Tupanaga ĩnücü, rü
nüma rü meãma najanguxẽẽ ga jema
mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃. Rü guxũ̃ma ga
Judéugü ga Damacuwa jexmagüxũ̃, rü
meã nachiga nidexagü. 13—Rü nüma ga
Ananíã rü choxũ̃ ínajadau. Rü jexguma
chauxũ̃tawa nanguxgu rü nhanagürü
choxũ̃:
“Pa Chaueneẽ Pa Chaurux, ¡wenaxãrü
ingoxnaxẽtü!” nhanagürü. Rü
jexgumatama wenaxãrü chingoxnaxẽtü
rü meãma nüxũ̃ chadau. 14—Rü
jexguma nhanagürü ta:
“Jima Tupana ja nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
tórü oxigüarü Tupana cuxũ̃ naxuneta na
nüxũ̃ cucuáxũ̃cax i norü ngúchaũ̃, rü na
nüxũ̃ cudauxũ̃cax ja jima Cristu ja
mecü, rü naãxwatama nüxũ̃
cuxĩnüxũ̃cax i naga. 15—Erü cuma tá
nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
cuixuchigaxũ̃ ga nhuxãcü na Tupanaxũ̃
cudauxũ̃ rü cumaã jadexaxũ̃. 16—¡Rü
nhuxma rü marü taxuũ̃ma ícunanguxẽẽ!
¡Rü írüda rü ínabaie! ¡Rü Cori ja
Ngechuchuégagu naxcax ínaca na cuxũ̃
nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃cax i curü
pecadugü!” nhanagürü choxũ̃.

Pauru nüxũ̃ nixu na nhuxãcü Tupana namuxũ̃ na jema tama Judéugü ixĩgüxũ̃tanüwa naxũxũ̃cax

17-18—Rü jexguma Jerucharéũ̃cax
chataeguxgu, rü tupauca ga taxũ̃newa
chaxũ na jéma chajumuxẽxũ̃cax. Rü
changoxetü, rü nüxũ̃ chadau ga Cori ja
Tupana. Rü nhanagürü choxũ̃:
“¡Napaxaãẽ, rü inaxũãchi i nuã
Jerucharéũ̃wa, erü duũ̃xũ̃gü rü tãũxũ̃táma
naga naxĩnüẽ i ngẽma ore i chauchiga
nüxũ̃ cuixuxũ̃!” nhanagürü. 19—Rü chama
chanangãxũ̃, rü nhacharügü:
“Pa Corix, nüma i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃
nacuaxgü ga chama na jiĩxũ̃ ga guxũ̃ne
ga ngutaquexepataũ̃güwa chaxũxũ̃ rü
íchanajauxũ̃xũ̃ rü chanapocuexũ̃ rü
chajacuaixgüxũ̃ ga jema cuxũ̃ jaxõgüxũ̃.
20—Rü jexguma jamaxgüãgu ga guma
curü duũ̃cü ga Estéwãũ ga curü orearü
uruũ̃, rü chamatama jéma chajexma, rü
chorü me nixĩ ga na jamaxgüãxũ̃. Rü
chama nixĩ ga nüxna chadauxũ̃ ga
naxchiru ga jema jamaxgüxũ̃”,
nhacharügü nüxũ̃. 21—Notürü nüma ga
Cori rü nhanagürü choxũ̃:
“¡Rü paxa cugü namexẽẽ rü inaxũãchi!
Erü jaxũ̃guxũ̃ i nachiũ̃ãnegüwa i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃tanüwa
tá cuxũ̃ chamu” —nhanagürü.

Churaragüarü ãẽxgacümexẽwa najexma ga Pauru

22Rü jexguma Pauru jema nhaxgu rü
jexma najacuaxẽẽgü ga na meã nüxũ̃

inaxĩnüẽxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü. Rü
jexguma aita naxüeãcüma
nhanagürügü: —¡Noxtacüma pejamá!
Rü name nixĩ i na najuxũ̃ rü ngẽxma na
janaxoxũ̃ —nhanagürügü. 23Rü jexguma
aita naxüegu, rü norü dejuxũ̃chirumaã
nibuatanücüü, rü ãtẽxeanexũ̃ dauxũ̃
niwogütanücüü. 24Rü jexguma jemaxũ̃
nadãxgu ga churaragüarü ãẽxgacü, rü
nanamu ga churaragüpatagu na
jamucuchigüãxũ̃cãx ga Pauru. Rü
nanamu na poraãcü nacũaixgüãxũ̃cãx
na jadexaxũ̃cãx na nüxũ̃ nacuáxũ̃cãx ga
tũxcüũ̃ jiĩxũ̃ na jemaãcü nachigamaã
aita naxüexũ̃ ga duũ̃xũ̃gü. 25Rü jexguma
marü janãĩxgüãgu na nacũaixgüãxũ̃cãx,
rü Pauru nüxna naca ga jema capitãũ̃ ga
jéma jexmaxũ̃, rü nhanagürü: —¿Ẽxna
pexmẽxwa nangẽxma na penacũaxixũ̃ i
wüxi i Romacũ̃ã̃x ega tama nüxna
pecaxiragu? —nhanagürü. 26Rü
jexguma jemaxũ̃ naxĩnügu ga capitãũ̃,
rü guma churaragüarü ãẽxgacüxũ̃tawa
naxũ, rü namaã nüxũ̃ nixu, rü
nhanagürü: —¿Ṭacü tá cuxü? Erü nhaã
jatü rü Romacũ̃ã̃x nixĩ —nhanagürü.
27Rü jexguma ga guma churaragüarü
ãẽxgacü, rü Paurucãx nixũ, rü nüxna
naca rü nhanagürü nüxũ̃: —¿Aixcuma
jiĩxũ̃ na Romacũ̃ã̃x cuiĩxũ̃ i cumax?
—nhanagürü. Rü nüma ga Pauru
nanangãxũ̃, rü: —Ngũ̃ —nhanagürü.
28Rü jexguma ga guma churaragüarü
ãẽxgacü rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Chama rü poraãcü choxũ̃ naxãtanü na
Romacũ̃ã̃x chaugü chixĩxẽẽxũ̃
—nhanagürü. Rü jexguma nachonagü
ga Pauru, rü nhanagürü: —Notürü i
chama rü woetama chorü bucüma
Romacũ̃ã̃x chixĩ —nhanagürü. 29Rü
jexgumatama nüxna nixĩgachi ga jema
Pauruxũ̃ cũaixgüchaũ̃xũ̃. Rü nümatama
ga jema churaragüarü ãẽxgacü rü ta
namuũ̃ ga jexguma nüxũ̃ nacuãxgu ga
Romacũ̃ã̃x na jiĩxũ̃ ga Pauru, jerü marü
curẽtimaã najanãĩxchirẽx.

**Judéugüarü
ãẽxgacügütücumüpẽxewa
najexma ga Pauru**

30Rü jema churaragüarü ãẽxgacü
meãma nüxũ̃ nacuáxchaũ̃ ga tũxcüũ̃ na
ínaxuaxũ̃güãxũ̃ ga jema Judéugü. Rü
jemacãx ga moxũ̃ãcü rü nanamu na
nangutaquẽxegüxũ̃cãx ga paigüarü
ãẽxgacügü rü guxũ̃ma ga jema
ãẽxgacügütücumü ga Judéugüarü. Rü
najawẽgü ga Pauruarü curẽti rü jéma
ãẽxgacügüpẽxewa nanagagü.

23 1Rü Pauru meãma nüxũ̃
nadawenü ga jema ãẽxgacügü,
rü nhanagürü nüxũ̃: —Pa
Chautanüxũ̃güx, chamatama nüxũ̃
chacuãx rü guxũ̃guma meã chamaxũ̃ ga
Tupanapẽxewa nhũxmata nhama i
ngunexũ̃wa nangu —nhanagürü. 2Rü
jexguma ga jema paigüeru ga Ananíã rü
nanamu ga jema Pauruarü ngaicamana
jexmagüxũ̃ na naãxwa tajamãxgüxũ̃cãx.
3Rü jexguma ga Pauru rü nhanagürü
nüxũ̃: —Tupana tá cuxũ̃ napéax, Pa
Ãẽxgacüx. Cuma rü düxétüwaxica cume
notürü aixepena rü nachixe i curü
maxũ̃. Rü nhũxma rü ngẽ́ma curüto na
Muĩsé ümatüxũ̃ i mugü nüxũ̃
ixuxũ̃ãcüma choxna cũcãxũ̃cãx. Notürü
wüxi i chixexũ̃ cuxü erü cumatama rü
tama naga cuxĩnü i ngẽma Tupana tüxũ̃
muxũ̃ erü cunamu na choxũ̃ napéaxũ̃cãx
—nhanagürü ga Pauru. 4Rü jexguma ga

jema jexmagüxũ̃ rü nhanagürügü:
—¿Tü̱xcüũ̃ i ngẽmaãcü ṯacü namaã
cuixugüxũ̃ i paigüeru ja Tupana nüxũ̃
unetacü? —nhanagürügü. 5Rü Pauru
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Tama nüxũ̃
chacua̱x, Pa Chautanüxũ̃güx, na
paigüeru jiĩxũ̃. Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadau rü nhanagürü:
"¡Tama curü ãẽxgacümaã chixexũ̃
cuixugü!"
nhanagürü. 6Rü jexguma nüxũ̃
nacua̱xgu ga Pauru ga na Chaduchéugü
jiĩxũ̃ ga togü, rü na Parichéugü jiĩxũ̃ ga
togü, rü jema ãẽxgacügüpẽxewa
tagaãcüma nhanagürü: —Pa
Chautanüxũ̃güx, chama rü Parichéu
chixĩ, rü Parichéu nane chixĩ. Rü
ngẽmaca̱x choxna pecagü i nhu̱xmax,
erü chajaxõ i wena tá na namaxẽxũ̃ i
juexũ̃ —nhanagürü. 7Rü jexguma jema
nhaxgu ga Pauru, rü jema Parichéugü rü
Chaduchéugü rü inanaxügüe ga
nügümaã na ijaporagaexũ̃, rü jexma
nügü nitoje ga jema ngutaquẽxewa.
8Erü ngẽma Chaduchéugü nagu
rüxĩnüẽgu rü tama wena namaxẽ i
ngẽma juexũ̃, rü nataxuma i orearü
ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱x, rü nataxuma i
naãẽgü —nhanagürügü. Notürü ngẽma
Parichéugü rü najaxõgü na nangẽxmaxũ̃
i guxũ̃ma i ngẽma. 9Rü jemaca̱x guxũ̃ma
aita naxüe. Rü nhu̱xmachi nhuxre ga
ngúexẽẽruũ̃gü ga Muĩséarü mugüwa
ngu̱xẽẽtaegüxũ̃ ga Parichéugütücumüwa
ügüxũ̃ rü inachigü, rü nhanagürügü:
—Toxca̱x rü taxuũ̃ma i chixexũ̃ naxü i
nhaã jatü. Bexmana wüxi i ṯacü rü naãẽ
namaã nidexa rü ẽxna wüxi i orearü
ngeruũ̃ i dauxũ̃cũ̃ã̱x —nhanagürügü.
10Rü jexeraãcü norü numaã
nanaxĩxãchiãẽgü ga jema duũ̃xũ̃gü. Rü
jemaca̱x naxoegaãẽ ga guma
churaragüarü ãẽxgacü ga na Paurugu
nagaugügüchaũ̃xũ̃. Rü norü
churaragüxũ̃ namu na jéma
duũ̃xũ̃gütanüwa Pauruxũ̃ napugüxũ̃ca̱x
rü wena churaragüpatawa na
nagagüãxũ̃ca̱x. 11Rü moxũ̃ãcüarü
chütaxũ̃gu Pauruca̱x nango̱x ga Cori ga
Tupana, rü nhanagürü nüxũ̃: —¡Rü
nataãẽ! Rü ngẽxgumarüũ̃ i núma
Jerucharéũ̃wa choxũ̃ na cuixuchigaxũ̃,
rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta nixĩ i Romawa na
choxũ̃ cuixuchigaxũ̃ —nhanagürü ga
Tupana.

Judéugü naxca̱x nadaugü na nhuxãcü Pauruxũ̃ jama̱xgüchaũ̃xũ̃

12Rü moxũ̃ãcü, rü nhuxre ga Judéugü
rü nügümaã inaxunetagü ga tãũ̃xũ̃táma
na nachibüexũ̃ rü naxaxegüxũ̃
nhu̱xmatáta Pauruxũ̃ jama̱xgü. Rü
nhanagürügü: —Tachixexũ̃gugü tá ega
ṯacü ingõxgügu naxũ̃pa na jamáxũ̃ i
Pauru —nhanagürügü. 13Rü 40 arü
jexera ga jatügü nixĩ ga jema nügümaã
ixunetagüxũ̃. 14Rü paigüarü
ãẽxgacügütanüwa rü ãẽxgacügü ga
jagua̱xgütanüwa nangugü, rü
nhanagürügü nüxũ̃: —Marü togümaã
itaxuneta rü tachixexũ̃gugü tá ega ṯacü
tangõxgügu naxũ̃pa na tajamáxũ̃ i
Pauru. 15Rü name nixĩ i pema rü ngẽma
togü i pexrüũ̃ ãẽxgacügütücumüwa
ügüxũ̃, rü churaragüarü ãẽxgacüna
naxca̱x pejacagü i nhu̱xma na moxũ̃
wena pepẽxewa nagagüãxũ̃ca̱x i Pauru.
¡Rü namaã nüxũ̃ peixu na
penaxwa̱xegüxũ̃ na meã nüxũ̃
pecuáxchaũ̃xũ̃ i nachiga! Rü toma rü tá

marü ítamemare na namagu
tajamáxũcax naxũpa na ínanguxũ
—nhanagürügü. 16Notürü ngĩne ga
Pauruejax rü nüxũ nacuáchiga ga
Pauruxũ na jamaxgüchaũxũ, rü jemacax
churaragüpatawa naxũ na Paurumaã
nüxũ janaxuxũcax. 17Rü Pauru naxcax
naca ga wüxi ga capitãũ, rü nhanagürü
nüxũ: —¡Curü ãẽxgacüxũtawa naga i
nhaã ngextüxüxũ, erü nüxũ nangẽxma i
ore i namaã nüxũ jaxuxchaũxũ!
—nhanagürü. 18Rü jema capitãũ rü
ãẽxgacüxũtawa nanaga ga jema
ngextüxüxũ. Rü nhanagürü nüxũ:
—Ngẽma pocuxũ i Pauru rü chauxcax
naca, rü choxna naca na nuã cuxũtawa
chanagaxũcax i nhaã ngextüxüxũ, erü
nüxũ nangẽxma i ore i cumaã nüxũ
jaxuxchaũxũ —nhanagürü. 19Rü
naxmẽxgu jajauxãchiãcüma toxnamana
nanaga ga ãẽxgacü, rü jéma nüxna naca
rü nhanagürü: —¿Tacü jiĩxũ i ngẽma
chamaã nüxũ cuixuxchaũxũ?
—nhanagürü. 20Rü nüma ga ngextüxüxũ
nanangãxũ, rü nhanagürü: —Ngẽma
Judéugü, rü nügümaã inaxunetagü na
cuxna naxcax nacagüxũcax na moxũ
Judéugüarü ãẽxgacügütücumüpẽxewa
na cunagaxũcax i Pauru. Rü tá cumaã
nüxũ nixugü na meã nüxũ
nacuaxgüchaũxũ i nachiga. 21—¡Notürü
tãũxũtáma nüxũ cujaxõ! Erü 40 arü
jexera i jatügü rü marü nügümaã
inaxunetagü, rü nhanagürügü:
"Tachixexũgugü tá ega tacü
ingõxgügu rü ẽxna ixaxegügu naxũpa na
jamáxũ i Pauru", nhanagürügü. Rü
nhuxma rü marü ínamemare, rü
namagu nananaĩxgü, rü curü
orexicatama nixĩ i nhuxma
ínanguxẽẽgüxũ —nhanagürü. 22Rü
jexguma ga ãẽxgacü rü ínajamu ga jema
ngextüxüxũ, rü nüxna naxãga na
taxúemaã nüxũ jaxuxũcax ga na namaã
nüxũ jaxuxũ ga jemachiga.

Ãẽxgacü ga Ferixũtawa Pauruxũ namu

23Rü jexguma ga guma ãẽxgacü rü
taxre ga norü capitãũcax naca, rü
nhanagürü nüxũ: —¡Penamexẽẽ i 200 i
churaragü i nacutümaãmare ixĩxũ, rü 70
i churaragü i cowarutagu ĩxũ, rü 200 i
churaragü i wocaxemaã ixãxnexũ na 9
arü ngoragu i chütacü Checharéawa
naxĩxũcax! 24—¡Rü ngẽxgumarüũ ta
penamexẽẽ i nhuxre i cowarugü i
Paurucax na tórü ãẽxgacü i Ferixũtawa
naxũxũcax rü na taxuũma nüxũ
üpetüxũcax i namawa! —nhanagürü.
25Rü jema capitãũgümaã jéma nanamu
ga wüxi ga popera ga nhaxũ:
26 "Chama i Cráudiu Ríchiu, rü cuxũ
charümoxẽ Pa Ãẽxgacü ja
Mecüxũchi Pa Ferix. 27Rü jima
jatü ja cuxcax ngẽma
chanamucü, rü Judéugü
najajauxgü rü wixguxũchi taax
najamaxgü. Notürü jexguma
nüxũ chacuáchigagu na
Romacũãx na jiĩxũ, rü jéma
chaxũ chorü churaragümaã, rü
nüxna chanapu. 28Rü nüxũ
chacuáxchaũ ga tacü ga
chixexũmaã na ínaxuaxũgüãxũ,
rü jemacax Judéugüarü
ãẽxgacügütücumüpẽxewa
chanaga. 29Rü jexguma nüxũ
chacuax ga na Judéugüarü
muchigacaxmare na

ínaxuaxũgüãxũ. Notürü taxuũma
ga chixexũ naxü na tü̱xcüũ
jamáxũca̱x rü napocuxũca̱x.
30Notürü jexguma nüxũ
chacuáchigagu ga na nügümaã
inaxunetaxũ ga Judéugü ga na
jama̱xgüãxũca̱x, rü jexgumatama
nagu charüxĩnü na cuxũtawa
chanamuxũ. Rü jema
ínaxuaxũgüxũ, rü namaã tá nüxũ
chixu na cuxũtawa naxĩxũ rü
cumaã nüxũ na janaxugüxũca̱x
na ṯacüca̱x ínaxuaxũgüãxũ”,
nhanagürü. 31Rü jema chütaxũgu inaxĩãchi
ga jema churaragü, jexgumarüũ ga norü
ãẽxgacü na namuxũrüũ. Rü Pauruxũ
nigagü nhu̱xmata Ãtipátiwa nangugü. 32Rü
moxũãcü rü nawoegu ga jema churaragü
ga nacutümaãmare ixĩxũ rü naxpataũwa
naxĩ. Rü jema churaragü ga cowarutagu
ĩxũ, rü Paurumaã inaxĩãma. 33Rü jexguma
Checharéawa nangugügu, rü ãẽxgacü ga
Ferina nanaxã ga jema popera, rü Pauruxũ
rü ta inamugü. 34Rü jexguma nüxũ
nadaumatügu ga popera ga ãẽxgacü ga
Feri, rü Pauruna naca ga ngextácũ̱ã̱x na
jiĩxũ. Rü jexguma nüxũ nacua̱xgu ga na
Chiríchiaanecũ̱ã̱x jiĩxũ, rü nhanagürü nüxũ:
35—Cuxṹ tá icharüxĩnü i ngẽxguma
ínangugügu i ngẽma cuxũ íxuaxũgüxũ
—nhanagürü. Rü jexguma nanamu ga
churaragü na wüxi ga ucapu ga ãẽxgacü ga
Erudipatawa jexmaxũwa nüxna na
nadaugüxũca̱x.

Pauru rü ãẽxgacü ga Feripẽxewa nügüétüwa nidexa

24 1Rü wüximẽẽxpü̱x ga ngunexũ
ngupetügu, rü Jerucharéũwa
ne naxũ ga paigüeru ga Ananíã, namaã
ga nhuxre ga ãẽxgacügü ga jaguã̱xgü rü
wüxi ga jatü ga meãma dexaxũ cuáxũ
ga Téturu ga naégа. Rü nümagü rü
ãẽxgacü ga Ferixũtawa naxĩ na namaã
nüxũ janaxugüxũca̱x ga tü̱xcüũ Pauruxũ
na ínaxuaxũgüxũ. 2Rü jexguma Pauruxũ
jéma nagagügu, rü inanaxügü ga Téturu
ga nüxũ na jaxuxũ, rü nhanagürü:
—Moxẽxũchima i cuma Pa Ãẽxgacü
Pa Ferix, erü cugagu nixĩ i meãma toxũ
naxüpetüxũ i nuã. Rü cugagu nixĩ i nuã
i nhama i nachiũãnewa na toxṹ
nangẽxmaxũ i muxũma i mexũgü. 3Rü
moxẽ cuxna taxã erü guxũwama rü
guxũguma cuxũtawa tanajauxgü i
guxũma i ngẽma mexũgü Pa
Ãẽxgacüxũchima, Pa Ferix. 4Notürü
tama jexeraãcü cuxũ chachixewechaũ.
Rü ngẽmaca̱x cuxna chaca na paxaãchi
meã toxṹ icurüxĩnüxũ. 5Rü nhu̱xma rü
wüxi i orexũ cumaã chixuxchaũ. Rü
marü nüxũ tadau i nhaã jatü rü wüxi i
d̲aaweanerüũ na jiĩxũ, erü chixexũmaã
najaxucu̱xẽgü i Judéugü i guxũ i
naãnewa na nügü jatojexũca̱x. Rü nüma
nixĩ i norü ãẽxgacü i ngẽma duũxũgü i
nüxṹ jaxõgüxũ i Ngechuchu i
Nacharétucũ̱ã̱x. 6Rü toma tajajauxgü i
nhaã jatü ga jexguma tupauca ga taxũne
naxüxaxẽẽchaũgu. Rü torü mugü tomaã
nüxũ ixuxũãcüma nüxna tacagüchaũ.
7Notürü ínangu ga churaragüarü
ãẽxgacü ga Ríchiu, rü muxũma ga norü
churaragümaã toxna nanapu. Rü toma i
ínaxuaxũgüxe, rü toxũ namu na
cuxũtawa taxĩxũca̱x. 8Rü nhu̱xma rü
marü name i cumatama nüxna cuca i
ngẽma Pauru na nüxũ cucuáxũca̱x na
aixcuma jiĩxũ i guxũma i ngẽma naxca̱x
ítanaxuaxũgüxũ i tomax —nhanagürü.

9Rü jema togü ga Judéugü rü ta, rü
nhanagürügü: —Rü aixcuma nixĩ i
ngẽma ore —nhanagürügü. 10Rü
jexguma ga guma ãẽxgacü ga Feri rü
naxmẽxmaã Pauruxũ naxuneta na
jadexaxũcax. Rü jexguma ga Pauru, rü
nhanagürü: —Chorü taãẽmaã cupẽxewa
chaugücax chidexa, erü nüxũ chacuax
na mucüma ga taunecü nhama i
nachiũãneãrü ãẽxgacü cuiĩxũ. 11Marü
name i cumatama naxcax ícuca, erü 12 i
ngunexũxĩcatama nangupetü ga na
Jerucharéũwa changuxũ na Tupanaxũ
chajarücuaxüũxũcax. 12Rü bai ga
tupauca ga taxũnewa, rü bai ga
ngutaquẽxepataũgüwa, rü bai ga
ngürüanewamare ga ĩãnewa choxũ
nadaugü ga Judéugü ga na texémaã
íchiporagacüüxũ, rü na chananuẽxẽẽxũ
ga duũxũgü. 13Rü nhuxma i nhaã
duũxũgü i choxũ íxuaxũgüxũ, rü bai i
wüxiwaxüra cuxcax nanangoxẽẽgü na
aixcuma jiĩxũ i ngẽma naxcax choxũ
ínaxuaxũgüxũ. 14Notürü cumaã nüxũ
chixu, rü nuxcümaxũgüxũ ga chorü
oxigüarü Tupanaãxṹ nixĩ i chapuracüxũ
ngẽxgumarüũ i choxṹ na nanaxwaxexũ
ja Ngechuchu ja Cristu ja nüxṹ
chajaxõcü. Rü ngẽma nixĩ i nümagü i
Judéugü naxugüãgu rü na:

"Tomare i ore", nhagüxũ. Rü aixcuma
nüxṹ chajaxõ i guxũma i Tupanaãrü
mugü ga Muĩsé ümatüxũ rü guxũma i
Tupanaãrü ore ga nuxcümaxũgüxũ ga
norü orearü uruũgü ümatügüxũ. 15Rü
chama rü ta jema nuxcümaxũgüxũrüũ
Tupanaãxṹ chajaxõ. Rü naxrüũ chajaxõ
rü tá wena na namaxẽxũ i ngẽma juexũ
i mexũgü rü chixexũgü. 16Rü ngẽmacax
nixĩ i guxũguma meã chaugüna
chadauxũ na chauãẽwatama nüxũ
chacuáxũcax na chamexũ i
Tupanapẽxewa rü duũxũgüpẽxewa.
17Rü dücax, Pa Ãẽxgacüx, rü nhuxre ga
taunecü togü ga nachiũãnegu chixũgü,
rü düxwaxarü chauchiũãnecax wena
chataegu na nuã chanangexũcax ga
dĩẽru ga namaã nüxũ
charüngũxẽẽchaũxũ i chautanüxũgü i
Judéugü i nüxṹ nataxuxũ, rü nuã
Tupanana chanaxãxũcax i chorü
ãmaregü. 18-19Rü jema ngunexũgu rü
tupauca ja taxũnewa Tupanana
íchanaxã ga chorü ãmaregü, nawena na
chaugü chamexẽẽxũ ga Tupanapẽxewa.
Rü tama muxũ ga duũxũgümaã
chajexma, rü tama chananuẽxẽẽ ga
duũxũgü ga jexguma nhuxre ga
Judéugü ga Áchiaanecũãx choxũ
daugügu ga jéma tupauca ja taxũnewa.
Rü ngẽmagü chi nixĩ i nhuxma nuã ĩxũ
na choxũ ínaxuaxũgüxũcax ega tacü
nüxṹ ngẽxmagu i chauchiga. 20Rü
ngẽxguma tama tacü nüxṹ ngẽxmagu ga
jema tupauca ja taxũnewa choxũ
daugüxũ, ¡rü ẽcü nhaã nhuxma
nuxmagüxũ cumaã nüxũ ixugü na tacü
ga chixexũxũ chawa nadaugüxũ ga
jexguma Judéugüarü
ãẽxgacügütücumüpẽxewa chajexmagu!
21Rü nhaxũxĩcatama nixĩ ga chorü ore
ga tagaãcü namaã chachonagüxũ ga
jexguma jema ãẽxgacügüpẽxewa
chajexmagu:

"Rü nhuxma rü choxna pecagü erü
chama chajaxõ i wena tá na namaxẽxũ i
juexũ", nhacharügü ga jexguma
—nhanagürü ga Pauru. 22Notürü ga Feri
rü meã nüxũ nacuax ga jema Cristuaxṹ
jaxõchiga. Rü jemacax ga jexguma

Pauruaru orexũ̃ naxĩnügu, rü
ínajachaxãchi ga na nüxna naçaxũ̃, rü
nhanagürü Judéugüxũ̃: —Ngẽxguma
churaragüarü ãẽxgacü ja Ríchiu núma
ũxgu, rü tá meãma nüxũ̃ chacuax i
ngẽma naxcax ípenaxuaxũ̃xũ̃
—nhanagürü. 23Rü jexguma ga Feri rü
norü capitãũxũ̃ namu ga na Pauruna
nadauxũ̃cax. Notürü tama
nanapocuxũ̃chi, rü tama nanachuxu ga
na naxũ̃tagu naxĩãneãxũ̃ ga namücügü,
rü nüxũ̃ na nangũ̃xẽẽgüxũ̃. 24Rü nhuxre
ga ngunexũ̃ marü ngupetügu rü wena
jéma naxũ ga Feri ngĩmaã ga naxmax
ga Drusíria ga Judéu ixĩcü. Rü Paurucax
najacaxẽẽ, rü nüxũ̃ naxĩnü ga jema ore
ga Pauru namaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga
Cristuaxũ̃ na jaxõxũ̃chiga. 25Notürü
jexguma Pauru meãma namaã nüxũ̃
ixuxgu na nhuxãcü Tupana naxwaxexũ̃
na meã imaxũ̃xũ̃ rü nhuxãcü
nanaxwaxexũ̃ na tórü maxũ̃maã meã
icuáxũ̃ rü nhuxãcü tá tüxna naçaxũ̃ i
tórü maxũ̃chiga, rü poraãcü
nabaixãchiãẽ ga Feri. Rü düxwa
nhanagürü nüxũ̃: —¡Ẽcü íixũ i
nhuxmax! Rü ngẽxguma nhuxguacü
icharüxãxmaregu, rü wena táxarü
cuxcax changema —nhanagürü. 26Jerü
Feri ínananguxẽẽ na Pauru chi dĩẽru
nüxna ixãxũ̃ na jangéãxũ̃cax, rü
jemacax muẽxpüxcüna naxcax
nangemaxũ̃, rü namaã nidexaxũ̃. 27Rü
taxre ga taunecü jemaãcü nixĩgü. Rü
ínanguxuchi ga Feri ga na ãẽxgacü jiĩxũ̃,
rü nachicüü ningucuchi ga Pórchiu ga
Festu. Notürü nüma ga Feri, rü
Judéugümaã nügü namecümaxẽẽchaũ̃,
rü jemacax tama ínananguxuchixẽẽ ga
Pauru.

Ãẽxgacü ga Festupexewa najexma ga Pauru

25 1Rü Checharéawa nangu ga
Festu na jéma ãẽxgacüxũ̃
jaxücuxũ̃cax. Rü marü tamaẽxpüx ga
ngunexũ̃ jéma najexmagu, rü wenaxãrü
inaxũãchi, rü Jerucharéũ̃wa naxũ. 2Rü
jéma Jerucharéũ̃wa rü jema paigüarü
ãẽxgacügü rü Judéugüarü ãẽxgacügü rü
Pauruxũ̃ ínaxuaxũ̃gü Festupexewa. 3Rü
naxcax ínacagü ga Jerucharéũ̃wa Pauruxũ̃
na namuxũ̃cax. Jerü nümagü rü nagu
narüxĩnüẽ na namagu jacuxéũ̃güãxũ̃ na
jexma jamaxgüãxũ̃cax. 4Notürü ga Festu
rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü:
—Checharéagu napocu i Pauru, rü chama
rü tá paxa ngẽma Checharéawa chaxũ.
5Rü ngẽmacax name nixĩ i perü
ãẽxgacügü rü chawe narüxĩ i
Checharéawa, rü ngẽxguma tacü rü
chixexũ̃ naxüxgu i ngẽma jatü, rü ngẽma
tá nixĩ i chamaã nüxũ̃ peixugüxũ̃
—nhanagürü. 6Rü maneca 8 rü exna 10
ga ngunexũ̃ Jerucharéũ̃wa najexma ga
Festu, rü nhuxmachi Checharéacax
nataegu. Rü jexguma ínanguxguarü
moxũ̃ãcü rü jema nachica ga ngextá
duũ̃xũ̃güna ínaçaxũ̃wa naxũ, rü jéma
najarüto norü tochicaxũ̃wa. Rü Paurucax
nangema na jéma napexewa
nagagüãxũ̃cax. 7Rü jexguma jexma
jaxücuxgu ga Pauru, rü jema Judéugü ga
Jerucharéũ̃wa ne ĩxũ̃, rü naxcax naxĩ. Rü
muxũ̃ma ga chixexũ̃gümaã ínanaxuaxũ̃gü.
Notürü taxuwama nüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ
na aixcuma jiĩxũ̃ ga jema naxcax
ínaxuaxũ̃güãxũ̃. 8Rü jexguma ga Pauru rü
nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Pa
Ãẽxgacüx, taxuũ̃ma ga chixexũ̃ namaã

chixugü ga jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ,
rü bai ga tupauca ja taxũnemaã, rü bai ga
ãẽxgacü ja Chécharumaã —nhanagürü.
9Notürü nüma ga Festu rü Judéugümaã
nügü namecümaxẽẽchaũ, rü jemacax
Pauruna naca, rü nhanagürü nüxũ:
—¿Cunaxwaxexũ na Jerucharéũwa
cuxũxũ na ngẽma cuxna chaçaxũcax
naxcax i guxũma i ngẽma naxcax cuxũ
ínaxuaxũgüxũ? —nhanagürü. 10Rü
jexguma ga Pauru rü nanangãxũ, rü
nhanagürü: —Chama rü cupexewa
changẽxma na choxna cuçaxũcax, erü
cuma nixĩ i cuxũ naxunetaxũ i ãẽxgacü ja
tacü ja Chécharu na ãẽxgacü cuiĩxũ i
núma. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i nuã
choxna cuca. Erü taxuũma i chixexũ
chaxü i Judéugümaã, ngẽxgumarüũ i
cuma meãma nüxũ cucuax. 11Ngẽxguma
chi tacü i chixexũ chaxüxgu rü marü
name na naxcax choxũ jamaxgüxũ, rü
marü name i na chajuxũ. Notürü
ngẽxguma nataxuxguma i tacü i aixcuma
ixĩxũ i ngẽma naxcax choxũ
ínaxuaxũgüxũ, rü taxuacüma texé
Judéugüna choxũ tamu. Rü naxcax íchaca
na nümatama ja ãẽxgacü ja tacü ja
Chécharu choxna naçaxũcax —nhanagürü
ga Pauru. 12Rü jexguma ga Festu rü norü
ucuxẽruũgü ga ãẽxgacügümaã nidexa, rü
nhuxmachi nhanagürü Pauruxũ: —Marü
naxcax ícuca na ãẽxgacü ja tacü ja
Chécharu cuxna çaxũcax. Ẽcü, nhuxma rü
naxũtawa tá cuxũ chamu —nhanagürü.

Ãẽxgacü ga Agripapexewa najexma ga Pauru

13Rü nhuxre ga ngunexũ ngupetügu,
rü Checharéawa nangügü ga
Judéugüarü ãẽxgacü ga Agripa rü
naẽjax ga Bereníche, na Festuxũ
janamoxẽgüxũcax. 14Rü marü nhuxre
ga ngunexũ jéma najexmagügu, rü
Agripamaã nüxũ nixu ga Festu ga
Pauruchiga, rü nhanagürü: —Nuã
nangẽxma i wüxi i jatü i pocuxũ ga Feri
tama ínguxuchixẽẽxũ. 15—Rü jexguma
chama Jerucharéũwa chajexmagu, rü
paigüarü ãẽxgacügü rü Judéugüarü
ãẽxgacügü ga jaguãxgü rü
ínanaxuaxũgü, rü naxcax ínacagü na
namaã chanaxueguxũcax rü na
jamaxgüãxũcax. 16—Rü chama
chanangãxũ, rü tama tocüma nixĩ i
toma i Romacũãxgü i na tajamáxũ i
wüxi i duũxũ ega tama nügüétüwa
jadexaxíragu napexewa i ngẽma
ínaxuaxũgüxũ. 17—Rü jemacax ga
jexguma núma nangügü ga jema
Judéugü, rü jexgumaãrü moxũãcü rü
chorü tochicaxũwa chitocuchi na nüxna
chaçaxũcax nachiga ga jema, rü jéma
naxcax changema ga jema jatü.
18—Notürü ga jema Judéugü ga
ínaxuaxũgüxũ, rü taxuũma ga tacü ga
chixexũ ga chama íchananguxẽẽxũxũ
nixugü. 19—Notürü norü Tupanachiga
rü wüxi ga jatü ga Ngechuchuchiga nixĩ
ga jema nagu jadexagüxũ. Rü nüma ga
Judéugü nüxũ nixugü ga na najuxũ ga
jema Ngechuchu, notürü Pauru nüxũ
ixuxgu rü marü wena namaxũ. 20—Rü
jexguma ga chama ga tama na nüxũ
chacuáxũ ga nhuxãcü tá chanamexẽẽxũ
ga jema guxchaxũ, rü jemacax nüxna
chaca ga Pauru ngoxi nanaxwaxe ga
Jerucharéũwa na naxũxũ, na jéma
nüxna chaçaxũcax. 21—Notürü nüma ga
Pauru naxcax ínaca ga na ãẽxgacü ja
tacü ja Chécharupexewa naxũxũ na

nümatama ja Chécharu nüxna ç̱axũç̱ax.
Rü jemaç̱ax chanamu na meã nüxna
nadaugüxũç̱ax nhu̱xmata chama
ãẽxgacü ja Chécharuxũtawa chanamux
—nhanagürü. 22Rü jexguma ga Agripa
rü nhanagürü Festuxũ: —Chama rü ta
nüxũ chaxĩnüchaũ i norü ore i ngẽma
jatü —nhanagürü. Rü Festu nanangãxũ
rü nhanagürü: —Moxũ tátama nüxũ
cuxĩnü —nhanagürü. 23Rü moxũãcü
jema ucapu ga ãẽxgacügü
íngutaque̱xegüxũwa nangugü ga Agripa
rü Bereníche rü poraãcü nanga̱xãẽgü.
Rü namaã ínangugü ta ga churaragüarü
ãẽxgacügü rü jema ĩãnecũã̱xgü ga
corigüxũchi ixĩgüxũ. Rü nhu̱xmachi
Paurucç̱ax nangema ga Festu na jema
ãẽxgacügüpe̱xewa nagagüãxũç̱ax. 24Rü
nhanagürü ga Festu: —Pa Ãẽxgacü Pa
Agripax, rü Pa Guxãma i Pema ja
Nuxmagüxe, nhaã nixĩ i ngẽma jatü i
nachigamaã jadexagüxũ i guxũma i
Judéugü. Rü chape̱xewa ínanaxuaxũgü
ga Jerucharéũwa rü núma rü ta. Rü
guxũguma tagaãcüma choxna naxcç̱ax
nacagü na najuxũ. 25—Notürü i chama
rü taxuũma i ṯacü i chixexũ i naxüxũ
nawa chadau na naxcç̱ax jamáxũ. Notürü
nüma ga Pauru rü naxcç̱ax ínaca na
ãẽxgacü ja tacü ja Chécharu nüxna
ç̱axũ, rü ngẽmaç̱ax nagu charüxĩnü na
ngẽ́ma chanamuxũ. 26—Notürü
taxuũma i ore i aixcuma ixĩxũ i nachiga
choxṹ nangẽxma na chorü ãẽxgacü ja
Chécharuç̱ax chanaxümatüxũç̱ax. Rü
ngẽmaç̱ax chanamu na nuã pepe̱xewa
nagagüãxũç̱ax, rü cuxcç̱ax türü nixĩ, Pa
Ãẽxgacü Pa Agripax, na nüxna
cuç̱axũç̱ax, na nüxũ chacuáxũç̱ax i ṯacü
tá na chaxümatüxũ naxcç̱ax ja ãẽxgacü ja
Chécharu. 27—Erü chauxcç̱ax rü tama
name na ngextá namuxũ i wüxi i
pocuxũ ega tama naxümatüxíragu
nachiga na ṯacüç̱ax ínaxuaxũgüãxũ.

Pauru rü ãẽxgacü ga Agripape̱xewa nügüétüwa nidexa

26 1Rü jexguma ga Agripa rü
nhanagürü Pauruxũ: —Marü
name i nhu̱xma i cugüétüwa cuidexa
—nhanagürü. Rü jexguma
naxunagüme̱xẽ ga Pauru, rü inanaxügü
ga nügüétüwa na jadexaxũ, rü
nhanagürü: 2—Chataãẽ, Pa Ãẽxgacü Pa
Agripax, erü cupe̱xewa chidexa i
nhu̱xma na chaugüétüwa
chachogüxũç̱ax i guxũma i ngẽma choxũ
na ínaxuaxũgüxũ i ngẽma chautanüxũ i
Judéugü. 3—Rü jexeraãcü chataãẽ erü
cuma nüxũ cucua̱x i guxũma i tocüma i
toma i Judéugü, rü guxũma i Muĩsé
ümatüxũ i mugü i naxcç̱ax jadexagüxũ i
chautanüxũgü. Rü ngẽmaç̱ax cuxna
chaca na meã choxṹ icurüxĩnüxũç̱ax.

Pauruarü maxũ naxũpa ga Ngechuchuaxṹ na jaxõõxũ

4—Rü guxũma i ngẽma chautanüxũgü
i Judéugü rü nüxũ nacua̱xgü ga
nhuxãcü na chamaxũxũ ga natanüwa ga
chauchiũãnewa rü Jerucharéũwa ga
jexguma changextũ̱xüüragu. 5—Rü
ngẽxguma chauchigaxũ jaxugüechaũgu,
rü nüma nüxũ nacua̱xgü ga chama rü
woetama Parichéu na chiĩxũ. Rü toma i
Judéugü i Parichéugü na tixĩgüxũ, rü
toma nixĩ i guxũma i totanüxũ i
Judéugüarü jexera na poraãcü
tanaxaurexũ i ngẽma tocüma. 6—Rü
nhu̱xma i ngẽma chautanüxũgü i

Judéugü rü nuã pepẽxewa choxũ̃
nagagü erü chajaxõ na Cristugagu
nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃,
jema Tupana nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga torü
o̱xigümaã inaxunetaxũ̃rüũ̃. 7—Rü
guxũma i totanüxũ̃gü i Judéugü rü
ínanan̲guxẽẽgü na nüxũ̃ nadaugüxũ̃ rü
tá na janguxũ̃ i ngẽma uneta. Rü
ngẽmaca̱x Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü rü
guxũ̃guma i ngunecü rü chütacü rü
Tupanaãxũ̃ napuracüe. Rü chama rü ta
íchanan̲guxẽẽ na nüxũ̃ chadauxũ̃ rü tá
na janguxũ̃ i ngẽma uneta, rü ngẽmaca̱x
nixĩ, Pa Ã̱xgacüx, i nhu̱xma i choxũ̃
ínaxuaxũ̃güxũ̃ i ngẽma chautanüxũ̃gü i
Judéugü. 8—¿Rü tü̱xcüũ̃ tama pejaxõgü
na Tupana wena namaxẽxẽẽxũ̃ i ngẽma
juexũ̃?

Pauru rü nüxũ̃ nixu ga nhuxãcü jema jaxõgüxũ̃we na jangẽchigüxũ̃

9—Rü chama nagu charüxĩnügu ga
noxri rü name ga muxũma ga chixexũ̃
namaã na chaxüxũ̃ ga jema Ngechuchu
ja Nacharétucũ̃ã̱xãxũ̃ jaxõgüxũ̃. 10—Rü
jemaca̱x nawe chingẽchigü ga
Jerucharéũ̃wa. Rü paigüarü
ã̱xgacügüxũ̃tawa naxca̱x íchaca ga
popera na chanapocuexũ̃ca̱x ga jema
jaxõgüxũ̃. Rü jexma chanapocue ga
muxũma. Rü jexguma chautanüxũ̃ ga
Judéugü nadaixgu ga jema jaxõgüxũ̃, rü
chama rü chorü me nixĩ. 11—Rü
mu̱xpü̱xcüna rü chanapocuexũ̃ na nüxũ̃
naxoexũ̃ca̱x ga jema na jaxõgüãxũ̃. Rü
jemaãcü chanaxü ga guxũ̃nema ga
ngutaque̱xepataũ̃güwa. Rü poraãcü
nachi chaxaxichi ga jema jaxõgüxũ̃, rü
jemaca̱x nawe chingẽchigü nhu̱xmata to
ga nachiũ̃ãnegune ga ĩãnegüwa.

Pauru rü wenaxãrü nüxũ̃ nixu ga nhuxãcü na jaxõõxũ̃ ga noxrix

12Rü nhanagürü ga Pauru: —Rü jema
jaxõgüxũ̃xũ̃ na chapocuexũ̃ca̱x nixĩ ga
Damacuwa chaxũ̃xũ̃. Rü jemaca̱x ga
paigüarü ã̱xgacügü rü choxũ̃ namugü
rü choxna nanaxãgü ga popera ga nawa
choxna naxãgagüxũ̃ na
chanapocuexũ̃ca̱x ga jema jaxõgüxũ̃.
13—Rü jexguma namagu taxĩjane, Pa
Ã̱xgacüx, rü jexguma meãma
tocuchiwa nanguxgu, rü nüxũ̃ chadau
ga wüxi ga omü ga dauxũ̃wa ne ũxũ̃ ga
üa̱xcüarü jexera ixĩxũ̃ ga choxũ̃ baxixũ̃
rü jema chamücügüxũ̃ rü ta baxixũ̃.
14—Rü guxãma ga toma rü nhaxtüanegu
tajaji. Rü chama rü nüxũ̃ chaxĩnü ga
wüxi ga naga ga Judéugawa choxũ̃
nhaxũ̃:

"Pa Chauru Pa Chaurux, ¿tü̱xcüũ̃
nawe cuingẽchigü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
choxũ̃ jaxõgüxũ̃? Poraãcü cugütama
cuchixexẽẽ nhama wüxi i t̲acü i
ãmaguxũ̃gu cucuxgüxũ̃rüũ̃", nhanagürü
choxũ̃. 15—Rü chama chanangãxũ̃, rü
nhacharügü:

"¿Texé cuixĩ, Pa Corix?" nhacharügü.
Rü nüma ga Cori rü nhanagürü choxũ̃:

"Chama nixĩ i Ngechuchu rü chorü
duũ̃xũ̃gü nixĩ i ngẽma nawe
cuingẽchigüxũ̃. 16—¡Notürü írüda rü
inachi! Rü marü cuxca̱x chango̱x i
nhu̱xmax, erü cuxũ̃ chamuxchaũ̃ na
choxũ̃ cupuracüxũ̃ca̱x rü nüxũ̃
cuixuchigaxũ̃ca̱x i ngẽma nhu̱xma na
choxũ̃ cudauxũ̃ rü ngẽma jixcüra tá
chauxũ̃tawa nüxũ̃ cudauxũ̃. 17—Rü
cuxna tá chadau i natanüwa i
cutanüxũ̃gü i Judéugü rü ngẽma tama

Judéugü ixĩgüxũ̃ i nhu̱xma tá natanüwa cuxũ̃ chamuxũ̃. 18—Rü ngẽ́ma cuxũ̃ chamu na ngẽma duũ̃xũ̃güxũ̃ choxũ̃ cucua̱xẽẽxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ naxoexũ̃ca̱x i nacüma i chixexũ̃gü rü chauga naxĩnüẽxũ̃ca̱x. Rü ngẽ́ma tá cuxũ na Chatanáme̱xẽwa ícunanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü na chawe naxĩxũ̃ca̱x rü choxũ̃́ jaxõgüãxũ̃ca̱x na chama rü nüxũ̃́ nüxũ̃ changechaũ̃xũ̃ca̱x i norü pecadugü, rü nüxũ̃́ nangẽxmaxũ̃ca̱x i nachica namaã i guxũ̃ma i chorü duũ̃xũ̃gü i üünegüxũ̃”, nhanagürü choxũ̃ ga Cori.

Pauru rü naga naxĩnü ga jema Ngechuchu namaã nüxũ̃ ixuxũ̃

19—Rü jemaca̱x ga chamax, Pa Ãẽ̱xgacü Pa Agripax, rü naga chaxĩnü ga jema ore ga Ngechuchu chamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ ga jexguma choxũ̃ nabaxixgu ga jema omü ga dauxũ̃wa ne ũxũ̃. 20—Notürü noxri rü Damacucũ̱ã̱xgümaã nüxũ̃ chixuchiga ga Tupanaãrü ore. Rü jixcama ga Jerucharéũ̃cũ̱ã̱xgümaã, rü jemawena rü guxũ̃ ga Judéaanewa, rü nhu̱xmachi jema tama Judéugü ixĩgüxũ̃maã nüxũ̃ chixu. Rü nhacharügü:

“¡Nüxũ̃ perüxoe i pecüma i chixexũ̃gü, rü Tupanaca̱x pedaugü, rü meã pemaxẽ na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃ca̱x na aixcuma pejaxõgüxũ̃!” nhacharügü. 21—Rü jemaca̱xtama nixĩ ga tupauca ja taxũ̃negu choxũ̃ jajauxgüxũ̃ rü choxũ̃ jama̱xgüchaũ̃xũ̃ ga chautanüxũ̃gü i Judéugü. 22-23—Notürü Tupana choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ rü ngẽmaca̱x taguma íchajachaxãchi na guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü woo buxũ̃ rü jaxũ̃. Rü namaã nüxũ̃ chixu ga jema ore ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü uruũ̃gü rü Muĩsé nüxũ̃ ixugüxũ̃ na nhuxãcü tá nüxũ̃ nangupetüxũ̃ ga Cristu rü nhuxãcü tá na najuxũ̃, notürü jemawena rü nüma tá jiĩxũ̃ ga nüxĩra juwa ínadaxũ̃. Rü namaã nüxũ̃ chixu ta ga jema nuxcümaxũ̃güxũ̃ãrü ore ga nhaxũ̃:

> “Rü Cristu rü tatanüxũ̃ i Judéugümaã rü ngẽma to i duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃maã tá naxunagüãxũ̃ i ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃”,

nhaxũ̃. Rü jemachigaxũ̃xĩcatama nixĩ ga namaã chixuxũ̃ —nhanagürü ga Pauru.

Pauru rü Agripaaxũ̃́ nanangúchaũ̃xẽẽ na jaxõõxũ̃ca̱x

24Rü jexguma jemaãcü nügüétüwa jadexagu ga Pauru, rü nhanagürü ga Festu tagaãcüma: —Cungẽãẽmare Pa Paurux. Rü ngẽma na jeũ̃cürü cungúechaũ̃, rü düxwa nawa cungẽãẽ —nhanagürü. 25Notürü ga Pauru rü nanangãxũ̃, rü nhanagürü: —Tama changẽãẽ Pa Ãẽ̱xgacüxũ̃chi, Pa Festux. Erü nhaã ore i nüxũ̃ chixuxũ̃, rü aixcumaxũ̃chima nixĩ. 26—Rü daa ãẽ̱xgacü ja Agripa rü meãma nüxũ̃ nacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü ngẽmaca̱x tama chamuũ̃ãcüma chorü taãẽmaã nape̱xewa nüxũ̃ chixu, erü nüxũ̃ chacua̱x na nüma rü ta nüxũ̃ nacuáxũ̃ i ta̱cüchiga na jiĩxũ̃ i guxũ̃ma i nhaã ore. Erü tama ngextámare cúãcü naxüpetü i ngẽma. 27—¿Cujaxõxũ̃, Pa Agripax, i ngẽma Tupanaãrü orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixuxũ̃? Chama nüxũ̃ chacua̱x rü cujaxõ

—nhanagürü ga Pauru. [28]Rü Pauruxũ
nangãxũ ga Agripa, rü nhanagürü:
—¿Exna cuma nagu curüxĩnügu rü
ngẽmaãcü noxre i curü oremaã na
choxũ cujaxõxẽẽxũ? —nhanagürü. [29]Rü
nhanagürü ga Pauru: —Woo noxre i
oremaã rü woo muxũ i oremaã rü
Tupana nanaxwaxe na cujaxõxũ. Rü
tama i cuxicatama, notürü guxũma i
nhaã nuã choxũ ĩnüẽxũ rü ta, rü Tupana
nanaxwaxe na chauxrüũ jixĩgüxũ,
notürü tama chauxrüũ daa curẽtigümaã
na janaĩxgüxũ —nhanagürü ga Pauru.
[30]Rü jexguma inachigü ga Agripa, rü
Festu, rü Bereníche, rü guxũma ga jema
namaã jéma rütogüxũ. [31]Rü jexguma ga
nümagü rü noxrüwama naxĩ na jéma
nügümaã Pauruchiga jadexagüxũcax.
Rü nhanagürügü: —Rü ngẽma jatü, rü
taxuũma i chixexũ naxü na naxcax
jamáxũ rü exna naxcax napocuxũ
—nhanagürügü. [32]Rü Festuxũ
nhanagürü ga Agripa: —Ngẽxguma chi
tama nümatama naxcax ínacaxgu na
Chécharu nüxna caxũcax, rü chi
ítananguxuchixẽẽ —nhanagürü.

Pauruxũ Romawa namugü

27 [1]Rü jema ãẽxgacügü rü düxwa
nagu narüxĩnüẽ na norü
ãẽxgacü ga Chécharu ga Itáriaanewa
jexmacüxũtawa na toxũ namugüxũ. Rü
norü churaragüarü capitãũna nanamu
ga Pauru namaã ga nhuxre ga togü ga
pocuexũ na Chécharuxũtawa
nagagüãxũcax. Rü guma capitãũ rü
Júriu nixĩ ga naẽga, rü norü
churaragütücumü rü Chécharuarü
Daruũgü nixĩ ga naẽga. [2]Rü nagu tichoũ
ga wüxi ga wapuru ga buanecümaã
ixũxũne ga Adramíchiuwa ne ũxũne ga
Áchiaarü ĩãnegüwa ũxchaxũne. Rü towe
ta nixüe ga Aristácu ga
Machedóniããnecũãx ga Techarónicawa
ne ũxũ. [3]Rü moxũãcü rü Sidãũãrü
türewa tangugü. Rü Paurumaã
namecüma ga capitãũ ga Júriu. Rü
ínanaxüexẽẽ na jémacũãx ga
namücügüxũtagu naxũãneãxũcax ga
Pauru, na nümagü nüxũ
nangũxẽẽgüxũcax. [4]Rü jéma itaxĩãchi.
Rü Chiprearü capaxũãrü tocüwaguama
taxĩ, naxchaxwa ga buanecü, jerü
towaama nabu. [5]Rü jéma Chiprewa
tixãũ ga taxtü rü Chiríchiaanecutüwa
tarüjicu. Rü jemacutügu taxĩ, rü
Pãfíriaanewa tachopetü rü nhuxmata
Ríchiaanewa jexmane ga ĩãne ga
Mirawa tangugü. [6]Rü jema capitãũ
jexma nüxũ najangau ga wüxi ga
wapuru ga Arejãdriawa ne ũxũne ga
Itáriaanewa ũxũne. Rü gumagu toxũ
nichoũxẽẽ, rü tomaã inaxũãchi. [7]Notürü
íraruwatama itinhaxwetaxũ ga muxũma
ga ngunexũgu, rü guxchaãcüma
Guíduarü toxmaxtawa tangugü. Notürü
towaama nabuema ga buanecü, rü
jemacax capaxũ ga Chamonaãrü
toxmaxtawa tachopetü rü capaxũ ga
Cretaxũ ítachoeguãchi. [8]Rü
guxchaãcüma nacutügu taxĩ ga jema
capaxũ, rü wüxi ga nachica ga Mexũ ga
Türegu ãẽgaxũwa tangugü. Rü ĩãne ga
Rácheaarü ngaicamana najexma.
[9]Notürü marü poraãcü namagu tanuxcü
ga na itaxĩxũ, rü marü naxãũcüma ga na
itaxĩãmaxũ jerü marü nawa nangu ga
guma tawemacügü ga nagu nagáuanecü.
Rü jemacax ga Pauru rü najaxucuxẽ ga
duũxũgü, rü nhanagürü: [10]—Pa

Chamücügüx, nüxũ chacuax i ngẽxguma
chi ixĩãmagu, rü tá naxãũcüma. Rü daa
wapuru rü tá inajarütaxu namaã i
guxũma i naãcu. Rü ngürüãchi i jixema
rü tá ta tajue —nhanagürü. 11Notürü
jema churaragüarü capitãũ rü jexeraãcü
guma wapuruarü joragaama naxĩnü, rü
maniẽrugüarü capitãũgaama naxĩnü, rü
tama aixcuma Pauruga naxĩnü.
12Notürü jema türe rü tama name ga
jéma na tanangupetüxẽẽxũ ga
gáuanexũ. Rü jemacax wixguxũchi
guxũma ga duũxũgü nagu narüxĩnüẽ rü
narümemaẽ nixĩ ga na itaxĩãchixũ ga
jéma. Rü nanaxwaxegü ga chi
Peníchewa na tangugüxũ na jéma
tanangupetüxẽẽxũ ga gáuanexũ, jerü
jema nixĩ ga wüxi ga Cretaarü türe ga
mexũ ga tama poraãcü buanecü ga taxũ
nawa nguxũ.

Buanecü ga tacü ga taxtüarü ngãxũtüwa

13Rü inanaxügü ga na meãma
topexewaama nabuxũ ga buanecü, rü
jemacax ga nümagü ga maniẽrugü rü
nüxũ nacuaxgügu rü chi meã ítangugü
ga jema ítaxĩxũwa. Rü jemacax
itaxĩãchi, rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ
ga jema Cretaarü capaxũ. 14-15Rü notürü
ngürüãchi jixcamaxũra rü wüxi ga
buanecü ga taxüchicü ga capaxũarü
tocüwawa ne ũxcü ngãxũtüwaama
nanacue ga guma wapuru. Rü
taxuacüma itixũtaũ nawaama ga
buanecü. Rü jemacax düxwa
ítajachaxãchi ga na tanatochinüxũ, rü
toxũ ínicuetaũ. 16Rü wüxi ga
capaxũxãcü ga Cráudagu ãẽgaxũãrü
tocüwawaama tachopetü ga ngextá
tama poraãcü íjabuaxũwa. Rü jéma
poraãcü tapuracüe na guma wapurugu
tanatúnagüxũ ga norü ngue ga
jatúchigüne. 17Rü jexguma marü
natúnagügüãgu ga guma ngue, rü
napanaxãgü ga tanütaxũmaã
najanaĩxgütüwe ga guma wapuru. Rü
nhuxmachi najawẽgü ga jema
naxchirutachinügü ga namaã
jacuetaũxũ ga noxrix, jerü namuũẽ ga
na Chírtearü naxnücüwa
janangaixtaũgüxũ. Rü jema buanecü
toxũ nicuetaũmare. 18Rü moxũãcü ga
buanecü rü tama nangupetüéga, rü
jemacax inanaxügü ga na
ínawoũãcuãxũ. 19Rü norü tamaẽxpüx ga
ngunexũgu, rü naxmexmaãtama
ínanawoũ ga jema natüxügü ga guma
wapuru, rü guxũma ga to ga norü
jemaxũgü. 20Rü muxũma ga ngunexũgu,
rü tama nangox ga üaxcü rü ẽxtagü, rü
tama nangupetüéga ga guma buanecü
ga taxüchicü. Rü düxwa nagu tarüxĩnüẽ
ga marü tãũxũtáma na tamaxẽxũ. 21Rü
jexguma marü muxũma ga ngunexũ
tingegügu ga tama na tachibüexũ, rü
jexguma guxũma ga jema
duũxũgütanüwa inachi ga Pauru, rü
nhanagürü: —Narümemaẽ chi nixĩ, Pa
Chamücügüx, ga chauga na pexĩnüẽxũ,
rü tau chima na ixĩãchixũ ga Cretawa,
rü tau chima nhuxmarüũ tüxũ naxüpetü
i nhaã ãũcümaxũ rü taxuxũ chima i
chixexũ tüxũ nangupetü. 22—Notürü
¡petaãẽgü! erü wapuruxica tá
inajarütaxu, notürü i jixema rü
taxúetáma tajue. 23—Erü ngewaxarü
chütaxũgu ja Tupana ja nüxũ
chapuracücü ja chorü cori ixĩcü rü
núma nanamu i wüxi i norü orearü uruũ

i dauxũcũãx i chauxcax ngóxũ. 24—Rü
nhanagürü choxũ:
“¡Tãũ i cumuũxũ, Pa Paurux! Erü
ãẽxgacü ja Chécharupexewa tá cungu,
rü cugagu tá Tupana nanamaxẽxẽẽ i
guxũma i ngẽma cumücügü i cumaã
ngẽxma wapurugu ĩxũ”, nhanagürü
choxũ. 25—Rü ngẽmacax, Pa
Chamücügüx, ¡rü petaãẽgü! erü chama
rü aixcuma Tupanaãxũ chajaxõ, rü
aixcuma tá nixĩ i ngẽmaãcü tá
nangupetüxũ ngẽxgumarüũ i ngẽma
chamaã nüxũ jaxuxũ. 26—Notürü wüxi i
capaxũwa tá tajarücüxcuchitaũgü
—nhanagürü ga Pauru. 27Rü jexguma
taxre ga jüxü tingexgu ga na itaxĩxũ, rü
taxũ ga taxtü ga Adriáticuwa tajexmagü,
jerü ga buanecü rü núxĩca toxũ
nacuetaũ. Rü ngãxũcüügu nüxũ
nicuaxãchitanü ga jema maniẽrugü ga
na dauxchitacutüwa tangugüchaũxũ.
28Rü ínanataegü ga norü ngugütamaxũ
rü 36 ga metru nixĩ ga norü mátama. Rü
jexguma marü íraruwa jaxũguxüra
itaxĩxgu rü wenaxãrü
nanangugütamagü, rü 27 ga metru nixĩ
ga norü mátama ga jexgumax. 29Rü
namuũẽ ga na nutamaã jananhataũgüxũ
ga naxãnacüwa, rü jemacax guma
wapuruchinüwa ínanawoũ ga ãgümücü
ga ãcurugü ga napanaxãmaã ixãcunüxũ
na jemaãcü íjachaxãchigüxẽẽãxũcax ga
guma wapuru. Rü najumuxẽgü ga paxa
na jangunexũcax. 30Notürü ga jema
maniẽrugü rü nibuxmüchaũ ga guma
wapuruwa, rü jemacax nanawãĩxẽgü ga
guma wapuruarü ngue, rü nhanagürügü:
—Ngẽma wapurupexearü ãcurugü tá
ítawoũ na nataixũcax ja wapuru
—nhanagürügüneta. 31Notürü ga Pauru
rü churaragüarü capitãũmaã rü norü
churaragümaã nüxũ nixu rü nhanagürü:
—Ngẽxguma nhaã maniẽrugü rü
tãũxũtáma nuxã wapurugu nachoxgu,
rü guxãma i pema rü tá pejue
—nhanagürü. 32Rü jexguma ga jema
churaragü rü najadaecunügü ga guma
ngue, rü inananguxẽẽgü. 33Rü jexguma
marü jangunechaũgu, rü Pauru
najaxucuxẽgü ga guxũma na
nachibüexũcax, rü nhanagürü: —Taxre i
jüxü nixĩ i nhuxma na taguma
aixrügumarüũ pechibüexũ, rü bai i tacü
na pengõxũ jerü poraãcü pexoegaãẽgü.
34Rü nhuxma rü pemaã nüxũ chixu na
pechibüexũ na peporaexũcax, rü
taxuũma pexũ üpetüxũcax. Erü
taxúetáma itajarütaxu rü bai i wüxi i
pejaexüra inajarütaxu —nhanagürü.
35Rü jexguma marü jema nhaxgu, rü
nanajaxu ga wüxi ga põũ, rü Tupanana
moxẽ naxã napexewa ga guxũma. Rü
inanabücu ga jema põũ, rü inanaxügü
ga na nangõõxũ. 36Rü jexguma
nataãẽgü ga guxũma, rü nümagü rü ta
nachibüe. 37Rü 276 tixĩgü ga guxãma ga
toma ga guma wapurugu ĩxẽ. 38Rü
jexguma marü nangãxẽgu, rü ínanawoũ
ga jema trigu ga wapuru namaã ããcuxũ
na nangünagüãchixüraxũcax ga guma
wapuru.

Inangu ga guma wapuru

39Rü jexguma jangunegu, rü jema
maniẽrugü tama nüxũ nacuáane ga
jéma. Notürü nüxũ nadaugü ga wüxi ga
axcuchixũ ga naxnücüpechinüãxũ, rü
nagu narüxĩnüẽ ga jéma na
janangaixẽẽgüãxũ ga wapuru. 40Rü
jexguma nanadaũ ga norü ngaxũxũ ga

ãcurugü, rü jéma nanawogü. Rü najawẽgü ga norü toxchinüxũãrü naĩxruũgü, rü inananga ga jema napẹxewa üxũ ga naxchirutachinü ga namaã iticuetaũxũ. Rü itanaxügü ga nüxũ na tingaicaxũ ga jema naxnücüpechinü. 41Notürü wüxi ga naxnücüarü nuxtamaxũwa tajarüngaixtaũ. Rü jéma naxnücüwa najarüwápẹxe ga guma wapuru rü marü tama jéma itaxĩãchi. Rü joxni ga nachinüwa, rü juãpe najapuxẽẽ. 42Rü jema churaragü rü nagu narüxĩnüẽ ga na nadaiãxũ ga jema pocuexũ na taxuũma inhaxũcạx ga jexguma naxãnacüwa nangugügu. 43-44Notürü jema norü capitãũ ga churaragü, rü Pauruxũ namaxẽẽchaũ, rü jemacạx tama nanaxwạxe ga na nadaiãxũ ga jema pocuexũ. Notürü nanamu na jema ixãnüxũ rü nüxĩra ínajuxgüxũ na naxãnacüwa nawẽxgüxũcạx, rü jema togü rü mürapewagügu rü ẹxna jema wapurutüchigügu meã na ínachoũxũcạx. Rü jemaãcü guxãma meãma naxãnacüwa tangugü.

Capaxũ ga Máutawa najexma ga Pauru

28 1Rü jexguma meãma naxãnacüwa tangugügu ga guxãma rü jexguma nüxũ tacuạxgü na Máuta na jiĩxũ ga naẽga ga jema capaxũ. 2Rü jema jémacũãxgü ga duũxũgü rü meãma toxũ najauxgü ga guxãma. Rü nanangixtagü ga wüxi ga üxü ga taxũne. Rü toxcạx nacagü ga guxãma na jéma togü tanaĩxũgüxũcạx, jerü napu rü nagáuane. 3Rü Pauru nanadetaquẹxe ga nhuxre ga naĩchacüügü, rü üxüxetüwa najawocu. Notürü jexguma jéma jawocuãgu, rü üxüarü naĩẽmaxũchaxwa inajago ga wüxi ga ãxtape. Rü Paurumẹxẽwa najuxu, rü jéma najarütuãchi. 4Rü jexguma jema jémacũãxgü nüxũ daugügu ga jema ãxtape ga Paurumẹxẽwa na natuxũ, rü nügümaã nhanagürügü: —Nhaã jatü rü maneca wüxi i máẽtaxũ nixĩ. Rü woo taxtüwa juwa na janhaxũ, notürü Tupana tama nanamaxẽẽchaũ —nhanagürügü. 5Notürü guma üxüxetügu nanamaxũ ga jema ãxtape, rü taxuũma nüxũ naxüpetü ga Pauru. 6Notürü guxũma ga jema duũxũgü rü ínananạnguxẽẽgü rü ngoxi tá nachamé rü ẹxna najụx. Rü marü nuxcüxürama ga jema nüxũ na nadaunüxũ rü taxuũma nüxũ na üpetüxũ, rü düxwa togu narüxĩnüẽ rü inanaxügüe ga na nhagüxũ: —Maneca wüxi ja tupana nixĩ —nhagüxũ. 7Rü jema nachicaarü ngaicamana najexma ga norü naãne ga jema capaxũãrü ãẽxgacü ga Púbriu ga naẽga. Rü nüma meãma toxũ najaxu, rü jexma toxũ napegüxẽẽ ga tamaẽxpụx ga ngunexũ. Rü tomaã namecümaxũchi. 8Rü guxema Púbriu nanatü rü ngürücarewa tajexma, jerü tixaxüne rü taduũ. Rü jéma tümaxũtawa nangu ga Pauru, rü tümamaã najumuxẽ, rü tümaẽtügu naxüxmẹx, rü tüxũ narümexẽẽ. 9Rü jexguma jemaxũ nadaugügu, rü Paurucạx jéma naxĩ ta ga guxũma ga togü ga iḍaaweexũ ga jema capaxũcũãx, rü narümeẽ. 10Rü nümagü rü muxũma toxna naxãmaregü. Rü jexguma itaxĩãchigu, rü toxna nananagü ga guxũma ga tanaxwạxexũ ga torü namawaũ ga õna.

Romawa nangu ga Pauru

11Rü tamaẽxpü̱x ga tawemacü jéma
capaxũwa tajexmagü. Rü nhu̱xmachi
nagu tichoũ̃ ga wüxi ga wapuru ga
jema capaxũwa gáuanexũ̃
ngupetüxẽxẽ́ne. Rü Arejá̃driacũ̃ã̱x nixĩ
ga guma wapuru. Rü napẽxeraũ̃wa
najexmagü ga taxre ga norü
tupanachicüna̱xãgü ga Catu rü Porugu
ãẽ́gagüxũ̃. 12Rü Chiracúchaarü türewa
tangugü, rü tamaẽxpü̱x ga ngunexũ̃
jéma tajexmagü. 13Rü jéma itaxĩãchi,
rü nacutüarü ngaicamagu taxĩ
nhu̱xmata Requíuwa tangugü. Rü
moxũ̃ãcü ínangu ga wüxi ga buanecü
ga ítaxĩxũ̃waama bucü rü toxũ̃
inicuetaũ̃. Rü jemaãrü moxũ̃ãcüama rü
Putériuwa tangugü. 14-15Rü jexma nüxũ̃
tajangau ga nhuxre ga duũ̃xũ̃gü ga
jaxõgüxũ̃. Rü toxna naxu na wüxi ga
jüxü jexma naxũ̃tagu tarüchoxũ̃ca̱x. Rü
marü wüxi ga jüxü ngupetügu rü
itaxĩãchi na namagu Romawa
taxĩxũ̃ca̱x. Rü marü toxũ̃ nacuáchigagü
ga jema jaxõgüxũ̃ ga Romagugüxũ̃. Rü
jema nama ga Ápiugu ãẽ́gaxũ̃gu naxĩ
na jexma toxũ̃ jangaugüxũ̃ca̱x. Rü
nhuxre rü jema nachica ga Tamaẽxpü̱x
ga Taxepataũ̃gu ãẽ́gaxũ̃wa toxũ̃
najarü̱n̲guxẽẽgü Rü togü rü nachopetü
nhu̱xmata jema nachica ga Ápiuarü
Ngũẽchicagu ãẽ́gaxũ̃wa nangugü. Rü
jexguma Pauru nüxũ̃ da̱xgu ga jema
jaxõgüxũ̃, rü Tupanana moxẽ naxã rü
poraãcü nataãẽ. Rü jemaãcü Romawa
tangugü. 16Rü jexguma Romawa
tangugügu rü wüxi ga ĩpatawa
nananguxẽẽgü ga Pauru nüxĩca namaã
ga wüxi ga churara ga nüxna dauxũ̃.

Romawa najexma ga Pauru

17Rü tamaẽxpü̱x ga ngunexũ̃ marü
jéma najexmagu, rü Pauru naxca̱x
nangema ga jema Judéugüarü
ãẽxgacügü ga Romawa jexmagüxũ̃. Rü
jexguma nangutaque̱xegügu, rü
nhanagürü ga Pauru nüxũ̃: —Chama, Pa
Chaueneẽgüx, rü taxuũ̃ma i chixexũ̃
chaxü namaã i tatanüxũ̃gü, rü bai i
nuxcümaxũ̃güxũ̃ i tórü
o̱xigücümagümaã. Notürü Jerucharéũ̃gu
choxũ̃ nijauxgü ga tatanüxũ̃gü, rü
Romacũ̃ã̱x ga churaragüna choxũ̃
namugü. 18Rü jexguma marü choxna
nacagüegu ga Romacũ̃ã̱xgü, rü choxũ̃
ninge̱xgüchaũ̃, jerü taxuũ̃ma ga t̲acü ga
chixexũ̃ chawa nadaugü na choxũ̃
jama̱xgüxũ̃ca̱x. 19Notürü jema
tatanüxũ̃gü ga Judéugü rü najamuẽtanü
na tama choxũ̃ jange̱xgüxũ̃ca̱x, rü
jemaca̱x düxwa naxca̱x ícha̱ca na
nümatama ja ãẽxgacü ja Chécharu
choxna c̲axũ̃ca̱x. Notürü tama
tatanüxũ̃güxũ̃ na ícha̱xuaxũ̃xũ̃ca̱x nixĩ
ga jemaca̱x ícha̱c̲axũ̃. 20Rü ngẽmaca̱x
nixĩ i pexca̱x nuã changemaxũ̃ na pexũ̃
chadauxũ̃ca̱x rü pemaã chidexaxũ̃ca̱x.
Pema nüxũ̃ pecua̱x rü jixema i Judéugü
rü ítanan̲guxẽẽ i na ínanguxũ̃ ja Cristu.
Rü jima Cristuca̱x nixĩ i chama i
nhu̱xma i daa curẽtimaã chináĩxũ̃
—nhanagürü. 21Rü nümagü
nanangãxũ̃gü, rü nhanagürügü: —Toma
rü taxuũ̃ma i popera i Judéawa ne
muxũ̃ i cuchigagu ümatüxũ̃ tajauxgü.
Rü ngẽma taeneẽgü i ngẽ́ma ne ĩxũ̃ rü
núma ngugüxũ̃ rü bai i wüxi i nüxũ̃
ixuxũ̃ i t̲acü rü ore i chixexũ̃ i cuchiga.
22Rü cuxũ̃tawa nüxũ̃ taxĩnüẽchaũ̃ rü

¿nhuxũ nhacuxũ̃ i cumax? Erü nüxũ̃
tacua̱xgü rü guxũ̃wama i Judéugü rü
chixri nachiga nidexagü i ngẽma ore i
ngexwacaxũ̃xũ̃ i Ngechuchuchiga
—nhanagürügü. 23Rü jexguma
Paurumaã inaxunetagü ga wüxi ga
ngunexũ̃, rü napatawa naxĩ ga muxũ̃ma
ga duũ̃xũ̃gü. Rü Pauru namaã nüxũ̃ nixu
ga Tupanaãrü ore ga nhuxãcü ãẽxgacü
na jiĩxũ̃ ja Tupana. Rü pa̱xmama
inanaxügü, rü nhu̱xmata nachütaxũ̃ rü
nüxṹ nanangúchaũ̃xẽẽ ga jema duũ̃xũ̃gü
na Ngechuchuaxṹ jaxõgüãxũ̃ca̱x. Rü
jemaca̱x Muĩsé ümatüxũ̃ ga mugüwa rü
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga orewa namaã nüxũ̃
nixu ga Ngechuchuchiga. 24Rü nümaxũ̃
rü najaxõgü ga jema Pauru namaã nüxũ̃
ixuxũ̃ notürü ga togü rü tama najaxõgü.
25Rü jexguma tama wüxigu naxĩnüẽgu
ga jema duũ̃xũ̃gü, rü inanaxügü ga na
íjaxĩxũ̃. Rü jemaca̱x ga Pauru rü
nhanagürü nüxũ̃: —Meã perü o̱xigümaã
nidexa ga Tupanaãẽ i Üünexũ̃ ga
jexguma Ichaíaxũ̃ jadexaxẽẽgu rü
nhaxgu:

26 “¡Rü ngẽma naxũ, rü ngẽma
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ jarüxu rü
nhacurügü tá nüxũ̃: ‘Rü woo
nüxũ̃ pexĩnüẽgu rü tãũxũ̃táma
aixcuma nüxũ̃ pecua̱xgü. Rü
woo nüxũ̃ perüdaunügu rü
tãũxũ̃táma aixcuma pejaxõgü.
27Rü ngẽmaãcü peixĩgü i
nhu̱xmax, erü tama choxũ̃
pecuáxchaũ̃ i pemax. Rü tama
nüxũ̃ pexĩnüẽ i chorü ore erü
tama nüxũ̃ pexĩnüẽchaũ̃. Rü
tama nüxṹ pejaxõgü i ngẽma
chama pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽxũ̃
erü tama nüxṹ pejaxõgüchaũ̃.
Rü tama peãẽwa chagu
perüxĩnüẽ erü tama nüxũ̃
perüxoechaũ̃ i pecüma i
chixexũ̃gü rü tama chauxca̱x
pedaugüchaũ̃ na chama pexũ̃
chamaxẽxẽẽxũ̃ca̱x!’”

nhanagürü ga Tupanaãẽ i Üünexũ̃. 28Rü
nhanagürü ta ga Pauru: —Rü name nixĩ
i pema rü ta nüxũ̃ pecua̱x rü nhu̱xma rü
marü inaxügü na ngẽma tama Judéugü
ixĩgüxũ̃tanüwa naxunagüxũ̃ i nhaã
Tupanaãrü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü
nümagü tá nixĩ i aixcuma inaxĩnüẽxũ̃
—nhanagürü. 29Rü jexguma Pauru jema
nhaxgu, rü ínixĩ ga jema Judéugü, rü
poraãcü nügümaã íniporagatanücüü.
30Rü taxre ga taunecü ga mecü jéma
najexma ga Pauru nawa ga guma ĩ ga
naxütanüne ga nagu na napexũ̃ca̱x. Rü
jéma meãma nanajaxuxũ̃ ga guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃gü ga naxũ̃tawa íjadaugüxũ̃xũ̃.
31Rü nüxũ̃ nixuchiga ga nhuxãcü
ãẽxgacü na jiĩxũ̃ ga Tupana. Rü
taxúema nüxna tanachu̱xu na
nangúexẽẽãxũ̃ ga Cori ja Ngechuchu ja
Cristuchiga. Rü taxúema naxca̱x
tanachixewe.

POPERA GA ROMAWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Romaãrü ĩãnewa jexmagüxũ

1 [1]Pa Chaueneẽgüx, chama i Pauru nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü chama nixĩ i Ngechuchu ja Cristuarü duũxũ chiĩxũ. Rü chama nixĩ ga Tupana choxũ jaxuxũ na choxũ jamuxũca̱x na duũxũgümaã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ. [2]Rü nuxcümaxũchima Tupana nanamu ga norü orearü uruũgü na naxümatügüãxũca̱x ga norü ore i mexũ. Rü jemaãcü tüxũ nüxũ nacua̱xẽẽ ga nhaã ore i mexũ. [3]Rü nhaã ore i mexũ rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuchiga nixĩ. Rü nüma rü woo Tupana Nane na jiĩxũ, notürü duũxũgürüũ nabu ga jexguma nhama ga naãnewa nanguxgu. Rü nuxcümaũcü ga ãẽxgacü ga Dawítaa nixĩ. [4]Notürü nümatama ja Ngechuchu rü üünecü nixĩ. Rü jexguma juwa ínadaxgu rü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽẽ na aixcuma Nanexũchi na jiĩxũ. Rü nüxna nanaxã ga guxũma ga pora. [5]Rü Ngechuchu ga Cristugagu nixĩ ga chamaã namecümaxũ rü choxũ naxunetaxũ ga Tupana na norü puracü chaxüxũca̱x. Rü jemaca̱x Ngechuchuégagu choxũ namu na guxũ i nachiũãnewa nüxũ chixuxũca̱x i norü ore na jaxõgüãxũca̱x i duũxũgü rü Tupanaga naxĩnüẽxũca̱x. [6-7]Rü pema rü ta, Pa Romacũ̱ã̱xgüx, rü ngẽma duũxũgütanüwa pengẽxmagü jerü Tupanaãxṹ pejaxõgü rü naga pexĩnüẽ. Rü nüma rü pexũ nangechaũ rü marü pexũ naxuneta na Ngechuchu ja Cristuarü duũxũgü peixĩgüxũca̱x rü ngẽma norü duũxũgütanüxũ na pexĩgüxũca̱x. Rü nhu̱xmax, Pa Chaueneẽgü i Romacũ̱ã̱xgüx, rü chanaxwa̱xe i nüma ja Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu pemaã namecümagü rü pexũ narüngũxẽẽgü na meã pexũ naxüpetüxũca̱x rü aixcuma petaãẽgüxũca̱x.

Pauru rü nüxṹ nangúchaũ na íjadauãxũ ga jema jaxõgüxũ ga Romawa jexmagüxũ

[8]Rü nhu̱xma rü Ngechuchu ja Cristuégagu Tupanana moxẽ chaxã

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

pexcax, erü guxũwama i guxũ i
naãnewa rü duũxũgü nüxũ nixugügü na
aixcuma Cristuaxũ pejaxõgüxũ rü
Tupanacax pemaxẽxũ. 9Rü nüma ja
Tupana choxũ nadau rü nüxũ nacuax na
aixcuma guxũguma pexcax
chajumuxẽxũ. Rü jimaãxũ nixĩ i guxũma
i chorü ngúchaũmaã chapuracüxũ rü
nüxũ chixuxũ i norü ore i mexũ i
Nanechiga. 10Rü guxũguma nüxna
chaca na choxũ ngẽma namuxũcax rü
ngẽmaãcü düxwa pexũ íchajadauxũcax
ega norü ngúchaũ jixĩgu. 11Erü aixcuma
choxũ nangúchaũ na pexũ chadauxũ na
pemaã nüxũ chixuxũcax i Tupanaãrü
ore na aixcuma meã pejaxõgüxũcax rü
jexeraãcü peporaexũcax. 12Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü wüxiwa
ingẽxmagügu, rü tá wüxichigü jigü
tataãẽgüxẽẽ rü jigüaxũ tanangúchaũxẽẽ.
Erü chama rü tá nüxũ chadau na
nhuxãcü tórü Coriaxũ pejaxõgüxũ rü
pema rü tá ta nüxũ pedau na nhuxãcü
chajaxõxũ. 13Pa Chaueneẽgüx,
chanaxwaxe i nüxũ pecuax na
muexpüxcüna pexũ íchajadauxchaũxũ,
notürü nhuxmarüta rü choxũ naguxcha.
Notürü ngẽma petanüwa chaxũxchaũ,
erü chanaxwaxe na pemaã nüxũ
chixuxũ i Tupanaãrü ore jema
toxnamana jexmagüxũ ga duũxũgümaã
nüxũ chixuxũrüũ. Erü chanaxwaxe i
ngẽma duũxũgürüũ meã pejaxõgü na
ngẽmaãcü Cristuwe naxĩxũcax i ngẽma
petanüxũgü i nhuxma tama jaxõgüxũ.
14Rü aixcuma ngẽma changuxchaũ erü
nümatama ja Tupana choxũ namu na
guxũ i duũxũgümaã nüxũ na chixuxũcax
i norü ore. Rü nanaxwaxe i duũxũgü i
meã poperaxũ icuáxũmaã nüxũ na
chixuxũ rü duũxũgü i tama poperaxũ
icuáxũmaã ta nüxũ chixuxũ i ngẽma
norü ore. Rü ngẽxgumarüũ ta
nanaxwaxe na ngẽma duũxũgü i cuax
nüxũ ngẽxmaxũmaã nüxũ na chixuxũ rü
ngẽma duũxũgü i taxuguma
rüxĩnüẽxũmaã nüxũ na chixuxũ. 15Rü
ngẽmacax, Pa Chaueneẽgü i Romagu
Ãchiũgüxũ, rü chama rü marü
íchamemare na petanüwa na chaxũxũ,
na pemaã rü ta nüxũ chixuxũcax i
Tupanaãrü ore i mexũ.

Tupanaãrü ore rü napora

16Rü taxuũcaxma naxcax chaxãne i
ngẽma ore i mexũ. Erü ngẽma ore rü
napora, rü ngẽmamaã nixĩ i napuracüxũ
ja Tupana na guxãma ja jixema
Cristuaxũ jaxõgüxe rü tüxũ
nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma gúxũ.
Rü ngẽma maxũ, rü
Judéugücaxirachirex nixĩ, notürü i
nhuxma rü guxũma i ngẽma tama
Judéugü ixĩgüxũcax rü ta nixĩ. 17Rü
ngẽma norü orewa nixĩ i tamaã nüxũ
jaxuxũ ja Tupana na tórü
õgaguxicatama jiĩxũ na napexewa
imexũ. Erü norü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> "Rü jíxema tümaãrü õgagu
> Tupanapexewa mexẽ, rü tá
> tüxũ nangẽxma i maxũ i
> taguma gúxũ",

nhanagürü.

Nagagutama nixĩ i duũxũgü inapocuexũ

18Rü nüxũ tadaugü na Tupana
dauxũguxũ i naãnewa ne namuxũ i norü
pocu i ãũcümaxũ naxcax i guxũma i

ngẽma duũxũgü i tama naga ĩnüẽxũ rü
chixexũ ügüxũ rü ngẽma norü
chixexũmaã togüaxṹ naguxchaxẽẽgüxũ
na tama nüxũ nacuaxgüxũcax i ngẽma
ore i aixcuma ixĩxũ. 19Rü ngẽma
duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü meã nüxũ
nacuaxgüchirex na nhuxãcü jiĩxũ ja
Tupana jerü nümatama ga Tupana rü
marü nüxũ nüxũ nadauxẽẽ ga jema.
20Rü woo tama nüxũ idaugügu ja
Tupana, notürü guxũma i tacü i
naxüxũwa nixĩ i nüxũ idaugüxũ. Rü
jexguma noxri naãne naxüxgumama
nixĩ ga meãma duũxũgüxũ nüxũ
nadauxẽẽxũ na aixcuma Tupana na jiĩxũ
rü guxũguma na naporaxũ. Rü
ngẽmacax i ngẽma duũxũgü i chixexũ
ügüxũ, rü taxucürüwama tacümaã nügü
ínapoxũgü i Tupanapexewa. 21Jerü woo
nüxũ nacuaxgüchirex na nhuxãcü jiĩxũ
ga Tupana, notürü tama
nanajauxgüchaũ na norü Tupana
jiĩxũcax, rü bai na moxẽ nüxna
naxãgüxũ. Notürü jema ore ga
taxuwama mexũguama narüxĩnüẽ, rü
jemaãcü naẽchitamare namaxẽ rü
jexeraãcü chixexũgu narüxĩnüẽ. 22-23Rü
nügü jaxugüegu rü duũxũgü i nüxũ
icuáxũ nixĩgü notürü taxuguma
narüxĩnüẽ. Jerü nüxna nixĩgachitanü ga
Tanatü ja Tupana ja mexẽchicü ja
taguma jucü, na nawe naxĩxũcax ga
norü naxchicünaxãgümare ga duũxũgü i
juxwaxexũchicünaxãmare ixĩgüxũ rü
werigüchicünaxãmare ixĩgüxũ rü
naẽxũgüchicünaxãmare ixĩgüxũ rü
ãxtapegüchicünaxãmare ixĩgüxũ. 24Rü
jemacax ga Tupana rü düxwa jemawa
nanawogü ga jema duũxũgü na
naxügüãxũcax ga guxũma ga jema
chixexũ ga nüxṹ ngúchaũgüxũ rü
nügümaã na naxügüãxũcax ga
naxũneãrü ngúchaũgü i ãne tüxna ãxũ.
25Rü jemaãcü nüxna nixĩgachi ga guma
aixcumaxũchi Tupana ixĩcü na nawe
naxĩxũcax ga norü tupanagü ga tama
aixcuma ixĩgüxũ. Rü jema Tupana
üxũpexewa najumuxẽgü rü jemaxũ
nicuaxüũgü, notürü tama nüxũ
nicuaxüũgü ga Tanatü ja Tupana ga
naxücü rü inaxwaxecü na guxũguma
nüxũ icuaxüũgüxũ. Rü ngẽmaãcü jixĩ.
26Rü jemacax ga Tupana rü düxwa
jemawa nanawogü ga jema duũxũgü na
naxügüãxũcax ga naxũneãrü ngúchaũ i
ãne tüxna ãxũ. Rü aixrüũ ga ngexũgü rü
naxrüũ ngexũgümaãtama nangẽãẽgü rü
tama jatügümaã. 27Rü jexgumarüũ ta ga
jatügü rü naxrüũ jatüxũmaãtama
nangẽãẽgü, rü tama ngexũgümaã. Rü
jema naxũneãrü ngúchaũ ga chixexũgü
rü nüxũ napora na naxrüũ jatüxũmaã
namaxẽxũ. Rü jemaãcü ga jema jatügü
rü nügümaã nanaxügü ga jema
naxũneãrü ngúchaũ i ãne tüxna ãxũ, rü
düxwa jemagagu nidaawee rü
naturaxũnegü. 28Rü jema na tama
Tupanaxũ nacuaxgüchaũxũ, rü jemacax
ga nüma ga Tupana rü düxwa jemawa
nanawogü ga jema duũxũgü na norü
chixexũgu na naxĩnüẽẽchaxũcax rü na
naxügüãxũcax ga jema chixexũ. 29Rü
düxwa ga jema duũxũgü rü guxũraũxũ
ga chixexũ naxügü ga Tupanapexewa.
Rü tama aixcuma meã naxmaxmaã rü
natemaã namaxẽ. Rü naxaü rü
nügünaxĩcatama nananuãchigüchaũ i
guxũma i tacü. Rü toguãxũ
nachixexẽẽgüchaũ. Rü
nixãũxãchiwaxegü, rü namáẽtagü, rü

nanuẽwãxe, rü nawomüxẽẽwãxegü, rü
naxũ̃neãrü ngúchaũ̃ nüxũ̃ napora, rü
naxoregütããxgü. 30Rü chixexũ̃maã
t̲oguã̃xũ̃ nixugüe, rü Tupanachi naxaie,
rü t̲oguã̃xmaã naguxchigagü. Rü nügügu
naxĩnüẽgu rü togüarü jexera nixĩgü, rü
nügü nicuãxüũ̃gü. Rü naxcãx nadaugü
na jexera chixexũ̃ naxügüxũ̃. Rü tama
nanatüga rü naẽga naxĩnüẽchaũ̃. 31Rü
tama inarüxĩnüẽchaũ̃. Rü tama aixcuma
najanguxẽẽ i ngẽma nüxũ̃ jaxugüxũ̃. Rü
taxúexũ̃ma nangechaũ̃gü. Rü tama
togüaxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃ i t̲acü rü
guxchaxũ̃. Rü tama t̲oguã̃x nüxũ̃
tangechaũ̃tümüũ̃gü. 32Rü nümagü i
ngẽma duũ̃xũ̃gü rü meãma nüxũ̃
nacuãxgüchirẽx rü Tupana rü marü
namaã nanaxuegu na noxtacüma
najuexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽmaãcü
maxẽxũ̃. Notürü woo meãma nüxũ̃
nacuãxgüchirẽx i guxũ̃ma i ngẽma,
notürü nanaxügüama i ngẽma chixexũ̃,
rü nataãẽgü ega togü naxü̲xgu.

Ngẽxguma Tupana duũ̃xũ̃güxũ̃ pocugu, rü tama chixexũ̃ naxü, erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü norü chixexũ̃gagutama nanapocue

2 1Rü ngẽmacãx, Pa Duũ̃xũ̃x, rü woo
texé cuixĩgu rü taxuacüma
Tupanapẽxewa cugüétüwa cuchogü, ega
togüxũ̃ cuixuechagu. Erü ngẽxguma
togüxũ̃ cuixuechagu na nachixexũ̃ rü
cugütama cupocu, erü cuma na
cumücüxũ̃ cuixuechaxũ̃ rü cuma rü ta
cunaxü i ngẽma chixexũ̃ i cumücüxũ̃
naxcãx cuixuechaxũ̃. 2Rü nüxũ̃ tacuãx
rü Tupana tá nanapocue i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i namücügüxũ̃ ixugüechaxũ̃.
Rü ngẽxguma napocueãgu, rü tama
chixexũ̃ naxü ja Tupana, erü ngẽma
duũ̃xũ̃gü rü norü chixexũ̃gagutama nixĩ
i napocueãxũ̃. 3Rü dücax, Pa Duũ̃xũ̃x, rü
ngẽxguma togüxũ̃ cuixuechagu, notürü
cuma rü ta cunaxü̲xgu i ngẽmatama
chixexũ̃ i nüma naxüxũ̃, ¿rü
nhuxũcürüwa tá i nagu curüxĩnüxũ̃ na
Tupanachaxwa icuicúxũ̃ na tama cuxũ̃
napocuxũ̃cãx? 4¿Rü tü̲xcüũ̃ tama nagu
curüxĩnü i ngẽma mexũ̃ i Tupana
cuxcãx üxũ̃? Nüma rü poraãcüxũ̃chi
cumaã namecüma rü jaxna cumaã
naxĩnü rü tama paxa curü chixexũ̃cãx
cuxũ̃ napocuchaũ̃. ¿Rü nhu̲xma rü
tü̲xcüũ̃ nüxũ̃ cuxo? ¿Tama e̲xna nüxũ̃
cucuãx na Tupana ngẽmaãcü cumaã
mecümaxũ̃ na nüxũ̃ curüxoxũ̃cãx i curü
chixexũ̃ rü naxcãx na cumaxũ̃xũ̃cãx ja
Tupana? 5Notürü cuma rü tama
Tupanaxũ̃ cucuáxchaũ̃ rü tama nüxũ̃
curüxoxchaũ̃ i curü chixexũ̃. Rü
ngẽmaãcü cugücãxtama cunajexeraxẽẽ i
curü pocu i tá cujaxuxũ̃ i ngẽma
ngunexũ̃ i nagu Tupana napocuexũ̃ i
ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü ngẽma
ngunexũ̃gu rü Tupana tá aixcuma
ngẽma duũ̃xũ̃gümaã nanaxuegu na
nhuxãcü tá na napocueãxũ̃. 6Rü
ngẽxguma tá nixĩ i Tupana nüxũ̃
jaxügütanüxũ̃ i wüxichigü i duũ̃xũ̃
naxcãx i ngẽma naxügüxũ̃. 7Rü maxũ̃ i
taguma gúxũ̃maã Tupana tá tüxũ̃
nanaxütanü ja jíxema guxũ̃guma mexũ̃
taxügüãcüma naxcãx daugüxe na
Tupana tümamaã taãẽxũ̃ rü naxcãx
daugüxe na aixcuma Tupanaxũ̃tawa
tangugüxũ̃. 8Notürü Tupana tá
tümamaã nanu rü tá tüxũ̃ napocu ja
jíxema tügüguxicatama rüxĩnüẽxẽ rü
tama naga ĩnüẽchaũ̃xẽ i ore i aixcuma

ixĩxũ̃ rü naxcax̱ daugüxe na ngẽma
chixexũ̃ taxügüxũ̃. 9Rü guxũ̃ma i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃ ügüxũ̃ rü tá ngúxũ̃
ningegü rü poraãcü tá chixexũ̃ nüxũ̃
naxüpetü. Rü ngẽma Judéugü i chixexũ̃
ügüxũ̃xĩra tá nixĩ i Tupana inapocuexũ̃.
Rü ngẽmawena rü tá nanapocue i
guxũ̃ma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i
chixexũ̃ ügüxũ̃. 10Notürü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ ügüxũ̃, rü Tupana tá
namaã nataãẽ, rü tá nanatachigaxẽẽ, rü
tá nanataãẽxẽẽ. Rü ngẽma Judéugü i
mexũ̃ ügüxũ̃cax̱ira tá nixĩ i ngẽma. Rü
ngẽxgumarüũ̃ i guxũ̃ma i togü i
duũ̃xũ̃gü i mexũ̃ ügüxũ̃cax̱ rü tá ta nixĩ.
11Erü Tupanapẹxewa rü nawüxigu i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i Judéugü ixĩgüxũ̃ rü
ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü
ixĩgüxũ̃. Rü guxãma ja texé ja chixexũ̃
ügüxe rü tá tanajaxu i tümaãrü pocu,
notürü guxãma ja texé ja mexũ̃ ügüxe rü
tá Tupana tümamaã nataãẽ. 12Rü
guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i pecadu ügüxũ̃ i
tama nüxũ̃ cuax̱güxũ̃ i ngẽma mugü ga
Muĩsé ümatüxũ̃, rü tá inajarütauxe. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta i guxũ̃ma i ngẽma
pecaduãxgüxũ̃ i nüxũ̃ cuax̱güxũ̃ i ngẽma
mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃, rü ngẽma
mugü nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma Tupana tá
nanapocue. 13Erü Tupanapẹxewa rü
taxuwama name i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nüxũ̃ ĩnüẽmarexũ̃ notürü tama nagu
maxẽxũ̃ i norü mugü. Notürü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i Tupanaãrü mugüga ĩnüẽxũ̃
nixĩ i aixcuma Tupanapẹxewa imexũ̃.
14Dücax, i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
Judéugü ixĩgüxũ̃. Nümagü rü tama nüxũ̃
nacuax̱gü i Tupanaãrü mugü. Notürü
ngẽxguma nüẽchamatama
naxügümareãgu i ngẽma Tupana tüxũ̃
muxũ̃, rü tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ na nüxũ̃
nacuax̱güxũ̃ i t̠acü na jiĩxũ̃ i mexũ̃ rü
t̠acü na jiĩxũ̃ i chixexũ̃, woo tama nüxũ̃
na nacuax̱güchiréxũ̃ i Tupanaãrü mugü.
15Erü nacümagüwatama nixĩ i tüxũ̃
nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃ na nüxũ̃ nacuax̱güxũ̃
na t̠acü jiĩxũ̃ i mexũ̃ rü t̠acü na jiĩxũ̃ i
chixexũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü
ngẽxguma chixexũ̃ naxügügu, rü
naãẽwatama nixĩ i nüxũ̃ nacuax̱güxũ̃ na
nachixexũ̃ i ngẽma naxügüxũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta i ngẽxguma mexũ̃
naxügügu, rü naãẽwatama nixĩ i nüxũ̃
nacuax̱güxũ̃ na namexũ̃ i ngẽma
naxügüxũ̃. 16Rü ngẽma ngunexũ̃ i nagu
Tupana Cristuxũ̃ namuxũ̃ na guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ jacagüxũ̃cax̱ i norü
maxũ̃chiga, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
Tupanaãrü mugüxũ̃ cuax̱güxũ̃ rü
naãẽwa tátama nixĩ i nüxũ̃ nacuax̱güxũ̃
na chixexũ̃ naxügüxũ̃ rü ẹxna mexũ̃
naxügüxũ̃. Rü ngẽxguma tá nixĩ i
nangóxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i
cúãcüma naxügüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü
ngẽma chixexũ̃ i nüxĩcatama nagu
naxĩnüẽxũ̃. Rü Tupanaãrü ore i pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃ nixĩ i tüxũ̃ nüxũ̃ cuax̱ẽẽxũ̃
i ngẽma.

Judéugüchiga rü mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃chiga

17Notürü pema Pa Chaueneẽgü i
Judéugüx, rü nhaperügügü:
"Toma rü Judéugü tixĩgü rü meãma
nüxũ̃ tacuax̱ i Tupanaãrü mugü ga
Muĩsé ümatüxũ̃", nhaperügügü. Rü
ngẽmaãcü nagu perüxĩnüẽ na
Tupanapẹxewa peimexũ̃ erü meãma
nüxũ̃ pecuax̱ i ngẽma Tupanaãrü mugü
ga Muĩsé ümatüxũ̃. Rü ngẽmaãcü

Tupanamaã pegü peicuaxüũgü erü nagu
perüxĩnüẽ na Tupana pexũ
nangechaũxũ erü Judéugü peixĩgü. 18Rü
nüxũ peixu na meãma nüxũ pecuáxũ i
tacü nixĩ i Tupanaãrü ngúchaũ rü tacü
nixĩ i mexũ rü tacü nixĩ i chixexũ. Rü
Tupanaãrü mugüwa naxcax pengúe na
naxcax pedauxũ i ngẽma aixcuma mexũ
ixĩxũ. 19Rü pema rü nhaperügügü:

"Toma rü meãma nüxũ tacuax na
tanaxucuxẽxũ i ngẽma togü i duũxũgü i
tama Tupanaxũ cuaxgüxũ. Rü meãma
nüxũ tacuax na itajanawexãchixẽẽxũ i
ngẽma togü i chixexũwa ngẽxmagüxũ",
nhaperügügü. 20Rü pema nagu
perüxĩnüẽgu rü nüxũ pecuax na
nhuxãcü penaxucuxẽxũ i ngẽma togü i
duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ rü
nhuxãcü penangúexẽẽxũ i ngẽma
duũxũgü i ngexwacax jaxõgüxũ. Rü
ngẽmaãcü nagu perüxĩnüẽ na togüarü
ucuxẽruũgü peixĩgüxũ, erü Tupanaãrü
mugüwa pengúe rü ngẽmacax meãma
nüxũ pecuax i tacü nixĩ i mexũ rü tacü
nixĩ i ore i aixcuma ixĩxũ. 21Rü dücax,
Pa Chaueneẽgü i Judéugüx, pema na
togüxũ pengúexẽẽxũ, ¿rü tüxcüũ tama
pegütama pengúexẽẽ? Pema nüxũ peixu
na tama namexũ na ingíxũ, ¿rü tüxcüũ i
pema ipengíẽxũ? 22Rü pema nüxũ peixu
na tama namexũ na naĩ i ngemaã ipexũ,
¿rü tüxcüũ i pema i ngẽmaãcü
pemaxẽxũ? Rü pema na nachi pexaiexũ
i togüarü tupanagünetachicünaxãgü, ¿rü
tüxcüũ i naxcax pengíẽxũ i norü
tupaucagüarü ngẽmaxũgü? 23Pema
nüxũ peixu na namexũ i Tupanaãrü
mugü i ümatüxũ, rü petaãẽ erü meã
nüxũ pecuaxgü i ngẽma mugü. Notürü
Tupanamaã chixexũ pexüe, erü tama
naga pexĩnüẽ i ngẽma pexũ namuxũ i
norü mugüwa. 24Rü ngẽmacax i
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Rü pegagu nixĩ na chixri
Tupanachiga jadexagüxũ i
ngẽma duũxũgü i tama
Judéugü ixĩgüxũ",

nhanagürü. 25Pema rü pegü
ípewiechaxmüpexechiraũgü na Tupanaãrü
duũxũgü peixĩgüxũcax. Rü name nixĩ na
penaxüxũ i ngẽma, ega aixcuma naga
pexĩnüẽgu i Tupanaãrü mugü. Notürü
ngẽxguma chi tama naga pexĩnüẽgu i
Tupanaãrü mugü, rü woo Judéugü
peixĩgügu, notürü Tupanapexewa rü
taxuwama pexũ name i ngẽma na pegü
ípewiechaxmüpexechiraũgüxũ. 26Rü
ngẽma togü i duũxũgü i tama nügü
íwiechaxmüpexechiraũgüxũ, rü woo tama
ngẽma naxügügu, notürü Tupanaãrü
duũxũgü tá nixĩgü ega naga naxĩnüẽgu i
norü mugü. 27Rü dücax, Pa Chaueneẽgü i
Judéugüx, rü ngẽma duũxũgü i tama
íwiechaxmüpexechiraũgüxũ notürü naga
ĩnüẽxũ i Tupanaãrü mugü, rü ngẽma
duũxũ rü tá Tupanapexewa pexũ nixu na
nhuxãcü pechixexũ. Rü ngẽmaãcü tá pexũ
naxüpetü erü tama naga pexĩnüẽ i
Tupanaãrü mugü i woochirex na nüxũ
pecuáxũ i ngẽma mugü, rü woochirex na
ípewiechaxmüpexechiraũgüxũ. 28Rü
dücax, rü tama ngẽma na Judéuxacügü
peixĩgüxũcax nixĩ na aixcuma
Tupanaxãcügü peixĩgüxũ. Rü tama ngẽma
na ípewiechaxmüpexechiraũgüxũcax nixĩ
na Tupanaãrü duũxũgü peixĩgüxũ. 29Erü
jíxema aixcuma tümaãrü maxũnewa
Tupanaga ĩnüxẽ tixĩ ja aixcuma
Tupanaxãcü ixĩxẽ. Rü ngẽxguma aixcuma

taãẽwa jaxõxgu nixĩ i aixcuma Tupanaãrü ixĩxũ. Rü Tupanaãẽ i Üünexũ nixĩ i tüxũ rüngũxẽẽxũ na jaxõxũcax, rü tama ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũgagu nixĩ. Rü jíxema aixcuma Tupanaãrü ixĩxẽ, rü Tupana rü tümamaã nataãẽ woo duũxũgü tama tümamaã taãẽgügu.

3 [1]¿Rü nhuxma rü tacüwa tüxṹ namexũ na Judéugü ixĩgüxũ? ¿Rü tacüwa namexũ na íiwiechaxmüpexechiraũgüxũ? [2]Rü poraãcüxũchima tüxṹ name na Judéugü ixĩgüxũ. Jerü nüma ga Tupana rü tüxnaxũchi nixĩ ga naxããxũ ga norü mugü i ümatüxũ. [3]¿Rü tacü tá ngupetüxũ i nhuxma ega nhuxre i tatanüxũ i Judéugü rü tama meã janguxẽẽgüãgu i ngẽma Tupana tüxũ muxũ? ¿Rü pexcax rü ngẽmacax tãũxũtáma janguxẽẽãxũ ja Tupana i ngẽma tamaã inaxunetaxũ? [4]Rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü woo guxũ i duũxũgü rü jadoratããxgügu, notürü Tupana rü taguma nidora rü guxũguma najanguxẽẽ i ngẽma nüma tamaã inaxunetaxũ. Rü jemacax norü ore ga Dawí ümatüxũwa rü nhanagürü:

> "Cumax, Pa Tupanax, rü aixcuma nixĩ i curü ore i nüxũ cuixuxũ. Rü ngẽxguma cuxũ tangugügügu rü nüxũ tadaugü na aixcuma cumexũ",

nhanagürü. [5]Notürü duũxũgü rü ínatüe erü nhanagürügü:

"Rü nüẽtama nixĩ na chixexũ ixügüxũ erü ngẽmaãcü jexeraãcü nangox na namexũ ja Tupana", nhanagürügü. Rü nhanagürügü ta:

"Rü ngẽxguma chi tórü chixexũgagu jexeraãcü nangoxgu na aixcuma namecümaxũ ja Tupana, rü maneca tama name ja Tupana ega tórü chixexũcax tüxũ napocuegu", nhanagürügü. [6]Notürü ngẽma nhaxũgu na naxĩnüẽxũ i duũxũgü rü poraãcü ínatüe, erü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽxguma chi tama namexgu ja Tupana, ¿rü nhuxãcü chi i meã duũxũgüxũ jacagüxũ i naãneãrü guxgu? [7]Notürü i duũxũgü rü nhanagürügü:

"Rü ngẽxguma chi chorü chixexũgagu jexeraãcü nangoxgu na nhuxãcü aixcuma namexũ ja Tupana, ¿rü tüxcüũ jiĩxũ i choxna nacaxũ naxcax i chorü chixexũ rü choxũ napocuxũ naxcax i ngẽma?" nhanagürügü. [8]Notürü ngẽma nhaxũgu na naxĩnüẽxũ i duũxũgü rü poraãcü ínatüe. Erü ngẽxguma chi aixcuma jixĩgu i ngẽma nagu naxĩnüẽxũ i duũxũgü, rü chi narümemaẽ nixĩ na jexeraãcü chixexũ naxügüxũ na jexeraãcü mexũ na ínguxuchixũcax. Rü dücax, Pa Chaueneẽgüx, nangẽxma i chixexũ i duũxũgü i choxũ ügagümarexũ i nüxũ ixugüexũ na ngẽma jiĩxũ i chorü nguxẽẽtae i duũxũgüxũ namaã changúexẽẽxũ. Notürü ngẽma duũxũgü i ngẽma nhagüxũ rü nagagu tátama napocue.

Guxãma i jixema rü tipecaduãxgü

[9]¿Rü nhuxãcü nixĩ i nhuxmax? ¿Pexcax rü jixema i Judéugü rü togü i duũxũgüarü jexera Tupanapexewa imexũ? Pemaã nüxũ chixu rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü guxũma i duũxũgü i Judéugü ixĩgüxũ rü guxũma i duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũ, rü pecadutüũwatama nangẽxmagü. [10]Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü nhanagürü:

"Rü tataxuma ja texé ja aixcuma
Tupanapẽxewa mexẽ, rü bai ja
wüxie. [11]Rü tataxuma ja texé ja
aixcuma nüxũ cuáxe i
Tupanaãrü ore na nhuxãcü
nanaxwãxexũ na naxcãx
imaxẽxũ. Rü tataxuma ja texé
ja aixcuma Tupanacãx dauxe.
[12]Rü guxãma ítatüe, rü guxãma
itajarütauxe rü chixexũ taxügü i
Tupanapẽxewa. Rü tataxuma ja
texé ja aixcuma mexũ üechaxe,
rü bai ja wüxie. [13]Rü tümaãx rü
wüxi i juetamaxũ i ingenaxũrüũ
nixĩ erü ngẽma ítanaxũxũxẽẽ i
nagúxũraũxũ i dexa i chixexũ.
Rü tümaãrü conümaã rü
poraãcü tidorae. Rü ngẽma
tümaãrü dexa rü nhama
ãxtapegupütachatarüũ nixĩ erü
togüxũ nachixexẽẽ. [14]Rü
chixexũ i ore i duũxũgüãẽwa
ngúxũmaãxĩcatama tidexagü.
[15]Rü ítamemare na duũxẽxũ
timáxũ. [16]Rü ngextá ítaxĩxũwa
rü togüxũ tachixexẽẽ rü
tanangechaũxẽẽ rü chixexũgu
tanajixẽẽ. [17]Rü tama nüxũ
tacuãx na nhuxãcü togü i
duũxũgüxũ tangechaũgüxũ rü
meã natanüwa tamaxẽxũ. [18]Rü
tama nüxũ tacuáxchaũ na
Tupanaxũ tamuũẽxũ",
nhanagürü i ngẽma ore i ümatüxũwa.
[19]Rü nüxũ tacuãx ga Tupana rü
Judéugüna nanaxã ga norü mugü na
naxauregüãxũcãx rü tama nügü
ínatagüxũcãx. Notürü taxúema aixcuma
naga taxĩnü i ngẽma mugü. Rü
ngẽmacãx taxucürüwa texé
Tupanapẽxewa tügüétüwa tachogü i
ngẽxguma Tupana tüxũ icagügu i
tümaãrü pecaduchiga. [20]Rü nhũxma na
taxúema aixcuma naga ĩnüẽxũ i ngẽma
mugü, rü ngẽmacãx taxucürüwama texé
tügü tixu na ngẽma mugü
taxaurexũgagu Tupanapẽxewa tamexũ.
Erü ngẽma mugü tüxũ nüxũ cuãxẽẽxũ
nixĩ na poraãcü ipecaduãxgüxũ.

Tórü õgagu nixĩ i
Tupana tüxna naxãxũ i maxũ

[21-22]Rü nhũxma na taxucürüwama
Tupanapẽxewa tüxũ jamexẽẽxũ i ngẽma
mugü, rü ngẽmacãx ja Tupana rü tüxũ
nüxũ nacuãxẽẽ na nhuxãcü jiĩxũ i tüxũ
jamexẽẽxũ na napẽxewa imexũcãx. Rü
pemaã nüxũ chixu rü Ngechuchu ja
Cristuaxũ na jaxõgüxũgagu nixĩ i tüxũ
jamexẽẽxũ ja Tupana na aixcuma
napẽxewa imexũcãx. Rü jema mugü ga
Muĩsé ümatüxũ rü jema ore ga
nuxcümaxũgüxũ ga orearü uruũgü
ümatüxũ rü tüxũ nüxũ nacuãxẽẽ i
ngẽma. Rü jema mexũ ga Tupana taxcãx
üxũ ga jexguma núma namuãgu ga
Nane na tórü pecadu naxütanüxũcãx, rü
guxũ i duũxũgü i jaxõgüxũcãx nixĩ, erü
Tupanapẽxewa rü nawüxigu i guxũma i
ngẽma duũxũgü. [23]Rü guxãma
tipecaduãxgü rü nüxna tajaxũgugü ja
Tupana ja tüxũ maxẽxẽẽcü. [24]Notürü ga
Tupana rü poraãcü tamaã namecüma rü
jemacãx tüxũ nangetanüãcüma tüxũ
nimexẽẽgü na napẽxewa imexũcãx. Rü
nhũxma rü tüxũ nangẽxma i maxũ i
taguma gúxũ, jerü Ngechuchu ja Cristu
rü marü tüxũ nanaxütanü ga tórü
pecadugü. [25-26]Rü Tupana rü aixcuma
núma nanamu ga Cristu na najuxũcãx

rü jemaãcü tórü pecadu naxütanüxũcax
na Tupana tüxṹ nüxũ ngechaũxũcax i
ngẽxguma aixcuma Cristuaxṹ jaxõgügu.
Rü jemaãcü nanaxü ga Tupana na tüxũ
nüxũ nadauxẽẽxũcax na nhuxãcü nüma
nügücax tüxũ jamexẽẽxũ na aixcuma
napexewa imexũcax. Rü nuxcüma ga
Tupana rü jaxna namaã naxĩnü ga
duũxũgü ga jexguma chixexũ naxüegu,
rü tama paxa nanapocue. Rü nhuxma rü
ta tüxũ nanawex na nhuxãcü aixcuma
namexũ i ngẽma nüma naxüxũ erü tüxṹ
ínanapi i tórü pecadugü. Rü ngẽmaãcü
tüxũ nüxũ nadauxẽẽ na nhuxma rü ta
aixcumacü jiĩxũ i ngẽxguma tüxũ
jaxuxgu na napexewa marü timexũ ja
guxãma ja jíxema Ngechuchuaxṹ
jaxõgüxe. 27Rü ngẽmacax i nhuxma rü
taxucürüwama jigü ticuaxüũgü rü nüxũ
tixu na jixematama jigü imexẽẽgüxũ i
napexewa. Erü taxucürüwama texé tügü
tamexẽẽ i Tupanapexewa. Rü tama
ngẽma na naxaurexũcax i ngẽma mugü
nixĩ i imexũ, rü tama ngẽma na mexũ
ixügüxũcax nixĩ i imexũ. Notürü
Tupanapexewa time i nhuxma, erü
Cristuaxṹ tajaxõgü. 28Rü jixema nüxũ
tacuax rü ngẽxguma Cristuaxṹ jaxõgügu
nixĩ i Tupanapexewa imexũ, rü tama
ngẽma mugü na ixauregüxũcax nixĩ i
napexewa imexũ. 29¿Exna pexcax rü
Tupana rü Judéugüarü Tupanaxĩcatama
jiĩxũ? ¿Rü tama exna i ngẽma togü i
duũxũgüarü Tupana rü ta jiĩxũ?
Ngẽmáãcüx, ngẽma togü i duũxũgü i
tama Judéugü ixĩgüxũãrü Tupana ta
nixĩ. 30Rü nüxũ tacuaxgü na
nangẽxmaxũ ja wüxitama ja Tanatü ja
Tupana. Rü guxũma i duũxũgü i
Cristuaxṹ jaxõgüxũ, rü nüma ja Tupana
rü najamexẽẽ na napexewa jamexũcax.
Rü ngẽmaãcü i nüma ja Tupana rü
Judéugüxũ nimexẽẽ i ngẽxguma
jaxõgüãgu. Rü ngẽxgumarüũ ta
najamexẽẽ i guxũma i togü i duũxũgü i
ngẽxguma Cristuaxṹ jaxõgüãgu. 31Rü
nhuxma na Cristuaxṹ jaxõgüxũ, rü
bexmana nagu perüxĩnüẽ na ngẽmaãcü
ijanaxoxẽẽxũ i ngẽma mugü. Notürü
tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü nhuxma na
Cristuaxṹ jaxõgüxũ rü aixcuma
tajanguxẽẽ i ngẽma Tupana tüxũ muxũ.

Abrãũ rü Tupanaãxṹ najaxõ
rü jemacax Tupana nüxũ
nixu na namexũ

4 1¿Rü nhuxma rü nhuxũ nhagüxũ tá
i nachiga ga nuxcümaũcü ga tórü
oxi ga Abrãũ? ¿Rü nhuxãcü nixĩ ga
nüxũ naxüpetüxũ ga Tupanapexewa?
¿Rü tüxcüũ jiĩxũ ga Tupana nüxũ ixuxũ
ga Abrãũ rü mecü na jiĩxũ? 2-3Rü dücax,
jexguma chi wüxi ga norü puracü ga
mexũcax Tupanapexewa namexgu ga
Abrãũ, rü jexguma chi waxi nixĩ ga
nüxṹ najexmaxũ ga tacücax nügü na
jacuaxüũxũ. Notürü taxuũcaxma
Tupanapexewa nügü nicuaxüũ ga
Abrãũ, erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa
rü nhanagürü:

> "Abrãũ rü Tupanaãxṹ najaxõ, rü
> jemacax Tupana nanajaxu rü
> nüxũ nixu na namexũ",

nhanagürü i ngẽma ore. 4Rü ngẽxguma
texé wüxi i puracü üxgu rü tüxṹ
naxütanügu rü woetama tümaãrü
natanü nixĩ rü tama ãmare nixĩ i ngẽma.
5Notürü tama ngẽmaãcü nixĩ i
ngẽxguma Tupanaãxṹ jaxõxgu. Erü
ngẽxguma jaxõxgu, rü tama tacü rü

puracü i mexũcax nixĩ i Tupanapexewa imexũ, notürü Tupanapexewa time erü tajaxõ. Rü ngẽmaãcü Tupana tüxũ najaxu ja jíxema jaxõxẽ woo taxuũma i tacü rü puracü i mexũ taxüxgu na ngẽmacax Tupana tüxũ rüngũxẽẽxũ. 6Rü nuxcümaũcü ga ãẽxgacü ga Dawí rü ta tümachiga nidexa ga guxema duũxẽ ga jaxõxẽ. Rü nüxũ nixu ga na tataãẽxũ ga guxema duũxẽ jerü Tupanapexewa tame, woo tama tacü rü mexũ taxüxgu na jemaãcü Tupanapexewa tamexũcax. 7Rü nüma ga Dawí rü nhanagürü:

> "Rü tataãẽgü ja jíxema duũxẽgü ja Tupana tümaãrü chixexũgüxũ ngechaũxẽ rü tümaãrü pecadugüxũ ijanangümaxẽ. 8Rü tataãẽ ja jíxema duũxẽ ja Tupana tama tüxũ nagu rüxĩnüxẽ i tümaãrü pecadu",

nhanagürü ga Dawí. 9Rü dücax, ¿pexcax rü ngẽma taãẽ rü ngẽma duũxũgü i Judéugü ixĩgüxũcaxicatama jiĩxũ, rü exna ngẽma togü i duũxũgücax ta jiĩxũ? Dücax, rü marü pemaã nüxũ tixu rü Tupanapexewa name ga Abrãũ jerü najaxõ. Rü jemacax Tupana nanajaxu. 10¿Notürü nhuxgu nixĩ ga najauxãxũ? ¿Exna marü ínawiechaxmüpexechiraũguwena, rü exna naxũpa ga na ínawiechaxmüpexechiraũxũ? Rü pemaã nüxũ chixu rü naxũpa nixĩ ga na Tupana najaxuxũ ga Abrãũ. 11Rü Tupana najaxuxguwena nixĩ ga ínawiechaxmüpexechiraũxũ ga Abrãũ. Rü jema nixĩ ga norü cuaxruũ ga nawa nüxũ nacuáxũ na aixcuma Tupana marü najaxuxũ rü nüxũ nadauxũ na namexũ jerü nüxũ najaxõ. Rü ngẽmacax i nhuxma ja Abrãũ rü tümanatü jiĩxũ ja guxãma ja jíxema jaxõgüxe woo tama ítawiechaxmüpexechiraũgügu. Rü ngẽmaãcü ja Tupana rü tüxũ najaxu ja guxãma ja jíxema jaxõgüxe, rü tüxũ nadau na timexũ erü tajaxõgü. 12Rü ngẽxgumarüũ ta ja Abrãũ rü tümanatü nixĩ ja guxãma ja jíxema íwiechaxmüpexechiraũgüxe rü Abrãũrüũ jaxõgüxe. Notürü tama ngẽma na tügü ítawiechaxmüpexechiraũgüxũcax nixĩ i tümanatü jiĩxũ. Notürü tümanatü nixĩ erü tajaxõgü jexgumarüũ ga na jaxõõxũ ga nüma ga tanatü ga Abrãũ naxũpa ga na ínawiechaxmüpexechiraũxũ.

Abrãũ rü Tupanaãxũ najaxõ rü jemacax Tupana najanguxẽẽ ga norü uneta ga Abrãũmaã nüxũ jaxuxũ

13Rü Tupana rü Abrãũmaã inaxuneta na nüma ja Abrãũ rü guxũma i naxrüũ jaxõgüxũ rü tá na najauxgüãxũ i nhama i naãne na noxrü jiĩxũcax. Notürü tama jema na mugü naxaurexũcax nixĩ ga Tupana jemaãcü Abrãũmaã ixunetaxũ. Notürü jemaãcü namaã inaxuneta jerü Abrãũ najaxõ, rü jemacax Tupanapexewa name. 14Notürü ngẽxguma chi ngẽma duũxũgü i mugü auregüxũcaxicatama jixĩgu i ngẽma Tupanaãrü uneta, rü notücaxmamare chi nixĩ i ngẽma na jaxõgüxũ, rü chi ngẽma Tupanaãrü uneta rü taxuwama name. 15Nüxũ tacuax rü ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũ rü pocuwa tüxũ naga erü taxúema aixcuma meã tajanguxẽẽ. Notürü jexguma chi natauxguma ga jema mugü rü tataxu chima na texé

chixri janguxẽẽxũ. 16Rü jexguma
Tupana Abrãũmaã ixunetagu na nüxũ tá
nangũxẽẽxũ, rü Abrãũãrü õgagu nixĩ ga
namaã inaxunetaxũ. Rü ngẽmacax i
guxãma i jixema na Abrãũrüũ jaxõgüxũ
rü taxcax ta nixĩ ga jema Tupanaãrü
uneta ga Abrãũmaã nüxũ jaxuxũ. Rü
ngẽmawa nüxũ tacuax rü tama jíxema
mugü auregüxecaxicatama nixĩ i ngẽma
Tupanaãrü uneta, notürü guxãma ja
jíxema Abrãũrüũ Tupanaãxũ
jaxõgüxecax ta nixĩ. Rü nhuxma rü
guxãma i jixema na Abrãũrüũ meã
jaxõgüxũ rü Abrãũxãcügü tixĩgü rü
nüma rü tanatü nixĩ i Tupanapexewa
jerü nüxĩra najaxõ. 17Rü Tupanaãrü ore
i ümatüxũwa rü Abrãũchigaxũ nixu rü
nhanagürü:

"Rü muxũma i duũxũgünatü tá cuxũ
chixĩxẽẽ",

nhanagürü. Rü Abrãũ rü Tupanaãxũ
najaxõ, rü jemacax Tupana najanguxẽẽ
ga norü uneta ga namaã nüxũ jaxuxũ.
Rü jima Tupana nixĩ ja wena
namaxẽxẽẽcü i juexũ. Rü jimatama nixĩ
ja naxücü i ngẽma woo nhuxma taxuxũ.
18Rü nüma ga Abrãũ rü aixcuma najaxõ
ga jexguma Tupana nüxũ nhaxgu:

"Rü tá namuxũchi i cutaagü",

nhaxgu. Rü woo ga Abrãũ ga marü
jaguãxũchichirex na jiĩxũ rü na
nangexacüxũ, notürü najaxõõma ga
jema Tupanaãrü uneta rü meã
ínananguxẽẽ na wüxi ga nane tá nüxũ
jexmaxũ. Rü jemaãcü ningu na muxũma
i duũxũgünatü jiĩxũ, jema Tupana
namaã nüxũ ixuxũrüũ. 19Rü Abrãũ rü
wixguxuchi 100 ga taunecü nüxũ
najexma ga jexguma. Notürü tama
inajarümaãchi ga na jaxõõxũ woo nüxũ
na nacuáxũ ga paxa tá na najuexũ ga
nüma rü namax ga Chara rü marü
poraãcü nangupetüarü taunecüãxgüxũ
ga na naxãxãcügüxũcax. 20Rü jemaãcü
ga Abrãũ rü najaxõõma na nüxũ tá
najexmaxũ ga wüxi ga nane jema
Tupana namaã ixunetaxũrüũ. Rü tama
nagu narüxĩnü na Tupana ngürüãchi
nawomüxẽẽxũ. Notürü jexeraãcü
Tupanaãxũ najaxõõma, rü nüxũ
nicuaxüũ. 21Rü aixcumaxũchi najaxõ na
naporaxũ ja Tupana na janguxẽẽãxũcax i
guxũma i ngẽma norü uneta. 22Rü
jemacax ga Tupana rü nüxũ nixu na
napexewa namexũ ga Abrãũ. Jerü
Tupana nüxũ nadau ga nhuxãcü
aixcuma nüxũ na jaxõõxũ. 23Rü tama
Abrãũchigaxicatama nixĩ ga naxümatüxũ
ga Tupanaãrü ore ga nhaxũ:

"Rü Tupana rü nüxũ nixu na
napexewa namexũ ga Abrãũ,
jerü nüxũ nadau ga nhuxãcü
aixcuma nüxũ na jaxõõxũ",

nhaxũ. 24Notürü guxãma i jixema na
jaxõgüxũchiga ta nixĩ i ngẽma ore. Erü
Tupana rü tórü õgagu tüxũ nade na
napexewa imexũ i jixema i nüxũ na
jaxõgüxũ ja jima juwa tórü Cori ja
Ngechuchuxũ írüdaxẽẽcü. 25Rü
Ngechuchuxũ nixĩ ga namuxũ ga
Tupana na tórü pecaducax najuxũcax.
Rü nhuxmachi nüma ga Tupana rü
wenaxãrü Ngechuchuxũ ínarüdaxẽẽ na
nagagu imexũcax i Tupanapexewa.

Nhuxma rü Tupanapexewa tame erü Cristuaxũ tajaxõgü

5 1Rü nhuxma rü Tupanapexewa
time erü tajaxõgü. Rü ngẽmacax
marü tama Tupanamaã taxuwanüãxgü i

nhu̱xmax, erü tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu rü marü tamaã nanangüxmüxẽẽ
ja Tupana. [2]Rü Cristugagu nixĩ na
tamaã namecümaxũ ja Tupana i
nhu̱xmax erü tajaxõgü. Rü nüxũ tacua̱x
rü guxũgutáma tamaã namecüma. Rü
tataãẽgü erü nüxũ tacua̱x na tüxṹ tá
nangẽxmaxũ i tachica i mexũ i
Tupanaxũtawa. [3]Rü ngẽxgumarüũ ta
tataãẽgü i woo ngúxũ ingegügu. Erü
nüxũ tacua̱x rü ngẽma ngúxũ rü tüxũ
narüngũxẽẽ na jexeraãcü iporaexũ rü
jaxna namaã ixĩnüẽxũca̱x. [4]Rü
ngẽxguma jaxna namaã ixĩnüẽgu rü
Tupana rü tamaã nataãẽ. Rü ngẽma na
tamaã nataãẽxũ rü ngẽmaca̱x meã
ítanan̲guxẽẽ na tüxṹ tá nangẽxmaxũ i
tachica i mexũ i Tupanaxũtawa. [5]Rü
nhu̱xma na ínan̲guxẽẽxũ na tüxṹ tá
nangẽxmaxũ i tachica i Tupanaxũtawa,
rü ngẽmaca̱x taxuũca̱xma tangechaũgü.
Erü Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũ.
Rü ngẽma Naãẽ i Üünexũ i tüxna
namuxũ nixĩ i tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ i
ngẽma. [6]Rü jexguma taxucürüwama
jigütama imaxẽxẽẽgu, rü nawa nangu
na Tupana janguxẽẽxũ ga jema norü
uneta. Rü jexguma nixĩ ga nhama ga
naãnewa namuãxũ ga Cristu na
pecadua̱xgüxũca̱x najuxũca̱x. [7]Rü tama
natauxcha na wüxie rü to i duũxũca̱x
tajuxũ, woo wüxi i duũxũ i mexũca̱x
jixĩgu. Rü woo tangẽxmagu ja texé ja
naxca̱x juchaũchiréxe i wüxi i duũxũ i
aixcuma mexẽchixũ, notürü tama tüxṹ
natauxcha i ngẽma. [8]Notürü Tupana
tüxũ nüxũ nadauxẽẽ na nhuxãcü tüxũ
nangechaũxũ jerü jexguma
ipecadua̱xgügu nixĩ ga taxca̱x najuxũ ga
Cristu. [9]Rü nhu̱xma rü Tupanape̱xewa
time jerü taxca̱x naju ga Cristu. Rü
ngẽmaca̱x meãma nüxũ tacua̱x rü nüma
rü aixcuma tá tüxũ ínanguxũxẽẽ na
tama tüxũ napocuexũca̱x ja Tupana.
[10]Rü jexguma norü uwanügü ixĩgügu, rü
nümatama ga Tupana rü nügümaã tüxũ
narüngüxmüẽxẽẽ ga jexguma naju̱xgu
ga Nane. Rü nhu̱xma na marü namaã
irüngüxmüẽxũ, rü jexeraãcü nüxũ
tacua̱x na tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i
taguma gúxũ nagagu na namaxũxũ i
nümax. [11]Rü tama ngẽxĩcatama nixĩ.
Notürü i nhu̱xma rü tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristugagu rü Tupanamaã
tataãẽgü, jerü Cristugagu nixĩ ga
Tupana ga tamaã nangüxmüxũ.

Adãũchiga rü Cristuchiga

[12]Rü wüxitama ga jatü ga Adãũgagu
nixĩ ga nhama ga naãnewa nangóxũ ga
pecadu. Rü pecadugagu nixĩ ga
inaxügüxũ na najuexũ ga duũxũgü. Rü
jemaãcü guxũma ga duũxũgüwa naxüe
na najuexũ, jerü guxũma nipecadua̱x.
[13]Rü naxũpa na Tupana Muĩséna
naxãxũ ga jema mugü ga naxümatüxũ,
rü duũxũgü rü chixexũ naxügüecha, rü
jemaca̱x najue. Notürü jema mugü rü
taũta najexma ga jexguma, rü jemaca̱x
taxucürüwa texé nüxũ tixu ga jema
duũxũgü ga na chixri naga naxĩnüẽxũ
ga jema mugü. [14]Rü jema duũxũgü ga
Adãũwena buexũ rü tama Adãũrüũ
nanangõx ga jema ori ga Tupana nüxna
chu̱xuxũ. Notürü chixexũ naxügü, rü
jemaca̱x najue. Rü jemaãcü nixĩ
nhu̱xmata Tupana Muĩséna naxã ga
jema mugü ga naxümatüxũ. Rü Adãũwa
inaxügü na najuexũ ga duũxũgü, notürü
Cristuwa inaxügü na najaxuxũ i maxũ i

taguma gúxũ. 15Notürü jema chixexũ ga
Adáũ üxũ rü taxuacü nagu tanangu i
ngẽma ãmare ga Tupana tüxna ãxũ, erü
tama namaã nawüxigu. Rü aixcuma nixĩ
ga wüxi ga jatüarü chixexũgagu na
najuexũ i guxũma i duũxũgü. Notürü
tama jemaãcü tamaã nanaxü ga Tupana.
Jerü nüma rü tüxṹ nangetanüãcüma
núma nanamu ga Nane ja Ngechuchu ja
Cristu na tórü pecaducax najuxũcax. Rü
jemaãcü guma Cristugagu Tupana
nanamaxẽxẽẽ i muxũma i duũxũgü.
16Rü jema pecadu ga Adáũ üxũ rü
taxuacüma nagu tanangu ga jema ãmare
ga Tupana tüxna ãxũ. Jerü wüxitama ga
Adáũãrü pecadugagu, rü Tupana nüxũ
nixu rü tá naju naxcax ga jema. Notürü
Ngechuchu ja Cristugagu rü Tupana
nüxũ nixu na napexewa imexũ rü nüxna
íinguxũxũ i guxũma i tórü pecadugü.
17Rü guxũma i duũxũgü najue jerü
wüxitama ga jatü ga Adáũ rü pecadu
naxü. Notürü tama jemaãcü tamaã
nanaxü ga Tupana, jerü ga nüma rü
poraãcü tamaã namecüma rü tüxṹ
nangetanüãcüma tüxũ narüngũxẽẽ. Rü
ngẽmacax i nhuxma rü guxũma i ngẽma
duũxũgü i Tupana nüxũ ixuxũ na
napexewa jamexũ, rü nümatama ja
Tupana rü Nane ja Ngechuchu ja
Cristugagu nanamaxẽxẽẽ na namaã
wüxigu ãẽxgacügü jixĩgüxũcax. 18Rü
jema Adáũãrü chixexũ rü pocuwa
nanagagü ga guxũma ga duũxũgü.
Notürü jema mexũ ga Ngechuchu ja
Cristu üxũ rü pecaduwa ínananguxũxẽẽ
i guxũma i duũxũgü i jaxõgüxũ, rü
nüxna nanaxã i maxũ i taguma gúxũ.
19Rü guma nüxĩraũcü ga jatü ga Adáũ
rü tama Tupanaga naxĩnü. Rü jemaãcü
wüxitama ga jatügagu rü muxũma ga
duũxũgü rü nipecaduax. Notürü ínangu
ga guma jatü ga Ngechuchu, rü meã
Tupanaga naxĩnü. Rü gumagagu rü
muxũma i duũxũgü rü tá nime i
Tupanapexewa. 20Rü Tupana rü
Muĩséna nanaxã ga norü mugü na
duũxũgüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax na
nhuxãcü poraãcü pecadu naxügüxũ.
Notürü jexguma jexeraãcü pecadu
naxügügu ga duũxũgü, rü jexeraãcü
Tupanaãxṹ nangechaũtümüũgü. 21Rü
nhuxma woo pecadugagu na ijuexũ,
notürü Tupanaãxṹ tangechaũtümüũgü i
guxũguma. Rü ngẽmaãcü pecaduwa
tüxũ ínanguxũxẽẽ na napexewa
imexũcax rü tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristugagu tüxṹ nangẽxmaxũcax i maxũ
i taguma gúxũ.

Nhuxma rü tama pecadu ixügüxũcax nixĩ i imaxẽxũ, notürü Cristucax nixĩ i imaxẽxũ

6 1Rü nhuxma na Tupanaãxṹ
ingechaũtümüũgüxũ, ¿rü nhuxãcü
tá imaxẽxũ i nhuxmax? ¿Rü pexcax rü
namexũ na pecadu ixügüechaxũ na
jexeraãcü Tupanaãxṹ
ingechaũtümüũgüxũcax? 2Rü dücax,
tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü nhuxma
pecaduchaxwa rü nhama ijuexũrüũ
tixĩgü, erü marü tama naga taxĩnüẽ. Rü
ngẽmacax tama name i jeũcürü pecadu
taxügüecha. 3¿Tama exna nüxũ pecuax
na tacücax jiĩxũ na íibaiũxũ? Rü ítabaiũ
na ngẽmaãcü duũxũgüxũ nawéxũcax na
aixcuma Ngechuchu ja Cristuarü
duũxũgü na ixĩgüxũ. Rü jexguma
íibaiũgu, rü nüma najuxũrüũ jexma naju
ga tacüma ga nuxcümaũxũ. 4Rü

jexguma íibaiũgu, rü Cristu juxũrüũ
jexma naju ga tacüma ga nuxcümaũxũ,
rü Cristu itáxũrüũ inatax ga jema
tacüma ga nuxcümaũxũ. Rü jemaãcü
naxüpetü na wena imaxẽxũcax rü tüxṹ
nangẽxmaxũcax i maxũ i
ngexwacaxũxũ, jexgumarüũ ga
Ngechuchu na juwa írüdaxũ rü wena
namaxũxũ ga jexguma Nanatü ga
Tupana norü poramaã ínadaxẽẽgu. 5Rü
nhuxma na Cristumaã wüxigu najuxũ ga
tacüma ga nuxcümaũxũ, rü nüxũ tacuax
na aixcuma Cristumaã tüxṹ
nangẽxmaxũ i maxũ i ngexwacaxũxũ.
6Rü nüxũ tacuax rü jema tórü maxũ ga
nuxcümaũxũ rü Cristumaã wüxigu
curuchagu naju na jexma janaxoxũcax
ga jema tacüma ga chixexũ. Rü nhuxma
rü tama pecadutüũwa tangẽxmagü, rü
ngẽmacax marü tama naga taxĩnüẽ.
7Erü jíxema júxe rü marü tama
pecadutüũwa tangẽxma na jeũcürü
pecadu taxüechaxũcax. 8Rü nhuxma na
Cristumaã najuxũ ga tórü maxũ ga
nuxcümaũxũ, rü nüxũ tacuax na
Cristurüũ tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i
ngexwacaxũxũ. 9Rü nüxũ tacuax rü
nhuxma na juwa ínadaxũ ja Cristu, rü
tagutáma wena naju. Jerü nüma rü
marü juxũ narüjexera. 10Rü jexguma
najuxgu ga Cristu rü pecaducax nixĩ ga
najuxũ, rü noxtacüma jexma wüxicana
ningutanü ga guxũma ga duũxũgüarü
pecadugü. Notürü nhuxma na
namaxũxũ, rü Tupanacax nixĩ i
namaxũxũ na Tupanaãrü ngúchaũ
naxüxũcax. 11Rü ngẽxgumarüũ ta i
pema rü name nixĩ i pegügu perüxĩnüẽ
na marü pejuexũ pecaduchaxwa rü
Tupanacax pemaxẽxũ, erü Ngechuchu ja
Cristuarü duũxũgü peixĩgü. 12Rü
ngẽmacax rü tama name i pecadutüũwa
pegü pengẽxmagüxẽẽ na pemaã
inacuáxũcax. Rü tama name i
penaxüchica i pecadu na pexeneãrü
ngúchaũgü i chixexũ pexũ
naxüxẽẽxũcax. 13Rü tama name i
pecaduna penaxãgü i pexene na
ngẽmamaã chixexũ pexügüxũcax. Rü
name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü, erü
nhama duũxũgü i juexũ rü wena
maxẽxũrüũ peixĩgü. Rü ngẽmacax name
nixĩ i Tupanana penaxãgü i pexene na
ngẽmamaã mexũ pexügüxũcax. 14Rü
nhuxma rü tãũxũtáma pecadutüũwa
pengẽxmagü na pemaã inacuáxũcax. Rü
jexguma jema mugü ga Muĩsé
ümatüxũwe perüxĩxgu, rü pemaã
inacuax ga pecadu. Notürü i nhuxma rü
Cristugagu Tupana pemaã namecüma,
rü nüma nixĩ i pemaã inacuáxũ i
nhuxmax.

**Ngẽxguma wüxi i corimexẽwa
jigü ingẽxmagüxẽẽgu,
rü ngẽmaga nixĩ i ixĩnüẽxũ**

15Rü nhuxma na tama jema Muĩsé
ümatüxũ ga mugütüũwa ingẽxmagüxũ,
rü nhuxma na Tupana rü Cristugagu
tamaã mecümaxũ, ¿rü nhuxãcü tá
imaxẽxũ? ¿Rü pexcax namexũ na
jeũcürü pecadu ixügüechaxũ? Rü dücax,
tama name na ngẽmaãcü imaxẽxũ. 16Rü
pema nüxũ pecuax rü ngẽxguma wüxi i
corimexẽwa pegü pengẽxmagüxẽẽgu na
naga pexĩnüẽxũcax rü ngẽma tá nixĩ i
perü cori ixĩxũ, rü pema rü norü
duũxũgü tá peixĩgü i ngẽma cori i naga
pexĩnüẽxũ. Rü nhuxma rü pema tá nüxũ
pedaugü ngoxi ngẽxũrüüxũ perü me jixĩ

na ngẽmaga pexĩnüẽxũcax. Rü
ngẽxguma pecadu i juwa tüxũ gagüxũ
perü me jixĩgu, rü ngẽma tá nixĩ i
pemaã icuáxũ. Rü ngẽxguma perü me
jixĩgu na Tupanaga na pexĩnüẽxũ, rü
jimaga tá pexĩnüẽ na napexewa
pemexũcax. 17Notürü Tupanana moxẽ
chaxã, jerü woo pecaduga na
pexĩnüẽchiréxũ, notürü i nhuxma rü
aixcuma naga pexĩnüẽ i ngẽma
nguxẽẽtae i marü pejaxuxũ i
Cristuchiga. 18Rü nhuxma rü Tupanaãrü
duũxũgü peixĩgü erü nüma rü
chixexũna pexũ ínanguxũxẽẽ na tama
pecadu pexügüechaxũcax. Rü ngẽmaãcü
pexũ narüngũxẽẽ na napexewa
pemexũcax rü meã naxcax
pemaxẽxũcax. 19Rü nhama i naãnecüãx
i duũxũgümaã chidexarüũ nixĩ i
tauxchaxũ i oremaã pemaã chidexaxũ i
nhuxmax, erü pema rü woetama
taguma nüxũ pexĩnüẽ i nhaã ore, rü
ngürüãchi tãũxũtáma nüxũ pecuax i
tacüchiga na jiĩxũ i ngẽma pemaã nüxũ
chixuxũ. Rü dücax, rü nuxcüma rü
ipenaxã ga pexene na namaã
penaxügüxũcax ga nagúxũraũxũ ga
chixexũ. Notürü i nhuxma rü name nixĩ
i Tupanana pegü pexã na aixcuma
napexewa pexüünegüxũcax rü
naxcaxicatama pemaxẽxũcax. 20Rü
jexguma pecadutüũwa pejexmagügu, rü
taxucürüwama Tupanapexewa mexũ
pexügü ga jexguma. 21 ¿Notürü tacüwa
pexũ namexũ ga jema chixexũ i nhuxma
rü wüxi i ãne pexna ãxũ? Jerü jema
chixexũ rü juwamare pexũ nagagü, rü
tama i maxũwa. 22Notürü marü tama
pecadutüũwa pengẽxmagü i nhuxmax,
erü marü nüxna ípenguũ rü marü
Tupanaãrü duũxũgü peixĩgü. Rü ngẽma
waxi nixĩ i poraãcü pexũ mexũ erü
ngẽmagagu penajaxu i maxũ i
Tupanapexewa üünexũ rü ngẽmawena
tá penajaxu i maxũ i taguma gúxũ. 23Rü
ngẽma natanü na pecadu ixüxũ, rü ju
nixĩ. Notürü jíxema tórü Cori ja
Ngechuchuaxũ jaxõgüxe, rü Tupana
tüxna nanaxãmare i maxũ i taguma
gúxũ.

Wüxi i ngecü rü ngẽxguma najutegu rü marü tama ngĩtemexẽwa ingẽxma. Rü nhuxma na taxcax najuxũ ja Cristu, rü marü tama jema Muĩsé ümatüxũ ga mugütüũwa tangẽxmagü

7 1Pa Chaueneẽgüx, rü pema na nagu
pexĩxũ i ngẽma mugü, rü nüxũ
pecuax rü ngẽxguma tamaxũguxicatama
nixĩ na ngẽma mugütüũwa tangẽxmaxũ
ja wüxichigü ja duũxẽ. 2Rü dücax, rü
wüxi i ngecü i ãtecü rü ngĩtemexẽwa
ingẽxma ega namaxjane ja ngĩte, erü
ngẽma nhanagürü i ore i mugü. Notürü
ngẽxguma najuxgu ja ngĩte, rü marü
tama ngĩtemexẽwa ingẽxma. Rü jema
mugü ga ngĩtemexẽwa ngĩxũ
jexmaxẽẽxũ ga noxri rü marü tama
ngĩmaã inacuax. 3Rü ngẽmaãcü i
ngẽxguma namaxjane ja ngĩte rü to i
jatümaã inapexgu, rü pecadu ixü.
Notürü ngẽxguma marü najuxgu ja
ngĩte, rü marü nüxna íinguxuchi i
ngẽma mugü ga ngĩtemexẽwa ngĩxũ
jexmaxẽẽxũ ga noxrix. Rü ngẽxguma
wenaxãrü naxãtegu rü taxuũma i
chixexũ ixü. 4Rü ngẽxgumarüũ ta i
pemax, Pa Chaueneẽgüx, rü marü tama
jema Muĩsé ümatüxũ ga mugütüũwa

pengẽxmagü jerü nüma ga Cristu rü
pexcax naju. Rü ngẽmacax i nhuxma rü
Cristu ga juwa írüdacüarü peixĩgü. Rü
ngẽmaãcü nanaxü ja Tupana na naxcax
imaxẽxũcax, rü norü ngúchaũ
ixügüxũcax. 5Rü jexguma nuxcümaũxũ
ga tacümawe rüxĩxgu rü poraãcü tanaxü
ga taxüneãrü ngúchaũgü woo jema
mugü tüxna na nachuxuxũ ga jema.
Notürü jexguma nüxũ icuaxgu na
nachuxuxũ ga jema pecadu ga ixüxũ, rü
jexeraãcü tanaxüxchaũ. Rü jemaãcü ga
jema tórü pecadugü rü juwa tüxũ
nagagü. 6Notürü i nhuxma rü marü
tama ngẽma mugütüũwa tangẽxmagü,
erü Tupana rü marü nüxna tüxũ
ínanguxũxẽẽ. Rü ngẽmacax i nhuxma rü
nhama duũxũgü i ijuexũrüũ tixĩgü i
napexewa i ngẽma mugü, erü marü
tama tamaã inacuax. Rü ngẽmacax tama
nagu taxĩ i ngẽma nuxcüma ümatüxũ ga
mugü, erü marü nüxna ítanguxũ na
Tupanaãrü ngúchaũ ixügüxũcax rü
naxcax na imaxẽxũcax namaã i tórü
maxũ i ngexwacaxũxũ i Naãẽ i Üünexũ
tüxna ãxũ.

Ngẽma pecadu i chawa ngẽxmaxũ rü chamaã inacuax

7 ¿Rü nhuxũ nhagüxũ tá i nhuxmax?
¿Rü pexcax rü jema mugü jiĩxũ ga tüxũ
pecaduãxẽẽxũ? ¡Rü dücax, tama name i
ngẽmaãcü nagu tarüxĩnüẽ! Notürü
jexguma chi jema mugü rü tama choxũ
nüxũ nacuaxẽẽgu, rü tau chima nüxũ
chacuax na pecadutüũwa chajexmaxũ.
Rü dücax, rü jexguma chi jema mugü rü
tau chima choxũ nüxũ cuaxẽẽgu na
wüxi i pecadu jiĩxũ na toguãxãrü
ngẽmaxũcax chixauxãchixũ, rü tau
chima nüxũ chacuax na pecadu jiĩxũ i
ngẽma. 8Notürü jexguma jema mugü
choxũ nguxẽẽgu na nachixexũ na
toguãxãrü ngẽmaxũ choxṹ ngúchaũxũ,
rü jexguma ga pecadu rü najoxniẽ na
jexeraãcü choxṹ na nangúchaũxẽẽãxũ.
Rü ngẽmaãcü nüxũ tadau rü ngẽxguma
chi natauxgu i ngẽma mugü, rü tau
chima nüxũ tacuaxgü na nhuxãcü wüxi i
chixexũchixũ na jiĩxũ i ngẽma pecadu.
9-10Rü noxri taũta jema mugüxũ
chacuaxgu, rü chama nagu charüxĩnügu
rü chame. Notürü jexguma jema
mugüxũ chacuaxgu, rü nüxũ
chicuaxãchi na chixexũ chaxüxũ rü
ngẽma chixexũcax rü tá na chajuxũ. Rü
jemaãcü ga jema mugü ga Tupana
Muĩséna ãxũ na duũxũgüxũ
namaxẽxẽẽxũcax, rü choxũ najuxẽẽãma.
11Rü nüma ga pecadu rü najoxniẽ
namaã ga jema mugü. Jerü jexguma
jema mugü choxũ nguxẽẽgu na nhuxãcü
nachixexũ ga jema pecadu, rü jexeraãcü
choxṹ nangúchaũ ga jema pecadu. Rü
jemaãcü ga jema pecadu rü choxũ
nawomüxẽẽ rü najoxniẽ namaã ga jema
mugü rü juwa choxũ naga. 12Notürü
jema mugü rü aixcuma naxüüne i
Tupanapexewa. Rü guxũma i ngẽma
Tupana tamaã nüxũ ixuxũ rü naxüüne
rü aixcuma name rü tüxũ narüngũxẽẽ.
13¿Notürü nhuxãcü nixĩ i ngẽma i
nhuxmax? ¿Exna pexcax rü jema mugü
jiĩxũ ga juwa choxũ gaxũ? Rü dücax, rü
tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽma pecadu
nixĩ i Tupanaãrü mugümaã joxniẽxũ na
juwa choxũ nagaxũcax. Rü ngẽmaãcü
nüxũ tacuax na nhuxãcü poraãcü
nachixexũ i pecadu. Rü jexguma jema
mugü choxũ nguxẽẽgu na nhuxãcü

poraãcü nachixexũ ga jema pecadu, rü
jexeraãcü choxṹ nangúchaũ ga jema
chixexũ rü jexeraãcü chanaxüama ga
pecadu. 14Nüxũ tacuax i ngẽma mugü
rü Tupanaãẽ i Üünexũwa ne naxũ.
Notürü chama rü duũxũmare chixĩ, rü
ngẽmacax nixĩ i chamaã inacuáxũ i
ngẽma pecadu i chaxüxũ. 15Rü tama
nüxũ chacuax na tacü choxũ üpetüxũ
erü tama chanaxü i ngẽma mexũ i
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, notürü
ngẽma chixexũ i tama chanaxwaxexũ na
chaxüxũ rü ngẽmaãma nixĩ i chaxüxũ.
16Notürü i nhuxma na chanaxüxũ i
ngẽma tama chanaxwaxechiréxũ na
chaxüxũ, rü ngẽmawa nüxũ chicuaxãchi
na namexũ i ngẽma mugü. 17Rü
ngẽmacax i nhuxma rü tama
chauechama nixĩ i chanaxüxũ i ngẽma
chixexũ. Notürü ngẽma pecadu i chawa
ngẽxmaxũ nixĩ i chamaã icuáxũ, rü
ngẽma nixĩ i chixexũ choxũ üxẽẽxũ.
18Rü chama nüxũ chacuax rü wüxi i
pecaduáxũ i duũxũmare chixĩ, rü
ngẽmacax chawa rü nataxuma i tacü i
mexũ. Erü woo chanaxwaxe na mexũ
chaxüxũ, notürü tama chamaã nanguxũ
na chanaxüxũ. 19Erü ngẽma mexũ i
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, rü tama
chanaxü. Notürü chanaxüama i ngẽma
chixexũ i tama chanaxwaxexũ na
chanaxüxũ. 20Rü ngẽxguma chi
chanaxüamagu i ngẽma chixexũ i tama
chanaxwaxexũ na chaxüxũ, rü meãma
nangox na tama chauechama
chanaxüxũ. Notürü ngẽma pecadu i
chawa ngẽxmaxũ nixĩ i chamaã icuáxũ
rü chixexũ choxũ üxẽẽxũ. 21Rü
ngẽmaãcü nüxũ chadau i nhuxãcü na
chiĩxũ. Rü ngẽxguma mexũ
chaxüxchaũgu rü choxṹ natauxcha na
chixexũãma chaxüxũ. 22Chama rü
chauãẽwa rü chorü me nixĩ i Tupanaãrü
mugü, rü naga chaxĩnüchaũ. 23Notürü
nhaã chaxune i nhama i naãnecũãx
ixĩxũwa, rü nangẽxma i tacü i tama
naxüxchaũxũ i ngẽma chauãẽ
naxwaxexũ. Rü ngẽma pecadu i chawa
ngẽxmaxũ nixĩ i chamaã icuáxũ rü
chixexũ choxũ üxẽẽxũ. 24-25Rü
ngẽmaãcü i chama rü chauãẽwa
chajanguxẽẽchaũ i Tupanaãrü mugü,
notürü nhama i naãnecũãx i chaxune rü
nanaxüxchaũ i ngẽma nanaxwaxexũ i
pecadu. Rü taxuũcaxma chataãẽ i
chamax. ¿Rü texé tá nüxna choxũ
ítanguxuchixẽẽ i nhaã pecadu i chawa
ngẽxmaxũ rü juwa choxũ gaxchaũxũ?
Rü Tupanana moxẽ chaxã erü tórü Cori
ja Ngechuchu ja Cristu rü tá choxũ
nüxna ínanguxuchixẽẽ.

Nhuxãcü Tupanaãẽ i Üünexũ naxwaxexũãcüma meã tamaxẽ

8 1Rü nhuxma ja Tupana rü marü
taxuũcaxma nanapocue i ngẽma
duũxũgü i Ngechuchu ja Cristuarü
duũxũgü ixĩgüxũ. 2Erü Tupanaãẽ i
Üünexũ i Ngechuchu ja Cristugagu tüxũ
maxẽxẽẽxũ, rü nüxna tüxũ ínanguxũxẽẽ
i pecadu na tama juwa tüxũ
nagagüxũcax. 3Rü jema taxüneãrü
ngúchaũgü rü marü nüxũ narüjexera ga
jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ. Rü
jemacax ga jema mugü rü taxucürüwa
mexũ tüxũ naxüxẽẽ. Notürü nüma ga
Tupana rü marü nanaxü ga jema
taxucürüwa naxüxũ ga jema mugü. Jerü
ga Tupana rü nhama ga naãnewa
nanamu ga Nanexũchi. Rü woo taxüne i

pecaduáxũrüũ̃ nixĩ ga naxũ̃ne, notürü
nüma ga Nane rü taguma napecaduãx.
Rü nüma ga Nane rü tórü pecaducãx
naju, rü jemaãcü inajanaxoxẽẽ ga norü
pora ga jema pecadu ga taxünewa
jexmaxũ̃. 4Rü jemaãcü nanaxü ga
Tupana na tüxṹ na natauxchaxũ̃cãx na
janguxẽẽxũ̃ i ngẽma tüxũ̃ namuxũ̃ i
ngẽma mugü. Erü nhũxma rü tama
nhama i taxüne naxwãxexũ̃ãcüma
tamaxẽ, notürü Tupanaãẽ i Üünexũ̃
naxwãxexũ̃ãcüma nixĩ i imaxẽxũ̃. 5Rü
jíxema tümaxũ̃ne naxwãxexũ̃ãcüma
maxẽxẽ, rü naxcãx tadaugü i ngẽma
nhama i naãnecũ̃ãx naxwãxexũ̃. Notürü
jíxema Tupanaãẽ i Üünexũ̃
naxwãxexũ̃ãcüma maxẽxẽ, rü ngẽma
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ naxwãxexũ̃ nixĩ i
naxcãx tadaugüxũ̃. 6Rü jíxema
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ naxwãxexũ̃cãx
daugüxe rü tataãẽgü, rü tá tüxṹ
nangẽxma i tümaãrü maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. Notürü jíxema tümaxũ̃ne
naxwãxexũ̃cãx daugüxe rü ngẽma rü tá
juwa tüxũ̃ nagagü. 7Rü jíxema
tümaxũ̃ne naxwãxexũ̃cãx daugüxe rü
Tupanaãrü uwanü tixĩgü. Rü tama
Tupanaga taxĩnüẽchaũ̃ erü
taxucürüwama naga taxĩnüẽ. 8Rü
ngẽmacãx ja jíxema tümaxũ̃neãrü
ngúchaũ̃we rüxĩxẽ, rü taxucürüwa
Tupanaãrü ngúchaũ̃ taxügü. 9Notürü
ngẽxguma aixcuma pewa nangẽxmagu i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü tama pexeneãrü
ngúchaũ̃ pexü, notürü Naãẽ i
Üünexũ̃ãrü ngúchaũ̃ nixĩ i pexüxũ̃. Rü
jíxema tama tüxṹ nangẽxmaxẽ i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i Cristu tüxna ãxũ̃,
rü tama Cristuarü duũ̃xũ̃ tixĩ. 10Notürü
ngẽxguma pewa namaxũ̃gu ja Cristu, rü
woo pecadugagu tá najũxgu i pexene,
notürü peãẽ rü namaxũ̃, erü Tupana
pexũ̃ nadau na pemexũ̃. 11Rü ngẽxguma
pewa namaxũ̃gu i Naãẽ ja jima Tupana
ga Ngechuchu ja Cristuxũ̃ írüdaxẽẽcü,
rü nümatátama ja jima Cristuxũ̃
írüdaxẽẽcü tá wena nanamaxẽẽ i pexene
i juxwãxexũ̃, rü Naãẽ i Üünexũ̃ i pewa
maxũ̃xũ̃ tá nixĩ i naxüxũ̃ i ngẽma. 12Rü
ngẽmacãx, Pa Chaueneẽgüx, rü
tanaxwãxe i Tupanaãrü ngúchaũ̃ taxü,
rü tama tanaxwãxe i taxüne i
pecaduáxũ̃ãrü ngúchaũ̃ taxü. 13Erü
ngẽxguma chi pexeneãrü ngúchaũ̃
pexũxgu rü tá ipejarütauxe. Notürü
ngẽxguma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ãrü
ngũ̃xẽẽmaã ipejanaxoxẽẽgu i ngẽma
pexene üxchaũ̃xũ̃, rü aixcuma tá pexṹ
nangẽxma i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 14Erü
guxãma ja jíxema Tupanaãẽ i Üünexũ̃
tümamaã icuáxe, rü aixcuma
Tupanaxãcügü tixĩgü. 15Noxri rü
Tupanaxũ̃ pemuũ̃ẽ ga jexguma
pepecaduãxgügu, notürü i nhũxma rü
Tupanaxãcügü peixĩgü erü Naãẽ i
Üünexũ̃ rü naxãcügüxũ̃ pexũ̃ nixĩgüxẽẽ.
Rü Naãẽ i Üünexũ̃ i pema pejaxuxũ̃ rü
pemaã namecüma rü tama pocumaã
pexũ̃ namuũ̃xẽẽ. Rü ngẽmatama Naãẽ i
Üünexũ̃ nixĩ i tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ na tama
imuũ̃ẽxũ̃cãx na Tupanana
ingaicamagüxũ̃ rü:

“Pa Tonatüx”, nhagüxũ̃ nüxũ̃. 16Rü
ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ̃ nixĩ i
aixcuma tüxũ̃ nüxũ̃ cuãxẽẽxũ̃ na
Tupanaxãcügü na ixĩgüxũ̃. 17Rü nhũxma
na Tupanaxãcügü ixĩgüxũ̃ i jixema, rü
nüxũ̃ tacuãx rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa tá
tanajaxu i ngẽma mexũ̃gü i Tupana
tüxna ãxchaũ̃xũ̃. Rü ngẽmaãcü

Cristumaã tá tüxü̃ nangẽxma i tachica i mexü̃ i Tupanaxü̃tawa, erü Cristurüü̃ ngúxü̃ tingegü na jixcüra wüxigu namaã mexü̃wa ingẽxmagüxü̃cax.

Ngẽma mexü̃ i jixcüra tá nüxü̃ idauxü̃chiga

18Rü dücax, rü chama nagu charüxĩnü rü ngẽma ngúxü̃ i nhuxma nhama i naãnewa ingegüxü̃, rü taxuü̃ma nixĩ i ngẽxguma nagu nanguxgu i ngẽma mexü̃ i jixcüra tá nüxü̃ idauxü̃ i ngẽxguma Cristumaã ingẽxmagügu i dauxü̃guxü̃ i naãnewa. 19Rü nhuxma rü guxü̃ma i tacü i Tupana üxü̃ rü taxü̃ i norü ngúchaü̃maã ínananguxẽẽgü i ngẽma ngunexü̃ i nagu tá nataeguxü̃ ja Cristu na Tupana guxü̃pexewa naxãcügüxü̃ iwéxü̃. 20Rü nüxü̃ tacuaxgü rü jexguma pecadu naxüxgu ga guma nüxĩraü̃cü ga jatü rü jexguma nixĩ ga nachixexü̃ ga guxü̃ma ga jema Tupana üxü̃. Rü tama jema Tupana üxü̃ãrü ngúchaü̃ nixĩ ga jema, notürü jemaãcü nüxü̃ naxüpetü jerü ga Tupana rü jemaãcü inaxuneta ga jexguma pecadu naxüxgu ga guma jatü. Notürü i nhuxma rü guxü̃ma ga jema Tupana üxü̃ rü ínananguxẽẽ na ngẽma chixexü̃wa ínanguxü̃xü̃cax. 21Erü ngẽma ngunexü̃ i Tupana tá nagu nadexü̃ i naxãcügü na naxü̃tawa nangẽxmagüxü̃cax, rü ngẽxguma tá ta nixĩ i chixexü̃wa ínanguxü̃xẽẽãxü̃ i guxü̃ma ga jema nümatama naxüxü̃. Rü ngẽmaãcü wenaxãrü noxrirüü̃ tá name i guxü̃ma. 22Rü nüxü̃ tacuax rü guxü̃ma ga jema Tupana üxü̃, rü noxritama chixexü̃ nüxü̃ üpetügu rü poraãcüxü̃chima nanaxwaxeecha na wenaxãrü noxrirüü̃ namexü̃. 23Rü tama ngẽmaxĩcatama nixĩ i poraãcü nanaxwaxegüxü̃ na wenaxãrü noxrirüü̃ namexü̃. Notürü jixema na jaxõgüxü̃ rü ta tanaxwaxe na ínanguxü̃ ja Tanatü na naxãcügüxü̃ tüxü̃ na nadexü̃cax rü ngexwacaxü̃xü̃ i taxünegü tüxna naxãxü̃cax. Rü woo tüxü̃ na nangẽxmaxü̃ i Tupanaãẽ i Üünexü̃ i tüxü̃ nüxü̃ cuaxẽẽxü̃ na nhuxãcü tá jiĩxü̃ i dauxü̃guxü̃ i naãnewa, notürü tanaxwaxe na paxa ngẽmaxü̃chi ingugüxü̃. 24Cristu tüxna nanaxã i maxü̃ i taguma gúxü̃, notürü ítananguxẽẽgümare na naxü̃tawa ingugüxü̃ na najauxgüxü̃cax i ngẽma maxü̃. Notürü nüxü̃ tacuax rü ngẽxguma chi marü nüxü̃ idaugügu i ngẽma írüünguxẽẽgüxü̃, rü taxuü̃caxma tüxcüü̃ ítananguxẽẽgü. Erü ngẽma marü nüxü̃ idauxü̃, rü taxuü̃caxma ítananguxẽẽ. 25Notürü ngẽxguma taũta nüxü̃ idaugügu i ngẽma írüünguxẽẽgüxü̃, rü tanaxwaxe i meã ítananguxẽẽgüecha nhuxmatáta nüxü̃ idaugü. Rü ngẽmaãcü nixĩ i Cristuxü̃ írüünguxẽẽgüxü̃. 26Rü Tupanaãẽ rü tüxü̃ narüngü̃xẽẽ ta na iporaexü̃cax i ngẽxguma guxchaxü̃gü tüxü̃ üpetügu. Rü jixema rü tama nüxü̃ tacuax na nhuxãcü Tupanamaã idexagüxü̃ rü tacücax ijumuxẽgüxü̃. Notürü Naãẽ i Üünexü̃ rü naxauxãcüma ore i tama nüxü̃ icuáxü̃maã Tupanamaã nidexa rü taxcax najumuxẽ. 27Rü Tupana ja meã tüxü̃ cuácü rü nüxü̃ nacuax na nhuxũ nhaxü̃chiga jiĩxü̃ i ngẽma Naãẽ i Üünexü̃ nüxü̃ ixuxü̃. Erü ngẽma Naãẽ i Üünexü̃ rü Tupana naxwaxexü̃ãcüma Tupanaxü̃ nacaaxü̃ tümacax ja jíxema Tupanaãrü duü̃xü̃gü ixĩgüxe.

Cristu rü tüxũ naporaexẽẽãma na taxuũma i guxchaxũgü tüxũ narüjexeraxũcax

28Rü nüxũ tacuax rü tümaãrü
mexũcax nixĩ i Tupana ínanguxẽẽxũ i
guxũma i ngẽma tüxũ üpetüxũ ja jíxema
nüxũ ngechaũgüxe ga nüma
nanaxwaxexũãcüma tüxũ jadexechixe.
29Rü woetama nuxcümama ga Tupana
rü marü tüxũ nacuax na texégü tá
tixĩgüxũ ja jíxema noxrü ixĩgüxe. Rü
noxritama naãne ixügügumama tüxũ
nidexechi na Nanerüũ timexũ i
napexewa, rü jima Nane rü tümamaã
inacuáxũcax ja guxãma ja jíxema
naẽneẽgü ixĩgüxe. 30Rü guxema noxri
naãne ixügügumama Tupana tüxũ
idexechixe, rü tümacax naca na noxrü
tixĩgüxũcax. Rü guxema tümacax
nacaxe, rü nügücax tüxũ nimexẽẽgü. Rü
guxema nügücax tüxũ jamexẽẽgüxe, rü
dauxũwa tá tüxũ nagagü na
guxũgutáma naxũtawa
tangẽxmagüxũcax. 31 ¿Rü nhuxũ
nhagüxũ tá i nhuxma i ngẽmachiga? Rü
ngẽxguma Tupana taétüwa chogügu,
¿rü texé tá tüxũ rüjexeraxũ? 32Jerü
nüma ga Tupana rü tama tüxna
najanuxũ ga Nanexũchi. Notürü taxcax
inanamu ga Nane na taxcax najuxũcax i
guxãma i jixema. Rü nhuxma na
jemaãcü taxcax inamuãxũ ga Nane, ¿rü
taux exna tüxna naxããxũ i guxũma i
tacü i inaxwaxexũ na naxcax
imaxẽxũcax? 33Rü Tupana tüxũ
nidexechi rü tüxũ nixu na napexewa
imexũ. Rü ngẽmacax ¿rü texé tá
napexewa tüxũ tixugü na ichixexũ? Erü
Tupanatama nixĩ ja tüxũ ixucü na tüxũ
nataxuũma i chixexũ. 34¿Rü texé tá
pocuwa tüxũ tamugü i nhuxmax?
¿Pexcax rü Cristu tá jiĩxũ? Dücax,
taxucürüwama ngẽmaãcü nixĩ jerü
Cristu nixĩ ga taxcax jucü na tüxũ
namaxẽxẽẽxũcax. Rü tama ngẽxĩcatama
taxcax naxü, notürü wenaxãrü ínarüda.
Rü nhuxma rü Tupanaxũtawa
nangẽxma rü ngẽma ãẽxgacü nixĩ. Rü
ngẽma taétüwa nachogü rü Tupanaxũ
taxcax nacaaxũ. 35¿Rü nhuxma rü tacü
tá Cristuna tüxũ ixĩgachixẽẽxũ na tama
tüxũ nangechaũxũcax? Rü woo ngúxũ
ingegügu, rü exna guxchaxũgü tüxũ
ngẽxmagu, rü exna duũxũgü Cristugagu
tachi aiegu, rü exna itaijaegu, rü exna
ingexchirugügu, rü exna ãũcümaxũwa
ingẽxmagügu, rü exna duũxũgü tüxũ
daixchaũgu, notürü woo guxũma i
ngẽma tüxũ üpetügu, notürü ja Cristu rü
tãũxũtáma nüxũ narüchau na tüxũ
nangechaũxũ. 36Notürü guxũguma
ãũcümaxũwa tangẽxmagü, ngẽma
Tupanaãrü ore i ümatüxũ nüxũ
ixuxũrüũ. Erü ngẽma ore rü nhanagürü:

> "Rü cugagu duũxũgü toxũ
> nadaixchaũ rü duũxũgüpexewa
> rü nhama carnerugü i daiwa
> ĩxũrüũ tixĩgü",

nhanagürü i ngẽma ore. 37Notürü woo
guxũma i ngẽma tüxũ na ngupetüxũ, rü
Ngechuchu ja Cristu ja tüxũ ngechaũcü,
rü tüxũ naporaexẽẽãma na taxuũma i
guxchaxũgü tüxũ narüjexeraxũcax, rü
bai i tacü. 38-39Rü ngẽmacax aixcuma
chajaxõ na taxucürüwama tacü
Tupanana tüxũ ixĩgachixẽẽxũ na
ngẽmaãcü tama tüxũ nangechaũxũcax.
Rü woo ijuxgu rü woo imaxẽgu, notürü
Tupana tá tüxũ nangechaũẽcha. Rü

taxucürüwama Tupanana tüxũ nixĩgachixẽẽ i ṯacü i norü orearü ngeruũgü, rü ẹxna ṯacü rü ṇgoxogü rü ẹxna ṯacü i to i poraxũ. Rü bai i ṯacü i nhụxma tüxũ üpetüxũ, rü bai i ṯacü i jixcüra tá ngẽxmaxũ, rü bai i ṯacü i dauxũwa ngẽxmaxũ, rü bai i ṯacü i naãnetüũwa ngẽxmaxũ, rü bai i ṯacü i to i Tupana üxũ, rü taxucürüwama Tupanana tüxũ nixĩgachixẽẽ na tama tüxũ nangechaũxũcạx. Rü ngẽmaãcü nixĩ i tüxũ nangechaũxũ ja Tupana nagagu ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu.

Tupana rü najadexechi i Judéugü na norü duũxũgü na jixĩgüxũcạx

9 [1]Dücax, Pa Chaueneẽgüx, rü pemaã tá nüxũ chixu i wüxi i ore. Rü ngẽma ore i pemaã tá nüxũ chixuxũ rü aixcuma nixĩ erü Cristuarü duũxũ chixĩ. Rü tama chidora. Rü chauãẽwatama nüxũ chacuạx na aixcuma na jiĩxũ i ngẽma ore erü Tupanaãẽ i Üünexũ nixĩ i chauãẽmaã icuáxũ. [2]Rü poraãcü changechaũ, rü choxṹ nangúecha i chauãẽwa, erü tama najaxõgü i chautanüxũgü i Judéugü. [3]Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu rü guxũguma ngẽma chautanüxũgu charüxĩnü, rü poraãcü chanaxwạxe na Cristuaxṹ jaxõgüãxũ. Rü chama rü aixcuma íchamemare na pocuwa choxũ namuxũ ja Tupana rü Cristuna choxũ jaxũgachixẽẽxũ ega ngẽmaãcü chi nüxũ chajaxõgüxẽẽgu rü chanamaxẽxẽẽgu i ngẽma chautanüxũgü i Judéugü. [4]Rü nümagü rü chauxrüũ Judéugü nixĩgü. Rü Tupana rü nuxcümaxũchima namaã inaxuneta na naxãcügü jixĩgüxũcạx. Rü norü ọxigü rü nüxũ nadaugü na nhuxãcü namexẽchixũ ga Tupana ga jexguma naxcạx nangọxgux. Rü Tupana rü norü ọxigümaã inaxuneta rü nhanagürü nüxũ:

> "Rü ngẽxguma chauga pexĩnüẽgu rü tá pexũ charüngũxẽẽ",

nhanagürü nüxũ. Rü Tupana rü nüxna nanaxã ga jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ. Rü nanangúexẽẽ na nhuxãcü nüxũ jacuạxüũgüxũcạx. Rü meãma namaã inaxuneta na Cristu rü naxcạx núma tá namuãxũ na namaxẽxẽẽãxũcạx rü nüxna na naxããxũcạx i maxũ i taguma gúxũ. [5]Rü jema nuxcümaxũgüxũ ga tórü ọxigütaa nixĩgü i ngẽma Judéugü, rü ngẽmacạx naxcạx ta nixĩ ga jema uneta ga tórü ọxigümaã nüxũ jaxuxũ ga Tupana. Rü ngẽma Judéugütanüxũwatama nixĩ ga nabuxũ ga Cristu ja Tupanaxũchi ixĩcü ja guxũẽ́tüwa ngẽxmacü. Rü tanaxwạxe i guxũguma nüxũ ticuạxüũgü. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ. [6]Rü nhụxma rü woo tama guxũ i Judéugü na jaxõgüxũ, notürü taxucürüwama texé nüxũ tixu na Tupana rü tama janguxẽẽãxũ i ngẽma norü uneta. Erü ngẽma Judéugü rü tama aixcuma guxũma Tupanaãrü duũxũgü nixĩgü. [7]Rü tama guxũma i duũxũgü i Abrá̃ũtaagü ixĩgüxũ, rü aixcuma Abrá̃ũtanüxũ nixĩgü i Tupanapẹxewa. Jerü ga Tupana rü Abrá̃ũmaã nüxũ nixu, rü nhanagürü:

> "Rü cune ja Isaquitanüxũgü tá nixĩ i aixcuma cutanüxũgü ixĩgüxũ i chapẹxewa",

nhanagürü. Rü jemaãcü namaã inaxuneta woo na najexmaxũ ga togü ga Abrá̃ũxãcügü. [8]Rü ngẽmawa meãma

nüxü̃ tacuax rü tama ngẽma na
Abrá̃ũtaa tixĩgüxü̃cax nixĩ i
Tupanaxãcügü tixĩgüxü̃. Notürü jíxema
aixcuma Tupanaãrü uneta nüxü̃
ixuxü̃rüü̃ãcüma jaxõgüxe waxi tixĩ ja
aixcuma Abrá̃ũtaa ixĩgüxe i
Tupanapexewa. 9Jerü naxü̃pa ga na
nabuxü̃ ga Abrá̃ũ nane, rü jema
Tupanaãrü uneta ga Abrá̃ũmaã nüxü̃
jaxuxü̃, rü nhanagürü:

"Rü naĩ ja taunecüarü nhúxgumaãcü
tá wena nuã chaxũ, rü cuxmax i
Chara rü tá ixãxãcü i
ngẽxguma",

nhanagürü. 10Notürü tama
Abrá̃ũmaãxĩcatama nixĩ ga jemaãcü
jadexaxü̃ ga Tupana. Jerü tórü oxi ga
Isaqui namax ga Rebecamaã rü ta
nidexa ga Tupana. Rü ngĩma rü
ngĩteaxü̃ ixãxãcü rü nataxreexpüx ga
ngĩne. 11-13Notürü jexguma taũta
nabuegu rü taxuũma ga mexü̃ rü exna
chixexü̃ naxüegu ga jema ngĩnegü, rü
Rebecamaã nidexa ga Tupana, rü
nhanagürü:

"Rü ngẽma nüxĩra buxü̃ i cune, rü
ngẽma wixweama buxü̃ãrü
duũxü̃ tá nixĩ",

nhanagürü ngĩxü̃. Rü jema dexa rü
namaã nawüxigu i Tupanaãrü ore i
ümatüxü̃ i nhaxü̃:

"Marü chanajaxu ja Jacú, notürü
nüxü̃ chaxo ja Echaú",

nhaxü̃. Rü jemaãcü ga Tupana rü
ngĩmaã nanangoxẽẽ na nameexwa
nangẽxmaxü̃ na tüxü̃ jadexechixü̃ ja
jíxema woetama nüxü̃ ngúchaũxẽ na
tümacax nacaxü̃ tama nagu
naxĩnüãcüma i tacü na taxüxü̃. 14¿Rü
nhuxũ nhagüxü̃ i nhuxmax? ¿Pexcax rü
Tupana rü chixexü̃ naxüxü̃ ga jexguma
tama Jacúxü̃ nangechaũxũrüü̃ nüxü̃ na
nangechaũgu ga Echaú? Rü dücax, tama
chixexü̃ naxü. 15Jerü norü orewa rü
Tupana rü Muĩséxü̃ nhanagürü:

"Rü ngẽxguma chi texémaã
chamecümachaũgu, rü
tümamaã tá chamecüma. Rü
choxü̃ tá tangechaũtümüü̃ ja
jíxema choxü̃
ngechaũtümüü̃chaũxẽ",

nhanagürü. 16Rü ngẽmaãcü tama ngẽma
tümatama tanaxwaxexü̃gagu rü exna
ngẽma taxüxü̃gagu nixĩ i Tupana tüxü̃
jaxuxü̃ ja texé. Notürü tüxü̃ najaxu erü
nüxü̃ tangechaũtümüü̃. 17Rü
jexgumarüü̃ ta ga Tupana rü norü ore i
ümatüxü̃wa rü nhanagürü nüxü̃ ga
Ejituaneãrü ãẽxgacü:

"Rü ãẽxgacüxü̃ cuxü̃ chingucuchixẽẽ
na cuwa duũxü̃güxü̃ nüxü̃
chadauxẽẽxü̃cax i nhuxãcü na
chaporaxü̃. Rü ngẽmaãcü
chanaxü na guxü̃ i duũxü̃gü i
guxü̃ i naãnewa ngẽxmagüxü̃,
nüxü̃ na cuáxü̃cax i chauchiga",

nhanagürü. 18Rü ngẽmaãcü ja Tupana
rü nüxü̃ tangechaũtümüü̃ ja jíxema
nüxü̃ ngechaũtümüü̃chaũxẽ. Rü
ngẽxguma tüxü̃ nataiãchiarü
maxü̃ãxẽẽchaũgu rü tüxü̃
nanataiãchiarü maxü̃ãxẽẽ ja jíxema
tama nüxü̃ cuáxchaũxẽ. 19Notürü
bexmana tá nhacurügü choxü̃:

"Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü jixĩgu ja
Tupana, ¿rü tüxcüü̃ nüxü̃ nixu na
tagagu jiĩxü̃ na chixexü̃ ixügüxü̃ rü tama
naga ixĩnüẽxü̃? ¿Rü texé tapora na
itajanaxoxẽẽxü̃cax i Tupanaãrü
ngúchaũ?" nhacurügü tá. 20Notürü Pa

Duũxũx, ¿texé cuixĩ i cuma rü
ngẽmacax ngẽmaãcü Tupanaxũ
cujaxũgaxũ? ¿Cuxcax rü exna wüxi i
tũxũ i waixũmüwa üxũ rü namexũ i
ngẽma norü üruũmaã na nhaxũ?
"¿Rü tüxcüũ ngẽmaãcü choxũ cuxü na
ngẽmaãcü chixĩxũcax i nhuxmax?"
nhaxũ. 21Rü ngẽma tũxũãrü üruũ rü
waixũmüwa nanaxü i tacü i nüma
naxüxchaũxũ. Rü ngẽxguma
nanaxwaxegu, rü ngẽma waixũmüwa
nanaxü i wüxi i tũxũ na norü meruũ
jiĩxũcax. Rü ngẽxguma nanaxwaxegu, rü
ngẽmatama waixũmüwa nanaxü i wüxi i
tũxũ na norü guxchirechixũ jiĩxũcax.
22Rü ngẽxgumarüũtama nixĩ i naxüãxũ
ja Tupana. Erü tüxũ nanawéxchaũ na
nhuxãcü naporaxũ i nüma rü nhuxãcü
napocueãxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ
ügüxũ, notürü poraãcü jaxna namaã
naxĩnü i ngẽma duũxũgü, rü tama paxa
nanapocue i ngẽma ímemaregüxũ na
napocuexũ. 23Notürü ga Tupana rü
inanawéxchaũ na nhuxãcü poraãcü
tamaã namecümaxũ i jixema na
jaxõgüxũ. Rü ngẽmacax nixĩ i nüxũ
ingechaũtümüũgüxũ, rü
nuxcümamatama tüxũ jadexechixũ na
naxũtawa ingẽxmagüxũcax i dauxũguxũ
i naãnewa i ngextá ínamexẽchixũwa.
24Rü ngẽmaãcü i jixema na Judéugü
ixĩgüxũ, rü tatanüwa Tupana tüxũ
nidexechi ja nhuxre na norü duũxũgü
tixĩgüxũcax. Rü ngẽxgumarüũ ta i
ngẽma tama Judéugü ixĩgüxũtanüwa rü
najadexechi i togü. 25Rü ngẽmacax rü
Tupanaãrü ore ga Ochéa ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Rü ngẽma duũxũgü i tama chorü
duũxũgüchirex ixĩgüxũ, rü:
'Pema rü chorü duũxũgü
peixĩgü i nhuxmax',
nhacharügü tá nüxũ. Rü ngẽma
duũxũgü i tama Judéugürüũ
nüxũ changechaũchiréxũ, rü:
'Pexũ changechaũ i nhuxmax',
nhacharügü tá nüxũ. 26Rü noxri
ga Tupana rü jema duũxũgü ga
tama Judéugü ixĩgüxũmaã
nüxũ nixu, rü nhanagürü nüxũ:
'Pema rü tama chorü duũxũgü
peixĩgü', nhanagürü nüxũ.
Notürü jematama nachica ga
ngextá nüxũ íjemanhaxũwa, rü
wenaxãrü jema duũxũgü ga
tama Judéugü ixĩgüxũmaã
nidexa ga Tupana ja
Maxẽxẽẽruũ, rü nhanagürü
nüxũ: 'Pema rü chauxacügü tá
peixĩgü', nhanagürü nüxũ".

Rü jema nixĩ ga Tupanaãrü ore ga
Ochéa ümatüxũ. 27-28Rü Judéugüchiga
rü ta nidexa i Tupanaãrü ore, jerü
nuxcümaxũcü ga norü orearü uruũ ga
Ichaía rü nhanagürü:

"Rü woo namuxũchichirex i
Judéugü jima naxnücü ja
taxtüpechinüwa jimacürüũ,
notürü noxre tátama nixĩ i
aixcuma najauxgüxũ i maxũ i
taguma gúxũ. Rü paxa tá
ínangu ja tórü Cori na
napocueãxũcax i guxũma i
ngẽma tama noxrü ixĩgüxũ",

nhanagürü ga Ichaía. 29Rü nümatama
ga Ichaía, rü nhanagürü ga ũpa:

"Rü ngẽxguma chi nüma ja tórü
Cori ja guxũ i naãneãrü jora rü
tau chima íjaxügüxẽẽãgu i
nhuxre i tatanüxũgü i Judéugü,

rü chi itajarüxoxochi,
jexgumarüü̃ ga na ijanaxogüxü̃
ga guma ĩãnegü ga Chodoma rü
Gomora namaã ga guxü̃ma ga
jema duü̃xü̃gü ga jéma
jexmagüxü̃”,
nhanagürü ga Ichaía.

Judéugü rü tama najaxõgüchaü̃ i ore i mexü̃ i Cristuchiga

30 ¿Rü nhuxũ nhagüxü̃ i nhu̱xmax? Rü
pemaã nüxü̃ chixu rü ngẽma duü̃xü̃gü i
tama Judéugü ixĩgüxü̃ ga tama
Tupanaca̱x daugüxü̃ ga noxrix, rü
ngẽmatama duü̃xü̃gü nixĩ i nhu̱xma
Tupanape̱xewa imexü̃ jerü najaxõgü.
31 Notürü jema Judéugü ga nagu
ĩxchaü̃xü̃ ga jema Muĩséarü mugü na
Tupanape̱xewa jamexü̃ca̱x, rü ínatüe.
32 ¿Rü nhuxãcü ínatüe? Dücax, ínatüe
jerü jema mugüguama naxĩ na
Tupanape̱xewa jamexü̃ca̱x, rü tama
Ngechuchuaxü̃ najaxõgüchaü̃. Rü
jemaãcü ga Ngechuchu rü jema
duü̃xü̃güca̱x rü wüxi ga guxchaxü̃ nixĩ.
33 Rü ngẽmachiga nixĩ i Tupanaãrü ore i
ümatüxü̃ i nhaxü̃:

“Chama rü Judéugütanüwa
chanamu ja Cristu. Rü nüma rü
ngẽma Judéugüca̱x rü wüxi i
guxchaxü̃ tá nixĩ erü ngẽxguma
tama nüxü̃ jaxõgüãgu rü tá
inajarütauxe. Notürü ngẽma
duü̃xü̃gü i nüxü̃ jaxõgüxü̃, rü
aixcuma tá namaxẽ”,
nhanagürü.

10 1 Pa Chaueneẽgüx, rü ngẽma
poraãcü chanaxwa̱xexü̃ rü
chorü jumuxẽwa Tupanana naxca̱x
chaçaxü̃, rü ngẽma nixĩ na guxü̃ma i
chautanüxü̃gü i Judéugü na jaxõgüxü̃ rü
ngẽmaãcü aixcuma Tupanaãrü na
jixĩgüxü̃ca̱x. 2 Rü aixcuma pemaã nüxü̃
chixu, rü nümagü i Judéugü rü aixcuma
poraãcü Tupanagu narüxĩnüẽ rü
nanaxügüchaü̃ i Tupanaãrü ngúchaü̃.
Notürü ínatüe erü tama Cristuaxü̃
najaxõgüchaü̃ na ngẽmaãcü
Tupanape̱xewa jamexü̃ca̱x. 3 Rü woo
Tupana nhama ga naãnewa nanamu ga
Cristu na gumagagu Tupanape̱xewa
jamexü̃ca̱x i duü̃xü̃gü, notürü nümagü i
Judéugü rü tama nüxü̃ nacua̱xgüchaü̃ i
ngẽma. Rü nügütama nimexẽẽgüchaü̃,
rü ngẽmaca̱x nagu naxĩãma i ngẽma
mugü ga Muĩsé ümatüxü̃ rü tama
Cristuaxü̃ najaxõgüchaü̃ na nagagu
Tupanape̱xewa jamexü̃ca̱x. 4 Notürü
nüma ga Cristu rü najanguxẽẽ ga jema
mugü rü jemaãcü inajanaxoxẽẽ na tama
tamaã inacuáxü̃ca̱x i ngẽma mugü. Rü
jemaãcü nanaxü ga Cristu na guxü̃ma i
duü̃xü̃gü i nüxü̃ jaxõgüxü̃ rü aixcuma
Tupanape̱xewa jamexü̃ca̱x. 5 Rü Muĩsé
nanaxümatü nachiga na nhuxãcü
Tupanape̱xewa tamexü̃ ja wüxie ega
naga taxĩnügu i ngẽma mugü, rü
nhanagürü:

“Tupana pexü̃ namu na guxü̃gutáma
meã pejanguxẽẽxü̃ i guxü̃ma i
ngẽma mugü erü ngẽxguma
naga pexĩnüẽgu i guxü̃ma i
ngẽma mugü rü tá pemaxẽ.
Notürü ngẽxguma tama naga
pexĩnüẽgu i wüxitama i ngẽma
mugü, rü tãũxü̃táma pemaxẽ”,
nhanagürü. 6 Notürü nhu̱xma rü
Tupanape̱xewa time ega Cristuaxü̃
jaxõgügu. Rü ngẽmaca̱x taxuü̃ca̱xma i
cuãẽwa rü nhacurügü:

"¿Texé tá dauxũguxũ i naãnewa taxũ
na Cristucax tajaçaxũ na nuã naxũxũcax
rü tüxũ janangũxẽẽxũcax na imexũcax i
Tupanapexewa?" nhacurügü. 7Rü
taxuũcaxma cuãẽwa nhacurügü:
"¿Rü texé tá juexũtanüwa taxũ na
ngẽxma Cristucax tajadauxũcax na nuã
tanagaxũcax?" nhacurügü. 8Erü tama
ngẽmaãcü nixĩ i Cristucax idauxũ, jerü
jema ore ga Muĩsé ümatüxũ rü
nhanagürü:
"Rü marü cuxũtawa nangẽxma i
Tupanaãrü ore. Rü cuaxwa
nangẽxma na nüxũ cuixuxũcax.
Rü cuãẽwa nangẽxma na nagu
curüxĩnüxũcax",
nhanagürü. Rü nhuxma Pa
Chaueneẽgüx, rü pemaã nüxũ chixu rü
ngẽmatama ore nixĩ i guxũwama
duũxũgümaã nüxũ tixuxũ. Rü ngẽma
ore nixĩ i pexũ nüxũ cuaxẽẽxũ na
nhuxãcü pexṹ nangẽxmaxũ i maxũ ega
aixcuma pejaxõgügu. 9Erü ngẽxguma
cuaxmaã nüxũ cuixuxgu na curü Cori
jiĩxũ ja Ngechuchu, rü ngẽxguma
cuãẽwa cujaxõxgu na juwa Tupana
ínadaxẽẽxũ, rü tá cuxṹ nangẽxma i
maxũ i taguma gúxũ. 10Erü taãẽwa
tajaxõgü na ngẽmaãcü Tupanapexewa
imexũ. Rü taaxmaã nüxũ tixu na
Ngechuchu rü tórü Cori jiĩxũ, rü
ngẽmaãcü tanajaxu i maxũ i taguma
gúxũ. 11Rü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa
rü nhanagürü:
"Rü guxãma ja texé ja
Ngechuchuaxṹ jaxõxẽ, rü tá
nüxũ tadau na nhuxãcü Cristu
aixcuma janguxẽẽxũ i ngẽma
tamaã inaxunetaxũ, rü
tãũxũtáma ãũxãchi tüxna naxã",
nhanagürü. 12Rü Tupanapexewa rü
guxũma i duũxũgü rü nawüxigu. Rü
woo Judéugü jixĩgu rü exna woo tama
Judéugü jixĩgu, notürü Tupanapexewa
rü nawüxigu i guxũma i duũxũgü. Erü
nüma ja tórü Cori, rü guxããrü Cori nixĩ.
Rü nüma rü aixcuma tüxũ namaxẽxẽẽ ja
guxãma ja texé ja nüxna çaxe na tüxũ
namaxẽxẽẽxũcax. 13Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa rü nhanagürü:
"Rü guxãma ja texé ja tórü Corina
çaxe na tüxna naxããxũcax i
maxũ, rü tá tanajaxu i tümaãrü
maxũ i taguma gúxũ",
nhanagürü. 14¿Notürü nhuxãcü tá tórü
Corina naxcax tacagü, ega tama nüxṹ
tajaxõgügu? ¿Rü nhuxãcü tá nüxṹ
tajaxõgü, ega taguma nüxũ taxĩnüẽgu i
nachiga? ¿Rü nhuxãcü tá nüxũ taxĩnüẽ i
norü ore, ega taguma texé tümamaã
nüxũ ixuxgu? 15¿Rü nhuxãcü tá texé
nüxũ tixu i Cristuchiga ega taxúema
tüxũ nüxũ jarüxuxẽẽgu? Rü ngẽmacax
nixĩ i Tupanaãrü ore i ümatüxũ i nhaxũ:
"Rü wüxi i taãẽ nixĩ na ínangugüxũ
i Tupanaãrü orearü uruũgü na
duũxũgümaã nüxũ jaxugüxũcax
i Tanatüarü ore i mexũ i
Cristuchiga",
nhaxũ. 16Notürü tama guxũma i
duũxũgü naga naxĩnüẽ i ngẽma ore i
mexũ. Rü Ichaía nüxũ ixuxũrüũ nixĩ.
Jerü ga nüma rü nhanagürü:
"Pa Corix, noxretama nixĩ i ngẽma
duũxũgü i toxṹ jaxõgüxũ i
ngẽma ore i nüxũ tixuxũ",
nhanagürü. 17Rü dücax, rü ngẽma na
Cristuchigaxũ naxĩnüẽxũwa nixĩ i ne
naxũxũ na jaxõgüãxũ i duũxũgü. Rü
ngẽma nüxũ naxĩnüẽxũ, rü ore i mexũ i

Cristuchiga nixĩ. 18Notürü i nhuxma rü
pexna chaca, ¿exna pexcax rü ngẽma
Judéugü rü taguma nüxũ naxĩnüẽ i
ngẽma ore i mexũ i Cristuchiga? Dücax,
ngẽmáãcü marü nüxũ naxĩnüẽ. Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Rü ngẽma Tupanaãrü orearü
uruũgü, rü guxũwama i nhama
i naãnewa rü nüxũ nixugüe i
norü ore. Rü ngextá
ínangẽxmagüxũwa i Judéugü,
rü ngẽma rü ta nüxũ
nixugügü",

nhanagürü i ngẽma ore. 19Notürü wena
pexna chaca, ¿rü ngẽma Judéugü rü
tama exna nüxũ nicuaxãchitanü na
Cristugagu jiĩxũ na Tupana nadexũ i
duũxũgü i nhuxmax? Rü ngẽmáãcü
nüxũ nacuaxgü. Jerü Tupanaãrü ore ga
Muĩsé ümatüxũwa rü nhanagürü:

"Dücax, Pa Judéugüx, chama rü tá
chanamaxẽxẽẽ i ngẽma
duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũ, rü ngẽmacax i pema rü
tá pixãũxãchigü. Rü ngẽxguma
chanamaxẽxẽẽgu i ngẽma togü
i duũxũgü i tama choxũ
cuaxgüchiréxũ, rü pema i
Judéugü rü tá penuẽ erü nüxũ
charüngũxẽẽ i ngẽma togü",

nhanagürü. 20Rü jemawena ga Ichaía,
rü tama namuũ ga jema Judéugümaã
nüxũ na jaxuxũ ga jema Tupanaãrü ore
ga nhaxũ:

"Rü ngẽma duũxũgü i tama
Judéugü ixĩgüxũ i tama
chauxcax daugüxũ, rü choxũ tá
inajangaugü. Rü chama rü tá
chaugü changoxẽẽ naxcax i
ngẽma duũxũgü i tama
chauxcax ícagüchiréxũ",

nhaxũ. 21Rü Tupana rü Ichaíawa
Judéugüchiga nidexa rü nhanagürü:

"Rü guxũ i ngunexũgu rü nüxna
chaxuecha i ngẽma duũxũgü i
tama chauga ĩnüẽchaũxũ rü
chamaã nuẽxũ. Notürü tama
choxṹ inarüxĩnüẽchaũ",

nhanagürü.

Nangẽxma i nhuxre i Judéugü i Tupana idexechixũ na aixcuma noxrü jixĩgüxũcax

11 1Nhuxma pexna chaca rü,
¿pexcax exna ja Tupana rü marü
nüxũ naxo i norü duũxũgü i Judéugü?
Tama nixĩ i nüxũ naxoxũ. Erü chama i
Pauru rü Judéu chixĩ. Rü Abrãũtanüxũ
chixĩ, rü Abrãũtaa ja Bejamítanüxũ chixĩ.
2Rü nuxcümamatama Tupana
Judéugümaã inaxuneta na norü duũxũgü
jixĩgüxũcax, rü nhuxma rü tama
Judéugüxũ naxo. ¿Tama exna nüxũ
pecuax na nhuxũ nhaxũ ga Tupanaãrü
orearü uruũ ga Ería? Rü Tupanaãrü
orewa nüxũ tadaugü rü Ería rü
Tupanapexewa poraãcü jema Judéugüxũ
ínaxuaxũ. 3Rü nhanagürü ga Ería:

"Pa Corix, ngẽma Judéugü rü marü
nanadai i curü orearü uruũgü.
Rü nagu napogüe i ngẽma
nachicagü i ngextá duũxũgü
cuxũ íicuaxüũgüxũwa. Rü
chaxicatama íchajaxüãchi. Rü
choxũ rü ta nimaxgüchaũ",

nhanagürü ga Ería. 4Notürü Tupana
nanangãxũ, rü nhanagürü:

"Dücax, chama rü marü choxṹ
nangẽxma i 7000 i jatügü i

chaugücax chidexechixũ. Rü
nümagü rü taguma nüxũ
nicuaxüũgü i ngẽma
tupananetachicünaxã i Baáu”,
nhanagürü. 5Rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ i
nhuxmax. Rü woo muxũma i Judéugü
tama najaxõgü, notürü nangẽxma i
nhuxre i Tupana namaã mecümaxũgagu
jadexechixũ. 6Rü nhuxma na Tupana
namaã mecümaxũgagu jadexechixũ i
ngẽma duũxũgü, rü ngẽmacax
taxucürüwama texé nüxũ tixu na tacü
rü puracü i mexũcax na jadexechiãxũ.
Erü ngẽxguma chi ngẽma duũxũgüarü
puracü i mexũcax jadexechiãgu, rü
taxuũcax chima tüxcüũ Tupana namaã
namecüma. 7¿Rü nhuxãcü jiĩxũ i
nhuxmax? Rü ngẽma rümumaẽxũ i
Judéugü rü tama nüxũ inajangaugü i
ngẽma maxũ i naxcax nadaugüxũ.
Notürü ngẽma noxretama i Judéugü i
Tupana idexechixũ, rü ngẽmáãcü nüxũ
inajangaugü i ngẽma maxũ. Rü guxũma
i ngẽma togü i Judéugü rü Tupana nüxṹ
nanaguxchaxẽẽ. 8Rü ngẽmachiga nixĩ i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ i nhaxũ:

“Tupanatama ngẽma duũxũgüaxṹ
nanaguxchaxẽẽ. Rü ngẽmacax
woo nüxũ nadaugügu i ngẽma
ore i aixcuma ixĩxũ, rü tama
nüxũ nacuaxgüéga. Rü woo
nüxũ naxĩnüẽgu i ngẽma ore, rü
tama najaxõgü. Rü nhuxma rü
ta ngẽmaãcü nixĩ”,
nhanagürü. 9Rü Dawí rü ta rü
nhanagürü:

“Rü ngẽma duũxũgü rü norü
petacax naxügüxũ i õnagügagu
rü norü muxũma i
ngẽmaxũgügagu rü chixexũgu
tá naji rü ngẽmacax tá napocue.
10Rü naãẽwa rü tãũxũtáma
nüxũ nacuaxgü, rü guxchaxũgü
tá nüxṹ nangẽxma. Rü nhama
wüxi i duũxũ i tacü i jaxũ
ípaxixũrüũ tá nixĩgü namaã i
norü guxchaxũgü”,
nhanagürü.

Tupana nanamaxẽxẽẽ i ngẽma togü i tama Judéugü ixĩgüxũ

11Rü pexna chaca, rü nhuxma na
Cristuxũ naxoexũ i ngẽma Judéugü, ¿rü
pexcax exna rü ngẽmacax ja Tupana rü
tá nüxũ naxoxochixũ? Tama nüxũ naxo.
Notürü nhuxma na tama Cristuaxṹ
jaxõgüãxũ i ngẽma Judéugü, rü
ngẽmacax ja Tupana rü nüxũ
narüngũxẽẽ rü nanamaxẽxẽẽ i ngẽma
togü i tama Judéugü ixĩgüxũ. Rü
ngẽmaãcü nanaxü ja Tupana na
jaxãũxãchiexũcax i ngẽma Judéugü, rü
Cristuaxṹ na jaxõgüãxũcax. 12Rü jema
na ínatüexũ ga jema Judéugü, rü
jemagagu muxũma ga togü ga duũxũgü
nanajauxgü ga Tupanaãrü ngũxẽẽ i
taxũ. Rü jema na noxretama ga Judéugü
najaxõgüxũ, rü jemagagu Tupana
nanamaxẽxẽẽ ga jema tama Judéugü
ixĩgüxũ. Notürü ngẽxguma tá
Tupanacax nawoeguxgu i guxũma i
Judéugü, rü Tupana rü tá jexeraãcü
nüxũ narüngũxẽẽ i guxũma i ngẽma
duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũ.
13-14Rü nhuxma Pa Duũxũgü i Tama
Judéugü Ixĩgüxũx, rü choxṹ nangẽxma i
wüxi i ore i pemaã nüxũ chixuxchaũxũ.
Rü dücax, petanüwa nixĩ i choxũ
namuxũ ja Tupana na pemaã nüxũ
chixuxũcax i norü ore. Rü nhuxma rü

aixcuma meã chajanguxẽẽ i ngẽma puracü, erü chanaxwaxe na pexũ̃ nadaugüxũ̃ i ngẽma chautanüxũ̃ i Judéugü na nhuxãcü Tupana pexũ̃ na rüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nixãũxãchie i nhuxre i nümagü, rü tá Cristuaxũ̃ najaxõgü, rü ngẽmaãcü tá nanajauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. [15]Nüxũ̃ tacuax rü ngẽma Judéugü rü tama Cristuaxũ̃ najaxõgüchaũ̃ i nhuxmax. Rü ngẽmacax ja Tupana rü nanade i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃. Notürü nhuxma na ngẽmaãcü jiĩxũ̃, ¿rü nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma Cristuaxũ̃ jaxõgüãgu i ngẽma Judéugü, rü wena Tupana nadexgu? Rü wüxi i mexẽchixũ̃ tá nixĩ naxcax i ngẽma Judéugü. Erü nhama wüxi i duũ̃xũ̃ i juxũ̃ rü wenaxãrü maxũ̃xũ̃rüũ̃ tá nixĩgü. [16]Rü Tupana rü wena tá nanade i ngẽma Judéugü i ngẽxguma jaxõgüãgu. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ, jerü nuxcümaxũ̃cü ga nanatü ga Abrãũ rü Tupanaãrü duũ̃xũ̃ nixĩ. Rü ngẽmacax i nataagü i Judéugü rü Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü ta nixĩgü. Rü nhama wüxi i põũ i Tupanana ixãxũ̃rüũ̃ tá nixĩ. Erü ngẽxguma ngẽma põũwa íraxũ̃ Tupanaãrü jixĩgu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuax na guxũ̃ma i ngẽma põũ rü noxrü na jiĩxũ̃. Rü ngẽma wüxi i nanetü i Tupanana ixãxũ̃rüũ̃ tá nixĩ. Rü ngẽxguma ngẽma nanetüchumaxã rü Tupanaãrü jixĩgu, rü ngẽmawa nüxũ̃ tacuax na guxũ̃ma i ngẽma nanetü rü noxrü na jiĩxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i ngẽma Judéugümaã nangupetüxũ̃, erü wüxi i ngunexũ̃gu rü guxũ̃ma i nümagü rü Tupanacax tá nawoegu. [17]Tupana nüxũ̃ naxo ga jema Judéugü ga tama jaxõgüchaũ̃xũ̃. Rü nhama wüxi i orichacüü i idaexũ̃rüũ̃ nixĩ ga jema Judéugüxũ̃ naxoxũ̃. Notürü nachicüü Tupana pexũ̃ nade woo tama Judéugü na peixĩgüxũ̃. Rü wüxi i naĩxnecücũ̃ã̃x i orichacüü rü ori i toxũ̃wa jarünhaxcuchixũ̃rüũ̃ peixĩgü. Rü nhuxma i pema rü ta pexũ̃ nangẽxma i pechica i natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanaãrü ixĩgüxũ̃. Rü Tupana rü pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ rü pexũ̃ rü ta namaxẽxẽẽ. [18]Notürü pema i tama Judéugü na peixĩgüxũ̃, rü tama name i pegü peicuaxüũ̃ rü nüxũ̃ peixu na ngẽma Judéugüarü jexera peixĩgüxũ̃. Rü ngẽxguma chi ngẽmaãcü pegü peicuaxüũ̃güchaũ̃gu, rü name nixĩ i nüxna pecuaxãchie na tama petanüwa ne naxũ̃xũ̃ ga Cristu ja pexũ̃ maxẽxẽẽcü, notürü Judéugütanüwa nixĩ ga ne naxũ̃xũ̃. Rü ngẽma Judéugügagu nixĩ i Tupana pexũ̃ dexũ̃ rü pexũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ i nhuxmax. [19]Notürü bexmana tá nhaperügügü:

"Tupana rü marü nüxũ̃ naxo ga jema Judéugü rü jemacax nachicüü tüxũ̃ nade", nhaperügügü tá. [20]Ngẽmáãcü aixcuma nixĩ ga Tupana nüxũ̃ oxũ̃ ga jema Judéugü jerü tama najaxõgü. Rü ngẽma na pejaxõgüxũ̃cãxicatama nixĩ i nachicüü Tupana pexũ̃ dexũ̃ i nhuxmax. Rü ngẽmacax tama name i pegü peicuaxüũ̃gü. ¡Notürü pexuãẽgü na tama jema Judéugüxũ̃ üpetüxũ̃rüũ̃ pexũ̃ üpetüxũ̃cax! [21]Jerü jema Judéugü ga noxri Tupanaãrü ixĩgüxũ̃, rü Tupana nüxũ̃ naxo jerü tama najaxõgü. Rü jexguma jemaãcü Tupana nüxũ̃ oxgu ga jema duũ̃xũ̃gü rü pexũ̃ rü tá ta naxo ega tãũxũ̃táma pejaxõgüechagu. [22]Dücax, na

nhuxãcü namecümaxũ̃ ja Tupana. Notürü tüxũ̃ napocu ta ega tama aixcuma jaxõgügu. Rü nanapocue ga jema duũ̃xũ̃gü ga chixexũ̃gu jixũ̃, notürü pemaã rü namecüma. Notürü penaxwax̱e i guxũ̃guma nüma nanaxwax̱exũ̃ãcüma pemaxẽ rü pejaxõgü na guxũ̃guma pemaã namecümaẽchaxũ̃cax̱. Erü ngẽxguma tama nüma nanaxwax̱exũ̃ãcüma pemaxẽgu rü tama pejaxõgüechagu, rü tãũxũ̃táma pemaã namecüma. Rü pexũ̃ rü tá ta naxo, rü tá pexũ̃ ínawogü. [23]Notürü ngẽxguma jaxõgüãgu i ngẽma Judéugü i nhux̱ma maxẽxũ̃, rü woo Tupana na nüxũ̃ oxũ̃ ga noxrix, notürü wena táxarü nanade erü nüxũ̃ nangẽxma i pora na wenaxãrü nadeãxũ̃cax̱ ega aixcuma jaxõgüãgu. [24]Rü pema na tama Judéugü na peixĩgüxũ̃, rü tama Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü peixĩgü ga noxrix. Notürü Tupana pexũ̃ nade na noxrü peixĩgüxũ̃cax̱. Rü nhux̱ma na jemaãcü Tupana pexũ̃ dexũ̃, rü ngẽxguma jaxõgüãgu i ngẽma Judéugü, rü Tupana rü pexũ̃ nadexũ̃ãrü jexera tá nüxũ̃ natauxcha na nadeãxũ̃ i ngẽma Judéugü, jerü woetama norü duũ̃xũ̃güchirex̱ nixĩgü ga noxrix.

Wüxi i ngunexũ̃ rü guxũ̃ma i Judéugü tá nanajauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃

[25]Pa Chaueneẽgü i Jaxõgüxũ̃x, nangẽxma i wüxi i ore ga noxri tama duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nacuax̱exẽẽxũ̃ ga Tupana. Notürü chanaxwax̱e i nüxũ̃ pecuax̱ i ngẽma ore na tama nagu perüxĩnüẽxũ̃cax̱ na duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuax̱ũ̃chixũ̃ peixĩgüxũ̃, rü pexicatama Tupana pexũ̃ dexũ̃. Rü dücax, noxretama nixĩ i ngẽma Judéugü i aixcuma jaxõgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ nhux̱matáta jaxõgüã i guxũ̃ma i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i Tupana idexechixũ̃. [26]Notürü ngẽmawena rü guxũ̃táma i Judéugü rü tá ta najaxõgü, rü tá nanajauxgü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

> “Jima Cristu ja ínanguxũ̃xẽẽcü, rü Judéugütanüwatama ne naxũ. Rü nüma rü tá Judéugüxũ̃ chixexũ̃wa ínanguxũ̃xẽẽ. [27]Rü aixcuma norü pecaduwa tá íchananguxũ̃xẽẽ i ngẽma Judéugü. Rü ngẽxguma tá nixĩ na aixcuma chajanguxẽẽxũ̃ i ngẽma chorü uneta ga ũpaxũ̃chima Abrãũ̃maã nüxũ̃ chixuxũ̃”,

nhanagürü ga Tupana. [28]Notürü i nhux̱ma ja Tupana rü Judéugüxũ̃ nadau na norü uwanügü jĩĩxũ̃ erü tama najaxõgü i ngẽma ore i mexũ̃. Notürü ngẽmaãcü naxüpetü na pexũ̃ natauxchaxũ̃cax̱ na pejaxõgüxũ̃ i pema i tama Judéugü na peixĩgüxũ̃. Notürü nüma ja Tupana rü nhux̱ma rü ta ngẽma Judéugüxũ̃ nangechaũ̃ jerü nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga norü ox̱igümaã inaxuneta na nüxũ̃ tá nangũ̃xẽẽxũ̃. [29]Rü ngẽxguma Tupana rü tacü i mexũ̃maã inaxunetagu, rü aixcuma najanguxẽẽ i ngẽma, rü taguma nüxũ̃ inajarüngüma. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i ngẽxguma texécax̱ nacaxgu, rü taguma nüxũ̃ inajarüngüma i ngẽma. [30]Rü pema na tama Judéugü peixĩgüxũ̃, rü ũ̃pa rü tama Tupanaga pexĩnüẽ. Notürü nhux̱ma na tama naga naxĩnüẽxũ̃ i Judéugü, rü ngẽmacax̱

Tupanaãxṹ pengechaũ̃tümüũ̃gü erü
pejaxõgü i pemax. 31Rü ngẽma pexũ̃
ngupetüxũ̃rüũ̃ nixĩ i ngẽma Judéugüxũ̃
nangupetüxũ̃. Nümagü rü tama Tupanaga
naxĩnüẽ i nhu̱xmax, notürü ngẽmaãcü
nüxũ̃ nangupetü na Tupanaãxṹ
pengechaũ̃tümüũ̃güxũ̃ca̱x, rü nümagü rü
ta Tupanaãxṹ nangechaũ̃tümüũ̃güxũ̃ca̱x i
nhu̱xmax. 32Jerü nüma ga Tupana rü
guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gümaã nanaxuegu na
chixexũ̃wa nangẽxmagüxũ̃ nagagu ga
norü pecadugü. Notürü jemaãcü namaã
nanaxuegu ga Tupana na nüxṹ
nangechaũ̃tümüũ̃güxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü. 33Rü namexẽchi ja tórü Tupana,
rü poraãcüxũ̃chima tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ. Rü
nüma rü nüxũ̃ nacua̱xüchi erü guxũ̃xũ̃ma
nacua̱x. Rü jixema rü taxucürüwama
nüxũ̃ tacua̱x i tü̱xcüũ̃ jiĩxũ̃ i tüxũ̃
jadexechixũ̃, rü taxucürüwama nüxũ̃
tacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma naxüxũ̃ i
nümax. 34¿Erü texé i tatanüwa nüxũ̃
tacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma tórü Cori nagu
rüxĩnüxũ̃? ¿Rü texé nüxũ̃ tacua̱x na tórü
Corixũ̃ taxucu̱xẽxũ̃? 35¿Rü texé tüxira
t̲acü rü ãmare tórü Corina taxã, na
jixcama nüxĩ t̲acümaã tüxṹ
nataeguxẽẽãxũ̃ca̱x? 36Erü guxũ̃ma i t̲acü
ingẽxmaxũ̃ rü Tupanaxũ̃tawa ne naxĩ. Rü
nüma nixĩ ga naxüãxũ̃ ga guxũ̃ma na
noxrü jiĩxũ̃ca̱x. Rü name nixĩ i guxũ̃guma
nüxũ̃ ticua̱xüũ̃gü rü tanataxẽẽ. Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

**Pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ na pegütama
Tupanana pexãgüxũ̃ na wüxi i
ãmare i maxũ̃xũ̃ na peixĩgüxũ̃ca̱x**

12 1Rü dücax, Pa Chaueneẽgüx,
nhuxãcü Tupana
poraãcüxũ̃chima tamaã namecüma. Rü
ngẽmaca̱x pexũ̃ chaca̱a̱xũ̃ na pegütama
Tupanana pexãgüxũ̃ na wüxi i ãmare i
maxũ̃xũ̃ na peixĩgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽma
ãmare nixĩ i aixcuma nape̱xewa üünexũ̃
rü namaã nataãẽxũ̃. Rü ngẽmaãcü nixĩ
ja Tupana i nanaxwa̱xexũ̃ na nüxũ̃
peicua̱xüũ̃güxũ̃. 2Rü tama name i
nhama i naãnecũ̃a̱x i duũ̃xũ̃gücümagu
pexĩ. Notürü name nixĩ i Tupanana pegü
pexãgü na nüma pexũ̃ naxüchicüüxũ̃ca̱x
rü ngexwacaxũ̃xũ̃ i peãẽ pexṹ
ngẽxmaxũ̃ca̱x rü ngẽmaãcü
naxca̱xicatama pemaxẽxũ̃ca̱x. Rü
ngẽmaãcü tá nüxũ̃ pecua̱x i t̲acü nixĩ i
Tupana pexṹ naxwa̱xexũ̃ na penaxüxũ̃,
rü t̲acü nixĩ i aixcuma mexũ̃ i nape̱xewa,
rü t̲acü nixĩ i namaã nataãẽxũ̃. 3Rü
Tupana ja chamaã mecümacü, rü choxũ̃
namu na pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i
guxãma i pema na tama namexũ̃ na texé
i petanüwa tügü írütaxũ̃ rü tügügu
tarüxĩnüxũ̃ na togüarü jexera tiĩxũ̃.
Notürü name nixĩ na wüxichigü meã
tügü ngugüarü maxṹãxũ̃ rü tügügu
rüxĩnüxũ̃ na nhuxãcü Tupana tüxna
naxãxũ̃ i tümaãrü cua̱x wüxigu namaã i
tümaãrü õ. 4Rü dücax, rü taxünewa
nangẽxma i taeru rü tachacüügü rü
taparagü rü muxũ̃ma i to i taxüneãrü
ngẽmaxũ̃gü. Rü wüxichigü i ngẽma
taxüneãrü ngẽmaxũ̃gü rü nüxṹ
nangẽxma i noxrütama puracü. 5Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta i jixema na jaxõgüxũ̃,
rü woo na imuxũ̃ notürü wüxitama i
duũ̃xũ̃gü tixĩgü, erü Cristuarü duũ̃xũ̃gü
tixĩgü. Rü ngẽmaca̱x i guxãma i jixema
rü jigümücügü tixĩgü, erü woetama
wüxitama i duũ̃xũ̃gü tixĩgü. 6Rü
wüxichigü i jixema, rü Tupana tüxna
nanaxã i tórü cua̱x i nüma nanaxwa̱xexũ̃

na tüxü̃ nangẽxmaxũ̃. Rü tanaxwa̱xe i
meãma nagu taxĩ i ngẽma cua̱x i
Tupana tüxna ãxũ̃. Rü ngẽxguma tüxna
naxããgu i tórü cua̱x na norü orearü
uruũ̃ ixĩgüxũ̃ca̱x, rü name nixĩ i ngẽma
õ i tüxü̃ ngẽxmaxũ̃maã tanaxü i ngẽma
puracü. 7Rü ngẽxguma tüxna naxããgu i
tórü cua̱x na togüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x,
rü name nixĩ i meãma tanaxü i ngẽma.
Rü ngẽxguma texéna naxããgu i tümaãrü
cua̱x na togüxũ̃ tangúexẽẽxũ̃ca̱x, rü
name nixĩ i meãma tanaxü i ngẽma. 8Rü
jíxema nüxũ̃ cuáxe na Tupanaãrü
oremaã togüxũ̃ tataãẽxẽẽxũ̃, rü name
nixĩ i meãma tanaxü i ngẽma. Rü jíxema
nüxũ̃ cuáxe na togümaã ta̱ngauxũ̃ i
tümaãrü ngẽmaxũ̃, rü name nixĩ i
tümaãrü ngúchaũ̃maã tanaxü i ngẽma.
Rü jíxema ãẽxgacü ixĩxẽ rü name nixĩ i
meãma tajanguxẽẽ i ngẽma puracü. Rü
jíxema nüxũ̃ cuáxe na togü tüxü̃
ngechaũ̃tümüũ̃güxũ̃, rü name nixĩ i
taãẽãcüma tanaxü i ngẽma.

Nhuxãcü nanaxwa̱xe na namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i Cristuaxü̃ jaxõgüxũ̃

9Rü name nixĩ i aixcuma meãma pegü
pengechaũ̃gü i wüxichigü. ¡Rü nüxũ̃
pexo i guxũ̃ma i t̲acü i chixexũ̃ ixĩxũ̃!
¡Rü nagu pexĩ i ngẽma aixcuma mexũ̃
ixĩxũ̃! 10Rü name nixĩ i wüxichigü pegü
pengechaũ̃gü, ngẽma pegüeneẽxũ̃chixũ̃
pengechaũ̃xũ̃rüũ̃. Rü name nixĩ i naxca̱x
pedaugü na nhuxãcü peeneẽgüxũ̃
petaxẽẽxũ̃ rü nhuxãcü pegü
perüngũ̃xẽẽxũ̃. 11Rü tama name i cuxo
ega t̲acü rü puracü cuxũ̃ namu̱xgu ja
tórü Cori. Notürü name nixĩ i curü
ngúchaũ̃maã cunaxü i norü puracü.
12Rü name nixĩ i petaãẽgü erü
ípenan̲guxẽẽ na Tupanaxũ̃tawa
pengugüxũ̃. Rü ngẽxguma t̲acü rü ngúxũ̃
pexũ̃ ngupetügu, rü name nixĩ i jaxna
namaã pexĩnüẽ. ¡Rü tama name i nüxũ̃
perüchaue na pejumuxẽgüxũ̃! 13Rü
ngẽxguma nüxũ̃ peda̱xgu na t̲acü nüxü̃
taxuxũ̃ i ngẽma togü i jaxõgüxũ̃, rü
name nixĩ i nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽ. ¡Rü meã
penajaxu i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃tagu
naxĩãnexũ̃! 14Rü ngẽxguma chi texé
chixri pemaã üpetügu, rü name nixĩ i
tümaca̱x pejumuxẽgü na meã tüxũ̃
naxüpetüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü name nixĩ
i Tupanana tümaca̱x peca na tüxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x rü tama tüxũ̃
napocuxũ̃ca̱x. 15¡Rü wüxigu tümamaã
petaãẽgü ja jíxema taãẽgüxe! ¡Rü
wüxigu tümamaã pexauxe ja jíxema
ngechaũ̃güxe rü auxexe! 16¡Rü meã
pegümaã pemaxẽ i wüxichigü! ¡Rü tama
pegü peicua̱xüũ̃gü, notürü name nixĩ i
pegü íperüxíragü! ¡Rü tama pegügu
perüxĩnüẽ na togüarü jexera nüxũ̃
cua̱xũ̃chigüxũ̃ na peixĩgüxũ̃! 17Rü
ngẽxguma texé chixexũ̃ pemaã ü̲xgux,
¡rü tãũxũ̃táma chixexũ̃maã pexütanü!
Notürü name nixĩ i naxca̱x pedau na
mexũ̃ pexüxũ̃ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa.
18¡Rü naxca̱x pedau na guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gümaã meã pemaxẽxũ̃ rü namaã
na iperüngüxmüxũ̃ca̱x i guxũ̃guma! 19Pa
Chaueneẽgü ja Pexũ̃ Changechaũ̃güxe,
tama name i pegütama pexütanü ega
texé t̲acü rü chixexũ̃ pemaã ü̲xgu.
Notürü name nixĩ i Tupaname̱xẽgu
penaxü i ngẽma na nüma napocuãxũ̃ca̱x.
Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü
nhanagürü:

“Rü cha̱xme̱xwa nangẽxma na
duũ̃xũ̃güxũ̃ chapocuxũ̃ i norü

chixexũcax. Rü chama tá nüxṹ
chanaxütanü i ngẽma duũxũ i
chixexũ üxũ”,
nhanagürü ja tórü Cori. [20]Rü ngẽxguma
tacü rü chixexũ cumaã naxüxgu i togü,
rü tama name i chixexũmaã
cunataeguxẽẽ. Notürü name nixĩ i nagu
cuixũ i Tupanaãrü ore i nhaxũ,
“Rü ngẽxguma curü uwanü taijaxgu,
¡rü nachibüxẽẽ! Rü ngẽxguma
jatawaxgu, ¡rü naxaxexẽẽ! Erü
ngẽxguma ngẽmaãcü
cunaxüxgu, rü poraãcü tá
cunaxãnexẽẽ”,
nhaxũ. [21]Rü ngẽxguma togü chixexũ
cumaã üxgux, rü name nixĩ i cuxuãẽ na
tama chixexũgu cunguxũcax. Rü name
nixĩ na mexũ cuxüxũ namaã i ngẽma
duũxũ. Rü ngẽmaãcü tá icujanaxoxẽẽ i
ngẽma chixexũ i cumaã naxüxchaũxũ.

13 [1]Rü name nixĩ i guxũma i
duũxũgü rü meã nórü
ãẽxgacüga naxĩnüẽ. Erü Tupana nixĩ i
jangucuchixẽẽcü i guxũma i ãẽxgacügü.
Erü nataxuma i ãẽxgacü i tama Tupana
ingucuchixẽẽxũ. [2]Rü ngẽmacax, texé ja
tama tümaãrü ãẽxgacüga ĩnüchaũxẽ, rü
Tupanaga nixĩ i tama taxĩnüxũ. Rü
jíxema tama naga ĩnüẽchaũxẽ, rü tá
tapocue. [3]Erü ngẽma ãẽxgacügü rü
tama ngẽma mexũ ügüxũãrü pocuruũ
nixĩ, notürü ngẽma chixexũ ügüxũãrü
pocuruũ nixĩ. Rü ngẽxguma
cunaxwaxegu na tama nüxũ cumuũxũ i
wüxi i ãẽxgacü, rü name nixĩ i meã
cumaxũ. Rü nüma i ãẽxgacü rü tá
cumaã nataãẽ. [4]Erü nüma i ãẽxgacü rü
Tupanaãrü ngũxẽẽruũ nixĩ rü ngẽmacax
nanamu na cuxũ nangũxẽẽxũcax.
Notürü ngẽxguma chixri cumaxũgu, rü
ngẽxguma tá waxi nixĩ i nüxũ cumuũxũ.
Erü nüma i ãẽxgacü rü tama notücaxma
nixĩ na nüxṹ nangẽxmaxũ i pora na
cuxũ napocuxũ. Erü woetama Tupana
nanamu na napocuãxũcax i ngẽma
duũxũ i chixri maxũxũ. [5]Rü ngẽmacax
name nixĩ i naga cuxĩnü i curü
ãẽxgacügü. Rü tama ngẽma pocuxũ na
cumuũxũcaxicatama nixĩ i namexũ na
naga cuxĩnüxũ, notürü name nixĩ i naga
cuxĩnü erü marü nüxũ cucuax na
namexũ i ngẽma. [6]Rü ngẽmacax name
nixĩ i meã nüxṹ penaxütanü i ngẽma
dĩẽru i perü ãẽxgacügücax ixĩxũ i ngẽma
nümagü nagu naxunetaxũẽxpüx na
nüxṹ penaxütanüxũcax. Erü ngẽma
ãẽxgacügü rü Tupanaãxṹ nixĩ i
napuracüexũ i ngẽxguma naxüãgu i
ngẽma puracü na pemaã inacuáxũ. [7]Rü
wüxichigü i ngẽma ãẽxgacügü, rü name
nixĩ i nüxna penaxã i ngẽma nüxna üxũ.
¡Rü nüxṹ penaxütanü i ngẽma dĩẽru i
perü ãẽxgacügü nagu unetaxũẽxpüx na
nüxṹ penaxütanüxũ! ¡Rü penaxüx i
ngẽma ĩãneãrü puracü i perü ãẽxgacügü
pexũ muxũ na penaxüxũcax! ¡Rü nüxũ
pengechaũgü rü naga pexĩnüẽ i ngẽma
perü ãẽxgacügü! Erü ngẽmaãcü nixĩ i
namexũ na penaxüxũ. [8]Rü tama name i
texéaxṹ tacü pengetanü. Notürü
nangẽxma i wüxitama i ngetanü i
taguma tüxṹ ingutanüxũ. Rü ngẽma nixĩ
na jigü ingechaũgüxũ. Rü ngẽmacax ja
jíxema aixcuma tümamücüxũ
ngechaũxẽ rü marü tajanguxẽẽ i
guxũma i ngẽma Tupana tüxũ muxũ.
[9]Rü nhanagürü i Tupanaãrü mugü:
“¡Rü tãũxũtáma naĩ i ngemaã icupe!
¡Rü tãũxũtáma cumáẽta! ¡Rü
tãũxũtáma cungĩx! ¡Rü

tãũxṹtáma ṯoguã̱xãrü ngẽmaxũ̃
cuxṹ nangúchaũ̃!”

nhanagürü. Notürü ngẽma mugü rü guxũ̃ma i togü i Tupanaãrü mugümaã rü wüxigu nanu nagu i norü ore i nhaxũ̃:

“¡Rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü na
cugütama cungechaũ̃xũ̃rüũ̃!”

nhaxũ̃. 10Rü jíxema tümamücüxũ̃ ngechaũ̃xẽ, rü taxuũ̃ma i chixexũ̃ namaã taxü. Rü ngẽmac̱ax i ngẽxguma tamücüxũ̃ ingechaũ̃gu, rü aixcuma tajanguxẽẽ i Tupanaãrü mugü. 11Rü name nixĩ i tanaxü i guxũ̃ma i ngẽma, erü nhamaũ̃cüü rü nangẽxma i muxũ̃ma i guxchaxũ̃gü. Rü name nixĩ i pegü ípemexẽẽ rü paxa penaxü i tórü Coriarü puracü. Erü nhṵxma rü noxri jaxõgüguarü jexera ningaicamachigü i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tá taxc̱ax nataeguxũ̃ ja tórü Cori. 12Rü woo na naporaxũ̃ i Chataná i nhama i naãnewa i nhṵxmax, notürü paxa tá nagṵx i ngẽma, rü paxa tá ínangu ja Cristu na nügüxũ̃tawa tüxũ̃ nagagüxũ̃c̱ax. Rü ngẽmac̱ax name nixĩ i nüxũ̃ tarüxoe i guxũ̃ma i chixexũ̃ ixügüxũ̃. Rü nhṵxma na nüxũ̃ icuáxũ̃ i Tupanaãrü ore, ¡rü ngĩxã jigüna tadaugü na tama nagu i̱jixũ̃c̱ax i ṯacü rü chixexũ̃gü! ¡Rü ngĩxã meã tamaxẽ na ngẽmaãcü nüxũ̃ rüjexeragüxũ̃c̱ax i guxũ̃ma i chixexũ̃! 13¡Rü ngĩxã mexũ̃ taxügü rü meã tamaxẽ! Erü aixcuma Cristuarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü, rü tanaxwa̱xe i nüma nanaxwa̱xexũ̃ãcüma tamaxẽ. Rü tama name na ingãxẽxũ̃ rü na naxügüxũ̃ i petagü i chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü nawa ãũgatanüxũ̃. Rü tama name i tingẽãẽmare rü e̱xna to i chixexũ̃ taxügü, rü bai na jigü ichoxũ̃gagüxũ̃, rü bai i togüchi ixaiexũ̃ naxc̱ax i norü ngẽmaxũ̃gü. 14Notürü name nixĩ i nacümagu pexĩ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu, rü nüxna naxc̱ax peca na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃c̱ax na meã naxc̱ax pemaxẽxũ̃c̱ax. Rü tama name i naxc̱ax pedaugü na nhuxãcü pexeneãrü ngúchaũ̃ na pexügüxũ̃.

Tama name i nüxũ̃ cuixu i cueneẽ i jaxõxũ̃

14 1Rü ngẽxguma petanügu naxãxchaũ̃gu i wüxi i peeneẽ i tama perüũ̃ meã Tupanaãrü orexũ̃ cuáxũ̃, rü name nixĩ i meã penajaxu. Notürü tama name i namaã pegü pechoxũ̃ga naxc̱ax i nacümagü i nagu jaxũxũ̃ i Tupanape̱xewa. 2Rü dücax, nangẽxma i nhuxre i taeneẽgü i nagu rüxĩnüẽxũ̃ na namexũ̃ na guxũ̃raũ̃xũ̃ i õna nangõxgüxũ̃. Notürü nangẽxma i togü i taeneẽgü i tama aixcuma meã Tupanaãrü orexũ̃ cua̱xgüxũ̃ i tama namachi ngõxgüchaũ̃xũ̃. Rü nümagü nüxũ̃ nacua̱xgügu rü Tupanape̱xewa nachṵxu na ṯacü rü namachi nangõxgüxũ̃, rü ngẽmac̱ax nixĩ i nabü rü origüxicatama nangõxgüxũ̃. 3Rü ngẽxguma tangẽxmagu ja texé ja namachi ngṍxẽ, rü tama name i nüxũ̃ taxoo̱x i ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i tama namachi ngõxgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta ja jíxema tama namachi ngṍxẽ, rü tama name na nüxũ̃ tixuxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i namachi ngõxgüxũ̃, erü nümagü rü ta Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü nixĩgü. 4¿Rü texé cuixĩ i cuma rü ngẽmac̱ax nüxũ̃ cuixu i to i coriarü duũ̃xũ̃gü? Rü dücax, pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma norü cori tá nixĩ i nangugüxũ̃ rü ngoxi mexũ̃ naxṵx i

ngẽma norü duũxũ̃, rü e̲xna tama. Rü
ngẽma duũxũ̃ rü Tupanape̲xewa rü tá
name, erü nüma ja tórü Cori ja Cristu rü
nüxũ̃ nangẽxma i pora na nügüca̲x
namexẽẽãxũ̃ i ngẽma duũxũ̃. 5Rü dücax,
nangẽxma i nhuxre i duũxũ̃gü i nagu
rüxĩnüẽxũ̃ na ngũ̃xchigaarü ngunexũ̃ rü
togü i ngunexũ̃ãrü jexera namexũ̃ na
nagu Tupanaxũ̃ jacua̲xüũ̃güxũ̃. Rü
nangẽxma i togü i duũxũ̃gü i nagu
rüxĩnüẽxũ̃ na guxũ̃ma i ngunexũ̃gü rü
nawüxiguxũ̃ i Tupanape̲xewa. Notürü
wüxichigü i jixema rü tanaxwa̲xe i meã
taãẽwa nüxũ̃ tacua̲x na aixcuma
Tupanape̲xewa namexũ̃ i ngẽma taxüxũ̃
rü tixõxũ̃. 6Rü jíxema duũxẽ ja t̲acü rü
ngunexũ̃ Tupanaca̲x íxüxüchixe, rü
ngẽmaãcü tanaxü na ngẽma ngunexũ̃gu
tórü Corixũ̃ ticua̲xüũ̃xũ̃ca̲x. Rü jíxema
namachi ngṍxẽ, rü ngẽmaãcü tanangõ̲x
na tórü Corixũ̃ ticua̲xüũ̃xũ̃ca̲x, rü
Tupanana moxẽ taxã naxca̲x i ngẽma
tangṍxũ̃. Rü jíxema tama namachi
ngṍxẽ, rü ngẽmaãcü tanaxü na tórü
Corixũ̃ ticua̲xüũ̃xũ̃ca̲x, rü tüma rü ta
Tupanana moxẽ taxã naxca̲x i ngẽma
nabü i tangṍxũ̃. 7Rü nhu̲xma na nhama
i naãnewa imaxẽxũ̃, rü taxúema
tügüca̲xtama tamaxũ̃ rü e̲xna
tügüca̲xtama taju. 8Erü nhu̲xma na
imaxẽxũ̃, rü tórü Coriarü ngúchaũ̃ na
ixügüxũ̃ca̲x nixĩ i imaxẽxũ̃. Rü
ngẽxguma ijuegu, rü ngẽma rü ta tórü
Corime̲xẽwa nangẽxma. Rü ngẽmaãcü
nüxũ̃ tadau rü woo imaxẽgu rü e̲xna
woo ijuegu, rü tórü Coriarü duũxũ̃gü
tixĩgü, rü name̲xwa tangẽxmagü. 9Rü
jemaca̲x nixĩ ga najuxũ̃ ga tórü Cori ja
Cristu rü wenaxãrü namaxũ̃xũ̃ na
tümaãrü Cori jiĩxũ̃ca̲x ja guxãma ja
guxema jaxõgüxe ga marü juexe rü
guxãma ja jíxema jaxõgüxe ja nhu̲xma
rü ta maxẽxẽ. 10Rü ngẽmaca̲x Pa
Chaueneẽx, ¿rü tü̲xcüũ̃ i nüxũ̃ cuixuxũ̃ i
cueneẽ i jaxõxũ̃? Rü cumax, Pa To i
Chaueneẽx, ¿rü tü̲xcüũ̃ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ i
cueneẽ? Erü guxãtáma i jixema rü
Tupanape̲xewa tá tangugü na nüma
tüxũ̃ nangugüxũ̃ca̲x rü ngoxi ime rü
e̲xna tama. 11Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü ja tórü Cori:

> “Ngẽma aixcuma na chamaxũ̃xũ̃rüũ̃
> tá ta nixĩ i aixcuma guxũ̃táma i
> duũxũ̃gü chape̲xegu
> caxṍpü̲xügüxũ̃, rü guxũ̃táma
> choxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃”,

nhanagürü. 12Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ tacua̲x
na wüxichigü i jixema rü aixcuma tá
Tupanape̲xewa na ingugüxũ̃ na namaã
nüxũ̃ ixuxũ̃ca̲x na nhuxãcü imaxẽxũ̃ rü
t̲acü na ixüxũ̃.

Tama name i chixexũ̃gu cunanguxẽẽ i cueneẽ i jaxõxũ̃

13Rü ngẽmaca̲x nixĩ, Pa Chaueneẽgüx,
i tama namexũ̃ na tamücügüxũ̃
ixuechaũ̃. Notürü narümemaẽ nixĩ i
nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i t̲acü i
peeneẽgüxũ̃ pecadugu jixẽẽxũ̃ rü e̲xna
norü õxũ̃ chixexẽẽxũ̃. 14Chama nüxũ̃
chacua̲x rü nataxuma i õna i
Tupanape̲xewa chixexũ̃. Rü
aixcumaxũ̃chi nüxũ̃ chacua̲x i ngẽma
erü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuarü
duũxũ̃ chixĩ, rü nüma choxũ̃ nüxũ̃
nacua̲xẽẽ i ngẽma. Notürü ngẽxguma
chi texé nagu rüxĩnügu na tama
Tupanape̲xewa namexũ̃ i t̲acü rü õna na
tangṍxũ̃, rü name nixĩ i noxtacüma
tama na tanangṍxũ̃ ega nagu tarüxĩnügu

na tama namexũ̃ i ngẽma. [15]Rü
ngẽxguma ngẽma cungṍxũ̃cax
tümaãẽwa cunanguxẽẽgu ja cueneẽ, rü
cumaã nüxũ̃ chixu rü tama aixcuma
tüxũ̃ cungechaũ̃. Rü tama name i ngẽma
cungṍxũ̃gagu chixexũ̃gu tüxũ̃ cunguxẽẽ
rü tüxũ̃ icujarütauxẽẽ ja jíxema cueneẽ
ja Cristu tümacax juxe. [16]Rü ngẽmacax,
woo cuxcax namexgu i ngẽma cuxüxũ̃,
notürü tama name na cunaxüamaxũ̃ ega
ngẽmacax togü tá cuxũ̃ ixuxgu na
pecadu jiĩxũ̃ i ngẽma cuxüxũ̃. [17]Rü
ngẽma Tupanapexewa na imexũ̃cax rü
tama tacü rü õna na ingṍxũ̃ rü exna
tacü rü axexũ̃ na ixaxüxũ̃gagu nixĩ.
Notürü napexewa na imexũ̃cax rü
tanaxwaxe i Naãẽ i Üünexũ̃ãrü
ngũ̃xẽẽmaã meã tajanguxẽẽ i ngẽma
Tupana naxwaxexũ̃ rü jigümaã
itarüngüxmüẽ rü aixcuma tataãẽgü
napexewa ja Tupana. [18]Rü jíxema
ngẽmaãcü Cristucax maxṹxẽ, rü Tupana
rü tümamaã nataãẽ, rü guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü rü ta tümamaã nataãẽgü. [19]Rü
ngẽmacax, ¡ngĩxã naxcax tadaugü i
guxũ̃ma i nacüma i mexũ̃ i jigümaã tüxũ̃
rüngüxmüẽxẽẽxũ̃! ¡Rü ngĩxã jigü
tarüngũ̃xẽẽ na jexeraãcü ijaexũ̃cax i
tórü õwa rü Tupanaãrü orewa! [20]Rü
tama name i tacü rü õna na
cungṍxũ̃gagu icujanaxoxẽẽ i Tupanaãrü
puracü i cueneẽãrü maxũ̃wa. Rü
aixcuma nixĩ i guxũ̃ma i õnagü i
namexũ̃ i Tupanapexewa. Notürü wüxi i
chixexũ̃ nixĩ ega ngẽma õna i
ingṍxũ̃gagu chixexũ̃gu najixẽẽgu i
taeneẽgü. [21]Rü ngẽmacax tama name i
cunangõx i namachi, rü exna cujaxaxü
ja wĩũ, rü exna cunaxü i tacü i to, ega
ngẽmagagu chixexũ̃gu cunanguxẽẽgu i
cueneẽ i jaxõxũ̃. [22]Rü ngẽxguma cuma
nagu curüxĩnügu na namexũ̃ na
cunangṍxũ̃ i ngẽxũ̃rüüxũ̃mare i õna, rü
Tupanapexewa rü name nixĩ i
cuxicatama nüxũ̃ cucuax i ngẽma. Rü
tataãẽ ja jíxema tümaãẽwa nüxũ̃ cuáxe
na Tupanapexewa namexũ̃ i ngẽma
taxüxũ̃. [23]Notürü ngẽxguma wüxie nagu
rüxĩnügu na tama namexũ̃ i
Tupanapexewa na tacü rü õna na
tangṍxũ̃, rü pemaã nüxũ̃ chixu rü
chixexũ̃ taxü ega tanangõxomagu, erü
tümaãẽwa nagu tarüxĩnü na tama
aixcuma namexũ̃ i ngẽma taxüxũ̃. Rü
guxũ̃ma i ngẽma tümaãẽwa nagu
tarüxĩnüxũ̃ na nachixexũ̃ rü aixcuma
pecadu taxü ega tanaxüamagu.

**Name nixĩ i cueneẽãrü ngúchaũ̃
cuxü rü tama i cuxrütama**

15 [1]Rü jixema na meã jaxõgüxũ̃ rü
namaã iporaexũ̃ i guxchaxũ̃gü,
rü name nixĩ i nüxũ̃ tarüngũ̃xẽẽ i ngẽma
taeneẽgü i turaexũ̃ i norü õwa rü tama
guxchaxũ̃gümaã jaxna ĩnüẽxũ̃. Rü tama
name i jigüguxicatama tarüxĩnüẽ rü
tóxrücaxicatama tadaugü. [2]Notürü
wüxichigü i jixema rü name nixĩ i
taeneẽãxṹ tanangúchaũ̃xẽẽ na
ngẽmaãcü nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃cax na
jexeraãcü jaxõõxũ̃cax. [3]Jerü woo ga
Cristu rü tama noxrütama ngúchaũ̃
naxü. Notürü najanguxẽẽ ga jema
Tupanaãrü ore ga nhaxũ̃:

> “Pa Chaunatüx, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
> cumaã guxchigagüxũ̃, rü
> chamaã nixĩ i
> naguxchigagüxũ̃”,

nhaxũ̃. [4]Rü guxũ̃ma ga jema nuxcüma
ümatüxũ̃ ga Tupanaãrü orewa, rü

naxümatü na tüxü̃ nangüxẽẽxü̃cax na taguma nüxü̃ rüxoexü̃ ega woo tacü rü guxchaxü̃ tüxü̃ üpetügu. Rü jema Tupanaãrü ore rü naxümatü na tüxü̃ nataãẽxẽẽxü̃cax rü tüxü̃ nüxü̃ nacuaxẽẽxü̃cax na aixcuma Tupanaãrü ixĩgüxü̃. 5Rü Tupana nixĩ ja tüxü̃ rüngü̃xẽẽcü na jaxna namaã ixĩnüẽxü̃cax i guxü̃ma i guxchaxü̃gü. Rü nüma nixĩ i tüxü̃ nataãẽxẽẽxü̃. Rü chanaxwaxe i nüma ja Tupana pexü̃ narüngü̃xẽẽ na aixcuma pegü pengechaü̃güechaxü̃cax i ngẽma Ngechuchu ja Cristu pexü̃ naxwaxexü̃rüü̃. 6Rü chanaxwaxe na ngẽmaãcü pemaxẽxü̃ na guxãma i pema rü wüxigu nüxü̃ peicuaxüü̃güxü̃cax ja Tupana ja Nanatü ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu.

Duü̃xü̃gü i tama Judéugü ixĩgüxü̃maã nüxü̃ nixu i ore i mexü̃

7Rü ngẽmacax, jema Cristu pexü̃ na dexü̃rüü̃ rü name nixĩ i wüxichigü meã pegü pejaxu na ngẽmaãcü Tupanaxü̃ jacuaxüü̃güxü̃cax i duü̃xü̃gü. 8Rü pemaã nüxü̃ chixu rü Cristu núma naxũ na Judéugüxü̃ janangü̃xẽẽxü̃cax, na jemaãcü janguxẽẽãxü̃cax ga jema uneta ga nuxcümaxü̃güxü̃ ga tórü oxigümaã nüxü̃ jaxuxü̃ ga Tupana. Rü jemaãcü ga Cristu rü tüxü̃ nüxü̃ nadauxẽẽ na aixcumacü na jiĩxü̃ ja Tupana rü aixcuma janguxẽẽãxü̃ i ngẽma norü uneta. 9Rü jexgumarüü̃ ta ga Cristu rü núma naxũ naxcax i ngẽma duü̃xü̃gü i tama Judéugü ixĩgüxü̃ na nümagü rü ta Tupanaxü̃ jacuaxüü̃güxü̃cax naxcax na poraãcü Tupanaãxü̃ nangechaü̃tümüü̃güxü̃. Rü jemachiga nixĩ ga jema Tupanaãrü ore ga Dawí ümatüxü̃ ga nhaxü̃:

"Rü ngẽmacax guxü̃ i nachiü̃ãnecü̃ã̃x i duü̃xü̃güpexewa tá cuxü̃ chicuaxüü̃. Rü tá chorü wijaewa cuxü̃ chataxẽẽ",

nhaxü̃. 10Rü toxnamana i Tupanaãrü ore i ümatüxü̃wa rü nhanagürü:

"Pa Duü̃xü̃gü i Tama Judéugü Ixĩgüxü̃, rü name nixĩ i pema rü wüxigu chorü duü̃xü̃gü i Judéugümaã petaãẽgü",

nhanagürü. 11Rü toxnamana, rü nhanagürü ta:

"Pa Duü̃xü̃gü i Tama Judéugü Ixĩgüxü̃x, rü name nixĩ i nüxü̃ peicuaxüü̃gü ja tórü Cori. Rü Pa Guxü̃ma i Nachiü̃ãnecü̃ã̃x i Duü̃xü̃güx, rü name nixĩ i penataxẽẽ",

nhanagürü. 12Rü Ichaía rü ta nanaxümatü rü nhanagürü:

"Rü Dawí nanatü ja Jesíwa tá ne naxũ i wüxi i nataa i tá Cristu ixĩxü̃. Rü nüma tá nixĩ i norü ãẽxgacü jiĩxü̃ i guxü̃ma i ngẽma duü̃xü̃gü i tama Judéugü ixĩgüxü̃. Rü ngẽma duü̃xü̃gü rü tá aixcuma nüxü̃ najaxõgü rü tá ínananguxẽẽgü na jimagagu Tupana nüxü̃ rüngü̃xẽẽgüxü̃",

nhanagürü. 13Rü nhuxma i pema na nüxü̃ pejaxõgüxü̃ rü chanaxwaxe i poraãcü pexü̃ nataãẽxẽẽ ja jima Tupana ja pexü̃ rüngü̃xẽẽcü na meã Cristuxü̃ ípenanguxẽẽgüxü̃cax. Rü ngẽmaãcü i Tupanaãẽ i Üünexü̃ rü tá pexü̃ naporaexẽẽ na jexeraãcü Cristuxü̃ ípenanguxẽẽgüxü̃cax. 14Pa

Chaueneẽgüx, meãma nüxũ̃ chacuax na
guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã pemecümaxũ̃, rü
aixcuma Tupanaxũ̃ na pecuáxũ̃, rü
aixcuma meãma pegü peixucüxẽgüxũ̃.
15Notürü nhaã poperawa rü meãma
pexcax chanaxümatü i nhuxre i
Tupanaãrü ucüxẽgü, erü tama
chanaxwaxe i nüxũ̃ ipejarüngümaẽ. Rü
tama chamuũ̃ na pexcax
chanaxümatüxũ̃ i ngẽmachiga jerü
Tupana nixĩ ga choxũ̃ mucü na pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃cax. 16Rü nüma nixĩ ga
choxũ̃ namuxũ̃ na Ngechuchu ja
Cristuarü puracü chaxüxũ̃cax i
natanüwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
Judéugü ixĩgüxũ̃. Rü ngẽma puracü ga
nawa choxũ̃ namuxũ̃ nixĩ na ngẽma
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ chixuxũ̃ i ore i mexũ̃
na Tupanaxũ̃tawa chanagagüxũ̃cax, na
wüxi i ãmare i Tupana namaã taãẽxũ̃ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i Naãẽ i Üünexũ̃
imexẽẽgüxũ̃. 17Rü nhüxma na
Ngechuchu ja Cristuarü duũ̃xũ̃ na
chiĩxũ̃, rü ngẽmacax chataãẽ namaã i
ngẽma puracü i Tupanaãxũ̃ chaxüxũ̃.
18-19Rü nhüxma rü jema Cristu chorü
maxũ̃wa üxũ̃chigaxũ̃xĩcatama nixĩ i
chixuxũ̃. Rü nüma nixĩ ga choxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃ na Tupanaxũ̃tawa
chanagagüxũ̃cax ga jema duũ̃xũ̃gü i
tama Judéugü ixĩgüxũ̃, na nümagü rü ta
Tupanaga naxĩnüẽxũ̃cax. Rü jemaãcü
chorü oremaã, rü chorü puracümaã, rü
cuaxruũ̃gü ga taxũ̃ ga Tupana üxũ̃maã,
rü Naãẽ i Üünexũ̃ãrü poramaã
Tupanaxũ̃tawa chanagagü ga jema
duũ̃xũ̃gü. Rü jemaãcü Jerucharéũ̃wa rü
guxũ̃wama nhüxmata Iríricuarü
naãnewa meãma chajanguxẽẽ na nüxũ̃
chixuxũ̃ ga jema ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃ i
Cristuchiga. 20Rü jemaãcü chapuracü na
nüxũ̃ chixuxũ̃cax ga Tupanaãrü ore i
mexũ̃ ga ngextá taguma nhuxgu
Cristuchigaxũ̃ ínaxĩnüẽxũ̃wa ga
duũ̃xũ̃gü. Jerü tama chanaxwaxe ga
marü togü nüxũ̃ íxuxũ̃wa rü duũ̃xũ̃gü
marü nüxũ̃ ícuáxũ̃wa nüxũ̃ na chixuxũ̃
ga jema ore. 21Rü jemachiga nixĩ ga
Tupanaãrü ore ga Ichaía ümatüxũ̃ ga
nhaxũ̃:

> “Rü jíxema taguma Cristuchigaxũ̃
> cuaxgüxe, rü taguma nachigaxũ̃
> ĩnüẽxẽ, rü tá nüxũ̃ tacuaxgü i
> nachiga”,

nhaxũ̃.

Pauru rü Romawa naxũxchaũ̃

22Rü jema toxnamana na
chapuracüxũ̃cax nixĩ ga taxucürüwa
petanüwa chaxũxũ̃ woo
muẽxpüxcünachirex jéma chaxũxchaũ̃.
23Notürü nhüxma na marü
chanaguxẽẽxũ̃ i ngẽma puracü i
toxnamana, rü nagu charüxĩnü na
petanüwa chaxũxũ̃. Jerü
nhuxgumamatama nixĩ ga nagu
charüxĩnüẽchaxũ̃ na petanüwa
chaxũxchaũ̃xũ̃. 24Rü ngẽxguma
Espanhawa chaxũxgu, rü nagu
charüxĩnü na woe pexũ̃tagu íchidauxũ̃.
Rü nagu charüxĩnü na nhuxre i ngunexũ̃
ngẽxma petanügu charüxá̃ũxũ̃. Rü wüxi
i chorü taãẽ tá nixĩ i ngẽma. Rü
ngẽmawena rü chanaxwaxe i choxũ̃
perüngũ̃xẽẽ na Espanhawa chaxũxũ̃cax.
25Notürü i nhüxma rü Jerucharéũ̃wa tá
chaxũ, na ngẽma chanangexũ̃cax i
nhuxre i dĩẽru naxcax i taeneẽgü i
ngẽma ngẽxmagüxũ̃. 26Erü ngẽma
taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ i

Machedóniããnewa rü Acajaanewa
ngẽxmagüxũ, rü norü ngúchaũmaã nagu
narüxĩnüẽ na ngĩxũ nanutaquẹxegüxũ i
nhuxre i dĩẽru na ngẽmaãcü nüxũ
nangũxẽẽgüxũcạx i taeneẽgü i nüxṹ
nataxuxũ i Jerucharéũwa ngẽxmagüxũ.
27Rü ngẽma taeneẽgü i Machedóniãcũãx
rü Acajacũãx rü norü me nixĩ na
ngẽmaãcü naxügüãxũ. Rü ngẽma
duũxũgü rü aixcuma nüxṹ nangẽxma i
norü ngetanü i taeneẽgü i
Judéugütanüwa. Erü ngẽma taeneẽgü i
Judéugügagu nixĩ i ngẽma togü i
duũxũgütanüwa nanguxũ i Tupanaãrü
ore. Rü nhụxma rü name nixĩ i ngẽma
togü i duũxũgü rü norü ngẽmaxũmaã
taeneẽgü i Judéugü i jaxõgüxũxũ
narüngũxẽẽgü. 28Rü ngẽxguma
chanagụxẽẽgu i ngẽma puracü, rü
ngẽxguma taeneẽgü i Judéugüna marü
ngĩxũ chaxãxgu i ngẽma dĩẽru, rü
Espanhawa tá chaxũ. Rü ngẽxguma
ngẽ́ma chaxũxgu, rü tá woe pexũtagu
íchidau. 29Rü nüxũ chacuạx rü
ngẽxguma petanüwa changuxgu, rü
wüxigu tá tataãẽgü, erü nüma ja Cristu
tá tüxũ nataãẽxẽẽ i ngẽxguma
ngẽmaãcü wüxiwa ingẽxmagügu. 30Pa
Chaueneẽgüx, tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristuégagu, rü ngẽma na Naãẽãrü
ngũxẽẽmaã choxũ pengechaũxũgagu
pexũ chacạạxũ na Tupanana chauxcạx
peẹcaxũ i perü jumuxẽwa. Rü ngẽmaãcü
tá choxũ perüngũxẽẽ nawa i nhaã
puracü i Tupana choxna ãxũ. 31¡Rü
Tupanana peẹca na choxũ ínapoxũxũcạx
nüxna i ngẽma Judéugü i Judéaanewa
ngẽxmagüxũ i tama jaxõgüxũ! ¡Rü
nüxna peẹca naxcạx i ngẽma taeneẽgü i
jaxõgüxũ i Jerucharéũwa ngẽxmagüxũ,
na taãẽãcüma najauxgüãxũcạx i ngẽma
dĩẽru i ngẽ́ma naxcạx changexũ! 32Rü
ngẽmaãcü ngẽxguma Tupana
naxwạxegu, rü taãẽãcüma petanüwa tá
changu, na wüxigu pemaã
chataãẽxũcạx. 33Rü chanaxwạxe na
pemaã inaxã́ũxũ ja Tupana ja tüxũ
taãẽxẽẽcü. Rü ngẽmaãcü jĩĩxũ.

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema duũxũgü ga jaxõgüxũ ga Romawa jexmagüxũ

16 1Rü nhụxma na petanüwa
naxũxchaũxũ i taejạx i Febe, rü
pemaã ngĩxũ chixu rü wüxi i taejạx i
mecü ijixĩ. Erü ngĩma rü nüxũ
irüngũxẽẽ i ngẽma jaxõgüxũ i
Chẽcréaarü ĩãnewa ngẽxmagüxũ. 2Rü
chanaxwạxe i meã ngĩxũ pejaxu,
naẽ́gagu ja tórü Cori ja Ngechuchu, erü
ngẽma nixĩ i mexũ na penaxüxũ namaã
i guxũma i jaxõgüxũ. Rü chanaxwạxe i
guxũma i ṭacü i ngĩxṹ taxuxũwa rü
ngĩxũ perüngũxẽẽ, erü ngĩma rü
poraãcü togüxũ irüngũxẽẽ, rü choxũ rü
ta irüngũxẽẽ. 3¡Rü nüxũ perümoxẽgü i
Prichira rü Aquiru! Rü nümagü rü
chamücügü nixĩgü i Ngechuchu ja
Cristuarü puracüwa. 4Rü nümagü rü
ãũcümaxũwa nichocu na chauétüwa
nachogüexũcạx, na tama chajuxũcạx ga
chamax. Rü ngẽmacạx moxẽ nüxna
chaxã. Rü tama chaxicatama moxẽ
naxcạx nüxna chaxã, notürü moxẽ
nüxna naxãgü ta i guxũma i taeneẽgü i
jaxõgüxũ i tama Judéugü ixĩgüxũ. 5¡Rü
nüxũ perümoxẽgü ta i guxũma i
taeneẽgü i Aquirupatawa
ngutaquẹxegüüxũ! ¡Rü ngẽxgumarüũ ta
nüxũ perümoxẽgü ja chamücü ja nüxũ

changechaũcü ja Epenétu! Rü nüma nixĩ
ga nüxĩra Cristuaxṹ jaxõõxũ̃ ga
Áchiaanewa. 6¡Rü ngĩxũ̃ perümoxẽgü i
María ga poraãcü petanüwa Tupanaãxṹ
puracücü! 7¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü i
chautanüxũgü i Ãdrúnicu rü Júniã ga
wüxigu chamaã pocuexũ̃! Rü nümagü
nixĩ i jatügü i aixcuma Tupana imugüxũ̃
i guxũma i jaxõgüxũ̃ nüxũ̃ ngechaũgüxũ̃.
Rü nümagü rü nüxĩra chauxũpa
Cristuaxṹ najaxõgü. 8¡Rü nüxũ̃
perümoxẽgü ja Ãpriátu ja chamücü ja
nüxũ̃ changechaũcü ja chauxrüũ̃ tórü
Coriaxṹ jaxõcü! 9¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü
ja Urubánu ja tomücü ixĩcü i Cristuarü
puracüwa! ¡Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nüxũ̃
perümoxẽgü ja Estaqui ja nüxũ̃
changechaũcü! 10¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü
ja Apere ja aixcuma tüxũ̃ nüxũ̃
dauxẽẽcü na nhuxãcü Cristuaxṹ
jaxõõxũ̃! ¡Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nüxũ̃
perümoxẽgü i Aristúburutanüxũgü!
11¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü i chautanüxũ̃ i
Erudiṹ! ¡Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nüxũ̃
perümoxẽgü i Narsíchutanüxũ̃ i tórü
Coriaxṹ jaxõgüxũ̃! 12¡Rü ngĩxũ̃
perümoxẽgü i Trifena rü Trifosa! Rü
ngĩmagü rü tórü Coriaxṹ ipuracüe. ¡Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta ngĩxũ̃ perümoxẽgü i
taejax̲ i Pérsidi i ngĩxũ̃ ingechaũgücü!
Rü ngĩma rü marü poraãcü tórü Coriaxṹ
ipuracü. 13¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü ja
Rufu ja aixcuma meã tórü Coriaxṹ
jaxõcü! ¡Rü ngẽxgumarüũ̃ ta ngĩxũ̃
perümoxẽgü i naẽ ga chauerüũ̃ chamaã
ixĩcü! 14¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü i
Achíc̃ritu, rü Fregṹti, rü Erme, rü
Patróba, rü Erma, rü guxũma i togü i
taeneẽgü i natanüwa ngẽxmagüxũ̃!
15¡Rü nüxũ̃ perümoxẽgü ta i Firúgu, rü
Júria, rü Neréu, rü naẽjax̲, rü Orĩpa, rü
guxũma i togü i taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ i
natanüwa ngẽxmagüxũ̃! 16Rü
chanaxwax̲e i pegü pengechaũgüãcüma
pegü perümoxẽgü i wüxichigü. Rü
guxũma i ngẽma jaxõgüxũ̃ i toxnamana
ngẽxmagüxũ̃, rü pexũ̃ narümoxẽgü. 17Pa
Chaueneẽgüx, pexũ̃ chacax̲axũ̃ na pegüna
pedaugüxũcax̲ nüxna i ngẽma duũxũgü i
pexũ̃ itojechaũxũ̃ rü chixexũgu pexũ̃
jixẽẽgüchaũxũ̃. Erü ngẽma duũxũgüarü
ngux̲ẽẽtae rü tama namaã nawüxigu i
ngẽma ngux̲ẽẽtae ga noxri pejauxgüxũ̃
ga jexguma noxri pejaxõgügu. Rü name
nixĩ i noxtacüma nüxna peixĩgachi i
ngẽma duũxũgü rü tama natanügu
pexãgü. 18Erü ngẽma duũxũgü rü tama
tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuarü
ngúchaũ naxügü, notürü noxrütama
ngúchaũ nixĩ i naxügüxũ̃. Rü ore i
tauxchaxũgümaã najaxucux̲ẽgü i
duũxũgü, rü ngẽmaãcü nanawomüxẽẽgü
i ngẽma duũxũgü i tama meã nüxũ̃
cuax̲güxũ̃. 19Rü guxũma i duũxũgü nüxũ̃
nacuax̲gü na aixcuma meã Tupanaga
pexĩnüẽxũ̃ i pemax. Rü ngẽmacax̲
pemaã chataãẽ i chamax. Rü
chanaxwax̲e na meã nüxũ̃ pecuáxũ̃ i
t̲acü nixĩ i mexũ̃ i Tupanapex̲ewa na
penaxüxũcax̲ i ngẽma. Notürü ngẽma
Tupanapex̲ewa chixexũ̃, rü ¡nüxna
peixĩgachi na tama nagu pej̲ixũcax̲!
20Rü ngẽxguma ngẽmaãcü meã
pemaxẽgu rü nüma ja Tanatü ja Tupana
ja tüxũ̃ taãẽxẽẽcü rü tá pexũ̃
naporaexẽẽ na aixcuma nüxũ̃
perüjexeraxũcax̲ i Chataná. Rü
chanaxwax̲e i tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu pemaã inarüxãũx rü pexũ̃
narüngũxẽẽ. 21Rü pexũ̃ narümoxẽ ja

Timúteu ja chamücü ixĩcü i Tupanaãrü
puracüwa. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta pexũ̃
narümoxẽgü i chautanüxũ̃gü i Rúchiu,
rü Jachã́ũ̃ rü Sochipátru. 22Rü chama i
Térsiu na chanaxümatüxũ̃ i nhaã
popera, rü chama rü ta pexũ̃ charümoxẽ
naẽ́gagu ja tórü Cori. 23Rü pexũ̃
narümoxẽ ta ja Gaju ja napatawa
changẽxmacü. Rü nüma rü inanaxã ja
daa napata na nawa
nangutaquẹxegüxũ̃cax i guxũ̃ma i
jaxõgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta pexũ̃
narümoxẽgü i Erastu i daa ĩãneãrü
dĩẽruarü daruũ̃ ixĩxũ̃, rü taeneẽ i Cuartu.
24Rü chanaxwaxe i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ i
guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Pauru rü Tupanaxũ̃ jacuaxüũ̃ãcüma nanaguxẽẽ i norü popera

25-26¡Rü nhuxmax, rü ngĩxã nüxũ̃
ticuaxüũ̃gü ja Tanatü ja Tupana! Rü
nüma nüxṹ nangẽxma i pora na pexũ̃
naporaexẽẽxũ̃cax na meã
pejaxõgüamaxũ̃cax i ngẽma norü ore i
tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃ tamaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃.
Rü ngẽma nixĩ i ore i guxũ̃wama nüxũ̃
chixuxũ̃ rü namaã changúexẽẽtaexũ̃ i
Ngechuchu ja Cristuchiga. Rü
ngẽmatama ore i Cristuchiga rü
taxchaxwa naxẽxũ̃gu ga noxrix, notürü
i nhuxma ja Tupana rü marü tüxũ̃
nüxũ̃ nacuaxẽẽ i ngẽma. Rü nuxcüma
taũta naãne ũxgu rü Tupanaxĩcatama
nüxũ̃ nacuax ga jema, notürü i nhuxma
rü norü orearü uruũ̃gü ümatüxũ̃ ga
orewa taxcax nanangoxẽẽ. Rü ngẽma
ore rü namaã nawüxigu ga jema ore ga
nuxcüma nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga Tupana ja
guxũ̃guma maxẽchacü. Rü nhuxma ja
Tupana rü guxũ̃wama nanamugü i
norü orearü uruũ̃gü na guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ na jaxugüexũ̃cax i
ngẽma ore i Cristuchiga na nüxṹ
jaxõgüãxũ̃cax rü naga na
naxĩnüẽxũ̃cax. 27Rü nüma ja Tupana rü
nüxĩcatama nixĩ i Tupana jiĩxũ̃, rü
nüxĩcatama nixĩ i guxũ̃xũ̃ nacuáxũ̃. ¡Rü
nhuxmax, rü ngĩxã guxũ̃guma nüxũ̃
ticuaxüũ̃gü, erü Nane ja Ngechuchu ja
Cristu rü poraãcü tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ! Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NÜXÕRAÜ̃XÜ̃ GA POPERA GA CORÍ̃TIUCÜ̃Ã̲X GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxü̃ narümoxẽ ga jema jaxõgüxü̃ ga Corítiuarü ĩãnewa jexmagüxü̃

1 1-2Pa Chaueneẽgü i Corítiucü̃ã̲xgüx, chama i Pauru rü namaã i taeneẽ i Chótene nixĩ i pexca̲x tanaxümatüxü̃ i nhaã popera. Rü Tupana nixĩ ga choxü̃ jaxucü na Ngechuchu ja Cristu choxü̃ imuxü̃ na duü̃xü̃gümaã nüxü̃ chixuxü̃ca̲x i norü ore. Pa Chaueneẽgü ja Tupanaãrü Ixĩgüxe, pema rü marü Tupanape̲xewa peixüüne jerü Ngechuchu ja Cristu marü pexü̃ nixüünexẽẽ. Rü Tupana rü marü pexü̃ nade na norü duü̃xü̃gü peixĩgüxü̃ca̲x wüxigu namaã i guxü̃ma i ngẽma duü̃xü̃gü i guxü̃wama tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuxü̃ icua̲xüü̃güxü̃. Rü nüma ja Ngechuchu ja tórü Cori ixĩcü, rü ngẽma duü̃xü̃güarü Cori ta nixĩ. 3Rü chanaxwa̲xe ja Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexü̃ narüngü̃xẽẽ rü pexü̃ nataãẽxẽẽ.

Tupana tüxü̃ narüngü̃xẽẽ erü Cristuarü duü̃xü̃gü tixĩgü

4-5Rü guxü̃guma pexca̲x Tupanana moxẽ chaxã, jerü Ngechuchu ja Cristugagu Tupana poraãcü pexü̃ narüngü̃xẽẽ, rü pexna nanamu ga Naãẽ i Üünexü̃ na guxü̃gutáma pemaã inaxá̃ũxü̃ca̲x. Rü jima Cristugagu pexü̃ nanatauxchaxẽẽ na nüxü̃ peixuxü̃ca̲x i norü ore, rü pexna nanaxã i cua̲x na meã ngẽma orexü̃ pecuáxü̃ca̲x. 6Rü jemaãcü ga jexguma nüxü̃ pexĩnüẽgu ga jema ore ga Cristuchiga rü aixcuma pejaxõgü. 7Rü ngẽmaca̲x i nhu̲xma na ípenan̲guxẽẽxü̃ na wena táxarü núma naxũxü̃ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu, rü Tupana pexna nanaxã i taxü̃ i cua̲x na taxuü̃ma pexü̃ taxuxü̃ca̲x na naxca̲x pemaxẽxü̃. 8Rü ngẽmaãcü tá pexna nadau ja Tupana nhu̲xmatáta nagú i naãne, rü guxü̃gutáma pexü̃ naporaexẽẽ na aixcuma pejaxõgüamaxü̃ca̲x rü naxca̲x pemaxẽxü̃ca̲x, na taxúema chixexü̃maã

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

pexũ̃ ixugüxũ̃cax i ngẽxguma wenaxãrü
núma naxũxgu ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu. 9Rü Tupana rü
guxũ̃guma najanguxẽẽ i norü uneta. Rü
nüma nixĩ ga pexũ̃ jadexechixũ̃ na
aixcuma Nane ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristumücügü
peixĩgüxũ̃cax.

Nügü nitoje ga jaxõgüxũ̃

10Pa Chaueneẽgüx, tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuégagu pexũ̃
chacaaxũ̃ na wüxigu pegümaã
perüxĩnüẽxũ̃ rü tama pegü peitojexũ̃cax.
Rü name nixĩ i aixcuma pegü
pengechaũ̃gü rü aixcuma wüxigutama
perüxĩnüẽ i peãẽwa. 11Pa Chaueneẽgüx,
pemaã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore, jerü
Cróetanüxũ̃tanüwa nüxũ̃ chacuáchiga
ga pegümaã na penuẽxũ̃, rü tama
aixcuma wüxigu na perüxĩnüẽxũ̃. 12Rü
pemaã nüxũ̃ chixu i ngẽma erü nhuxre i
pema rü:
“Chama rü Pauruwe charüxũ”,
nhaperügügü. Rü togue rü:
“Chama rü Aporuwe charüxũ”,
nhaperügügü. Rü togue rü:
“Chama rü Pedruwe charüxũ”,
nhaperügügü. Rü togue rü:
“Chama rü Cristuwe charüxũ”,
nhaperügügü. 13¿Rü nhuxãcü nixĩ i
ngẽma? ¿Pexcax rü Cristu rü marü
nijauxje? ¿Exna pema nüxũ̃ pecuaxgu rü
chama i Pauru chiĩxũ̃ ga curuchawa
pexcax chipotaxũ̃ rü chajuxũ̃? ¿Rü exna
pema nüxũ̃ pecuaxgu rü chauégagu jiĩxũ̃
ga ípebaiũ̃xũ̃? 14Rü Tupanana moxẽ
chaxã, jerü taxúema pexũ̃ íchabaiũ̃xẽẽ
ga pemax. Rü Crispu rü Gajuxicatama
nixĩ ga íchabaiũ̃xẽẽxũ̃. 15Rü ngẽmacax
taxucürüwa texé tügü tixu na
chauégagu ítabaiexũ̃. 16Rü jemáãcü
aixcuma íchanabaiũ̃xẽẽ ga
Estéfanatanüxũ̃gü ta, notürü chauxcax
rü taxúema ga togue tüxũ̃ íchabaiũ̃xẽẽ.
17Jerü nüma ga Cristu rü tama choxũ̃
namu ga duũ̃xũ̃güxũ̃ na
íchabaiũ̃xẽẽxũ̃cax, notürü choxũ̃ namu
na duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ chixuxũ̃cax i norü
ore i mexũ̃ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü
nanaxwaxe i tauxchaxũ̃ i oremaã nüxũ̃
chixu i ngẽma ore. Erü ngẽxguma chi
nhama nüxũ̃ cuaxũ̃chixũ̃rüũ̃ nüxũ̃
chixuxgu i ngẽma ore, rü ngürüãchi i
duũ̃xũ̃gü rü tá chaguama narüxĩnüẽ rü
tá nüxũ̃ inajarüngümaẽ na Cristu jiĩxũ̃
ga tüxũ̃ maxẽxẽẽcü ga jexguma
curuchagu najuxgux.

**Cristuwa nixĩ ga Tupana inawéxũ̃
ga norü pora rü norü cuax**

18Rü ngẽma ore na nhuxãcü tórü
pecaducax curuchagu najuxũ̃ ga Cristu,
rü wüxi i notücaxmamare nixĩ naxcax i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i pocuwa ĩxũ̃. Notürü
jixema na Tupana tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃, rü
nüxũ̃ tacuax na ngẽma ore rü
Tupanaãrü pora jiĩxũ̃. 19Erü norü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü ga Tupana:

> “Rü tá ichajanaxoxẽẽ i guxũma i norü cuax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ cuaxũ̃chixũ̃. Rü tá nüxũ̃ chaxo i ngẽma duũ̃xũ̃güarü cuax”,

nhanagürü. 20Rü nhuxmax, Pa
Chaueneẽgüx, ¿Tupanapexewa rü
tacüwa namexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
poraãcü nüxũ̃ cuaxũ̃chixũ̃? ¿Rü tacüwa
namexũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Muĩsé
ümatüxũ̃ i mugüwa nguxẽẽtaegüxũ̃?

¿Rü tacüwa namexũ i ngẽma duũxũgü i
meã nüxũ cuaxgüxũ i nhama i naãneãrü
cuáchigagu na jadexagüxũ? Erü guxũma
i ngẽma cuax i duũxũgü nagu rüxĩnüẽxũ
rü Tupanacax rü taxuwama name.
21Notürü nüma ja Tupana ja guxũxũma
cuácü, rü tama nanaxwaxe na nhama i
naãnecüãx i duũxũgüarü cuágagu na
jiĩxũ i naxũtawa nangugüxũ i nümagü.
Notürü nanaxwaxe na ngẽma norü ore i
mexũgagu na jiĩxũ i namaxẽxẽẽãxũ i
ngẽma duũxũgü i jaxõgüxũ woo togücax
rü notücaxmamare jixĩgu i ngẽma ore.
22Ngẽma Judéugü rü nüxũ nadaugüchaũ
i cuaxruũgü i Tupanaãrü poramaã üxũ
na ngẽmawa nüxũ nacuaxgüxũcax na
aixcuma jiĩxũ i ngẽma ore i nüxũ
ixugüxũ. Rü ngẽma Gregugü rü naxcax
nadaugü i nhama i naãneãrü cuax na
meã nüxũ nacuaxgüxũcax. 23Notürü
ngẽma ore i toma nüxũ tixuxũ, rü Cristu
ga curuchawa ipotacüchiga nixĩ. Rü
ngẽma ore rü naãẽwa nangux i
Judéugü. Rü ngẽma duũxũgü i tama
Judéugü ixĩgüxũcax rü wüxi i
notücaxmamare nixĩ. 24Notürü ngẽma
duũxũgü i Tupana idexechixũ i Judéugü
rü exna tama Judéugü ixĩgüxũ rü ngẽma
duũxũgücax rü Cristuwa nixĩ ga Tupana
inawéxũ ga norü pora rü norü cuax.
25Rü jema Tupana üxũ ga jexguma
najuxgu ga Cristu rü muxũma i
duũxũgücax rü wüxi i ngẽãẽmarexũrüũ
nixĩ. Notürü ngẽma Tupana nagu
rüxĩnüxũ rü guxũma i nhama i
naãnecüãx i duũxũgüarü cuaxarü jexera
nixĩ. Rü jexguma curuchagu najuxgu ga
Cristu rü muxũma ga duũxũgücax rü
natura ga Tupana ga jexguma. Notürü
jexguma nixĩ ga inawéãxũ ga nhuxãcü
guxũ i duũxũgüarü jexera na
naporaxũchixũ. 26Pa Chaueneẽgüx,
name nixĩ i nagu perüxĩnüẽ na nhuxãcü
Tupana pexũ idexechixũ na norü
duũxũgü peixĩgüxũcax. Rü noxretama
peixĩgü na nüxũ pecuaxüchixũ ega
duũxũgü pexũ ngugügu, rü noxretama
peixĩgü na ãẽxgacügü peixĩgüxũ, rü
noxretama peixĩgü i ngẽma itaarü
dĩẽruáxũtanüxũ peixĩgüxũ. Notürü woo
ngẽmaãcü peixĩgügu rü Tupana rü pexũ
nidexechi na norü duũxũgü
peixĩgüxũcax. 27Rü Tupana najadexechi
ga jema duũxũgü ga togü ga duũxũgü
nüxũ ixuxgu rü taxuũma icuáxũ. Rü
jemaãcü nanaxü ga Tupana na
naxãneẽxẽẽãxũcax i ngẽma duũxũgü i
nüxũ icuaxüchixũ. Rü Tupana
najadexechi ga jema duũxũgü ga togü
nüxũ ixuxgu rü turaexũ. Rü jemaãcü
nanaxü ga Tupana na
naxãneẽxẽẽãxũcax i ngẽma duũxũgü i
poraexũ. 28Rü Tupana najadexechi ga
jema duũxũgü ga togü nüxũ oexũ, rü
nhama i naãnewa taxuũma ixĩgüxũ. Rü
jemaãcü nanaxü ga Tupana na taxuũma
jixĩgüxũcax i ngẽma duũxũgü i tacü
ixĩgüxũ. 29Rü ngẽmacax taxucürüwama
texé tügü ticuaxüũ i Tupanapexewa.
30Rü nümatama ga Tupana nixĩ ga
Ngechuchu ja Cristuarü duũxũgüxũ
pexũ jaxĩgüxẽẽxũ. Rü tatanüwa nanamu
ga Cristu na nüma tüxna naxããxũcax i
cuax i aixcuma ixĩxũ, rü pecaduwa tüxũ
ínanguxũxẽẽxũcax. Rü nüma ja Cristu
nixĩ i tüxũ namaxẽxẽẽxũ rü tüxũ
jamexẽẽgüxũ na aixcuma ixüünexũcax i
napexewa ja Tupana. 31Rü ngẽmacax i
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Rü ngẽxguma texé tügü
icuaxüũchaũgu rü name nixĩ i
tórü Corixũ̃ ticuaxüũ̃, erü nüma
nixĩ i tüxũ̃ nangũxẽẽxũ̃",
nhanagürü.

Cristu ga curuchawa ipotacüchiga

2 [1]Pa Chaueneẽgüx, jexguma noxri
petanüwa chaxũxgu na pemaã nüxũ̃
chixuxũcax ga Tupanaãrü ore i aixcuma
ixĩxũ̃ i Cristuchiga, rü tama nhama nüxũ̃
cuaxũchixũrüũãcüma pemaã chidexa, rü
tama ore ga guxchaxũmaã nixĩ ga pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃. [2]Jerü jexguma petanüwa
chajexmagu, rü Cristuchigaxũxĩcatama
pemaã chixu. Rü taxuũma ga tacü ga
togu charüxĩnü. Rü jemaãcü Ngechuchu
ja Cristu ga curuchawa
ipotacüguxicatama nixĩ ga charüxĩnüxũ̃.
[3]Rü jexguma petanüwa chaxũxgu rü
chauxcax rü nataxuma ga chorü pora, rü
chorü muũmaã pepexewa chidurux. [4]Rü
jexguma pemaã chidexagu rü pemaã
nüxũ̃ chixuxgu ga Tupanaãrü ore, rü
tama nhama nüxũ̃ cuaxũchixũrüũãcüma
pemaã nüxũ̃ chixu na jemaãcü pexũ̃
chanangúchaũxẽẽxũcax na
pejaxõgüxũcax. Notürü Tupanaãẽ i
Üünexũ̃ãrü ngũxẽẽmaã rü Tupanaãrü
poramaã nixĩ ga pexũ̃
chanangúchaũxẽẽxũ̃. [5]Rü jemaãcü
Tupanaãrü poramaã pemaã nüxũ̃ chixu
ga jema ore na Tupanagagu jiĩxũ̃ na nüxũ̃
pejaxõgüxũ̃, rü tama nhama i naãnecũãx
i duũxũgüarü cuágagu na jiĩxũ̃.

Tupana rü Naãẽ i Üünexũwa nügü tüxũ̃ nacuaxẽẽ

[6]Notürü pemaã nüxũ̃ chixu, rü
ngẽxguma natanüwa changẽxmagu i
ngẽma duũxũgü i marü meãma
jaxõgüxũ̃, rü ngẽxguma nixĩ i
chanangúexẽẽxũ̃ i ngẽma aixcuma taxũ̃ i
cuax i maxũ̃ i üünexũchiga ixĩxũ̃.
Notürü ngẽma cuax rü tama nhama i
naãnewa ne naxũ, rü bai i nhama i
naãneãrü ãẽxgacügü i paxa tá
ijarüxoxũwa ne naxũ. [7]Notürü ngẽma
cuax rü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ̃. Rü
ngẽma cuax nixĩ ga noxri taũta naãne
üxgu Tupanaxĩcatama nüxũ̃ cuáxũ̃ ga na
nhuxãcü tá tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. [8]Notürü jema Tupana
nagu rüxĩnüxũ̃, rü taxuũma ga nhama
ga naãnecũãx ga ãẽxgacü nüxũ̃ nacuax.
Jerü jexguma chi aixcuma nüxũ̃
nacuaxgügu ga jema Tupana nagu
rüxĩnüxũ̃ rü tau chima curuchawa
najapotagü ga guma mecü ja tórü Cori.
[9]Notürü jema Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃
nüxũ̃ ixuxũrüũãcü nangupetü. Erü norü
orewa rü nhanagürü:

"Rü ngẽma duũxũgü i Tupanaxũ̃
ngechaũgüxũcax, rü nüma
nanamexẽẽ i tacü i taxúema
nüxũ̃ dauxũ̃, rü taguma texé
nüxũ̃ ĩnüxũ̃, rü bai i texé nagu
rüxĩnüxũ̃",
nhanagürü i norü orewa. [10]Rü ngẽma
Tupana mexẽẽxũ̃ naxcax i ngẽma
duũxũgü i nüxũ̃ ngechaũgüxũ̃, rü
nhuxma rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽẽ i ngẽma,
jerü núma nanamu ga Naãẽ i Üünexũ̃ na
taxcax nangoxẽẽãxũcax. Rü ngẽma Naãẽ
i Üünexũ̃ rü guxũxũma nacuax, rü
aixrüxũ̃ i ngẽma Tupanaxĩcatama nüxũ̃
cuáxũ̃ rü ta nüxũ̃ nacuax. [11]Rü
duũxũgütanüwa rü ¿texé nüxũ̃ tacuax na
tacügu naxĩnüxũ̃ ja wüxi ja jatü? Rü
naãẽxĩcatama nixĩ i nüxũ̃ cuáxũ̃ i ngẽma

nagu naxĩnüxũ i ngẽma jatü. Rü
ngẽxgumarüũ ta Tupanaãẽ i
Üünexũxĩcatama nixĩ i nüxũ cuáxũ na
ṯacügu naxĩnüxũ ja Tupana. 12Rü jixema
rü tama nhama i naãnecũãx i naãẽ nixĩ i
ijauxgüxũ. Notürü Naãẽ i Üünexũ ga
Tupana núma muxũ nixĩ ga ijauxgüxũ,
na aixcuma nüxũ icuáxũcax i guxũma i
ngẽma mexũgü ga Tupana norü
ngechaũmaã tüxna ãmarexũ. 13Rü
nhuxma na pemaã nüxũ tixuxũ i
ngẽmachiga, rü Tupanaãẽ i Üünexũ
toxna ãxũ i oremaã nixĩ i pemaã nüxũ
tixuxũ. Rü tama ore i torü cuaxwa
tajaxuxũmaã nixĩ i pemaã nüxũ tixuxũ.
Rü ngẽmaãcü nüxũ tixu i Tupanaãẽ i
Üünexũãrü ore namaã i ngẽma duũxũgü
i aixcuma Tupanaãẽ nawa ngẽxmagüxũ.
14Rü texé ja tama Tupanaãẽ i Üünexũ
tümawa ngẽxmaxẽ, rü taxucürüwa
tanajaxu i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ
tüxũ nguxẽẽxũ, erü tümacax ja jíxema
duũxẽ rü notücaxmamare nixĩ. Rü tama
nüxũ tacuaxéga erü jíxema Tupanaãẽ i
Üünexũ tümawa ngẽxmaxẽxĩcatama tixĩ
ja nüxũ cuáxe na tanangugüxũ na nhuxũ
nhaxũchiga jiĩxũ i ngẽma Tupanaãẽ i
Üünexũ tüxũ nguxẽẽxũ. 15Rü jíxema
duũxẽ ja Tupanaãẽ i Üünexũ tümawa
ngẽxmaxẽ, rü meã tanangugü i guxũma.
Notürü ngẽma togü i duũxũgü i tama
Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü taxucürüwama
tümaãrü maxũxũ nangugü ja jíxema
duũxẽ ja aixcuma Tupanaãẽ tümawa
ngẽxmaxẽ. 16Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa rü nhanagürü:

"¿Texé nüxũ tacuax na ṯacügu
naxĩnüxũ ja tórü Cori? ¿Rü texé
nüxũ tacuax na Tupanaxũ
taxucuxẽxũ?"

nhanagürü. Notürü jixema nixĩ i
aixcuma nüxũ icuáxũ i ngẽma Cristu
nagu rüxĩnüxũ.

**Pauru rü Aporu rü wüxigu
Tupanaãxũ napuracüe**

3 1Pa Chaueneẽgüx, jexguma noxri
petanüwa changuxgu, rü
taxucürüwa ngẽma duũxũgü i Tupanaãẽ
nawa ngẽxmaxũmaã
chidexagurüũãcüma pemaã chidexa.
Notürü nhama i naãnecũãx i tama
Tupanaxũ cuaxgüxũmaã chidexagurüũ
nixĩ ga pemaã chidexaxũ. Jerü pema rü
jexwacax, pejaxõgü ga jexguma, rü
jemacax jexwacax jaxõgüxũmaã
chidexagurüũãcüma pemaã nüxũ chixu
ga Cristuchiga. 2-3Rü tauxchaxũ ga
oremaã pexũ changúexẽẽ, ngẽxgumarüũ
i wüxi i õxchana ega noxri nabuxgu rü
naẽgünenixũ ja tauxchaãcü jaxaxüne
nüxna taxã. Rü jemaãcü tauxchaxũ ga
oremaã pemaã nüxũ chixu ga
Tupanaãrü ore ga noxrix, jerü
taxucürüwa nüxũ pecuaxéga ga
Tupanaãrü ore ga guxchaxũ. Rü
nhuxma rü ta tama nüxũ pecuaxéga i
Tupanaãrü ore i guxchaxũ, erü nhama
tama jaxõgüxũ i duũxũgürüũtama
pemaxẽ. Rü dücax, ngẽxguma nhuxma
rü ta peixauxãchiwaxegu rü pegümaã
penuẽgu, rü ngẽmawa nangox na ngẽma
tama jaxõgüxũrüũtama nagu
perüxĩnüẽxũ rü nhama i
naãnecũãxrüũtama na pemaxẽxũ. 4Rü
ngẽxguma petanüwa wüxie nhagügu rü:

"Chama rü Pauruwe charüxũ",
nhagügu, rü togue rü:

"Chama rü Aporuwe charüxũ",
nhagügu, rü ngẽmawa nüxũ tacuax na

ngẽma duũxũgü i tama
jaxõgüxũrüũtama na pemaxẽxũ. 5Rü
ngẽxguma meã nagu rüxĩnüẽgu, ¿rü tacü
chixĩ i chama i Paurux? rü ¿tacü nixĩ i
nüma i Aporux? Toma rü Tupanaãrü
duũxũgümare tixĩgü, rü togagu nixĩ ga
nüxṹ pejaxõgüxũ ga tórü Cori ja
Ngechuchu. Rü wüxichigü ga toma rü
tanaxü ga jema puracü ga tórü Cori
toxna ãxũ. 6Rü chauxũtawa nixĩ ga nüxũ
pexĩnüẽxũ rü pejaxõgüxũ ga Tupanaãrü
ore ga noxrix, rü Aporu nixĩ ga pexũ
rüngũxẽẽcü na jexeraãcü meã
pejaxõgüxũ ga jema ore. Notürü Tupana
nixĩ ga pexna naxãcü ga maxũ. 7Rü
ngẽmacax woo jíxema tüxira
duũxũgümaã nüxũ ixuxe i Tupanaãrü
ore rü woo jíxema wixwena jexeraãcü
duũxũgüxũ ngúexẽẽ́xẽ, rü taxuũma
tixĩgü. Notürü Tupana nixĩ ja guxũma
ücü, erü nüma nixĩ i duũxũgüxũ
namaxẽxẽẽxũ. 8Rü ngẽmaãcü ja jíxema
tüxira duũxũgümaã nüxũ ixuxe i
Tupanaãrü ore, rü jíxema wixwena
jexeraãcü duũxũgüxũ ngúexẽẽ́xẽ rü
tawüxigumare i ngẽma puracüwa.
Notürü Tupana rü tá tüxṹ nanaxütanü i
tümaãrü puracü ja wüxichigü
ngẽxgumarüũ na nhuxãcü nüxṹ
tapuracüexũ. 9Rü ngẽmaãcü i chama i
Pauru rü taeneẽ ja Aporu rü wüxigu
Tupanaãxṹ tapuracüe. Rü ngẽmaãcü nixĩ
i petanüwa napuracüxũ ja Tupana. Rü
perü maxũwa nixĩ i napuracüxũ na
nüma nanaxwaxexũãcüma peixĩgüxũcax.
10Rü chama nixĩ ga Tupana choxũ muxũ
na chaxira pemaã nüxũ chixuxũcax ga
Cristuchiga. Rü togü nixĩ ga chawena
jexeraãcü pexũ ngúexẽẽxũ. Notürü
guxãma ja texé ja naxṹxe i nhaã puracü
rü tanaxwaxe i taxuãẽ na meã
tanaxüxũcax. 11Rü nhaã puracü rü
Ngechuchu ja Cristuwa nixĩ ga
inaxügüxũ, rü ngẽmacax taxucürüwama
texé tajangucuchixẽẽ i to i tüxũ
maxẽxẽẽxũ. 12Rü nhuxma na norü
puracü ixüxũ i wüxichigü i jixema, rü
tanaxwaxe i taxuãẽ na aixcuma meã
naxüxũ i ngẽma. Erü jíxema aixcuma
meã naxṹxe i norü puracü, rü nhama
wüxi i ĩpataarü üruũ i uirumü rü
dĩẽrumü rü nuta i mexẽchixũmaã
üpataxũrüũ tixĩ. Notürü jíxema tama
aixcuma meã naxṹxe i ngẽma Cristuarü
puracü rü nhama ĩpataarü üruũ i
chixexũ i naĩ rü naĩxã́tü rü
dexnemenaxãmaremaã üpataxũrüũ tixĩ.
13Notürü ngẽxguma naguxgu i naãne, rü
tá nangox na nhuxãcü naxüãxũ i
Tupanaãrü puracü i wüxichigü i duũxũ.
Erü ngẽma ngunexũgu rü tá nangẽxma
ja üxü ja taxüchine. Rü nhama tacü
üxüwa figuxũrüũ tá nixĩ i Tupana nüxũ
na üxũ i wüxichigü i duũxũãrü puracü
na nüxũ nacuáxũcax ngoxi aixcuma
name rü exna tama. 14Rü jíxema
aixcuma meã naxṹxe i Cristuarü puracü,
rü jima ĩpata ja taixũne ja tama üxümaã
ixaxũnerüũ tá nixĩ i ngẽma tümaãrü
puracü. Rü tá Tupanaxũtawa tanajaxu i
tümaãrü natanü naxcax i ngẽma taxüxũ.
15Notürü jíxema tama aixcuma meã
naxṹxe i ngẽma puracü, rü jima ĩpata ja
tama taixũne ja üxümaã ixaxũnerüũ tá
nixĩ i ngẽma tümaãrü puracü. Rü tá
ngẽxma inajarüxomare i guxũma i
ngẽma taxüxũ. Rü tüxicatama
tãũxũtáma tixa nhama wüxi i duũxũ i
üxüemawa ijagoxũrüũ. 16¿Tama exna
nüxũ pecuax i pema rü Tupanapata na

peixĩgüxũ, rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü
petanüwa na namaxũxũ? 17Rü
ngẽxguma texé pexũ chixetanüxẽẽgu, rü
Tupana tá tüxũ napocu, erü Tupanapata
ja nawa namaxũne rü naxüüne. Rü
pematama nixĩ ja jima Tupanapata na
peixĩgüxũ. 18Tama name i texé tügütama
tawomüxẽẽ. Rü ngẽxguma petanüwa
texé tügügu rüxĩnügu na wüxi i duũxũ i
nüxũ cuáxe na tiĩxũ i nhama i naãnewa,
rü name nixĩ i nhama taxuũma
tacuáxũrüũ tügü tixĩxẽẽ. Rü ngẽxguma
tá nixĩ i wüxi i duũxũ i aixcuma nüxũ
cuáxe tá tiĩxũ. 19Erü nhama i naãneãrü
cuax rü wüxi i ngẽãẽmarexũ nixĩ i
Tupanacax. Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa rü nhanagürü:

> “Rü ngẽma duũxũgü i nügügu
> rüxĩnüẽxũ na nüxũ
> cuaxũchigüxũ jiĩxũ, rü norü
> cuaxgutama ínanatüexẽẽ ja
> Tupana”,

nhanagürü. 20Rü ngẽma ore rü
nhanagürü ta:

> “Tórü Cori ja Tupana rü nüxũ
> nacuax na taxuwama namexũ i
> ngẽma nagu naxĩnüẽxũ i ngẽma
> duũxũgü i nüxũ icuaxüchixũ”,

nhanagürü. 21Rü ngẽmacax tama name
na texé tügü icuaxüũxũ na tacü rü
jatüarü nguxẽẽtaewe na tarüxũxũcax.
Erü Tupana rü marü pexna nanaxã i
guxũma na pexrü jiĩxũcax. 22Rü
ngẽmacax i chama i Pauru, rü taeneẽ ja
Aporu, rü taeneẽ ja Pedru, rü nhama i
naãne, rü torü maxũ, rü torü ju, rü
nhamatama i ngunexũ, rü moxũãrü
ngunexũ, rü guxũma i ngẽma rü pexrü
nixĩ. 23Rü pematama rü Cristuarü
peixĩgü. Rü Cristu rü Tupanaãrü nixĩ.

Jema ngúexũgü ga Ngechuchu imugüxũãrü puracüchiga

4 1Rü ngẽmacax tanaxwaxe i tomaã
nagu perüxĩnüẽ na Cristuarü
puracütanüxũmare na tixĩgüxũ. Rü
nüma nixĩ i toxũ namuxũ na pexũ
tangúexẽẽxũcax ga jema ore ga noxri
Tupanaxĩcatama nüxũ cuáxũ. 2Rü
ngẽxguma texé tacü rü puracü tüxũ
üxẽẽgu, rü tanaxwaxe i aixcuma
tajanguxẽẽ i ngẽma puracü i tüxna
taxãxũ na ngẽmaãcü inawéxũcax na
aixcuma wüxi i duũxũ i mexũ ixĩxũ. 3Rü
ngẽmacax i nhuxma na meã
chajanguxẽẽchaũxũ i ngẽma puracü i
Tupana choxna ãxũ, rü taxuũcaxma
chaugücax chaxoegaãẽ ega woo choxna
pecagu rü exna tacü rü ãẽxgacügü
choxna caxgu naxcax i ngẽma puracü i
chaxüxũ. Rü woo i chamatama rü
taxuxũcaxma íchicuax na ngextá chixri
chanaxüxũ i ngẽma puracü. 4Notürü
nhuxma na chamatama nagu
charüxĩnüxũ na nataxuũma i chorü
chixexũ i Tupanapexewa, rü tama
ngẽmacax Tupana choxũ nadau na
changearü pecaduáxũ. Erü nümatama ja
tórü Cori ja Tupana nixĩ i aixcuma
choxũ nacuáarü maxũáxũ. 5Rü
ngẽmacax tama name na texéxũ
pengugüarü maxũáxũ naxũpa na núma
naxũxũ ja tórü Cori. Notürü name nixĩ i
meã nüxũ ípenanguxẽẽ, erü nüma tá
nixĩ i nangoxẽẽãxũ i guxũma i ngẽma
nhuxma icúxũ rü guxũma i ngẽma
duũxũgü naãẽwa nagu rüxĩnüẽxũ. Rü
ngẽxguma tá nixĩ ja Tupana i tümamaã
nataãẽxũ ja wüxichigü ja jíxema
aixcuma mexũ ügüxe. 6Pa Chaueneẽgüx,

perü mexũcax nixĩ i pemaã nüxũ tixuxũ
i ngẽma ore na nhuxãcü Tupana
naxwaxexũ na pemaxẽxũ. Rü chama rü
Aporu nixĩ i perü cuaxruũgü tixĩgüxũ na
towa pengúexũ na Tupanaãrü ore
pemaã nüxũ ixuxũrüũ penaxüxũ. Rü
ngẽmacax tama name na wüxi i perü
nguxẽẽtaexũmaã petaãẽgüxũ rü to rü
nüxũ pexoexũ. 7Rü nhuxma rü pexna
chaca, ¿rü texé tixĩ ja jíxema togüarü
jexera pexũ ixĩxẽẽxẽ? ¿Rü tacü rü cuax i
pexũ ngẽxmaxũ i tama Tupana
nügüchiga pexna ãxũ? Rü nhuxma na
nüma pexna naxããxũ i ngẽma cuax ¿rü
tüxcüũ pegü peicuaxüũgü nhama
pematama perü poramaã
penajaxuxũrüũ? 8Rü pegügu
perüxĩnüẽgu rü aixcuma marü meãma
Tupanaxũ peicuaxüchi rü marü pexũ
nangẽxma i guxũma i tacü i
penaxwaxexũ na naxũtawa
pengugüxũcax. Rü pegügu perüxĩnüẽgu
rü ãẽxgacügü i taxũrüũ peixĩgü rü
taxuũma i toxũtawa penaxwaxe i
nhuxmax. ¡Chierü aixcuma
Tupanapexewa ãẽxgacügü peixĩgügu na
toma rü ta wüxigu pemaã ãẽxgacügü na
tixĩgüxũcax! 9Rü toma na Ngechuchu
toxũ imugüxũ, rü chauxcax rü wixwe
toxũ nawogü ja Tupana. Rü nhama
pocuexũ i juewa ĩxũrüũ tixĩgü. Rü
nhama wüxi i tacü i nüxũ nacugüexũrüũ
tixĩgü i napexewa i Tupanaãrü orearü
ngeruũgü i dauxũcüãx, rü napexewa i
nhama i naãnecüãx i duũxũgü, rü
napexewa i guxũma i tacü i Tupana üxũ.
10Rü nhuxma na Cristuwe tarüxĩxũ, rü
ngẽmacax taxuũma icuáxũ toxũ nawogü
i duũxũgü, notürü i pema rü pegügu
perüxĩnüẽgu rü guxũxũma pecuax i
Cristuchiga. Toma nüxũ tacuax na
duũxũgüpexewa taturaexũ, notürü i
pema rü pegügu perüxĩnüẽ na aixcuma
peporaexũ. Rü duũxũgü toxũ naxo,
notürü pexũ nangechaũgü. 11Rü
nhuxma rü ta tama inajacuax na ngúxũ
tingegüxũ, erü nhuxma rü ta taija toxũ
nangux, rü titawae, rü tangexchiru. Rü
duũxũgü rü chixri tomaã nachopetü, rü
tangepata. 12Rü tipae na jeũcürü
toxmexmaã tapuracüeechaxũ. Rü
duũxũgü rü tacü tomaã nixugüe, notürü
i toma rü mexũ i oremaã tanangãxũgü.
Rü towe ningẽxũtanü, notürü jaxna
namaã taxĩnüẽ. 13Rü chixexũmaã
tochiga nidexagü, notürü i toma rü meã
nachiga tidexagü. Rü nhama guxchirexũ
nadaugüxũrüũãcüma tomaã namaxẽ, rü
nhama i duũxũgü i taxuwama mexũrüũ
tomaã nixĩgü. Rü nhuxma rü ta rü
ngẽmaãcü tomaã namaxẽ. 14Tama
pexcax chanaxümatü i nhaã popera na
pexũ chaxãneẽxẽẽxũcax. Notürü pexcax
chanaxümatü na pexũ
chixucuxẽgüxũcax chauxacügüxũchirüũ,
erü pexũ changechaũ. 15Erü woo
nangẽxmagu i muxũma i perü
nguxẽẽruũgü i Cristuchiga pexũ
ngúexẽẽxũ, notürü chaxicatama nixĩ i
penatü chiĩxũ ga Cristuxũ na
pejaxuxũwa. Jerü chauxũtawa nixĩ ga
noxri ga penajaxuxũ ga Ngechuchu ja
Cristuarü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü
ngẽmacax chaxicatama nixĩ i penatü
chiĩxũ i perü õwa. 16Rü ngẽmacax pexũ
chacaaxũ na chama chamaxũxũãcüma
meã na pemaxẽxũcax. 17Rü ngẽmacax
pexũtawa chanamu ja Timúteu ja
poraãcü nüxũ changechaũcü ja chaune
ixĩcü i tórü Coriarü orewa. Rü nüma rü

aixcuma meã najanguxẽẽ i guxũma i
ngẽma nawa chanamuxũ. Rü nüma tá
pexna nüxũ nacuaxãchixẽẽ na nhuxãcü
Ngechuchu ja Cristu naxwaxexũãcüma
meã chamaxũxũ ngẽma guxũnema ja
tupauca i íchixũgüxũwa
chanangúexẽẽxũrüũ. 18Rü nhuxre i
pemagü rü pegü peicuaxüũgü, erü nagu
perüxĩnüẽ na tãũxũtáma pexũtawa
íchajadauxũ. 19Notürü ngẽxguma
nanaxwaxegu ja tórü Cori, rü paxa tá
ngẽma chaxũ na pexũ íchajadauxũcax.
Rü ngẽxguma rü tá chamaxũchi nüxũ
chadau ngoxi aixcuma nüxũ nangẽxma i
Tupanaãrü pora rü exna nidexagümare i
ngẽma duũxũgü i nügü icuaxüũgüxũ.
20Erü Tupana ãẽxgacü íjiĩxũwa rü tama
dexagümare nixĩ notürü ngẽma
nangẽxma i pora. 21¿Rü nhuxma rü tacü
exna nixĩ i penaxwaxexũ i pemagü?
¿Penaxwaxe na pexũ chingagüxũ i
ngẽxguma ngẽma changuxgu, rü exna
penaxwaxe na pexũ changechaũãcüma
rü pemaã chamecümaãcüma pexũ na
íchajadauxũ?

Duũxũgü i chixri maxẽxũchiga

5 1Rü duũxũgü nüxũ nixugügü rü
wüxi i jatü i petanüwa rü
naẽrücümaãtama naxãmax. Rü ngẽma
nixĩ i pecadu i poraãcü chixexũchixũ,
erü woo ngẽma duũxũgü i tama
jaxõgüxũtanüwa rü tama ngẽmaãcü
nangupetü. 2¿Rü nhuxãcü i pema i
ngẽxguma i pegü peicuaxüũgüamaxũ?
Rü narümemaẽ chi nixĩ na poraãcü
pengechaũgüxũ. Rü ngẽma jatü i ngẽma
chixexũ üxũ rü name nixĩ na
ípenamuxũchixũ i petanüwa. 3Rü woo
tama petanüwa changẽxmagu i chamax,
notürü guxũguma pegu charüxĩnü. Rü
nhama pexũtawa changẽxmaxũrüũ rü
tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuégagu
pemaã nüxũ chixu na tacü tá namaã
pexüxũ i ngẽma duũxũ. 4Rü name nixĩ i
tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuégagu
pengutaquexegü. Rü nüma ja tórü Cori
ja Ngechuchu rü tá napetanügu na pexũ
naporaexẽẽxũcax. Rü chama rü tá pexna
chacuaxãchi i chorü jumuxẽwa. 5Rü
ngẽma norü pocu i tá nüxna pexãxũ i
ngẽma jatü, rü ngẽma tá nixĩ na
ípenamuxũchixũ i petanüwa na Chataná
ngúxũ nüxũ ingexẽẽxũcax. Rü
ngẽmaãcü tá inajarüxo i naxũneãrü
ngúchaũ i chixexũ, notürü naãẽ rü tá
namaxũ i ngẽxguma wena núma
naxũxgu ja tórü Cori ja Ngechuchu.
6¡Rü tama name i pema rü pegü
peicuaxüũ naxcax i ngẽma pexüxũ!
¿Tama exna nüxũ pecuax i ngẽma ore i
nhaxũ:

"Wüxi i íraxũ i põũãrü puxẽẽruũ rü
taxũma i põũchara nipuxẽẽ", nhaxũ?
7Rü ngẽmacax name nixĩ i nüxũ
perüxoe i guxũma i nuxcümaxũxũ i
pecüma i pexũ chixexẽẽxũ. Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü penaxüxgu, rü
nhama ngexwacaxũxũ i põũ i ngearü
puxẽẽruũãxũ i Üpetüchigaarü petawa
ingõxũrüũ tá peime. Rü nhuxma i
pema rü aixcuma ngexwacaxũxũ i
duũxũgü peixĩgü, jerü Cristu rü
nhama wüxi i carnerurüũ marü
tachicüü tórü pecaducax naju. 8Rü
ngẽmacax name nixĩ i nüxũ tarüxoe i
nuxcümaxũxũ i tacüma i chixexũgü rü
aixcuma Tupanagu tarüxĩnüẽ rü meã
naxcax tamaxẽ, erü ngexwacaxũxũ i
norü duũxũgü tixĩgü. 9Nüxĩraũxũ ga

chorü poperawa rü pemaã nüxũ chixu
na tama natanügu pexãgüxũ i ngẽma
duũxũgü i naĩ i ngemaã naxũneãrü
ngúchaũ ügüxũ. 10Notürü na jema
nhachaxũ pexũ, rü tama pemaã nüxũ
chixu na nüxna
peixĩgachitanüxũchixũ i ngẽma
duũxũgü i tama jaxõgüxũ i naĩ i
ngemaã maxẽmarexũ, rü exna ngẽma
duũxũgü i guxũma i tacü nügüna
nuãchigüchaũgüxũ, rü exna
ngítaaxgüxũ, rü exna ngẽma duũxũgü
i tupananetachicünaxãxũ
icuaxüũgüxũ. Erü ngẽxguma chi
naxchaxwa ípechoxũgu i ngẽma
duũxũgü, rü chi taxucürüwa i nhama
i naãnewa pengẽxmagü. 11Notürü
jexguma pemaã nüxũ chixuxgu na
tama natanügu pexãgüxũ i ngẽma
duũxũgü i chixri maxẽxũ, rü nachiga
chidexa i ngẽma duũxũgü i nügü
ixugüxũ na peeneẽgü i jaxõgüxũ na
jixĩgüxũ notürü naĩ i ngemaã maxẽ,
rü exna aüexũ, rü exna
tupananetachicünaxãxũ icuaxüũgüxũ,
rü exna oregütaaxgüxũ, rü exna
ngãxẽwaxegüxũ, rü exna ngítaaxgüxũ.
Rü ngẽma duũxũgü nixĩ i pemaã nüxũ
chixuxũ na tama namexũ na natanügu
pexãgüxũ rü bai i namaã na
pechibüexũ. 12-13Erü tama chaxmexwa
nangẽxma na nüxna chaçaxũ i ngẽma
duũxũgü i tama Tupanaãxũ jaxõgüxũ.
Rü Tupana tá nixĩ ja nüxna çacü i
ngẽma duũxũgü. Notürü i pema rü
pemexwa nangẽxma na nüxna peçaxũ
i ngẽma peeneẽgü i jaxõgüxũ i tama
meã maxẽxũ. Rü name nixĩ na
petanüwa ípenamuxũchixũ i ngẽma
duũxũ i chixri maxẽchaxũ.

**Ngẽxguma tacü rü guxchaxũ tüxũ
ngẽxmagu taeneẽmaã, rü tama
name i ãẽxgacügü i
tama jaxõgüxũpexewa
tajamexẽẽ i ngẽma**

6 1Rü ngẽxguma wüxie i pema pexũ
nangẽxmagu i tacü rü guxchaxũ i
wüxi i peeneẽ i jaxõxũmaã, ¿rü tüxcüũ
wüxi i ãẽxgacü i tama jaxõxũãrü
ngũxẽẽcax ípejaca na nüma pexũ
namexẽẽãxũcax i ngẽma perü
guxchaxũgü? ¿Rü tama exna inamexũ i
ngẽma peeneẽgü i jaxõgüxũ na
namexẽẽgüxũ i ngẽma perü guxchaxũgü?
2¿Tama exna nüxũ pecuax na jixema na
jaxõgüxũ tá jiĩxũ i naãneãrü guxgu
nüxna icagüxũ i guxũma i nhama i
naãnecũãx i duũxũgü? Rü nhuxma na
pema tá jiĩxũ i nhama i naãnecũãx i
duũxũgüxũ peicagüxũ, ¿rü tüxcüũ
taxucürüwa i pematama penamexẽẽ i
ngẽma perü guxchaxũgü i írachiréxũ?
3¿Tama exna nüxũ pecuax rü woo ngẽma
dauxũcũãx i Tupanaãrü orearü ngeruũgü,
rü jixema tá jiĩxũ i nüxũ icagüxũ? Rü
ngẽmacax nixĩ i jexeraãcü pemexwa
nangẽxmaxũ na nhuxãcü penamexẽẽxũ i
ngẽma guxchaxũgü i nhama i naãnewa
pexũ ngẽxmagüxũ. 4Rü ngẽmacax,
ngẽxguma tacü rü guxchaxũ pexũ
ngẽxmagu i nhama i naãnewa, ¿rü
tüxcüũ i ngẽma ãẽxgacügü i tama
jaxõgüxũxũtawa pegü ípejaxuaxũgüxũ
na pexũ namexẽẽgüãxũcax i ngẽma? 5Rü
pemaã nüxũ chixu i ngẽma ore na
pexãneẽxũcax. ¿Exna tataxuma i
petanüwa ja wüxie ja nüxũ cuáxe na
tanamexẽẽxũ i ngẽma guxchaxũgü i
petanüwa ngẽxmaxũ? 6Rü tama

pegümaã penuẽxĩcatama, notürü naétü
rü ãẽxgacügü i tama jaxõgüxũ̃xũ̃tawa
pexĩ na penamexẽẽxũ̃cax i ngẽma perü
guxchaxũ̃gü. 7Rü ngẽma na pegümaã
penuẽxũ̃, rü ngẽma rü poraãcü chixexũ̃
nixĩ. ¿Rü tüxcüũ̃ tama jaxna namaã
pexĩnüẽ i ngẽma guxchaxũ̃gü i peeneẽ
pemaã üxũ̃? ¿Rü tüxcüũ̃ tama namaã
peporae ega texé perü tacücax ngĩxgux?
8Notürü i pema rü peeneẽmaãtama
chixexũ̃ pexüe, rü nüxũ̃ pengĩx i ngẽma
peeneẽgü i jaxõgüxũ̃. 9-10¿Tama exna
nüxũ̃ pecuax na ngẽma duũ̃xũ̃gü i
chixexũ̃ ügüxũ̃ rü nataxuxũ̃táma i
nachica i ngextá Tupana ãẽxgacü
íjiĩxũ̃wa? ¡Rü tama name i pegütama
pewomüxẽẽgü! Erü ngextá Tupana
ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa rü nataxutáma i
nachica i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naĩ i ngemaã
ipexũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
tupananetachicünaxãxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃, rü
ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxmaxẽchita rü exna
nateechita ngẽãẽxũ̃, rü ngẽma jatügü i
naxrüũ̃ jatüxũ̃maã ngẽãẽxũ̃, rü ngẽma
ngítaaxgüxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nügünaxica nanuxãchixũ̃ i norü
ngẽmaxũ̃gü, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
ngãxẽwaxegüxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
oregütaaxgüxũ̃, rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
womüxẽẽwaxegüxũ̃. Rü guxũ̃ma i
ngẽmagü rü nataxutáma i nachica i
ngextá Tupana ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa. 11Rü
jexgumarüũ̃tama peixĩgü ga nhuxre ga
pema ga ũ̃pax. Notürü i nhuxma ja
Tupana rü marü pexũ̃ ínanapi i perü
chixexũ̃ na noxrüxicatama peixĩgüxũ̃cax.
Rü nhuxma rü aixcuma napexewa peime
jerü Naãẽ i Üünexũ̃ rü tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuégagu marü perü
pecaduna pexũ̃ ínanguxũ̃xẽẽ.

Nhuxãcü naxüüne i taxüne

12Rü nhuxre i pema rü nhaperügügü:
"Rü marü name na chanaxüxũ̃ i
ngẽma chanaxwaxexũ̃", nhaperügügü.
Rü aixcuma nixĩ i ngẽma, notürü tama
guxũ̃ i ngẽma ixügüxũ̃ rü tüxũ̃ name. Rü
aixcuma nixĩ i Tupana choxũ̃
ínguxuchixẽẽxũ̃ na chanaxüxũ̃cax i
ngẽma chanaxwaxexũ̃, notürü tama
name na tacü rü chixexũ̃gu chaugü
changuxẽẽxũ̃ na chamaã inacuáxũ̃cax.
13Rü ngẽxgumarüũ̃ ta rü nhuxre i
duũ̃xũ̃gü rü nhanagürügü:
"Rü õna rü taxünecax nixĩ, rü taxüne
rü õnacax nixĩ", nhanagürügü. Rü
aixcuma ngẽmaãcü nixĩ, notürü ja
Tupana rü tá inajanaxoxẽẽ i guxũ̃ma i
ngẽma. Rü taxüne rü tama naĩ i ngemaã
namaã na ingẽãẽmarexũ̃cax nixĩ. Erü
taxünemaã nixĩ i naxüxũ̃ i tórü Coriarü
ngúchaũ̃. Rü tórü Cori nixĩ ja taxünexũ̃
maxẽẽcü. 14Rü jema Tupana wena
namaxẽẽxũ̃rüũ̃ ga tórü Cori ja
Ngechuchu, rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta norü
poramaã wena tüxũ̃ namaxẽxẽẽ. 15¿Rü
tama exna nüxũ̃ pecuax na ngẽma
pexene rü Cristuarü na jiĩxũ̃? ¿Rü
nhuxãcü i ngẽma chaxune i Cristuarü
ixĩxũ̃ rü ngexũ̃ i ngẽãẽxũ̃maã inapexũ̃?
Taxucürüwama ngẽmaãcü nixĩ. 16¿Rü
exna tama nüxũ̃ pecuax ega wüxi i
ngexũ̃ i ngẽãẽxũ̃maã inapexgu ja wüxi ja
jatü rü ngẽma taxre i naxũ̃ne rü
wüxitama i naxũ̃ne jiĩxũ̃? Erü Tupanaãrü
ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Ngẽma taxre i naxũ̃ne rü wüxitama
i naxũ̃ne tá nixĩ",

nhanagürü. 17Notürü ngẽxguma wüxi i
duũ̃xũ̃ rü tórü Cori ja Cristuaxũ̃

jaxõõxgu, rü ngẽma naãẽ i ngẽma
duũxũ rü Cristuãẽmaã wüxigutama
narüxĩnüẽ. 18Rü ngẽmacax name nixĩ na
nüxũ perüxoexũ i pexeneãrü ngúchaũ
na pexüxũ. Rü guxũma i togü i pecadu i
wüxi i duũxũ üxũ rü tama naxũnexũ
nachixexẽẽ. Notürü ngẽma na naĩ i
ngemaã nangẽãẽxũ rü ngẽma waxi nixĩ i
naxũnexũ chixexẽẽxũ. 19¿Tama exna
nüxũ pecuax i pexene rü Tupanaãẽ i
Üünexũpata na jiĩxũ? Rü pegu nixĩ i
naxãchiũxũ i ngẽma Naãẽ i Üünexũ i
Tupana pexna muxũ. Rü ngẽmacax i
pema rü tama pegüarü joratama
peixĩgü. 20Erü Tupana rü marü pexcax
nataxe rü poraãcü nüxṹ petatanü. Rü
ngẽmacax penaxwaxe i ngẽma
pexenemaã meã Tupanacax pemaxẽ na
ngẽmaãcü namaã penataxẽẽxũ ja
Tupana.

Ucuxẽgü i ãmaxchiga rü ãtechiga

7 1Rü nhuxma rü tá pexũ changãxũ
ga jema ãmaxchiga ga choxna
naxcax peçaxũ ga perü poperawa. Rü
narümemaẽ chi nixĩ i noxtacüma tama
naxãmax ja jatü. 2Notürü ngẽma na
naxũneãrü ngúchaũ na naxügümarexũ i
duũxũgü, rü narümemaẽ nixĩ i
wüxichigü ja jatü rü na naxãmaxũ, rü
wüxichigü i nge rü na naxãtexũ. 3Rü
jima jatü ja ãmacü rü taxucürüwama
naxmaxna nügü ninuxũ. Rü ngẽma nge i
ãtecü rü taxucürüwama ngĩtena ngĩgü
ijanuxũ. 4Erü ngẽma nge i ãtecü rü
tama ngĩgüxũneãrü joratama ijixĩ, erü
ngĩte nixĩ ja ngĩxĩneãrü jora ixĩcü. Rü
ngẽxgumarüũ ja ngĩte rü tama
nügüxũneãrü jora nixĩ, erü naxmax ijixĩ
i naxũneãrü jora ixĩcü. 5Rü tama name i
wüxi ja jatü rü namaxna nügü ninuxũ,
rü exna wüxi i ngecü rü ngĩtena ngĩgü
ijanuxũ, ega tama nügümaã
namexẽẽãgu na nhuxre i ngunexũ tama
nügümaã namaxẽxũ naxcax na
najumuxẽgüxũ. Rü ngẽmawena rü name
nixĩ na wenaxãrü noxrirüũ nügümaã
namaxẽxũ na tama Chataná nüxna
ĩnüxũcax na chixexũgu najixẽẽãxũcax.
6Rü guxũma i nhaã ore i pemaã nüxũ
chixuxũ i ãmaxchiga rü ãtechiga rü
tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma. Notürü
pemaã nüxũ chixumare na nüxũ
pecuáxũcax na namexũ i ngẽmaãcü na
penaxüxũ. 7Rü chamatama nagu
charüxĩnü rü chierü name nixĩ ega
chama chamaxũxũrüũ namaxẽgu i
guxũma i duũxũgü. Notürü Tupana rü
wüxichigü i duũxũna nanaxã i nacüma
na nhuxãcü namaxẽxũcax rü nhuxãcü
nagu naxĩnüxũcax. Rü ngẽmacax tama
guxãma tawüxigu. 8Rü ngẽma
ngemaxgüxũ rü ngetegüxũ rü jutegüxũ
rü namaã nüxũ chixu rü narümemaẽ
nixĩ i chauxrüũ tama naxãmax rü tama
naxãte. 9Notürü ngẽxguma wüxi i
duũxũ taxucürüwa naxũneãrü
ngúchaũmaã naporagu, rü name nixĩ na
naxãmaxũ rü exna naxãtexũ. Erü
narümemaẽ nixĩ i noxtacüma naxãmax
rü exna naxãte na tama jeũcürü
ngẽmagu naxĩnüẽchaxũcax. 10Notürü
jíxema marü ãmaxẽ rü ãtexe, rü
tümamaã nüxũ chixu na tama namexũ
na tümatexũ na ítatáxũ. Rü ngẽma mu
rü tórü Coriarü mu nixĩ, rü tama choxrü
nixĩ. 11Notürü ngẽxguma chi ngürüãchi
wüxi i ngexũ natexũ ítaxgu, rü name
nixĩ i noxtacüma nangete rü exna wena
natecax nataegu. Rü ngẽxgumarüũ ta ja

jatü rü tama name i namaxũ ínataax.
12Rü nhuxma rü choxũ nangẽxma i wüxi
i ore i tümacax ja jíxema ãmaxẽ ngĩmaã
i wüxi i nge i tama jaxõxcü. Rü ngẽma
ore rü choxrütama nixĩ rü tama tórü
Coriarü nixĩ. Rü ngẽxguma wüxi ja jatü
ja õcü ngĩmaã ãmaxgu i wüxi i nge i
tama jaxõxcü, rü tama name i ngĩxũ
ínataax, ega ngĩma rü aixcuma namaã
naxãtechaũgu. 13Rü ngẽxguma wüxi i
nge i jaxõxcü ãtegu namaã ja wüxi ja
jatü ja tama jaxõcü, rü tama name i
íínataax ja jima ngĩte ega nüma ja jima
jatü rü aixcuma ngĩmaã
naxãmaxchaũgu. 14Rü jima jatü ja tama
jaxõcü, rü namax i jaxõxcügagu Tupana
nüxũ nacuax. Rü ngẽma ngecü i tama
jaxõxcü, rü ngĩte ja jaxõcügagu Tupana
ngĩxũ nacuax. Erü ngẽxguma chi tama
ngẽmaãcü jixĩgu, rü chi ngẽma
naxãcügü rü duũxũgü i tama
jaxõgüxũãcügürüũ tá nixĩgü. Notürü i
nhuxma ja naxãcügü rü marü Tupana
tüxũ nacuax. 15Notürü ngẽxguma jima
jatü ja tama jaxõcü rü namaxũ
ínatáxchaũgu rü ¡noxtacüma ngĩxũ
ínatá! Rü ngẽxgumarüũ ega ngẽma
ngecü i tama jaxõcü rü ngĩtexũ
ínatáxchaũgu, rü ¡noxtacüma ngĩtexũ
ínatá! Rü ngẽxguma ja jima jatü ja
jaxõcü rü marü name ega wena
naxãmaxgu. Rü ngẽma ngecü i jaxõcü
rü marü name ega wena naxãtegu. Erü
Tupana pexũ nidexechi na meã
pegümaã pemaxẽxũcax. 16Rü ngẽmacax,
Pa Ngecü i Tupanaãxũ Jaxõxcüx, rü
ngẽxguma cute i tama jaxõxũ cuxũ
ítáxchaũgu, rü narümemaẽ nixĩ i tama
cunachuxu, erü tama nüxũ cucuax ngoxi
tá cunamaxẽẽ i ngẽma cute rü exna
tama. Rü cumax, Pa Jatü ja Jaxõxcüx,
rü ngẽxguma cuxmax i tama jaxõxũ
cuxũ ítáxchaũgu, rü narümemaẽ nixĩ i
tama cunachuxu, erü tama nüxũ cucuax
ngoxi tá cunamaxẽẽ i ngẽma cuxmax rü
exna tama. 17Rü nhuxma rü pemaã
nüxũ chixu rü nüma ga Tupana rü
wüxichigü ga duũxẽna nanaxã ga
tümaãrü cuax na tümaãrü maxũmaã
itacuáxũcax rü meã tanaxüxũcax i
ngẽma puracü ga noxri tüxũ jexmaxũ ga
taũta Tupana tümacax caxgu. Rü ngẽma
nguxẽẽtae nixĩ i namaã chanangúexẽẽxũ
i guxũma i jaxõgüxũ i wüxichigü ja
tupaucawa ngẽxmagüxũ. 18Rü
ngẽxguma Tupana naxcax caxgu i wüxi
i duũxũ i marü Judéugürüũ
íwiechaxmüpexechiraũxũ, rü nüẽtama
nixĩ ega ngẽmaãcütama jixĩgu. Rü
ngẽxguma Tupana najauxgu i wüxi i
duũxũ i tama íwiechaxmüpexechiraũxũ,
rü nüẽtama nixĩ ega ngẽmaãcütama
jixĩgu. 19Erü Tupanapexewa rü nüẽtama
nixĩ ega wüxi i duũxũ rü
ínawiechaxmüpexechiraũgu rü exna
tama. Erü ngẽma Tupana aixcuma
naxwaxexũ nixĩ na naga naxĩnüxũ i
wüxichigü i duũxũ. 20Rü wüxichigü i
duũxũ rü name nixĩ i nawatama
napuracü ga jema puracü ga nüxũ
jexmaxũ ga jexguma Tupana noxri
naxcax caxgu. 21Rü jexguma wüxi ga
coriarü duũxũ cuixĩjane Tupana cuxcax
caxgu, rü tama name i ngẽmacax
cuxoegaãẽ. Notürü ngẽxguma cuxũ
natauxchagu na nüxna ícunguxuchixũ i
ngẽma cori, rü marü name na
ícunguxuchixũ. 22Rü cuma ga na
cucoriãxjane cuxcax naçaxũ ga Tupana,
rü name nixĩ i nüxna cucuaxãchi na

Cori ja Cristu pecaduwa cuxũ
ínguxuchixẽẽxũ. Rü cuma ga na
cungearü coriãxjane cuxcax nacaxũ ga
Tupana, rü name nixĩ i nüxna
cucuaxãchi na tórü Cori ja Cristuarü
duũxũ cuiĩxũ i nhuxma na nüxũ
cupuracüxũcax. 23Tupana rü marü
pexcax nataxe rü poraãcü nüxũ
petatanü. ¡Rü ngẽmacax i nhuxma rü
tãũxũtáma naga pexĩnüẽ i ngẽma
duũxũgü i wenaxãrü nhama i naãneãrü
chixexũwa pexũ gagüchaũxũ! 24Rü
name nixĩ, Pa Chaueneẽgüx, i
wüxichigü i pema rü meã
Tupanapexewa penaxüama ga jema
puracü ga pexũ jexmaxũ ga jexguma
noxri Tupana pexcax caxgu. 25Rü
nhuxma rü tá pemaã nüxũ chixu i
nachiga i ngẽma duũxũgü i ngemaxgüxũ
rü ngetegüxũ. Rü tórü Cori ja
Ngechuchu rü taxuũma i mu choxna
naxã i ngẽmachiga. Notürü tá pemaã
nüxũ chixu i nhuxãcü nagu charüxĩnü i
ngẽmachiga. Rü ngẽma chorü ore rü
aixcuma nixĩ erü chama nixĩ i wüxi i
duũxũ ga nüxũ changechaũtümüũãcüma
choxũ najaxuxũ ga tórü Cori. 26Jixema
na jaxõgüxũ rü nhuxma rü poraãcü
guxchaxũgü tüxũ nangẽxma. Rü
ngẽmacax chauxcax narümemaẽ i tama
nixãmax i ngẽma jatügü i ngemaxgüxũ.
27Rü ngẽxguma marü cuxãmaxgu rü
tama name i ngĩxũ ícutax. Notürü
ngẽxguma cungemaxgu rü narümemaẽ i
tama cuxãmax. 28Notürü ngẽxguma
cuxãmaxgu rü tama pecadu nixĩ i
ngẽma. Rü ngẽxguma wüxi i paxũ ãtegu
rü tama pecadu nixĩ i ngẽma. Notürü
ngẽma ixãmaxgüxũ rü ixãtegüxũ rü tá
najexera i norü guxchaxũgü i nhama i
naãnewa, rü ngẽma nixĩ i tama
chanaxwaxexũ na nüxũ nangupetüxũ.
29Pa Chaueneẽgüx, pemaã nüxũ chixu
rü tama muxũ i ngunexũ tüxũ
nangẽxma na naxüxũcax i Tupanaãrü
puracü. Rü ngẽmacax ja jíxema
ixãmaxgüxe rü name nixĩ i meã
tanaxügü i Tupanaãrü puracü nhama
tangemaxgüxũrüũ. 30Rü jíxema
ngexwaca jutanügüxe rü jixema peta
ügüxe rü jíxema itaxegüxe, rü tama
name i ngẽmacax Tupanaãrü puracü na
ítangexgüxũ. 31Rü jíxema tüxũ
nangẽxmaxẽ i tümaãrü ngẽmaxũgü i
nhama i naãnewa, rü tama name i
ngẽmacax Tupanaãrü puracüxũ na
ítangexgüxũ. Erü nhama i naãne i
nhuxma nüxũ idauxũ rü paxa tá nagux.
32Rü tama chanaxwaxe na tacücax
pexoegaãẽgüxũ. Rü ngẽxguma wüxi i
jatü ngemaxgu, rü Tupanaãrü puracügu
narüxĩnü rü nagu narüxĩnü na nhuxãcü
Tupanaãrü ngúchaũ naxüxũ. 33-34Notürü
ngẽxguma naxãmaxgu i wüxi i jatü, rü
nhama i naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü
rü nagu narüxĩnü na nhuxãcü namaxãrü
ngúchaũ naxüxũ. Rü ngẽmaãcü muxũgu
narüxĩnü. Rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ i
ngexũgü. Rü ngẽma ngexũ i ngetexũ rü
Tupanaãrü puracügu narüxĩnü, erü
marü Tupanana nügü naxã rü guxũ i
naxũnemaã rü naãẽmaã naxcax namaxũ.
Notürü ngẽma ngexũ i ãtexũ rü nhama i
naãneãrü ngẽmaxũgu narüxĩnü, rü nagu
narüxĩnü na nhuxãcü natearü ngúchaũ
naxüxũ. 35Rü perü mexũcax nixĩ i
pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma, rü tama
pexna na chanachuxuxũcax nixĩ. Notürü
ngẽma nhacharügü na meã
pemaxẽxũcax rü aixcuma penaxüxũcax i

tórü Coriarü puracü. 36Rü ngẽxguma
texé nagu rüxĩnügu na tümaxãcü rü
marü na napaxũ, rü tümacax rü marü
namexgu na naxãtexũ, rü marü name i
ngĩxũ taxüte ega aixcuma tümacax rü
ngẽmaãcü namemaẽgu. Rü ngẽma na
naxãtexũ i tümaxãcü rü tama pecadu
nixĩ. 37Notürü ngẽxguma wüxi i jatü
nüxṹ nangẽxmagu i norü pacü rü tama
nanaxwaxegu na ngĩxũ naxütexũ, rü
marü name i ngẽma rü ta. Erü
naxmexwa ingẽxma rü taxuũcaxma texé
tanachixewe na ngĩxũ naxütexũcax.
38Rü ngẽmawa nüxũ tadau rü ngẽma
jatü i naxãcü ngĩxũ ütexũ rü mexũ naxü.
Rü ngẽma jatü i tama naxãcü ngĩxũ
ütexũ rü jexeraxũ i mexũ naxü. 39Rü
wüxi i nge i ãtecü rü ngĩtemexẽwa
ingẽxma i ngẽxguma namaxũgu ja ngĩte.
Notürü ngẽxguma najuxgu ja ngĩte, rü
marü name ega to i jatü i ngĩma ngĩxṹ
ngúchaũxũmaã naxãtegu. Notürü
inaxwaxe na wüxi ja jatü ja jaxõcümaã
naxãtexũ. 40Notürü chauxcax rü
jexeraãcü chi itaãẽ i ngẽxguma chi tau
chima wena naxãtegu. Rü ngẽma ore rü
choxrütama nixĩ, notürü nagu
charüxĩnü rü Tupanaãẽ i Üünexũãrü ore
ta nixĩ.

Tupananetachicünaxãgüna naxuaxũgüxũ ga õnachiga

8 1Nhuxma rü tá pemaã nüxũ chixu i
nachiga i ngẽma õnagü i ngẽma
duũxũgü i tama Ngechuchuaxṹ
jaxõgüxũ norü
tupananetachicünaxãgüna uaxũgüxũ.
Rü aixcuma nixĩ i wüxichigü i jixema i
meãma nüxũ icuáxũ i ngẽmachiga.
Notürü ngẽma nüxũ na icuáxũgagu rü
nhuxguacü rü jigü namaã ítarüta.
Notürü ngẽma na jigü ingechaũxũ rü
tüxũ narüngũxẽẽ na jexeraãcü meã
jaxõgüchigüxũ. 2Rü ngẽxguma chi texé
nagu rüxĩnügu na tacüxũ tacuáxũ, rü
name nixĩ i nüxna tacuaxãchi na
ngẽxguma rü ta tama aixcuma nüxũ
tacuáxũ i guxũma i ngẽma cuax i
aixcuma ixĩxũ. 3Notürü ngẽxguma texé
aixcuma Tupanaxũ ngechaũgu, rü
Tupana rü tüxũ nacuax ja jíxema. 4Rü
ngẽma na nangõxũ i ngẽma õnagü i
tupananetachicünaxãgüna naxuaxũgüxũ
i duũxũgü, rü meãma nüxũ tacuax na
taxuwama namexũ i ngẽma
tupananetachicünaxãgü rü tama
aixcuma Tupanaxũchi nixĩgü. Erü
wüxixicatama nixĩ ja aixcuma Tupana
ixĩcü, rü nataxuma ja naĩ. 5Rü togü
nüxũ ixugügügu rü nangẽxma i
muxũchixũ i tupanagü i dauxũguxũ i
naãnewa rü nhama i naãnewa. 6Notürü
jixema nüxũ tacuax na nangẽxmaxũ i
wüxitama ja Tupana, rü jima nixĩ ja
Tanatü ixĩcü. Rü nüma ja Tanatü nixĩ i
naxüãxũ i guxũma i tacü i ngẽxmaxũ, rü
naxcax nixĩ i imaxẽxũ i jixemax. Rü
ngẽxgumarüũ ta nangẽxma i wüxitama
ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu. Rü
jimagagu nixĩ na nangẽxmaxũ i
guxũma, rü jimagagu nixĩ i tüxṹ
nangẽxmaxũ i maxũ. 7Notürü tama
guxũma i jaxõgüxũ nüxũ nacuax na
nangẽxmaxũ i wüxitama ja Tupana rü
wüxitama ja tórü Cori. Rü nhuxre i
nümagü ga ũpa rü nüxũ najapue na
nüxṹ jaxõgüãxũ i ngẽma
tupananetachicünaxãgü, rü nhuxma rü
ta tama aixcuma nüxũ nacuaxgü i
ngẽma mexũ i Tupana nüxṹ naxwaxexũ.

Rü ngẽmacax nixĩ i nhuxma i nagu
naxĩnüẽxũ̃ na chixexũ̃ naxügüxũ̃ i
ngẽxguma nangõxgüãgu i ngẽma
naxũ̃namachi i togü i duũ̃xũ̃gü norü
tupananetachicünaxãgüna uaxũ̃güxũ̃ na
nüxũ̃ namaã jacuaxüũ̃güxũ̃cax. [8]Rü
jixema nüxũ̃ tacuax na tama tacü rü
namachi na ingõxũ̃gagu jiĩxũ̃ na Tupana
tüxũ̃ dexũ̃. Rü tãũxũ̃táma jexera time i
napexewa ega nangõxgügu i ngẽma
namachi. Rü tãũxũ̃táma jexera tichixe i
napexewa ega tama nangõxgügu.
[9]Notürü i pema i nüxũ̃ na pecuáxũ̃ na
tama pecadu jiĩxũ̃ na nangõxũ̃ i ngẽma
namachi, ¡rü pexuãẽgü erü ngürüãchi
ngẽma na pengõxũ̃gagu chixexũ̃gu tá
penajixẽẽ i ngẽma peeneẽgü i taũta
aixcuma meã nüxũ̃ cuaxgüxũ̃ na tacü
jiĩxũ̃ i Tupana nüxũ̃ naxwaxexũ̃! [10]Erü
cuma na meã Tupanaxũ̃ cucuáxũ̃, rü
ngẽxguma chi cunangõxgu i ngẽma
namachi i ngextá
tupananetachicünaxãgüxũ̃
íjacuaxüũ̃güxũ̃wa, rü ngürüãchi wüxi i
cueneẽ i taũta meã Tupanaxũ̃ cuáxũ̃ tá
cuxũ̃ nadau. Rü ngürüãchi nüma rü tá
ta nanangõx i ngẽma namachi woo
naãẽwa nagu naxĩnügu na wüxi i
chixexũ̃ jiĩxũ̃ na nangõxũ̃ i ngẽma
namachi. [11]Rü ngẽmaãcü i cuma na
meã Tupanaxũ̃ cucuáxũ̃, rü tá
icujanatauxẽẽ i ngẽma cueneẽ i Cristu
naxcax juxũ̃ i taũta meã Tupanaxũ̃
cuáxũ̃. [12]Rü ngẽmacax i ngẽxguma
chixexũ̃gu cunanguxẽẽxgu i ngẽma
cueneẽ i taũta meã Tupanaxũ̃ cuáxũ̃, rü
Cristumaã rü ta chixexũ̃ cuxü. [13]Rü
ngẽmacax i ngẽxguma ngẽma namachi i
changõxũ̃gagu chixexũ̃gu
chananguxẽẽxgu i chaueneẽ, rü
narümemaẽ nixĩ i noxtacüma taguma
namachi changõx na tama pecadugu
chananguxẽẽxũ̃cax i ngẽma chaueneẽ.

Jíxema Cristu tüxũ̃ muxẽ na nüxũ̃ tapuracüxũ̃cax, rü tüxna naxü i tümaãrü natanü

9 [1]Rü pemaã nüxũ̃ chixu rü tórü
Coritama nixĩ ja choxũ̃ jaxucü rü
choxũ̃ mucü na norü puracü
chaxüxũ̃cax, rü ngẽmacax taxuũ̃ma i
duũ̃xũ̃gümexẽwa changẽxma i nhuxmax.
Rü chamatama chauxetümaã tórü Cori
ja Ngechuchuxũ̃ chadau, rü ngẽma
puracü i nüxũ̃ chaxüxũ̃gagu nixĩ i
pejaxõgüxũ̃ i pemax. [2]Rü woo togü i
duũ̃xũ̃gü tama choxũ̃ cuaxgüchaũgu na
tórü Cori choxũ̃ muxũ̃, notürü i pema rü
meãma nüxũ̃ pecuax na nüma jiĩxũ̃ ga
choxũ̃ namuxũ̃. Jerü chauxũ̃tawa nixĩ ga
tórü Coriaxũ̃ pejaxõgüxũ̃, rü ngẽmawa
nüxũ̃ pecuax na aixcuma jiĩxũ̃ na nüma
choxũ̃ namuxũ̃. [3-4]Rü nhaã nixĩ i chorü
dexa i namaã chanangãxũ̃xũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i chauchiga idexagüxũ̃:

"¿Exna tama inamexũ̃ na duũ̃xũ̃gü
choxna naxãxũ̃ i chorü õna rü chorü
axexũ̃ naxcax i chorü puracü? [5]¿Exna
tama inamexũ̃ ta na wüxi i ngexũ̃ i
jaxõxũ̃maã na chaxãmaxũ̃ na
chajagaxũ̃cax ngẽxgumarüũ̃ na
naxãmaxũ̃ i Pedru, rü naẽneẽgü ja tórü
Cori, rü ngẽma togü i jatügü i Tupana
imugüxũ̃? [6]¿Rü exna pema nagu
perüxĩnüẽgu rü chama rü
Barnabéxicatama i tama namexũ̃ na
toxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ ngẽma togü i
orearü uruũ̃güxũ̃ na
perüngũ̃xẽẽgüxũ̃rüũ̃? [7]¿Tacü rü duũ̃xũ̃ i
churarawa ũxũ̃ i nügüxũ̃tama

naxütanüxũ i norü õna? ¿Rü tacü rü
duũxũ i ori itoxũ i tama namúxũ i norü
o? ¿Rü tacü rü duũxũ i carnerugüna
dauxũ i tama nagünenixũ ne ixaxüxũ?”
Ngẽma nhacharügü nüxũ i ngẽma
duũxũgü i chauchiga idexagüxũ. 8¡Rü
nhuxma rü tãũxũtáma nagu perüxĩnüẽ
na chorü orexicatama jiĩxũ i nhaã nüxũ
chixuxũ! Erü Tupanaãrü ore ga Muĩsé
ümatüxũwa rü ta ngẽma nhanagürü.
9Erü ngẽma ore rü nhanagürü:

“¡Rü ngẽma woca i aruchuarü
putexewa puracüxũ, rü
tãũxũtáma cunawẽxnagu na
tama jima aruchuwa
nachibüxũcax!”

nhanagürü i ngẽma ore. Rü nüxũ tacuax
na tama wocagügu naxĩnüxũ ga Tupana
ga jexguma jema nhaxgu. 10Notürü
pemaã nüxũ chixu rü tagu nixĩ ga
naxĩnüxũ ga jexguma jema nhaxgu ga
Tupana. Rü tachiga nixĩ ga naxümatüxũ
ga jema ore. Erü jíxema aruchunecü ũxe
rü jíxema norü oarü puxwa puracüxe, rü
ngẽxguma tapuracüejane rü
tanaxwaxegü na ítananguxẽẽgüxũ i
ngẽma norü o i tüxna üxũ. 11Rü toma rü
wüxi ja nanetüchire ja itatoxũnerüũ
tixĩgü ga jexguma pemaã nüxũ tixuxgu
ga Tupanaãrü ore. ¿Rü nhuxma rü tama
exna i pexcax namexũ na toxna
penaxãxũ i tacü i toxṹ taxuxũ? 12Rü
ngẽxguma ngẽma togü i orearü uruũgü
petanüwa najauxgügu i ngẽma nüxṹ
taxuxũ, rü maneca toma rü jexera name
nixĩ i petanüwa tanajaxu i ngẽma toxṹ
taxuxũ. Notürü i toma rü tama
ngẽmaãcü tanaxü. Erü toma rü guxũ i
guxchaxũmaã taporae na tama pexṹ
tanaguxchaxẽẽxũcax na Cristuaxṹ
pejaxõgüxũ. 13Pema nüxũ pecuax rü
guxũma i duũxũgü i tupauca ja
taxũnewa puracüexũ, rü ngẽma õna ja
jima tupaucawa ngẽxmaxũtama
nangõxgü. Rü ngẽma duũxũgü i
tupaucagu Tupanacax naxũnagü daixũ,
rü nanade i nhuxre i ngẽma namachi
norü ngõxruũ. 14Rü ngẽxgumarüũ ta ja
jíxema nüxũ ixugüxe i ore i tüxũ
maxẽxẽẽxũ, rü tórü Cori nüxũ nixu rü
name nixĩ i tümaãrü puracücax tanajaxu
i tümaãrü natanü na ngẽmamaã
tamaxẽxũcax. 15Notürü i chama rü
taguma ngẽmaãcü chanaxü. Rü nhuxma
na pexcax chanaxümatüxũ i nhaã
popera, rü tama tacü choxna pexãxũcax
nixĩ. Erü ngẽma na taguma texéxũtawa
tacücax íchaçaxũ, rü wüxi i chorü taãẽ
nixĩ. Rü narümemaẽ chierü nixĩ na
chajuxũ naxũpa na texé choxna
najaxuxũ i nhaã taãẽ i choxṹ ngẽxmaxũ.
16Rü nhuxma na nüxũ chixuxũ i ngẽma
ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü taguma
ngẽmacax chaugü chicuaxüũ. Erü
woetama ngẽma nixĩ i chorü puracü ga
Tupana choxna ãxũ, rü ngẽmacax
taxucürüwama chanangexrü. Rü
poraãcü chi chachixexũgu i ngẽxguma
tau chima nüxũ chixuxgu. 17Rü
ngẽxguma chi chaugagu chitama
chanaxüxgu i ngẽma puracü, rü nagu
chi charüxĩnü na choxṹ naxãtanüxũ.
Notürü ngẽxguma Tupana choxũ
muxũãcüma chanaxüxgu, rü
chanaxüama erü woetama ngẽma nixĩ i
chorü puracü ga Tupana choxna ãxũ.
18¿Rü nhuxma rü tacü tá nixĩ i chorü
natanü naxcax i ngẽma puracü i
chaxüxũ? Rü dücax, rü chorü natanü
nixĩ i ngẽma taãẽ i chajaxuxũ i

ngẽxguma ngetanüãcüma nüxũ
chixuxgu i ngẽma ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ.
Rü ngẽmaãcü, rü woo Tupanapexewa
name na petanüwa chanajaxuxũ i chorü
natanü na ngẽmamaã chamaxũxũcax,
notürü taguma chanaxü i ngẽma. 19Rü
woo taxúxemexẽwa changẽxma i
chamax, notürü guxãmexẽwa chaugü
changẽxmaxẽẽ, na ngẽmaãcü jexeraãcü
muxũma i duũxũgüxũ
charüngũxẽẽxũcax na Cristuaxṹ
jaxõgüãxũcax. 20Rü ngẽxguma
Judéugütanüwa changẽxmagu, rü
Judéurüũ chaugü chixĩxẽẽ na ngẽmaãcü
nüxũ charüngũxẽẽxũcax na Cristuaxṹ
jaxõgüãxũcax. Rü woo tama jema Muĩsé
ümatüxũ ga mugütüũwa changẽxmagu,
notürü chajanguxẽẽãma i ngẽma mugü
na ngẽmaãcü Cristuxũtawa
chanagagüxũ i ngẽma duũxũgü i
nhuxma rü ta nagu ĩxũ i ngẽma mugü ga
Muĩsé ümatüxũ. 21Rü ngẽxguma
natanüwa changẽxmagu i ngẽma
duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũ, rü
ngẽma duũxũgürüũ chaugü chixĩxẽẽ na
ngẽmaãcü nüxũ charüngũxẽẽxũcax na
Cristuaxṹ jaxõgüãxũcax. Notürü taguma
íchanangex i Tupanaãrü mugü erü
guxũguma Cristuarü mugütüũwa
changẽxma. 22Rü ngẽxguma natanüwa
changẽxmagu i ngẽma duũxũgü i tama
poraãcü Cristuchigaxũ cuaxgüxũ, rü
chama rü ta ngẽma duũxũgürüũ chaugü
chixĩxẽẽ, na ngẽmaãcü nüxũ
charüngũxẽẽxũcax na Cristuaxṹ
jaxõgüãxũcax. Rü ngẽmaãcü guxũma i
duũxũgürüũ chaugü chixĩxẽẽ, rü
nagúxũraũãcüma naxcax chadau na
ngẽmaãcü düxwa Tupanaxũtawa
chanagagüxũcax i nhuxre i nümagü.
23Rü ngẽmaãcü nixĩ i chapuracüxũ na
guxũwama nanguxũcax i ngẽma ore i
tüxũ maxẽxẽẽxũ. Erü chanaxwaxe na
chama rü ta choxṹ nangẽxmaxũ i ngẽma
maxũ i taguma gúxũ, naxrüũ i guxũma i
ngẽma duũxũgü i nüxṹ jaxõgüxũ.
24Pema rü meãma nüxũ pecuax i wüxi i
inüca i nawa inhaãchixũ rü muxũma
inaxũãchi, notürü wüxixicatama nixĩ i
ngẽma nüxĩra ínguxũ rü najaxuxũ i norü
ãmare. Rü name nixĩ i meã na
pemaxẽxũ na Tupanaxũtawa
penajaxuxũcax i ngẽma perü ãmare.
25Guxũma i ngẽma duũxũgü i nügü
mexẽẽxũ naxcax i wüxi i inüca i nawa
inhaãchixũ, rü meã nügüna nadau na
taxuũma nachixexẽẽxũcax i naxũne. Rü
ngẽmaãcü nanaxü na najauxgüãxũcax i
norü ãmare i paxaãchixũmare ixĩxũ.
Notürü jixema na jaxõgüxũ rü jigüna
tadaugü na meã naxügüxũcax rü meã
imaxẽxũcax na najauxgüxũcax i tórü
ãmare i taguma gúxũ. 26Rü ngẽmacax i
chama rü tama nhama chauechitamare
chinhaxũrüũ chixĩ, rü tama nhama tacü
i nügü daixũ i ngürüanegumare
idagüxũrüũ chixĩ. 27Rü ngẽmacax meã
chaugüna chadau i chaxunewa na
taxuũma i chaxuneãrü ngúchaũ
chaxüxũcax. Erü tama chanaxwaxe i
mexũmaã togüxũ
changuxẽẽchirexãcüma choxṹ nataxu i
chorü ãmare.

Najaxucuxẽgü na tama nüxũ jacuaxüũgüxũcax i tupananetachicünaxãgü

10 1Pa Chaueneẽgüx, chanaxwaxe
i nüxna pecuaxãchie ga tacü
nüxũ na ngupetüxũ ga jema

nuxcümaxũgüxũ ga tórü o̱xigü ga
Muĩséwe rüxĩxũ. Rü pema nüxũ pecua̱x
rü jexguma nawe naxĩxgu rü wüxi ga
caixanexũ napẽxegu nixũ rü najadüxü.
Rü guxũma ga jema duũxũgü rü wüxigu
Muĩsémaã natüũgu nixĩxũtanü. Rü
jexgumarüũ ta Muĩsémaã nichoũ nawa
ga jema Taxtü ga Dauchiüxũ. 2Rü
guxũma ga jema duũxũgü rü jexguma
wüxigu Muĩsémaã jema
caixanexũpechitatüũgu jaxĩxũtanügu rü
jema Taxtü ga Dauchiüxũwa jachoũgu,
rü jemaãcü nügü nango̱xẽẽgü na
Muĩséweama naxĩxũ. 3Rü jexgumarüũ
ta ga guxũma ga jema duũxũgü
nanango̱xgü ga jema põũ ga dauxũwa
rüj̱ixũ. 4Rü guxũma ga jema duũxũgü
najaxaxgü ga jema dexá ga Cristu nüxna
ãxũ. Jerü Cristu rü jema duũxũgüxũ
ínixümücü ga jema ínaxĩxũwa, rü nüxna
nanaxã ga jema dexá ga jaxaxgüxũ.
5Notürü narümumaẽ ga jema duũxũgü
ga tama Tupanaãrü ngúchaũ ügüxũ. Rü
jemaca̱x ga jema duũxũgü rü jexma
najue rü jéma nawogü ga naxũnegü ga
jema dauxchitawa ga taxúema
íxãpataxũwa. 6Rü guxũma ga jema tórü
o̱xigüxũ ngupetüxũ, rü jemaãcü nüxũ
nangupetü na tórü cua̱xruũ jiĩxũca̱x, na
tama naxrüũ t̲acü rü chixexũca̱xama
idaugüxũca̱x. 7Rü ngẽmaca̱x tama name
i nüxũ peicua̱xüũgü i t̲acü rü
tupananetachicüna̱xãgü, jexgumarüũ ga
nhuxre ga nümagü naxügüxũrüũ. Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü tórü
o̱xigüchigaxũ nixu rü nhanagürü:

> "Rü duũxũgü ínarütogü na
> nachibüexũca̱x rü na
> naxaxegüxũca̱x, rü ngẽmawena
> rü inachigü na íjajüxexũca̱x",

nhanagürü i ngẽma ore. 8Rü tama name
i jixema rü naĩ i ngemaã itape
jexgumarüũ ga nhuxre ga nümagü
naxügüxũrüũ. Rü jemaca̱x wüxitama ga
ngunexũgu rü najue ga 23,000. 9Rü
tama name i nüxũ taxü ja tórü Cori na
nhuxãcü jaxna tamaã naxĩnüxũ
jexgumarüũ ga nhuxre ga nümagü
naxügüxũrüũ. Rü jemaca̱x nixĩ ga jema
duũxũgüxũ nango̱xcuxũ ga ãxtapegü rü
najuexũ. 10Rü tama name i chixexũ
Tupanamaã peixugü jema nhuxre ga
nuxcümaxũgüxũ ga tórü o̱xigürüũ. Rü
jemaca̱x ga Tupanaãrü orearü ngeruũ
ga dauxũcũã̱x rü nanadai. 11Rü guxũma
ga jema tórü o̱xigüxũ ngupetüxũ, rü
nhu̱xma na jangaicaxũ na nagúxũ i
naãne rü tórü cua̱xruũ nixĩ. Rü
naxümatü na ngẽmawa nüxũ icuáxũca̱x
na nhuxãcü Tupana naxwa̱xexũ na
imaxẽxũ i jixema i nhamaũcüü na
imaxẽxũ. 12Rü ngẽmaca̱x ja jíxema
tügügu rüxĩnüxẽ na taporaxũ i
Tupanapẽxewa, rü name nixĩ na meã
tügüna tadauxũ na tama chixexũgu
tanguxũca̱x. 13Rü nataxuma i t̲acü rü
ngúchaũ i chixexũ i taxucürüwama
namaã peporaexũ. Rü Tupana ja
aixcuma janguxẽẽcü i ngẽma tamaã
inaxunetaxũ, rü tá pexũ narüngũxẽẽ na
tama pexũ naporamaẽxũca̱x i ngẽma
ngúchaũgü. Erü ngẽxguma pexca̱x
ínanguxgu i ngẽma ngúchaũgü, rü
Tupana tá pexũ naporaexẽẽ na
naxchaxwa peixĩgachixũca̱x na tama
pexũ naporamaẽxũca̱x. 14Rü ngẽmaca̱x,
Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxe, ¡rü nüxna peixĩgachi i
guxũma i tupananetachicüna̱xãgü na
tama nüxũ peicua̱xüũgüxũca̱x! 15Pemaã

nüxũ chixu i ngẽma ore, erü chauxcax
rü duũxũgü i nüxũ cuáxũ peixĩgü. Rü
pema tátama nagu perüxĩnüẽ i ngẽma
pemaã nüxũ chixuxũ. 16Rü ngẽxguma
õna i üünexũcax ingutaquexegügu, rü
jaxaxgügu ja jima wĩũ ja üünecü rü
moxẽ naxcax ixãgügu, rü ngẽmaãcü jigü
tangoxẽẽ na Cristu ja taxcax nagü
ibacüwe rüxĩxũ. Rü ngẽxguma
nangõxgügu i ngẽma põũ i ibücuxũ, rü
ngẽmaãcü jigü tangoxẽẽ na Cristu ja
taxcax naxũne ixãcüwe rüxĩxũ. 17Rü
woo na imuxũ i jixema, notürü
wüxitama i põũ tangõxgü. Rü ngẽmaãcü
nixĩ i wüxitama ixĩgüxũ erü
wüxiwetama tarüxĩ. 18¡Rü dücax i
ngẽma Judéugü i nangõxgüxũ i ngẽma
naxũnamachi i Tupanacax nadaixũ! Rü
ngẽxguma wüxigu nügümaã
nangõxgüãgu, rü guxũma i ngẽma
nangõxgüxũ rü ngẽmaãcü nügü
nangoxẽẽ na wüxigu Tupanawe naxĩxũ.
19Rü nhuxma na ngẽma nhachaxũ, rü
tama chanaxwaxe i nagu perüxĩnüẽ na
naxüünexũ i ngẽma namachi i ngẽma
duũxũgü i tama jaxõgüxũ norü
tupananetachicünaxãcax daixũ. Rü tama
chanaxwaxe i nagu perüxĩnüẽ na
tacüwa namexũ i ngẽma norü
tupananetachicünaxãgü, erü nangearü
maxũãx. 20Notürü pemaã nüxũ chixu rü
ngẽxguma ngẽma duũxũgü i tama
Tupanaxũ cuaxgüxũ, norü
tupananetachicünaxãcax nadaiãgu i
tacü rü naxũna, rü tama Tupanacax nixĩ
i nadaiãxũ, notürü ngoxogücax nixĩ i
nadaiãxũ. Rü tama chanaxwaxe i
ngoxogütanüxũxũ pegü peixĩgüxẽẽ.
21Rü pema na pejaxaxgüxũ ja jima wĩũ
ja tórü Corixũ namaã peicuaxüügücü rü
taxucürüwama namaã pexãmücü i
ngẽma duũxũgü i Chatanáwe rüxĩxũ. Rü
pema na tórü Coriarü mechawa
penangõxũ i ngẽma õna i nüxũ namaã
peicuaxüügüxũ rü taxucürüwama
ngẽma duũxũgü i Chatanáwe rüxĩxũãrü
mechawa pejachibüe. 22¿Rü nhuxũ
nhapegüxũ i nhuxmax? ¿Exna
penanuxẽẽchaũ ja tórü Cori? ¿Exna
pexcax rü nüxũ tarüporamaẽgü i
jixemax?

Cristu rü marü tüxũ ínanguxũxẽẽ nawa i Muĩséarü mugü, notürü taxucürüwama ngẽmacax nhuxãcümare taeneẽgüpexewa tamaxẽ

23Pema rü nhaperügügü:
"Marü name na tanaxüxũ i tacü i
tanaxwaxegüxũ", nhaperügügü. Rü
aixcuma nixĩ i ngẽma, notürü tama tüxũ
name i guxũma i ngẽma ixüxchaũxũ. Rü
ngẽmáãcü Cristu tüxũ ínanguxũxẽẽ na
naxüxũcax i ngẽma inaxwaxexũ, notürü
tama guxũma i ngẽma ixüxũ tüxũ
narüngũxẽẽ na jexeraãcü meã
jaxõgüamachigüxũcax. 24Rü tama name
nixĩ i tóxrütama mexũcax tadaugü,
notürü name nixĩ i togüarü mexũcax na
idaugüxũ. 25Rü marü name i penangõx i
nagúxũraũxũ i namachi i namaã
nataxegüxũ. Rü taxuũcaxma tüxcüũ
naxcax pexoegaãẽ rü nüxna peca na
ngextá ne naxũxũ i ngẽma namachi.
26Erü nhama i naãne rü guxũma i nawa
ngẽxmaxũ, rü tórü Coriarü nixĩ. 27Rü
ngẽxguma chi wüxi i duũxũ i tama
jaxõxũ pexna uxgu na naxũtawa
pejachibüexũcax, rü chi ngẽma pexĩxgu,
rü marü name i penangõx i guxũma i

õna i pepexegu jaxüxüchixũ. Rü
taxuũcaxma tüxcüũ naxcax pexoegaãẽ
rü nüxna peca na ngextá ne naxũxũ i
ngẽma namachi i pemaã nangõxũ.
28Notürü ngürüãchi wüxie tá pemaã
nüxũ tixu rü nhatarügü:
“Nhaã namachi rü
tupananetachicünaxãcax jamaxgüxũ i
naxũnawa ne ũxũ nixĩ”, nhatarügü. Rü
ngẽxguma i pema rü tama name na
penangõxũ i ngẽma namachi na tama
chixexũgu tüxũ penguxẽẽxũcax ja
jíxema pemaã nüxũ ixuxe, rü tama
ngẽmacax taxoegaãẽxũcax i tümax.
29Rü tama pechiga nixĩ i chidexaxũ i
ngẽxguma:
“Na tama taxoegaãẽxũcax”, nhachagu.
Notürü jíxema pemaã nüxũ ixuxechiga
nixĩ i chidexaxũ. Notürü bexmana
ngürüãchi wüxi i jaxõxũ tá cuxna naca
rü nhanagürü tá cuxũ:
“¿Tüxcüũ i togü naxcax oegaãẽxũgagu
choxna cunachuxu na tama chanaxüxũ i
tacü i chanaxwaxexũ? 30Rü ngẽxguma
chi Tupanana moxẽ chaxãxgu naxcax i
ngẽma õna i changõxũ, ¿rü tüxcüũ i
ngẽma õnacax choxũ cuixu?”
nhanagürü. 31Dücax, pemaã nüxũ chixu
rü name nixĩ i guxũma i ngẽma
pexüxũmaã Tupanaxũ petaxẽẽ. Rü
ngẽxguma tacü pengõxgügu rü exna
tacü peixaxgügu rü exna tacü i to
pexügügu, rü name nixĩ i guxũma i
ngẽmamaã Tupanaxũ petaxẽẽ. 32Rü
tama name i penaxü i tacü i togüxũ
chixexũgu jixẽẽxũ, rü bai i Judéugüxũ,
rü bai i ngẽma duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũxũ, rü bai i ngẽma jaxõgüxũxũ.
33Rü chama chanaxwaxe i guxũma i
chaxüxũwa na guxũma i togüarü
mexũcax chadauxũ. Rü tama
choxrütama mexũcax nixĩ i chadauxũ,
notürü togüarü mexũcax nixĩ i
chadauxũ na nümagü rü ta
jaxõgüãxũcax rü najauxgüãxũcax i
maxũ i taguma gúxũ.

11 1Rü name nixĩ i nagu pexĩ i
chaucüma ngẽxgumarüũ i
chama na Cristucümagu chixũxũrüũ.

Nhuxãcü meã nügümaã inacuaxgü i ngexũgü i ngutaquexegüwa

2Pa Chaueneẽgüx, pemaã chataãẽ erü
guxũguma chagu perüxĩnüẽ rü nagu pexĩ
ga jema nguxẽẽtae ga pexũ changúexẽẽxũ.
3Notürü chanaxwaxe i nüxũ pecuax na
Cristu rü wüxichigü i jatüeru na jiĩxũ. Rü
jatüxũgü rü naxmaxẽru nixĩgü
ngẽxgumarüũ ja Tupana rü Cristueru na
jiĩxũ. 4Rü ngẽmacax i ngẽxguma wüxi ja
jatü ngutaquexewa jumuxẽgu rü exna
Tupanaãrü orexũ jaxuxgu, rü tama
ínangaxüchipatexegu, rü ngẽma rü wüxi i
chixexũ nixĩ i Cristupexewa naxüxũ.
5Notürü ngẽxguma chi wüxi i ngecü
ngutaquexewa jumuxẽgu rü exna
Tupanaãrü orexũ jaxuxgu, rü chi tama
ngĩgü natüerugu, rü ngẽma rü wüxi i
chixexũ nixĩ i ngĩtepexewa naxüxũ. Rü
nhama ngĩgü jadüeruxũrüũ ijixĩ. 6Erü
ngẽxguma chi tama ngĩgü natüeruchaũgu,
rü narümemaẽ nixĩ i noxtacüma ngĩgü
ibaixeru. Notürü ngẽxguma chi wüxi i
ngĩrü ãne jixĩgu i ngẽma na ngĩgü
nabaixeruxũ rü exna ngĩgü jadüeruxũ, rü
narümemaẽ nixĩ i ngĩgü itüeru. 7Notürü
jatügü rü tama name na nügü
natüerugüxũ. Jerü ga Tupana rü
nügüraũãcü nanaxü ga jatü rü
Tupanachipeta nixĩ. Rü jima jatüwa nixĩ i

nangóxũ na nhuxãcü namexẽchixũ ja
Tupana. Rü ngẽma ngecüwa nixĩ i
nangóxũ na nhuxãcü namexũ ja jatü.
8Jerü jexguma noxri Tupana naxüxgu ga
jatü, rü tama ngecüwa nixĩ ga naxüãxũ.
Rü ngĩma waxi nixĩ ga jatüwa ngĩxũ
naxüxũ. 9Rü jatücax nixĩ ga Tupana ngĩxũ
üxũ ga ngecü, rü tama ngecücax nixĩ ga
Tupana naxüxũ ga jatü. 10Rü ngẽmacax
name nixĩ i ngĩgü itüeru na
duũxũgüpexewa rü Tupanaãrü orearü
ngeruũgü i dauxũcũãxgüpexewa
nangóxũcax na ngĩtemexẽwa
nangẽxmaxũ. 11Notürü Tupanapexewa rü
taxuũma nixĩ ja jatü ega natauxgu i ngecü.
Rü ngẽxgumarüũ ta i ngecü rü taxuũma
ijixĩ ega natauxguma ja jatü. 12Jerü
jexguma noxri Tupana ngĩxũ üxgu ga
ngecü, rü jatüwa nixĩ ga ngĩxũ naxüxũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta ja jatü rü ngecüwa nixĩ i
nabuxũ. Notürü Tupana nixĩ ja naxücü i
guxũma i duũxũgü. 13Rü pematama tá
penangugü rü ngoxi name na wüxi i
ngecü rü tama ngĩgü natüeruãcüma
najumuxẽxũ. 14Rü woetama tórü bucüma
nixĩ i nüxũ na icuáxũ na wüxi i ãne jiĩxũ
na nügü namaxjaexẽẽxũ i wüxi i jatüxũ.
15Notürü ngecücax rü wüxi i mexẽchixũ
nixĩ na namaxjaexũ. Erü Tupana rü
ngĩxna nanaxã i ngĩjae na ngẽmamaã
ngĩgü natüeruxũcax. 16Notürü ngẽxguma
chi texé ngẽmachiga tügü choxũgagügu,
rü name nixĩ i nüxũ tacuax na ngẽmatama
jiĩxũ i tacüma rü nacüma i guxũma i
jaxõgüxũ i guxũnema ja tupaucagüwa.

Duũxũgü rü chixri namaã inacuaxgü ga Coriarü õna i üünexũ

17Rü nhuxma i nhaã popera i pexcax
chaxümatüxũwa rü pemaã nüxũ chixu
rü nangẽxma i wüxi i pecüma i chixexũ
i tama namaã chataãẽxũ. Erü chauxcax i
ngẽma perü ngutaquexegü rü pexũ
nachixexẽẽ, rü tama aixcuma perü
meruũgü nixĩgü. 18Erü duũxũgü chamaã
nüxũ nixugügü rü ngẽxguma tórü
Coricax pengutaquexegüũxgu rü pegü
peitoje. Rü ngãxũgu chajaxõ na aixcuma
jiĩxũ i ngẽma nüxũ jaxugügüxũ.
19Chama rü nüxũ chacuax na aixcuma
woe tátama jiĩxũ i pegü peitojexũ na
ngẽmawa nüxũ icuáxũcax na texégü
tiĩxũ ja jíxema aixcuma Cristuarü
duũxũgü ixĩgüxe. 20Rü ngẽma pegü na
peitojexũgagu nixĩ na tama aixcuma
tórü Corixũ peicuaxüũgüãcüma jiĩxũ i
penangõxũ i tórü Coriarü õna i Üünexũ
i ngẽxguma pengutaquexegüxũgu. 21Erü
ngẽxguma penangõxgu i ngẽma õna i
Üünexũ rü wüxichigü rü penhuxãẽgü na
pexira na penajaxuxũcax i ngẽma õna.
Rü joxni i ngẽma togü rü ngẽxma
nataijae, rü togü rü najaxaxgü ja wĩũ
nhuxmata nangãxẽ. 22¿Exna
pengechiũgü ecax tama ngẽma
pechibüexũ rü pexaxegüxũ? ¿Tüxcüũ
nüxü pexoe i ngẽma togü i jaxõgüxũ rü
penaxãneẽxẽẽ i ngẽma jaxõgüxũ i
ngearü ngẽmaxũãxgüxũ? ¿Rü tacüxũ tá
pemaã chixu i nhuxmax? ¿Pexcax rü tá
pemaã chataãẽxũ? Dücax, pemaã nüxũ
chixu rü tama pemaã chataãẽ naxcax i
ngẽma pexügüxũ.

Tórü Coriarü õna i üünexũchiga

23Jerü tórü Corixũtawatama
chanajaxu ga jema nguxẽẽtae ga pemaã
nüxũ chixuxũ. Rü jexguma bexma tórü
Cori ga Ngechuchuxũ ínaxuaxũgu, rü
jematama chütaxũgu rü tórü Cori

nanajaxu ga wüxi ga põũ. [24]Rü
Tupanana moxẽ naxcax naxã, rü
jemawena rü inanabücu, rü nhanagürü:
“Nhaã nixĩ i chaxune i pexcax
ichaxãxũchiga. ¡Rü penangõ i nhaã põũ
na ngẽmaãcü peãẽwa choxna
pecuaxãchiexũcax!” nhanagürü. [25]Rü
jexgumarüũ ta ga chibüwena rü
Ngechuchu nanajaxu ga wüxi ga copu
ga wĩũchiümaã ããcuxũ, rü nhanagürü:
“Rü daa wĩũ rü wüxi i cuaxruũ nixĩ na
ngexwacax Tupana duũxũgümaã
ixunetaxũ i maxũ i taguma gúxũchiga.
Rü chaugü ja pexcax ibacümaã nixĩ i
Tupana pexũ nüxũ cuaxẽẽxũ i
ngẽmachiga. Rü ngẽxguma nhuxguacü
daa wĩũ peixaxgügu rü nhuxma chama
na chanaxüxũrüũ tá penaxü na peãẽwa
choxna pecuaxãchiexũcax”, nhanagürü
ga Ngechuchu. [26]Rü guxũguma i
ngẽxguma penangõxgu i nhaã põũ rü
pejaxaxgügu ja daa wĩũ rü ngẽmawa tá
duũxũgüxũ nüxũ peicuaxẽẽ na nhuxãcü
tórü pecaducax najuxũ ga tórü Cori. Rü
ngẽmaãcü tá penaxü nhuxmatáta wena
nataegu i nümax.

Nhuxãcü nixĩ i namexũ na nangõxũ i tórü Coriarü õna i üünexũ

[27]Rü ngẽxguma chi ngexerũxe ja
duũxẽ rü tachixearü maxũãxãcüma
tanangõxgu i nhaã põũ rü exna
tajaxaüxgu ja daa wĩũ, rü wüxi i
chixexũ taxü namaã i naxũne rü nagü ja
tórü Cori. [28]Rü ngẽmacax naxũpa na
tanangõxũ i ngẽma põũ rü na
tajaxaxüxũ ja jima wĩũ, rü name nixĩ i
wüxichigü meã tügü tangugü ngoxi
nataxuma i tacü rü chixexũ i tümaãrü
maxũwa. [29]Erü ngẽxguma chi
tanangõxgu rü tajaxaüxgu rü tama meã
nagu tarüxĩnügu na tórü Corixũnechiga
jiĩxũ i ngẽma, rü tügütama pocuwa taga
i ngẽxguma tanangõxgu rü tajaxaüxgu.
[30]Rü ngẽmacax nixĩ i muxũchixe i
petanüwa rü peidaaweexũ rü peturaexũ,
rü nhuxre i togü rü marü najuexũ.
[31]Notürü ngẽxguma chi jigütama
ingugügu naxũpa na nangõxũ i ngẽma
õna, rü tórü Cori rü taxuũcax chima
tüxũ napocue. [32]Notürü ngẽxguma tórü
Cori nhama i tórü maxũwa tüxũ pocugu,
rü ngẽmaãcü tüxũ inajarüwexãchixẽẽ na
tama jixcüra naãneãrü guxgu tüxũ
napocuxũcax wüxigu namaã i ngẽma
duũxũgü i tama jaxõgüxũ. [33]Rü
ngẽmacax, Pa Chaueneẽgüx, rü
ngẽxguma pengutaquexegügu na
penangõxũcax i ngẽma õna i üünexũ, rü
name nixĩ i pegü ípenanguxẽẽ na
guxãma wüxigu meã penangõxũcax.
[34]Rü ngẽxguma chi texé taijaxgu, rü
name nixĩ i tümapatawatama tachibü na
tama Tupana pexũ pocuexũcax naxcax
na chixexũ pexüexũ i perü
ngutaquexegüwa. Rü ngẽma to i
guxchaxũgü i pexũ ngẽxmaxũ, rü chama
tá chanamexẽẽ i ngẽxguma petanüwa
chaxũxgu.

Ngẽma nacümagü i Tupanaãẽ i Üünexũ tüxna ãxũchiga

12 [1]Pa Chaueneẽgüx, chanaxwaxe
i nüxũ pecuax na nhuxãcü jiĩxũ
i ngẽma nacümagü rü ngẽma cuax i
Tupanaãẽ i Üünexũ tüxna ãxũ. Rü
ngẽmachiga nixĩ i pemaã nüxũ
chixuxchaũxũ i nhuxmax. [2]Rü pema
meãma nüxũ pecuax ga jexguma taũta
Cristuaxũ pejaxõgügu, rü pegü nüxna

pexãgü ga tupananetachicünaxãgü ga
ingeáxũ. 3Rü ngẽmacax i nhuxma rü
chanaxwaxe i meã nüxũ pecuax rü
ngẽxguma Tupanaãẽ i Üünexũ texéxũ
idexaxẽẽgu, rü taxucürüwama
nhatarügü:
“Rü wüxi ja chixecü nixĩ ja
Ngechuchu”, nhatarügü. Rü
ngẽxgumarüũ ta, rü taxucürüwama texé
nhatarügü:
“Ngechuchu rü tórü Cori nixĩ”,
nhatarügü ega tama Tupanaãẽ i Üünexũ
tüxũ muxgu na ngẽmaãcü tidexaxũcax.
4Rü namu nixĩ i nacümagü i duũxũgü
jaxuxũ, notürü ngẽma tüxna naxãxũ rü
wüxitama nixĩ. Rü nüma nixĩ i
Tupanaãẽ i Üünexũ. 5Nangẽxma i
nagúxũraũxũ i nacüma na nhuxãcü tórü
Coricax ipuracüexũ, notürü wüxitama
nixĩ ja tórü Cori ja tüxũ mucü na nüxṹ
ipuracüexũcax. 6Rü Tupanaãrü pora rü
nagúxũraũãcü tawa napuracü, notürü
wüxitama nixĩ ja Tupana ja guxũma ücü
i guxũ i duũxũgüwa. 7Rü Tupana rü
wüxichigü i duũxũna nanaxã i cuaxruũ i
nawa nüxũ icuáxũ na Naãẽ i Üünexũ
tawa ngẽxmaxũ. Rü ngẽmaãcü nanaxü
ja Tupana na guxũma i jaxõgüxũxũ
nangũxẽẽxũcax. 8Rü Tupana rü Naãẽ i
Üünexũxũ namu na nüma tüxna
naxããxũcax i cuax na tümáxẽ rü nüxũ
tacuáxũcax na meã toguãxũ
taxucuxẽxũcax. Rü ngẽmatama Naãẽ i
Üünexũ toguãxna nanaxã i cuax na meã
nüxũ tacuáxũcax na nhuxãcü meã
tangúexẽẽtaexũ. 9Rü tümaxẽ, rü
ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ tüxṹ
nanatauxchaxẽẽ na meã tajaxõxũcax. Rü
togue rü tüxna nanaxã i pora na
ngẽmamaã naxcax tajataanexẽẽxũcax i
ngẽma idaaweexũ. 10Rü togue rü tüxna
nanaxã i pora na tanaxüxũcax i tacü rü
mexũ i Tupanaãrü poramaã üxũ. Rü
togue rü tüxna nanaxã i cuax na nüxũ
tixuxũcax i Tupanaãrü ore. Rü togue rü
tüxna nanaxã i cuax na nüxũ
tacuáxũcax i tacü jiĩxũ i ngoxogüarü
ixĩxũ rü tacü jiĩxũ i Tupanaãẽ i
Üünexũãrü ixĩxũ. Rü togue rü tüxna
nanaxã i cuax na ngẽma tama nüxũ
tacuáxũ i nagawa tidexaxũcax. Rü togue
rü tüxna nanaxã i cuax na
tanangoxẽẽxũcax na tacüchiga jiĩxũ na
tidexaxũ ja jíxema to i nagawa idexáxe.
11Rü guxũma i ngẽma rü Tupanaãẽ i
Üünexũtama nixĩ i naxüxũ. Rü nüma
nixĩ i wüxichigü i duũxũna naxããxũ i
ngẽma cuax i nüma nanaxwaxexũ na
nüxna naxããxũ.

Guxãma i jixema i jaxõgüxũ rü wüxitama i duũxũrüũ tixĩgü

12Rü wüxi i naxũne rü woo nüxṹ
nangẽxmagu i naẽru rü nachacüügü rü
naparagü rü muxũma i to i norü
ngẽmaxũgü, notürü wüxitama i naxũne
nixĩ. Rü ngẽxgumarüũtama nixĩ i
guxũma i Cristuarü duũxũgü na
wüxitama i naxũnerüũtama jixĩgüxũ.
13Tupanaãẽ i Üünexũ rü wüxitama nixĩ.
Rü jexguma íibaiũgu ga jixema, rü
wüxitama i naxũnerüũ tüxũ nixĩgüxẽẽ.
Rü woo Judéugü na ixĩgüxũ, rü exna
duũxũgü i tama Judéugü na ixĩgüxũ, rü
exna duũxũgü i tacü rü corimexẽwa
ngẽxmagüxũ na ixĩgüxũ, rü exna
duũxũgü i taxúxemexẽwa ngẽxmagüxũ
na ixĩgüxũ, notürü wüxitama i
naxũnerüũ tüxũ nixĩgüxẽẽ i nüma i
Naãẽ i Üünexũ. Rü guxãma i jixema rü

aixcuma marü tüxna nangu i ngẽma
Naãẽ i Üünexũ. 14Wüxi i naxũne rü
tama nüxĩcatama nixĩ, notürü nüxṹ
nangẽxma i naẽru rü nachacüügü rü
naparagü. Rü ngẽmaãcü muxũgu nixüje.
15Rü ngẽxguma chi wüxi ja nacutü
nhaxgu:
“Rü nhu̱xma na tama naxme̱x chiĩxũ,
rü ngẽmaca̱x tama ngẽma naxũnewa
changẽxma”, nhaxgu, rü tama
ngẽmaca̱x nüxũ narüxo na naxũneãrü
jiĩxũ. 16Rü ngẽxguma chi wüxi ja
nachinü nhaxgu:
“Rü nhu̱xma na tama naxẽtü chiĩxũ,
rü ngẽmaca̱x tama naxũnewa
changẽxma”, nhaxgu, rü tama
ngẽmaca̱x nüxũ narüxo na naxũneãrü
jiĩxũ. 17Erü ngẽxguma chi guxũma i
naxũne rü naxẽtü jixĩgu, ¿rü t̲acümaã
chi i nüxũ ixĩnüẽxũ? Rü ngẽxguma chi
guxũma i naxũne rü naxmachi̱xẽ jixĩgu,
¿rü t̲acümaã chi i nüxũ iwãxĩxũ?
18Notürü Tupana ga naxücü ga taxüne,
rü ngexta nüma ínanaxwa̱xexũgu
nanaxü ga taeru rü tachacüügü rü
taparagü i norü guxũma i taxüne. 19Rü
ngẽxguma chi guxũma i taxüne rü
taeruxicatama jixĩgu, rü ¿ngẽxũ chi jiĩxũ
i taxüne ixĩxũ? 20Rü woo nangẽxma i
taeru rü tachacüügü rü taparagü, notürü
wüxitama nixĩ i taxüne. 21Rü taxetü rü
taxucürüwa taxme̱xũ nhanagürü:
“Chama rü tama chacuxwa̱xe”,
nhanagürü. Rü ngẽxgumarüũ ta i taeru
rü taxucürüwa tacutügüxũ nhanagürü:
“Chama rü tama chapexwa̱xe”,
nhanagürü. 22Notürü ngẽma jexeraãcü
ãũcümaxũ i taxünewa, rü ngẽma nixĩ i
jexera nanaxwa̱xexũ i taxüne. 23Rü
ngẽma taxünewa jexeraãcü naxca̱x
ixãnexũ, rü ngẽma nixĩ i jexera meã
ixüxchiruxũ. Rü ngẽma taxünewa
ngẽxmaxũ i tama inaxwa̱xexũ na
nangexchiruxũ, rü ngẽma nixĩ i jexera
meã idüxüxũ. 24Notürü tama ngẽmaãcü
tanaxü namaã i ngẽma taxünewa
ngẽxmaxũ i guxãxũma iwéxũ. Rü
ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxüne, na
jexeraãcü nüxna idauxũca̱x i ngẽma
jexera naxca̱x ixãnexũ i taxünewa. 25Rü
ngẽmaãcü Tupana nanaxü i taxüne na
wüxichigü i ngẽma taxünewa ngẽxmaxũ
rü nüxna nadauxũca̱x i natanüxũ, rü
guxũma meã nügümaã na
napuracüexũca̱x. 26Rü ngẽxguma chi
wüxi i ngẽma taxünewa ngẽxmaxũ t̲acü
nüxṹ ngu̱xgux, rü guxũma i ngẽma togü
i natanüxũgü rü ta nüxṹ nangu̱x. Rü
ngẽxguma chi wüxi i ngẽma taxünewa
ngẽxmaxũ t̲acümaã taãẽxgu, rü guxũma
i ngẽma togü i natanüxũgü rü ta nataãẽ.
27Rü nhu̱xma i pema rü Cristuxũne
peixĩgü. Rü wüxichigü i pema rü ngẽma
naxũnena pexügü. 28Rü ngẽmaca̱x ja
Tupana rü norü duũxũgü i
jaxõgüxũtanüwa tüxũ naxuneta ja
nhuxre na norü puracüwa tüxũ
namugüxũca̱x. Rü tüxũ naxuneta ja
t̲oguã̱x na nüxũ tixuxũca̱x i norü ore. Rü
tüxũ naxuneta ja t̲oguã̱x na duũxũgüxũ
tangúexẽẽxũca̱x i norü ore, rü t̲oguã̱x na
tanaxüxũca̱x i mexũgü i taxũgü i
Tupanaãrü poramaã üxũ. Rü tüxũ
naxuneta ja t̲oguã̱x na tanameẽxẽẽxũca̱x
i i̲daaweexũ, rü t̲oguã̱x na togüxũ
tarüngũxẽẽgüxũca̱x, rü t̲oguã̱x na
jaxõgüxũãrü ãẽxgacügü na tixĩgüxũca̱x.
Rü tüxũ naxuneta ja t̲oguã̱x na ngẽma
tüma tama nüxũ tacuáxũ i nagawa na
tidexagüxũca̱x. 29Rü tama guxãma rü

Tupana tüxũ imugüxe tixĩgü, rü tama
guxãma Tupanaãrü orearü uruũ tixĩgü.
Rü tama guxãma norü orewa
ngu̱xẽẽtaegüxe tixĩgü, rü tama guxãma
nüxũ tacua̱x na tanaxüxũ i mexũgü i
taxũgü i Tupanaãrü poramaã üxũ. 30Rü
tama guxãma nüxũ tacua̱x na
tanameẽxẽẽxũ i duũxũgü i ida̱aweexũ.
Rü tama guxãma nüxũ tacua̱x na nawa
tidexagüxũ i wüxi i naga i tama nüxũ
tacuáxũ. Rü tama guxãma nüxũ tacua̱x
na tanango̱xẽẽxũ na ta̱cüchiga jadexaxũ
i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ nacuáxũ i
nagawa idexaxũ. 31¡Rü naxca̱x peda̱x na
Tupanaxũtawa penajaxuxũca̱x i ngẽma
cua̱x i rümemaẽxũ!

Jigü na ingechaũgüxũchiga

Notürü i nhu̱xma rü tá pexũ
changúexẽẽ i ta̱cü nixĩ i guxũma i
ngẽma pemaã nüxũ chixuxũãrü jexera
rümemaẽxũ.

13 1Rü woo ngẽma chama tama
nüxũ chacuáxũ i nagawa
chidexagu, rü woo Tupanaãrü orearü
ngeruũgü i dauxũcũã̱xgawa chidexagu,
notürü wüxi i ta̱cü i ãgaxũrüũmare chixĩ
ega tama chamücüxũ changechaũgu.
2Rü woo nüxũ chacua̱xgu na meã
duũxũgümaã nüxũ chixuxũ i Tupanaãrü
ore, rü woo nüxũ chacua̱xgu i guxũma i
ta̱cü i ẽxũguxũ i Tupanachiga, rü woo
chamaã nanguxũgu na ngẽma chorü
õmaã chajaxĩgachixẽẽxũ ja ma̱xpṹnegü,
notürü taxuwama chame ega tama
chamücüxũ changechaũgu. 3Rü woo
ngẽma duũxũgü i ngearü dĩẽrua̱xgüxũxũ
chajanuxgu i guxũma i ta̱cü i choxṹ
ngẽxmaxũ, rü woo Tupanaãrü oreca̱x
chaugü ichaxãxgu na üxüwa choxũ
jagugüxũca̱x, rü taxuwama choxṹ name
i ngẽma ega tama chamücüxũ
changechaũgu. 4Rü jíxema tümamücüxũ
ngechaũxẽ, rü jaxna namaã taxĩnü, rü
namaã tamecüma. Rü tama
tixãũxãchiwa̱xe, rü tama tügü ítarüta,
rü tama tügü ticua̱xüũ. 5Rü jíxema
tümamücüxũ ngechaũxẽ, rü tama
taguxchigawa̱xe, rü tama
tügüguxicatama tarüxĩnü, rü tama
tanuxwa̱xe, rü tama nagu tarüxĩnüẽcha
ega texé chixexũ tümamaã ü̱xgu. 6Rü
tama namaã tataãẽ i chixexũgü, notürü
namaã tataãẽ i ngẽma ore i aixcuma
ixĩxũ. 7Rü jíxema aixcuma tümamücüxũ
ngechaũxẽ, rü jaxna namaã taxĩnü, rü
guxũguma nüxṹ tajaxõ, rü guxũguma
mexũgu namaã tarüxĩnü, rü taguma
nachi taxai woo ta̱cü tümamaã naxü̱xgu
i tümamücü. 8Rü ngẽma jigü na
ingechaũxũ rü tagutáma inajacua̱x.
Notürü ngẽma na nüxũ ixuxũ i
Tupanaãrü ore rü wüxi i ngunexũgu tá
inajacua̱x. Rü ngẽma tama nüxũ icuáxũ
i nagawa na idexaxũ, rü tá ta inajacua̱x.
Rü ngẽma nhu̱xma nüxũ icuáxũ rü wüxi
i ngunexũgu rü marü taxuwatáma tüxṹ
name. 9Erü ngẽma tórü cua̱x i nhu̱xma
tüxṹ ngẽxmaxũ, rü Tupanape̱xewa rü
naxíra. Rü ngẽxgumarüũ ta i ngẽma
norü orexũ na ixuxũ, rü wüxi i
íramarexũtama nixĩ. 10Rü guxũma i
ngẽma rü tá inajarüxo i ngẽxguma
Tupanape̱xewa ingugügu rü nüma
guxũxũma tüxũ nacua̱xẽẽgu. 11Jexguma
chabuxgu ga chamax, rü wüxi ga
buxũrüũ chidexa, rü buxũ nagu
rüxĩnüxũgu charüxĩnü, rü tama meã
chauãẽxũ chacua̱x. Notürü jexguma
marü chaja̱xgu, rü nüxũ charüxo ga

guxũma ga jema chorü bucüma. 12Rü
ngẽma nhuxma nüxũ idauxũ i
Tupanachiga, rü nhama wüxi ja worua
ja üxachametüxewa jigü idauxũrüũ nixĩ
na taxcax naxẽxũ. Notürü jixcüra rü tá
aixcuma meã nüxũxũchi tadau ja
Tupana. Rü nhuxma rü íraruwatama
nüxũ chacuax i Tupanachiga. Notürü
wüxi i ngunexũgu rü tá meã nüxũ
chacuax i guxũma i nachiga, ngẽma na
Tupana meãma choxũ cuáxũrüũ. 13Rü
nhuxma rü nangẽxma i tamaẽxpüx i
nacümagü i guxũgucax ixĩxũ. Rü ngẽma
nixĩ:

1 Rü Tupanaãxṹ tajaxõgü

2 Rü nüxũ ítananguxẽẽ na nataeguxũ
ja Cristu

3 Rü nüxũ tacuax na tamücüxũ
ingechaũxũ.

Notürü ngẽma tamaẽxpüxtanüwa rü
ngẽma guxũãrü jexera ixĩxũ, rü ngẽma
nixĩ na tamücüxũ ingechaũxũ.

**Ngẽma tama nüxũ icuáxũ i
nagawa na idexaxũchiga**

14 1¡Rü naxcax pedax na
pemücügüxũ pengechaũxũ! Rü
ngẽxgumarüũ ta name nixĩ i naxcax
ípeca na Tupana pexna naxãxũcax i
ngẽma togü i nacümagü i Naãẽ i
Üünexũwa ne ĩxũ. ¡Rü ngẽma nacüma i
jexeraãcü naxcax ípecaxũ nixĩ na
meãma nüxũ peixuxũ i norü ore!
2Jíxema duũxẽ ja tama nüxũ tacuáxũ i
nagawa idexaxe, rü Tupanamaã nixĩ i
tidexaxũ rü tama i duũxũgümaã, erü
taxúema nüxũ tacuax na nhuxũ
nhaxũchiga jiĩxũ. Rü Tupanaãẽ i
Üünexũ nixĩ i tüxũ idexaxẽẽxũ, notürü
ngẽma ore i nüxũ tixuxũ rü ẽxũguxũ
nixĩ. 3Notürü jíxema nüxũ ixuxe i
Tupanaãrü ore rü ngẽmaãcü nüxũ
tarüngũxẽẽ i duũxũgü na jexeraãcü meã
jaxõgüãxũcax rü nüxṹ nangúchaũxũcax
i ngẽma ore rü naporaexũcax i
ngẽxguma guxchaxũ nüxũ üpetügu. 4Rü
jíxema duũxẽ ja tama nüxũ tacuáxũ i
nagawa idexaxe, rü tümacaxtama nixĩ i
ngẽma, na jexeraãcü meã Tupanaãxṹ
tajaxõxũcax. Notürü jíxema nüxũ ixuxe
i Tupanaãrü ore, rü nüxũ tixu na
jexeraãcü Tupanaãxṹ jaxõgüãxũcax i
guxũma i jaxõgüxũ. 5Chama chierü
chanaxwaxe na guxãma i pema rü
ngẽma tama nüxũ pecuáxũ i nagawa na
peidexagüxũ. Notürü jexeraãcü
chanaxwaxe na duũxũgümaã nüxũ
peixuxũ i Tupanaãrü ore. Erü ngẽma to
i nagawa na peidexagüxũãrü jexera
narümemaẽ na togümaã nüxũ peixuxũ i
Tupanaãrü ore. Notürü ngẽma to i
nagawa na idexaxũ, rü name ega ngẽma
jaxõgüxũmaã nüxũ ixuxgu na tacüchiga
jiĩxũ i ngẽma dexa, na nümagü rü ta
jexeraãcü meã Tupanaãxṹ
jaxõgüãxũcax. 6Rü ngẽmacax, Pa
Chaueneẽgüx, rü ngẽxguma chi
pexũtawa chaxũxgu, rü chi to i nagawa
chidexagu, ¿rü tacüwa chi pexṹ namexũ
i ngẽma? Notürü ngẽxguma chi pemaã
nüxũ chixuxgu i ngẽma Tupana tüxũ
nüxũ cuaxẽẽxũ, rü exna ngẽma
chamatama nüxũ chacuáxũ na aixcuma
jiĩxũ, rü exna ngẽma ẽxũguxũ i nhuxma
Tupana tüxũ nüxũ cuaxẽẽxũ, rü exna
tacü rü to i nguxẽẽtae i Tupanachiga, rü
ngẽma waxi nixĩ i pexṹ mexũ. 7¡Rü
dücax i ngẽma paxetaruũ i woweru rü
exna arpa! Rü ngẽxguma tau chima texé
meã napaüxgu, rü tau chima nüxũ

tacuax na tacügu tanapaxüxũ. 8Rü
ngẽma churaragü, rü ngẽxguma norü
uwanügümaã nügü nadaixchaũgu, ¿rü
nhuxãcü tá nügü namexẽẽ na nügü
nadaixũcax ega tama meã nangógagu ja
jima corneta ja daixcax nagu
jacuexũne? 9Rü ngẽxgumarüũ ta pemaã
nangupetü. Rü ngẽxguma chi perü
conümaã nüxũ peixuxgu i dexa i
taxúema nüxũ cuáxũ, ¿rü nhuxãcü tá
nüxũ tacuax na nhuxũ nhaxũchiga jiĩxũ
i ngẽma nüxũ peixuxũ? Rü nhama
ngürüanewa peidexagüxũrüũ tá peixĩgü.
10Rü aixcuma nixĩ i namuxũ i nagagü i
nhama i naãnewa. Rü guxũma i ngẽma
nagagü rü name naxcax i ngẽma
duũxũgü i nawa idexagüxũ. 11Notürü
ngẽxguma chi tama nüxũ chacuaxgu i
ngẽma naga i to i duũxũ chamaã nawa
idexaxũ, rü ngẽma duũxũcax rü nhama
to i nachiũãnecũãxrüũ chixĩ, rü
chauxcax rü nhama to i nachiũãnecũãx i
duũxũrüũ nixĩ i nümax. 12Chama nüxũ
chacuax rü pema rü pexṹ nangúchaũ na
pexṹ nangẽxmaxũ i ngẽma nacümagü i
Tupanaãẽ i Üünexũ tüxna ãxũ. Notürü
name nixĩ i naxcax pedau na guxũãrü
jexera pexna naxããxũ i ngẽma
nacümagü i namaã nüxũ perüngũxẽẽxũ
i guxũma i jaxõgüxũ na jexeraãcü meã
Tupanaãxṹ jaxõgüãxũcax. 13Rü
ngẽmacax jíxema duũxẽ ja taxúema
nüxũ cuáxũ i nagawa idexaxe, rü name
nixĩ i Tupanana naxcax taca na tüxna
naxããxũcax i cuax na togümaã nüxũ
tixuxũcax na nhuxũ nhaxũchiga jiĩxũ i
ngẽma nüxũ tixuxũ. 14Rü ngẽxguma chi
taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa
chajumuxẽgu, rü chauãẽ nixĩ i ngẽma
jumüxẽ́xũ. Notürü chamatama rü
taxuũma chacuax na tacüchiga jiĩxũ i
ngẽma. 15¿Rü tacü tá chaxü i nhuxmax?
Rü marü name nixĩ ega taxúema nüxũ
cuáxũ i nagawa chajumuxẽgu, notürü
chanaxwaxe i guxãma nüxũ cuáxũ i
nagawa rü ta chajumuxẽ. Rü marü
name nixĩ ega taxúema nüxũ cuáxũ i
nagawa chawijaegu, notürü chanaxwaxe
i guxãma nüxũ cuáxũ i nagawa rü ta
chawijae. 16Erü ngẽxguma chi taxúema
nüxũ cuáxũ i nagawa Tupanaxũ
cuicuaxüũgu, rü jíxema duũxẽgü ja
ngẽma irüxĩnüẽxẽ, rü taxucürüwa
cumaã wüxigu Tupanaxũ ticuaxüũgü,
erü tama nüxũ tacuax na nhuxũ
nhaxũchiga jiĩxũ i ngẽma nüxũ cuixuxũ.
17Rü woo ngẽma curü jumuxẽ rü
namexẽchixgu, notürü jíxema duũxẽgü
ja ngẽma irüxĩnüẽxẽ rü taxuũma i mexũ
nawa tajaxu ega to i nagawa cuidexagu.
18Tupanana moxẽ chaxã, erü perü
jexera taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa
chidexa. 19Notürü woo muxũma i ore i
taxúema nüxũ cuáxũ i nagawa na
chidexaxũ, notürü ngẽma jaxõgüxũãrü
ngutaquexegüwa rü chauxcax rü
narümemaẽ chi nixĩ ega woo noxre i ore
i meãma nüxũ icuáxũwa namaã nüxũ
chixuxgu i Tupanaãrü ore na ngẽmaãcü
ngẽmamaã meã chanangúexẽẽxũcax.
20Pa Chaueneẽgüx, tama name nixĩ i
buxũgürüũ peixĩgü i ngẽma nagu
perüxĩnüẽxũwa. Rü name nixĩ i wüxi i
buxũ i ngexwacax íraxũrüũ tama
chixexũ pexü, notürü ngẽma nagu
perüxĩnüẽxũwa rü penaxwaxe i duũxũ i
marü jaxũrüũ nagu perüxĩnüẽ.
21Tupanaãrü ore ga nuxcümaxũxũ ga
norü orearü uruũ ümatüxũ rü
nhanagürü:

“Rü nuã tá chanamugü i to i
nachiũãnecüãx i duũxũgü na to
i nagawa jadexagüxũcax namaã
i nhaã Judéugü i tama
jaxõgüxũ. Notürü woo
ngẽmaãcü chanaxüxgu, rü
tãũxũtáma chauga naxĩnüẽ i
ngẽma Judéugü i tama
irüxĩnüẽchaũxũ”,
nhanagürü ga Tupana. 22Rü ngẽmacax
ngẽma na taxúema nüxũ cuáxũ i
nagawa idexaxũ, rü wüxi i cuaxruũ nixĩ
naxcax i ngẽma duũxũgü i tama
irüxĩnüẽchaũxũ. Rü tama duũxũgü i
marü jaxõgüxũcax nixĩ i ngẽma. Notürü
ngẽma Tupanaãrü orexũ na ixuxũ, rü
duũxũgü i marü jaxõgüxũcax nixĩ na
jexeraãcü meã Tupanaãxṹ
jaxõgüãxũcax. Rü tama duũxũgü i tama
irüxĩnüẽchaũxũcax nixĩ i ngẽma. 23Rü
ngẽxguma chi pema i jaxõgüxe
pengutaquexegügu, rü guxã chima to i
nagawa peidexagügu, ¿rü nhuxũ nhaxũ
tá ega petanügu naxücuxgu i wüxi i
duũxũ i ngẽma ijarüxĩnüxũ rü exna
wüxi i duũxũ i taũta jaxõxũ? ¿Taux
exna i nagu tá naxĩnüxũ na
pexãũãẽgüxũ i pemax? 24Notürü
ngẽxguma chi guxãma i pema nüxũ
peixuxgu i Tupanaãrü ore, rü chi
petanügu naxücuxgu i wüxi i duũxũ i
tama jaxõxũ rü exna wüxi i duũxũ i
ngẽma ijarüxĩnüxũ, rü tá nüxũ naxĩnü i
ngẽma Tupanaãrü ore i nüxũ peixuxũ.
Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nacuax na nüma
rü wüxi i pecaduáxũ na jiĩxũ. Rü
nügügu tátama ínarüxĩnü i ngẽxguma
nüxũ naxĩnügu i ngẽma nüxũ
peixugüexũ. 25Rü ngẽma chixexũ i
nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ rü tá naxcax
ínicuax. Rü nüma rü ngẽxma tá
nacaxãpüxü, rü tá Tupanaxũ nicuaxüũ.
Rü tá nüxũ nixu na aixcuma Tupana
petanüwa nangẽxmaxũ.

Guxũma i tacü i ngutaquexewa pexüxũ, rü name nixĩ i meã peãẽta ipexüãcüma penaxü

26Dücax, Pa Chaueneẽgüx, nhuxma tá
pemaã nüxũ chixu na nhuxãcü tá
penaxüxũ ega ngẽxguma
pengutaquexegügu. Rü nhuxre i pema
rü marü name na Tupanaãrü wijaegu
pewijaegüxũ, rü togue rü
tanguxẽẽtaegüxũ, rü togue rü nüxũ
tixuxũ i ngẽma ore i Tupana tüxũ nüxũ
cuaxẽẽxũ, rü togue rü nawa tidexagüxũ
i naga i tama nüxũ tacuaxgüxũ, rü togue
rü tanangoxẽẽgüxũ i ngẽma dexa i to i
nagawa nüxũ jaxugüxũ. Notürü guxũma
i ngẽma rü tanaxwaxe i jaxõgüxũãrü
ngũxẽẽcax na jiĩxũ, na jexeraãcü
jaxõgüãxũcax rü meã Tupanacax
namaxẽxũcax. 27Rü ngẽxguma to i naga
i pema tama nüxũ pecuáxũwa
peidexagügu, rü name nixĩ i taxre rü
exna tamẽxpüxicatama tidexagü. Rü
tanaxwaxe i wüxiexira tidexa i noxri rü
jixcama ja togue. Rü ngẽxguma chi texé
to i nagawa idexagu, rü name nixĩ na
tangẽxmaxũ ja wüxie ja nüxũ
ixuchigüxe na tacüchiga jiĩxũ i ngẽma
ore i to i nagawa nüxũ jaxuxũ. 28Notürü
ngẽxguma chi tatauxgu na texé nüxũ
ixuchigüxũ na tacüchiga jiĩxũ i ngẽma
ore i to i nagawa nüxũ jaxuxũ, rü
narümemaẽ nixĩ na noxtacüma tama to
i nagawa peidexagü i perü
ngutaquexewa. Rü narümemaẽ i
wüxichigü tüxica Tupanamaãxĩcatama

bexma tidexagü. 29Rü ngẽxgumarüũ ta
ngẽxguma pengutaquẹxegügu, rü name
nixĩ i taxre rü ẹxna tamaẽxpüxicatama
nüxũ tixu i Tupanaãrü ore. Rü ngẽma
togü i ngutaquẹxetanüxũ rü name nixĩ
na meã nangugügüãxũ i ngẽma ore.
30Notürü ngẽxguma chi íjadexajane i
wüxi i duũxũ, rü Tupana tümamaã
idexagu ja togue ja ngẽ́ma rütoxe, rü
name nixĩ na ịjanachianexũ i ngẽma
nüxĩra idexaxũ na tidexaxũcạx ja jíxema
duũxẽ ja Tupana tümamaã idexaxe.
31Rü ngẽmaãcü guxãma i pema na
Tupana pemaã idexaxũ, rü name nixĩ i
wüxichigü ípenạnạxẽẽ na pewa
nanguxũ na peidexagüxũ i Tupanaãrü
ore. Rü ngẽmaãcü i ngẽma togü i
ngutaquẹxetanüxũgü rü tá Tupanachiga
meã nangúe rü tá nataãẽgü. 32Rü
ngẽmaãcü tanaxwạxe i meãma
tümaãẽmaã itacuạx ja wüxichigü ja
jíxema Tupanaãrü orexũ ixuxe. 33-34Erü
perü ngutaquẹxegüwa rü Tupana
nanaxwạxe na meã penaxüxũ i guxũma,
rü tama nanaxwạxe na ngẽ́ma
pexãũgatanüxũ rü pegü ípetüexẽẽxũ. Rü
guxũma i togü i jaxõgüxũãrü
ngutaquẹxegüwa rü marü nüxũ najapue
na tama jadexagüxũ i ngexũgü. Rü
name nixĩ i pema rü ta ngẽmaãcü
penaxü, erü nachụxu na jadexagüxũ i
ngexũgü i ngutaquẹxegüwa. Rü name
nixĩ na jatügüga naxĩnüẽxũ i ngexũgü,
ngẽma Tupanaãrü ore tüxũ muxũrüũ.
35Rü ngẽxguma chi ṭacüxũ
nacuáxchaũgu i wüxi i ngexũ, rü name
nixĩ i nachiũwatama natena naca i
nachiga i ngẽma. Erü wüxi i ãne nixĩ
ega ngutaquẹxewa jadexagu i wüxi i
ngexũ. 36Pa Corí́tiucũ̃ãxgüx, name nixĩ
na nüxna pecuạxãchiexũ na tama
pewaxira ne naxũxũ i Tupanaãrü ore.
Rü tama pexicatama nixĩ i
penajauxgüxũ i ngẽma. 37Rü ngẽxguma
chi texé tügügu rüxĩnügu na Tupanaãrü
orearü uruũ tiĩxũ rü ẹxna tügügu
tarüxĩnügu na Tupanaãẽ i Üünexũ tüxna
naxãxũ i ṭacü rü cuạx, rü name nixĩ i
nüxna tacuạxãchi na tórü Coriarü ore
jiĩxũ i nhaã ore i pexcạx chaxümatüxũ.
38Notürü ngẽxguma chi texé tama nüxũ
cuáxchaũgu i ngẽma pemaã nüxũ
chixuxũ, rü name nixĩ i tama tüxũ
pecuáxchaũ. 39¡Rü ngẽmacạx, Pa
Chaueneẽgüx, rü Tupanana naxcạx peca
i cuạx na meãma nüxũ peixuxũcạx i
norü ore! ¡Rü tama penachụxu na to i
nagawa jadexagüxũ i duũxũgü! 40Rü
perü ngutaquẹxegüwa, rü name nixĩ na
meã penaxüxũ i guxũma. Rü tama name
i ngẽ́ma pexãũgatanü rü pegü
ípetüexẽẽ.

Cristu na juwa írüdaxũchiga

15 1Rü nhụxmax, Pa
Chaueneẽgüx, rü chanaxwạxe i
nüxna pecuạxãchie i ngẽma Tupanaãrü
ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ ga pemaã nüxũ
chixuxũ. Rü jematama ore nixĩ ga pema
pejauxgüxũ. Rü nhụxma rü ngẽmatama
oregagu nixĩ i meã pejaxõgüxũ. 2Rü
ngẽma oregagu nixĩ i pexṹ nangẽxmaxũ
i maxũ i taguma gúxũ, ega aixcuma
guxũguma pejaxõgüamagu. Notürü
ngẽxguma tama guxũguma pejaxõgügu,
rü notücạxmamare nixĩ i ngẽma perü õ.
3Rü noxri pexũ changúexẽẽ ga jema
nguxẽẽtae ga chamatama togü ga
chamücügüxũtawa chajaxuxũ. Rü pexũ
changúexẽẽ na Cristu rü tórü pecaducạx

najuxũ, ngẽma Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa nüxũ ixuxũrüũ. 4Rü
jexgumarüũ ta pexũ changúexẽẽ na
nhuxãcü inatạxgüãxũ, rü nhuxãcü norü
tamạẽxpụ̃x ga ngunexũgu rü wena na
namaxũxũ, ngẽma Tupanaãrü ore i
ümatüxũ nüxũ ixuxũrüũ. 5Rü
jexgumarüũ ta pexũ changúexẽẽ ga
nhuxãcü Pedrucạx na nangóxũ ga
Cristu, rü nhuxãcü jixcüra rü norü
ngúexũgü ga jamugüxũcạx na nangóxũ.
6Rü jemawena ga Cristu rü noxtacüma
500 arü jexera ga jaxõgüxũcạx nangọx.
Rü muxũma i ngẽma duũxũgü rü
nhụxma rü ta namaxẽ, notürü nümaxũ
rü marü najue. 7Rü jemawena rü
Tiagucạx nangọx, rü jixcama guxũma ga
jema togü ga ngúexũgü ga jamugüxũcạx
nangọx. 8Rü düxwa chawa inajacuạx ga
chauxcạx rü ta na nangóxũ, woo
ngürüãchimare nixĩ ga jema,
ngẽxgumarüũ i wüxi i buxũ i tautama
norü ngunexũwa nangujane buxũrüũ.
9Rü chama rü guxũma i ngẽma togü i
Tupana imugüxũtüũwa chaxü. Rü tau
chima name na Tupana imuxũmaã
choxũ naxugüxũ i duũxũgü, jerü nawe
chingẽchigü ga Tupanaãrü duũxũgü rü
poraãcü chixexũ namaã chaxü. 10Notürü
ga Tupana rü chamaã namecüma, rü
ngẽmacạx i nhụxma rü choxũ pedau na
tạcü chiĩxũ rü nhuxãcü na chiĩxũ. Rü
jema chamaã na namecümaxũ rü tama
notücạxma nixĩ. Jerü chama rü guxũ ga
togü ga jamugüxũãrü jexera chanaxü ga
Tupanaãrü puracü. Notürü tama
chamatama nixĩ ga chanaxüxũ ga jema
puracü, notürü Tupana ga chamaã
mecümacü rü chamaã puracücü nixĩ ga
naxücü ga jema puracü na nüxũ
chixuxũcạx ga norü ore. 11Notürü i
nhụxma rü nüẽtama nixĩ ega woo
chama chixĩgu rü ẹxna togü jixĩgu ga
pemaã nüxũ ixuxũ ga jema ore. Jerü
jema ore ga pemaã nüxũ tixuxũ, rü
Tupanaãrü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ nixĩ,
rü jema nixĩ ga peixõgüxũ.

Nhuxãcü wena tá namaxẽ i duũxũgü i juexũ

12Marü pemaã nüxũ tixu na Cristu rü
juwa ínadaxũ. ¿Rü tụ̃xcüũ nhuxre i
pema rü nhaperügügü:
“Juexũ rü tagutáma wena namaxẽ”,
nhaperügügü? 13Rü ngẽxguma chi
ngẽma juexũ rü tagu chima wena
namaxẽgu rü ga Cristu rü chi ta tau
chima wena namaxũ. 14Rü jexguma chi
Cristu tama wena maxũgu, rü ngẽma
ore i nüxũ tixuxũ i nachiga rü taxuwa
chima name, rü notücạxmamare chi
nixĩ i perü õ. 15Rü ngẽxguma chi
ngẽmaãcü jixĩgu, rü toma rü Tupanaãrü
orearü uruũgü i doratạạxgüxũ chi
tixĩgü. Erü nüxũ tixu na Tupana
Cristuxũ wena maxẽẽxũ. Rü ngẽxguma
chi tama aixcuma jixĩgu na wena
namaxẽxũ i juexũ, rü chi wüxi i
doramare nixĩ na Tupana Cristuxũ
wena maxẽẽxũ. 16Rü ngẽxguma chi
ngẽma juexũ rü tagu chima wena
namaxẽgu, rü ga Cristu rü chi ta tau
chima wena namaxũ. 17Rü jexguma chi
Cristu tama wena maxũgu, rü
notücạxmamare chi nixĩ i pejaxõgüxũ,
rü chi nhụxma rü ta perü pecadugagu
ipejarütauxe. 18Rü chi ngẽmaãcü jixĩgu
rü ngẽma duũxũgü i Cristuaxṹ
jaxõgüxũ i marü juexũ, rü chi ta tau
chima nüxṹ nangẽxma i maxũ i taguma

gúxũ. 19Rü ngẽxguma chi nhama i
maxũcaxicatama jixĩgu na Cristuaxṹ
jaxõgüxũ, rü chi guxũ i togü i
duũxũgüarü jexera tangechaũtümüũgü.
20Notürü aixcumaxũchi nixĩ ga Cristu
ga juwa na ínadaxũ. Rü natanüwa i
guxũma i ngẽma juexũ i jixcüra tá
írüdagüxũ, rü Cristu nixĩ ga namaã
inaxügücü na ínadaxũ, jerü nüma nixĩ
ga nüxĩra wena namaxũxũ. 21Rü
jexgumarüũ wüxi ga jatügagu na
najuexũ ga duũxũgü, rü ngẽxgumarüũ
tá ta nixĩ na wüxi i jatügagu wena
namaxẽxũ i ngẽma marü juexũ. 22Rü
ngẽxgumarüũ Adáũgagu guxãma na
juexũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ na
Cristugagu namaxẽxũ i guxũma i
duũxũgü i nüxṹ jaxõgüxũ. 23Notürü
wüxichigü tá tümawa nangu na wena
tamaxũxũ. Rü Cristu nixĩ ga nüxĩra
maxũcü. Rü ngẽxguma wena núma
naxũxgu i nümax, rü ngẽxguma tá nixĩ
i wena namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü i
noxrü ixĩgüxũ. 24Rü ngẽmawena tá nixĩ
i nagúxũ i naãne. Rü ngẽxguma tá nixĩ
ja Cristu i nüxũ naporamaẽxũ i guxũma
i norü uwanügü. Rü ngẽxguma tá nixĩ i
Nanatü ja Tupanana naxããxũ i guxũma
na nüma namaã inacuáxũcax. 25Erü
nüma ja Cristu rü ãẽxgacü tá nixĩ
nhuxmatáta nüxũ naporamaẽ i guxũma
i norü uwanügü. 26Rü ngẽma nawa
ijacuáxũ i norü uwanü i tá nüxũ
naporamaẽxũ, rü ju nixĩ. 27Jerü Tupana
rü marü Cristumexẽwa
nanajexmagüxẽẽ ga guxũma. Notürü
woo Tupanaãrü ore nüxũ ixuxgu na
Cristumexẽwa nangẽxmagüxũ i
guxũma, notürü nümatama ja Tupana
rü tama Cristumexẽwa nangẽxma. Jerü
nüma ga Tupana nixĩ ga Cristumexẽwa
najexmagüxẽẽãxũ ga guxũma. 28Rü
ngẽxguma guxũma Cristumexẽwa
ngẽxmagügu, rü nhuxmachi nümatama
ja Cristu ja Tupana Nane rü tá
Nanatümexẽwa nügü nangẽxmaxẽẽ.
Jerü nüma ga Tupana nixĩ ga noxri
Cristumexẽwa najexmagüxẽẽãxũ ga
guxũma. Rü ngẽmaãcü ja Tupana rü
guxũãrü ãẽxgacü tá nixĩ. 29Rü
nangẽxma i nhuxre i duũxũgü i
petanüwa i Tupanaégagu juexũchicüü
íbaiũxũ. ¿Rü tüxcüũ ngẽma naxügü? Rü
ngẽxguma chi tama wena namaxẽgu i
duũxũgü i juexũ, ¿rü tüxcüũ ngẽma
juexũchicüü ínabaiũ? 30¿Rü tüxcüũ i
toma rü guxũguma ãũcümaxũwa
tangẽxmagü? 31Pemaã nüxũ chixu, Pa
Chaueneẽgüx, rü guxũ i ngunexũgu rü
ãũcümaxũwa changẽxma, rü tama nüxũ
chacuax i tacü rü ngunexũgu
Tupanaãrü oregagu tá na chajuxũ. Rü
ngẽma rü aixcumaxũchi nixĩ,
ngẽxgumarüũ na aixcuma jiĩxũ na
choxũ nangẽxmaxũ i wüxi i taãẽ i taxũ
i nhuxma na tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristuaxũ pejaxõgüxũ. 32Chama rü nuã
Epéchiuwa rü Tupanaãrü orechigagu
chorü uwanümaã poraãcü togü
tachoxũgagü. Rü nhama naẽxũ i
idüraexũmaã togü tadaixũrüũ tixĩgü.
¿Notürü tacüwa choxũ namexũ ga jema
ega chorü maxũ i nhama i naãnewa
choxũ ngẽxmaxũcaxicatama jixĩgu? Rü
ngẽxguma chi aixcuma jixĩgu na tama
wena namaxẽxũ i juexũ, rü marü name
i nhatarügügü:

"¡Ngĩxã tachibüe rü taxaxegü, erü
paxa tá tajue!" nhatarügügü. 33¡Notürü
tãũxũtáma nawe perüxĩ i ngẽma

duũxũgü i ngẽmaãcü chixri idexagüxũ!
Erü aixcuma nixĩ i ngẽma ore i nhaxũ:
“Rü texé ja chixexũ i duũxũmaã
ãmücüxe, rü tüxṹ inajanaxoxẽẽ i
tümacümagü i mexũ”, nhaxũ. 34Rü
name nixĩ i meã pegüãẽgu perüxĩnüẽ rü
nüxũ perüxoe i ngẽma perü chixexũgü.
Rü wüxi i perü ãne nixĩ na pemaã nüxũ
chixuxũ rü nhuxre i pema rü tama
aixcuma Cristuarü duũxũgü peixĩgüxũ
rü tama aixcuma Tupanaxũ
pecuax̲güxũ.

Nhuxãcü wena namaxẽ i juexũgü

35Notürü bexmana wüxie tá pexna
taca rü nhatarügü pexũ:
“¿Nhuxãcü tá wena namaxẽxũ i
juexũ? ¿Rü nanhuxraũxũ i naxũnemaã
tá ínadagüxũ?” nhatarügü pexũ. 36Rü
pemaã nüxũ chixu rü wüxi i ngẽãẽxũ
nixĩ na ngẽmaãcü pexna tac̲axũ. Erü
ngẽxguma wüxi ja nanetüchire itoxgu,
rü jima nanetüchire rü naju na
naxüxũcax̲ i ngẽma nanetü. 37Rü ngẽma
waixũmügu itoxũ, rü wüxi ja triguchire
rü ẽxna t̲acü rü to i nanetüchire nixĩ. Rü
tama nane i rüxüxũ nixĩ i itoxũ. 38Rü
ngẽxguma marü ipenatoxguwena, rü
Tupana nanaxüxẽẽ ja jima naxchire na
nüma nanaxwax̲exũãcüma jiĩxũcax̲ i
ngẽma nanetü. 39Rü tama guxũ i
naxũnegü rü nawüxigu. Rü duũxẽxũne
rü nanatoraxũ, rü naẽxũgüxũne rü to
nixĩ, rü werigüxũne rü to nixĩ, rü
choxnigüxũne rü to nixĩ. 40Rü
ngẽxgumarüũ ta nangẽxma i naxũnegü i
dauxũguxũ i naãnecũã̲x, rü nangẽxma i
naxũnegü i nhama i naãnecũã̲x. Rü
ngẽma dauxũguxũ i naãnecũã̲x i
naxũnegü rü nüxṹ nangẽxma i
noxrütama mexũ, rü ngẽma nhama i
naãnecũã̲x i naxũnegü rü ta nüxṹ
nangẽxma i noxrütama mexũ. Notürü
tama nawüxigu i ngẽma norü mewa.
41Rü üax̲cüarü j̲auracüü rü to nixĩ, rü
tawemacüarü j̲auracüü rü to nixĩ. Rü
woramacurigüarü j̲auracüü rü to nixĩ.
Rü nügütanüwatama ja woramacurigü,
rü tama nawüxigu i norü j̲auracüü. 42Rü
ngẽxgumarüũ tá ta naxüpetü namaã i
naxũnegü i ngẽma duũxũgü i juexũ. Erü
ngẽma naxũne i noxri nüxṹ ngẽxmaxũ
rü ijarüxoxwax̲exũ nixĩ. Notürü ngẽma
naxũne i tá nüxṹ ngẽxmaxũ i ngẽxguma
wena namaxẽgu, rü ngẽma rü tagutáma
inajarüxo. 43Rü ngẽma naxũne i juxũ rü
taxuwama name i ngẽxguma inatax̲gux.
Notürü ngẽxguma wena namaxũgu rü tá
namexẽchi. Rü ngẽma naxũne i nhu̲xma
turaxũ rü ngẽxguma wena namaxũgu rü
tá napora. 44Rü itanatax̲ i ngẽma
naxũne i nhama i naãnecũã̲x ixĩxũ.
Notürü ngẽxguma ínadaxgu, rü
dauxũcũã̲x i naxũne tá nixĩ. Rü nhu̲xma
na nangẽxmaxũ i naxũne i nhama i
naãnecũã̲x rü ngẽmawa nüxũ tacuax̲ na
nangẽxmaxũ ta i naxũne i dauxũcũã̲x.
45Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> “Guma nüxĩraũcü ga jatü ga Adáũ
> rü nüxṹ najexma ga nhama ga
> naãnecũã̲x ga naxũne ga
> paxaãchi maxũxũ”,

nhanagürü. Notürü ja Cristu rü
dauxũcũã̲x nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxna
naxããxũ i maxũ i taguma gúxũ. 46Noxri
rü tüxṹ nangẽxma i nhama i naãnecũã̲x
i taxüne. Notürü jixcama rü Tupana tá
tüxna nanaxã i to i taxüne i dauxũcũã̲x
ixĩxũ. 47Guma nüxĩraũcü ga jatü ga

waixũmüwa ücü, rü nhama ga
naãnecüãx nixĩ. Notürü tórü Cori ja
Cristu rü dauxũguxũ i naãnecüãx nixĩ.
48Rü ngẽma taxünegü i nhama i
naãnewa tüxṹ ngẽxmaxũ, rü guma
Adáũxũne ga waixũmüwa ücürüũ
nixĩgü. Notürü ngẽma naxũnegü i
dauxũwa nüxṹ ngẽxmaxũ i duũxũgü, rü
Cristuxũnerüũ nixĩgü. 49Rü
nhgexgumarüũ na Adáũ ga waixũmüwa
ücürüũ na jiĩxũ i taxüne, rü
ngẽxgumarüũ tá ta Cristu ja dauxũwa
ngẽxmacürüũ nixĩ i taxüne i jixcüra.
50Rü dücax, Pa Chaueneẽgüx, pemaã
nüxũ chixu rü nhaã taxüne i
namachinaxcax rü naxchinaxãnaxcax,
rü taxucürüwa Tupana ãẽxgacü íjiĩxũwa
nangu. Erü ngẽma ijarüxoxũ, rü
taxucürüwama Tupanaxũtawa i ngextá
taxuũma íjarüxoxũwa nixücu. 51Notürü
chanaxwaxe na nüxũ pecuáxũ i wüxi i
ore i ẽxũguxũ ga noxri Tupanaxĩcatama
nüxũ cuáxũ. Rü dücax, tãũxũtáma guxã
tajue, notürü guxãxũne rü tá
naxüchicüü. 52Rü ngürüãchimare wüxi i
peãxẽtügu tá nixĩ i ngẽma na
naxüchicüüxũ i taxüne i ngẽxguma
naãneãrü guxgux naxãgagu ja corneta.
Rü tá naxãga ja jima corneta, rü
ngẽxguma i ngẽma duũxũgü i juexũ rü
tá ínarüdagü na tagutáma wena
najuexũcax. Rü jixema na imaxẽxũ rü tá
naxüchicüü i taxüne. 53Erü ngẽma
taxüne i juxwaxexũ rü woetama tama
taixũ rü tá naxüchicüü. Rü wüxi i
ngexwacaxũxũ i naxũne i aixcuma taixũ
rü tagutáma juxũ tá nixĩ. 54Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü naxüchicüügu i
taxüne i juxwaxexũ, rü tüxṹ
nangẽxmagu i taxüne i ngexwacaxũxũ i
taguma juxũ, rü ngẽxguma tá nixĩ i
janguxũ i Tupanaãrü ore i ümatüxũ i
nhaxũ:

> "Marü inajarüxo na najuexũ i
> duũxũgü. Rü Tupana rü marü
> juxũ narüjexera. 55Rü dücax,
> Pa Jux, ¿ngẽxũ i curü pora i
> namaã toxũ curüjexeraxũ? ¿Rü
> ngẽxũ i ngẽma cuxne i namaã
> toxũ cudaixũ?"

nhanagürü i ngẽma Tupanaãrü ore.
56Rü ngẽma naxne i ju, rü pecadu nixĩ.
Erü ngẽma pecadu nixĩ i naporaxẽẽxũ i
ngẽma ju na tüxũ nadaixũcax. Rü
ngẽma mugü ga Muĩsé ümatüxũ nixĩ i
naporaxẽẽxũ i pecadu, erü woo
namexgu i ngẽma mugü, notürü
taxucürüwama texé aixcuma
tajanguxẽẽ. 57Notürü name nixĩ i
Tupanana moxẽ taxã jerü núma nanamu
ga tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu na
ngẽma juxũ tüxũ naporamaẽxẽẽxũcax.
58Rü ngẽmacax, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, rü name nixĩ i meã
pejaxõgüama rü taguma ípenatax i
Tupanaãrü ore. Rü name nixĩ i
guxũguma meã penaxü i tórü Coriarü
puracü, erü pema nüxũ pecuax rü
ngẽma puracü i nüxṹ pexüxũ, rü tama
notücaxma nixĩ.

Dĩẽru ga nutaquexecü naxcax ga jema togü ga jaxõgüxũ

16 1Rü nhuxma tá pemaã nüxũ
chixu i nachiga i ngẽma dĩẽru i
penutaquexexũ na namaã nüxũ
perüngũxẽẽgüxũcax i taeneẽgü i
jaxõgüxũ i Judéaanewa ngẽxmagüxũ.
Rü ngẽma jaxõgüxũ i Gárataanewa
ngẽxmagüxũ rü marü namaã nüxũ chixu

na nhuxãcü tá ngĩxũ̃ nanutaquẽxegüxũ̃ i
ngẽma dĩẽru. Rü chanaxwãxe i
ngẽxgumarüũ̃ ta penaxü i pemax. [2]Rü
gũxcü i jüxüarü ngunexũ̃gu rü name
nixĩ i wüxichigü i pema rü ngĩxũ̃
ípexüxüchi i ngẽma dĩẽru i Tupanana
ngĩxũ̃ pexãcü. Rü ngẽxgumarüũ̃ na
nhuxre i dĩẽru ngĩxũ̃ pejaxuxũ̃ i perü
puracüwa, rü name nixĩ i wüxichigü
ngĩxũ̃ ípexüxüchi i ngẽma Tupanaãrü
ixĩcü. Rü ngĩmaã tá penguxũ̃ na tama
ngẽxguma ngẽ́ma changuxguama ngĩxũ̃
na pedexũ̃cãx. [3]Rü ngẽxguma petanüwa
changuxgu, rü tá chanaxümatü i nhuxre
i poperagü naxcãx i taeneẽgü i
Jerucharéũ̃wa ngẽxmagüxũ̃. Rü
nhũxmachi ngẽma poperamaã tá
Jerucharéũ̃wa chanamugü i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i pema nüxũ̃ pexunetaxũ̃ na
ngẽ́ma ngĩxũ̃ nangegüxũ̃cãx i ngẽma
dĩẽru i taeneẽgücãx ngĩxũ̃
penutaquẽxegücü. [4]Rü ngẽxguma chi
choxũ̃́ natauxchagu na ngẽ́ma
Jerucharéũ̃wa chaxũxũ̃, rü chama rü tá
ta ngẽ́ma chaxũ, rü nümagü rü tá
wüxigu chamaã ngẽ́ma naxĩ.

Pauru nagu narüxĩnü na Corítiuwa naxũxũ̃

[5]Chama rü Machedóniããnewa tá
chaxüpetü na íchajadauxũ̃cãx i taeneẽgü
i ngẽ́ma ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmawena
rü tá petanüwa changu na pexũ̃
íchajadauxũ̃cãx. [6]Rü ngürüãchi tá
nhuxre i ngunexũ̃gü ngẽxma petanügu
charüxãũ̃x, rü bexmana ngürüãchi
ngẽ́ma petanüwa tá chanangupetüxẽẽ ja
mucü. Rü ngẽxguma rü tá pexũ̃́
natauxcha na choxũ̃ perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ na
ngẽma íchaxũxchaũ̃xũ̃wa chaxũxũ̃cãx.
[7]Erü tama chanaxwãxe i paxaãchimare
pexũ̃ chadau. Notürü chanaxwãxe i
poraãcüxüra petanügu charüxãũ̃x ega
nanaxwãxegu ja tórü Cori. [8]Notürü nuã
Epéchiuarü ĩãnewa tá changẽxma
nhũxmatáta Pẽtecóstearü ngunexũ̃wa
nangu. [9]Erü nuã rü tórü Cori poraãcü
choxũ̃́ nanatauxchaxẽẽ na nüxũ̃́
chapuracüxũ̃cãx rü nüxũ̃́ jaxõgüãxũ̃cãx i
muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü woo namu i ngẽma
tama naxwãxegüxũ̃ na nuã
chapuracüxũ̃. [10]Rü ngẽxguma chi
Timúteu petanüwa nguxgu, rü
chanaxwãxe i meãma penajaxu na
petanüwa nataãẽxũ̃cãx. Erü nüma rü ta
chauxrüũ̃ tórü Coriarü puracüwa
napuracü. [11]Rü ngẽmacãx tama
chanaxwãxe i texé petanüwa nüxũ̃
taxoe. Notürü chanaxwãxe i nüxũ̃
perüngũ̃xẽẽ na taãẽãcüma nuã naxũxũ̃
na choxũ̃ íjadauxũ̃cãx. Erü poraãcü
íchananũ̃guxẽẽ na nuã nanguxũ̃cãx
namaã i ngẽma togü i taeneẽgü. [12]Rü
ngẽma taeneẽ i Aporu rü poraãcü nüxũ̃
chacããxũ̃ na petanüwa íjadauxũ̃cãx
namaã i ngẽma togü i taeneẽgü. Notürü
tama ngẽ́ma naxũxchaũ̃ i nhũxmax.
Notürü ngẽxguma naxãchicagu rü tá
ngẽ́ma naxũ.

Pauru nüxũ̃ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ̃

[13]¡Rü pexuãẽgü na taxuũ̃ma i
chixexũ̃gu pejixũ̃cãx! ¡Rü meãma
pejaxõgüama woo tãcü pexũ̃ üpetügu!
Rü name nixĩ i peporaeama rü
taxuũ̃cãxma pemuũ̃ẽ. [14]Rü guxũ̃ma i
ngẽma pexüxũ̃, rü name nixĩ i pegü
pengechaũ̃güãcüma penaxü. [15]Rü
nhũxmax, Pa Chaueneẽgüx, pema

nüxũ̃ pecuax na Estéfanatanüxũ̃gü
jiĩxũ̃ ga nüxĩra jaxõgüxũ̃ ga
Acajaanewa. Rü meãma nüxũ̃
pecuaxgü na nhuxãcü poraãcü
taeneẽgü i jaxõgüxũ̃xũ̃ na
nangũ̃xẽẽgüxũ̃. 16Rü chanaxwaxe i
naga pexĩnüẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
Estéfanatanüxũ̃gürüũ̃ ixĩgüxũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta chanaxwaxe i naga
pexĩnüẽ i guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nhaã Tanatüarü puracüwa puracüexũ̃
rü ngũ̃xẽẽtaegüxũ̃. 17-18Rü nhuxma na
taxucürüwama chauxũ̃tawa
pengẽxmagüxũ̃, rü wüxi ga chorü taãẽ
nixĩ na núma naxĩxũ̃ ga taeneẽgü ga
Estéfana rü Fortunátu rü Acáicu. Rü
jema taeneẽgü ga núma ĩxũ̃ rü pexũ̃
nixuchigagü rü jemaãcü choxũ̃
nataãẽxẽẽgü ga jema pexũ̃ na
nataãẽxẽẽgüxũ̃rüũ̃. Rü tanaxwaxe i
naga pexĩnüẽ rü nüxũ̃ pengechaũ̃ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngẽmagürüũ̃ ixĩgüxũ̃.
19Rü guxũ̃ma i taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ i
Áchiaaneãrü ĩãnegüwa ngẽxmagüxũ̃,
rü moxẽ pexcax ngẽma namugü. Rü
Aquiru rü Prichira rü guxũ̃ma i ngẽma
jaxõgüxũ̃ i Aquirupatawa
ngutaquexegüxũ̃, rü moxẽ pexcax
ngẽma namugü naẽgagu ja tórü Cori.
20Rü guxũ̃ma i taeneẽgü i núma
ngẽxmagüxũ̃ rü moxẽ pexcax ngẽma
namugü. Rü chanaxwaxe i wüxichigü i
pema rü pegü pengechaũ̃güãcüma
pegü perümoxẽgü. 21Chama i Pauru rü
chaxmexmaãtama pexcax
chanaxümatü i nhaã chorü moxẽ. 22Rü
ngẽxguma chi texé tama tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuxũ̃ ngechaũ̃gu, rü
Tupana tá tüxũ̃ napocu. Rü paxa tá
ínangu ja tórü Cori. 23Rü chanaxwaxe
i tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu
poraãcü pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ rü pemaã
inarüxãũx. 24Rü guxãma i pema, rü
poraãcü pexũ̃ changechaũ̃ãcüma pexũ̃
charümoxẽ naẽgagu ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA CORÍTIUCÜÃX GA JAXÕGÜXÜTANÜWA NAMUXÜ GA PAURU

Pauru rü nüxü narümoxẽ ga jema jaxõgüxü ga Corítiuwa jexmagüxü

1 [1]Pa Chaueneẽgü i Corítiucüãxgü i Tupanaãxü jaxõgüxü, rü Pa Chaueneẽgü i Guxüma i Acajaanewa Ngẽxmagüxü, chama i Pauru nixĩ i pexcax chanaxümatüxü i nhaã popera wüxigu namaã i taeneẽ i Timúteu. Rü chama nixĩ i Tupana choxü jaxuxü na Ngechuchu ja Cristu choxü muxü na nüxü chixuxücax i norü ore. [2]Rü tanaxwaxe na Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexü narüngüxẽẽxü rü pexü nataãẽxẽẽxü.

Pauru rü ngúxü ninge

[3]Rü toma rü nüxü ticuaxüügü ja Tupana ja Nanatü ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu. Erü nüma nixĩ ja Tanatü ja nüxü ingechaütümüügücü rü tórü Tupana ja guxüguma tüxü taãẽxẽẽcü. [4]Rü nüma ja Tupana rü toxü nataãẽxẽẽ i ngẽxguma ngúxü tingexgu, na toma rü ta tanataãẽxẽẽgüxücax i ngẽma togü i duüxügü i ngúxü ingegüxü. Rü ngẽmaãcü ngẽma Tupana toxü na taãẽxẽẽxürüü toma rü ta tanataãẽxẽẽgü i ngẽma togü i duüxügü. [5]Rü nhuxma na Cristurüü poraãcü ngúxü tingegüxü, rü ngẽxgumarüü nümatama poraãcü toxü nataãẽxẽẽ. [6]Rü ngẽmacax, ngẽxguma toma ngúxü tingegügu, rü ngẽmaãcü toxü nangupetü na pema rü pexü nangẽxmaxücax i perü taãẽ rü perü maxü i taguma gúxü. Rü ngẽxguma Tupana toxü taãẽxẽẽgu, rü ngẽmaãcü tomaã nanaxü na pema rü ta pexü nangẽxmaxücax i perü taãẽ rü jaxna namaã pexĩnüẽxücax i ngẽxguma ngẽmatama ngúxü i toma tingegüxü pexü ngẽxmagu. [7]Toma rü aixcuma tajaxõgü na pema rü tagutáma ípenatáxü i Tupanaãrü ore. Erü nüxü tacuax rü ngẽma na toxrüü ngúxü peingegüxü, rü ngẽxgumarüü tá ta toxrüü pexü nangẽxma i ngẽma taãẽ i Tupanawa ne ũxü. [8]Pa Chaueneẽgüx, tanaxwaxe i nüxü pecuax na nhuxre ga

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

guxchaxũgü toxũ ngupetüxũ ga
Áchiaanewa. Rü jema na poraãcü toxṹ
naguxchaxũ, rü düxwa marü tama
namaã taporae, rü nagu tarüxĩnüẽ na
marü tãũxũtáma tamaxẽxũ. 9Rü nagu
tarüxĩnüẽ rü nhama juwa taxĩxũrüũ
tixĩgü. Notürü jemaãcü toxũ naxüpetü,
erü Tupana ja juexũxũ írüdagüxẽẽcü
toxũ nangúexẽẽchaũ na nüxĩcatama
nüxṹ nangẽxmaxũ i pora na juwa toxũ
ínanguxũxẽẽxũca̱x, rü taxucürüwama
togütama na ítanguxũxẽẽxũ. 10Rü
Tupana rü toxũ ínanguxũxẽẽ nawa ga
jema guxchaxũ ga juwa toxũ
gagüchaũxũ. Rü ngẽxgumarüũ tá ta
toxũ ínanguxũxẽẽ nawa i nhaã taxũ i
guxchaxũ i nhu̱xma toxṹ ngẽxmaxũ. Rü
aixcuma tajaxõgü na nüma rü
guxũgutáma ngẽmaãcü toxũ
nangüxẽẽxũ. 11Notürü tanaxwa̱xe i
pema rü perü jumuxẽmaã toxũ
perüngũxẽẽ. Rü ngẽxguma chi
ngẽmaãcü penaxü̱xgux, rü muxũ̃ma i
duũxũgü rü tá Tupanana moxẽ naxãgü
naxca̱x i ngẽma na nhuxãcü toxũ
nangũxẽẽxũ.

Tü̱xcüũ tama Corítiuwa naxũ ga Pauru

12Nangẽxma i ṯacü i toxũ taãẽxẽẽxũ.
Rü ngẽma nixĩ na toõẽwa nüxũ tacuáxũ
na nhama i naãnewa rü aixcuma
Tupana naxwa̱xexũãcüma meã
tamaxẽxũ. Rü pepe̱xewa nixĩ ga
guxũãrü jexera jemaãcü tamaxẽxũ.
Notürü tama togagu nixĩ ga jema, jerü
Tupana ja tomaã mecümacü nixĩ ga
toxũ rüngũxẽẽcü na jemaãcü pepe̱xewa
tamaxẽxũca̱x. 13-14Rü jema poperagü ga
pexca̱x taxümatüxũwa, rü nataxuma ga
ṯacü ga icúxũ. Notürü jema toma
tamaxẽxũãcüma nixĩ ga pexca̱x
tanaxümatüxũ na jemawa meã nüxũ
pecuáxũca̱x na nhuxãcü tixĩgüxũ. Rü
woo i nhu̱xma rü tama aixcuma meã
toxũ na pecuáxũ, notürü chanaxwa̱xe i
wüxi i ngunexũgu rü aixcuma meã toxũ
pecua̱x. Rü ngẽxguma meã toxũ
pecua̱xgu rü pema rü tá tomaã petaãẽgü
i ngẽxguma ínanguxgu ja tórü Cori ja
Ngechuchu, rü ngẽxgumarüũ i toma rü
tá ta pemaã tataãẽgü. 15-16Rü jemagu
charüxĩnüxũca̱x nixĩ ga noxri ga
pexũtawa na chaxũxchaũxũ na pexũ
íchajadauxũca̱x rü jemaãcü pexũ na
charüngũxẽẽxũca̱x. Rü nagu charüxĩnü
ga Machedóniããnewa chaxũxgu na
pexũtagu íchidauxũ, rü jexguma
Machedóniããnewa ne chaxũxgu rü
wenaxãrü pexũtagu íchidauxũ. Rü
jemaãcü chanaxüxchaũ, jerü nagu
charüxĩnü na jemawena choxũ
perüngũxẽẽxũ na Judéaanewa
chaxũxũca̱x. 17Bexmana pema nagu
perüxĩnüẽgu rü tama aixcuma
chajanguxẽẽẽ́gaãcüma nagu charüxĩnü
ga jema pexũtawa na chaxũẽ́gaxũ.
¿E̱xna pema nagu perüxĩnüẽgu rü
nhama wüxi i duũxũ i tama Tupanaãxṹ
jaxõxũrüũãcüma chamaxũ, rü “Ngũ”
nhacharügüchire̱x woo tama
chajanguxẽẽẽ́gagu i ngẽma nüxũ
chixuxũ? 18Notürü Tupana toxũ nacua̱x
na aixcuma jiĩxũ i ngẽma torü ore ega
pemaã itaxunetagu. 19Erü jima
Ngechuchu ja Cristu ja Tupana Nane ga
guma Siuwánu rü Timúteu rü chama
pemaã nüxũ tixuchigacü, rü ore i
aixcuma ixĩxũxũxicatama nixu. Rü
nüma rü aixcuma najanguxẽẽ i ngẽma

nüxũ jaxuxũ. 20Rü Cristu nixĩ ja jima
janguxẽẽcü ga guxũma ga jema unetagü
ga Tupana nuxcümaxũchi nüxũ ixuxũ.
Rü ngẽmacax ngẽxguma
Ngechuchuégagu Tupanaxũ
icuaxüũgügu, rü nhatarügügü:
"Rü aixcuma nixĩ i ngẽma",
nhatarügügü. 21Rü nhuxma na Cristuarü
duũxũgü ixĩgüxũ, rü Tupana nixĩ ja toxũ
poraexẽẽcü rü pexũ poraexẽẽcü na
taguma Cristuna ixĩgachixũcax. Rü
nümatama nixĩ ga tüxũ jadexechixũ na
noxrü ixĩgüxũcax. 22Rü nüma ja Tupana
rü naẽga tagu naxü erü tórü jora nixĩ.
Rü nüma rü tüxna nanamu i Naãẽ i
Üünexũ na wüxi i tórü cuaxruũ jiĩxũcax,
rü ngẽmawa nüxũ icuáxũcax na jixcüra
tá tüxna naxããxũ i muxũma i to i
mexũgü. 23Pema nüxũ pecuax ga noxri
rü Corítiuwa chaxũxchaũ, notürü tama
jéma petanüwa chaxũ jerü tama
chanaxwaxe na pexũ
changechaũgüxẽẽxũ. Rü jemacax tama
pexũtawa íchajadau, jerü tama pexũ
chingagüchaũ. Rü Tupana nüxũ nacuax
na aixcuma na jiĩxũ ga jema. 24Rü tama
tanaxwaxe na pexũ tamuxũ na nhuxãcü
tá Tupanaãxũ pejaxõgüxũ. Erü pema rü
marü aixcuma meãma pejaxõgü. Notürü
ngẽma tanaxwaxexũ nixĩ na pexũ
tarüngũxẽẽgüxũ na jexeraãcü
petaãẽgüxũcax.

2 1Rü jemacax nixĩ ga tama wena
pexũtawa chaxũxũ, jerü tama
chanaxwaxe ga pexũ na
changechaũxẽẽxũ. 2Erü ngẽxguma chi
pexũ changechaũxẽẽgu, ¿rü texé tá
choxũ tataãẽxẽẽ? Erü pexicatama nixĩ i
choxũ petaãẽxẽẽxũ. ¿Rü nhuxãcü tá
choxũ petaãẽxẽẽ, ega pexũ
changechaũxẽẽgu? 3Rü jemacax nixĩ ga
jemaãcü pexcax popera chaxümatüxũ
na penamexẽẽgüxũcax i perü
guxchaxũgü naxũpa na pexũtawa
chaxũxũ. Jerü tama chanaxwaxe ga
jexguma chi jéma chaxũxgu na choxũ
pengechaũxẽẽxũ. Erü pema nixĩ i
chanaxwaxexũ na choxũ petaãẽxẽẽgüxũ.
Rü aixcuma nagu charüxĩnü rü
ngẽxguma chama chataãẽxgu rü pema
rü tá ta petaãẽgü. 4Rü jexguma pexcax
chanaxümatügu ga jema popera, rü
poraãcü chanaxixãchiãẽ, rü düxwa jema
chorü ngechaũmaã chaxaxu. Notürü
tama pexcax chanaxümatü na pexũ
changechaũxẽẽxũcax, notürü pexcax
chanaxümatü na nüxũ pecuáxũcax na
nhuxãcü poraãcü pexũ changechaũxũ.

Pauru rü nüxũ nüxũ nangechaũ ga jema duũxũ ga chixexũ namaã üxũ

5Notürü jema jatü ga choxũ
ngechaũxẽẽxũ, rü tama choxũxĩcatama
nixĩ ga nangechaũxẽẽxũ. Notürü
maneca meãrüwa pexũ rü ta
nangechaũxẽẽ. Rü: "Meãrüwa"
nhacharügü erü tama chanaxwaxe na
poraãcü nüxũ nangúxũ. 6Rü jema pocu
ga nüxna pexãxũ ga jexguma
pengutaquexegügu, rü chauxcax rü
marü name na ngẽxĩcatama na jiĩxũ.
7Rü ngẽmacax i nhuxma rü chanaxwaxe
i nüxũ nüxũ pengechaũ i norü chixexũ
rü nüxũ perüngũxẽẽ na tama jexeraxũ i
chixexũwa nagaãxũcax i ngẽma norü
ngechaũ. 8Rü ngẽmacax chanaxwaxe i
wenaxãrü noxrirüũ nüxũ nüxũ pedauxẽẽ
na aixcuma nüxũ pengechaũxũ. 9Rü
jemacax nixĩ ga jemachiga marü pexcax
chanaxümatüxũ, jerü pexũ chaxüxchaũ,

rü nüxũ chacuáxchaũ ngoxi marü aixcuma chauga pexĩnüẽ. [10]Rü nhuxma pemaã nüxũ chixu rü jíxema pema tüxṹ nüxũ pengechaũxẽ i tümaãrü chixexũ, rü chama rü tá ta tüxṹ nüxũ changechaũ. Rü ngẽxguma chi tacü rü chixexũxũ tüxṹ changechaũgu, rü pegagu nixĩ i Cristupexewa tüxṹ nüxũ changechaũxũ i ngẽma. [11]Rü ngẽmaãcü chanaxü na tama najoxniẽxũcax i Chataná na chixexũgu tüxũ najixẽẽxũcax. Erü jixema rü meãma nüxũ tacuax i nacüma i Chataná na nhuxãcü chixexũgu tüxũ najixẽẽchaũxũ.

Truádearü ĩãnewa rü nanaxixãchiãẽ ga Pauru

[12]Rü jexguma Truádearü ĩãnewa changuxgu na nüxũ chixuxũcax ga Cristuarü ore, rü poraãcü choxṹ natauxcha na jéma tórü Coriaxṹ chapuracüxũ. [13]Notürü tama aixcuma chataãẽ ga jéma, jerü tama jexma nüxũ chajangau ga taeneẽ ga Titu. Rü jemacax nüxũ charümoxẽ ga jémacüãx ga duũxũgü, rü ichaxũãchi, rü Machedóniããnewa chaxũ.

Cristu rü Paurumaã napora

[14]Rü Tupanana moxẽ taxãgü erü norü duũxũgüxũ toxũ nixĩgüxẽẽ. Rü nhuxma na Cristuarü duũxũgü tixĩgüxũ, rü nüma ja Tupana rü guxũguma tomaã nanaxũpexe. Rü nüma nixĩ i toxũ namuxũ na duũxũgüxũ nüxũ tacuaxẽẽxũcax i norü ore. Rü ngẽma norü ore rü guxũwama nangu rü guxũguma nipuema nhama wüxi i pumara i paacaxũchixũrüũ. [15]Rü nhuxma i toma i Cristugagu Tupanapexewa na timexũ, rü guxũwama toxũ narüdaunü i ngẽma duũxũgü i marü najauxgüxũ i maxũ i taguma gúxũ rü ngẽma duũxũgü i tama najauxgüxũ i ngẽma maxũ. [16]Rü ngẽma duũxũgü i tama jaxõgüxũcax rü nhama wüxi i ore i juexẽẽruũãrü ngeruũgü tixĩgü. Notürü ngẽma jaxõgüxũcax rü nhama wüxi i ore i maxẽxẽẽruũãrü ngeruũgü tixĩgü. ¿Rü ngẽmacax texémaã nanguxũ i nhaã puracü na nüxũ tixuxũ i ngẽma ore? [17]Rü jíxema toxrüũ ixĩgüxexicatama tixĩ ja tümamaã nanguxṹxẽ. Rü toma rü tama Tupanaãrü oregu dĩẽru ngĩxũ tajaxu ngẽma muxũma i togü na naxügüxũrüũ. Notürü Tupanapexewa rü aixcuma meã nüxũ tixu i ngẽma norü ore, erü nüma toxũ nimugü rü Cristuarü tixĩgü.

Tupanaãrü uneta i ngexwacaxũxũchiga

3 [1]Rü nhuxma na pemaã nüxũ tixuxũ na aixcuma Tupana jiĩxũ ga toxũ mucü, rü bexmana tá nagu perüxĩnüẽ na wenaxãrü togüétüwa tidexagüxũ. ¿Exna penaxwaxe na wüxi i carta i cuaxruũ pexũ tawéxũ na nawa nüxũ pecuáxũcax na aixcuma Tupanaãrü orearü uruũgü tixĩgüxũ, rü exna penaxwaxe na pexũtawa naxcax ítacaxũ i cartagü na ngẽmawa duũxũgü toxũ cuáxũcax ngẽxgumarüũ na naxügüãxũ i togü? [2]Rü pemaã nüxũ tixu rü tama tanaxwaxe i tacü rü carta na duũxũgü toxũ cuáxũcax, erü pematama nixĩ i ngẽma cartarüũ peixĩgüxũ, rü pewa nixĩ i nangóxũ na aixcuma Tupana jiĩxũ ga toxũ mucü. Rü meãma toõẽwa nüxũ tacuax i ngẽma. Rü jema na

naxüchicüüxũ ga perü maxũ, rü
ngẽmawa guxũma i duũxũgü nüxũ
nadau na aixcuma wüxi ga mexũ ga
puracü taxüxũ ga petanüwa. 3Rü
nhuxma rü meãma nangox na pema rü
nhama wüxi i carta i Cristutama
ümatüxũrüũ na peixĩgüxũ. Rü torü
puracügagu nixĩ i ngẽma. Notürü tama
wüxi i carta i tacü rü ümatüxũmaã
ümatüxũ peixĩgü, notürü pema nixĩ i
carta i Tupana ja Maxũcüãẽ i Üünexũ
ümatüxũ. Rü ngẽma carta rü tama
popera rü exna nutawa iwücuchixũ nixĩ,
notürü perü maxũwa nixĩ i nangóxũ i
ngẽma. 4Rü ngẽmacax tama tamuũẽ na
ngẽmaãcü togücaxtama tidexagüxũ, erü
tajaxõgü na Cristugagu Tupana toxũ
dauxũ na timexũ. 5Rü tama toxrütama
cuaxmaã nixĩ i tanaxüxũ i tacü rü mexũ.
Notürü guxũma i ngẽma taxüxũ rü
Tupanaãrü ngũxẽẽmaã nixĩ i tanaxüxũ.
6Rü Tupana rü toxũ narüngũxẽẽ na
duũxũgümaã nüxũ tixuxũ i ngẽma
ngexwacaxũxũ i norü uneta na nhuxãcü
Cristugagu tá tüxna naxããxũ i maxũ i
taguma gúxũ. Rü ngẽma maxũ rü tama
jema mugü ga Muĩsé ümatüxũgagu
tanajaxu, notürü tanajaxu erü Tupanaãẽ
i Üünexũ tüxna nanaxã. Rü jema mugü
ga Muĩsé ümatüxũ rü juwa tüxũ nagagü,
notürü Tupanaãẽ i Üünexũ rü tüxna
nanaxã i maxũ i taguma gúxũ. 7Rü jema
mugü ga Muĩséna naxãxũ ga Tupana, rü
nutagu nixĩ ga naxümatüxũ. Rü
jexguma Muĩsé najauxgu ga jema mugü,
rü poraãcü nijaurachametücüxü. Rü
jemacax ga duũxũgü rü taxucürüwama
Muĩséchametügu narüdaunü. Notürü
jema norü jaurachametücüü rü
nixochigü. Notürü ga jema mugü ga
Muĩsé tüxna ãxũ i juwa tüxũ gagüxũ, rü
taxũ ga jauracüüxũmaã ínangu. Rü
jemaãcü namexẽchi ga jexguma
ínanguxgu. 8Notürü jexeraãcü
namexẽchi nixĩ i ngẽma uneta i
ngexwacaxũxũ i Tupanaãẽ i Üünexũ
taxcax ngoxẽẽxũ. 9Rü jemaãcü woo
namexẽchi ga jema mugü ga juwa tüxũ
gagüxũ, notürü jexeraãcü namexẽchi i
ngẽma uneta i ngexwacaxũxũ i
Tupanapexewa tüxũ mexẽẽxũ. 10Rü
jema mugü ga noxri mexẽchixũ, rü
nhuxma rü taxuwama name, ega namaã
nügü nangugügu i ngẽma Tupanaãrü
uneta i ngexwacaxũxũ i jexeraãcü
mexẽchixũ. 11Rü jemaãcü woo
namexẽchi ga jema mugü ga paxaãchi
ixĩxũ, notürü jexeraãcü namexẽchi i
ngẽma uneta i ngexwacaxũxũ i
guxũgutáma ixĩxũ. 12Rü toma aixcuma
nüxũ tacuax na guxũgutáma jiĩxũ i
ngẽma Tupanaãrü uneta i
ngexwacaxũxũ i mexẽchixũ, rü
ngẽmacax tama cúãcüma duũxũgümaã
nüxũ tixu. 13Rü ngẽmacax tama
duũxũgüchaxwa iticuxgü jema Muĩsé
üxũrüũ. Jerü ga Muĩsé rü nügü
nidüxchametü na tama nüxũ
nadaugüxũcax ga jema Judéugü ga
nhuxãcü na jaxochigüxũ ga norü
jaurachametücüü. 14Notürü ga jema
duũxũgü ga Muĩséxũ íixümücügüxũ rü
nhama jadüxgüchametüxũrüũ nixĩgü
jerü tama nüxũ nacuaxgüéga ga
tacüchiga na jiĩxũ ga jema mugü. Rü
nhuxma rü ta i ngẽma Judéugü rü tama
nüxũ nacuaxgüéga i ngẽxguma nawa
nangúegu i ngẽma mugü. Erü nangẽxma
i tacü i nhama jadüxgüchametüxũrüũ
nüxũ naguxchaxẽẽxũ na tama nüxũ

nacuãxgüxũcãx. Rü nhũxma rü ta tama
nüxna ínanguéga i ngẽma nacüma erü
Cristuxicatama nixĩ ja jima nüxna
ínanguxẽẽcü. 15Rü nhũxma rü ta i
ngẽma Judéugü, rü ngẽxguma nawa
nangúegu i ngẽma ore ga Muĩsé tüxna
ãxũ, rü nangẽxma i t̲acü i nhama
jadüxgüchametüxũrüũ nüxṹ
naguxchaxẽẽxũ na tama nüxũ
nacuãxgüégaxũcãx na t̲acüchiga jiĩxũ i
ngẽma ore. 16Notürü ngẽxguma wüxi i
duũxũ nüxũ rüxoxgu i nacüma i
chixexũ, rü tórü Coriaxṹ jaxõõgu, rü
ngẽxguma n̲ixĩ i nüxna ínanguxũ i
ngẽma nüxṹ naguxchaxẽẽxũ. 17Erü
nüma ja tórü Cori rü Naãẽ i Üünexũ rü
wüxitama nixĩ rü ngextá
ínangẽxmaxũwa i tórü Coriãẽ i Üünexũ,
rü tüxṹ nanatauxchaxẽẽ na Tupanana
ingaicamagüxũ. 18Rü ngẽmacãx guxãma
i jixema na Cristuaxṹ jaxõgüxũ rü
nhama wüxi i woruarüũ tawa
nangóchipeta na nhuxãcü namexẽchixũ
ja tórü Cori erü nataxuma i t̲acü i tüxũ
idüxüxũ naxchaxwa. Rü nüma ja tórü
Cori i Naãẽ i Üünexũ ixĩcü, rü
guxũguma jexeraãcü tüxũ nimexẽẽchigü
na naxrüũ aixcuma imexũcãx.

4 1Rü ngẽmacãx taguma nüxũ
tarüchau i nhaã puracü, erü
Tupana ja nüxṹ tangechaũtümüũcü nixĩ
ga toxũ mucü na tanaxüxũcãx i nhaã
puracü na duũxũgümaã nüxũ tixuxũcãx
i norü ore. 2Rü jemacãx nüxũ tarüxoe
ga guxũma ga t̲acü ga chixexũ i ãne
tüxna ãxũ i cúãcü üxũ. Rü tama
tanawomüxẽẽãcüma nixĩ i namaã nüxũ
tixuxũ i ore rü tama tanaxüchicüü i
ngẽma ore. Notürü ngẽma ore i aixcuma
ixĩxũxĩcatama nixĩ i nüxũ tixuxũ. Rü
ngẽmaãcü Tupanap̲exewa tamaxẽ rü
duũxũgüp̲exewa togü itaw̲ex na nüxũ
nacuãxgüxũcãx na nhuxãcü tixĩgüxũ i
tomax. 3Rü ngẽxguma chi texécãx
naguxchagu i ngẽma ore i mexũ i nüxũ
tixuxũ, rü ngẽma duũxũgü i
ijarütauxexũcãxicatama nixĩ i
naguxchaxũ. 4Erü nümagü rü tama
najaxõgü. Rü ngẽmacãx i nhama i
naãneãrü ãẽxgacü i Chataná rü nüxṹ
nanaguxchaxẽẽ na tama nüxũ
nacuãxgüxũcãx na nhuxãcü
namexẽchixũ i norü ore ja Cristu ja
Üünecü. Rü Cristuwa nixĩ i nangóxũ na
nhuxãcü na jiĩxũ ja Tupana. 5Rü
ngẽxguma duũxũgümaã nüxũ tixuxgu i
ngẽma ore, rü tama tochigaxũtama
tixugü. Notürü nüxũ tixu na Ngechuchu
ja Cristu rü tórü Cori jiĩxũ, rü nüma
tüxũ na nangechaũxũgagu perü
ngũxẽẽruũgü na tixĩgüxũ. 6Erü
nümatama ja Tupana ga noxri naãne
naxũxgux rü ẽãnexũwa nangõxẽẽcü ga
ngóonexũ, rü nümatama nixĩ i nhũxma i
tüxũ jangõxnaãẽxẽẽgüxũ na ngẽmawa
nüxũ icuáxũcãx na nhuxãcü
namexẽchixũ i nümax. Rü ngẽma norü
mexũ rü Ngechuchu ja
Cristuchametüwa nixĩ i nüxũ idauxũ.

Jaxõõcüma tamaxẽ

7Rü ngẽma nüxũ na icuáxũ na
nhuxãcü namexẽchixũ ja Tupana, rü
ngẽma cuãx rü wüxi i mexẽchixũ nixĩ.
Notürü ngẽma cuãx i mexẽchixũ rü
taxüne i maĩraxũnaxcãxwa nangẽxma,
na nangóxũcãx na Tupanawa ne naxũxũ
i guxũma i pora rü t̲ama i tawatama.
8Rü guxũwama toxṹ nangẽxma i
guxchaxũgü, notürü taguma nüxũ

tarüchau i nhaã puracü. Rü woo
poraãcü taxoegaãẽgügu, notürü taguma
ítanangẽx. [9]Rü woo togü towe
ingẽxũtanügu, notürü ja Tupana rü
taguma toxũ ínawogü. Rü woo duũxũgü
toxũ napíexẽẽgu, notürü tama ngẽxma
tajacuãxẽẽ i nhaã puracü. [10]Rü
guxũwama i ngextá ítaxĩxũwa rü
ãũcümaxũwa tangẽxmagü, jexgumarüũ
ga Ngechuchu na ãũcümaxũwa
najexmaxũrüũ. Notürü ngẽmaãcü toxũ
naxüpetü na duũxũgü nüxũ daugüxũcãx
na nhuxãcü towa namaxũxũ ja
Ngechuchu. [11]Rü nhũxma na tamaxẽxũ,
rü guxũ i ngunexũgu rü Ngechuchugagu
ãũcümaxũwa tangẽxmagü. Notürü
ngẽmaãcü toxũ naxüpetü na Ngechuchu
inawéxũcãx i norü pora nawa i nhaã
toxone i juxwãxexũ. [12]Rü ngẽmaãcü
Tupanaãrü orecãx ãũcümaxũwa
tangẽxmagü, notürü ngẽmaãcü toxũ
naxüpetü na pema rü pexṹ
nangẽxmaxũcãx i maxũ i taguma gúxũ.
[13]Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Nüxṹ chajaxõ rü jemacãx
Tupanachiga chidexa",

nhanagürü. Rü ngẽxgumarüũtama
tixĩgü i toma na tajaxõgüxũ rü
Tupanachiga tidexagüxũ. [14]Erü nüxũ
tacuãxgü rü Tupana ga juwa ínadaxẽẽcü
ga Ngechuchu ja tórü Cori, rü jimatama
Tupana tá nixĩ ja toxũ írüdagüxẽẽcü,
erü Ngechuchuarü duũxũgü tixĩgü. Rü
ngẽmaãcü wüxigu pemaã nügüxũtawa
tá toxũ nagagü. [15]Rü guxũma ga jema
toxũ ngupetüxũ rü perü mexũcãx nixĩ
na jexeraãcü jamuẽtanüxũcãx i ngẽma
duũxũgü i Tupana nüxũ rüngũxẽẽgüxũ.
Rü ngẽmaãcü tá düxwa namuxũchi i
ngẽma duũxũgü i moxẽ Tupanana
ãgüxũ rü nüxũ icuãxüũgüxũ. [16]Rü
ngẽmacãx taguma nüxũ tarüxoe na
nüxũ tixuxũ i ngẽma ore. Rü woo
jajachigügu rü jaturachigügu i toxone,
notürü toõẽwa rü guxũ i ngunexũgu rü
jexeraãcü tiporaetanü. [17]Erü ngẽma
ngúxũ i toxũ üpetüxũ i nhaã torü
maxũwa, rü ngẽma rü wüxi i
paxaãchimare nixĩ rü paxa tá
nangupetü. Notürü ngẽmaãcü tá
tanajaxu i wüxi i maxũ i mexẽchixũ i
tagutáma gúxũ i nhama i naãnecũãx i
maxũãrü jexeraxũchi ixĩxũ. [18]Rü tama
ngẽma nhũxma nüxũ idauxũgu nixĩ
itarüxĩnüẽxũ, notürü nagu tarüxĩnüẽ i
ngẽma nhũxma tama nüxũ idauxũ. Erü
ngẽma nhũxma nüxũ idauxũ rü tama
natai, notürü ngẽma nhũxma tama nüxũ
idauxũ, rü guxũgutáma nangẽxmaẽcha.

5 [1]Rü nüxũ tacuãxgü ega ngẽxguma
ijanaxoxgu i nhaã toxone i paxaãchi
nhũxma toxṹ ngẽxmaxũ, rü dauxũguxũ i
naãnewa tá tanajaxu i wüxi i toxone i
tagutáma ijarüxoxũ i Tupanatama toxcãx
mexẽẽxũ rü tama i duũxũgü. [2]Rü
ngẽmacãx i nhũxma i nhaã toxonemaã
tamaxẽjane, rü tama aixcuma tataãẽgü.
Erü tanaxwãxe na paxa toxṹ nangẽxmaxũ
i ngẽma toxone i dauxũguxũ i naãnewa
ngẽxmaxũ. [3]Rü ngẽma toxone i
dauxũguxũ i naãnewa tá toxṹ ngẽxmaxũ
rü nhama wüxi i naxchirurüũ tá toxũ
nidüxü, na ngẽmaãcü naxãxũnexũcãx i
toõẽ. [4]Rü nhaã toxone i nhũxma toxṹ
ngẽxmaxũwa tamaxẽjane, rü
tanaxĩxãchiãẽgü rü tama aixcuma
tataãẽgü. Rü tama aixcuma ítanatáxchaũ i
toxone i nhama i naãnewa toxṹ ngẽxmaxũ,
notürü tanaxwãxegü na tanajaxuxũ i

toxone i ngexwacaxũxũ na ngẽmaãcü
ngẽma maxũ i ngexwacaxũxũ
ijanaxoxẽẽxũcax i toxone i nhuxma toxṹ
ngẽxmaxũ. 5Rü Tupana nixĩ ja toxũ
imexẽẽcü naxcax i ngẽma ngexwacaxũxũ i
maxũ rü ngẽma ngexwacaxũxũ i toxone.
Rü toxna nanamu ga Naãẽ i Üünexũ na
ngẽmawa nüxũ tacuáxũcax na aixcuma tá
tanajaxuxũ i ngẽma. 6Rü ngẽmacax
taxuũcaxma taxoegaãẽgü. Erü nüxũ tacuax
rü nhuxma nhaã toxonewa tamaxẽjane, rü
taxucürüwama tórü Corixũtawa
tangẽxmagü i dauxũguxũ i naãnewa. 7Rü
woo tama nüxũ tadaugügu ja jima tórü
Cori i nhuxmax, notürü tajaxõgü na wüxi i
ngunexũ rü tá nüxũ tadaugüxũ. Rü ngẽma
nixĩ i toxũ poraxẽẽxũ i nhaã torü maxũwa.
8Rü ngẽmacax taxuũcaxma taxoegaãẽgü
ega tajuegu. Erü toxcax rü narümemaẽ
nixĩ na nüxna ítachoxũxũ i nhaã toxone,
na tórü Corixũtawa tajangẽxmagüxũcax.
9Rü ngẽmacax, woo nhama i toxonewa
tangẽxmagügu rü exna tama nawa
tangẽxmagügu, rü tanaxwaxe na
guxũguma tórü Coriarü ngúchaũ na
taxüxũ. Rü ngẽmacax naxcax tadaugü na
tanaxüxũ i ngẽma nanaxwaxexũ i nümax.
10Erü guxãtama i jixema rü Cristupexewa
tá tangugü na wüxichigü najaxuxũcax i
ngẽma tüxna üxũ. Rü nüma tá
wüxichigüxũ nangugüarü maxũãx. Rü
ngẽxgumarüũ na nhuxãcü meã imaxẽxũ rü
exna chixri imaxẽxũ ga jexguma nhama ga
taxünewa ijexmagügu, rü ngẽmaãcü tá
tüxna nanaxã ja wüxichigü.

Cristu rü taxcax Tupanaxũ narüngüxmüxẽẽ

11Rü ngẽmacax Tupanaãrü orearü
uwa tapuracüe rü tajaxucuxẽgü i
duũxũgü na jaxõgüãxũcax. Erü toma rü
aixcuma torü Corixũ tamuũẽ. Rü
Tupana toxũ nacuax na nhuxãcü jiĩxũ i
tórü maxũ, rü chierü i pema rü chi ta
toxũ pecuaxgux. 12Rü tama tanaxwaxe i
wenaxãrü togüétüwa tidexagü, notürü
pexũ tarüngũxẽẽchaũ na pexṹ
nangẽxmaxũcax na tacücax tomaã
petaãẽgüxũ na nüxũ pecuáxũcax na
nhuxãcü penangãxũxũ i ngẽma duũxũgü
i pepexewa nügü írümegünetaxũ notürü
norü maxũwa rü tama ixaixcumagüxũ.
13Rü woo duũxũgü toxũ daugügu na
Tupanagu taxãũãẽgüxũ, rü nüẽtama
nixĩ i ngẽma erü nümatama ja Tupana
rü meãma toxũ nacuax. Notürü i pema
rü meãma toxũ pecuax na meãma
toõẽxũ tacuáãcüma pemaã nüxũ tixuxũ
ga norü ore. 14Rü Cristu ja poraãcü toxũ
ngechaũcü nixĩ ja nhuxma tomaã
icuácü, erü tajaxõ na nüma rü guxããrü
pecaducax najuxũ na jexma
janaxoxũcax ga guxããrü chixexũgü.
15Rü jemaãcü guxũma ga duũxũgücax
naju ga Cristu, na ngẽma duũxũgü i
nhuxma maxẽxũ, rü tama nümatama
nagu naxĩnüẽxũgu namaxẽxũcax,
notürü naxcax na namaxẽxũcax ja jima
naxcax jucü rü wena írüdacü. 16Rü
ngẽmacax i toma rü tama nhama i
naãnecũãx i duũxũgü nagu
rüxĩnüẽxũrüũ texéxũ tangugüarü
maxũãx. Rü woo ga ũpa rü nhama ga
naãnecũãx ga duũxũgü nagu
rüxĩnüẽxũrüũ Cristuxũ tangugü, notürü
i nhuxma rü tama ngẽmaãcü namaã
nagu tarüxĩnüẽ. 17Rü ngẽxguma texé
Cristuaxṹ jaxõxgu, rü ngexwacaxũxũ i
duũxũ tixĩ. Rü nuxcümaxũxũ ga
tümacüma rü marü tüxna inajarüxo, rü

ngexwacaxũxũ i maxũ tüxṹ nangẽxma.
18Rü guxũma i ngẽma rü Tupana nixĩ ja
naxücü. Rü nüma nixĩ ga Cristugagu
tamaã inangüxmüxũ. Rü nhu̱xma rü
toxũ namu na duũxũgümaã nüxũ tixuxũ
na namaã inangüxmüẽxũca̱x. 19Jerü
Tupana rü Cristugagu duũxũgümaã
nügü narüngüxmüxẽẽ. Rü tama
duũxũgüarü pecadugu naxĩnüãcüma
nanaxü ga jema. Rü nhu̱xma rü toxũ
namu na ngẽmachigaxũ duũxũgümaã
tixuxũ. 20Rü ngẽmaãcü Cristuarü orearü
ngeruũgü tixĩgü, rü towa nixĩ i Tupana
pexũ ca̱a̱xũxũ na namaã
iperüngüxmüẽxũca̱x. Rü ngẽmaca̱x
Cristuégagu pexũ taca̱a̱xũgü na
Tupanamaã iperüngüxmüẽxũca̱x.
21Cristu rü taguma pecadu naxü. Notürü
tagagu nixĩ ga Tupana ga nhama
pecaduãxũrüũãcüma namaã naxüãxũ na
jemaãcü nagagu tüxũ
ínanguxũxẽẽxũca̱x nawa i tórü chixexũ
na aixcuma napẽxewa imexũca̱x.

6 1Rü nhu̱xma na Tupanaãrü
ngũxẽẽruũ tixĩgüxũ, rü pexũ
taca̱a̱xũ na tama nüxũ pexoexũca̱x ga
jema pemaã na namecümaxũ ga
jexguma naju̱xgu ga Nane. 2Erü Tupana
rü norü ore i ümatüxũwa, rü
nhanagürü:

> “Rü jema ngunexũ ga nagu
> namexũgu na choxũ pejaxuxũ,
> rü jexguma nixĩ ga pexũ
> chaxĩnüxũ. Rü jexguma pexna
> chanaxuãxũgu ga maxũ i
> taguma gúxũ, rü jexguma nixĩ
> ga pexũ charüngũxẽẽxũ”,

nhanagürü. Rü nhu̱xma nixĩ i ngẽma
ngunexũ i nagu namexũ na Tupanaxũ
pejaxuxũ, rü nhu̱xma nixĩ i ngẽma
ngunexũ i pexna naxuaxũãxũ i maxũ i
taguma gúxũ. 3Rü toma rü guxũguma
naxca̱x tadau na guxãpẽxewa meã
tamaxẽxũ na taxuũca̱xma texé chixri
torü puracüchiga idexaxũca̱x. 4-5Rü
guxũwama duũxũgüxũ nüxũ
tadauxẽẽchaũ na aixcuma Tupanaãrü
duũxũgü tixĩgüxũ. Rü ngẽmaca̱x jaxna
namaã taxĩnüẽ i ngẽxguma woo ngúxũ
toxũ ngupetügu, rü ẽxna ṯacü toxũ
tau̱xgu, rü ẽxna ṯacü rü guxchaxũ toxṹ
ngẽxmagu, rü ẽxna toxũ jaca̱uaixgügu, rü
ẽxna toxũ napocuegu, rü ẽxna
naxi̱xãchiãẽtanügu rü tomaã nanuẽgu.
Rü poraãcüxũchima tapuracüe, rü
nhuxguacü rü tama tapee, rü nhuxguacü
rü taija toxṹ nangu̱x. Notürü jaxna
namaã taxĩnüẽ i guxũma i ngẽma. 6Rü
duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽẽ na aixcuma
namexũ i torü maxũ, erü aixcuma
Tupanapẽxewa meã tamaxẽ, rü meã
Tupanaxũ tacua̱x, rü jaxna duũxũgümaã
taxĩnüẽ, rü namaã tamecüma. Rü nüxũ
nüxũ tadauxẽẽ na towa nangẽxmaxũ i
Tupanaãẽ i Üünexũ rü aixcuma guxũ i
duũxũgüxũ tangechaũxũ. 7Rü
duũxũgüxũ nüxũ tadauxẽẽ na aixcuma
namexũ i torü maxũ, erü namaã nüxũ
tixu i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ, rü
itanawẽx i Tupanaãrü pora i towa
ngẽxmaxũ. Rü ngẽma toxne ixĩxũ rü
ngẽma nixĩ i torü maxũ i aixcuma mexũ
i Tupanapẽxewa. Rü ngẽmamaã nixĩ i
togü ítapoxũxũ i torü uwanügüpẽxewa.
8Rü nhuxguacü i duũxũgü rü toxũ
nicua̱xüũgü, rü nhuxguacü rü ṯacü
tomaã nixugüe. Rü nhuxguacü rü meã
tochiga nidexagü, rü nhuxguacü rü
chixri tochiga nidexagü. Rü woo
aixcumachirẽx jixĩgu i ngẽma ore i nüxũ

tixuxũ, notürü doratãax toxũ nawogüe.
9Rü woo meã toxũ nacuãxgüchirẽxgu,
notürü nhama tama toxũ nacuáxũrüũ
tomaã nixĩgü i duũxũgü. Rü nhuxguacü
rü wixgutãax tajue, notürü naétüwa
tamaxẽãma. Rü toxũ napocue, notürü
tama toxũ nadaixichi. 10Rü woo
tangechaũgügu, notürü guxũguma
tataãẽgüama. Rü woo nhama i naãnewa
tama tamuãrü ngẽmaxũãxgügu, notürü
muxũma i duũxũna tanaxã i taxũ i mexũ
erü togagu nanajaxu i maxũ i taguma
gúxũ. Rü woo taxuũma toxũ ngẽxmãxgu
i nhama i naãnewa, notürü dauxũguxũ i
naãnewa rü toxũ nangẽxma i guxũma.
11Pa Chaueneẽgü i Corítiucüãx, dücax
aixcuma pemaã nüxũ tixu rü pexũ
tangechaũgüxũchi. 12Rü toma rü tama
pexũ taxoe, notürü pema waxi nixĩ i
tama petoxwãxexũ. 13Rü dücax, Pa
Chaueneẽgüx, rü nhama wüxi i papa
naxãcügüxũ cãaxũxũrüũ pexũ chacãaxũ
na choxũ pengechaũgüxũcãx ngẽma
chama pexũ changechaũxũrüũ.

Tupana ja maxũcüpata tixĩgü

14¡Rü tãũxũtáma namaã pexãmücü i
ngẽma duũxũgü i tama jaxõgüxũ! Erü
ngẽxguma chi ngẽmaãcü penaxüxgu rü
tãũxũtáma guxã wüxigu perüxĩnüẽ. ¿Rü
nhuxãcü nawüxiguxũ i ngẽma mexũ
namaã i ngẽma chixexũ? ¿Rü nhuxãcü
nawüxigu i ngóonexũ namaã i ẽãnexũ?
15¿Rü nhuxãcü nawüxiguxũ ja Cristu
namaã i Chataná? ¿Rü nhuxãcü
nawüxiguxũ i wüxi i duũxũ i jaxõxũ
namaã i wüxi i duũxũ i tama jaxõxũ?
16¿Rü nhuxãcü Tupanapatawa
nangẽxmaxũ i tupananetachicünãxãgü?
Erü jixema rü Tupana ja maxũcüpata
tixĩgü, rü tawa namaxũ i nümax. Rü
Tupana rü pechiga nidexa ga jexguma
nhaxgu:

> "Rü ngẽma duũxũgüwa tá chamaxũ,
> rü natanügu tá chajarüxũũxũ. Rü
> norü Tupana tá chixĩ, rü nümagü
> rü tá chorü duũxũgü nixĩgü",

nhaxgu. 17Rü jemacãx nhanagürü ta ga
tórü Cori:

> "¡Rü ípechoxũ i natanüwa i ngẽma
> duũxũgü i tama chorü duũxũgü
> ixĩgüxũ! ¡Rü tãũ i nüxũ
> peingõgüxũ i ngẽma chapẽxewa
> chixexũ! Rü chama rü tá pexũ
> chajaxu. 18Rü chama rü Penatü
> tá chixĩ, rü pemagü rü tá
> chauxacügü peixĩgü",

nhanagürü ja tórü Cori ja Tupana ja
guxũãrü jexera poraxũchicü.

7 1Rü dücax, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, rü ngẽma
Tupanaãrü unetagü i pemaã nüxũ
chixuxũ, rü taxcãx nixĩgü. Rü ngẽmacãx
tanaxwãxe na jigüna idaugüxũ na tama
taxünemaã rü ẽxna taãẽmaã naxüxũcãx
i ngẽma Tupanapẽxewa tama mexũ. Rü
tanaxwãxe i aixcuma Tupanaxũ
imuũẽãcüma nüxna jigü taxãgü rü
naxcãxicatama tamaxẽ.

Corítiucüãxgü rü wenaxãrü Tupanacãx nawoegu

2Rü tanaxwãxe i toxũ pengechaũgü.
Rü dücax ga toma rü taxúxemaãma
chixexũ taxügü. Rü taxúxexũma
chixexũgu tanguxẽẽ. Rü taxúxexũma
tawomüxẽẽgü. 3Rü tama pexũ
chixuxũcãx nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i
ngẽma. Jerü marü pemaã nüxũ chixu na
nhuxãcü poraãcü pexũ changechaũxũ.

Rü ngẽma pexũ̃ na changechaũ̃xũ̃gagu rü
íchamemare na petanüwa chamaxũ̃xũ̃ rü
exna wüxigu pemaã chajuxũ̃. 4Rü
nhuxma rü taxuũ̃caxma pexũ̃
chaxãneãcüma pemaã chidexa erü
poraãcü pemaã chataãẽ. Rü woo ngúxũ̃
na tingegüxũ̃, notürü aixcuma choxũ̃́
penangúchaũ̃xẽẽ rü choxũ̃ petaãẽxẽẽ.
5Rü jexguma Machedóniããnewa ne
taxĩxgumama rü taguma
itarüngũ̃ẽcüraxũ̃ na guxchaxũ̃gü toxũ̃
ngupetüxũ̃. Jerü guxũ̃wama ga ngexta
ítixĩgüxũ̃wa rü nüxũ̃ itajangau ga
guxchaxũ̃gü. Rü chixri tomaã nachopetü
ga duũ̃xũ̃gü, rü tamuũ̃ẽ. 6Notürü ja
Tupana ja tüxũ̃ taãẽxẽẽcü ja jíxema
ngechaũ̃güxe, rü toxũ̃ rü ta nataãẽxẽẽ ga
jexguma toxũ̃tawa nanguxgu ga taeneẽ
ga Titu. 7Rü tama jema toxũ̃tawa na
nanguxũ̃caxicatama tataãẽgü, notürü
tataãẽgü ta jerü ga pema rü poraãcü
nüxũ̃́ penangúchaũ̃xẽẽ rü penataãẽxẽẽ
ga guma taeneẽ ga Titu. Rü nüma ga
Titu rü tomaã nüxũ̃ nixu na nhuxãcü
poraãcü penaxwaxexũ̃ na toxũ̃ pedauxũ̃.
Rü tomaã nüxũ̃ nixu na nhuxãcü naxcax
pengechaũ̃güxũ̃ ga jema chamaã pexüxũ̃,
rü na nhuxãcü chauxcax pexoegaãẽgüxũ̃.
Rü guxũ̃ma ga jema oremaã rü jexeraãcü
chataãẽ. 8Chama nüxũ̃ chacuax rü jema
popera ga pexcax chaxümatüxũ̃ rü pexũ̃
nangechaũ̃güxẽẽ, notürü nhuxma rü
marü tama naxcax changechaũ̃ na
chanaxümatüxũ̃ ga jema popera. Rü
noxri rü jemáãcü naxcax changechaũ̃ ga
jexguma nüxũ̃ chacuaxgu ga na pexũ̃
nangechaũ̃güxẽẽxũ̃ ga jema popera ga
jexguma penajauxgu. 9Notürü i nhuxma
rü chataãẽ na pexcax chanaxümatüxũ̃ ga
jema popera. Rü tama jema na
pengechaũ̃güxũ̃cax chataãẽ, notürü
chataãẽ jerü jema perü ngechaũ̃gagu
Tupanana pecuaxãchie rü penaxüchicüü
ga perü maxũ̃. Rü pema rü aixcuma
Tupanana pecuaxãchieãcüma namaã
peporae ga jema ngechaũ̃, rü jemaãcü
taxuũ̃ma ga chixexũ̃ pemaã taxü ga
jexguma pexcax tanaxümatügu ga jema
popera. 10Rü ngẽma ngechaũ̃ i Tupana
naxwaxexũ̃ãcüma namaã iporaexũ̃, rü
name nixĩ, erü ngẽma ngechaũ̃gagu
naxüchicüü i tórü maxũ̃ rü ngẽmagagu
tanajaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽmacax taxuũ̃caxma naxcax
peixauxãchie i ngẽma ngechaũ̃. Notürü
ngẽma ngechaũ̃ i nhama i naãnecũ̃ãx i
duũ̃xũ̃gü nüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃ rü taxuwama
name erü juwa nanaga. 11Rü jexguma
jema poperamaã pexũ̃
changechaũ̃xẽẽgu, rü Tupana
naxwaxexũ̃ãcüma nixĩ ga namaã
peporaexũ̃ ga jema ngechaũ̃. ¡Rü dücax i
nhuxma i tacü Tupana pemaã üxũ̃ i
ngẽma perü ngechaũ̃gagu! Jerü jema
perü ngechaũ̃gagu rü aixcuma nagu
perüxĩnüẽ ga jema chixexũ̃ ga petanüwa
üpetüxũ̃, rü meãma chamaã nüxũ̃ peixu
ga jema. Rü jema perü ngechaũ̃gagu rü
peãẽwa nangux ga jema chixexũ̃, rü
poraãcü Tupanaxũ̃ pemuũ̃ẽ. Rü jemacax
penaxwaxe na jéma chaxũxũ̃ na pexũ̃
chajarüngũ̃xẽẽxũ̃cax jerü
penamexẽẽgüchaũ̃ ga jema chixexũ̃. Rü
jema perü ngechaũ̃gagu rü aixcuma
penaxucuxẽ ga jema duũ̃xũ̃ ga chixexũ̃
üxũ̃. Rü guxũ̃ ga jemawa rü ipenawex na
tama pegagu jiĩxũ̃ ga jema chixexũ̃ ga
ngupetüxũ̃. 12Rü jemacax, jexguma
pexcax chanaxümatügu ga jema popera,
rü tama jema duũ̃xũ̃ ga chixexũ̃ üxũ̃gu

charüxĩnüãcüma chanaxümatü, rü tama
jema duũxũ ga namaã chixexũ naxüxũgu
charüxĩnüãcüma chanaxümatü. Notürü
chanaxümatü ga jema popera na jemawa
Tupanapẽxewa nüxna pecuãxãchiexũcãx
na nhuxãcü aixcuma toxũ
pengechaũgüxũ. 13Rü jema na toxũ
pengechaũgüxũ, rü wüxi ga taãẽ nixĩ ga
toxcãx. Notürü jema taãẽãrü jexera nixĩ
ga jema taãẽ ga toxũ jexmaxũ ga
jexguma nüxũ tadãxgu ga Titu ga
nhuxãcü taxũ ga taãẽ petanüwa na
najaxuxũ. Rü aixcuma guxãma ga pema
nixĩ ga wenaxãrü poraãcü nüxũ
penangúchaũxẽẽxũ. 14Rü noxri taũta
jéma naxũxgu ga Titu, rü namaã nüxũ
chixu na mexũ i duũxũgü na peixĩgüxũ.
Rü nhũxma rü taxuũcãxma chaxãne, erü
guxũma ga jema Titumaã nüxũ chixuxũ
ga pechiga rü aixcuma ngẽmaãcü
peixĩgü, jexgumarüũ na aixcuma jiĩxũ ga
guxũma ga jema Tupanaãrü ore ga
pemaã nüxũ tixuxũ ga tomax. 15Rü
nhũxma i Titu rü jexeraãcü pexũ
nangechaũ i ngẽxguma nüxna
nacuãxãchigu na nhuxãcü meã naga
pexĩnüẽxũ rü nhuxãcü nüxũ
pengechaũãcüma meã penajaxuxũ. 16Rü
chama rü ta poraãcü pemaã
chataãẽxũchi, erü nüxũ chacuãx na
aixcuma pejanguxẽẽxũ ga guxũma ga
jema pemaã nüxũ chixuxũ.

Jema jaxõgüxũ rü woo tama na namuãrü dĩẽruãxgüxũ, notürü jema nüxũ jexmacü ga dĩẽrumaã meã togüxũ narüngũxẽẽgü

8 1Rü nhũxmax, Pa Chaueneẽgüx, rü
pemaã nüxũ tixuxchaũ na nhuxãcü
Tupana namaã mecümaxũ i ngẽma
jaxõgüxũ i Machedóniããneãrü
ĩãnegüwa ngẽxmagüxũ. 2Rü woo taxũ
ga guxchaxũgü nüxũ na üpetüxũ, notürü
nataãẽgüama. Rü woo tama na namuãrü
dĩẽruãxgüxũ, notürü jema nüxũ jexmacü
ga dĩẽrumaã meã togüxũ narüngũxẽẽgü.
3Rü chama nüxũ chacuãx rü pemaã
nüxũ chixu rü nümagü rü taãẽãcüma
ngĩxũ inaxãgü ga gũxcüma ga dĩẽru ga
nüxũ tauxchacü na ngixũ inaxãgüxũ. Rü
ngĩẽtü jemaãrü jexera taãẽãcüma ngĩxũ
inaxãgü. 4Rü poraãcü toxũ nacããxũgü
na tama nüxna tanachũxuxũcãx na
jemaãcü jema togü ga taeneẽgüxũ
nangũxẽẽgüxũcãx. 5Rü jema nagu
tarüxĩnüẽxũãrü jexera ngĩxũ inaxãgü ga
jema jaxõgüxũ ga Machedóniããnecũãx.
Jerü Tupananaxĩra nügü naxãgü rü
jemawena toxna nügü naxuaxũgü na
toga naxĩnüẽxũcãx, jema Tupana
naxwãxexũrüũ. 6Rü jemacãx Tituxũ
tacããxũ na wena petanüwa naxũxũcãx
na ngĩxũ peinguxẽẽxũcãx i ngẽma dĩẽru
ga marü pemaã ngĩxũ inaxügücü na
ngĩxũ penutaquẽxexũ naxcãx i ngẽma
togü i taeneẽgü i nüxũ nataxuxũ. 7Pema
rü guxũwama meã ipexĩ erü meã
pejaxõgü, rü pexũ natauxcha na meã
nüxũ peixuxũ i Tupanaãrü ore erü meã
nüxũ pecuãx na ṭacüchiga jiĩxũ. Rü
aixcuma togüxũ perüngũxẽẽchaũ, rü
jema pexũ tangúexẽẽxũãcüma pegü
pengechaũgü. Rü nhũxma rü
ngẽxgumarüũ ta penaxwãxe na aixcuma
meã ipexĩxũ nawa i ngẽma mexũ i
nacüma na dĩẽru ngĩxũ ipexãxũ naxcãx i
ngẽma taeneẽgü i nüxũ nataxuxũ.
8Tama wüxi i mu nixĩ i ngẽma pemaã
nüxũ chixuxũ. Notürü chanaxwãxemare
na nüxũ pecuáxũ na nhuxãcü

taãẽãcüma ngĩxũ inaxãgüxũ ga togü ga
jaxõgüxũ. Rü pemaã nüxũ chixu i
ngẽma na pema rü ta ngĩxũ
ipexãgüxũca̱x i ngẽma dĩẽru i togü i
taeneẽgüarü ngũxẽẽca̱x ixĩcü, na
ngẽmaãcü ipenawéxũca̱x na aixcuma
nüxũ pengechaũgüxũ. 9Erü pema rü
marü nüxũ pecua̱x na nhuxãcü tamaã
namecümaxũ ga tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristu. Rü woo nüxũ najexma ga
guxũma, notürü nhama wüxi ga ngearü
jemaxũãxũrüũ pexca̱x nügü nixĩxẽẽ na
ngẽmaãcü pexũ nangẽxmaxũca̱x i
muxũma i mexũgü. 10Rü nhu̱xma rü
perü mexũca̱x nixĩ i pemaã nüxũ
chixuxũ i ngẽma dĩẽruarü
nutaque̱xechiga. Rü taunecü ga
ngupetücügutama nixĩ ga ipenaxügüxũ
ga ngĩxũ na penutaque̱xexũ. Rü jema rü
aixcuma perü ngúchaũmaã nixĩ ga
penaxüxũ. 11Rü nhu̱xma rü jema noxri
na meã ipenaxügüxũrüũ, rü name nixĩ i
taãẽãcüma rü perü ngúchaũmaã
pejanguxẽẽ rü ngẽma dĩẽru i pexũ
ngẽxmacüwa ngĩxũ ipexã naxca̱x i
ngẽma peeneẽgü i nüxũ nataxuxũ. 12Erü
ngẽxguma aixcuma wüxi ja duũxẽ
tümaãrü ngúchaũmaã ngẽma dĩẽru i
tüxũ ngẽxma̱xcüwa tümaẽneẽca̱x ngĩxũ
itaxãxgu, rü Tupana rü taãẽãcüma ngĩxũ
najaxu. Erü nüma ja Tupana rü taguma
tüxna ngĩxca̱x naca i ngẽma tüxũ
tau̱xcü. 13Rü ngẽmaca̱x tama
chanaxwa̱xe i ngẽma togüxũ na
perüngũxẽẽxũgagu pexũ nataxu i
pemax. 14Notürü chanaxwa̱xe i guxãma
tüxũ nangẽxma i ṯacü i tanaxwa̱xexũ,
erü tama name na texéaxũ nataxuxũ i
ṯacü. Rü nhu̱xma na pexũ nangẽxmaxũ i
perü dĩẽru, rü name nixĩ i nüxũ
perüngũxẽẽgü i ngẽma taeneẽgü i nüxũ
nataxuxũ. Rü ngürüãchi to i ngunexũgu
i pema pexũ natau̱xgu, rü nümagü rü tá
nüxĩ nüxũ nangẽxma na pexũ
nangũxẽẽgüxũca̱x. Rü ngẽmaãcü tá
guxãtama tawüxigu. 15Rü Tupanaãrü
ore i ümatüxũwa rü nhanagürü:

> “Guxema muxũma tüxũ jexmaxẽ rü
> taxuũma tüxũ ínajaxü. Rü
> guxema noxretama tüxũ
> jexmaxẽ rü tama tüxũ
> inajataxu”,

nhanagürü.

Titu rü namücügüchiga

16Notürü Tupanana moxẽ chaxã, erü
nüma rü Tituxũ nagu narüxĩnüxẽẽ na
aixcuma pexũ nangũxẽẽxũca̱x, ngẽma
chama pegu charüxĩnüxũrüũ. 17Rü
nüma ga Titu rü: “Ngũ” nhanagürü na
wena petanüwa chanamuxũ. Jerü nüma
rü woetama poraãcü pegu narüxĩnü. Rü
ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü wena petanüwa
naxũ, erü nüxũ nangúchaũ. 18Rü
Titumaã ngẽma tanamu i wüxi i taeneẽ i
guxũma i jaxõgüxũ nüxũ ngechaũgüxũ
erü nüma rü aixcuma meã nüxũ nixu i
Tupanaãrü ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ. 19Rü
tama ngẽmaca̱xicatama nixĩ. Erü
guxũma i ngẽma jaxõgüxũ rü ngẽma
taeneẽxũ naxunetagü na toxũ
íjaxümücüxũca̱x rü toxũ nangũxẽẽxũca̱x
i ngẽxguma Jerucharéũwa ngĩxũ
tangexgu i ngẽma dĩẽru, na ngẽmaãcü
nüxũ ticua̱xüũgüxũca̱x ja tórü Cori, rü
na guxãma nüxũ dauxũca̱x na nhuxãcü
taãẽãcüma jigü rüngũxẽẽgüxũ. 20Rü
ítajaga i ngẽma taeneẽ, erü tama
tanaxwa̱xe i texé toxũ tixu i jixcama
ngĩxca̱x i ngẽma tacü i dĩẽru i

taeneẽgücax ngĩxũ inutaquexegücü.
21Erü tama Tupanapexewaxicatama
tanaxwaxe na meã tanaxüxũ, notürü
guxũ i duũxũgüpexewa rü ta tanaxwaxe
na meã tanaxüxũ. 22Rü Titumaã rü
ngẽma to i taeneẽmaã petanüwa
tanamu i wüxi i to i taeneẽ i toxũ nüxũ
dauxẽẽxũ na aixcuma nüxṹ nangúchaũ
na naxüãxũ i Tupanaãrü puracü. Rü
nhuxma rü jexeraãcü petanüwa
naxũxchaũ i nümax, erü nüxũ nacuax
na nhuxãcü pema rü taãẽãcüma togüxũ
na perüngũxẽẽgüchaũxũ. 23Rü
ngẽxguma texé pexna caxgu na texe
jiĩxũ ja Titu, ¡rü tümamaã nüxũ peixu
na nüma rü chamücü ja wüxiwa chamaã
pexcax puracücü na jiĩxũ! Rü ngẽma
taxre i togü i namücügü, rü ngẽma nixĩ i
jatügü i guxũma i jaxõgüxũ nüxũ
unetagüxũ na Cristuarü puracü
naxügüxũcax. Rü nümagü rü aixcuma
norü maxũmaã Cristuxũ nicuaxüũgü.
24Rü ngẽmacax chanaxwaxe i ngẽma
taeneẽgüxũ nüxũ pedauxẽẽ na aixcuma
nüxũ pengechaũgüxũ, na guxũma i
jaxõgüxũ nüxũ cuaxgüxũcax i
ngẽmachiga. Rü ngẽmaãcü guxũma i
ngẽma jaxõgüxũ tá nüxũ nacuaxgü na
aixcuma jiĩxũ i ngẽma mexũ i ore i
pechiga namaã nüxũ tixuxũ.

Jema dĩẽru ga jema togü ga jaxõgüxũcax ngĩxũ inutaquexecüchiga

9 1Rü taxuũcaxma tüxcüũ pexcax
chanaxümatü ngĩchiga i ngẽma
dĩẽru i ngĩxũ penutaquexegücü naxcax i
ngẽma taeneẽgü i jaxõgüxũ i
Judéaanewa ngẽxmagüxũ. 2Erü marü
nüxũ chacuax rü perü ngúchaũmaã
ipenaxã i ngẽma dĩẽru. Rü guxũguma
taãẽãcüma ngẽma jaxõgüxũ i
Machedóniããnewa ngẽxmagüxũmaã
nüxũ chixu na nhuxãcü i pema i
Acajaanewa ngẽxmagüxe rü naĩ ja
taunecügutama marü ípememarexũ na
ngĩxũ ipexãgüxũ i ngẽma dĩẽru. Rü
jema rümumaẽxũ ga jaxõgüxũ ga
Machedóniããnecũãx, rü jexguma nüxũ
naxĩnüẽgu na nhuxãcü taãẽãcüma
togücax ngĩxũ na ipexãgüxũ i perü
dĩẽru, rü nümagü rü ta inanaxügü na
ngĩxũ inaxãgüxũ. 3Notürü i nhuxma rü
ngẽma petanüwa chanamugü i ngẽma
taeneẽgü na nüxũ nadaugüxũcax, na
aixcuma jiĩxũ i ngẽma nüxũ chixuxũ i
pechiga. Rü chanaxwaxe na aixcuma
ípememarexũ na ngĩxũ ipexãxũ i ngẽma
dĩẽru, ngẽma taeneẽgümaã nüxũ
chixuxũrüũ. 4Erü ngẽxguma chi nhuxre
i taeneẽgü i Machedóniããnecũãx rü
ngürüãchi chamaã petanüwa naxĩxgu,
rü tama chanaxwaxe na pexũ na
ijanganxũ na tama aixcuma
ípememarexũ na ngĩxũ ipexãxũ i ngẽma
dĩẽru. Rü toxṹ rü chi wüxi i ãnexũchi
nixĩ, erü marüchirex namaã nüxũ tixu
na nhuxãcü aixcuma ípememarexũ na
ngĩxũ ipexãxũ i ngẽma dĩẽru. Rü
maneca pexṹ rü chi ta wüxi i ãnexũchi
nixĩ. 5Rü ngẽmacax nixĩ i chauxcax
namexũ na naxcax íchacaxũ i ngẽma
taeneẽgü na nüxĩra petanüwa naxĩxũcax
rü nümatama pexũ janangũxẽẽgüxũcax
na ngĩxũ penutaquexegüxũcax i ngẽma
dĩẽru ga ũpamama ngĩxũ peixucü. Rü
ngẽmaãcü aixcuma tá íimemare i ngẽma
dĩẽru i ngẽxguma ngẽma changuxgu. Rü
togü tá nüxũ nadaugü na aixcuma perü
ngúchaũmaã jiĩxũ na ngĩxũ ipexãgüxũ

rü tama aüãcüma na jiĩxũ. 6Notürü
chanaxwaxe i nüxna pecuaxãchie rü
jíxema noxretama i nanetüchire itoxe,
rü noxretama i norü o tajaxu. Notürü
jíxema muxũ i nanetüchire itoxe, rü
muxũma i norü o tajaxu. 7Rü wüxichigü
tanaxwaxe na ngĩxũ itaxãxũ i ngẽma
ngĩgu tarüxĩnücü na nhuxre ngĩxũ
itaxãxchaũxũ. Rü tama name i aüãcüma
ngĩxũ itaxã rü exna texé tüxũ muãcüma
ngĩxũ itaxã. Erü Tupana rü nüxũ
nangechaũ i ngẽma duũxũ i taãẽãcüma
ngĩxũ ixãxũ. 8Rü Tupanamexẽwa
nangẽxma na poraãcü pexna
naxããxũcax i guxũma i mexũ i pexṹ
taxuxũ, na guxũguma pexṹ
nangẽxmaxũcax i ngẽma penaxwaxexũ
rü naétü na pexṹ íjaxüxũcax na togüxũ
namaã perüngũxẽẽgüxũcax. 9Tupanaãrü
ore i ümatüxũwa rü nhanagürü:

> “Jima jatü ja mecü rü norü
> ngúchaũmaã meã inanaxã
> nüxna i ngẽma duũxũgü i
> taxuũma nüxṹ ngẽxmaxũ. Rü
> Tupana rü tá guxũgu nüxna
> nacuaxãchi na nhuxãcü
> namecümaxũ i nümax”,

nhanagürü. 10Tupana nixĩ ja tüxna
naxãcü ja nanetüchire na inatoxũcax, rü
tüxna naxãcü i õna na nangóxũcax. Rü
nüma tá nixĩ i pexna naxããxũ ja
guxũnema ja nanetüchire ja
penaxwaxene na ipenatoxũcax. Rü
nüma tá nanaxüxẽẽ rü nanajaxẽẽ ja
jima nanetüchire. Rü tá nanamuxẽẽ i
norü o, na muxũchixũ nawa
pejaxuxũcax na ngẽmamaã togüxũ
perüngũxẽẽgüxũcax. 11Rü ngẽmaãcü i
pema rü tá pexṹ nangẽxma i guxũma i
mexũ na tauxchaãcüma nüxũ
perüngũxẽẽgüxũcax i togü. Rü
ngẽxguma ngẽma togü i
taeneẽgüxũtawa ngĩxũ tangegügu i
ngẽma dĩẽru i naxcax ngĩxũ ipexãcü, rü
nümagü rü tá poraãcü Tupanana moxẽ
naxãgü. 12Erü ngẽxguma nüxna ngĩxũ
taxãxgu i ngẽma dĩẽru i nüxũ ngĩmaã
perüngũxẽẽgücü i ngẽma taeneẽgü, rü
tama tacü i nüxṹ taxuxũcaxicatama ta
nixĩ, notürü naétü i nümagü i taeneẽgü
rü perü ãmaregagu tá poraãcü
Tupanana moxẽ naxãgü. 13Rü nümagü i
ngẽma taeneẽgü rü tá Tupanaxũ
nicuaxüũgü, erü ngẽma perü ãmaremaã
tá nüxũ nüxũ pedauxẽẽ na aixcuma
naga pexĩnüẽxũ i Cristuarü ore i mexũ.
Rü nümagü rü tá Tupanana moxẽ
naxãgü naxcax i ngẽma perü ãmare i
perü ngúchaũmaã nüxna rü guxũma i
jaxõgüxũna pexãgüxũ. 14Rü
ngẽxgumarüũ i ngẽma taeneẽgü rü tá
poraãcü pexcax najumuxẽgü, erü pexũ
nangechaũgü. Rü tá Tupanana moxẽ
naxãgü naxcax na nhuxãcü nüma ja
Tupana poraãcü pexũ nangüxẽẽxũ na
jemaãcü pexṹ natauxchaxũcax na nüxũ
perüngũxẽẽgüxũ. 15Rü ngẽmacax i
nhuxma rü Tupanana moxẽ taxã, jerü
tüxna nanamu ga Nane na tórü ãmare
jiĩxũcax. Rü nataxuma i ore i nagu
mexũ na nüxũ ixuxũcax na nhuxãcü
namaã itaãẽgüxũchixũ i ngẽma ãmare.

Pauruarü ore rü aixcuma nixĩ jerü Tupana nixĩ ga nüxna ãgacü

10 1Rü nhuxma rü jema Cristu
jaxna tamaã naxĩnüxũrüũ rü
tamaã namecümaxũrüũ, rü chama rü ta
pemaã jaxna chaxĩnüãcüma rü pemaã
chamecümaãcüma pexũ chacaaxũ na

chauga pexĩnüẽxũcax. Erü nümaxũ i
duũxũgü rü nüxũ nixugü na pexũ
chamuũxũ ega pexũtawa changẽxmagu
notürü ngẽxguma pexna chajaxũgu rü
tama pexũ chamuũ. 2Notürü ngẽxguma
ngẽ́ma petanüwa chaxũxgu, rü chierü
nataũxguma na tacücax namaã
chaporagaxũ rü na chanaxucũxẽxũ i
ngẽma duũxũgü i petanüwa toxũ ixuxũ
na nhama tama jaxõgüxũrüũ na
tamaxẽxũ. Erü chama rü íchamemare na
namaãxũchi na chidexaxũ. 3Rü aixcuma
nixĩ i nhama i naãnecũãx tixĩgüxũ.
Notürü ngẽxguma Tupanaãrü orearü
uwanümaã togü tadaixgu, rü tama
nhama i naãnecũãx nügü
daixũrüũãcüma tanaxü. 4-5Erü ngẽma
toxne i namaã ítanapoxũxũ i Tupanaãrü
ore rü tama nhama i naãnecũãx namaã
ãxnexũ nixĩ. Erü toma rü toxṹ
nangẽxma i Tupanaãrü pora na
ngẽmamaã itajanaxoxẽẽxũcax i
Chatanáãrü pora. Rü ngẽmaãcü
itajanaxoxẽẽ i guxũma i chixexũ i ore i
Tupanaxũ namaã jaxugügüxũ i
duũxũgü. Rü ngẽmaãcü itajanaxoxẽẽ i
guxũma i Tupanaãrü uwanügüarü ore i
nügü namaã jacuaxüũgüãcüma
duũxũgümaã nüxũ jaxugügüxũ na tama
Tupanaãxṹ jaxõgüãxũcax. Rü guxũma i
tacü i nagu naxĩnüẽxũ i ngẽma duũxũgü
i chixexũ, rü Cristuna tanaxuaxũ na
nüma namaã inacuáxũcax. 6Rü
wüxicana marü meã Cristuga
pexĩnüẽgu, rü toma rü ítamemare na
tüxũ tapocuexũ ja guxãma ja texé ja
tama naga ĩnüẽxẽ i Cristuarü ore.
7Pema rü norü düxétüxũnewaxicatama
nixĩ i penangugüxũ i wüxi i duũxũ.
Notürü ngẽxguma texé tügü cuaxgu na
Cristuarü duũxũ tiĩxũ, rü name nixĩ i
nüxũ tacuax na toma rü ta tümarüũ
Cristuarü duũxũgü tixĩgüxũ. 8Rü woo
íraruwa chanangupetüxẽẽ na chaugü
chicuaxüũxũ namaã i ngẽma na Tupana
toxũ muxũ, notürü taxuũcaxma naxcax
chaxãne. Erü aixcuma Cori nixĩ ja toxũ
mucü na pexũ tarüngũxẽẽgüxũcax na
jexeraãcü meã pejaxõgüxũcax. Rü tama
tacü rü chixexũgu pexũ na tajixẽẽxũcax
nixĩ i toxũ namuxũ. 9Rü tama
chanaxwaxe i nagu perüxĩnüẽ na pexũ
íchabaixgüchaũxũ namaã i ngẽma
poperagü i pexcax chaxümatüxũ. 10Erü
nümaxũ i duũxũgü rü nüxũ nixugü na
chorü poperawa pemaã chaporagaxũ
notürü chamatama rü tama aixcuma na
chaporaxũ rü tama aixcuma nüxũ na
chacuáxũ na meã chidexaxũ,
nhanagürügü choxũ. 11Notürü jíxema
ngẽma nhagüxe rü tanaxwaxe i nüxũ
tacuax rü ngẽma pexna tajaxũguãcüma
torü poperawa pemaã nüxũ tixuxũrüũ
tátama pemaã tixĩgü i ngẽxguma
petanüwa tangẽxmagügu. 12Toma rü
tama tanaxwaxe i namaã togü
tawüxiguxẽẽ rü exna nagu togü tangugü
i ngẽma duũxũgü i nügütama
icuaxüũgüxũ. Nümagü rü nügütama
nawomüxẽẽgü, erü nügümaã nügü
nawüxiguxẽẽ rü nügügutama nügü
nangugü. 13Notürü toma rü tama togü
namaã ticuaxüũgü i ngẽma jaxõgüxũ i
tama Tupana toxmexwa
ngẽxmagüxẽẽxũ. Jerü Tupana nixĩ ga
tomaã nüxũ ixucü na ngextá
nanaxwaxexũ na tapuracüexũ. Rü nüma
nixĩ ga noxri Corítiuwa ga petanüwa
toxũ nangugüxẽẽxũ na pemaã nüxũ
tixuxũcax ga norü ore. 14Rü jemaãcü

toxira nixĩ ga noxri petanüwa
tangugüxũ na pemaã nüxũ tixuxũcax ga
jema Cristuarü ore. Rü ngẽmacax i
nhuxma na petanüwa taxĩxũ, rü tama
tanangupetüxẽẽ ga jema Tupana tomaã
nüxũ ixuxũ, jerü nüma nixĩ ga toxũ
namuxũ na pexũ tarüngũxẽẽgüxũcax.
15Rü tama togüarü puracümaã togü
ticuaxüũgüchaũ, erü tama
tachopetüchaũ i ngẽma Tupana tomaã
ixunetaxũwa. Notürü petanüwa i
Tupana toxũ ímuxũwa tanaxwaxe na
jexeraãcü tapuracüexũ na jexeraãcü
meã pejaxõgüetanüxũcax. 16Rü
ngẽxguma marü petanüwa
tangugüguwena rü tanaxwaxe i ngẽma
duũxũgü i perü jéamaxũra ngẽxmagüxũ
i ngextá taguma texé nüxũ íixuxũwa
taxĩ na ngẽmamaã rü ta nüxũ tixuxũcax
i ore i mexũ. Erü tama tanaxwaxe i
togüarü puracümaã togü ticuaxüũgü.
17Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> “Rü ngẽxguma texé tügü
> icuaxüũchaũgu, rü name nixĩ i
> tórü Corixũ ticuaxüũ, erü nüma
> nixĩ i tüxũ nangũxẽẽxũ”,

nhanagürü i ngẽma ore. 18Erü ngẽma
jatü i aixcuma Tupanapexewa mexũ rü
tama nügütama nicuaxüũ. Notürü
ngẽma jatü i tórü Cori nüxũ icuaxüüxũ
nixĩ i aixcuma Tupanapexewa mexũ.

Pauru rü nüxũ nixuchiga ga jema orearü uruũgüneta ga tama Tupana imugüxũ

11 1Rü nhuxma i ngẽma tá pemaã
nüxũ chixuxũ, rü bexmana
pexcax rü wüxi i ngẽãẽ nixĩ, notürü
chanaxwaxe i choxṹ iperüxĩnüẽmare rü
jaxna chamaã pexĩnüẽ. 2Erü Tupana
pexũ inuxũxũrüũ pexũ chinuxũ. Erü
chaugagu nixĩ i Cristuaxṹ pejaxõgüxũ,
rü marü Cristuna pexũ chaxuaxũ na
noxrüxicatama peixĩgüxũcax. Rü
ngẽmacax chanaxwaxe i ngearü
chixexũãẽ Cristuxũ pexũ chawex nhama
wüxi i pacü i taguma jatüxũ cuaxcürüũ.
3Notürü chaxoegaãẽ rü jema ãxtape
norü doramaã Ewaxũ na
womüxẽẽxũrüũ, ngürüãchi tá ta texé
pexũ tawomüxẽẽ, na nüxũ
perüxoexũcax na Cristugu perüxĩnüẽxũ
rü naxcaxicatama na pemaxẽxũ. 4Erü
pema rü tauxchaãcü nixĩ na pexũ
nawomüxẽẽgüxũ. Rü ngẽxguma
ínangugügu i duũxũgü i pemaã nüxũ
ixuxũ i to i Ngechuchuchiga ja tama
jima toma nüxũ tixuchigacü, rü pema
rü nüxṹ pejaxõgü i ngẽma duũxũgü. Rü
pema rü taãẽãcüma penajaxu i to i naãẽ
i tama Tupanaãẽ i Üünexũ ga marü
pejaxuxũ ixĩxũ. Rü pejaxõgü i to i ore i
tama Tupanaãrü ore i mexũ ga noxri
pejaxuxũ ixĩxũ. 5Dücax, rü woo nawe
perüxĩxgu i ngẽma togü i orearü
uruũgüneta, notürü chauxcax rü
taxuwama choxũ narüjexeragü. 6Rü
woo tama choxṹ nangẽxmagu i tauxcha
na duũxũgüpexewa chidexaxũ, notürü
aixcuma meã nüxũ chacuax i ngẽma
nachiga chidexaxũ. Rü ngẽma rü
guxũma i torü puracüwa marü pexũ
nüxũ tadauxẽẽ i guxũguma. 7¿Pexcax rü
chixexũ pemaã chaxü ga jexguma
chaugü ícharüxíragu na pexũ
chataxẽẽxũcax rü chaxmexmaã
chapuracügu na ngetanüãcüma pemaã
nüxũ chixuxũ ga Tupanaãrü ore i mexũ
na jemaãcü penajaxuxũcax ga maxũ i

taguma gúxũ? 8Rü aixcuma jema togü
ga jaxõgüxũ choxna ngĩxũ ãgücü ga
dĩẽru ngĩxũ chajaxu na jemamaã
petanüwa chapuracüxũcax rü pexũ
charüngũxẽẽxũcax. 9Rü jexguma
petanüwa chajexmagu rü aixcuma
choxũ itaxu ga dĩẽru, notürü taguma
texéna ngĩxcax chaca. Rü taeneẽgü ga
Machedóniããnewa ne ĩxũ rü choxna
ngĩxũ naxãgü ga jema choxũ tauxcü. Rü
jemaãcü tama pexũtawa ngĩxcax íchaca
ga jexguma. Rü nhuxma rü ta tagutáma
tacücax pexna chaca. 10Rü jema na
ngetanüãcüma pemaã nüxũ chixuxũ ga
jema ore, rü wüxi i chorü taãẽxũchi
nixĩ. Rü ngẽma taãẽ rü taxuacüma texé
choxna tanajaxu. Rü ngẽxgumarüũ na
aixcuma Cristuxũ chacuáxũ, rü
ngẽxgumarüũtama guxũ i Acajaanewa
tá chataãẽxũchi naxcax na
ngetanüãcüma pemaã nüxũ chixuxũ ga
jema ore. 11¿Rü tacücax jiĩxũ i
ngẽmaãcü chidexaxũ? ¿Exna pexcax rü
tama pexũ changechaũxũcax jiĩxũ i
ngẽmaãcü chidexaxũ? Dücax, pemaã
nüxũ chixu rü Tupana nüxũ nacuax na
nhuxãcü aixcuma pexũ changechaũxũ.
12Notürü ngẽma na ngetanüãcüma
pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma ore, rü
ngẽmaãcü tá chanaxüecha na
taxucürüwa chixri chauchiga
jadexagüxũcax i ngẽma togü i orearü
uruũgüneta i nügü ixuxũ na toxrüũ
naxügüãxũ i Tupanaãrü puracü.
13Nümagü rü aixcuma orearü
uruũgüneta nixĩgü, rü duũxũgüxũ
nawomüxẽẽgü. Rü nümagü rü togu
nügü nicuxgü, rü nügü nixugü na Cristu
jamugüxũ. 14Rü ngẽma rü taxuũcaxma
namaã pebaixãchiãẽgü. Jerü woo ga
Chataná rü ta jexgumarüũ Tupanaãrü
orearü ngeruũ ga dauxũcüãx ga
ngóonexẽẽruũgu nügü nicux. 15Rü
ngẽmacax woetama ngẽmaãcü nixĩgü i
ngẽma duũxũgü i Chatanáãxũ
puracüexũ. Rü nümagü rü duũxũgü i
mexũ ügüxũgu nügü nicuxgü. Notürü
ngẽma ngẽmaãcü ixĩgüxũ, rü Tupana tá
nanapocue naxcax i ngẽma chixexũ i
naxügüxũ.

**Pauru rü jema puracü ga
Ngechuchu nawa namuxũwa
ngúxũ ninge**

16Rü wena pemaã nüxũ chixu rü tama
chanaxwaxe i nagu perüxĩnüẽ na wüxi i
ãũãẽxũ chiĩxũ. Notürü ngẽxguma chi
ngẽmaãcü chamaã nagu perüxĩnüẽgu,
rü tama chanaxwaxe i choxna
penachuxu na nhama wüxi i ãũãẽxũrüũ
chaugüétüwa chidexaxũ, na ngẽmaãcü
chama rü ta íraruwa chaugütama
chicuaxüüxũcax. 17Rü nhuxma na
chaugüétüwa chidexaxũ rü ngẽma rü
tama tórü Coriarü mu nixĩ. Notürü
nhama wüxi i ãũãẽxũ nügü
icuaxüüxũrüũ nixĩ i chidexaxũ. 18Rü
nhuxma na nangẽxmaxũ i muxũchixũ i
duũxũgü i nhama i naãnewa nügü
icuaxüũgüxũ, rü chama rü tá ta íraruwa
chaugü chicuaxüũ. 19Pema rü nagu
perüxĩnüẽ rü nüxũ cuaxũchigüxũ
peixĩgü. Notürü taãẽãcüma jaxna namaã
pexĩnüẽ i ngẽma duũxũgü i tama
naãẽxũ icuáxũ. 20Rü jaxna namaã
pexĩnüẽ i ngẽma duũxũgü i nügüxũ
pexũ puracüexẽẽxũ, rü ngẽma
ngetanüãcüma pexũ puracüexẽẽmarexũ,
rü ngẽma pexũ womüxẽẽgüxũ, rü
ngẽma chixri pexũ jauxgüxũ, rü ngẽma

pemaã guxchigagüxũ. [21]Rü woo wüxi i
ãnexũchi nixĩ na pemaã nüxũ chixuxũ,
notürü chauxcax rü tama aixcuma pexũ
nüxũ tadauxẽẽ ga torü pora ga jexguma
petanüwa tajexmagügu. Notürü nhuxma
na tama namuũẽxũ na nügü
jacuaxüũgüxũ i ngẽma togü i duũxũgü,
rü chama rü ta taxuũcaxma chamuũ na
chaugüétüwa chidexaxũ woo pexcax rü
taxuwama namexgu i ngẽma nüxũ
chixuxũ. [22]Nümagü rü nügü jaxugügu
rü Judéugü nixĩgü. Notürü chama rü ta
Judéu chixĩ. Rü nümagü nügü jaxugügu
rü Iraéutanüxũgü nixĩgü. Notürü chama
rü ta rü Iraéutanüxũ chixĩ. Rü nümagü
rü nügü jaxugügu rü Abrãũtanüxũ
nixĩgü. Notürü chama rü ta
Abrãũtanüxũ chixĩ. [23]Nümagü rü nügü
jaxugügu rü Cristuaxũ napuracüe.
Notürü chama rü norü jexera Cristuaxũ
chapuracü. Rü ngẽma nhachagürü pexũ
woo pema nagu perüxĩnüẽgu na nhama
wüxi i ãũãẽxũrüũ chidexaxũ. Rü ngẽma
duũxũgüarü jexera poraãcü Tupanaãxũ
chapuracü. Rü norü jexera chapocu, rü
norü jexera choxũ nacuaixgü ga
duũxũgü. Rü muẽxpüxcüna rü
ãũcümaxũchixũwa chajexma rü
wixguxũchi taax choxũ nimaxgü. [24]Rü 5
ẽxpüxcüna nixĩ ga 39 ga cuaximaã
choxũ napocugüxũ ga chautanüxũgü ga
Judéugü. [25]Rü tamaẽxpüxcüna nixĩ ga
naĩmaã choxũ nacuaixgüxũ, rü
wüxicana ga nutamaã choxũ
ínamuxũchigüxũ. Rü tamaẽxpüxcüna
nixĩ ga guma wapuru ga nagu
chixũxũne rü chamaã inanguxũ. Rü
wüxicana ga jexguma chamaã
inanguxgu ga wapuru rü wüxi ga
chütaxũ rü wüxi ga ngunexũ chinge na
taxũ ga taxtüarü ngãxũtügu
mürapewaétügu chatunagüãcüma
chiwẽxẽxũ. [26]Rü poraãcü nu ne
chanaxũ, rü poraãcü ãũcümaxũwa
chajexma jerü natügü ga ãũcümaxũgu
chixũgü, rü ngĩtaaxgüxũ rü chixexũ
chamaã naxügüchaũ. Rü woo
chautanüxũgü ga Judéugütanüwa, rü
woo jema duũxũgü ga tama Judéugü
ixĩgüxũtanüwa, rü woo ĩãnegüwa, rü
woo namagüwa, rü woo taxtü i taxũwa
rü ãũcümaxũwa chajexma. Rü jema
duũxũgü ga chamücügüneta
ixĩgüxũtanüwa rü ta ãũcümaxũwa
chajexma. [27]Rü poraãcü chataarü
puracüax, rü muxũchixũ ga guxchaxũgü
choxũ nangupetü. Rü muẽxpüxcüna rü
tama chape, rü chataija, rü chitawa. Rü
muẽxpüxcüna rü tama chachibü, rü
choxũ nanadeju, rü choxũ nataxu ga
chauxchiru. [28]Rü naétüwa i guxũma i
ngẽma, rü guxũ i ngunexũgu rü
chaxoegaãẽ naxcax i guxũma i ngẽma
jaxõgüxũ i guxũ i ĩãnewa ngẽxmagüxũ.
[29]Rü ngẽxguma chi texé tama poragu,
rü choxũ rü ta nanguux. Rü ngẽxguma
chi wüxie texéxũ pecadugu nguxẽẽgu,
rü chauãẽwa nanguux i ngẽma. [30]Notürü
ngẽxguma chi chaugü chicuaxüũchaũgu,
rü tá chaugü chicuaxüũ naxcax na
duũxũgü choxũ dauxũ na taxuwama
chamexũ. [31]Rü Tupana ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristunatü ja mecü na
guxũguma nüxũ icuaxüũgüxũ, rü nüxũ
nacuax na aixcuma jiĩxũ i ngẽma nüxũ
chixuxũ. [32]Rü jexguma Damacuwa
chajexmagu, rü guma ĩãneãrü ãẽxgacü
ga Aretaarü ngũxẽẽruũ, rü norü
churaragüxũ namu na nüxna
nadaugüxũcax ga guma ĩãneãrü

poxeguxũãrü ĩãxgü na choxũ
jajauxgüxũcax ga jexguma chi jéma
íchaxũũxgu. 33Notürü jema ĩãneãrü
poxeguxũãrü ĩãxãcüwa rü wüxi ga
pexchigu choxũ ínarücühüxüetaũgü ga
chamücügü. Rü jemaãcü chinha
naxchaxwa ga jema ãẽxgacü.

Tórü Cori rü Pauruxũ nangoxetüxẽẽ rü nüxũ nüxũ nacuaxẽẽ ga tacü ga ẽxũguxũ

12 1Taxuwama name na texé tügü
icuaxüüxũ. Notürü tá pemaã
nüxũ chixuama na nhuxãcü tórü Cori
choxũ nangoxetüxẽẽxũ rü nhuxãcü
choxũ nüxũ na nacuaxẽẽxũ ga tacü ga
ẽxũguxũ. 2Rü 14 ga taunecü marü
nangupetü ga na Tupana dauxũguxũ ga
naãnewa ga nüma ínajexmaxũwa choxũ
nagaxũ. Notürü tama nüxũ chacuax rü
chauãẽwaxicatama nixĩ ga jéma choxũ
nagaxũ, rü exna guxũ ga chaxunemaã
jiĩxũ ga jéma choxũ nagaxũ. Rü
Tupanaxĩcatama nüxũ nacuax i ngẽma.
3-4Rü aixcuma meãma nüxũ chacuax na
dauxũguxũ ga naãnewa choxũ nagaxũ
ga Tupana, notürü tama nüxũ chacuax
rü guxũ ga chaxunemaã jéma choxũ
naga rü exna tama. Rü Tupanaxĩcatama
nixĩ ja nüxũ cuácü i ngẽma. Rü jéma
nüxũ chaxĩnü ga ore ga ẽxũguxũ i
guxũma i duũxũgüna chuxuxũ na nüxũ
jaxugüxũ. 5Rü chama rü chi name na
chaugü naxcax chicuaxüüxũ i ngẽma,
notürü tãũxũtáma ngẽmaãcü chanaxü.
Erü ngẽma ngúxũ na
chingexũmaãxĩcatama tá nixĩ i chaugü
chicuaxüüxũ. 6Notürü ngẽxguma chi
chaugü chicuaxüũchaũgu, rü tau chima
wüxi i ngẽãẽmare nixĩ i ngẽma, erü
aixcuma nixĩ i ngẽma ore i nüxũ
chixuxũ i chauchiga. Notürü tama
chaugü chicuaxüũ na taxúema nagu
rüxĩnüxũcax na ngẽma chawa nüxũ
naxĩnüẽxũ rü nüxũ nadaugüxũãrü
jexera chiĩxũ. 7Notürü tórü Cori rü
tama nanaxwaxe i poraãcüxũchima
chaugü namaã chicuaxüüxũ ga jema
ẽxũguxũ ga mexẽchixũ ga choxũ nüxũ
nacuaxẽẽxũ. Rü jemacax chaxunewa
nananguxẽẽ ga wüxi ga choxṹ ngúxũ
nhama wüxi ja tuxu chaxunewa
ingaxixũrüũ. Rü jema rü nhama wüxi ga
Chatanáãrü orearü ngeruũrüũ
chauxũtawa nangu na choxũ
nachixewexũcax na tama chaugü
chicuaxüüxũcax. 8Rü tamaẽxpüxcüna
tórü Corina chaca na choxṹ
ijanaxoxẽẽãxũcax ga jema choxṹ ngúxũ.
9Notürü nüma ja tórü Cori rü
nhanagürü choxũ:

"Rü cuma nüxũ cucuax na guxũguma
cuxũ changechaũ, rü ngẽxĩcatama nixĩ i
cunaxwaxexũ. Rü ngẽma duũxũgü i tama
poraexũwa nixĩ i aixcuma chananganoxẽẽxũ
i nhuxãcü na chaporaxũ", nhanagürü
choxũ. Rü ngẽmacax chataãẽ ega tama
chaporagu. Erü ngẽxguma tama
chaporagu rü ngẽxguma nixĩ i chawa
inawéãxũ i norü pora ja Cristu. 10Rü
ngẽma na Cristuxũ na changechaũxũgagu
nixĩ i jaxna namaã chaxĩnüxũ ega woo
chaturagu rü woo tacü chamaã jaxugüegu
i duũxũgü. Rü woo choxṹ natauxgu i
chorü ngẽmaxũgü, rü woo duũxũgü rü
chawe jangẽxũtanügu, rü woo guxchaxũgü
choxṹ ngẽxmagu rü Cristucax rü jaxna
namaã chaxĩnü i guxũma i ngẽma. Erü
ngẽxguma chaturagu, rü ngẽxguma nixĩ i
jexeraãcü Cristu choxũ poraxẽẽxũ.

Pauru rü naxcax naxoegaãẽ ga jema jaxõgüxũ̃ ga Corítiuwa jexmagüxũ̃

11Maneca nhama wüxi i ãũãẽxũ̃rüũ̃
chidexa, erü ngẽmaãcü chaugü
chicuaxüũ̃. Notürü pegagutama nixĩ i
düxwa ngẽmaãcü chaugüétüwa
chidexaxũ̃, jerü pema chi nixĩ ga choxũ̃
peicuaxüũ̃güxũ̃, rü tama i chamax. Rü
woo taxuwama chame i chamax, notürü
taxuwama choxũ̃ narüjexeragü i ngẽma
orearü uruũ̃güneta i nawe perüxĩxũ̃.
12Rü jexguma petanüwa chajexmagu, rü
jaxna pemaã chaxĩnüãcüma pexũ̃ nüxũ̃
chadauxẽẽ na aixcuma Cristu choxũ̃
muxũ̃ na nüxũ̃ chixuxũ̃cax ga norü ore.
Rü cuaxruũ̃gümaã pexũ̃ nüxũ̃ chacuaxẽẽ
ga jema. Rü pexũ̃ nüxũ̃ chadauxẽẽ ga
taxũ̃ ga mexũ̃gü ga Tupanaãrü poramaã
üxũ̃. 13Rü jexguma petanüwa
chajexmagu rü pemaã chamecüma jema
guxũ̃ma ga togü ga jaxõgüxũ̃maã na
chamecümaxũ̃rüũ̃tama. Notürü
wüxiwaxicatama nixĩ ga íchatüxũ̃ jerü
ga petanüwa rü tama ngĩxũ̃ chajaxu ga
dĩẽru jema togü ga jaxõgüxũ̃tanüwa
ngĩxũ̃ chajaxuxũ̃rüũ̃. Rü chanaxwaxe i
choxũ̃ nüxũ̃ pengechaũ̃ i ngẽma. 14Rü
nhuxma rü marü íchamemare na norü
tamaẽxpüxcüna pexũ̃ íchajadauxũ̃. Rü
tãũxũ̃táma tacücax pexna chajaca. Erü
tama perü ngẽmaxũ̃gücax petanüwa
chaxũ, notürü pexcaxũ̃chi nixĩ i ngẽma
chaxũxũ̃. Pema rü chauxacügü peixĩgü i
Tupanaãrü orewa. Rü ngẽma papa rü
mamaãrü puracü nixĩ na naxãcügüna
naxããxũ̃ i ngẽma nüxũ̃ taxuxũ̃. Rü tama
naxãcügüarü puracü nixĩ na nanatüna
rü naẽna naxãgüãxũ̃. 15Rü chama rü
íchamemare na chorü ngúchaũ̃maã
pexcax ichanaxãxũ̃ i guxũ̃ma i tacü i
choxũ̃ ngẽxmaxũ̃ rü woo chaugütama rü
ta na ichaxãxũ̃ na aixcuma meã
pejaxõgüxũ̃cax. Notürü chauxcax rü
ngẽxguma jexeraãcü pexũ̃
changechaũ̃gu, rü pema rü jexeraãcü
nüxũ̃ perüxoetanü na choxũ̃
pengechaũ̃xũ̃. 16Rü nümaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i
petanüwa, rü woo nüxũ̃ nacuaxgü na
taguma tacücax pexũ̃tawa íchacaxũ̃,
notürü nümagü rü nüxũ̃ nixugüama na
pexũ̃ chawomüxẽẽãcüma perü dĩẽru
ngĩxũ̃ chajaxuxũ̃. 17¿Exna pema nagu
perüxĩnüẽgu rü jema duũ̃xũ̃gü ga
petanüwa chamugüxũ̃wa pexũ̃
chawomüxẽẽ? 18Rü Titumaã nüxũ̃ chixu
na petanüwa íjadauxũ̃cax. Rü namaã
jéma chanamu ga jema to ga taeneẽ.
¿Exna pema nagu perüxĩnüẽgu ga Titu
rü pexũ̃ jéma najawomüxẽẽ? ¿Tama
exna aixcuma jiĩxũ̃ na chauxrüũ̃ meã na
namaxũ̃xũ̃ rü chauxrüũ̃ mexũ̃gu
naxĩnüxũ̃ ga Titux? 19Bexmana pema tá
nagu perüxĩnüẽ rü ngẽmaãcü tidexagü,
erü togüétüwatama tachogüchaũ̃.
Notürü, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ̃
Tangechaũ̃güex, rü Tupanapexewa rü
Cristuégagu nixĩ i tidexagüxũ̃ na
jexeraãcü meã Tupanaãxũ̃
pejaxõgüxũ̃cax rü jexeraãcü meã na
pemaxẽxũ̃cax. 20Erü chaxoegaãẽ rü
ngẽxguma wena pexũ̃ íchajadaxgu, rü
ngürüãchi tama chama
chanaxwaxexũ̃ãcüma ípemaxẽ, rü
ngẽmacax i pema rü tãũxũ̃táma chamaã
petaãẽgü. Rü chaxoegaãẽ erü ngürüãchi
tá pexũ̃ ichajangau na pegüchi
ípexaiexũ̃, rü pegüarü ngẽmaxũ̃cax
peixauxãchigüxũ̃, rü pegümaã penuẽxũ̃,
rü pegüguxicatama íperüxĩnüẽxũ̃, rü

pexoregütaãxgüxũ, rü toguãxũ peixuxũ,
rü pegü peicuãxüũgüxũ, rü chixexũ
ípexüexũ rü ngẽmaãcü chixri
ípemaxẽxũ. [21]Rü chaxoegaãẽ rü
ngẽxguma wena petanüwa chaxũxgu, rü
ngürüãchi Tupana rü pegagu tá choxũ
naxãnexẽẽ. Rü ngürüãchi ngechaũ tá
choxna pexã, erü muxẽma i petanüwa
rü marü nhuxgumama pecadu
taxügüecha, rü tama nüxũ tarüxoechaũ
na Tupanapẽxewa chixexũ taxügüxũ rü
naĩ i ngemaãmare na tamaxẽxũ rü
guxũma i togü i chixexũ na taxügüxũ.

Pauru najaxucüxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Corítiucüãx rü nhüxmachi nüxũ narümoxẽ

13 [1]Nhüxma rü norü
tamaẽxpüxcüna tá nixĩ na
petanüwa chaxũxũ. Rü Tupanaãrü ore
rü tamaã nüxũ nixu rü ngẽxguma texé
chixexũ üxgu rü taxre rü ẽxna
tamaẽxpüx i duũxũgü nüxũ daugügu rü
nüxũ jaxugügu na aixcuma jiĩxũ, rü
aixcuma tá tapocu ja jíxema chixexũ
üxe. [2]Rü ngẽmacãx i pema i
ũpamamatama pecadu ügüechaxe rü
guxãma i pema ja chixri maxẽxẽ, rü
nhüxma na woo pexna chajaxũguxũ rü
wenaxãrü pexũ chaxucüxẽ rü pemaã
nüxũ chixu rü ngẽxguma ngẽma
chaxũxgu rü aixcuma tá chanamexẽẽ i
guxũma i ngẽma chixexũ i petanüwa
ngẽxmaxũ, rü tãũxũtáma
chanangupetüxẽẽmare i ngẽma. [3]Rü
pema na naxcãx iperüdaunüxũ na
Cristu chawa idexaxũ, rü ngẽxguma
ngẽma chaxũxgu, rü ngẽxguma tá nixĩ i
nüxũ pedauxũ na aixcuma chawa na
jadexaxũ ja Cristu. Rü nüma ja Cristu
rü chawa tá pexũ nüxũ nadauxẽẽ na
tama naturaxũ notürü aixcuma
janguxẽẽãxũ i norü ore rü tüxũ
napocuexũ ja jíxema chixexũ ügüxe.
[4]Rü aixcuma nixĩ ga Cristu ga nhama
wüxi ga turaxũrüũ jiĩxũ ga jexguma
curuchawa japotagu. Notürü i nhüxma
rü Tupanaãrü poragagu namaxũ. Rü
jexgumarüũ ga Cristu ga wüxi ga
turaxũrüũ na jiĩxũ ga jexguma
curuchawa japotagu, rü ngẽxgumarüũ i
toma na norü duũxũgü tixĩgüxũ, rü
taturae i toxonewa. Notürü ngẽma na
norü duũxũgü tixĩgüxũ, rü Tupanaãrü
poragagu tá tamaxẽ na pexũ
tarüngũxẽẽgüxũcãx. [5]Rü name nixĩ i
pegütama pengugü na nüxũ pecuáxũcãx
ngoxi aixcuma meã pejaxõgü. Rü name
nixĩ i pegü pengugüarü maxũãx rü
ngoxi Tupanapẽxewa peime. ¿Tama
ẽxna nüxna pecuãxãchie na Ngechuchu
ja Cristu rü pewa nangẽxmaxũ ega
aixcuma pejaxõgügu? [6]Rü chierü nüxũ
pecuãxgu na toma rü tama orearü
uruũgünetamare na tixĩgüxũ. [7]Rü
Tupanana naxcãx taca na taxuũma i
chixexũ na pexügüxũcãx. Rü tama
duũxũgüpẽxewa togü ítarütagüxũcãx
nixĩ na ngẽmaãcü tajumuxẽgüxũ.
Notürü Tupanana naxcãx taca i ngẽma
na aixcuma meã naxcãx pemaxẽxũcãx
woo duũxũgü nagu rüxĩnüẽgu na toma
rü ítatüemarexũ. [8]Toma rü
taxucürüwama chixri nachiga tidexagü i
Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ, erü
toma rü naẽtüwa tachogü i ngẽma ore.
[9]Rü tá tataãẽgü ega aixcuma peporaegu
i perü maxũwa rü ngẽmacãx nataüxgu i
tacücãx pemaã na taporagaexũ. Rü
Tupanana tá naxcãx tacaama na pexũ

naporaexẽẽxũcax i perü maxũwa na
düxwa aixcuma mexũ i norü duũxũgü
na peixĩgüxũcax. 10Rü naxũpa na pexũ
na íchajadauxũ nixĩ i pexcax
chanaxümatüxũ i nhaã popera, na
ngẽxguma ngẽma changuxgu rü
nataxuxũcax i tacücax pemaã na
chaporagaxũ. Erü tórü Cori choxũ namu
na pexũ charüngũxẽẽxũ na jexeraãcü
meã pejaxõgüxũcax, rü tama chixexũ
pemaã na chaxüxũcax nixĩ i choxũ
namuxũ. 11Rü nhux̃ma na
ichajacuaxẽẽxũ i nhaã popera, Pa
Chaueneẽgüx, rü chanaxwaxe i meã
pexũ naxüpetü rü naxcax pedau na
nhuxãcü aixcuma meã Tupanacax
pemaxẽxũ. Rü name nixĩ i pegü
petaãẽxẽẽgü rü wüxigu perüxĩnüẽ rü
meã jaxna pegümaã pexĩnüẽ rü
aixcuma pegü pengechaũgü. Rü nüma
ja Tupana ja tüxũ ngechaũcü rü tüxũ
rüngüxmüẽxẽẽcü, rü guxũgutáma
pemaã inarüxãũx. 12Rü chanaxwaxe i
wüxichigü i pema rü pegü
pengechaũgüãcüma pegü perümoxẽgü.
13Rü guxũma i togü i taeneẽgü i
jaxõgüxũ rü pexũ narümoxẽgü. 14Rü
nhux̃ma rü chanaxwaxe i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu pexũ narüngũxẽẽ,
rü Tanatü ja Tupana rü pexũ
nangechaũ, rü Naãẽ i Üünexũ rü
guxũguma pemaã inarüxãũx.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA GÁRATAANEWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Gárataaneãrü ĩãnegüwa jexmagüxũ

1 1-2Pa Toeneẽgü i Jaxõgüxũ i Gárataaneãrü Ĩãnegüwa Ngẽxmagüxũx, chama i Pauru rü namaã i guxũma i taeneẽgü i nuã chauxũtawa ngẽxmagüxũ nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü choxũ nixĩ ga namugüxũ ga Ngechuchu ja Cristu rü Tanatü ja Tupana. Rü aixcuma tama duũxũgü nixĩ ga choxũ mugüxũ rü e̱xna choxũ unetagüxũ na chanaxüxũca̱x i nhaã Tupanaãrü puracü. Notürü nümatama ga Ngechuchu ja Cristu rü Tanatü ja Tupana ga Ngechuchuxũ írüdaxẽẽcü nixĩ ga choxũ namugüxũ. 3Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ rü pexũ nataãẽxẽẽ. 4Rü nüma ga tórü Cori ja Ngechuchu rü nügü inaxã na tórü pecaduca̱x najuxũca̱x na nüxna tüxũ ínanguxũxẽẽxũca̱x i guxũma i nhama i naãneãrü chixexũ. Rü jemaãcü nanaxü, jerü jema nixĩ ga Tanatü ja Tupanaãrü ngúchaũ. 5¡Namexẽchi ja Tupana i guxũguma! Rü ngẽmaãcü jiĩxũ.

Nataxuma i to i ore i tüxũ maxẽxẽẽxũ

6Rü jema na Cristuaxṹ pengechaũtümüũgüxũca̱x nixĩ ga pexna naxuxũ ja Tupana na penajaxuxũca̱x i maxũ i taguma gúxũ. Rü nhu̱xma rü poraãcü chaḇaixãchiãẽ, erü paxaxüchi ipenaxügü na Tupanana peixĩgachixũ, na nawe perüxĩxũca̱x i to i ngu̱xẽẽtae i nagu perüxĩnüẽgu rü pexũ maxẽxẽẽxũ. 7Notürü tama aixcuma nangẽxma i to i ngu̱xẽẽtae i nawa najaxuxũ i maxũ i taguma gúxũ. Notürü nangẽxma i nhuxre i duũxũgü i pexṹ naguxchaxẽẽchaũxũ, rü nanaxüchicüügüchaũ i ngẽma ngu̱xẽẽtae i mexũ ga pemaã nüxũ chixuxũ ga Cristuchiga. 8Rü toma rü marü pexna tanaxã ga jema ngu̱xẽẽtae i aixcuma ixĩxũ i Ngechuchuchiga. Rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ngẽxguma chi texé pexũ ngúexẽẽgu i to
i nguxẽẽtae, rü name nixĩ i noxtacüma
Tupana tüxũ napocu. Rü woo chama
chixĩgu, rü exna tacü rü Tupanaãrü
orearü ngeruũ i dauxũcüãx jixĩgu i pexũ
nguxẽẽxũ i to i nguxẽẽtae, rü name nixĩ
i noxtacüma Tupana tüxũ napocu. 9Rü
nhuxma rü wena pemaã nüxũ chixu ga
jema noxri pemaã nüxũ chixuxũ. Rü
ngẽxguma chi texé pexũ ngúexẽẽgu i
wüxi i to i nguxẽẽtae i tama jema noxri
pejaxuxũrüũ ixĩxũ, rü name nixĩ i
noxtacüma Tupana tüxũ napocu. 10Rü
tama chamaã na petaãẽgüxũcax nixĩ i
ngẽma nhachaxũ. Erü tama naxcax
chadau na duũxũgü chamaã taãẽgüxũ,
notürü Tupana chamaã taãẽxũcax nixĩ i
chadauxũ. Erü ngẽxguma chi
duũxũgüxũxicatama chataãẽxẽẽchaũgu,
rü tau chima Cristuarü puracütanüxũ
chixĩ.

Nhuxãcü Pauruxũ najaxu ga Tupana na norü puracüwa namuãxũcax

11Notürü, Pa Chaueneẽgüx,
chanaxwaxe i nüxũ pecuax na nhaã ore
i mexũ i nüxũ chixuxũ, rü tama
duũxũgüãẽwa jiĩxũ na ne naxũxũ.
12Jerü tama wüxi ga duũxũxũtawa
naxcax changux. Notürü Ngechuchu ja
Cristutama nixĩ ga choxũ nüxũ
cuaxẽẽcü. 13Pema rü marü nüxũ
pexĩnüẽchiga na nhuxãcü chamaxũxũ
ga ũpa ga jexguma Judéugücümagu
chixũxgu. Rü nüxũ pexĩnüẽchiga na
nhuxãcü poraãcü nawe chingẽchigüxũ
ga guxũma ga Tupanaãrü duũxũgü ga
jaxõgüxũ rü nhuxãcü chixri namaã na
chaxüpetüxũ na jemaãcü nüxũ nüxũ
charüxoxẽẽxũcax ga jema na
Ngechuchuaxũ jaxõgüãxũ. 14Rü
muxũma ga chautanüxũgü ga Judéugü
ga chorü jaãxraũrügüxũãrü jexera nagu
chixũ ga jema Judéugücüma. Jerü norü
jexera meãma chajanguxẽẽ ga
nacümagü ga nuxcümaxũgüxũ ga chorü
oxigü nagu ĩxũ. 15-16Notürü jexguma
tautama chabuxgu, rü woetama Tupana
choxũ naxuneta na choxũ namuxũcax
na chanaxüxũcax i norü puracü. Rü
nüma rü chauxcax naca na noxrü
chixĩxũcax jerü poraãcü choxũ
nangechaũ. Rü jexguma Tupana
naxwaxegu, rü choxũ nüxũ nacuaxẽẽ ga
Nane ja Cristu. Rü jemaãcü nanaxü na
ngẽma duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũmaã nüxũ chixuxũcax na
nhuxãcü Ngechuchugagu tüxũ
nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü
jexguma jemaãcü Tupana choxũ nüxũ
cuaxẽẽgu ga Nane, rü taxúenama
chajaca. 17Rü bai ga Jerucharéũwa na
chaxũxũ na nüxna chajacaxũcax ga
jema togü ga ngúexũgü ga nüxĩra
Tupana imugüxũ. Notürü ga chama rü
jexgumatama Arábiaanewa chaxũ. Rü
jemawena, rü Damacuarü ĩãnecax
chataegu. 18Rü tamaẽxpüx ga taunecü
nawena ga Cristuaxũ na chajaxõxũ, rü
jexguma nixĩ ga düxwa Jerucharéũwa
chaxũxũ na Pedruxũ chacuáxũcax. Rü
15 ga ngunexũtama naxũtawa
chajexma. 19Rü jéma nüxũ chadau ta ga
Tiagu ga tórü Cori naẽneẽ. Notürü
taxuũma ga togü ga ngúexũgü ga tórü
Cori imugüxũxũ chadau. 20Rü Tupana
choxũ nadau na aixcuma jiĩxũ i ngẽma
ore i nhuxma pexcax chaxümatüxũ.
21Rü jemawena, rü Síriaanewa rü

Chiríchiaanewa chaxũ. 22Notürü jema
taeneẽgü ga Cristuaxṹ jaxõgüxũ̃ ga
Judéaanewa jexmagüxũ̃, rü taguma
choxũ̃xũ̃chi nadaugü. 23Rü jema nüxũ̃
naxĩnüẽxũ̃ ga chauchiga rü
nhaãxĩcatama nixĩ:
“Rü ngẽma Pauru ga ũ̃pa tawe
ingẽchigüxũ̃, rü nhu̱xma rü
duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ nixu i Tupanaãrü ore
i mexũ̃, rü namaã najaxucu̱xẽ na
Cristuaxṹ jaxõgüãxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü
nanaxü i nhu̱xma rü woo ga noxri rü
inajanaxoẽẽchaũ̃ ga jema ore”, nhaxũ̃.
Rü jexicatama nixĩ ga chauchiga ga
nüxũ̃ naxĩnüẽxũ̃. 24Rü jexguma ga jema
duũ̃xũ̃gü rü Tupanaxũ̃ nicua̱xüũ̃gü
nagagu ga jema Tupana chamaã üxũ̃.

Jema togü ga ngúexũ̃gü ga Tupana imugüxũ̃ rü meã Pauruxũ̃ najauxgü

2 1Rü 14 ga taunecüwena rü
wenaxãrü Jerucharéũ̃wa chaxũ
namaã ga Barnabé. Rü Titu rü ta
íchajaga. 2Rü jéma chaxũ jerü Tupana
choxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽ ga na
nanaxwa̱xexũ̃ na jéma chaxũ̃xũ̃. Rü
jéma Jerucharéũ̃wa, rü jema
jaxõgüxũ̃ãrü ã̱ẽxgacügümaãxĩcatama
changutaque̱xe. Rü meãma namaã nüxũ̃
chixu ga nachiga ga jema Tupanaãrü
ore i mexũ̃ ga nüxna chaxãxũ̃ ga jema
duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃. Rü
jemaãcü meãma namaã nüxũ̃ chixu na
nhuxãcü na jiĩxũ̃ ga chorü ngu̱xẽẽtae,
jerü tama chanaxwa̱xe na jixcüra rü
choxṹ nüxũ̃ naxoexũ̃ rü ngẽmaãcü
notüca̱xmamare na jiĩxũ̃ i ngẽma puracü
i chaxüxũ̃. 3Rü jema jaxõgüxũ̃, rü
nümagü rü ta norü me nixĩ ga jema
chorü ngu̱xẽẽtae. Rü jemaca̱x rü woo
tama Judéu na jiĩxũ̃ ga Titu rü taguma
na ínawiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃xũ̃, notürü
jema ã̱ẽxgacügü rü tama nanamu na
ínawiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃xũ̃ca̱x.
4Notürü aixcuma nixĩ ga nhuxre ga
taeneẽgüneta ixĩgüxũ̃ ga bexmamare
tatanügu nachocuxũ̃. Rü jemagü nixĩ ga
naxwa̱xegüxũ̃ na
inawiũ̃cha̱xmüpe̱xechiraũ̃xũ̃ i ngẽma
jaxõgüxũ̃ i tama Judéugü ixĩgüxũ̃. Rü
nhu̱xma na Ngechuchu ja Cristuarü
duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃, rü jema taeneẽgüneta
rü bexma tatanügu nachocu na tüxũ̃
nangugügüxũ̃ca̱x na nhuxãcü Cristu
nüxna tüxũ̃ ínguxũ̃xẽẽxũ̃ ga jema mugü
ga Muĩsé ümatüxũ̃. Jerü nümagü
nanaxwa̱xegü na wenaxãrü nagu ixĩxũ̃
ga jema mugü ga guxchaxũ̃gü ga Muĩsé
ümatüxũ̃. 5Notürü bai ga íraruwa naga
na taxĩnüẽxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü. Jerü
tama tanaxwa̱xegü na texé pexṹ
naxüchicüüxũ̃ i ngẽma ore i mexũ̃ i
aixcuma ixĩxũ̃ i tamaã nüxũ̃ ixuxũ̃ i
nhuxãcü tüxṹ na nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ ega Cristuaxṹ jaxõgügu.
6Notürü jexguma jema jaxõgüxũ̃ãrü
ã̱ẽxgacügü ga Jerucharéũ̃wa jexmagüxũ̃
nüxũ̃ ĩnüẽgu ga nhuxãcü na jiĩxũ̃ ga
chorü ngu̱xẽẽtae, rü namaã nataãẽgü rü
taxuũ̃ma ga ṯacü ga togü ga mugü
choxna naxãgü na namaã
changúexẽẽtaexũ̃ca̱x. Notürü tama jema
na ã̱ẽxgacügü jixĩgüxũ̃gu charüxĩnü, erü
nüxũ̃ chacua̱x na Tupanape̱xewa rü
guxãma na wüxiguxũ̃. 7Notürü nümagü
ga jema ã̱ẽxgacügü, rü nüxũ̃
nicua̱xãchigü na choxũ̃ jiĩxũ̃ ga namuxũ̃
ga Tupana na jema duũ̃xũ̃gü ga tama
Judéugü ixĩgüxũ̃maã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x
ga norü ore i mexũ̃, jexgumarüũ̃ ga

Pedruxũ na namuxũrüũ ga Tupana na
Judéugümaã nüxũ jaxuxũcax ga jema
ore. 8Rü gumatama Tupana ga Pedruxũ
mucü na Judéugümaã nüxũ na jaxuxũ
ga ore i mexũ, rü gumatama Tupana
nixĩ ga choxũ mucü na jema duũxũgü
ga tama Judéugü ixĩgüxũmaã nüxũ
chixuxũcax ga jema ore. 9Rü jemacax ga
Tiagu rü Pedru rü Juãũ ga jaxõgüxũãrü
ãẽxgacügü, rü nüxũ nicuaxãchigü na
choxũ naxunetaxũ ga Tupana na
chanaxüxũcax i ngẽma puracü. Rü
jemacax ga jema ãẽxgacügü, rü tomex
nijauxãchigü ga chama rü Barnabé na
toxũ nüxũ nadauxẽẽgüxũcax na
aixcuma namücügü tixĩgüxũ i ngẽma
puracüwa. Rü nümagü rü ta norü me
nixĩ na ngẽma duũxũgü i tama Judéugü
ixĩgüxũtanüwa na tanaxüxũ i Tupanaãrü
puracü rü nümagü i Judéugütanüwa.
10Rü toxna naxcax naca na nüxũ
tarüngũxẽẽgüxũcax ga jema jaxõgüxũ
ga ngearü dĩẽruãxgüxũ. Rü jexicatama
nixĩ ga toxna nüxũ nacuaxãchixẽẽxũ. Rü
chama rü ta ngẽmatama nixĩ i
guxũguma woetama meãma chaxüxũ.

Pauru rü Ãtioquíawa
Pedruxũ naxucuxẽ

11Notürü jixcüra ga jexguma
Ãtioquíawa naxũxgu ga Pedru, rü
noxtacüma nüxũ nüxũ chaxĩnüxẽẽ, jerü
tama aixcuma name ga jema naxüxũ
namaã ga jema jaxõgüxũ ga tama
Judéugü ixĩgüxũ. 12Jerü noxri rü jema
duũxũgü ga tama Judéugü ixĩgüxũmaã
nachibü ga Pedru. Notürü jexguma jéma
nangugügu ga nhuxre ga Judéugü ga
jaxõgüxũ ga Tiagu jéma mugüxũ, rü
Pedru rü marü tama jema duũxũgü ga
tama Judéugü ixĩgüxũmaã nachibüchaũ.
Rü Judéugümaãxĩcatama nachibü ga
jexguma jerü nüxũ namuũ ga jema
Judéugü ga jéma ngugüxũ ga nagu ĩxũ
ga jema nacüma na Tupanacax
ínawiechaxmüpexechiraũgüxũ. 13Rü
jema togü ga Judéugü ga jaxõgüxũ, rü
jexguma nüxũ nadaugügu ga jema
Pedru üxũ, rü nümagü rü ta nanaxügü
ga jema chixexũ rü naxcax
nawoeguchaũ ga jema nuxcümaũgüxũ
ga nacümagü. Rü düxwa ga Barnabé rü
ta natanügu naxã ga jema chixexũ
ügüxũ. 14Notürü jexguma nüxũ
chadaxgu na tama Tupanaãrü ore i
mexũ tüxũ nguxẽẽxũãcüma na
namaxẽxũ ga jema jatügü, rü guxũ ga
jaxõgüxũpexewa Pedruxũ nüxũ
chaxĩnüxẽẽ. Rü nhacharügü nüxũ:
"Rü dücax i cuma na Judéu cuiĩxũ,
cuma rü tama aixcuma Judéurüũ nagu
cuixũ i ngẽma Judéugücüma, notürü
wüxi i duũxũ i tama Judéu ixĩxũrüũ
cumaxũ. ¿Rü nhuxãcü i nhuxma i
cunaxwaxexũ na Judéugücümagu
naxĩxũ i ngẽma duũxũgü i tama
Judéugü ixĩgüxũ?" nhacharügü nüxũ.

Judéugü rü woo ngẽma duũxũgü i
tama Judéugü ixĩgüxũ rü norü
õgagu nixĩ i najauxgüãxũ i
maxũ i taguma gúxũ

15Rü pemaã nüxũ chixu rü toma rü
aixcuma torü bucümatama Judéugü
tixĩgü rü Tupanaxũ tacuaxgü. Rü
ngẽmaãcü tama duũxũgü i tama
Tupanaxũ cuaxgüxũ tixĩgü. 16Rü nüxũ
tacuaxgü rü jema nuxcümaxũgüxũ ga
mugü ga Muĩsé ümatüxũ rü tama tüxũ
nimexẽẽ i Tupanapexewa, erü

taxucürüwama texé aixcuma naga taxĩnüẽ i ngẽma mugü. Notürü i nhũxma rü Tupana tüxũ nadau na imexũ ega Ngechuchu ja Cristuaxṹ jaxõgügu. Rü jemacãx ga toma rü ta Ngechuchu ja Cristuaxṹ tajaxõgü na torü õgagu Tupana toxũ nadauxũ na timexũ. Erü nüxũ tacuãxgü rü tama ngẽma mugügagu nixĩ na Tupanapẽxewa tamexũ ja wüxie, erü taxucürüwama texé aixcuma naga taxĩnü i ngẽma mugü na ngẽmaãcü Tupanapẽxewa tamexũcãx. [17]Rü nhũxma i jixema rü Cristuaxṹ tajaxõgü, rü ngẽmacãx nixĩ i Tupanapẽxewa imexũ. Notürü ngẽxguma chi wüxi i ngunexũgu rü jixema nagu rüxĩnüẽgu rü mugügu na ixĩxũgagu jixĩgu na Tupanapẽxewa imexũ, rü maneca tá nagu tarüxĩnüẽ na Cristu tüxũ pecaduãxẽẽxũ. Notürü dücax, rü tama ngẽmaãcü nixĩ erü Cristu rü tagutáma texéxũ napecaduãxẽẽ. [18]Chama rü marü nüxũ charüxo na nagu charüxĩnüxũ na mugügu chixũxũgagu Tupanapẽxewa chamexũ. Notürü ngẽxguma chi wenaxãrü naxcãx chataegugu i ngẽma nuxcümaxũgüxũ i mugü rü chi nüxũ charüxoxgu na Cristuaxṹ chajaxõxũ, rü chi aixcuma wüxi i pecaduãxũ chixĩ. [19]Jerü jexguma jema mugüwa changũxgu, rü düxwa nüxũ chicuãxãchi na tama janguxũ ga jema mugü na choxũ namexẽẽxũ Tupanapẽxewa. Jerü taxucürüwama aixcuma naga chaxĩnü ga guxũma ga jema mugü. Rü ngẽmacãx i nhũxma rü Cristuaxṹ chajaxõ na Tupanapẽxewa chamexũcãx rü naxcãxicatama chamaxũxũcãx. Rü Cristu rü curuchagu naju na ijanaxoxũcãx ga nuxcümaxũxũ ga chorü maxũ ga choxṹ jexmaxũ ga jexguma jema mugügu chixũxgu. [20]Rü nhũxma rü tama chamatama nixĩ i chaugümaã ichacuáxũ, notürü Cristumẽxẽwa nangẽxma i chorü maxũ, rü nüma nixĩ i chamaã inacuáxũ. Rü nhũxma rü Tupana Nane ja Cristuaxṹ chajaxõõcüma nixĩ i chamaxũxũ i nhama i naãnewa. Rü nüma nixĩ ga choxũ nangechaũũxũ, rü nügü inaxãxũ na chauxcãx najuxũcãx. [21]Rü tama nüxũ chaxoxchaũ i ngẽma mexũ ga Tupana taxcãx üxũ ga jexguma najũxgu ga Cristu. Jerü jexguma chi jema mugügu ixĩxũgagu Tupanapẽxewa imexgu, rü notücãxmamare chi nixĩ ga na najuxũ ga Cristu.

Nhũxma rü tama ngẽma mugügu taxĩ erü marü Cristuaxṹ tajaxõgü

3 [1]Pa Chaueneẽgü i Gárataanecũãx, pema rü pengẽãẽgümare. Rü jexguma petanüwa tajexmagügu rü meãma guxãpẽxewa pemaã nüxũ tixu rü pexcãx tanangõxẽẽ na nhuxãcü curuchagu taxcãx najuxũ ga Ngechuchu ja Cristu. ¿Rü texé pexũ tawomüxẽẽ i nhũxma na tama naga pexĩnüẽxũcãx i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ ga pemaã nüxũ tixuxũ? [2]Rü wüxi i orecãx pexna chaca, rü ¿nhuxãcü jiĩxũ ga penajaxuxũ ga Tupanaãẽ i Üünexũ? ¿Ẽxna pexcãx rü jema mugü na peinguxẽẽgüxũgagu jiĩxũ ga penajaxuxũ, rü ẽxna ngẽma ore i mexũ ga nüxũ pexĩnüẽxũ rü peixõgüxũgagu jiĩxũ? [3]Pema rü pengẽãẽgümare rü poraãcü ípetüe. Noxri rü Cristuaxṹ pejaxõgü jerü Tupanaãẽ i Üünexũ pewa napuracü. ¿Rü

nhuxma rü nhuxãcü i nagu perüxĩnüẽxũ
na pexrütama poramaã pejanguxẽẽxũ i
ngẽma puracü i Tupanaãẽ i Üünexũ
pewa ixügüxũ? 4Pema rü poraãcü
Tupana pexũ narüngũxẽẽ. Rü chierü
tama notücaxmamare jixĩgu ga jema,
erü taxucürüwa notücaxmamare nixĩ.
5Rü jexguma Tupana pexna namuxgu ga
Naãẽ i Üünexũ rü petanüwa naxüãgu ga
taxũ ga mexũgü ga norü poramaã
naxüxũ, rü ¿tüxcüü jiĩxũ ga naxüãxũ ga
jema? ¿Pexcax rü mugü na
peinguxẽẽxũgagu jiĩxũ ga Tupana
naxüxũ ga jema? Tama jemacax nixĩ.
Tupana rü petanüwa nanaxü ga jema
taxũ ga mexũgü ga norü poramaã
naxüxũ, rü pexna nanamu ga Naãẽ i
Üünexũ, jerü nüxũ pexĩnüẽ ga ore i
mexũ, rü Cristuaxũ pejaxõgü. 6Rü
dücax, pemaã nüxũ chixu rü name nixĩ i
nuxcümaxũcü ga torü oxi ga Abrãũrüũ
peixĩgü. Jerü Abrãũ rü Tupanaãxũ
najaxõ, rü jemacax Tupana nüxũ nadau
ga na namexũ. 7Rü ngẽmawa nüxũ
pedau rü ngẽma duũxũgü i Tupanaãxũ
jaxõgüxũ nixĩ i aixcuma Abrãũtanüxũ
ixĩgüxũ i Tupanapexewa. 8Rü
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü nüxũ
nixu na nhuxãcü Tupanapexewa tá na
jamexũ i ngẽma duũxũgü i jaxõgüxũ i
woo tama Judéugü ixĩgüxũ. Rü jemaãcü
nüxũ nixu naxũpa ga na nangupetüxũ.
Jerü Tupana rü nuxcümamatama
Abrãũmaã nüxũ nixu ga nhaã ore i
mexũ i nhaxũ:

> “Rü cugagu tá nüxũ charüngũxẽẽ i
> guxũma i nachiũãnecũã i
> duũxũgü”,

nhaxũ. Rü nüxũ tacuax rü Cristu rü
Abrãũtaa na jiĩxũ. 9Rü ngẽmacax i
nhuxma rü Tupana nanajaxu i guxũma i
duũxũgü i jaxõgüxũ, jexgumarüũ ga
Abrãũ ga jaxõcüxũ na najaxuxũrüũ.
10Notürü chixexũwa nangẽxmagü i
guxũma i ngẽma duũxũgü i nagu
rüxĩnüẽxũ na mugü janguxẽẽgüxũgagu
Tupanapexewa jamexũ. Erü Tupanaãrü
ore i ümatüxũwa rü nhanagürü:

> “Rü guxũma i duũxũgü i tama
> aixcuma janguxẽẽgüxũ i guxũma
> i ngẽma mugü i ümatüxũ, rü
> chixexũwa nangẽxmagü”,

nhanagürü. Erü nüxũ tacuaxgü na
taxucürüwama aixcuma texé
janguxẽẽxũ i guxũma i ngẽma mugü.
11Rü ngẽmaãcü meãma nangox na tama
ngẽma mugü tinguxẽẽxũcax jiĩxũ na
texé Tupanapexewa mexũ. Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> “Rü jíxema tümaãrü õgagu
> Tupanapexewa mexẽ, rü jíxema
> tá tixĩ ja aixcuma tüxũ
> nangẽxmaxẽ i maxũ i taguma
> gúxũ”,

nhanagürü. 12Notürü ngẽxguma nagu
rüxĩnüẽgu na mugü inguxẽẽxũcax jiĩxũ
na Tupanapexewa imexũ, rü taxuũcax
chima tüxcüũ tajaxõgü. Erü Tupanaãrü
orewa rü ngẽmachiga naxümatü, rü
nhanagürü:

> “Rü jíxema aixcuma meãma
> janguxẽẽxẽ i guxũma i mugü,
> rü ngẽmagagu tá tüxũ
> nangẽxma i tümaãrü maxũ”,

nhanagürü. Notürü ngẽma mugü rü
düxwa chixexũwa tüxũ naga erü
taxucürüwama texé aixcuma meã
tajanguxẽẽ. 13Notürü ga Cristu rü nawa
tüxũ ínanguxũxẽẽ ga jema mugü ga

chixexũwa tüxũ jexmagüxẽẽxũ. Rü taxcã̱x nixĩ ga chixexũwa najexmaxũ ga jexguma curuchagu najũ̱xgu. Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa, rü nhanagürü:

"Rü guxãma ja jíxema wüxi i naĩwa tüxũ natuxẽẽgüãcüma júxe, rü chixexũwa tangẽxma",

nhanagürü. [14]Rü jemaãcü curuchagu naju ga Ngechuchu ja Cristu na nüxũ nangũxẽẽxũcã̱x i guxũma i ngẽma duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũ, jema Tupana Abrã́ũmaã ixunetaxũrüũ. Rü taxcã̱x rü ta naju ga Cristu na jíxema rü ta nüxũ jaxõgüxũcã̱x rü najauxgüxũcã̱x i Tupanaãẽ i Üünexũ i tamaã inaxunetaxũ.

Tupanaãrü uneta rü ngẽma mugüarü jexera name

[15]Pa Chaueneẽgüx, nhũ̱xma rü tá pemaã nüxũ chixu i wüxi i cuã̱xruũ na nhuxãcü duũxũgü t̲acü nügümaã mexẽẽxũ. Rü dücax, ngẽxguma chi wüxi ja jatü rü texémaã t̲acü namexẽẽgu rü wüxi i poperagu meã naxümatüãgu i ngẽma, rü taxucürüwa texé itajanaxoxẽẽ rü e̱xna tanaxüchicüü i ngẽma namexẽẽxũ. [16]Rü dücax, rü jexgumarüũtama nixĩ ga nangupetüxũ ga jexguma Tupana rü Abrã́ũmaã rü Abrã́ũtaamaã inaxunetagu. Rü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü tama "Abrã́ũtaagü" nhanagürü, jerü tama muxũma ga duũxũgüchiga nidexa. Notürü jema ore rü "Abrã́ũtaa" nhanagürümare, jerü wüxitama ga duũxũchiga nixĩ ga jadexaxũ. Rü jema rü Cristuchiga nixĩ. [17]Rü ngẽmaãcü pemaã chanango̱xẽẽ na Tupana rü Abrã́ũmaã namexẽẽãxũ rü namaã inaxunetaxũ na Cristugagu tá jiĩxũ i duũxũgüxũ nangũxẽẽxũ. Rü ngẽmacã̱x i nhũ̱xma rü jema Muĩsé ümatüxũ ga mugü ga 430 ga taunecü jema unetawena ínguxũ, rü taxucürüwama inajanaxoxẽẽ ga jema Tupanaãrü uneta ga nüxĩra Abrã́ũmaã nüxũ jaxuxũ. Rü ngẽmacã̱x i nhũ̱xma rü ta napora i ngẽma uneta. [18]Rü ngẽxguma chi mugü inguxẽẽgüxũgagu jixĩgu na Tupana tüxũ rüngũxẽẽxũ, rü notücã̱xmamare chi nixĩ ga jema Tupanaãrü uneta ga nüxĩra Abrã́ũmaã nüxũ jaxuxũ. Notürü aixcuma nixĩ na ngetanüãcüma Abrã́ũxũ nangũxẽẽxũ ga Tupana, jerü jemaãcü marü namaã inaxuneta. [19]Rü nhũ̱xma rü ¿t̲acüwa namexũ ga jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ? Rü dücax, Tupana rü marü Abrã́ũmaã inaxunetaguwena nixĩ ga duũxũgüna naxããxũ ga jema mugü, na jemaãcü duũxũgüxũ nüxũ nadauxẽẽxũcã̱x na nhuxãcü poraãcü pecadu naxüexũ. Rü jemaãcü nixĩ nhũ̱xmata ínangu ga guma Abrã́ũtaa ja Cristu. Rü gumachiga nixĩ ga Abrã́ũmaã inaxunetaxũ ga Tupana ga noxrix. Rü jexguma ínanguxgu ga jema mugü, rü Tupana rü dauxũcũ̱ã̱x ga norü orearü ngeruũgümaãxĩra nüxũ nixu. Rü jemagü nixĩ ga nüxĩ Muĩsémaã nüxũ ixugüxũ, rü nüma ga Muĩsé rü duũxũgümaã nüxũ nixu. [20]Notürü jexguma Tupana Abrã́ũmaã ixunetagu, rü nümaxũchima ga Tupana nixĩ ga Abrã́ũmaã nüxũ jaxuxũ ga jema norü uneta. Rü tama togümaãxĩra nüxũ nixu na jemagü nüxĩ Abrã́ũmaã nüxũ ixugüexũcã̱x.

T̲acücã̱x duũxũgüna nanaxã ga Tupana ga jema mugü

[21]¿Rü nhuxũ nhapegüxũ i nhũ̱xmax? ¿Pexcã̱x e̱xna rü jema Muĩsé ümatüxũ

ga mugü rü inajanaxoxẽẽ i Tupanaãrü
unetagü? Rü dücax, tama ngẽmaãcü
nixĩ. Jerü jexguma chi naporagu ga
jema mugü na tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃, rü chi Tupanapẹxewa
time i ngẽxguma meãma janguxẽẽgu.
22Notürü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa nüxũ̃ tadau
na guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü pecadutüũ̃wa
nangẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmacạx i nhụxma
rü jíxema Ngechuchu ja Cristuaxṹ
jaxõgüxexicatama tixĩ ja najauxgüxe i
ngẽma maxũ̃ i aixcuma mexũ̃ i Tupana
tamaã ixunetaxũ̃. 23Rü jexguma taũta
ínanguxgu ga Cristu na nüxṹ
jaxõgüxũ̃cạx, rü mugütüũ̃wa tajexmagü
rü tamaã inacuạx. Rü jemaãcü tixĩgü rü
nhụxmata Tupana taxcạx nangọxẽẽ ga
Ngechuchu ja Cristu na nüxṹ
jaxõgüxũ̃cạx. 24Rü jemaãcü ga jema
mugü rü tamaã inacuạx nhụxmata
Cristuxũ̃tawa tüxũ̃ nagagü na nüxṹ
jaxõgüxũ̃cạx rü ngẽmaãcü
Tupanapẹxewa imexũ̃cạx. 25Notürü i
nhụxma na marü núma nanguxũ̃ ja
Cristu na nüxṹ jaxõgüxũ̃cạx, rü marü
tama ngẽma mugütüũ̃wa tangẽxmagü.
Rü nhụxma rü marü taxuũ̃cạxma tụxcüũ̃
tamaã inacuạx i ngẽma mugü. 26Rü
nhụxma na Ngechuchu ja Cristuaxṹ
pejaxõgüxũ̃, rü Tupanaxãcügü peixĩgü i
guxãma i pemax. 27Rü nhụxma na
Cristuégagu ípebaiũ̃xũ̃, rü Cristuarü
peixĩgü rü nüma rü pemaã inacuạx na
naxrüũ̃ peixĩgüxũ̃cạx. 28Rü nhụxma rü
Tupanapẹxewa rü nüẽtama nixĩ ega
woo Judéugü peixĩgügu rü ẹxna tama.
Rü nüẽtama ega woo wüxi i coriarü
duũ̃xũ̃gü peixĩgügu rü ẹxna taxúxearü
duũ̃xũ̃gü peixĩgügu. Rü nüẽtama ega
woo peijatügu rü ẹxna peingexgu. Erü
nhụxma na Ngechuchu ja Cristuarü
duũ̃xũ̃gü na peixĩgüxũ̃, rü wüxitama i
duũ̃xũ̃ peixĩgü i guxãma i pemax. 29Rü
nhụxma na Cristuarü peixĩgüxũ̃, rü
ngẽmacạx waxi nixĩ na aixcuma
Abrãũ̃taagü peixĩgüxũ̃. Rü ngẽmacạx i
pema rü tá ta penajaxu i guxũ̃ma ga
jema Abrãũ̃maã inaxunetaxũ̃ ga
Tupana.

4 1Rü nhụxma rü tá pemaã
chanangọxẽẽ i ngẽma marü pemaã
nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü dücax, ngẽxguma
wüxi i buxũ̃ junatügu, rü ngẽma buxũ̃
rü tama ngẽxgumatama nanajaxu i
nanatüarü ngẽmaxũ̃gü. Rü woo guxũ̃ma
i nanatüarü ngẽmaxũ̃ãrü jora jixĩgu,
notürü ngẽxũ̃rüüxũ̃ i nanatüarü
puracütanüxũ̃rüũ̃mare nixĩ nhụxmata
najạx. 2Rü ngẽmacạx nangẽxma i
ngẽma buxũ̃ãrü daruũ̃ i namaã icuáxũ̃
rü nüxṹ nüxna dauxũ̃ i ngẽma
nanatüarü ngẽmaxũ̃gü nhụxmata nawa
nangu ja jima taunecü ja noxri nanatü
nagu unetacü na ngẽma buxũ̃ rü
nügümaã inacuáxũ̃cạx. 3Rü jexgumarüũ̃
nixĩ ga tamaã nangupetüxũ̃ ga noxrix.
Jerü jexguma taũta Cristuxũ̃ icuạxgu, rü
natüũ̃wa tajexmagü ga jema naãẽgü i
chixexũ̃gü i nhama i naãnemaã
icuạxgüxũ̃. 4Notürü jexguma nawa
nanguxgu ga jema ngunexũ̃ ga
inaxunetaxũ̃ ga Tupana, rü núma
nanamu ga Nane. Rü duũ̃xũ̃gürüũ̃ wüxi
ga ngewa nabu ga guma Nane. Rü jema
Muĩsé ümatüxũ̃ ga mugütüũ̃wa najexma
ga jexguma nabuxgu. 5Rü jemaãcü
núma nangu ga Tupana Nane na tüxũ̃
ínanguxũ̃xẽẽxũ̃cạx i guxãma i jixema ga
noxri mugütüũ̃wa na ijexmagüxũ̃. Rü

jemaãcü tüxũ narüngũxẽẽ ga Tupana
Nane na Tupana tüxũ jaxuxũcax na
aixcuma naxãcügüxũchi ixĩgüxũ. 6Rü
Tupana pexna nanamu ga Naãẽ i
Üünexũ na pexũ nüxũ nadauxẽẽxũcax
na aixcuma naxãcügüxũchi peixĩgüxũ.
Rü ngẽmacax i nhuxma rü marü name i
“Pa Chaunatüx”, nhaperügü nüxũ ja
Tupana. 7Rü ngẽmacax i nhuxma rü
Tupanaxãcüxũchi cuixĩ, rü tama wüxi i
norü duũxũmare cuixĩ. Rü nhuxma na
naxãcüxũchi cuiĩxũ, rü norü ngúchaũ
nixĩ na cuxna naxããxũ i guxũma i tacü i
noxrü ixĩxũ.

Pauru rü jema jaxõgüxũcax naxoegaãẽ

8Rü ũpa ga jexguma taũta Tupanaxũ
pecuaxgu, rü perü tupananetagütüũwa
pejexmagü rü nüxũ peicuaxüũgü ga
jema tama aixcuma Tupana ixĩgüxũ.
9Notürü i nhuxma na Tupanaxũ
pecuáxũ rü nüma rü na pexũ nacuáxũ,
rü ¿tüxcüũ wena naxcax pewoeguchaũ i
ngẽma naãẽgü i chixexũgü i nhama i
naãnemaã icuaxgüxũ? ¿Rü tüxcüũ
penaxwaxe na wena natüũwa pegü
pengẽxmagüxẽẽxũ i ngẽma naãẽgü i
tama aixcuma poraexũ i
notücaxmamare ixĩgüxũ? 10Rü dücax i
pemax, rü nhuxma rü ta ngẽma
nuxcümaxũgüxũ i Judéugücümagu
pexĩãma woo Cristuaxṹ na pejaxõgüxũ.
Erü penaxaure i nhuxre i ngunexũgü rü
nhuxre ja tawemacügü rü nhuxre ja
taunecügü rü nhuxre i petagü, erü nagu
perüxĩnüẽ na ngẽmaãcü Tupanapexewa
tá peimexũ. 11Rü ngẽmacax poraãcü
chaxoegaãẽ, erü ngürüãchi
notücaxmamare tá nixĩ ga jema puracü
ga petanüwa chaxüxũ. 12Pa
Chaueneẽgüx, pexũ chacaaxũ na
chauxrüũ nüxũ perüxoexũ na nagu
pexĩxũ i ngẽma Judéugüarü mugü. Erü
nhuxma na Cristuwe charüxũxũ rü marü
nüxũ charüxo na nagu chixũxũ ga jema
mugü ga ũpa tama nagu pexĩxũ. Rü
dücax, jexguma noxri petanüwa
chajexmagu rü tama choxũ pexo, rü
ngẽmacax chanaxwaxe i nhuxma rü ta
chauga pexĩnüẽ. 13Rü pema rü marü
nüxũ pecuax rü jexguma noxri pemaã
nüxũ chixuxgu ga Tupanaãrü ore i
mexũ, rü jema na chidaawexũgagu nixĩ
ga petanügu charüxãũxũ rü pemaã nüxũ
chixuxũ ga Tupanaãrü ore. 14Rü jema
daawe ga choxṹ jexmaxũ, rü woo
pexcax rü wüxi ga waxtümüũ nixĩ,
notürü tama choxũ pexo rü tama choxũ
ípetaxüchi. Notürü meãma choxũ
pejauxgü nhama wüxi ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ i dauxũcũãx chiĩxũrüũ.
Rü nhama Ngechuchu ja Cristu
chiĩxũrüũ, meãma choxũ pejauxgü.
15¿Notürü tacü exna nangupetü namaã
ga jema perü taãẽ ga noxri pexṹ
jexmaxũ? Erü pemaã nüxũ chixu rü
noxri petanüwa chajexmagu rü poraãcü
chamaã petaãẽgü. Rü jexguma chi pexṹ
natauxchagu, rü pemaã nanguxũgu, rü
chi pexetü pejaxu na choxna
penaxãxũcax, jerü jemaãcü poraãcü
chamaã petaãẽgü ga jexguma.
16¿Notürü tacü pexũ naxüpetü i
nhuxmax? ¿Pexcax rü exna perü uwanü
chixĩ jerü pemaã nüxũ chixu ga
Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ? 17Rü
ngẽma duũxũgü i pexũ ngúexẽẽxũ na
Judéugücümagu na pexĩxũcax, rü pegu
narüxĩnüẽneta, tama aixcuma tacü rü

mexũc̱ax nadaugü. Erü nümagü rü
toxna pexũ̃ nixĩgachixẽẽchaũ̃ na
ngẽmaãcü naga pexĩnüẽxũc̱ax. [18]Rü
ngẽma togü rü marü name na pegu
naxĩnüẽxũ̃, notürü nanaxwa̱xe na perü
mexũc̱ax nadaugüxũ̃ i guxũ̃guma. Rü
tama name na petanüwa
changẽxmaguxicatama perü mexũc̱ax na
nadaugüxũ̃ i ngẽma togü. [19]Pa
Chauxacügüx, wenaxãrü nhama wüxi i
mama ngĩxãcümaã ngu̱xnecacürüũ̃
poraãcü pexc̱ax ngúxũ̃ chinge na
aixcuma meã Cristuaxũ̃ pejaxõgüxũc̱ax
rü aixcuma naxc̱ax na pemaxẽxũc̱ax. Rü
ngẽmaãcü tá chixĩ nhu̱xmatáta Cristu
naxwa̱xexũ̃rüũ̃ peixĩgü i perü maxũ̃wa.
[20]Rü chierü nhu̱xmatama pexũ̃tawa
changẽxmagu na pemaã
chidexaxũchixũc̱ax, rü tama nhu̱xmarüũ̃
pexc̱ax chanaxümatümarexũc̱ax. Erü
nhu̱xma rü tama nüxũ̃ chacua̱x na
ṯacügu pemaã charüxĩnüxũ̃.

Ore i cua̱xruũ̃ i Abrãũxũ̃taxũ̃ ga Agáchiga rü nama̱xũ̃chi ga Charachiga

[21]Rü pema na ngẽma Muĩsé ümatüxũ̃ i
mugütüũ̃wa pegü
pengẽxmagüxẽẽchaũ̃xũ̃, rü chanaxwa̱xe
i chamaã nüxũ̃ peixu ngoxi aixcuma
nüxũ̃ pecuá na nhuxũ nhaxũ̃ i ngẽma
mugü. [22]Erü ngẽma mugüwa nüxũ̃
tadau rü Abrãũ rü nüxũ̃ najexma ga
taxre ga nane. Rü wüxi ga nane rü
naxũ̃taxũ̃ ga Agáwa nüxũ̃ najexma, rü
naĩ ga nane rü nama̱xũchi ga Charawa
nüxũ̃ najexma. [23]Rü guma nane ga
naxũ̃taxũ̃wa nüxũ̃ jexmacü, rü nabu jerü
jema nixĩ ga norü ngúchaũ̃ ga Abrãũ.
Notürü guma nane ga nama̱xũchiwa
nüxũ̃ jexmacü, rü nabu jerü jemaãcü
inaxuneta ga Tupana. [24-25]Rü pemaã
nüxũ̃ chixu i ngẽma ore erü ngẽmawa
nangẽxma i ṯacü i aixcuma ixĩxũ̃ i
pexc̱ax chango̱xẽẽchaũ̃xũ̃. Rü jema taxre
ga ngexũ̃gü rü taxre i cua̱xruũ̃gü nixĩgü
na ngẽmawa nüxũ̃ icuáxũc̱ax na
nhuxãcü Tupana duũ̃xũ̃güxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ na naxũ̃tawa
nangugüxũc̱ax. Rü jema nüxĩraũ̃xũ̃ ga
norü ngũ̃xẽẽ nixĩ ga jexguma Chinaĩãrü
ma̱xpũ̃newa Muĩséna naxããgu ga norü
mugü na naga naxĩnüẽxũc̱ax ga
duũ̃xũ̃gü. Rü jema mugü ga Muĩséna
naxãxũ̃ ga Chinaĩwa rü Agá ijixĩ ga norü
cua̱xruũ̃. Rü jema nge ga Agá rü
naxũ̃taxũ̃ ijixĩ ga Abrãũ rü jemac̱ax ga
ngĩxãcügü rü ngĩxrüũ̃tama togütüũ̃wa
najexmagü rü tama ínanguxũ̃. Rü
jemaãcü ga jema nge rü wüxi i cua̱xruũ̃
ijixĩ nachiga i ngẽma Judéugü i nhu̱xma
maxẽxũ̃ rü ngẽma mugüwe rüxĩxũ̃. Erü
nümagü rü nhu̱xma rü ta natüũ̃wa
nangẽxmagü i ngẽma mugü ga Muĩsé
jaxuxũ̃ ga ma̱xpũ̃ne ga Chinaĩ ja
Arábiaanewa ngẽxmanewa. Rü nhu̱xma
rü ta ngẽma mugügu naxĩ rü tama nüxũ̃
narüxoe. [26-28]Notürü jema nge ga Abrãũ
nama̱xũchi rü tama Agárüũ̃ ijixĩ. Rü
ngĩne ga Isaqui rü nabu jerü Tupanaãxũ̃
najaxõ ga Abrãũ ga jexguma Tupana
namaã nüxũ̃ ixuxgu rü tá na nüxũ̃
najexmaxũ̃ ga wüxi ga nane. Rü
nhu̱xma Pa Chaueneẽgüx, jixema rü ta
tajaxõ i ngẽma Tupana tamaã
ixunetaxũ̃. Rü ngẽmac̱ax i nhu̱xma rü
tama ngẽma nuxcümaxũ̃güxũ̃ i
mugütüũ̃wa tangẽxmagü. Rü ngẽmaãcü
Abrãũ nama̱xũchixacügürüũ̃ tixĩgü. Rü
ngẽmaãcü nüxũ̃ tadau na aixcuma

Tupana janguxẽẽxũ̃ i norü ore ga Abrá̱ũ
nama̱xũ̃chichiga ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:
"¡Nataãẽ, Pa Ngecü i Ngexacücü!
¡Rü curü taãẽmaã rüxáixnaxũ̃
woo tagumachire̱x na
cuxãxãcüxũ̃! Erü tá cuxãxãcü,
rü ngẽma ngexũ̃ i cuxũ̃taxũ̃ i
cuteaxũ̃ ãxãcüxũ̃ãrü jexera tá
cuxũ̃ nangẽxma i cuxacügü",
nhaxũ̃. 29Notürü guma Abrá̱ũ nane ga
naxũ̃taxũ̃wa nüxũ̃ jexmacü, rü chixri
namaxũ̃ namaã ga guma Abrá̱ũ nane ga
Tupanaãrü unetagagu bucü. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta i nhu̱xma rü jixema i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃gagu tüxũ̃ na
nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃, rü chixri tamaã
nachopetü i ngẽma Judéugü i
naxwa̱xegüxũ̃ na nagu ixĩxũ̃ i ngẽma
mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃. 30¿Notürü
nhuxũ nhaxũ̃ i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa? Rü dücax, ngẽmawa
Abrá̱ũmaã nüxũ̃ nixu ga na ngĩxũ̃
ínatáxũ̃ca̱x ga naxũ̃taxũ̃ ngĩnemaã, jerü
taxucürüwama jema ngĩnemaã
najajauxje ga norü jemaxũ̃ ga
nama̱xwaxũ̃chixũ̃cü ga naneãrü tá ixĩxũ̃.
31Rü ngẽmaãcü, Pa Chaueneẽgüx, rü
nüxũ̃ tadau rü tama Abrá̱ũ
naxũ̃taxũ̃xãcügürüũ̃ tixĩgü, erü tama
ngẽma mugütüũ̃wa tangẽxmagü. Notürü
Abrá̱ũ nama̱xũ̃chixacügürüũ̃ tixĩgü, erü
Tupanaãrü unetagagu tüxũ̃ nangẽxma i
tórü maxũ̃.

Meã pegüna pedaugü na tama wena ngẽma mugütüũ̃wa pengẽxmagüxũ̃ca̱x

5 1Rü nhu̱xma ja Cristu rü marü tüxũ̃
ínanguxũ̃xẽẽ na tama ngẽma
mugütüũ̃wa ingẽxmagüxũ̃ca̱x. Rü
ngẽmaca̱x name nixĩ i pegüna pedaugü
na tama wena natüũ̃wa pegü
pengẽxmagüxẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma mugü.
2¡Rü choxũ̃ iperüxĩnüẽ! Rü chama i
Pauru rü pemaã nüxũ̃ chixu, rü
ngẽxguma chi nagu pexĩxgu na pegü
ípewiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃xũ̃ na
ngẽmaãcü penajaxuxũ̃ca̱x i perü maxũ̃,
rü ngẽxguma ja Cristu rü chi taxuwama
pexũ̃ name. 3Rü wena pemaã nüxũ̃ chixu
rü ngẽxũ̃rüũ̃ i jatü i nügü
íwiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃chaũ̃xũ̃ na
ngẽmaãcü Tupanape̱xewa namexũ̃ca̱x,
rü name nixĩ i nüxna nacua̱xãchi na
taxucürüwa ngẽmaãcü na najauxãxũ̃ i
norü maxũ̃ ega tama aixcuma naga
naxĩnügu i guxũ̃ma i togü i mugü. 4Rü
guxãma i pema i nagu rüxĩnüẽxẽ na
Tupanape̱xewa peimexũ̃ ega nagu
pexĩxgu i ngẽma mugü, rü pemaã nüxũ̃
chixu rü marü Cristuna peixĩgachi i
ngẽxgumax. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta pegü
nüxna pejaxũ̃xẽẽ i ngẽma ngechaũ̃ ga
noxri Tupana namaã pexũ̃ ngechaũ̃xũ̃.
5Notürü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nixĩ i tüxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ na jaxõgüxũ̃ca̱x. Rü
ngẽmaca̱x nixĩ i ínanguxẽẽxũ̃ na
Cristugagu Tupanape̱xewa imexũ̃. 6Rü
ngẽmaca̱x i nhu̱xma na Ngechuchu ja
Cristuarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃, rü nüétama
nixĩ ega woo íiwiecha̱xmüpe̱xechiraũ̃gu
rü e̱xna tama, erü tama ngẽma nixĩ i
Tupanape̱xewa tüxũ̃ mexẽẽxũ̃. Rü ngẽma
Tupana naxwa̱xexũ̃ i nhu̱xma nixĩ na
aixcuma jaxõgüxũ̃ rü ngẽmaãcü jigü na
ingechaũ̃güxũ̃. 7Pema rü meãma
ipenaxügü na Cristuwe perüxĩxũ̃. ¿Rü
texé e̱xna pexũ̃ nüxũ̃ taxoo̱x na tama
naga pexĩnüẽãmaxũ̃ca̱x i norü ore i
aixcuma ixĩxũ̃? 8Rü pemaã nüxũ̃ chixu,

rü tama Tupana ga noxri pexcax cacü
nixĩ ja jima pexũ̃ nüxũ̃ oócü. 9Rü name
nixĩ i nüxna pecuaxãchie rü wüxitama i
duũ̃xũ̃ i chixexũ̃ üxũ̃, rü nanachixexẽẽ i
guxũma i togü i natanüxũ̃gü, nhama
wüxi i íraxũ̃ i põũãrü puxẽẽruũ̃ rü wüxi i
taxũ̃ i põũchara ipuxẽẽxũ̃rüũ̃. 10Chama
rü chajaxõ na tórü Cori tá pexũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ na chama nagu
charüxĩnüxũ̃rüũ̃ nagu perüxĩnüẽxũ̃cax.
Notürü Tupana tá nanapocu i ngẽma
duũ̃xũ̃ i pexũ̃ chixeãẽxẽẽxũ̃, rü nüẽtama
nixĩ ega woo texé tixĩgu. 11Rü nümaxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü rü chauchiga nidexagü, rü
nüxũ̃ nixugüe na chama rü duũ̃xũ̃güxũ̃
changúexẽẽxũ̃ na nügü
ínawiũ̃chaxmüpexechiraũ̃xũ̃cax rü mugü
na janguxẽẽgüxũ̃cax na ngẽmaãcü nüxũ̃
nangẽxmaxũ̃cax i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Notürü, Pa Chaueneẽgüx, rü ngẽxguma
chi ngẽmaãcü duũ̃xũ̃güxũ̃ changúexẽẽgu,
rü tau chima chawe ningẽxũ̃tanü i
Judéugü, erü tau chima naãẽwa nangux
i ngẽma ore i nüxũ̃ chixuxũ̃ nachiga ja
Cristu ga curuchagu taxcax jucü.
12Notürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃
chixeãẽgüxũ̃ rü pexũ̃ ucuxẽgüxũ̃ na pegü
ípewiũ̃chaxmüpexechiraũ̃xũ̃cax, rü
¿tüxcüũ̃ exna i nümagü i tau noxtacüma
nügü jacaugüpüxücharexegüxũ̃ ta?
13Notürü pemax, Pa Chaueneẽgüx, rü
Tupana pexcax naca na ngẽma mugüna
ípenguxũ̃xũ̃cax. Notürü nhuxma na
nüxna ípenguxũ̃xũ̃, rü tama name i
ngẽmacax pexeneãrü ngúchaũ̃ pexügü.
Notürü name nixĩ na pegü
pengechaũ̃güxũ̃ rü ngẽmaãcü pegü
perüngũ̃xẽẽgüxũ̃ i wüxichigü. 14Erü
guxũma i Tupanaãrü mugü rü wüxi i
muwatama nangox rü nhanagürü:
"¡Rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i cumücü na
cugütama cungechaũ̃xũ̃rüũ̃!"
nhanagürü. 15Notürü name nixĩ i
pexuãẽgü erü ngẽxguma chi pegümaã
penuẽgu rü pegüchi pexaiegu, rü
ngürüãchi tá pegü pewoone rü tá
ipejanaxoxẽẽ i Tupanaãrü ore i pewa
ngẽxmaxũ̃.

Ngẽma taxüneãrü ngúchaũ̃ rü tama Tupanaãẽ i Üünexũ̃ãrü ngúchaũ̃maã nawüxigu

16Pemaã nüxũ̃ chixu, rü name nixĩ i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ naxwaxexũ̃ãcüma
pemaxẽ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü
pemaxẽgu, rü tãũxũ̃táma pexeneãrü
ngúchaũ̃ pexügü. 17Erü ngẽma
taxüneãrü ngúchaũ̃ rü tama Tupanaãẽ
i Üünexũ̃ãrü ngúchaũ̃maã nawüxigu.
Rü ngẽma Tupanaãxẽ i Üünexũ̃ãrü
ngúchaũ̃ rü tama taxüneãrü
ngúchaũ̃maã nawüxigu. Erü ngẽma
taxre i ngúchaũ̃gü, rü nügüchi naxaie
erü wüxichigü i ngẽma rü tamaã
inacuáxchaũ̃. Rü ngẽmacax i pema rü
taxucürüwa penaxü i ngẽma
pematama penaxwaxexũ̃. 18Notürü
ngẽxguma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ pemaã
icuaxgux, rü marü tama ngẽma
nuxcümaxũ̃güxũ̃ i mugütüũ̃wa
pengẽxmagü. 19Rü meãma nangox na
nhuxãcü namaxẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
naxũ̃neãrü ngúchaũ̃ ügüxũ̃, rü naĩ i
ngemaã maxẽxũ̃, rü airugürüũ̃mare
ixĩgüxũ̃. Rü tama naxãneẽ na tacü rü
chixexũ̃ naxügüxũ̃. 20Rü
tupananetachicünaxãgüxũ̃ nicuaxüũ̃gü,
rü najuüe rü nangóxwaxegü, rü aigu
narüxĩnüẽ, rü nachoxũ̃gawaxegü, rü
togüchi naxaie norü ngẽmaxũ̃gücax, rü

nanuxwãxegü, rü duũxũgüxũ
naxucũxẽgü na to i ngũxẽẽtaegu
naxĩxũcãx, rü ngẽmaãcü najatoje i
duũxũgü na tama wüxigu
naxĩnüẽxũcãx. 21Rü togüarü
ngẽmaxũgücãx nixãũxãchigü, rü
nangãxẽwãxegü, rü peta naxügüecha,
rü nanaxügü i muxũma i togü i
chixexũgü i ngẽxgumarüũ ixĩxũ. Rü
ngẽmacãx, wena pemaã nüxũ chixu rü
guxũma i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü
maxẽxũ, rü nataxutáma i nachica i
ngextá Tupana ãẽxgacü íjiĩxũwa.
22Notürü ngẽxguma Tupanaãẽ i
Üünexũ tamaã icuãxgu, rü nüma nixĩ i
tüxũ nangũxẽẽxũ na jigü
ingechaũgüxũcãx, rü itaãẽgüxũcãx, rü
meã jigümaã imaxẽxũcãx, rü jaxna
namaã ixĩnüẽxũcãx i togü, rü togümaã
imecümagüxũcãx, rü togüxũ
rüngũxẽẽgüxũcãx, rü aixcuma
janguxẽẽxũcãx i ngẽma nüxũ ixuxũ.
23Rü ngẽxgumarüũ ta Naãẽ i Üünexũ
tüxũ narüngũxẽẽ na tama chixexũmaã
nataeguxẽẽxũcãx ega togü chixexũ
tamaã ũxgux. Rü tüxũ narüngũxẽẽ na
meãma jigünatama idauxũcãx na tama
chixexũgu ĩjixũcãx. Rü nataxuma i
mugü i nachũxuxũ na naxüxũ i ngẽma
mexũgü. 24Rü ngẽma duũxũgü i
aixcuma Ngechuchu ja Cristuarü
duũxũgü ixĩgüxũ, rü marü nüxũ
narüxoe ga jema nuxcümaxũxũ ga
norü maxũ ga chixexũ, rü jema
naxũneãrü ngúchaũgü ga chixexũ, rü
guxũma ga tacü ga to ga ngúchaũ ga
tama mexũ. 25Rü nhũxma na
Tupanaãẽ i Üünexũ tüxna naxãxũ i
tórü maxũ, rü name nixĩ i nüma tórü
maxũmaã na inacuáxũ. 26Rü tama
name i jigü ítarüta rü togümaã tanuãẽ,
rü bai na tacücãx ixãũxãchixũ.

Name nixĩ i guxãma i pema rü pegü perüngũxẽẽgü i wüxichigü

6 1Pa Chaueneẽgüx, ngẽxguma chi
texéxũ pedãxgu na tacü rü
chixexũgu tanguxũ, rü pema na
Tupanaãẽ i Üünexũ naxwãxexũãcüma
na pemaxẽxũ, rü name nixĩ i tüxũ
pengechaũãcüma tüxũ perüngũxẽẽ na
itajarüwẽxãchiãẽxũcãx. ¡Notürü
pexuãẽgü i wüxichigü, na tama pema rü
ta nagu pejixũcãx i ngẽma chixexũ!
2¡Rü pegü perüngũxẽẽgü i ngẽxguma
texé petanüwa guxchaxũgü tüxũ
ngẽxmagu! Erü ngẽxguma ngẽmaãcü
pegü perüngũxẽẽgu, rü ngẽmaãcü tá
pejanguxẽẽ i ngẽma Cristu pexũ muxũ.
3Rü ngẽxguma texé nagu rüxĩnügu na
wüxi i tacü tixĩxũ, rü tügütama
tawomüxẽẽ, erü Tupanapẽxewa rü
taxuũmachirẽx tixĩ. 4Rü ngẽmacãx i
wüxichigü, rü name nixĩ i tügüarü
maxũtama tangugü. Rü ngẽxguma
namexgu i tümaãrü maxũ, rü tügümaã
tátama tataãẽ, rü nataxuma i tũxcüũ
togüarü maxũwa tügü tangugüarü
maxũãx. 5Erü tanaxwãxe i wüxichigü na
tümaãrü maxũnatama tadauxũ i
Tupanapẽxewa. 6Rü jíxema najaxuxe i
ngũxẽẽtae i Tupanaãrü orewa rü
tanaxwãxe na tümaãrü ngũxẽẽruũmaã
tangauxũ i nagúxũraũxũ i tümaãrü
ngẽmaxũgü. 7¡Rü pexuãẽgü na tama
ípetüexũcãx i perü maxũwa! Erü
taxucürüwa texé Tupanaxũ tawomüxẽẽ.
Rü jíxema chixexũ ũxe, rü chixexũ tá
tajaxu. Rü jíxema mexũ ũxe, rü mexũ tá
nixĩ i tajaxuxũ. 8Rü jíxema

tümaxüneãrü ngúchaũ üxe, rü ngẽma
tümaxũneãrü ngúchaũ rü tá juwa tüxũ
naga. Notürü jíxema Tupanaãẽ i
Üünexũãrü ngúchaũ üxe, rü ngẽma
Tupanaãẽ i Üünexũwa tá tanajaxu i
maxũ i taguma gúxũ. 9Rü ngẽmacax
tama name na nüxũ rüchauexũ na mexũ
ixüexũ. Erü ngẽxguma chi tama nüxũ
rüchauegu, rü düxwa mexũ tá tajaxu i
Tupanaxũtawa. 10Rü ngẽmacax
ngẽxguma tüxṹ nangẽxmagu na
tacümaã togüxũ rüngũxẽẽxũ, rü name
nixĩ i guxãxũma tarüngũxẽẽ. Notürü
jexera tanaxwaxegü na nüxũ
rüngũxẽẽgüxũ i ngẽma taeneẽgü rü
taejaxgü i jaxõgüxũ.

Pauru najaxucuxẽgü ga jema jaxõgüxũ rü nüxũ narümoxẽ

11Rü nuã tá ichanaxügü na
chamaxũchima chaxmexmaã pexcax
chanaxümatüxũ i nhaã popera. ¡Rü
dücax, nüxũ pedax i ngẽma chama
chaxümatüxũ na nhuxãcü natamatüxũ!
12Rü ngẽma Judéugü i pexũ ngúexẽẽxũ
na pegü
ípewiechaxmüpexechiraũgüxũcax, rü
ngẽmaãcü pexũ namu erü
nanataãẽxẽẽgüchaũ i ngẽma togü i
Judéugü na tama nachi naxaiexũcax
nagagu na Ngechuchu ja Cristu ga
curuchagu jucüaxṹ na jaxõgüãxũ. 13Erü
woo i nümagü na
ínawiũchaxmüpexechiraũxũ, rü tama
najanguxẽẽ i guxũma i mugü. Notürü
nümagü rü nanaxwaxegü na pegü
ípewiũchaxmüpexechiraũxũ, na jixcama
nügü jacuaxüũgüxũcax rü togü i
Judéugümaã nüxũ na jaxuxũcax na
pema rü ta naxrüũ nagu pexĩxũ i ngẽma
nuxcümaxũgüxũ i mugü. 14Notürü i
chama rü chaugü chicuaxüũ erü nüxṹ
chajaxõ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu ga curuchagu jucü. Rü
ngẽmacaxicatama nixĩ i chaugü
chicuaxüũxũ. Rü nhuxma na Cristu ga
curuchagu jucüaxṹ chajaxõxũ, rü marü
tama nagu charüxĩnü i nhama i naãne
rü norü ngẽmaxũgü. Rü ngẽxgumarüũ
ta i nhama i naãne rü marü tama choxũ
nacuáxchaũ. 15Erü ngẽxguma
Ngechuchu ja Cristuarü duũxũgü
ixĩgügu, rü Tupanapexewa rü taxuũma
nixĩ i ngẽma na
íiwiechaxmüpexechiraũxũ rü exna tama.
Notürü ngẽma aixcuma napexewa mexũ
nixĩ na naxüchicüüxũ i tórü maxũ na
ngexwacaxũxũ i duũxũgü ixĩgüxũcax.
16Rü Tupanana naxcax chaca na pexũ
nataãẽxẽẽgüxũcax rü nüxṹ
pengechaũtümüũgüxũcax i guxãma i
pema i aixcuma janguxẽẽgüxe i ngẽma
pemaã nüxũ chixuxũ, rü guxãma ja
jíxema aixcuma Tupanaãrü duũxũgü
ixĩgüxe. 17Rü nhuxmawena rü tama
chanaxwaxe na texé tacü rü guxchaxũgü
choxna ãxũ. Erü chama rü aixcuma tórü
Cori ja Ngechuchuarü duũxũ chixĩ. Rü
ngẽma chorü oxrigüchica i chawa
ngẽxmagüxũwa nüxũ pecuax na
aixcuma jiĩxũ i ngẽma. 18Pa
Chaueneẽgüx, chanaxwaxe i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu pexũ narüngũxẽẽ i
guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA EPÉCHIUWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Epéchiuarü ĩãnewa jexmagüxũ

1 [1]Pa Chaueneẽgü ja Epéchiuwa Ngẽxmagüxe, chama i Pauru nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü chama i Pauru chixĩ i Tupana choxũ jaxuxũ na Ngechuchu ja Cristu choxũ muxũca̱x na duũxũgümaã nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i guxãma i pema ja Epéchiuarü ĩãnewa ngẽxmagüxe rü Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe rü Ngechuchu ja Cristuaxũ jaxõgüxe. [2]Rü chanaxwa̱xe i pexũ narüngũxẽẽ rü pexũ nataãẽxẽẽ ja Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu.

Tupana rü poraãcü tüxũ narüngũxẽẽ erü Cristuarü duũxũgü tixĩgü

[3]Rü name nixĩ i nüxũ ticua̱xüũgü ja Tanatü ja Tupana ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristunatü. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü tanaxü erü nhu̱xma na Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ, rü nüma ja Tupana rü dauxũwa taxca̱x ne nanamu i nagúxũraũxũ i ngũxẽẽ i Naãẽ i Üünexũwa ne ĩxũ i tórü maxũca̱x ixĩxũ. [4-5]Rü tautama naãne ü̱xgu, rü Cristugagu Tupana tüxũ nidexechi na nape̱xewa ixüünegüxũca̱x rü na nataxuxũca̱x i tórü chixexũ i nape̱xewa. Rü Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũ. Rü jemaca̱x nuxcümamatama tüxũ naxuneta na naxãcügüxũ tüxũ nadexũca̱x Ngechuchugagu. Rü jemaãcü nanaxü jerü jema nixĩ ga norü ngúchaũ. [6]Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i guxũguma nüxũ ticua̱xüũgü ja Tupana. Erü nüma rü poraãcüxũchima tamaã namecüma rü poraãcü tüxũ narüngũxẽẽ ga jexguma taxca̱x núma namuãxgu ga Nane ja nüxũ nangechaũxũchicü. [7]Rü Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũ, rü jemaca̱x nanamu ga Nane na taxca̱x najuxũ rü nagü inabaxũ na jemaãcü tüxũ ínanguxũxẽẽũca̱x rü tüxũ̃ nüxũ nangechaũxũca̱x ga tórü pecadugü. [8]Rü Tupana tüxũ nüxũ nadauxẽẽ na nhuxãcü poraãcü tüxũ nangechaũxũ ga jexguma tüxna naxããxgu ga guxũma ga tórü cua̱x na taãẽxũ icuáxũca̱x rü tüxũ

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

natauxchaxũcax i norü ore. 9Rü tüxũ
nüxũ nacuaxẽẽ ga norü ngúchaũ ga
noxri nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ. Rü
jema norü ngúchaũ ga
nuxcümaxũchima Cristumaã nagu
naxĩnüxũ ga Tupana, rü jema nixĩ ga
nhama ga naãnewa na namuãxũ na tüxũ
jamaxẽxẽẽxũcax. 10Rü jema nagu
naxĩnüxũ nixĩ na Cristumexẽwa
nangẽxmaxẽẽãxũ i guxũma i dauxũguxũ
i naãnewa ngẽxmaxũ rü guxũma i
nhama i naãnewa ngẽxmaxũ. Rü
ngẽmaãcü tá nanaxü ja Tupana i
ngẽxguma nawa nanguxgu na
janguxẽẽãxũ. 11Jerü nuxcümamatama
Tupana toxũ nidexechi na Cristugagu
tanajauxgüxũcax i ngẽma maxũ i
taguma gúxũ i nüma toxna
naxãxchaũxũ. Rü aixcuma jemaãcü toxũ
narüngũxẽẽ jerü jema nixĩ ga norü
ngúchaũ ga Tupana ja guxũma ücü,
ngẽma nüma nagu naxĩnüxũãcüma.
12Rü jemaãcü Tupana toxũ nidexechi na
naxcax tamaxẽxũcax rü nüxũ
ticuaxüũgüxũcax naxcax na tomaã
namecümaxũ i toma i toxira Cristuaxṹ
na tajaxõgüxũ. 13Rü jexgumarüũ ta ga
pema i Epéchiucũãxgü, rü jexguma
nüxũ pexĩnüẽgu ga jema ore i aixcuma
ixĩxũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü jexguma
Cristuaxṹ pejaxõgügu, rü natanüxũgü
peixĩgü. Rü Tupana ga tamaã ixunetacü
na tüxna namuãxũcax i Naãẽ i Üünexũ,
rü marü pexna nanamu i ngẽma Naãẽ
na nüxũ pecuáxũcax na aixcuma norü
duũxũgü peixĩgüxũ. 14Rü nüma ga
Tupana núma nanamu ga Naãẽ i
Üünexũ na nawa nüxũ icuáxũcax na
aixcuma tá tüxna naxããxũ i guxũma ga
jema tamaã inaxunetaxũ. Rü jixema na
noxrü ixĩgüxũ rü tá aixcuma tanajaxu i
guxũma i ngẽma tamaã inaxunetaxũ i
ngẽxguma wena núma naxũxgu na
pecaduwa tüxũ íjanguxũxẽẽxũchixũcax.
Rü ngẽmacax name nixĩ na nüxũ
icuaxüũgüxũ ja Tanatü ja Tupana ja
mexẽchicü.

**Pauru rü Tupanana naxcax
naca na jema jaxõgüxũna
naxããxũcax ga cuax**

15-16Rü ngẽmacax, nhuxma na nüxũ
chacuáxũ na aixcuma tórü Cori ja
Ngechuchuaxṹ pejaxõgüxũ rü na
aixcuma nüxũ pengechaũgüxũ i guxũma
i ngẽma togü i Tupanaãrü ixĩgüxũ, rü
ngẽmacax taguma nüxũ charüchau na
pexcax moxẽ nüxna chaxãxũ rü pexna
chacuaxãchixũ i chorü jumuxẽwa. 17Rü
ngẽxguma namaã chidexagu ja Tanatü
ja Tupana ja mexẽchicü ja Nanatü ja
tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu, rü
naxcax nüxna chaca na pexna
naxããxũcax i ngẽma cuax i Naãẽ i
Üünexũwa ne ũxũ. Rü ngẽma Naãẽ i
Üünexũ tá nixĩ i pexcax nangoxẽẽxũ i
Tupanaãrü ore i mexũ na jexeraãcü
nüxũ pecuáxũcax ja Tupana. 18Rü
Tupanana naxcax chaca na nümatama
pexũ jangoxnaãẽxẽẽxũcax, na nüxũ
pecuáxũcax na tacü jiĩxũ i ngẽma
ípenanguxẽẽxũ i naxcax pexũ
jadexechixũ. Rü nüxna naxcax chaca na
pexũ nüxũ nacuaxẽẽxũcax na nhuxãcü
namexẽchixũ i ngẽma maxũ i taguma
gúxũ i nüma norü duũxũgücax
namexẽẽxũ i dauxũguxũ i naãnewa.
19-20Rü ngẽxgumarüũ ta rü nüxna
naxcax chaca na pexũ nüxũ
nacuaxẽẽxũcax na nhuxãcü nataxüchixũ

i norü pora i tawa ngẽxmaxũ̃ rü namaã
tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ i jixema na jaxõgüxũ̃.
Rü ngẽmatama pora i taxũ̃maã nixĩ ga
napuracüxũ̃ ga Tupana ga jexguma juwa
Cristuxũ̃ ínadaxẽẽgu rü dauxũ̃guxũ̃ ga
naãnewa nagaãxgu rü nügüarü
tügünecüwawa janatoxẽẽãgu na
guxããrü ãẽxgacü jiĩxũ̃cax. 21Rü jemaãcü
guxũ̃ẽtüwa nanajexmaxẽẽ. Rü ngẽmacax
i nhuxma rü Cristumexẽwa nangẽxmagü
i guxũ̃ma i dauxũ̃guxũ̃ i naãnecũ̃ãx i
ãẽxgacügü rü guxũ̃ma i nhama i
naãnecũ̃ãx i ãẽxgacügü. Rü ngẽmaãcü
naxmexwa nangẽxmagü i guxũ̃ma i pora
i nhuxma ngẽxmagüxũ̃ rü guxũ̃ma i
pora i tá ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽmaãcü i
nüma rü guxũ̃ i ãẽxgacügüarü ãẽxgacü
tá nixĩ i guxũ̃guma. 22Rü jemaãcü ga
Tupana rü marü Cristumexẽwa
nanajexmagüxẽẽ ga guxũ̃ma. Rü
jexgumarüũ̃ ta Cristuxũ̃ ningucuchixẽẽ
na guxũ̃ma i jaxõgüxũ̃ẽru na jiĩxũ̃cax.
23Rü nhuxma rü guxũ̃ma i jaxõgüxũ̃ rü
wüxigu Cristuarü nixĩgü. Rü nüma nixĩ i
tawa nangẽxmaxũ̃ i guxãma i jixema i
nüxũ̃ na jaxõgüxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
nüma nixĩ i nangẽxmaxẽẽãxũ̃ i guxũ̃ma i
tacü i ngẽxmaxũ̃ i guxũ̃wama.

Tamaxẽ erü Tupana tüxũ̃ nangechaũ̃

2 1Rü ũ̃pa ga pema rü perü
pecadugagu rü perü chixexũ̃gagu
nhama pejuexũ̃rüũ̃ peixĩgü. 2Jerü ga
pema rü nagu pexĩ ga jema chixexũ̃ i
nhama i naãnecũ̃ãx i duũ̃xũ̃gü nagu ĩxũ̃.
Rü pema rü naga pexĩnüẽ ga Chataná i
ngoxogüarü ãẽxgacü ixĩxũ̃. Rü nüma
nixĩ i nüxũ̃ nangúchaũ̃xẽẽãxũ̃ na
chixexũ̃ naxügüxũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaga ĩnüẽxũ̃. 3Rü
guxãma ga jixema rü jemaãcü chixri
tamaxẽ ga ũ̃pa. Rü tanaxü ga tóxrütama
ngúchaũ̃, rü nagu taxĩ ga jema taüẽ naxwaxexũ̃ rü jema taãẽ naxwaxexũ̃. Rü
jemagagu jema togü ga duũ̃xũ̃gü ga
chixexũ̃ ügüxũ̃rüũ̃ nawa taxügü i ngẽma
pocu i ãũcümaxũ̃chixũ̃ i Tupana
mexẽẽxũ̃. 4Notürü ga Tupana rü
poraãcü nüxũ̃ tangechaũ̃tümüũ̃gü rü
poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃. 5Rü jemacax,
woo tórü pecadugagu nhama ijuexũ̃rüũ̃
tixĩgü, notürü ga Tupana rü Cristuxũ̃
ínadaxẽẽxũ̃gagu tüxũ̃ namaxẽxẽẽ. Rü
nhuxma rü pexũ̃ nangẽxma i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃, erü Tupana pemaã
namecüma. 6Rü jema na Ngechuchu ja
Cristuxũ̃ wena namaxẽẽxũ̃rüũ̃ rü tüxũ̃ rü
ta namaxẽxẽẽ ga Tupana. Rü jemaãcü
nanaxü na jixema rü ta Cristumücügü
ixĩgüxũ̃cax, rü namaã ãẽxgacügü
ixĩgüxũ̃cax i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa. 7Rü
jemaãcü nanaxü ga Tupana na
guxũ̃gutáma duũ̃xũ̃güxũ̃ nawéaxũ̃cax na
nhuxãcü Cristugagu poraãcü tüxũ̃
nangechaũ̃xũ̃ rü tamaã namecümaxũ̃.
8Rü jemaãcü pemaã namecüma ga
Tupana. Rü jemacax penajaxu ga maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ jerü pejaxõgü. Rü ngẽma
maxũ̃ rü taxucürüwama pegünatama
penaxã, notürü Tupana nixĩ ga pexna
naxãmarecü ga jema. 9Rü tama tacü i
mexũ̃ i pexüxũ̃cax nixĩ i pexũ̃
nangẽxmaxũ̃ i ngẽma maxũ̃, notürü
Tupana nixĩ ja pexna naxãmarecü na
ngẽmaãcü taxúema tügü icuaxüüxũ̃cax.
10Rü Tupana nixĩ ga tüxũ̃ maxẽxẽẽcü.
Rü nhuxma rü tüxũ̃ nangẽxma i ngẽma
maxũ̃ jerü Ngechuchu ja Cristu tórü
pecaducax naju. Rü Tupana tüxna

nanaxã i ngẽma maxũ na meã
imaxẽxũcax rü mexũ ixügüxũcax. Rü
jemaãcü tüxũ narüngũxẽẽ ga Tupana
jerü woetama nuxcümaxũchima marü
jemagu narüxĩnü.

Cristu nixĩ ja tüxũ rüngüxmüẽxẽẽcü

11-12Rü ngẽmacax i pema na tama
Judéugü peixĩgüxũ, rü name nixĩ i
nüxna pecuaxãchie na tama toxrüũ na
peixĩgüxũ ga noxri rü tama Tupanaxũ
na pecuaxgüxũ. Rü jema na tama toxrüũ
peixĩgüxũ rü jemacax ga toma ga
Judéugü i togü na
ítawiechaxmüpexechiraũgüxũ, rü nüxũ
tixugüe na pema rü tama
Tupanapexewa na pemexũ jerü tama
toxrüũ pegü
ípewiechaxmüpexechiraũgü. Rü
jexguma ga pema rü tama Cristuxũ
pecuaxgü, jerü tama Tupanaãrü
duũxũgü i Judéugütanüxũ peixĩgü. Rü
tama nüxũ pecuaxgü ga Tupana núma
na namuxũ ga Nane na duũxũgüarü
pecaducax najuxũcax na nüxna
naxããxũcax i maxũ i taguma gúxũ. Rü
woo ga jema mexũgü ga Judéugümaã
inaxunetaxũ ga Tupana, rü taxucürüwa
penajaxu. Jerü nhama ga naãnewa rü
pemaxẽmare, rü tama nüxũ pecuax ga
tacü chi pexũ na üpetüxũ ga jexguma
chi pejuegu jerü tama Tupanaxũ pecuax.
13Notürü woo ga noxri rü tama
Tupanaxũ na pecuáxũ, notürü i nhuxma
rü nügüxũtawa pexũ nagagü. Rü
Ngechuchu ja Cristuarü duũxũgü
peixĩgü jerü pexcax naju rü nagü
inanaba. 14-15Rü nhuxma rü Cristu nixĩ
ja tüxũ rüngüxmüẽxẽẽcü. Rü noxri ga
toma ga Judéugü rü pechi taxaie jerü
tama toxrüũ Judéugü peixĩgü. Notürü i
nhuxma rü Cristu marü jigümaã tüxũ
narüngüxmüẽxẽẽ. Rü jemaãcü
wüxitama i duũxũgüxũ tüxũ nixĩgüxẽẽ
rü inajanaxoxẽẽ na jigüarü uwanü
ixĩgüxũ. Rü jexguma najuxgu ga Cristu
rü tüxũ ínanguxũxẽẽ na tama natüũwa
ijexmagüxũcax ga jema nuxcümaxũgüxũ
ga mugü ga toma ga Judéugü nagu
taxĩxũ. Rü wüxitama i duũxũgü i
ngexwacaxũxũ tüxũ nixĩgüxẽẽ i toma i
Judéugü na tixĩgüxũ rü pema i tama
Judéugü na peixĩgüxũ. Rü jemaãcü
nanaxü na guxãma i jixema rü norü
duũxũgü na ixĩgüxũcax. Rü jemaãcü
jigümaã tüxũ inarüngüxmüẽxẽẽ. 16Rü
jexguma curuchagu najuxgu ga Cristu,
rü inajanaxoxẽẽ ga jigüchi na ixaiexũ.
Rü jemaãcü ga Cristu rü Tupanamaã
tüxũ inarüngüxmüẽxẽẽ, rü wüxitama i
duũxũgüxũ tüxũ nixĩgüxẽẽ. 17Rü
jexguma Cristu núma ũxgu, rü taxcax
núma nanange ga ore ga mexũ ga marü
jigümaã rü Tupanamaã na
rüngüxmüẽxũ. Rü jema ore rü toxcax
nixĩ i toma i Judéugü ga toxira
Tupanaxũ na tacuáxũ. Rü jema ore rü
pexcax rü ta nixĩ ga woo tama
Tupanaxũ na pecuaxgüxũ ga noxrix.
18Rü nhuxma rü guxãma i jixema rü
Cristugagu tüxũ natauxcha na Tanatü ja
Tupanana ingaicamagüxũ. Rü
ngẽmatama Naãẽ i Üünexũ nixĩ i tüxũ
rüngũxẽẽxũ na nüxna
ingaicamagüxũcax ja Tanatü ja Tupana.
19Rü ngẽmacax i pema rü woo tama
Tupanaxũ pecuaxgü ga noxrix, rü woo
tama norü duũxũgü peixĩgü ga jexguma,
notürü tama ngẽmaãcü peixĩgü i
nhuxmax. Erü nhuxma rü natanüxũ

peixĩgü i guxũma i ngẽma duũxũgü i
Tupanaãrü ixĩgüxũ. Rü aixcuma
Tupanaxãcügüxũchi peixĩgü i nhu̱xmax.
20-22Guxãma i pema rü wüxi ja ĩpata ja
mexũne ja Tupana nawa maxũne
peixĩgü. Rü ngẽma chimentu i tijuru
naétügu nugüxũ, rü ngẽma rü
Tupanaãrü ngúexũgü ga imugüxũ rü
norü orearü uruũgü nixĩ. Rü jima tijuru
ja nüxĩrama chimentuétüwa ixücuchicü
rü Cristu nixĩ. Rü ngẽma inanaxügü na
naxüãxũ ja guxũnema ja jima ĩ. Rü
düxwa ningu na wüxi ja tupauca ja
taxũne ja Cristugagu üünene na jiĩxũ.
Rü ngẽmaãcü i pema na Cristuarü
peixĩgüxũ rü wüxigu tomaã pejanguxẽẽ
ja wüxi ja tupauca ja taxũne i ngextá
Tupanaãẽ i Üünexũ ímaxũxũwa.

Tupana rü Pauruxũ namu na ore i mexũxũ jaxuxũ namaã ga jema duũxũgü ga tama Judéugü ixĩgüxũ

3 1Rü nhu̱xma na jemaãcü Tupana
pexũ rüngũxẽẽxũ, rü chama i
Pauru rü pexca̱x chajumuxẽ. Rü pemaã
nüxũ chixu rü núma pocupataũwa
changẽxma erü Ngechuchu ja Cristuarü
duũxũ chixĩ. Rü nuxma chapocu erü
guxũwama nüxũ chixuchiga na pema rü
ta pexũ nangẽxmaxũ i pechica i
Tupanaxũtawa woo na tama Judéugü
peixĩgüxũ. 2Rü maneca marü nüxũ
pecuáchiga na nhuxãcü Tupana choxũ
nangechaũãcüma choxũ muxũ na pexũ
charüngũxẽẽxũca̱x rü pemaã nüxũ
chixuxũca̱x i norü ore i mexũ. 3Rü
Tupana chamaã nanango̱xẽẽ rü choxũ
nüxũ nacua̱xẽẽ ga jema ore ga pechiga
ga noxri nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ. Rü
jemachiga nixĩ ga íraruwa marü pexca̱x
chaxümatüxũ ga noxrix. 4Rü jexguma
pexca̱x chanaxümatügu rü pemaã nüxũ
chixu ga jema noxri ẽxũguxũ ga ore i
nhuxãcü Tupana rü Cristugagu
duũxũgüxũ namaxẽxẽẽxũ. Rü ngẽxguma
meã nawa pengúegu i ngẽma popera rü
tá nüxũ pecua̱x na aixcuma jiĩxũ ga
jema ore ga noxri ẽxũguxũ ga nachiga
pexca̱x chaxümatüxũ. 5Rü jema nixĩ ga
ore ga ẽxũguxũ ga Tupana taxúexũma
meã nüxũ nacua̱xẽẽxũ ga noxrix.
Notürü i nhu̱xma rü ngẽma Naãẽ i
Üünexũ rü marü nanango̱xẽẽ i ngẽma
ore naxca̱x i Tupanaãrü duũxũgü i
üünexũ i jamugüxũ rü norü orearü
uruũgü. 6Rü nhu̱xma rü tá pemaã nüxũ
chixu i nhuxãcü na jiĩxũ i ngẽma ore ga
noxri ẽxũguxũ. Rü dücax, woo tama
Judéugü peixĩgü notürü i nhu̱xma rü
pexca̱x rü ta nixĩ i ngẽma maxũ i
taguma gúxũ ga noxri Tupana tomaã
ixunetaxũ. Rü nhu̱xma i pema rü ta
norü duũxũgü peixĩgü. Rü pexca̱x nixĩ i
guxũma i ngẽma Tupanaãrü unetagü ga
noxri tomaã nüxũ jaxuxũ. Rü ngẽmaãcü
i nhu̱xma rü Ngechuchu ja Cristugagu
pexũ nangẽxma i guxũma i ngẽma
mexũgü erü pejaxõgü i norü ore i tüxũ
maxẽxẽẽxũ. 7Rü woo taxuwama chame
na chanaxüxũca̱x i norü puracü, notürü
ja Tupana rü choxũ namuãma rü choxũ
naporaxẽẽ na nüxũ chixuxũca̱x i ngẽma
norü ore i mexũ. 8Rü chaugüca̱x i
Tupanape̱xewa rü chama nixĩ i guxũ i
norü duũxũgüarü nhaxtüwaama
chaxüxũ. Rü woo ngẽmaãcü chixĩ,
notürü Tupana choxũ nangechaũ rü
choxna nanaxã i ngẽma puracü i mexũ
na ngẽma tama Judéugü ixĩgüxemaã
nüxũ na chixuxũca̱x i norü ore i mexũ

na nhuxãcü namexẽchixũ̃ rü taguma
ijagúxũ̃ ga jema taxcax naxüxũ̃ ga
Cristu. 9Rü nüma ga Tupana ja guxũ̃ãrü
üruũ̃ ixĩcü, rü choxũ̃ namu na guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ chacuaxẽẽxũ̃cax na
nhuxãcü jiĩxũ̃ i ngẽma norü ngúchaũ̃ ga
nuxcüma ẽxũ̃guxũ̃ ga noxri nüxĩcatama
nüxũ̃ nacuáxũ̃. Rü ngẽma norü ngúchaũ̃
nixĩ i Cristugagu tüxũ̃ na namaxẽxẽẽxũ̃.
10Rü jemaãcü choxũ̃ namu ga Tupana
na ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü
ixĩgüxũ̃maã nüxũ̃ chixuxũ̃cax i ore i
mexũ̃ na jaxõgüãxũ̃cax. Rü nüma ja
Tupana nanaxwaxe na jaxõgüãxũ̃ na
ngẽmaãcü guxũ̃ma i ãẽxgacügü i
dauxũ̃cũ̃ãx nüxũ̃ nadaugüxũ̃cax na
nhuxãcü nüxũ̃ nacuaxüchixũ̃ ga Tupana
ga jexguma duũ̃xũ̃güaxũ̃́
natauxchaxẽẽãgu na naxũ̃tawa
nangugüxũ̃cax. 11Rü jemaãcü nüxũ̃́
nanatauxchaxẽẽ ga Tupana jerü
woetama nuxcümaxũ̃chima guxũ̃guma
nagu narüxĩnü na tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristugagu tá na
namaxẽxẽẽãxũ̃ i duũ̃xũ̃gü. Rü jemaãcü
najanguxẽẽ. 12Rü nhuxma na Cristuarü
duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃ rü nüxũ̃́ na jaxõgüxũ̃,
rü tüxũ̃́ natauxcha na Tupanana
ingaicamagüxũ̃ rü taxuũ̃caxma nüxũ̃ na
imuũ̃ẽxũ̃. 13Rü ngẽmacax i nhuxma na
pexcax ngúxũ̃ chingexũ̃ rü pexũ̃
chacaaxũ̃ na tama chauxcax
pexoegaãẽgüxũ̃cax. Erü ngẽma ngúxũ̃
na chingexũ̃ i nhuxma rü perü meruũ̃
nixĩ i ngẽma.

Cristu rü poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃

14Rü ngẽmacax, ngẽxguma nagu
charüxĩnügu na nhuxãcü Tanatü ja
Tupana taxcax namexẽẽxũ̃ na
naxãcügü ixĩgüxũ̃cax, rü napexegu
chacaxãpüxü na nüxũ̃ chicuaxüũ̃xũ̃cax.
15Rü nüma nixĩ i Nanatü jiĩxũ̃ i
guxũ̃ma i norü duũ̃xũ̃gü i nhama i
naãnewa rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
ngẽxmagüxũ̃. 16Rü Tanatü ja
guxũ̃guma poraãcü tamaã
mecümacüna chaca na Naãẽ i
Üünexũ̃ãrü ngũ̃xẽẽmaã pexũ̃
naporaexẽẽxũ̃cax na aixcuma
peporaexũ̃cax i perü maxũ̃wa. 17-18Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta nüxna naxcax chaca
na perü õgagu pewa namaxũ̃xũ̃cax ja
Cristu. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü perü
maxũ̃wa peporaegu rü pexũ̃́
nangẽxmagu i ngẽma ngechaũ̃ i
aixcuma ixĩxũ̃, rü tá wüxigu guxũ̃ma i
jaxõgüxũ̃maã nüxũ̃ pecuax na nhuxãcü
nataxüchixũ̃ i norü ngechaũ̃ i namaã
tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ ja Cristu. 19Rü woo
tama janguxgu i tórü cuax na nüxũ̃
icuáxũ̃cax na nanhuxraũ̃xũ̃ i ngẽma
ngechaũ̃ i namaã Cristu tüxũ̃
ngechaũ̃xũ̃, notürü Tupanana naxcax
chaca na pexcax nangoxẽẽãxũ̃cax na
nhuxãcü na jiĩxũ̃ i ngẽma ngechaũ̃ na
aixcuma pewa nangẽxmaxũ̃ i guxũ̃ma i
Tupanacümagü. 20Rü nhuxma rü name
nixĩ i guxãma i jixema rü nüxũ̃
ticuaxüũ̃gü ja Tupana. Erü nüma rü
nüxũ̃́ nangẽxma i pora na naxüãxũ̃ i
guxũ̃ma i ngẽma naxcax íicaxũ̃ rü exna
nagu rüxĩnüẽxũ̃ãrü jexeraxũ̃chi. Rü
ngẽma norü pora i tawa ngẽxmaxũ̃maã
nixĩ i naxüãxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma. 21Rü
nhuxma rü name nixĩ i guxũ̃ma i norü
duũ̃xũ̃gü i jaxõgüxũ̃ rü guxũ̃gutáma
Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃gü naxcax i ngẽma
Ngechuchu ja Cristu üxũ̃. Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Tupanaãẽ i Üünexũ̃ rü wüxigutama tüxũ̃ narüxĩnüẽxẽẽ

4 [1]Rü nhũxma na ngẽmaãcü Tupana tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃, rü chama i Cristugagu na chapocuxũ̃, rü pexũ̃ chacããxũ̃ na Tupana naxwãxexũ̃ãcüma meã pemaxẽxũ̃. Rü name nixĩ i ngẽmaãcü pemaxẽ erü pexũ̃ nixĩ ga jadexechixũ̃ ga Tupana, rü norü duũ̃xũ̃gü peixĩgü i nhũxmax. [2]Rü chanaxwãxe i pegü íperüxíragü rü tama pegü peicuãxüũ̃gü. Rü name nixĩ i meã togü i duũ̃xũ̃güxũ̃ pejaxu rü namaã pemecümagü rü jaxna namaã pexĩnüẽ. Rü name nixĩ i pegü pengechaũ̃ãcüma pegü perüngũ̃xẽẽgü. [3]Rü nhũxma rü wüxigu perüxĩnüẽ rü nhama wüxitama i duũ̃xũ̃rüũ̃ peixĩgü erü pewa nangẽxma i Tupanaãẽ i Üünexũ̃. Rü name nixĩ i naxcãx pedau na guxũ̃guma ngẽmaãcü meã pegümaã pemaxẽxũ̃ rü pegü pengechaũ̃güxũ̃ na taguma t̃acücãx na pegü peitojexũ̃. [4]Erü jixema na Cristuarü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃, rü nhama wüxitama i duũ̃xũ̃rüũ̃ tixĩgü. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta wüxitama nixĩ i Naãẽ i Üünexũ̃ i guxãwama maxũ̃xũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta Tupana pexũ̃ nidexechi na guxãma ípenãnguxẽẽgüxũ̃cãx i wüxitama i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. [5]Rü wüxitama nixĩ ja tórü Cori, rü wüxiaxũ̃tama nixĩ i jaxõgüxũ̃ rü wüxicãxicatama nixĩ ga íibaiũ̃xũ̃ ga guxãma. [6]Rü wüxitama nixĩ ja Tupana ja guxãnatü ixĩcü. Rü nüma rü guxãẽ̃tüwama nangẽxma rü guxãwama namaxũ̃. Rü nüma rü guxãxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na tanaxüxũ̃cãx i norü puracü. [7]Notürü wüxichigü i jixema rü tanajaxu i ngẽma nacüma rü ngẽma cuãx i Cristu tüxna ãmarechaũ̃xũ̃ na naxügüxũ̃cãx i norü puracü. [8]Rü ngẽmacãx i Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

> "Rü jexguma dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa naxũxgu, rü jéma tüxũ̃ nagagü ga guxema marü nüma tüxũ̃ najexeraxe. Rü norü duũ̃xũ̃güna nanaxã ga nacüma i mexũ̃",

nhanagürü i ngẽma orewa. [9]Rü nhũxma Pa Chaueneẽgüx, rü pexna chaca, rü ¿t̃acüchiga nixĩ i ngẽma ore i nhaxũ̃, "Dauxũ̃wa naxũ̃", nhaxũ̃? Rü dücax, ngẽmawa nüxũ̃ tacuãx ga noxri rü nhama ga naãnegu na ínaxĩxũ̃ ga nümax. [10]Rü gumatama Cristu ga nhama ga naãnegu írüxĩcü, rü gumatama nixĩ ga dauxũ̃guxũ̃ i naãne i Tupana íngẽxmaxũ̃wa ũxcü na guxãẽ̃tüwa nangẽxmaxũ̃cãx rü guxũ̃wama nangẽxmaxũ̃cãx. [11]Rü nümatama nixĩ ga guxema norü duũ̃xẽgüna naxããxũ̃ ga tümaãrü cuãx rü tümaãrü puracü. Rü tüxũ̃ naxuneta ga nhuxre na toxnamana tüxũ̃ namugüxũ̃cãx na jéma tanaxüxũ̃cãx ga norü puracü. Rü tüxũ̃ naxuneta ga t̃oguãx na tanangõxẽẽxũ̃cãx ga norü ore. Rü tüxũ̃ naxuneta ga t̃oguãx na togümaã nüxũ̃ tixuxũ̃cãx ga jema norü ore. Rü tüxũ̃ naxuneta ga t̃oguãx na jema jaxõgüxũ̃ãrü daruũ̃ na tixĩgüxũ̃cãx. Rü tüxũ̃ naxuneta ga t̃oguãx na duũ̃xũ̃güxũ̃ tangúexẽẽxũ̃cãx ga norü ore. [12]Rü jemaãcü norü duũ̃xẽgüna nanaxã ga tümaãrü puracü rü tümamaã inananguxũ̃xẽẽ na ngẽma jaxõgüxũ̃xũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃cãx na ngẽmaãcü

guxũma i ngẽma jaxõgüxũ rü jexeraãcü
nüxũ jacuáetanüxũcax i norü ore. 13Rü
Cristu nanaxwax na ngẽma norü orewa
ijaetanüxũ i guxãma i jixema
nhuxmatáta wüxigu aixcuma meã
jaxõgü rü meã nüxũ icuaxgü ja Tupana
Nane. Rü ngẽmaãcü tá düxwa nawa
tangugü na aixcuma Tupana
naxwaxexũãcüma ixĩgüxũ, rü tá
tijaetanü i norü orewa nhuxmatáta
nhama Cristu ja aixcuma mexẽchicürüũ
ixĩgü. 14Rü tãũxũtáma nhama
buxũgürüũ tixĩgü i tórü maxũwa. Erü
ngẽma buxũgü rü tauxchaãcü toguama
narüxĩnüẽ. Rü ngẽxguma tacü rü to i
nguxẽẽtaexũ naxĩnüẽgu rü ngẽmawe
narüxĩ nhuxmata naga naxĩnüẽ i ngẽma
duũxũgü i chixexũ i norü doramaã
nawomüxẽẽgüxũ rü
nachixexẽẽgüchaũxũ. Notürü i jixema
rü tama name na ngẽxgumarüũ ixĩgüxũ.
15Rü name nixĩ i jigü ingechaũgüãcüma
nagu taxĩ i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ,
na ngẽmaãcü jexeraãcü naxrüũ
ixĩgüxũcax ja Cristu ja guxũma i
jaxõgüxũãrü ãẽxgacü ixĩcü. 16Rü taeru
ja Cristuwa nixĩ i ne naxũxũ i tórü pora
na naxcax imaxẽxũcax. Rü guxãma i
jixema rü wüxigu naxmexwa
tangẽxmagü. Rü ngẽxguma Cristugagu
meã wüxigu ipuracüegu rü jigü
rüngũxẽẽgu rü guxũma meãma inixũ.
Rü ngẽmaãcü jigü ingechaũgüãcüma
norü orewa tijaetanü na düxwa nüma
nanaxwaxexũãcüma ixĩgüxũcax.

Maxũ i ngexwacaxũxũ i Cristugagu tüxũ ngẽxmaxũ

17Rü nhuxma rü Cristuégagu pexũ
chaxucuxẽ na tama nagu pexĩxũ i
ngẽma chixexũ ga noxri nagu pexĩxũcãx
ga jexguma taũta Cristuaxũ pejaxõgügu.
Rü tama name i nagu pexĩ i nacümagü i
ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ
cuaxgüxũ i naẽchitamare maxẽxũ. 18Erü
Chataná rü nanatoõẽgü i ngẽma
duũxũgü, rü ngẽmacax
chixexũguxicatama narüxĩnüẽ. Rü
nagagugütama nüxũ nataxuma i maxũ i
taguma gúxũ i Tupanawa ne ũxũ, erü
tama nüxũ nacuaxgüchaũ. 19Rü tama
naxãneẽ na tacü rü chixexũ na
naxügüxũ, rü ngẽmacax nagu naxĩ rü
nüxũ namepua i guxũraũxũ i chixexũgü
na naxügüxũ. 20Notürü i pema rü tama
ngẽmaãcü na pemaxẽxũcax nixĩ i
Cristuaxũ pejaxõgüxũ. 21Jerü pema rü
marü meã nüxũ pexĩnüẽ ga Cristuchiga.
Rü toxũtawa naxcax pengúe, rü nüxũ
pecuax i norü ore i aixcuma ixĩxũ na
nhuxãcü Ngechuchu naxwaxexũãcüma
na pemaxẽxũ. 22Rü ngẽmacax name nixĩ
i nüxũ perüxoe i ngẽma nuxcümaxũxũ i
pecümagü ga ũpa nagu pexĩxũ. Jerü
jema nuxcümaxũxũ ga perü maxũ rü
nachixexũchi. Rü pexũ napora rü pexũ
nawomüxẽẽgü na nagu pexĩxũcax ga
jema pexeneãrü ngúchaũgü i tama
mexũ. Notürü i nhuxma rü name nixĩ i
nüxũ perüxoe i guxũma i ngẽma. 23Rü
ngẽmacax i nhuxma na Cristuarü
duũxũgü peixĩgüxũ rü name nixĩ na
Tupanaguxicatama perüxĩnüẽxũ. Rü
name nixĩ i Tupanana pegü pexãgü na
Naãẽ i Üünexũ pewa puracüxũcax rü na
nangexwacaxũxẽẽãxũcax i peãẽ. 24Rü
name nixĩ i penajaxu i ngexwacaxũxũ i
pecüma i Tupana norü ngúchaũmaã
pexcax mexẽẽxũ. Rü ngẽma nacüma i
ngexwacaxũxũ rü perü maxũ i mexũwa

tá nangox i ngẽxguma nagu pexĩxgu i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃ rü tama
nawe perüxĩxgu i pexeneãrü ngúchaũ̃.
25Rü ngẽmacax i nhuxma na Cristuarü
peixĩgüxũ̃ rü tama name na
peidoratäxgüxũ̃. Notürü name nixĩ i
wüxichigü rü tümamücümaã aixcumaxũ̃
tixu. Erü guxãma i jixema rü jigütanüxũ̃
i jaxõgüxũ̃ tixĩgü. 26Rü ngẽxguma texé
tacü peãẽwa nguxẽẽgu rü ¡pegüna
pedaugü na tama pecadu pexüxũ̃cax! Rü
tama name i nagu perüxĩnüẽẽcha
notürü name nixĩ i paxa ngẽmatama i
ngunexũ̃gu nüxũ̃ ipejarüngüma i ngẽma
naxũ̃pa na janaxücuxũ̃ ja üaxcü. 27Rü
pegüna pedaugü na tama
penaxüchicaxũ̃cax i Chataná na
ngẽmaãcü najoxniẽxũ̃cax rü pemaã
inacuáxũ̃cax. 28Rü ngẽxguma texé
petanüwa ngítäaxgu ga ũ̃pa, rü name
nixĩ i nüxũ̃ tarüxo i ngẽma. Rü name
nixĩ i tümamexẽmaã meã tapuracü na
ngẽmaãcü tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃cax i
tümaãrü ngẽmaxũ̃ na toguax ja tüxũ̃
nataxúemaã tanguaxũ̃cax. 29Rü tama
name i chixexũ̃ i oremaã peidexagü.
Notürü name nixĩ i ore i mexũ̃maã
peidexagü na ngẽmaãcü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ ĩnüẽxũ̃xũ̃
perüngũ̃xẽẽgüxũ̃cax na jexeraãcü
Tupanaga naxĩnüẽxũ̃cax rü
nataãẽgüxũ̃cax. 30¡Rü pexuãẽgü na tama
penangechaũ̃xẽẽxũ̃cax i Tupanaãẽ i
Üünexũ̃! Erü ngẽma Naãẽ i Üünexũ̃ nixĩ
i Tupana pexna muxũ̃ na nüxũ̃
pecuáxũ̃cax na aixcuma norü duũ̃xũ̃gü
peixĩgüxũ̃ nhuxmatáta ngẽma ngunexũ̃ i
nagu pexcax núma naxũxũ̃ ja Cristu.
31¡Rü nüxũ̃ perüxoe na nagu
perüxĩnüẽẽchaxũ̃ ega texé tacü rü
chixexũ̃ pemaã üxgux! Rü ngẽxgumarüũ̃
ta name nixĩ na nüxũ̃ perüxoexũ̃ na aigu
perüxĩnüẽxũ̃, rü exna penuẽxũ̃, rü exna
pegü na pengaexũ̃, rü exna
peguxchigawaxegüxũ̃. Rü ngẽmaãcü
name nixĩ na nüxũ̃ perüxoexũ̃ i guxũ̃ma
i ngẽma chixexũ̃ i dexagü. 32Rü name
nixĩ i pegü perüngũ̃xẽẽgü rü pegümaã
pemecümagü, rü pegüxũ̃
pengechaũ̃tümüũ̃gü i wüxichigü. Rü
ngẽxguma petanüwa texé tacü rü
chixexũ̃ pemaã üxgux, rü name nixĩ i
pegüxũ̃ nüxũ̃ pengechaũ̃gü i wüxichigü
jema na Cristugagu Tupana pexũ̃ nüxũ̃
nangechaũ̃xũ̃rüũ̃.

Name nixĩ i meã namaxẽ i Tupanaxãcügü

5 1Rü nhuxma rü Tupanaxãcügü ja
pexũ̃ nangechaũ̃güxe peixĩgü. Rü
ngẽmacax name nixĩ i naxcax pedau na
naxrüũ̃ meã pemaxẽxũ̃ rü naxrüũ̃
peimexũ̃. 2Rü name nixĩ i pegü
pengechaũ̃gü jema Cristu tüxũ̃ na
ngechaũ̃xũ̃rüũ̃. Rü nüma rü taxcax nügü
inaxã rü taxcax naju. Rü jemaãcü
Tupanaxũ̃ nataãẽxẽẽ jerü jemaãcü tüxũ̃
namaxẽxẽẽ. 3Rü nhuxma rü Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü peixĩgü. Rü ngẽmacax tama
name i naĩ i ngemaã rü exna naĩ ja
jatümaã na ipepexũ̃. Rü tama name na
pexeneãrü ngúchaũ̃we perüxĩxũ̃ rü exna
pegüna penanuãchigüchaũ̃xũ̃ i tacü i
ngẽmaxũ̃gü. Rü ngẽmacax name nixĩ i
nüxũ̃ perüxoe i guxũ̃ma i ngẽma
chixexũ̃gü, rü bai i nachiga na
peidexagümarexũ̃. 4Rü tama name i
tacü rü ore i ãũ̃achixũ̃xũ̃ peixu, rü bai i
tacü rü ngeãẽxũ̃mare peixu, rü bai i
texéxũ̃ pecugücüraxũ̃. Erü ngẽma ore i

chixexũgü rü taxuwama name. Rü
narümemaẽ nixĩ i Tupanana moxẽ
pexãgü. 5Rü aixcuma pemaã nüxũ chixu
rü ngẽxguma texé naĩ i ngemaã rü exna
naĩ ja jatümaã ipexgu, rü exna
tümaxũneãrü ngúchaũ taxüxgu, rü
taxucürüwama taxãchica i ngextá tórü
Cori ja Cristu rü Tanatü ja Tupana
ãẽxgacü íixĩxũwa. Rü ngẽxgumarüũ ta
taxucürüwama texé ngẽma taxãchica
ega tügüna tananuãchigüchaũxgu i tacü
rü ngẽmaxũgü. Erü jíxema ngẽma
nacüma tüxũ ngẽxmaxẽ rü düxwa
namaã tatupanaãx i ngẽma nacüma i
chixexũ. 6¡Rü tama naga pexĩnüẽ ega
texé tacü rü ore i ngẽãẽmarexũmaã
pexũ womüxẽẽchaũgu na penaxüxũcax i
ngẽma chixexũgü! Erü ngẽma
chixexũgügagu nixĩ i Tupana tá poraãcü
napocuexũ i ngẽma duũxũgü i tama
naga ĩnüẽxũ. 7Rü ngẽmacax tama name
i ngẽma duũxũgümaã pexãmücügü na
pema rü ta tama penaxüxũcax i ngẽma
chixexũgü. 8Rü ũpa ga pema rü
ẽãnexũwa pejexmagü, jerü tama
Tupanaxũ pecuax rü chixri pemaxẽ.
Notürü i nhuxma na Tupanaxũ pecuáxũ
rü tórü Coriarü duũxũgü na peixĩgüxũ,
rü ngóonexũwa pengẽxmagü. Rü
ngẽmacax name nixĩ i duũxũgü i
ngóonexũwa ngẽxmagüxũrüũ meã na
pemaxẽxũ. 9Erü ngẽxguma ngóonexũwa
ingẽxmagu, rü mexũ taxügü, rü nagu
taxĩ i ore i aixcuma ixĩxũ, rü meã
tamaxẽ. 10Rü ngẽmacax name nixĩ i
naxcax pedau na nagu pexĩxũ i ngẽma
maxũ i tórü Cori namaã taãẽxũ. 11Rü
tama name i pema rü ta penaxü i ngẽma
chixexũgü i taxuwama mexũ i ngẽma
togü i duũxũgü i ẽãnexũwa ngẽxmagüxũ
ügüxũ. Notürü narümemaẽ nixĩ i
penangoxẽẽ na nachixexũ i ngẽma
naxügüxũ. 12Erü ngẽma chixexũ i
cúãcüma naxügüxũ i ngẽma jatügü rü
ngexũgü, rü woo nachiga
idexagümaregu rü wüxi i ãnexũchi nixĩ.
13Notürü ngẽxguma ngóonexũwa
nangẽxmagu i tacü rü chixexũgü rü meã
tá nangox na nhuxãcü nachixexũ. 14Erü
guxũma i tacü i ngẽxmaxũ, rü
ngẽxguma ngóonexũwa nangẽxmagu, rü
meãma nangox na nhuxãcü jíĩxũ. Rü
ngẽmacax i Tupanaãrü orewa rü
nhanagürü:

> "¡Nabaixãchi i cuma na cupexũ! ¡Rü
> írüda i cuma na icujarütaxuxũ!
> ¡Rü nagu rüxĩnü na nhuxãcü
> nachixexũ i ngẽma curü
> pecadugü! Rü Cristu tá cuxcax
> nanangóonexẽẽ rü tá cuxũ
> narüngũxẽẽ na Tupanaxũ
> cucuáxũcax",

nhanagürü i ngẽma orewa. 15Rü
ngẽmacax name nixĩ i pexuãẽgü rü meã
pemaxẽ. Rü tama name i ngẽma
duũxũgü i tama Tupanaãrü orexũ
cuaxgüxũrüũãcüma na pemaxẽxũ,
notürü penaxwaxe na duũxũgü i meã
Tupanaga ĩnüẽxũrüũ meã na pemaxẽxũ.
16Rü nhuxma na Tupana pexũ
jatauxchaãchixẽẽxũ rü ¡pepaxaãẽgü na
nüxũ pepuracüexũ rü penaxüxũ i ngẽma
nüma nanaxwaxexũ! Erü nhamaũcüü i
duũxũgü rü poraãcü chixexũ naxügü.
17Rü nhuxma na ngẽmaãcü namaxẽxũ i
togü i duũxũgü, rü tama name na
naxrüũ peixĩgüxũ. Rü tama penaxwaxe i
duũxũgü i ngẽãẽmarexũrüũ peixĩgü.
Notürü name nixĩ i Tupanaãrü orewa
pengúe na nüxũ pecuáxũcax i tacü na

jiĩxũ i tórü Cori pexṹ naxwa̱xexũ na
penaxüxũ. 18Rü tama name i t̲acü rü
axchiü i ngúchi̲xáxũmaã pengãxẽ, erü
ngẽma rü chixexũ tüxũ naxüxẽẽ i
ngẽxguma ngẽmaãcü imaxẽgu. Notürü
name nixĩ i Tupanaãẽ i Üünexũna pegü
pexãgü na pewa nangẽxmaxũca̱x rü
pemaã inacuáxũca̱x. 19Rü name nixĩ i
Tupanaãrü orechigagu rü norü
wijaegügu pegümaã peidexagü rü
pegümaã nüxũ peixu. Rü name nixĩ i
nagúxũraũxũ i norü wijaegügu
pewijaegü, na ngẽmaãcü guxũne ja perü
maxũnemaã tórü Corixũ
peicua̱xüũgüxũca̱x. 20Rü name nixĩ i
guxũguma tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristuégagu moxẽ nüxna pexãgü ja
Tanatü ja Tupana naxca̱x i guxũma.

Nhuxãcü meã nügümaã namaxẽ i wüxi ja ĩpatacũã̱x i Cristuaxṹ jaxõgüxũ

21Rü nhu̱xma na Cristume̱xẽwa
pengẽxmagüxũ, rü name nixĩ i pegüga
pexĩnüẽ i wüxichigü, erü Cristuxũ
pengechaũgü rü naga pexĩnüẽ. 22Rü
pemax, Pa Ngexũgüx, rü ngẽma tórü
Cori naxwa̱xexũrüũ rü name nixĩ na
petega pexĩnüẽxũ. 23Erü nüma ja jatü rü
nama̱xẽru nixĩ, ngẽxgumarüũ ja Cristu
na guxũma i jaxõgüxũẽru na jiĩxũ. Rü
nümagü i jaxõgüxũ rü Cristuxũne nixĩgü
rü nüma ja Cristu nixĩ i norü
maxẽxẽẽruũ jiĩxũ. 24Rü ngẽxgumarüũ
na Cristuga naxĩnüẽxũ i ngẽma
jaxõgüxũ, rü ngẽxgumarüũ ta i ngexũgü
rü name nixĩ na guxũguma natega
naxĩnüẽxũ. 25Rü name nixĩ i nama̱xũ
nangechaũ ja jatü, jema Cristu guxãma
ga jaxõgüxexũ na nangechaũxũrüũ. Rü
jema na tüxũ nangechaũxũca̱x nixĩ ga
najuxũ ga Cristu. 26Rü jemaãcü nanaxü
ga Cristu na nügüxṹ tüxũ
jadexechixũca̱x rü tüxũ
jaxüünexẽẽxũca̱x i guxãma i jixema na
jaxõgüxũ. Rü norü oremaã rü ngẽma
dexá i nawa íibaiũxũmaã tüxũ nimexẽẽ
na aixcuma nape̱xewa imexũca̱x. 27Rü
jemaãcü tüxũ nimexẽẽ na nügütama
tüxũ nawéxũca̱x na aixcuma guxũwama
imexũ rü na nataxuxũma i t̲acü i tórü
chixexũ rü bai i íraruwa i ngẽxguma
nape̱xewa ingugügu. Erü tüxũ nidexechi
na ixüünegüxũca̱x rü guxũwama
imexũca̱x i nape̱xewa. 28Rü jema Cristu
tüxũ na ngechaũxũrüũ, rü wüxichigü ja
jatü rü nanaxwa̱xe na nama̱xũ
nangechaũxũ nhama nügüxũnexũ na
nangechaũxũrüũtama. Rü jíxema
tümama̱xũ ngechaũxẽ rü tügütama nixĩ
i tangechaũxũ. 29Erü tataxuma ja texé ja
tümaxũnechitama aixe, notürü
tanaxüwemü rü meãma nüxna tadau
ngẽma Cristu guxũma i jaxõgüxũna
dauxũrüũ. 30Rü guxãma i jixema na
jaxõgüxũ rü Cristuna taxügü rü
ngẽmaãcü naxũne tixĩgü. Rü nüma
tüxna nadau. 31Rü ngẽmaca̱x i
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> "Rü wüxichigü ja jatü rü nanatüna rü naẽna tá nixũgachi na nama̱xmaã inaxã́ũxũca̱x. Rü ngẽma taxre rü wüxi tátama nixĩgü",

nhanagürü i ngẽma ore. 32Rü ngẽma ore
i jatüchiga rü nama̱xchiga rü wüxi i ore
i aixcuma mexũ nixĩ. Notürü nhu̱xma na
pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽma rü
Cristuchiga rü jaxõgüxũchiga nixĩ i

chidexaxũ. 33Notürü ngẽma ore rü
pechiga ta nixĩ. Rü ngẽmacax i
wüxichigü i pema i jatügü rü name nixĩ
i pemaxũ na pengechaũxũ ngẽma
pegütama na pengechaũxũrüũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta i pema i ngexũgü rü
penaxwaxe i petega pexĩnüẽ.

6 1Pa Buxũgüx, nhuxma na Cristuarü
peixĩgüxũ, rü name nixĩ i penatüga
rü peega pexĩnüẽ, erü ngẽma nixĩ i
aixcuma mexũ. 2-3Jerü jema mugü ga
Tupana Muĩséna ãxũtanüwa rü jema mu
ga nüxĩra wüxi ga unetamaã Tupana
nüxũ ixuxũ, rü nhanagürü:

> "¡Rü tüxũ nangechaũ rü tüxũ
> rüngũxẽẽ ja cunatü rü cue na
> aixcuma cutaãẽxũcax rü
> namáxũcax i curü maxũ i
> nhama i naãnewa!"

nhanagürü. 4Rü pemax, Pa Papagü rü
Pa Mamagüx, rü tama name i
penangamare rü penanuẽxẽẽ i
pexacügü. Rü name nixĩ i meã
penajaexẽẽ, rü pejaxucuxẽgü rü
penangúexẽẽ na meã tórü Coriaxṹ
jaxõgüãxũcax. 5Rü pemagü, Pa
Duũxũgü ja Ixããrü Coriãxgüe, rü name
nixĩ i meã naga pexĩnüẽ i perü corigü i
nhama i naãnewa. Rü penaxwaxe i nüxũ
pengechaũgüãcüma rü nüxũ
pemuũẽãcüma meã naga pexĩnüẽ
nhama Cristuaxṹ pepuracüexũrüũ. 6Rü
tama name ega perü corigü pexũ
dawenüguxicatama meã nüxṹ
pepuracüe na ngẽmaãcü pemaã
nataãẽxũcax. Notürü nhuxma na
Cristuarü duũxũgü peixĩgüxũ, rü name
nixĩ i guxũma i perü ngúchaũmaã
penaxü i ngẽma Tupana pexṹ
naxwaxexũ. 7Rü ngẽma puracü i perü
cori pexna ãxũ, rü name nixĩ i
petaãẽãcüma penaxü, nhama tórü Cori
ja Ngechuchuaxṹ pepuracüexũrüũ. Erü
aixcuma nüxṹ nixĩ i pepuracüexũ rü
tama i duũxũgüaxṹ. 8Rü name nixĩ i
ngẽmaãcü meã pepuracüe, erü nüxũ
pecuax rü wüxichigü i duũxũ rü woo
wüxi i coriarü duũxũ jixĩgu rü exna
taxúxearü jixĩgu, notürü tórü Cori ja
Ngechuchu tá nüxṹ nanaxütanü naxcax
i ngẽma mexũ i naxüxũ. 9Rü pemax, Pa
Corigüx, rü name nixĩ i ngẽxgumarüũ ta
meã namaã pemaxẽ i perü duũxũgü. Rü
tama name i tacü rü chixexũmaã
penaxãxũne. Rü nüxna pecuaxãchie na
pema rü ta perü duũxũgürüũ tórü Cori
ja dauxũgucümexẽwa na
pengẽxmagüxũ. Rü aixcuma guxãma i
jixema rü tawüxigu i napexewa ja tórü
Cori ja Cristu.

Cristuarü duũxũgüarü poxũruũ i Tupana nüxna ãxũ na nügü namaã ínapoxũgüxũcax naxchaxwa i Chataná

10Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü
name nixĩ i penajaxu i tórü Coriarü pora
na namaã peporaexũcax. Erü nüma rü
naporaxũchima rü ngẽmacax nüxṹ
natauxcha na pexũ naporaexẽẽxũcax.
11Rü name nixĩ i penajaxu i guxũma i
perü poxũruũ i Tupana pexna ãxũ na
ngẽmaãcü pegü ípepoxũxũcax rü
aixcuma peporaexũcax i ngẽxguma
Chataná pexũ womüxẽẽchaũgu. 12Erü
tama duũxũgü i taxrüũ ãmachixũ rü
ãxchinaxãxũmaã nixĩ i jigü idaixũ.
Notürü ngẽma namaã jigü idaixũ nixĩ i
Chatanáãrü duũxũgü i ngoxogü i
chixexũgü i poraexũ. Rü nümagü rü

namuxũchi rü tüxũ
narüporamaẽgüchaũ. Rü tama nüxũ
tadaugü erü naãẽgü nixĩ, notürü
guxũwama nangẽxmagü i nhama i
naãnewa. Rü namaã inacuax i nhama i
naãne i chixexũ. 13Rü ngẽmacax name
nixĩ i penajauxgü i guxũma i ngẽma
perü poxũruũ i Tupana pexna ãxũ, na
ngẽmaãcü pegü ípepoxũxũcax rü nüxũ
perüjexeraxũcax i ngẽxguma ngẽma
naãẽgü i chixexũ pexũ
rüporamaẽchaũgu. Rü ngẽmaãcü
tãũxũtáma nüxũ penguxũ i ngẽxguma
ngẽma naãẽgü i chixexũ pexũ
rüjexerachaũgu. 14Pema nüxũ pecuax rü
ngẽxguma nügü nadaixchaũgu i
churaragü rü nagúxũraũxũ i norü
poxũruũ nügü naxügü na tama norü
uwanügü nüxũ rüporamaẽgüxũcax. Rü
pema penaxwaxe na Tupanaãrü
churaragü i mexũ na peixĩgüxũ. Rü
ngẽmacax name nixĩ i penajauxgü i
guxũma i ngẽma poxũruũ i Tupana
pexna ãxũ. Rü wüxi i churara rü nügü
nigoje namaã i norü gojexũ i
tachipanüxũ na ngẽmamaã nügü
ínapoxũxũcax i napütüwewa. Rü
ngẽxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe
na ngẽma ore i aixcuma ixĩxũgu pexĩxũ
na ngẽmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i
chixexũgü. Rü wüxi i churara rü
najangaxcuchi i naremüãrü poxũruũ na
ngẽmaãcü nügü ínapoxũxũcax. Rü
ngẽxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe
na pexṹ nangẽxmaxũ i perü maxũ i
aixcuma Tupanapexewa mexũ na
ngẽmaãcü pegü ípepoxũxũcax nawa i
chixexũgü. 15Rü wüxi i churara rü
nicuaixcuchi i norü chapatu na nüxṹ
natauxchaxũcax na ijaxũxũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta i pema rü penaxwaxe
na meã ípememarexũ na ipexĩãchixũ na
nüxũ peixuxũ i ngẽma ore i mexũ i
Tupanamaã tüxũ rüngüxmüẽxẽẽxũ rü
tüxũ taãẽxẽẽxũ. 16Rü wüxi i churara rü
nügüchacüüwa najangaxcuchi i norü
poxũruũ i ãtachinüxũ i namaã nügü
ínapoxũxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta i pema
rü penaxwaxe na aixcuma Cristuaxṹ
pejaxõgüxũ na ngẽmaãcü pegü
ípepoxũxũcax nüxna i Chatanáne i
ãũcümaxũ i namaã tüxũ
nachixexẽẽchaũxũ. 17Rü wüxi i churara
rü nüxṹ nangẽxma i napatexe i norü
poxũruũ i naẽruwa. Rü ngẽxgumarüũ ta
i pema rü penaxwaxe na pexṹ
nangẽxmaxũcax i perü maxũ i taguma
gúxũ na ngẽmamaã pegü ípepoxũxũcax.
Rü penaxwaxe i pexṹ nangẽxma i
ngẽma pexne i wüxi i tararüũ ixĩxũ. Rü
ngẽma pexne nixĩ i Tupanaãrü ore i
mexũ i Naãẽ i Üünexũ pexna ãxũ. 18Rü
tama name i nüxũ perüchaue na
pejumuxẽgüxũ. Notürü name nixĩ i
guxũguma Tupanaãẽ i Üünexũãrü
ngũxẽẽmaã Tupanaxũ pecaaxũ rü
guxũraũãcü pejumuxẽgü. Rü name nixĩ i
pexuãẽgü na guxũguma ngẽmaãcü
pejumuxẽgüxũ rü taguma nüxũ
perüxoexũ. Rü penaxwaxe i tümacax
pejumuxẽgü ja guxãma ja texé ja
Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe. 19Rü
ngẽxgumarüũ ta chanaxwaxe na
chauxcax pejumuxẽgüxũ na Tupana
choxũ rüngũxẽẽxũcax rü choxna
naxããxũcax i ngẽma ore i nüma
nanaxwaxexũ na nüxũ chixuxũ. Rü
chanaxwaxe i Tupanana naxcax peca na
choxũ naporaxẽẽxũcax na tama
chamuũãcüma meãma nüxũ chixuxũcax

i norü ore i mexũ ga noxri duũxũgü
tama nüxũ cuáxũ i Cristuchiga. [20]Rü
ngẽma orexũ na chixuxũcax nixĩ ga
Tupana nügüchicüü choxũ namuxũ, rü
ngẽmacax nixĩ i chapocuxũ i nhuxmax.
Rü chanaxwaxe i chauxcax pejumuxẽgü
na tama chamuũãcüma meãma nüma
nanaxwaxexũãcüma nüxũ chixuxũcax i
ngẽma norü ore.

Pauru nanaguxẽẽ ga norü popera rü wenaxãrü jema duũxũgüxũ narümoxẽ

[21]Rü taeneẽ ja nüxũ ingechaũcü ja
Tíquicu, rü chauxrüũ aixcuma meãma
napuracü i tórü Coriarü puracüwa. Rü
nüma tá pemaã nüxũ nixu i
chauchiga rü guxũma i nhuxãcü
choxũ na naxüpetüxũ i nuã. [22]Rü
ngẽmacax nixĩ i pexũtawa
chanamuxũ, na pemaã nüxũ
jaxuxũcax na nhuxãcü toxũ
naxüpetüxũ, na ngẽmaãcü pexũ
nataãẽxẽẽxũcax. [23]Pa Toeneẽgü i
Jaxõgüxũx, chanaxwaxe i Tanatü ja
Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu pexũ narüngũxẽẽgü i guxãma i
pema na meã pegümaã pemaxẽxũcax,
rü aixcuma petaãẽgüxũcax, rü pegü
pengechaũgüxũcax rü meã
pejaxõgüxũcax. [24]Rü chanaxwaxe i
Tanatü ja Tupana nüxũ narüngũxẽẽ i
guxũma i ngẽma duũxũgü i
aixcumaxũchi tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristuxũ ngechaũgüxũ. Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA PIRIPUWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Piripuwa jexmagüxũ

1 [1]Pa Toeneẽgü ja Piripuwa Ngẽxmagüxex, chama i Pauru rü namaã i taeneẽ i Timúteu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü toma rü Ngechuchu ja Cristuarü puracütanüxũ tixĩgü. Rü pexca̱x tanaxümatü i pema i jaxõgüxũãrü ã̱xgacügü na peixĩgüxũ, rü pema i tupaucawa ngũxẽẽtaeruũgü na peixĩgüxũ, rü guxãma i pema i Ngechuchu ja Cristuaxũ jaxõgüxe. [2]Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ rü pexũ nataãẽxẽẽ.

Pauru rü jema jaxõgüxũca̱x najumuxẽ

[3]Rü guxũguma i ngẽxguma pexna chacua̱xãchixũgu rü Tupanana moxẽ chaxã i pexca̱x. [4]Rü ngẽxguma chajumuxẽgux, rü guxũguma chataãẽãcüma pexca̱x chajumuxẽ i guxãma i pemax. [5]Erü pema rü noxritama Tupanaãrü orexũ pexĩnüẽgumama rü poraãcü choxũ perüngũxẽẽ na nüxũ chixuxũca̱x i norü ore i mexũ. Rü nhu̱xma rü ta choxũ perüngũxẽẽgüecha. [6]Rü Tupana rü marü inanaxügü i wüxi i mexũ i puracü i perü maxũwa. Rü nüxũ chacua̱x rü nüma rü guxũgutáma nanaxüecha i ngẽma puracü nhu̱xmatáta janguxẽẽã i ngẽxguma ínanguxgu ja Ngechuchu ja Cristu. [7]Rü aixcuma name na ngẽmaãcü pemaã nagu charüxĩnüxũ, erü poraãcü pexũ changechaũ rü aixcuma Tupana wüxigu tüxũ narüngũxẽẽ i guxãma i jixema. Rü woo nhu̱xma na chapocuxũ rü e̱xna ega ã̱xgacügüpe̱xewa choxũ nagagügu, rü Tupana choxũ narüngũxẽẽ i ngẽxguma norü ore i mexũẽ̃tüwa chidexagu rü namaã nüxũ chixuxgu i ã̱xgacügü na aixcuma jiĩxũ i ngẽma orewa nüxũ i̱jarüṉgauxũ i tórü maxũ i taguma gúxũ. Rü nüxũ chacua̱x rü ngẽma Tupana choxũ nangũxẽẽxũãcüma rü pexũ rü ta narüngũxẽẽ. [8]Rü Tupana nüxũ nacua̱x na nhuxãcü poraãcü pexũ chadauxchaũxũ rü pexũ na changechaũxũ i guxãma i pemax,

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ngẽma Ngechuchu ja Cristu pexũ na
ngechaũxũrüũ. 9Rü chorü jumuxẽwa
naxcax íchaca na jexeraãcü pegü
pengechaũgüxũcax rü Tupanaxũ
pengechaũgüxũcax. Rü naxcax íchaca
na jexeraãcü nüxũ pecuáxũcax i guxũma
i Tupanachiga rü jexeraãcü nüxũ
pecuáxũcax na nhuxãcü nanaxwaxexũ
na naxcax pemaxẽxũ. 10Rü ngẽmaãcü
pexcax chajumuxẽ erü chanaxwaxe na
meã penangugüxũ i tacü nixĩ i aixcuma
mexũ i Tupanapexewa na penaxüxũcax i
ngẽma. Rü chanaxwaxe na aixcuma
namexũ i perü maxũ na taxuũcaxma
tacücax Tupana pexna caxũcax i
ngẽxguma ínanguxgu ja Cristu. 11Rü
naxcax íchaca na Ngechuchu ja Cristu
pexũ narüngũxẽẽxũ na aixcuma
namexũcax i perü maxũ rü aixcuma
penaxüxũcax i ngẽma Tupanapexewa
mexũ na ngẽmaãcü meã pemaxẽãcüma
Tupanaxũ peicuaxüũgüxũcax.

Chauxcax rü Cristuarü ngúchaũ na chaxüxũcax nixĩ i chamaxũxũ

12Pa Chaueneẽgüx, rü chanaxwaxe i
nüxũ pecuax rü guxũma i ngẽma choxũ
üpetüxũ, rü aixcuma ngẽmaãcü choxũ
naxüpetü na jexeraãcü natachigaxũcax i
Tupanaãrü ore i mexũ. 13Rü nhuxma i
núma rü guxũma i churaragü i
ãẽxgacüpataarü daruũgü rü guxũma i
togü rü ta nüxũ nacuaxgü na chapocuxũ
naxcax na Cristuarü duũxũ chĩxũ. 14Rü
nhuxma na chapocuxũ rü muxũma i
taeneẽgü i jaxõgüxũ rü tama
namuũẽãcüma nüxṹ nangúchaũ na
nüxũ jaxugüexũ i Tupanaãrü ore i mexũ.
Rü jexeraãcü tórü Coriaxṹ najaxõgü.
15Rü aixcuma nixĩ i nhuxre i duũxũgü
rü togüxũ na jaxauxãchixẽẽxũcaxmare
nüxũ nixugüexũ i Cristuchiga, erü
togüxũ narüjexerachaũ. Notürü
nangẽxma i togü i duũxũgü i aixcuma
mexũgu naxĩnüẽãcüma meã nüxũ
ixugüexũ i ngẽma ore. 16Rü nhuxre i
duũxũgü rü Cristuchigaxũ nixugüe erü
choxũ nangechaũgü rü nüxũ nacuaxgü
na Tupana nuxma choxũ muxũ na
íchanapoxũxũcax i norü ore i mexũ.
17Notürü nangẽxma i togü i noxrütama
ngúchaũcax daugüxũ rü ngẽmacax nüxũ
ixugüexũ i ngẽma ore. Rü nümagü rü
tama mexũgu narüxĩnüẽ, notürü naxcax
nadaugü na jexeraãcü choxṹ
naguxchaxẽẽgüãxũ i nhuxma na
chapocuxũ. 18-19Notürü nüẽtama nixĩ
ega woo ngẽmaãcü jixĩgu. Erü woo
mexũ i norü ngúchaũmaã jixĩgu rü exna
tama, notürü Cristuchigaxũ nixugüe. Rü
ngẽma rü wüxi i taãẽ nixĩ i chauxcax.
Rü guxũgutáma chataãẽẽcha erü nüxũ
chacuax rü guxũma i ngẽma rü chorü
mexũcax tá nixĩ erü chauxcax
pejumuxẽgü rü choxũ narüngũxẽẽ i
Tupanaãẽ i Üünexũ i Ngechuchu ja
Cristuxũ rüngũxẽẽxũ. 20Rü ngẽma
poraãcü chanaxwaxexũ nixĩ na taguma
tacü rü chixexũ na chaxüxũ na
taxuũcaxma chaugücax chaxãnexũcax.
Rü chanaxwaxe i guxũguma
íchamemare na guxãpexewa tama
chamuũãcüma Cristuchigaxũ chixuxũ.
Rü nhuxma na chamaxũxũ rü
chanaxwaxe i guxũguma
aixrügumarüũtama Cristuxũ chicuaxüũ
rü chanataxẽẽ. Notürü ngẽxguma woo
chajuxgux, rü chanaxwaxe i ngẽmaãcü
rü ta chanataxẽẽ. 21Erü chauxcax rü
Cristuarü ngúchaũ na chaxüxũcax nixĩ i

na chamaxũxũ. Notürü ngẽxguma
chajuxgux rü ngẽma rü ta name, erü
Cristuxũtawa tá changẽxma i ngẽxguma.
22Notürü tama nüxũ chacuax i tacü nixĩ
i rümemaẽxũ i chauxcax, ngẽma na
chajuxũ rü exna tama. Erü nhuxma na
chamaxũxũ rü choxṹ natauxcha na
chanaxüxũ i tórü Coriarü puracü. 23Rü
ngẽmacax tama nüxũ chacuax na tacü
jiĩxũ i chauxcax rümemaẽxũ i ngẽma
taxrewa. Erü nhuxguacü rü chanaxwaxe
na chajuxũ na Cristuxũtawa
changẽxmaxũcax. Rü ngẽma nixĩ i
aixcuma jexera rümemaẽxũ i chauxcax.
24Notürü i pexcax rü nagu charüxĩnü rü
narümemaẽ nixĩ na nhama i
chaxunemaãtama na chamaxũxũ na
ngẽmaãcü pexũ charüngũxẽẽxũcax.
25Rü nhuxma na aixcuma meã nüxũ
chacuáxũ na pechaxwaxexũ, rü
ngẽmawa nüxũ chacuax na tãũxũtáma
paxa chajuxũ. Rü ngẽmaãcü tá
chamaxãma na pexũ charüngũxẽẽxũcax
na jexeraãcü Cristucax pemaxẽxũcax rü
jexeraãcü taãẽãcüma nüxṹ
pejaxõgüxũcax. 26Rü ngẽmaãcü wena
táxarü petanüwa changẽxma. Rü
ngẽxguma wena choxũ pedaugügu rü
aixcuma tá petaãẽgü erü tá pexṹ
nangẽxma na tacücax Ngechuchu ja
Cristuxũ peicuaxüũgüxũ. 27Rü ngẽma
guxũãrü jexera rümemaẽxũ nixĩ na
naxcax pedauxũ na meã pemaxẽxũ,
ngẽma Cristuarü ore pemaã nüxũ
ixuxũrüũ. Rü ngẽxguma petanüwa
chaxũxgu rü exna woo tama ngẽma
chaxũxgu, notürü nüxũ chaxĩnüchaũ na
guxãma wüxigu pegü peporaexẽẽxũ na
taguma nüxũ perüchauxũcax na
aixcuma pejaxõgüxũ, rü ngẽmaãcü
Tupanaãxṹ pepuracüexũ na jexeraãcü
jaxũchigüxũcax i norü ore i mexũ. 28Rü
ngẽmacax penaxwaxe i tama texéxũ
pemuũẽãcüma nüxũ peixugüama i
ngẽma ore. Rü ngẽma na tama nüxũ
pemuũẽxũ rü ngẽma rü wüxi i cuaxruũ
tá nixĩ nüxṹ i perü uwanügü. Rü
ngẽmawa tá nüxũ nacuaxgü na pocuwa
tá naxĩxũ i nümagü notürü pema rü tá
maxũwa na pexĩxũ. Rü Tupana tá nixĩ ja
pexũ rüngũxẽẽcü na tama nüxũ
pemuũẽxũcax i ngẽma perü uwanügü.
29Rü Tupanaga nixĩ na Cristuaxṹ
pejaxõgüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta naga
nixĩ na Cristucax ngúxũ peingegüxũ. Rü
ngẽma rü wüxi i ngũxẽẽ nixĩ i pexna
naxãxũ ja Tupana. 30Pema rü chama rü
wüxigu Tupanaãrü puracüwa
tangẽxmagü, rü tanaxüama i ngẽma
puracü ega woo texé tüxṹ
naguxchaxẽẽgux. Rü ũpa rü marü choxũ
pedau na nhuxãcü meã chanaxüxũ i
ngẽma puracü, rü nhuxma rü ta nüxũ
pecuáchiga na nhuxãcü chanaxüamaxũ
woo namu i chorü guxchaxũgü.

Cristu rü nhama taxuũma jiĩxũrüũ nügü nixĩxẽẽ rü jemacax ga Tupana rü guxũãrü ãexgacüxũ najaxĩxẽẽ

2 1Rü dücax, Pa Chaueneẽgüx, rü
nhuxma na Cristuarü duũxũgü
peixĩgüxũ, ¿rü aixcuma jiĩxũ i nüma
pexũ nataãẽxẽẽxũ? ¿Rü aixcuma jiĩxũ i
petaãẽgüxũ erü nüma pexũ nangechaũ?
¿Rü aixcuma jiĩxũ i Tupanaãẽ i Ǜünexũ
pexũtawa ngẽxmaxũ? ¿Rü aixcuma jiĩxũ
i pegü pengechaũgüxũ rü pegüxṹ
pengechaũtümüũgüxũ? 2Rü ngẽxguma
chi ngẽmaãcü jixĩgu, rü chanaxwaxe i
guxãma wüxigu perüxĩnüẽ, rü aixcuma

guxãma pegü pengechaũgü, rü aixcuma
guxãma nhama wüxitama peixĩxũrüũ na
jiĩxũ i peãẽ, rü guxãma wüxitama i
ngúchaũcax pedau. Rü ngẽxguma
ngẽmaãcü pemaxẽgu rü wüxi i chorü
taãẽ tá nixĩ. 3Rü tama name i tacü pexü
na pegü íperütagüxũcax rü ngẽmaãcü
togüarü jexera na peixĩgüxũcax. Notürü
name nixĩ na pegü íperüxíragüxũ rü
pegügu perüxĩnüẽxũ na taxuũma
peixĩgüxũ rü togü rü perü jexera na
jixĩgüxũ. 4¡Rü tama pegüguxicatama
perüxĩnüẽ, notürü pegü peporaexẽẽxũ
na togüxũ perüngũxẽẽgüxũcax! 5Rü
name nixĩ ga jema Ngechuchu ja Cristu
nagu rüxĩnüxũgu na perüxĩnüẽxũ i
pemax. 6Jerü nüma rü woo ga
Tupanaxũchi na jiĩxũ, notürü tama
nügüna nanachuxu na ínanguxuchixũ
nawa ga jema. 7-8Rü jemacax jéma
nanatax ga norü mexũgü ga dauxũguxũ
ga naãnewa. Rü wüxi i duũxũ i togüaxũ
puracüxũrüũ nügü nixĩxẽẽ. Rü nhama
wüxi i duũxũrüũ nhama ga naãnegu
nabu. Rü jexguma marü duũxũ jixĩgu ga
nümax, rü nhama taxuũma jiĩxũrüũ
nügü nixĩxẽẽ. Rü Tupanaga naxĩnü, rü
jemacax curuchagu naju woo ga wüxi
ga ãnexũchi na jiĩxũ ga jema. 9Rü
jemacax ga Tupana rü guxũãrü
ãẽxgacüxũ najaxĩxẽẽ, rü
najangucuchixẽẽ na guxũma i
ãẽxgacügüétüwa nangẽxmaxũcax. 10Rü
jemaãcü nanaxü ga Tupana na
Ngechuchupexegu tacaxãpüxügüxũcax
rü nüxũ ticuaxüũgüxũcax ja guxãma ja
texé ja dauxũguxũ i naãnewa
ngẽxmagüxe, rü guxãma i nhama i
naãnewa ngẽxmagüxe, rü guxãma ja
texé ja juexũchicawa ngẽxmagüxe. 11Rü
jemaãcü Tupana ãẽxgacüxũ najaxĩxẽẽ
na guxãma nüxũ ixuxũcax na tórü Cori
jiĩxũ ja Ngechuchu ja Cristu rü
ngẽmaãcü nüxũ icuaxüũgüxũcax ja
Tanatü ja Tupana.

Cristuarü duũxũgü rü nhama omügürüũ nixĩgü i natanüwa i ngẽma duũxũgü i tama jaxõgüxũ

12Rü nhuxma na nüxũ pecuáxũ na
nhuxãcü Nanatüga naxĩnüxũ ga Cristu,
rü chanaxwaxe i chauga pexĩnüẽ, Pa
Chaueneẽgü ja Pexũ Changechaũgüxe.
Rü jéma petanüwa chajexmagu chauga
na pexĩnüẽxũãrü jexera chanaxwaxe i
chauga pexĩnüẽ i nhuxma na tama
petanüwa changẽxmaxũ. Rü
chanaxwaxe i Tupanaxũ pemuũẽãcüma
naxcax pedaugüama i perü maxũ i
taguma gúxũ. 13Erü Tupana nixĩ ja perü
maxũwa puracücü na pexũ
nangẽxmaxũcax i perü ngúchaũ i mexũ.
Rü nüma nixĩ i pexũ nangũxẽẽxũ na
naga pexĩnüẽxũcax rü penaxüxũcax i
ngẽma nüma pexũ nanaxwaxexũ. 14¡Rü
meã penaxüx i guxũma i ngẽma pexüxũ,
rü tama naxcax peidexagü rü tama pegü
naxcax pechoxũgagü! 15-16Rü
penaxwaxe i ngẽmaãcü meã pemaxẽ na
taxúema tacü rü chixexũxũ pewa
ijangauxũcax. Rü penaxwaxe i mexũ i
Tupanaxãcügü peixĩgü i natanüwa i
ngẽma duũxũgü i chixexũ rü
chixeãẽgümarexũ. Rü ngẽxguma ngẽma
duũxũgümaã nüxũ peixugüjane i ngẽma
ore i mexũ i tüxũ maxẽxẽẽxũ, rü joxni
natanüwa rü nhama woramacurigü ja
ẽãnexũwa ibáixgücürüũ tá peixĩgü. Rü
ngẽmaãcü i ngẽxguma wena núma
naxũxgu ja Cristu rü poraãcü tá pemaã

chataãẽ erü tá nüxũ̃ chadau na tama
notücax̱mamare jiĩxũ̃ ga jema puracü ga
petanüwa chaxüxũ̃. 17Rü ngẽma
nhux̱ma na meã pejaxõgüxũ̃, rü ngẽma
nixĩ i perü ãmare i Tupanana pexãxũ̃.
Rü ngẽma na meã janguxũ̃cax̱ i ngẽma
perü ãmare i Tupanapex̱ewa, rü chama
rü íchamemare na Tupanacax̱
ichanaxãxũ̃ i chorü maxũ̃ rü chajuxũ̃.
Rü ngẽmacax̱ woo chajux̱gu rü wüxi i
taãẽ tá nixĩ i chauxcax̱. Rü chanaxwax̱e
i pemagü rü ta ngẽmacax̱ wüxigu
chamaã petaãẽgü. 18Rü ngẽmacax̱ ega
ngẽma ore i mexũ̃cax̱ chajux̱gux, rü
tama name na pengechaũ̃güxũ̃ notürü
penaxwax̱e na wüxigu chamaã
petaãẽgüxũ̃.

Timúteu rü Epafrodítuchiga

19Rü ngẽxguma tórü Cori ja
Ngechuchu naxwax̱egu rü paxa
petanüwa chanamuẽ́ga ja taeneẽ ja
Timúteu na pexũ̃ na íjadauxũ̃cax̱ rü
chataãẽxũ̃cax̱ i ngẽxguma núma
nangeãgu i pechiga. 20Rü aixcuma
nataxuma i to i chorü ngũ̃xẽẽrũ̃ i
chama nagu charüxĩnüxũ̃rüũ̃ nagu
rüxĩnüxũ̃, rü Timúteuxicatama nixĩ. Rü
nataxuma i to i naxrüũ̃ aixcuma pegu
rüxĩnüxũ̃ rü pexũ̃ rüngũ̃xẽẽchaũ̃xũ̃.
21Erü guxũ̃ma i togü rü naxcax̱ nadaugü
i noxrütama ngúchaũ̃gü, rü tama
aixcuma nagu narüxĩnüẽ i ngẽma
Ngechuchu ja Cristuarü ngúchaũ̃.
22Notürü i pema rü marü nüxũ̃ pecuax̱
na nhuxãcü meã namaxũ̃xũ̃ i Timúteu,
rü nhuxãcü choxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ i
Tupanaãrü orearü uchigawa, nhama
wüxi i buxũ̃ i nanatüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃rüũ̃.
23Rü ngẽmacax̱ i ngẽxguma nüxũ̃
chacuax̱gu na nhuxãcü tá choxũ̃ na
naxüpetüxũ̃ i núma, rü nhux̱machi
ngẽ́ma petanüwa chanamuxchaũ̃ i
Timúteu na pexũ̃ íjadauxũ̃cax̱. 24Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta nagu charüxĩnü rü tórü
Cori rü aixcuma tá choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ
na chamatama ngẽ́ma petanüwa
íchajadauxũ̃cax̱. 25Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
rü chauxcax̱ name nixĩ i ngẽ́ma
petanüwa chanamuxũ̃ i taeneẽ i
Epafrodítu. Rü nüma nixĩ ga pematama
chauxcax̱ núma penamuxũ̃ na choxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃cax̱. Rü nüma rü chamücü
nixĩ i Tupanaãrü puracüwa, rü poraãcü
choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ i Tupanaãrü orearü
uwa. 26Rü poraãcü nüxṹ nangúchaũ̃ na
pexũ̃ íjadauxũ̃ i guxãma i pemax. Rü
poraãcü naxoegaãẽ, jerü pema rü nüxũ̃
pecuáchiga ga na jad̲aawexũ̃ ga nümax.
27Rü aixcuma nixĩ ga na jad̲aawexũ̃, rü
wixguxũ̃chi taax̱ naju. Notürü
Tupanaãxṹ nangechaũ̃tümüũ̃ rü chama
rü ta nüxṹ changechaũ̃tümüũ̃, rü
jemacax̱ naxcax̱ najataanexẽẽ na tama
jexeraãcü changechaũ̃xũ̃cax̱. 28Rü
ngẽmacax̱ rü jexeraãcü chanaxwax̱e na
paxa petanüwa chanamuxũ̃ i Epafrodítu,
na pema rü petaãẽgüxũ̃cax̱ i ngẽxguma
wena nüxũ̃ pedaugügu. Rü ngẽxguma i
chama rü tá ta chataãẽ i ngẽxguma
nüxũ̃ chacuax̱gu na petanüwa
nangẽxmaxũ̃ na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax̱.
29Rü chanaxwax̱e i tórü Coriégagu
petaãẽgüãcüma meã penajaxu erü
peeneẽ nixĩ. Rü name nixĩ i nüxũ̃
pengechaũ̃gü i guxũ̃ma i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i Epafrodíturüũ̃ ixĩgüxũ̃. 30Jerü
nüma ga Epafrodítu rü jema na poraãcü
nawa napuracüxũ̃ ga Cristuarü puracü,
rü jemacax̱ wixguxũ̃chi taax̱ naju. Rü

ãũcümaxũwa nügü najexmaxẽẽ na
pechicüü choxũ nangũxẽẽxũcax.

Ngẽma na Cristuxũ icuáxũ rü ngẽma nixĩ i guxũãrü jexera rümemaẽxũ

3 [1]Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü
chanaxwaxe i petaãẽgü erü tórü
Coriarü duũxũgü peixĩgü. Rü jema ore
ga noxri pexcax chaxümatüxũ rü tama
choxṹ nawaxtümüũ na wena pexcax
chanaxümatüxũ erü aixcuma pexṹ name
i ngẽma ore. [2]¡Rü pegüna pedax nüxna i
ngẽma duũxũgü i chixri maxẽxũ rü
chixexũmaã pexũ ixucuxẽgüxũ! Rü
nümagü nixĩ i nüxũ jaxugüexũ rü
ngẽxguma tama jigü
íiwiechaxmüpexechiraũgu, rü
taxucürüwama Tupanapexewa time.
[3]Notürü jíxema aixcuma Tupanapexewa
imexẽ, rü jixema tixĩgü. Rü Tupanaxũ
ticuaxüũgü i Naãẽ i Üünexũãrü
ngũxẽẽmaã. Rü tataãẽgü erü Ngechuchu
ja Cristuarü duũxũgü tixĩgü. Rü tama
tajaxõgü na ngẽma jigü
íiwiechaxmüpexechiraũxũcax
Tupanapexewa imexũ. [4]Notürü chama
chi waxi nixĩ i guxũ i togüarü jexera
chajaxõxũ i ngẽma
wiechaxmüpexechiraũchiga. Rü tataxu
chima ja togue ja texé chauxrüũ jaxṍxẽ i
ngẽmachiga. [5]Jerü jexguma 8 ga
ngunexũ chauétü jixĩgu ga na chabuxũ,
rü choxũ ínawiechaxmüpexechiraũgü,
erü Judéu chixĩ. Rü Bejamítanüxũ chixĩ.
Rü chaunatü rü chaué rü Judéugü
tixĩgü, rü ngẽmacax i chama rü
Judéuxũchi chixĩ. Rü chama rü
Parichéuchirex chixĩ, rü pema nüxũ
pecuax rü ngẽma Parichéugü rü meãma
nanaxaure i Tupanaãrü mugü ga Muĩsé
ümatüxũ. [6]Rü jema na meã
chajanguxẽẽchaũxũcax ga jema mugü
ga Muĩsé ümatüxũ, rü jemacax nawe
chingẽchigü ga jema duũxũgü ga
Ngechuchuaxṹ jaxõgüxũ. Rü jema na
aixcuma meã chanaxaurexũcax ga jema
mugü ga Muĩsé ümatüxũ, rü jemacax rü
taxucürüwama texé chauchigaxũ tixu ga
tama na chaxaurexũ. [7]Notürü guxũma
ga jema ũpa chauxcax mexũ, rü nhuxma
rü taxuwama choxṹ name rü marü
íchanatax na Cristuaxṹxĩcatama
chajaxõxũcax. [8]Rü nhuxma na
Ngechuchu ja Cristu ja chorü Corixũ na
chacuáxũ, rü chauxcax rü guxũma ga
jema ũpa nagu chixũxũ rü taxuwama
name, erü ngẽma na Cristuxũ na
chacuáxũ rü guxũãrü jexera
narümemaẽ. Rü guxũma ga jema noxri
nagu chixũxũ rü marü nüxũ charüxo na
Cristuwe charüxũxũcax rü noxrü duũxũ
na chiĩxũcax. Rü chauxcax rü nhama
guxchirerüũ nixĩ ga jema ũpa nagu
chixũxũ ega Cristumaã nügü
chananguxgu. [9]Rü jemaãcü nüxũ
charüxo ga guxũma ga jema na
Cristuarü duũxũ na chiĩxũcax. Rü
nhuxma rü Tupanapexewa chame erü
Cristuaxṹ chajaxõ. Rü tama ngẽma na
chamecümaxũcax rü exna mugü
chaxaurexũcax nixĩ na chamexũ i
napexewa. Notürü ngẽma na Cristuaxṹ
chajaxõxũcax nixĩ i nügücax choxũ
namexẽẽxũ ja Tupana. [10-11]Rü ngẽma
nhuxma chanaxwaxexũ nixĩ na aixcuma
Cristuxũ chacuáxũ rü chawa na
nangẽxmaxũ i ngẽma pora ga wena
Cristuxũ írüdaxẽẽxũ i nhuxma nüxṹ
ngẽxmaxũ. Rü jema ngúxũ na jangexũ

ga nüma rü na najuxũ rü
ngẽxgumarüũtama chanaxwa̱xe i
íchamemare na naxca̱x ngúxũ chingexũ
rü naxca̱x chajuxũ na jixcama chama rü
ta juwa ícharüdaxũca̱x.

**Pauru naxca̱x nadau na Cristuca̱x
namaxũxũ nhu̱xmatáta
Tupanaxũtawa nangu**

12Rü nhu̱xma na ngẽma nhachaxũ
pemaã rü tama chanaxwa̱xe i nagu
perüxĩnüẽ na guxũxũ chacuáxũ i
Cristuchiga, rü e̱xna guxũwama na
chamexũ. Notürü guxũ i ngunexũgu rü
naxca̱x chadauama na Ngechuchu ja
Cristuarü ngúchaũ na chaxüxũca̱x, jerü
jemaca̱x nixĩ ga nüma ga chauxca̱x
nadauxũ ga noxrix. 13Pa Chaueneẽgüx,
pemaã nüxũ chixu rü chamatama meãma
nüxũ chacua̱x rü nhu̱xma rü ta tautama
nawa changu i ngẽma naxca̱x chadauxũ.
Notürü i nhu̱xma rü marü nüxũ
icharüngüma i guxũma ga jema noxri
nagu chixũxũ. Rü nhu̱xma rü chaugü
chaporaxẽẽ na aixcuma Cristuca̱x na
chamaxũxũ na nawa changuxũca̱x i
ngẽma maxũ i chape̱xewaama ngẽxmaxũ.
14Rü ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü naxca̱x
chadau na aixcuma Cristuca̱x chamaxũxũ
nhu̱xmatáta Tupanaxũtawa changu. Erü
chanajauxchaũ i ngẽma ãmare i nüma
dauxũguxũ i naãnewa naxca̱x taxca̱x
nangemaxũ i jixema na Ngechuchu ja
Cristuarü duũxũgü ixĩgüxũ. 15Rü guxãma
i jixema na aixcuma Cristuaxṹ jaxõgüxũ,
rü name nixĩ i ngẽmaãcü nagu tarüxĩnüẽ.
Notürü ngẽxguma chi texé i petanüwa
toguama tarüxĩnügu, rü Tupana tá tüxũ
nüxũ nacua̱xẽẽ i ngẽma nüma
nanaxwa̱xexũ na nüxũ tacuáxũ. 16Rü
ngẽma inaxwa̱xexũ nixĩ na aixcuma naga
ixĩnüẽẽchaxũ rü meãma nagu ixĩxũ i
ngẽma ore i marü nüxũ icuáxũ. 17Pa
Chaueneẽgüx, chanaxwa̱xe i chauxrüũ
nagu pexĩ i ngẽma pexũ nüxũ
chadauxẽẽxũ na namexũ. ¡Rü penangugü
na nhuxãcü meã namaxẽxũ i ngẽma togü
i duũxũgü i toma tamaxẽxũãcüma
maxẽxũ! 18Rü marü mue̱xpu̱xcüna
pemaã nüxũ chixu, rü nhu̱xma rü
changechaũãcüma rü chaxauxãcüma
wena pemaã nüxũ chixu rü nangẽxma i
muxũma i duũxũgü i Cristuarü
uwanürüũãcüma maxẽxũ. Rü nümagü rü
tama nüxũ nacua̱xgüchaũ na Cristu
curuchagu naxca̱x juxũ. 19Notürü ngẽma
duũxũgü rü tá düxwa inajarüxo. Rü
ngẽma naxũneãrü ngúchaũ nixĩ i norü
tupana ixĩxũ. Rü woo nüxũ nacua̱xchire̱x
na wüxi i ãne na jiĩxũ i ngẽma chixexũ
notürü namaã nataãẽgüama. Rü nhama i
naãneãrü ngẽmaxũguxicatama
narüxĩnüẽ. 20Notürü i jixema rü
dauxũguxũ i naãnewa tüxṹ nangẽxma i
tachica. Rü ítanan̲guxẽẽ na dauxũguxũ i
naãnewa taxca̱x ne naxũxũ ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja tórü Maxẽxẽẽruũ.
21Rü nhaã taxüne i juxwa̱xexũ rü nüma
ja Cristu tá nanaxüchicüü na naxũne i
mexẽchixũrüũ jiĩxũca̱x. Rü ngẽma norü
pora i namaã guxũẽ́tüwa nangẽxmaxũ,
rü ngẽmamaãtama tá nanaxüchicüü i
taxüne na noxrürüũ jiĩxũca̱x.

**Nhu̱xma na tórü Coriarü ixĩgüxũ rü
name nixĩ na guxũguma
namaã itaãẽgüxũ**

4 1Rü nhu̱xma Pa Chaueneẽgü ja
Pexũ Changechaũgüxe rü Poraãcü
Pexũ Chadauxchaũgüxe, rü ngẽma marü

pemaã nüxũ chixuxũrüũ chanaxwaxe i meã tórü Coricax pemaxẽ erü pema nixĩ i chorü taãẽ rü chorü ãmare i Tupana choxna ãxũ peixĩgüxũ. 2Rü nüxũ chacaaxũ i taejaxgü i Eudía rü Chítique na nügümaã nangüxmüẽxũcax, erü nümagü rü tórü Corixacügü nixĩgü. 3Rü cumax, Pa Chamücü ja Mecü i Wüxigu Tupanaãrü Puracüwa Chamaã Puracücüx, rü cuxna naxcax chaca na nüxũ curüngũxẽẽxũcax i ngẽma taxre i taejaxgü, erü nümagü rü wüxigu chamaã rü Crementemaã rü ngẽma togü i chamücügü i Tupanaãrü poperawa marü ngoxégagüxũmaã napuracüe i Tupanaãrü orearü uwa. 4Rü nhuxma na tórü Coriarü peixĩgüxũ, Pa Chaueneẽgüx, rü name nixĩ i guxũguma namaã petaãẽgü. Rü wena pemaã nüxũ chixu, rü ¡petaãẽgü! 5Rü chanaxwaxe i meã pemaxẽ na guxũma i duũxũgü pexũ nacuaxgüxũcax na aixcuma mexũ i duũxũgü na peixĩgüxũ. ¡Rü nüxna pecuaxãchie na tórü Cori rü paxa tá nataeguxũ na núma naxũxũ! 6¡Rü taxuũcaxma penaxixãchiãẽgü! Notürü ngẽxguma woo tacü pexũ üpetügu rü guxũguma name nixĩ na Tupanamaã nüxũ peixuxũ i perü jumuxẽwa. ¡Rü naxcax ípeca i norü ngũxẽẽ i ngẽxguma tacü pexũ guxchaxgu, rü moxẽ nüxna pexãgü! ¡Rü ngẽmaãcü Tupanamaã nüxũ peixu i guxũma i ngẽma nüxna naxcax pecagüchaũxũ! 7Rü ngẽmaãcü i nüma ja Tupana rü tá pexũ nataãẽxẽẽ namaã i wüxi i taãẽ i mexẽchixũ i guxũma i taãẽ i nüxũ icuáxũãrü jexera mexẽchixũ. Rü nhuxma na Ngechuchu ja Cristuarü duũxũgü peixĩgüxũ, rü ngẽma taãẽ i Tupana pexna ãxũ rü tá nüxna pexũ ínapoxũ i ngẽma chixexũ i nagu perüxĩnüẽchaxũ.

Name nixĩ i nagu tarüxĩnüẽ i guxũma i tacü i aixcuma mexũ ixĩxũ

8Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü name nixĩ i nagu perüxĩnüẽ i guxũma i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ, rü guxũma i ngẽma nacüma i taxucürüwama texé chixri nachiga idexaxũ. Rü ngẽmaãcü rü name nixĩ i nagu perüxĩnüẽ i guxũma i ngẽma ore i aixcuma meã iwéxũ rü guxũma i ngẽma Tupanapexewa mexũ, rü guxũma i ngẽma mexũ i duũxũgü namaã taãẽxũ, rü guxũma i ngẽma aixcuma duũxũgüpexewa mexũ. Rü name nixĩ i ngẽmagu perüxĩnüẽ. 9Rü chanaxwaxe i aixcuma penaxü i ngẽma pexũ changúexẽẽxũ, rü ngẽma pexũ namaã chixucuxẽgüxũ, rü ngẽma chauxũtawa nüxũ pexĩnüẽxũ, rü ngẽma chauxũtawa nüxũ pedauxũ na chanaxüxũ. Rü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü pemaã tá inarüxãũx ja Tupana ja tamaã irüngüxmücü rü tüxũ taãẽxẽẽcü.

Jema Piripucüãx ga jaxõgüxũ rü dĩẽrumaã Pauruxũ narüngũxẽẽgü

10Rü nhuxma na chorü Coriarü chiĩxũ, rü poraãcü chataãẽ erü wenaxãrü choxna pecuaxãchie rü choxũ perüngũxẽẽ. Rü chama nüxũ chacuax rü pema rü guxũguma choxũ perüngũxẽẽchaũ, notürü taguma pexũ natauxcha ga na penaxüxũ ga jema. 11Rü tama ngẽma na tacü choxũ taxuxũcax nixĩ i pemaã nüxũ chixuxũ i ngẽmachiga. Erü chama rü marü

chamaã nixü na namaã chataãẽxũ̃ i
ngẽma choxṹ ngẽxmaxũ̃. 12Rü nüxũ̃
chacuax na nhuxãcü na jiĩxũ̃ ega guxũ̃
choxṹ tauxgux, rü nüxũ̃ chacuax na
nhuxãcü na jiĩxũ̃ ega choxṹ
namuxũchixgu. Rü marü chamaã nixü
na namaã chataãẽxũ̃ i ngẽma choxṹ
ngẽxmaxũ̃ woo changaxpütüwegu, rü
exna woo chataijaxgu, rü exna woo
choxṹ namuxũchixgu rü exna woo
choxṹ natauxguma. 13Rü Cristu nixĩ ja
choxũ̃ poraxẽẽcü, rü ngẽmacax chamaã
nanguxũ̃ na chanaxüxũ̃ i guxũma i
ngẽma Tupana naxwaxexũ̃ na
chanaxüxũ̃. 14Notürü ga pema rü wüxi
ga mexũ̃ choxṹ pexügü ga jexguma
choxṹ natauxjane choxũ̃
perüngũxẽẽgügu. 15Rü pema, Pa
Jaxõgüxũ̃ i Piripucũ̃ã̃x, rü meãma nüxũ̃
pecuax rü jexguma noxri
Machedóniããnewa nüxũ̃ chixuxgu ga
Tupanaãrü ore, rü jexguma jéma
íchaxũxũ̃gu, rü pexicatama nixĩ ga
ãmare choxna pexãxũ̃ naxcax ga jema
ngũ̃xẽẽ ga chauxũ̃tawa pejaxuxũ̃. 16Rü
jexguma Techarónicaarü ĩãnewa
chajexmajane, rü pema rü jéma
chauxcax penamugü ga perü ãmare na
choxũ̃ perüngũxẽẽgüxũ̃cax. Rü tama
wüxicanaxĩcatama nixĩ ga jemaãcü
choxũ̃ na perüngũxẽẽgüxũ̃. 17Rü woo
perü ãmaremaã chataãẽ, notürü
jexeraãcü chataãẽ erü ngẽma choxũ̃ na
perüngũxẽẽgüxũ̃cax rü Tupana tá
ãmare pexna naxã. 18Rü nhuxma rü
marü choxṹ nangẽxma i guxũma i tacü
i chanaxwaxexũ̃, rü aixcuma ngẽmaãrü
jexera choxṹ nangẽxma. Rü nhuxma
na Epafrodítu núma nangexũ̃ i perü
ãmare, rü taxuũma choxṹ nataxu. Rü
ngẽma perü ãmare i chauxcax núma
pemuxũ̃, rü Tupanapexewa rü
namexẽchi, rü nüma rü poraãcü namaã
nataãẽ. 19Rü ngẽmacax ja chorü
Tupana rü norü ngẽmaxũ̃gü i
mexẽchixũ̃wa tá pexna nanaxã i
guxũ̃ma i tacü i pexṹ taxuxũ̃. Rü
ngẽmaãcü tá nanaxü erü Ngechuchu ja
Cristuarü duũ̃xũ̃gü peixĩgü. 20Rü name
nixĩ i guxũ̃guma nüxũ̃ ticuaxüũ̃gü ja
Tanatü ja Tupana. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Pauru nanaguxẽẽ ga norü popera rü wenaxãrü jema duũ̃xũ̃güxũ̃ narümoxẽ

21Rü chanaxwaxe i chauégagu nüxũ̃
perümoxẽgü i guxũma i taeneẽgü i
Ngechuchu ja Cristuaxṹ jaxõgüxũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta pexũ̃ narümoxẽgü i
ngẽma taeneẽgü i chauxũ̃tawa
ngẽxmagüxũ̃. 22Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
pexũ̃ narümoxẽgü i guxũma i
taeneẽgü i núma Romawa
ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽma jexera pexũ̃
rümoxẽgüxũ̃ rü ngẽma nixĩ i taeneẽgü
i Romaãrü ãẽxgacü ja tacüxũ̃tawa
puracüexũ̃. 23Rü chanaxwaxe i tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu pexũ̃
narüngũ̃xẽẽ i guxãma i pemax. Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA COROCHAWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Corochawa jexmagüxũ

1 1-2Pa Chaueneẽgü ja Corochaarü Ĩãnewa Ngẽxmagüxex, chama i Pauru rü wüxigu namaã i taeneẽ i Timúteu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü chama chixĩ i Tupana choxũ jaxuxũ na Ngechuchu ja Cristu choxũ muxũca̱x na nüxũ chixuxũca̱x i norü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i guxãma i pema ja chaueneẽgü ja aixcuma Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe rü Cristuaxṹ jaxõgüxe. Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana pexũ narüngũxẽẽ na meã pegümaã pemaxẽxũca̱x rü petaãẽgüxũca̱x.

Pauru rü jema jaxõgüxũca̱x najumuxẽ

3Rü guxũguma i ngẽxguma pexca̱x tajumuxẽgügu, rü moxẽ nüxna taxã ja Tupana ja Nanatü ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu. 4Rü ngẽmaãcü tanaxü erü marü nüxũ tacuáchiga na nhuxãcü aixcuma meã Ngechuchu ja Cristuaxṹ pejaxõgüxũ, rü aixcuma nüxũ pengechaũgüxũ i guxũma i ngẽma duũxũgü i Tupanaãrü ixĩgüxũ. 5Rü nüxũ tacua̱xgü na ngẽmaãcü meã Tupanape̱xewa pemaxẽxũ erü penajauxgüchaũ i ngẽma mexũgü i Tupana pexṹ namaã nguxũxũ i dauxũguxũ i naãnewa. Rü nhu̱xma rü meã ípenan̲guxẽẽ na penajauxgüxũca̱x i ngẽma mexũgü jerü marü nüxũ pexĩnüẽ ga Tupanaãrü ore i mexũ i aixcuma ixĩxũ. 6Rü ngẽmatama ore i mexũ ga pexũtawa nguxũ, rü guxũwama nangu i nhu̱xmax. Rü guxũwama ningüchigü rü duũxũgüarü maxũxũ naxüchicüü, jema perü maxũxũ na naxüchicüüxũrüũ ga jexguma nüxũ pexĩnüẽgu rü nüxũ pecua̱xgügu na nhuxãcü Tupana aixcuma pexũ na ngechaũxũ rü pexũ rüngũxẽẽchaũxũ. 7Rü ngẽma ore i mexũ nixĩ ga pexũ nangúexẽẽxũ ga Epáfra ja taeneẽ ja nüxũ ingechaũgücü ja wüxigu tomaã Tupanaãrü orewa puracücü. Rü nüma rü Cristuarü puracütanüxũ ja mecü nixĩ, rü nüma nixĩ i tochicüü pexũ nangũxẽẽxũ. 8Rü nüma ja Epáfra nixĩ i tomaã nüxũ jaxuxũ i pechiga na nhuxãcü Tupanaãẽ i Üünexũãrü ngũxẽẽmaã

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

choxũ pengechaũgüxũ. 9Rü ngẽmacax i
toma ga noxritama pexũ tacuáchigagu,
rü taguma nüxũ tarüchaue na pexcax
tajumuxẽgüxũ. Rü guxũguma Tupanana
naxcax tacagü na meã pexũ nüxũ
nacuaxẽẽxũcax i ngẽma nüma
nanaxwaxexũ na penaxüxũ. Rü nüxna
naxcax tacagü na pexna naxããxũcax i
nagúxũraũxũ i cuax i Naãẽ i Üünexũwa
ne ũxũ. 10Rü nüxna naxcax tacagü na
meã tórü Cori naxwaxexũãcüma na
pemaxẽxũcax rü guxũguma
penaxüxũcax i ngẽma nüma
nanaxwaxexũ. Rü nüxna naxcax tacagü
na pexũ natauxchaxẽẽãxũcax na togüxũ
perüngũxẽẽgüxũcax rü guxũ i
ngunexũgu jexeraãcü Tupanaxũ na
pecuaxgüxũcax. 11Rü nüxna naxcax
tacagü na norü pora i mexẽchixũmaã
pexũ naporaexẽẽxũcax, na namaã
peporaexũcax i guxũma i guxchaxũgü rü
jaxna namaã pexĩnüẽxũcax. 12Rü
nhuxmachi tanaxwaxe i taãẽãcüma
Tanatü ja Tupanana moxẽ pexã, erü
nüma pexũ nimexẽẽgü na pema rü ta
penajauxgüxũcax i ngẽma mexũgü i
naxũtawa ngẽxmagüxũ i nüma tá nüxna
naxãxũ i ngẽma duũxũgü i noxrü
ixĩgüxũ. 13Jerü nüma ga Tupana rü marü
Chatanámexẽwa tüxũ ínanguxũxẽẽ rü
Nane ja nüxũ nangechaũcümexẽwa tüxũ
nangẽxmagüxẽẽ. 14Rü guma Nanegagu
nixĩ ga tüxũ namaxẽxẽẽxũ rü tüxũ nüxũ
nangechaũxũ ga tórü pecadugü.

Rü jexguma pecaducax najuxgu ga Cristu rü Tupana nügümaã nanangüxmüẽxẽẽ ga duũxũgü

15Taguma texé Tupanaxũ tadau,
notürü nüma rü núma nanamu ga Nane
na duũxũgü nüxũ daugüxũcax rü nüxũ
nacuaxgüxũcax na nhuxãcü na jiĩxũ i
nüma ja Tupana. Rü naxũpa i guxũma i
tacü i nhuxma ngẽxmaxũ, rü nüxĩra
najexma ga Tupana Nane. 16Rü Nanexũ
nixĩ ga namuxũ ga Tupana na
naxüãxũcax ga guxũma i tacü i nhuxma
ngẽxmaxũ i dauxũguxũ i naãnewa rü
nhama i naãnewa, rü guxũma i ngẽma
nüxũ idauxũ rü ngẽma tama nüxũ
idauxũ. Rü jemaãcü nanaxü ga guxũma
ga norü orearü ngeruũgü i
dauxũcũãxãrü ãẽxgacügü rü guxũma ga
ngoxogüarü ãẽxgacügü. Rü jemaãcü
nanaxü ga guxũma na nüxũ
jacuaxüũgüxũcax. 17Rü naxũpa i
guxũma i tacü i nhuxma ngẽxmaxũ, rü
Cristu rü marü nüxĩra najexma. Rü
nagagu nixĩ i meã inanuxũ i guxũma erü
nüma nixĩ i namaã inacuáxũ. 18Rü
nüma ja Cristu rü naẽru nixĩ i guxũma i
ngẽma jaxõgüxũ. Rü nüma nixĩ ga
naxüãxũ rü nüxna naxããxũ ga maxũ. Rü
nüma nixĩ ga nüxĩra juwa ínadaxũ na
guxũãrü ãẽxgacü jiĩxũcax. 19Rü Cristu
rü Tupanaxũchi nixĩ, jerü jemaãcü
nanaxwaxe ga Tupana. 20Rü Tupana rü
nhama ga naãnewa nanamu ga Cristu
na curuchagu pecaducax najuxũcax. Rü
jemaãcü nixĩ ga Tupana nügümaã
nangüxmüẽxẽẽxũ ga guxũma i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ rü guxũma i
dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ. Rü
jemaãcü nanaxü ga Tupana jerü
jemaãcü nanaxwaxe. 21Rü pema ga ũpa
rü tama Tupanamücügü peixĩgü jerü
aixcuma norü uwanügü pegü peixĩgüxẽẽ
jerü chixexũgu perüxĩnüẽ rü chixexũ
pexüe. 22Notürü i nhuxma ja Tupana rü
nügümaã pexũ narüngüxmüẽxẽẽ na

namücügü i mexũ peixĩgüxũcax. Rü jemaãcü nanaxü ga Tupana ga jexguma Cristu duũxũxũ ixĩxgu rü curuchawa ngúxũ jangexgu rü jexma najuxgu. Rü jemaãcü naju ga Cristu na nügüxũtawa pexũ nagagüxũcax rü napexewa pemexũcax rü nataxuxũcax i perü chixexũ. 23Notürü ngéma na pengugüxũcax, rü penaxwaxe na meã pejaxõgüechaxũ rü meã naga pexĩnüẽxũ rü taguma nüxũ perüxoexũ i ngẽma norü ore i mexũ ga marü nüxũ pexĩnüẽxũ. Rü jema ore ga marü nüxũ pexĩnüẽxũ, rü ngẽmatama ore nixĩ i nüxũ chixuxũ i chamax. Rü nhuxma rü guxũ i naãnewa nixĩ i nüxũ jaxugüexũ.

Tupana rü Pauruxũ namu na guxũma ga jaxõgüxũxũ nangũxẽẽxũcax

24Rü nhuxma rü woo pexcax ngúxũ chingexgu rü chataãẽ erü nüxũ chacuax rü nhaã chaxunemaã chama rü ta chajanguxẽẽ ga jema ngúxũ ga Cristu ingexũ naxcax i norü duũxũgü i jaxõgüxũ. 25Rü nhuxma ja Tupana rü choxũ namu na nüxũ charüngũxẽẽxũcax i guxũma i ngẽma norü duũxũgü i jaxõgüxũ. Rü perü mexũcax nixĩ i choxũ namuxũ na guxũwama meã nüxũ chixuxũcax i norü ore. 26-27Rü ngẽma Tupanaãrü ore rü nhanagürü:

> “Rü Cristu rü pewa nangẽxma i nhuxmax, rü nagaguxicatama nixĩ i pexṹ nangẽxmaxũ i pechica i dauxũguxũ i naãnewa i ngextá ínamexẽchixũwa”,

nhanagürü. Rü jema nuxcümaxũgüxũ ga duũxũgü rü tama nüxũ nacuaxgü ga jemachiga, notürü nhuxma ja Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nacuaxẽẽ. Erü nüma ja Tupana rü norü duũxũgüxũ nüxũ nadauxẽẽchaũ na nhuxãcü poraãcü pexũ nangechaũxũ rü pexũ nangũxẽẽxũ i guxãma i pema i tama Judéugü ixĩgüxe. Rü nhuxma i pema na woo tama Judéugü peixĩgüxũ, notürü pema rü ta pexṹ nangẽxma i pechica i dauxũguxũ i naãnewa erü Cristuaxṹ pejaxõgü. 28Rü nhuxma i toma rü Cristuxũ nixĩ i tixuxũ. Rü guxũ i torü cuaxmaã guxũma i duũxũgüxũ tixucuxẽgü rü meã tanangúexẽẽ na ngẽmaãcü Cristugagu ngearü chixexṹáxũ Tupanaxũ tawéxũcax. 29Rü ngẽmatama puracü nixĩ i nawa poraãcüxũchima chapuracüamaxũ woo tacü rü guxchaxũ chauxcax ínguxgu. Rü guxũma i ngẽma pora i Cristu choxna ãxũ i chawa ngẽxmaxũ nixĩ i choxũ poraxẽẽxũ na chanaxüamaxũcax i ngẽma puracü.

2 1Pa Chaueneẽgüx, chanaxwaxe i nüxũ pecuax na nhuxãcü poraãcü pexcax chapuracüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta chanaxwaxe i nüxũ pecuax na nhuxãcü poraãcü chapuracüxũ naxcax i ngẽma taeneẽgü i Raodichéaarü ĩãnewa ngẽxmagüxũ rü guxũma i petanüxũgü i taguma choxũ daugüxũ. 2Rü ngẽmaãcü poraãcüxũchima chapuracü na nüxṹ rü ta chanangúchaũxẽẽxũcax. Erü chanaxwaxe i guxũma aixcuma nügü nangechaũgü rü nüxṹ nangẽxma i ngẽma mexũ i cuax i aixcuma ixĩxũ. Rü ngẽmaãcü tá meãma nüxũ nacuaxgü ga jema noxri Tupanaxĩcatama nüxũ cuáxũ. Rü jima rü Cristutama nixĩ. 3Rü nüma nixĩ i nüxṹ nangẽxmaxũ i guxũma i cuax i aixcuma mexũ. Rü nüma nixĩ i

taxcax nangoxẽẽãxũ̃ i Tupanachiga. [4]Rü pemaã nüxũ̃ chixu i ngẽma ore erü tama chanaxwaxe na texé pexũ̃ womüxẽẽgüxũ̃ namaã i tacü rü ore i chixexũ̃wa pexũ̃ gagüxũ̃. [5]Rü woo na tama ngẽma petanüwa changẽxmaxũ̃, notürü chauãẽwa rü poraãcü pegu charüxĩnü. Rü wüxi i chorü taãẽ nixĩ na nüxũ̃ chacuáxũ̃ na nhuxãcü meã pegü ipenuxũ̃ na meã pegümaã ipecuáxũ̃cax rü nhuxãcü tama nüxũ̃ perüxoexũ̃ na Cristuaxũ̃ pejaxõgüxũ̃.

Nhuxma na Cristuarü ixĩgüxũ̃ rü ngexwacaxũ̃xũ̃ i maxũ̃ tüxũ̃ nangẽxma

[6]Rü pema ga noxri rü meãma tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuxũ̃ pejauxgü. Rü nhuxma rü jema noxri meãma na penajauxgüxũ̃rüũ̃ rü name nixĩ i guxũ̃guma nüxna penaxã i perü maxũ̃ na nüma pexũ̃ namaã inacuáxũ̃cax. [7]Rü wüxi i nanetü nanaxwaxe i naxchúmaxã na nataixũ̃cax rü na namaxũ̃xũ̃cax. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i pema rü penaxwaxe na meã Cristuna pejaxũxgüxũ̃ na meã nawa peijaetanüxũ̃cax rü meã naxcax pemaxẽxũ̃cax rü meã nüxũ̃ pejaxõgüamaxũ̃cax jema noxri Epáfra pexũ̃ ngúexẽẽgurüũ̃. Rü name nixĩ i guxũ̃guma Tupanana moxẽ pexã. [8-9]¡Rü naxcax pexuãẽgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃ womüxẽẽgüchaũ̃xũ̃! Rü tama name i nüxũ̃ iperüxĩnüẽ i ngẽma norü ore i tama aixcuma ixĩxũ̃ rü taxuwama mexũ̃. Erü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü pexũ̃ nangúexẽẽchaũ̃ na nagu pexĩxũ̃cax i ngẽma nacümagü ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nagu ĩxũ̃. Rü nhama i naãneãrü nguxẽẽtae nixĩ i inaxĩnüẽxũ̃. Notürü tama aixcuma Cristuchiga nixĩ i ngẽma pexũ̃ nangúexẽẽxũ̃. Rü name nixĩ i nüxna peixĩgachi i guxũ̃ma i ngẽma nguxẽẽtaeruũ̃gü i chixexũ̃gü rü Cristuwe perüxĩ. Erü Cristu rü Tupanaxũ̃chi nixĩ rü guxũ̃ma i Tupanaãrü pora rü Cristuwa nangẽxma. [10]Rü nhuxmax, rü Tupanaãrü maxũ̃ rü norü pora rü aixcuma pewa nangẽxma erü namexwa pengẽxmagü ja Cristu ja namaã icuácü i guxũ̃ma i dauxũ̃cũ̃ãxãrü ãẽxgacügü rü guxũ̃ma i ngoxogüarü ãẽxgacügü. [11]Rü ngẽma Judéugü rü nügü ínawiechaxmüpexechiraũ̃gü na Tupanapexewa jamexũ̃cax. Notürü ngẽxguma Cristuaxũ̃ jaxõgügu rü tama ngẽmaãcü tamaã nanaxü ja Cristu na imexũ̃cax. Erü nüma ja Cristu rü tórü maxũ̃wa napuracü rü tüxũ̃ ínanguxũ̃xẽẽ nawa i taxüneãrü ngúchaũ̃gü. Rü ngẽmaãcü nixĩ i tüxũ̃ jamexẽẽxũ̃ na Tupanapexewa imexũ̃cax. [12]Rü jexguma ípebaiũ̃gu, rü Cristu na itáxũ̃rüũ̃ jexma natax ga jema nuxcümaxũ̃xũ̃ ga perü maxũ̃. Rü jema Cristu na írüdaxũ̃rüũ̃ rü pema rü ta penajaxu i maxũ̃ i ngexwacaxũ̃xũ̃, jerü pejaxõgü na Tupana norü poramaã Cristuxũ̃ írüdaxẽẽxũ̃. [13]Rü ũ̃pa ga pema rü tama aixcuma pexũ̃ najexma ga maxũ̃ i taguma gúxũ̃ jerü pepecaduãxgü rü pexeneãrü ngúchaũ̃ pexügü. Notürü i nhuxma rü Cristuxũ̃ namaxẽẽxũ̃rüũ̃ pexũ̃ namaxẽxẽẽ ja Tupana erü Cristuarü duũ̃xũ̃gü peixĩgü. Rü Tupana rü marü Cristugagu tüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃ i guxũ̃ma i tórü pecadugü. [14]Rü noxri rü tachixe jerü tama aixcuma naga taxĩnüẽ ga jema mugü ga Muĩsé tüxna ãxũ̃, rü tórü pecadugü rü juwa

tüxũ nagagü. Notürü ga Cristu rü
curuchagu tórü pecaducax naju, rü
jemaãcü Tupana tüxũ najangutanüxẽẽ
ga jema tórü pecadugü. 15Rü jexguma
curuchagu najuxgu ga Cristu, rü
jexguma nixĩ ga Chatanáxũ
naporamaẽxũ ga Tupana. Rü jexguma
nixĩ ga guxũ ga duũxũgüpexewa
Chatanáxũ naxãnexẽẽxũ nhama wüxi i
churaragüarü ãẽxgacü i norü uwanü i
nüxũ naporamaẽxũxũ naxãnexẽẽxũrüũ.

Name nixĩ i naxcax tadaugü i ngẽma mexũgü i dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmagüxũ

16Rü nhuxma rü taxuũcaxma tüxcüũ
pexũ nixu i ngẽma Judéugü ega woo
tama naxrüũ penaxüxgux. Nümagü rü
nhuxre i õnagüxicatama nangõxgü, rü
nhuxre i axchiüxicatama nixaxgü, rü
nhuxre i petaarü ngunexũgü naxauregü
na ngẽmaãcü Tupanaxũ
jacuaxüũgüxũcax. Rü nangẽxma i norü
peta i gucü ja taunecügu Tupanacax
naxauregüxũ rü togü i petagü i gucü ja
tawemacügu naxauregüxũ. Rü nüxũ
nangẽxma i nacümagü na nhuxãcü
ngũxchigaarü ngunexũgü naxauregüxũ.
17Rü aixcuma jema nuxcümaxũgüxũ ga
Judéugü rü nanaxauregü ga jema
nacümagü jerü ga Cristu rü taũta
ínangu ga jexguma. Notürü i nhuxma rü
marü ínangu ja Cristu rü tórü
pecaducax naju. Rü nhuxma rü name
nixĩ na naga ixĩnüẽxũ rü tama nagu
ixĩxũ i ngẽma nuxcümaxũgüxũ i
nacümagü. 18¡Rü tãũxũtáma naga
pexĩnüẽ i ngẽma duũxũgü i nüxũ
ixugüxũ na ipejarütauxexũ ega tama
dauxũcũãx i orearü ngeruũgüxũ
peicuaxüũgügu! Nümagü rü nügü
ínarüxíragüneta rü nügü nixugü na
jangoxetügüxũ. Rü noxrütama
cuaxmaãmare nügü nicuaxüũgü.
19Notürü i nümagü rü tama aixcuma
naga naxĩnüẽ ja jima taeru ixĩcü ja
Cristu ja tüxũ poraexẽẽcü rü tüxũ
ijaetanüxẽẽcü i tórü õwa i guxãma i
jixema i norü duũxũgü ixĩgüxe. Rü
nüma ja Cristu nixĩ i wüxigu tüxũ
naxĩnüẽxẽẽxũ i wüxichigü i jixema
ngẽma Tupana naxwaxexũrüũ. 20Rü
jexguma najuxgu ga Cristu rü jexma
naju ga nuxcümaxũxũ ga perü maxũ, rü
jexma najarüxo ga guxũma ga
nuxcümaxũgüxũ ga pecümagü i nhama i
naãnecũãx i duũxũgü nagu rüxĩnüẽxũ.
Rü ngẽmacax i nhuxmax ¿rü tüxcüũ nixĩ
i nhama i naãnecũãx maxẽxũrüũ
pemaxẽxũ i pemax, rü tüxcüũ nixĩ i
ngẽma Judéugücümagu pexĩxũ? 21Rü
nümagü i Judéugü rü nüxũ nixugüe rü
nhanagürügü:

"Tama name i nüxũ cuingõgü i ngẽã,
rü tama name i cunangõx i jea, rü tama
name i cunajaxu i ngẽma",
nhanagürügü. 22Notürü guxũma i
ngẽma nacümagü rü paxa tá inajarüxo
erü duũxũgüarü nixĩgü. Rü ngẽma pexũ
namuxũ rü duũxũgüarü mugümare nixĩ.
Rü ngẽma pexũ nangúexẽẽxũ rü
duũxũgüarü nguxẽẽtaemare nixĩ. 23Rü
guxũma i ngẽma pexũ namuxũ rü
pexcax namexcüraxũ erü pexũ
naxucuxẽgü na tacü pexauregüxũcax, rü
tama pegü peicuaxüũgüxũcax, rü meã
pexenemaã ipecuaxgüxũcax. Notürü
guxũma i ngẽma mugü rü tama aixcuma
pexũ narüngũxẽẽ na nüxũ perüxoexũcax
i pexeneãrü ngúchaũgü.

3 [1]Rü nhũxma i pemax, rü Cristu
wena maxũxũrüũ rü pexṹ
nangẽxma i maxũ i ngexwacaxũxũ. Rü
ngẽmacãx name nixĩ i naxcãx pedau i
ngẽma mexũgü i dauxũguxũ i naãnewa
ngẽxmaxũ i ngextá Cristu rü Tupanaãrü
tügünecüwawa írütoxũwa rü namaã
ãẽxgacü íjiĩxũwa. [2]Rü name nixĩ i
guxũguma nagu perüxĩnüẽ i ngẽma
dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmaxũ, rü
tama ngẽma nhama i naãnewa
ngẽxmaxũ. [3]Jerü jexguma najũxgu ga
Cristu rü jexma naju ta ga nuxcümaũxũ
ga perü maxũ. Rü nhũxma rü pexṹ
nangẽxma i perü maxũ i ngexwacaxũxũ
erü Cristutanüxũ peixĩgü rü
Tupanamẽxẽwa pengẽxmagü. [4]Rü
nümatama ja Cristu nixĩ i pexũ
namaxẽxẽẽxũ. Rü ngẽxguma wena
núma nangõxgu, rü namaã tá peingóe,
rü naxrüũ tá pemexẽchi.

Marü nüxũ tarüxo i nuxcümaxũxũ i tacüma i chixexũgü rü tanajaxu i ngexwacaxũxũ i tórü maxũ

[5]Rü nhũxma rü name nixĩ i nüxũ
perüxoe i guxũma i nhama i naãneãrü
chixexũ i pewa ngẽxmaxũ. Rü tama
name i pemãxna naĩ i ngemaã pemaxẽ,
rü tama name i petena naĩ ja jatümaã
pemaxẽ. Rü tama name i penaxü i
pexeneãrü ngúchaũ rü bai i nagu
perüxĩnüẽmare. Rü tama name i pexṹ
nangúchaũ i tãcü rü to i chixexũgü. Rü
tama name i pegünaxĩcatama
penanuãchigüchaũ i guxũma i
ngẽmaxũgü, erü jíxema ngẽma nacüma
tüxṹ ngẽxmaxẽ rü düxwa namaã
tatupanaã̃x. [6]Rü guxũma i ngẽma
chixexũgücãx tá nixĩ i Tupana
napocuexũ i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü
maxẽxũ rü tama naga ĩnüẽchaũxũ. [7]Rü
pema ga ũpa rü penaxü ga jema
chixexũgü, rü jemaãcü pemaxẽ. [8]Notürü
i nhũxma rü name nixĩ i nüxũ perüxoe i
guxũma i ngẽma na pegüchi pexaiexũ,
rü pegümaã penuẽxũ, rü chixri
pemaxẽxũ, rü pegümaã peguxchigagüxũ,
rü guxũma i ngẽma chixexũ i dexa i
nüxũ peixuxũ. [9]Rü tama name i
pegümaã peidorae, erü marü ípenatãx ga
nuxcümaxũxũ ga pecüma rü guxũma ga
jema chixexũgü ga ũpa pexügüxũ. [10]Rü
nhũxma rü marü penajaxu i
ngexwacaxũxũ i perü maxũ rü
ngexwacaxũxũ i duũxũgü peixĩgü. Rü
guxũ i ngunexũgu rü Tupana pexũ
ningexwacaxũxẽẽchigü na jexeraãcü
pemexũcãx naxrüũ rü jexeraãcü nüxũ na
pecuãxgüxũcãx ja Tanatü ja Tupana ja
maxũ tüxna ãcü. [11]Rü nhũxma rü
Tupanacãx rü nüẽtama nixĩ ega Judéu
cuixĩgu rü ẽxna tama. Rü nüẽtama nixĩ
ega ícuwiechãxmüpẽxechiraũgu rü ẽxna
tama. Rü nüẽtama nixĩ ega tãcü rü
nachiũãnecũã̃x i duũxũ cuixĩgu, rü ẽxna
tãcü rü duũxũ cuixĩgu. Rü nüẽtama nixĩ
ega wüxi i coriarü duũxũ cuixĩgu, rü
ẽxna taxúxearüma duũxũ cuixĩgu. Erü
nhũxma rü ngẽma guxũãrü jexera
aixcuma tüxũ mexũ nixĩ na Cristu rü
guxũãrü ãẽxgacü jiĩxũ rü guxãwama
nangẽxmaxũ. [12]Rü nhũxma ja Tupana rü
pexũ nangechaũ i pema rü pexũ
nidexechi na noxrü peixĩgüxũcãx. Rü
ngẽmacãx name nixĩ i guxũguma pexṹ
nangechaũtümüũgü i togü, rü namaã
pemecümagü, rü tauxchaãcüma nüxna
penaxã, rü taguma napẽxewa pegü
íperütagü. Rü ngẽxguma woo tãcü

pemaã naxüxgux rü name nixĩ i jaxna
namaã pexĩnüẽ. 13Rü name nixĩ i
wüxichigü i pema na pegümaã jaxna
pexĩnüẽxũ̃. Rü ngẽxguma chi texé tacü
pemaã üxgux, rü name nixĩ i pegüxũ̃
nüxũ̃ pengechaũ̃gü i ngẽma. Rü
jexgumarüũ̃ ga tórü Cori na pexũ̃ nüxũ̃
ngechaũ̃xũ̃rüũ̃, rü name nixĩ i togüaxũ̃
nüxũ̃ pengechaũ̃gü. 14Rü guxũ̃ãrü jexera
mexũ̃ nixĩ na pegü pengechaũ̃güxũ̃. Erü
ngẽxguma aixcuma pegü
pengechaũ̃gügu rü aixcuma wüxigu tá
perüxĩnüẽ, rü meã pegümaã tá pemaxẽ.
15Rü name nixĩ na pemaã inacuáxũ̃ i
ngẽma taãẽ i Cristu pexna ãxũ̃ na
ngẽmaãcü aixcuma pegü
pengechaũ̃güxũ̃cax. Jerü jemacax nixĩ ga
Tupana pexũ̃ idexechixũ̃ na wüxitama i
duũ̃xũ̃gü peixĩgüxũ̃cax rü meã wüxigu
perüxĩnüẽxũ̃cax. Rü name nixĩ i moxẽ
nüxna pexãgü ja Tupana. 16Rü name nixĩ
i guxũ̃guma peãẽwa nangẽxma i
Cristuarü ore rü taãẽãcüma naga
pexĩnüẽ. Rü name nixĩ i meã peãẽxũ̃
pecuáãcüma namaã pegü pengúexẽẽ rü
pegü peixucuxẽgü na ngẽmaãcü pegüaxũ̃
penangúchaũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü name nixĩ i
aixcuma Tupanana moxẽ pexãgüãcüma
nagu pewijaegü i nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i norü
wijaegü. 17Rü guxũ̃ma i ngẽma pexüxũ̃
rü nüxũ̃ peixuxũ̃ rü name nixĩ i tórü Cori
ja Ngechuchuégagu penaxü. Rü name
nixĩ i ngẽmaãcü Ngechuchuégagu
Tanatü ja Tupanana moxẽ pexãgü.

Tupana nanaxwaxe na meã namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i Cristuaxũ̃ jaxõgüxũ̃

18Pa Ngexũ̃gü i Ãtegüxũ̃x, rü name
nixĩ i petega pexĩnüẽ. Erü woetama
ngẽma nixĩ i mexũ̃ na penaxüxũ̃ erü tórü
Cori ja Cristuarü duũ̃xũ̃gü peixĩgü. 19Pa
Jatügü i Ãmaxgüxũ̃x, rü name nixĩ i
ngĩxũ̃ pengechaũ̃gü i pemaxgü. Rü tama
name i ngĩmaã penuẽ. 20Pa Buxũ̃güx, rü
name nixĩ i guxũ̃wama penatü rü peega
pexĩnüẽ, erü ngẽma nixĩ i namaã
nataãẽxũ̃ ja tórü Cori. 21Pa Jatügüx, rü
tama name i penanuẽxẽẽ i pexacügü.
Erü ngẽxguma ngẽmaãcü penaxüxgux rü
ngürüãchi tá nüxũ̃ nawaxtümüũ̃ i ngẽma
namaã nüxũ̃ peixuxũ̃. 22Pa Duũ̃xũ̃güx i
Ixããrü Coriãxgüxũ̃x, rü name nixĩ i
guxũ̃wama naga pexĩnüẽ i perü corigü i
nhama i naãnewa pemaã icuaxgüxũ̃. Rü
tama name i pexũ̃ nadaugüguxicatama
meã pepuracüe na ngẽmaãcü
penataãẽxẽẽxũ̃cax. Notürü name nixĩ i
mexũ̃ i perü ngúchaũ̃maã guxũ̃guma
meã pepuracüe erü tórü Corixũ̃ pemuũ̃ẽ.
23Rü guxũ̃ma i ngẽma perü puracü i
pexüxũ̃wa rü name nixĩ i perü
ngúchaũ̃maã penaxü nhama tórü Cori ja
Cristuaxũ̃ pepuracüexũ̃rüũ̃ rü tama i
duũ̃xũ̃güaxũ̃. 24Rü marü nüxũ̃ pecuax rü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü tórü Cori ja
Cristu tá pexna nanaxã i perü ãmare i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Erü jima Cristu ja
aixcuma perü Cori ixĩcüaxũ̃ nixĩ i
pepuracüexũ̃. 25Notürü jíxema chixexũ̃
üxe rü tá ta tanajaxu i tümaãrü natanü
naxcax i ngẽma chixexũ̃ i taxüxũ̃, rü
aixcuma Tupana tá tüxũ̃ napocu. Erü
Tupanapexewa rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü rü
nawüxigu, rü taxucürüwama texé
Tupanachaxwa tinha ega chixexũ̃
taxüxgux.

4 1Rü pemax, Pa Corigüx, rü name
nixĩ i perü duũ̃xũ̃gümaã
pemecümagü, rü tama penawomüxẽẽ.

¡Rü nüxna pecuaxãchie na pema rü ta
pexü̃ nangẽxmaxü̃ ja perü Cori ja
dauxü̃gucü! [2]¡Rü guxü̃guma
pejumuxẽgü, rü pexuãẽgü na tama
ngextamare naxĩnüxü̃cax i peãẽ i
ngẽxguma pejumuxẽgügu! ¡Rü
Tupanana moxẽ pexãgü! [3]¡Rü toxcax rü
ta pejumuxẽgü na Tupana toxü̃
natauxchaxẽẽxü̃cax na nüxü̃ tixuxü̃cax i
norü ore i mexü̃, rü meãma
duü̃xü̃gümaã nüxü̃ tixuxü̃cax i ngẽma
ore ga noxri tama nüxü̃ nacuaxgüxü̃ i
Cristuchiga! Rü ngẽma orecax nixĩ i
nhuxma ichapocuxü̃. [4]Rü chanaxwaxe i
chauxcax pejumuxẽgü na meã
duü̃xü̃güxü̃ nüxü̃ chacuaxẽẽxü̃cax i
ngẽma ore, erü ngẽma nixĩ i mexü̃ na
chanaxüxü̃. [5]Rü chanaxwaxe i meã
pemaxẽ napexewa i ngẽma duü̃xü̃gü i
tama jaxõgüxü̃. ¡Rü nhuxma na pexü̃
natauxchaxü̃, rü joxni paxa penaxüx i
Tupanaãrü puracü! ¡Rü tama
iperüchomare! [6]Rü name nixĩ i
guxü̃guma meã namaã peidexagü i
ngẽma togü i duü̃xü̃gü, rü mexü̃ i orexü̃
namaã peixugü. Rü ngẽmaãcü tá nüxü̃
pecuax na nhuxãcü meã penangãxü̃xü̃ i
wüxichigü i ngẽma duü̃xü̃gü i perü
õchigacax pexna çaxü̃.

Pauru nanaguxẽẽ ga norü popera rü wenaxãrü jema duü̃xü̃güxü̃ narümoxẽ

[7]Rü nüma ja taeneẽ ja Tíquicu ja nüxü̃
ingechaü̃gücü rü tá pemaã nüxü̃ nixu i
chauchiga. Rü nüma nixĩ i mexẽchicü ja
chorü ngü̃xẽẽruü̃ jiĩxü̃, rü nüma nixĩ i
wüxigu chamaã naxüãxü̃ i tórü Coriarü
puracü. [8]Rü nhuxma rü petanüwa
chanamu na pexü̃ nataãẽxẽẽxü̃cax rü
pemaã nüxü̃ jaxuxü̃cax na nhuxãcü toxü̃
nangupetüxü̃ i tomax. [9]Rü Tíquicumaã
petanüwa chanamu i Onéchimu i taeneẽ
ja nüxü̃ ingechaü̃gücü ja aixcuma meã
Tupanaãrü puracü ücü. Rü nüma nixĩ i
petanüxü̃ jiĩxü̃. Rü nümagü i ngẽma
taxre rü tá pemaã nüxü̃ nixu i guxü̃ma i
tacü na ngupetüxü̃ i núma. [10]Rü pexü̃
narümoxẽ i Aristácu i wüxigu nuxma
chamaã pocuxü̃. Rü ngẽxgumarüü̃ ta
pexü̃ narümoxẽ i Marcu i Barnabéeneẽ
ixĩxü̃. Rü marü pemaã nüxü̃ chixu i
Marcuchiga na meã penajauxgüxü̃cax i
ngẽxguma petanüwa nanguxgu. [11]Rü
ngẽxgumarüü̃ ta pexü̃ narümoxẽ ja
taeneẽ ja Ngechuchu ja Juchugu ãẽgacü.
Rü ngẽma tamaẽxpüx i jatügü rü
ngẽxĩcatama nixĩ i Judéugü i jaxõgüxü̃ i
wüxigu chamaã puracüexü̃ i Tupanaãrü
puracüwa. Rü nümagü rü poraãcü
choxü̃ nataãẽxẽẽgü. [12]Rü ngẽxgumarüü̃
ta pexü̃ narümoxẽ i Epáfra. Rü nüma rü
petanüxü̃ nixĩ, rü aixcuma nanaxü i
Cristuarü puracü. Rü nüma rü norü
jumuxẽwa rü guxü̃guma Tupanaxü̃
nacaaxü̃ pexcax na aixcuma meã
pemaxẽxü̃cax rü pejaxõgüamaxü̃cax rü
aixcuma penaxüxü̃cax i ngẽma Tupana
naxwaxexü̃. [13]Rü chama rü marü nüxü̃
chadau rü pemaã nüxü̃ chixu i nhuxãcü
Epáfra poraãcü pexcax napuracüxü̃ rü
naxcax napuracüxü̃ i ngẽma taeneẽgü i
Raodichéaarü ĩãnewa rü Iráporiarü
ĩãnewa ngẽxmagüxü̃. [14]Rü Luca, i
duturu i nüxü̃ ingechaü̃güxü̃, rü pexü̃
narümoxẽ. Rü ngẽxgumarüü̃ ta pexü̃
narümoxẽ i Dema. [15]Rü chanaxwaxe i
nüxü̃ perümoxẽgü i taeneẽgü i
Raodichéawa ngẽxmagüxü̃. Rü
ngẽxgumarüü̃ ta chanaxwaxe i nüxü̃

perümoxẽgü i Nifa rü guxũma i
taeneẽgü i jaxõgüxũ i napatawa
ngutaquexegüüxũ. 16Rü ngẽxguma marü
nüxũ pedaumatüguwena i nhaã popera,
rü chanaxwaxe i Raodichéawa penamu
na ngẽmacüãx i taeneẽgü rü ta nüxũ
nadaumatügüxũcax. Rü ngẽxgumarüũ ta
i ngẽma popera i Raodichéawa
chamuxũ, rü ngẽxguma pexũtawa
nanguxgu rü chanaxwaxe i nüxũ
pedaumatügü. 17Rü chanaxwaxe i
Ariquípumaã nüxũ peixu, rü nhapegügü
nüxũ:

"¡Rü meã napuracü rü janguxẽẽ i
ngẽma puracü i tórü Cori cuxna ãxũ!"
nhapegügü nüxũ. 18Chama i Pauru rü
chaxmexmaãtama pexcax chanaxümatü
i nhaã chorü moxẽ. ¡Rü nüxna
pecuaxãchie na chapocuxũ! Rü
chanaxwaxe i Tupana pexũ narüngũxẽẽ.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NÜXÎRAÜXÜ̃ GA POPERA GA TECHARÓNICAWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ̃ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ̃ ga Techarónicawa jexmagüxũ̃

1 [1]Pa Techarónicawa Ngẽxmagüxũ̃ i Toeneẽgü i Jaxõgüxũ̃ i Tanatü ja Tupana rü Tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuarü Duũ̃xũ̃gü Ixĩgüxũ̃x, chama i Pauru rü namaã i taeneẽ i Siuwánu rü Timúteu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ̃ i nhaã popera. Rü tanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ rü pexũ̃ nataãẽxẽẽ.

Meãma najaxõgü ga jema Techarónicawa jexmagüxũ̃ rü jemaãcü wüxi ga cua̱xruũ̃ ga mexũ̃ nixĩgü

[2]Rü torü jumuxẽwa rü guxũ̃guma pexna tacua̱xãchigü, rü pexca̱x Tupanana moxẽ taxã. [3]Rü guxũ̃guma i ngẽxguma Tanatü ja Tupanamaã tidexagügu, rü taguma nüxũ̃ itajarüngümaẽ na nhuxãcü meã pejaxõgüãcüma penaxüxũ̃ i Tupanaãrü puracü, rü nhuxãcü nüxũ̃ pengechaũ̃güãcüma togüxũ̃ perüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü taguma nüxũ̃ itajarüngümaẽ na nhuxãcü aixcuma meã ípena̱nguxẽẽxũ̃ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu rü ngẽmaca̱x jaxna namaã pexĩnüẽ i ngẽma ngúxũ̃ i nhu̱xma peingexũ̃. [4]Pa Chaueneẽgüx, Tupana pexũ̃ nangechaũ̃, rü nüxũ̃ tacua̱x rü nümatama nixĩ i pexũ̃ jadexechixũ̃. [5]Rü jexguma pemaã nüxũ̃ tixuxgu ga Tupanaãrü ore i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃, rü tama toechama tidexagümare, jerü Tupanaãẽ i Üünexũ̃ toxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na norü poramaã pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃. Rü meã nüxũ̃ tacuáãcüma pemaã nüxũ̃ tixu ga jema ore jerü toõẽwatama nüxũ̃ tacua̱x na aixcuma jiĩxũ̃. Rü pematama nüxũ̃ pecua̱x ga nhuxãcü meã pepe̱xewa na tamaxẽxũ̃ ga jexguma na jemaãcü pexũ̃ tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃ca̱x. [6]Rü pema rü meãma penaxügü ga jema pexũ̃ tangúexẽẽxũ̃ rü jema tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ga tórü Cori ja Ngechuchu. Rü
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ pexũ̃ taãẽxẽẽãcüma
penajauxgü ga jema ore ga woo
jemacax poraãcü ngúxũ̃ na peingegüxũ̃.
7Rü jemaãcü ga pema rü wüxi ga
cuaxruũ̃ ga mexũ̃ peixĩgü naxcax ga
guxũma ga jema jaxõgüxũ̃ ga
Machedóniããnewa rü Acajaanewa
jexmagüxũ̃. 8Rü jemaãcü petanüwa
ínaxũxũ̃ ga tórü Cori ja Ngechuchuarü
ore rü guxũwama nanguchigü. Rü
ngẽmacax i nhuxma rü
Machedóniããnewa rü Acajaanewa rü
guxũwama nüxũ̃ nacuaxgü na nhuxãcü
meã Tupanaãxṹ pejaxõgüxũ̃. Rü
ngẽmacax marü taxuũ̃caxma tüxcüũ̃ i
toma rü namaã nüxũ̃ tixu i ngẽma ore i
mexũ̃ i pechiga. 9Erü nümagütama i
ngẽma duũ̃xũ̃gü rü marü nüxũ̃ nixugügü
ga nhuxãcü ga pema rü meã toxũ̃ na
pejauxgüxũ̃ ga jexguma petanüwa
taxĩxgu. Rü nüxũ̃ nixugügü ta ga
nhuxãcü nüxũ̃ na perüxoexũ̃ ga perü
tupananetachicünaxãgü na Tupanaxũ̃chi
ja maxũ̃cü rü ixaixcumacüwe
perüxĩxũ̃cax rü nüxṹ pepuracüexũ̃cax.
10Rü nüxũ̃ nixugügü ta na nhuxãcü
aixcuma ípenanguxẽẽxũ̃ na wenaxãrü
dauxũwa ne naxũxũ̃ ja Ngechuchu ja
Tupana Nane ga juwa ínadaxẽẽãcü. Rü
jima Ngechuchu nixĩ ja tüxũ̃
ínguxũ̃xẽẽcü nüxna i ngẽma pocu i
ãũcümaxũ̃ i tá ínguxũ̃.

Pauruarü puracü ga Techarónicawa

2 1Pa Chaueneẽgüx, rü pematama
nüxũ̃ pecuax rü tama
notücaxmamare nixĩ na pexũ̃tawa
taxĩxũ̃. 2Rü pema nüxũ̃ pecuax rü
naxũpa ga pexũ̃tawa na tangugüxũ̃ rü
chixri tomaã nachopetü ga duũ̃xũ̃gü ga
Piripuwa rü tomaã naguxchigagü.
Notürü Tupana toxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na
pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃cax ga norü ore i
tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü jemacax tama
tamuũ̃ẽãcüma pemaã nüxũ̃ tixu ga jema
ore, woo ga torü uwanügü ga tama toxṹ
irüxĩnüẽchaũ̃xũ̃ rü poraãcü toxṹ
naguxchaxẽẽgüãgu. 3Rü jexguma pemaã
nüxũ̃ tixuxgu ga jema ore, rü tama
ítatüeãcüma pemaã nüxũ̃ tixu. Rü tama
chixexũ̃ pemaã taxügüchaũ̃ãcüma rü
tama pexũ̃ tawomüxẽẽgüchaũ̃ãcüma
pemaã nüxũ̃ tixu ga jema ore. 4Jerü
Tupana nixĩ ga toxũ̃ unetacü rü toxũ̃
mucü na pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃cax ga norü
ore i mexũ̃ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü
jemacax Tupana naxwaxexũ̃ãcüma
pemaã nüxũ̃ tixu ga jema ore. Rü tama
duũ̃xũ̃güxũ̃mare na tataãẽxẽẽgüxũ̃cax
pemaã nüxũ̃ tixu, notürü nüxũ̃ tixu na
Tupanaxũ̃ tataãẽxẽẽgüxũ̃cax. Rü nüma
ja Tupana nixĩ i tüxũ̃ nacuáxũ̃ rü tüxũ̃
nadauxũ̃ rü nangugüãxũ̃ i ngẽma nagu
rüxĩnüẽxũ̃. 5Rü pema nüxũ̃ pecuax rü
taguma pepexewa pexũ̃ ticuaxüũ̃gü na
toga pexĩnüẽxũ̃cax, rü taguma pexũ̃
tawomüxẽẽgü na ngĩxũ̃ tajauxgüxũ̃cax
ga perü dĩẽru. Rü Tupana nixĩ ja toxũ̃
daucü na taguma jemaãcü na tanaxüxũ̃.
6Rü taguma naxcax tadaugü na
duũ̃xũ̃gü toxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃cax, rü bai i
pema rü bai i togü i duũ̃xũ̃gü. 7Rü woo
Cristutama toxũ̃ namu na jaxõgüxũ̃ãrü
ãexgacügü na tixĩgüxũ̃ notürü tama
nhama wüxi ga ãexgacürüũ̃ pemaã
tamaxẽ. Notürü meãmare pemaã
tamaxẽ, nhama wüxi i mama i
ngĩxãcügüna meã daxcürüũ̃ pemaã
tixĩgü. 8Rü poraãcü pexũ̃ tangechaũ̃, rü

jemacax pemaã nüxũ tixu ga Tupanaãrü
ore. Rü tama jemaxicatama pexna
taxãxchaũ ga jexguma. Notürü marü
ítamemare ta ga pexcax na tajuexũ, jerü
poraãcü pexũ tangechaũgü. 9Pa
Chaueneẽgüx, pema nüxũ pecuax ga
nhuxãcü poraãcü na tapuracüexũ na
torü õnacax tataxegüxũcax. Rü woo
chütacü rü woo ngunecü tapuracüe na
taxúeaxũma wüxi ga guxchaxũ
tixĩgüxũcax ga jexguma petanüwa
tajexmagügu rü pemaã nüxũ tixuxgu ga
Tupanaãrü ore. 10Pa Duũxũgü i
Tupanaãxũ Jaxõgüxũ, pema nixĩ ga toxũ
pedaugüxũ rü Tupana rü ta toxũ nadau
ga nhuxãcü meã na tamaxẽxũ ga
petanüwa, rü nhuxãcü taxuũma ga
chixexũ na taxüxũ ga jexguma. 11Rü
pema nüxũ pecuax ta ga nhuxãcü pexũ
na tanangúchaũxẽẽxũ. Rü jexguma
pengechaũgügu, rü pexũ tataãẽxẽẽgü
nhama wüxi i papa i naxãcügüxũ
taãẽxẽẽgüxũrüũ. 12Rü nhuxma na
Tupanaãrü peixĩgüxũ, rü pexũ
taxucuxẽgü na meã naxcax pemaxẽxũ.
Rü nüma nixĩ i pexcax nangemaxũ na
ngextá ãẽxgacü íjiĩxũwa pengugüxũcax
na ngẽma mexũwa pengẽxmagüxũcax.
13Rü ngẽmacax guxũguma pexcax
Tupanana moxẽ taxã, jerü jexguma
noxri nüxũ pexĩnüẽgu ga jema norü ore
ga pemaã nüxũ tixuxũ, rü meã
penajauxgü, jerü nüxũ pecuaxgü rü
aixcuma Tupanaãrü ore nixĩ rü tama
duũxũgüarü oremare nixĩ. Rü jema ore
nixĩ ga naxüchicüüxũ ga perü maxũ ga
jexguma pejaxõgügu. 14Pa
Chaueneẽgüx, nüxũ tacuax na nhuxãcü
ngúxũ peingegüxũ jerü petanüxũgütama
pechi naxaie rü chixri pemaã
nachopetü. Notürü jemaãcütama nüxũ
nangupetü ga Tupanaãrü duũxũgü ga
Ngechuchu ja Cristuaxũ jaxõgüxũ ga
Judéaanewa jexmagüxũ. Jerü
natanüxũgütama ga Judéugü rü chixri
namaã nachopetü. 15Rü jema Judéugü
nixĩ ga tórü Cori ga Ngechuchuxũ
imaxgüxũ, jexgumarüũ ga norü oxigü rü
nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgüxũ na nadaixũrüũ. Rü jema
Judéugü nixĩ ga towe ingẽxũtanüxũ. Rü
Tupanamaã rü guxũ i duũxũgümaã
narüxuwanügü. 16Rü ngẽxguma ngẽma
duũxũgü i tama Judéugü ixĩgüxũmaã
nüxũ tixuxchaũgu i Tupanaãrü ore na
nümagü rü ta nüxũ nangẽxmagüxũcax i
maxũ, rü ngẽma Judéugü rü toxna
nanachuxu. Rü ngẽmaãcü i ngẽma
Judéugü rü poraãcüxũchima chixexũ
naxügü. Rü ngẽmacax i nhuxma rü
düxwa marü nüxna nangu i ngẽma
Tupanaãrü pocu i ãũcümaxũchixũ.

**Pauru rü nüxũ nangúchaũ
na wenaxãrü natanüwa naxũxũ
ga jema jaxõgüxũ ga
Techarónicawa jexmagüxũ**

17Pa Chaueneẽgüx, jexguma pexna
ítixĩxguwena, rü woo tama pexũtawa na
tajexmagüechaxũ, notürü guxũguma
pegu tarüxĩnüẽ, rü poraãcü toxũ
nangúchaũ na pexũtawa taxĩxũ na
wenaxãrü pexũ ítajadaugüxũcax. 18Rü
aixcuma ngẽma taxĩxchaũ. Rü
chamatama i muẽxpüxcüna rü
chanaxwaxe na ngẽma pexũtawa taax
chaxũũxũẽgaxũ notürü ngoxo i Chataná
rü guxũguma toxũ nanaguxchaxẽẽ na
tama ngẽma taxĩxũcax. 19Notürü pexũ
ítajadaugüchaũãma erü ngẽxguma

wenaxãrü núma naxũxgu ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu rü ¿tacücax tá nixĩ
i Tupanapexewa tataãẽgüxũ̃ i tomax?
Rü aixcuma pewa tá nixĩ i
ítananguxẽẽxũ̃ na tomaã nataãẽxũ̃ ja
Tupana. Rü pema tá nixĩ i torü taãẽ
peixĩgüxũ̃. Rü pegagu tá nixĩ i aixcuma
togümaãtama tataãẽgüxũ̃ i napexewa.
20Rü ngẽmáãcü pegagu nixĩ i
togümaãtama tataãẽgüxũ̃, rü pema nixĩ
i torü taãẽ peixĩgüxũ̃.

3 1Rü jema na taxuacüma nhuxãcü
wenaxãrü petanüwa na chaxũxũ̃,
rü düxwa nagu charüxĩnü na
Atenagutama na charüxá̃ũxũ̃. 2-3Rü
pexũ̃tawa chanamu ga taeneẽ ga
Timúteu na pexũ̃ íjadauxũ̃cax. Erü
nüma nixĩ i Tupanaãrü puracütanüxũ̃ i
wüxigu namaã tapuracüexũ̃ na
tanaxunagüxũ̃cax i ngẽma ore i mexũ̃ i
Cristuchiga. Rü ngẽ́ma petanüwa
chanamu na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax na
jexeraãcü pejaxõgüxũ̃cax rü aixcuma
petaãẽgüxũ̃cax rü ngẽmaãcü taguma
texé i petanüwa nüxũ̃ rüxoxũ̃cax ega
tacü rü guxchaxũ̃ pexṹ ngẽxmagu. Erü
pematama marü nüxũ̃ pecuax na
guxãma i jixema na jaxõgüxũ̃ rü ngúxũ̃
tá tüxũ̃ naxüpetü. 4Rü jexguma
petanüwa tajexmagügu rü marü pemaã
nüxũ̃ tixu na ngúxũ̃ tá pexũ̃ üpetüxũ̃. Rü
pema marü nüxũ̃ pecuax na aixcuma
jemaãcü pexũ̃ nangupetüxũ̃. 5Rü
jemacax ga jexguma marü tama namaã
chaporagu ga jema tama paxa
pechigaxũ̃ na chacuáxũ̃, rü jemacax
düxwa Timúteuxũ̃ jéma petanüwa
chamu na pexna jacaxũ̃cax ngoxi meã
ípejaxõgüama i Tupanaãrü ore. Jerü
chaxoegaãẽ rü bexmana ngoxo i
Chataná rü chixexũ̃gu pexũ̃ najixẽẽ, rü
chi ngẽmaãcü jixĩgu, rü notücaxmamare
chi nixĩ ga pemaã nüxũ̃ tixuxũ̃ ga
Tupanaãrü ore. 6Notürü nhuxma na
ínanguxũ̃ i Timúteu na petanüwa ne
naxũxũ̃, rü mexũ̃ i ore i pechiga ngẽ́ma
ne nange. Rü tomaã nüxũ̃ nixu na
nhuxãcü meã pejaxõgüxũ̃, rü nhuxãcü
guxãma meã pegü pengechaũ̃güxũ̃. Rü
tomaã nüxũ̃ nixu ta na nhuxãcü
guxũ̃guma toxũ̃ pengechaũ̃güãcüma
togu perüxĩnüẽxũ̃, rü nhuxãcü poraãcü
penaxwaxegü na wena toxũ̃ na
pedaugüxũ̃ i ngẽma poraãcü pexũ̃
tadaugüchaũ̃xũ̃rüü̃. 7Rü ngẽmacax, Pa
Chaueneẽgüx, rü woo guxchaxũ̃ toxṹ na
ngẽxmaxũ̃ rü ngúxũ̃ na tingegüxũ̃, rü
poraãcü toxũ̃ nataãẽxẽẽ i ngẽma pexũ̃
na tacuáchigaxũ̃ na meã ípemaxẽxũ̃ rü
meã pejaxõgüamaxũ̃. 8Rü nhuxma na
nüxũ̃ tacuáchigaxũ̃ na aixcuma meã
tórü Coriaxṹ pejaxõgüamaxũ̃, rü
poraãcü tataãẽgü. 9¿Rü nhuxãcü tá
Tupanana moxẽ taxã naxcax i ngẽma
taãẽ i taxũ̃ i toxna pexãxũ̃? Erü aixcuma
pegagu nixĩ i toxṹ nangẽxmaxũ̃ i wüxi i
taãẽ i taxũ̃ i napexewa. 10Rü ngunecü rü
chütacü rü tajumuxẽgü, rü Tupanana
naxcax tacagü na petanüwa toxũ̃
nawoeguxẽẽxũ̃cax na wena pexũ̃
tadaugüxũ̃cax rü pexũ̃
tarüngũ̃xẽẽgüxũ̃cax na jexeraãcü nüxṹ
pejaxõgüxũ̃cax. 11Rü poraãcü
tanaxwaxegü i Tanatü ja Tupana rü tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu na toxũ̃
rüngũ̃xẽẽgüxũ̃, na wena petanüwa
ítajadaugüxũ̃cax. 12Rü tanaxwaxegü na
tórü Cori ja Ngechuchu pexũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ na jexeraãcü pegü
pengechaũ̃güxũ̃cax rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güxũ̃

na pengechaũgüxũcax, ngẽxgumarüũ i
toma rü poraãcü pexũ na
tangechaũgüxũrüũ. 13Rü tanaxwaxegü
na tórü Cori ja Ngechuchu pexũ
rüngũxẽẽxũ na peãẽwa rü aixcuma meã
pejaxõgüxũcax rü norü duũxũgü i
aixcuma mexũgü na peixĩgüxũcax rü na
nataxuxũcax i perü pecadugü i
napexewa ja Tanatü ja Tupana i
ngẽxguma wena núma naxũxgu ja tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu namaã i
guxũma i norü duũxũgü.

Maxũ i Tupanaxũ taãẽxẽẽxũchiga

4 1Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü
nangẽxma i tacücax tórü Cori ja
Ngechuchuégagu pexũ tacaaxũ rü pexũ
tamu. Rü ngẽma nixĩ na guxũguma
Tupanacax meã pemaxẽxũ jema pexũ
tangúexẽẽxũrüũ rü nhuxma marü
penaxüxũrüũ. 2Pema rü marü nüxũ
pecuax ga jema torü ucuxẽgü ga tórü
Cori ja Ngechuchu toxũ muxũ na pexũ
tangúexẽẽxũcax. 3Rü Tupana
nanaxwaxe na aixcuma namexũ i perü
maxũ rü naxcaxicatama na pemaxẽxũ.
Rü tama name i chixrimare pemaxẽ i
napexewa, rü to i ngexũmaãmare
pengẽãẽgümare. 4Rü wüxichigü
tanaxwaxe na aixcuma tümamaxũ
tangechaũxũ, rü ngĩmaãxĩcatama na
tamaxũxũ. 5Rü tama name i ngĩxũ na
pecuáxchaũmarexũcax ngĩmaã pexãmax
i wüxi i nge erü ngẽmaãcü namaxẽ i
ngẽma duũxũgü i tama Tupanaãxũ
jaxõgüxũ. 6Rü tama name i texé ngĩmaã
tamaxũ i tümaẽneẽ ja jaxõcü namax.
Erü jexgumarüũ ga marü pemaã nüxũ
tixuxũrüũ, rü Tupana tá poraãcü tüxũ
napocu ja guxãma ja jíxema ngẽmaãcü
maxẽxẽ. 7Erü Tupana tüxũ nidexechi na
meã naxcax imaxẽxũcax rü tama chixri
na imaxẽxũcax. 8Rü ngẽmacax ega texé
tama naga ĩnügu i nhaã nguxẽẽtaegü, rü
pemaã nüxũ chixu rü tama wüxi i
duũxũga nixĩ i ngẽma nüxũ taxoxũ,
notürü Tupanagatama nixĩ i nüxũ
taxoxũ. Rü guma nixĩ ga pexna namucü
ga Naãẽ i Üünexũ. 9Rü ngẽma na pegü
pengechaũgüxũchiga, rü taxuũcaxma
pexcax chanaxümatü i poperawa. Jerü
Tupanatama marü pexũ nangúexẽẽ i
ngẽma na nhuxãcü aixcuma pegü
pengechaũgüxũ. 10Rü aixcuma nixĩ i
guxũguma meã nüxũ pengechaũgüxũ i
guxũma i taeneẽgü i Machedóniããnewa
ngẽxmagüxũ. Notürü, Pa Toeneẽgüx, rü
pexũ tacaaxũgü na jexeraãcü meã nüxũ
pengechaũgüxũcax. 11¡Rü meã pegümaã
pemaxẽ, rü pexrütama maxũgu
perüxĩnüẽ, rü tama i togüarü maxũgu!
¡Rü pematama naxcax pepuracüe i perü
ngẽmaxũgü ga jexgumarüũ ga marü
pemaã nüxũ na tixuxũrüũ! 12Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu, rü
ngẽma duũxũgü i tama jaxõgüxũ rü tá
pexũ nangechaũgü, rü pema rü
taxuũtáma pexũ nataxu.

Nhuxãcü tá nixĩ i ngẽxguma nataegugu ja tórü Cori

13Pa Chaueneẽgüx, rü ngẽxguma wüxie
juxgux, rü tanaxwaxe i nüxũ na
pecuaxgüxũ na tacü tüxũ ngupetüxũ, na
tama pengechaũgüxũ ngẽxgumarüũ i
ngẽma duũxũgü i tama jaxõgüxũ rü tama
nüxũ cuaxgüxũ na wena tá namaxẽxũ i
juexũ. 14Erü jixema na jaxõgüxũ na
najuxũ rü wena namaxũxũ ga
Ngechuchu, rü ngẽxgumarüũ ta tajaxõgü

na Tupana tá ínadagüxẽẽxũ̃ i guxũma i
ngẽma Ngechuchuaxṹ jaxõgüãcüma
juexũ̃, rü wüxigu tá Ngechuchumaã
nügüxũ̃tawa nanagagü. 15Rü ngẽmacax
pemaã nüxũ̃ tixu i ngẽma ore ga tórü
Cori ja Ngechuchu namaã nguxẽẽtaexũ̃.
Rü ngẽxguma wena núma naxũxgu ja
tórü Cori ja Ngechuchu rü jixema na
imaxẽxũ̃ i nhama i naãnewa rü
tãũxũ̃táma jixira napexe taxĩ i ngẽma
juexũ̃. 16Erü nümatama ja Cori ja
Ngechuchu rü dauxũ̃wa tá ínarüxĩ, rü tá
nangẽxma i wüxi i naga i taxũ̃ i dauxũ̃wa
inaxũxũ̃ i tüxũ̃ muxũ̃, rü tá nüxũ̃ taxĩnüẽ
i Tupanaãrü orearü ngeruũ̃güarü ãẽxgacü
i tagaãcü dauxũ̃wa icagüxũ̃, rü tá
jacuegüxũ̃ ja Tupanaãrü corneta. Rü
ngẽxguma i ngẽma juexũ̃ i Cristuaxṹ
jaxõgüxũ̃ rü tá ínarüdagü. 17Rü
ngẽmawena i jixema na imaxẽxũ̃ rü
Tupana tá wüxigu caixanexũ̃gu tüxũ̃
nigagü namaã i ngẽma duũ̃xũ̃gü i juewa
írüdagüxũ̃. Rü ngẽmaãcü dauxũ̃gu tá
tórü Cori ja Ngechuchuxũ̃ tajangaugü na
guxũ̃gutáma naxũ̃tawa ingẽxmagüxũ̃cax.
18Rü ngẽmacax chanaxwaxe i nhaã
oremaã pegü petaãẽxẽẽgü.

5 1Notürü, Pa Chaueneẽgüx, rü
ngẽma norü ngunexũ̃ rü taunecü i tá
nagu nangupetüxũ̃ i ngẽma pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü taxuũ̃caxma pexcax
chanaxümatü i ngẽmachiga. 2Erü
pematama meã nüxũ̃ pecuax rü ngẽma
ngunexũ̃ i taxúema nagu ínanguxẽẽxũ̃gu
tá nixĩ i ínanguxũ̃ ja tórü Cori ja
Ngechuchu. Rü nhama wüxi i ngí́taxáxũ̃ i
ngürüãchi chütacü ínguxũ̃rüũ̃ tá nixĩ.
3Rü ngẽxguma duũ̃xũ̃gü nagu írüxĩnüẽgu
na guxũma na mexũ̃ rü taxuũma na nüxũ̃
üpetüxũ̃, rü ngẽma ngunexũ̃gügu rü tá
ngürüãchi nagux i guxũma. Rü nhama
wüxi i ngecü i ãxãcücü rü ngürüãchi
ngĩxãcümaã nguxnecacürüũ̃ tá nixĩ na
taxúema naxchaxwa inhaxũ̃ i ngẽma.
4Notürü pemax, Pa Chaueneẽgüx, rü
marü meãma nüxũ̃ pecuax i ngẽmachiga.
Rü ngẽmacax taxuũ̃caxma ngürüãchi
pexũ̃ ínajabaixgü ja Cori ja Ngechuchu
nhama wüxi i ngí́taxáxũ̃ ngürüãchi
duũ̃xũ̃güxũ̃ íbaixgüxũ̃rüũ̃. 5Erü guxãma i
pema rü Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü peixĩgü, rü
ngẽmacax ngóonexũ̃wa pengẽxmagü rü
meãma nüxũ̃ pecuax na nhuxãcü meã
pemaxẽxũ̃. Rü jixema rü tama
Chatanáãrü duũ̃xũ̃gü tixĩgü, rü ngẽmacax
tama ẽãnexũ̃wa tangẽxmagü rü tama
tanaxü i ngẽma chixexũ̃ i ẽãnexũ̃wa
naxüxũ̃. 6Rü ngẽmacax tama tanaxwaxe i
taechita ítamaxẽmare rü itarüchomare
ngẽxgumarüũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
jaxõgüxũ̃. Notürü tanaxwaxe i taxuãẽgü,
rü meã taãẽgu ítarüxĩnüẽ. 7Erü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i naẽchitamare maxẽxũ̃ rü
nhama duũ̃xũ̃gü i chütacü peexũ̃rüũ̃
nixĩgü. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i axegüxũ̃ rü
chütacü nixĩ i nügü nangãxẽxẽẽxũ̃.
8Notürü i jixema rü ngóonexũ̃wa
tangẽxmagü, rü ngẽmacax tanaxwaxe i
guxũ̃guma taxuãẽgü. Rü tanaxwaxe i
aixcuma meã Tupanaãxṹ tajaxõgü, rü
jigü tangechaũ̃gü, rü meã ítananguxẽẽ
na Tupana tüxna naxãxũ̃cax i ngẽma
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽxguma
ngẽmaãcü imaxẽgu, rü ngẽmaãcü tá jigü
ítapoxũ̃ i ngẽxguma Chataná chixexũ̃gu
tüxũ̃ jixẽẽchaũ̃gu. 9Erü Tupana rü tama
tüxũ̃ nidexechi na tüxũ̃ napocuexũ̃cax,
notürü tüxũ̃ nidexechi na tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristugagu najauxgüxũ̃cax
i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. 10Rü Ngechuchu

ja Cristu rü taxcax naju na wüxigu
namaã imaxẽxũcax i dauxũguxũ i
naãnewa. Rü nüẽtama ega woo marü
ijujane ínanguxgu rü exna imaxẽjane
ínanguxgu, erü dauxũguxũ i naãnewa rü
wüxiwa tá namaã tamaxẽ. 11Rü
ngẽmacax, Pa Chaueneẽgüx, rü name
nixĩ i wüxichigü pegü petaãẽxẽẽgü rü
pegü peporaexẽẽ i perü õwa
ngẽxgumarüũ i nhuxma na marü
ípenaxügüxũ.

**Pauru rü najaxucuxẽgü
ga jema jaxõgüxũ**

12Pa Chaueneẽgüx, pexũ tacaaxũgü na
nüxũ pengechaũgüxũcax i ngẽma
taeneẽgü i petanüwa puracüexũ rü pemaã
icuaxgüxũ rü pexũ ngúexẽẽxũ i Cori ja
Ngechuchuarü ore. 13Rü name nixĩ i
namaã petaãẽgü rü aixcuma meã nüxũ
pengechaũgü i ngẽma taeneẽgü, erü
nümagü nixĩ i pexũ nangũxẽẽgüxũ. Rü
name nixĩ i pegü pengechaũgüãcüma
pemaxẽ. 14Rü pemaã nüxũ tixu ta na
penaxucuxẽgüxũ i ngẽma duũxũgü i oexũ
i tama puracüechaũxũ. ¡Rü nüxũ
penangúchaũxẽẽgü i ngẽma duũxũgü i
marü nüxũ rüxoechaũxũ na jaxõgüãxũ!
¡Rü nüxũ perüngũxẽẽgü i ngẽma duũxũgü
i turaexũ i norü õwa! ¡Rü name nixĩ i
jaxna namaã pexĩnüẽ i guxũma i ngẽma
taeneẽgü! 15Rü ngẽxguma texé chixexũ
pemaã üxgu, rü tama name i chixexũmaã
penataeguxẽẽ. ¡Notürü name nixĩ i
naxcax pedau na guxũguma mexũ
pexügüxũ i pegütanüwa rü guxũma i
togütanüwa rü ta! 16Rü name nixĩ i
guxũguma petaãẽgü. 17¡Rü guxũguma
pejumuxẽgü! 18¡Rü woo tacü pexũ
ngupetügu, rü Tupanana moxẽ pexãgü!
Erü ngẽmaãcü nanaxwaxe ja Tupana na
pemaxẽxũ i pema i Ngechuchu ja
Cristuarü duũxũgü na peixĩgüxũ. 19Rü
tama name i nüxũ pexoe i Tupanaãẽ i
Üünexũ. 20Rü tama name i nüxũ pexoe i
Tupanaãrü ore ega texéwa pemaã
jadexagu ja Tupana. 21Notürü name nixĩ i
meãma penangugü i guxũma i oregü na
nüxũ pecuáxũcax rü ngoxi aixcuma jĩĩxũ i
ngẽma ore rü exna tama. ¡Rü ngẽma ore i
aixcuma mexũxĩcatama peixõgü! 22¡Rü
nüxna peixĩgachi i nagúxũraũxũ i
chixexũgü! 23Rü chanaxwaxe i nümatama
ja Tupana ja tüxũ taãẽxẽẽcü pexũ imexẽẽ
na aixcuma napexewa pemexũcax. Rü
chanaxwaxe i guxũwama pexna nadau i
peãẽwa rü pexenewa na nataxuxũcax i
tacü i perü chixexũ i ngẽxguma wenaxãrü
núma naxũxgu ja tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristu. 24Rü guxũma i ngẽma rü tá
pexcax nanaxü ja Tupana ja pexũ
idexechicü, erü nüma rü aixcuma
najanguxẽẽ i ngẽma tamaã inaxunetaxũ.

**Pauru rü wenaxãrü jema
duũxũgüxũ narümoxẽ rü naxcax
ínaca na Cori ja Ngechuchu ja
Cristu meã nüxũ rüngũxẽẽxũ
ga jema jaxõgüxũ**

25Pa Chaueneẽgüx, ¡Toxcax pejumuxẽgü!
26Rü chanaxwaxe i chauégagu meã nüxũ
perümoxẽgü i guxũma i taeneẽgü. 27Rü
Cori ja Ngechuchuégagu pexũ chamu na
guxũ i taeneẽgüpexewa na nüxũ
pedaumatüxũ i nhaã popera i pexcax
ngẽma chamuxũ. 28Rü chanaxwaxe i tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu pexũ
narüngũxẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TECHARÓNICAWA JEXMAGÜXÜ̃ GA JAXÕGÜXÜ̃TANÜWA NAMUXÜ̃ GA PAURU

Pauru rü nüxũ narümoxẽ ga jema jaxõgüxũ ga Techarónicawa jexmagüxũ

1 [1]Pa Techarónicawa Ngẽxmagüxũ i Toeneẽgü i Jaxõgüxũ i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuarü Duũxũgü Ixĩgüxũx, chama i Pauru rü namaã i taeneẽ i Siuwánu rü Timúteu nixĩ i pexca̱x tanaxümatüxũ i nhaã popera. [2]Rü tanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu pexũ narüngũxẽẽ rü pexũ nataãẽxẽẽ.

Ngẽma chixexũ ügüxũ rü Tupana tá nanapocue i ngẽxguma wenaxãrü núma naxũxgu ja Cristu

[3]Pa Toeneẽgüx, rü guxũguma pexca̱x Tupanana moxẽ taxã, erü name nixĩ na ngẽmaãcü tanaxüxũ. Erü guxũguma jexeraãcü pejaxõgüetanü rü jexeraãcü pegü peingechaũgüetanü. [4]Rü ngẽmaca̱x tomatama taãẽãcüma pechigaxũ tixu natanüwachigü i ngẽma duũxũgü i Tupanaãxṹ jaxõgüxũ. Rü namaã nüxũ tixu na nhuxãcü meã pejaxõgüxũ, rü nhuxãcü namaã peporaexũ i guxũma i ngẽma guxchaxũgü rü ngúxũgü i pexũ ngupetüxũ. [5]Rü ngẽma guxchaxũgü i pexũ ngupetüxũwa nüxũ tacua̱x na aixcumacü jiĩxũ ja Tupana, erü pexũ nangugü na aixcuma pemexũ na peichocuxũca̱x i ngextá nüma ãẽxgacü íjiĩxũwa. Rü ngẽma na peichocuxũca̱x nixĩ i ngúxũ peingegüxũ i nhu̱xmax. [6]Rü aixcuma name nixĩ na Tupana napocuexũ i ngẽma duũxũgü i ngúxũ pexũ ingegüxẽẽxũ. [7]Notürü i pema i nhu̱xma ngúxũ ingegüxe rü name nixĩ i wüxigu tomaã pexũ inarüngũgüxẽẽ ja Tupana. Rü ngẽma rü tá nanaxü ja Tupana i ngẽxguma üxüemagu dauxũwa ne naxũxgu ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu wüxigu namaã i norü orearü ngeruũgü i poraexũ. [8]Rü aixcuma núma tá naxũ i nüma ja tórü Cori ja Ngechuchu na napocueãxũca̱x i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuáxchaũgüxũ rü tama naga ĩnüẽxũ i ngẽma ore i mexũ i tórü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

Cori ja Ngechuchu ja Cristuchiga. 9Rü
ngẽma duũxũgü rü wüxi i pocu i taguma
gúxũgu tá napocue erü tórü Cori ja
Ngechuchuarü jaxũwa tá nawogü. Rü
ngẽma rü tagutáma nüxũ nadaugü na
nhuxãcü namexẽchixũ rü naporaxũ ja
tórü Cori ja Ngechuchu. 10Rü ngẽmaãcü
tá ngẽma duũxũgümaã nangupetü i
ngẽxguma tórü Cori ja Ngechuchu núma
ũxgu. Rü núma tá nangu na nórü
duũxũgü nüxũ icuãxüũgüxũcãx, rü tá
nabãixãchiãẽgü rü nataãẽgü erü tá nüxũ
nadaugü na nhuxãcü namexẽchixũ i
nümax. Rü pema rü tá ta wüxigu namaã
pengẽxmagü, jerü pejaxõgü ga jema
Tupanaãrü ore ga pemaã nüxũ tixuxũ.
11Rü ngẽmacãx guxũguma pexcãx
tajumuxẽgü. Rü Tupanana taca na nüma
pexũ nadauxũ na aixcuma mexũ i norü
duũxũgü peixĩgüxũ i nhũxma na pexũ
jadexechixũ. Rü ngẽxgumarüũ ta nüxna
taca na nümatama norü poramaã
janguxẽẽãxũcãx i guxũma i ngẽma mexũ
i peãẽwa nagu perüxĩnüẽxũ rü guxũma i
ngẽma puracügü i mexũ i perü õgagu
pexüxũ. 12Rü ngẽxguma Tupana
ngẽmaãcü pexũ rüngũxẽẽgu, rü perü
maxũ i mexũgagu rü guxũma i duũxũgü
tá nüxũ nicuãxüũgü ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu. Rü nümatama ja
tórü Cori rü tá pemaã nataãẽ erü nüma
rü wüxigu Tanatü ja Tupanamaã pexũ
nangechaũgü.

Pauru rü nanangõxẽẽ i nhuxãcü tá na jiĩxũ i ngẽxguma ínanguxgu ja Cori ja Ngechuchu

2 1-2Rü nhũxma Pa Chaueneẽgüx, rü
pemaã nüxũ chixuxchaũ i nachiga
na nhuxãcü tá na jiĩxũ i ngẽxguma tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu wena núma
ũxgu rü tüxũ nangutaquẽxexẽẽgügu na
wüxiwa namaã ingẽxmagüxũcãx. Rü
pexũ tacããxũgü na tama ngürüãchi
togumare perüxĩnüẽxũ rü paxa
pejaxõgüxũ i tãcü rü ore i tama toma
pemaã nüxũ tixuxũ. Erü tama tanaxwãxe
na pebãixãchiãẽgüxũ ega texé pemaã
idoraegu rü pemaã nüxũ ixuxgu na marü
ínanguxũ ja tórü Cori ja Ngechuchu. Rü
ngẽxguma texé pemaã nüxũ ixuxgu na
nagu taxãnegüxũ na Cristu rü marü
ínanguxũ, rü tama name i tümaga
pexĩnüẽ. Rü woo pemaã nüxũ
tixugügügu na tanajauxgüxũ i wüxi i torü
popera i nüxũ ixuxũ na marü ínanguxũ ja
tórü Cori ja Ngechuchu, ¡rü tãũxũtáma
tüxũ pejaxõgü! 3¡Rü tãũxũtáma naga
pexĩnüẽ i ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü
pexũ womüxẽẽgüchaũxũ! Erü naxũpa na
Ngechuchu núma ũxũ rü tá ínangu i
ngẽma jatü i Tupanaãrü uwanü ixĩxũ, rü
tá nananuẽxẽẽ i muxũma i duũxũgü i
jaxõgüchiréxũ. Notürü ngẽma jatü rü
Tupana marü namaã nanaxuegu rü tá
napocu. 4Rü ngẽma Tupanaãrü uwanü rü
tá Tupanamaã rü guxũma i ngẽma
Tupanaãrü ixĩxũmaã narüxuwanü. Rü tá
nachi naxai i guxũma i tãcü i mexũ i
duũxũgü Tupanaxũ namaã icuãxüũgüxũ.
Rü Tupanaãrü tupauca ja taxũnewa tá
najarüto nhama Tupana jiĩxũrüũ. Rü tá
nügü nixu na Tupana jiĩxũ. 5¿Tama ẽxna
nüxna pecuãxãchie rü jexguma petanüwa
chajexmagu rü marü meãma pemaã nüxũ
chixu nachiga ga jema? 6Rü pema marü
nüxũ pecuãx na tũxcüũ jiĩxũ i taũta
núma naxũxũ i ngẽma Tupanaãrü
uwanü. Taũta núma naxũ, erü taũta
nawa nangu i ngunexũ na ínanguxũ. 7Rü

ngẽma chixexũ̃ i Tupanaãrü uwanü üxũ̃,
rü marü cúãcü inaxügü. Notürü
nümatama i Tupanaãrü uwanü rü
tãũxũ̃táma nangox nhuxmatáta ngẽma
norü chogüruũ̃ nüxũ̃ ingé. 8Rü ngẽxguma
tá nixĩ i ínanguxũ̃ i ngẽma Tupanaãrü
uwanü. Notürü nüma ja tórü Cori ja
Ngechuchu rü wüxi i naãxwa “cue”
nhaxũ̃maã tá najamax. Rü ngẽxguma
ínanguxgu ja tórü Cori ja Ngechuchu rü
ngẽma norü jauxracüüxũ̃maã tá
inajanaxoxẽẽ i ngẽma norü uwanü. 9Rü
ngẽma Tupanaãrü uwanü, rü ngẽxguma
ínanguxgu rü tá nüxũ̃ nangẽxma i
Chatanáãrü pora rü ngẽmacax tá
naporaxũ̃chi. Rü tá nanaxü i
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i cuaxruũ̃gü i Chatanáãrü
poramaã naxüxũ̃. 10Rü nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i
chixexũ̃ tá naxü na nawomüxẽẽãxũ̃cax i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupana tá pocuexũ̃. Rü
ngẽmaãcü tá nüxũ̃ naxüpetü i ngẽma
duũ̃xũ̃gü, erü tama nanajauxgüchaũ̃ rü
tama nüxũ̃ nangechaũ̃ i ngẽma
Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ̃ i tüxũ̃
maxẽxẽẽxũ̃. 11Rü ngẽmacax ja Tupana rü
nanangexrü i ngẽma duũ̃xũ̃gü na poraãcü
ínatüexũ̃cax rü jaxõgüãxũ̃cax i ngẽma ore
i doramare ixĩxũ̃. 12Rü ngẽmacax düxwa
Tupana tá namaã nanaxuegu na
napocuexũ̃ i guxũ̃ma i nümagü i tama
jaxõgüchaũ̃xũ̃ i ore i aixcuma ixĩxũ̃ rü
namaã taãẽgüxũ̃ i ngẽma chixexũ̃ na
naxügüxũ̃.

Tupana tüxũ̃ nidexechi na tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃cax i maxũ̃ i taguma gúxũ̃

13Notürü, Pa Chaueneẽgüx i Tórü Cori
ja Ngechuchu Pexũ̃ Ngechaũ̃güxex, rü
guxũ̃guma Tupanana moxẽ pexcax taxã
jerü nüma ga Tupana rü noxritama
naãne ixügügumama pexũ̃ nidexechi na
pexira penajauxgüxũ̃cax i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ ga jexguma pexũ̃
nangũ̃xẽẽgu ga Naãẽ i pexũ̃ üünexẽẽxũ̃
rü pejaxõgügu ga jema ore i aixcuma
ixĩxũ̃. 14Rü jemacax Tupana pexcax
naca ga jexguma pemaã nüxũ̃ tixuxgu
ga norü ore i mexũ̃ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃.
Erü nüma nanaxwaxe na pexũ̃
nangẽxmaxũ̃cax i pechica i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuxũ̃tawa i ngextá
ínamexẽchixũ̃wa. 15Rü ngẽmacax, Pa
Chaueneẽgüx, rü chanaxwaxe i meã
pejaxõgüama rü tama nüxũ̃
ipejarüngümaẽ ga jema ore ga
tomatama pexũ̃ tangúexẽẽxũ̃ rü jema
ore ga poperagu pexcax taxümatüxũ̃.
16-17Rü chanaxwaxe i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu rü Tanatü ja
Tupana pexũ̃ nataãẽxẽẽgü rü pexũ̃
narüngũ̃xẽẽ na guxũ̃guma mexũ̃ i
oremaã peidexagüxũ̃cax rü mexũ̃
pexügüxũ̃cax. Rü jima Tanatü ja Tupana
nixĩ ja tamaã namecümaãcüma tüxũ̃
ngechaũ̃cü rü guxũ̃guma tüxũ̃ taãẽxẽẽcü
rü tamaã ixunetacü na wüxi i ngunexũ̃
tá naxũ̃tawa ingẽxmagüxũ̃.

Pauru naxcax ínaca na naxcax najumuxẽgüxũ̃

3 1Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü
chanaxwaxe na toxcax
pejumuxẽgüxũ̃ na paxa guxũ̃wama
nanguxũ̃cax i tórü Cori ja Ngechuchuarü
ore i mexũ̃, rü duũ̃xũ̃gü norü
ngúchaũ̃maã na najauxgüxũ̃cax ga jema
pema na penajauxgüxũ̃rüũ̃. 2¡Rü toxcax
pejumuxẽgü ta na tama tacü rü chixexũ̃
tomaã naxügüxũ̃cax i ngẽma duũ̃xũ̃gü i

chixexũgü! Erü tama guxũma i duũxũgü najaxõgü. 3Notürü tórü Cori ja Ngechuchu rü aixcuma najanguxẽẽ i ngẽma tamaã inaxunetaxũ. Rü nüma tá pexũ naporaexẽẽ rü pexna nadau na tama chixexũgu pejixũcax. 4Rü tórü Cori ja Ngechuchu toxũ nüxũ nacuaxẽẽ na aixcuma penaxüxũ i ngẽma pexũ tamuxũ rü tagutáma nüxũ perüxoexũ na ngẽmaãcü penaxüxũ. 5Rü tanaxwaxe i tórü Cori ja Ngechuchu pexũ narüngũxẽẽ na aixcuma pegü pengechaũgüxũcax, ngẽma Tupana tüxũ ngechaũxũrüũ. Rü naxcax ítaca na pexũ naporaexẽẽxũcax na Cristurüũ namaã peporaexũcax i ngẽma ngúxũgü nhuxmatata pexcax ínangu.

Name nixĩ na ipuracüexũ i wüxichigü

6Pa Chaueneẽgüx, tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuégagu pexũ tamu na tama namaã pexãmücügüxũcax i tacü i taeneẽ i tama puracüchaũxũ rü tama ngẽma pexũ tangúexẽẽãcüma maxũxũ. 7Erü pema rü marü nüxũ pecuax na nhuxãcü tá pemaxẽxũ na toxrüũ penaxüxũcax. Jerü toma ga jexguma petanüwa tajexmagügu rü torü õnacax tapuracüe, rü tama jexma tarüchomare. 8Rü toma rü taguma texéarü õna ngetanüãcüma tangõx. Notürü ngunecü rü chütacü rü torü õnacax tapuracüe na tama wüxi ga guxchaxũ pexũ tixĩgüxũcax. 9Rü woochirex Tupanapexewa rü name nixĩ ga perü ngũxẽẽcax na ítacaxũ, notürü tama jemaãcü tanaxü. Rü torü õnacax tapuracüe jerü pexũ nüxũ tadauxẽẽchaũ na nhuxãcü meã imaxũxũ. 10Jerü jexguma petanüwa tajexmagügu, rü pemaã nüxũ tixu rü jíxema tama puracüchaũxẽ, rü noxtacüma ngexrüma nixĩ na tachibüxũ. 11Rü pexcax tanaxümatü i ngẽmachiga, erü marü nüxũ taxĩnüẽ na petanüwa nangẽxmaxũ i nhuxre i duũxũgü i oexũ rü tama puracüechaũxũ rü toguechigagumare rüxĩnüẽxũ. 12Rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuégagu tanamu na meãmare ínapuracüexũcax i ngẽma duũxũgü na nümatama norü õnacax nataxegüxũcax. 13Pa Chaueneẽgüx, ¡tama nüxũ perüchau na mexũ pexüexũ! 14Rü ngẽxguma texé tama naga ĩnügu i nhaã ore i poperawa pemaã nüxũ tixuxũ ¡rü marü tüxũ pecuax na texé tiĩxũ! Rü tama name i tümamaã pexãmücü na taxãnexũcax i tümax. 15¡Notürü tãũxũtáma namaã perüxuwanü! Rü name nixĩ i nhama peeneẽxũ pexucuxẽxũãcüma meã tüxũ pexucuxẽmare.

Pauru rü naxcax ínaca na Cori ja Ngechuchu nüxũ rüngũxẽẽxũ ga jema jaxõgüxũ

16Rü chanaxwaxe i nümatama ja tórü Cori ja tüxũ meãẽxẽẽcü pexũ narüngũxẽẽ na guxũguma i guxũwama pemeãẽmareechaxũcax. Rü chanaxwaxe na nüma rü petanüwa na nangẽxmaxũ i guxãma i pemax. 17Chama i Pauru rü chaxmexmaãtama pexcax chanaxümatü i nhaã chorü moxẽ. Rü ngẽmaãcü nixĩ i chaugü nagu chawüégaxũ i guxũma i chorü popera. Rü ngẽmaãcü nixĩ i chanaxümatüxũ. 18Rü chanaxwaxe i tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NÜXÕRAÜ̃XÜ̃ GA POPERA GA TIMÚTEUCA̱X NAXÜMATÜXÜ̃ GA PAURU

Timúteuxũ narümoxẽ ga Pauru

1 1-2Pa Timúteux, chama i Pauru nixĩ i cuxca̱x chanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü choxũ nixĩ ga jamuxũ ga Ngechuchu ja Cristu na norü puracü chaxüxũca̱x, jerü jemaãcü nanaxwa̱xe ga Tupana ja tüxũ maxẽxẽẽcü rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu ja ínan̲guxẽẽgücü. Rü cuma Pa Timúteux, rü chaune cuixĩ i Tupanaãrü orewa jerü chauxũtawa nixĩ ga cunajaxuxũ ga Tupanaãrü ore ga noxrix. Rü chanaxwa̱xe ja Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu rü poraãcü cuxũ narüngũxẽẽgü rü nüxṹ cungechaũtümüũ̃ rü cuxũ nataãẽxẽẽgü.

Timúteuxũ naxucu̱xẽ ga Pauru nachiga ga jema ngu̱xẽẽtaegü ga tama aixcuma ixĩxũ

3Jexguma cuxna ichaxũãchigu na Machedóniããnewa na chaxũxũca̱x rü cumaã nüxũ chixu na Epéchiuarü ĩãnegu na curüxã́ũxũca̱x. Rü chanaxwa̱xe i ngẽ́ma cungẽxmaẽcha erü nangẽxmagü i duũ̃xũgü i doramaremaã ngẽ́ma nangúexẽẽxũ i ngẽma jaxõgüxũ, rü chanaxwa̱xe i cujanaxoxẽẽ i guxũma i ngẽma ngu̱xẽẽtaegü i doragümare ixĩgüxũ. 4Rü chanaxwa̱xe i ngẽma duũ̃xũgümaã nüxũ cuixu na nüxũ naxoexũca̱x na namaã nangúexẽẽãxũ i ngẽma oregü rü nacümagü ga nuxcümaxũgüxũ ga duũ̃xũgü nagu ĩxũ. Erü guxũma i ngẽma oregü rü doramare nixĩ, rü ngẽmagagu düxwa nügümaã nanuẽ i duũ̃xũgü. Rü ngẽma oregü rü tama aixcuma nüxũ narüngũxẽẽ i duũ̃xũgü na meã Tupanaãxṹ jaxõgüãxũca̱x. 5Notürü Tupana nanaxwa̱xe i tórü maxũnewa na ingearü pecadua̱xgüxũ, rü na mexũgu rüxĩnüẽxũ, rü aixcuma meã na jaxõgüxũ. Rü nüma tüxũ namu na ngẽmaãcü imaxẽãcüma jigü na ingechaũgüxũ. 6Notürü nhuxre i duũ̃xũgü rü marü nüxna nixĩgachi i Tupanaãrü ore na nawe naxĩxũca̱x i ngẽma ore i taxuwama mexũ i nuẽwa nagagümarexũ. 7Erü nümagü tüxũ nangúexẽẽchaũ i ngẽma mugü ga Muĩsé tüxna ãxũ, notürü tama nüxũ nacua̱xgü i t̲acüchiga na jiĩxũ i ngẽma tamaã nüxũ

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

jaxugüexũ̃ rü tüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃ woo
nüma nagu naxĩnüẽgu rü meãma nüxũ̃
nacuax̲gü. 8Rü nüxũ̃ tacuax̲ rü ngẽma
mugü ga Muĩsé tüxna ãxũ̃ rü tüxũ̃ name
ega Tupana naxwax̲exũ̃ãcüma naga
ixĩnüẽgu. 9-10Notürü nüxũ̃ tacuax̲gü rü
guxũ̃ma i mugü rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
chixexũ̃ ügüxũ̃cax̲ nixĩ. Rü ngẽma nixĩ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama irüxĩnüẽchaũ̃xũ̃,
rü ngẽma tama norü ãẽ̲xgacüga ĩnüẽxũ̃,
rü ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃, rü ngẽma
pecaduã̲xgüxũ̃, rü ngẽma tama
Tupanaga ĩnüẽxũ̃, rü ngẽma nanatüxũ̃
rü naẽxũ̃ imax̲güxũ̃, rü guxũ̃ma i ngẽma
máẽtagüxũ̃, rü ngẽma naxũ̃neãrü
ngúchaũ̃we rüxĩxũ̃, rü ngẽma jatügü rü
ngexũ̃gü i naxrüũ̃ jatüxũ̃ rü ngexũ̃maã
ngẽãẽgüxũ̃, rü ngẽma duũ̃xẽgümaã
taxegüxũ̃, rü ngẽma idoratax̲ax̲güxũ̃,
rü ngẽma ãẽ̲xgacügümaã idoragüxũ̃, rü
guxũ̃ma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i naxügüxũ̃ i
t̲acü rü togü i chixexũ̃gü i tama
Tupanaãrü ngux̲ẽẽtaemaã wüxiguxũ̃.
11Rü ngẽma Tupanaãrü ngux̲ẽẽtae, rü
nüxũ̃ itajangau nagu i norü ore i mexũ̃ i
tüxũ̃ nüxũ̃ cuax̲ẽẽxũ̃ i nhuxãcü tüxũ̃ na
nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽmaxũ̃ na chixuxũ̃cax̲ nixĩ ga choxũ̃
namuxũ̃ ga nüma ja Tupana ja aixcuma
mexẽchicü.

Pauru rü Tupanana moxẽ naxã jerü nüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃ ga norü chixexũ̃gü

12Rü moxẽ nüxna chaxã ja Ngechuchu
ja Cristu ja tórü Cori erü nüma choxũ̃
nangugü rü wüxi i mexũ̃ i norü duũ̃xũ̃
chixĩ, rü ngẽmacax̲ choxũ̃ naxuneta na
norü puracü chaxüxũ̃cax̲. Rü nüma
guxũ̃guma choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na nüxũ̃
chixuxũ̃cax̲ i ngẽma norü ore. 13Ũ̃pa ga
chama rü chixri nachiga chidexa ga
Cristu, rü nachi chaxai ga jema duũ̃xũ̃gü
ga nüxũ̃ jaxõgüxũ̃, rü poraãcü chixexũ̃
namaã chaxü. Notürü woo jemaãcü na
chamaxũ̃xũ̃, rü Tupana choxũ̃ nüxũ̃
nangechaũ̃ ga jema chorü chixexũ̃, jerü
tama aixcuma nüxũ̃ chacuax̲ ga t̲acü na
chaxüxũ̃, jerü taũ̃ta nüxũ̃ chajaxõ ga
Cristu ga jexguma. 14Rü jemaãcü ga
tórü Cori ja Ngechuchu rü
poraãcüxũ̃chima chamaã namecüma
jerü choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na nüxũ̃
chajaxõxũ̃cax̲ rü nagagu nüxũ̃
changechaũ̃xũ̃cax̲ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü.
15Rü pemaã nüxũ̃ chixuxchaũ̃ i wüxi i
ore i aixcumaxũ̃chi ixĩxũ̃ i
inaxwax̲egüxũ̃ na guxãma nüxũ̃ cuáxũ̃.
Rü Ngechuchu ja Cristu rü nhama ga
naãnewa nangu na namaxẽxẽẽãxũ̃cax̲ i
pecaduã̲xgüxũ̃. Rü natanüwa rü chama
nixĩ ga guxũ̃ãrü jexera na chixexũ̃
chaxüxũ̃. 16Notürü Tupana choxũ̃ nüxũ̃
nangechaũ̃ ga jema chorü chixexũ̃ na
chawa duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃cax̲
ga nhuxãcü nüma ga Ngechuchu ja
Cristu jaxna chamaã na naxĩnüxũ̃ ga
woo guxũ̃ ga pecaduã̲xgüxũ̃ãrü jexera
chixecü na chiĩxũ̃. Rü ngẽmaãcü wüxi i
cuax̲ruũ̃ chixĩ naxcax̲ i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü na nümagü rü ta nüxũ̃
nangẽxmaxũ̃cax̲ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
17Rü nhux̲ma tanaxwax̲e i guxũ̃gutáma
nüxũ̃ ticuax̲üũ̃gü rü tanataxẽẽgü ja jima
nüxĩcatama Tupana ixĩcü. Rü woo tama
nüxũ̃ tadaugü i nhux̲ma notürü
guxũ̃guma tórü Ãẽ̲xgacü ja Rei nixĩ rü
tagutáma naju. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.
18-19Pa Chaune, Pa Timúteux, nhaã nixĩ
i chorü ore i cumaã nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü

ũ̃pa ga jexguma Tupana jadexaxẽẽgu ga nhuxre ga taeneẽgü, rü nüxũ̃ nixugügü na cuma rü tá mexũ̃ i Tupanaãrü orearü uruũ̃ cuiĩxũ̃. Rü nhu̱xma chanaxwa̱xe i jemagü nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃ meã cujanguxẽẽ i ngẽma puracü i mexũ̃ i Tupana nawa cuxũ̃ muxũ̃. Rü chanaxwa̱xe na aixcuma cujaxõxũ̃ rü cuãẽwa cumatama nüxũ̃ cucuáxũ̃ na aixcuma namexũ̃ i ngẽma puracü i ícuxüxũ̃. Nhuxre i duũ̃xũ̃gü rü nüxũ̃ nacua̱xgüchire̱x i ṯacü nixĩ i mexũ̃ na naxügüãxũ̃, notürü chixexũ̃ãma naxügü. Rü ngẽmaca̱x düxwa nüxũ̃ narüxoe na Cristuaxũ̃ jaxõgüãxũ̃. 20Rü jemaãcü nüxũ̃ naxüpetü ga Imenéũ̃ rü Arejãdre. Rü düxwa chama Chatanána chanawogü ga jema taxre na Chataná ngúxũ̃ nüxũ̃ ingexẽẽgüxũ̃ca̱x na ngẽmawa nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x na tama namexũ̃ na chixri Tupanachiga jadexagüxũ̃.

Name nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güca̱x tajumuxẽgü

2 1Rü nhu̱xma rü tá pemaã nüxũ̃ chixu na nhuxãcü namexũ̃ na pejumuxẽgüxũ̃. Rü noxri chanaxwa̱xe i naxca̱x pejumuxẽgü i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü. ¡Rü Tupanana naxca̱x peca na nüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃ca̱x i norü pecadugü! ¡Rü moxẽ nüxna naxã ja Tupana naxca̱x i guxũ̃ma i norü ngũ̃xẽẽ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃güna naxãxũ̃! 2Rü ngẽxgumarüũ̃ ta name nixĩ i naxca̱x pejumuxẽ i guxũ̃ma i nachiũ̃ãnegüarü ã̱ẽxgacügü i tacügü rü guxũ̃ma i ngẽmatüũ̃wa ngẽxmagüxũ̃ i ã̱ẽxgacügü na ngẽmaãcü itaãẽgüxũ̃ca̱x rü tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃ca̱x i wüxi i maxũ̃ i mexũ̃ i Tupanape̱xewa rü guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa. 3Rü ngẽma nixĩ i mexũ̃ rü ngẽmamaã nixĩ i nataãẽxũ̃ ja jima tüxũ̃ maxẽxẽẽcü ja Tupana. 4Erü nüma nanaxwa̱xe i guxããxũ̃ma na nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü nanaxwa̱xe i guxãma na nüxũ̃ cuáxũ̃ i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃. 5Rü nüma ja Tupana rü wüxitama nixĩ. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta wüxitama nixĩ i taétüwa chogüxũ̃ na Tupanaxũ̃tawa tüxũ̃ nangugüxẽẽxũ̃ca̱x. Rü nüma nixĩ ja Ngechuchu ja Cristu ja Tupana Nane ga duũ̃xũ̃xũ̃ ixĩcü. 6Rü nüma ga Ngechuchu rü nügü inaxã rü naju na guxũ̃ i duũ̃xũ̃güaxũ̃ naxütanüãxũ̃ca̱x na Tupanaxũ̃tawa nangugüxũ̃ca̱x. Rü jexguma Ngechuchu ju̱xgu nixĩ ga Tupana janguxẽẽxũ̃ ga jema ũ̃paacü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ na nhuxãcü tá namaxẽxẽẽãxũ̃. 7Rü Tupana choxũ̃ naxuneta na norü orearü ngeruũ̃ chiĩxũ̃ca̱x. Rü choxũ̃ namu na chanangúexẽẽxũ̃ca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama Judéugü ixĩgüxũ̃ na nümagü rü ta jaxõgüãxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃. Rü ngẽma pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, rü aixcuma nixĩ, rü tama pexũ̃ chawomüxẽẽ. 8Rü nhu̱xma chanaxwa̱xe i guxũ̃wama najumuxẽgü i jatügü. Rü chanaxwa̱xe i ngearü pecadua̱xãcüma naxugümẽ̱xẽ rü ngẽmaãcü tama texémaã nanuẽãcüma rü tama ṯacüchiga nügü nachoxũ̃gagüãcüma najumuxẽgü. 9Rü chanaxwa̱xe i ngexũ̃gü rü tauxchaãcü üxũ̃ i naxchirugu nicu̱xgü, rü tauxchaãcü nügü namexẽẽjaegü, rü tama poraãcü nügü nanga̱xãẽgü uirumaã rü nuta i tatanüxũ̃maã rü naxchiru i tatanüxũ̃maã. 10Notürü

narümemaẽ nixĩ i meãmare Tupanacax
namaxẽ, rü mexũ̃ i puracü naxügü, erü
ngẽmaãcü nanaxwaxegü na namaxẽxũ̃ i
ngẽma ngexũ̃gü i aixcuma Tupanana
nügü ãgüxũ̃. 11Rü chanaxwaxe i
ngexũ̃gü rü meã inaxĩnüẽ i ucuxẽgü. Rü
tama name na nachoxũ̃gawaxegüxũ̃.
12Erü ngexũ̃güna rü chanachuxu na
jatügüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃, rü jatüarü
ãẽxgacü na jiĩxũ̃. Rü name nixĩ i
inarüxĩnüẽmare i perü ngutaquexegüwa.
13Jerü Tupana rü Adãũxũ̃xĩra naxü rü
jixcama ga Ewaxũ̃. 14Rü Chataná rü
tama Adãũxũ̃ nawomüxẽẽ, notürü jema
ngecüxũ̃ nixĩ ga nawomüxẽẽxũ̃. Rü
jemaãcü pecadugu ingu ga jema ngecü.
15Rü jemacax Tupana nüxũ̃ nixu rü tá
poraãcü nüxũ̃ nangux i ngẽma ngexũ̃gü
i ngẽxguma naxíraxacügügu. Notürü
ngĩma i ngecü rü tá inajaxu i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ ega meã ngĩxãcügümaã
inacuaxgu, rü mexũ̃gu naxĩnüãcüma
jaxõõgu, rü guxũ̃guma duũ̃xũ̃güxũ̃
nangechaũ̃gu rü meã Tupanapexewa
namaxẽgu.

Jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügüchiga

3 1Rü pemaã nüxũ̃ chixuxchaũ̃ i wüxi
i ore i aixcuma ixĩxũ̃. Rü ngẽxguma
chi texé naxwaxegu na jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacü tiĩxũ̃, rü mexũ̃ i puracü nixĩ i
naxcax tadauxũ̃. 2Rü jíxema
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacü rü tanaxwaxe na
aixcuma mecü tiĩxũ̃ na taxúema
tümachiga chixri idexaxũ̃cax. Rü
tanaxwaxe i wüxixicatama tixĩ ja
tümamax, rü aixcuma meã tamaxũ̃ rü
mexũ̃guxicatama tarüxĩnü na guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü tüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃cax. Rü
tanaxwaxe i guxũ̃guma meã duũ̃xũ̃güxũ̃
tajaxu i tümapatawa, rü mexũ̃ i
ngúexẽẽruũ̃ tixĩ. 3Rü tama name i wüxi
i ngãxwaxexũ̃ rü nuwaxexũ̃ tiĩxũ̃, rü
tama name i tümaãrü dĩẽruguama
rüxĩnüxẽ tiĩxũ̃. Notürü name nixĩ i guxũ̃
i duũ̃xũ̃gümaã jaxna taxĩnü rü namaã
tamecüma. 4Rü tanaxwaxe i meãma
tümachiũ̃maã itacuax, rü tümaxãcügü
rü meã tümaga naxĩnüẽ, rü tüxũ̃
nangechaũ̃gü. 5Erü ngẽxguma chi tama
tümachiũ̃maã meã itacuaxgu rü
¿nhuxãcü i guxũ̃ma i Tupanaãxũ̃
jaxõgüxũ̃maã meã itacuáxũ̃? 6Rü jíxema
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacü ixĩxẽ rü tama
tanaxwaxe na ngexwacax jaxṍxẽ na
tiĩxũ̃, erü nhuxguacü rü ngẽmacax tügü
ticuaxüũ̃. Rü ngẽmagagu düxwa nagu
tangu i ngẽma pocu i Chatanáxũ̃ namaã
napocuxũ̃ ja Tupana. 7Rü tanaxwaxe i
aixrüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama
jaxõgüxũ̃ rü tüxũ̃ nangechaũ̃gü na
taxúema chixri tümachiga idexagüxũ̃cax
rü tama Chataná chixexũ̃gu tüxũ̃ na
nguxẽẽxũ̃cax.

Jatügü i diácunugü i tupaucawa ngũ̃xẽẽtaegüxũ̃chiga

8Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i ngẽma jatügü i
tupaucawa ngũ̃xẽẽtaegüxũ̃ ixĩgüxũ̃ rü
nanaxwaxe i mexũ̃guxicatama
rüxĩnüẽxũ̃ nixĩgü. Rü nanaxwaxe i
aixcuma najanguxẽẽgü i ngẽma nüxũ̃
jaxugüexũ̃. Rü tama nanaxwaxe i
ngãxẽẽchagüxũ̃ nixĩgü rü exna norü
dĩẽruguama rüxĩnüẽxũ̃ nixĩgü. 9Rü
name nixĩ i meãma nüxũ̃ nacuaxgü i
guxũ̃ma i Tupanaãrü ore, na nüxũ̃
nacuaxgüxũ̃cax na tacücax na
jaxõgüãxũ̃. Rü nanaxwaxe i
nügüãẽwatama nüxũ̃ nacuaxgü na norü

maxũ rü aixcuma jamexũ i
Tupanapẽxewa. [10]Rü tanaxwãxe i to i
puracüwa nüxũ taxügüxira i noxrix. Rü
ngẽxguma marü taguma chixexũ
naxügügu, rü marü name i
tupaucawaarü ngũxẽẽruũ tajaxĩgüxẽẽ.
[11]Rü ngẽma jatügü i tupaucawa
ngũxẽẽtaegüxũ ixĩgüxũ rü nanaxwãxe i
naxmãxgü rü ta mexũguxicatama
tarüxĩnüẽ. Rü tama name i
oregütããxgüxe tixĩgü, notürü tanaxwãxe
i meã namaxẽ rü aixcuma najanguxẽẽgü
i ngẽma nüxũ tixugüxũ. [12]Rü ngẽma
jatügü i tupaucawa ngũxẽẽtaegüxũ
ixĩgüxũ rü nanaxwãxe i wüxixicatama
tixĩ ja naxmãx. Rü nanaxwãxe i meãma
napatacũ̃ãxgümaã inacuãx, rü naxãcügü
rü meã naga naxĩnüẽ. [13]Rü ngẽma
jatügü i tupaucawa ngũxẽẽtaegüxũ
ixĩgüxũ, rü ngẽxguma meãma
naxügüãgu i norü puracü i tupaucawa
rü guxũma i duũxũgü tá nüxũ
nangechaũgü. Rü nhũxmachi i
nümagütama i ngẽma jatügü rü tá
jexeraãcü nüxṹ natauxcha na nüxũ
jaxugüexũ i nhuxãcü Tupana
nanaxwãxexũ i Ngechuchu ja Cristuaxṹ
na jaxõgüãxũ i duũxũgü.

Aixcuma nixĩ i ngẽma ore i Tupana tüxũ nüxũ cuãxẽẽxũ i Cristuchiga

[14-15]Rü chama chanaxwãxe i paxa
ngẽma chaxũ na cuxũ íchajadauxũcãx.
Notürü ngürüãchi tama paxa ngẽma
chaxũ, rü ngẽmacãx cuxcãx
chanaxümatü i nhaã popera na nüxũ
cucuáxũcãx i nhuxãcü tanaxwãxe na
namaxẽxũ i ngẽma duũxũgü i jaxõgüxũ.
Erü nümagü nixĩ i Tupana ja maxũcüarü
duũxũgü jixĩgüxũ rü nüxũ jaxugügüxũ
rü ínapoxũgüaxũ i Tupanaãrü ore i
aixcuma ixĩxũ. [16]Rü jixema nüxũ tacuãx
rü aixcuma namexẽchi i ngẽma ore ga
noxri ẽxũguxũ i nhũxma Tupana tüxũ
nüxũ cuãxẽẽxũ i Cristuchiga. Rü nüma
ga Cristu rü duũxũgüxũ nügü nawẽx ga
jexguma nhama ga naãnewa najexmagu.
Rü Naãẽ i Üünexũ nüxũ nixu na mecü
jiĩxũ. Rü Tupanaãrü orearü ngeruũgü i
dauxũcũ̃ãx nüxũ nadaugü. Rü guxũ i
nachiũãnegüwa rü duũxũgü nüxũ
nixugüe i nachiga, rü guxũwama
duũxũgü nüxṹ najaxõgü. Rü Nanatü rü
wenaxãrü dauxũguxũ i naãnewa nanaga
i ngextá ínamexẽchixũwa.

Duũxũgü i nüxũ rüxoexũ na jaxõgüãxũchiga

4 [1]Tupanaãẽ i Üünexũ rü nüxũ nixu
rü ngẽxguma jangaicagu na
nagúxchaũxũ i naãne rü nümaxũ i
duũxũgü rü tá nüxũ narüxoe na
jaxõgüãxũ i Tupanaãrü ore i mexũ. Rü
tá nawe narüxĩ i duũxũgü i doramare i
orexũ ixugüxũ i Chatanáãrü ngũxẽẽtae
nangúexẽẽxũ. [2]Rü ngẽma jaxõgüxũ rü
tá nüxṹ inarüxĩnüẽ i ngẽma duũxũgü i
meã maxẽnetaxũ rü idoratããxgüxũ. Rü
ngẽma duũxũgü rü jeũcürü nanaxügü i
ngẽma chixexũ rü düxwa namaã nixü
na chixexũguxicatama naxĩnüẽxũ. [3]Rü
ngẽma duũxũgü rü nanachũxu na
ijangĩgüxũ i duũxũgü. Rü nanachũxu na
duũxũgü nangõxgüxũ i nhuxre i õnagü
rü woochirẽx Tupana nanaxü i guxũma
i õnagü na moxẽ naxcãx inaxãgüãcüma
nangõxgüãxũcãx i norü duũxũgü i
jaxõgüxũ rü nüxũ cuãxgüxũ i norü ore i
aixcuma ixĩxũ. [4-5]Notürü guxũma i
Tupana üxũ rü name. Rü taxuacüma

nüxũ̃ taxo ega Tupanana moxẽ naxcax
ixãxiraãcüma najauxgu. Erü Tupanaãrü
ore rü ngẽma jumuxẽ rü nanaxüünexẽẽ i
ngẽma õna i Tupanapexewa, rü
ngẽmacax name nixĩ na nangṍxũ̃.

**Wüxi i mexũ̃ i Ngechuchu
ja Cristuarü ngũ̃xẽẽruũ̃ rü
mexũ̃maã nanguxẽẽtae**

6Rü ngẽxguma ngẽma cumaã nüxũ̃
chixuxũ̃ i oremaã cunangúexẽẽgu i taeneẽ i
jaxõgüxũ̃, rü ngẽxguma nawa
cungúechagu i ngẽma ore i marü cuixõxũ̃,
rü ngẽxguma nagu cuixũẽchagu i ngẽma
mexũ̃ i nguxẽẽtae i marü nagu cuixũxũ̃, rü
ngẽxguma tá nixĩ i wüxi i mexũ̃ i
Ngechuchu ja Cristuarü ngũ̃xẽẽruũ̃ cuiĩxũ̃.
7Rü tama name na naga cuxĩnüxũ̃ i nhama
i naãnecũ̃ãxãrü dexagümare i tama
aixcuma ixĩxũ̃. Notürü name nixĩ i
guxũ̃guma cugü cuporaxẽẽ na jexeraãcü
Tupanaxũ̃ cungechaũ̃xũ̃cax rü nawe
curüxũxũ̃cax rü naxcax cumaxũ̃xũ̃cax. 8Rü
wüxi i mexũ̃ nixĩ na naporaxẽẽxũ̃ rü
jaxĩãxcüxẽẽxũ̃ i taxüne na aixcuma
naporaxũ̃cax. Notürü ngẽmaãrü jexera
narümemaẽ nixĩ na jigü iporaxẽẽxũ̃ na
Tupanaxũ̃ ingechaũ̃xũ̃cax erü ngẽma rü
guxũ̃wama tüxṹ name i nhama i naãnewa
rü dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa rü ta. 9Rü
aixcuma nixĩ i ngẽma ore i cumaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü name nixĩ i guxãma tajaxõgü.
10Rü ngẽmacax nixĩ i ipuracüexũ̃ rü jigü
iporaexẽẽxũ̃ na nüxũ̃ ixuxũ̃cax i ngẽma ore
i mexũ̃, erü nüxṹ tajaxõgü ja tórü Tupana
ja maxũ̃cü ja guxããrü maxẽxẽẽruũ̃ ixĩcü.
Erü nüma nixĩ i namaxẽxẽẽãxũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i nüxṹ jaxõgüxũ̃. 11Rü
chanaxwaxe i cunangúexẽẽ i ngẽma ore rü
duũ̃xũ̃güxũ̃ cumu na naxauregüãxũ̃cax.
12¡Meã cugüna nadau na taxúema cuxũ̃
naxoxũ̃cax naxcax i ngẽma na
cungextũ̃xüxũ̃! Rü name nixĩ i wüxi i mexũ̃
i cuaxruũ̃ cuixĩ naxcax i guxũ̃ma i ngẽma
jaxõgüxũ̃. Rü ngẽmacax cunaxwaxe i mexũ̃
i oremaã cuidexa, rü meã duũ̃xũ̃güpexewa
cumaxũ̃, rü aixcuma nüxũ̃ cungechaũ̃ i
guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü, rü meã Tupanaãxṹ
cujaxõ, rü napexewa meã cumaxũ̃. 13Rü
chanaxwaxe i ngutaquexewa rü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güpexewa nüxũ̃ cudaumatü i
Tupanaãrü ore, rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
cuixu na nhuxũ nhaxũ̃chiga jiĩxũ̃. Rü
chanaxwaxe i ngẽmaãcü cunangúexẽẽ rü
nüxṹ cunangúchaũ̃xẽẽ i ngẽma taeneẽgü
nhuxmatáta ngẽ́ma changu i chamax. 14Rü
ngẽmacax name nixĩ i aixcuma namaã
cupuracü i ngẽma cuax ga Tupana cuxna
ãxũ̃ ga jexguma norü puracücax cuxũ̃
naxunetagu rü jema jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacügü cuxũ̃ jangõgüãcüma cumaã
nüxũ̃ jaxuxgu na cuxna naxããxũ̃ ga jema
cuax. 15¡Meã naxü i guxũ̃ma i ngẽma
cumaã nüxũ̃ chixuxũ̃, na ngẽmaãcü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daugüxũ̃cax na nhuxãcü
guxũ̃ i ngunexũ̃gu jexeraãcü meã
Tupanacax na cumaxũ̃xũ̃! 16¡Inaxuãẽ na
nhuxãcü meã cugüna cudauxũ̃ rü nhuxãcü
meã cunangúexẽẽxũ̃ i ngẽma togü! Erü
ngẽxguma meã cunaxũxgu i guxũ̃ma, rü tá
cunajaxu i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ rü ngẽma
togü i cuxṹ irüxĩnüẽxũ̃ rü tá ta nüxũ̃
curüngũ̃xẽẽ na nümagü rü ta
najauxgüãxũ̃cax i ngẽma maxũ̃.

**Nhuxãcü nixĩ i namexũ̃ na nüxũ̃
ingechaũ̃xũ̃ i ngẽma jaxõgüxũ̃**

5 1Taguma name i cunanga i wüxi i
jatü i cuxũ̃ rüjamaẽxũ̃. Rü
narümemaẽ nixĩ i meãma cunaxucuxẽ

nhama cunatürüũ. Rü ngẽma
ngextü̱xücügü rü name nixĩ i meãma
namaã cuidexa nhama
cueneẽgüxũchirüũ. 2Rü jíxema jaguã̱xgü
ja ngexegü rü name nixĩ i meãma
tümamaã cuidexa cuexũchirüũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta i paxũgü rü name nixĩ i
meãma namaã cuidexamare wüxi i
cueja̱xũchirüũ, rü tama name i
chixexũgu namaã curüxĩnü. 3¡Tüxũ
rüngũxẽẽ ja jíxema jutegüxe ega
aixcuma ṯacü tüxṹ tau̱xgu! 4Notürü
ngẽxguma chi wüxi i jutecü ngĩxṹ
nangẽxmagu i ngĩxãcügü rü e̱xna
ngĩtaagü, rü name nixĩ i nümagü ngĩxũ
narüngũxẽẽgü rü ngĩxna nanaxã i ṯacü i
ngĩxṹ taxuxũ. Erü Tupana nanaxwa̱xe
na ngĩtanüxũĩra ngĩxna daugüxũ na
ngẽmaãcü jangutanüxẽẽgüãxũca̱x ga
jema naẽ na najaexẽẽxũ. 5Notürü
jíxema jutexe ja tüxica irüxã́ũxẽ rü tüxṹ
nataxúxe i tümatanüxũ, rü
Tupanaxũtawaxicatama ítana̱nguxẽẽ i
tümaãrü ngũxẽẽ rü guxũguma woo
chütacü rü ngunecü rü tajumuxẽ na
tüxũ nangũxẽẽxũca̱x. 6Notürü jíxema
jutexe ja tümaãrü ngúchaũguxicatama
rüxĩnüxẽ, rü Tupanape̱xewa rü nhama
tajuxũrüũ tixĩ. 7Rü ngẽma nixĩ i ore i tá
cunangúexẽẽxũ i ngẽma jaxõgüxũ na
nügüna nadaugüxũca̱x na taxuũma i
chixexũ naxügüxũca̱x rü taxúema
nachiga chixri idexagüxũca̱x. 8Erü
ngẽxguma chi wüxie rü tama meã
nüxna tada̱xgu i tümapatacũã̱xgü rü
tümaẽ rü tümanatü, rü maneca tama
aixcuma meã Tupanaãxṹ tajaxõ. Rü
wüxi i tama jaxõxũãrü jexera chixecü
tixĩ. 9Rü ngẽxguma chi wüxi i ngexũ i
jutexũ naxca̱x íc̱axgu na ngẽma
jaxõgüxũ ngĩxũ rüngũxẽẽgüxũca̱x rü
tanaxwa̱xe i 60 ja taunecüarü jexera
ngĩxṹ nangẽxma rü wüxitama nixĩ ga
ngĩte ga ngĩxṹ jexmacü ga noxrix. 10Rü
tanaxwa̱xe i guxũma i duũxũgü ngĩxũ
nacua̱xgü na wüxi i mexũ ü̱xcü na jiĩxũ.
Rü tanaxwa̱xe i meã ngĩxãcüxũ jaexẽẽcü
ijixĩ, rü meã ngĩpatawa duũxũgüxũ
jaxucü ijixĩ, rü jaxõgüxũãrü ngũxẽẽruũ
ijixĩ, rü ḏaaweexũãrü ngũxẽẽruũ ijixĩ.
Rü ngẽmaãcü tanaxwa̱xe i guxũraũxũ i
mexũ na naxüxũ. 11Notürü tama
tanaxwa̱xe i jaxõgüxũãrü puracü nixĩ i
ngĩxna na nadaugüxũ i wüxi i jutecü
ega tama 60 wa nanguxgu ja ngĩrü
taunecü. Erü wüxi i jutecü i pacü, rü
ngẽxguma ngĩrü ngúchaũ Cristuna
ngĩxũ ixũgachixẽẽgu, rü tá inaxwa̱xe na
wena naxãtexũ. 12Rü duũxũgü tá chixri
ngĩchiga nidexagü, erü tama aixcuma
ijanguxẽẽ ga jema Cristumaã
inaxunetaxũ ga noxrix. 13Rü ngĩma rü
düxwa ngextá ijaxáuchigümare, rü náĩ
ja ĩ rü nagu ijarüxã̱ũ̱x, rü düxwa tama
ipuracüchaũ. Rü tama ngẽmaxĩcatama,
notürü düxwa ixoregüta̱a̱x, rü
ijangẽxmachigü nawa i ngẽma dexa i
tama mexũ i togüchiga, rü guxũwama
nüxũ ijaxu i ngẽma ore i tama mexũ.
14Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe i ngẽma
jutegüxũ i paxũgü na wenaxãrü
naxãtegüxũ, rü naxãxãcügüxũ, rü mexũ
i napataarü daruũgü na jixĩgüxũ.Rü
ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i ngĩchi
aiexũ, rü taxucürüwa chixri ngĩchiga
nidexagü. 15Cumaã nüxũ chixu i nhaã
ore, erü nhuxre i jutecü rü marü nüxũ
irüxoe i ore i mexũ rü Chatanáwe irüxĩ.
16Rü ngẽxguma chi wüxi i ngecü i
jaxõ̱xcü rü ngĩxṹ nangẽxmagu i

ngĩtanüxũ̃ i jutexũ̃, rü name nixĩ i ngĩxũ̃
irüngũ̃xẽẽ. Rü ngẽmaãcü tãũxũ̃táma
togü i jaxõgüxũ̃ãrü puracü tá nixĩ na
ngĩxna na nadaugüxũ̃. Rü ngẽxguma tá
nüxṹ natauxcha i ngẽma togü i
jaxõgüxũ̃ na ngĩxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ i
ngẽma jutecü i aixcuma ngĩxṹ
nataṵxcüma i ngĩtanüxũ̃gü i ngĩxũ̃
rüngũ̃xẽẽgüxũ̃. 17Rü ngẽma jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacügü i meãma naxügüxũ̃ i
Tupanaãrü puracü, rü name nixĩ i
ngẽma jaxõgüxũ̃ aixcuma meã nüxũ̃
nangechaũ̃gü rü meã nüxṹ
nanaxütanügü. Rü guxũ̃ãrü jexera
tanaxwa̱xe i nüxũ̃ nangechaũ̃gü rü meã
nüxṹ nanaxütanügü i ngẽma
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü i meãma nüxũ̃
ixuxũ̃ rü nangúexẽẽxũ̃ i Tupanaãrü ore i
mexũ̃. 18Erü Tupanaãrü orewa rü
nhanagürü:

“Tama name i nüxna taxaü i ngẽma
taxũ̃na i puracüxũ̃”,

nhanagürü. Rü nhanagürü ta:

“Wüxi i puracütanüxũ̃ rü tanaxwa̱xe
i nüxṹ na naxütanüxũ̃ i norü
puracü”,

nhanagürü i ngẽma Tupanaãrü orewa.
19Rü ngẽxguma chi texé nüxũ̃ ixuxgu na
chixexũ̃ naxüxũ̃ i wüxi i jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacü, rü tãũxũ̃táma tüxṹ icuxĩnü ega
nataṵxguma i taxre rü e̱xna tamaẽxpü̱x i
togü i duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ daugüxũ̃ na
aixcuma chixexũ̃ naxüxũ̃. 20Notürü
ngẽma jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü i
aixcuma pecadugu maxẽxũ̃, rü name
nixĩ i guxũ̃ i jaxõgüxũ̃pe̱xewa
cunaxucṵxẽ, na guxũ̃ma i ngẽma togü i
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacügü rü ta
namuũ̃ẽxũ̃ca̱x na naxügüãxũ̃ i ṯacü rü
chixexũ̃. 21Rü nhṵxma Tupanape̱xewa
rü tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristupe̱xewa rü ngẽma dauxũ̃cũ̃ã̱x i
orearü ngeruũ̃gü i Tupana nüxũ̃
ngechaũ̃güxũ̃pe̱xewa, rü cuxũ̃ chamu na
naga cuxĩnüxũ̃ i nhaã ore i cumaã nüxũ̃
chixuxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i ngẽma
cumaã nüxũ̃ chixuxũ̃rüũ̃ meã
cunaxucṵxẽ i guxũ̃ma i ngẽma jaxõgüxũ̃
rü nüẽ́tama ega woo texé tixĩgu.
22¡Tama cunhuxãẽ i jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacüxũ̃ na cujangucuchixẽẽxũ̃ i wüxi
i duũ̃xũ̃! Notürü name nixĩ i noxri rü
meã nagu curüxĩnü i ngẽma erü
ngürüãchi tá wüxi i duũ̃xũ̃ i pecadu
üechaxũ̃ cuingucuchixẽẽ, rü cugagu tá
nixĩ erü tama icuxuãẽ. ¡Rü meã cugüna
nadau na tama pecadugu cunguxũ̃ca̱x!
23Rü ngẽma na cungṵxnecaũ̃xũ̃ i
nhuxguacü, rü name nixĩ i íraruwa
wĩũ̃ne cujaxaxü, rü tama i
dexáxicatama. 24Rü nangẽxma i
duũ̃xũ̃güarü pecadugü i noxtacüma
ngóxũ̃ naxũ̃pa na Tupana nüxna c̱axũ̃.
Notürü nangẽxma i to i pecadugü i
duũ̃xũ̃güarü rü tãũxũ̃táma nango̱x
nhṵxmatáta naãneãrü gṵxwa nanguxgu
rü Tupana tüxna icagügu. 25Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta nangẽxma i
duũ̃xũ̃güarü puracügü i mexũ̃ i
Tupanaca̱x naxügüxũ̃ i nhṵxma marü
nüxũ̃ idauxũ̃. Rü nangẽxma ta i
puracügü i mexũ̃ i nhṵxma tama nüxũ̃
idauxũ̃ notürü jixcüra tá nüxũ̃
idaugüamaxũ̃.

6 1Guxãma ja jíxema jaxõgüxe rü
ixããrü coriá́xẽ, rü tanaxwa̱xe i
tümaãrü corixũ̃ tangechaũ̃ na ngẽmaãcü
taxucürüwa texé Tupanachiga rü tórü
ngṵxẽẽtaechiga chixri idexaxũ̃ca̱x. 2Rü
ngẽxguma chi wüxi ja duũ̃xẽ ja

Tupanaãxũ̃ jaxṍxẽ rü wüxi i cori i
tümarüũ̃ jaxõxũ̃maã tacoriã̱xgu, rü tama
tanaxwã̱xe i ngẽma na tümaẽneẽ
jiĩxũ̃cã̱x nüxũ̃ tarüxo na nüxũ̃
tangechaũ̃xũ̃ i tümaãrü cori. Notürü
tanaxwã̱xe i jexeraãcü meã nüxũ̃́
tapuracü erü tümaãrü cori i nüxũ̃
tarüngũ̃xẽẽxũ̃ i tümarüũ̃ jaxõxũ̃ nixĩ rü
tümaẽneẽ i Tupana nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃
nixĩ. Pa Timúteux, chanaxwã̱xe i meãma
cunangúexẽẽ i ngẽma ore i cumaã nüxũ̃
chixuxũ̃, rü guxũ̃ma i jaxõgüxũ̃pẽ̱xewa
nüxũ̃ cuixu.

Tupanaãrü ore rü aixcuma tüxũ̃́ name

3Rü cumaã nüxũ̃ chixu rü nangẽxma i
duũ̃xũ̃gü i namaã ngũ̱xẽẽtaegüxũ̃ i
ngẽma ngũ̱xẽẽtae i tama namaã
wüxiguxũ̃ i tórü ngũ̱xẽẽtae, rü tama
namaã wüxiguxũ̃ i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuarü ngũ̱xẽẽtae i
mexũ̃, rü tama namaã wüxiguxũ̃ i
ngẽma ngũ̱xẽẽtae i Tupanaãrü orewa
ngóxũ̃. 4Rü cumaã nüxũ̃ chixu rü jíxema
ngẽmaãcü ngũ̱xẽẽtaexe rü tügü ticuã̱xüũ̃
rü taxuũ̃ma tacuã̱x. Rü ngẽmacã̱x
ngẽxũ̃rüüxũ̃mare i dexa rü naxcã̱x
tachoxũ̃gawã̱xe, rü tama texéga
taxĩnüchaũ̃, rü düxwa nhama
tiã̱aawexũ̃rüũ̃ tixĩ namaã i ngẽma
tümacüma. Rü ngẽmagagu rü
taxauxãchiwã̱xe, rü tanuxwã̱xe, rü
togümaã taguxchiga, rü taxúxeaxũ̃́ma
tajaxõ. 5Rü ngẽmaãcü i ngẽma duũ̃xũ̃gü
i chixeãẽgüxũ̃, rü nügümaã nanuẽẽcha,
rü tama nüxũ̃ nacuã̱xgü i ngẽma ore i
aixcuma ixĩxũ̃, rü nagu narüxĩnüẽ rü
Tupanaãrü orewa nixĩ i dĩẽru ngĩxũ̃
najauxgüxũ̃. 6Rü aixcuma nixĩ i
Tupanaãrü orewa nüxũ̃ ijarüñgauxũ̃ i
taxũ̃ma i mexũ̃, notürü ngẽma mexũ̃ rü
tümacã̱xicatama nixĩ ja jíxema namaã
taãẽgüxe i ngẽma marü tüxũ̃́ ngẽxmaxũ̃.
7Rü jixema rü jexguma noxri ixíraegu,
rü ngearü jemaxũ̃ã́xẽmaã tabue i nhama
i naãnewa. Rü ngẽxguma ijũ̱xgu rü
taxucürüwa tajange i tórü ngẽmaxũ̃gü.
8Notürü ngẽxguma tüxũ̃́ nangẽxmagu i
taxchiru rü tórü õna rü name nixĩ i
ngẽmamaãtama tataãẽgü. 9Notürü
ngẽma duũ̃xũ̃gü i dĩẽruã̱xgüchaũ̃xũ̃, rü
tama jaxna namaã naxĩnüẽ i ngẽxguma
ngẽma dĩẽruarü ngúchaũ̃ nüxũ̃ poragu.
Rü ngẽmacã̱x nagu naji i muxũ̃ma i
ngúchaũ̃gü i taxuwama mexũ̃ i
chixexũ̃wa nagagüxũ̃, rü ngẽmacã̱x
düxwa i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü poraãcü
nachixe rü norü guxũ̃maãma
inajarütauxe. 10Erü ngẽma na
dĩẽruguama na rüxĩnüxũ̃ rü ngẽma nixĩ i
guxũ̃ma i chixexũ̃güarü ügü. Rü
nangẽxma i nhuxre i duũ̃xũ̃gü i
Tupanaãrü orexũ̃ ítáxũ̃ erü dĩẽruguama
narüxĩnüẽ. Rü ngẽmacã̱x poraãcü nügü
nangechaũ̃güxẽẽ rü nügüxũ̃́
nananguã̱xẽẽgü.

Tupanaãxũ̃́ jaxõgüamaxũ̃chiga

11Notürü cumax, Pa Timúteux, rü
wüxi ja jatü ja Tupanaãrüxũ̃chi cuixĩ.
¡Rü ngẽmacã̱x nüxna ixũgachi i guxũ̃ma
i ngẽma chixexũ̃! ¡Rü meã
Tupanapẽ̱xewa namaxũ̃, rü norü
ngúchaũ̃ naxü, rü meã nüxũ̃́ jaxõ, rü
nüxũ̃ nangechaũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü,
rü jaxna namaã naxĩnü, rü tama cugü
icuã̱xüũ̃cüraxũ̃ i cuãẽwa! 12¡Cugü
naporaxẽẽ na meã cujaxõõmaxũ̃cã̱x rü
cunaxüamaxũ̃cã̱x i Tupanaãrü puracü

ega woo ṯacü rü guxchaxũ̃ cuxũ̃
üpetügux! ¡Rü cugüna nadau na taguma
cuxna na ijanataxuxũ̃cax̱ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃! Jerü jema maxũ̃cax̱ nixĩ
ga noxri Tupana cuxũ̃ jaxuxũ̃ ga
jexguma muxũma ga duũ̃xũ̃güpex̱ewa
nüxũ̃ cuixux̱gu na nhuxãcü Ngechuchu
ja Cristuaxṹ na cujaxõxũ̃. 13-14Rü
nhux̱ma Pa Timúteux, rü napex̱ewa ja
Tupana ja guxãxũma maxẽxẽẽcü, rü
napex̱ewa ja Ngechuchu ja Cristu ga
ãẽxgacü ga Piratumaã nüxũ̃ ixucü ga
nhuxãcü Nanatü ja Tupanaãxṹ na
jaxõõxũ̃, rü cuxũ̃ chamu na naga
cuxĩnüxũ̃ i ngẽma ore i cumaã nüxũ̃
chixuxũ̃. Rü tama chanaxwax̱e i
cunaxüchicüü i ngẽma ore, na taxúema
texé ṯacücax̱ cuxũ̃ oregüxũ̃cax̱ rü chixri
cuchiga idexaxũ̃cax̱. Rü chanaxwax̱e i
ngẽmaãcü meã cunaxü nhux̱matáta
ínangu ja tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu. 15Erü ngẽma ngunexũ̃ i Tupana
nagu naxwax̱exũ̃gu rü tá Cristuxũ̃
nangox̱ẽẽ. Erü nüxĩcatama Tupana nixĩ,
rü nüma nixĩ i aixcuma mecü jiĩxũ̃ rü
guxṹẽtüwama nangẽxmaxũ̃. Rü guxũ̃ i
ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü jiĩxũ̃, rü guxũ̃ i
corigüarü Cori jiĩxũ̃. 16Rü nüxĩcatama
nixĩ na taguma najuxũ̃. Rü nüma rü
poraãcü ínangóonexũ̃wa namaxũ̃, rü
taxucürüwa texé ngẽma ngóonexũ̃na
tangaicama. Taguma wüxi i duũ̃xũ̃ nüxũ̃
nadau, rü taxuacüma texé nüxũ̃ tadau.
Nüma rü guxũ̃guma naporaxũ̃chi rü
taguma inajarüxo na Ãẽxgacü jiĩxũ̃. Rü
ngẽmacax̱ tanaxwax̱e i guxãma nüxũ̃
ticuax̱üũ̃güecha. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.
17Rü jíxema tüxṹ nangẽxmagüxe i
muxũ̃ma i tümaãrü dĩẽru i nhama i
naãnewa, rü tümamaã nüxũ̃ ixu na tama
ngẽmamaã tügü ticuax̱üũ̃güxũ̃cax̱ rü
tama nagu tarüxĩnüẽxũ̃cax̱ na ngẽma
tümaãrü dĩẽruwa nüxũ̃ itajangaugüxũ̃ i
tümaãrü maxũ̃. Erü ngẽma dĩẽru rü
paxa tá nagux̱. Notürü narümemaẽ nixĩ i
Tupanagu tarüxĩnüẽ, erü jimawa nixĩ i
nüxũ̃ itajangaugüxũ̃ i tümaãrü maxũ̃. Rü
nüma nixĩ i poraãcü tüxna naxããxũ̃ i
guxũma i ṯacü i inaxwax̱exũ̃ na
itaãẽgüxũ̃cax̱. 18¡Rü namaã nüxũ̃ ixu i
ngẽma muãrü dĩẽruax̱güxũ̃, rü name na
ngẽmamaã mexũ̃ naxügüxũ̃cax̱ rü togü i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃cax̱! Rü
ngẽmaãcü tá namu i norü ü i mexũ̃ i
Tupanapex̱ewa. Rü tanaxwax̱e i nümagü
i muãrü dĩẽruax̱güxũ̃ rü na
ínamemaregüxũ̃ na togüna naxããxũ̃ rü
namaã nan̲gauxũ̃ i ngẽma norü
ngẽmaxũ̃gü. 19Rü ngẽmaãcü tá nüxṹ
nangẽxma i norü mexũ̃gü i dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa, rü tá nanajauxgü i ngẽma
maxũ̃ i aixcuma ixĩxũ̃.

Pauru rü Timúteuxũ̃ namu,
rü jemaãcü inajacuax̱ẽẽ
ga norü popera

20Pa Timúteux, ¡meã namaã
nangúexẽẽtae i guxũma i ngẽma ore i
cuxũ̃ chamuxũ̃! Rü tama name na
icurüxĩnüxũ̃ i nhama i naãnecũ̃ax̱ãrü
dexagümare i taxuwama mexũ̃ rü
ngẽma ore i doramare ixĩxũ̃ i duũ̃xũ̃gü
nüxũ̃ ixugügünetaxũ̃ na ore i nawa nüxũ̃
icuáxũ̃ jiĩxũ̃. 21Erü nhuxre i nümagü i
ngẽma noxrütama cuax̱gu ĩxũ̃, rü düxwa
ngẽmagagu Tupanana nixĩgachi. Rü
chanaxwax̱e i Tupana meã pexũ̃
narüngũ̃xẽẽ.

Rü nuãma pexna,
Pauru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA TIMÚTEUCA̱X NAXÜMATÜXÜ̃ GA PAURU

Timúteuxũ narümoxẽ ga Pauru

1 [1]Pa Timúteux, chama i Pauru nixĩ i cuxca̱x chanaxümatüxũ i nhaã popera. Rü choxũ nixĩ ga namuxũ ga Ngechuchu ja Cristu, jerü jemaãcü nanaxwa̱xe ga Tupana. Rü nüma choxũ namu na nüxũ chixuxũca̱x na nhuxãcü tüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ, ega aixcuma Ngechuchu ja Cristuaxṹ jaxõgügu. [2]Cuxũ changechaũ, Pa Chaune, Pa Timúteux. Rü chanaxwa̱xe ja Tanatü ja Tupana rü Ngechuchu ja Cristu ja tórü Cori na cuxũ nangũ̃xẽẽgüxũ rü nüxṹ cungechaũtümüũ̃güxũ rü cuxũ nataãẽxẽẽgüxũ.

Tama name i taxãne na Cristuchigaxũ̃ ixuxũ̃

[3]Guxũ̃guma i chütacü rü ngunecü rü cuxna chacua̱xãchixũ i chorü jumuxẽwa, rü poraãcü cuxca̱x moxẽ Tupanana chaxã. Rü nüxṹ nixĩ i chapuracüxũ i mexũ i chauãẽmaã, jexgumarüũ̃ ga nuxcümaxũ̃güxũ ga chorü o̱xigü naxügüxũ̃rüũ̃. [4]Chama rü nüxna chacua̱xãchi ga na nhuxãcü poraãcü chauxca̱x cungechaũ̃xũ rü chauxca̱x cuxaxuxũ ga jexguma cuxna íchixũxgu. Rü wenaxãrü cuxũ chadauxchaũ na aixcuma chataãẽxũ̃ca̱x. [5]Erü nüxna chacua̱xãchi na nhuxãcü meã aixcuma Tupanaãxṹ cujaxõxũ. Rü curü noxẽ ga Roí rü cue ga Euníchia rü tüxira aixcuma meã Tupanaãxṹ tajaxõgü rü nüxũ chacua̱x i cuma rü ta na meãma nüxṹ cujaxõxũ. [6]Rü ngẽmaca̱x cuxna nüxũ chacua̱xãchixẽẽ na cugü cuporaxẽẽxũ na jexeraãcü cunaxüamaxũca̱x i ngẽma Tupanaãrü puracü ga naxca̱x cuxna naxããxũ ga cua̱x ga jexguma noxri cuxũ chingõgüãcüma cumaã chajumuxẽgu. [7]Erü ngẽma Naãẽ i Üünexũ i Tupana tüxna ãxũ rü tama nanaxwa̱xe na imuũ̃ẽxũ, notürü tüxũ naporaexẽẽ na aixcuma duũ̃xũ̃güxũ ingechaũ̃güxũ̃ca̱x rü meã jigümaã icuáxũca̱x. [8]Rü tama chanaxwa̱xe na cuxãnexũ na nüxũ cuixuxũ i nachiga ja tórü Cori. Rü ngẽxgumarüũ ta tama chanaxwa̱xe i chauxca̱x cuxãne i ngẽma na chapocuxũ naxca̱x i Tupanaãrü ore. Rü name nixĩ i

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

jaxna namaã cuxĩnü i ngẽma ngúxũ̃ i
cuxcax ínguxũ̃ nagagu i ngẽma ore i
mexũ̃ i nüxũ̃ cuixuxũ̃. Rü Tupana tá
cuxũ̃ naporaxẽẽ. 9-10Rü Tupana tüxũ̃
namaxẽxẽẽ rü tüxũ̃ nidexechi na
naxcaxicatama imaxẽxũ̃cax. Notürü
tama tacü rü mexũ̃ na ixüxũ̃gagu nixĩ ga
jemaãcü tamaã namecümaxũ̃ ga
Tupana. Notürü jemaãcü tüxũ̃
narüngũ̃xẽẽ jerü woetama jema nixĩ ga
nanaxwaxexũ̃ jerü Ngechuchu ja
Cristugagu tüxũ̃ nangechaũ̃. Rü nüma ja
Tupana ga tautama naãne üxgumama
tüxũ̃ ngechaũ̃cü, rü jexguma ínanguxgu
ga tórü maxẽxẽẽruũ̃ ga Ngechuchu ja
Cristu, rü jexguma nixĩ ga Tupana tüxũ̃
nüxũ̃ dauxẽẽxũ̃ na nhuxãcü poraãcü
tüxũ̃ nangechaũ̃xũ̃. Rü nüma ga Cristu
nixĩ ga ijanaxoxẽẽãxũ̃ na ijuxuchixũ̃ jerü
nüma rü juwa ínarüda rü wena namaxũ̃.
Rü norü orewa tüxũ̃ nüxũ̃ nacuaxẽẽ na
jixema rü ta tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i ngẽma
maxũ̃ i taguma gúxũ̃ ega nüxṹ jaxõxgu.
11Rü Tupana choxũ̃ ningucuchixẽẽ na
nüxũ̃ chixuxũ̃cax i ngẽma norü ore i
mexũ̃. Rü choxũ̃ namu na ngẽma
oremaã chanangúexẽẽxũ̃cax i duũ̃xũ̃gü i
guxũ̃wama. 12Rü ngẽmacax nixĩ i
poraãcü ngúxũ̃ chingexũ̃ rü chapocuxũ̃ i
nhuxmax. Notürü tama naxcax chaxãne
i ngẽma, erü chama nüxũ̃ chacuax na
texéaxṹ chajaxõxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuax na
naporaxũ̃ i nüma na nüxna nadauxũ̃cax
i ngẽma puracü i choxna naxãxũ̃ rü
namaã inacuáxũ̃cax i chauãẽ i
guxũ̃gutáma nhuxmatáta ngẽma
ngunexũ̃ i nagu wena núma naxũxũ̃.
13Rü chanaxwaxe i meãma nagu cuixũ i
ngẽma nguxẽẽtae i mexũ̃ ga
chauxũ̃tawa naxcax cungúxũ̃. Rü name
nixĩ i meã nüxṹ cujaxõõma ja
Ngechuchu ja Cristu rü meã nüxũ̃
cungechaũ̃ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü, erü
Cristuarü duũ̃xũ̃ cuixĩ. 14Rü name nixĩ i
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i tawa maxũ̃xũ̃ãrü
ngũ̃xẽẽmaã ícunapoxũ̃ i ngẽma
nguxẽẽtae i mexũ̃ i Tupana cuxna ãxũ̃.
15Cuma marü nüxũ̃ cucuax rü guxũ̃ma
ga jema jaxõgüxũ̃ ga Áchiaarü naãnewa
ne ĩxũ̃ rü marü choxna naxĩgü. Rü
jematanüwa najexma ga Figueru rü
Ermóquene. 16Onesíferu rü
muẽxpüxcüna choxũ̃ nataãẽxẽẽ, rü tama
chauxcax naxãne i ngẽma na
chapocuxũ̃. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i
tórü Coriaxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü i
guxũ̃ma i natanüxũ̃gü. 17Rü jexguma
noxritama Romawa nanguxgu ga
nümax, rü chauxcax nadauecha rü
nhuxmata choxũ̃ ijangau. 18Cuma
meãma nüxũ̃ cucuax ga nhuxãcü tüxũ̃
na nangũ̃xẽẽxũ̃ ga Onesíferu ga
Epéchiuarü ĩãnewa. Rü ngẽmacax chorü
jumuxẽwa naxcax íchaca na Tupanaãxṹ
nangechaũ̃tümüũ̃xũ̃cax i ngẽxguma
wena nhama i naãnewa naxũxgu ja tórü
Cori ja Ngechuchu.

Ngechuchu ja Cristuarü puracütanüxũ̃ i mexũ̃chiga

2 1Rü nhuxma, Pa Chaune, Pa
Timúteux, ¡rü cugü naporaxẽẽ
namaã i ngẽma pora i Ngechuchu ja
Cristu cuxna ãxũ̃! 2Jema ore ga
chauxũ̃tawa nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ ga jexguma
muxũ̃ma ga duũ̃xũ̃güpexewa nüxũ̃
chixuxgu, rü chanaxwaxe i nhuxma cuxi
ngẽma oremaã cunangúexẽẽ i togü i
jatügü i meã naãẽxũ̃ cuaxgüxũ̃ na nüxĩ
togüxũ̃ nangúexẽẽxũ̃cax namaã i ngẽma

ore. 3Rü tama name i naxcax cumuũ na
Ngechuchu ja Cristuarü oregagu ngúxũ
cuingexũ. Notürü cunaxwaxe i namaã
cupora nhama wüxi i mexũ i norü
churararüũ. 4Rü wüxi i duũxũ i
churarawa ngẽxmaxũ, rü taxucürüwama
to i puracü i tama churaraarü ixĩxũgu
narüxĩnü. Notürü ngẽma norü ãẽxgacü
nagu namuxũ i puracügu nixĩ i
naxĩnüxũ na ngẽmaãcü norü ãẽxgacüxũ
nataãẽxẽẽxũcax. 5Rü ngẽxgumarüũ ta
wüxi i duũxũ i wüxi i cuxgütaexũwa
nügü ingucuchixẽẽxũ, rü taxuacüma
nanajaxu i norü ãmare ega chixri
nacuxgütaegu rü tama ngẽma
cuxgütaearü ãẽxgacüga naxĩnügu. 6Rü
texé ja naãnewa puracüxe rü name nixĩ
i tüxira tanajaxu i tümanetüarü o. 7¡Rü
guxũguma nagu rüxĩnü i nhaã ore i
cumaã nüxũ chixuxũ! Rü nüma ja Cori
ja Ngechuchu tá cumaã inananguxũxẽẽ
i guxũma na nüma nanaxwaxexũãcüma
cunaxüxũcax i ngẽma puracü. 8¡Rü
nüxna nacuaxãchi ja Ngechuchu ja
Cristu ja Dawítanüxũ ga guma juwa
írüdacü! Rü jimachiga nixĩ i ngẽma ore i
mexũ i duũxũgümaã nüxũ chixuxũ. 9Rü
ngẽma oregagu nixĩ i ngúxũ na
chingexũ rü nhama wüxi i máẽtaxũrüũ
núma pocupataũwa curẽtimaã
chichotaxũ. Notürü Tupanaãrü ore i
mexũ, rü guxũwama nanguama rü
taxucürüwama texé tajachota. 10Rü
ngẽmacax jaxna namaã chaxĩnü i ngẽma
ngúxũ i chingexũ naxcax i ngẽma
duũxũgü i Tupana idexechixũ. Erü
chanaxwaxe i nümagü rü ta Ngechuchu
ja Cristuaxũ najaxõgü, rü ngẽmaãcü na
najauxgüãxũcax i maxũ i mexũ i taguma
gúxũ. 11Rü pemaã nüxũ chixuxchaũ i
wüxi i ore i aixcuma ixĩxũ. Rü
ngẽxguma Cristu juxũrüũ norü orecax
ijuegu, rü naxrüũ tá ta wena tamaxẽ na
nüma ínangẽxmaxũwa ingẽxmagüxũcax.
12Rü ngẽxguma nhama i naãnewa jaxna
namaã ixĩnüẽgu ega ngúxũ ingexgu, rü
dauxũguxũ i naãnewa rü wüxigu namaã
ãẽxgacü tá tixĩgü. Rü ngẽxguma tama
Cristuxũ icuáxchaũgu i nhama i
naãnewa, rü nüma rü tãũxũtáma tüxũ
nacuáxchaũ i dauxũguxũ i naãnewa.
13Notürü woo nhuxguacü i jixema rü
tama aixcuma naxüxgu i ngẽma
Tupanamaã ixunetaxũ, notürü nüma ja
Tupana rü guxũguma najanguxẽẽ i
ngẽma tamaã inaxunetaxũ, erü
taxuacüma nügütama nawomüxẽẽ.

Wüxi i mexũ i puracütanüxũ i Tupana namaã taãẽxũchiga

14Rü ngẽma jaxõgüxũ i cuxũtawa
ngẽxmagüxũ, rü name nixĩ i
Tupanaẽgagu nüxna nüxũ
cucuaxãchixẽẽ na tama nuxcümaxũgüxũ
i ore i taxuwama mexũcax nügümaã na
japoragatanücüüxũcax. Erü ngẽma rü
wüxi i chixexũ nixĩ, rü nanachixeãẽxẽẽ i
ngẽma duũxũgü i nüxũ ĩnüẽxũ. 15¡Rü
cugü naporaxẽẽ na meã cunaxüxũcax i
Tupanaãrü puracü na nüma cumaã
nataãẽxũcax i ngẽxguma napexewa
cunguxgux! Erü tama cunaxwaxe i
tacücax nüxũ cuxãne i ngẽxguma nüma
cuxna nacaxgu i curü puracüchiga. ¡Rü
ngẽmacax cunaxwaxe i aixcuma meã
namaã cungúexẽẽtae i ngẽma ore i
mexũ i aixcuma ixĩxũ! 16¡Rü nüxũ rüxo i
nhama i naãnecũãxãrü dexagümare i
taxuwama mexũ! Erü ngẽma duũxũgü i
ngẽma dexagümaregu ĩxũ, rü guxũguma

jexeraãcü chixexũ̃gu naji. 17Rü ngẽma
norü nguxẽẽtae i ngẽma duũ̃xũ̃gü, rü
nhama wüxi i ḏaaweane i tüxũ̃
íjimachixẽẽxũ̃rüũ̃ nixĩ. Rü jema nixĩ ga
nüxũ̃ ngupetüxũ̃ ga Imenéu rü Firetu.
18Jerü nidoragümare ga nüxũ̃ na
jaxugüexũ̃ rü marü na nangupetüxũ̃ i
juetaarü dachiga. Rü jemaãcü
nanawomüxẽẽgü ga nhuxre ga duũ̃xũ̃gü
na tama noxrirüũ̃ jaxõgüãxũ̃cax i
Tupanaãrü ore. 19Notürü Tupanaãrü ore
rü taguma inajarüxo rü taguma
naxüchicüü. Rü ngẽma norü orewa rü
nhanagürü:

> "Tórü Cori ja Tupana nüxũ̃ nacuax i
> texé tixĩ ja norü duũ̃xũ̃gü
> ixĩgüxe. Rü guxãma ja jíxema
> nüxũ̃ ixuxe na Ngechuchu ja
> Cristu rü tümaãrü Cori jiĩxũ̃, rü
> name nixĩ i nüxna tixĩgachi i
> guxũ̃ma i chixexũ̃",

nhanagürü i ngẽma norü orewa. 20Wüxi
i duũ̃xũ̃ i dĩẽruãxũ̃chixũ̃ rü napatawa
nangẽxma i poratu i uirunaxcax rü
dĩẽrumünaxcax. Rü nangẽxma ta i
poratu i naĩnaxcax rü waixũ̃münaxcax.
Rü ngẽma poratu i uirunaxcax rü
dĩẽrumünaxcax rü mexũ̃ i norü õnacax
nixĩ. Notürü ngẽma poratu i naĩnaxcax
rü waixũ̃münaxcax rü guxchirechixũ̃
nixĩ. 21Rü ngẽxguma wüxi i jaxõxũ̃
naxwaxegu na aixcuma mexũ̃ i
Tupanaãrü puracütanüxũ̃ na jiĩxũ̃, rü
name nixĩ i nüxna nixũgachi i guxũ̃ma i
chixexũ̃. Rü ngẽxguma tá nixĩ i
Tupanapexewa aixcuma naxüünexũ̃ na
naxüãxũ̃cax i nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i puracü i
Tupana namaã nüxũ̃ ixuxũ̃. 22¡Nüxũ̃
rüxo i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ i
ngextüxücügü nagu rüxĩnüẽxũ̃! ¡Rü meã
Tupanapexewa namaxũ̃ rü aixcuma
nüxũ̃ jaxõ! ¡Rü nüxũ̃ nangechaũ̃ i
guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü, rü tãũ̃ i namaã
cunuxũ̃! Rü ngẽmaãcü chanaxwaxe i
cumaxũ̃ wüxigu namaã i guxũ̃ma i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i ngearü
pecaduãxãcüma Tupanamaã
jumuxẽgüxũ̃. 23Rü tama name i
icurüxĩnü i ngẽma dexagü i taxuwama
mexũ̃. Erü ngẽma dexagügagu rü düxwa
nügüchi naxaie i duũ̃xũ̃gü. 24Rü wüxi i
Tupanaãrü puracütanüxũ̃ rü tama name
na namücüchi naxaixũ̃. Notürü name
nixĩ i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaã
namecüma. Rü nanaxwaxe i jaxna
namaã naxĩnüãcüma meã duũ̃xũ̃güxũ̃
nangúexẽẽ i Tupanaãrü ore. 25-26Rü
wüxi i Tupanaãrü puracütanüxũ̃ rü
nanaxwaxe i jaxna namaã naxĩnüãcüma
meã najaxucuxẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
tama irüxĩnüẽchaũ̃xũ̃. Rü nanaxwaxe i
ngẽmaãcü ínananguxẽẽ na Tupana nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü na nüxũ̃
naxoexũ̃cax i norü chixexũ̃ rü nüxũ̃
nacuaxgüxũ̃cax i ngẽma ore i aixcuma
ixĩxũ̃. Erü Tupana nanaxwaxe na
naxuãẽgüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü nawa
ínanguxũ̃xũ̃ i ngẽma chixexũ̃ i ngoxo i
Chataná nagu najixẽẽxũ̃ na noxrütama
ngúchaũ̃ namaã naxüxũ̃cax.

Nuxãcü tá nixĩ i duũ̃xũ̃gü i ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i naãne

3 1Rü chanaxwaxe i nüxũ̃ cucuax rü
ngẽxguma nagúxchaũ̃gu i naãne rü
tá nangẽxma i ãũcümaxũ̃gü rü
guxchaxũ̃gü naxcax i duũ̃xũ̃gü. 2Rü
duũ̃xũ̃gü tá nügüguxicatama narüxĩnüẽ,
rü norü dĩẽruguama tá narüxĩnüẽ, rü tá
nügü ínarütagü, rü ngẽmaãcü

tãũxũ̃táma nüxũ̃ nacuax̱güchaũ̃ i togü i
duũ̃xũ̃gü i tama naxrüũ̃ taarü
dĩẽruax̱güxũ̃. Rü chixri Tupanachiga tá
nidexagü, rü tãũxũ̃táma nanatüga rü
naẽga naxĩnüẽchaũ̃. Rü tãũxũ̃táma
moxẽ inaxã i ngẽxguma Tupana nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽgu, rü ngẽmaãcü tãũxũ̃táma
nüxũ̃ nacuax̱güchaũ̃ i Tupanaãrü ore.
3Rü tãũxũ̃táma nagu narüxĩnüẽ i togü i
duũ̃xũ̃güxũ̃ na nangechaũ̃güxũ̃, rü
tãũxũ̃táma nüxṹ nangechaũ̃tümüũ̃gü.
Rü tá naxoregütaax̱gü, rü tãũxũ̃táma
nügü naporaexẽẽ na jaxna namaã
naxĩnüẽxũ̃cax̱ i naxũ̃neãrü ngúchaũ̃gü.
Rü tá nichixecüma, rü tá nachi naxaie i
guxũ̃ma i tax̱cü i mexũ̃. 4Rü
duũ̃xũ̃güechitawax̱egüxũ̃ tá nixĩgü, rü
nuẽwax̱exũ̃ tá nixĩgü, rü nügü
icuax̱üũ̃güxũ̃ tá nixĩgü. Rü tá norü
ngúchaũ̃cax̱xama nadaugü, rü tãũxũ̃táma
Tupanaxũ̃ nacuax̱güchaũ̃. 5Rü tá nügü
najaxõgüxũ̃chinetaxẽẽ notürü ngẽma
norü chixexũ̃ i naxügüxũ̃wa tá
nangox̱oma na tama aixcuma jaxõgüãxũ̃
i ngẽma ore i mexũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü
i ngẽmaãcü maxẽxũ̃, rü tama name i
namaã cuxãmücü rü natanügu cuxã.
6-7Erü ngẽma duũ̃xũ̃gütanüwa
nangẽxmagü i nümaxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i
ĩpatagu ichocuetanüxũ̃. Rü norü
ngux̱ẽẽtaemaã najawomüxẽẽgü i ngẽma
ngexũ̃gü i ngẽ́ma ngẽxmagüxũ̃ i tama
naãẽxũ̃ icuáxũ̃ rü ipecaduax̱güxũ̃. Rü
ngẽma ngexũ̃gü, rü norü
ngúchaũ̃gütama rü chixexũ̃wa
nanagagü, rü ngẽmacax̱ woo guxũ̃guma
nangúegü notürü taguma aixcuma nüxũ̃
nacuax̱xgü i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃.
8Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixexũ̃maã
ngux̱ẽẽtaegüxũ̃, rü chixexũ̃guxicatama
narüxĩnüẽ, rü tama aixcuma najaxõgü i
Tupanaãrü ore. Rü nachi naxaie i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃, naxrüũ̃ ga
jema juüxũ̃gü ga Jane rü Jãbre ga tama
Muĩséga ĩnüẽchaũ̃xũ̃. 9Notürü ngẽma
togü i duũ̃xũ̃gü rü tãũxũ̃táma poraãcü
nüxṹ najaxõgü i ngẽma chixexũ̃maã
ngux̱ẽẽtaegüxũ̃. Erü guxũ̃wama i
duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicuax̱ãchitanü na
ngẽãẽgümarexũ̃ jixĩgüxũ̃ jema taxre ga
tama Muĩséga ĩnüẽchaũ̃xũ̃rüũ̃.

**Pauru rü inajacuax̱ẽẽ na
Timúteuna naxãgaxũ̃**

10-11Notürü cumax, Pa Timúteux,
marü nüxũ̃ cucuax̱ ga nhuxãcü meã na
chanangúexẽẽxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü
nhuxãcü meã chamaxũ̃xũ̃, rü nhuxãcü
nagu charüxĩnüxũ̃, rü nhuxãcü meã
chajaxõxũ̃, rü nhuxãcü nüxũ̃
changechaũ̃xũ̃ rü jaxna namaã
chaxĩnüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü nhuxãcü
nüxũ̃ chixuamaxũ̃ ga Tupanaãrü ore
woo duũ̃xũ̃gü choxũ̃ imax̱güchaũ̃gu rü
ngúxũ̃ chingexgu. Rü nüxũ̃ cucuax̱ ga
tax̱cü choxũ̃ na üpetüxũ̃ ga Ãtioquíawa
rü Icúniũwa rü Ristawa, rü nhuxãcü
choxũ̃ na jamax̱güchaũ̃xũ̃ ga duũ̃xũ̃gü
rü ngúxũ̃ chingexũ̃. Notürü tórü Cori ja
Tupana choxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na tama
choxũ̃ jamax̱güxũ̃chixũ̃cax̱. 12Rü
aixcuma cumaã nüxũ̃ chixu rü guxãma
ja jíxema naxwax̱egüe na Ngechuchu ja
Cristucax̱ tamaxẽxũ̃, rü togü tá tümachi
naxaie rü chixri tá tümamaã nachopetü.
13Notürü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
chixecümagüxũ̃ rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
idoratax̱ax̱güxũ̃ rü jexeraxũ̃ i chixexũ̃gu
tá naji. Erü Chataná marü
najawomüxẽẽgü, rü ngẽmacax̱ nüxĩ

togüxũ nawomüxẽẽgü. [14]Notürü i cuma
rü name nixĩ i guxũguma meã nagu
cuixũ i guxũma i ngẽma ore i marü
cungúxũ. Erü cumatama rü nüxũ cucuax
na aixcuma jiĩxũ i ngẽma ore, rü nüxũ
cucuax na texégü tixĩgüxũ ga guxema
namaã cuxũ nguxẽẽgüxe. [15]Rü cuma
nüxũ cucuax rü cubuxgumamatama
nawa cungux i ngẽma Tupanaãrü ore i
üünexũ. Rü ngẽmawa cunajaxu i cuax
na nüxũ cucuáxũcax i nhuxãcü tüxũ na
nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ ega
Ngechuchu ja Cristuaxũ jaxõgügu. [16]Rü
guxũma i Tupanaãrü ore i ümatüxũ rü
nügüãẽwatama nanajaxu ga Tupana. Rü
ngẽma ore rü name na duũxũgüxũ
namaã ingúexẽẽxũ, rü namaã
jaxucuxẽgüxũ rü namaã
ijanawexãchixẽẽgüxũ, rü namaã
nangúexẽẽxũ na meã Tupanapexewa
namaxẽxũcax. [17]Rü ngẽmaãcü i ngẽma
ore rü tüxũ narüngũxẽẽ ja jíxema
Tupanaãrü ixĩxẽ, na meã nüxũ
tacuáxũcax i ngẽma Tupana naxwaxexũ
rü ítamemarexũ na tanaxüxũcax i
nagúxũraũxũ i puracü i Tupana
tümamaã nüxũ ixuxũ.

4 [1-2]Rü nüma ja Ngechuchu ja Cristu
ja núma tá ũcü na nüxũ jacagüxũcax
i ngẽma duũxũgü i maxẽxũ rü ngẽma
marü juechiréxũ, rü jimapexewa rü
Tupanapexewa cuxũ chamu na nüxũ
cuixuxũcax i ngẽma ore i mexũ. Rü
ngẽxguma cuxũ jatauxchaãchigu rü woo
cuxũ naguxchagu, rü chanaxwaxe i nüxũ
cuixuama i ngẽma ore. Rü ngẽmaãcü
chanaxwaxe na icujanawexãchixẽẽgüxũ
rü meã cujaxucuxẽgüxũ rü nüxũ
cunangúchaũxẽẽxũ i duũxũgü. Rü name
nixĩ i jaxna namaã cuxĩnüãcüma meã
cunangúexẽẽ. [3]Erü jixcüra i duũxũgü rü
tãũxũtáma nüxũ naxĩnüẽchaũ i ngẽma
nguxẽẽtae i mexũ. Erü ngẽma duũxũgü rü
nichixecüma. Rü ngẽmacax naxcax
nadaugü i norü ngúexẽẽruũgü i nüma
nanaxwaxegüxũãcüma nangúexẽẽxũ. [4]Rü
tãũxũtáma nüxũ naxĩnüẽchaũ i
Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ. Erü nüxũ
najaxõgü i ngẽma ore i doramare ixĩxũ rü
ngẽmaguama narüxĩnüẽ. [5]¡Notürü cuma
rü meã cugüna nadau, rü ínaxuãẽ, rü
namaã napora ega ngúxũ cuxũ üpetügu!
¡Rü nüxũ ixuama i ore i mexũ i tüxũ
maxẽxẽẽxũ, rü meã janguxẽẽ i ngẽma
puracü i Tupana cuxna ãxũ! [6]Tãũxũtáma
muxũ i ngunexũ nhama i naãnewa
changẽxma erü marü choxũ ningaica na
Tupanaãrü puracü chaxüxũgagu chajuxũ
rü choxũ na jamaxgüxũ i duũxũgü. [7]Rü
chama rü marü guxũwama nüxũ
chixuchigü rü íchajapoxũchigü ga
Tupanaãrü ore i mexũ ga woo jemacax
duũxũgü chauchi na aiexũ. Rü guxũguma
aixcuma Tupanacax chamaxãma rü nüxũ
chajaxõõma. Rü nhuxma rü marü nawa
nangu na chajuxũ. [8]Rü nhuxma rü marü
Tupana choxũ namaã nanguxũ i ngẽma
ãmare i mexẽchixũ ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja ãẽxgacü ja mecü tá choxna
ãxũ i ngẽxguma wenaxãrü nhama i
naãnewa naxũxgu. Rü tãũxũtáma chaxica
choxna nanaxã i ngẽma ãmare, notürü tá
tüxna nanaxã ja guxãma ja jíxema
tümaãrü ngúchaũmaã ínanguxẽẽgüxe na
wenaxãrü núma naxũxũ.

Timúteuxũ naxucuxẽ ga Pauru

[9]Cumaã nüxũ chixu rü chanaxwaxe i
paxa nuã cuxũ, rü choxũ ícujadau.
[10]Dema rü nhama i naãneãrü

ngẽmaxũ̃gu naxĩnüxũ̃gagu choxna nixũ
rü ĩãne ga Techarónicawa naxũ. Rü
Cresẽte rü Gárataanewa naxũ, rü Titu i
Darmáchiaanewa. 11Rü Lucaxicatama
nixĩ i nhu̱xma chauxũ̃tawa ngẽxmaxũ̃.
Rü chanaxwa̱xe i naxca̱x cudau i Marcu
na nuã cunagaxũ̃ca̱x. Erü nüma rü
chauxca̱x name na choxũ̃ na
nangũ̃xẽẽxũ̃ i nhaã puracüwa. 12Rü
Tíquicu rü ĩãne i Epéchiuwa chanamu.
13¡Ngẽxguma nuã cuxũxgu rü nuã nange
i chorü dejuxũ̃chiru ga ĩãne i Truádewa
ngẽxmaxũ̃ ga Cárpupatawa chatáxũ̃! Rü
chanaxwa̱xe i nuã cunana i chorü
poperagü. Rü guxũ̃ãrü jexera
chanaxwa̱xe i nuã cunana i ngẽma
chorü poperagü i idixgüpṹtaxũ̃.
14Alejã́dru i cobrenaxca̱x i buetarearü
üwa puracüxũ̃ rü poraãcü chixri chamaã
naxüpetü. Notürü Tupana nüxũ̃ nacua̱x i
nhuxãcü tá na napocuãxũ̃ naxca̱x ga
jema chixexũ̃ ga chamaã naxüxũ̃.
15¡Meã cugüna nadau na tama chixexũ̃
cumaã naxüxũ̃ca̱x! Erü poraãcüxũ̃chima
nachi naxai i Tupanaãrü ore i mexũ̃.
16Jexguma noxrixũ̃chima
ãẽxgacügüpe̱xewa chaugüétüwa
chidexagu rü taxúema choxũ̃
tarüngũ̃xẽẽ. Guxũ̃ma choxna nibuxmü.
Notürü tama chanaxwa̱xe i Tupana
nagu narüxĩnü i ngẽma. 17Notürü tórü
Cori choxũ̃ naporaxẽẽ rü choxũ̃
narüngũ̃xẽẽ na choxũ̃ natauxchaxũ̃ca̱x
na nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x ga norü ore i mexũ̃
i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü jemaãcü guxũ̃ma
ga jema duũ̃xũ̃gü ga tama jaxõgüxũ̃ ga
jéma jexmagüxũ̃ rü nüxũ̃ naxĩnüẽ ga
jema ore. Rü jemaãcü tórü Cori ja
Ngechuchu choxũ̃ ínanguxuchixẽẽ ga
jexguma taxũ̃ ga ãũcümaxũ̃wa
chajexmagu. 18Rü nüma ja tórü Cori tá
choxũ̃ ínanguxuchixẽẽ nawa i guxũ̃ma i
chixexũ̃gü. Rü tá choxna nadau na
ngextá ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa choxũ̃
nagaxũ̃ca̱x. Rü tanaxwa̱xe i guxũ̃guma
nüxũ̃ ticua̱xüũ̃gü. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

**Pauru rü wenaxãrü Timúteuxũ̃
narümoxẽ rü naxca̱x ínaca na
Cori ja Ngechuchu ja
Cristu nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃**

19Chanaxwa̱xe i chauégagu nüxũ̃
curümoxẽ i Prichira, rü Aquiru, rü
Onechéperutanüxũ̃gü. 20Erastu rü ĩãne i
Corı́tiugu narüxã̱ũ̱x. Rü Trófimu rü
ida̱awexũ̃ma ĩãne i Miretuwa chanata̱x.
21Rü naxũ̃pa i gáuanexũ̃ rü chanaxwa̱xe
i nuã cuxũ. Rü cuxũ̃ narümoxẽgü i
Eúburu, rü Prudẽti, rü Rinu, rü
Cráudia, rü guxũ̃ma i taeneẽgü i
jaxõgüxũ̃. 22Rü chanaxwa̱xe i tórü Cori
ja Ngechuchu ja Cristu cumaã
nangẽxma, rü Tupana pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ
ja guxãma i pemax.

Rü nuãma pexna,
Pauru

POPERA GA TITUCA̱X NAXÜMATÜXŨ̃ GA PAURU

Tituxũ̃ narümoxẽ ga Pauru

1 1-2Pa Titux, chama i Pauru i Tupanaãrü puracütanüxũ̃ nixĩ i cuxca̱x chanaxümatüxũ̃ i nhaã popera. Rü Ngechuchu ja Cristu nixĩ ga choxũ̃ mucü na ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupana idexechixũ̃maã nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i norü ore na Tupanaãxṹ jaxõgüãxũ̃ca̱x rü nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x i ngẽma norü ore i aixcuma ixĩxũ̃ i tüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ na naxca̱x imaxẽxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaãcü Tupanaãxṹ tajaxõgü rü naxca̱x tamaxẽchaũ̃ erü tanajauxgüchaũ̃ i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃ nixĩ ga nuxcümaxũ̃chima ga jexguma taũta naãne ü̱xgu Tupana ja taguma idoracü nüxũ̃ ixuxũ̃. 3Rü nhu̱xma rü marü nawa nangu na Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ cua̱xẽẽxũ̃ i ngẽma norü ore i mexũ̃ i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃. Rü ngẽmaca̱x nümatama ja Tupana ja tórü maxẽxẽẽruũ̃ choxũ̃ namu na nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x i ngẽma norü ore. 4Pa Titux, cuma rü Tupanaãrü orewa rü chaune cuixĩ jerü chauxũ̃tawa cunajaxu ga Tupanaãrü ore ga noxri rü nhu̱xma rü chauxrüũ̃ cujaxõ. Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü Ngechuchu ja Cristu ja tórü maxẽxẽẽruũ̃ na cuxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ rü cuxũ̃ nataãẽxẽẽgüxũ̃.

Tituarü puracü ga Cretawa

5Rü jexguma Cretaarü capaxũgu cuxũ̃ chamu̱xgux, rü cumaã nüxũ̃ chixu na jema jaxõgüxũ̃tanüwa cujanguxẽẽxũ̃ca̱x ga jema puracü ga tama chagu̱xẽẽxũ̃ ga jexguma cuxna jéma chataegugu. Rü jemaca̱x cumaã nüxũ̃ chixu na wüxichigü ja ĩãnewa nüxũ̃ cuixunetachigüxũ̃ca̱x i tupaucaarü ãẽ̱xgacügü na jema jaxõgüxũ̃maã inacua̱xgüxũ̃ca̱x, jema cuxna na chaxãgaxũ̃rüũ̃. 6Rü wüxi i ãẽ̱xgacü i jaxõgüxũ̃ãrü, rü nanaxwa̱xe i meã namaxũ̃ na taxúema chixri nachiga idexagüxũ̃ca̱x. Rü nanaxwa̱xe i wüxitama tixĩ ja nama̱x. Rü nanaxwa̱xe i naxãcügü rü jaxõgüxũ̃ na jixĩgüxũ̃ rü meã na namaxẽxũ̃ na taxúema nüxũ̃ ixuxũ̃ca̱x na chixri namaxẽxũ̃ rü e̱xna chixri nanatüga naxĩnüẽxũ̃. 7Erü jíxema jaxõgüxũ̃ãrü ãẽ̱xgacü ixĩxẽ, rü Tupanaãrü puracü nixĩ i taxüxũ̃. Rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ngẽmacax tanaxwaxe i aixcuma meã
tamaxũ. Rü tama name i wüxi i jatü i
chixecümaxũ tixĩ rü chixexũgu rüxĩnüxũ
tixĩ. Rü tama name na tangãxũxũ, rü
nucax tadauxũ, rü togü i duũxũgüxũ
tawomüxẽẽxũ i norü dĩẽrucax. 8Notürü
tanaxwaxe i guxũguma meã duũxũgüxũ
tajaxu i tümapatawa, rü aixcuma nüxũ
tangechaũ i ngẽma duũxũgü i meã
maxẽxũ. Rü tanaxwaxe i wüxi i jatü i
aixcuma tümaãẽxũ cuáxe tixĩ, rü
guxũguma duũxũgümaã mecümaxẽ tixĩ,
rü aixcuma Tupanacax maxũxẽ tixĩ, rü
guxũguma meã tügümaã icuáxe tixĩ.
9Rü jíxema jaxõgüxũãrü ãẽxgacü ixĩxẽ
rü tanaxwaxe i meãma nagu tixũ i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ ga tüxũ
inguxẽẽxũ, na tüma rü ta togüxũ
tangúexẽẽxũcax i ngẽma ore i mexũ, na
ngẽmaãcü nüxṹ tanangúchaũxẽẽxũcax
rü nüxũ tajaxõgüxẽẽxũcax i ngẽma
duũxũgü i noxri tama jaxõgüchaũxũ.
10Erü nangẽxma i muxũma i
jaxõgüchiréxũ i tama aixcuma
irüxĩnüẽchaũxũ. Rü ngẽma guxũãrü
jexera tama irüxĩnüẽchaũxũ nixĩ i
ngẽma Judéugü i jaxõgüchiréxũ i
naxwaxegüxũ na nuxcümaxũgüxũ i
nacümawe naxĩxũ i ngẽma jaxõgüxũ. Rü
nümagü rü ore i taxuwama mexũxũ
nixugügü, rü ngẽmaãcü duũxũgüxũ
nawomüxẽẽgü. 11Notürü ngẽma
duũxũgü i ngẽmaãcü chixri
nguxẽẽtaegüxũ, rü chanaxwaxe i
noxtacüma icujanangeaxgüxẽẽ. Erü
muxũma i duũxũgüxũ nichixexẽẽgü rü
nhuxmata nhuxre ja ĩpatawachigü rü
nanachixexẽẽ i guxũma i duũxũgü na
tama aixcuma Tupanaãxṹ jaxõgüãxũcax.
Rü ngẽma ore i taxuwama mexũmaã
duũxũgüxũ nangúexẽẽ na ngẽmaãcü
nawomüxẽẽgüãcüma ngĩxũ
najauxgüxũcax i norü dĩẽru. 12Rü wüxi
ga jematama capaxũcũãx ga norü
tupanaãrü orearü uruũ nixĩ ga
natanüxũxũtama ixuxũ rü nhaxũ:

"Rü nhaã Cretacũãx i duũxũgü rü
guxũguma doratataxgüxũ nixĩgü, rü
nhama naẽxũgürüũ nidürae, rü nitaanü,
rü nixoxochi", nhaxũ. 13-14Rü aixcuma
nixĩ ga jema ore ga nüxũ jaxuxũ ga jema
jatü. Rü ngẽmacax chanaxwaxe i
poraãcü cujaxucuxẽgü i ngẽma jaxõgüxũ
na aixcuma meã jaxõgüãxũcax, rü tama
nagu naxĩxũcax i ngẽma Judéugücüma.
Rü chanaxwaxe i namaã nüxũ cuixu na
tama naga naxĩnüẽxũcax ega tacü
namuãxgu i ngẽma duũxũgü i tama nüxũ
cuaxgüchaũxũ i ore i aixcuma ixĩxũ.
15Rü jíxema aixcuma Tupanapexewa
mexẽ rü guxũwama tame. Notürü jíxema
tama aixcuma Tupanapexewa mexẽ, rü
taxucürüwa tacü rü nacüma i nagu
tixũxũmaã tügü tamexẽẽ. Rü woo
tümaãẽwa nagu tarüxĩnüxũwa rü tachixe
erü ngẽma nacüma i nagu tixũxũmaã
Tupanapexewa tügü tamexẽẽchaũ. 16Rü
ngẽma duũxũgü i ngẽmagu rüxĩnüẽxũ rü
nügü jaxugügügu rü Tupanaxũ nacuax,
notürü ngẽma nümagü naxügüxũwa
nüxũ tacuax na tama aixcuma jiĩxũ na
Tupanaxũ nacuaxgüxũ. Rü nümagü rü
Tupanapexewa nichixe, rü tama naga
naxĩnüẽ, rü taxuwama nime na tacü rü
mexũ naxügüxũ.

Nguxẽẽtae i aixcuma mexũ

2 1Notürü i cuma, Pa Titux, rü
cunaxwaxe i guxũgutáma ngẽma
mexũ i nguxẽẽtaemaã cunangúexẽẽ rü

taguma nüxna cuixũgachi. [2]¡Rü meã
jaxucu̱xẽgü i ngẽma jatügü i jagua̱xgü
na aixcuma meã naãẽxũ̃ nacuáãcüma
namaxẽxũ̃ca̱x, rü taguma
nadauxcüraxũ̃wa̱xegüxũ̃ca̱x, rü
guxũ̃guma meã nagu na naxĩnüẽxũ̃ca̱x!
¡Rü nangúexẽẽ na aixcuma meã
Tupanaãxṹ jaxõgüãxũ̃ca̱x, rü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̱x, rü jaxna
namaã naxĩnüẽxũ̃ca̱x ega woo ṯacü rü
guxchaxũ̃ nüxũ̃ üpetügux! [3]Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta chanaxwa̱xe i meã
cujaxucu̱xẽgü i ngẽma ngexũ̃gü i
jagua̱xgü na meã Tupanape̱xewa
namaxẽxũ̃ca̱x. Rü tama name na
jaxoregüta̱a̱xgüxũ̃, rü
nangãxẽwa̱xegüxũ̃. Rü name nixĩ i guxũ̃
i duũ̃xũ̃güpe̱xewa rü meã namaxẽ. [4-5]Rü
ngẽma ngexũ̃gü i jagua̱xgü rü name nixĩ
i meã na nangúexẽẽãxũ̃ i ngẽma
ngexũ̃gü i paxũ̃gü na aixcuma natexũ̃ rü
naxãcügüxũ̃ nangechaũ̃güxũ̃ca̱x, rü meã
naãẽxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x, rü
mexũ̃guxicatama na naxĩnüẽxũ̃ca̱x, rü
meã napatana nadaugüxũ̃ca̱x, rü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃gümaã namecümagüxũ̃ca̱x, rü
aixcuma natega naxĩnüẽxũ̃ca̱x na
taxúema chixri Tupanaãrü orechigagu
idexagüxũ̃ca̱x. [6]¡Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
meãma jaxucu̱xẽgü i ngẽma
ngextü̱xücügü na aixcuma meã naãẽxũ̃
nacuáãcüma namaxẽxũ̃ca̱x rü tama
nadauxcüraxũ̃wa̱xegüxũ̃ca̱x! [7]¡Rü
cumatama rü name nixĩ i meã
nape̱xewa cumaxũ̃ i guxũ̃wama na
ngẽmaãcü wüxi i norü cua̱xruũ̃ i mexũ̃
cuĩĩxũ̃ca̱x! Rü ngẽxguma
cunangúexẽẽgu, rü cunaxwa̱xe i mexũ̃gu
curüxĩnüãcüma cunangúexẽẽ rü tama
ixãẽwa̱xeãcüma namaã nüxũ̃ cuixu i
ngẽma ore. [8]Rü ngẽxguma ngẽmaãcü
meã cunangúexẽẽgu i ngẽma ore i
mexũ̃, rü taxúetáma texé chixri nachiga
tidexa. Rü ngẽmaãcü ja jíxema chixri
tachiga idexagüchaũ̃xẽ rü tá taxãneẽ erü
taxucürüwa ṯacü rü chixexũ̃xũ̃ tixugü i
tachiga. [9]¡Rü meãma jaxucu̱xẽgü i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i coria̱xgüxũ̃! ¡Rü
namaã nüxũ̃ ixu na guxũ̃guma meã norü
coriga naxĩnüẽxũ̃ca̱x, rü norü corimaã
namecümagüxũ̃ca̱x, rü taguma norü
corixũ̃ nachoxũ̃gagüxũ̃ca̱x! [10]Rü tama
name i norü coriaxṹ nangĩxgü, notürü
nanaxwa̱xe i aixcuma meãma norü
corimaã namaxẽ rü taguma
nanawomüxẽẽgü. Rü ngẽxguma
ngẽmaãcü namaxẽgu, rü guxũ̃ma i togü
i duũ̃xũ̃gü tá nüxũ̃ nadaugü na nhuxãcü
aixcuma namexẽchixũ̃ i ngẽma ore i
duũ̃xũ̃güxũ̃ namaã ingúexẽẽxũ̃ nachiga
ja Tupana ja tórü maxẽxẽẽruũ̃.
[11]Tupana rü poraãcüxũ̃chima tamaã
namecüma, rü jemaca̱x núma nanamu
ga Nane na guxũ̃ma i duũ̃xũ̃güaxṹ
nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃
ega nüxṹ jaxõgüãgu. [12]Rü ngẽma na
Tupana tamaã mecümaxũ̃wa nüxũ̃
tacua̱x na namexũ̃ na nüxũ̃ rüxoexũ̃ i
nhama i naãnecũ̃ã̱xãrü ngúchaũ̃gü rü
guxũ̃ma i to i chixexũ̃gü i nape̱xewa
ixüxũ̃. Rü ngẽma Tupana taxca̱x üxũ̃
tüxũ̃ nangu̱xẽẽ na meã jigümaã
icua̱xgüãcüma togü i duũ̃xũ̃güpe̱xewa rü
Tupanape̱xewa meã imaxẽxũ̃ i nhama i
naãnewa. [13]Rü tüxũ̃ nangu̱xẽẽ ta na
guxũ̃guma meã ínanu̱guxẽẽgüxũ̃ca̱x na
nataeguxũ̃ ja Ngechuchu ja Cristu ja
tórü maxẽxẽẽruũ̃ ja tórü Tupana ja tacü
ixĩcü. Erü Tanatü ja Tupana rü tamaã
inaxuneta na wena tá nataeguxũ̃ ja

Ngechuchu, rü wüxi i taãẽ tá nixĩ i
ngẽxguma ínanguxgu. 14Rü nüma ga
Ngechuchu rü taxca̱x naju na tüxũ̃
ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x nawa i guxũ̃ma i
chixexũ̃, rü tüxũ̃ jamexẽẽgüxũ̃ca̱x na
aixcuma norü duũ̃xũ̃gü i mexũ̃
ixĩgüxũ̃ca̱x rü aixcuma naxca̱x
idaugüxũ̃ca̱x na guxũ̃guma mexũ̃
ixügüxũ̃ca̱x. 15Rü ngẽma ore tá nixĩ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ namaã cungúexẽẽxũ̃ rü nüxṹ
cunangúchaũ̃xẽẽxũ̃ na Tupanaca̱x
namaxẽxũ̃ca̱x. Rü ngẽma oremaã tá
aixcuma cujaxucu̱xẽgü i duũ̃xũ̃gü erü
Tupanatama nixĩ ja cuxũ̃ mucü na
ngẽmaãcü cunaxüxũ̃. Rü tama name na
texé cuxũ̃ oxũ̃.

Nhuxãcü nanaxwa̱xe na namaxẽxũ̃ i ngẽma jaxõgüxũ̃

3 1Rü ngẽma jaxõgüxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü
name nixĩ i nüxna nüxũ̃
cucua̱xãchixẽẽ na meã naga
naxĩnüẽxũ̃ca̱x i nachiũ̃ãneãrü ã̱ẽxgacügü
rü guxũ̃ma i togü i ã̱ẽxgacügü. ¡Rü
jaxucu̱xẽgü na ínamemaregüxũ̃ca̱x na
naxügüãxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i mexũ̃ i
puracügü! 2Rü tama name i texéchiga
chixri nidexagü rü texémaã nanuẽ.
Notürü name nixĩ i guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã
namecümagü rü aixcuma guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃gü rü tama nügü
ínarütagü. 3Rü name nixĩ i jaxna namaã
taxĩnüẽ i ngẽma tama jaxõgüxũ̃, jerü
jixema rü ta ga ũ̃pa rü chixri tamaxẽ, rü
tama Tupanaga taxĩnüẽ. Rü itajarütauxe
rü tórü ngúchaũ̃ tüxũ̃ napora. Rü
chixexũ̃gu rüxĩnüẽãcüma tamaxẽ rü
taxauxãchiwa̱xegü. Rü togü i duũ̃xũ̃gü
tachi naxaie, rü jixema rü ta rü jigüchi
taxaie ga wüxichigü. 4Notürü ga Tupana
ja tórü maxẽxẽẽruũ̃ rü tüxũ̃ nüxũ̃
nadauxẽẽ ga nhuxãcü tamaã na
namecümaxũ̃ rü nhuxãcü guxũ̃ i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nangechaũ̃xũ̃. 5Rü jexguma
nixĩ ga tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃. Rü tama
ṯacü rü mexũ̃ na ixügüxũ̃gagu nixĩ ga
tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃, notürü tüxũ̃
namaxẽxẽẽ jerü nüxṹ
tangechaũ̃tümüũ̃gü. Rü Naãẽ i Üünexũ̃ i
tüxũ̃ ngexwa̱cacaxũ̃xẽẽxũ̃ãrü poramaã
Tupana tüxṹ inajanaxoxẽẽ ga tórü
pecadu na ngexwacaxũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü
ixĩgüxũ̃ca̱x. 6Rü Ngechuchu ja Cristu ja
tórü Maxẽxẽẽruũ̃gagu nixĩ ga Tupana ga
guxũ̃ma ga norü ngúchaũ̃maã tüxna
namuãxũ̃ ga Naãẽ i Üünexũ̃. 7Rü
jemaãcü tamaã namecüma rü tüxũ̃
narüngũ̃xẽẽ ga Tupana na aixcuma
imexũ̃ca̱x i napẽxewa, rü na
najauxgüxũ̃ca̱x i ngẽma maxũ̃ i taguma
gúxũ̃ i írüṉguxẽẽgüxũ̃. 8Rü guxũ̃ma i
ngẽma marü cumaã nüxũ̃ chixuxũ̃ rü
aixcuma nixĩ. Rü ngẽmaca̱x chanaxwa̱xe
i guxũ̃guma nüxũ̃ cuixu i ngẽma ore na
aixcuma mexũ̃ naxügüxũ̃ca̱x i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i Tupanaãxṹ jaxõgüxũ̃. Erü
ngẽma ore rü guxũ̃wama name i
guxãca̱x. 9¡Notürü nüxna ixũgachi i
ngẽma dexagü i taxuwama mexũ̃ i
duũ̃xũ̃gü nawa nügü choxũ̃gagüxũ̃ rü
ngẽma oregü i nuxcümaxũ̃güxũ̃ i
duũ̃xũ̃güchigamare ixĩgüxũ̃! ¡Rü nüxna
ixũgachi i ngẽma nügü ngaexũ̃! ¡Rü
tama name na natanügu cuxãxũ̃ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügümaã nüxũ̃
rünuẽtanücüüxũ̃ nachiga i ngẽma mugü
ga Muĩsé ümatüxũ̃! Erü guxũ̃ma i
ngẽma na nüxũ̃ rünuẽtanücüüxũ̃ rü
taxuwama name, rü notüca̱xmamare
nixĩ. 10Rü ngẽxguma chi wüxie i

petanüwa rü chixexũ̃ i ngu̱xẽẽtaemaã
ngẽma jaxõgüxũ̃xũ̃ titojegu, rü name
nixĩ i tümamaã nüxũ̃ cuixu na tama
ngexũ̃ tawagüxũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma
tanaxüamagu, rü name nixĩ na wena
tümamaã nüxũ̃ cuixuxũ̃. Rü ngẽxguma
tama cuga taxĩnüchaũ̃gu rü
tanaxüamagu i ngẽma chixexũ̃ rü name
nixĩ i noxtacüma tüxũ̃ ícumuxũchi
natanüwa i ngẽma jaxõgüxũ̃. [11]Erü
ngẽma chixri na tamaxũ̃xũ̃wa rü tá
nüxũ̃ cucua̱x na tachixeãẽxũ̃ ja jíxema
duũ̃xẽ rü tümaãrü pecadugagu tá nixĩ
na tapocuxũ̃.

Tituxũ̃ naxucu̱xẽ ga Pauru

[12]Rü ngẽxguma cuxũ̃tawa
chanamu̱xgu i Artema rü e̱xna Tíquicu,
rü chanaxwa̱xe i paxa Nicaporíchiuwa
cuxũ na choxũ̃ ícujadauxũ̃ca̱x. Erü
ngẽ́ma tá nixĩ i chanangupetüxẽẽxũ̃ ja
jima tawemacügü ja nagu nagáuanecü.
[13]Rü guxũ̃ma i cuxṹ tauxchaxũ̃maã
chanaxwa̱xe i nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽ i
ãẽ̱xgacü i Chena i Romacũ̃ã̱xgüarü
mugüxũ̃ cuáxũ̃ rü Aporu na paxa núma
naxĩxũ̃ca̱x. Rü chanaxwa̱xe i nüxna
cunaxã i ngẽma nanaxwa̱xexũ̃ i norü
namawaũ̃ na taxuũ̃ma nüxṹ taxuxũ̃ca̱x.
[14]Rü ngẽma taeneẽgü i jaxõgüxũ̃, rü
name nixĩ i nüxũ̃ nacua̱xgü na mexũ̃
naxügüxũ̃ rü togüxũ̃ nangũ̃xẽẽgüxũ̃ ega
t̲acü nüxṹ tau̱xgux. Rü ngẽmaãcü i
ngẽma taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ rü aixcuma
guxũ̃wama tá name i norü maxũ̃.

**Pauru rü wenaxãrü Tituxũ̃
narümoxẽ rü naxca̱x ínaca na
Tupana nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽxũ̃ca̱x**

[15]Rü guxũ̃ma i taeneẽgü i nuã
chauxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃ rü cuxũ̃
narümoxẽgü. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i
chama rü chanaxwa̱xe i nüxũ̃ curümoxẽ
i taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ i cuxũ̃tawa
ngẽxmagüxũ̃. Rü chanaxwa̱xe i Tupana
pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma cuxna,
Pauru

POPERA GA FIREMÚCA̱X NAXÜMATÜXÜ̃ GA PAURU

Firemúxũ narümoxẽ ga Pauru

1Pa Firemú i Cuxũ Tangechaũgüxe i
wüxigu Tomaã Puracüxe, chama i Pauru
i Ngechuchu ja Cristuca̱x pocuxe rü
taeneẽ i Timúteumaã cuxca̱x tanaxümatü
i nhaã popera. 2Rü nhaã popera rü
naxca̱x ta nixĩ i ngẽma taeneẽgü i
cupatawa ngutaque̱xegüüxũ rü naxca̱x ta
nixĩ taeja̱x i Ápia rü taeneẽ i Ariquípu i
wüxigu tamaã Tupanaãxṹ puracüexũ.
3Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana rü
tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu pexũ
narüngũxẽẽ rü pexũ nataãẽxẽẽ.

Firemú rü aixcuma Ngechuchuaxṹ najaxõ rü jema jaxõgüxũxũ nangechaũ

4Rü guxũguma i ngẽxguma cuxna
chacua̱xãchigu i chorü jumuxẽwa, rü
Tupanana moxẽ chaxã cuxca̱x. 5Erü nüxũ
chacuáchiga na nhuxãcü nüxṹ cujaxõxũ ja
tórü Cori ja Ngechuchu rü nhuxãcü nüxũ
na cungechaũxũ i guxũma i duũxũgü i
Tupanaãrü ixĩgüxũ. 6Rü Tupanana naxca̱x
chaca na cuxũ nangũxẽẽxũca̱x na
duũxũgümaã nüxũ cuixuxũca̱x na
nhuxãcü Cristuaxṹ jaxõgüxũ i jixemax,
erü chanaxwa̱xe na meã nüxũ cucuáxũ na
nhuxãcü Ngechuchu ja Cristugagu
poraãcü tüxũ nangũxẽẽxũ ja Tupana. 7Rü
chama rü poraãcü chataãẽxũchi na
nhuxãcü nüxũ cungechaũxũ i ngẽma
jaxõgüxũ. Erü cugagu nixĩ, Pa Chaueneẽx,
na nataãẽgüxũ i ngẽma togü i jaxõgüxũ.

Firemúxũtawa rü Onéchimuca̱x wüxi ga ngũxẽẽca̱x ínaca ga Pauru

8-9Rü ngẽmaca̱x nangẽxma i wüxi i
ngũxẽẽ i cuxũtawa naxca̱x
íchacaxchaũxũ. Rü dücax, Cristu nixĩ ja
choxũ mucü rü ngẽmaca̱x choxṹ
nangẽxma i pora na cuxũ chamuxũ na
cunaxüxũca̱x i ngẽma ngũxẽẽ i mexũ i tá
cumaã nüxũ chixuxũ. Notürü tama
ngẽmaãcü cuxũ chamuxchaũ erü cuxũ
changechaũ, rü ngẽmaca̱x chauxca̱x
narümemaẽ nixĩ na cuxũ
chaca̱a̱xũmarexũ naxca̱x i ngẽma. Rü
chama i Pauru rü marü chaja rü nhu̱xma
rü chapocu Ngechuchu ja Cristuca̱x. 10Rü
ngẽmaca̱x cuxna naxca̱x chacaxchaũ i
wüxi i ngũxẽẽ naxca̱x i Onéchimu i nuã
pocupataũwa chauxũtawa Cristuxũ

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

jaxuxũ. Rü ngẽmacax i nhuxma rü
Tupanaãrü orewa rü chaune nixĩ. 11Rü
ũpa ga Onéchimu rü wüxi ga curü duũxũ
ga taxuwama cuxṹ mexũ nixĩ. Notürü i
nhuxma rü cuxṹ rü choxṹ rü ta name.
12Rü nhuxma rü cuxcax chanataeguxẽẽ i
nüma i Onéchimu. Rü chanaxwaxe i meã
cunajaxu, nhama choxũ cujaxuxũrüũ.
13Chierü chanaxwaxe na nuxma
chauxũtagu naxã́ũxũ, rü na cuchicüü
choxũ nangũxẽẽxũcax i nhuxma na
chapocuxũ naxcax i Tupanaãrü ore i
mexũ. 14Notürü tama chanaxüxchaũ i
tacü i taũta "Ngũ" nhacuxũ choxũ. Erü
ngẽma ngũxẽẽ i cuxna naxcax chaçaxũ,
rü chanaxwaxe na currü ngúchaũtama
jiĩxũ na cunaxüxũ i ngẽma rü tama i
chorü mugagu na jiĩxũ. 15Rü bexmana
Tupana nanaxwaxe na paxaãchi cuxna
jaxũxũ ga Onéchimu na jixcama rü
wenaxãrü cuxcax nataeguxũcax rü
ngẽmaãcü guxũgutáma cuxũtawa
nangẽxmaxũcax. 16Notürü i nhuxma rü
tama ngẽxũrüüxũmare i currü duũxũrüũ
nixĩ, erü wüxi i currü düũxũãrü jexera
nixĩ i nhuxmax, erü taeneẽ i nüxũ
ingechaũxũ nixĩ. Rü aixcuma poraãcü
nüxũ changechaũ i chamax, notürü
maneca i cuma rü jexeraãcü nüxũ
cungechaũ. Erü nhuxma rü tama wüxi i
currü duũxũmare nixĩ, notürü wüxi i
cueneẽ i tórü Coriaxṹ jaxõxũ nixĩ i
nhuxmax. 17Rü ngẽmacax, rü ngẽxguma
choxũ cudaxgu na aixcuma cueneẽ
chiĩxũ, rü chanaxwaxe i meã cunajaxu i
Onéchimu, nhama choxũ cujaxuxũrüũ.
18Rü ngẽxguma tacü rü chixexũ cumaã
naxüxgu rü exna tacü cuxṹ nangetanügu,
rü chanaxwaxe i chamaã nüxũ cuixu na
nhuxre jiĩxũ, na chamatama cuxṹ
chanaxütanüxũcax. 19Rü chamatama i
Pauru rü chaxmexmaãxũchi
chanaxümatü i nhaã popera. Rü aixcuma
chamatama tá cuxṹ chanaxütanü. Rü
tãũxũtáma cuxna nüxũ chacuaxãchixẽẽ
na nhuxãcü choxṹ cunangetanüxũ i currü
maxũ i taguma gúxũ i chaugagu
Tupanaxũtawa cujaxuxũ. 20Rü
ngẽmaãcü, Pa Chaueneẽx, rü
chanaxwaxe i tórü Corigagu chauxcax
cunaxü i ngẽma ngũxẽẽ. Rü chanaxwaxe
i choxũ cutaãẽxẽẽ, erü chaueneẽ i
Cristuaxṹ jaxõxũ cuixĩ. 21Rü cuxcax
chanaxümatü i nhaã popera erü nüxũ
chacuax na aixcuma chauga cuxĩnüxũ rü
tá cunaxüxũ i ngẽma cuxna naxcax
chaçaxũãrü jexera. 22Rü ngẽxgumarüũ ta
chanaxwaxe na chauxcax cunamexẽẽxũ i
wüxi i nachica i ngextá tá nawa
changuxũ. Erü íchananguxẽẽ na Tupana
tá nangãxũxũ i perü jumuxẽgü, rü tá
choxũ nangũxẽẽxũ na pexũ
íchajadauxũcax.

Pauru rü wenaxãrü Firemúxũ narümoxẽ rü naxcax ínaca na Cori ja Ngechuchu ja Cristu nüxũ rüngũxẽẽxũ

23Rü moxẽ cuxcax ngẽma namu i
Epáfra. Rü nüma rü wüxigu chamaã
napocu naxcax ja Ngechuchu ja Cristu.
24Rü ngẽxgumarüũ ta moxẽ cuxcax
ngẽma namugü i Marcu, rü Aristácu, rü
Dema rü Luca. Rü nümagü rü
chamücügü nixĩgü i Tupanaãrü
puracüwa. 25Rü chanaxwaxe i tórü Cori
ja Ngechuchu ja Cristu pexũ
narüngũxẽẽ i guxãma i pemax.

Rü nuãma cuxna,
Pauru

POPERA GA JUDÉUGÜ GA JAXÕGÜXÜ̃CA̱X ÜMATÜXÜ̃

Tupana rü Nanewa tamaã nidexa

1 [1]Nuxcüma ga Tupana rü
muẽxpü̱xcüna rü
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ãcüma norü orearü
uruũ̃güwa tórü o̱xigümaã nidexa, rü
namaã nüxũ̃ nixu ga ṯacü nüxũ̃ na
nanaxwa̱xexũ̃. [2]Notürü i nhamaũ̃cüü ja
Tupana rü Nanewatama nixĩ i tamaã
jadexaxũ̃ rü tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ na
nhuxãcü tüxũ̃ nangũ̃xẽẽchaũ̃xũ̃. Rü
gumaxũ̃ nixĩ ga namuxũ̃ na naxüãxũ̃ca̱x
ga nhama ga naãne rü dauxũ̃guxũ̃ ga
naãne rü üa̱xcü rü tawemacü rü
woramacurigü rü ẽxtagü. Rü nhu̱xmachi
guma Nanena nanana ga guxũ̃ma ga
jema na noxrü jiĩxũ̃ca̱x. [3]Rü Nanewa
nixĩ i nüxũ̃ idauxũ̃ na nhuxãcü
namexẽchixũ̃ i nüma ja Tupana. Rü
nüma ja Nane rü Nanatü ja
Tupanarüũ̃tama nixĩ. Rü nhu̱xma na
guxũ̃ãrü ã̱ẽxgacü jiĩxũ̃ ja Nane, rü
guxũ̃maãma inacua̱x rü norü ore i
poraxũ̃maã nanamu i guxũ̃ma na nüma
nanaxwa̱xexũ̃ãcüma na jiĩxũ̃ca̱x. Rü
nüma ja Nane nixĩ ga taxca̱x najuxũ̃ na
nüxũ̃ rüxoexũ̃ca̱x ga tórü pecadugü. Rü
jemawena rü Nanatüxũ̃tawa naxũ i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa. Rü jéma
Nanatüarü tügünecüwawa najarüto erü
guxũ̃ãrü ã̱ẽxgacü nixĩ i nhu̱xmax.

Tupana Nane rü guxũ̃ma i orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̱ã̱xétüwa nangẽxma

[4]Rü nhu̱xma i nüma ja Nane rü
guxũ̃ma i Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü i
dauxũ̃cũ̱ã̱xãrü jexera nixĩ rü naẽ̃tüwa
nangẽxma jerü jemaãcü nanaxuegu ga
Nanatü. [5]Rü ngẽmaãcü nixĩ i nhu̱xma
jerü ga Tupana rü taguma wüxi ga norü
orearü ngeruũ̃xũ̃ nhanagürü:

"Cuma nixĩ i Chaune. Rü nhu̱xma
chanango̱xẽẽ na aixcuma
Chaune cuiĩxũ̃",

nhanagürü. Rü taguma wüxi ga norü
orearü ngeruũ̃chiga nhanagürü:

"Chama nixĩ i Nanatü chiĩxũ̃ rü
nüma rü Chaune nixĩ",

nhanagürü. [6]Notürü jexguma nhama ga
naãnewa namuãgu ga Nane ja guxũ̃ẽ̃tüwa
ngẽxmacü, rü nhanagürü ga Tupana:

"Chanaxwa̱xe i guxũ̃ma i chorü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̱ã̱x

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

rü nüxũ̃ nicuax̱üũ̃gü ja
Chaune”,
nhanagürü. 7Rü jexguma norü orearü
ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cũ̃ax̱chiga jadexagu
ga Tupana, rü nhanagürü:
“Chama chanaxwax̱exũ̃ãcüma
chanamu i ngẽma chorü orearü
ngeruũ̃gü i chorü ngũ̃xẽẽruũ̃gü
ixĩgüxũ̃. Rü ngẽxguma
chanaxwax̱egu rü nhama
buanecü rü nhama üxüemarüũ̃
chajaxĩgüxẽẽ, rü chanaporaexẽẽ
na naxügüãxũ̃cax̱ i chorü
ngúchaũ̃”,
nhanagürü. 8Notürü jexguma Nanechiga
jadexagu ga Tupana rü nhanagürü:
“Cuma rü chauxrüũ̃ Tupana cuixĩ.
Rü guxũ̃gutáma ãẽ̱xgacü cuixĩ.
Rü aixcuma meã guxũ̃maã
icucuax̱ erü aixcumacü cuixĩ.
9Rü nüxũ̃ cungechaũ̃ i guxũ̃ma i
ngẽma nacüma i mexũ̃ notürü
nachi cuxai i guxũ̃ma i ngẽma
nacüma i chixexũ̃. Rü
ngẽmacax̱ i chama na Cunatü ja
Tupana chiĩxũ̃ rü guxãẽ́tüwa
cuxũ̃ changẽxmaxẽẽ rü guxããrü
jexera cuxũ̃ chataãẽxẽẽ”,
nhanagürü. 10Rü jexgumarüũ̃ ta Nanexũ̃
nhanagürü ga Tupana:
“Cuma rü guxũ̃ãrü Cori cuixĩ. Rü
noxriarü ügügumama ga
jexguma nataux̱gutama ga
nhama ga naãne, rü cuma nixĩ
ga cunaxüxũ̃. Rü cumatama
nixĩ ga cunaxüxũ̃ ga üax̱cü rü
tawemacü rü guxũ̃ma ga
ẽxtagü. 11Rü guxũ̃ma i ngẽma
rü tá nagux̱, notürü i cuma rü
guxũ̃gutáma cungẽxmaẽcha. Rü
guxũ̃ma i ngẽma rü nhama
naxchirurüũ̃ tá nangaue. 12Rü
nhama wüxi i naxchiru i
nax̱gauxũ̃ i ngẽ́ma itax̱marexũ̃rüũ̃
tá ícunawogü i nhama i naãne
rü guxũ̃ma i dauxũ̃wa nüxũ̃
idauxũ̃. Rü to i
ngexwacaxũ̃xũ̃maã tá
cunaxüchicüü, nhama wüxi i
naxchiru i nax̱gauxũ̃ i
ngexwacaxũ̃xũ̃maã
ixüchicüüxũ̃rüũ̃. Notürü i cuma
rü tá cunaxai̱xrügumaraxũ̃ẽcha
rü tagutáma cuju”,
nhanagürü ga Tupana. 13Rü Tupana rü
nhanagürü nüxũ̃:
“¡Nuã chauxũ̃tawa rüto nhux̱matáta
nüxũ̃ cuxũ̃ charüporamaẽxẽẽ i
guxũ̃ma i curü uwanügü!”
nhanagürü. Notürü ga Tupana rü
taguma jema nhanagürü nüxũ̃ ga
ngẽxũ̃rüüxũ̃ ga norü orearü ngeruũ̃gü ga
dauxũ̃cũ̃ax̱. 14Rü guxũ̃ma i Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ax̱ rü naãẽgü
i Tupanaãxṹ puracüexũ̃ nixĩgü. Rü
nüma ja Tupana rü núma nanamugü na
nüxũ̃ janangũ̃xẽẽgüxũ̃cax̱ i guxũ̃ma i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupana naxwax̱exũ̃ na
najauxgüãxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.

Tama name i nüxũ̃ taxoe i ngẽma maxũ̃ i Tupana tüxna uaxũ̃xũ̃

2 1Rü nhux̱ma na nüxũ̃ icuáxũ̃ na
guxũ̃ma i Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ax̱ãrü jexera jiĩxũ̃ ja
Nane, rü ngẽmacax̱ tanaxwax̱e i
jexeraãcü meã naga taxĩnüẽ i ngẽma ore
i Nanechiga nüxũ̃ ixĩnüẽxũ̃, erü tama
tanaxwax̱e na nüxũ̃ rüxoexũ̃ na
jaxõgüxũ̃. 2Rü jexguma taũta Nane ja

Cristuxũ núma namuxgu ga Tupana, rü
norü orearü ngeruũgü ga
dauxũcũãxgüwa duũxũgümaã nüxũ nixu
ga norü mugü na naga naxĩnüẽxũcax.
Rü jema mugü rü aixcuma napora jerü
guxũma ga jema duũxũgü ga tama naga
ĩnüẽxũ, rü jema mugü nüxũ
ixuxũãcüma Tupana nanapocue. [3]Rü
jexguma jemaãcü napocueãgu ga jema
duũxũgü ga tama naga ĩnüẽxũ, ¿rü
nhuxũcürüwa i jixema i naxchaxwa
ibuxmüxũ na tama tüxũ napocuexũcax
ega nüxũ ixoegu i ngẽma maxũ i
mexẽchixũ i nhuxma Cristugagu tüxna
naxuaxũxũ? Rü dücax, nümatama ja
tórü Cori nixĩ ga nüxĩra naxunagüãxũ
ga jema maxũ, rü nhuxmachi jixcaama
nixĩ ga jema nüxũ ĩnüẽxũ ga nüxĩ meã
tüxũ nüxũ nacuaxẽẽxũ na aixcuma jiĩxũ
i tüxṹ nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ ega
nüxṹ jaxõgügu ja Cristu. [4]Rü nümatama
ga Tupana rü ta taxcax nanangoxẽẽ na
aixcuma jiĩxũ i Cristugagu tüxṹ na
nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ. Jerü nüma
ga Tupana rü norü duũxũgüwa nanaxü
ga muxũma ga mexũ ga taxũgü rü
inanawex ga muxũma ga cuaxruũgü. Rü
jexguma nagúxũraũãcüma tüxna
namuãgu ga Naãẽ i Üünexũ jema nüma
nanaxwaxexũãcüma, rü jexguma nixĩ ga
wenaxãrü tüxũ nüxũ nadauxẽẽxũ na
aixcuma jiĩxũ na Cristugagu tüxṹ
nangẽxmaxũ i ngẽma maxũ.

Tupana rü nhama ga naãnewa nanamu ga Ngechuchu ja Cristu na taxrüũ duũxũxũ jiĩxũcax

[5]Rü nhuxma rü guxũma i ngẽma
mexũgü i Cristugagu tüxṹ ngẽxmaxũ i
pemaã nüxũ tixuchigaxũ, rü Tupana rü
taguma dauxũcũãx ga norü orearü
ngeruũgüna naxãga na namaã
inacuaxgüxũcax. Notürü duũxũgüxũ
nixĩ ga namuxũ na namaã
inacuaxgüxũcax ga guxũma ga jema
mexũgü. [6]Erü wüxiwa i Tupanaãrü ore i
ümatüxũwa rü nhanagürü:

> "Pa Tupanax, ¿rü tacü nixĩ i duũxũgü rü ngẽmacax nagu curüxĩnüxũ? ¿Rü tacüwa name rü ngẽmacax nüxũ cungechaũxũ? [7]Rü paxaãchi curü orearü ngeruũ ga dauxũcũãxgütüũwa cunajexmagüxẽẽ ga duũxũgü, notürü i nhuxma rü aixcuma cunaporaexẽẽ rü cujataxẽẽ. [8]Rü naxmexwa cunangẽxmaxẽẽ i guxũma i nhama i naãnewa ngẽxmaxũ",

nhanagürü i ngẽma orewa. Rü jemaãcü
nixĩ ga Tupana ga duũxũgümexẽwa
najexmagüxẽẽãxũ i guxũma i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ. Rü nataxuma i tacü
i nhama i naãnewa i tama naxmexwa
nangẽxmaxẽẽxũ. Notürü woo na
ngẽmaãcü jiĩxũ, rü nhuxma rü ta taũta
nüxũ tadau na duũxũgümexẽwa
nangẽxmaxũ i guxũma i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ. [9]Notürü nüxũ
tadau ja Ngechuchu ja aixcuma
guxũmaãma icuácü. Rü jexguma
Tupana nhama ga naãnewa namuxgu rü
paxaãchi norü orearü ngeruũ ga
dauxũcũãxgüarü nhaxtüwaama
nanaxüxẽẽ. Notürü i nhuxma ja Tupana
rü poraãcü Ngechuchuxũ nataxẽẽ rü
ãẽxgacü ja tacü najaxĩxẽẽ jerü ngúxũ
ninge rü guxũma ga duũxũgücax naju
jerü jemaãcü nanaxwaxe ga Tupana

jerü tüxũ̃ nangechaũ̃ rü tüxũ̃
narüngũ̃xẽẽchaũ̃. [10]Jerü ga Tupana rü
nanaxwa̱xe na guxũma i naxãcügü nüxṹ
nangẽxmaxũ̃ca̱x i nachica i mexũ̃ i
naxũ̃tawa. Rü jemaca̱x nhama ga
naãnewa nanamu ga Ngechuchu ja
Cristu na ngúxũ̃ jangexũ̃ca̱x rü taxca̱x
najuxũ̃ca̱x na aixcumaxũ̃chi tüxṹ
nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
Rü name nixĩ na jemaãcü naxüãxũ̃ ga
Tupana jerü nümatama nixĩ ga naxüãxũ̃
ga guxũma rü nameexwa nangẽxma na
nüma nanaxwa̱xexũ̃ãcüma namaã
inacuáxũ̃ca̱x. [11]Rü Ngechuchu nixĩ ja
tüxũ̃ imexẽẽgücü na Tupanapeexewa
ixüünegüxũ̃ca̱x. Rü nhu̱xma i nüma ja
Ngechuchu ja tüxũ̃ imexẽẽgücü rü
guxãma i jixema na tüxũ̃
jaxüünexẽẽgüxũ̃ rü wüxitama nixĩ ja
Tanatü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i nüma ja
Ngechuchu ja Tupana Nane, rü tama
taxca̱x naxãnexũ̃ na naẽneẽgümaã tüxũ̃
naxuxũ̃. [12]Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü ga Nane:

> “Rü chaueneẽgüxũ̃ tá nüxũ̃
> chacua̱xẽẽ i cuchiga, Pa
> Chaunatüx. Rü norü
> ngutaquexegüwa rü tá cuxca̱x
> chawijae na ngẽmaãcü cuxũ̃
> chicua̱xüüxũ̃ca̱x”,

nhanagürü. [13]Rü toxnamana i
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü
nhanagürü ta ga Nane:

> “Cuxṹ chajaxõ, Pa Chaunatüx, erü
> nüxũ̃ chacua̱x rü tá choxũ̃
> curüngũ̃xẽẽ”,

nhanagürü. Rü nhanagürü ta:

> “Rü daxe chixĩ, Pa Chaunatüx,
> namaã i cuxacügü i chaueneẽgü
> i choxna cumugüxũ̃”,

nhanagürü. [14]Rü nüma ga Ngechuchu
nüxũ̃ nacua̱x na duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃, rü
jemaca̱x nhama ga naãnewa naxũ na
taxrüũ̃tama naxãmachixũ̃ca̱x rü
naxãgüxũ̃ca̱x na jemaãcü taxca̱x
najuxũ̃ca̱x na jema norü jumaã nüxũ̃
naporamaẽxũ̃ca̱x ga Chataná ga noxri
nüxṹ jexmaxũ̃ ga pora na tüxũ̃
ijanatauxexẽẽxũ̃ca̱x. [15]Rü jemaãcü
nanaxü ga Ngechuchu na
Chatanámeexẽwa tüxũ̃
ínanguxũ̃xẽẽxũ̃ca̱x ja guxãma ja jíxema
noxri naxca̱x muũ̃ẽxẽ ga na tajuexũ̃.
[16]Rü jemaca̱x nhama ga naãnewa nangu
ga Ngechuchu na taxca̱x najuxũ̃ca̱x i
guxãma i jixema na Abrá̃ũrüũ̃ jaxõgüxũ̃.
Rü tama dauxũ̃cũ̃ã̱x i orearü
ngeruũ̃güca̱x naju, notürü taxca̱x nixĩ ga
najuxũ̃. [17]Rü nüma ga Ngechuchu rü
nanaxwa̱xe na jixema i naẽneẽgü
ixĩgüxũ̃rüũ̃tama nügü na jaxĩxẽẽxũ̃ na
jemaãcü aixcuma mecümacü ja nüxṹ
ingechaũ̃tümüũ̃gücü ja tórü chogüruũ̃
jiĩxũ̃ca̱x i Tupanapeexewa. Rü jemaca̱x
nixĩ ga nügü inaxãxũ̃ rü najuxũ̃ na
jemaãcü Tupana duũ̃xũ̃güaxṹ nüxũ̃
ngechaũ̃xũ̃ca̱x i norü pecadugü. [18]Rü
jema nümatama ngúxũ̃ na jangexũ̃ ga
jexguma Chataná nüxna ĩnügu, rü
ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü nüxũ̃ nacua̱x na
tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ ja jíxema Chataná
tüxna ĩnüxẽ.

Ngechuchu rü Muĩséétüwa nangẽxma

3 [1]Rü nhu̱xma Pa Chaueneẽgü ja
Tupanapeexewa Üünegüxe, rü pexũ̃
nixĩ ja Tupana ijadexechixũ̃ na norü
duũ̃xũ̃gü peixĩgüxũ̃ca̱x. Rü ngẽmaca̱x
name nixĩ i aixcuma meã nagu

perüxĩnüẽ ja Ngechuchu ja Cristu ja
Tupana núma namucü. Rü nüma ja
Ngechuchu nixĩ i tórü chogüruũ̃ i
Tupanapẹxewa tüxũ̃ ixüünexẽẽcü. Rü
jimaãxũ̃ nixĩ i jaxõgüxũ̃. 2Rü Tupana rü
marü Ngechuchuxũ̃ naxuneta na
naxüãxũ̃cạx ga jema puracü ga Tupana
nüxna ãxũ̃. Rü nüma ga Ngechuchu rü
aixcuma Nanatüga naxĩnü rü
najanguxẽẽ ga jema puracü jexgumarüũ̃
ga Muĩsé meãma na naxüxũ̃ ga jema
puracü ga Tupana nüxna ãxũ̃ na nüxna
nadauxũ̃cạx ga Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü ga
Judéugü. 3Rü woo ga noxri rü Muĩséxũ̃
nitaégacüüxẽẽ ga Tupana, notürü i
nhụxma rü Muĩséarü jexera
Ngechuchuxũ̃ nixĩ i jataégacüüxẽẽxũ̃.
Rü wüxi ja ĩpata ja ngexwacax
ixüxũ̃nerüũ̃ nixĩ, erü woo ngẽma
ĩpatamaã tataãẽ, notürü ngẽma
jexeraãcü nüxũ̃ icuạxüüxũ̃ nixĩ i ngẽma
ĩpatạarü üruũ̃. 4Rü guxũ̃nema ja ĩ rü
nüxũ̃ nangẽxma i norü üruũ̃. Notürü
guxũ̃ma i ṭacü i ngẽxmaxũ̃, rü Tupana
nixĩ ja naxücü. 5Rü Muĩsé rü wüxi ga
Tupanaãrü duũ̃xũ̃ ga aixcuma mexũ̃ nixĩ
jerü meã nüxna nadau ga Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü ga Judéugü, jema Tupana
namaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. Rü nüma ga
Muĩsé nixĩ ga jema duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃
jaxuxũ̃ ga nhuxãcü Tupana tá jixcüra
nüxũ̃ na rüngũ̃xẽẽxũ̃. 6Notürü nüma ja
Ngechuchu rü Muĩséarü jexera nixĩ erü
Tupana Nanexũ̃chi nixĩ. Rü nüma nixĩ i
nüxna nadauxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma
Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü jixema
rü ta Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü tixĩgü ega
aixcuma Ngechuchuaxũ̃ jaxõgügu rü
taguma nüxũ̃ rüxoegu. Rü Tupana
nanaxwạxe na guxũ̃guma
Ngechuchumaã itaãẽgüxũ̃ erü nüxũ̃
tacuạx na wüxi i ngunexũ̃ rü tá taxcạx
nataeguxũ̃ na wüxiwa namaã
ingẽxmagüxũ̃cạx.

Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü rü tá inarüngũ̃ẽ

7-8Rü ngẽmacạx i Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü i Naãẽ i
Üünexũ̃:
"Rü nhụxma na nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃ i
ngẽma Tupana pemaã nüxũ̃
ixuxũ̃, rü tama name na nüxũ̃
pexoexũ̃, jexgumarüũ̃ ga na
naxügüãxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Tupanaxũ̃ ügüxũ̃ rü tama naga
ĩnüẽxũ̃ ga jexguma Muĩséwe
naxĩxgu ga jema naãne ga
ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa".
9Rü jemacạx ga Tupana rü nhanagürü:
"Rü jéma nixĩ ga chixexũ̃ naxügüxũ̃
ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga perü
ọxigü jerü choxũ̃ naxügü jerü
tama choxũ̃ najaxõgüchaũ̃. Rü
jemaãcü nanaxügü woo 40 ga
taunecügu nüxũ̃ na nadaugüxũ̃
ga jema mexũ̃gü ga üünexũ̃ ga
napẹxewa chaxüxũ̃. 10Rü
jemacạx namaã chanu ga jema
duũ̃xũ̃gü, rü nhacharügü nüxũ̃:
'Pema rü guxũ̃guma
chixexũ̃guxicatama
perüxĩnüẽẽcha, rü taguma
penaxüxchaũ̃ i ngẽma
chanaxwạxexũ̃ na penaxüxũ̃',
nhacharügü nüxũ̃. 11Rü
jemacạx nixĩ ga namaã
chanuxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü, rü
aixcumaxũ̃chi namaã nüxũ̃
chixu na tãũxũ̃táma jema naãne

ga noxri namaã
ichaxunetaxũwa nangugüxũ na
ngẽxma nangũẽxũcax̱”,
nhanagürü ga Tupana. 12Rü nhux̱ma Pa
Chaueneẽgüx, rü name nixĩ i pegüna
pedaugü na tama ngürüãchi pechixearü
maxũáxũcax̱, rü ngẽmagagu na nüxũ
perüxoexũ na Tupana ja maxũcüaxũ na
pejaxõgüxũ. 13Notürü nhux̱ma pexũ
natauxchagu, rü name nixĩ na
wüxichigü pegüaxũ penangúchaũxẽẽxũ
i guxũ i ngunexũgu na taxúema i
petanüwa Tupanaxũ taxoxũcax̱ nagagu i
ngẽma pecadu i pexũ womüxẽẽchaũxũ.
14Rü Cristuaxũ tajaxõgü rü jemaãcü
tanajaxu ga tórü maxũ ga noxrix. Rü
ngẽxguma noxrirüũtama guxũguma meã
nüxũ jaxõgüechagu rü tama nüxũ
rüxoegu, rü tá namaã tüxũ nangẽxma i
tachica i dauxũguxũ i naãnewa.
15Notürü nhux̱ma nixĩ i namexũ na
meãma jaxõgüxũ. Rü ngẽmacax̱ i
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

“Rü nhux̱ma na nüxũ pexĩnüẽxũ i
ngẽma Tupana pemaã nüxũ
ixuxũ, rü tama name na nüxũ
pexoexũ, jexgumarüũ ga na
naxügüãxũ ga jema duũxũgü ga
tama Tupanaga ĩnüẽxũ ga
jexguma Muĩséwe naxĩxgu ga
jema naãne ga ngextá taxúema
íxãpataxũwa”,

nhanagürü. 16¿Rü texégü tixĩ ga guxema
nüxũ ĩnüẽxẽ ga jema Tupana tümamaã
nüxũ ixuxũ, rü nhux̱machi tama
Tupanaga ĩnüẽxẽ? Rü pemaã nüxũ
chixu rü jemagü nixĩ ga jema duũxũgü
ga Muĩsé Ejituanewa ínguxũxẽẽxũ.
17¿Rü texémaã nixĩ ga nanuxũ ga
Tupana ga 40 ga taunecügu? Rü pemaã
nüxũ chixu rü namaã nanu ga jema
duũxũgü ga chixexũ ügüxũ. Rü jemacax̱
jema nachica ga ngextá taxúema
íxãpataxũgu najue. 18¿Rü texégümaã
nixĩ ga aixcumaxũchi inaxunetaxũ ga
Tupana na tãũxũtáma jema naãnewa
nangugüxũ na jexma nangũẽxũcax̱? Rü
pemaã nüxũ chixu, rü jemagü nixĩ ga
jema duũxũgü ga tama naga ĩnüẽxũ.
19Rü ngẽmawa nüxũ tacuax̱ na
taxucürüwama jema naãne ga noxri
Tupana namaã ixunetaxũwa nangugüxũ
ga jema duũxũgü, jerü tama nüxũ
najaxõgü.

4 1Rü ngẽmacax̱ i nhux̱ma na
Tupana tamaã ixunetaxũ na
nügüxũtawa tá tüxũ jachocuxẽẽxũ na
ngẽxma rüngũẽxũcax̱, rü tanaxwax̱e i
taxuãẽgü, na tama ngürüãchi wüxie i
tatanüwa tama ngẽxma taxücuxũ. 2Erü
nhux̱ma i jixema rü marü nüxũ taxĩnüẽ i
Tupanaãrü ore i mexũ, jexgumarüũ ga
jema nuxcümaxũgüxũ ga duũxũgü nüxũ
na naxĩnüẽxũ. Notürü nümagü ga jema
duũxũgü rü taxuwama nüxũ name ga
nüxũ na naxĩnüẽxũ ga jema ore jerü
tama jema naga ĩnüẽxũrüũ aixcuma
nüxũ najaxõgü. 3-4Notürü i jixema na
jaxõgüxũ, rü tá aixcuma Tupanaxũtawa
tichocu na ngẽxma rüngũẽxũcax̱. Rü
wüxiwa i Tupanaãrü ore i ümatüxũwa
rü ngũxchigaarü ngunexũchigaxũ nixu,
rü nhanagürü:

“Rü 6 ga ngunexũgu nixĩ ga
nagux̱ẽẽãxũ ga norü puracü ga
Tupana. Rü jexguma norü 7 ga
ngunexũwa nanguxgu rü
guxũma ga norü puracüna
narüngũ”,

nhanagürü. Rü nuxcüma ga Tupana rü
nanaxwa̱xe na nangũẽxũ̃ ta ga jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga tórü o̱xigü ga
Muĩséwe rüxĩxũ̃. Notürü ga nümagü rü
tama nüxṹ najaxõgüchaũ̃ rü tama naga
naxĩnüẽ. Rü jemaca̱x ga Tupana rü norü
ore i ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Jema duũ̃xũ̃gü rü tama choxṹ
najaxõgü rü jemaca̱x namaã
chanu rü aixcumaxũ̃chi namaã
nüxũ̃ chixu na tãũxũ̃táma jema
naãne ga namaã
ichaxunetaxũ̃wa nangugüxũ̃ na
ngẽxma nangũẽxũ̃ca̱x",

nhanagürü. 5-6Rü jemaãcü ga jema
duũ̃xũ̃gü ga nüxĩra nüxũ̃ ĩnüẽxũ̃ ga
Tupanaãrü ore i mexũ̃, rü tama nawa
nichocu ga jema nachica ga Tupana
namaã nüxũ̃ ixuxũ̃, jerü tama naga
naxĩnüẽ. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i Tupanaãrü
ore i ümatüxũ̃wa i nhaxũ̃:

"Ngẽma duũ̃xũ̃gü i tama chauga
ĩnüẽxũ̃ rü tãũxũ̃táma ngẽma
nachica i namaã
ichaxunetaxũ̃wa nichocu na
ngẽxma nangũẽxũ̃ca̱x",

nhaxũ̃. Notürü nhu̱xma rü ta nangẽxma
i nachica i tümaca̱x ja jíxema ngẽxma
Tupanaxũ̃tagu chocuchaũ̃xẽ na ngẽxma
tarüngũẽxũ̃ca̱x. 7-8Rü ngẽma nachica i
ngextá nagu nangũẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü
tama jema naãne ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
tórü o̱xigüxacügü tümaãrü ãẽ̃xgacü ga
Jochuémaã tajauxgüxũ̃ nixĩ. Jerü
jexguma chi jema naãne jixĩgu, rü
Tupana rü tau chima wenaxãrü nüxũ̃
naxuneta ga to ga ngunexũ̃ na nagu
naxũ̃tawa jachocuxũ̃ca̱x na ngẽxma
nangũẽxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü. Rü jemaca̱x ga
Tupana rü wenaxãrü nüxũ̃ naxuneta i
wüxi i to i ngunexũ̃ na naxũ̃tawa
jachocuxũ̃ca̱x i duũ̃xũ̃gü na ngẽxma
nangũẽxũ̃ca̱x. Rü ngẽma ngunexũ̃ rü
nhu̱xma nixĩ. Rü jemaca̱x ga Tupana rü
mucüma ga taunecü ga Muĩséwena rü
Dawímaã nüxũ̃ nixu ga jema norü ore
ga ümatüxũ̃ i nhaxũ̃:

"Rü nhu̱xma na nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃ i
ngẽma Tupana pemaã nüxũ̃
ixuxũ̃, rü tama name na nüxũ̃
pexoexũ̃",

nhaxũ̃. Rü jematama nixĩ ga ore ga
marüchire̱x pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃. 9Rü
ngẽmaca̱x i nhu̱xma rü ta nangẽxma i
wüxi i nachica i üünexũ̃ i nagu tá
aixcuma nangũẽxũ̃ i ngẽma Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. 10Rü jíxema
Tupanaxũ̃tawa ichocuxe na ngẽxma
tarüngũẽxũ̃ca̱x, rü nüxna tarüngũẽ i
guxũ̃ma i tümaãrü puracügü
jexgumarüũ̃ ga Tupana rü nüxna na
nangũ̃xũ̃ ga norü puracügü ga jexguma
naãne naxü̱xguwena. 11Rü ngẽmaca̱x
tanaxwa̱xe i meã tajaxõgü rü naga
taxĩnüẽ na ichocuxũ̃ca̱x i ngextá Tupana
tüxũ̃ írüngũẽxẽẽxũ̃wa. Erü tama
tanaxwa̱xe na texé ngürüãchi jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü ga tama
Tupanaga ĩnüẽxũ̃rüũ̃ norü orexũ̃ na
taxoxũ̃. 12Erü Tupanaãrü ore rü namaxũ̃
rü naporaxũ̃chi. Rü wüxi i tara i
guxũ̃cüwawa meã waixmaguxũ̃ãrü
jexera nixĩ na natéxũ̃. Erü ngẽma ore rü
tawa nixücu nhu̱xmata taãẽwa nangu,
rü nhu̱xmata nawa nangu i ngẽma
wüxichigü nagu rüxĩnüxũ̃. Rü ngẽmaãcü
meãma nanango̱xẽẽãma i guxũ̃ma i
ngẽma jixicatama nagu rüxĩnüxũ̃ rü
tüxṹ ngúchaũ̃xũ̃. 13Rü nataxutáma i
ṯacü i Tupana üxũ̃ i tá naxchaxwa nügü

icúxũ erü napẹxewa rü guxũma meã
nangọx. Rü guxũxũ nadau rü guxũxũ
nacuạx ja jima tá tüxna ạcacü na namaã
nüxũ ixuxũcạx i tórü maxũchiga.

**Ngechuchu rü mecüxũchi ja tórü
ngũxẽẽruũ nixĩ i Tupanapẹxewa**

14Ngechuchu ja Tupana Nane rü
mecüxũchi ja tórü ngũxẽẽruũ nixĩ i
Nanatüpẹxewa. Rü nhụxma rü
dauxũguxũ i naãnewa i Nanatüxũtawa
nangẽxma na ngẽ́ma taétüwa
nachogüxũcạx. Rü ngẽmacạx tanaxwạxe
i guxũguma nüxṹ tajaxõgüecha rü
taguma nüxũ tarüxoe. 15Rü nüma ja
Ngechuchu rü aixcuma nüxũ nacuạx na
tüxũ nangũxẽẽxũ erü nüxũ nacuạx na
nhuxãcü tüxṹ naguxchaxũ i ngẽxguma
Chataná tüxna ĩnügu rü pecadugu tüxũ
nanguxẽẽchaũgu, jerü nüxna rü ta
naxĩnü ga Chataná, ngẽma tüxna na
naxĩnüxũrüũ. Notürü nüma ga
Ngechuchu rü taguma chixexũ naxü.
16Rü nhụxma na tüxṹ nangẽxmaxũ ja
tórü ngũxẽẽruũ ja Ngechuchu, rü name
nixĩ i tama imuũẽãcüma nüxna
tangaicamagü ja tórü ãẽxgacü ja
Tupana ja tüxũ ngechaũcü. Rü
tanaxwạxe na ngẽmaãcü nüxna
ingaicamagüxũ na nüxṹ
ingechaũtümüũgüxũcạx rü tüxũ
nangechaũãcüma tüxũ nangũxẽẽxũcạx i
ngẽxguma guxchaxũgü tüxna
ngaicamagu.

5 1Nuxcüma ga Tupana rü Muĩsémaã
nüxũ nixu na Arã́ũ jiĩxũcạx ga
Judéugüarü paigüeru ixĩcü na guma
duũxũgüétüwa chogüxũcạx ga
Tupanapẹxewa. Rü guxũma ga jema
Arã́ũwena ügüxũ ga paigüeru rü
duũxũgütanüwa nüxũ naxunetagü na
jema duũxũgüarü ngũxẽẽruũ jiĩxũcạx ga
Tupanapẹxewa rü Tupanana
naxããxũcạx ga ãmaregü rü Tupanacạx
nadaiãxũcạx ga naxũnagü na jemaãcü
nüxṹ nüxũ nangechaũxũcạx ga norü
pecadugü. 2Notürü ngẽma paigüeru rü
guxũma i duũxũgürüũtama nixĩ na
pecadugu nanguxũ. Rü ngẽmacạx nüxũ
nacuạx na nhuxãcü jaxna namaã
naxĩnüxũ i duũxũgü i ngẽxguma
naẽchitamare pecadu naxüegu rü tama
aixcuma Tupanawe naxĩxgu. 3Rü ngẽma
paigüeru rü tama ngẽma duũxũgüarü
pecaducạxicatama nixĩ i nadaiãxũ i
naxũnagü, notürü nanaxwạxe i
noxrütama pecaducạx rü ta na nadaiãxũ
i naxũnagü na ngẽmaãcü Tupana nüxṹ
nüxũ nangechaũxũcạx i ngẽma
pecadugü. 4Rü taxúema tügütama
tingucuchixẽẽ na paigüeru tiĩxũcạx.
Notürü Tupana nixĩ ja tüxũ unetacü rü
tüxna naxãcü i ngẽma puracü na
paigüarü ãẽxgacü tiĩxũcạx, jexgumarüũ
ga Tupana rü Arã́ũxũ na
jangucuchixẽẽxũrüũ na paigüeru
jiĩxũcạx. 5Rü jexgumarüũ ga Ngechuchu
rü tama nügütama ningucuchixẽẽ na
Tupanapẹxewa tórü ngũxẽẽruũ i
paigüeru jiĩxũcạx. Notürü Tupana nixĩ
ga jangucuchixẽẽcü. Jerü Tupanatama
nixĩ ga nüxũ nhacü:

"Cuma nixĩ i Chaune. Rü nhụxma
chanangọxẽẽ na Chaune cuiĩxũ",

nhacü. 6Rü toxnamana i Tupanaãrü ore
i ümatüxũwa rü nhanagürü ta:

"Cuma nixĩ i guxũgutáma
duũxũgüarü ngũxẽẽruũ i
paigüeru cuiĩxũ, guma pai ga
Meuquichedérüũ",

nhanagürü. 7Rü jexguma Cristu nhama
ga naãnewa maxũgu, rü poraãcü
najumuxẽ rü tagaãcü rü naxauxãcü
Tupanana naca na nüxũ nangũxẽẽxũcax
na naga naxĩnüxũcax. Rü jemaãcü
nanaxü ga Cristu, jerü Tupana rü
napora na nüxũ nangũxẽẽxũcax na tama
juxũ namuũxũcax. Rü Tupana rü
Cristuxũ naxĩnü jerü nüma ga Cristu rü
aixcuma Tupanaga naxĩnü. 8Rü nüma
ga Cristu rü woo Tupana Nane na jiĩxũ,
rü poraãcü ngúxũ ninge na jemaãcü
nüxũ nacuáxũcax na nhuxãcü jaxna
namaã naxĩnüxũ. Rü jemaãcü aixcuma
Tupanaga naxĩnü. 9Rü jemaãcü
najanguxẽẽ ga guxũma ga jema puracü
ga Nanatü nüxna ãxũ. Rü jemacax
curuchagu naju na guxãma ja texé ja
naga ĩnüẽxẽãrü maxẽxẽẽruũ na jiĩxũcax.
10Rü Nanexũ nixĩ ga naxunetaxũ ga
Tupana na guxũgutáma nügüpexewa
tórü ngũxẽẽruũ i paigüeru jiĩxũcax
jexgumarüũ ga pai ga Meuquichedé ga
norü jumuxẽwa nuxcümaxũcü ga tórü
oxi ga Abrãũcax Tupanana cacü na
guma Abrãũxũ nangũxẽẽxũcax ga
Tupana.

Wüxi i ãũcümaxũchixũ nixĩ na nüxũ rüxoexũ na jaxõgüxũ

11Rü nhuxma rü toxṹ nangẽxma i
muxũchixũma i ore i Cristuchiga ixĩxũ i
pemaã nüxũ tixuxchaũxũ. Notürü
naguxchaxũchi na meãma pemaã
tanangoxẽẽxũ i ngẽma, erü pema rü
tama nüxũ pecuáxchaũ. 12Rü marü
nhuxgumama nüxũ na pecuáxũ i
Tupanaãrü orechiga, rü pema rü chi
marü namaã pengúexẽẽtae. Notürü i
pema rü nhuxma rü ta penaxwaxe na
wena pemaã tanangoxẽẽxũ i ngẽma
Tupanaãrü ore i tauxchaxũ i nawa
inaxügüxũ na Tupanachigaxũ icuáxũ.
Rü ngẽmaãcü i pema, rü
õxchanagürüũtama peixĩgü. Erü wüxi i
õxchana rü naẽgünenixũ ja tauxchaãcü
jaxaxüne nixĩ ja nanaxwaxene. Rü
ngẽxgumarüũ peixĩgü i pema i
nhuxmax, erü penaxwaxe na wenaxãrü
pemaã nüxũ tixuxũ ga jema ore ga marü
pemaã nüxũ tixuchiréxũ na nhuxãcü
Cristuxũ pejauxgüxũ. Erü tama nüxũ
pecuaxgüéga i guxũma i ngẽma
Tupanaãrü ore i jexeraãcü tamaã nüxũ
ixuxũ i Cristuchiga na nhuxãcü Tupana
nanaxwaxexũ na naga pexĩnüẽxũ. 13Rü
jíxema jaxõxẽ ja tama nüxũ cuaxégaxe
na nhuxãcü Tupanacax tamaxũxũ, rü
wüxi i õxchana i maĩxũrüũ tixĩ. Rü
ngẽmaãcü peixĩgü i pemax. 14Notürü
jíxema jaxõxẽ ja tümamaã jaxṹxe na
tanangugüxũ na tacü jiĩxũ i nguxẽẽtae i
mexũ rü tacü jiĩxũ i nguxẽẽtae i
chixexũ, rü aixcuma nüxũ tacuax na
nhuxãcü Tupanacax tamaxũxũ. Rü
jíxema rü nhama wüxi i duũxũ i jaxũ i
namachimaã ãwemüxũrüũ tixĩ. Notürü i
pema rü tama ngẽmaãcü peixĩgü.

6 1Rü ngẽmacax name nixĩ i
jexeraãcü tingúeetanü na aixcuma
meã nüxũ icuáxũcax i Cristuchiga. Rü
tanaxwaxe na nüxũ ichopetüxũ ga jema
ore ga nawa inaxügüxũ na
Cristuchigaxũ icuáxũ. Rü tãũxũtáma
jeũcürü jema ore ga nawa
inaxügüxũchiga tidexagüecha. Rü
taxuũcaxma tüxcüũ wena pemaã nüxũ
tixu na nüxũ perüxoexũcax na nagu
pexĩxũ i ngẽma mugü ga Muĩsé
ümatüxũ i tama tüxũ maxẽxẽẽxũ. Rü

ngẽxgumarüũ̃ ta taxuũ̃cax̱ma tü̱xcüũ̃
wena pemaã nüxũ̃ tixu i nachiga na
nhuxãcü Tupanaãxṹ jaxõgüxũ̃. 2Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta taxuũ̃cax̱ma tü̱xcüũ̃
wena pexũ̃ tangúexẽẽ na nhuxãcü
Tupanacax̱ íibaiũ̃xũ̃ rü nhuxãcü
duũ̃xũ̃güxũ̃ ingõgüãcüma namaã
ijumüxẽ́xũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
taxuũ̃cax̱ma tü̱xcüũ̃ wena pexũ̃
tangúexẽẽ na nhuxãcü tá wena
namaxẽxũ̃ i duũ̃xũ̃gü i juexũ̃ rü nhuxãcü
naãneãrü gu̱xgu rü Tupana tá
wüxichigü i duũ̃xũ̃güna c̱axũ̃ na
nhuxãcü namaxẽxũ̃ i nhama i naãnewa.
3Rü ngẽmacax̱ i nhu̱xma rü ngẽxguma
Tupana tama tüxna nachu̱xgu rü
tanaxwax̱e i jexeraãcü tingúeetanü na
aixcuma guxũ̃ma i Cristuchigaxũ̃
icuáxũ̃cax̱ rü nüxũ̃ na icuáxũ̃cax̱ na
aixcuma ngẽma nüma
nanaxwax̱exũ̃ãcüma meã naxcax̱ na
imaxẽxũ̃. 4-5Notürü ngẽxguma chi wüxie
Cristuxũ̃ jau̱xgu, rü chi meãma
Tupanaxũ̃ tacuax̱gu, rü chi Naãẽ i
Üünexũ̃xũ̃ tajau̱xgu, rü chi nüxũ̃
tacuax̱gu na nhuxãcü namexũ̃ i
Tupanaãrü ore rü nhuxãcü na namexũ̃ i
dauxũ̃guxũ̃ i naãne, rü name nixĩ i
taxuãẽ. 6Erü ngẽxguma chi ngẽmaãcü
meã tajaxõxgu i noxrix rü nhu̱xmachi
Cristuxũ̃ ítata̱xüchi̱xgu, rü marü
taxucürüwama texé wenaxãrü
Tupanacax̱ tüxũ̃ tataeguxẽẽ. Erü
ngẽxguma ngẽmaãcü ítanata̱xüchi̱xgu ja
Tupana Nane, rü nhama wena
curuchawa tajapotaxũ̃rüũ̃ tajaxĩxẽẽ, erü
guxũ̃ i duũ̃xũ̃güpe̱xewa ãne nüxũ̃
tingexẽẽ. 7Rü dücax, wüxi i naãne i
pucü nagu nguxũ̃ rü meãma i nanetü
nawa jaexũ̃ tümacax̱ ja jíxema nagu
üanexẽ, rü Tupana rü namaã nataãẽ i
ngẽma naãne. 8Notürü ngẽxguma chi
ngẽma naãne rü tuxu rü natüanegü i
chixexũ̃ nawa jaegu, rü Tupana rü
chixexũ̃ tá namaã nixugü rü tá üxüwa
najagu i guxũ̃ma i nawa jaexũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá tixĩ ja jíxema Cristuxũ̃
ítáxe.

Ítanan̲guxẽẽ na najauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃ rü ngẽmacax̱ tama nüxũ̃ tarüxoe na jaxõgüxũ̃

9Notürü, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ̃
Tangechaũ̃güxe, rü woo ngẽmaãcü
pemaã tidexagügu, notürü aixcuma
nüxũ̃ tacuax̱ na tama ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nüxũ̃ rüxoexũ̃rüũ̃ peixĩgüxũ̃. Erü pema
rü pexṹ nangẽxma i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃, rü Tupana rü tá aixcuma poraãcü
pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ na naxcax̱
pemaxẽxũ̃cax̱. 10Erü nüma ja Tupana rü
aixcumacü nixĩ. Rü nüma rü tãũxũ̃táma
nüxũ̃ inajarüngüma ga jema mexũ̃ ga
pexüxũ̃ rü nhuxãcü taeneẽgü i
jaxõgüxũ̃xũ̃ na pengechaũ̃güxũ̃ ga
jexguma nüxũ̃ perüngũ̃xẽẽgügu, ngẽma
nhu̱xma ípenaxüxũ̃rüũ̃tama. 11Rü
nhu̱xma rü tanaxwax̱e i wüxichigü i
pema rü ngẽmaãcü noxrirüũ̃ mexũ̃ i
perü ngúchaũ̃maã nüxũ̃
perüngũ̃xẽẽgüecha i taeneẽgü
nhu̱xmatáta wena núma naxũ ja Cristu.
Rü tanaxwax̱e na ngẽmaãcü pemaxẽxũ̃
na düxwa aixcuma Cristuxũ̃tawa
pengugüxũ̃ ngẽma ípenan̲guxẽẽxũ̃rüũ̃.
12Rü tama tanaxwax̱e na nüxũ̃
perüxoetanücüüxũ̃ na Cristuwe
perüxĩxũ̃. Notürü tanaxwax̱e i naxrüũ̃
peixĩgü i ngẽma duũ̃xũ̃gü i guxũ̃guma
meã jaxõgüãcüma Cristuwe rüxĩãmaxũ̃

rü najauxgüxũ i guxũma i ngẽma
mexũgü ga Tupana namaã ixunetaxũ.
13Rü dücax, jexguma tórü o̱xi ga
Abrãũmaã inaxunetagu ga Tupana rü
nügüégagutama inaxuneta, jerü
tataxuma ga texé ga norü jexera ixĩxẽ
na tümaẽgagu inaxunetaxũca̱x. 14Rü
nüma ga Tupana rü nhanagürü nüxũ ga
Abrãũ:

"Rü aixcumaxũchi tá poraãcü cuxũ
charüngũxẽẽ. Rü tá cuxũ
nangẽxma i muxũchixũtama i
cutaagü",

nhanagürü nüxũ. 15Rü Abrãũ rü meãma
ínanan̲guxẽẽ ga guma nane ga Tupana
namaã ixunetacü. Rü jemaca̱x nabu ga
guma nane ga Isaqui ga Tupana namaã
nüxũ ixucü. 16Rü ngẽxguma duũxũgü
t̲acücа̱x ixunetagügu, rü to i norü jexera
ixĩxũẽgagu inaxunetagü. Rü wüxicana
t̲acücа̱x ngẽmaãcü inaxunetagügu, rü
nüxũ tacua̱x rü aixcuma tá nanaxügü i
ngẽma naxca̱x inaxunetagüxũ, rü marü
taxucürüwama jeũcürü nachiga
nidexagüecha. 17Rü jemaca̱x ga Tupana
rü jexguma inaxunetagu namaã ga jema
duũxũgü ga najauxgüxũ tá ga jema
ngũxẽẽ ga Tupana nüxna ãxchaũxũ, rü
nügüégagutama inaxuneta, jerü
nanaxwa̱xe na meãma nüxũ nacua̱xgüxũ
na aixcuma tá janguxẽẽãxũ rü tagutáma
naxüchicüüãxũ ga jema namaã
inaxunetaxũ. 18Rü nüxũ tacua̱x rü
ngẽxguma t̲acücа̱x nügüégagu
inaxunetagu ja Tupana, rü
taxucürüwama tüxũ nawomüxẽẽ rü
nanaxüchicüü i ngẽma. Rü nhu̱xma i
guxãma i jixema na Tupanaca̱x
ibuxmüxũ na tüxũ nangũxẽẽxũca̱x rü
tüxũ namaxẽxẽẽxũca̱x, rü nüma ja
Tupana rü nügüégagu tamaã inaxuneta
na ngẽmaãcü tá tüxũ nangũxẽẽxũ. Rü
ngẽmaãcü tüxũ̃ nanangúchaũxẽẽ rü
tüxũ narüngũxẽẽ na nüxũ icuáxũca̱x na
aixcuma tá najauxgüxũ i ngẽma maxũ i
taguma gúxũ i tamaã inaxunetaxũ. 19Rü
nhu̱xma na ínan̲guxẽẽxũ na aixcuma tá
najaxuxũ i ngẽma maxũ i taguma gúxũ,
rü taxuũca̱xma taxoegaãẽgü, erü nüxũ
tacua̱x na aixcuma dauxũguxũ i
naãnewa i Tupana íngẽxmaxũwa tá
ingugüxũ. 20Rü ngẽma nangẽxma ja
Ngechuchu i nhu̱xma jerü nüxĩra jexma
naxücu na Tupanape̱xewa taétüwa
nachogüxũca̱x. Rü ngẽmaãcü guxũguma
tórü ngũxẽẽruũ i paigüeru nixĩ, guma
Meuquichedé ga Tupanape̱xewa
Abrãũẽtüwa chogücürüũ.

Ngechuchu rü guma nuxcümaũcü ga pai ga Meuquichedérüũtama nixĩ

7 1Rü guma Meuquichedé rü ĩãne ga
Charéũãrü ãẽxgacü nixĩ ga jexguma
namaxũgu ga Abrãũ. Rü nüma ga
Meuquichedé, rü duũxũgüarü pai nixĩ
ga Tupanape̱xewa. Rü jexguma Abrãũ
rü to ga nachiũãneãrü ãẽxgacügümaã
nügü nadaixgu rü nüxũ najexeragu, rü
Meuquichedé rü namawa Abrãũpe̱xegu
najangu ga jexguma Abrãũ napataca̱x
taegugu. Rü nüma ga Meuquichedé rü
najumuxẽ na Tupana Abrãũxũ
rüngũxẽẽxũca̱x. 2Rü Abrãũ rü nüxũ̃
najexma ga guxũma ga jemaxũgü ga
jema ãẽxgacügü ga namaã nügü
na̱daixũna napuxũxũ. Rü jemawa
ínanaxüxüchi ga jema Tupanana üxũ, rü
Meuquichedéna nanaxã. Rü ngẽma
naẽga i Meuquichedé rü Ãẽxgacü ja
Ixaixcumacü nhaxũchiga nixĩ. Rü norü

ĩãne ga Charéũ̃ rü Taãẽxẽẽruũ̃
nhaxũ̃chiga nixĩ. Rü ngẽmaca̱x i naẽ́ga i
Meuquichedé rü Ã̱xgacü ja Taãẽxẽẽruũ̃
nhaxũ̃chiga ta nixĩ. 3Rü Tupanaãrü ore
ga nuxcüma ümatüxũ̃wa rü tama nüxũ̃
nixu na texé tiĩxũ̃ ga nanatü rü naẽ rü
norü o̱xigü ga Meuquichedé. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta tama nüxũ̃ nixu i norü
buxchiga rü norü juxchiga. Rü
ngẽmaca̱x Tupana Nanerüũ̃ guxũ̃guma
duũ̃xũ̃güarü ngũ̃xẽẽruũ̃ ja pai nixĩ i
Tupanape̱xewa. 4Rü nhu̱xma rü name
nixĩ i nagu perüxĩnüẽ na nhuxãcü
aixcuma ã̱xgacü ja tacü jiĩxũ̃ ga
Meuquichedé. Jerü nuxcümaxũ̃cü ga
tórü o̱xi ga Abrá̃ũ rü Meuquichedéna
nanaxã ga jema Tupanana üxũ̃ ga
natanüwa ga jema jemaxũ̃gü ga togü ga
ã̱xgacügüna napuxũ̃xũ̃. Rü ngẽmawa
nüxũ̃ tacua̱x na Tupanape̱xewa tórü o̱xi
ga Abrá̃ũãrü jexeracü jiĩxũ̃ ga
Meuquichedé. 5Rü nhu̱xma i Judéugü,
rü guxũ̃ma i norü ngẽmaxũ̃wa
ínanaxüxüchigü i ngẽma Tupanana üxũ̃,
rü nhu̱xmachi norü paigüna nanaxã jerü
jemaãcü nixĩ ga namuãxũ̃ ga jema
mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃. Notürü
guxũ̃ma i ngẽma paigü rü Lewítaagü
nixĩgü. Rü nüma ga Lewí rü guxũ̃ma i
Judéugürüũ̃ Abrá̃ũtaa nixĩ. Rü
ngẽmaãcü i ngẽma Judéugü rü norü
paigüna nanaxã i ngẽma Tupanana üxũ̃,
woo natanüxũ̃ na jiĩxũ̃ i ngẽma paigü.
6Notürü ga Meuquichedé rü woo tama
Lewítaa nixĩ, notürü Abrá̃ũme̱xẽwa
nanajaxu ga jema Tupanana üxũ̃. Rü
nüxũ̃ tacua̱x na Abrá̃ũ jiĩxũ̃ ga noxri
najaxucü ga Tupanaãrü uneta. Rü nüma
ga Meuquichedé rü Tupanana naca na
Abrá̃ũxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x ga Tupana.
7Rü guxãma meãma nüxũ̃ tacua̱x rü
ngẽxguma texé toguec̱ax Tupanana
caxgu na tüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃ca̱x, rü
Tupanape̱xewa rü jíxema nüxna c̱axe rü
ngẽma togü i naxca̱x ítac̱axũ̃ãrü jexera
tixĩ. Rü ngẽmaãcü nüxũ̃ tacua̱x na
Abrá̃ũãrü jexera jiĩxũ̃ ga Meuquichedé i
Tupanape̱xewa. 8Rü nhu̱xma i nuã
tatanüwa rü ngẽma paigü i ngĩxũ̃
jauxgüxũ̃ i ngẽma dĩẽru i Tupanana ücü,
rü duũ̃xũ̃gümare nixĩgü rü tá najue.
Notürü ngẽxguma Meuquichedéchiga
jadexagu i Tupanaãrü ore, rü nhama
namaxũ̃gurüũ̃ nixĩ i nachiga jadexaxũ̃.
Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x na Cristu ja
guxũ̃guma maxũ̃cürüũ̃ jiĩxũ̃ ga
Meuquichedé. 9-10Rü Abrá̃ũtaa ga Lewí,
rü guxũ̃ma i paigü i Lewítaagü ixĩgüxũ̃ i
nhu̱xma ngĩxũ̃ jauxgüxũ̃ i ngẽma dĩẽru i
Tupanana ücü, rü nümagü rü ta
Abrá̃ũmaã Meuquichedéna nanaxãgü ga
jema Tupanana üxũ̃. Jerü nüma ga Lewí
rü guxũ̃ma ga nataagü i nhu̱xma
Judéugüarü paigü ixĩgüxũ̃, rü woo ga na
taũta nabuexũ̃ ga jexguma, notürü marü
Abrá̃ũxũ̃newa najexmagü ga jexguma
Meuquichedé namawa Abrá̃ũpe̱xegu
janguxgu. Rü ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x na
guxũ̃ma i ngẽma paigüarü jexera jiĩxũ̃ ja
Meuquichedé. 11Rü nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga
tórü o̱xigü ga Judéugü, rü Lewítaagü ga
paigüme̱xẽwa nixĩ ga najauxgüãxũ̃ ga
Tupanaãrü mugü. Notürü pemaã nüxũ̃
chixu rü jexguma chi jema paigü
aixcuma jema Judéugüxũ̃ imexẽẽgügu
ga Tupanape̱xewa, rü taxuũ̃ca̱x chima
Tupana nüxũ̃ naxuneta ga naĩ ga pai ga
Meuquichedérüũ̃ ixĩcü ga tama Lewítaa
ga Ará̃ũrüũ̃ ixĩcü. Rü jemaca̱x ga
Tupana rü nüxũ̃ naxuneta ga Nane ga

Ngechuchu na tórü chogüruũ ja pai
jiĩxũcax. 12Rü jemacax ga Tupana rü
jema Judéugüarü paigüchicüüxũ
najangucuchixẽẽ ga Cristu. Rü nüma
nixĩ i nhux̮ma i aixcuma Tupanapex̮ewa
tüxũ jamexẽẽgüxũ. Rü guxũma ga jema
paigü rü Lewítaa nixĩgü jerü jemaãcü
nixĩ ga namuãxũ ga jema mugü ga
Muĩsé ümatüxũ. Notürü nüma ga Cristu
rü marü nanaxüchicüü ga guxũma ga
jema. 13-14Erü meãma nüxũ tacuax rü
nüma ja tórü Cori ja Ngechuchu ja jima
nachiga idexagücü rü tama Lewítaa nixĩ
erü nüma rü Judátaa nixĩ. Rü nüxũ
tacuax rü taxuũma ga Judátaa rü pai
nixĩ, jerü ga Muĩsé rü jexguma jema
paigüchiga jadexagu rü taxuũma ga
Judátaaxũ naxuneta na pai jiĩxũcax.
15Rü ngẽmaãcü meã nangox̮ na Tupana
ijanaxoxẽẽxũ ga guxũma ga jema mugü
ga Muĩsé ümatüxũ ga paigüchiga. Jerü
nüma ga Tupana rü tüxna nanamu ga
wüxi ga naĩ ga pai ga jexwacaxũcü ga
tama Lewítaa ixĩcü. Rü nüma nixĩ i tórü
Cori jiĩxũ ja Meuquichedérüũ ixĩcü, erü
guxũma i ngẽma togü i paigüarü jexera
nixĩ. 16Rü guxũma ga jema togü ga
paigü rü nangucu jerü Lewítaa nixĩgü.
Notürü nüma ga Cristu rü paixũ
ningucuchi jerü poramaã juwa ínarüda
rü guxũguma namaxẽcha na tüxũ
nangũxẽẽxũcax. 17Rü ngẽmacax i
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü tórü
Corichiga nhanagürü:

> “Cuma rü guxũgutáma duũxũgüarü
> ngũxẽẽruũ ja pai cuixĩ
> Meuquichedérüũ”,

nhanagürü. 18-19Rü jemacax ga Tupana
rü nhama ga naãnewa nanamu ga Nane,
jerü jema mugü ga paigüchiga
naxümatüxũ ga Muĩsé rü tama poraãcü
tüxũ narüngũxẽẽ jerü tama aixcuma
tüxũ nimexẽẽgü ga Tupanapex̮ewa. Rü
jemacax Nanexũ namu ga Tupana na
tórü pecaducax najuxũcax na ngẽmaãcü
tüxṹ nangẽxmaxũcax i maxũ i taguma
gúxũ rü aixcuma Tupanamücügü
ixĩgüxũcax. 20-21Rü jexguma Tupana
jema togü ga paigüxũ ngucuxẽẽgu, rü
nanangucuxẽẽmare. Notürü jexguma
Cristuxũ jangucuchixẽẽgu na tórü
ngũxẽẽruũ ja pai jiĩxũcax, rü
nügüégagutama inaxuneta. Rü jemacax
ga jexguma Cristuxũ jangucuchixẽẽgu
rü nhanagürü:

> “Chama i Cori ja Tupana rü marü
> cuxũ chaxuneta na guxũgutáma
> duũxũgüarü ngũxẽẽruũ ja pai
> cuiĩxũcax. Rü ngẽma rü
> tagutáma chanaxüchicüü erü
> chaugüégagu ichaxuneta”,

nhanagürü. 22Rü nhux̮ma na jemaãcü
nügüégagutama inaxunetaxũ ga Tupana,
rü nüxũ tacuax na aixcumaxũchima
jema paigüarü jexera na jiĩxũ ja Cristu
erü guxũgutáma Tupanapex̮ewa tüxũ
narüngũxẽẽ. 23Rü jema togü ga paigü rü
namuxũchi, jerü nijuetanü. Rü jemacax
taxucürüwama guxũguma paigü nixĩgü.
24Notürü nhux̮ma na tórü ngũxẽẽruũ ja
paixũ jangucuchixũ ja Ngechuchu, rü
ngẽmacax marü taxuũcaxma texé ja
togue tingucuchi, erü nüma ja
Ngechuchu rü tagutáma naju. 25Rü
ngẽmacax nixĩ i nhux̮ma i nüxṹ
natauxchaxũ na aixcuma tüxũ
namaxẽxẽẽxũ ja guxãma ja jíxema norü
ngũxẽẽmaã Tupanaxũtawa ngugüxe.
Erü nüma ja Ngechuchu rü guxũguma
namaxẽcha na tümaẽ́tüwa

nachogüxũcax. 26Rü ngẽmaãcü ja
Ngechuchu, rü nüxĩcatama nixĩ i pai ja
tórü ngũxẽẽruũ jiĩxũ i Tupanapexewa.
Erü nüma rü aixcuma naxüüne, rü
nataxuma i chixexũ i nawa, rü nangearü
pecaduãx jerü taguma taxrüũ pecadu
naxü. Rü nhuxma rü guxũétüwa
nangẽxma i dauxũguxũ i naãnewa i
Tupana íngẽxmaxũwa. 27Rü Ngechuchu
rü tama ngẽma togü i paigüerurüũ nixĩ.
Erü nümagü rü nanaxwaxe na guxũ i
ngunexũgu Tupanacax naxũnagü
nadaixũ na ngẽmaãcü Tupana nüxṹ
nüxũ ngechaũxũcax i noxrütama
pecadugü rü guxũ i duũxũgüarü
pecadugü ta. Notürü nüma ga
Ngechuchu rü jexguma nügü inaxãxgu,
rü wüxicanatama pecaducax naju. Rü
ngẽma rü guxũguma name i
Tupanapexewa. 28Rü jema mugü ga
Muĩsé ümatüxũ, rü duũxũgümarexũ
naxuneta na paigüerugü jixĩgüxũcax.
Notürü nümagü rü ta nipecaduãxgü.
Notürü jemawena ga Tupana rü
nügüégagu Nanexũ naxuneta na tórü
ngũxẽẽruũ jiĩxũcax. Rü jima Nane rü
guxũguma mecüxũchi ja tórü
Maxẽxẽẽruũ nixĩ. Rü nüma rü
guxũguma tüxũ narüngũxẽẽ i
Tupanapexewa.

Ngechuchu nixĩ ja tórü ngũxẽẽruũ i Tupanapexewa

8 1Rü ngẽma pemaã nüxũ tixuxchaũxũ
i nhuxma nixĩ na tüxṹ nangẽxmaxũ
ja tórü ngũxẽẽruũ ja mexẽchicü i
Tupanaxũtawa. Rü nüma rü Tupana Nane
ja Cristu nixĩ. Rü dauxũguxũ i naãnewa i
Tupanaãrü tügünecüwawa narüto erü
guxũãrü ãẽxgacü nixĩ. 2Rü ngẽ́ma
dauxũguxũ i naãnewa i ngẽma nachica i
üünexũ ga Tupana üxũwa nixĩ i taxcax
ínacaxũ. Rü tama ngẽma Judéugüarü
paigürüũ wüxi ja ĩpata ja duũxũgü
üxũnewa Tupanana taxcax ínaca. 3Rü
guxũma i ngẽma Judéugüarü paigüeru rü
nangucu na Tupanana naxãgüãxũcax i
ãmaregü rü naxcax nadaiãxũcax i
naxũnagü na Tupana nüxṹ nüxũ
ngechaũxũcax i duũxũgüarü pecadugü.
Rü jemacax ga Ngechuchu rü Tupanana
nügü naxãmare rü duũxũgüarü
pecaducax naju. 4Rü nhuxma i nüma ja
Ngechuchu rü dauxũguxũ i naãnewa
nangẽxma na ngẽ́ma tórü ngũxẽẽruũ ja
pai jiĩxũcax i Tupanapexewa. Rü
ngẽmacax tama nhama i naãnewa nixĩ i
pai jiĩxũ. Notürü ngẽxguma chi nhama i
naãnewa nangẽxmagu rü tau chima pai
nixĩ erü nhama i naãnewa nangẽxmagü i
ngẽma Judéugüarü paigü i Tupanana
ãmare ãgüxũ jema Muĩséarü mugü nüxũ
ixuxũrüũ. Notürü nüma ja Ngechuchu rü
tama ngẽmarüũ nixĩ erü dauxũguxũ i
naãnewa nixĩ i nangẽxmaxũ na ngẽ́ma
tüxũ nangũxẽẽxũcax. 5Notürü ngẽma
puracü i nhama i naãnewa naxügüxũ i
ngẽma Judéugüarü paigü, rü naxcax
nadauxũtaegümare i ngẽma Ngechuchu
dauxũguxũ i naãnewa üxũ. Rü ngẽma
nachica i nawa Tupanacax napuracüexũ i
ngẽma paigü, rü nanaxüchicünaxãgümare
i ngẽma nachica i Ngechuchu nawa
ngẽxmaxũ. Rü meãma nüxũ tacuax i
ngẽma, jerü jexguma Muĩsé naxüxchaũgu
ga Tupanapata, rü Tupana rü nhanagürü
nüxũ:

"¡Dücax, meã nangugü i ngẽma
cuaxruũ ga cuxũ chawéxũ ga
maxpṹne ga Chinaĩwa! Rü

chanaxwa̱xe i ngẽmaãcü na
cunaxüxü”,
nhanagürü. 6Notürü nüma ja tórü
ngũxẽẽruũ ja Cristu rü dauxũguxũ i
naãnewa nangẽxma, rü ngẽ́ma
aixcumaxũchi Tupanape̱xewa taétüwa
nachogü. Rü ngẽma Judéugüarü paigü
rü nagu naxĩãma ga jema nuxcümaxũxũ
ga uneta ga Muĩsé ümatüxũ. Notürü
nüma ja Tupana rü marü tüxna nanaxã i
wüxi i ngexwacaxũxũ i uneta erü tamaã
nüxũ nixu na Cristu jiĩxũ ja aixcuma
tórü ngũxẽẽruũ ixĩcü. Rü nüma rü naju
na Tupanape̱xewa tüxũ jamexẽẽxũca̱x,
rü ngẽ́ma Tupanaxũtawa nangẽxma i
nhu̱xma na taétüwa nachogüxũca̱x. Rü
ngẽmaãcü nüxũ tadau na Tupanaãrü
uneta i ngexwacaxũxũ rü jema
nuxcümaxũxũ ga unetaarü jexera jiĩxũ
na namexũ. 7Jerü jexguma chi jema
nüxĩraũxũ ga uneta ga Muĩsé ümatüxũ
rü aixcuma namexgu na duũxũgüxũ
jamaxẽxẽẽxũca̱x, rü marü taxuũca̱x
chima tanaxwa̱xe i to i ngexwacaxũxũ i
Tupanaãrü uneta. 8Notürü nüma ga
Tupana rü nüxũ nadau na tama
aixcuma nape̱xewa duũxũgüxũ
jamexẽẽxũ ga jema nüxĩraũxũ ga uneta
ga Muĩséna naxãxũ. Rü jemaca̱x ga
Tupana rü nhanagürü:

“Wüxi i ngunexũ rü wena táxarü
guxũma i chorü duũxũgümaã
ichaxuneta. 9Notürü ngẽma
chorü uneta i ngexwacaxũxũ,
rü tãũxũtáma namaã nawüxigu
ga jema nüxĩraũxũ ga chorü
uneta ga nuxcümaxũgüxũ ga
perü o̱xigümaã nüxũ chixuxũ
ga jexguma nüxũ
charüngũxẽẽgu na
ínachoxũxũca̱x ga Ejituarü
naãnewa. Jerü nümagü ga jema
duũxũgü rü tama chauga
naxĩnüẽ rü tama najanguxẽẽ ga
jema nüxĩraũxũ ga chorü uneta,
rü jemaca̱x íchanawogü.
10Notürü ngẽxguma nawa
nanguxgu na wena namaã
ichaxunetaxũ, rü nhaãcü tá nixĩ
i guxũma i Judéugümaã
ichaxunetaxũ: ‘Rü tá meãma
ngẽma duũxũgüxũ nüxũ
chacua̱xẽẽ i chorü mugü na
aixcuma naãẽwa
nangẽxmagüxũca̱x. Rü chama
rü tá norü Tupana chixĩ, rü
nümagü rü tá chorü duũxũgü
nixĩgü’. 11Rü guxũma i ngẽma
duũxũgü i choxṹ jaxõgüxũ, rü
aixcuma tá choxũ nacua̱xgü. Rü
ngẽmaca̱x taxuũca̱xtáma
tü̱xcüũ nügümaã nüxũ
nixugügü i chauchiga na
ngẽmaãcü choxũ
nacua̱xgüxũca̱x. Erü guxũma i
chorü duũxũgü rü aixcuma tá
meã choxũ nacua̱xgü woo buxũ
rü e̱xna jaxũ. 12Rü tá nüxṹ
nüxũ changechaũ i norü
chixexũgü, rü tá nüxũ
ichajarüngümaxũchi i norü
pecadugü”,

nhanagürü ga Tupana. 13Rü dücax,
nhu̱xma na Tupana ngexwacaxũxũ i
unetachiga idexaxũ, rü ngẽmawa nüxũ
tacua̱x na jema nüxĩraũxũ ga uneta rü
marü nangupetüchaũxũ. Rü nüxũ
tacua̱x rü guxũma i ngẽma marü
ngupetüchaũxũ, rü paxa tá inajarüxo.
Rü ngẽmaãcü i ngẽma Judéugüarü

paigü, rü marü inajarüxoxchaũ na Tupanapẽxewa duũxũgüxũ nangũxẽẽxũ. Erü nüma ja Tupana rü marü Cristuxũ ningucuchixẽẽ na tórü ngũxẽẽruũ jiĩxũcãx i napẽxewa.

Tupanapata ga duũxũgü üxũnechiga rü Tupanapata ja dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmanechiga

9 [1]Rü jexguma nuxcüma Muĩsémaã jadexagu rü nüxna naxããgu ga jema nüxĩraũxũ ga uneta, rü Tupana namaã nüxũ nixu na nhuxãcü nanaxwãxexũ na nüxũ jacuãxüũgüxũ. Rü jexgumarüũ ta namaã nüxũ nixu na nhuxãcü nanaxwãxexũ na naxcãx naxüãxũ ga wüxi ga ĩpata ga naxchirunaxcãx na jéma nüxũ jacuãxüũgüxũcãx ga paigü. [2]Rü guma ĩpata ga naxchirunaxcãx rü nitüjemachĩã. Rü jema naxmachĩã ga nüxĩra nawa ixücuxũ, rü "Nachica i Üünexũ" nixĩ ga naẽga. Rü jéma najexma ga werachica rü mecha ga põũ ga üünexũ nagu nuxũ. [3]Rü jema to ga naxmachĩã ga jema tüjemachĩãxũcãxwena üxũ rü "Nachica i Üünexũchixũ" nixĩ ga naẽga. [4]Rü jéma najexma ga jema mecha ga uirunaxcãx ga ngextá nawa jagugüãxũ ga pumara ga paacaxũ ga jexguma jaguxgu. Rü jéma najexma ta ga jema baú ga Tupanaãrü mugü nagu namaã nanguxũgüxũ. Rü jema baú rü guxũwama uirumaã natüxüne. Rü jematama baúarü aixepewa najexma ga wüxi ga tũxũxãcü ga uirunaxcãx ga jema põũ ga dauxũwa rüjixũmaã ããcuxũ. Rü jexgumarüũ ta jema baúarü aixepewa najexma ga Arãũãrü caxũruũ ga rüxüxũne, rü guma nutagü ga Tupanaãrü mugü nagu ümatügücü. [5]Rü jema baúétüwa najexmagü ga jema taxre ga dauxũcũãxchicünãxãgü ga ixãxpẽxatüxũ. Rü naxpẽxatügümaã najadüxétügü ga jema baúãtaũ. Rü jema dauxũcũãxchicünãxãgüarü ngãxũwa nixĩ ga nügü nangõxẽẽxũxũ ga Tupana. Notürü taxuũcãxma tũxcüũ jexeraãcü nüxũ tixu i ngẽmachiga. [6]Rü wüxicana jemaãcü na namexẽẽgüãxũ ga guxũma ga jema, rü nhũxmachi ga paigü rü guxũguma jema nüxĩraũxũ ga naxmachĩãgu nachocuxũ na jéma Tupana namaã nüxũ ixuxũãcüma nüxũ jacuãxüũgüxũcãx. [7]Notürü jema to ga naxmachĩãwa rü jema paigüarü ãẽxgacüxicatama nixĩ ga jexma ücuxũ. Rü tama guxũguma jexma naxücu, notürü wüxicanatama jexma naxücu ga wüxichigü ga taunecügu. Rü jexguma jexma naxücuxgu rü jéma nanange ga naxũnagü rü guma nagümaã jema baúxũ namaxcuétü. Rü jemaãcü ga jema paigüarü ãẽxgacü rü inanaxã ga guma nagü na noxrütama pecadu rü guxũma ga duũxũgüarü pecaduxũ ijanangümaxũcãx ga Tupana. [8]Notürü jema paigüarü ãẽxgacüxicatama nixĩ ga jema Nachica ga Üünexũchixũgu ücuxũ ga Tupana íjexmaxũwa. Rü ngẽmaãcü Tupanaãẽ i Üünexũ tüxũ nüxũ nacuãxẽẽ na taxucürüwama jexma Tupana íjexmaxũgu nachocuxũ ga guxũma ga duũxũgü jerü jexguma nagu naxĩxgu ga jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ rü nachũxu ga jema. [9]Rü guxũma i ngẽma pemaã nüxũ chixuchigaxũ, rü wüxi i cuãxruũ nixĩ i taxcãx i jixema na

nhu̱xma imaxẽxũ̃. Rü ngẽmawa nüxũ̃
tadau rü jema ãmaregü ga Tupanana
naxãgüxũ̃ rü jema naxũ̃nagü ga
Tupanaca̱x nad̲aixũ̃ rü taxucürüwama
jema duũ̃xũ̃güxũ̃ nimexẽẽ na aixcuma
Tupanape̱xewa jamexũ̃ca̱x. [10]Rü jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga mugü ga
õnagüchiga rü axeũ̃güchiga rü
nacümagüchiga ixĩxũ̃, rü jema
duũ̃xũ̃güarü düxétüxũ̃neca̱xicatama
nixĩgü. Rü jemaca̱x tama jema
duũ̃xũ̃güxũ̃ nimexẽẽ na aixcuma
Tupanape̱xewa jamexũ̃ca̱x. Rü woo
napora ga jema mugü ga noxrix, notürü
jexguma ínanguxgu ga Cristu rü marü
jexma najacua̱x na duũ̃xũ̃gümaã
naporaxũ̃. [11]Notürü i nhu̱xma rü marü
ínangu ja Cristu. Rü nüma nixĩ i
aixcuma tórü ngũ̃xẽẽruũ̃ jiĩxũ̃ i
Tupanape̱xewa, rü nagagu nixĩ i
nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽma nachica i ngextá taétüwa
ínachogüxũ̃wa rü aixcuma naxüüne erü
tama guma ĩpata ga naxchirunaxca̱x ga
duũ̃xũ̃gümare üxũ̃nerüũ̃ nixĩ erü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa nangẽxma. [12]Rü
Cristu rü marü dauxũ̃guxũ̃ i naãnegu
naxücu i ngextá Tupana íngẽxmaxũ̃wa.
Rü taxuũ̃ca̱xma tu̱xcüũ̃ wüxichigü ja
taunecügu ngẽxma naxücu, erü marü
guxũ̃guma ngẽma nangẽxmaẽcha. Rü
jexguma jexma naxücuxgu, rü tama
jéma nanange ga bodegügü rü
wocaxacügügü na Tupanana
naxããxũ̃ca̱x. Notürü nüma ga Cristu rü
nagütama inaxã na jemaãcü
naxütanüãxũ̃ca̱x ga tórü pecadugü rü
tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃ca̱x i maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. [13]Rü jema mugü ga Muĩsé
ümatüxũ̃ rü nhanagürü:

"Ngẽxguma texé juetaxũ̃ ingõgügu,
rü taxucürüwama Tupanapata
ja naxchirunaxca̱xgu taxücu",

nhanagürü. Rü jemaca̱x ga jema
Judéugü, rü jexguma wüxi ga juetaxũ̃
jangõgügügu rü nanaxwa̱xegü ga na
norü paixũ̃tawa nagaãxũ̃ ga wüxi ga
woca na jema pai Tupanaca̱x jamáxũ̃ca̱x
rü na jaguãxũ̃ca̱x na jemaãcü ga guma
tanimaca rü dexágu nagüãxũ̃ca̱x na jema
duũ̃xũ̃güxũ̃ namaã namaxcuxũ̃ca̱x na
jemaãcü nüxna ínaj̲ixũ̃ca̱x ga norü
chixexũ̃. Notürü jema rü duũ̃xũ̃güarü
düxétüxũ̃newaxicatama nanamexẽẽ rü
tama norü maxũ̃xũ̃ namexẽẽ. [14]Notürü
nagü ja Cristu rü jema naxũ̃nagügüarü
jexera name erü tórü maxũ̃ namexẽẽ na
aixcuma Tupanape̱xewa imexũ̃ca̱x. Rü
Cristu rü woo Tupana Nane na jiĩxũ̃ rü
na nataxuxũ̃ ga norü chixexũ̃, notürü
Tupanana nügü naxã rü tórü pecaduca̱x
naju jerü Naãẽ i Üünexũ̃ nanaporaxẽẽ.
Rü jemaãcü curuchagu nanabaxẽẽ ga
nagü. Rü nhu̱xma ja jima nagü rü ningu
na tüxũ̃ namexẽẽxũ̃ca̱x i Tupanape̱xewa.
Rü ngẽmaca̱x taxuũ̃ca̱xma tanaxwa̱xe na
nagu ixĩxũ̃ ga jema mugü ga Muĩsé
ümatüxũ̃ ga tama tüxna naxãxũ̃ i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. Rü nhu̱xma na Cristugagu
Tupanape̱xewa imexũ̃, rü nüma ja Cristu
rü tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ na naxüxũ̃ca̱x i
ngẽma Tupana ja maxũ̃cü tüxũ̃
naxwa̱xexũ̃. [15]Rü nhu̱xma na tórü
pecaduca̱x najuxũ̃ ga Ngechuchu ja
Cristu, rü nüma nixĩ i tórü ngũ̃xẽẽruũ̃ i
Tupanape̱xewa, ngẽma Tupanaãrü uneta
i ngexwacaxũ̃xũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. Rü
nhu̱xma i jixema i Tupana tüxũ̃
idexechixe, rü tüxũ̃ nangẽxma i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ ega jima Naneãxũ̃

jaxõgügu. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i guxũma
i Tupanaãrü duũxũ̃gü ga nuxcüma
jaxõgüxũ̃, rü nüxṹ nangẽxma i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃ jerü Cristu naju na norü
pecaduna ínanguxũ̃xẽẽãxũ̃cax. [16]Rü
ngẽxguma najuxchaũ̃gu i wüxi i duũ̃xũ̃,
rü wüxi i poperagu nanaxümatü na texé
tá najaxuxũ̃ i norü ngẽmaxũ̃gü. Notürü
ngẽxguma namaxũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃, rü
taxucürüwama texé tanajaxu i norü
ngẽmaxũ̃gü. [17]Rü ngẽmacax i ngẽma
popera rü tama napora i ngẽxguma
namaxũ̃gu i ngẽma duũ̃xũ̃. Rü ngẽxguma
najuxguxicatama nixĩ i naporaxũ̃. [18]Rü
nüma ga Cristu rü norü jumaã nixĩ ga
Tupanapexewa tüxũ̃ jamexẽẽgüxũ̃. Jerü
ga Muĩsé rü nüxũ̃ nixu rü jexguma texé
pecaduãxgu rü tanaxwaxe na tümaãrü
paixũ̃tawa tanagaxũ̃ ga wüxi ga naxũ̃na
na tümaégagu najuxẽẽãxũ̃cax rü
inabaãxũ̃cax ga nagü na Tupana tüxṹ
nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃cax ga tümaãrü pecadu.
[19]Rü Muĩsé rü guxũ̃ma ga
duũ̃xũ̃güpexewa nüxũ̃ nixu ga guxũ̃ma
ga Tupanaãrü mugü. Rü jemawena
nanajaxu ga wocaxacügügü rü
bodexacügügü, rü dexámaã nanaxüéũ̃.
Rü nhuxmachi nanajaxu ga wüxi ga
naĩxchacüüxacü rü nhuxre ga tüaxmü ga
dauxũ̃ne, rü jema naĩxchacüügu
nanabagümü. Rü jemamaã guma
nagüwa nanacúe rü nhuxmachi
nanamaxcuétü ga jema popera ga
Tupanaãrü mugü nawa jexmaxũ̃. Rü
jexgumarüũ̃ ta najamaxcutanü ga
guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü. [20]Rü nhuxmachi ga
Muĩsé rü nhanagürü nüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü:

> “Tupana rü marü inaxuneta na pexũ̃
> tá nangũ̃xẽẽxũ̃. Rü daa
> nagümaã pexũ̃ chimaxcutanü i
> nhuxma erü ngẽmaãcü nixĩ i
> choxũ̃ namuxũ̃ na ngẽmawa
> nüxũ̃ pecuáxũ̃cax na aixcuma tá
> pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃”,

nhanagürü. [21]Rü nhuxmachi ga Muĩsé
rü guma nagümaã nanamaxcuétü ga
guma ĩpata ga naxchirunaxcax ga nawa
Tupanaxũ̃ jacuaxüũ̃güne. Rü
jexgumarüũ̃ ta nanamaxcutanü ga
guxũ̃ma ga jemaxũ̃gü ga namaã
Tupanaxũ̃ jacuaxüũ̃güxũ̃ ga guma
ĩpataarü aixepewa jexmagüxũ̃. [22]Rü
nüxũ̃ tacuax rü jema duũ̃xũ̃gü ga
jexguma pecadu naxügügu rü
Tupanapexewa nügü jamexẽẽgüchaũ̃gu,
rü norü paigüxũ̃tawa nanaga ga wüxi ga
naxũ̃na na nüxṹ jamáãxũ̃cax rü
inabagüxẽẽãxũ̃cax na Tupana tama
napocuexũ̃cax. Notürü nhuxma ja
Tupana rü tüxṹ nüxũ̃ nangechaũ̃ i tórü
chixexũ̃ jerü tórü pecaducax naju ga
Ngechuchu rü nagü inanaba. Rü
jexguma chi tau chima najuxgu rü nagü
inabaãgu, rü taxucürüwa chima Tupana
tüxṹ nüxũ̃ nangechaũ̃ i tórü pecadugü.

Cristu rü naju na ijanaxoxẽẽãxũ̃cax i pecadu

[23]Rü jemacax ga Tupana rü
nuxcümaxũ̃chima Muĩsémaã nüxũ̃ nixu
na paigü duũ̃xũ̃güarü pecaducax
naḏaixũ̃ ga naxũ̃nagü rü inabaãxũ̃ ga
nagü na jemaãcü Tupana tama
napocuexũ̃cax ga duũ̃xũ̃gü. Notürü i
nhuxma i jixema na Tupana tüxũ̃
idexechixũ̃, rü tüxṹ nangẽxma i tachica
i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa jerü Nane ja
Cristutama tórü pecaducax naju rü
inanaba ga nagü. Rü jima nagü rü
Tupanapexewa rü poraãcü ngẽma

naxũnagügüarü jexera narüporamaẽ.
24Rü ngẽmacax i nhuxma rü
taxuũcaxma tüxcüũ guma ĩpata ga
naxchirunaxcax ga duũxũgü üxũnegu
naxücu ja Cristu na ngẽma taétüwa
nachogüxũcax. Erü nüma ja Cristu rü
marü Tupanaxũtawaxũchi nangu i
dauxũguxũ i naãnewa. Rü ngẽma
Nanatüpexewa nangẽxma i nhuxma na
ngẽma taétüwa nachogüxũcax. 25Rü
ngẽmacax i nhuxma rü taxuũcaxma
tüxcüũ guxũguma Nanatüna nügü
naxãẽcha na ngẽmaãcü taxcax
najuuuxũcax. Rü jema Judéugüarü
paigüarü ãẽxgacügü rü gúcü ga
taunecügügu guma ĩpata ga üünenegu
nachocuxũ na jéma Tupanana
naxãgüãxũcax ga guma naxũnagügü.
26Notürü ja Cristu, rü taxuũcaxma
tüxcüũ gúcü ja taunecügügu Tupanana
nügü naxãẽcha, erü ngẽxguma chi
ngẽmaãcü jixĩgu rü chi noxri naãne
ixügügumama rü chi marü
muẽxpüxcüna taxcax naju. Notürü
nhamaũcüü ga Cristu rü marü nhama ga
naãnewa nangu na wüxicanatama nügü
inaxãxũcax rü pecaducax najuxũcax.
27-28Rü ngẽma na wüxicanatama
najuexũ i duũxũgü naxũpa na
Tupanapexewa nangugüxũ, rü
jexgumarüũtama ga Cristu rü
wüxicanatama nügü inaxã rü naju na
ijanaxoxẽẽãxũcax i muxũma i
duũxũgüarü pecadugü. Notürü wena
taxarü núma naxũ. Rü ngẽxguma wena
núma naxũxgu rü tama pecaduarü
oxẽẽwa tá núma naxũ. Notürü tá núma
naxũ na namaxẽxẽẽãxũcax i guxũma i
ngẽma duũxũgü i aixcuma
ínanguxẽẽgüxũ.

10 1Rü jema mugü ga Muĩsé
ümatüxũ rü íraruwatama jema
duũxũgücax nanangoxẽẽ ga tacü tá na
naxüxũ ga Cristu. Notürü ga jema mugü
rü tama aixcuma Cristurüũ napora, jerü
taxucürüwama Tupanapexewa
najamexẽẽ ga jema duũxũgü woo gúcü
ga taunecügügu Tupanacax nanadaiixũ
ga naxũnagü na jemaãcü Tupanana
nangaicamagüxũcax. Rü jemaãcü ga
jema mugü rü taxucürüwama Cristurüũ
nanamaxẽxẽẽ ga jema duũxũgü. 2Rü
jexguma chi jema mugü aixcuma jema
duũxũgüxũ imexẽẽgu ga Tupanapexewa,
rü tau chima nagu narüxĩnüẽẽcha na
japecaduãxũ, rü chi nüxũ narüxoe na
naxũnagü Tupanacax nadaixũ. 3Notürü
jema na Tupanacax naxũnagü nadaixũ
ga duũxũgü, rü norü pecaduarü
cuaxãchixẽẽruũmare nixĩ ga gúcü ga
taunecügügu. 4Jerü guma nagü ga jema
wocagü rü bodegü rü tama napora na
ijanaxoxẽẽãxũcax ga pecadugü. 5Rü
jemacax ga Cristu ga jexguma nhama ga
naãnewa naxũxchaũgu, rü Nanatüxũ
nhanagürü:

"Tama cunaxwaxe na naxũnagü
cuxcax nadaixũ i duũxũgü na
naxütanügüãxũcax i norü
pecadugü. Notürü cunamexẽẽ i
nhaã chaxune na ngẽmamaã
chanaxütanüxũcax i pecadu. 6Rü
tama namaã cutaãẽ i ngẽma
naxũnagü i cuxna naxãmaregüxũ
rü cuxcax nadaixũ rü jagugüxũ
na naxütanügüãxũcax i norü
pecadugü. 7Rü jemacax rü
nhacharügü: 'Dücax, Pa
Chaunatüx, daxe chixĩ, rü nuã
cupexewa changẽxma na

chanaxüxũcax i curü ngúchaũ rü
na chajuxũcax, ngẽma curü
orewa chauchiga
naxümatüxũrüũ', nhacharügü".
8Rü jemaãcü ga Cristu rü nüxũ nixu na
Tupana rü tama aixcuma namaã
nataãẽxũ ga jema na naxcax nadaiãxũ
ga naxũnagü rü naxcax jagugüãxũ na
naxütanügüãxũcax ga norü pecadugü
woo jema mugü ga Muĩsé ümatüxũwa
rü duũxũgüxũ namu na naxügüãxũ ga
guxũma ga jema. 9Rü jemawena ga
Cristu, rü nhanagürü ta:

"Dücax, Pa Chaunatüx, daxe chixĩ,
rü nuã cupexewa changẽxma
na chanaxüxũcax i curü
ngúchaũ rü duũxũgüarü
pecaducax na chajuxũcax",

nhanagürü. Rü jemawa nüxũ tacuax na
Tupana rü marü ijanaxoxẽẽãxũ na
naxũnagü naxcax nadaixũ, jerü Nanexũ
ningucuchixẽẽ na pecaducax najuxũ. 10Rü
nhuxma na Ngechuchu ja Cristu naxüxũ
ga jema Tupanaãrü ngúchaũ, rü
ngẽmacax nixĩ i nhuxma i Tupanapexewa
ixüünexũ i jixema. Jerü nüma ga Cristu rü
Tupanana nügü naxã na wüxicanatama
guxããrü pecaducax najuxũ. 11Rü guxũma
i Judéugüarü paigü rü wüxichigü i
ngunexũgu rü tupaucawa nangẽxmagüxũ
na Tupanana naxãgüãxũcax i naxũnagü i
naxcax nadaiiixũ. Rü guxũguma jemaãcü
nanaxügüxũ notürü taguma aixcuma
inajarüxo ga norü pecadugü woo jemaãcü
na naxügüxũãxũ. 12Notürü nüma ga
Ngechuchu ja Cristu rü wüxicanatama
Tupanana nügü naxã na guxããrü
pecaducax najuxũcax. Rü jemawena rü
nhuxmachi dauxũwa naxũ rü Tupanaãrü
tügünecüwawa najarüto, erü guxããrü
ãẽxgacü nixĩ i nhuxmax. 13Rü ngẽma nixĩ
i nangẽxmaxũ nhuxmatáta ja Tupana rü
guxũma i norü uwanügüxũ nüxũ
najexeraxẽẽ. 14Rü nüma ga Ngechuchu ja
Cristu rü wüxicanatama Tupanana nügü
naxã rü naju na guxũguma
Tupanapexewa timexũcax ja jíxema
Tupanacax tüxũ jaxüünexẽẽgüxe. Rü
ngẽmacax i nhuxma rü taxuũcaxma
tüxcüũ wena nügü inaxã rü naju, jerü
wüxicanatama guxũma ningutanüxẽẽ.
15-16Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü tüxũ nüxũ
nacuaxẽẽ na aixcuma jiĩxũ i ngẽma, jerü
nüma ga Tupana rü nhanagürü:

"Ngẽxguma nawa nanguxgu na
wena ngẽma Judéugümaã
ichaxunetaxũ, rü wüxi i
ngexwacaxũxũ i uneta tá nüxna
chaxã. Rü tá meã ngẽma
duũxũgüxũ nüxũ chacuaxẽẽ i
chorü mugü na aixcuma
naãẽwa nangẽxmagüxũcax rü
guxũguma naga naxĩnüẽxũcax.
17Rü tá nüxũ
ichajarüngümaxũchi i ngẽma
duũxũgüarü pecadugü rü
ngẽma chixexũ i naxügüxũ. Rü
tagutáma wena nagu
charüxĩnü",

nhanagürü. 18Rü ngẽmaãcü nüxũ tacuax
rü ngẽxguma Tupana duũxũgüaxũ nüxũ
ngechaũgu i norü pecadugü, rü marü
taxuũcaxma tüxcüũ nanaxwaxe na wena
tacü i naxũnagü nüxna naxãgüxũ
naxcax i pecadu.

Name nixĩ i Tupanana tangaicamagü

19-20Rü ngẽmacax i nhuxma, Pa
Chaueneẽgü, rü taxuũcaxma tüxcüũ

tamuũẽ na Tupana íngẽxmaxũwa
ichocuxũ na namaãxũchi idexagüxũcax.
Rü nuxcümaxũchima rü paigüarü
ãẽxgacüxicatama jexma naxücu nagu ga
guma ĩpata ga naxchirunaxcax ga
Tupana nawa jexmane. Rü
taxucürüwama ngexerüxũxemare jexma
taxücu. Notürü nüma ga Ngechuchu ja
Cristu rü marü inajanaxoxẽẽ ga guxũma
ga jema ga jexguma curuchagu najuxgu
rü nagü inabaãgu na Tupana
íngẽxmaxũwa tüxũ jachocuxẽẽxũcax rü
namaãxũchi idexagüxũcax. Rü woo
taxucürüwama Tupanana tangaicamagü
ga noxrix, notürü nüma ga Cristu rü
naju na tüxũ namaxẽxẽẽxũcax. Rü
nagagu nixĩ i nhuxma i Tupanaxũtawa
ingugüxũ. 21Rü nüma nixĩ i
Tupanapexewa tüxũ nangũxẽẽxũ i
guxãma i jixema i Tupanaãrü duũxũgü
ixĩgüxe. 22Rü nhuxma na tüxṹ
nangẽxmaxũ ja tórü ngũxẽẽruũ i
Tupanapexewa, rü tanaxwaxe i aixcuma
mexũ i taãẽmaã Tupanana
tangaicamagü na namaãxũchi
idexagüxũcax. Rü tanaxwaxe i aixcuma
tajaxõgü na nüma rü tá meã tüxũ
najaxuxũ jerü Cristu rü taxcax naju na
tüxṹ ijanaxoxẽẽãxũcax i tórü chixexũ rü
jemacax marü naẽgagu ítabaiũ. 23Rü
tanaxwaxe i aixcuma meã Cristuaxṹ
tajaxõgüecha jerü nagümaã tüxṹ
inajanaxoxẽẽ ga tórü chixexũ. Rü
ngẽmacax ítananguxẽẽ na wena taxarü
núma naxũxũ na Nanatüxũtawa tüxũ
nagagüxũ. Rü taguma tanaxwaxe na
nüxũ rüxoexũ na jaxõgüxũ, rü bai i
íraruwa. Erü Tupana ga tamaã
ixunetacü na tüxũ nangũxẽẽxũ, rü
aixcumaxũchi tá najanguxẽẽ i guxũma
ga jema tamaã nüxũ jaxuxũ. 24Rü
nhuxma na ngẽmaãcü tüxũ nangũxẽẽxũ
ja Tupana, rü name nixĩ i guxũguma
naxcax tadaugü na nhuxãcü wüxichigü
jigü rüngũxẽẽgüxũ na jexeraãcü jigü
ingechaũgüxũcax rü mexũ ixügüxũcax.
25Rü name nixĩ i guxũguma tórü
ngutaquexegüwa na íingugüüxũ. Erü
nümaxũ rü marü nüxũ narüxoe na
ngutaquexewa naxĩxũ, rü tama
tanaxwaxe na ngẽxgumarüũ ixĩgüxũ. Rü
ngẽmacax name nixĩ i jigüaxṹ
tanangúchaũxẽẽ na ingutaquexegüxũ.
Rü nhuxma na nüxũ icuáxũ na marü
jangaicaxũ ja tórü Cori, rü jexeraãcü
tanaxwaxe na jigüaxṹ nangúchaũxẽẽxũ.
26Notürü ngẽxguma chi texé Cristuaxṹ
jaxõchirexgu ga noxrix rü nhuxmachi
noxtacüma nüxũ tarüxoxgu, rü marü
nataxuma na nhuxãcü namexẽẽxũ i
ngẽma tümaãrü pecadu i
Tupanapexewa. 27Erü ngẽxguma chi
ngẽmaãcü noxtacüma Cristuxũ
tarüxoxgu, rü aixcumaxũchi tá tanajaxu
i ngẽma pocu i ãũcümaxũ i Tupana tá
tüxũ namaã pocuxũ rü jima üxü ja
ijaurane ja nawa tá ínaguxũne i ngẽma
Tupanaãrü uwanügü. Rü ngẽxĩcatama
nixĩ i tüxũ ínanguxẽẽxũ ja jíxema
Cristuxũ rüxoxe. 28Rü nüxũ tacuax rü
jexguma texé tama Muĩséarü mugüga
ĩnügu rü najexmagu ga taxre rü exna
tamaẽxpüx ga duũxũgü ga tüxũ
daugüxũ rü tüxũ ixugüexũ na aixcuma
tama naga taxĩnüxũ, rü ãẽxgacügü rü
noxtacüma tüxũ nimaxgü rü tama nüxṹ
tangechaũtümüũgü. 29Notürü Tupana rü
aixcuma jexeraãcü tá nanapocue i
ngẽma duũxũgü i tama Nanega ĩnüẽxũ
rü jima nagü ja pecaduarü piruũxũ oexũ

rü Naãẽ i Üünexũ̃ i nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃maã
guxchigagüxũ̃. [30]Rü meãma nüxũ̃
tacuax rü Tupana rü tama notücaxma
nhanagürü:
“Chama tá nixĩ i namaã nüxũ̃
chacuáxũ̃ na tacü tá namaã
chaxüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma
chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü aixcuma tá
chanapocu”,
nhanagürü. Rü jexgumarüũ̃ ta
nhanagürü:
“Chama tátama nixĩ i nüxna
chacaxũ̃ i wüxichigü i chorü
duũ̃xũ̃gü i norü maxũ̃chiga”,
nhanagürü. [31]Rü dücax, rü aixcuma
namaxũ̃ ja Tupana, rü ngẽmacax ega
tama naga ixĩnüẽgu rü wüxi i
ãũcümaxũ̃chixũ̃ nixĩ na namexgu inguxũ̃
na tüxũ̃ napocuxũ̃cax. [32]Rü dücax, name
nixĩ i nüxna pecuaxãchie ga nhuxãcü na
jiĩxũ̃ ga jexguma noxri Cristuxũ̃
pejauxgu. Rü jexguma ga pema rü jema
na pejaxõgüxũ̃gagu rü poraãcü
guxchaxũ̃gü pexũ̃ nangupetü, notürü
tama Cristuxũ̃ perüxoe rü bai ga
íraruwa. [33]Rü nhuxre ga pema rü
duũ̃xũ̃gü pemaã naguxchigagü rü
guxãpexewa pexũ̃ nicuaixgü. Rü toguax
ga pema rü pegü ipejaxãgü na jema
pemücügürüũ̃ ngúxũ̃ peingegüxũ̃cax.
[34]Rü pema rü pexũ̃ nangechaũ̃tümüũ̃gü
ga jema petanüxũ̃gü ga jaxõgüxũ̃ ga
pocupataũ̃wa jexmagüxũ̃. Rü taãẽãcüma
jaxna namaã pexĩnüẽ ga jema tama
jaxõgüxũ̃ ga pexna napuxũ̃xũ̃ ga perü
jemaxũ̃gü. Rü tama naxcax pexoegaãẽ,
jerü meãma nüxũ̃ pecuax rü dauxũ̃guxũ̃
i naãnewa pexũ̃ nangẽxma i ngẽma perü
ngẽmaxũ̃güarü jexera ixĩxũ̃, erü
tagutáma nagux. [35]Rü ngẽmacax i
nhuxmax, rü tama name na nüxũ̃
perüxoexũ̃ na Cristuaxũ̃ pejaxõgüxũ̃
woo tacü pexũ̃ üpetügu. Erü marü nüxũ̃
pecuax rü Tupana rü aixcumaxũ̃chi tá
pexna nanaxã i perü ãmare i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃, erü Cristuaxũ̃ pejaxõgü.
[36]Rü ngẽma guxchaxũ̃gü i pexũ̃
ngupetüxũ̃, rü name nixĩ i jaxna namaã
pexĩnüẽ na penaxüxũ̃cax i Tupanaãrü
ngúchaũ̃ rü penajaxuxũ̃cax i ngẽma
ãmare i pemaã inaxunetaxũ̃. [37]Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü
nhanagürü:
“Paxaxũ̃chi tá wenaxãrü núma naxũ
ja Cristu. Rü aixcuma
tãũxũ̃táma nuxcü ínangu.
[38]Notürü jíxema tümaãrü
õgagu chapexewa mexẽ, rü
name nixĩ i guxũ̃guma
tajaxõõcüma chauxcax tamaxũ̃.
Notürü ngẽxguma nüxũ̃
tarüxoxgu na tajaxõxũ̃, rü
chama rü tãũxũ̃táma tümamaã
chataãẽ”,
nhanagürü. [39]Notürü i jixema rü tama
ngẽma duũ̃xũ̃gü i nüxũ̃ rüxoexũ̃ i
Tupana tá pocuexũ̃rüũ̃ tixĩgü. Erü
jixema rü ngẽma jaxõgüxũ̃tanüxũ̃ tixĩgü,
rü ngẽmacax tüxũ̃ nangẽxma i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃.

Tórü õchiga

11 [1]Rü nhuxma rü tórü õgagu nixĩ
i nüxũ̃ icuáxũ̃ na aixcuma tá
najauxgüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma
irünguxẽẽgüxũ̃ ga Tupana tamaã
ixunetaxũ̃. Rü ngẽma tórü õgagu nixĩ i
nüxũ̃ icuáxũ̃ na aixcuma Tupana tá
janguxẽẽxũ̃ i ngẽma norü uneta i
nhuxma taũta nüxũ̃ idauxũ̃. [2]Rü nhuxre

ga nuxcümaũgüxũ̃ ga tórü o̱xigü rü
Tupanaãxũ̃ najaxõgü, rü jemaca̱x ga
Tupana rü namaã nataãẽ. 3Rü ngẽma
tórü õgagu nixĩ i nüxũ̃ icuáxũ̃ na
aixcuma jiĩxũ̃ na Tupana rü norü
oremaãmare nango̱xẽẽãxũ̃ ga nhama ga
naãne rü üa̱xcü rü tawemacü rü
woramacurigü rü ẽxtagü. Rü jemaãcü
ga Tupana, rü ngürüwa
nanango̱xẽẽmare ga guxũ̃ma i ngẽma
nhu̱xma nüxũ̃ idauxũ̃. 4Rü guma
nuxcümaxũ̃cü ga Abéu rü Tupanaãxũ̃
najaxõ. Rü jemaca̱x Tupanaga naxĩnü rü
nüxna nanaxã ga wüxi ga naxũ̃na ga
Tupanaca̱x jamáxũ̃. Notürü ga naẽneẽ
ga Caĩ́ rü tama Tupanaga naxĩnü rü
tama nüxna nanaxã ga jema ãmare ga
Tupana nüxũ̃ naxwa̱xexũ̃. Rü jemaca̱x
ga Tupana rü woo tama Caĩ́maã nataãẽ,
notürü Abéumaã nataãẽ rü nüxũ̃ nixu
na mecü jiĩxũ̃ jerü najaxõ rü naga
naxĩnü. Rü ngẽmaca̱x i nhu̱xmax na
woo najuxũ̃ ga Abéu, notürü wüxi i tórü
cua̱xruũ̃ nixĩ. Erü nawa nixĩ i nüxũ̃
icuáxũ̃ na Tupana naxwa̱xexũ̃ na
jaxõgüxũ̃ rü naga ixĩnüẽxũ̃. 5Rü Enoqui
rü ta Tupanaãxũ̃ najaxõ rü naga naxĩnü.
Rü jemaca̱x nixĩ ga namaxãcütama
jagaãxũ̃ na tama najuxũ̃ca̱x. Rü
namücügü rü taguma nüxũ̃ inajangaugü,
jerü Tupana najaga. Rü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa nüxũ̃ nixu rü jexguma taũta
jagaãgu, ga Enoqui rü nanaxü ga jema
Tupana naxwa̱xexũ̃. 6Notürü taxuacüma
Tupana tamaã nataãẽ ega tama nüxũ̃
jaxõgügu. Rü jíxema Tupanamaã
ãmücüchaũ̃xẽ, rü tanaxwa̱xe na
tajaxõxũ̃ na aixcumaxũ̃chi nangẽxmaxũ̃
ja Tupana rü nüma rü aixcuma tüxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃ ja jíxema naxca̱x daugüxe
rü naga ĩnüẽxẽ. 7Rü jexguma Noẽ́maã
jadexagu ga Tupana, rü nüma ga Noẽ́ rü
najaxõ rü naga naxĩnü. Rü Tupana rü
namaã nüxũ̃ nixu rü tá na ínanguxẽẽãxũ̃
ga mucü ga taxüchicü ga taguma
duũ̃xũ̃gü nüxũ̃ daucü rü tá guxũ̃wama
inanguanexẽẽcü. Rü namaã nüxũ̃ nixu
ga na naxüãxũ̃ca̱x ga wüxi ga wapuru
ga taxũ̃ne na tama najuexũ̃ca̱x ga nüma
rü nama̱x rü nanegü rü naneã̱xgü. Rü
Tupanaga naxĩnü ga Noẽ́, rü nanaxü ga
guma wapuru, rü jemaãcü tama najue
ga nüma rü napatacũ̃ã̱x. Rü jemaãcü
Tupanaãxũ̃ najaxõ. Notürü jema togü ga
duũ̃xũ̃gü rü tama najaxõgü, rü jemaca̱x
Tupana nanapocue. Notürü nüma ga
Tupana rü Noẽ́xũ̃ nixu na napẽxewa
namexũ̃, jerü nüxũ̃ najaxõ. 8Rü guma
tórü o̱xi ga Abrã́ũ, rü Tupanaãxũ̃ najaxõ.
Rü jemaca̱x nixĩ ga naga naxĩnüxũ̃ rü
nüxna jaxũxũ̃ ga nanatüchiũ̃ãne na
nawa naxũxũ̃ca̱x ga jema naãne ga
Tupana tá nüxna ãxũ̃ na noxrüxũ̃chi
jiĩxũ̃ca̱x. Rü jemaãcü nanaxü ga
jexguma Tupana namuxgu. Rü
nanatüchiũ̃ãnewa inaxũ̃achi ga Abrã́ũ
woo tama nüxũ̃ na nacuáxũ̃ ga ngextá tá
na naxũxũ̃. 9Rü jexguma nawa
nanguxgu ga jema naãne ga Tupana
namaã ixunetaxũ̃, rü nhama jexma
naxũ̃ãneãxũ̃rüũ̃mare ĩpata ga
naxchirunaxca̱xmaãmare naxãchiũ̃. Rü
jexgumarüũ̃tama nixĩgü ga nane ga
Isaqui rü nataa ga Jacú, jerü jexguma
najaegu rü Abrã́ũrüũ̃ nhama jexma
naxĩãneãxũ̃rüũ̃mare nixĩgü ga jema
naãnewa. Rü jemaãcü nixĩgü ga guxũ̃ma
ga nümagü ga na woo Tupana rü namaã
inaxunetaxũ̃ ga na noxrüxũ̃chi jiĩxũ̃ca̱x
ga jema naãne. 10Rü jemaãcü ga Abrã́ũ,

rü woo nhama jexma
naxũãneãxũ̃rüũ̃mare jéma najexma,
notürü Tupanaãxũ̃ najaxõchigüama,
jerü nüxũ̃ nacuax na Tupana tá
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa na nagaxũ̃ nawa
ja jima ĩãne ja nümatama naxüxũ̃ne ja
tagutáma ijarüxoxũ̃ne. 11Rü
jexgumarüũ̃tama ijixĩ ga Abrãũ namax
ga Chara. Rü woo ga na taguma
naxãxãcüchiréxũ̃ jerü marü ijaxüchi,
notürü ixãxãcü jerü ijaxõõma na
Tupana rü aixcuma tá janguxẽẽãxũ̃ ga
jema norü uneta ga tá na naxãxãcüxũ̃.
12Rü jemaãcü ga Abrãũ rü woo marü
jaguãxũ̃chi na jiĩxũ̃, notürü düxwa nüxũ̃
najexma ga wüxi ga nane, rü gumawa
ne naxĩ ga muxũ̃ma ga nataagü. Rü
nhuxma rü nhama ẽxtagürüũ̃
namuxũchi, rü nhama naxnücü ja
taxuacüma jaxugücürüũ̃ nixĩgü, jerü
jemaãcü Abrãũmaã inaxuneta ga
Tupana. 13Notürü nümagü ga Abrãũ rü
Isaqui rü Jacú rü najue, rü jemacax
tama nüxũ̃ nadaugü ga guxũ̃ma ga
nataagü i nhuxma ngẽxmagüxũ̃, rü tama
namaã inacuaxgü ga jema naãne ga
noxri Abrãũmaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga
Tupana. Notürü Tupanaãxũ̃
najaxõgüama, rü jemacax nüxũ̃
nacuaxgü rü Tupana rü tá aixcuma na
janguxẽẽãxũ̃ ga jema norü uneta ga
namaã nüxũ̃ jaxuxũ̃. Rü nataãẽgü jerü
nüxũ̃ nacuaxgü na tãũxũ̃táma
guxũ̃guma nhama ga naãnewa na
najexmagüechaxũ̃, rü jemacax nüxũ̃
nixugüe na to i nachiũ̃ãnecũ̃ãxrüũ̃mare
jixĩgüxũ̃ ga nhama ga naãnewa. 14Rü
nümagü rü jema oremaã meãma tüxũ̃
nüxũ̃ nacuaxẽẽ na tama nhama ga
naãneguxicatama naxĩnüẽxũ̃ notürü
ínanguxẽẽgüãxũ̃ i to i nachica i
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa ngẽxmaxũ̃. 15Rü
nümagü rü jexguma chi nanaxwaxegügu
ga naxcax na nawoeguxũ̃ ga jema naãne
ga noxri nawa ne naxĩxũ̃, rü tau chima
nüxũ̃ naguxcha rü chi naxcax nawoegu.
16Notürü ga nümagü rü nüxũ̃
nangúchaũ̃gü i ngẽma naãne i
mexẽchixũ̃ i dauxũ̃wa ngẽxmaxũ̃ i
Tupanaxũ̃tawa. Rü jemacax nixĩ ga
Tupana ga tama naxãnexũ̃ na nügü
jaxuxũ̃ na norü Tupana jiĩxũ̃. Jerü nüma
ga Tupana rü naxcax nanamexẽẽ ga
wüxi ga ĩãne ja dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
ngẽxmane. 17-18Rü Tupana ga noxri rü
Abrãũmaã nüxũ̃ nixu rü nhanagürü:

> “Cune ja Isaquiwa tá cuxũ̃
> nangẽxma i muxũchixũ̃tama i
> cutaagü”,

nhanagürü. Rü Abrãũ rü najaxõ na
Tupana rü aixcumaxũ̃chi tá na
janguxẽẽãxũ̃ ga jema namaã
inaxunetaxũ̃. Rü jemacax ga jexguma
Tupana nüxũ̃ ü̃xgu rü Isaquicax nüxna
nacaxgu na naxcax jamáãxũ̃cax, rü
nüma ga Abrãũ rü tama nanachuxu. Rü
ínamemare na Tupanacax jamáãxũ̃ ga
guma nane ga nügümaã wüxicacü.
19Jerü nüma ga Abrãũ rü najaxõ na
Tupanaãxũ̃ natauxchaxũ̃ na wena
namaxẽxẽẽãxũ̃ i juexũ̃. Rü jemacax ga
Abrãũ rü ínamemare na Tupanacax
nanexũ̃ jamáxũ̃ jerü najaxõ na Tupana
rü wena tá namaxẽẽãxũ̃. Rü
aixcumaxũ̃chi jemaãcü Abrãũcax
nanaxü ga Tupana, jerü woo nhama
marü najuxũ̃rüũ̃ nixĩ ga nane, notürü ga
Tupana rü maxũ̃cü nüxna nanamu. Rü
jema rü wüxi ga tórü cuaxruũ̃ nixĩ na
nhuxãcü aixcuma jaxõõxũ̃ ga Abrãũ.

20Rü guma Isaqui rü ta Tupanaãxũ̃
najaxõ. Rü jemacax ga jexguma marü
najaxgu, rü najumuxẽ rü Tupanana naca
na nanegü ga Jacú rü Echaúxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü jemaãcü najumuxẽ
jerü aixcuma najaxõ na Tupana tá
janguxẽẽxũ̃ ga jema nüxna naxcax
nacaxũ̃. 21Rü guma Jacú rü ta
Tupanaãxũ̃ najaxõ. Rü jemacax ga
jexguma marü najaxgu rü najuxchaũ̃gu,
rü norü caxũ̃xũ̃maã nügü inachixẽẽ rü
Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃. Rü najumuxẽ rü
Tupanana naca na nataagü ga Juche
nanegüxũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax. Rü jemaãcü
najumuxẽ jerü aixcuma najaxõ na
Tupana tá janguxẽẽxũ̃ ga jema
Abrãũmaã inaxunetaxũ̃. 22Rü guma
Juche rü ta Tupanaãxũ̃ najaxõ. Rü
jemacax ga jexguma najuxchaũ̃gu, rü
natanüxũ̃maã nüxũ̃ nixu rü nhanagürü:

> “Tataagü rü jixcüra rü tá ínachoxũ̃ i
> nuã Ejituanewa na nawa
> naxĩxũ̃cax i ngẽma naãne ga
> Tupana tórü oxi ga Abrãũmaã
> nüxũ̃ ixuxũ̃. Rü ngẽxguma
> ngẽma naxĩxgu, rü chanaxwaxe
> ja chauxchinaxãgü rü ta ngẽma
> nanana na ngẽxma
> jataxgüãxũ̃cax”,

nhanagürü. 23Rü jemawena rü mucüma
ga taunecügü rü nimu ga jema duũ̃xũ̃gü
ga Ejituanewa. Rü jema nachiũ̃ãneãrü
ãẽxgacü, rü tama nanaxwaxe na
jexeraãcü jamuẽtanüxũ̃, rü jemacax
nanamu na tüxũ̃ nadaixũ̃cax ga guxãma
ga buxe ga ijatüxe ga jexwacax
ibuetanüxẽ. Notürü nanatü rü naẽ ga
guma tórü oxi ga Muĩsé, rü aixcuma
Tupanaãxũ̃ tajaxõgü. Rü jemacax ga
jexguma noxri nabuxgu ga Muĩsé, rü
tamaẽxpüx ga tawemacügu itajacuxgü,
jerü nüxũ̃ tadaugü na namexẽchixũ̃ rü
tama naxcax tamuũ̃ẽ ga jema
Ejituaneãrü ãẽxgacüarü ore ga woo na
naxunagüãxũ̃ ga na buxe tüxũ̃ nadaixũ̃.
24-25Rü Muĩsé rü ta Tupanaãxũ̃ najaxõ.
Rü jemacax ga jexguma marü najaxgu
rü tama nanaxwaxe na nügü jaxuxũ̃ na
Ejituaneãrü ãẽxgacüxacü ngĩne na jiĩxũ̃,
jerü naxcax rü narümemaẽ na
natanüxũ̃gü ga Judéugümaã wüxigu
ngúxũ̃ jangexũ̃. Rü tama nanaxwaxe na
tacü ga nhama ga naãneãrü chixexũ̃maã
nügü na nataãẽxẽẽxũ̃, jerü nüxũ̃ nacuax
rü jema taãẽ rü paxaãchiruũ̃mare nixĩ.
26Rü jexgumarüũ̃ na dauxũ̃guxũ̃ ga
naãnena na jaxũxũ̃ ga Cristu na ngúxũ̃
jangexũ̃cax, rü jexgumarüũ̃ ta nixĩ ga
Muĩsé ga ãẽxgacüpatana na jaxũxũ̃, jerü
naxcax rü narümemaẽ na natanüxũ̃gü
ga Judéugümaã wüxigu ngúxũ̃ jangexũ̃.
Notürü taxuũ̃caxma jema ngúxũ̃gu
narüxĩnü, jerü nüxũ̃ nacuax rü tá wüxi i
ngunexũ̃gu Tupanaxũ̃tawa na najauxãxũ̃
i norü natanü. 27-28Rü jema na
jaxõõxũ̃cax nixĩ ga Tupanaga naxĩnüxũ̃
ga Muĩsé. Rü jemacax ga jexguma
Tupana namuxgu ga na naxüãxũ̃ ga
üpetüchiga, rü najanguxẽẽ ga jema
Tupana namuxũ̃. Rü nüma ga Muĩsé rü
guxũ̃ma ga natanüxũ̃gü ga Judéugüxũ̃
namu na wüxichigü ga ĩpatawa
jamáãxũ̃cax ga wüxi ga carneruxacü na
jemagümaã namaxcuãxũ̃cax ga
naãxpatagü. Rü nhanagürü nüxũ̃:

> “Nhama i chütaxũ̃gu rü tá Tupana
> núma Ejituanewa nanamu i
> wüxi i norü orearü ngeruũ̃ i
> dauxũ̃cũ̃ãx rü tá nanadai ja
> jima nüxira bucü ja

Eqüituanecũãxgü nane i
wüxichigü ja ĩpatawa. Notürü
ngẽxguma jima nagümaã
penamaxcuxgu i perü ĩãxpata,
rü tãũxũtáma pechiũgu
naxücu”,

nhanagürü. Rü jemaãcü ga Muĩsé rü
Tupanaga naxĩnü jerü nüxṹ najaxõ. Rü
jemacax ga jema orearü ngeruũ ga
dauxũcũãx rü taxuũma ga Judéugünexũ
nimax. Rü jema na jaxõõxũcax nixĩ ga
ínaxũxũxũ ga Ejituarü naãnewa, rü
tama naxcax namuũxũ na guma
Ejituaneãrü ãẽxgacü tá namaã nanuxũ.
Rü taguma nüxũ narüxo ga Tupanawe
na naxũxũ, jerü Tupana ja ẽxũgucüarü
ngúchaũ naxü. 29Rü jema duũxũgü ga
Muĩséwe rüxĩxũ rü ta najaxõgü. Rü
jemacax ga jexguma jema Taxtü ga
Dauchiüxũwa nangugügu, rü jema dexá
rü nügüna nixĩgachi, rü nipaaneãchi, rü
jéma nichoũ. Notürü jexguma jema
Ejituanecũãx ga churaragü ga nawe
ngẽgüxũ nawe ichoũgu, rü jexma
najiama, jerü wenaxãrü nügüna naxĩ ga
jema dexá. 30Rü jexguma guma ĩãne ga
Jericúwa nangugügu ga jema duũxũgü,
rü taxucürüwama nichocu, jerü
guxũwama naxãxtapüx. Notürü
Tupanaãxṹ najaxõgü, rü jemacax
Tupanaga naxĩnüẽ rü 7 ga ngunexũ
nüxũ ínichoeguãchitanücüü, jema
Tupana namaã nüxũ ixuxũrüũ. Notürü
jexguma norü 7 ga ngunexũwa
nanguxgu, rü nüẽchama niwaxgütapüx,
rü jemaãcü nichocu. 31Notürü jema nge
ga Jericúcũãx ga Raábe, rü woo chixri
imaxũ ga noxrix, notürü jexguma jéma
nangugügu ga jema taxre ga Judéugü ga
bexma ngugütaewa jéma ĩxũ, rü ngĩma
ijixĩ ga nüxũ nangũxẽẽxũ. Rü jemacax
tama jema togü ga Jericúcũãx ga tama
Tupanaga ĩnüẽxũrüũ iju, jerü
Tupanaãxṹ ijaxõ. 32¿Rü nhuxma rü tacü
i togü i duũxũgüchigaxũ tá pemaã
chixuxũ? Rü changechica na pemaã
nüxũ chixuxũcax i nachiga ga jema
nuxcümaxũgüxũ ga ãẽxgacügü ga
Jideá́ũ rü Baraqui rü Sãsá́ũ rü Jefté rü
Dawí rü Chamué́ũ, rü guxũma ga
nuxcümaxũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü. 33Rü jema na jaxõgüãxũcax nixĩ
ga Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ. Rü
jemaãcü to ga nachiũãnegüarü
ãẽxgacügüxũ narüporamaẽgü, rü
meãma norü duũxũgümaã inacuaxgü rü
aixcuma nanajauxgü ga jema Tupana
namaã ixunetaxũ. Rü jemacax ga
jexguma woo aitanügu jataxcuchigüãgu,
rü taxuũma namaã naxü ga aigü jerü
Tupana nüxna nadau. 34Rü jexguma
norü uwanügü üxüxetüwa jawocuxgu,
rü taxuũma nüxũ naxüpetü rü tama
nixae, jerü Tupanaãxṹ najaxõgü rü
nüma rü nüxna nadau. Rü jexguma togü
taramaã nadaixchaũgu, rü Tupana nüxũ
narüngũxẽẽ na taxuũma nüxũ
üpetüxũcax. Rü jexguma naturaegu rü
norü uwanügü nadaixchaũgu, rü
Tupana nanaporaexẽẽ. Rü jexguma to
ga nachiũãneãrü churaragümaã nügü
nadaixgu, rü jema togü ga churaragüxũ
narüjexeragü. 35Rü najexma ga ngexũgü
ga juexacüxũ, notürü jema naxãcügü rü
wenaxãrü ínarüdagü jerü Tupanaãxṹ
najaxõgü. Notürü najexma ga togü ga
poraãcü ngúxũ ingegüxũ jerü norü
uwanügü jemaãcü namaã nachopetü na
Tupanaxũ ínataxgüxũcax. Notürü ga
nümagü rü tama Tupanaxũ ínataxgü rü

jemacax najue, jerü naxcax rü
narümemaẽ nixĩ na wena namaxẽxũ̃ rü
najauxgüãxũ̃ i ngẽma maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. 36Rü najexma ta ga nhuxre ga
togü ga jaxõgüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
cugüexũ̃, rü jacuaixgüxũ̃, rü curẽtimaã
janaĩxgüxũ̃, rü pocupataũ̃gu nawocuxũ̃.
37Rü nhuxre ga nümagü rü togü
nutamaã ínanamuxũchigü rü jemaãcü
nanadai. Rü nhuxre ga nümagü rü togü
najawãĩxjegü rü najue. Rü nhuxre ga
nümagü rü togü ngúxũ̃ nüxũ̃ ningexẽẽgü
na Tupanaxũ̃ ínataxgüxũ̃cax. Rü nhuxre
ga nümagü rü togü taramaã nanadai. Rü
nhuxre ga nümagü rü nu ne nanaxĩmare
rü carneruchaxmüũ̃ rü
bodechaxmüũ̃maãmare nixãxchiru. Rü
taxuũ̃ma nüxũ̃ najexma, rü nachixeãẽgü
jerü norü uwanügü rü chixri namaã
nachopetü. 38Rü nhama ga naãnecũ̃ã̃x
rü nachi naxaie, notürü Tupana rü nüxũ̃
nangechaũ̃. Rü nhama ga naãnewa rü
norü uwanügüchaxwa nu ne
nanaxĩmare ga taxúema íxãpataxũ̃wa.
Rü ngürüanegu nipexũ̃tanümare jerü
nangepatagü. 39Rü guxũ̃ma ga jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü rü woo
norü õgagu Tupana namaã na taãẽxũ̃,
notürü taxuũ̃ma ga nümagü rü
guxũ̃xũ̃ma nadau ga jema mexũ̃gü ga
Tupana namaã ixunetaxũ̃. 40Rü jemaãcü
namaã nangupetü ga jema duũ̃xũ̃gü,
jerü ga Tupana rü tagu narüxĩnü rü
tama nanaxwaxe na nüxĩra nüxĩca
jamexẽẽgüãxũ̃, notürü nanaxwaxe na
tamaã wüxigu jamexẽẽgüãxũ̃. Rü
nhuxma i jixema na jaxõgüxũ̃, rü jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gürüũ̃
Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü tixĩgü, jerü Nane ja
Ngechuchu rü guxãcaxma naju. Rü wüxi
i ngunexũ̃ rü tá taxcax núma naxũ na
nügüxũ̃tawa tüxũ̃ nagagüxũ̃cax na
ngẽma ingẽxmagüechaxũ̃cax.

Name nixĩ i Ngechuchucümagu taxĩ

12 1Rü nhuxma na nüxũ̃ icuáxũ̃ na
nhuxãcü aixcuma Tupanaãxũ̃
jaxõgüãxũ̃ ga guxũ̃ma ga jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü ngẽma
rü wüxi i tórü cuaxruũ̃ nixĩ na nhuxãcü
Tupana naxwaxexũ̃ na naxcax imaxẽxũ̃.
Rü ngẽmacax i nhuxmax, ¡rü ngĩxã
nüxũ̃ tarüxoe i guxũ̃ma i ngẽma pecadu
i tüxũ̃ ítüexẽẽxũ̃ rü tüxũ̃ naguxchaxẽẽxũ̃
na meã jaxõgüxũ̃! ¡Rü ngĩxã paxa
naxcax tadaugü na meã Tupanacax
imaxẽxũ̃ rü guxũ̃guma aixcuma naxüxũ̃
i ngẽma tüxũ̃ nanaxwaxexũ̃! 2Rü name
nixĩ i tanangugü na nhuxãcü namaxũ̃xũ̃
ga Ngechuchu rü nagu taxĩ i nacüma.
Jerü nüma nixĩ ga nuxcüma nagu
naxĩnüxũ̃ na nhuxãcü tórü õgagu tá
tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ rü nüma nixĩ i tüxũ̃
nangũ̃xẽẽxũ̃ na aixcuma meã
jaxõgüechaxũ̃cax na ngẽmaãcü
naxũ̃tawa ingugüxũ̃cax. Rü nüma rü
tama nügü nachuxu na curuchawa
ngúxũ̃ jangexũ̃, rü tama nagu narüxĩnü
ga jema ãne na jangexũ̃, notürü
nataãẽxũ̃chi jerü nüxũ̃ nacuax na
jemawena rü tá muxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü
najauxgüxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
nhuxma rü Tupanaãrü tügünecüwawa
narüto na ngẽma guxããrü ãẽxgacü
jiĩxũ̃cax. 3Rü name nixĩ i penangugü rü
nagu perüxĩnüẽ na nhuxãcü ga
Ngechuchu rü jaxna namaã naxĩnüxũ̃ ga
jema ngúxũ̃ ga nüxũ̃ jangexẽẽgüxũ̃ ga
jema duũ̃xũ̃gü ga pecaduãxgüxũ̃. Rü
nüma ga Ngechuchu rü jemaãcü jema

ngúxṹmaã jaxna naxĩnü na pema rü
tama nüxũ̃ perücẖauxũ̃cax rü tama nüxũ̃
perüxoexũ̃cax na nüxṹ pejaxõgüxũ̃. [4]Rü
nhux̱ma i pema na pejaxõgüxũ̃, rü
ngúxũ̃ peingegü erü pecaduxũ̃ perüxoe.
Notürü taxúema ga petanüwa rü
jemacax Cristurüũ̃ juwa tangu. [5]Rü
name nixĩ i nüxna pecuax̱ãchie i norü
ore ja Tupana i namaã pexũ̃
jaxucux̱ẽgüxũ̃ i nhux̱ma na naxãcügü
peixĩgüxũ̃. Erü ngẽma norü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Pa Chaunex, ¡tãṹ i nüxũ̃ cuxoxũ̃ i
ngẽxguma cuxũ̃
icharüwex̱ãchixẽẽgu! ¡Rü tãṹ i
cujarümaxãchixũ̃ i ngẽxguma
cuxũ̃ chaxucux̱ẽgu! [6]Erü nüma
ja Cori ja Tupana rü tüxũ̃
inajarüwex̱ãchixẽẽ ja jíxema
tüxũ̃ nangechaũ̃xẽ. Rü tüxna
nanac̱uaixca ja jíxema
naxãcüxũ̃ tüxũ̃ najaxúxe, na
ngẽmaãcü tüxũ̃ nangux̱ẽẽxũ̃cax
na nhuxãcü nanaxwax̱exũ̃ na
naxcax tamaxũ̃xũ̃",

nhanagürü. [7]Rü ngẽmacax i pemax, rü
name nixĩ na jaxna namaã pexĩnüẽxũ̃ i
ngẽxguma Tupana pexna nac̱uaixcagu.
Erü ngẽxguma ngẽmaãcü pemaã jixĩgu,
rü pexũ̃ nüxũ̃ nacuax̱ẽẽ na aixcuma
naxãcügü peixĩgüxũ̃. Erü guxũ̃ma i papa
rü inajanawex̱ãchixẽẽ i ngẽma aixcuma
naxãcügü ixĩgüxũ̃. [8]Notürü ngẽxguma
chi Tupana tama pexũ̃
ijarüwex̱ãchixẽẽgu, ngẽma guxũ̃ma i
naxãcügüxũ̃ ijanawex̱ãchixẽẽxũ̃rüũ̃, rü
ngẽmawa tá nüxũ̃ pecuax̱ na tama
naxãcügüxũ̃chi peixĩgüxũ̃, rü ngenatüxũ̃
peixĩgüxũ̃. [9]Rü wüxichigü i jixema ga
jexguma ibuegu, rü tanatügü rü tüxũ̃
taxucux̱ẽgü, rü jixema rü tümaga
taxĩnüẽ rü tüxũ̃ tangechaũ̃gü. Rü
ngẽmacax i nhux̱ma rü jexeraãcü
tanaxwax̱e na naga ixĩnüẽxũ̃ ja Tanatü
ja dauxũ̃gucü na ngẽmaãcü
najaxuxũ̃cax i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
[10]Rü tanatügü rü wüxi i
paxaãchicax̱mare tüxũ̃ taxucux̱ẽgü na
tüma tanaxwax̱egüxũ̃ãcüma
imaxẽxũ̃cax. Notürü ja Tupana rü
aixcuma tórü mexũ̃cax nixĩ i tüxũ̃
ijanawex̱ãchixẽẽxũ̃ na naxrüũ̃
ixüünegüxũ̃cax. [11]Rü aixcuma tama
tataãẽgü i ngẽxguma Tupana tüxũ̃
ijarüwex̱ãchixẽẽgu, erü tüxṹ nangux̱.
Notürü ngẽmawena i ngẽxguma naga
ixĩnüẽgu rü janguxẽẽgu i ngẽma tamaã
nüxũ̃ jaxuxũ̃, rü aixcuma tataãẽgü.

Naxãũcüma na tama Tupanaga ixĩnüẽxũ̃

[12]Rü ngẽmacax i nhux̱ma na ngúxũ̃
peingegüxũ̃ rü peipaexũ̃ na Tupanawe
perüxĩxũ̃, rü name nixĩ i pegü
peporaexẽẽãma na noxrirüũ̃tama meã
pejaxõgüxũ̃cax. [13]Rü name nixĩ i naxcax
pedaugü na Tupana pexṹ
naxwax̱exũ̃ãcüma aixcuma meã
pemaxẽxũ̃, na jíxema nhux̱ma tama meã
jaxõgüxe rü meã tajaxõgüxũ̃cax. [14]¡Rü
naxcax pedax̱ na guxũ̃ i duũ̃xũ̃gümaã
pemecümaxũ̃! Rü ngẽxgumarüũ̃ ta name
nixĩ i naxcax pedau na Tupanapex̱ewa
naxüünexũ̃ i perü maxũ̃. Erü jíxema
tama Tupanapex̱ewa üünexẽ rü
tãũxũ̃táma tórü Corixũ̃ tadau. [15]¡Rü
pegüna pedaugü na taxúema nüxũ̃
oxũ̃cax i ngẽma ngũxẽẽ i Tupana tüxũ̃
nangechaũ̃ãcüma tüxna ãxũ̃! Erü tama
tanaxwax̱e na texé petanüwa Cristuchi

aixũ̃ rü ngẽmaãcü togüxũ̃ chixexũ̃maã
taxucu̱xẽxũ̃ na Cristuna tixũgachixũ̃ca̱x.
16Rü tama name i texé i petanüwa rü naĩ
i ngemaã na itapexũ̃. Rü tama name na
texé tümaãrü ngẽmaxũ̃ca̱x Tupanaxũ̃ na
oxũ̃. Rü jemaãcü nanaxü ga guma
nuxcümaũ̃cü ga Jacúeneẽ ga Echaú. Jerü
jexguma nataijagu rü wüxi ga õnaca̱x
nüxũ̃ naxo ga guxũ̃ma ga jema nüxna
üxũ̃ ga nanatü chi nüxna ãxũ̃. 17Rü pema
nüxũ̃ pecua̱x rü jemawena ga jexguma
najauxchaũ̃ãgu ga jema noxri nüxna üxũ̃,
rü marü taxucürüwama nanajaxu, jerü
marü naẽneẽ ga rübumaẽcüna tanaxã ga
nanatü. Rü nüma ga Echaú rü woo
poraãcü naxaxu, notürü marü
taxucürüwama nhuxãcü nanajaxu. Rü
ngẽmawa nüxũ̃ tacua̱x na nhuxãcü
naxãũcümaxũ̃ na tórü ngẽmaxũ̃ca̱x
Tupanaxũ̃ ixoxũ̃. 18-21Rü nuxcüma ga
tórü o̱xigü ga Muĩséwe rüxĩxũ̃, rü nüxũ̃
naxĩnüẽ ga Tupanaga ga jexguma nüxũ̃
jangaicagügu ga guma ma̱xpṹne ga
Chinaĩgu ãẽ́gane. Rü nüxũ̃ nadaugü ga
na ja̱jauraxũ̃ ga guma ma̱xpṹne rü
poraãcü naxẽãnexũ̃ rü poraãcü buanecü
ixüxũ̃ rü jaba̱i̱xbe̱xanexũ̃ rü jaduruanexũ̃.
Rü poraãcü namuũ̃ẽ ga jema duũ̃xũ̃gü,
jerü nüxũ̃ naxĩnüẽ ga wüxi ga corneta ga
tagane rü Tupana ga tagaãcü jéma
nhacü:

> “Ngẽxguma chi wüxie i petanüwa
> daa ma̱xpṹnewa ũxgu ¡rü
> noxtacüma nutamaã tüxũ̃
> ípemuxũchiãcüma tüxũ̃ peimá!
> Rü woo wüxi i pexũ̃na jixĩgu ¡rü
> ngẽxgumarüũ̃ ta
> ípenamuxũchiãcüma pejamá!”

nhanagürü. Rü jexguma jadexagu ga
Tupana, rü poraãcü namuũ̃ẽ ga jema
duũ̃xũ̃gü. Rü norü muũ̃maã Tupanaxũ̃
naca̱a̱xũ̃gü na íjachaxãchixũ̃ca̱x ga
namaã na jadexaxũ̃. Rü jema na
poraãcü naxãũcümaxũ̃chixũ̃ ga jema
nüxũ̃ nadaugüxũ̃, rü jemaca̱x nixĩ ga
nümatama ga Muĩsé ga nhaxũ̃:

> “Chorü muũ̃maã chidu̱ru̱x i
> nhu̱xmax”,

nhaxũ̃. Rü jemaãcü nixĩ ga namaã
nangupetüxũ̃ ga jema duũ̃xũ̃gü ga
Muĩsémaã najauxgüxũ̃ ga jema
nüxĩraũ̃xũ̃ ga Tupanaãrü mugü. Notürü
i pemax, Pa Chaueneẽgüx, rü tama
jemaãcü pexũ̃ naxüpetü ga jexguma
penajauxgügu ga Tupanaãrü ore i
ngexwacaxũ̃xũ̃ i Cristuchiga ixĩxũ̃. 22Rü
nhu̱xma i pema rü taxuũ̃ca̱xma pemuũ̃ẽ,
jerü ga Cristu rü taxca̱x naju na Tupana
ja guxũ̃guma maxũ̃cüxũ̃tawa tüxũ̃
nagagüxũ̃ca̱x, na guxũ̃guma norü ĩãne ja
dauxũ̃gune ja Jerucharéũ̃gu ãẽ́ganewa
ingẽxmagüxũ̃ca̱x. Rü ngẽma tá
tangutaque̱xegü namaã i ngẽma
muxũchixũ̃ma i norü orearü ngeruũ̃gü i
dauxũ̃cũ̃a̱x na wüxigu namaã Tupanaxũ̃
icua̱xüũ̃güxũ̃ca̱x. 23Rü nhu̱xma i pemax,
rü marü natanüxũ̃gü peixĩgü i guxũ̃ma i
ngẽma togü i duũ̃xũ̃gü i Tupanaãrü
poperawa ngo̱xégagüxũ̃. Rü marü
naxca̱x pexĩ ja Tupana ja jima
guxãnatáma cacü. Rü marü
natanüwaama pexügü i guxũ̃ma ga jema
duũ̃xũ̃gü ga mecümagüxũ̃ ga juexũ̃ ga
Tupana imexẽẽgüxũ̃. 24Rü marü naxca̱x
pexĩ ja Ngechuchu ga taxca̱x jucü na
tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃ca̱x, ngẽma
Tupanaãrü uneta i ngexwacaxũ̃xũ̃
tamaã nüxũ̃ ixuxũ̃rüũ̃. Rü nagümaã
pexũ̃́ najajauxgü ga perü chixexũ̃gü na
aixcuma Tupanape̱xewa

peixüünegüxũcax. Rü guma nagü ga
taxcax ibacü rü tama guma
nuxcümaxũcü ga Abéugürüũ nixĩ. Jerü
guma Abéugü na inabaxũgagu rü
naẽneẽxũ napocu ga Tupana. Notürü
Cristugü i baxũgagu Tupana tüxũ nüxũ
nangechaũ i tórü pecadugü. 25Rü
ngẽmacax name nixĩ i pexuãẽgü na
tama nüxũ pexoexũcax ja jima Tupana
ja nhuxma tamaã idexacü. Rü dücax
jema nuxcümaxũgüxũ ga tórü oxigü ga
Muĩséwe rüxĩxũ rü taxucürüwa
Tupanachaxwa nibuxmü na tama
napocueãxũcax ga jexguma Tupanaxũ
naxoegu rü tama naga naxĩnüẽgu ga
jexguma Muĩséwa Tupana
jaxucuxẽgügu. Rü jema na taxucürüwa
Tupanachaxwa jabuxmüxũ ga nümagü,
rü jexeraãcü tüxũ naguxcha i jixema na
naxchaxwa ibuxmüxũ ega tama naga
ixĩnüẽgu i nhuxma na Cristuwa tüxũ
jaxucuxẽgüxũ i nüma ja Tupana i
dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmacü. 26Rü
jexguma Muĩséwe naxĩxgu ga tórü
oxigü, rü Tupana rü nagamaã
najaduruxanexẽẽ. Notürü i nhuxma rü
nhanagürü:

> “Wena táxarü chajaduruxanexẽẽ.
> Notürü ngẽxguma ngẽmaãcü
> chanaxüxgu rü tãũxũtáma
> nhama i naãnexĩca chiduruxẽẽ,
> notürü üaxcü rü woramacurigü
> rü ẽxtagü rü tá ta
> chajaduruxgüxẽẽ”,

nhanagürü. 27Rü jema na:

“Wena táxarü chajaduruxanexẽẽ”,
nhaxũ, rü ngẽmawa nüxũ tacuax rü
guxũma ga jema naxüxũ i tama
guxũgucax ixĩxũ, rü Tupana tá
inajanaxoxẽẽ na ngẽma guxũgucax
ixĩxũxĩcatama na íjaxügüxũcax. 28Rü
ngẽma na tórü ãẽxgacü na jiĩxũ ja
Tupana, rü guxũgucax nixĩ, rü tagutáma
inajarüxo na noxrü ixĩgüxũ. Rü
ngẽmacax name nixĩ na Tupanana moxẽ
ixãgüxũ, rü nüxũ ingechaũgüãcüma rü
nüxũ imuũẽãcüma nüxũ icuaxüũgüxũ,
ngẽma nüma nanaxwaxexũrüũ. 29Erü
tórü Tupana, rü nhama wüxi ja üxürüũ
aixcuma inajanaxoxẽẽ i guxũma i tórü
chixexũ.

Nhuxãcü Tupanaxũ tataãẽxẽẽ

13 1Rü nhuxma rü tama name na
nüxũ perücḫauexũ na
wüxichigü pegü pengechaũgüxũ nhama
peeneẽxũ pengechaũxũrüũ. 2Tama
name na nüxũ ipejarüngümaẽxũ na
meãma penajaxuxũ i ngẽma duũxũgü i
pepatawa ngugüxũ. Erü nüxũ tacuax rü
nümaxũ ga jemaãcü naxügüxũ rü
nhuxguacü rü tama nüxũ nacuáãcüma
bexma Tupanaãrü orearü ngeruũgü i
dauxũcũãxũ meã najauxgü. 3Rü name
nixĩ i nüxna pecuaxãchie i ngẽma
duũxũgü i pocuexũ, nhama pema rü ta
naxrüũ pepocuexũrüũ. Rü ngẽxgumarüũ
ta name nixĩ nüxna pecuaxãchie i
ngẽma duũxũgü i togü ngúxũ nüxũ
ingexẽẽgüxũ, erü ngürüãchi tá ta
ngẽmaãcü pexũ nangupetü. 4Rü ngẽma
jatügü i ãmaxũ rü name nixĩ i meã
naxmaxmaã namaxẽ rü tüxũ
nangechaũgü. Rü ngẽxgumarüũ ta i
ngexũgü, rü name nixĩ i meã natemaã
namaxẽ rü nüxũ nangechaũgü. Erü
Tupana rü aixcuma tá nüxna naca rü tá
nanapocue i ngẽma duũxũgü i naĩ i
ngemaã rü exna naĩ ja jatümaã ipexũ.
Rü ngẽxgumarüũ tá ta tüxũ napocue ja

guxãma ja jíxema ngemaxãcüma rü
ngeteãcüma tügümaã maxẽmarexe. [5]Rü
tama name na dĩẽruguama perüxĩnüẽxũ̃.
Rü name nixĩ i namaã petaãẽgü i ngẽma
marü pexṹ ngẽxmaxũ̃. Jerü Tupana rü
nhanagürü:

"Tagutáma cuxna chixũ, rü
tagutáma cuxũ̃ íchatax",

nhanagürü. [6]Rü nhuxma na nüxũ̃ icuáxũ̃
na ngẽmaãcü tamaã inaxá̃ũxũ̃, rü
ngẽmacax tama taxãne na nhagüxũ̃:

"Nüma ja Cori nixĩ ja choxũ̃
rüngũ̃xẽẽcü. Rü ngẽmacax
taxuũ̃caxma chamuũ̃. Erü
taxucürüwama texé tacü rü
chixexũ̃ chamaã taxü",

nhagüxũ̃. [7]Rü name nixĩ i nüxna
pecuaxãchie ga jema perü daruũ̃gü ga
noxri pemaã icuáxũ̃ rü pemaã nüxũ̃
ixugüxũ̃ ga Tupanaãrü ore. Rü name
nixĩ i nagu perüxĩnüẽ ga na nhuxãcü
meã namaxẽxũ̃ pepexewa rü nhuxãcü
meã jaxõgüãcüma najuexũ̃. Rü name
nixĩ ga nüma jaxõgüãxũ̃rüũ̃ meã
pejaxõgü i pemax. [8]Rü nüma ja
Ngechuchu ja Cristu rü guxũ̃guma
najanguxẽẽ i ngẽma tamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃.
Rü nuxcüma rü najanguxẽẽ ga norü ore,
rü nhuxma rü ta najanguxẽẽ. Rü
guxũ̃gutáma ngẽmaãcü nixĩ. Rü
ngẽmacax tanaxwaxe na aixcuma nüxṹ
jaxõgüxũ̃. [9]Rü tama name i pejaxõgü i
ngẽma nguxẽẽtaegü i tama toma pexũ̃
namaã tangúexẽẽxũ̃ i tama Tupanaãrü
ixĩgüxũ̃. Rü nuxcüma rü nagu taxĩ ga
jema mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃ ga tüxna
nachuxuxũ̃ na tacü ixüxũ̃ rü tacü
ingõxũ̃. Notürü jema mugü rü taguma
tüxũ̃ naporaexẽẽ ga na Tupanacax
imaxẽxũ̃. Rü ngẽmacax tanaxwaxe na
Tupana ja tüxũ̃ ngechaũ̃cüwa na
najaxuxũ̃ i tórü pora na aixcuma naxcax
imaxẽxũ̃cax. [10]Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
Muĩséarü mugügu ĩxũ̃, rü Tupanacax
naxũ̃na nadai na tama napocueãxũ̃cax
naxcax i norü pecadu. Notürü tama
nüxṹ najaxõgü ja Cristu ga tórü
pecaducax jucü. Rü ngẽmacax
taxucürüwama taxrüũ̃ nanajauxgü i
ngẽma ngũ̃xẽẽ i Cristu nüxna uaxũ̃xũ̃.
[11]Rü ngẽma duũ̃xũ̃güarü paigüarü
ãẽxgacü, rü tupaucawa nanange ja nagü
i naxũ̃nagü na Tupanana naxããxũ̃cax na
tama Tupana napocuexũ̃cax i ngẽma
duũ̃xũ̃gü. Notürü naxũ̃negü i ngẽma
naxũ̃nagü, rü ĩãnepechinüwa
najanagugü. [12]Rü jexgumarüũ̃ ta ga
Ngechuchu rü ĩãnepechinüwa ngúxũ̃
ninge rü naju na nagümaãtama
Tupanacax jaxüünegüxẽẽãxũ̃cax i
duũ̃xũ̃gü. [13]Rü ngẽmacax i jixema, rü
name nixĩ i nüxna tixĩgachi i ngẽma
mugü ga Muĩsé ümatüxũ̃, rü name nixĩ i
Ngechuchucax taxĩ. Rü woo duũ̃xũ̃gü
tüxũ̃ cugüegu, jema Ngechuchuxũ̃ na
nacugüexũ̃rüũ̃, rü name nixĩ i naxrüũ̃
jaxna namaã taxĩnüẽ. [14]Erü jixema na
jaxõgüxũ̃, rü tãũxũ̃táma nhama i naãne
i paxa tá gúxũ̃wa tangẽxmagüecha. Erü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa tüxṹ nangẽxma i
tachica. Rü ngẽ́ma tá tangugü na
guxũ̃gutáma Tupanamaã
ingẽxmagüechaxũ̃cax. [15]Rü ngẽmacax
tanaxwaxe i Ngechuchu ja Cristuarü
ngũ̃xẽẽmaã guxũ̃guma Tupanaxũ̃
ticuaxüũ̃gü. Rü ngẽma na taaxmaã nüxũ̃
icuaxüũ̃güxũ̃, rü ngẽma nixĩ i ãmare i
mexũ̃ na nüxna naxãxũ̃. [16]¡Rü tãṹ i
nüxũ̃ ipejarüngümaẽxũ̃ na togüxũ̃
perüngũ̃xẽẽxũ̃ rü namaã pengauxũ̃ i

perü ngẽmaxũgü! Erü ngẽma nixĩ i
ãmare i Tupanana pexãxũ i aixcuma
namaã nataãẽxũ. 17¡Rü naga pexĩnüẽ i
ngẽma perü daruũgü i pemaã icuáxũ, rü
penaxũx i ngẽma pemaã nüxũ jaxuxũ!
Erü nümagü rü Tupanapẽxewa pexna
nadaugü na meã pemaxẽxũcax erü nüxũ
nacuaxgü na Tupana tá nüxna çaxũ i
nachiga na nhuxãcü pexna nadaugüxũ.
Rü name nixĩ i meã namaã pemaxẽ i
ngẽma perü daruũgü na wüxi i taãẽ na
jiĩxũcax i ngẽma norü puracü rü tama
wüxi i norü guxchaxũ na jiĩxũcax. Erü
ngẽxguma chi wüxi i norü guxchaxũ
jixĩgu i ngẽma norü puracü na pexna
nadauxũ, rü pema rü chi taxuũma i
mexũ nawa pejaxu i ngẽma norü
puracü. 18Rü tanaxwax na toxcax
pejumuxẽgüxũ. Erü toõẽwa nüxũ tacuax
na aixcuma meã tajanguxẽẽxũ i ngẽma
puracü i Tupana toxna ãxũ rü
tanaxwax na guxũguma ngẽmaãcü
tanaxüxũ. 19Rü ngẽma guxũãrü jexera
pexna naxcax chaçaxũ nixĩ na
pejumuxẽgüxũ na Tupana paxa pexcax
choxũ taeguxẽẽxũcax.

Jema duũxũgüxũ narümoxẽ rü naxcax ínaca na Tupana nüxũ rüngũxẽẽxũ

20-21Rü nhuxma chanaxwax i
poraãcü pexũ narüngũxẽẽ ja Tupana
ja tórü taãẽxẽẽruũ rü tórü
ngüxmüẽxẽẽruũ ixĩcü. Rü nüma nixĩ
ga juwa ínadaxẽẽãxũ ga tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja guxũma i
jaxõgüxũãrü daruũ ja guxããrü jexera
ixĩcü. Rü nhuxma na curuchagu
taxcax nabaãxũ ga guma nagü ga tüxũ
nüxũ cuaxẽẽcü na nhuxãcü guxũguma
tüxũ nangechaũxũ ja Tupana, rü
chanaxwaxe na nüma ja Tupana pexũ
jamexẽẽgüxũ rü pexũ nangũxẽẽxũ na
aixcuma guxũma i perü maxũwa
pemexũcax. Rü ngẽxgumarüũ ta
chanaxwaxe na Ngechuchu ja
Cristuwa tüxũ nangũxẽẽxũcax ja
Tupana na nüma nanaxwaxexũãcüma
ixĩgüxũcax. Rü nhuxma tanaxwaxe i
guxũguma jima Cristuxũ ticuaxüũgü.
Rü ngẽmaãcü jiĩxũ. 22Pa Chaueneẽgüx,
pexũ chacaaxũ na jaxna namaã
pexĩnüẽxũ i nhaã noxretama i ore i
pexũ namaã chataãẽxẽẽxũ rü pexũ
namaã chaxucuxẽxũ. 23Rü chanaxwaxe
na nüxũ pecuáxũ rü taeneẽ ja Timúteu
rü marü ínanguxuchi ga na napocuxũ.
Rü ngẽxguma paxa nuã chauxũtawa
nanguxgu, rü tá ngẽma petanüwa
chanaga i ngẽxguma pexũ
íchajadaxgu. 24¡Rü nüxũ perümoxẽgü i
guxũma i ngẽma perü daruũgü i
pemaã icuáxũ! ¡Rü ngẽxgumarüũ ta
nüxũ perümoxẽgü i guxũma i togü i
taeneẽgü i jaxõgüxũ! Rü taeneẽgü i
Itáriaanewa ngẽxmagüxũ rü ta pexũ
narümoxẽgü. 25¡Rü Tupana poraãcü
pexũ rüngũxẽẽx i guxãma i pemax! Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ.

Rü nuãma pexna.

TUPANAARÜ ORE GA TIAGU ÜMATÜXŨ̃

Tiagu nüxũ̃ narümoxẽ ga natanüxũ̃gü ga Judéugü ga jaxõgüxũ̃

1 [1]Pa Chautanüxũ̃gü i Judéugü i Ngechuchuaxṹ Jaxõgüxũ̃ i Guxũ̃ i Naãnewa Ngẽxmagüxũ̃x, chama i Tiagu pexũ̃ charümoxẽ. Rü chama nixĩ i Tanatü ja Tupana rü tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuaxṹ chapuracüxũ̃.

Ngẽma cua̱x i aixcuma Tupanawa ne ũxũ̃chiga

[2]Pa Chaueneẽgü i Jaxõgüxũ̃x, name nixĩ na petaãẽgüxũ̃ i ngẽxguma nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i guxchaxũ̃gü pexca̱x ínguxgu. [3]Erü pema nüxũ̃ pecua̱x rü ngẽxguma meã pejaxõgüamagu ega woo ṯacü rü guxchaxũ̃ pexũ̃ üpetügu rü wüxi i mexũ̃ nixĩ i ngẽma. Erü ngẽmaãcü nixĩ ja Tupana i pexũ̃ naporaexẽẽxũ̃ na jexeraãcü meã nüxṹ pejaxõgüxũ̃ca̱x. [4]Rü name nixĩ na peporaexũ̃ na aixcuma Tupanape̱xewa pemexũ̃ca̱x, rü naxca̱xicatama pemaxẽxũ̃ca̱x, rü taxuwama nachixexũ̃ca̱x i perü maxũ̃. [5]Ngẽxguma chi wüxie i petanüwa tama meã nüxũ̃ cua̱xgu na ṯacü tüxṹ nanaxwa̱xexũ̃ ja Tupana, rü name nixĩ i nüxna naxca̱x taca i cua̱x, rü nüma tá guxũma i norü ngúchaũ̃maã tüxna nanaxã. Erü Tupana meãma guxũ̃ i duũ̃xũ̃güna nanaxã i cua̱x, rü tama najanuxũ̃, rü taxúexũma nanga. [6]Notürü ngẽxguma naxca̱x ítacaxgu rü tanaxwa̱xe na aixcuma tajaxõxũ̃ rü tá na tanajaxuxũ̃ i ngẽma naxca̱x íta̱caxũ̃. Rü tama name na nagu tarüxĩnüxũ̃ rü tãũxũ̃táma tanajaxuxũ̃. Erü jíxema tama meã jaxṍxẽ, rü nhama taxtüarü juãpe i buanecümaã guxũ̃wama c̱uexũ̃rüũ̃ tixĩ i tümaãrü maxũ̃wa. [7-8]Rü jíxema duũ̃xẽ ja nhu̱xma meã jaxṍxẽ rü moxũ̃ rü tama meã jaxṍxẽ, rü taxucürüwama nagu tarüxĩnü na ṯacü Tupanaxũ̃tawa tajaxuxũ̃. Erü jíxema duũ̃xẽ ja ngẽmaãcü jaxṍxẽ, rü tümaãrü maxũ̃wa rü tama aixcuma wüxigutama tarüxĩnü. [9]Rü jíxema jaxṍxẽ ja tama muãrü dĩẽruã́xẽ, rü name nixĩ i tataãẽ erü Tupanaxãcü tixĩ rü tümamaã nataãẽ. [10]Rü jíxema jaxṍxẽ ja muãrü dĩẽruã́xẽ rü name nixĩ i tataãẽãma ega woo wüxi i ngunexũ̃ düxwa tüxṹ nataṵxgu i tümaãrü dĩẽru. Erü ngẽma dĩẽruã́xũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü nhama putürachacurüũ̃ tama natai. [11]Rü ngẽxguma nangunagügu ja üa̱xcü rü poraãcü nangṵxetügu, rü narüṉhexẽ i ngẽma putüra rü narüngu i nachacu, rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ngẽxma nagux na namexũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta naju i ngẽma
dĩẽruãxũ̃chixũ̃ rü ngẽxma tá najarüxo i
norü guxũ̃ma.

**Tupana tüxũ̃ naxü, notürü tama
chixexũ̃maã tüxna naxĩnü**

12Rü nataãẽ ja jima jatü ja meãma
jaxõõmacü i ngẽxguma Tupana nüxũ̃
üxgu. Erü ngẽxguma ngẽmaãcü jaxna
namaã naxĩnüãmagu, rü Tupana tá
namaã nataãẽ rü tá nüxna nanaxã i
norü ãmare i mexũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽma nixĩ i ãmare i Tupana tümamaã
ixunetaxũ̃ ja jíxema nüxũ̃ ngechaũ̃güxe.
13Notürü ngẽxguma tacü nüxna ĩnügu ja
wüxi ja jatü na chixexũ̃ naxüxũ̃cax rü
tama name na:
"Tupana choxna naxĩnü", nhaxũ̃. Erü
Tupana rü taguma nagu narüxĩnü na
chixexũ̃ naxüxũ̃ rü taxúenama naxĩnü
na chixexũ̃ taxüxũ̃cax. 14Notürü ngẽma
chixexũ̃ i tümatama nagu tarüxĩnüxũ̃
nixĩ i tüxna ĩnüxũ̃ rü chixexũ̃gu tüxũ̃
nguxẽẽxũ̃. 15Rü ngẽma chixexũ̃ i
tümatama nagu tarüxĩnüxũ̃ nixĩ i tüxũ̃
pecaduãxẽẽxũ̃. Rü ngẽma pecadugagu
nixĩ i düxwa itajarütaxuxũ̃. 16Pa
Chaueneẽgü ja Pexũ̃ Changechaũ̃güxex,
tama name i pegütama pewomüxẽẽgü.
17Erü guxũ̃ma i ngẽma aixcuma mexũ̃ i
tüxũ̃ ngẽxmaxũ̃, rü naxũ̃tawa ne naxũ ja
Tupana ja dauxũ̃gucü ga naxücü ga
üaxcü rü tawemacü rü woramacurigü rü
ẽxtagü. Rü nüma rü guxũ̃guma
nanaxaixrügumaraxũ̃ rü taguma
naxüchicüü. 18Rü nüma nixĩ ga tüxna
naxããxũ̃ ga norü ore i aixcuma ixĩxũ̃ na
ngẽmaãcü tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃cax i maxũ̃
i taguma gúxũ̃. Rü jemaãcü nanaxü jerü
nanaxwaxe na jixira nüxũ̃ na jaxõgüxũ̃,
rü jixcama i togü.

**Nhuxãcü aixcuma
Tupanaãxũ̃ tajaxõ**

19Pa Chaueneẽgü ja Pexũ̃
Changechaũ̃güxex, rü ngẽxguma texé
pemaã nüxũ̃ ixuxgu i Tupanaãrü ore, rü
name nixĩ i meã iperüxĩnüẽ. Rü tama
name i tüxũ̃ pechoxũ̃gagü. 20Erü
ngẽxguma nanuxgu i wüxi i duũ̃xũ̃, rü
tama Tupanaãrü ngúchaũ̃ naxü. 21Rü
ngẽmacax name nixĩ i nüxũ̃ perüxoe i
guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃gü i guxũ̃wama
ngẽxmagüxũ̃. ¡Rü meã penajaxu i
ngẽma ore i Tupana pexna ãxũ̃! Erü
ngẽmawa pexũ̃ nangẽxma i maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. 22Rü tama name i
iperüxĩnüẽmare i ngẽma ore, notürü
name nixĩ i penaxü i ngẽma pemaã
nüxũ̃ jaxuxũ̃. Erü ngẽxguma
iperüxĩnüẽmaregu rü tama penaxüxgu,
rü pegütama pewomüxẽẽgümare. 23Erü
jíxema irüxĩnümarexe i Tupanaãrü ore
notürü tama naxṹxe i ngẽma nüxũ̃
jaxuxũ̃, rü wüxi i jatü i woruawa nügü
dauchametüxũ̃rüũ̃ tixĩ. 24Erü nügü
nadauchametü, notürü ngẽxguma
jaxũgachigu rü marü nüxũ̃
inajarüngüma na nanhuxchametüraũ̃xũ̃
i noxrix. 25Notürü jíxema guxũ̃guma
meã nüxũ̃ daumatüxe rü naga ĩnüxẽ i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃ i pecaduwa
tüxũ̃ ínguxuchixẽẽxũ̃, rü Tupana rü tá
aixcuma guxũ̃wama tüxũ̃ narüngũ̃xẽẽ.
Erü tama ngẽma orexũ̃ taxĩnümare,
notürü tanaxü i ngẽma tümamaã nüxũ̃
jaxuxũ̃. 26Rü ngẽxguma chi wüxie nagu
rüxĩnügu na meãma Tupanaxũ̃ tacuáxũ̃
notürü tama nüxna tadaxgu ja tümaãrü

conü i tümaãrü orewa, rü tügütama
tawomüxẽẽ, rü tama aixcuma
Tupanaãxṹ tajaxõ. [27]Notürü ngẽma
nacüma i Tanatü ja Tupanapẹxewa
aixcuma üünexũ, rü ngẽma nixĩ na nüxũ
tarüngũxẽẽxũ i tacutagü rü jutegüxũ rü
tügüna tadauxũ na tama nhama i
naãneãrü chixexũgu taxücuxũ.

Name nixĩ i guxũ i duũxũgüxũ tangechaũ

2 [1]Pa Chaueneẽgüx, pema rü nüxṹ
pejaxõgü ja tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristu ja mexẽchicü. Rü ngẽmacax
tama name na chixriãcü penajaxuxũ i
nhuxre i duũxũgü rü meã penajaxuxũ i
togü. [2]Rü ngẽxguma chi perü
ngutaquẹxegu naxücuxgu i wüxi i jatü i
uirumaã aneraã́xũ rü mexchiruxũ, rü
ngẽxgumarüũ chi ta ngẽxma naxücuxgu
i wüxi i jatü i ngearü dĩẽruã́xũ rü
wẹxachiruxũ, rü name nixĩ i guxũxũma
wüxigu meã pejaxu. [3]Notürü tama
name ega meã penajauxgu i ngẽma
mexchiruxũ rü:

"¡Nuã mexũ i naxmaxwẹxewa rüto!"
nhapegüxũ nüxũ, notürü ngẽma
wẹxachiruxũxũ rü:

"¡Cuma rü ngẽxmatama nachi, rü
ẹxna jea nhatüanewa rüto!" nhapegüxũ
nüxũ. [4]Rü ngẽxguma tama wüxigu meã
penajauxgu i ngẽma taxre, rü pewatama
nangox na tama aixcuma guxãxũ
pengechaũgüxũ rü chixexũ i duũxũgü
peixĩgüxũ ega ngẽmaãcü chixri
penajauxgu i duũxũgü. [5]Pa Chaueneẽgü
ja Pexũ Changechaũgüxex, ¡Iperüxĩnüẽ i
nhaã ore! Tupana tüxũ nidexechi ja
jíxema ngearü dĩẽruãxgüxe i nhama i
naãnewa na meã nüxṹ tajaxõgüxũcax.
Erü nanaxwaxe i tanajauxgü i ngẽma
maxũ i taguma gúxũ i tümamaã
inaxunetaxũ ja jíxema nüxũ
ngechaũgüxe. [6]Notürü pema rü chixri
penajaxu i ngẽma duũxũgü i ngearü
dĩẽruãxgüxũ rü meã penajaxu i ngẽma
duũxũgü i dĩẽruãxgüxũ. ¿Taux ẹxna
ngẽma dĩẽruãxgüxũ jiĩxũ i ngẽma chixri
pemaã maxẽxũ rü ãẽxgacügüxũtawa
pexũ íjaxuaxũgüxũ? [7]Rü ngẽma
dĩẽruãxgüxũ nixĩ i chixexũ namaã
ixugüexũ ja Cristu ja perü Cori ja
mexẽchicü. [8]Tupanaãrü orewa
nangẽxma i norü mu i guxũ i mugüarü
jexeraxũ i nhaxũ:

"¡Nüxũ nangechaũ i cumücü ngẽma
na cugütama cungechaũxũrüũ!"
nhaxũ. Rü ngẽxguma aixcuma naga
pexĩnüẽgu i ngẽma mu, rü mexũ pexü.
[9]Notürü ngẽxguma meã penajauxgu i
wüxi i jatü i mexchiruxũ rü chixri
penajauxgu i ngẽma wẹxachiruxũ, rü
pecadu pexü. Rü Tupanapẹxewa
pechixexũgu erü tama naga pexĩnüẽ i
ngẽma pexũ namuxũ. [10]Erü ngẽxguma
chi texé naga ĩnügu i guxũma i
Tupanaãrü mugü notürü chi
wüxiwatama ítatüxgu na tama naga
taxĩnüxũ, rü chi nhama guxũma i
Tupanaãrü mugüga tama taxĩnüxũrüũ
tachixexũgu. [11]Erü nümatama ja
Tupana ga nhacü:

"¡Tãũxũtáma naĩ i nge i ãtecümaã
cungẽãẽ!" nhacü,

rü nhanagürü ta:

"¡Tãũxũtáma cumáẽta!"
nhanagürü. Rü ngẽxguma chi tama naĩ i
nge i ãtecümaã cungeãẽxgu, notürü
cumáẽtagu, rü tama aixcuma meã naga
cuxĩnü i ngẽma Tupana tüxũ muxũ.

12Rü ngẽmacax name nixĩ na meã
peidexagüxũ rü meã pemaxẽxũ. Erü
Tupana tá pexna naca i perü maxũchiga
ngoxi Cristu pexũ muxũãcüma pemaxẽ
rü exna tama. Rü ngẽma Cristu tüxũ
muxũ nixĩ na jigü ingechaũgüxũ. 13Erü
guxãma ja jíxema tama tümamücügü
tüxṹ ngechaũtümüũgüxe, rü Tupana rü
tãũxũtáma nüxṹ
tangechaũtümüũgüãcüma tüxna naca i
tümaãrü maxũchiga. Notürü jíxema
tümamücügü tüxṹ ngechaũtümüũgüxe,
rü tãũxũtáma tamuũẽ i ngẽxguma
Tupana tüxna caxgu, erü nüxṹ
tangechaũtümüũgüãcüma tá tüxna naca.

Ega aixcuma jaxõgügu, rü tanaxwaxe i mexũ taxügü rü nüxũ tarüngũxẽẽ i togü

14Pa Chaueneẽgüx, ¿Tacüwa namexũ
ega wüxie:
"Chama rü Tupanaãxṹ chajaxõ",
nhagügu, notürü tama mexũ taxüxgu?
¿Pexcax rü Tupana tá tüxũ maxẽẽxũ ega
ngẽmaãcü tajaxõxgux? 15-16Rü
ngẽxguma chi wüxi i taeneẽ rü exna
taejax i jaxõxũ rü nangexchirugu rü
nangewemügu, rü chi wüxie i pema rü
nhapegügu:
"¡Mexũ cuxũ üpetü, rü icuxcuchi na
tama cuxũ nadejuxũcax, rü meã
nachibü!" nhagügu, rü ¿tacüwa name i
ngẽma ega tama nüxna tanaxãxgu i
ngẽma nüxṹ taxuxũ? 17Rü ngẽxguma
jaxõmaregu notürü tama mexũ ixüxgu,
rü tama togüxũ rüngũxẽẽgu, rü ¿tacüwa
namexũ i ngẽmaãcü na jaxõxũ? 18Erü
ngẽxguma cujaxõmaregu notürü tama
mexũ cuxüxgu, rü ngürüãchi tá wüxie
nhatarügü cuxũ:
"Cuma rü cujaxõmare notürü chama
rü chajaxõ rü nhuxmachi mexũ chaxü
ta. Rü ¿nhuxãcü tá nüxũ chacuáxũ na
cujaxõxũ ega tama mexũ cuxüxgux?
Notürü chama rü chorü ü i mexũmaã tá
cuxũ nüxũ chadauxẽẽ na aixcuma
chajaxõxũ", nhatarügü tá cuxũ. 19Cuma
cujaxõ na nangẽxmaxũ ja wüxitama ja
Tupana. Marü name. Notürü ngoxogü
rü ta ngẽmaãcü najaxõgü, rü poraãcü
niduxruxe erü Tupanaxũ namuũẽ. 20Pa
Jatü ja tama Meã Nagu Rüxĩnücüx,
cuma rü tama nüxũ cucuax i ngẽxguma
cujaxõmaregu rü tama mexũ cuxüxgu,
rü taxuwama name i ngẽmaãcü na
cujaxõxũ. 21Tupana nüxũ ixuxgu rü
nuxcümaxũcü ga tórü oxi ga Abrãũ rü
wüxi ga jatü ga mecü nixĩ. Jerü mexũ
naxü rü Tupanaga naxĩnü ga jexguma
namaã nüxũ jaxuxgu na naxcax
jamáãxũcax ga nane ga Isaqui. 22Rü
ngẽmawa nüxũ tacuax rü tama
najaxõmare ga Abrãũ, notürü mexũ
naxü ta. Rü jema naxüxũwa tüxũ nüxũ
nacuaxẽẽ na aixcuma Tupanaãxṹ
jaxõõxũ. 23Rü jemaãcü ningu ga jema
ore ga ümatüxũ ga nhaxũ:
"Abrãũ rü Tupanaãxṹ najaxõ rü
jemacax Tupana nüxũ nixu na
mecü jiĩxũ jerü nüxṹ najaxõ. Rü
nüxũ nixu ta na namücü jiĩxũ
ga Abrãũ".
24Rü ngẽmawa nüxũ tadau na Tupana
namaã taãẽxũ ja jima jatü ja mexũ ücü
rü tama jaxõmarecü. 25Rü jemaãcü ta
ngĩmaã nangupetü ga nuxcüma ga
Raábe. Rü Tupana ngĩmaã nataãẽ jerü
mexũ ixü ga jexguma meã najauxãgu ga
ngĩpatawa ga jema orearü ngeruũgü ga
Judéugü. Rü ngĩgagu namaxẽ ga jema

orearü ngeruũgü jerü to ga namagu
ijamugü ga jexguma norü uwanügü
nadaixchaũgu. Rü woo ga ngĩma rü
chixri na namaxũxũ ga noxrix, notürü
mexũ ixü jerü ijaxõ, rü jemaca̱x Tupana
ngĩmaã nataãẽ. 26Rü wüxi i naxũne rü
taxuwama name rü najumare ega
nataṵxguma i naãẽ. Rü ngẽxgumarüũ ta
nixĩ na taxuwama namexũ na
jaxõmarexũ ega taxuũma i mexũ
ixṵxgux.

Tórü conüchiga

3 1Pa Chaueneẽgüx, tama name i
muxẽma i pema rü ngṵxẽẽtaexũgü
pegü peixĩgüxẽẽchaũ. Erü pema nüxũ
pecua̱x na jixema i ngṵxẽẽtaexũgü na
ixĩgüxũ, rü guxũ i duũxũgüarü jexera tá
tüxna naca ja Tupana tórü maxũchiga
rü tórü puracüchiga. 2Guxãma i jixema
rü muẽxpṵxcüna chixexũ taxüe. Jima
jatü ja taguma chixexũxũ ixucü rü
aixcuma mecü nixĩ, erü nüxũ nacua̱x na
nhuxãcü guxũwama nügüna nadauxũ na
tama chixexũ naxüxũca̱x. 3Rü ngẽma na
taga naxĩnüxũca̱x i wüxi i cowaru, rü
tanaxwa̱xe na naxütṵxünáguxũ na
ngẽmaãcü jixema inaxwa̱xexũãcüma
meã ijaxũxũca̱x. 4¡Dücax nagu
perüxĩnüẽ ja wapurugü ja buanecüarü
poramaã ixũxũne! Rü woo nitaxüchi rü
buanecü ja taxüchicümaã inicuegü,
notürü íraxũ i toxchinüxũmaã
nanatoxchinü i norü toxpẹxeruũ, rü
ngextá nüma ínanaxwa̱xexũwa
nanaxũxẽẽ. 5-6Rü ngẽxgumarüũ ta nixĩ
ja tórü conü rü woo na naxírachiréxũ,
notürü namuxũchi i norü ore. Rü
wüxitama i üxüarü ja̱uraxũ i íraxũwa
inaxügü na jaxaxũ i taxũma i naãne. Rü
tórü conü rü nhama wüxi ja üxürüũ
nixĩ. Rü taxünewa rü wüxi i taxũ i
chixexũ nixĩ ja jima tórü conü erü
nanachixexẽẽ i guxũma i tórü maxũ. Rü
ngẽma Tupana ṉgoxogüxũ
ípocuexũgune ja üxüemawa ne naxũ i
ngẽma chixexũ i namaã jadexaxũ ja tórü
conü. Rü ngẽma chixexũmaã
nanachixexẽẽ i guxũma i tórü maxũ.
7Duũxũgü rü nüxũ nacua̱x na
íjapuxẽẽãxũ rü nüxna nachogüxũ i
nagúxũraũxũ i naẽxũgü i idüraexũ, rü
werigü, rü ãxtapegü, rü choxnigü.
8Notürü taxúema nüxũ tacua̱x na nüxna
tachogüxũ ja tümaãrü conü. Erü wüxi i
chixexũ i taxũ i taxucürüwama texé
ijarüxoxẽẽxũ nixĩ. Rü ngẽma norü dexa
rü ũũrüũ tüxũ najuxẽẽ. 9Rü jima tórü
conümaã nüxũ ticua̱xüũ ja Tanatü ja
Tupana, rü jimamaãtama chixexũ
namaã tixugüe ta i duũxũgü i Tupana
nügüãcü üxũ. 10Rü ngẽma taa̱xmaã, rü
meã duũxũgüchiga tidexagü, notürü
ngẽmatama taa̱xmaã rü namaã
taguxchigagü ta. Pa Chaueneẽgüx, tama
name na ngẽmaãcü jiĩxũ. 11Wüxi i
dexáarü chuxchuxũwatama rü
taxuacüma ínaxũxũ i dexá i mexũ rü
dexá i chixexũ. 12Pa Chaueneẽgüx, wüxi
i figuera rü taxuacüma oriwaarü omaã
naxo, rü wüxi i uwa rü taxuacüma
figueraarü omaã naxo. Rü ngẽxgumarüũ
ta wüxi i dexáarü chuxchuxũ i
jucürachiüxũwa, rü taxuacüma ínaxũxũ
i dexá i mexũ.

Ngẽma cua̱x i aixcuma ixĩxũ

13Ngẽxguma chi petanüwa
nangẽxmagu i wüxi i duũxũ i nüxũ cuáxũ
rü meã naãẽxũ cuáxũ, rü name nixĩ na

meã namaxũxũ rü mexũ na naxüxũ rü
tama nügü jacuãxüũxũ na ngẽmaãcü
pexũ nüxũ nadauxẽẽxũcãx na aixcuma
wüxi i duũxũ i nüxũ cuáxũ jiĩxũ.
14Notürü ngẽxguma chi
peixauxãchiwãxegügu rü togüchi
pexaiegu rü norü jexera pegü
peixĩxẽẽchaũgu, rü taxuacüma pegügu
perüxĩnüẽ na mexũgü rü nüxũ cuãxgüxũ
peixĩgüxũ. Rü wüxi i dora i taxũ nixĩ i
ngẽma ega ngẽmaãcü peixĩgügu. 15Erü
ngẽma na ixauxãchiwãxegüxũ rü
duũxũgüchi na ixaiexũ rü norü jexera jigü
na ixĩgüxẽẽchaũxũ, rü tama Tupanawa ne
naxũ, notürü nhama i naãnecũãxwa rü
ñgoxo i Chatanáwa nixĩ i ne naxũxũ.
16Erü ngextá auxãchi ítaxũwa rü duũxũgü
nügü írüjexeraxẽẽchaũxũwa, rü ngẽma rü
taxuũma meã inixũ rü nagúxũraũxũ i
chixexũ nangẽxma. 17Notürü guxãma ja
jíxema aixcuma tüxũ nangẽxmaxẽ i
ngẽma cuãx i Tupanawa ne ũxũ, rü
aixcuma meã tamaxẽ rü guxãmaã
tamecümagü, rü meã duũxẽxũ tajauxgü i
tümapatawa, rü meã itarüxĩnüẽ i
tümamücüarü ucũxẽ, rü guxũ i duũxũgü
tüxũ nangechaũtümüũgü, rü guxãmaãma
tügü tawüxiguxẽẽgü, rü tixaixcumagü, rü
mexũ taxügü. 18Rü jíxema naxcãx
daugüxe na duũxũgü nügümaã
irüngüxmüẽxũ, rü wüxi i mexũ taxügü.
Erü ngẽmawa tá nüxũ tadaugü na
aixcuma meã Tupanacãx namaxẽxũ i
ngẽma duũxũgü.

Duũxũgü i nhama i naãneãrü ngúchaũcãx daugüxũchiga

4 1¿Tũxcüũ pegümaã penuẽ rü pegü
pedai? Pegümaã penuẽ erü pexũ
nangẽxma i ngẽma perü ngúchaũgü i
chixexũgü. 2Pema pexũ nangúchaũ i
ngẽma pexũ taxuxũ notürü taxuacüma
pexũ nanguxũ, rü ngẽmacãx pejamãx i
togü. Rü norü ngẽmaxũcãx
peixauxãchie notürü taxuacüma pexũ
nanguxũẽga, rü ngẽmacãx pegümaã
penuẽ, rü pegü pedai. Rü tama
penajauxgü i ngẽma penaxwãxexũ erü
tama Tupanana naxcãx peca. 3Rü
ngẽxguma naxcãx ípecaxgu, rü tama
penajaxu, erü naxcãx ípeca i ngẽma
tama Tupana pexũ naxwãxexũ. Rü
ngẽma pematama penaxwãxexũ nixĩ i
naxcãx ípeçaxũ na namaã pegütama
petaãẽxẽẽmarexũcãx. 4Pa Duũxũgü i
Chixri Maxẽxũx, ¿Tama ẽxna nüxũ
pecuãx rü ngẽxguma nhama i naãnexũ
pengechaũgu rü Tupanamaã
perüxuwanüxũ? Erü texé ja nhama i
naãnexũ ngechaũxẽ rü Tupanamaã
tarüxuwanü. 5Rü tama notücãxma nixĩ i
ngẽma Tupanaãrü ore i nhaxũ:

> “Ngẽma Naãẽ i Üünexũ i Tupana
> tüxna muxũ rü tüxũ ninuxũ erü
> noxrü tixĩ rü tüxũ nangechaũ”,

nhaxũ. 6Notürü Tupana rü tüxũ
narüngũxẽẽ na namaã iporaexũcãx i
guxũma i nhama i naãneãrü ngúchaũ i
chixexũ. Rü ngẽmacãx norü orewa rü
nhanagürü:

> “Tupana rü tümamaã nanu ja
> jíxema tügü írütagüxe, notürü
> tüxũ narüngũxẽẽ ja jíxema tügü
> írüxíragüxe”,

nhanagürü. 7Pa Chaueneẽgüx, ¡Meã
Tupanaga pexĩnüẽ! ¡Rü nüxũ pexoó i
ñgoxo i Chataná! Rü nüma rü tá pexna
ninha. 8¡Tupanana pengaicamagü! Rü
nüma rü tá ta pexna nangaicama. Rü
pemax, Pa Pecaduãxgüxũx, ¡nüxũ perüxoe

i pecüma i chixexũ! Rü pemax, i
Tupanawe rüxĩxchaũxẽ notürü nhama i
naãnewe rü ta rüxĩxchaũxẽ, ¡penamexẽẽx
i perü maxũ na Tupanacax̱icatama
pemaxẽxũcax̱! 9¡Pegümaã pengechaũgü
rü pexauxe erü pepecaduã̱x! Rü texé ja
nhama i naãneãrü taãẽwa cugüxe, rü
name nixĩ i tügümaã taxauxe. Rü texé ja
tümacüma i chixexũmaã taãxẽ́xẽ, rü name
nixĩ i Tupanape̱xewa tügümaã tangechaũ.
10Rü name nixĩ i Cori ja Tupanape̱xegu
pecaxãpü̱xügü rü namaã nüxũ peixu na
taxuwama pemexũ. Rü ngẽxguma i nüma
rü tá pexũ nicua̱xüũ rü pexũ nataxẽẽ.

Tama name i chixexũgu cueneẽmaã curüxĩnü

11Pa Chaueneẽgüx, ¡Tãṹ i chixexũmaã
pegü peixugüxũ! Erü jíxema
chixexũmaã tümaẽneẽchigagu idexáxe
rü e̱xna chixexũmaã nüxũ dawenüxẽ, rü
chixe nüxũ tawogü ta i Tupanaãrü ore.
Rü ngẽxguma chixexũgu Tupanaãrü
oremaã curüxĩnügu, rü Tupanaãrü
orearü jexera cugü cuixĩxẽẽchaũ erü
tama aixcuma naga cuxĩnü.
12Tupanaxĩcatama nixĩ ja tüxna naxãcü i
norü mugü rü nhu̱xmachi tá tüxna c̱acü
rü ngoxi naga ixĩnüẽ i ngẽma norü ore.
Rü nümatama nixĩ i nüxṹ nangẽxmaxũ i
pora na tüxũ namaxẽxẽẽxũ rü e̱xna tüxũ
najuexẽẽxũ. ¿Notürü texé cuiĩxũ i
cumax rü ngẽmacax̱ cunangugüxũ na
nhuxãcü namaxũxũ i cumücü?

Taxúema nüxũ tacua̱x na ṯacü tá tüxũ ngupetüxũ i moxũãrü ngunexũgu

13¡Choxṹ iperüxĩnüẽ i pema na
nhapegügüxũ:

“Nhu̱xma rü e̱xna moxũ tá náĩ ja
ĩãnewa taxĩ, rü wüxi ja taunecü tá
ngẽxma tajajaxu, rü tá ngẽ́ma tataxegü
na mucü i dĩẽru ngĩxũ ijaxuxũcax̱”,
nhaperügügü! 14Pema rü tama nüxũ
pecua̱x na ṯacü tá pexũ üpetüxũ i moxũ.
¿Ṯacü nixĩ i perü maxũ? Perü maxũ rü
nhama wüxi i cherena i paxaãchi nüxũ
idauxũ rü ngẽxgumatama ngupetüxũrüũ
tá inajarüxo. 15Rü narümemaẽ nixĩ na
nhapegüxũ:

“Ngẽxguma chi nanaxwa̱xegu ja Cori
ja Tupana na imaxẽxũ, rü chi tanaxü i
nhaã puracü i nagu rüxĩnüẽxũ”,
nhapegüxũ. 16Notürü i pema rü pegü
peicua̱xüũgüchaũ. Rü guxũma i ngẽma
rü tama name. 17Jíxema nüxũ cuáxe na
nhuxãcü Tupanape̱xewa meã tamaxũxũ,
notürü tama naxṹxe, rü pecadu taxü.

Ucu̱xẽ i dĩẽrua̱xgüxũca̱x

5 1Pa Duũxũgü i Dĩẽrua̱xgüxũx,
¡Iperüxĩnüẽ i nhaã ore! ¡Pexauxe rü
aita pexüe erü chixexũ tá pexũ
naxüpetü! 2Perü ngẽmaxũgü rü marü
nangaue, rü ngẽma pexchiru i
mexẽchixũ rü nawe nanangṍmü. 3Perü
uiru rü perü dĩẽru rü ngẽxma naxãũ̃tanü
rü ngẽxma nangaue. Rü ngẽma norü
ãũ̃tanü rü wüxi i perü cua̱xruũ tá nixĩ
na pema rü tá ta ipejarütauxexũ nhama
ṯacü üxüwa ixaxũ̃rüũ. Tupana ngĩxũ
nadau i perü dĩẽru i ngĩmaã penguũxcü,
rü ngẽmacax̱ tá pexũ napocu i naãneãrü
gu̱xgu. 4Rü jema perü puracütanüxũ ga
tama meã nüxṹ penaxütanüxũ, rü
nhu̱xma rü ngĩxcax̱ nidexagü ga jema
dĩẽru ga tama nüxna ngĩxũ pexãcü. Rü
Tupana ja guxããrü Cori rü ngẽma
duũxũgüxũ naxĩnü na ngĩxcax̱

jadexagüxũ ga jema dĩẽru ga nüxṹ
ngĩxũ pengetanücü ga peanewa na
napuracüexũcax. [5]Rü nhama i naãnewa
rü pegü pengaxãẽgü rü pemepata rü
pemuãrü ngẽmaxũãxgü rü petaãẽgü rü
meã pechibüe. Notürü nawa tá nangu
na ngẽmacax Tupana tá pexũ pocuexũ.
[6]Rü pema penapocue rü penadai i
ngẽma duũxũgü i taxuũma i chixexũ
pemaã üchiréxũ. Rü nümagü rü pexũ
narüturamaẽgü, rü taxuacüma nügü
ínapoxũgü.

Tanaxwaxe i tajumuxẽ rü meã ítananguxẽẽ ja Cori ja Tupana

[7]Rü nhuxma Pa Chaueneẽgüx, rü
name nixĩ i meã ípenanguxẽẽ
nhuxmatata ínangu ja Cori ja Tupana.
Rü dücax, jíxema naãnewa puracüxe rü
meã ítananguxẽẽ ja pucü na
naxügüxũcax i tümanetü. Rü nhuxmachi
nhuxre ja tawemacü ítananguxẽẽ na
najaxũ i tümanetüarü o, rü ngẽxguma
rü tá tajabuxgü. [8]Rü pema rü ta
penaxwaxe na meã ípenanguxẽẽxũ na
ínanguxũ ja Cori ja Tupana. ¡Rü
petaãẽgü, rü tãṹ i nüxũ perüchauexũ na
ípenanguxẽẽxũ! Erü marü ningaica na
ínanguxũ ja tórü Cori. [9]Pa
Chaueneẽgüx, name nixĩ i nüxũ perüxoe
na pegüchigaxũ peixuechaũ na tama
ngẽmacax pexna nacaxũcax ja Tupana.
Erü marü ningaica na ínanguxũ na
duũxũgüxũ jacagüxũcax i norü
maxũchiga. [10]Pa Chaueneẽgüx, name
nixĩ i nüxna pecuaxãchie ga jema
nuxcümaũgüxũ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü ga na nhuxãcü jaxna namaã
naxĩnüẽxũ ga jexguma ngúxũ
jangegügu. Rü name nixĩ i pema rü ta
ngẽxgumarüũ jaxna namaã pexĩnüẽãma
rü Tupanacax pemaxẽãma ega ngúxũ
peingegügu. [11]Rü jixema nüxũ tacuax
na nataãẽgüxũ ga jema duũxũgü ga meã
Tupanacax maxẽãmaxũ ga jexguma
ngúxũ nüxũ üpetügu. Rü pema nüxũ
pecuax ga nhuxãcü meã namaxama ga
guma Jo ga jexguma ngúxũ nüxũ
üpetügu. Rü nüxũ pecuax ga jixcama ga
na nhuxãcü tórü Cori ja Tupana poraãcü
nüxũ rüngũxẽẽxũ. Erü nüma ja tórü Cori
ja Tupana rü namecümaxũchi rü
poraãcü nüxṹ tangechaũtümüũgü. [12]Rü
guxũãrü jexera, Pa Chaueneẽgüx, rü
ngẽxguma tacücax ipexunetagu, rü tama
name i Tupanaẽ́gagu ipexuneta, rü exna
nhama i naãneẽ́gagu ipexuneta, rü exna
tacü i to i naẽ́gagu ipexuneta. Notürü
ngẽxguma aixcuma jixĩgu i wüxi i ore
¡rü noxtacüma: “Ngũ” nhapegü! Rü
ngẽxguma tama aixcuma jixĩgu i wüxi i
ore ¡rü noxtacüma: “Tama” nhapegü!
Rü ngẽxguma ja Tupana rü tãũxũtáma
pexũ napocue naxcax i ngẽma perü
uneta. [13]Rü ngẽxguma wüxie i
petanüwa naxixãchiãẽgu, rü name nixĩ
na tajumuxẽxũ. Rü ngẽxguma wüxie
taãẽgu, rü name nixĩ na tawijaexũ rü
Tupanaxũ ticuaxüũxũ. [14]Rü ngẽxguma
wüxie i petanüwa idaawexgu, rü name
nixĩ i naxcax pejaca i jaxõgüxũãrü
ãẽxgacügü na tümacax
najumuxẽgüxũcax rü Cori ja
Tupanaẽ́gagu chixũmaã tüxũ
jangõgügüxũcax. [15]Rü ngẽxguma
aixcuma Tupanaãxṹ jaxõgüãcüma
najumuxẽgügu, rü tá tümacax nitaane,
rü nüma ja Cori ja Tupana tá tüxũ
ínarüdaxẽẽ nawa i tümaãrü daawe. Rü
ngẽxguma chi tacü rü pecadu taxüxgu,

rü Tupana tá tüxẽ̃ nüxẽ̃ nangechaẽ̃.
16Rü ngẽmacax name nixĩ i pegümaã
nüxẽ̃ peixu i perü pecadugü rü pegücax
pejumuxẽgü i wüxiechigü na pexcax
jataanegüxẽ̃cax. Rü jima mecü ja
jatüarü jumuxẽ rü aixcuma napora erü
Tupana nanangãxẽ̃. 17Tupanaãrü orearü
uruẽ̃ ga Ería nixĩ ga wüxi ga jatü ga
taxrüẽ̃ ixĩcü. Notürü jexguma nüma
guxẽ̃ ga norü ngúchaẽ̃maã najumuxẽgu
na tama napuxẽ̃cax, rü tamaẽxpüx ga
taunecüarü ngãxẽ̃gu rü tama napu ga
jema naãnewa. 18Notürü jemawena rü
wenaxãrü najumuxẽ ga Ería rü pucücax
ínaca. Rü wenaxãrü napu. Rü narüxü ga
guxẽ̃ma ga nanetügü. 19Pa
Chaueneẽgüx, ngẽxguma chi texé
petanüwa Tupanana ixũgachigu, rü
tangẽxmagu ja wüxie ja tüxẽ̃
taeguxẽẽ́xẽ na wenaxãrü Tupanawe
tarüxũxẽ̃cax, rü mexẽ̃ taxü. 20Erü
ngẽxguma texé Tupanacax
nataeguxẽẽgu i wüxi i duẽ̃xẽ̃ nüxna i
norü chixexẽ̃, rü tümagagu Tupana tá
nanamaxẽẽ i ngẽma duẽ̃xẽ̃, rü tá nüxẽ̃
nüxẽ̃ nangechaẽ̃ i norü pecadugü.

Rü nuãma pexna,
Tiagu

NÜXÎRAÜXÜ GA POPERA GA PEDRU ÜMATÜXÜ

Pedru nüxü narümoxẽ ga jema jaxõgüxü ga to ga nachiüãnegu woonexü

1 [1]Pa Chaueneẽgüx, chama i Pedru nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxü i nhaã popera. Rü chama nixĩ i Ngechuchu ja Cristu choxü muxü na duüxügümaã nüxü chixuxüca̱x i norü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i pema na perü naãnena to i nachiüãnegügu penawoonexü i Põtuanewa rü Gárataanewa rü Capadochíaanewa rü Áchiaanewa rü Bitíniããnewa ngẽxmagüxe. [2]Rü pexü nixĩ ga jadexechixü ga Tanatü ja Tupana, jerü woetama jema nixĩ ga nuxcümaxüchima nagu naxĩnüxü. Rü nanamu ga Naãẽ i Üünexü na pexü jamexẽẽgüxüca̱x na aixcuma napẽxewa peixüünegüxüca̱x rü Ngechuchu ja Cristuga na pexĩnüẽxüca̱x rü nagümaã na pejauxgüxüca̱x na nataxuxüca̱x i perü chixexügü. Rü chanaxwa̱xe i Tanatü ja Tupana poraãcü pexü narüngüxẽẽ rü pexü nataãẽxẽẽ.

Ítanan̲guxẽẽ na wena tá imaxẽxü

[3]¡Rü ngĩxã nüxü ticua̱xüügü ja Tupana ja tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu Nanatü! Jerü jexguma Ngechuchu ja Cristuxü wena namaxẽẽgu, rü tüxna nanaxã ga maxü ga jexwacaxüxü, jerü poraãcü nüxü tangechaütümüügü. Rü ngẽmaca̱x i nhu̱xma i jixema rü ta ítanan̲guxẽẽ na wena tá imaxẽxü. [4]Rü pema rü wüxi i ngunexügu rü aixcuma tá penajauxgü i guxüma i ngẽma mexügü i Tupana tá pexna ãxü i nhu̱xma dauxüguxü i naãnegu pexü namaã nanguxüxü. Rü ngẽma tá pexna naxãxü rü tagutáma inajarüxo, rü tagutáma naxãüãchi, rü tagutáma nangau. [5]Rü nhu̱xma na Tupanaãxü pejaxõgüxü rü nüma rü norü poramaã tá pexna nadau nhu̱xmatáta aixcuma penajauxgü i ngẽma maxü i taguma gúxü i tá pexna naxãxü i ngẽxguma nagu̱xgu i naãne. [6]Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i poraãcü petaãẽgü, rü nüẽtama nixĩ ega woo nhu̱xma nhaã perü maxüwa rü paxaxãchi muxüma i guxchaxügü pexü üpetügu. [7]Erü ngẽmaãcü nixĩ i pexü naxüxü ja Tupana na nüxü nacuáxüca̱x rü ngoxi aixcuma pejaxõgü rü e̱xna tama. Rü ngẽxguma pejaxõgüamagu ega woo guxchaxügü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

pexca̱x ínguxgu, rü ngẽma perü õ rü
wüxi i uiruarü jexera nixĩ na namexũ̃
erü ngẽma uiru rü woo namexẽchi
notürü düxwa nangau. Rü ngẽma uiru
rü üxümaã nüxũ̃ taxü na nüxũ̃
icuáxũca̱x rü ngoxi aixcuma uiruxũchi
jiĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta nixĩ i perü õ
na guxchaxũ̃gümaã Tupana nüxũ̃ üxũ̃
na nüxũ̃ nacuáxũca̱x rü ngoxi aixcuma
nüxũ̃́ pejaxõgü na jixcama pexũ̃
jacua̱xüũ̃xũca̱x rü mexũ̃ i pechica pexna
naxãxũca̱x rü pemaã nataãẽxũca̱x i
ngẽxguma wena núma naxũxgu ja
Ngechuchu ja Cristu. 8-9Pema rü
Ngechuchu ja Cristuxũ̃ pengechaũ̃gü
woo taguma nüxũ̃ na pedaugüxũ̃. Rü
nhu̱xma rü ta woo tama nüxũ̃ pedaugü,
notürü nüxũ̃́ pejaxõgü, rü poraãcü
petaãẽgü. Rü ngẽma perü taãẽmaã rü
taxuacüma nüxũ̃ peixuéga na nhuxãcü
petaãẽgüxũchixũ̃, erü marü penajauxgü
i perü maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü
ngẽmaca̱x nixĩ i nüxũ̃́ pejaxõgüxũ̃. 10Rü
nuxcümaxũchima ga Tupanaãrü orearü
uruũ̃gü, rü nüxũ̃ nixugüe ga na nhuxãcü
tá Tupana pexũ̃ narüngũ̃xẽẽxũ̃. Rü
nümagü rü poraãcü nangúe rü naxca̱x
nadaugü i ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
11Rü nümagü ga jema orearü uruũ̃gü rü
Tupanaãrü poperawa nangúe na nüxũ̃
nacua̱xgüxũca̱x na nhuxãcü tá na jiĩxũ̃
rü nhuxguacü tá na nangóxũ̃ ga guma
Maxẽxẽẽruũ̃ ga Cristu. Rü Cristuãẽ i
Üünexũ̃ ga jema orearü uruũ̃güwa
jexmaxũ̃, rü nüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽ ga na
Cristu rü tá ngúxũ̃ jangexũ̃ rü tá najuxũ̃
rü jixcama rü wena tá na namaxũ̃xũ̃ rü
nhu̱xmachi dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa tá na
naxũxũ̃ na guxũ̃ãrü ãẽ̱xgacü jiĩxũca̱x.
12Notürü Tupana rü jema
nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga orearü uruũ̃güxũ̃
nüxũ̃ nacua̱xẽẽ na tãũxũ̃táma nümagü
nüxũ̃ nadaugüxũ̃ ga guma Maxẽxẽẽruũ̃
ga naxca̱x nadaugücü, notürü pema tá
jiĩxũ̃ na nüxũ̃ pedaugüxũ̃. Rü dücax, Pa
Chaueneẽgüx, gumatama
Maxẽxẽẽruũchiga nixĩ ga perü orearü
uruũ̃gü pemaã nüxũ̃ ixugügüxũ̃ ga
jexguma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ ga
dauxũ̃wa ne muxũ̃ jadexagüxẽẽgu. Rü
guxũma i ngẽma ore i jima
Maxẽxẽẽruũchiga, rü woo Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱x rü nüxũ̃́
nangúchaũ̃gü na jexeraãcü nüxũ̃
nacua̱xgüxũ̃.

Tupana rü taxca̱x naca na napẽ̱xewa naxüünexũca̱x i tórü maxũ̃

13Rü nhu̱xma na Cristuarü duũ̃xũ̃gü
peixĩgüxũ̃, rü penaxwa̱xe na
pexuãẽgüxũ̃ rü ípememarexũ̃ na
penaxüxũ̃ i norü ngúchaũ̃. Rü name nixĩ
i aixcuma meã ípenan̲guxẽẽ i guxũma i
ngẽma mexũ̃gü i Tupana tá pexna ãxũ̃ i
ngẽxguma Ngechuchu ja Cristu núma
ũxgu. 14Rü nhu̱xma na Tupanaxãcügü
peixĩgüxũ̃, rü penaxwa̱xe na aixcuma
naga pexĩnüẽxũ̃. Rü tama name i nagu
pexĩ ga jema nuxcümaxũ̃xũ̃ ga perü
ngúchaũ̃ ga ũ̃pa nagu pexĩxũ̃ ga
jexguma taũta Tupanaxũ̃ pecua̱xgu.
15Notürü penaxwa̱xe i aixcuma meã
pemaxẽ na Tupanapẽ̱xewa
naxüünexũca̱x i perü maxũ̃. Erü nüma ja
Tupana ja pexũ̃ idexechicü, rü naxüüne.
16Rü norü ore i ümatüxũ̃wa rü
nhanagürü:

"Chanaxwa̱xe i chauxrüũ̃ peixüüne,
erü chama rü chaxüüne",

nhanagürü. 17Rü pema na “Pa Tonatüx”
nhapegüxũ nüxũ ja Tupana, rü nhu̱xma
na nhama i naãnewa pemaxẽxũ rü name
nixĩ i guxũguma nüxũ pemuũẽ. Erü
nüma rü aixcumaxũchi nanangugü i
wüxichigü i duũxũgüarü maxũ na
nhuxãcü jiĩxũ. Rü tüxũ napocu ja
guxãma ja texé ja chixexũ ügüxe, rü
nüẽtama nixĩ ega woo texé tixĩgu, erü
nape̱xewa rü nawüxigumare i guxũma i
duũxũgü. 18-19Rü Tupana rü marü pexũ
ínanguxũxẽẽ nawa ga jema
nuxcümaxũxũ ga perü maxũ ga
taxuwama mexũ ga perü o̱xigüxũtawa
pejaxuxũ. Rü jema na nawa pexũ
ínanguxũxẽẽxũca̱x rü pexna naxããxũca̱x
i maxũ i ngexwacaxũxũ, rü poraãcü
nüxṹ naxãtanü. Jerü tama uiru rü e̱xna
dĩẽru i ṉgauxwa̱xexũmaã nanaxütanü,
notürü Cristugü ja mexẽchicümaã nixĩ
ga naxütanüãxũ. Jerü nüma ga Cristu rü
nhama wüxi i carneru i taxuwama
nanhuxraũxũ i Tupanaca̱x imáxũrüũ
pexca̱x naju na pexũ naxütanüxũca̱x.
20Rü nüma ga Tupana rü woetama
nuxcümaxũchima taũta naãne ixügügu,
rü marü Cristuxũ naxuneta na pexca̱x
najuxũca̱x. Notürü nhamaũcüü nixĩ ga
nangóxũ ga guma Cristu na pexũ
nangũxẽẽxũca̱x. 21Rü nhu̱xma rü
Cristugagu nixĩ i nüxṹ pejaxõgüxũ ja
Tupana ga juwa Cristuxũ írüdaxẽẽcü rü
dauxũwa nagacü. Rü ngẽmaca̱x nixĩ i
nhu̱xma i Tupanaãxṹ pejaxõgüxũ rü
ípenaṉguxẽẽgüxũ na dauxũwa pexũ
nagagüxũca̱x. 22Rü nhu̱xma na naga
pexĩnüẽxũ i Tupanaãrü ore i aixcuma
ixĩxũ rü pexṹ natauxcha na pegü
pengechaũgüxũ erü Tupana rü marü
pexṹ inajanaxoxẽẽ i perü chixexũgü. Rü
ngẽmaca̱x penaxwa̱xe i aixcuma guxũ i
perü ngúchaũmaã pegü pengechaũgü.
23Rü nhu̱xma i pema rü marü
penajauxgü i ngexwacaxũxũ i perü
maxũ. Rü ngẽmaca̱x nhama ngexwacax
pebuexũrüũ peixĩgü. Notürü ngẽma
maxũ rü tama penatü rü pee ja
juewa̱xéxewa nixĩ i penajaxuxũ. Notürü
Tupanaãrü ore i maxũxũ i taguma
ijarüxoxũwa nixĩ i penajaxuxũ. 24Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> “Guxũma i duũxũgü rü nhama wüxi
> i natüanerüũmare nixĩ. Rü
> guxũma i norü mexũ, rü wüxi i
> nanetüchacurüũmare nixĩ. Rü
> ngẽma natüane rü naju, rü
> nachacu rü narüngu. Rü
> ngẽxgumarüũ ta nixĩ i duũxũgü
> na tama nataixũ i norü maxũ i
> nhama i naãnewa. 25Notürü
> tórü Coriarü ore rü taguma
> inajarüxo”,

nhanagürü i Tupanaãrü orewa. Rü
ngẽma Tupanaãrü ore i mexũ nixĩ ga
pemaã nüxũ jaxugüxũ.

2 1Rü ngẽmaca̱x name nixĩ i nüxũ
perüxoe i guxũma i chixexũgü, rü
ngẽma na peidorata̱a̱xgüxũ, rü ngẽma
na togüpe̱xewa meã na pemaxẽnetaxũ
rü ngẽma na peixauxãchiwa̱xegüxũ, rü
ngẽma na pexoregüta̱a̱xgüxũ. 2-3Rü
ngẽxguma chi aixcuma nüxũ
peicua̱xãchitanügu na nhuxãcü
namecümaxũchixũ ja tórü Cori, rü
nhama wüxi i õxchana i ngexwacax
buxũ i naẽgünenixũ nüxṹ ngúchaũxũrüũ
penaxwa̱xe i poraãcü pexṹ nangúchaũ i
norü ore na ngẽmawa peporaexũca̱x rü
meã pejaexũca̱x i perü õwa na

ngẽmaãcü guxũwama namexũcax i perü
maxũ i taguma gúxũ.

Cristu nixĩ ja nuta ja maxũcü

4Rü nhuxma rü name nixĩ i tórü
Corina pengaicamagü. Erü nüma ja tórü
Cori nixĩ ja jima nuta ja maxũcü ja
Tupana najaxucü na namaã
inaxügüãxũcax ja napata. Rü woo
duũxũgü rü nüxũ na oexũ, notürü jima
nixĩ ja Tupana najaxucü erü naxcax rü
namexẽchi. 5Rü ngẽxgumarüũ ta i
pemax, rü Tupana pexũ nade na
napataarü nutagü ja maxẽcü
peixĩgüxũcax. Rü pema nixĩ i Tupanaãrü
ngũxẽẽruũgü i üünexũ i Ngechuchu ja
Cristuégagu Tupanana ãmare pexãgüxũ.
Rü ngẽma ãmare i nüxna pexãgüxũ i
namaã nataãẽxũ nixĩ i perü maxũ i
mexũ i napexewa. 6Rü Tupana rü norü
ore i ümatüxũwa rü Cristuchigaxũ nixu
rü nhanagürü:

"Nhuxma na ichanaxügüxũ ja
chapata, rü jima nuta ja nüxĩra
chajaxücuchicü, rü jima nixĩ ja
nuta ja mexẽchicü ja
chamatama chanajaxucü na
chapata namaã ichaxügüxũcax.
Rü jima nuta rü chaunechiga
nixĩ. Rü jíxema nüxṹ jaxõxẽ, rü
aixcuma tá tanajaxu i ngẽma
maxũ i taguma gúxũ i tümamaã
ichaxunetaxũ",

nhanagürü. 7Rü pema na nüxṹ
pejaxõgüxũ, rü Cristu rü pexcax rü
guxũwama name rü naporaxũchi.
Notürü ngẽma tama jaxõgüxũcax, rü
taxuwama name. Rü ngẽmacax ja
Tupana rü norü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

"Jima nuta ja ĩpataarü üruũgü nüxũ
ocü, rü chauxcax rü gucü ja
nutaarü jexera namexẽchi. Rü
ngẽmacax jimaétüwa nixĩ
ichanaxügüxũ ja chapata",

nhanagürü. 8Rü Tupanaãrü ore rü
nhanagürü ta:

"Guxũma i ngẽma tama jaxõgüxũ rü
tama irüxĩnüẽchaũxũ rü jima
nutagu tá najarüpucutügü",

nhanagürü. Rü ngẽmaãcü i guxũma i
ngẽma tama jaxõgüxũ rü tá chixexũgu
naji erü tama Tupanaga naxĩnüẽchaũ rü
tama Cristuaxṹ najaxõgüchaũ. Rü
ngẽmacax Tupana tá nanapocue jema
nüma nüxũ jaxuxũrüũ. 9Notürü pema
nixĩ i duũxũgü i tórü ãẽxgacü ja Tupana
pexũ idexechixũ na norü ngũxẽẽruũgü
peixĩgüxũcax. Rü pema nixĩ i duũxũgü i
napexewa ixüünexũ erü nümatama ja
Tupana rü norü duũxũgüxũ pexũ
nixĩgüxẽẽ na nüxũ peixuxũcax i norü
ore i aixcuma mexẽchixũ. Rü nümatama
ja Tupana nixĩ ga chixexũwa pexũ
ínanguxũxẽẽxũ na norü ngóonexũ i
mexẽchixũgu pechocuxũcax. 10Rü ũpa
ga pema rü tama Tupanaãrü duũxũgü
peixĩgü, notürü i nhuxma rü aixcuma
norü duũxũgü peixĩgü. Rü ũpa rü
taxúeaxṹma pengechaũtümüũgü, notürü
i nhuxma rü Tupanaãxṹ
pengechaũtümüũgü.

Nhuxma na Tupanaãrü duũxũgü peixĩgüxũ, rü name nixĩ i meã naxcax pemaxẽ

11Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, rü nhuxma na
Tupanaãrü duũxũgü peixĩgüxũ, rü tama
nhama i naãnecũãx peixĩgü. Rü

ngẽmacax pexũ̃ chacaaxũ̃ na nüxũ̃
perüxoexũ̃cax i guxũ̃ma i ngẽma
ngúchaũ̃gü i chixexũ̃ i nhama i
naãnecũ̃ãx nagu ĩxũ̃. Erü ngẽma
ngúchaũ̃gü i chixexũ̃ rü taãẽxũ̃
chixexũ̃gu nanguxẽẽchaũ̃. 12Rü name
nixĩ i meã pemaxẽ napexewa i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaxũ̃ cuaxgüxũ̃. Rü
ngẽxguma woo poraãcü chixri pechiga
jadexagügu i nümagü, rü tá nüxũ̃
nadaugü na nhuxãcü mexũ̃ pexügüxũ̃,
rü tá Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃gü i ngẽxguma
Cristu wena núma ũxgu. 13Rü name nixĩ
na tórü Cori ja Ngechuchugagu tümaga
pexĩnüẽxũ̃ ja guxãma ja jíxema perü
ãẽxgacügü ixĩgüxe. Rü ngẽmaãcü name
nixĩ i meã naga pexĩnüẽ ja ãẽxgacü ja
tacü ja Romawa ngẽxmacü, erü nüma
nixĩ i guxũ̃ i togü i ãẽxgacügüétüwa
nangẽxmaxũ̃. 14Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
name nixĩ i naga pexĩnüẽ i ngẽma togü i
ãẽxgacügü i petanüwa namugüxũ̃ ja
jima ãẽxgacü ja tacü na napocueãxũ̃cax
i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü namaã
nataãẽgüxũ̃cax i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃.
15Erü Tupana nanaxwaxe na mexũ̃
pexügüxũ̃ na ngẽmaãcü
ipejanangeaxgüxẽẽxũ̃cax i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama Tupanaãrü orexũ̃
cuáxchaũ̃güxũ̃ rü chixri ngẽma orechiga
idexagüxũ̃. 16Rü nhuxma na Cristu pexũ̃
ínguxũ̃xẽẽxũ̃, rü name nixĩ i duũ̃xũ̃gü i
aixcuma ínguxũ̃xũ̃rüũ̃ãcü meã pemaxẽ.
Notürü nhuxma na ípenguxũ̃xũ̃ rü tama
name na ngẽmamaã pegü ípepoxũ̃xũ̃ na
tacü rü chixexũ̃ pexügüxũ̃cax. Erü
nhuxma na Tupanaãrü duũ̃xũ̃gü
peixĩgüxũ̃, rü name nixĩ i norü
ngúchaũ̃xĩcatama pexügü. 17Rü name
nixĩ i meã penajauxgü i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü. ¡Rü nüxũ̃ pengechaũ̃ i
taeneẽgü i jaxõgüxũ̃! ¡Rü nüxũ̃ pemuũ̃ẽ
ja Tupana! ¡Rü naga pexĩnüẽ ja ãẽxgacü
ja tacü ja Dumacũ̃ãx!

Tanaxwaxe i Cristurüũ̃ jaxna namaã taxĩnüẽ i ngẽxguma ngúxũ̃ ingegügu

18Pa Duũ̃xũ̃gü i Coriãxgüxũ̃x, ¡rü nüxũ̃
pengechaũ̃gü rü naga pexĩnüẽ i perü
corigü! Rü tama name i ngẽma perü
corigü i pemaã mecümaxũ̃xũ̃xĩcatama
pengechaũ̃gü, notürü name nixĩ i nüxũ̃
pengechaũ̃gü ta i ngẽma perü corigü i
chixecümaxũ̃. 19Erü Tupana rü pemaã
nataãẽ ega nüxũ̃ na pengechaũ̃güxũ̃cax
jaxna namaã pexĩnüẽgu i ngẽxguma
texé notücaxmamare chixexũ̃ pemaã
üxgu rü ngúxũ̃ pexũ̃ tingexẽẽgu.
20Notürü ¿tacüwa pexũ̃ namexũ̃ ega
jaxna namaã pexĩnüẽgu i ngẽxguma
wüxi i perü chixexũ̃cax pepocuegu?
Notürü ngẽxguma tacü rü mexũ̃ i
pexüxũ̃gagu ngúxũ̃ peingegügu rü jaxna
namaã pexĩnüẽgu, rü ngẽma waxi nixĩ i
Tupanapexewa mexũ̃. 21Rü ngẽma na
mexũ̃ pexüxũ̃gagu ngúxũ̃ peingegüxũ̃cax
nixĩ i Tupana pexũ̃ idexechixũ̃. Jerü ga
Cristu rü ta pexcax ngúxũ̃ ninge. Rü
jemaãcü pexũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ na
nhuxãcü nüma nanaxwaxexũ̃ na naxrüũ̃
jaxna namaã pexĩnüẽxũ̃ i ngẽma ngúxũ̃.
22Nüma ga Cristu rü taguma pecadu
naxü, rü taguma texéxũ̃ nawomüxẽẽ.
23Rü jexguma duũ̃xũ̃gü chixexũ̃ namaã
ixugüegu, rü nüma rü taxuũ̃ma ga
chixexũ̃maã nanangãxũ̃. Rü jexguma
ngúxũ̃ nüxũ̃ jangexẽẽgügu, rü nüma rü
tama tacü rü chixexũ̃maã nanaxãũ̃xũ̃ne.
Notürü Tupanamaã nüxũ̃ nixu na nüma

namaã namexẽẽãxũ̃cax̱ ga jema
duũ̃xũ̃gü ga chixri namaã chopetüxũ̃.
Jerü nüxũ̃ nacuax̱ rü Tupana rü
aixcuma meã nanangugü i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃güarü maxũ̃. 24Rü nümatama ga
Cristu rü nügüxũ̃negu najange ga tórü
pecadugü ga jexguma curuchagu
najux̱gu. Rü jemaãcü nanaxü na nüxũ̃
rüxoexũ̃cax̱ i tórü chixexũ̃ na
naxcax̱icatama imaxẽxũ̃cax̱. Nüma rü
pexcax̱ nanapix̱ na jemaãcü pexũ̃
nameẽxẽẽxũ̃cax̱. 25Rü pema ga ũ̃pa rü
nhama carnerugü i nu ne
naxĩmarexũ̃rüũ̃ peixĩgü. Notürü i
nhux̱ma rü marü Cristucax̱ pewoegu. Rü
nüma nixĩ i perü daruũ̃ jiĩxũ̃, rü nüma
nixĩ i pexna nadauxũ̃.

Nhuxãcü Tupana nanaxwax̱e na namaxẽxũ̃ i ngẽma ixãmaxũ̃ rü ixãtexũ̃

3 1-2Rü pemax, Pa Ngexũ̃güx, rü
name nixĩ i petega pexĩnüẽ na
ngẽma pete i tama jaxõxũ̃ nüxũ̃
dauxũ̃cax̱ i perü maxũ̃ i mexũ̃ i
Tupanapex̱ewa rü duũ̃xũ̃güpex̱ewa rü
ngẽmacax̱ na jaxõõxũ̃cax̱ woo taxuũ̃ma i
Tupanaãrü orexũ̃ namaã peixugu. 3Rü
ngẽma na aixcuma pemexũ̃cax̱, rü tama
name i nagu perüxĩnüẽ na nhuxãcü
pegü pemexẽẽjaexũ̃chixũ̃, rü ex̱na
uirunaxcax̱ i ngax̱ãẽruũ̃maã
pengax̱ãẽgüxũ̃, rü ex̱na tatanüxũ̃chixũ̃ i
naxchirugu na peicux̱güxũ̃. 4Notürü
name nixĩ i perü maxũ̃wa pegü
pemexẽẽgü rü guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gümaã
pemecümagü rü taguma texémaã
penuãẽgü, erü ngẽma nixĩ i perü mexũ̃ i
taguma ijarüxoxũ̃ i aixcuma mexũ̃ i
Tupanapex̱ewa. 5Rü jemaãcü norü maxũ̃
i mexũ̃maã nixĩ ga nügü jangax̱ãẽgüxũ̃
ga jema nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga ngexũ̃gü ga
Tupanapex̱ewa ixüünexũ̃. Rü nümagü rü
Tupanaãxũ̃ najaxõgü rü natega naxĩnüẽ.
6Rü jemaãcü ta ijixĩ ga Chara ga ngĩte
ga Abrãũ̃ga na naxĩnüxũ̃, rü ngĩrü
corimaã naxuaxũ̃. Rü pemagü rü tá ta
ngĩrüũ̃ peixĩgü ega mexũ̃ pexügügu. Rü
nhux̱machi taxuũ̃cax̱táma tux̱cüũ̃
petecax̱ pemuũ̃ẽ. 7Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i
pemax, Pa Jatügüx, rü name nixĩ i meã
pemax̱xũ̃ pengechaũ̃gü rü aixcuma jaxna
ngĩmaã pexĩnüẽ, erü ngĩma rü
irüturamaẽ. Rü name nixĩ i ngĩmaã
petaãẽgü erü Tupana rü pexna
naxããxũ̃rüũ̃ ngĩxna nanaxã i ngẽma
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü name nixĩ i
ngẽmaãcü meã ngĩmaã pemaxẽ na
Tupana nüxũ̃ ĩnüxũ̃cax̱ i perü
jumuxẽgü.

Jíxema mexũ̃ ügüxe ja ngúxũ̃ ingegüxechiga

8Rü ngẽmaãcü chanaxwax̱e i guxãma
i pema rü pegüxũ̃ pengechaũ̃tümüũ̃gü
rü wüxigu perüxĩnüẽ, rü aixcuma nüxũ̃
pengechaũ̃gü i guxũ̃ma i taeneẽgü i
jaxõgüxũ̃. Rü chanaxwax̱e i aixcuma
pemecümagü rü guxãmaã pegü
pewüxiguxẽẽ. 9Rü ngẽxguma texé
chixexũ̃ pemaã ux̱gu, rü tama name i
pema rü ta chixexũ̃ tümamaã pexü. Rü
ngẽxguma texé pemaã guxchigagu, rü
tama name i pema rü ta tümamaã
peguxchiga. Notürü narümemaẽ nixĩ i
mexũ̃ i oremaã tüxũ̃ pengãxũ̃ga rü tüxũ̃
perüngũ̃xẽẽ, erü Tupana pexũ̃ nidexechi
na pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃cax̱. 10Erü
Tupanaãrü ore i ümatüxũ̃wa rü
nhanagürü:

“Ngẽxguma texé taãẽãcüma
maxchaũgu, rü name nixĩ i
nüxna tadau ja tümaãrü conü
na tama chixexũ̃ i oremaã
jadeaxũ̃cax. Rü ngẽxgumarüũ̃
ta name nixĩ i nüxna tadau i
tümaãx na tama doraxũ̃
jaxuxũ̃cax. 11Rü name nixĩ i
nüxna tajaxũ̃ i guxũ̃ma i
chixexũ̃gü, rü mexũ̃ taxü. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta name nixĩ i
guxũ̃guma naxcax tadau na
togümaã tataãẽxũ̃. 12Erü tórü
Cori rü tüxna nadau ja jíxema
aixcuma ímexẽ, rü nüxũ̃ naxĩnü
i tümaãrü jumuxẽ. Notürü
tümamaã nanu ja jíxema
chixexũ̃ ügüxe”,
nhanagürü i ngẽma Tupanaãrü orewa.
13¿Rü texé tá chixexũ̃ pemaã üxũ̃ ega
pema rü aixcuma guxũ̃guma mexũ̃
pexügügu? 14Notürü ngẽxguma chi
ngẽma mexũ̃ na pexügüxũ̃cax ngúxũ̃
peingegügu, rü name nixĩ i petaãẽgü.
¡Rü taxuũ̃caxma texéxũ̃ pemuũ̃ẽ, rü
taxuũ̃caxma tacücax pexoegaãẽgü! 15Rü
name nixĩ i perü Corixũ̃ pejaxĩxẽẽ ja
Cristu rü aixcuma naga pexĩnüẽ, rü
guxũ̃guma ípememare na meã
penangãxũ̃xũ̃cax i guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i
pexna caxũ̃ na tücxüũ̃ Cristuaxṹ
pejaxõgüxũ̃. 16Notürü name nixĩ i nüxũ̃
pengechaũ̃ãcüma penangãxũ̃ rü tama
pegügu perüxĩnüẽãcüma na norü jexera
peixĩgüxũ̃. Rü name nixĩ i meã pemaxẽ
na taxuũ̃caxma pexoegaãẽxũ̃cax. Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tá
naxãneẽ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i chixri
pechiga idexagüxũ̃ na nhuxãcü
Cristucax pemaxẽxũ̃. 17Jixema rü ngúxũ̃
tingegü ega chixexũ̃ ixügügu. Notürü
narümemaẽ nixĩ na mexũ̃ ixügüxũ̃cax
ngúxũ̃ na ingegüxũ̃, ega ngẽmaãcü
Tupana naxwaxegu. 18Jerü nümatama
ga Cristu rü ngúxũ̃ ninge, rü
wüxicanatama guxããrü pecaducax naju.
Rü woo na mecü jiĩxũ̃ rü taxcax naju i
jixema i chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü
jemaãcü nanaxü na Tupanaxũ̃tawa tüxũ̃
nagagüxũ̃cax. Rü woo naju ga naxũ̃ne,
notürü ga naãẽ rü tama naju. 19Rü
jexguma naxũ̃ne juxgu rü naãẽ rü
natanüwa naxũ ga jema naãẽgü ga
Tupana pocuexũ̃, rü orexũ̃ namaã
najarüxu. 20Rü jema naãẽgü ga jexma
pocuexũ̃, rü jema nixĩ ga naãẽgü ga
jema duũ̃xũ̃gü ga Noé maxũ̃gu tama
Tupanaga ĩnüẽxũ̃ woo jaxna namaã
naxĩnü ga jexguma Noé naxüjane ga
guma wapuru. Rü 8 ga
duũ̃xũ̃güxicatama nixĩ ga guma
wapurugu ichoũ̃xũ̃, rü jema nixĩ ga
guma mucü ga taxüchicüarü dexáétüwa
maxẽxũ̃. 21Rü jema dexá rü wüxi ga
cuaxruũ̃ nixĩ. Erü ngẽxguma dexáwa
íibaiegu, rü duũ̃xũ̃güxũ̃ nüxũ̃ tacuaxẽẽ
na Ngechuchu ja Cristu wena
maxũ̃xũ̃gagu jiĩxũ̃ i tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i
maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü tama
taxüneãrü düxétüwa na imexũ̃cax nixĩ i
íibaiexũ̃, notürü ítabaie jerü marü
Tupanana naxcax taca na tüxṹ
ijanaxoxẽẽãxũ̃cax ga tórü pecadugü na
aixcuma napexewa imexũ̃cax rü
aixcuma mexũ̃gu rüxĩnüẽxũ̃cax. 22Rü
nüma ga Ngechuchu ja Cristu, rü
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa naxũ, rü nhuxma
rü Tupanaãrü tügünecüwawa
nangẽxma. Rü nhuxma rü namexwa
nangẽxmagü i guxũ̃ma i Tupanaãrü

orearü ngeruũgü i dauxũcũãx rü
guxũma i ãẽxgacügü i dauxũcũãx.

Tanaxwãxe i ngẽma cuãx i Tupana tüxna ãxũmaã nüxũ tarüngũxẽẽ i taeneẽgü

4 1-2Rü ngẽmacãx name nixĩ na
ípememarexũ na ngúxũ peingegüxũ
jexgumarüũ ga Cristu na ngúxũ jangexũ.
Erü jíxema ngúxũ ingexe rü marü nüxũ
tarüxo i tümaãrü pecadu na guxũguma
meã Tupana naxwãxexũãcüma
tamaxũxũcãx, rü tama i tümaxũne
naxwãxexũãcüma na tamaxũxũcãx.
3Ũpa ga pemax, rü mucüma ga taunecü
penaxüecha i ngẽma chixexũ i nhũxma i
ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ
cuãxgüxũ ügüxũ. Rü jexguma ga pema
rü pecadu pexügüãcüma pemaxẽ, rü
penaxü ga pexeneãrü ngúchaũ, rü
pengãxẽ, rü peta ga nawa
pexãũgatanüxũ pexügü, rü ṭacü i
nguchiãxgüxũ poraãcü peixaxcugü, rü
tupananetachicünãxãgüxũ peicuãxüũgü
i woo Tupana na pexna nachũxuxũ i
ngẽma. 4Rü jema duũxũgü ga namaã
pexãmücügüxũ ga jexguma chixri
pemaxẽgu, rü nhũxma rü poraãcü nagu
narüxĩnüẽ na ṭacücãx tama natanügu
pexãgüxũ rü tama nawe perüxĩxũ i
ngẽxguma norü chixexũ naxügügu. Rü
ngẽmacãx nixĩ i nhũxma i chixri
pechiga jadexagüxũ. 5Notürü nümagü
rü tá ta Cristupẽxewa nangugü na
namaã nüxũ jaxugüxũcãx na nhuxãcü
namaxẽxũ. Rü nüma ja Cristu rü
ínamemare na nüxna jacachigüxũcãx i
guxũma i duũxũgü i maxẽxũ rü juexũ.
6Rü ngẽmacãx ja Tupana rü naxũpa na
najuexũ i duũxũgü rü marü nüxna
nanaxuaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Erü
nanaxwãxe na naxrüũ guxũguma
mexũwa namaxẽẽchaxũ ega woo nhama
i naãnewa najuegu i naxũnegü. 7Rü
marü ningaica na nagúxũ i nhama i
naãne rü guxũma i ṭacü i nawa
ngẽxmaxũ. Rü ngẽmacãx name nixĩ na
ípexuãẽxũ rü meã peãẽ ta ipexügüxũ rü
guxũguma pejumuxẽgüxũ. 8Rü guxũãrü
jexera i ngẽma pexũ chanaxwãxexũ nixĩ
na aixcuma pegü pengechaũgüxũ i
wüxichigü. Erü ngẽxguma aixcuma jigü
ingechaũgügu rü ngẽmaãcü inajarüxo i
muxũma i pecadugü. 9¡Rü meã pegü
pejauxgü i wüxichigü i pechiũwa! Rü
tama name i tümamaã penuãẽãcüma
tüxũ pejaxu. 10Rü wüxichigü i pemax,
rü Tupana pexna nanaxã i perü cuãx.
Rü ngẽma perü cuãxmaã rü name nixĩ i
wüxichigü pegü perüngũxẽẽgü, na
aixcuma Tupanaãrü ngũxẽẽruũ i mexũ
na peixĩgüxũcãx rü meã namaã
pepuracüexũcãx i guxũma i ngẽma cuãx
i Tupana pexna ãxũ. 11Rü ngẽxguma
texé nüxũ ixuxgu i ore, rü name nixĩ i
aixcuma Tupanaãrü orexũ tixu. Rü
ngẽxguma texé togüxũ rüngũxẽẽgu, rü
name nixĩ i Tupana tüxna ãxũ i
poramaã tanaxü. Rü guxũma i ngẽma
pexüxũ rü name nixĩ i meãma penaxü
na ngẽmaãcü Ngechuchu ja Cristugagu
Tupanaxũ peicuãxüũgüxũcãx. Erü nüma
ja Tupana rü guxũguma namexẽchi rü
naporaxũchi. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ.

Ngẽxguma Cristuaxũ jaxõxgu rü ngúxũ tinge

12Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, nhũxma na taxũ i
guxchaxũgü i perü ngũxẽẽruũ pexcãx

ínguxũ, ¡rü tãũ i peḇaixãchiãẽgüxũ,
nhama ṯacü i taguma nüxũ pedauxũ
ngupetüxũrüũ! 13Notürü narümemaẽ
nixĩ i petaãẽgüama, erü jema Cristu
ngúxũ na ingexũrüũ nixĩ i ngúxũ na
peingexũ i nhu̱xmax na petaãẽgüxũca̱x i
ngẽxguma wena núma naxũxgu i
nümax. 14Rü ngẽxguma Cristuaxṹ na
pejaxõgüxũgagu texé pemaã
guxchigagu, rü wüxi i perü taãẽ nixĩ i
ngẽma. Erü ngẽmaãcü nüxũ pecua̱x na
Tupanaãẽ i Üünexũ rü pewa na
nangẽxmaxũ. 15Rü ngẽxguma chi ngúxũ
peingegügu, rü name nixĩ na wüxi i
mexũ na pexügüxũgagu na jiĩxũ rü tama
wüxi i chixexũgagu na jiĩxũ,
ngẽxgumarüũ i máẽta rü e̱xna ngíta̱a̱x
rü e̱xna togüarü guxchaxũwa na pegü
pengẽxmagüxẽẽxũ. 16Notürü ngẽxguma
texé Cristuaxṹ tajaxõxũgagu ngúxũ
tingexgu, rü taxuũca̱xma tü̱xcüũ
ngẽmaca̱x taxãne. Notürü tanaxwa̱xe i
ngẽmaca̱x Tupanaxũ ticua̱xüũ. 17Rü
nhu̱xma rü marü nawa nangu na
Tupana ngúxũ tüxũ ingexẽẽxũ na
ngẽmaãcü tüxũ ijanawe̱xãchixẽẽxũca̱x i
jixema na naxãcügü ixĩgüxũ. Rü
ngẽxguma ngẽmaãcü tamaã
inaxügüãgu, rü ¿nhuxãcü tá nüxũ
naxüpetü i ngẽma duũxũgü i tama
Tupanaãrü ore i mexũga ĩnüẽchaũxũ?
18Erü Tupanaãrü ore i ümatüxũwa rü
nhanagürü:

> “Ngẽma duũxũgü i mexũ ügüxũ rü guxchaãcüma nanajauxgü i maxũ i taguma gúxũ. Rü nhu̱xma na ngẽmaãcü jiĩxũ, ¿rü nhuxãcü tá nüxũ nangupetüxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü pecadua̱xgüxũ?”

nhanagürü. 19Rü ngẽmaca̱x ja jíxema
Tupana naxwa̱xexũãcüma ngúxũ
ingegüxe, rü name nixĩ na mexũ
taxügüechaxũ rü Tupana ja tüxũ
ücümẽxẽgu na tanaxüxũ i tümaãẽ na
nüxna tüxṹ nadauxũca̱x. Erü nüma ja
Tupana rü mecü nixĩ rü taguma texéxũ
nawomüxẽẽ.

Ucu̱xẽgü naxca̱x i ngẽma jaxõgüxũ

5 1Rü nhu̱xmax, Pa Jaxõgüxũãrü
Ãẽ̱xgacügüx, rü pexna
chanaxãxchaũ i wüxi i ucu̱xẽ i mexũ,
erü chama rü ta pexrüũ jaxõgüxũãrü
ãẽ̱xgacü chixĩ. Rü chamaxũchima nixĩ
ga nüxũ chadauxũ ga nhuxãcü ngúxũ na
jangexũ ga Cristu. Rü chama rü tá ta
pexrüũ choxṹ nangẽxma i chauchica i
mexũ i ngẽxguma wena núma naxũxgu.
2Rü nhu̱xma chanaxwa̱xe i nüxna pedau
rü nüxũ perüngũxẽẽ i guxũma i
Tupanaãrü duũxũgü i pemẽxwa
ngẽxmagüxũ. Rü chanaxwa̱xe i mexũ i
perü ngúchaũmaã Tupana
naxwa̱xexũãcüma penaxü i ngẽma
puracü, rü tama texé pexũ muxguxica
penaxü rü e̱xna dĩẽruca̱x penaxü. 3Rü
tama chanaxwa̱xe i namaã penuẽãcüma
rü penangaãcüma penamu i ngẽma
duũxũgü. Notürü chanaxwa̱xe i mexũ i
perü maxũmaã nüxũ nüxũ pedauxẽẽ na
nhuxãcü Tupana naxwa̱xexũ na
namaxẽxũ. 4Rü ngẽxguma wena núma
naxũxgu ja tórü Daruũxũchi ja Cristu, rü
pema rü tá penajauxgü i wüxi i perü
ãmare i nga̱xcueruũ i mexẽchixũ i
taguma n̲gauxũ. 5Rü ngẽxgumarüũ ta i
pemax, Pa Ngextü̱xücügüx, rü name
nixĩ i naga pexĩnüẽ i ngẽma perü
ãẽ̱xgacügü i Tupanaãrü puracüwa

puracüexũ̃. Rü guxãma i pema i
jaxõgüxũ̃, rü name nixĩ i wüxichigü
pegü perüngũ̃xẽẽ rü taguma pegügu
perüxĩnüẽ na pemücügüarü jexera
peixĩgüxũ̃. Erü Tupanaãrü ore i
ümatüxũ̃wa rü nhanagürü:

"Tupana rü tama norü me nixĩ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü írütaxũ̃.
Notürü Tupana nüxũ̃
narüngũ̃xẽẽ rü namaã
namecüma i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
nügü írüxíragüxũ̃",

nhanagürü i ngẽma orewa. 6Rü
ngẽmacax name nixĩ i pegü íperüxíragü
rü Tupanamexẽ ja poranewa pegü
pengẽxmagüxẽẽ na nüma pexũ̃
nataxẽẽxũ̃cax i ngẽxguma nawa
nanguxgu na ngẽmaãcü pemaã
naxüãxũ̃. 7Rü name nixĩ i
Tupanamexẽgu penaxü i guxũ̃ma i perü
oegaãẽgü, erü nüma ja Tupana rü
guxũ̃guma pegu narüxĩnü rü aixcuma
pexna nadau. 8Rü name nixĩ i
guxũ̃guma pegüna pedaugü rü
ipexuãẽgü, erü perü uwanü i Chataná
rü dama wüxi ja ai ja taijaxũ̃chicürüũ̃
nananhaãne rü tümacax nadau na
texéxũ̃ tá nachixexẽẽxũ̃. 9¡Rü
peporaeamax rü pejaxõgüamax i
ngẽxguma tacü rü chixexũ̃ pemaã
naxüxchaũ̃gu! Erü nüxũ̃ pecuax rü
guxũ̃ma i taeneẽgü i guxũ̃wama
ngẽxmagüxũ̃ rü pexrüũ̃ ngẽmatama
ngúxũ̃ ningegü. 10Notürü ngẽxguma
paxaxãchi nhama i naãnewa ngúxũ̃
peingegüguwena, rü Tupana rü tá pexũ̃
nimexẽẽ na aixcuma napexewa
pemexũ̃cax, rü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽẽ na
taguma nüxũ̃ perüxoexũ̃cax, rü tá pexũ̃
naporaexẽẽ na aixcuma perü maxũ̃wa
peporaexũ̃cax. Rü daatama Tupana nixĩ
ja tüxna naxãcü i guxũ̃ma i mexũ̃ i tüxũ̃
ngẽxmaxũ̃, rü tüxũ̃ idexechicü na
naxũ̃tawa tüxũ̃ nangẽxmaxũ̃cax i
tachica i mexũ̃ i taguma gúxũ̃, erü
Ngechuchu ja Cristuarü duũ̃xũ̃gü tixĩgü.
11Rü name nixĩ i guxũ̃guma nüxũ̃
ticuaxüũ̃gü ja Tupana, erü nüma nixĩ i
guxũ̃ãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃ i guxũ̃guma. Rü
ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

**Pedru rü jema jaxõgüxũ̃xũ̃
narümoxẽ**

12Taeneẽ ja Siuwánu ja meã
jaxõcümaã petanüwa chanamu i nhaã
nuxmarexũ̃ i popera na pexũ̃
chixucuxẽgüxũ̃cax rü pemaã nüxũ̃
chixuxũ̃cax na ngẽma pexũ̃
nangechaũ̃xũ̃gagu jiĩxũ̃ ja Tupana i
aixcuma pexũ̃ nangũ̃xẽẽxũ̃. Rü nhuxma
na ngẽmaãcü pexũ̃ nangechaũ̃xũ̃, rü
name nixĩ i guxũ̃guma naxcax pemaxẽ.
13Rü pexũ̃ narümoxẽgü i guxũ̃ma i
taeneẽgü i jaxõgüxũ̃ i pexrüũ̃ Tupana
idexechixũ̃ i núma Romawa
ngẽxmagüxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta pexũ̃
narümoxẽ i chorü ngũ̃xẽẽruũ̃ i Marcu ja
chaunerüũ̃ ixĩcü. 14Rü chanaxwaxe i
wüxichigü i pema rü pegü
pengechaũ̃güãcüma pegü perümoxẽgü.
Rü ngẽxgumarüũ̃ ta chanaxwaxe na
aixcuma petaãẽgüxũ̃ i guxãma i pema
na Ngechuchu ja Cristuarü duũ̃xũ̃gü
peixĩgüxũ̃. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Pedru

NORÜ TAXRE GA POPERA GA PEDRU ÜMATÜXÜ̃

Pedru nüxü̃ narümoxẽ ga jema jaxõgüxü̃

1 [1]Pa Chaueneẽgüx, chama i Chimáũ i Pedru nixĩ i pexca̱x chanaxümatüxü̃ i nhaã popera. Rü chama rü Ngechuchu ja Cristuarü ngü̃xẽẽruü̃ chixĩ, rü nüma nixĩ ga choxü̃ namuxü̃ na nüxü̃ chixuxü̃ca̱x i norü ore. Rü pexca̱x chanaxümatü i pema na toxrüü̃ aixcuma pejaxõgüxü̃, erü tórü Tupana rü tórü Maxẽxẽẽruü̃ ja Ngechuchu ja Cristu rü aixcuma nimexẽchi. [2]Rü nhu̱xma na Tanatü ja Tupanaxü̃ pecuáxü̃ rü tórü Cori ja Ngechuchuxü̃ pecuáxü̃, rü chanaxwa̱xe i nümagü aixcuma pemaã namecüma rü aixcuma pexü̃ nataãẽxẽẽ.

Jaxõgüxü̃cümagüchiga

[3]Rü Tupana rü noxrütama poramaã marü tüxna nanaxã ga guxü̃ma i ngẽma nacüma i mexü̃ i inaxwa̱xexü̃ na aixcuma meã naxca̱x imaxẽxü̃ca̱x. Rü jemaãcü nanaxü ga jexguma tüxü̃ nüxü̃ nacua̱xẽẽgu ga guma tórü Cori ja mexẽchicü ga norü poramaã tüxü̃ idexechicü. [4]Rü jematama norü poramaã tüxna nanaxã ga guxü̃ma ga norü ngü̃xẽẽ i mexẽchixü̃ ga inaxunetaxü̃ na naxrüü̃ pemexü̃ca̱x rü nüxna peixĩgachixü̃ca̱x i guxü̃ma i chixexü̃gü i duü̃xü̃güarü ngúchaü̃ i chixexü̃gagu nhama i naãnewa ngẽxmaxü̃. [5]Rü ngẽmaca̱x penaxwa̱xegü na pegü peporaexẽẽxü̃ na meã pejaxõgüxü̃ rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na meã togüpe̱xewa pemaxẽxü̃, rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na meãma nüxü̃ pecuáxü̃ na ṯacü jiĩxü̃ i Tupana pexǘ naxwa̱xexü̃. [6]Rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na meã pegümaã ipecuáxü̃ na tama chixexü̃gu pe̱jixü̃ca̱x. Rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na jaxna pegümaã pexĩnüẽxü̃. Rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na aixcuma Tupanaxü̃ pengechaü̃güxü̃. [7]Rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na pegü pengechaü̃güxü̃ ja guxãma i pemax. Rü ngẽxgumarüü̃ ta penaxwa̱xegü na guxü̃ma i duü̃xü̃güxü̃ na pengechaü̃güxü̃. [8]Rü ngẽxguma aixcuma ngẽma pexü̃ chaxucu̱xẽxü̃ãcüma pemaxẽgu, rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

tãũxũ̃táma notücax̱ma nixĩ i perü maxũ̃,
rü tãũxũ̃táma notücax̱ma nixĩ na nüxũ̃
pecuáxũ̃ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu. 9Notürü jíxema tama ngẽma
pexũ̃ chaxucu̱xẽxũ̃ãcüma maxũ̃xẽ, rü
nhama tangexetüxũ̃rüũ̃ tixĩ. Rü nhama
wüxi i duũ̃xũ̃ i tama nagu rüxĩnüxũ̃ i
ngẽma jixcüra tá nüxũ̃ ngupetüxũ̃rüũ̃
tixĩ, erü nüxũ̃ itajarüngüma na nhuxãcü
Tupana tüxũ̃ nüxũ̃ ngechaũ̃xũ̃ ga
tümaãrü pecadugü. 10Rü ngẽmacax̱, Pa
Chaueneẽgüx, name nixĩ na jexeraãcü
meã Tupanacax̱ pemaxẽxũ̃ na ngẽmaãcü
ipenawéxũ̃cax̱ na aixcuma Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü ja pexcax̱ nac̱axe rü pexũ̃
jadexechixe na peixĩgüxũ̃. Rü ngẽxguma
ngẽmaãcü pemaxẽgu rü tagutáma
chixexũ̃gu peji rü tagutáma Tupanaxũ̃
ípetax̱. 11Rü ngẽmaãcü ja Tupana, rü tá
meã pexcax̱ najawãxna i ĩãx̱ na
tauxchaãcü peichocuxũ̃cax̱ i ngextá
guxũ̃gutáma ãẽxgacü íjiĩxũ̃wa ja tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu ja tórü
Maxẽxẽẽruũ̃. 12Rü ngẽmacax̱ woo marü
nüxũ̃ na pecuáxũ̃ rü nagu na pexĩxũ̃ i
ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃, notürü
guxũ̃gutáma pexna nüxũ̃
chacuax̱ãchixẽẽẽcha ga jema pexũ̃
namaã chixucu̱xẽxũ̃. 13Erü nhu̱xma na
chamaxũ̃xũ̃ i chamax, rü nagu
charüxĩnü na namexũ̃ na pexna nüxũ̃
chacuax̱ãchixẽẽxũ̃ i ngẽma ore i namaã
pexũ̃ chixucu̱xẽgüxũ̃, na ngẽmaãcü pexũ̃
changúxchaũ̃xẽẽxũ̃cax̱ na meã
Tupanacax̱ pemaxẽxũ̃. 14Rü pemaã nüxũ̃
chixu i ngẽma, erü tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu choxũ̃ nüxũ̃
nacuax̱ẽẽ na paxa tá chajuxũ̃. 15Rü
nhama rü ta na chamaxũ̃xũ̃, rü meã
pexũ̃ chixucu̱xẽgü na ngẽxguma
chaju̱xguwena rü guxũ̃guma nüxna
pecuax̱ãchiexũ̃cax̱ i ngẽma chorü
ucu̱xẽgü na nhuxãcü Tupana naxwax̱exũ̃
na pemaxẽxũ̃.

Pedru rü namücügü rü aixcuma Cristuxũ̃ nadaugü ga na nhuxãcü namexẽchixũ̃

16Rü jexguma pexũ̃ tangúexẽẽgu na
nhuxãcü naporaxũ̃ ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu rü nhuxãcü tá
wena na nataeguxũ̃, rü tama tomatama
togüãẽwa tajaxuxũ̃ i ore nixĩ. Jerü
tomatama toxetümaã nüxũ̃ tadau na
nhuxãcü namexẽchixũ̃ i nüma ja tórü
Cori. 17Rü nüxũ̃ tadau ga jexguma
Tanatü ja Tupana nüxũ̃ icuax̱üũ̃gu. Rü
nüxũ̃ taxĩnüẽ ga jexguma gumatama
Tanatü ja Tupana ja Mexẽchicü nhaxgu:

> “Daa nixĩ ja Chaune ja nüxũ̃
> changechaũ̃xũ̃chicü. Rü chama
> rü poraãcü namaã
> chataãẽxũ̃chi”,

nhaxgu. 18Rü aixcuma tomaxũ̃chima
nüxũ̃ taxĩnüẽ ga jema Tupanaga ga
dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa inaxũxũ̃, jerü
tomatama rü tórü Corimaã tajexmagü
nawa ga guma max̱pṹne ga üünene ga
jexguma jema ngupetügu. 19Rü jemaãcü
nüxũ̃ tadau na aixcuma jiĩxũ̃ ga jema
ore ga nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga Tupanaãrü
orearü uruũ̃gü nüxũ̃ ixugügüxũ̃. Jerü
jema nüxũ̃ jaxugügüxũ̃rüũ̃tama nixĩ ga
nüxũ̃ tadauxũ̃. Rü name nixĩ i pema rü
ta aixcuma meã nagu perüxĩnüẽ i
ngẽma ore, erü wüxi i omü i íraxetüxũ̃ i
ẽãnexũ̃wa ibaxixũ̃rüũ̃ nixĩ. Rü ngẽma
ore rü tá pexũ̃ nüxũ̃ nacuax̱ẽẽ i
Tupanachiga nhu̱xmatáta ínangu ja tórü
Cori ja Ngechuchu ja Cristu ja jima

woramacuri ja ngunetüxũ ngócürüũ
ixĩcü. Rü ngẽxguma ínanguxgu i nüma
rü aixcuma tá meã pexũ nüxũ nacuax̲ẽẽ
i guxũma i nachiga. 20Notürü
chanaxwax̲e na guxũãrü jexera nüxũ
pecuáxũ i nhaã ore i tá pemaã nüxũ
chixuxũ. Rü dücax, taxúema
tüechamatama nüxũ tacuax̲ i t̲acüchiga
na jiĩxũ i Tupanaãrü ore i ümatüxũ, ega
Tupanaãẽ i Üünexũ tama tüxũ
rüngũxẽẽgu. 21Jerü taxuũma ga
Tupanaãrü orearü uruũ rü
nüẽchamatama nügüãẽwa nanajaxu ga
jema ore ga nüxũ jaxugügüxũ. Notürü
jexguma jema orexũ jaxugügügu, rü
Naãẽ i Üünexũ nixĩ ga jadexagüxẽẽxũ.

Doramaã duũxũgüxũ ngúexẽẽxũchiga

2 1Notürü nuxcüma rü najexma ta ga
Tupanaãrü orearü uruũgüneta
ixĩgüxũ ga Judéugütanüwa. Rü
ngẽxgumarüũ tá ta petanüwa nangẽxma
i duũxũgü i ngux̲ẽẽruũgüneta ixĩgüxũ.
Rü nümagü rü tá doramaã
nanaxüchicüü i Tupanaãrü ore, rü
ngẽmaãcü tá pexũ nangúexẽẽ i ore i
dora ixĩxũ na pexũ nawomüxẽẽgüxũcax̲.
Rü nümagü rü tãũxũtáma naga
naxĩnüẽchaũ ja jima tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja norü
Maxẽxẽẽruũchirex̲ ixĩcü. Rü ngẽmagagu
ja Tupana rü ngürüãchi tá nanapocue i
ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü maxẽxũ, rü
tá inajanaxoxẽẽ. 2Rü nümagü rü tá nüxũ
nixugü na tama wüxi i chixexũ jiĩxũ ega
woo taxüneãrü ngúchaũ ixüxgu. Rü
muxũma i togü i duũxũgü rü tá nawe
narüxĩ i ngẽma chixexũ i naxügüxũwa.
Rü ngẽma chixri pexũ ngúexẽẽxũgagu
rü muxũma i togü i duũxũgü rü tá chixri
nachiga nidexagü i Tupanaãrü ore i
mexũ i aixcuma ixĩxũ. 3Rü nümagü i
ngẽma duũxũgü i chixexũ rü tá nügüna
nananugüchaũ i guxũma. Rü ngẽmacax̲
tá pemaã nüxũ nixu i ore i chixexũ ixĩxũ
na ngẽmaãcü pexũ nawomüxẽẽgüxũcax̲
rü pexṹ ngĩxũ najauxgüxũcax̲ i perü
dĩẽru. Notürü tá napocue i ngẽma
duũxũgü, rü tãũxũtáma nibuxmü. Erü
Tupana rü woetama nuxcümama
nanamexẽẽ i ngẽma pocu. 4Jerü ga
Tupana rü tama nüxṹ nüxũ nangechaũ
ga norü orearü ngeruũgü ga dauxũcũ̲ã̲x
ga pecadu ügüxũ. Rü jemacax̲
ínaxẽãnexũwa i n̲goxogüxũ
ínapocuexũwa nanawogü. Rü curẽtimaã
najanax̲ĩ̲xgü na ngẽma nangẽxmagüxũcax̲
nhux̲matáta nawa nangu i ngẽma
ngunexũ i nagu Tupana nüxna c̲axũ i
guxũma i duũxũgü. 5Rü jexgumarüũ ta
ga Tupana rü tama nüxṹ nüxũ
nangechaũ ga jema nuxcümaxũgüxũ ga
duũxũgü ga chixexũ ügüxũ. Rü jemacax̲
mucü ga taxüchicü naxcax̲ jéma
nanamu na gumamaã nadaiãxũcax̲ ga
jema duũxũgü ga chixexũ ügüxũ.
Notürü ga Tupana rü Noẽ́xũ nadau ga
na meãma duũxũgüxũ jaxucux̲ẽgüxũ na
nüxũ naxoexũcax̲ ga norü chixexũgü. Rü
jemacax̲ ga Tupana rü Noẽ́xũ namaxẽẽ
namaã ga 7 ga natanüxũgü. Notürü
nanadai ga guxũma ga jema togü ga
duũxũgü. 6Rü Tupana rü jexgumarüũ ta
inajanaxoxẽẽ ga guma ĩãnegü ga
Chodoma rü Gomora ga poraãcü chixri
duũxũgü nawa maxẽne. Rü ínanagu ga
guma ĩãnegü nhux̲mata norü
tanimacaxicatama íjaxü. Rü jemaãcü
nanaxü na guma ĩãnegü rü wüxi ga

cuaxruũ na jiĩxũcax nüxṹ ga jema
duũixũgü ga chixexũ ga jemawena
maxẽxũ. 7Notürü ga Chodomawa rü
Tupana nanamaxẽẽ ga Lo ga wüxi ga
jatü ga mecü ixĩcü ga poraãcü
ngechaũcü ga jexguma nüxũ nadaxgu
ga nhuxãcü chixri na namaxẽxũ ga jema
duũixũgü ga natanüwa najexmaxũ. 8Rü
guxũ ga ngunexũgu rü nüma ga Lo ga
meã maxũcü rü poraãcü naãẽwa nangux
ga jexguma nüxũ nadaxgu rü nüxũ
naxĩnügu ga jema chixexũgü ga
naxügüxũ ga jema duũixũgü ga
natanüwa najexmaxũ. 9Rü jema Loxũ na
namaxẽẽxũrüũ ga Tupana, rü nüxṹ
natauxcha na tüxũ ínanguxũxẽẽxũ i
ngẽxguma Chataná tüxna ĩnügu ja
jíxema meã maxẽxẽ. Rü ngẽxgumarüũ
ta ja jíxema chixexũ ügüxe, rü nüxṹ
natauxcha na pocuwa tüxũ
nangẽxmagüxẽẽxũ nhuxmatáta nawa
nangu i ngẽma ngunexũ i nagu guxũma
i duũixũgüxũ jacagüxũ. 10-11Rü Tupana
rü aixcuma tá nanapocue i ngẽma
duũixũgü i naxũneãrü ngúchaũgu ĩxũ i
tama naga ĩnüẽchaũixũ ja tórü Cori. Rü
ngẽma duũixũgü rü taxúegama
naxĩnüẽchaũ, rü nadauxcüraxũwaxegü
rü nügüguxicatama narüxĩnüẽ. Rü tama
namuũẽ na namaã naguxchigagüxũ i
ngẽma ãẽxgacügü i dauxũcũãx i
Tupanatüũwa ngẽxmagüxũ. Rü
ngẽmaãcü namaxẽ i ngẽma duũixũgü.
Notürü woo Tupanaãrü orearü
ngeruũgü i dauxũcũãx i ngẽma
duũixũgüxũ rüjexeraxũchichiréxũ, rü
namuũẽ na ngẽmaãcü namaã
naguxchigagüxũ i ngẽma ãẽxgacügü i
dauxũcũãx i Tupanatüũwa ngẽxmagüxũ.
12-13Rü ngẽma nguxẽẽruũgüneta, rü
nhama naẽxũgürüũ nixĩgü, rü
naẽxũgürüũ taxuũma nacuaxgü. Rü
ngẽma naxũnegü naxwaxexũ nixĩ i
naxügüxũ. Rü nabue na nhama naẽxũgü
i jajauxgüxũ rü nadaixũrüũ jixĩgüxũcax.
Rü chixri nachiga nidexagü i ngẽma
tama nüxũ nacuaxgüxũ. Notürü ngẽma
chixexũ i naxügüxũgagu tá inajarütauxe,
rü ngẽmaãcü ngúxũ tá ningegü nagagu i
ngẽma ngúxũ i toguãxũ jangexẽẽgüxũ.
Rü nümagü rü namaã nataãẽgü i ngẽma
chixexũ i ngunecütama naxügüxũ. Rü
ngẽxguma pemaã nachibüegu, rü wüxi i
chixexũchixũ rü ãnexũchi nixĩgü erü
ngẽ́ma rü ta nanaxügü i norü chixexũgü
i namaã pexũ nawomüxẽẽgüchaũixũ.
14Rü ngẽma duũixũgü rü taxuacüma
wüxi ja ngeãxũ nadaugümare, notürü
naãẽwa rü nagu narüxĩnüẽ na nüxṹ
tangúchaũixũ. Rü tama nüxṹ ninguéga
na pecadu naxügüechaxũ. Rü naxcax
nadaugü na nhuxãcü chixexũgu tüxũ
najixẽẽxũ ja jíxema duũixẽgü ja turaearü
maxũãxgüxe. Rü nüxũ nicuaxüchi na
nhuxãcü tacü nügüna nanuãchigüxũ.
Notürü Tupana rü marü namaã
nanaxuegu na napocueãxũ. 15Rü ngẽma
duũixũgü rü tama nagu naxĩ i ngẽma
Tupana nüxṹ naxwaxexũ, rü ngẽmacax
inajarütauxe. Rü nagu naxĩ ga jema
chixexũ ga nagu jaxũxũ ga nuxcümaũixũ
ga Tupanaãrü orearü uruũ ga Barãũ ga
Beú nane ga chixexũ üxũ na jemaãcü
dĩẽru ngĩxũ najaxuxũcax. 16Rü
noxrütama cowaru ga woo taguma
idexachirexcü, rü wüxi ga duũixũrüũ
namaã ijadexa rü inanga naxcax ga
jema chixexũ ga naxüxchaũixũ. Rü
jemaãcü Barãũixũ íjachaxãchixẽẽ na
tama naxüãxũcax ga jema chixexũ ga

naxüxchaũxũ. 17Rü ngẽma duũxũgü rü
taxuwama nime nhama wüxi i puchu i
ngearü dexáãxũrüũ. Rü nhama wüxi i
caixanexũ i buanecü i̱cuexũrüũmare
nixĩ na taxuwama jamexũ. Notürü
Tupana rü marü nanamexẽẽ i wüxi i
nachica i ẽãnexũchixũ i ngextá
guxũgutáma ínapocueãxũwa i ngẽma
duũxũgü. 18Rü ngẽmaãcü tá nanapocue
i ngẽma duũxũgü, erü nügü
jacua̱xüũgüãcüma chixri nidexagü i ore
i taxuwama mexũmaã. Rü tüxũ
nixucu̱xẽgü na tümaxũneãrü ngúchaũgu
na taxĩxũca̱x ja jíxema marü ngexwacax
ngẽmaxũ rüxoechiréxe. 19Rü tümamaã
nüxũ nixu rü ngẽxguma nawe tarüxĩxgu
rü tá tüxũ ínanguxũxẽẽ na
taxuũme̱xẽwa tangẽxmagüxũca̱x rü
tüma tanaxwa̱xexũãcüma tamaxẽxũca̱x.
Notürü ngẽma duũxũgü i ngẽmaãcü
chixri idexagüxũ, rü nümagütama rü
norü chixexũtüũwa nangẽxmagü. Erü
guxũma i duũxũgü, rü ngẽma nüxũ
rüjexeramaẽxũtüũwa nangẽxmagü. 20Rü
guxãma ja jíxema marü tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja tórü
Maxẽxẽẽruũxũ cua̱xgüxe, rü marü nawa
ítanguxũ i nhama i naãneãrü chixexũgü.
Notürü ngẽxguma chi wenaxãrü naxca̱x
tawoegugu i ngẽma chixexũ i nawa
ítanguxũchiréxũ, rü tümaãrü me jixĩgu
na wena ngẽma chixexũtüũwa
tangẽxmagüxũ, rü aixcuma noxriarü
jexera tichixe. 21Erü ngẽxguma chi
nüxũ tacua̱xgüguwena nüxũ tarüxoegu i
ngẽma ore i mexũ ga noxri tajauxgüxũ,
rü narümemaẽ chi nixĩ ga noxtacüma
tau chima nüxũ na tacua̱xgüxũ i ngẽma
maxũ i aixcuma mexũ. 22Tupanaãrü ore
i ümatüxũwa rü nhanagürü:

"Ngẽma airu i nügü oxgüxũ, rü
wenaxãrü naxca̱x nataegu i
norü oxü na jaweaxũca̱x. Rü
ngẽma cuchi i norü jora meãma
aijachiréxũ, rü ngẽxgumatama
wenaxãrü norü aijanec̱a̱x
nataegu",

nhanagürü i ngẽma orewa. Rü
ngẽxgumarüũ nixĩ i ngẽma duũxũgü i
marü Tupanaãrü orexũ cua̱xgüchiréxũ
rü nhu̱xmachi wenaxãrü naxca̱x
woeguxũ i norü chixexũgü ga noxri
nawa ínanguxũchiréxũ.

Tórü Coriarü taeguchiga

3 1Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, nhaã nixĩ i
ngẽma norü taxre i popera i pexca̱x
chaxümatüxũ. Rü jema nüxĩraũxũ ga
poperawa pemaã nüxũ chixuxũrüũ, rü
wena pexũ chixucu̱xẽgü rü pexna nüxũ
chacua̱xãchixẽẽ na aixcuma meã
Tupanaãrü oregu perüxĩnüẽxũca̱x. 2Rü
chanaxwa̱xe i nüxna pecua̱xãchie i
ngẽma ore ga nuxcümaxũgüxũ ga
Tupanaãrü orearü uruũgü ga ixüünexũ
nüxũ ixugügüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta
chanaxwa̱xe i nüxna pecua̱xãchie i
ngẽma tórü Cori ja Ngechuchu ja tórü
Maxẽxẽẽruũãrü mugü ga pexũ
nangúexẽẽxũ ga norü orearü uruũgü ga
nüma pexũtawa namugüxũ. 3-4Notürü
chanaxwa̱xe i guxũãrü jexera nagu
perüxĩnüẽ i nhaã ore i pemaã tá nüxũ
chixuxũ. Rü dücax, rü ngẽxguma
nagúxchaũgu i nhama i naãne, rü tá
ínangugü i duũxũgü i chixexũ i nagu
ĩxũ i naxũneãrü ngúchaũgü. Rü
nümagü rü tá nacugüeãcüma
nhanagürügü:

“Dücax, Cristu inaxuneta na wena
núma naxṹgaxũ̃. ¿Rü t̲acü namaã
nangupetü i nhu̲xma na tama ínanguxũ̃?
Rü marü düxwa najue ga tórü o̲xigü ga
jaxõgüxũ̃, notürü noxri naãne
ü̲xgumama rü
nanangẽxgumaraũ̃ẽchatama i guxũma”,
nhanagürügü tá. [5-6]Notürü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i ngẽmaãcü idexagüxũ̃ rü tama
nüxũ̃ nacua̲xgüchaũ̃ ga jema ngupetüxũ̃
ga jexguma Tupana nhama ga naãnewa
namuãgu ga guma mucü ga tacü ga
ijanaxoxẽẽcü ga guxũma ga t̲acü ga
nhama ga naãnewa jexmaxũ̃. Rü
nuxcümaxũ̃chima naxũ̃pa ga guma
mucü rü woetama najexma ga nhama
ga naãne rü guxũma i dauxũwa nüxũ̃
idauxũ̃ ga Tupana ngo̲xẽẽxũ̃ ga jexguma
namuãgu na nangóxũ̃ca̲x. Rü jemaãcü
dexáchiüwa nango̲x ga nhama ga naãne
rü dexáarü ngãxũ̃tüchiüwa najexma,
jerü jemaãcü nanamu ga Tupana.
[7]Notürü ngẽma nhu̲xma ngẽxmaxũ̃ i
dauxũwa nüxũ̃ idauxũ̃ rü nhama i naãne
rü Tupana namaã nanguxũ̃ na jixcama
üxüwa jaxaxũ̃ca̲x, jerü jemaãcü namaã
nanaxuegu. Rü ngẽma nhama i naãne rü
ngẽma dauxũwa nüxũ̃ idauxũ̃, rü jima
üxü ja Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃newa tá nixĩ i
aixcuma ínaguãxũ̃ i ngẽma ngunexũ̃ i
nagu naxunetaxũ̃gu na napocueãxũ̃ rü
chixexũ̃wa nawogüãxũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i tama naga ĩnüẽchaũ̃xũ̃. [8]Rü
nhu̲xmax, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ̃
Changechaũ̃güxex, tama chanaxwa̲xe i
nüxũ̃ ipejarüngümaẽ na wüxitama i
ngunexũ̃ rü tórü Corica̲x rü 1000 ja
taunecürüũ̃ jiĩxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta,
1000 ja taunecü rü tórü Corica̲x rü
wüxitama i ngunexũ̃rüũ̃ jiĩxũ̃. [9]Rü
nhuxre i duũ̃xũ̃gü rü nagu narüxĩnüẽ na
tãũxũ̃táma paxa ínanguxũ̃ ja tórü Cori
jema tamaã inaxunetaxũ̃rüũ̃. Notürü
nüma ja tórü Cori rü tama nanuxcüãẽ
na janguxẽẽãxũ̃ i ngẽma norü uneta,
notürü nüma rü tamaã jaxna
naxĩnümare. Erü nüma rü tama
nanaxwa̲xe na texé ijarütaxuxũ̃, notürü
nanaxwa̲xe na guxãma nüxũ̃ rüxoexũ̃ i
tümacüma i chixexũ̃. [10]Notürü ngẽma
ngunexũ̃ i tórü Cori nagu ínguxũ̃, rü
taxúema nagu ínanguxẽẽxũ̃gu tá nixĩ.
Erü ngürüãchimare tá ínangu nhama
wüxi i ngí́ta̲xáxũ̃ ínguxũ̃rüũ̃. Rü
nhu̲xmachi guxũma i t̲acü i dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa ngẽxmagüxũ̃ rü tá tagaãcü
niwã̲ĩxgü rü ngẽmaãcü tá inajarütauxe.
Rü jima üa̲xcü rü tawemacü rü
woramacurigü rü ẽxtagü rü tá nixae rü
ngẽxma tá najarüxogü. Rü
ngẽxgumarüũ̃ tá ta i nhama i naãne rü
tá nixa namaã i guxũma i t̲acü i nawa
ngẽxmagüxũ̃. [11]Rü nhu̲xma na
ngẽmaãcü tá namaã nangupetüxũ̃ i
guxũma i t̲acü i ngẽxmaxũ̃, rü jexeraãcü
penaxwa̲xe na aixcuma Tupanape̲xewa
peixüünexũ̃ rü nüma
nanaxwa̲xexũ̃ãcüma na pemaxẽxũ̃. [12]Rü
name nixĩ i meã ípenan̲guxẽẽ i ngẽma
ngunexũ̃ i nagu tá ínanguxũ̃ ja tórü Cori
ja Tupana. ¡Rü paxa guxũwama nüxũ̃
peixu i norü ore rü aixcuma naxca̲x
pemaxẽ na ngẽmaãcü
ípenan̲guxẽẽxũ̃ca̲x! Rü ngẽma
ngunexũ̃gu rü guxũma i dauxũwa nüxũ̃
idauxũ̃ rü tá nixa rü tá inachaxichigü.
Rü nhama i naãne rü üa̲xcü rü
tawemacü rü ẽxtagü rü jima üxümaã tá
inachaxichigü. [13]Notürü jixema na
jaxõgüxũ̃ rü ítanan̲guxẽẽ i ngẽma

ngexwacaxũxũ̃ i dauxũguxũ̃ i naãne rü
ngexwacaxũxũ̃ i nhama i naãne ga
Tupana tamaã ixunetaxũ̃. Rü ngẽ́ma rü
guxũ̃táma name, rü jixema rü tá ta
aixcuma time. 14Rü ngẽmaca̱x, Pa
Chaueneẽgü ja Pexũ̃ Changechaũ̃güxex,
rü nhu̱xma na ípenan̲guxẽẽxũ̃ i ngẽma,
rü name nixĩ i aixcuma meã pemaxẽ rü
aixcuma pegü pengechaũ̃gü na
taxuwama nachixexũ̃ca̱x i perü maxũ̃ rü
aixcuma petaãẽgüxũ̃ca̱x i ngẽxguma
wena núma naxũxgu. 15Rü name nixĩ i
nüxna pecua̱xãchie na jaxna tamaã
naxĩnüxũ̃ ja tórü Cori, erü nanaxwa̱xe
na tüxṹ nangẽxmaxũ̃ i tórü maxũ̃ i
taguma gúxũ̃. Rü ngẽmatama pexca̱x
chanaxümatüxũ̃rüũ̃ ta nixĩ ga pexca̱x
naxümatüãxũ̃ ga taeneẽ ja nüxũ̃
ingechaũ̃gücü ja Pauru ga jexguma
Tupana naporaxẽẽãcüma pexca̱x
naxümatüãgu. 16Rü guxũ̃ma ga norü
poperawa rü nhaã pexca̱x
chaxümatüxũ̃chiga nanaxümatü ga
Pauru. Notürü jema pexca̱x
naxümatüxũ̃wa rü nangẽxma i nhuxre i
ore i guxchaxũ̃ na nüxũ̃ icuáxũ̃ na
t̲acüchiga jiĩxũ̃. Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü i
tama aixcuma Tupanaxũ̃ cua̱xgüxũ̃ rü
tama aixcuma jaxõgüxũ̃, rü
nanaxüchicüügü i ngẽma ore
ngẽxgumarüũ̃ na guxũ̃ma i Tupanaãrü
ore i ümatüxũ̃ naxüchicüügüxũ̃rüũ̃.
Notürü ngẽma chixexũ̃ na
naxügüxũ̃gagu rü nügü tátama
inajarütauxexẽẽ. 17Rü ngẽmaca̱x, Pa
Chaueneẽgü ja Pexũ̃ Changechaũ̃güxex,
rü nhu̱xma na nüxũ̃ pecuáxũ̃ i t̲acü tá na
ngupetüxũ̃, rü name nixĩ i pexuãẽgü na
tama pexũ̃ nawomüxẽẽgüxũ̃ca̱x i ngẽma
chixexũ̃ i duũ̃xũ̃gü rü tama nüxũ̃
perüxoexũ̃ca̱x na meã pejaxõgüxũ̃. 18Rü
ngẽmaca̱x, Pa Chaueneẽgüx, penaxwa̱xe
na pegü peporaexẽẽxũ̃ na wüxichigü i
ngunexũ̃ jexeraãcü tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja tórü
Maxẽxẽẽruũ̃xũ̃ pecuáxũ̃ca̱x rü jexeraãcü
nüxũ̃ peicuáetanüxũ̃ca̱x na nhuxãcü
aixcuma pexũ̃ nangechaũ̃xũ̃. ¡Rü
ngẽmaca̱x rü guxũ̃gutáma rü ngĩxã nüxũ̃
ticua̱xüügü! Rü ngẽmaãcü jiĩxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Pedru

NÜXÎRAÜXÜ̃ GA POPERA GA JUÃ́Ũ ÜMATÜXÜ̃

Ore i tüxũ maxẽẽxũchiga

1 [1]Pexca̱x tanaxümatü nachiga ja Tupana Nane ja Cristu ja jima woetama marü nüxîra jexmacü ga jexguma noxritama taũta naãne ü̱xgu. Rü nüma rü Ore i Maxẽxẽẽruũ̃ nixĩ i naẽ́ga erü nüma nixĩ i tamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ i Tupanachiga rü tüxũ̃ namaxẽxẽẽxũ̃. Rü toma ga norü ngúexũ̃gü na tixĩgüxũ̃, rü nüxũ̃ taxĩnüẽ rü toxetümaã nüxũ̃ tadaugü rü tome̱xmaã nüxũ̃ tingõgügü. [2]Rü jima Maxẽxẽẽruũ̃ ja Cristu rü toxũ̃ nügü nawe̱x. Rü nüxũ̃ tadaugü rü duũ̃xũ̃gümaã nüxũ̃ tixu na nhuxãcü jiĩxũ̃. Rü nhu̱xma rü pemaã rü ta nüxũ̃ tixuchiga ja jima Cristu ja tüxna naxãcü i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü noxri rü Nanatüxũ̃tawa najexma, notürü nhama ga naãnewa nangu rü toxca̱x nango̱x. [3]Rü jema toma nüxũ̃ tadaugüxũ̃ rü nüxũ̃ taxĩnüẽxũ̃ rü pemaã nüxũ̃ tixu na tomücügü peixĩgüxũ̃ca̱x, ngẽxgumarüũ̃ i toma na Tanatü ja Tupana rü Nane ja Ngechuchu ja Cristumücügü tixĩgüxũ̃rüũ̃. [4]Rü ngẽmaca̱x pexca̱x tanaxümatü i nhaã ore na wüxigu aixcumaxũ̃chi itaãẽgüxũ̃ca̱x.

Nhama ngóonexũ̃rüũ̃ name ja Tupana

[5]Rü nhaã nixĩ ga ore ga tomaã nüxũ̃ jaxuxũ̃ ga Ngechuchu ja Cristu. Rü pemaã nüxũ̃ tixu na nhama ngóonexũ̃rüũ̃ namexũ̃ ja Tupana, rü nawa rü nataxuma i chixexũ̃ i nhama ẽãnexũ̃rüũ̃ ixĩxũ̃, rü bai i íraxũ̃. [6]Rü ngẽxguma chi:

"Tanatü ja Tupanamücügü tixĩgü", nhagügu, notürü chixri imaxẽgu, rü tidoraemare erü tama aixcuma meã tamaxẽ. [7]Rü ngẽxguma chi Tupanarüũ̃ ngóonexũ̃wa imaxẽgu, rü jigümücügü tixĩgü i jixema, rü Tupana Nane ja Ngechuchu rü nagümaã tüxũ̃́ inajanatauxẽẽ i guxũ̃ma i tórü chixexũ̃. [8]Ngẽxguma chi nüxũ̃ ixuxgu rü:

"Changearü pecadua̱x", nhagügu, rü jigütama tawomüxẽẽ, rü tidoraemare. [9]Notürü ngẽxguma chi Tupanamaã nüxũ̃ ixuxgu i tórü pecadugü, rü nüma tüxũ̃́ nüxũ̃ nangechaũ̃ rü tüxũ̃́ inajanatauxẽẽ i guxũ̃ma i tórü chixexũ̃,

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

erü nüma rü mecü nixĩ rü taguma tüxũ
nawomüxẽẽ. [10]Notürü ngẽxguma chi:
“Tangearü pecaduãxgü”, nhagügu, rü
doratãax nüxũ tawogü ja Tupana rü tama
aixcuma tawa nangẽxma i norü ore.

Cristu rü Tupanapẽxewa rü taétüwa nachogü

2 [1]Pa Chauxacügüx, pexcãx
chanaxümatü i nhaã ore na tama
chixexũ pexügüxũcãx. Notürü ngẽxguma
chi wüxie chixexũ ũxgu, rü nangẽxma ja
tümaẽtüwa chogücü nüxna ja Tanatü ja
Tupana na tama tüxũ napocuxũcãx. Rü
jima nixĩ ja Ngechuchu ja Cristu ja
aixcuma mecü ixĩcü. [2]Rü guma
Ngechuchu ja Cristu rü nügü inaxã rü naju
na naxütanüãxũcãx ga tórü pecadugü. Rü
tama tórü pecadugüxicatama naxütanü,
notürü guxũma i duũxũgüarü pecadugü ta
naxütanü. [3]Rü ngẽxguma chi naga
ixĩnüẽgu i ngẽma tüxũ namuxũ ja Tupana,
rü nüxũ tacuãx na aixcuma nüxũ icuáxũ.
[4]Rü ngẽxguma chi wüxie:
“Chama rü Tupanaxũ chacuãx”,
nhagügu, notürü tama naga taxĩnügu i
ngẽma tüxũ namuxũ ja Tupana, rü wüxi i
doratãxáxũ tixĩ. [5]Notürü jíxema naga
ĩnüxẽ i ngẽma tüxũ namuxũ ja Tupana, rü
aixcumaxũchi Tupanaxũ tangechaũ. Rü
ngẽmawa nüxũ tacuãxgü na aixcuma
Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxũ. [6]Rü jíxema:
“Tupanaãrü duũxũ chixĩ”, nhagüxe, rü
name nixĩ na meã tamaxũxũ jema
Ngechuchu ja Cristu meã maxũxũrüũ.

Tupanaãrü mu i ngexwacaxũxũchiga

[7]Pa Chaueneẽgüx, tama wüxi i
ngexwacaxũxũ i Tupanaãrü mu nixĩ i
pexcãx chaxümatüxũ. Notürü nhaãtama
noxriarü ügügumama pexũ jexmaxũ ga
mu nixĩ. Rü nhaãtama nixĩ i Tupanaãrü
mu ga nuxcümaũxũ ga marü nüxũ
pexĩnüẽxũ. [8]Notürü nhaã Tupanaãrü mu
i pexcãx chaxümatüxũ rü guxũguma
nangexwacaxũ. Rü ngẽxguma naga
pexĩnüẽgu i nhaã Tupanaãrü mu na
pegü pengechaũgüxũ, rü tama
ẽãnexũwatama pemaxẽ, notürü
Cristurüũ ngẽma ngóonexũ i aixcuma
ixĩxũwa pengẽxmagü. [9]Rü ngẽxguma
chi wüxie:
“Chama rü ngẽma ngóonexũwa
changẽxma”, nhagügu, notürü
tümaẽneẽchi taxaixgu, rü
ẽãnexũwatama tangẽxma. [10]Jíxema
tümaẽneẽxũ ngechaũxẽ rü ngóonexũwa
tamaxũ, rü taxuũcãxma tũxcüũ pecadu
taxü. [11]Notürü jíxema tümaẽneẽchi
aixe, rü ẽãnexũwatama tamaxũ, rü
ẽãnexũgu tixũ. Rü tama nüxũ tacuãx na
ngextá taxũxũ, erü tümacãx naxẽãne.
[12]Pa Chauxacügüx, pexcãx
chanaxümatü erü Cristugagu Tupana
marü pexũ nüxũ nangechaũ i perü
pecadugü. [13]Pa Papagüx, pexcãx
chanaxümatü i nhaã ore erü nüxũ
pecuãxgü ja Tanatü ja Tupana ga
noxriarü ügügumama jexmacü. Pa
Ngextũxücügüx, pexcãx chanaxümatü
erü marü nüxũ perüjexera i ngẽma
ñgoxo i Chataná i chixexũãrü üruũ. [14]Pa
Buxũgüx, pexcãx chanaxümatü erü
marü nüxũ pecuãxgü ja Tanatü ja
Tupana. Pa Papagüx, pexcãx
chanaxümatü erü marü nüxũ pecuãxgü
ja Tanatü ja Tupana ga noxriarü
ügügumama jexmacü. Pa
Ngextũxücügüx, pexcãx chanaxümatü

erü peporae, rü guxũguma peãẽwa
nangẽxma i Tupanaãrü ore, rü marü
nüxũ perüjexera i ngẽma ṉgoxo i
Chataná i chixexũãrü üruũ. 15¡Tãũ i
pexṹ nangúchaũxũ i nhama i naãne rü
norü ngẽmaxũgü! Ngẽxguma chi
texéaxṹ nangúchaũgu i nhama i naãne
rü tama Tanatü ja Tupanaxũ tangechaũ.
16Erü guxũma i ngúchaũgü i nhama i
naãnewa ngẽxmaxũ rü nhama i
naãneãrütama nixĩ rü tama Tupanaãrü
nixĩ. Rü ngẽma ngúchaũgü rü ngẽma
nixĩ i taxüneãrü ngúchaũgü, rü
taxetüarü ngúchaũgü, rü jigü na
icuax̱üũgüxũ tórü ngẽmaxũgümaã.
17Notürü nhama i naãne rü guxũma i
ngúchaũgü i nawa ngẽxmaxũ rü tá
nagux̱. Notürü jíxema Tupanaga ĩnüxẽ
rü guxũgutáma tamaxũ.

Ore i aixcuma ixĩxũchiga rü ore i dora ixĩxũchiga

18Pa Chauxacügüx, paxa tá nagux̱ i
nhama i naãne. Pema rü marü nüxũ
pexĩnüchiga rü tá ínangu i wüxi i
Cristuarü uwanü, notürü marü ínangugü
i muxũma. Rü ngẽmawa nüxũ tacuax̱ na
marü nagúxchaũxũ i nhama i naãne.
19Rü ngẽma Cristuarü uwanügü rü
tatanüwatama nangẽxmagüchirẽx,
notürü tama aixcuma tatanüxũ nixĩgü,
erü ngẽxguma chi tatanüxũ jixĩgügu rü
tatanügu chitama narücho. Notürü
marü tatanüwa ínachoxũ na meãma
nüxũ icuáxũcax̱ na tama aixcuma
tatanüxũ jixĩgüxũ. 20Notürü pema rü
Cristu marü pexna nanamu i Naãẽ i
Üünexũ, rü ngẽmacax̱ meãma nüxũ
pecuax̱ i Tupanaãrü ore. 21Rü nhux̱ma
rü tama nixĩ na tama nüxũ pecuáxũcax̱
na pexcax̱ chaxümatüxũ. Notürü pexcax̱
chanaxümatü erü marü meãma nüxũ
pecuax̱ i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ. Rü
nüxũ pecuax̱ rü ngẽma ore i aixcuma
ixĩxũwa rü nataxuma i dora. 22¿Texé
tiĩxũ ja jíxema idoratax̱áxe? Jíxema:
"Ngechuchu rü tama aixcuma Cristu
ja Tupana Nane nixĩ", nhagüxe, tixĩ ja
idoratax̱áxe. Jíxema tixĩ ja Cristuarü
uwanü, erü tama nüxũ tacuáxchaũ ja
Tanatü ja Tupana rü Nane ja
Ngechuchu. 23Guxãma ja jíxema tama
nüxũ cuáxchaũxẽ ja Tupana Nane ja
Ngechuchu, rü tama nüxũ tacuáxchaũ ta
ja Tanatü ja Tupana. Notürü jíxema
Ngechuchuaxṹ jaxṍxẽ, rü Tanatü ja
Tupanaãxṹ rü ta tajaxõ. 24Rü ngẽmacax̱
name nixĩ i pejaxõgüama i ngẽma ore
ga noxri nüxũ pexĩnüẽxũ. Rü ngẽxguma
pejaxõgüamagu i ngẽma ore ga noxri
nüxũ pexĩnüẽxũ, rü aixcuma norü
duũxũgü peixĩgü ja Tupana Nane ja
Ngechuchu rü Tanatü ja Tupana. 25Rü
nümatama ja Ngechuchu ja Cristu nixĩ i
tamaã inaxunetaxũ na tüxna
naxããxũcax̱ i maxũ i taguma gúxũ.
26Nangẽxma i duũxũgü i chixexũwa
pexũ gagüchaũxũ. Rü ngẽmachiga nixĩ i
pexcax̱ chanaxümatüxũ i nhaã ore.
27Notürü pema rü marü Cristu pexna
nanamu i Naãẽ i Üünexũ, rü guxũguma
pewa nangẽxma. Rü ngẽmacax̱ tama
penaxwax̱e i to i perü ngúexẽẽxũ erü
nümatama i Naãẽ i Üünexũ rü pexũ
nangúexẽẽ i guxũma. Rü norü
ngux̱ẽẽtae rü aixcuma nixĩ rü tama dora
nixĩ. Rü ngẽmacax̱ name nixĩ na
guxũguma Cristuaxṹ pejaxõgüxũ,
ngẽma Naãẽ i Üünexũ pexũ
ngúexẽẽxũãcüma. 28Rü nhux̱max, Pa

Chauxacügüx, rü name nixĩ na meãma
Cristuaxṹ pejaxõgüxũ̃ na tama nüxũ̃
imuũ̃ẽxũ̃cax̲, rü tama ixãneẽxũ̃cax̲
napex̲ewa i ngẽxguma wena nuã
naxũxgu. 29Pema nüxũ̃ pecuax̲ na Cristu
rü aixcuma mecü jiĩxũ̃. Rü
ngẽxgumarüũ̃ ta name nixĩ na nüxũ̃
pecuáxũ̃ na guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü i mexũ̃
ügüxũ̃ rü Tupanaxãcügü na jixĩgüxũ̃.

Tupanaxãcügüchiga

3 1¡Dücax, Pa Chaueneẽgüx, nhuxãcü
poraãcü tüxũ̃ nangechaũ̃ ja Tanatü
ja Tupana! Rü ngẽmacax̲ nixĩ i
naxãcügümaã tüxũ̃ naxuxũ̃ i nümax. Rü
aixcuma naxãcügü tixĩgü. Rü ngẽmacax̲
nhama i naãnecũ̃ax̲ i duũ̃xũ̃gü rü tama
tüxũ̃ nacuáxchaũ̃ erü Tupanaxũ̃ rü ta
tama nacuáxchaũ̃gü. 2Pa Chaueneẽgü ja
Pexũ̃ Changechaũ̃güxe, nhux̲ma rü marü
Tupanaxãcügü tixĩgü woo tama tüxũ̃
nüxũ̃ nacuax̲ẽẽ na nhuxãcü tá ixĩgüxũ̃ i
jixcüra. Notürü nüxũ̃ tacuax̲gü na
Ngechuchurüũ̃ tá ixĩgüxũ̃ i ngẽxguma
nangox̲gu, erü tá nüxũ̃ tadaugü na
nhuxãcü jiĩxũ̃ i nümax. 3Rü guxãma ja
jíxema jaxṍxẽ na Ngechuchurüũ̃ tá
tiĩxũ̃, rü tügüna tadau na Ngechuchu ja
Cristurüũ̃ aixcuma Tupanapex̲ewa
tamexũ̃. 4Notürü guxãma ja jíxema
pecadu üxe, rü Tupanamaã chixexũ̃
taxü. Erü ngẽxguma tama Tupanaga
taxĩnügu, rü tapecaduax̲. 5Pema nüxũ̃
pecuax̲ rü Ngechuchu ja Cristu rü
nhama ga naãnewa naxũ na
ijanaxoxẽẽãxũ̃cax̲ i tórü pecadugü. Rü
nüma rü taguma pecadu naxü. 6Rü
ngẽmacax̲ guxãma ja jíxema aixcuma
nüxṹ jaxõgüxe, rü tama pecadu
taxügüecha. Notürü guxãma ja jíxema
pecadu üechaxe, rü ngẽmaãcü tamaxẽ
erü taguma Cristuxũ̃ tadau, rü taguma
nüxũ̃ tacuax̲. 7Pa Chauxacügüx, ¡tãṹ i
naga pexĩnüẽxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i pexũ̃
ijarütauxexẽẽchaũ̃xũ̃! Jíxema mexũ̃ ṹxe
rü aixcuma mecü tixĩ, ngẽxgumarüũ̃ ja
Cristu na aixcuma mecü jiĩxũ̃rüũ̃.
8Notürü jíxema pecadu üechaxe rü
ngẽmawa tüxũ̃ tacuax̲ na Chatanáãrü
duũ̃xũ̃ tiĩxũ̃, erü nüma i Chataná rü
noxriarü ügügumama pecadu naxüecha.
Rü jemacax̲ ga Tupana Nane rü nhama
ga naãnewa naxũ na ijanaxoxẽẽãxũ̃cax̲
ga jema Chataná üxũ̃. 9Rü jíxema
Tupanaxãcü ixĩxẽ rü tama pecadu
taxüecha, erü naxãcüxũ̃chi tixĩ. Rü
taxuacüma pecadu taxüecha erü Tupana
nixĩ ja tümanatü. 10Jíxema chixexũ̃ ṹxe
rü tümaẽneẽchi aixe, rü tama
Tupanaxãcü tixĩ. Rü ngẽmawa nüxũ̃
tacuax̲ na texé tixĩgüxũ̃ ja
Tupanaxãcügü rü texé tixĩgüxũ̃ ja
Chatanáxãcügü.

Name nixĩ na jigü ingechaũ̃güxũ̃

11Name nixĩ na jigü ingechaũ̃güxũ̃ i
wüxichigü. Rü jematama ore nixĩ ga
noxriarü ügügumama nüxũ̃ pexĩnüẽxũ̃.
12Rü tama tanaxwax̲e na Caĩ́rüũ̃ n̲goxo i
Chatanáxãcü ixĩgüxũ̃. Jerü nüma rü
naẽneẽxũ̃ nimax̲. ¿Rü t̲acücax̲ nixĩ ga
jamáãxũ̃? Najamax̲ jerü jema nüma
naxüxũ̃ rü tama name, rü jema naẽneẽ
üxũ̃ rü name. 13Pa Chaueneẽgüx, ¡tãṹ i
peb̲aixãchiãẽgüxũ̃ ega pechi naxaiegu i
nhama i naãnecũ̃ax̲ i duũ̃xũ̃gü!
14Jixema rü marü nüxna ítanguxũ̃ i
ngẽma ju rü nhux̲ma rü marü
maxũ̃waama tangẽxmagü. Nüxũ̃
tacuax̲gü i ngẽma erü nüxũ̃

tangechaũgü i taeneẽgü. Jíxema tama
tümaẽneẽxũ ngechaũxẽ rü juwatama
tangẽxma. [15]Rü jíxema tümaẽneẽchi
aixe rü wüxi i máẽtaxũrüũ tixĩ. Rü pema
nüxũ pecuax̲gü i wüxi i máẽtaxũ rü
nüxṹ nataxuma i norü maxũ i taguma
gúxũ. [16]Rü Ngechuchu ja Cristu rü tórü
pecaducax̲ naju, rü jemaãcü tüxũ nüxũ
nadauxẽẽ i ngẽma ngechaũ i aixcuma
ixĩxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta i jixema, rü
tanaxwax̲e na íimemarexũ na nüxũ
rüngũxẽẽxũ i taeneẽgü woo nagagu
ijux̲gu. [17]Notürü ngẽxguma chi wüxi i
jatüãxṹ nangẽxmagu i muxũma i norü
ngẽmaxũgü, rü chi nüxũ nadax̲gu i
namücü na nüxṹ nataxuxũ, rü
taxuacüma:

"Chama rü Tupanaxũ changechaũ",
nhanagürü, ega tama nüxũ nangũxẽẽgu
i namücü. [18]Pa Chauxacügüx, tama
name i taax̲maã rü tórü
oremaãxĩcatama nüxũ tangechaũ i
taeneẽ. Notürü tanaxwax̲e i tórü
maxũmaã rü tórü ü i mexũmaã nüxũ
tangechaũ.

Tama taxãneẽ na Tupanana ingaicamagüxũ

[19-20]Rü ngẽxguma aixcuma jigü
ingechaũgügu, rü nüxũ tacuax̲ na
aixcuma naga ixĩnüẽxũ i ngẽma ore i
aixcuma ixĩxũ, rü Tupanapex̲ewa rü
aixcuma naxãcügü ixĩgüxũ, woo
ngẽxguma taãẽwa nagu rüxĩnügu rü:

"Tama Tupanaxãcü chixĩ", nhagügu.
Erü nüxũ tacuax̲ rü Tupana nixĩ i
taãẽãrü jexera, rü nüma nüxũ nacuax̲ i
guxũma. [21]Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, ngẽxguma taãẽwa
nüxũ icuax̲gu na Tupanaxãcüxũchi
ixĩgüxũ, rü tama taxãneẽ na nüxna
ingaicamagüxũ ja Tanatü ja Tupana.
[22]Rü nüma tá tüxna nanaxã i guxũma i
t̲acü i naxcax̲ íic̲axũ erü naga taxĩnüẽ i
ngẽma tüxũ namuxũ rü tanaxü i ngẽma
nüma namaã nataãẽxũ. [23]Rü nüma tüxũ
namu na Nane ja Ngechuchu ja
Cristuaxṹ jaxõgüxũ rü jigü
ingechaũgüxũ, jema nüma tüxũ
namuxũãcü. [24]Rü jíxema naga ĩnüẽxẽ i
ngẽma Tupana tüxũ muxũ, rü aixcuma
Tupanaãrü duũxũgü tixĩgü rü nüma ja
Tupana rü aixcuma tümawa namaxũ.
Rü nhux̲ma rü nüxũ tacuax̲ na aixcuma
Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxũ rü tawa
namaxũxũ, erü Naãẽ i Üünexũ ga tüxna
namuxũ tüxũ nüxũ nacuax̲ẽẽ.

Jíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i Tupanaãẽ i Üünexũ rü jíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i Cristuarü uwanüãẽ

4 [1]Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, ¡Tãṹ i nüxṹ
pejaxõgüxũ i guxũma i orearü uruũgü i
nügü ixugügüxũ na aixcuma Tupanaãrü
orearü uruũgü jixĩgüxũ! Notürü name
nixĩ i penangugü i norü ore na nüxũ
pecuáxũcax̲ ngoxita aixcuma Tupanaãẽ
jiĩxũ i nawa idexaxũ rü ex̲na tama. Erü
nhama i naãnewa rü guxũwama
nangẽxma i muxũma i idorat̲a̲axgüxũ i
nügü ixugüxũ na Tupanaãrü orearü
uruũgü jixĩgüxũ. [2]Rü tá pemaã nüxũ
chixu na nhuxãcü tá nüxũ pecuáxũ na
texé tiĩxũ ja jíxema aixcuma Tupanaãẽ
tümawa ngẽxmaxẽ. Rü dücax, guxũma i
orearü uruũgü i nüxũ ixugüxũ na
Tupana duũxũxũ jaxĩxẽẽxũ ja
Ngechuchu ja Cristu, rü ngẽma nixĩ i
aixcuma Tupanaãẽ nawa idexaxũ.

[3]Notürü guxũma i ngẽma orearü uruũgü
i tama nüxũ ixugüxũ na Tupana
duũxũxũ jaxĩxẽẽxũ ga Ngechuchu, rü
ngẽma rü tama nüxũ nangẽxma i
Tupanaãẽ i Üünexũ. Notürü Cristuarü
uwanüãẽ nixĩ i nawa ngẽxmaxũ. Marü
nüxũ pexĩnüẽ na ínanguxchaũxũ i
Cristuarü uwanü, notürü nhu̱xma rü
marü nhama i naãnewa nangẽxma. [4]Pa
Chauxacügüx, pema rü Tupanaxãcügü
peixĩgü. Rü marü nüxũ perüjexera i
ngẽma tama aixcuma Tupanaãrü orearü
uruũgü ixĩgüxũ. Erü ngẽma Tupanaãẽ i
Üünexũ i peãẽwa ngẽxmaxũ rü nüxũ
narüjexera i ngẽma Cristuarü uwanüãẽ i
nhama i naãnecũã̱xgüwa ngẽxmaxũ.
[5]Rü nüma i Cristuarü uwanüãrü
duũxũgü rü nhama i naãnecũã̱xgü nixĩ.
Rü ngẽmaca̱x nhama i naãnechigagu
nidexagü. Rü nhama i naãnecũã̱x i
duũxũgü rü nüxṹ inarüxĩnüẽ. [6]Notürü i
jixema rü Tupanaxãcügü tixĩgü. Rü
jíxema Tupanaxũ cuáxe rü tüxṹ
itarüxĩnü. Notürü jíxema tama
Tupanaxũ cuáxe rü tama tüxṹ itarüxĩnü.
Rü ngẽmawa nüxũ tacua̱xgü na texé
tixĩgüxũ ja aixcuma Tupanaãrü duũxũgü
ixĩgüxe rü texé tixĩgüxũ ja Cristuarü
uwanüãrü duũxũgü ixĩgüxe.

Tupana tüxũ nangechaũ

[7]Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, name nixĩ na jigü
ingechaũgüxũ, erü Tupana nixĩ ja tüxũ
ngúexẽẽcü na jigü ingechaũgüxũ. Rü
guxãma ja jíxema tümaẽneẽxũ
ngechaũxẽ rü Tupanaxãcü tixĩgü rü
Tupanaxũ tacua̱x. [8]Jíxema tama
tümaẽneẽxũ ngechaũxẽ rü tama
Tupanaxũ tacua̱x, erü Tupana nixĩ ja
tüxũ ngúexẽẽcü na jigü ingechaũgüxũ.
[9]Tupana rü nhama ga naãnewa nanamu
ga Nane ja nügümaã wüxicacü na
jimagagu tüxũ nangẽxmaxũca̱x i maxũ i
taguma gúxũ. Rü jemawa Tupana tüxũ
nüxũ nadauxẽẽ na nhuxãcü tüxũ
nangechaũxũ. [10]Rü woo Tupanaxũ
tangechaũgü, notürü ngẽma ngechaũ i
guxũãrü jexera ixĩxũ nixĩ na nüma tüxũ
nangechaũxũ rü nhama ga naãnewa na
namuãxũ ga Nane na taxca̱x najuxũca̱x
rü naxütanüãxũca̱x ga tórü pecadugü.
[11]Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, jexguma jemaãcü
tüxũ nangechaũgu ga Tupana, rü
ngẽmaca̱x name nixĩ i jixema rü ta jigü
tangechaũgü. [12]Taguma texé Tupanaxũ
tadau. Notürü ngẽxguma aixcuma jigü
ingechaũgügu, rü Tupana rü tawa
namaxũ rü norü ngechaũ rü
aixcumaxũchi tórü maxũwa nango̱x.
[13]Rü nüma rü marü tüxna nanamu ga
Naãẽ i Üünexũ. Rü ngẽmawa nüxũ
tacua̱x na aixcuma norü duũxũgü
ixĩgüxũ rü nüma rü tawa na namaxũxũ.
[14]Rü tomatama nüxũ tadaugü rü nüxũ
tixuchigagü na Tanatü ja Tupana núma
namuxũ ga Nane na guxũma i
duũxũgüxũ namaxẽxẽẽxũca̱x. [15]Rü
jíxema jaxõxẽ rü nüxũ ixuchigaxe na
Tupana Nane jiĩxũ ja Ngechuchu, rü
aixcuma Tupanaãrü duũxũ tixĩ, rü
Tupana rü tümawa namaxũ. [16]Rü
jixema nüxũ tacua̱xgü rü tajaxõgü na
Tupana rü poraãcü tüxũ nangechaũxũ,
erü nüma nixĩ i aixcuma guxãxũ
nangechaũxũ. Rü jíxema aixcuma
tümaẽneẽxũ ngechaũxẽ, rü Tupanaãrü
duũxũ tixĩ, rü nüma ja Tupana rü
aixcuma tümawa namaxũ. [17]Rü

ngẽxguma aixcuma Tupanaxũ
ingechaũgügu, rü tórü maxũwa nango̱x i
ngẽma, rü tãũxũtáma nüxũ tamuũẽ i
ngẽma ngunexũ i nagu tüxũ jacagüxũgu
naxca̱x i tórü maxũ. Erü woo nhama i
naãnewa tangẽxmagü, notürü napẽxewa
rü Cristurüũ̃ tixĩgü. 18Rü ngẽxguma
aixcuma Tupanaxũ ingechaũgügu, rü
nüxũ tacua̱x na tãũxũtáma tüxũ
napocuexũ, rü ngẽmaca̱x taxuũ̃ca̱xma
nüxũ tamuũẽ. Notürü ngẽxguma chi
nüxũ imuũẽgu, rü nüxũ tacua̱x na tama
aixcuma nüxũ ingechaũgüxũ. 19Rü
jixema rü Tupanaxũ tangechaũgü, jerü
nüxĩra tüxũ nangechaũ ga nümax.
20Ngẽxguma chi texé:
"Chama rü Tupanaxũ changechaũ",
nhagügu, notürü tümaẽneẽchi taxaixgu,
rü tidora. Erü ngẽxguma tama nüxũ
tangechaũgu i tümaẽneẽ i nüxũ tadauxũ
rü taxuacüma nüxũ tangechaũ ja
Tupana ja tama nüxũ tadaucü. 21Rü
Ngechuchu ja Cristu tüxũ namu rü
nhanagürü:
"Jíxema Tupanaxũ ngechaũxẽ, rü
name nixĩ na tümaẽneẽxũ rü ta
tangechaũxũ",
nhanagürü.

Nüxũ tarüjexera i nhama i naãneãrü ngúchaũgü

5 1Ngechuchu rü Tupana Nane ja
Cristu nixĩ. Rü guxãma ja jíxema
nüxṹ jaxõxẽ, rü Tupanaxãcü tixĩgü. Rü
jíxema Tanatü ja Tupanaxũ ngechaũxẽ,
rü nüxũ tangechaũ ta i guxũma i
naxãcügü. 2Rü ngẽxguma Tupanaxũ
ingechaũgügu rü naxü̱xgu i ngẽma
nüma tüxũ namuxũ, rü nüxũ tacua̱x na
aixcuma nüxũ ingechaũgüxũ i ngẽma
naxãcügü ixĩgüxũ. 3Rü ngẽxguma
aixcuma Tupanaxũ ingechaũgügu rü
naga taxĩnüẽ i ngẽma tüxũ namuxũ. Rü
ngẽma tüxũ namuxũ rü tama naguxcha
na naga ixĩnüẽxũ. 4Erü guxãma ja
aixcuma Tupanaxãcü ixĩxẽ, rü tama
nhama i naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu
tarüxĩnü. Rü jixema rü tajaxõgü, rü
ngẽmaca̱x tama name i nhama i
naãneãrü ngúchaũ i chixexũgu
tarüxĩnüẽ. 5Rü jíxema jaxõxẽ na Tupana
Nane jiĩxũ ja Ngechuchu, rü jíxema tixĩ
ja tama nhama i naãneãrü ngúchaũ i
chixexũgu rüxĩnüxẽ.

Ore i Tupana Nanechiga

6Rü nüxũ tacua̱x na aixcuma Tupana
Nane jiĩxũ ja Ngechuchu. Jerü jexguma
nhama ga naãnewa najexmagu rü
dexáwa ínabaiegu, rü nümatama ga
Tupana nüxũ nixu na Nanexũchi jiĩxũ.
Rü jexguma curuchagu naju̱xgu rü nagü
inabaãgu ga Ngechuchu, rü Tupana rü
wenaxãrü inanawẽx na aixcuma Nane
na jiĩxũ. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta i ngẽma
Naãẽ i Ü̇ünexũ i taguma idoraxũ, rü
tüxũ nüxũ nacua̱xẽẽ na aixcumaxũchi
Tupana Nane na jiĩxũ. 7Rü ngẽmaãcü
tüxṹ nangẽxma i tamaẽxpü̱x i
cua̱xruũ̃gü i tüxũ nüxũ cua̱xẽẽxũ na
aixcuma Tupana Nane jiĩxũ ja
Ngechuchu. 8Rü ngẽma norü wüxi nixĩ i
Naãẽ i Ü̇ünexũ, rü ngẽma norü taxre
nixĩ ga jema Tupanaga ga jexguma
Ngechuchu dexáwa íbaiegu, rü ngẽma
norü tomaẽxpüx nixĩ ga jema Tupana
üxũ ga jexguma curuchagu nagü
inabaãgu ga Ngechuchu. Rü guxũma i
ngẽma tamaẽxpü̱x, rü wüxigu nüxũ nixu
na aixcuma Tupana Nane jiĩxũ ja

Ngechuchu. 9Nüxṹ tajaxõgü i duũ̃xũ̃gü
ega t̲acüxũ̃ tamaã jaxugügu. Notürü
Tupanaãrü ore nixĩ i jexeraãcü
aixcumaxũ̃chi ixĩxũ̃. Rü Tupana nixĩ ja
tamaã nüxũ̃ ixucü na Ngechuchu rü
Nane jiĩxũ̃. 10Rü jíxema nüxṹ jaxṍxẽ ja
Tupana Nane rü nüxũ̃ tacua̲x na
aixcuma jiĩxũ̃ i ngẽma ore i Tupana
nüxũ̃ ixuxũ̃ i Nanechiga. Notürü jíxema
tama Tupanaãxṹ jaxṍxẽ rü dorata̲a̲x
nüxũ̃ tawogü ja Tupana erü tama tajaxõ
i ngẽma ore i Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃ i
Nanechiga. 11Rü nhaã nixĩ i norü ore ja
Tupana i tamaã nüxũ̃ jaxuxũ̃, rü:

> “Chamatama marü pexna chanaxã i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü nhaã maxũ̃ rü Chaunegagu pexṹ nangẽxma”,

nhanagürü. 12Jíxema nüxṹ jaxṍxẽ ja
Tupana Nane rü tüxṹ nangẽxma i
ngẽma maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Notürü
jíxema tama nüxṹ jaxṍxẽ ja jima Nane
rü tama tüxṹ nangẽxma i ngẽma maxũ̃.

Juãũ rü nhuxre ga norü ucu̲xẽmaã inajacua̲xẽẽ ga norü popera

13Pa Chaueneẽgüx ja Tupana Naneãxṹ
Jaxõgüxex, pexca̲x chanaxümatü i nhaã
ore na nüxũ̃ pecuáxũ̃ca̲x na pexṹ
nangẽxmaxũ̃ i ngẽma maxũ̃ i taguma
gúxũ̃. 14Rü ngẽmaca̲x tama taxãneẽ na
nüxna ingaicamagüxũ̃ ja Tupana. Rü
nüxũ̃ tacua̲xgü ega t̲acüca̲x nüxna
icaxgu, rü nüma tüxũ̃ naxĩnü i
ngẽxguma norü ngúchaũ̃ jixĩgu i ngẽma
naxca̲x nüxna ic̲axũ̃. 15Rü ngẽxguma
nüxũ̃ icua̲xgu na nüma tüxũ̃ naxĩnüxũ̃ i
ngẽxguma t̲acüca̲x nüxna icaxgu, rü
nüxũ̃ tacua̲x ta na tüxna naxããxũ̃ i
ngẽma naxca̲x nüxna ic̲axũ̃. 16Rü
ngẽxguma chi texé nüxũ̃ da̲xgu i
tümaẽneẽ na pecadu naxüxũ̃, rü name
nixĩ na naxca̲x tajumüxẽ́xũ̃ ega tama
pecadu i ijanatauxẽẽxũ̃ jixĩgu. Rü
Tupana tá nanamaxẽẽ i ngẽma
tümaẽneẽ ega tama pecadu i
ijanatauxẽẽxũ̃ jixĩgu. Nangẽxma i
pecadu i tüxũ̃ ijarütauxẽẽxũ̃. Rü
ngẽxguma ngẽma pecaduwe naxũãmagu
i wüxi i peeneẽ, rü tama pemaã nüxũ̃
chixu na naxca̲x pejumuxẽgüxũ̃.
17Guxũ̃ma i chixexũ̃ i ixüxũ̃, rü pecadu
nixĩ. Notürü nangẽxma i pecadu i tama
tüxũ̃ ijarütauxẽẽxũ̃. 18Rü nüxũ̃ tacua̲x,
rü jíxema Tupanaxãcü ixĩxẽ, rü tama
pecadu taxüecha, erü nüma ja Tupana
Nane rü tüxna nadau. Rü taxuacüma
tüxna nangaicama i n̲g̲oxo i Chataná i
tüxũ̃ pecadua̲xẽẽchaũ̃xũ̃. 19Nüxũ̃
tacua̲xgü na Tupanaxãcügü ixĩgüxũ̃,
notürü guxũ̃ma i nhama i naãnecũ̃a̲x rü
n̲g̲oxo i Chatanáme̲xẽwa nangẽxmagü.
20Rü nüxũ̃ tacua̲x ta na nhama ga
naãnewa nanguxũ̃ ga Tupana Nane, rü
tüxna nanaxã ga cua̲x na nüxũ̃
icua̲xgüxũ̃ca̲x ja jima aixcumaxũ̃chi
Tupana ixĩcü. Rü norü duũ̃xũ̃gü tixĩgü
ja jima aixcumaxũ̃chi Tupana ixĩcü, erü
Nane ja Ngechuchu ja Cristuarü
duũ̃xũ̃gü tixĩgü. Rü nüma ja Tupana
Nane nixĩ i aixcumaxũ̃chi Tupana jiĩxũ̃
rü tüxna naxããxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃.
21Pa Chauxacügüx, ¡Pegüna pedaugü na
tama nüxṹ pejaxõgüxũ̃ca̲x i
tupanachicügü! Rü ngẽxĩcatama nixĩ i
chorü ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Juãũ

NORÜ TAXRE GA POPERA GA JUÃ̃Ũ ÜMATÜXŨ̃

Juãũãrü moxẽ

[1]Pa Chaueneẽgü i Jaxõgüxe ja Tupana Pexũ̃ Dexex, pexca̱x chanaxümatü i chama i Juãũ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacü na chiĩxũ̃. Chama rü aixcuma pexũ̃ changechaũ̃. Rü tama i chaxica, notürü guxũma i ngẽma nüxũ̃ cua̱xgüxũ̃ i Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ̃, rü ngẽxgumarüũ̃ ta pexũ̃ nangechaũ̃gü. [2]Pexũ̃ tangechaũ̃ erü toxrüũ̃ nüxũ̃ pecua̱xgü i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃ i guxũ̃gutáma tawa ngẽxmaxũ̃. [3]Rü nüma ja Tanatü ja Tupana rü Nane ja Ngechuchu ja Cristu rü poraãcü tá pexũ̃ narüngũ̃xẽẽgü rü nüxũ̃ pengechaũ̃tümüũ̃gü rü pexũ̃ nataãẽxẽẽgü, erü nüxũ̃ pecua̱x i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃ rü pegü pengechaũ̃gü. [4]Rü poraãcü chataãẽ ga jexguma nüxũ̃ chada̱xgu na nhuxãcü nhuxre i petanüxũ̃gü rü aixcuma meã naga na naxĩnüẽxũ̃ i ngẽma ore i aixcuma ixĩxũ̃, jema Tanatü ja Tupana tüxũ̃ muxũ̃rüũ̃. [5]Rü nhu̱xmax, Pa Chaueneẽgü ja Pexũ̃ Changechaũ̃güxex, rü pexna nüxũ̃ chacua̱xãchixẽẽ na namexũ̃ na jigü ingechaũ̃güxũ̃. Rü ngẽma rü tama wüxi i ngexwacaxũ̃xũ̃ i Tupanaãrü mu nixĩ. Notürü jematama nixĩ ga mu ga noxriarü ügügumama Tupana tüxna ãxũ̃. [6]Ngẽxguma Tupanaxũ̃ ingechaũ̃gügu, rü tanaxü i guxũma i ngẽma tüxũ̃ namuxũ̃. Erü nüma rü noxriarü ügügumama tamaã nüxũ̃ nixu na jigü ingechaũ̃güxũ̃ca̱x i wüxichigü.

Orearü uruũ̃gü i womüxẽẽruũ̃chiga

[7]Guxũ̃wama i nhama i naãnewa rü nanaxĩãne i muxũma i womüxẽẽruũ̃gü ixĩgüxũ̃. Rü nüxũ̃ nixuchigagü na tama Tupana duũ̃xũ̃xũ̃ jaxĩxẽẽxũ̃ ga Ngechuchu ja Cristu. Rü ngẽma ngẽmaãcü idexaxũ̃, rü wüxi i womüxẽẽruũ̃ nixĩ, rü Cristuarü uwanü nixĩ. [8]¡Ipexuãẽgü na taxúema pexũ̃ womüxẽẽgüxũ̃ca̱x rü na tama notüca̱xma jiĩxũ̃ca̱x i tórü puracü! ¡Notürü meã pejaxõgüama na aixcuma penajaxuxũ̃ca̱x i guxũma i ngẽma Tupana pexna ãxchaũ̃xũ̃! [9]Rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

jíxema nangupetüxẽẽ́xẽ ga jema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃, rü tama aixcuma Tupanaxũ̃ tacua̱x. Notürü jíxema tama nüxna íchoxũ̃xẽ ga jema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃, rü aixcuma nüxũ̃ tacua̱x ja Tanatü ja Tupana rü Nane ja Ngechuchu. 10Rü ngẽxguma chi wüxi i duũ̃xũ̃ petanüwa nguxgu rü tama jema Cristu tüxũ̃ ngúexẽẽxũ̃maã pexũ̃ nangúexẽẽgu, rü ¡tãũxũ̃táma penajaxu i pechiũ̃wa rü bai i nüxũ̃ perümoxẽgü! 11Erü ngẽxguma wüxie tümachiũ̃wa najau̱xgu, rü tananaãẽraxũ̃ rü natanüxũ̃ tügü tixĩxẽẽ nawa i ngẽma norü chixexũ̃.

Juãũãrü ore ga nawa ijacuáxũ̃

12Choxũ̃ nangẽxma i muxũ̃ma i to i ore i pemaã nüxũ̃ chixuxchaũ̃xũ̃. Notürü tama chanaxwa̱xe na nhaã poperawa pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃, erü paxa tá petanüwa íchajadauxchaũ̃ na chamatama pemaãxũ̃chi nüxũ̃ chixuxũ̃ca̱x na ngẽmaãcü wüxigu aixcuma itaãẽgüxũ̃ca̱x. 13Rü ngẽma nuã natanüwa changẽxmaxũ̃ i jaxõgüxũ̃ i peeneẽgü ixĩgüxũ̃ i Tupana dexũ̃, rü pexũ̃ narümoxẽgü. Rü ngẽxĩcatama nixĩ i chorü ore i pemaã nüxũ̃ chixuxũ̃.

Rü nuãma pexna,
Juãũ

NORÜ TAMAẼXPÜX GA POPERA GA JUÁÃ ÜMATÜXÜ̃

Juáã rü Gajumaã nataãẽ

1Pa Chaueneẽ, Pa Gaju i Aixcuma
Cuxũ̃ Changechaũ̃xẽx, rü cuxcax
chanaxümatü i chama i Juáã i
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacü na chiĩxũ̃.
2Pa
Chaueneẽx, Tupanana chaca na meã
cuxna nadauxũ̃cax i curü maxũ̃wa rü
cuxunewa, ngẽma curü õwa cuxna na
nadauxũ̃rüũ̃.
3Rü poraãcü chataãẽ ga
jexguma núma naxĩxgu ga nhuxre ga
taeneẽgü, rü chamaã nüxũ̃ jaxugügu ga
cuchiga na nhuxãcü meã cujaxõxũ̃ i
Tupanaãrü ore i aixcuma ixĩxũ̃, rü
guxũ̃guma meã naga na cuxĩnüxũ̃.
4Rü
guxũ̃guma chataãẽxũ̃chi i ngẽxguma
nüxũ̃ chaxĩnügu na nhuxãcü Tupanaãrü
ore nüxũ̃ ixuxũ̃ãcüma meã namaxẽxũ̃ i
chauxacügü. Rü aixcuma nataxuma i to
i taãẽ i ngẽmaãrü jexera ixĩxũ̃.
5Pa
Chaueneẽ i Cuxũ̃ Changechaũ̃xẽx, mexũ̃
cuxü erü nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽ i ngẽma togü
i taeneẽgü i toxnamana ne ĩxũ̃ i
cuxũ̃tawa ngugüxũ̃.
6Rü nümagü rü nuã
nangugü, rü torü ngutaquexepataũ̃wa
nüxũ̃ nixugüe na nhuxãcü nüxũ̃
cungechaũ̃xũ̃ rü namaã cumecümaxũ̃.
Rü chanaxwaxe i nüxũ̃ curüngũ̃xẽẽ i
ngẽma taeneẽgü i ngẽxguma wena
cuxũ̃tawa nangugügu. Rü ngẽxguma
cuxna íjaxĩxgu rü ¡nüxna naxã i tacü i
nüxũ̃ taxuxũ̃ i norü namawaũ̃! Erü
Tupanaãrü me nixĩ na ngẽmaãcü nüxũ̃
rüngũ̃xẽẽxũ̃ i norü orearü uruũ̃gü.
7-8Rü
nümagü, rü Ngechuchu ja Cristuarü
puracü nixĩ i naxügüxũ̃, rü ngẽmacax
norü oremaã nanaxĩãne. Notürü tama
nanajauxgü i ngẽma tama jaxõgüxũ̃ãrü
ngũ̃xẽẽ, rü ngẽmacax name nixĩ i jixema
na nüxũ̃ rüngũ̃xẽẽgüxũ̃ na ngẽmaãcü
jixema rü ta wüxigu namaã
naxügüxũ̃cax i Tupanaãrü puracü.

Diótepe rü chixexũ̃ naxü notürü Demétriu rü mexũ̃ naxü

9Chama rü marü chanaxümatü i wüxi
i popera naxcax i ngẽma
tupaucatanüxũ̃gü i curü ĩãnewa
ngẽxmagüxũ̃. Notürü nüma i Diótepe rü
tama naga naxĩnüchaũ̃ i ngẽma nüxũ̃
tixuxũ̃, erü nanaxwaxe na nümatama
namuãxũ̃ i ngẽma tupaucatanüxũ̃.
10Rü
ngẽxguma ngẽma chaxũxgu rü tá nüxũ̃
chaxoregü erü tochiga i chixexũ̃maã

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

inajarüdexanexũ̃. Rü woo tomaã na
ngexũ̃ nawagüxũ̃, rü naétüwa to i
chixexũ̃ naxü, erü tama nanajauxchaũ̃ i
ngẽma taeneẽgü i ngéma ngugüxũ̃. Rü
nanachu̱xu na texé najaxuxũ̃ i ngẽma
taeneẽgü. Rü jíxema najauxchaũ̃xẽ, rü
ngutaque̱xepataũwa tüxũ̃ ínawoxũ̃.
11Pa Chaueneẽ i Cuxũ̃ Changechaũ̃xẽx,
¡Tãṹ i nüxũ̃ cujadauxũ̃xũ̃ i ngẽma togü
i chixexũ̃ ügüxũ̃! Notürü name nixĩ i
nüxũ̃ cujadauxũ̃ i ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃.
Erü jíxema guxũ̃guma mexũ̃ ṹxe rü
Tupanaxãcü tixĩ. Notürü jíxema
chixexũ̃ üechaxe rü tama Tupanaxũ̃
tacua̱x. 12Guxũ̃ma i duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
ixuxgu i Demétriu rü wüxi ja mecü
nixĩ. Rü toma rü ta nüxũ̃ tacua̱x na
meã naga naxĩnüxũ̃ i Tupanaãrü ore i
aixcuma ixĩxũ̃. Rü ngẽmaca̱x toma rü ta
nüxũ̃ tixu na aixcuma mecü jiĩxũ̃. Rü
cuma nüxũ̃ cucua̱x na aixcuma na jiĩxũ̃
i ngẽma nüxũ̃ tixuxũ̃.

Juãṹãrü ore ga nawa ijacuáxũ̃

13Chama choxṹ nangẽxmachire̱x i
muxũ̃ma i chorü ore i cumaã nüxũ̃
chixuxchaũ̃xũ̃, notürü tama nhaã
poperagu cuxca̱x chanaxümatüchaũ̃.
14Erü chama rü paxa ngéma
chaxũxchaũ̃, rü ngẽxguma rü meã tá
jigümaã tidexagü. 15¡Meã cuxũ̃
naxüpetü rü tãṹ i cuxoegaãẽxũ̃!
Tamücügü i númacũ̃a̱x rü moxẽ cuxca̱x
ngéma namugü. Rü chanaxwa̱xe i
nüxũ̃ curümoxẽ i wüxichigü i
tamücügü i ngéma ngẽxmagüxũ̃. Rü
ngẽxĩcatama nixĩ i chorü ore i cumaã
nüxũ̃ chixuxũ̃.

Rü nuãma cuxna,
Juãṹ

POPERA GA JUDA ÜMATÜXÜ̃

Jema jaxõgüxüxü̃
narümoxẽ ga Juda

1Pa Jaxõgüxü̃ i Guxü̃wama
Ngẽxmagüxü̃x, chama i Juda nixĩ i
pexca̱x chanaxümatüxü̃ i nhaã popera.
Rü chama nixĩ i Tiagueneẽ chiĩxü̃, rü
Ngechuchu ja Cristuarü duü̃xü̃ chixĩ. Rü
pexca̱x chanaxümatü i pema na Tanatü
ja Tupana pexü̃ idexechixü̃ rü pexü̃
ngechaü̃xü̃ rü Ngechuchu ja Cristu
pexna dauxü̃. 2Rü pexca̱x chajumuxẽ na
guxü̃guma Tupanaãxü̃́
pengechaü̃tümüü̃güxü̃ca̱x, rü pexü̃
nataãẽxẽẽgüxü̃ca̱x, rü pexü̃
nangechaü̃xü̃ca̱x.

Duü̃xü̃gü i doramaã
ngúexẽẽtaegüxü̃chiga

3Pa Chaueneẽgü ja Pexü̃
Changechaü̃güxex, noxri rü poraãcü
choxü̃ nangúchaü̃ na pexca̱x
chanaxümatüxü̃ nachiga i ngẽma maxü̃ i
taguma gúxü̃ i tüxü̃́ ngẽxmaxü̃. Notürü
nhu̱xma na petanügu nachocuxü̃ i
nhuxre i duü̃xü̃gü i íjatoxẽẽgüchaü̃xü̃ i
Tupanaãrü ore, rü ngẽmaca̱x
chanaxwa̱xe na pexca̱x chanaxümatüxü̃
na pexü̃ chaxucu̱xẽxü̃ca̱x rü
ípenapoxü̃xü̃ca̱x i ngẽma ore i aixcuma
ixĩxü̃ ga nuxcüma wüxicanatama
Tupana norü duü̃xü̃güna ãxü̃. 4Rü
ngẽma duü̃xü̃gü i pexü̃
nawomüxẽẽãcüma petanügu chocuxü̃
nixĩ i pexü̃ ngúexẽẽxü̃ rü nhaxü̃:
"Tupana rü namecümaxü̃chi rü
ngẽmaca̱x tãũxü̃táma pexü̃ napocue ega
woo chixri pemaxẽgu", nhaxü̃. Rü
ngẽxgumarüü̃ ta tama nüxü̃
nacua̱xgüchaü̃ ja tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristu ja tórü jora ixĩcü.
Notürü ngẽma duü̃xü̃gü i ngẽmaãcü
maxẽxü̃, rü woetama nuxcümama
Tupanaãrü ore i ümatüxü̃wa rü marü
nüxü̃ nixu na Tupana tá napocuexü̃. 5Rü
woo na marü nüxü̃ pecuáxü̃ notürü
pexna nüxü̃ chacua̱xãchixẽẽchaü̃ na
nhuxãcü namaã nangupetüxü̃ ga jema
nuxcümaxü̃güxü̃ ga Judéugü ga
Muĩséwe rüxĩxü̃. Rü tórü Cori ja Tupana
rü poraãcü nüxü̃ narüngü̃xẽẽ na
Ejituanewa ínanguxü̃xü̃ca̱x, notürü
jixcaama rü nanadai ga jema tama naga
ĩnüẽchaü̃xü̃. 6Rü ngẽxgumarüü̃ ta pexna
nüxü̃ chacua̱xãchixẽẽ na nhuxãcü
namaã nangupetüxü̃ ga jema dauxü̃cü̃a̱x
ga orearü ngeruü̃gü ga noxri
ixüünechiréxü̃ notürü jixcaama
nagagutama pecadu ügüxü̃. Rü jemaca̱x
ga Tupana rü ẽãnexü̃wa nanawogü, rü

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

ngẽxma nanapocue nhu̱xmatáta nawa
nangu i ngẽma ngunexũ̃ i nagu tüxũ̃
jacagüxũ̃. 7Rü jexgumarüũ̃ ta nüxũ̃
nangupetü ga guma ĩãnegü ga Chodoma
rü Gomora rü guma ĩãnegü ga norü
ngaicamagugüne. Jerü guma
ĩãnecũ̃ã̱xgü, rü poraãcü chixri nügümaã
namaxẽ, rü jemaca̱x ga Tupana rü
üxümaã ínanagu. Rü jemaãcü
inajanaxoxẽẽ ga guma ĩãnegü na
jemawa tüxũ̃ nüxũ̃ nacua̱xẽẽxũ̃ca̱x na
nangẽxmaxũ̃ i wüxi i pocu naxca̱x i
guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃.
8Notürü woo ngẽmaxũ̃ na nacua̱xgüxũ̃ i
ngẽma idoraexũ̃ i petanügu chocuxũ̃,
notürü norü chixexũ̃gu narüxĩnüẽãma.
Rü poraãcü chixri nügümaã namaxẽ, rü
tama tórü Cori ja Tupanaga
naxĩnüẽchaũ̃, rü chixri Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱xchigagu
nidexagü. 9Rü ngẽma duũ̃xũ̃gü rü
naẽchitamare nidexagü rü tama
Tupanaãrü orearü ngeruũ̃ ga Miguéurüũ̃
nügüna nadau i norü orewa. Rü guma
Miguéu rü woo guxũ̃ i Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱xãrü
ãẽ̱xgacü na jiĩxũ̃, notürü tama ṉgoxo ga
Chatanámaã naguxchiga ga jexguma
Muĩséxũ̃neca̱x jéma nügümaã
japoragatanücüüxgu, na nüxũ̃
nacua̱xgüxũ̃ca̱x na texéarü tá jiĩxũ̃ ga
Muĩséxũ̃ne. Notürü nüma ga Miguéu rü
nhanagürümare:

"Cori ja Tupana tá cuxũ̃ naxoregü",
nhanagürümare. 10Notürü ngẽma
duũ̃xũ̃gü i doramaã i petanügu chocuxũ̃,
rü tama Tupanaxũ̃ nacua̱xgüãcüma
chixri nachiga nidexagü, rü chixri norü
orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱xchiga
nidexagü. Rü nhama naẽxũ̃gürüũ̃
naxũ̃neãrü ngúchaũ̃wemare narüxĩ, rü
ngẽmaãcü namaxẽ. Notürü ngẽma
chixexũ̃ i naxügüxũ̃ca̱x, rü Tupana tá
nanapocue. 11Rü wüxi i ngechaũ̃xũ̃chi
nixĩ naxca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü erü
ngẽmaãcü namaxẽ. Rü Caí ga naẽneẽxũ̃
imáxũ̃rüũ̃ nixĩgü. Rü ãẽ̱xgacü ga
Baŕãũ̃rüũ̃ dĩẽruca̱x chixexũ̃ naxügü. Rü
Corérüũ̃ tama Tupanaga naxĩnüẽchaũ̃,
rü ngẽmaca̱x Tupana tá nanapocue.
12Rü ngẽxguma tupaucawa tórü Coriarü
õnaca̱x pengutaque̱xegügu, rü wüxi i
ãnexũ̃chi nixĩgü. Erü narücutanüxũ̃, rü
poraãcü nachibüe rü naxaxegü, rü
nügüguxicatama narüxĩnüẽ. Rü nhama
caixanexũ̃ i ngearü pucüá̃xũ̃ i
paanexũ̃ẽ̃tüwa üpetüxũ̃ notürü tama
nanetüxũ̃ ixaijagüxũ̃rüũ̃ taxuwama
nime. Rü ngẽma nanetügü i ngẽxguma
norü owa nanguxgu rü tama ixoxũ̃rüũ̃
nixĩgü. Rü nhama naĩgü i guxũ̃ma i
naxchúma̱xãmaã napuxũ̃ rü
juxuchixũ̃rüũ̃ taxuwama nime i ngẽma
duũ̃xũ̃gü. 13Rü nhama juãpe i taxũ̃ i
norü chixixũ̃ i ãũãchixũ̃ naxãnacüwa
jataxũ̃rüũ̃ nixĩgü, erü poraãcü chixexũ̃
naxügü. Rü nhama woramacurigü ja nu
ne naxĩmarecürüũ̃ nixĩgü. Notürü
Tupana rü marü namaã nanaxuegu na
ngẽma waanexũ̃chixũ̃wa guxũ̃gutáma
nawogüãxũ̃. 14-15Rü nuxcümaxũ̃cü ga
Enoqui ga Adá̃ũtaa ixĩcü rü ngẽma
duũ̃xũ̃güchiga nidexa ga jexguma
Tupana jadexaxẽẽgu, rü nhanagürü:

"Rü nüxũ̃ chadau ja Cori ja Tupana
na muxũchixũ̃ i norü orearü
ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũ̃ã̱xmaã
núma ũcü na duũ̃xũ̃güna
naca̱xũ̃ca̱x i norü maxũ̃chiga rü
napocueãxũ̃ca̱x i guxũ̃ma i

ngẽma duũxũgü i chixexũ
ügüxũ rü namaã
guxchigagüxũ”,
nhanagürü. 16Rü ngẽma duũxũgü rü
tacücax idexagüwaxexũchixũ nixĩgü, rü
toguãxũ ixuxwaxegüxũchixũ nixĩgü. Rü
noxrütama ngúchaũcax daugüxũ nixĩgü.
Rü nügü icuaxüũgüxũ nixĩgü. Rü
nümaxũ meã tümachiga nidexagüneta
ja duũxẽgü, na tümaxũtawa tacü na
najauxgüxũcaxmare.

Juda najaxucuxẽgü ga jema jaxõgüxũ

17Pa Chaueneẽgü ja Pexũ
Changechaũgüxex, ¡nüxna pecuaxãchie
ga jema ore ga pemaã nüxũ jaxugügüxũ
ga tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristuarü
ngúexũgü ga imugüxũ! 18Rü nümagü rü
nhanagürügü pexũ:
“Ngẽxguma nagúxchaũgu i naãne rü
tá nangẽxma i duũxũgü i tá
nüxũ cugüexũ i Tupanaãrü ore
rü noxrütama ngúchaũ i
chixexũgumare maxẽxũ”,
nhanagürügü pexũ. 19Rü ngẽma
duũxũgü nixĩ i pexũ itojexũ na tama
wüxigu perüxĩnüẽxũcax rü tama meã
pejaxõgüxũcax. Rü nümagü rü
naxũneãrü ngúchaũwe narüxĩ, rü tama
nawa nangẽxma i Tupanaãẽ i Üünexũ.
20Notürü pemax, Pa Chaueneẽgü ja
Pexũ Changechaũgüxex, ¡rü pegü
perüngũxẽẽx na guxũguma jexeraãcü
nagu pexĩxũ rü pejaxõgüxũ i ngẽma ore
i üünexũ i marü pejauxgüxũ! ¡Rü
guxũguma Tupanaãẽ i Üünexũãrü
ngũxẽẽmaã pejumuxẽgü! 21¡Rü meã
pegüna pedaugü na Tupana
naxwaxexũãcüma pemaxẽxũcax rü
pexũ nangechaũãcüma pexũ
nangũxẽẽxũcax! ¡Rü meã ípenanguxẽẽx
i ngẽma ngunexũ i nagu tá núma
naxũxũ ja tórü Cori ja Ngechuchu ja
Cristu na nüxũ ingechaũtümüũgüãcüma
tüxna naxããxũcax i maxũ i taguma
gúxũ! 22¡Rü pexũ nangechaũtümüũgü i
ngẽma tama aixcuma jaxõgüxũ, rü
nüxũ perüngũxẽẽgü na meã
jaxõgüãxũcax! 23Rü togü, ¡rü paxa norü
pecaduwa ípenajaxuchi na
namaxẽxũcax rü tama jima üxü ja
Tupana mexẽẽnegu janatauxexũcax! Rü
woo ngẽma tama jaxõgüchaũxũ, ¡rü
pexũ nangechaũtümüũgü! ¡Notürü
pegüna pedaugü na tama norü
chixexũgu pejixũcax! Rü ngẽma norü
chixexũ i pexcax mexcüraxũxũ, ¡rü
nüxũ pexo!

Tupanaxũ jacuaxüũãcüma inajacuaxẽẽ ga norü popera

24-25Rü jima wüxitama ja Tupana ja
tórü Maxẽxẽẽruũ ixĩcü, rü nüxũ
nangẽxma i pora na pexna nadauxũcax
na tama pecadugu pejixũcax. Rü nüxũ
nangẽxma i pora na ijanaxoxẽẽãxũcax i
guxũma i perü chixexũgü na
petaãẽgüãcüma nügüpexewa pexũ
nagagüxũcax i ngextá ãẽxgacü íjiĩxũwa.
Rü ngẽmacax tanaxwaxe i tórü Cori ja
Ngechuchu ja Cristuégagu Tupanaxũ
ticuaxüũgü, erü nüma rü guxũãrü jexera
name rü napora, rü guxũétüwa
nangẽxma, rü guxũmaã inacuax. Rü
jemaãcü nixĩ ga nuxcümaxũchima, rü
ngẽmaãcü nixĩ i nhuxmax, rü
guxũgutáma ngẽmaãcü jiĩxũ.

Rü nuãma pexna,
Juda

APOCARÍCHIU

(JEMA JUÁÃ NÜXÃ DAUXÃ I JIXCÜRA TÁ NGUPETÜXÃCHIGA)

Ore ga Juáãxã nüxã nacuaxẽẽxã ga Ngechuchu ga Cristu

1 [1]Nhaã nixĩ i ngẽma ore ga Tupana Ngechuchu ja Cristuxã nüxã cuaxẽẽxã na nüxĩ norü duãxãgüxã nüxã nacuaxẽẽxãcax i ngẽma paxa tá ngupetüxã. Rü nüma ga Ngechuchu ja Cristu nixĩ ga norü orearü ngeruã ga dauxãcããxã namuxã na norü duãcü ga Juáãmaã nüxã na jaxuxãcax. [2]Rü chama i Juáã chixĩ ga aixcuma meãma nüxã chadauxã rü chanaxümatüxã ga guxãma ga jema Tupanaãrü ore ga Ngechuchu chauxcax ngoxẽẽxã. [3]Rü tataãẽ ja jíxema duãxãgüpexewa nawa ngúxe i nhaã Tupanaãrü ore, rü ngẽxgumarüã ta tataãẽgü ja jíxema nüxã ĩnüẽxẽ rü naga ĩnüẽxẽ i nhaã ore i ümatüxã, erü paxa tá ningu i ngẽma nüxã jaxuxã.

Juáã nanaxümatü naxcax ga jema 7 tücumü ga jaxõgüxã ga Áchiaanewa jexmagüxã

[4]Rü chama i Juáã rü chanaxümatü i nhaã ore pexcax i jaxõgüxe ja jima 7 ja ĩãne ja Áchiaarü naãnewa ngẽxmagünewa ngẽxmagüxe. Rü chanaxwaxe i pexã narüngãxẽẽ rü pexã nataãẽxẽẽ ja jima Tupana ja woetama ngẽxmaẽchacü. Rü ngẽxgumarüã ta chanaxwaxe i pexã narüngãxẽẽ rü pexã nataãẽxẽẽ i ngẽma Naãẽ i Üünexã i naxãtawa ne ũxã i perü daruã ixĩxã i pema i jaxõgüxe ja jima 7 ja ĩãnewa na pengẽxmagüxã. [5]Rü ngẽxgumarüã ta chanaxwaxe na pexã nangãxẽẽxã rü pexã nataãẽxẽẽxã ja Ngechuchu ja Cristu ga aixcuma meãma nüxã ixucü ga Tupanaãrü ore ga nhama ga naãnewa. Rü nüma nixĩ ga nüxĩra juwa ínadaxã. Rü nüma rü guxãma i nhama i naãnewa ngẽxmagüxã i nachiãneãrü ãẽxgacügüarü ãẽxgacü nixĩ. Rü nüma rü tüxã nangechaã, rü nagümaã tüxã inajanaxoxẽẽ i tórü pecadugü. [6]Rü nhuxma na guxãarü ãẽxgacü jiĩxã i nümax, rü tüxã naxüchica i ngextá nüma ãẽxgacü íjiĩxãwa. Rü paigüxã tüxã nixĩgüxẽẽ na Nanatü ja Tupanaãxã ipuracüexãcax rü nüxã icuaxüãgüxãcax. Rü name nixĩ i guxãgutáma Cristuxã ticuaxüãgü, erü nüma rü guxãgutáma guxãarü ãẽxgacü nixĩ. Rü ngẽmaãcü jiĩxã. [7]¡Rü dücax, marü ningaica na

O Novo Testamento na língua ticuna de Brasil, 2da ed. ©2009, Liga Bíblica

caixanexũgu ínanguxũ ja Cristu! Rü
guxũtáma i duũxũgü nüxũ nadau, rü
woo ga jema nacanapacütüũgüxũ rü tá
ta nüxũ nadaugü. Rü guxũ i duũxũgü i
guxũ i nachiũãnecũãx i tama jaxõgüxũ
rü norü muũmaã rü norü ngechaũmaã
tá naxauxe i ngẽxguma ínanguxgu i
nümax. Rü aixcuma ngẽmaãcü tá nixĩ.
8Rü nüma ja tórü Cori ja Tupana ja
guxũãrü ãẽxgacü ixĩcü ja woetama
ngẽxmaẽchacü, rü nhanagürü:
“Chawa nixĩ ga inaxügüxũ ga guxũma,
rü nataxuma i tacü i chorü jexera
ngẽxmaẽchaxũ”, nhanagürü.

Juãũcax nangox ga
Cristu ja mexẽchicü

9Rü chama i Juãũ na pexcax
chanaxümatüxũ i nhaã popera, rü
peeneẽ chixĩ. Rü ngẽma na
Ngechuchuna na chaxüxũ rü chaxãchica
i ngextá nüma ãẽxgacü íjiĩxũwa. Rü
Ngechuchucax pexrüũ ngúxũ chinge,
notürü nüma pexũ naporaexẽẽxũrüũ
choxũ naporaxẽẽ na jaxna namaã
chaxĩnüxũcax i guxũma i ngẽma ngúxũ i
choxũ üpetüxũ. Rü chama rü wüxi ga
capaxũ ga Patmugu ãẽgaxũgu chapocu
jerü Tupanaãrü orexũ chixuchigü, rü
duũxũgümaã nüxũ chixu ga jema nüxũ
chacuáxũ ga Ngechuchu ja Cristuchiga.
10-11Rü wüxi ga jüxüarü ngunexũgu rü
Tupanaãẽ i Üünexũ chamaã inacuax, rü
changoxetü rü chaweama nüxũ chaxĩnü
ga wüxi ga naga ga tagaxũ ga nhama
cornetagarüũ ixĩxũ ga nhaxũ choxũ:
“Chawa nixĩ ga inaxügüxũ ga guxũma,
rü nataxuma i tacü i chorü jexera
ngẽxmaẽchaxũ. Rü nhuxma chanaxwaxe
na wüxi i poperagu cunaxümatüxũ i
ngẽma nüxũ cudauxũ. Rü nhuxmachi
chanaxwaxe i ngẽma jaxõgüxũ ja jima 7
ja ĩãne ja Áchiaarü naãnewa
ngẽxmagünewa ngẽxmagüxũtanüwa
cunamu. Rü jima 7 ja ĩãne nixĩ ja
Epéchiu rü Esmira rü Pérgamu, rü
Tiatíra rü Sardi rü Firadéufia rü
Raodichéa”, nhanagürü. 12Rü chaugü
íchidau na nüxũ chacuáxũcax na tacü
jiĩxũ ga jema chamaã idexaxũ. Rü
jexguma chaugü íchidaxgu rü nüxũ
chadau ga 7 ga weraarü üruũgü ga
uirunaxcax ixĩgüxũ. 13Rü jema 7 ga
weraarü üruũgüarü ngãxũtanüwa nüxũ
chadau ga wüxi ga duũxũ ga chauxcax
nangechuchu ga duũxũxũ ixĩcüraũxũ.
Rü wüxi ga naxchiru ga máxũmaã
naxãxchiru. Rü wüxi ga gojexũ ga
uirunaxcaxmaã nigojeremü. 14Rü najae
rü nachoxochi nhama tacü i
choxochixũrüũ. Rü naxẽtü rü nhama
üxüemarüũ nijauracüü. 15Rü nacutü rü
ta nijauracüü nhama cobrixũchi i
meãma ípixũrüũ. Rü jexguma jadexagu
rü natagaxũchi nhama taxũ i cotüna i
chuxchuxũ ãgaxũrüũ. 16Rü norü
tügünemexẽwa nüxũ najexma ga 7 ga
woramacurigü. Rü naãxwa najexma ga
wüxi ga tara ga guxũcüwawa téxũ. Rü
nachametü rü nhama üaxcü poraãcü
nguxetügurüũ nixĩ. 17Rü jexguma nüxũ
chadaxgu, rü napexegu chajangu nhama
chajuxũrüũ. Notürü ga nüma rü norü
tügünemexẽmaã choxũ ningõgü, rü
nhanagürü choxũ:
“¡Tãũ i cumuũxũ! Chama rü chaxira
chajexma rü guxũgutáma
changẽxmaẽcha. 18Rü chama nixĩ ja
jima maxũcü. Rü ũpa rü chaju, notürü i
nhuxma rü marü guxũgutáma

chamaxẽcha. Rü chaxmexwa nangẽxma
na nhuxgu tá najuxũ̃ i wüxichigü i
duũ̃xũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta chama nixĩ i
namaã ichacuáxũ̃ i ngẽma nachica i
ngextá ínangẽxmagüxũ̃wa i guxũ̃ma i
duũ̃xũ̃gü i juexũ̃. 19Rü nhuxma rü
chanaxwaxe i cunaxümatü i ngẽma
nüxũ̃ cudauxũ̃. Rü ngẽma nixĩ i nhuxma
ngẽma jaxõgüxũ̃maã ngupetüxũ̃, rü
ngẽma jixcüra tá ngupetüxũ̃. 20Rü
nhuxma rü tá cuxcax chanangoxẽẽ i
ngẽma ẽxũ̃guxũ̃ i ngẽma 7 i
woramacurigü i chorü tügünemexẽwa
nüxũ̃ cudauxũ̃chiga rü ngẽma 7 i
weraarü üruũ̃gü i uirunaxcaxchiga. Rü
ngẽma 7 i woramacurigü i nüxũ̃
cudauxũ̃, rü ngẽma ãẽxgacügü i ngẽma
7 tücumü i jaxõgüxũ̃ẽ́tüwa
ngẽxmagüxũ̃chiga nixĩ. Rü ngẽma 7 i
weraarü üruũ̃gü rü ngẽma 7 tücumü i
jaxõgüxũ̃ i jima 7 ja ĩãnewa
ngẽxmagüxũ̃chiga nixĩ”.

Ore ga jema 7 tücumü ga jaxõgüxũ̃cax ümatüxũ̃ Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Epéchiuarü ĩãnewa jexmagüxũ̃cax ümatüxũ̃

2 1“Rü nhuxma chanaxwaxe i ngẽma
Epéchiuwa ngẽxmagüxũ̃ i
jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacücax cunaxümatü,
rü nhacurügü nüxũ̃: ‘Nhaã nixĩ i norü
ore ja jima ngẽma jaxõgüxũ̃tanügu
jarüxũ̃ũ̃cü rü norü tügünemexẽmaã
nüxna daucü i ngẽma jaxõgüxũ̃ãrü
ãẽxgacügü’. 2Rü nhanagürü i nümax:
‘Chama nüxũ̃ chacuax i guxũ̃ma i
ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacuax na
nhuxãcü poraãcü choxũ̃ cupuracüxũ̃ rü
nhuxãcü cunaxüamaxũ̃ i ngẽma puracü
woo ngẽmacax muxũ̃ma i guxchaxũ̃gü
cuxcax ínguxgu. Rü nüxũ̃ chacuax na
tama curü me jiĩxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i
chixexũ̃ ügüxũ̃. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
nüxũ̃ chacuax na meã cunangugüarü
maxũ̃áxũ̃ i ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü
ixugüxũ̃ na Tupana imugüxũ̃ jixĩgüxũ̃
notürü tama aixcuma ixĩgüxũ̃ na
Tupana jamugüxũ̃. Rü cuma rü nüxũ̃
cucuaxama na idorataaxmaregüxũ̃
jixĩgüxũ̃. 3Rü woo naguxcha i ngẽma
puracü i chauxcax cuxüxũ̃, notürü
cunaxüama. Rü woo chaugagu poraãcü
ngúxũ̃ na cuingexũ̃, notürü jaxna namaã
cuxĩnü, rü tama nüxũ̃ curüchau.
4Notürü nangẽxma i wüxi i cuxüxũ̃ i
tama chorü me ixĩxũ̃. Rü ngẽma nixĩ na
tama noxrirüũ̃ choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ i
nhuxmax. 5Rü ngẽmacax i nhuxma na
ngẽma chixexũ̃gu cunguxũ̃, rü name
nixĩ i nüxna cucuaxãchi na nhuxãcü
choxũ̃ cungechaũ̃xũ̃ ga noxrix. Rü name
nixĩ i nüxũ̃ curüxo i curü chixexũ̃ rü
noxrirüũ̃ choxũ̃ cungechaũ̃ãcüma mexũ̃
cuxü. Notürü ngẽxguma chi tama nüxũ̃
curüxoxgu i curü chixexũ̃, rü paxa tá
cuxũ̃ íchajadau, rü tá cuxũ̃ chaxo na
tama ngẽma togü i jaxõgüxũ̃tanüwa
cuxãchicaxũ̃cax. 6Notürü nangẽxma i
wüxi i cuxüxũ̃ i chorü me ixĩxũ̃. Rü
ngẽma nixĩ na nachi cuxaixũ̃ i ngẽma
chixexũ̃ i naxügüxũ̃ i ngẽma
Nicoraítagü. Rü chama rü ta nachi
chaxai i ngẽma chixexũ̃ i naxügüxũ̃’.
7Rü jíxema ãchixẽ́xẽ rü name nixĩ i
naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ̃
nüxũ̃ ixuxũ̃ namaã i ngẽma
jaxõgüxũ̃tücumügü”. Rü nhanagürü:
“Jíxema nüxũ̃ rüporamaẽxẽ i chixexũ̃
rü tá tüxũ̃ nüxũ̃ chamuxnetaxẽẽ i norü o
i ngẽma ori i tüxũ̃ maxẽxẽẽxũ̃ i

Tupanaãrü orinecüwa ngẽxmaxũ̃”,
nhanagürü i Naãẽ i Üünexũ̃.

Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Esmiraarü ĩãnewa jexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

8Rü jema chamaã idexaxũ̃ rü
nhanagürü ta:
“Chanaxwa̱xe i Esmirawa
ngẽxmagüxũ̃ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽ̱xgacüca̱x
cunaxümatü, rü nhacurügü tá: ‘Nhaã
nixĩ i norü ore ja jima nüxĩra jexmacü
rü guxũ̃guma ngẽxmaẽchacü ga
paxaãchi jucü rü wena maxũ̃cü’. 9Rü
nhanagürü i nümax:
‘Chama nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i
ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x na
nhuxãcü ngúxũ̃ cuingexũ̃. Rü nüxũ̃
chacua̱x na cungearü dĩẽruá̃xũ̃ i nhama
i naãnewa, notürü dauxũ̃guxũ̃ i
naãnewa cuxũ̃ nangẽxma i ngẽma
taguma gúxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x na
nhuxãcü chixri cuchiga jadexagüxũ̃ i
ngẽma duũ̃xũ̃gü i nügü ixugüxũ̃ na
Judéugü jixĩgüxũ̃. Notürü i nümagü rü
aixcuma Chatanáãrü duũ̃xũ̃gümare
nixĩgü. 10¡Rü tã̃ũ i cumuũ̃xũ̃ naxca̱x i
ngẽma ngúxũ̃ i tá cuingexũ̃! Rü ṉgoxo i
Chataná rü tá norü duũ̃xũ̃güxũ̃ namu na
pocupataũ̃gu pexũ̃ napocuexũ̃ca̱x i
nhuxre i pema na ngẽmaãcü pexũ̃
naxüxũ̃ca̱x. Rü nhuxre i ngunexũ̃ tá
ngúxũ̃ peingegü. Notürü woo ngẽmaãcü
ngúxũ̃ peingegügu rü chanaxwa̱xe i
choxũ̃ cujaxõõma nhu̱xmatáta cuju̱x. Rü
chama rü tá cuxna chanaxã i curü
ãmare i maxũ̃ i taguma gúxũ̃’. 11Rü
jíxema ãchixẽ́xẽ rü name nixĩ i naga
taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ̃
nüxũ̃ ixuxũ̃ namaã i ngẽma
jaxõgüxũ̃tücumügü”. Rü nhanagürü:
“Jíxema nhama i naãnewa nüxũ̃
rüporamaẽxẽ i chixexũ̃, rü tãũ̃xũ̃táma
Tupana ṉgoxogüxũ̃ ípocuexũ̃wa tüxũ̃
nawogü”, nhanagürü i Naãẽ i Üünexũ̃.

Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Pérgamuãrü ĩãnewa jexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

12Rü jema chamaã idexaxũ̃ rü
nhanagürü ta:
“Chanaxwa̱xe i Pérgamuwa
ngẽxmagüxũ̃ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽ̱xgacüca̱x
cunaxümatü, rü nhacurügü tá: ‘Nhaã
nixĩ i norü ore ja jima nüxũ̃
nangẽxmacü i ngẽma tara i
guxũ̃cüwawa téxũ̃’. 13Rü nhanagürü i
nümax:
‘Chama nüxũ̃ chacua̱x na jima ĩãne ja
Chataná poraãcü namaã ícuáxũ̃newa na
cumaxũ̃xũ̃. Notürü woo ngẽxma na
cuxãchiũ̃xũ̃, rü tama choxũ̃ ícuta̱x. Rü
woo jexguma chorü orearü uruũ̃ ga
mecü ga Atípaxũ̃ jama̱xgügu nagu ga
guma ĩãne ga nawa Chataná
duũ̃xũ̃gümaã ícuáxũ̃ne, rü tama nüxũ̃
curüxo na choxũ̃ cujaxõõmaxũ̃.
14Notürü nangẽxma i nhuxre i ṯacü i
cuxüxũ̃ i tama chorü me ixĩxũ̃. Rü
ngẽma nixĩ na cugüxũ̃tawa
cunangẽxmagüxẽẽxũ̃ i nhuxre i curü
duũ̃xũ̃gü i tama nüxũ̃ rüxoechaũ̃xũ̃ i
ngẽma ngu̱xẽẽtae ga nuxcüma Barã́ũ̃
Judéugüarü ãẽ̱xgacü ga Baráquixũ̃
namaã ucu̱xẽxũ̃ na chixexũ̃gu
Judéugüxũ̃ najixẽẽxũ̃ca̱x. Rü jema
Judéugü rü jema ucu̱xẽgagu nawa naxĩ
ga jema petagü ga togü ügüxũ̃ naxca̱x
ga norü tupananetachicüna̱xãgü. Rü
jexgumarüũ̃ ta jema ucu̱xẽgagu nixĩ ga
naĩ ga ngemaã namaxẽxũ̃ ga Judéugü.

Rü nhu̱xma i nhuxre i curü duũxũgü i
Pérgamuwa ngẽxmagüxũ rü nagu naxĩ
ga jema nuxcümaxũxũ ga ngu̱xẽẽtae ga
chixexũ, rü tama nüxũ narüxoechaũ.
15Rü ngẽxgumarüũ ta ngẽma
cunangẽxmagüxẽẽ i nhuxre i duũxũgü i
tama nüxũ rüxoechaũxũ i ngẽma
Nicoraítagüarü ngu̱xẽẽtae i Barãũãrü
ngu̱xẽẽtaeruũ chixexũ. 16Rü ngẽmaca̱x
chanaxwa̱xe i nüxũ curüxo i ngẽma
chixexũ. Rü ngẽxguma chi tama nüxũ
curüxoxgu, rü paxa tá ngẽma cuxũtawa
chaxũ rü ngẽma tara i chaua̱xwa
ngẽxmaxũmaã tá ngẽma duũxũgüxũ
chadai'. 17Rü jíxema ãchixẽxẽ rü name
nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i
Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i ngẽma
jaxõgüxũtücumügü". Rü nhanagürü:
"Jíxema nüxũ rüporamaẽxẽ i chixexũ
rü tá tüxna chanaxã i põũ i dauxũcũã̱x.
Rü tá tüxna chanaxã ja wüxi ja nuta ja
chócü i wüxi i naẽga i ngexwacaxũxũ
nagu ümatücü rü jíxema
najaxuxexicatama nüxũ cuáxũ",
nhanagürü i Naãẽ i Üünexũ.

Ore ga jema jaxõgüxũ ga Tiatíraarü ĩãnewa jexmagüxũca̱x ümatüxũ

18Rü jema chamaã idexaxũ rü
nhanagürü ta:
"Chanaxwa̱xe i Tiatírawa ngẽxmagüxũ
i jaxõgüxũãrü ãẽxgacüca̱x cunaxümatü,
rü nhacurügü tá: 'Nhaã nixĩ i norü ore
ja jima Tupana Nane ja nhama
üxüemarüũ i̱jauraxetücüücü rü
nacutügü rü nhama cobri i meãma
ípixũrüũ ixĩxũne'. 19Rü nhanagürü i
nümax:
'Chama nüxũ chacua̱x i guxũma i
ngẽma mexũ i cuxüxũ. Rü nüxũ chacua̱x
na nhuxãcü cumücügüxũ cungechaũxũ,
rü nhuxãcü meãma choxũ̃ na cujaxõxũ,
rü nhuxãcü nüxũ na curüngũxẽẽxũ i
ngẽma togü i jaxõgüxũ, rü nhuxãcü
jaxna namaã cuxĩnüxũ i guxchaxũgü.
Rü nüxũ chacua̱x i nhu̱xma na noxriarü
jexera cunaxüxũ i ngẽma cuxũ̃
chanaxwa̱xexũ. 20Notürü nangẽxma i
wüxi i cuxüxũ i tama chorü me ixĩxũ.
Rü ngẽma nixĩ na ngẽma
cunangẽxmaxẽẽẽchaxũ i ngẽma ngexũ i
Jesabéu i nügü ixuxũ na Tupanaãrü
orearü uruũ na jiĩxũ, notürü norü
ngu̱xẽẽtaemaã chorü duũxũgüxũ ngẽma
womüxẽẽxũ na chixri namaxẽxũca̱x, rü
naĩ i ngemaã inapegüxũca̱x, rü
nangõxgüãxũca̱x i ngẽma õnagü i togü
norü tupananetachicüna̱xãgüca̱x d̲aixũ
na ngẽmamaã nüxũ jacua̱xüũgüxũca̱x.
21Rü chama rü marü ngĩxũ
íchanan̲guxẽẽ rü jaxna ngĩmaã chaxĩnü
na nüxũ naxoxũca̱x i ngẽma ngĩcüma i
chixexũ, notürü tama inaxwa̱xe na nüxũ
naxoxũ rü ínatáãxũ i ngẽma ngĩrü
chixexũ i naxüxũ. 22Rü nhu̱xma i ngẽma
nge rü tá ngĩxũ chid̲aawexẽẽ na ngĩrü
ngürücarewa ngúxũ jangexũca̱x, rü
ngẽma duũxũgü i ngĩmaã ipexũ i ngẽma
nge rü nümagü rü tá ta ngúxũ na
jangegüxũca̱x ega tama nüxũ naxoegu i
ngẽma chixexũ i ngĩmaã naxügüxũ.
23Rü tá chanadai i ngĩxãcügü i ngẽma
nge. Rü ngẽmawa tá nüxũ nacua̱xgü i
guxũma i jaxõgüxũ na aixcuma nüxũ
chacuáxũ i ngẽma naãẽwa nagu
naxĩnüxũ i wüxichigü i duũxũ. Rü
wüxichigü i pemax rü tá pexũ̃
chanaxütanü ngẽma na nhuxãcü
pemaxẽxũãcüma rü nhuxãcü
penaxüxũãcüma. 24-25Notürü pemagü i

Tiatíracũã̱x i tama nagu ĩxẽ i ngẽma ngexũãrü ngu̱xẽẽtae i chixexũ̃ rü taguma nawa ngúexe i ngẽma ore i togü naxugügu rü Chatanáãrü ore i ẽxũguxũ̃ ixĩxũ̃, rü pemaã nüxũ̃ chixu rü ngẽma pexṹ chanaxwa̱xexũ̃ nixĩ na meã namaã penguxũgüxũ̃ rü naga pexĩnüẽxũ̃ i ngẽma chorü ore nhu̱xmatáta íchangu i chamax. Rü ngẽxĩcatama nixĩ i pexṹ chanaxwa̱xexũ̃. 26Rü jíxema nüxũ̃ rüporamaẽgüxe i ngẽma chixexũ̃ rü naxügüamaxẽ i ngẽma tüxṹ chanaxwa̱xexũ̃ nhu̱xmatáta tajuemare, rü tá chaugüxũ̃tawa tüxũ̃ chaxüchica na wüxigu chamaã guxũ̃ãrü ãẽ̱xgacü tixĩgüxũ̃ca̱x. 27Rü jema Chaunatü ãẽ̱xgacüxũ̃ choxũ̃ na ixĩxẽẽxũ̃rüũ̃ tá tüxna chanaxã i pora na guxũ̃ i nachiũ̃ãnegümaã taporaexũ̃ca̱x. Rü ngẽxguma nhama i naãnecũã̱x i duũ̃xũgü tama tümaga ĩnüẽgu rü nhama wüxi i tũ̃xũ̃ ngĩxũ̃ ipuxẽẽxũ̃rüũ̃ tá namaã tixĩgü rü poraãcü tá tanapocue. 28Rü tá tüxna chanaxã ja jima woramacuri ja pa̱xmama nüxũ̃ idaucü'. 29Rü jíxema ãchixẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃ namaã i ngẽma jaxõgüxũ̃tücumügü" nhanagürü.

Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Sardiarü ĩãnewa jexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

3 1Rü jema chamaã idexaxũ̃ rü nhanagürü ta:

"Chanaxwa̱xe i Sardiwa ngẽxmagüxũ̃ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽ̱xgacüca̱x cunaxümatü, rü nhacurügü tá: 'Nhaã nixĩ i norü ore ja Tupana Nane ja Naãẽ i Üünexũ̃ nawa ngẽxmacü ja jima 7 ja woramacuri nüxṹ ngẽxmacü'. Rü nhanagürü i nümax: 'Chama nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü nüxũ̃ chacua̱x ta rü woo guxũ̃wama duũ̃xũgü nüxũ̃ ixugügu na Tupanaca̱x namaxẽxũ̃ i ngẽma jaxõgüxũ̃ i cuxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃ notürü tama aixcuma nixĩ i ngẽma, erü ngẽma jaxõgüxũ̃ rü tama aixcuma choxṹ najaxõgü rü tama aixcuma chauxca̱x namaxẽ. 2Rü name nixĩ i cu̱baixãchi rü cugü ícuicua̱x rü cujangüxẽẽ i ngẽma íraxũ̃ i mexũ̃ i cuxṹ íjaxüxũ̃ i marü ijarüxoxchaũ̃xũ̃. Erü nüxũ̃ chadau rü ngẽma cuxüxũ̃ rü tama Tupanape̱xewa name. 3¡Rü nüxna nacua̱xãchi ga jema ngu̱xẽẽtae ga mexũ̃ ga noxri nüxũ̃ cuxĩnüxũ̃ rü cujaxuxũ̃, rü nagu ixũ! ¡Rü nüxũ̃ rüxo i ngẽma chixexũ̃ i cuxüxũ̃! Notürü ngẽxguma tama nüxũ̃ curüxoxgu i curü chixexũ̃, rü nhama wüxi i ngí́ta̱xáxũ̃ i ngürüãchi ínguxũ̃rüũ̃ tá cuxũ̃tawa chaxũ. Rü tãũxũ̃táma nüxũ̃ cucua̱x na nhuxguacü jiĩxũ̃. 4Notürü ngẽma Sardiwa cuxṹ nangẽxma i nhuxre i duũ̃xũgü i mexũ̃ i tama nhama i naãneãrü chixexũ̃maã nügü ãũãchiarü maxũã̱xgüxũ̃. Rü nümagü rü tá cómüxũ̃maã nixãxchiru rü ngẽmaãcü tá chamaã inaxĩ, erü nümagü rü duũ̃xũgü i mexũ̃ i chauxca̱x maxẽxũ̃ nixĩgü. 5Rü jíxema nüxũ̃ rüporamaẽgüxe i chixexũ̃, rü tá cómüxũ̃maã tixãxchiru. Rü tãũxũ̃táma nawa tüxũ̃ íchapiéga i ngẽma chorü popera i nagu chajawügüxũ̃ i ngẽma duũ̃xũgü i nüxṹ nangẽxmaxũ̃ i maxũ̃ i taguma gúxũ̃. Rü Chaunatüpe̱xewa rü guxũ̃ma i norü orearü ngeruũ̃gü i dauxũ̃cũã̱xgüpe̱xewa tá tüxũ̃ chixu na chorü duũ̃xũgü tixĩgüxũ̃'. 6Rü jíxema ãchixẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i

Üünexũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃ namaã i ngẽma jaxõgüxũ̃tücumügü”.

Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Firadéufiaarü ĩãnewa jexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

7Rü jema chamaã idexaxũ̃ rü nhanagürü ta:

“Chanaxwa̱xe i Firadéufiawa ngẽxmagüxũ̃ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacüca̱x cunaxümatü rü nhacurügü tá: ‘Nhaã nixĩ i norü ore ja jima Üünecü ja aixcuma Cristu ixĩcü ja Dawírüũ̃ ãẽxgacü ja tacü ixĩcü ja nüxṹ nangẽxmacü i pora na jawãxnaãxũ̃ca̱x rü nawãxtaãxũ̃ca̱x i dauxũ̃guxũ̃ i naãne. Rü ngẽxguma texéca̱x jawãxnaãgu, rü taxucürüwama texé tümacha̱xwa tanawãxta. Rü ngẽxguma texécha̱xwa nawãxtaãgu, rü taxucürüwa texé tümaca̱x tajawãxna’. 8Rü nhanagürü i nümax:

‘Chama nüxũ̃ chacua̱x i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü dücax, cuxṹ chanatauxchaxẽẽ na togümaã nüxũ̃ cuixuxũ̃ca̱x i chorü ore, rü taxucürüwa texé cuxna tanachu̱xu na cunaxüxũ̃ca̱x i ngẽma puracü. Rü chama nüxũ̃ chacua̱x na tama aixcuma cuporaxũ̃chixũ̃, erü noxretama nixĩ i ngẽma jaxõgüxũ̃ i cuxũ̃tawa ngẽxmagüxũ̃. Notürü cuma rü naga cuxĩnü i chorü ore, rü tama icujacu̱x na chorü duũ̃xũ̃ cuiĩxũ̃. 9Rü ngẽmaca̱x i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Chatanáarü ixĩgüxũ̃ i nügü ixugüxũ̃ na chorü duũ̃xũ̃gü jixĩgüxũ̃ notürü tama aixcuma choxrü ixĩgüxũ̃, rü tá chanamu na cupẽxegu nacaxã́pü̱xügüxũ̃ca̱x na nüxũ̃ nacua̱xgüxũ̃ca̱x na aixcuma cuxũ̃ changechaũ̃xũ̃. 10Cuma rü meãma cujanguxẽẽ i ngẽma cuxũ̃ chamuxũ̃ na aixcuma cujaxõõmaxũ̃ naẽ́tüwa i ngẽma guxchaxũ̃gü i cuxũ̃ ngupetüxũ̃. Rü ngẽmaca̱x tá cuxũ̃ íchapoxũ̃ na tama cuxna nanguxũ̃ca̱x i ngẽma guxchaxũ̃ i taxũ̃ i nhama i naãnewa tá ínguxũ̃ na guxũ̃ma i nhama i naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃güxũ̃ naxüxũ̃ca̱x. 11Rü paxa tá ngẽ́ma cuxũ̃tawa chaxũ. Rü chanaxwa̱xe i nhu̱xma meã cumaxũ̃xũ̃rüũ̃ meã cumaxecha, na taxúema cuxna napuxũ̃ca̱x i ngẽma curü ãmare. 12Rü jíxema nüxũ̃ rüporamaẽgüxe i guxũ̃ma i chixexũ̃, rü Chaunatü ja Tupanaxũ̃tawa tá tüxũ̃ changẽxmagüxẽẽ na tagutáma ngẽ́ma ítachoxũ̃xũ̃ca̱x. Rü tümagu tá chanaxümatü i naẽ́ga ja Chaunatü ja Tupana. Rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta tümagu chanaxümatü i naẽ́ga ja Tupanaãrü ĩãne ja Jerucharéũ̃ ja ngexwacaxũ̃ne ja Tupanaxũ̃tawa i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa írüxĩxũ̃ne. Rü ngẽxgumarüũ̃ tá ta tümagu chanaxümatü i chauéga i ngexwacaxũ̃xũ̃’. 13Rü jíxema ãchixẽ́xẽ rü name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma Tupanaãẽ i Üünexũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃ namaã i ngẽma jaxõgüxũ̃tücumügü”.

Ore ga jema jaxõgüxũ̃ ga Raodichéawa jexmagüxũ̃ca̱x ümatüxũ̃

14Rü jema chamaã idexaxũ̃ rü nhanagürü ta:

“Chanaxwa̱xe i Raodichéawa ngẽxmagüxũ̃ i jaxõgüxũ̃ãrü ãẽxgacüca̱x cunaxümatü rü nhacurügü tá: ‘Nhaã nixĩ i norü ore ja jima aixcuma ixĩcü ja aixcuma janguxẽẽcü i ngẽma nüxũ̃ jaxuxũ̃ rü ore i aixcuma ixĩxũ̃xũ̃xicatama ixucü. Rü nüma nixĩ ga

inaxügüãxũ ga guxũma ga jema Tupana
üxũ'. 15Rü nhanagürü i nümax:
'Chama nüxũ chacuax i guxũma i
ngẽma cuxüxũ. Rü nüxũ chacuax na
tama wüxi i duũxũ i chauchi aixũ
cuiĩxũ, notürü tama wüxi i duũxũ i
aixcuma choxũ ngechaũxũ cuixĩ. Rü
chierü noxtacüma wüxi i duũxũ i
chauchi aixũ cuixĩgu rü exna noxtacüma
wüxi i duũxũ i aixcuma choxũ
ngechaũxũ cuixĩgu. 16Notürü nhuxma
na íraruwatama choxũ cungechaũxũ, rü
ngẽmacax tá cuxũ íchatax. Erü tama
noxtacüma wüxi i duũxũ i chauchi aixũ
cuixĩ rü tama noxtacüma wüxi i duũxũ i
aixcuma choxũ ngechaũxũ cuixĩ. 17Rü
cuma cugü cuixuxgu rü cumuãrü
dĩẽruax, rü cumuãrü ngẽmaxũax, rü
meãma cuxũ naxüpetü, rü taxuũma
cuxṹ nataxu. Notürü i cuma rü tama
nüxna cucuaxãchi na chapexewa rü
wüxi i taxuwama mexũ cuiĩxũ, rü wüxi i
ngechaũxũchi cuiĩxũ, rü wüxi i taxuũma
cuxṹ ngẽxmaxẽ cuiĩxũ, rü nhama wüxi i
ngexetüxũrüũ cuiĩxũ, rü nhama wüxi i
ngexchiruxũrüũ cuiĩxũ. 18Rü nhuxma rü
cuxũ chaxucuxẽ na chauxũtawa naxcax
cutaxexũcax i uiru i marü üxüwa figuxũ
i nüxĩcatama ixĩxũ. Rü ngẽmaãcü tá
aixcuma cuxṹ nangẽxma i curü
ngẽmaxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta cuxũ
chaxucuxẽ na chauxũtawa naxcax
cutaxexũcax i cuxchiru i cómüxũ na
ngẽmagu cuicúxũcax na taxúema cuxũ
dauxũcax na cungexchiruxũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta cuxũ chaxucuxẽ na
chauxũtawa naxcax cutaxexũcax i curü
maĩxẽtüxũ na curümexẽtüxũcax na
wena cuidauchixũcax. 19Chama rü tüxũ
chaxucuxẽ rü tüxũ ichajarüwexãchixẽẽ
ja guxãma ja jíxema tüxũ
changechaũxẽ. Rü ngẽmacax name nixĩ
i nüxũ curüxo i cucüma i chixexũ, rü
aixcuma choxũ cungechaũ rü cunaxü i
ngẽma cuxṹ chanaxwaxexũ. 20Rü dücax,
chama rü ĩãxwa changẽxmaẽcha. Rü
ngẽma Tu tu tu nhacharügüecha. Rü
ngẽxguma texé choxũ ĩnügu rü
chauxcax tajawãxnagu, rü tá
tümaxũtagu chaxücu. Rü tümamaã tá
chachibü rü tüma i chamaã. 21Rü
jíxema nüxũ rüporamaẽgüxe i chixexũ,
rü tá chaugüxũtawa tüxũ charütogüxẽẽ
na chamaã ãẽxgacü tixĩgüxũcax,
jexgumarüũ ga chama rü nüxũ na
charüporamaẽxũ ga chixexũ, rü
nhuxmachi Chaunatüxũtawa na
chajarütoxũrüũ na namaã ãẽxgacü
chiĩxũcax'. 22Rü jíxema ãchixẽxẽ rü
name nixĩ i naga taxĩnü i ngẽma
Tupanaãẽ i Üünexũ nüxũ ixuxũ namaã i
ngẽma jaxõgüxũtücumügü", nhanagürü
ga jema chamaã idexaxũ.

Tupanaxũ nataxẽẽgü i dauxũguxũ i naãnewa

4 1Rü jemawena ga chama ga Juáũ
rü nüxũ chadau ga wüxi ga ĩãx ga
iwãxnaxũ ga dauxũguxũ ga naãnewa.
Rü jema naga ga nacornetagaraũxũ ga
noxri nüxũ chaxĩnüxũ ga chamaã
idexaxũ, rü nhanagürü choxũ:
"¡Nuxã naxĩnagü! Rü tá cuxũ nüxũ
chadauxẽẽ i ngẽma nhamaũcüüwena tá
ngupetüxũ", nhanagürü. 2Rü
jexgumatama ga chama rü Tupanaãẽ i
Üünexũ rü chauãẽmaã inacuax, rü
dauxũwa nanaga. Rü jéma dauxũguxũ ga
naãnewa nüxũ chadau ga wüxi ga
tochicaxũ ga mexẽchixũ ga jéma Tupana

nawa rütoxũ. [3]Rü guma jema
tochicaxũwa rütocü, rü nhama nuta ja
mexẽchicü ja jasperüũ nixĩ na namexũ rü
nhama nuta ja sardóniũrüũ nixĩ na
namexũ. Rü jema tochicaxũẽtüwa
najexma ga wüxi ga chirapa ga nhama
nuta ga esmeráudarüũ mexẽchicü. [4]Rü
jema tochicaxũcüwawa najexmagü ga 24
ga togü ga tochicaxũgü ga nüxũ
ínumaẽguãchixũ. Rü jema
tochicaxũgüwa narütogü ga 24 ga
ãẽxgacügü ga jaxõgüxũãrü ixĩgüxũ. Rü
cómüxũmaã nixãxchiru rü uirunaxca̱x
nixĩ ga norü nga̱xcueruũgü. [5]Rü jema
nachica ga Tupana írütoxũwa ínaxũxũ ga
ba̱i̱xbẽxanexũ rü duruanexũ rü nagagü.
Rü jema tochicaxũpẽxewa najexma ga 7
ga omügü ga jéma naĩgüxũ. Rü jema
omügü nixĩ ga Tupanaãẽ i Üünexũ ga
jema 7 ga jaxõgüxũtücumümaã icuáxũ.
[6]Rü jema Tupanaãrü tochicaxũpẽxewa rü
nhama dexáétüwarüũ ixĩxũmaã nachaxu
rü nichipetü woruarüũ. Rü jema
tochicaxũxũ ínachomaẽguãchi ga
ãgümücü ga dauxũcũã̱x ga maxẽxũ ga
guxũwama ãxẽtüxũ naweama rü
napẽxewa. [7]Rü wüxi ga jema dauxũcũã̱x
ga maxẽxũ rü nanaxairaxũ. Rü jema to rü
nanawocaraxũ. Rü jema norü tamaẽxpü̱x
rü nanaduũxũchametüraxũ. Rü jema
norü ãgümücü rü nanaxĩjü
gonagüxũraxũ. [8]Rü jema ãgümücü ga
dauxũcũã̱x ga maxẽxũ, rü wüxichigü
nüxṹ najexma ga 6 ga naxpẽxatügü. Rü
guxũwama ga naxpẽxatüétüwa rü
naxpẽxatütüũwa rü namuxẽtü. Rü
ngunecü rü chütacü rü
nhanagürügüecha:

"Naxüüne, naxüüne, naxüüne nixĩ ja
tórü Cori ja Tupana ja guxũẽtüwa
ngẽxmacü rü woetama ngẽxmaẽchacü",
nhanagürügüecha. [9-10]Rü jema
dauxũcũã̱x ga maxẽxũ, rü jexguma nüxũ
jacua̱xüũgüũxgu ga guma tochicaxũwa
rütocü, rü moxẽ nüxna naxãgügu, rü
jema 24 ga ãẽxgacügü ga jaxõgüxũãrü
rü jima woetama ngẽxmaẽchacüpẽxegu
nacaxãpü̱xügü, rü nüxũ nicua̱xüũgü, rü
napẽxegu nananu ga norü
nga̱xcueruũgü. [11]Rü nhanagürügü:

"Pa Torü Cori, Pa Torü Tupanax, cuxũ
nixĩ i namexũ na ticua̱xüũgüxũ rü cuxũ
tataxẽẽgüxũ, erü guxũẽtüwa cungẽxma.
Jerü cuma cunaxü ga guxũma rü curü
ngúchaũgagu nixĩ i nangóxũ i
nhu̱xmax", nhanagürügü.

Popera ga idixixũchiga rü Tupana Nane ga nhama wüxi ga carnerurüũ imácüchiga

5 [1]Rü nhu̱xmachi nüxũ chadau ga
guma tochicaxũwa rütocü, rü norü
tügünemẽxẽwa nanange ga wüxi ga
popera ga idixixũ. Rü düxétüwa rü
aixepewa rü naxãmatü ga jema popera.
Rü 7 wa ninhaxtachipẽxe. [2]Rü nüxũ
chadau ga wüxi ga norü orearü ngeruũ
ga dauxũcũã̱x ga poraxũchixũ ga
tagaãcü íca̱xũ rü rü nhaxũ:

"¿Texé tixĩ ja jíxema mexe na
tajagaxuchitanüxũ i norü
nhaxtachipẽxexũ rü ítajawẽgüxũ i nhaã
popera?" nhaxũ. [3]Notürü woo ga
dauxũguxũ ga naãnewa rü bai ga
nhama ga naãnewa rü bai ga
juexũtanüwa, rü tataxuma ga texé ga
mexe na ítajadixgüxũ rü nüxũ
tadaumatüxũ na nhuxũ nhaxũ ga jema
popera. [4]Rü chama rü poraãcü chaxaxu
jerü tataxuma ga texé ga mexẽ na

ítajadixgüxũ̃ rü nüxũ̃ tadaumatüxũ̃ na
nhuxũ nhaxũ̃ ga jema popera. 5Rü
nhu̱xmachi wüxi ga jema 24 ga
ãẽxgacügü ga jaxõgüxũ̃ãrü, rü
nhanagürü choxũ̃:
“¡Tãṹ i cuxaxuxũ̃! Erü jima Cristu ja
Poracü ja Judátaa ixĩcü ja ãẽxgacü ja
Dawítaa ixĩcü, rü marü nüxũ̃ narüjexera
i guxũma i chixexũ̃. Rü ngẽmaca̱x nüma
nixĩ i namexũ̃ na jagaxuchitanüãxũ̃ca̱x i
ngẽma 7 i norü nhaxtachipẽxexũ̃ i
ngẽma popera rü na íjawẽgüãxũ̃ca̱x”.
6Rü nhu̱xmachi nüxũ̃ chadau ga Tupana
Nane ga nhama wüxi ga carneruxacü ga
ma̱xwa írüdaxũ̃rüũ̃ jexma chicü
naxũ̃tagu ga guma tochicaxũ̃wa rütocü
rü natanügu ga jema ãgümücü ga
dauxũ̃cũ̃ã̱x ga maxẽxũ̃ rü jema 24 ga
ãẽxgacügü. Rü nüxṹ najexma ga 7 ga
nachatacu̱xre ga norü poraarü cua̱xruũ̃
rü 7 ga naxẽtü. Rü guma 7 ga naxẽtü rü
ngẽma nixĩ i Tupanaãẽ i Üünexũ̃ i
guxũma i nhama i naãnewa namuxũ̃ãrü
cua̱xruũ̃ ixĩxũ̃. 7Rü guma pecaduarü
ütanüca̱x jucü rü guma tochicaxũ̃wa
rütocüca̱x nixũ, rü nanajaxu ga jema
popera ga norü tügünemẽxẽwa jexmaxũ̃.
8Rü jexguma najauxãgu ga jema popera,
rü jema ãgümücü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga
maxẽxũ̃ rü jema 24 ga ãẽxgacügü rü
inacaxgüãpṹxü napẽxegu ga guma
pecaduarü ütanüca̱x jucü. Rü wüxichigü
ga jema ãẽxgacügü rü nüxṹ najexma ga
wüxi ga norü paxetaruũ̃ ga arpa. Rü
jexgumarüũ̃ ta nüxṹ najexma ga tazagü
ga nangaxwegüraũ̃xũ̃ ga uirunaxca̱x ga
pumaratẽxemaã ixããcuxũ̃. Rü jema
pumaratẽxe rü napaacaxũ̃chi ga
jexguma jaxaxgu. Rü jema pumaragü,
rü ngẽma nixĩ i Tupanaãrü duũ̃xũ̃güarü
jumuxẽgüarü cua̱xruũ̃gü. 9Rü nagu
nawijaegü ga wüxi ga wijae ga
jexwacaxũ̃xũ̃ ga nhaxũ̃:
“Cuma nixĩ i cumexũ̃ na cunajaxuxũ̃
i ngẽma popera rü
cujagaxuchitanüxũ̃ i ngẽma
norü nhaxtachipẽxexũ̃. Jerü
cuma rü marü cuima̱xchirẽx, rü
cugümaã Tupanaãxṹ naxca̱x
cutaxe i nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i
duũ̃xũ̃gü i nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i
nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x i nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i
nagawa idexagüxũ̃. 10Rü
ngẽmagüxũ̃ cuxüchica i ngextá
ãẽxgacü ícuiĩxũ̃wa, rü
Tupanaãrü ngũ̃xẽẽruũ̃güxũ̃
cujaxĩgüxẽẽ na cumaã wüxigu
guxũ̃ i naãnemaã
inacua̱xgüxũ̃ca̱x”,
nhanagürügü. 11Rü jemawena
ichadawenü, rü nüxũ̃ chaxĩnü ga naga
ga muxũchixũma ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x. Rü norü
ngãxũ̃wa najexma ga jema tochicaxũ̃ rü
jema ãgümücü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga
maxẽxũ̃ rü jema 24 ga ãẽxgacügü. Rü
namuxũchima ga jema Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga jéma
jexmagüxũ̃. 12Rü tagaãcü nhanagürügü:
“Daa nixĩ ja jima nhama wüxi i
carneruacürüũ̃ imácü ga pecaduarü
ütanüca̱x jucü. Rü nüma nixĩ i namexũ̃
na guxũ̃ãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃, rü guxũ̃ãrü
jora jiĩxũ̃, rü guxũ̃ i cua̱x nüxṹ
ngẽxmaxũ̃, rü guxũ̃ãrü jexera naporaxũ̃.
Rü nüma nixĩ i namexũ̃ na guxãma
nüxũ̃ ngechaũ̃güxũ̃ rü nataxẽẽgüxũ̃ rü
nüxũ̃ icua̱xüũ̃güxũ̃”, nhanagürügü. 13Rü
nüxũ̃ chaxĩnü ta ga naga ga guxũma ga
jema Tupana üxũ̃ i dauxũ̃guxũ̃ i

naãnewa rü nhama i naãnewa rü naãnetüũwa rü taxtü i taxũwa ngẽxmagüxũ ga nhagüxũ:

"Name nixĩ na guxũgutáma guxãma nüxũ icuaxüũgüxũ rü nüxũ ngechaũgüxũ rü nataxẽẽgüxũ ja jima pecaduarü ütanücax jucü rü jima ngẽma tochicaxũwa rütocü, erü nümagü nixĩ i guxũguma ãẽxgacügü jixĩgüxũ", nhanagürügü. [14]Rü jema ãgümücü ga dauxũcũãx ga maxẽxũ rü nhanagürügü:

"Ngẽmaãcü jiĩxũ", nhanagürügü. Rü jema 24 ga ãẽxgacügü rü inacaxgüãpüxü rü nüxũ nicuaxüũgü.

Jema 7 ga nhaxtachipexeruũchiga

6 [1]Rü nhuxmachi nüxũ chadau ga jexguma guma pecaduarü ütanücax jucü jagaujegu ga jema nüxĩraũxũ ga norü nhaxtachipexexũ ga jema popera. Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga jema dauxũcũãx ga maxũxũ ga tagaãcü nhama duruanexũrüũ nhaxũ choxũ:

"¡Nuã naxũ!" nhaxũ. [2]Rü ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga cowaru ga cómüxũ. Rü jema naẽtüwa rütoxũ rü nüxũ najexma ga wüxi ga norü würa. Rü wüxi ga ngaxcueruũ nüxna naxã. Rü poraãẽãcüma norü cowarumaã inaxũãchi na duũxũgüxũ najexeraxũcax. [3]Rü jexguma guma pecaduarü ütanücax jucü jagaujegu ga jema norü taxre ga jema poperaarü nhaxtachipexexũ, rü nüxũ chaxĩnü ga jema norü taxre ga jema dauxũcũãx ga maxũxũ ga nhaxũ choxũ:

"¡Nuã naxũ!" nhaxũ. [4]Rü jéma naxũ ga wüxi ga cowaru ga dauxũ. Rü jema naẽtüwa rütoxũ rü wüxi ga tara ga taxũ nüxna naxã. Rü jexgumarüũ ta pora najaxu na ijanaxoxẽẽãxũcax na nügü nangechaũgüxũ ga duũxũgü. Rü jemaãcü nanaxü na nügü nadaixũcax ga duũxũgü. [5]Rü jexguma guma pecaduarü ütanücax jucü jagaujegu ga jema norü tamaẽxpüx ga jema poperaarü nhaxtachipexexũ, rü nüxũ chaxĩnü ga jema norü tamaẽxpüx ga jema dauxũcũãx ga maxũxũ ga nhaxũ choxũ:

"¡Nuã naxũ!" nhaxũ. Rü ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga cowaru ga waxüxũ. Rü jema naẽtüwa rütoxũ rü naxmexwa nüxũ najexma ga wüxi ga tacüarü jaruũ ga balanza. [6]Rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga jema dauxũcũãx ga maxẽxũãrü ngãxũtanüwa inaxũxũ ga nhaxũ:

"Wüxi i ngunexũãrü puracütanü rü naxãtanü i wüxi i quiru i trigu. Rü wüxi i ngunexũãrü puracütanü naxãtanü i tamaẽxpüx i quiru i chebada. ¡Notürü tãũ i cujanatauxẽẽxũ i ngẽma chixũ rü jima wĩũ!" nhanagürü. [7]Rü jexguma guma pecaduarü ütanücax jucü jagaujegu ga jema norü ãgümücü ga jema poperaarü nhaxtachipexexũ, rü nüxũ chaxĩnü ga jema norü ãgümücü ga jema dauxũcũãx ga maxẽxũ ga nhaxũ choxũ:

"¡Nuã naxũ!" nhaxũ. [8]Rü ichadawenü rü nüxũ chadau ga wüxi ga cowaru ga dexexũ. Rü jema naẽtüwa rütoxũ rü Ju nixĩ ga naẽga. Rü jema naweama ne ũxũ, rü Juexũchica nixĩ ga naẽga. Rü jema taxre nanajauxgü ga pora na nhama ga naãnewa rü wüxi ga jema norü ãgümücütücumü ga duũxũgümaã inacuaxgüxũcax na daimaã rü taijamaã rü daaweanemaã rü ngoxo idüraexũmaã

najuexẽẽãxũcax. 9Rü jexguma guma
pecaduarü ütanücax jucü jagaujegu ga
jema norü wüximeẽxpüx ga jema
poperaarü nhaxtachipexexũ, rü nüxũ
chadau ga wüxi ga nachica ga ngextá
Tupanacax naxũnagü nawa jagugüxũ na
nüxna naxãgüãxũcax. Rü jema
nachicatüũwa nüxũ chadau ga naãẽgü
ga jema duũxũgü ga Tupanaãrü orexũ
na jaxugüxũcax nadaixũ. 10Rü jema
naãẽgü rü tagaãcü nhanagürügü:

"Pa Torü Cori ja Guxũẽtüwa
Ngẽxmacü rü Üünecü rü Ixaixcumacüx,
¿nhuxgura tá ta i nüxna cucaxũ rü
cunapocuexũ i ngẽma duũxũgü i
chixexũ ga toxũ daixũ?" nhanagürügü.
11Rü nhuxmachi ga Tupana rü
wüxichigü ga jema duũxũgüna nanaxã
ga naxchiru ga máxũ rü cómüxũ. Rü
jema duũxũgüãẽgüxũ nhanagürü:

"¡Paxaãchi iperüngũẽ nhuxmatáta
jangu i peeneẽgü i Cristuaxũ puracüexũ
i pexrüũ tá daixũ!" nhanagürü. 12Rü
jexguma guma pecaduarü ütanücax
jucü jagaujegu ga jema norü 6 ga jema
poperaarü nhaxtachipexexũ, rü nüxũ
chadau ga poraãcü na naxĩãxãchianexũ.
Rü üaxcü rü wüxi ga naxchiru ga
waxcharaxũrüũ nixĩ. Rü tawemacü rü
guxũwama nagürüũ naduema. 13Rü
woramacurigü rü ẽxtagü rü dauxũwa
narüji rü nhama ga naãnegu naji. Rü
nhama ori i doxüxũma buanecü ja tacü
rüjixẽẽxũrüũ nixĩ. 14Rü guxũma i
dauxũwa nüxũ idauxũ rü inajarütaxu.
Rü nhama wüxi i popera i
dixcumüãchixũ rü iijarütaxuxũrüũ nixĩ.
Rü guxũma ga maxpũnegü rü capaxũgü
rü nixĩgachi ga nachicawa. 15Rü nhama
ga naãnewa jexmagüxũ ga
nachiũãnegüarü ãẽxgacügü, rü
maxpũnemagu rü maxpũneãrü
nutatanügu nicuxgü. Rü wüxigu jexma
namaã nicuxgü ga jema togü ga
ãẽxgacügü ga taxũgü ga nhama ga
naãnemaã icuaxgüxũ, rü churaragüarü
ãẽxgacügü ga taxũgü, rü jema duũxũgü
ga muãrü dĩẽruãxgüxũ, rü jema
duũxũgü ga nhama ga naãnewa
poraexũ, rü guxũma ga duũxũgü ga
coriãxgüxũ, rü guxũma ga duũxũgü ga
ngearü coriãxgüxũ. 16Rü guxũma ga
nümagü, rü guma maxpũnexũ rü guma
nutagüxũ nhanagürügü:

"¡Toétügu peji na toxũ
ipeicuxgüxũcax naxchaxwa ja jima
ngẽma tochicaxũwa rütocü, rü
naxchaxwa ja jima pecaduarü ütanücax
jucü erü tama tanaxwaxe na toxũ
napocuexũ! 17Erü marü ínangu i ngẽma
ngunexũ i ãũcümaxũ i nagu napocuexũ i
ngẽma duũxũgü i tama Tupanaãrü
ixĩgüxũ. ¿Rü texé tá namaã tapora i
ngẽma?" nhanagürügü.

Jema Judéugü ga nacatüwa cuaxruũãxgüxũchiga

7 1Rü jemawena rü nüxũ chadau ga
ãgümücü ga Tupanaãrü orearü
ngeruũgü ga dauxũcũãx ga nhama ga
naãneãrü ãgümücüpexegu chigüxũ. Rü
ínanapoxũgü ga gucüma ga buanecügü
na tama waixũmüãneẽtügu naxüxũcax,
rü tama taxũ i taxtüétügu naxüxũcax, rü
bai i tacü rü naĩétügu naxüxũcax. 2Rü
jexgumarüũ ta nüxũ chadau ga wüxi ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ ga dauxũcũãx
ga üaxcü íjarügoxũwaama ne ũxũ. Rü
nüxũ najexma ga Tupana ja Maxũcüarü
tacüarü üégaruũ. Rü nüma rü tagaãcü

nüxna nacagü ga jema togü ga ãgümücü
ga Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga
najauxgüxũ ga pora na
nachixexẽẽgüãxũca̱x ga guxũma ga
waixũmü rü guxũma ga taxũ ga taxtü.
3Rü nhanagürü nüxũ:
"¡Tãũ i jatacüma penachixexẽẽxũ i
waixũmü rü taxtü i taxũ rü naïgü,
nhu̱xmatáta nacatüwa tajaxüarü
cua̱xruũã̱xgü i ngẽma Tupanaãrü
duũxũgü ixĩgüxũ!" nhanagürü. 4Rü
nüxũ chaxĩnü ga nhuxre na jiĩxũ ga
jema cua̱xruũã̱xgüxũ. Rü guxũma ga
Judéugütanüwa rü 144,000 nixĩ. 5-8Rü
jema cua̱xruũã̱xgüxũ ga Judéugü, rü
nhaã nixĩ:

Judátaagü - 12,000
Rubẽtaagü - 12,000
Gadetaagü - 12,000
Ácherutaagü - 12,000
Natarítaagü - 12,000
Manachétaagü - 12,000
Simeũ̃taagü - 12,000
Lewítaagü - 12,000
Ichacátaagü - 12,000
Zeburã̃ũtaagü - 12,000
Juchetaagü - 12,000
Bejamítaagü - 12,000

9Rü jemawena ichadawenü, rü nüxũ
chadau ga muxũchixũma ga nagúxũraũxũ
ga duũxũgü ga nagúxũraũxũ ga nagawa
idexagüxũ ga guxũma ga nachiũãnewa ne
ĩxũ. Rü jema tochicaxũpe̱xegu rü guma
pecaduarü ütanüca̱x jucüpe̱xegu nachigü.
Rü jema na namuxũchixũ rü taxucürüwa
texé tajaxugü na nhuxre jiĩxũ. Rü
naxchiru ga icómüxũ rü imáxũmaã
nixãxchiru. Rü naxme̱xwa nanangegü ga
wairaátügü. 10Rü guxũma ga nümagü rü
tagaãcü nhanagürügü:

"Jima tórü Tupana ja tochicaxũwa
rütocü rü jima pecaduarü ütanüca̱x jucü
nixĩ ja tüxũ maxẽxẽẽgücü",
nhanagürügü. 11Rü guxũma ga
Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga
dauxũcũã̱x rü nüxũ ínachimaẽguãchi ga
jema tochicaxũ rü jema 24 ga
ãẽ̱xgacügü rü jema ãgümücü ga
dauxũcũã̱x ga maxẽxũ. Rü jema
tochicaxũpe̱xegu nanangücuchitanü ga
jema orearü ngeruũgü, rü Tupanaxũ
nicua̱xüũgü. 12Rü nhanagürügü:
"Rü ngẽmaãcü jiĩxũ. Rü nüma nixĩ i
namexũ na guxũguma guxãma nüxũ
icua̱xüũgüxũ, rü nataxẽẽgüxũ, rü moxẽ
nüxna ixãgüxũ, rü nüxũ ingechaũgüxũ,
erü guxũ i cua̱x nüxũ̃ nangẽxma, rü
guxũẽ̃tüwa nangẽxma, rü guxũãrü
jexera napora. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ",
nhanagürügü. 13Rü nhu̱xmachi wüxi ga
jema 24 ga ãẽ̱xgacügü rü choxna naca,
rü nhanagürü:
"¿Texégü tixĩgü ja jíxema
cómüchirugüxe, rü ngextá ne taxĩ?"
nhanagürü. 14Rü chama chanangãxũ, rü
nhacharügü:
"Pa Corix, cuma nixĩ i nüxũ cucuáxũ
na texégü tixĩgüxũ", nhacharügü. Rü
jexguma ga nüma rü nhanagürü:
"Jíxemagü tixĩgü ga nawa
ngupetütanüxẽ ga jema ngúxũ ga taxũ
rü marü tügü ijauxgüchiruxe nagüwa ga
guma pecaduarü ütanüca̱x jucü. Rü
ngẽmaca̱x nixĩ i ticómüchiruxũ. 15Rü
ngẽmaca̱x nixĩ i Tupanaãrü
tochicaxũpe̱xewa tangẽxmagüechaxũ rü
ngunecü rü chütacü rü Tupana
íngẽxmaxũwa nüxũ̃ tapuracüexũ. Rü
nümatama ja Tupana ja tochicaxũwa
rütocü rü tüxna nadau. 16Rü marü

tagutáma wenaxãrü taija tüxṹ nangux,
rü tagutáma tiṯawae. Rü marü tagutáma
üaxcü tüxũ nigu, rü tagutáma üaxcüarü
naĩanexũ tüxṹ nangux. 17Erü jima
pecaduarü ütanücax jucü i ngẽma
tochicaxũxũtawa ngẽxmacü, rü tá
aixcuma meã tüxna nadau nhama
carnerugüna idauxũrüũ. Rü nawa tá
tüxũ nagagü i ngẽma dexáarü
chuxchuxũgü i maxẽẽruũ. Rü Tupana tá
tüxṹ ínanapi i guxũma i tümagüũxẽtü”,
nhanagürü.

**Jema norü 7 ga
nhaxtachipexeruũchiga rü jema
panera ga uirunaxcaxchiga**

8 1Rü jexguma guma pecaduarü
ütanücax jucü jagaujegu ga jema
norü 7 ga jema poperaarü
nhaxtachipexexũ, rü ngãxũ ga ngora
nachipetüanemare ga dauxũguxũ ga
naãnewa. 2Rü nhuxmachi nüxũ chadau
ga jema 7 ga Tupanaãrü orearü
ngeruũgü ga dauxũcũãx ga jexma
Tupanapexegu chigüxũ. Rü wüxichigü
nanajaxu ga norü corneta ga nüxna
naxãxũne. 3Rü jemawena ínangu ga
wüxi ga to ga Tupanaãrü orearü ngeruũ
ga dauxũcũãx. Rü jéma nanange ga
wüxi ga norü panera ga uirunaxcax ga
pumaraarü gutexeruũ. Rü jema
uirunaxcax ga pumaraarü
gutexeruũtaxmüpexegu nachi. Rü
nanajauxtexe ga taxũ ga pumara ga
nüxna naxãxũ na jema tochicaxũpexewa
jexmaxũ ga pumaraarü
gutexeruũtaxmüwa jaguãxũcax, na
jemaãcü Tupanana naxããxũcax ga jema
pumaratexe na jema pumaraema rü
wüxigu Tupanaãrü duũxũgüarü
jumuxẽmaã Tupanaxũtawa nanguxũcax.
4Rü jema pumaratexe ga jema orearü
ngeruũãxũ jexmaxũ rü dauxũ naxũẽma
wüxigu namaã ga Tupanaãrü
duũxũgüarü jumuxẽgü nhuxmata
Tupanaxũtawa nangu. 5Rü nhuxmachi
ga jema orearü ngeruũ rü nanajaxu ga
jema panera ga pumaraarü gutexeruũ.
Rü jema pumaraarü gutexeruũtaxmüwa
nanajaxu ga ãwe ga naĩcü, rü gumamaã
nanaxüãcu ga guma panera. Rü
nhuxmachi nhama ga naãneẽtügu
nananha. Rü jexgumatama poraãcü
naduruãchiane, rü poraãcü nicuxcuane
rü nibaixbexane rü naxĩãxãchiane.

**Tupanaãrü orearü ngeruũgü ga
dauxũcũãxãrü cornetachiga**

6Rü jexguma ga jema 7 ga Tupanaãrü
orearü ngeruũgü ga dauxũcũãx ga
icornetaãxũ, rü nügü ínamexẽẽgü na
nagu jacuegüxũcax. 7Rü wüxi ga jema
Tupanaãrü orearü ngeruũ rü nüxĩra
najacue ga norü corneta. Rü
jexgumatama nhama ga naãneẽtügu
narüji ga dejuxũ rü üxüema ga nagümaã
ãẽũxũ. Rü wüxi ga jema norü
tamaẽxpüxarü üje ga nhama ga naãne rü
nixa. Rü jexgumarüũ ta wüxi ga jema
norü tamaẽxpüxarü üje ga naĩxnecü rü
nixa. Rü guxũma ga natüane rü nixae.
8Rü jema norü taxre ga Tupanaãrü
orearü ngeruũ rü najacue ga norü
corneta. Rü nhuxmachi wüxi ga tacü ga
taxüchixũ ga namaxpũneraũxũ ga
ijauxraxũ, rü jexma taxtü ga taxũgu
nananha. Rü wüxi ga jema norü
tamaẽxpüxarü üje ga taxtü rü nagüxũ
nananguxuchi. 9Rü wüxi ga jema norü
tamaẽxpüxarü üjetücumü ga jema

taxtüwa maxẽxũ, rü najue. Rü
jexgumarüũ ta wüxi ga jema norü
tamaẽxpü̱xarü üjetücumü ga wapurugü,
rü inaji. 10Rü jema norü tamaẽxpü̱x ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü najacue ga
norü corneta. Rü nhu̱xmachi wüxi ga
taxüchicü ga woramacuri ga
taemaxũchicü rü dauxũwa narüngu. Rü
wüxi ga omü ga ixaxũrüũ nixĩ. Rü nagu
nangu ga wüxi ga jema norü
tamaẽxpü̱xarü üje ga natügü rü
natüxacügü. 11Rü guma woramacuri rü
Üxüxũ nixĩ ga naẽga. Rü wüxi ga jema
norü tamaẽxpü̱xarü üje ga guxũma ga
dexá rü naxüxchiü. Rü muxũma ga
duũxũgü rü jema dexáwa najue jerü
naxüxchiü. 12Rü jema norü ãgümücü ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ rü najacue ga
norü corneta. Rü wüxi ga jema norü
tamaẽxpü̱xarü üje ga üa̱xcü rü nixo. Rü
jexgumarüũ ta wüxi ga jema norü
tamaẽxpü̱xarü üje ga tawemacü rü
woramacurigü rü ẽxtagü rü nixo. Rü
jemaãcü wüxi ga jema norü
tamaẽxpü̱xarü üje ga guxũma ga jema rü
naxẽãne. Rü ga ngunecü rü ãgümücü ga
ngora naxẽãne. Rü ga chütacü rü
ãgümücü ga ngora nataxuma ga
tawemacü rü bai ga woramacurigü rü bai
ga ẽxtagü. 13Rü jemawena ichadawenü
rü nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga ĩjü ga
dauxũgu íxexeũxũ ga tagaãcü nhaxũ:
“Nangechaũtümüũgü i ngẽma duũxũgü
i jea pecaduãxũ i naãnewa maxẽxũ i
ngẽxguma jacuegüãgu tá ja norü
cornetagü i ngẽma togü i tamaẽxpü̱x i
Tupanaãrü orearü ngeruũgü”, nhaxũ.

9 1Rü jema norü wüximẽẽxpü̱x ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü
najacue ga norü corneta. Rü nüxũ
chadau ga wüxi ga woramacuri ga
dauxũwa rüngucü ga nhama ga naãnegu
ngucü. Rü guma woramacuri nanajaxu
ga jema ãxmaxũ ga taguma ijacuáxũãrü
chawi. 2Rü najawãxna ga jema ãxmaxũ
ga taguma ijacuáxũ. Rü jéma
inajagoema ga caxixũ nhama wüxi i
taxũ i u̱xearü caxixũrüũ. Rü jema caxixũ
rü nanaxẽẽmaxẽẽ ga üa̱xcü. 3Rü jema
caxixũwa ínachoxũ ga munügü ga
naãneẽtügu j̱ixũ. Rü jema munügü rü
nanajauxgü ga pora ga nüxna naxãxũ na
nhama tuxchinawerüũ duũxũgüxũ
nachixũca̱x. 4Rü jema munümaã nüxũ
nixu na tama natüanexũ
nachixexẽẽxũca̱x rü bai i ṯacü rü
nanetügü rü bai i ṯacü rü naĩgü. Notürü
nanamu na nachixexẽẽgüãxũca̱x ga
jema duũxũgü ga tama Tupanaãrü
cua̱xruũ nacatüwa jexmaxũ. 5Notürü
tama nanamu na jema duũxũgüxũ
na ḏaixũca̱x. Notürü nanamu na ngúxũ
nüxũ jangexẽẽmaregüxũca̱x ga
wüximẽẽxpü̱x ga tawemacü. Rü jema
ngúxũ ga nüxũ jangexẽẽgüxũ, rü nhama
tuxchinawe duũxũgüxũ chixũrüũ nixĩ.
6Rü ngẽma ngunexũgügu rü duũxũgü tá
naxca̱x nadaugü na najuexũ, notürü
tãũxũtáma najue. Rü woo
nanaxwa̱xegüxũchi na najuexũ, notürü
taxucürüwatáma najue. 7Rü jema
munügü rü nhama cowaru i guerrawa
ĩxũrüũ nixĩgü. Rü naẽruwa nüxũ
najexma ga ṯacü ga nhama nga̱xcueruũ
ga uirunaxca̱xrüũ ixĩgüxũ. Rü
nachametü rü
nanaduũxũchametüraxũgü. 8Rü najaegü
rü nhama ngea̱xjaerüũ nixĩgü. Rü
napütagü rü nhama aipütagürüũ nixĩgü.
9Rü naxũnewa nüxũ najexma ga ṯacü ga

wüxi ga ferunaxcax ga poxũruũrüũ
ixĩxũ. Rü naxpexatügüga rü nhama
muxũchine ja carru ja guerrawa cowaru
túgünegarüũ nixĩ. 10Rü nareexũgü rü
nhama tuxchinawerüũ naxãnegu. Rü
jema naneguwa rü naxãguchata na
wüximeẽxpüx ja tawemacü duũxũgüxũ
ngúxũ jangexẽẽgüxũcax. 11Rü jema
munügüarü ãẽxgacü, rü jema ãxmaxũ
ga taguma ijacuáxũãrü daruũ nixĩ. Rü
Judéugügawa ga jema munügüarü
ãẽxgacü, rü Abadõũ nixĩ. Rü
Gregugügawa rü Aporiãũ nixĩ. Rü
ngẽma rü: "Chixexẽẽruũ", nhaxũchiga
nixĩ. 12Rü jexma najacuax ga jema
nüxĩraũxũ ga chixexũ ga taxũ, notürü
ínajaxüama ga to ga taxre. 13Rü jema
norü 6 ga Tupanaãrü orearü ngeruũ rü
najacue ga norü corneta. Rü nüxũ
chaxĩnü ga wüxi ga naga ga jema
Tupanapexewa jexmaxũ ga uirunaxcax
ga pumaraarü gutexeruũtaxmüwa
inaxũxũ. 14Rü jema naga rü nanamu ga
jema orearü ngeruũ ga cornetaãxũ, rü
nhanagürü nüxũ:

"¡Jawẽgüxũ i ngẽma ãgümücü i orearü
ngeruũgü i Chatanáãrü ixĩgüxũ i taxtü i
Eufrátegu ngãxũgüxũ!" nhanagürü. 15Rü
jemaãcü niwẽgüxũ ga jema ãgümücü ga
orearü ngeruũgü na nadaiãxũcax ga wüxi
ga jema norü tamaẽxpüxarü üjetücumü ga
duũxũgü. Jerü ga jema orearü ngeruũgü
rü woetama jemacax ínamemaregü na
jema ngora rü jema ngunexũ rü guma
tawemacü rü guma taunecü nadaiãxũcax
ga jema duũxũgü. 16Rü nüxũ chaxĩnü na
nhuxre na jiĩxũ ga jema orearü
ngeruũgüarü churaragü ga cowaruétügu
ĩxũ. Rü 200 mijónegü nixĩgü. 17Rü
jemaãcü nixĩ ga nüxũ chadauxũ ga jema
cowarugü ga jexguma changoxetügu. Rü
jema churaragü ga jema cowaruétügu ĩxũ
rü nüxũ najexma ga norü ngaxcuxũnexũ
ga poxũruũ ixĩxũ ga nhama üxüxetürüũ
ijauraxũ. Rü jema poxũruũ rü nixãmatü rü
nidamatü rü nijaxmatü rü nidexmatü. Rü
jema cowaruerugü rü nhama aierurüũ
nixĩgü. Rü naãxgüwa ínaxũxũ ga üxüema
rü caxixũ rü azufre. 18Rü wüxi ga norü
tamaẽxpüxarü üjetücumü ga duũxũgü rü
najue namaã ga jema tamaẽxpüx ga
chixexẽẽruũ ga üxüema rü caxixũ rü
azufre ga jema cowarugüaxwa íchoxũxũ.
19Jerü ga jema cowarugü rü naãxwa rü
nareexũwa nixĩ ga nüxũ najexmaxũ ga
norü pora na duũxũgüxũ nadaixũcax. Jerü
ga nareexũgü rü nhama ãxtaperüũ nixĩgü,
rü jemamaã nanangõx ga duũxũgü rü
ngúxũ nüxũ ningexẽẽ rü nanadai.
20Notürü ga jema togü ga duũxũgü ga
tama jema pocuruũgümaã juexũ, rü tama
nüxũ narüxoe ga jema chixexũgü ga
naxügüxũ. Rü tama nüxũ narüxoe na
nüxũ jacuaxüũgüxũ ga ngoxogü rü norü
tupananetachicünaxãgü ga uirunaxcax rü
dĩẽrumünaxcax rü cobrinaxcax rü
nutagünaxcax rü naĩnaxcax. Rü jemaãcü
nüxũ nicuaxüũgüama ga jema norü
tupananetachicünaxãgü ga ngearü
maxũãxũ rü tama nüxũ dauxũ rü tama
nüxũ ĩnüxũ rü tama ixũxũ. 21Rü tama
nüxũ narüxoe na namáẽtagüxũ, rü
jajuüexũ, rü nangẽãẽgüxũ rü
nangĩtaaxgüxũ.

Orearü ngeruũ ga nüxũ jexmaxũ ga popera ga idixixũchiga

10 1Rü nüxũ chadau ga wüxi ga to
ga Tupanaãrü orearü ngeruũ ga
dauxũguxũ ga naãnewa írüxĩxũ. Rü

wüxi ga caixanexũãrü ngãxũwa
najexma, rü wüxi ga chirapa naẽruétügu
nabo. Rü nachametü rü nhama
üa̱xcürüũ̃ nija̱uracüü. Rü naparagü rü ta
nhama üxüemarüũ̃ nija̱uracüü. [2]Rü
naxme̱xwa nüxṹ najexma ga wüxi ga
poperaxacü ga íiwẽgüxũ̃. Rü norü
tügünepara rü taxtü i taxṹẽtügu
nachicutü. Rü norü to̱xwepara rü
waixũ̃müãnegu nachicutü. [3]Rü
nhu̱xmachi ga nüma rü tagaãcü aita
naxü nhama wüxi ja ai ja tagaãcü aita
ücürüũ̃. Rü jexguma aita naxü̱xgu rü 7
e̱xpü̱xcüna naduruãchiane. [4]Rü jexguma
jema 7 e̱xpü̱xcüna na
naduruãchianexũ̃guwena rü
chanaxümatüchaũ̃. Notürü nüxũ̃
chaxĩnü ga wüxi ga naga ga dauxũ̃guxũ̃
ga naãnewa inaxũxũ̃ ga nhaxũ̃ choxũ̃:

"¡Tãṹ i cunango̱xẽẽxũ̃ i ngẽma 7 i
duruanexũ̃ nüxũ̃ ixuxũ̃! ¡Rü ngexrüma
na cunaxümatüxũ̃!" nhaxũ̃ choxũ̃. [5]Rü
nhu̱xmachi ga jema Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃ ga nüxũ̃ chadauxũ̃ na taxtü ga
taxũ̃ẽtügu rü waixũ̃müẽtügu
nachicutüxũ̃, rü dauxũ̃ naxunagü ga
norü tügünechacüü. [6]Rü inaxuneta
naẽgagu ga Tupana ja jima guxũ̃guma
maxũ̃cü ja jima naxücü i dauxũ̃guxũ̃ i
naãne rü nhama i naãne rü taxtü i taxũ̃
rü guxũ̃ma i ta̱cü nawa ngẽxmagüxũ̃. Rü
nhanagürü ga jema orearü ngeruũ̃:

"Nhu̱xma rü marü tãũxũ̃táma nuxcü
ningu i ngẽma Tupana nüxũ̃ ixuxũ̃. [7]Erü
ngẽxguma nawa nanguxgu na ngẽma
norü 7 i Tupanaãrü orearü ngeruũ̃
inaxügüxũ̃ na jacueãxũ̃ ja norü corneta,
rü ngẽxguma tá nixĩ i janguxũ̃ ga jema
noxri ẽxũ̃guxũ̃ ga Tupanaãrü uneta,
jema nuxcümaxũ̃güxũ̃ ga norü orearü
uruũ̃gümaã nüxũ̃ jaxuxũ̃", nhanagürü.
[8]Rü jema naga ga noxri nüxũ̃ chaxĩnüxũ̃
ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa inaxũxũ̃, rü
wenaxãrü chamaã nidexa. Rü
nhanagürü choxũ̃:

"¡Naxũ̃tawa naxũ i ngẽma Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃ i taxtü i taxũ̃ẽtügu rü
waixũ̃müãneẽtügu chicutüxũ̃! ¡Rü
nüxna najaxu i ngẽma poperaxacü i
marü íiwẽgüxũ̃ i naxme̱xwa ngẽxmaxũ̃!"
nhanagürü. [9]Rü naxũ̃tawa chaxũ ga
jema orearü ngeruũ̃, rü nüxna naxca̱x
chaca ga jema poperaxacü na choxna
naxããxũ̃ca̱x. Rü nüma rü nhanagürü
choxũ̃:

"Nhaã nixĩ. ¡Rü najaxu rü nango̱x! Rü
cua̱xwa rü berurerüũ̃ tá namaĩcura.
Notürü cuanüwa rü tá nanaxüxãchi",
nhanagürü choxũ̃. [10]Rü jema orearü
ngeruũ̃me̱xẽwa chanajaxu ga jema
poperaxacü, rü chanango̱x. Rü
chaua̱xwa rü berurerüũ̃ namaĩxcura.
Notürü jexguma chanango̱xguwena rü
chauanüwa rü nanaxüxãchi rü
changu̱xneca. [11]Rü nhu̱xmachi chamaã
nüxũ̃ nixu, rü nhanagürü choxũ̃:

"Name nixĩ na wenaxãrü Tupanaãrü
orexũ̃ cuixuxũ̃ namaã i muxũ̃ma i
nagúxũ̃raũ̃xũ̃ i duũ̃xũ̃gü, rü muxũ̃ma i
nachiũ̃ãnecũ̃a̱xgü i duũ̃xũ̃gü, rü muxũ̃ma
i duũ̃xũ̃gü i to i nagawa idexagüxũ̃, rü
muxũ̃ma i nachiũ̃ãnegüarü ãẽxgacügü",
nhanagürü choxũ̃.

Taxre ga orearü uruũ̃chiga

11 [1]Rü jemawena chanajaxu ga
wüxi ga dexnemena̱xã ga
ngugüruũ̃ ixĩxũ̃ne ga choxna naxãxũ̃ne.
Rü guma choxna naxãcü rü nhanagürü
choxũ̃:

"¡Inachi rü nangugü ja jima
Tupanapata rü ngẽma pumaraarü
gutẽxeruũtaxmü! ¡Rü jaxugü rü nhuxre
jiĩxũ i ngẽma duũxũgü i ngẽma
Tupanaxũ icuãxüũgüxũ! 2¡Notürü
ngẽma naãxtü ja Tupanapata, rü
tãũxũtáma cunangugü! Erü ngẽma
duũxũgü i tama Tupanaãxũ jaxõgüxũna
marü nanaxã. Rü nümagü rü tamaẽxpũx
ja taunecüarü ngãxũ tá chixexũ namaã
naxügü ja jima ĩãne ja üünene ja
Jerucharéũ. 3Rü chama rü tá chanamu i
taxre i chorü orearü uruũgü na 1,260 i
ngunexũ duũxũgümaã nüxũ
jaxugüxũcãx i chorü ore. Rü nümagü i
ngẽma taxre rü tá niwẽxchiru na
ngẽmawa duũxũgü nüxũ cuãxgüxũcãx
na ngechaũ nüxũ nguxgüxũ",
nhanagürü choxũ. 4Rü ngẽma taxre i
orearü uruũgü nixĩ i norü cuãxruũ i
ngẽma taxre i nanetü i oriwéra rü
ngẽma taxre i weraarü üruũgü i tórü
Cori ja nhama i naãneãrü jora
ixĩcüpẽxewa ngẽxmagüxũ. 5Rü
ngẽxguma texé chixexũ namaã
ügüchaũgu i ngẽma taxre i orearü
uruũgü, rü nümagü rü üxüema ja
naãxwa ínacuexechinemaã tüxũ tá
ínagu. Rü ngẽmaãcü tá inajanaxoxẽẽ i
norü uwanügü. Rü ngẽmaãcü tá tüxũ
nadai ja jíxema chixexũ namaã
ügüchaũxẽ. 6Rü ngẽma taxre i orearü
uruũgü rü nüxũ nangẽxma i pora na
íjachaxãchixũcãx ja pucü na tama
napuxũcãx i guxũma i ngẽma 1,260 i
ngunexũgü i nagu Tupanaãrü orexũ
jaxugüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta nüxũ
nangẽxma i pora na nagüxũ
jaxĩxẽẽgüãxũcãx i dexá. Rü
ngẽxgumarüũ ta nüxũ nangẽxma i pora
na nhama i naãnewa namugüãxũcãx i
nagúxũraũxũ i pocuruũgü na ngẽmaãcü
ngúxũ duũxũgüxũ jangexẽẽgüxũcãx i
ngẽxguma ngẽma taxre naxwãxegügu.
7Notürü ngẽxguma ngẽma taxre i orearü
uruũgü nagũxẽẽgügu na nüxũ jaxugüxũ
i Tupanaãrü ore, rü ngẽma ñgoxo i
ngẽma ãxmaxũ i taguma ijacuáxũwa
íxũxũxũ, rü tá nüxna najuxu. Rü tá
ngẽma taxrexũ narüjexera, rü tá
nanadai. 8Rü ngẽma naxũnegü i ngẽma
taxre rü tá jima ĩãne ga tórü Cori nawa
curuchawa ipotane ja Jerucharéũmaũwa
nawogü. Rü jima ĩãne rü nachixe rü
ngẽmacãx Chodomaãrü ĩãnemaã rü
Ejituanemaã nanaxugü. 9Rü tamaẽxpũx
i ngunexũãrü ngãxũ rü muxũma i
nagúxũraũxũ i duũxũgü rü muxũma i
guxũ i nachiũãnecũãx i duũxũgü rü
muxũma i duũxũgü i to i nagawa
idexagüchigüxũ, rü tá nüxũ nadaugü i
naxũnegü. Rü tãũxũtáma nanaxwãxegü
na texé inatãxgüxũ. 10Rü ngẽma
duũxũgü i nhama i naãnewa maxẽxũ rü
tá nataãẽgü na marü najuexũ i ngẽma
taxre. Rü ngẽma na poraãcü
nataãẽgüxũchixũ rü tá nügüna ãmare
naxãgü, jerü jema taxre ga orearü
uruũgü rü poraãcü nanachixewe rü
naãẽwa nananguxẽẽgü. 11Notürü jema
tamaẽxpũx ga ngunexũãrü
ngãxũguwena, rü Tupana wenaxãrü
nanamaxẽxẽẽ ga jema taxre. Rü
wenaxãrü ínarüdagü. Rü guxũma ga
jema duũxũgü ga nüxũ daugüxũ rü
poraãcüxũchi namuũẽ. 12Rü nhuxmachi
ga jema taxre ga orearü uruũgü, rü
nüxũ naxĩnüẽ ga wüxi ga naga ga
tagaãcü dauxũguxũ ga naãnewa
inaxũxũ ga nhaxũ:

"¡Nuã dauxũwa pexĩ!" nhaxũ. Rü nhu̱xmachi ga nümagü rü wüxi ga caixanexũgu dauxũguxũ ga naãnewa naxĩ. Rü norü uwanügü rü joxni nüxũ narüdaunü. 13Rü jexgumatama poraãcü naxĩã̱xãchiane. Rü wüxi ga jema norü 10 arü üje ga guma ĩãne, rü niwa̱xgü. Rü 7,000 ga duũxũgü najue namaã ga jema ĩã̱xãchiane. Rü jema togü ga duũxũgü ga maxẽxũ rü poraãcüxũchi namuũẽ. Rü Tupana ja dauxũguxũ i naãnewa ngẽxmacüxũ nicua̱xüũgü. 14Rü jexma najacua̱x ga jema norü taxre ga chixexũ. Notürü paxa tá ínangu i ngẽma norü tamaẽ̱xpu̱x ixĩxũ.

Guma norü 7 ga cornetachiga

15Rü jema norü 7 ga Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü najacue ga norü corneta. Rü najexma ga nagagü ga tagaãcü dauxũguxũ ga naãnewa inaxũgüxũ ga nhagüxũ:

"Nhu̱xma rü jima mecü na namaã inacua̱xgüxũ i nhama i naãne, rü nüma nixĩ ja tórü Cori ja Tupana rü Nane ja Cristu. Rü nüma rü guxũgutáma namaã inacua̱xgü", nhagüxũ. 16Rü nhu̱xmachi ga jema 24 ga ãẽ̱xgacügü ga norü tochicaxũgüwa rütogüxũ ga Tupanape̱xewa, rü jexma nanangücuchitanü, rü Tupanaxũ nicua̱xüũgü. 17Rü nhanagürügü:

"Pa Torü Cori ja Tupana ja Guxũãrü Jexera Poracüx, cuma rü woetama cujexmaẽcha, rü nhu̱xma rü ta cungẽxmaẽcha. Rü moxẽ cuxna taxãgü, erü marü cugümẽ̱xẽwa cunangẽxmaxẽẽ i guxũma, rü marü icunaxügü na namaã icucuáxũ. 18Rü ngẽma duũxũgü i tama cuxrü ixĩgüxũ rü poraãcüxũchi nanuẽ, notürü nawa nangu i ngẽma ngunexũ i nagu tá cunapocuexũ. Rü ngẽxgumarüũ ta marü nawa nangu na nüxũ cuicagüxũ i guxũma i duũxũgü i juexũ. Rü marü nawa nangu na nüxṹ cunaxütanüxũ i ngẽma curü duũxũgü i curü orearü uruũgü, rü ngẽma duũxũgü i cupẽ̱xewa imexũ, rü guxũma i ngẽma duũxũgü i cuxũ muũẽxũ i jaexũ rü buexũ. Rü marü nawa nangu na icujanaxoxẽẽxũ i ngẽma duũxũgü i nachixexẽẽxũ i nhama i naãne", nhanagürügü. 19Rü nhu̱xmachi Tupanapata ga dauxũguxũ ga naãnewa jexmane, rü niwãxna. Rü jéma norü aixepewa nüxũ chadau ga jema baú ga Tupanaãrü uneta ga nutagu ümatüxũ. Rü nibai̱xbẽ̱xane, rü poraãcü nicuxcuane, rü naxĩã̱xãchiane rü poraãcü dejuxũ narüji.

Wüxi ga nge rü wüxi ga dragáũ

12 1Rü nhu̱xmachi dauxũwa nango̱x ga wüxi ga cua̱xruũ ga taxũ. Rü ijexma ga wüxi ga nge ga üa̱xcürüũ i̱jaurachirucüücü. Rü ngĩtüũcutüwa najexma ga tawemacü. Rü jema ngĩrü nga̱xcueruũ ga ngĩẽruwa jexmaxũ, rü 12 ga woramacurigü nixĩgü. 2Rü jema nge rü itacharaũ. Rü poraãcü aita ixü jerü ixíraxacüchaũ rü poraãcü ingu̱xnecaxũchi. 3Rü nhu̱xmachi dauxũwa nango̱x ga wüxi ga to ga cua̱xruũ. Rü jéma najexma ga wüxi ga nacojaraũxũ ga dragáũ ga taxüchixũ ga dauxũ ga 7 ga naẽru nüxṹ jexmaxũ rü 10 ga naxchatacu̱xre. Rü wüxichigü ga naẽruwa rü nüxṹ najexma ga norü nga̱xcueruũ. 4Rü nareexũmaã inajatúchigü ga wüxitücumü ga norü tamaẽ̱xpü̱xarü üje ga woramacurigü, rü nhama ga naãneẽ́tügu nanawogü. Rü jema

dragá̃ũ rü ngĩpẽxegu najachi ga jema nge
ga íraxacüchaũ̃cü, jerü tüxũ̃ nangõxchaũ̃
ga guxema ngĩxãcüxe ga jexguma tabuxgu.
5Rü jema nge rü ixíraxacü, rü najatü. Rü
nüma rü tá guxũ̃ i nachiũ̃ãneãrü ãẽxgacü
nixĩ, rü tá namaã napora. Notürü ga guma
ngĩne rü jema ngena nanajaxu ga Tupana,
rü nügüxũ̃tawa nanaga ga norü
tochicaxũ̃pẽxewa. 6Rü jema nge rü wüxi
ga nachica ga ngextá taxúema
íxãpataxũ̃wa inha. Rü jéma Tupana
ngĩxcãx nanamexẽẽ ga wüxi ga ngĩchica
na jéma ngĩxna nadauxũ̃cãx rü ngĩxũ̃
naxüwemüxũ̃cãx ga 1,260 ga ngunexũ̃.
7Rü jemawena ga dauxũ̃wa rü nügü nadai.
Rü Miguéu ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃güarü ãẽxgacü ixĩcü rü guxũ̃ma ga
natanüxũ̃ ga orearü ngeruũ̃gü, rü nügü
nadai namaã ga jema dragá̃ũ ga taxüchixũ̃
rü norü orearü ngeruũ̃gü. Rü jema dragá̃ũ
rü nhũxmachi norü orearü ngeruũ̃gü i
chixexũ̃ rü poraãcü Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃gümaã nügü nadai. 8Notürü ga
jema dragá̃ũ rü norü orearü ngeruũ̃gü rü
tama Tupanaãrü orearü ngeruũ̃güxũ̃
narüporamaẽgü. Rü nhũxmachi ga jema
dragá̃ũ rü norü orearü ngeruũ̃gü rü
nangechica ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa.
9Rü jemaãcü ínatãxüchi ga dauxũ̃guxũ̃ ga
naãnewa ga jema dragá̃ũ ga jema
nuxcümaxũ̃xũ̃ ga ãxtape. Rü nüma rü
ñgoxogu rü Chatanágu naxã̃ẽga. Rü nüma
nixĩ i guxũ̃ma i nhama i naãnecũ̃ã̃x i
duũ̃xũ̃güxũ̃ nawomüxẽẽxũ̃. Rü nüma rü
norü orearü ngeruũ̃gümaã nhama ga
naãnegu narüwoũ̃. 10Rü nhũxmachi nüxũ̃
chaxĩnü ga wüxi ga naga ga dauxũ̃guxũ̃ ga
naãnewa tagaãcü nhaxũ̃:

“Nhũxma rü marü nawa nangu na
tórü Tupana rü norü duũ̃xũ̃güxũ̃
namaxẽxẽẽxũ̃. Rü nhũxma rü nüma
tüxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ na guxũ̃ãrü jexera
naporaxũ̃ rü guxũ̃ãrü ãẽxgacü jiĩxũ̃. Rü
Nane ja Cristu rü marü tüxũ̃ nüxũ̃
nadauxẽẽ na guxũ̃maã inacuáxũ̃. Jerü
marü dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa
ínatãxüchi ga Chataná ga ngunecü rü
chütacü tórü Tupanapẽxewa taeneẽgüxũ̃
jeũ̃cürü ixuechaxũ̃. 11Rü nümagü ga
jema taeneẽgü, rü marü Chatanáxũ̃
narüjexeragü nagügagu ga guma
pecaduarü ütanücãx jucü rü nagagu ga
Tupanaãrü ore ga nüxũ̃ jaxugüxũ̃. Jerü
ga nümagü rü tama najanuxũ̃gü ga norü
maxũ̃, rü ínamemaregü na Tupanacãx
najuexũ̃. 12¡Rü ngẽmacãx petaãẽgü i
guxãma i pema i dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
ngẽxmagüxe! ¡Notürü
pengechaũ̃tümüũ̃gü i pema i jea naãne i
pecaduã́xũ̃wa ngẽxmagüxe rü taxtü i
taxũ̃wa ngẽxmagüxe! Erü ngẽma ñgoxo
i Chataná rü marü petanügu narütáe. Rü
poraãcü nanu i nüma erü marü
noxretama i ngunexũ̃ nüxũ̃ ínajaxü na
chixexũ̃ naxüxũ̃, erü paxa tá napocu”,
nhanagürü ga jema naga. 13Rü jema
dragá̃ũ ga taxüchixũ̃ ga Chataná rü
jexguma nüxũ̃ jacuãxãchigu na nhama
ga naãnegu natáexũ̃, rü ngĩwe
ningẽchigü ga jema nge ga íraxacücü.
14Notürü ga Tupana rü jema ngena
nanaxã ga taxre ga ngĩxpẽxatügü ga
ĩjüpẽxatürüũ̃ ixĩxũ̃ne, na jema nachica
ga ngextá taxúema íxãpataxũ̃wa
nanhaxũ̃cãx naxchaxwa ga jema ãxtape
ga Chataná. Rü jema nachicawa nixĩ ga
Tupana ngĩxna dauxũ̃, rü ngĩxũ̃
üwemüxũ̃ ga tamãẽxpũ̃x ga taunecüarü
ngãxũ̃. 15Rü jema ãxtape ga Chataná rü
dexá nügüãxwa ínaxũ̃xũ̃xẽẽ na wüxi ga

natü naxüxũcax, rü jema natümaã ngĩxũ
jachaxẽẽxũcax ga jema nge. [16]Notürü
ga waixũmü rü ngĩxũ narüngũxẽẽ ga
jema nge. Rü ningéane na
ijachexẽẽãxũcax ga jema dexá ga jema
dragãũ nügüaxwa íxũxũxẽẽxũ. [17]Rü
nhuxmachi ga jema dragãũ ga Chataná,
rü poraãcüxũchima ngĩmaã nanu ga
jema nge. Rü ínixũ na nügü namaã
jadaixũcax ga jema togü ga ngĩxãcügü
ga jema nge. Rü ngẽma ngĩxãcügü i
ngẽma dragãũmaã nügü daixũ, rü
ngẽma nixĩ i ngẽma duũxũgü i meã
Tupanaãrü orega ĩnüẽxũ rü meã
jaxõgüechaxũ i Ngechuchu ja Cristuarü
ore i aixcuma ixĩxũ. Rü nhuxmachi ga
jema dragãũ rü norü numaã taxtü ga
taxũãnacügu najarünhu.

Taxre ga ngoxogüchiga

13 [1]Rü nüxũ chadau ga wüxi ga
ngoxo ga taxũ ga taxtügu
ínhuãchixũ ga 7 eruxũ rü 10
chatacuxrexũ. Rü wüxichigü ga
naxchatacuxrewa rü nüxũ najexma ga
norü ngaxcueruũ. Rü naẽrugügu
naxümatü ga nhuxre ga naẽgagü ga
Tupanamaã guxchigagüxũ. [2]Rü jema
ngoxo ga nüxũ chadauxũ, rü wüxi ga
airüũ nixĩ. Rü naxmexgü rü chatü ga
taxũmexẽgürüũ nixĩ. Rü naãx rü wüxi
ga aiaxrüũ nixĩ. Rü jema dragãũ ga
Chataná rü jema ngoxoxũ naporaxẽẽ na
naxrüũ naporaxũcax rü naxrüũ ãẽxgacü
jiĩxũcax na nhama ga naãnemaã
inacuáxũcax. [3]Rü wüxi ga naẽruwa ga
jema ngoxo, rü nüxũ najexma ga wüxi
ga taxũ ga norü oxri ga namaã
najuxchaũxũ. Notürü ga jema norü oxri
rü nüxũ nixẽ, rü naxcax nitaane. Rü
guxũma ga nhama ga naãnecũãx ga
duũxũgü rü poraãcü jema ngoxomaã
nabaixãchie, rü nawe narüxĩ. [4]Rü ga
duũxũgü rü jema dragãũ ga Chatanáxũ
nicuaxüũgü jerü jema ngoxoxũ
naporaxẽẽ na ãẽxgacü jiĩxũcax. Rü
jexgumarüũ ta jema ngoxoxũ
nicuaxüũgü, rü nhanagürügü:

"¿Texé tangẽxma ja nhaã ngoxorüũ
poraxe? ¿Rü texé tapora na namaã tügü
tadaixũ?" nhanagürügü. [5]Notürü ga
Tupana rü tama jema ngoxona
nanachuxu na nügü jacuaxüũxũcax rü
tacü Tupanamaã jaxugüxũcax rü
ãẽxgacü na jiĩxũcax ga 42 ga tawemacü.
[6]Rü jemaãcü chixexũ naxü ga jema
ngoxo. Rü poraãcü tacü Tupanamaã
nixugü. Rü Tupanamaã naguxchiga, rü
napatamaã rü ta naguxchiga, rü
tümamaã naguxchiga ja guxãma ja
jíxema dauxũguxũ i naãnewa
ngẽxmagüxe. [7]Rü jema dragãũ ga
Chataná rü jema ngoxoxũ naporaxẽẽ na
Tupanaãrü duũxũgümaã nügü
nadaixũcax nhuxmatáta tüxũ najexera.
Rü ãẽxgacüxũ najaxĩxẽẽ na namaã
inacuáxũcax ga nagúxũraũxũ ga
duũxũgü ga guxũma ga nachiũãnecũãx
ga nagúxũraũxũ ga nagawa idexagüxũ.
[8]Rü tá ngẽma ngoxoxũ nicuaxüũgü i
guxũma i duũxũgü i nhama i naãnewa
maxẽxũ i noxritama naãne üxgu
ngeégagüxũ nawa i norü popera ja jima
pecaduarü ütanücax jucü i nagu
jawügüãxũ i ngẽma duũxũgü i marü
Tupana nüxna naxãxũ i maxũ i taguma
gúxũ. [9-10]Rü ngẽxguma texé ãxchixẽgu,
rü name nixĩ i naga taxĩnü i nhaã tá
pemaã nüxũ chixuxũ. Rü ngẽxguma texé
tümamaã naxuegugu na tüxũ

jajauxgüxũ, rü noxtacüma tá tijaxu. Rü
ngẽxguma texé tümamaã naxuegugu na
tüxũ jamaxgüxũ, rü noxtacüma tá tüxũ
nimaxgü. Rü ngẽmacax ja jíxema
Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe, rü woo
tacü rü guxchaxũ tüxũ ngupetügu, rü
tanaxwaxe na jaxna namaã taxĩnüẽxũ rü
tajaxõgüamaxũ. 11Rü jemawena nüxũ
chadau ga wüxi ga to ga ngoxo ga
taxrechatacuxrexũ ga waixũmüãnewa
íxũxũxũ. Rü jema naxchatacuxre rü
nhama carneruchatacuxrerüũ nixĩ.
Notürü ga naga rü wüxi ga dragáũ ga
taxüchixũgarüũ nixĩ ga na natagaxũ.
12Rü jexguma jema nüxĩraũxũ ga
ngoxopexewa najexmagu, rü
naxrüũtama napora. Rü nhama ga
naãnemaã inacuax, rü nanamu ga
nhama ga naãnewa maxẽxũ ga duũxũgü
na jema nüxĩraũxũ ga ngoxo ga ixẽãrü
oxriáxũxũ na jacuaxüũgüxũcax. 13Rü
jema ngoxo nanaxü ga taxũ ga
cuaxruũgü ga duũxũgü tama nüxũ
cuáxũ na naxügüãxũ. Rü dauxũwa
nanajixẽẽ ga üxü, rü nhama ga naãnegu
naji napexewa ga duũxũgü. 14Notürü ga
Tupana rü tama jema ngoxona
nanachuxu na nhama ga naãnewa
maxẽxũ ga duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũ
namaã ga jema cuaxruũgü ga jema
nüxĩraũxũ ga ngoxopexewa naxüxũ. Rü
jemaãcü ga jema ngoxo rü duũxũgüxũ
namu na naxügüãxũcax ga
naxchicünaxã ga jema nüxĩraũxũ ga
ngoxo ga taramaã chexexũ rü poraãcü
rüxóxũ rü tama juxũ. 15Rü Tupana rü
tama jema to ga ngoxona nanachuxu na
namaxẽẽãxũcax ga jema nüxĩraũxũ ga
ngoxochicünaxã. Rü jemaãcü ga jema
ngoxo rü nanamaxẽẽ ga jema
naxchicünaxã na jadexaxũcax rü na
nadaiãxũcax ga guxũma ga jema
duũxũgü ga tama nüxũ icuaxüũgüxũ.
16Rü jexgumarüũ ta guxũma ga
duũxũgüxũ namu na norü
tügünemexẽwa rü exna nacatüwa nüxṹ
na najexmaxũcax ga wüxi ga cuaxruũ ga
jema ngoxoéga ixĩxũ. Rü jemaãcü
nanamu ga guxũma ga duũxũgü rü woo
buxũ rü exna jaxũ, rü woo duũxũgü i
muãrü dĩẽruãxgüxũ rü exna ngearü
dĩẽrũãxgüxũ, rü woo duũxũgü i ngearü
coriãxgüxũ rü exna duũxũgü i ixããrü
coriãxgüxũ. 17Rü taxucürüwa texé
tümaãrü tacücax tataxe rü exna
tümaãrü tacümaã tataxe ga jexguma
tümaãrü tügünemexẽwa rü exna
tümacatüwa tüxṹ natauxgu ga jema
ngoxoéga rü exna jema ngoxoégaarü
cuaxruũ ga númeru. 18Rü nhaã orexũ na
icuáxũcax, rü tanaxwaxe na tüxṹ
nangẽxmaxũ i tórü cuax. Rü jíxema
tüxṹ nangẽxmaxẽ i tümaãrü cuax, rü
name nixĩ i tanangugü i ngẽma númeru
i ngẽma ngoxoéga ixĩxũ. Erü ngẽma
númeru rü wüxi i jatüégachirex nixĩ. Rü
ngẽma númeru rü 666 nixĩ.

Jema 144,000 ga duũxũgüarü wijae

14 1Rü jemawena ichadawenü, rü
nüxũ chadau ga guma
pecaduarü ütanücax jucü ga guma
maxpṹne ga Siáũgu ãẽganeẽtügu chicü.
Rü naxũtawa najexma ga 144,000 ga
duũxũgü ga nacatüwa ixãẽgaxũ namaã
ga guma pecaduarü ütanücax jucüéga rü
Nanatü ja Tupanaẽga. 2Rü nhuxmachi
nüxũ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga
tagaxũ ga dauxũguxũ ga naãnewa
inaxũxũ ga nhama taxũ i cotüna i

chuxchuxũgarüũ ixĩxũ rü nhama
poraãcü jaduruanexũrüũ ixĩxũ rü nhama
muxũchixũ i duũxũgü i arpawa
ípaxetagüxũrüũ ixĩxũ. [3]Rü jema
144,000 ga duũxũgü rü nagu nawijaegü
ga wüxi ga jexwacaxũxũ ga wijae
napẽxewa ga Tupanaãrü tochicaxũ rü
napẽxewa ga jema ãgümücü ga
dauxũcũã̃x ga maxẽxũ rü napẽxewa ga
jema 24 ga ãẽxgacügü. Rü
taxucürüwama texé ga togue nüxũ
tacuãxéga ga jema wijae. Rü jema
144,000 ga duũxũgüxicatama nixĩ ga
nüxũ cuãxgüxũ. Rü jema nixĩ ga Tupana
nhama ga naãnewa idexechixũ na
namaxẽxẽẽãxũcãx. [4]Rü jema nixĩ ga
duũxũgü ga tama nhama ga naãneãrü
ngúchaũ i chixexũmaã nügü ãũãchiarü
maxũã̃xgüxũ rü tama nüxũ rüxoexũ na
Tupanaãxṹ jaxõgüãxũ. Rü nümagü rü
jima Tupana Nane ga pecaduarü
ütanücãx jucüwe narüxĩ i ngextá
ínaxũxũwa. Rü jemagü nixĩ ga nhama
ga naãnecũã̃xtanüwa nüxira Tupana
naxcãx taxexũ na noxrü rü Naneãrü
duũxũgü i üünexũ jixĩgüxũcãx. [5]Rü
jematanüwa rü taguma texé nüxũ
taxĩnü na doraxũ jaxugüxũ, erü
Tupanapẽxewa rü nataxuma i norü
chixexũ.

Orearü ngeruũgü ga dauxũcũã̃xãrü orechiga

[6]Rü nhũxmachi nüxũ chadau ga wüxi
ga to ga orearü ngeruũ ga dauxũguxũ ga
naãnegu íxexeũxũ ga ijangexũ ga
Tupanaãrü ore i guxũgutáma ixĩxũ, na
guxũ i nachiũãnecũã̃xgümaã rü
nagúxũraũxũ i duũxũgümaã rü guxũma
i duũxũgü i nagúxũraũxũ i nagawa
idexagüxũmaã nüxũ jaxuxũcãx. Rü
jemaãcü inajange ga jema Tupanaãrü
ore na guxũma i nhama i naãnewa
maxẽxũ i duũxũgümaã nüxũ jaxuxũcãx.
[7]Rü tagaãcü nhanagürü:

"¡Nüxũ pemuũẽ ja Tupana rü nüxũ
peicuãxüũgü! Erü marü nawa nangu na
guxũma i duũxũgüna naçaxũ. ¡Rü nüxũ
peicuãxüũgü ja jima naxücü i
dauxũguxũ i naãne rü nhama i naãne rü
taxtü i taxũ rü guxũma i natüxacügü!"
nhanagürü. [8]Rü jemawena nangõx ga to
ga orearü ngeruũ ga dauxũcũã̃x, rü
nhanagürü:

"Marü nagu najarüchixe ja jima ĩãne
ja taxũne ja Babiróniã, rü nagu napogüe
rü najawãxtaũgüxẽẽ ja norü ĩgü. Jerü
jema ĩãnecũã̃x rü nanachixexẽẽ ga
guxũma ga to ga nachiũãnecũã̃x ga
duũxũgü. Rü guxũma ga jema
duũxũgüxũ namu na naxügüãxũcãx ga
jema chixexũ ga guma ĩãnewa
naxügüxũ ga Tupanapẽxewa poraãcü
chixexũ", nhanagürü. [9-10]Rü jemawena
nangõx ga to ga orearü ngeruũ ga
tagaãcü nhaxũ:

"Ngẽxguma chi texé nüxũ icuãxüũgu i
ngẽma ñõxo rü naxchicünãxãxũ
ticuãxüũgu rü tügü itaxãxgu na
tümacatüwa rü ẽxna tümamẽxẽwa
ngẽma ñõxoégamaã tacuãxruũã́xũ, rü
Tupana rü poraãcüxũchi tá tüxũ napocu
namaã i ngẽma pocu i guxũãrü jexera
ixĩxũ i nümatama ja Tupana norü
numaã namexẽẽxũ. Rü üxümaã rü
ẽzufre i ijauraxũmaã tá ngúxũ tüxũ
ningexẽẽ napẽxewa i norü orearü
ngeruũgü rü napẽxewa ja jima Nane ga
pecaduarü ütanücãx jucü. [11]Rü naẽma
ja jima üxü ja nawa Tupana ngúxũ tüxũ

ingexẽẽ́ne, rü guxũ̃gutáma ngẽ́ma
nicaixqueecha. Rü bai i íraruwa tá tüxũ̃
narüna i ngẽma ngúxũ̃ ja jíxema ngẽma
n̲goxoxũ̃ rü ngẽma n̲goxochicüna̲xãxũ̃
icua̲xüũ̃güxe rü tügü ixãxẽ na ngẽma
n̲goxoégamaã taxãẽ́gaxũ̃. Rü bai i
ngunecü rü bai i chütacü tá tüxũ̃ narüna
i ngẽma ngúxũ̃", nhanagürü. 12Rü
ngẽmaca̲x ja jíxema Tupanaãrü
duũ̃xũ̃gü ixĩgüxe rü norü orega ĩnüẽxẽ
rü Ngechuchuaxũ̃ jaxõgüxe, rü name
nixĩ na jaxna namaã taxĩnüẽxũ̃ rü
tajaxõgüamaxũ̃ ega woo t̲acü rü
guxchaxũ̃ tüxũ̃ ngupetügu. 13Rü
nhu̲xmachi nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga
naga ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa
inaxũxũ̃ ga nhaxũ̃ choxũ̃:

"¡Naxümatü i nhaã ore i tá cumaã
nüxũ̃ chixuxũ̃! Rü nhamaũ̃cüü tá
tataãẽgü ja jíxema tórü Coriaxũ̃ meã
jaxõgüãcüma juexe. Erü Tupanaãẽ i
Üünexũ̃ rü nhanagürü: 'Ngũ̃, ngẽmáãcü
tá tataãẽgü ja jíxema, erü tá itarüngüẽ
nüxna i tümaãrü puracügü. Rü ngẽma
mexũ̃ i taxügüxũ̃ rü tümamaã wüxigu
dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa tá naxũ'",
nhanagürü.

Nhama i naãnewa najadexechi i ngẽma duũ̃xũ̃gü i Tupanaãrü ixĩgüxũ̃

14Rü nhu̲xmachi ichadawenü rü nüxũ̃
chadau ga wüxi ga caixanexũ̃ ga
cómüxũ̃. Rü jema caixanexũ̃ẽ́tüwa
narüto ga Tupana Nane ga duũ̃xũ̃xũ̃
ixĩcü. Rü naẽruwa najexma ga wüxi ga
norü nga̲xcueruũ̃ ga uirunaxca̲x. Rü
name̲xwa najexma ga wüxi ga cüchi ga
ínapomaguxũ̃ ga te̲xechixũ̃. 15Rü
Tupanapatawa ínaxũxũ ga wüxi ga to
ga orearü ngeruũ̃ ga tagaãcü nhaxũ̃
nüxũ̃ ga guma caixanexũ̃ẽ́tüwa rütocü:

"¡Inaxügü na cunadexũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i cuxrü ixĩgüxũ̃! Erü marü
nawa nangu na cugüxũ̃tawa cunanaxũ̃,
erü ngẽma curü duũ̃xũ̃gü i nhama i
naãnewa ngẽxmagüxũ̃ rü ínamemare na
cunadexũ̃", nhanagürü. 16Rü nhu̲xmachi
ga guma jema caixanexũ̃ẽ́tüwa rütocü
rü nhama trigu i buxuxũ̃rüũ̃ naãneẽ́tügu
ngĩmaã najabuãchi ga norü cüchi. Rü
nanade ga jema norü duũ̃xũ̃gü ga
nhama ga naãnewa jexmagüxũ̃. 17Rü
nhu̲xmachi dauxũ̃guxũ̃ i naãnewa
ngẽxmane ja Tupanapatawa ínaxũxũ ga
wüxi ga to ga orearü ngeruũ̃ ga nüxũ̃
najexmacü ga wüxi ga cüchi ga
ínapomaguxcü ga te̲xechixcü. 18Rü jema
pumaraarü gute̲xeruũ̃taxmüwa ínaxũxũ
ga wüxi ga to ga orearü ngeruũ̃ ga
üxümaã icuáxũ̃. Rü nüma rü tagaãcü
nhanagürü nüxũ̃ ga jema to ga orearü
ngeruũ̃ ga jema cüchi ga ínapomaguxcü
ga te̲xechixcü nüxũ̃ jexmaxũ̃:

"¡Inaxügü na cunadexũ̃ i ngẽma
duũ̃xũ̃gü i jéa naãnewa ngẽxmagüxũ̃ i
tama Tupanaãrü ixĩgüxũ̃! Erü marü
nawa nangu na Tupana napocuexũ̃",
nhanagürü. 19Rü jema orearü ngeruũ̃ rü
nhama ga naãneẽ́tügu ngĩmaã
najabuãchi ga norü cüchi. Rü
najadexechi ga jema duũ̃xũ̃gü ga tama
Tupanaãrü ixĩgüxũ̃ ga nhama ga
naãnewa jexmagüxũ̃. Rü wüxi ga taxũ̃ ga
nachicagu nanawocu na jexma Tupana
norü numaã na̲daixũ̃ca̲x, nhama uwagü
ima̲ĩxtüũ̃xũ̃rüũ̃. 20Rü jema nachica ga
ĩãnepechinüwa jexmaxũ̃gu nanadai. Rü
guma nagü ga jéma íjaxüchicü, rü 300
ga quirúmetru inajarübaichi, rü wüxi ga

metruarü ngãxũ̃ nixĩ ga norü mátama ga guma nagü.

Tupanaãrü orearü ngeruũ̃gü ga nüxũ̃ najexmaxũ̃ ga 7 ga pocuruũ̃gü

15 [1]Rü nhu̱xmachi ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa rü nüxũ̃ chadau ga wüxi ga to ga taxũ̃ ga cua̱xruũ̃ ga namaã iḇaixãchixũ̃. Rü najexma ga 7 ga orearü ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga nüxũ̃ jexmagüxũ̃ ga 7 ga pocuruũ̃. Rü jema nixĩ ga Tupanaãrü pocu ga nawa ijacuáxũ̃ ga na nanuxũ̃. [2]Rü jexgumarüũ̃ ta nüxũ̃ chadau ga nhama wüxi ga nanaxtaaétüwaraũ̃xũ̃ ga woruarüũ̃ i̱jauraétücüüxũ̃ ga üxüema nawa inachixũ̃. Rü jéma tajexmagü ga guxema nüxũ̃ rüjexeraxe ga jema ṉgoxo rü jema ṉgoxochicüna̱xã rü jema ṉgoxoéga rü jema númeru ga jema ṉgoxoéga ixĩxũ̃. Rü jema nanaxtaaétüraũ̃xũ̃gu tachigü. Rü tüxũ̃ najexmagü ga tümaãrü paxetaruũ̃gü ga arpa ga Tupana tüxna ãxũ̃. [3]Rü nagu tawijaegü ga Muĩsé ga Tupanaãrü duũ̃xũ̃ ixĩcüarü wijae. Rü jexgumarüũ̃ ta nagu tawijaegü ga jema wijae ga guma Tupana Nane ga pecaduarü ütanüca̱x jucüarü ixĩxũ̃ ga nhaxũ̃:

"Pa Torü Cori ja Tupana ja Guxũ̃ãrü Jexera Poracüx, nataxüchi rü namexẽchi i guxũ̃ma i ngẽma cuxüxũ̃. Rü cuma rü guxũ̃gutáma guxũ̃ma i nachiũ̃ãnegüarü ãẽxgacü cuixĩ. Rü cuma rü aixcuma meãma namaã icucua̱x rü taguma cuidora. [4]¿Rü texé tãũxũ̃táma cuxũ̃ tamuũ̃, Pa Corix? ¿Rü texé tãũxũ̃táma cuxũ̃ ticua̱xüũ̃? Erü cuma rü cuxicatama nixĩ i üünecü cuiĩxũ̃. Rü guxũ̃ma i nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x rü nuã tá naxĩ, rü tá cuxũ̃ nicua̱xüũ̃gü. Jerü marü nüxũ̃ nadaugü na cuixaixcumaxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃ cuixuxũ̃wa rü aixcuma mea cunangugüxũ̃ i guxũ̃ma i ngẽma chixexũ̃ ügüxũ̃ rü ngẽma mexũ̃ ügüxũ̃",

nhanagürü ga jema wijae. [5]Rü jemawena ichadawenü rü nüxũ̃ chadau ga dauxũ̃guxũ̃ ga naãnewa na jawãxnaxũ̃ ga jema nachica ga üünexũ̃ ga Tupanapataarü aixepewa jexmaxũ̃ ga ngexta namaã ínanguxũ̃güxũ̃wa ga guma nuta ga Tupanaãrü mugü nagu ümatücü. [6]Rü guma Tupanapatawa ínachoxũ̃ ga jema 7 ga orearü ngeruũ̃gü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga nüxũ̃ najexmagüxũ̃ ga jema 7 ga pocuruũ̃gü. Rü naxchiru ga mexẽchixũ̃maã rü i̱jauracüüxũ̃maã nixãxchiru. Rü jema norü gojeremüũ̃gü rü uirunaxca̱x nixĩ. [7]Rü nhu̱xmachi wüxi ga jema ãgümücü ga dauxũ̃cũ̃ã̱x ga maxũ̃xũ̃, rü wüxichigü ga jema 7 ga orearü ngeruũ̃güna nanaxã ga wüxi ga taza ga nangaxweraũ̃xũ̃ ga uirunaxca̱x ga Tupana ja guxũ̃guma maxẽchacüarü nu i ãũcümaxũ̃maã ixããcuxũ̃. [8]Rü guma Tupanapata rü namaã naxããcu ga jema caixema ga Tupana ja mexẽchicü rü poracüwa ne ũxũ̃. Rü taxucürüwama texé jexma taxücu nhu̱xmata nagú ga jema 7 ga pocuruũ̃ ga jema 7 ga orearü ngeruũ̃güaxũ̃ jexmaxũ̃.

Tazagü ga Tupanaãrü numaã ixããcuxũ̃chiga

16 [1]Rü nhu̱xmachi nüxũ̃ chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaãcü guma Tupanapatawa inaxũxũ̃ ga nhaxũ̃ nüxũ̃ ga jema 7 ga orearü ngeruũ̃gü:

“¡Ngé̃ma pexĩ, rü naãneé̃tüwa
pejabagüãcu i ngẽma 7 i tazagü i
Tupanaãrü nu i ãũcümaxũ̃maã
ixããcuxũ̃!” nhanagürü. 2Rü jéma naxũ
ga wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃,
rü naãneé̃tügu najabaãcu ga norü taza.
Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü ga jema
n̲goxoégamaã ixãé̃gaxũ̃ rü jema
n̲goxochicünaxãxũ̃ icuaxüũ̃güxũ̃, rü
nawa inajarügogü ga taixna ga
ngu̲xuchixũ̃ ga taguma ixẽxũ̃. 3Rü jema
norü taxre ga orearü ngeruũ̃, rü taxũ̃ ga
taxtüétügu najabaãcu ga norü taza. Rü
nagüxũ̃ nananguxuchi ga dexá, rü
nhama wüxi i duũ̃xũ̃ i texé imáxũ̃gürüũ̃
nixĩ ga dexá. Rü guxũ̃ma ga t̲acü ga
taxtüwa maxẽxũ̃ rü najue. 4Rü jema
norü tamaẽxpü̲x ga orearü ngeruũ̃ rü
natügüétügu rü natüxacügüétügu
najabaãcu ga norü taza. Rü guxũ̃ma ga
jema natügü rü natüxacügü, rü nagüxũ̃
nanacaxichi. 5Rü nhu̲xmachi nüxũ̃
chaxĩnü ga jema Tupanaãrü orearü
ngeruũ̃ ga guxũ̃ma ga dexámaã icuáxũ̃
ga nhaxũ̃:

“Pa Torü Cori ja Tupana ja Üünecü ja
Woetama Jexmaẽchacü rü Nhu̲xma
Ngẽxmaẽchacü, cuma rü wüxi i mexũ̃
cuxü na ngẽmaãcü dexá nagüxũ̃
cunacaxichixẽẽxũ̃ naxchaxwa i ngẽma
duũ̃xũ̃gü. 6Jerü nümagü rü nanadai ga
jema curü duũ̃xũ̃gü rü curü orearü
uruũ̃gü, rü inanaba ga nagü. Rü
nhu̲xma i cuma rü wüxi i mexũ̃ nixĩ i
cuxüxũ̃ na ngẽma dexá nagüxũ̃
cunacaxichixẽẽxũ̃ na nawa
naxaxegüxũ̃ca̲x. Jerü jema nixĩ ga jema
nanaxwaxegüxũ̃ rü jemaca̲x nixĩ ga curü
duũ̃xũ̃güxũ̃ nad̲aixũ̃”, nhaxũ̃. 7Rü nüxũ̃
chaxĩnü ga wüxi ga naga ga jema
pumaraarü gute̲xeruũ̃taxmüwa inaxũxũ̃
ga nhaxũ̃:

“Ngũ̃, Pa Cori ja Tupana ja Guxũ̃ãrü
Jexera Poracüx, aixcuma nixĩ i namexũ̃ i
ngẽma cuxüxũ̃”, nhaxũ̃. 8Rü jema norü
ãgümücü ga orearü ngeruũ̃ rü
üaxcüétügu najabaãcu ga norü taza. Rü
jemaãcü nanaporaxẽẽ ga üaxcü na
jexeraãcü nangu̲xemaxũ̃ca̲x, na jema
norü naĩẽmaxũ̃maã ínaguãxũ̃ca̲x ga
duũ̃xũ̃gü. 9Rü guxũ̃ma ga duũ̃xũ̃gü rü
poraãcü nüxũ̃ nangu̲xema, notürü tama
nüxũ̃ narüxoe ga nacüma ga chixexũ̃ rü
tama Tupanaxũ̃ nicuaxüũ̃gü. Rü
naguxchigagüama namaã ga Tupana ja
guxũ̃ma i ngẽma pocuruũ̃maã icuácü.
10Rü jema norü wüximeẽxpü̲x ga orearü
ngeruũ̃, rü jema n̲goxoarü
tochicaxũ̃é̃tügu najabaãcu ga norü taza.
Rü guxũ̃wama ga ngextá ãẽxgacü
íjiĩxũ̃wa ga jema n̲goxo, rü naxẽãne. Rü
jema na poraãcü nüxũ̃ nangúxũ̃ ga
duũ̃xũ̃gü, rü nügü nangõõrü conüãxgü.
11Notürü woo jemaãcü nüxũ̃ na
nangupetüxũ̃ ga duũ̃xũ̃gü, rü tama nüxũ̃
narüxoechaũ̃ ga jema chixexũ̃ ga
naxügüxũ̃. Notürü jema na poraãcü
nüxũ̃ nangúxũ̃ ga norü taixnagü, rü
naguxchigagüama namaã ga Tupana ja
dauxũ̃gucü. 12Rü jema norü 6 ga orearü
ngeruũ̃, rü jema taxtü ga Eufráteétügu
najabaãcu ga norü taza. Rü inajache ga
jema taxtü na wüxi ga nama na jiĩxũ̃ca̲x
naxca̲x ga jema nachiũ̃ãnegüarü
ãẽxgacügü ga üaxcü íjarügoxũ̃wa ne ĩxũ̃.
13Rü nüxũ̃ chadau rü jema dragáũ̃ã̲xwa,
rü jema nüxĩraũ̃xũ̃ ga n̲goxoa̲xwa, rü
jema to ga n̲goxo ga jema orearü
uruũ̃neta̲xwa, rü wüxia̲xwachigü
ínaxũxũ ga wüxi ga naãẽ ga chixexũ̃ ga

nhama cururuüũ ixĩxũ. 14Rü jema nixĩ
ga naãẽgü ga jema n̲goxogü ga
naxügüxũ ga jema taxũ ga cua̲xruũgü ga
duũxũgü taxucürüwa ügüxũ. Rü jema
n̲goxogü rü ínachoxũ na
nangutaque̲xexẽẽgüãxũca̲x i guxũma i
nhama i naãnewa ngẽxmagüxũ i
nachiũãnegüarü ãẽ̲xgacügü na Tupana
ja Guxũãrü Jexera Poracümaã nügü
nadaixũca̲x i ngẽxguma nawa nanguxgu
i naãneãrü gu̲x. 15Notürü dücax, rü
ípexuãẽgü erü tórü Cori ja Ngechuchu
ja Cristu rü nhanagürü:

"Chama rü ngürüãchi taxúetáma
choxũ ínan̲guxẽẽjane íchangu, nhama
wüxi i ngí́ta̲xáxũ ínguxũrüũ. Rü tataãẽ
ja jíxema ímemarexe nhama wüxi i
duũxũ i naxchiru ímexẽẽxũrüũ na tama
tangexchiruxũca̲x rü taxãnexũca̲x i
ngẽxguma íchanguxgu", nhanagürü.
16Rü jema n̲goxogü, rü
nanangutaque̲xexẽẽ ga guxũma ga
nhama ga naãnewa jexmagüxũ ga
nachiũãnecũ̲ã̲xgüarü ãẽ̲xgacügü. Rü
jema nachica ga nawa
nangutaque̲xegüxũ, rü Armajedõũgu
naxãẽ́ga i Judéugügawa. 17Rü jema
norü 7 ga orearü ngeruũ, rü
buanecügumare najabaãcu ga norü taza.
Rü guma Tupanapata ja dauxũguxũ i
naãnewa ngẽxmanewa inanaxũ ga wüxi
ga naga ga tagaxũ ga jema Tupanaãrü
tochicaxũwa inaxũxũ ga nhaxũ:

"Marü ningu", nhaxũ. 18Rü
niba̲ĩxbe̲xane, rü poraãcü nicuxcuane,
rü niduruane. Rü poraãcü
naxĩã̲xãchiane. Rü noxri Tupana
duũxũgüxũ ũ̲xgumama rü taguma
najexma ga wüxi ga ĩã̲xãchiane ga
jemarüũ poraxũ. 19Rü guma ĩãne ga
taxũne ga Babiróniã, rü tamaẽ̲xpü̲xgu
ningüxjeane. Rü guma ĩãnegü ga nhama
ga naãnewa jexmagüne rü niwa̲xtaũgü.
Rü Tupana rü nüxna nacuaxãchi ga
guma ĩãne ga Babiróniããrü chixexũ. Rü
jemaca̲x norü numaã poraãcü nanapocu
ga guma ĩãne, jerü poraãcüxũchi namaã
nanu. 20Rü guxũma ga capaxũgü rü
guxũnema ga ma̲xpṹnegü, rü
inajarüxogü. 21Rü dauxũwa narüji ga
dejuxũ ga itapütaxũ, rü duũxũgüétügu
naji. Rü wüxipütachigü ga jema dejuxũ,
rü 40 ga quirugu nixĩ ga najaxũ. Rü ga
duũxũgü rü Tupanamaã naguxchigagü
nagagu ga jema pocuruũ ga dejuxũ, jerü
poraãcü nüxṹ nangu̲x ga jema pocu ga
Tupana namaã napocuexũ.

Ĩãne ga Babiróniã ga wüxi ga nge ga ngẽãẽxũchicügu ixuxũne

17 1Rü jema 7 ga orearü ngeruũgü
ga nüxṹ jexmagüxũ ga 7 ga
tazagü, rü jematanüwa rü wüxi ga
orearü ngeruũ, rü chauxca̲x nixũ, rü
nhanagürü choxũ:

"¡Nuã naxũ! Rü tá cuxũ nüxũ
chadauxẽẽ i t̲acü tá nixĩ i ngĩrü pocu i
ngẽma nge i ngeãẽxũchicü i taxũ i
dexágüétüwa rüto̲xcü. 2Rü nhama i
naãnewa ngẽxmagüxũ i nachiũãnegüarü
ãẽ̲xgacügü, rü ngĩmaã namaxẽ, rü
jemaãcü poraãcü chixexũ naxügü. Rü
guxũma i nhama i naãnecũ̲ã̲x, rü ngĩrü
chixexũ nüxna naxüe", nhanagürü. 3Rü
jexguma Tupanaãẽ i Üünexũ jemaãcü
choxũ ngo̲xetüxẽẽgu, rü jema orearü
ngeruũ rü wüxi ga nachica ga ngextá
taxúema íxãpataxũwa choxũ naga. Rü
jéma ngĩxũ chadau ga wüxi ga nge ga
wüxi ga n̲goxo ga dauxũẽ́tüwa rüto̲xcü.

Rü jema n̲goxo rü guxũwama
naxãẽgaxĩne, rü jema naẽgagü rü
Tupanamaã naguxchiga. Rü 7 nixĩ ga
naẽru rü 10 ga naxchatacu̲xre. 4Rü jema
nge rü wüxi ga naxchiru ga
dauxracharaxũ rü dauxũmaã ixãxchiru.
Rü uirumaã rü nutagü ga
mexẽchicümaã ingã̲xãẽ. Rü ngĩxme̲xwa
ngĩxũ najexma ga wüxi ga taza ga
uirunaxca̲x. Rü jema taza rü namaã
naxããcu ga nagúxüraũxũ ga jema
Tupanape̲xewa chixexũ rü nagúxüraũxũ
ga chixexũgü ga jema nge üxũ. 5Rü
ngĩcatügu naxümatü ga wüxi ga naẽga
ga taxúema nüxũ cuáxũ na nhuxũ
nhaxũchiga jiĩxũ. Rü jema naẽga rü
nhanagürü:

"Taxũne ja Babiróniã i naẽ i guxũma i
duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü guxũma i
chixexũ i nhama i naãnewa ngẽxmaxũ",
nhanagürü. 6Rü ngĩxũ chadau ga jema
nge ga na nangãxũxũ namaã ga guma
nagü ga jema duũxũgü ga Tupanaãrü
ixĩgüxũ rü jema duũxũgü ga
Ngechuchuarü orexũ na jaxugüxũca̲x
d̲aixũ. Rü jexguma jemaxũ chada̲xgu, rü
chab̲aixãchi. 7Rü jexguma ga jema
orearü ngeruũ rü nhanagürü choxũ:

"¿T̲acüca̲x cub̲aixãchi? Dücax, tá
cumaã nüxũ chixu na t̲acüchiga jiĩxũ i
ngẽma nge, rü t̲acüchiga jiĩxũ i ngẽma
n̲goxo i 7 eruxũ rü 10 chatacu̲xrexũ i
naẽtüwa natoxũ. 8Rü ngẽma n̲goxo i
nüxũ cudauxũ, rü jema nixĩ ga
nuxcümaxũchi maxchiréxũ notürü
nhu̲xma rü marü juxũ rü ngẽma ãxmaxũ
i taxuguma ijacuáxũwa ngẽxmaxũ.
Notürü paxa tá ngẽma íxũxũxũ, rü
nhu̲xmachi ngẽma nachica i
guxũgutáma nagu napocuxũwa tá ũxũ.
Rü ngẽma n̲goxomaã tá nab̲aixãchiãẽgü
i ngẽma duũxũgü i nhama i naãnewa
maxẽxũ i tama nawa ngo̲xégagüxũ i
ngẽma Tupanaãrü popera i noxritama
naãne ixügügu Tupana nagu jawügüxũ i
ngẽma duũxũgü i nüxũ nangẽxmaxũ i
maxũ i taguma gúxũ. Rü nümagü i
ngẽma duũxũgü rü aixcuma tá namaã
nab̲aixãchiãẽgü i ngẽxguma nüxũ
nadaugügu i ngẽma n̲goxo ga
nuxcümaxũchi maxchiréxũ rü juxũ
notürü wena táxarü ínguxũ. 9Rü nhaã
nixĩ i wüxi i ore naxca̲x i ngẽma
duũxũgü i nüxũ natauxchaxũ na nüxũ
nacua̲xgüxũ. Rü ngẽma 7 i naẽru i
ngẽma n̲goxo, rü jima nixĩ ja 7 ja
ma̲xpũnechiga. Rü jima 7 ja
ma̲xpũneẽtüwa nixĩ i natoxũ i ngẽma
nge. Rü ngẽxgumarüũ ta i ngẽma
naẽrugü, rü 7 i nachiũãnegüarü
ãẽ̲xgacügüchiga nixĩ. 10Rü
wüximeẽ̲xpü̲x i ngẽma ãẽ̲xgacügü rü
marü togü nüxũ narüjexeragü, rü
nhu̲xma rü marü tama ãẽ̲xgacügü
nixĩgü. Rü ngẽma norü 6 i ngẽma
ãẽ̲xgacügü, rü nüma rü nhu̲xma rü
ãẽ̲xgacü nixĩ. Rü ngẽma norü 7 tá nixĩ i
jixcüra ínguxũ. Notürü ngẽxguma
ínanguxgu i ngẽma norü 7 i nawa
ijacuáxũ i ngẽma ãẽ̲xgacügü, rü
paxaãchimare tá nixĩ i ãẽ̲xgacü jiĩxũ.
11Rü ngẽma n̲goxo ga nuxcümaxũchi
maxchiréxũ rü nhu̲xma rü marü juxũ, rü
ngẽma nixĩ i norü 8 i ngẽma ãẽ̲xgacügü.
Rü nüma rü ngẽma 7 tanüxũ nixĩ.
Notürü i nüma rü ngẽma nachica i
guxũgutáma nagu napocuxũwa naxũ.
12Rü ngẽma 10 i naxchatacu̲xre i nüxũ
cudauxũ, rü 10 i nachiũãnegüarü
ãẽ̲xgacügüchiga nixĩ. Notürü i nümagü

rü taũta inanaxügüe na duũxũgümaã
inacuax̱güxũ. Notürü jixcüra tá
nanajauxgü i pora na wüxitátama i
ngora ngẽma n̲goxomaã wüxigu
ãẽxgacügü jixĩgüxũcax̱. 13Rü ngẽma 10 i
ãẽxgacügü rü wüxigu nagu narüxĩnüẽ
na ngẽma n̲goxona naxãgüãxũcax̱ i norü
pora, na ngẽma n̲goxo namaã
icuáxũcax̱. 14Rü nhux̱machi i ngẽma
ãẽxgacügü rü ngẽma n̲goxo rü tá nügü
nadai namaã ja jima Tupana Nane ga
pecaduarü ütanücax̱ jucü. Notürü ja
jima Tupana Nane rü tá nüxũ
narüjexera, erü nüma rü guxũ i
corigüarü Cori nixĩ, rü guxũ i
nachiũãnegüarü ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü
nixĩ. Rü jíxema namücügü ixĩgüxe, rü
jíxemagü tixĩgü ja Tupana tüxũ
idexechixe rü tümacax̱ naçaxe. Rü
tümagü rü aixcuma naga taxĩnüẽ”,
nhanagürü choxũ. 15Rü jema orearü
ngeruũ rü nhanagürü ta choxũ:

“Ngẽma taxũ i dexá i nüxũ cudauxũ i
naétüwa natoxũ i ngẽma nge i
ngẽãẽxũchicü, rü nagúxũraũxũ i
duũxũgüchiga nixĩ, rü guxũma i
duũxũgü i to i nagawa idexagüxũchiga
nixĩ, rü guxũma i nachiũãnecũãxgü i
duũxũgüchiga nixĩ. 16Rü ngẽma 10 i
naxchatacux̱re i nüxũ cudauxũ i nüxũ
ngẽxmaxũ i ngẽma n̲goxo, rü tá ngẽma
nge i ngẽãẽxũchicüchi naxaie. Rü tá
ngẽma ngena nanapuxũ i guxũma i t̲acü
i ngĩxũ ngẽxmaxũ, rü ngẽmaãcü
ngexchiruãcüma tá ngẽxma irüxãũx. Rü
tá ngĩxũ nangõxgü, rü üxüwa tá ngĩxũ
nigugü. 17Jerü ga Tupana rü jema 10 ga
ãẽxgacügüxũ nagu narüxĩnüẽxẽẽ na
naxügüãxũcax̱ i ngẽma nanaxwax̱exũ i
nüma ja Tupana. Rü ngẽmacax̱ i ngẽma
ãẽxgacügü, rü tá wüxigu nagu
narüxĩnüẽ na ngẽma n̲goxoxũ
naporaxẽẽgüxũ na norü ãẽxgacü
jiĩxũcax̱ nhux̱matáta Tupana janguxẽẽ i
ngẽma nüxũ jaxuxũ. 18Rü ngẽma nge i
ngĩxũ cudax̱cü, rü jima nixĩ ja jima ĩãne
ja taxũne ja guxũma i nachiũãnegüarü
ãẽxgacügümaã icuáxũne”, nhanagürü.

**Nagu najarüchixe ga
ĩãne ga Babiróniã**

18 1Rü jemawena nüxũ chadau ga
wüxi ga to ga orearü ngeruũ ga
dauxũguxũ ga naãnewa írüxĩxũ ga taxũ
ga ãẽxgacü ixĩxũ. Rü jema orearü
ngeruũãrü j̲auracüüxũmaã nangóone ga
nhama ga naãne. 2Rü tagaãcü
nhanagürü:

“Marü nagu najarüchixe ja jima ĩãne
ja taxũne ja Babiróniã. Rü nhux̱ma rü
n̲goxogüchiũ nixĩ rü nagúxũraũxũ i naãẽ
i chixexũgüchiũ nixĩ. Rü nhux̱ma rü
ngẽxma naxãchiũ i nagúxũraũxũ i
ngurucugü rü werigü i chixexũ i
duũxũgü nachi aiexũ. 3Jerü guxũma ga
nachiũãnecũãxgü, rü guma ĩãneãrü
chixexũ nüxna naxüe. Rü norü
ãẽxgacügü, rü jéma poraãcü chixri
namaxẽ. Rü guxũma ga nhama ga
nachiũãnecũãxgü ga taxetanüxũgü, rü
nügü namuãrü dĩẽruãxẽẽgü namaã ga
jema ĩãneãrü jemaxũgü ga tama
Tupanapexewa mexũ”, nhanagürü. 4Rü
nhux̱machi nüxũ chaxĩnü ga to ga naga
ga dauxũguxũ ga naãnewa inaxũxũ ga
nhaxũ:

“¡Dücax i guxãma i pema ja chorü
duũxũgü ixĩgüxe, rü ípechoxũ nawa ja
jima ĩãne na tama ngẽma ĩãnecũãxrüũ
pepecaduãxgüxũcax̱ rü tama nagu

pejixũcax i ngẽma pocu i tá jima ĩãnewa
nguxũ! 5Erü ngẽma ĩãnecũãxãrü
pecadugü, rü nügüétüwa narünucue, rü
düxwa marü dauxũguxũ i naãnewa
nangu. Rü nhuxma ja Tupana rü nüxna
nacuaxãchi i ngẽma chixexũ i naxügüxũ,
rü ngẽmacax tá jima ĩãnexũ napocu.
6Rü ngẽma poraãcü chixexũ na
naxügüxũrüũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta
nixĩ na chixexũmaã nüxṹ penaxütanüxũ
i pemax. ¡Rü nhuxma na ngẽma
ĩãnecũãx togümaã chixexũ naxügüxũ, rü
taxreexpüxcüna tá penachixexẽẽ i
pemax! ¡Rü ngẽma chixexũ ga jema
ĩãnecũãx togücax mexẽẽgüxũ, rü pema
rü taxreexpüxcüna tá ngẽmaãcü naxcax
penamexẽẽ! 7¡Rü ngẽma na nügü
jacuaxüũgüxũ rü mexẽchixũwa na
namaxẽxũ, rü ngẽxgumarüũ tá ta nixĩ
na ngúxũ nüxũ peingexẽẽgüxũ rü
ngechaũ nüxũ peingexẽẽgüxũ! Erü
nhuxma i ngẽma ĩãnecũãx rü nügüãẽwa
nhanagürügü: ‘Jixema rü nhama wüxi i
ãẽxgacürüũ mexẽchixũwa tangẽxmagü.
Rü tagutáma wüxi i jutexũrüũ
tangechaũgü’, nhanagürügü nügüãẽwa i
ngẽma ĩãnecũãx. 8Rü ngẽmacax tá nixĩ i
wüxitátama i ngunexũgu ínanguxũ i
ngẽma ĩãneãrü pocuruũ. Rü ngẽma
ĩãnecũãx rü ngúanemaã tá najue, rü
poraãcü tá nangechaũgü, rü poraãcü
taija tá nüxṹ nangux, rü norü ĩãne rü
üxümaã tá nigu. Erü naporaxũchi ja
jima Tupana ja guxũãrü Cori ixĩcü i
ngẽma ĩãnexũ pocucü”, nhanagürü ga
jema naga. 9Rü ngẽma nachiũãnegüarü
ãẽxgacügü ga jema ĩãnewa poraãcü
chixri maxẽxũ rü mexẽchixũwa
jexmagüxũ, rü tá poraãcü norü
ngechaũmaã jima ĩãnecax naxauxe i
ngẽxguma nüxũ nadaugügu i ngẽma
üxüema i namaã jaxaxũ. 10Notürü
ngẽma ãẽxgacügü rü ngẽma pocuxũ na
namuũẽxũchaxwa rü tá jaxũwa nüxũ
narüdaunü, rü nhanagürügü tá:
“Cungechaũtümüũ, Pa Taxũne ja Ĩãne
ja Babiróniã ja Guxũ i Nachiũãnegümaã
Porachiréne. Erü wüxitama i ngoragu
cuxcax ínangu i curü pocu”,
nhanagürügü tá. 11Rü guxũma i nhama i
naãnecũãx i taxetanüxũ, rü tá poraãcü
norü ngechaũmaã naxcax naxauxe ja
jima ĩãne. Erü marü taxúetáma naxcax
nüxṹ tataxe i norü ngẽmaxũgü i ngẽ́ma
nangegüxũ. 12Rü marü taxúetáma
naxcax nüxṹ tataxe i norü uiru, rü norü
dĩẽrumü, rü norü nutagü i mexẽchixũ, rü
naxpügü i mexẽchixũ i dauxracharaxũ rü
idauxcharaũ i ngẽ́ma nangegüxũ. Rü
ngẽxgumarüũ ta taxúetáma naxcax nüxṹ
tataxe i nagúxũraũxũ i norü
naĩxchipanügü i paacaxũ, rü norü
ngẽmaxũgü i marfĩnaxcax rü mürapewa
i mexẽchixũnaxcax rü cobrinaxcax rü
ferunaxcax rü nutanaxcax i ngẽ́ma
nangegüxũ. 13Rü taxúetáma naxcax
nüxṹ tataxe i norü canela rü togü i norü
üexũwemüxũgü i paacaxũ, rü
pumaratexe i guruũ ixĩxũ, rü togü i
pumaragü i paacaxũ, rü wĩũgü rü
chixũgü, rü farinha i mexẽchixũ, rü trigu
i ngẽ́ma nangegüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta
ngẽ́ma nanagagü i wocagü, rü
carnerugü, rü cowarugü, rü carrugü i
cowaru itúchigüxũ, rü duũxũgü i
puracüruũgü. Rü ngẽmaãcü woo
duũxẽgü rü ngẽ́ma tüxũ nagagü na
tümamaã nataxegüxũcax. 14Rü ngẽma
taxetanüxũ, rü nhanagürügü tá nüxũ ja
jima ĩãne:

"Cuwa rü marü nataxuma i ngẽma ori
i curü duĩxũgüarü me ixĩxũ. Rü marü
nataxuma i guxũma i ngẽma meruũgü
ga noxri cuxũ jexmaxũ, rü tagutáma
wenaxãrü cuxũ nangẽxma",
nhanagürügü tá. 15Rü ngẽma
taxetanüxũ i guxũma i ngẽma origümaã
rü ngẽma meruũgümaã taxegüxũ rü
guma ĩãnegu nügü muãrü
dĩẽruãxẽẽxũchigüxũ, rü jaxũwa tátama
nüxũ narüdaunü ja jima ĩãne, erü nüxũ
namuũẽ i ngẽma pocu i jima ĩãnexũ
üpetüxũ. Rü tá poraãcü norü
ngechaũmaã naxauxe. 16Rü
nhanagürügü tá:

"Nangechaũtümüũ ja jima ĩãne ja
taxũne. Erü noxri rü nhama wüxi i nge i
mexẽchixũ i naxchiru i dauxracharaxũ
rü dauxcharaxũmaã ãxchirucü i
uirumaã rü nutagü ja mexẽchicümaã
ngaxãẽxcürüũ nixĩ. 17Notürü ngürüãchi
nagux i guxũma i ngẽma ĩãneãrü
meruũgü", nhanagürügü tá. Rü guxũne
ja wapurugüarü ãẽxgacügü, rü guxũma
i norü duĩxũgü ja jima wapuruwa
puracüexũ, rü guxũma i duĩxũgü ja
jima wapurugu ĩxũ, rü guxũma i
taxetanüxũgü i wapurugu jarüxĩĩũxũ, rü
jaxũwa tátama najachaxgütanüãchi, rü
ngẽma tá nüxũ narüdaunü. 18Rü
ngẽxguma nüxũ nadaugügu i norü
caxixũ ja jima üxü ja jima ĩãne namaã
ixaxũne, rü tagaãcü tá nhanagürügü:

"Nataxuma ja náĩ ja ĩãne ja daa ĩãne
ja taxũnerüũ ixĩxũne", nhanagürügü.
19Rü norü ngechaũmaã nügüétügu tá
waixũmü nagünagügü, rü tá poraãcü
naxauxe, rü tagaãcü nhanagürügü tá:

"Nangechaũtümüũ ja jima ĩãne ja
taxũne. Rü noxri rü norü jemaxũgümaã
nügü nimuãrü dĩẽruãxẽẽgü ga guxũne
ga wapurugüarü joragü. Notürü i
nhuxma rü ngürüãchi wüxi i
ngoragutama rü inajarüxo i guxũma i
ngẽma. 20Notürü nhuxma na napocuxũ
ja jima ĩãne, rü name nixĩ i petaãẽgü i
pema i dauxũguxũ i naãnewa
ngẽxmagüe, rü pema i Tupana pexũ
imugüe, rü pema i Tupanaãrü orexũ
ixugüe, rü guxãma i pema i Tupanaãrü
duĩxũgü ixĩgüe. Erü nhuxma na
napocuxũ ja jima ĩãne, rü ngẽmaãcü
Tupana pexũ naxücax ga jema
chixexũ ga pemaã naxügüxũ ga guma
ĩãnecũãx", nhanagürügü. 21Rü
nhuxmachi wüxi ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ ga dauxũcũãx rü nanangenagü
ga wüxi ga nuta ga taxüchicü ga nhama
tacüarü caruũrüũ ixĩcü. Rü jema orearü
ngeruũ rü taxtü ga taxũgu nananha ga
guma nuta ga taxüchicü, rü nhanagürü:

"Ngẽxgumarüũ tá cuixĩ na
icujarüxoxũ Pa Ĩãne ja taxũne ja
Babiróniã na tagutáma texé wena cuxũ
nadauxũ. 22Rü tagutáma wena curü
namagüwa texé nüxũ taxĩnü i
paxetaruũgü i arpagü rü wowerugü rü
cornetagü. Rü ngẽxgumarüũ ta cuwa
nataxutáma i puracütanüxũgü i tacüwa
puracüexũ, rü tagutáma texé nüxũ
taxĩnü na cuwa ínapuracüexũ i
chawüarü caruũgü. 23Rü marü tagutáma
texé nüxũ tadau i cuwa i omü. Rü marü
tagutáma texé nüxũ taxĩnü i
ngĩgüchigaarü petagüarü cuxcuane. Rü
ngẽmaãcü tá cumaã nangupetü woo ga
noxri rü jema taxetanüxũ ga cuwa
taxegüxũ rü guxũma ga togü ga
taxetanüxũãrü jexera nixĩgü. Rü
ngẽmacax tá poraãcü cupocu nagagu ga

jema chixexũ ga namaã
cunawomüxẽẽxũ ga guxũma ga togü ga
nachiũãnecũã̱x ga duũxũgü”,
nhanagürü. 24Jerü guma ĩãnecũã̱x ga
duũxũgü nixĩ ga nad̲aixũ rü
inabaxẽẽgüxũ ga nagü ga Tupanaãrü
orearü uruũgü rü jema duũxũgü ga
Tupanaãrü ixĩgüxũ rü guxũma ga
duũxũgü ga nhama ga naãnegu
Tupanaarü oregagu nad̲aixũ.

19 1Rü jemawena nüxũ chaxĩnü ga
muxũma ga duũxũgüga ga
dauxũguxũ ga naãnewa tagaãcü
nhagüxũ:

“¡Ngĩxã Tupanaxũ ticua̱xüũgü! Erü
nüma nixĩ i tüxũ namaxẽxẽẽxũ. Rü nüma
ja tórü Tupana nixĩ i guxũãrü jexera
namexẽchixũ rü naporaxũchixũ. 2Rü
nüma rü aixcuma meãma nanangugü i
guxũma i duũxũgüarü maxũ, rü aixcuma
tá nanapocue i ngẽma chixexũ ügüxũ.
Rü ngẽmaca̱x marü nanapocu ja jima
ĩãne ja taxũne ja chixene ja norü
chixexũmaã nachixexẽẽne i guxũma i
nhama i naãnecũã̱x i duũxũgü. Rü
nhu̱xma i nüma ja Tupana rü norü
duũxũgü ga guma ĩãnecũã̱x d̲aixũxũ
naxütanü”, nhanagürügü. 3Rü
nhu̱xmachi wenaxãrü nhanagürügü:

“¡Ngĩxã Tupanaxũ ticua̱xüũgü! Erü
jima üxüarü caxixũ ja jima ĩãne namaã
ixaxũne, rü tagutáma inajarüxo”,
nhanagürügü. 4Rü jema 24 ga
ãẽxgacügü rü jema ãgümücü ga
dauxũcũã̱x ga maxẽxũ rü jexma
nanangücuchitanü, rü Tupana ja jema
tochicaxũwa rütocüxũ nicua̱xüũgü. Rü
nhanagürügü:

“Rü ngẽmaãcü jiĩxũ. ¡Rü ngĩxã nüxũ
ticua̱xüũgü ja tórü Cori!” nhanagürügü.
5Rü nhu̱xmachi jema tochicaxũxũtawa
inanaxũ ga wüxi ga naga ga nhaxũ:

“Name nixĩ i tórü Tupanaxũ
peicua̱xüũgü i guxãma i pemax Pa
Buxũgü rü Pa Jaxũgüx i norü duũxũgü
na peixĩgüxũ rü nüxũ na pemuũẽxũ”,
nhaxũ.

**Tupana Nane ga pecaduarü
ütanüca̱x jucüarü
ngĩgüarü petachiga**

6Rü nhu̱xmachi nüxũ chaxĩnü ga t̲acü
ga nhama muxũchixũ ga duũxũgü
idexagüxũrüũ ixĩxũ ga nhama taxũ i
cotüna i chuxchuxũrüũ ixĩxũ ga nhama
poraãcü jaduruanexũrüũ ixĩxũ ga
nhaxũ:

“¡Ngĩxã Tupanaxũ ticua̱xüũgü! Erü
nüma ja tórü Cori ja Tupana ja guxũãrü
jexera poracü, rü marü ningucuchi na
guxũmaã inacuáxũ. 7¡Rü ngĩxã tataãẽgü
rü guxũ i tórü taãẽmaã nüxũ
ticua̱xüũgü! Erü marü nawa nangu na
ijangĩxũ ja jima Tupana Nane ga
pecaduarü ütanüca̱x jucü. Rü ngẽma
norü duũxũgü i nhama nama̱xrüũ
ixĩgüxũ rü marü nügü ínimexẽẽgü. 8Rü
jima Tupana Nane rü ngẽma nüxṹ
jaxõgüxũxũ namu na mexẽchixũ rü
cómüxũ rü i̱jauracüüxũ i naxchirumaã
na jaxãxchiruxũ. Rü ngẽma naxchiru i
mexẽchixũ rü ngẽma nixĩ i ngẽma
duũxũgüarü maxũ i mexũchiga”,
nhanagürügü. 9Rü nhu̱xmachi ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ, rü
nhanagürü choxũ:

“Chanaxwa̱xe i cunaxümatü i nhaã
ore i cumaã tá nüxũ chixuxũ: ‘Tataãẽgü
ja jíxema tüxna naxuxe i norü ngĩgüarü
petawa ja jima Tupana Nane ga

pecaduarü ütanücax jucü'", nhanagürü.
Rü nhuxmachi nhanagürü ta:
"Ngẽma ore i cumaã nüxũ chixuxũ, rü
Tupanaãrü orexũchitama nixĩ",
nhanagürü. 10Rü chama rü jema orearü
ngeruũpexegu chacaxãpüxü na nüxũ
chicuaxüũxũcax. Notürü ga nüma rü
nhanagürü choxũ:
"¡Tãũ i ngẽma cuxüxũ! Erü chama rü
ta Tupanaãrü duũxũ chixĩ,
ngẽxgumarüũ i cuma rü cueneẽgü i
Ngechuchuarü ore i aixcuma ixĩxũ
ixõgüechaxũrüũ ta chixĩ. Rü name nixĩ i
Tupanaxũ cuicuaxüũ", nhanagürü. Erü
ngẽma ore i Ngechuchuchiga ixĩxũ, rü
jematama ore nixĩ ga Tupanaãrü orearü
uruũgü nüxũ ixugüexũ ga jexguma
Tupanaãẽ i Üünexũ nawa idexagu.

Guma Tupana Nane ga cómüxũétügu tonagücüchiga

11Rü nhuxmachi nüxũ chadau ga
dauxũguxũ ga naãne na jawãxnaxũ. Rü
jéma nangox ga wüxi ga cowaru ga
cómüxũ. Rü guma naétüwa rütocü rü
Ixaixcumacü rü Aixcuma Janguxẽẽcü
nixĩ i naéga. Rü nüma rü aixcuma
guxũma i duũxũgüarü maxũxũ nacuax,
rü aixcuma tá guxũma i ngẽma chixexũ
ügüxũmaã nügü nadai rü tá nanapocue.
12Rü naxẽtügü, rü nhama üxüemarüũ
nijauracüü. Rü naẽruwa rü namu ga
norü ngaxcueruũgü. Rü nacatügu
naxümatü ga wüxi ga naéga ga
nüxĩcatama nüxũ nacuáxũ. 13Rü wüxi
ga naxchiru ga máxũ ga nagüwa táexũ
nixĩ ga naxchiru. Rü naéga rü
Tupanaãrü Ore nixĩ. 14Rü nawe narüxĩ
ga guxũma ga norü churaragü ga
dauxũcũãx. Rü nümagü rü naxchiru ga
imexẽchixũ rü cómüxũmaã nixãxchiru.
Rü cowarugü ga icómüxũétügu naxĩ.
15Rü naãxwa najexma ga wüxi ga tara
ga texechixũ na jemamaã
napíexẽẽãxũcax i guxũma i ngẽma
duũxũgü i tama nüxũ jaxõgüxũ. Rü tá
nüma nanaxwaxexũãcüma ngẽma
duũxũgümaã inacuax. Rü nüma rü tá
poraãcü ngẽma duũxũgü i tama
jaxõgüxũxũ napocu namaã i ngẽma
pocu ja Tupana ja Guxũxũ
Rüporamaẽcü norü numaã mexẽẽxũ. Rü
nhama uwagü i norü maĩxruũwa
imaĩxtüũxũrüũ tá nixĩ na napocueãxũ.
16Rü naxchirugu rü naperemagu
naxümatü ga wüxi ga naéga ga nhaxũ:
"Guxũma i nachiũãnegüarü
ãẽxgacügüarü Ãẽxgacü, rü guxũma i
corigüarü Cori ixĩcü", nhaxũ. 17-18Rü
nhuxmachi nüxũ chadau ga wüxi ga
Tupanaãrü orearü ngeruũ ga dauxũcũãx
ga üaxcügu chixũ. Rü nüma rü tagaãcü
nhanagürü nüxũ ga guxũma ga
ngurucugü ga jexma ixexexũtanüxũ:
"¡Nuã pexĩ rü pengutaquexegü naxcax
i õna i taxũ i Tupana pexcax mexẽẽxũ
na penangõxũcax i nachiũãnegüarü
ãẽxgacügümachi, rü churaragüarü
ãẽxgacügümachi, rü jatügü i
poraxũchixũmachi, rü cowarugümachi,
rü ngẽma cowaruétügu ĩxũ i
duũxũgümachi, rü ngẽma duũxũgü i
coriãxgüxũmachi rü ngẽma ngearü
coriãxgüxũmachi rü ngẽma
buxũgümachi rü ngẽma jaxũgümachi!"
nhanagürü. 19Rü nhuxmachi nüxũ
chadau ga jema nüxĩraũxũ ga ngoxo rü
guxũma ga nachiũãnegüarü ãẽxgacügü
ga norü churaragümaã jéma
ngutaquexegüxũ na nügü nadaixũcax

namaã ja jima cowaruétügu ĩxũcü rü
norü churaragü. [20]Rü jema nüxĩraũxũ
ga ṉgoxo rü nijaxu. Rü wüxigu namaã
nijaxu ga jema to ga ṉgoxo ga orearü
uruũneta ixĩxũ ga jema nüxĩraũxũ ga
ṉgoxopẹxewa naxüxũ ga cuạxruũgü ga
duũxũgü tama nüxũ cuáxũ na
naxügüãxũ. Rü jema cuạxruũgümaã nixĩ
ga nawomüxẽẽãxũ ga jema duũxũgü ga
nüxũ icuạxüũgüxũ ga naxchicünạxã ga
jema nüxĩraũxũ ga ṉgoxo rü nügü
ixãgüxũ na jema ṉgoxoégamaã na
jaxüégagüxũ. Rü jema nüxĩraũxũ ga
ṉgoxo rü jema to ga ṉgoxo ga orearü
uruũneta ixĩxũ, rü wüxigu maxẽxũma
nawa nawoũ ja jima naxtaa ja üxümaã
ịjaurachiüne ja ẽzufremaã ixaxũne. [21]Rü
jema tara ga tẹxechixũ ga guma
cowaruétüwa rütocüạxwa jexmaxũmaã
nanadai ga jema ṉgoxogüarü
ngũxẽẽruũgü ga ãẽxgacügü rü norü
churaragü. Rü guxũma ga ngurucugü,
rü jemamachimaã nangãxcharaũgü.

Chataná rü 1,000 ga taunecü ninạĩx

20 [1]Rü jemawena nüxũ chadau ga
wüxi ga Tupanaãrü orearü
ngeruũ ga dauxũguxũ ga naãnewa
írüxĩxũ. Rü naxmẹxwa najexma ga jema
ãxmaxũ i taxuguma ijacuáxũãrü chawi
rü nhụxmachi wüxi ga curẽti. [2]Rü jema
Tupanaãrü orearü ngeruũ rü jema
dragáũxũ nijaxu. Rü jematama dragáũ
nixĩ ga jema nuxcümaxũxũ ga ãxtape ga
ṉgoxo ga Chataná ixĩxũ. Rü jema orearü
ngeruũ rü 1,000 ga taunecügücạx
najanạĩx. [3]Rü jema orearü ngeruũ rü
jema ãxmaxũ i taxuguma ijacuáxũgu
najatạxcuchi. Rü nhụxmachi jexma
meãma nanawãxtaũ na nüma ga
Chataná rü marü taguma wenaxãrü
duũxũgüxũ nawomüxẽẽxũcạx
nhụxmatáta 1,000 ja taunecü ngẽxma
jangeã. Rü ngẽxguma marü
janguxẽẽãgu ja jima 1,000 ja taunecü,
rü tá paxaxãchi najangẹx. [4]Rü
nhụxmachi nüxũ chadau ga nhuxre ga
tochicaxũgü. Rü jema tochicaxũwa
tarütogü ga guxema Tupanaxũtawa
najauxgüxe ga pora na duũxũgüxũ
ticagüxũcạx. Rü jexgumarüũ ta nüxũ
chadau ga naãẽgü ga jema duũxũgü ga
Ngechuchuarü orexũ na jaxugüxũcạx
nadaũnaãgüxũ. Rü jema nixĩ ga
duũxũgü ga meãma nüxũ ixugüxũ ga
Tupanaãrü ore rü tama jema ṉgoxoxũ
icuạxüũgüxũ rü bai ga jema
ṉgoxochicünạxãxũ icuạxüũgüxũ, rü
tama nügü ixãgüxũ na nacatüwa rü
ẹxna naxmẹxwa jema ṉgoxoégamaã
jaxãẽgaxũ. Rü nüxũ chadau ga wena na
namaxẽxũ, rü 1,000 ga taunecü
Cristumaã wüxigu ãẽxgacü nixĩgü. [5]Rü
jemagü nixĩ ga nüxĩrama írüdagüxũ.
Notürü ga jema togü ga juexũ rü
tãũxũtáma namaxẽ nhụxmatáta jima
1,000 ja taunecüguwena. [6]Rü tataãẽgü
ja jíxema tüxira írüdagüxe erü
Tupanaãrü duũxũgü tixĩgü. Rü ngẽma
Tupanaãrü pocu rü marü tãũxũtáma
tümacạx nixĩ. Rü tá Tupanaãrü rü
Cristuarü ngũxẽẽruũgü tixĩgü. Rü 1,000
ja taunecü tá Cristumaã ãẽxgacügü
tixĩgü.

Ṉgoxo i Chataná rü marü nagu najarüchixe

[7]Rü ngẽxguma marü nangupetügu ja
jima 1,000 ja taunecü, rü Chataná rü tá
ningẹx i ngẽma ínapocuxũwa. [8]Rü

nüma i Chataná rü tá ínaxũxũ na jawomüxẽẽãxũcax̲ i guxũma i nhama i naãnecũãx̲ i duũxũgü rü Gogue rü Magogue na ngẽmagüxũ nangutaquẽxexẽẽxũcax̲ na Tupanaãrü duũxũgümaã nügü nad̲aixũcax̲. Rü ngẽma Chatanáãrü churaragü, rü nhama taxtü i taxũãrü naxnecüchicutẽxerüũ tá namuxũchi. [9]Rü ngẽmaãcü i Chatanáãrü churaragü rü tá nhama i naãneãrü tagu ninguuchi. Rü tá Tupanaãrü duũxũgüxũ rü jima ĩãne ja Tupana nüxũ ngechaxũne ja Jerucharéũxũ ínachoeguãchi. Notürü Tupana rü dauxũwa tá nanajixẽẽ ja üxü, rü jimamaã tá nixae i guxũma i ngẽma norü uwanügü. [10]Rü ngẽma n̲goxo i ngẽma duũxũgüxũ womüxẽẽxũ, rü nawa tá natáe ja jima naxtaa ja üxümaã i̲jaurachiüne ja ẽzufremaã ixaxũne. Rü jima nixĩ ja naxtaa ga marü nawa nawoũne ga jema nüxĩraũxũ ga n̲goxo rü jema to ga n̲goxo ga orearü uruũneta ixĩxũ. Rü jima naxtaawa tá nixĩ i guxũgutáma ngunecü rü chütacü ngúxũ jangegüxũ.

Ngẽma taxũ i tochicaxũ i cómüxũwa rütocüpẽxewa nangugü i duũxũgü

[11]Rü nhu̲xmachi nüxũ chadau ga wüxi ga taxũ ga tochicaxũ ga cómüxũ, rü nüxũ chadau ga guma nawa rütocü. Rü gumachaxwa nibuxmü ga nhama ga naãne rü guxũma ga dauxũwa nüxũ idauxũ, rü inajarütauxe. [12]Rü nüxũ chadau ga jema juexũ ga jaexũ rü buexũ ga Tupanapẽxegu chigüxũ. Rü ningena ga poperagü. Rü jexgumarüũ ta ningena ga jema Tupanaãrü popera i nagu jawügüxũ i ngẽma duũxũgü i nüxṹ nangẽxmaxũ i maxũ i taguma gúxũ. Rü jema juexũ rü jexgumarüũ ga nhuxãcü na namaxẽxũ ga wüxichigü rü jexgumarüũ ga nhuxãcü na jema poperawa inaxümatüxũrüũãcüma Tupana namaã nüxũ nixu na ngextá tá naxĩxũ. [13]Rü jema juexũ ga taxtü ga taxũwa jexmagüxũ rü wenaxãrü ínarüdagü. Rü jema juexũ ga tauquewa jexmagüxũ rü wenaxãrü ínarüdagü. Rü jemaãcü ínarüdagü ga guxũma ga duũxũgü ga juexũ. Rü guxũma ga jema juexũ rü Tupana nüxna nicachigü rü jexgumarüũ ga nhuxãcü na namaxẽxũ ga wüxichigü rü namaã nüxũ nixu na ngextá tá naxĩxũ. [14]Rü jemawena rü guma naxtaa ga üxümaã i̲jaurachiünewa nawoũ ga ju guxũma ga norü poramaã. Rü guma naxtaa ga üxümaã i̲jaurachiüne, rü ngẽma nixĩ i pocu i taguma ijacuáxũ i tümacax̲ ixĩxũ ja jíxema tama Tupanaãrü duũxũgü ixĩgüxe. [15]Rü guma naxtaa ga üxümaã i̲jaurachiünewa tawoũ ga guxema ingeégaxe nawa i ngẽma Tupanaãrü popera i nagu tiwügüxũ ja jíxema tüxṹ nangẽxmaxẽ i maxũ i taguma gúxũ.

Ngexwacaxũxũ i nhama i naãne rü guxũma i dauxũwa ngẽxmaxũ

21 [1]Rü jemawena nüxũ chadau na najexwacaxũxũ ga nhama ga naãne rü guxũma ga t̲acü ga dauxũwa jexmagüxũ. Jerü jema nüxĩra jexmagüxũ rü marü nangupetü, rü jema taxũ ga taxtü rü marü nataxuma. [2]Rü nüxũ chadau ga guma ĩãne ga mexũne ga Jerucharéũ ga jexwacaxũne ga dauxũguxũ ga naãnewa Tupanaxũtawa

írüxĩxũ̃ne ga guxũ̃wama mexẽchine
nhama wüxi i pacü i ngẽxguma
ijangĩxgu rü ngĩtecax̲ ngĩgü
mexẽẽxcürüũ̃ ixĩxũ̃ne. 3Rü nüxũ̃
chaxĩnü ga wüxi ga naga ga jema
tochicaxũ̃wa inaxũ̃xũ̃ ga tagaãcü nhaxũ̃:
“Tupana rü duũ̃xũ̃gütanüwa namaxũ̃ i
nhux̲max. Rü natanüwa tá namaxẽcha.
Rü nümagü rü norü duũ̃xũ̃gü tá nixĩgü.
Rü nüma ja Tupana rü natanüwa tá
nangẽxmaẽcha, na guxũ̃guma norü
Tupana jiĩxũ̃cax̲. 4Rü nüma tá ínanapi i
naxũ̃chiüetü i guxũ̃ma i ngẽma
duũ̃xũ̃gü. Rü marü tãũ̃xũ̃táma texé taju,
rü texé tümaãrü ngechaũ̃maã taxaxu, rü
texé ngúxũ̃ tingegü. Erü guxũ̃ma i
ngẽma ngúxũ̃ rü marü inajarüxo”,
nhanagürü. 5Rü guma jema
tochicaxũ̃wa rütocü rü nhanagürü:
“Dücax, chama rü
chanangexwacaxũ̃xẽẽ i guxũ̃ma i t̲acü i
ngẽxmaxũ̃”, nhanagürü. Rü nhux̲machi
nhanagürü ta:
“¡Naxümatü i nhaã ore! Erü nhaã ore
rü aixcuma nixĩ, rü nhaã nixĩ i ore i
mexũ̃ na jaxõxũ̃”, nhanagürü. 6Rü
jemawena rü nhanagürü choxũ̃:
“Nhux̲ma rü marü ningu i guxũ̃ma. Rü
chawa nixĩ ga inaxügüxũ̃ ga guxũ̃ma, rü
nataxuma i t̲acü i chorü jexera
ngẽxmaẽchaxũ̃. Rü jíxema it̲awaxe, rü
chama rü tá nangetanüãcüma tüxũ̃
chaxaxẽẽmare nawa i ngẽma dexá i
maxẽẽruũ̃. 7Rü jíxema nüxũ̃
rüporamaẽgüxe i chixexũ̃, rü tá
tanajauxgü i guxũ̃ma i ngẽma mexũ̃gü i
nüxũ̃ chixuxũ̃. Rü chama rü tá tümaãrü
Tupana chixĩ, rü tüma i chauxacügü.
8Notürü ngẽma muũ̃ẽxũ̃ i nüxũ̃ rüxoexũ̃
na chawe naxĩxũ̃, rü nawa tá nawoũ̃ ja
jima naxtaa ja üxümaã i̲jaurachiüne ja
ẽzufremaã ixaxũ̃ne. Rü ngẽxgumarüũ̃ ta
i ngẽma tama jaxõgüxũ̃, rü ngẽma
chixexũ̃ ügüxũ̃, rü ngẽma máẽtagüxũ̃, rü
ngẽma naĩ i ngemaã ipexũ̃, rü ngẽma
ijuüxũ̃ rü ngṍxwax̲egüxũ̃, rü ngẽma
tupananetachicüna̲xãxũ̃ icua̲xüũ̃güxũ̃,
rü ngẽma idorata̲a̲xgüxũ̃, rü nawa tá
nawoũ̃ ja jima naxtaa ja üxümaã
i̲jaurachiüne ja ẽzufremaã ixaxũ̃ne. Rü
ngẽma nixĩ i pocu i taguma ijacuáxũ̃ i
nüxũ̃ ínan̲guxẽẽxũ̃ i ngẽma tama
jaxõgüãcüma juexũ̃”, nhanagürü.

Jexwacaxũ̃ne ga Jerucharéũ̃chiga

9Rü jema 7 ga orearü ngeruũ̃gü ga
nüxṹ jexmagüxũ̃ ga 7 ga tazagü ga jema
7 ga pocuruũ̃maã ixããcuxũ̃, rü
jematanüwa rü wüxi ga orearü ngeruũ̃
rü chauxcax̲ nixũ, rü nhanagürü choxũ̃:
“¡Nuã naxũ! Rü tá cuxũ̃ nüxũ̃
chadauxẽẽ i ngẽma jaxõgüxũ̃ i nhama
nama̲xrüũ̃ tá ixĩgüxũ̃ ja jima Tupana
Nane ga pecaduarü ütanücax̲ jucü”,
nhanagürü. 10Rü jexguma jemaãcü
Tupanaãẽ i Üünexũ̃ choxũ̃ ngo̲xetüxẽẽgu,
rü jema orearü ngeruũ̃ rü wüxi ga
ma̲xpṹne ga taxũ̃newa choxũ̃ naga. Rü
choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ ga guma ĩãne ja
üünene ga Jerucharéũ̃ ga dauxũ̃guxũ̃ ga
naãnewa Tupanaxũ̃tawa írüxĩxũ̃ne. 11Rü
guma ĩãne rü Tupanaãrü j̲auracüüxũ̃maã
nangóone. Rü jema norü j̲auracüüxũ̃ ga
guma ĩãne rü nhama wüxi ja nuta ja
mexẽchicürüũ̃ nixĩ. Rü nhama nuta ja
jasperüũ̃ nixĩ na jachipetüxũ̃. 12Rü guma
ĩãne rü guxũ̃wama ínapoxegu. Rü
nataxüchi rü namáchanexũ̃chi ga jema
norü poxeguxũ̃. Rü jema norü poxeguxũ̃
rü nüxṹ najexma ga 12 ga norü ĩã̲x. Rü

wüxichigü ga jema ĩã̱xwa najexma ga
wüxi ga Tupanaãrü orearü ngeruũ̃. Rü
wüxichigü ga jema ĩã̱xwa nangõ̱xéga ga
wüxichigü ga jema 12 ga Jacú nane ga
Judéugü nawa ne daxũ̃. 13Rü tamaẽ̱xpü̱x
ga norü ĩã̱x rü napẽ̱xewaama najexma, rü
jema to ga tamaẽ̱xpü̱x rü norü
t̲oxwecüwawa najexma, rü jema to ga
tamaẽ̱xpü̱x rü norü tügünecüwawa
najexma, rü jema to ga tamaẽ̱xpü̱x rü
naweama najexma. 14Rü guma ĩãneãrü
poxeguxũ̃, rü 12 ga nuta ga
taxüchicüétüwa inaxügü. Rü wüxichigü
ga guma nutagüwa nangõ̱xéga ga
wüxichigü ga norü ngúexũ̃gü ga guma
Tupana Nane ga pecaduarü ütanücã̱x
jucü. 15Rü jema orearü ngeruũ̃ ga
chamaã idexaxũ̃, rü nüxũ̃ najexma ga
wüxi ga norü ngugüxũ̃ ga
uirumenã̱xãnaxcã̱x na jemamaã
nangugüãxũ̃cã̱x ga guma ĩãne, rü norü
ĩã̱xgü, rü norü poxeguxũ̃gü. 16Rü guma
ĩãne rü nawüxigumare ga guxũ̃cüwawa.
Rü norü mã̱x rü nawüxigumare namaã
ga norü tatachinü. Rü jema orearü
ngeruũ̃ rü jema uirumenã̱xãmaã
nanangugü ga guma ĩãne. Rü 2,200
quirúmetru nixĩ ga norü mã̱x. Rü
jexgumarüũ̃ ta 2,200 quirúmetru nixĩ ga
norü tatachinü. Rü 2,200 quirúmetru ta
nixĩ ga norü máchane. 17Rü jemawena rü
inanangu ga jema norü poxeguxũ̃ ga
guma ĩãne. Rü 65 metru nixĩ ga norü
máchane. Rü jemaãcü duũ̃xũ̃güarü
ngugüxũ̃maã nanangugü. 18Rü jema norü
poxeguxũ̃ ga guma ĩãne, rü nuta ga
mexẽchicü ga jaspenaxcã̱x nixĩ. Rü
nümatama ga guma ĩãne rü uirunaxcã̱x
nixĩ. Rü nhama woruarüũ̃ nij̲auracüü.
19Rü guma nutagü ga itacü ga norü
poxeguxũ̃para ixĩgücü, rü nagúxũ̃raũ̃cü
ga nuta ga imexẽchicümaã nangã̱xãẽ. Rü
guma nüxĩraũ̃cü ga napara rü nuta ga
jaspemaã nangã̱xãẽ. Rü guma norü taxre
ga napara rü nuta ga safiramaã
nangã̱xãẽ. Rü guma norü tamaẽ̱xpü̱x ga
napara rü nuta ga cauchedóniãmaã
nangã̱xãẽ. Rü guma norü ãgümücü ga
napara rü nuta ga esmeráudamaã
nangã̱xãẽ. 20Rü guma norü wüximẽ̱ẽ̱xpü̱x
ga napara rü nuta ga sardóniũmaã
nangã̱xãẽ. Rü guma norü 6 ga napara rü
nuta ga sárdiumaã nangã̱xãẽ. Rü guma
norü 7 ga napara rü nuta ga crisólitumaã
nangã̱xãẽ. Rü guma norü 8 ga napara rü
nuta ga berilumaã nangã̱xãẽ. Rü guma
norü 9 ga napara rü nuta ga
topáchiumaã nangã̱xãẽ. Rü guma norü
10 ga napara rü nuta ga crisoprásamaã
nangã̱xãẽ. Rü guma norü 11 ga napara rü
nuta ga jachítumaã nangã̱xãẽ. Rü guma
norü 12 ga napara rü nuta ga
ametístamaã nangã̱xãẽ. 21Rü jema 12 ga
norü ĩã̱x ga guma ĩãneãrü poxeguxũ̃ rü
pérulanaxcã̱x nixĩ. Rü wüxichigü ga jema
ĩã̱x rü wüxitama ga pérula nixĩ. Rü jema
norü nama ga guma ĩãneãrü ngãxũ̃wa
dapetüxũ̃, rü uiruxicanaxcã̱x nixĩ. Rü
nhama woruarüũ̃ nij̲auracüü. 22Rü guma
ĩãnewa rü taxúnema ga
ngutaquẽ̱xepataxũ̃ ga ngextá Tupanaxũ̃
nawa jacuã̱xüũ̃günexũ̃ chadau, jerü
nümatama ga Tupana ja poracü rü Nane
ga pecaduarü ütanücã̱x jucü rü jéma
najexma na duũ̃xũ̃gü nüxũ̃
icuã̱xüũ̃güxũ̃cã̱x. 23Rü jima ĩãne rü
taxuũ̃cã̱xma üã̱xcü rü tawemacü nüxũ̃
nabaxi, erü Tupanaãrü ngóonexũ̃tama
nixĩ i nangóonexẽẽxũ̃. Rü jima Tupana
Nane ga pecaduarü ütanücã̱x jucü nixĩ ja

norü omü ixĩcü. [24]Rü ngẽma Tupanaãrü
ngóonexũ̃ i jima ĩãnexũ̃ ngóonexẽẽxũ̃ tá
nixĩ i nangóonexẽẽxũ̃ naxca̱x i guxũ̃ma i
nhama i naãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü. Rü ngẽma
tá nangugü i guxũ̃ma i nachiũ̃ãnegüarü
ãẽ̱xgacügü i jaxõgüxũ̃ rü tá Tupanana
najana i norü mexũ̃gü. [25]Rü norü ĩã̱xgü
rü tagutáma narüwãxtagü erü ngẽma rü
guxũ̃guma nangune rü taguma nachüta.
[26]Rü ngẽma tá nanana i guxũ̃ma i nhama
i naãneãrü mexũ̃gü. [27]Notürü tagutáma
ngẽxma naxücu i ṯacü i Tupanape̱xewa
chixexũ̃, rü bai ja texé ja chixexũ̃ ṹxe rü
e̱xna idorata̱xáxe. Rü jíxema Tupana
Nane ga pecaduarü ütanüca̱x jucüarü
poperawa ngo̱xégagüxexicatátama tixĩgü
ja ngẽxma chocuxe.

22 [1]Rü nhu̱xmachi ga jema orearü
ngeruũ̃ rü choxũ̃ nüxũ̃ nadauxẽẽ
ga wüxi ga natü ga metacüchiüxũ̃ rü
ichipetüchiüxũ̃ ga dexá ga maxẽẽruũ̃. Rü
jema tochicaxũ̃ ga nawa natogüxũ̃ ga
Tupana rü Nane ga pecaduarü ütanüca̱x
jucü, rü nawa nixĩ ga ne nadaxũ̃ ga jema
natü. [2]Rü guma ĩãneãrü ngãxũ̃wa
dapetüxũ̃ ga namaarü ngãxũ̃gu nida ga
jema natü. Rü norü guxũ̃cutüwa
narüxügü ga naĩgü ga maxẽẽruũ̃. Rü
jema naĩgü rü wüxicanatama naxo ga
wüxichigü ga tawemacügu rü jemaãcü
12 e̱xpü̱xcüna naxo ga wüxi ga
taunecügu. Rü naãtügü ga jema naĩgü, rü
guxũ̃ i nachiũ̃ãnecũ̃ã̱x i duũ̃xũ̃gü i
jaxõgüxũ̃ãrü taãẽxẽẽruũ̃ nixĩ. [3]Rü ngẽma
rü nataxutáma i ṯacü i Tupana chixexũ̃
namaã naxuxuchixũ̃. Rü jima ĩãnewa tá
nangẽxma i norü tochicaxũ̃ ja Tupana rü
Nane ga pecaduarü ütanüca̱x jucü. Rü
norü duũ̃xũ̃gü rü tá nüxũ̃ nicua̱xüũ̃gü.
[4]Rü ngẽma norü duũ̃xũ̃gü rü tá
nachametüxüchixũ̃ nadaugü, rü tá
naẽ́gamaã nixãẽ́gacatü. [5]Rü ngẽma rü
tagutáma nachüta. Rü ngẽma norü
duũ̃xũ̃gü, rü taxuũ̃ca̱xtáma nanaxwa̱xe i
daparina rü e̱xna üa̱xcü na
nangóonexũ̃ca̱x. Erü nümatama ja tórü
Cori ja Tupana rü tá nüxũ̃ nabaxi. Rü
nümagü i ngẽma duũ̃xũ̃gü rü
guxũ̃gutáma wüxigu Tupanamaã
ãẽ̱xgacügü nixĩgüecha.

Marü ningaica na wena núma naxũxũ̃ ja Ngechuchu ja Cristu

[6]Rü nhu̱xmachi ga jema Tupanaãrü
orearü ngeruũ̃ rü nhanagürü choxũ̃:
“Nhaã ore rü aixcuma ixĩxũ̃ nixĩ, rü
nhaã nixĩ i ore i mexũ̃ na jaxõxũ̃. Rü
nüma ja tórü Cori ja Tupana ga nuxcüma
norü orearü uruũ̃gümaã nüxũ̃ ixucü ga
ṯacü tá na ngupetüxũ̃, rü nümatama nixĩ
i nhu̱xma inamuãxũ̃ i norü orearü
ngeruũ̃ i dauxũ̃cũ̃ã̱x na norü duũ̃xũ̃güxũ̃
nüxũ̃ nadauxẽẽxũ̃ca̱x na ṯacü tá paxa
nangupetüxũ̃”, nhanagürü. [7]Rü nüma ja
tórü Cori ja Ngechuchu rü nhanagürü:
“Paxa tá íchangu. Rü tataãẽ ja jíxema
naga ĩnüxẽ i ngẽma Tupanaãrü ore i
nhaã poperagu ümatüxũ̃”, nhanagürü.
[8]Rü chamatama i Juã́ũ rü nüxũ̃ chaxĩnü
rü nüxũ̃ chadau i guxũ̃ma i ngẽma nüxũ̃
chixuxũ̃. Rü jemaxũ̃ chaxĩnüguwena rü
nüxũ̃ chada̱xguwena, rü jema orearü
ngeruũ̃ ga jemaxũ̃ choxũ̃
dauxẽẽxũ̃pe̱xegu chacaxã́pü̱xü na nüxũ̃
chicua̱xüũ̃xũ̃ca̱x. [9]Notürü ga nüma rü
nhanagürü choxũ̃:
“¡Tãṹ i ngẽma cuxüxũ̃! Erü chama rü
ta Tupanaãrü duũ̃xũ̃ chixĩ,
ngẽxgumarüũ̃ i cuma rü cueneẽgü i
Tupanaãrü orexũ̃ ixugüxũ̃ rü ngẽma

duũxũgü i naga ĩnüẽxũ i ngẽma ore i nhaã poperagu ümatüxũ. Rü name nixĩ i Tupanaxũ cuicuaxüũ”, nhanagürü. [10]Rü nhanagürü ta choxũ:

“Tama name na icujacúxũ i ngẽma Tupanaãrü ore i nhaã poperagu ümatüxũ, erü marü ningaica na janguxũ i ngẽma ore. [11]Notürü ngẽma chixexũ ügüxũ, rü chixexũ tá naxügüecha. Rü ngẽma Tupanapexewa chixri maxẽxũ, rü chixri tá namaxẽẽcha. Notürü jíxema mexũ ügüxe, rü name nixĩ na mexũ taxügüechaxũ. Rü jíxema Tupanapexewa ixüünexẽ, rü name nixĩ na Tupanapexewa tixüüneẽchaxũ”, nhanagürü. [12]Rü nhanagürü ga Ngechuchu:

“Dücax, paxa tá íchangu namaã i ngẽma ãmare i wüxichigüna tá chaxãxũ ngẽxgumarüũ na nhuxãcü tanaxüxũ i tümax. [13]Chama nixĩ i norü ügü i guxũma, rü chawa nixĩ i jacuáxũ erü nataxuma i tacü i chaweama üxũ. [14]Rü tataãẽgü ja guxãma ja jíxema jima pecaduarü ütanücax jucügüwa tügü ijauxgüchiruxe na Tupanapexewa timexũcax na jima ĩãneãrü ĩãxwa tichocuxũcax rü nüxũ tangõxnetagüxũcax i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ. [15]Notürü tãũxũtáma jima ĩãnewa nichocu i ngẽma tama jaxõgüxũ, rü ngẽma ijuüxũ rü ngõxwaxegüxũ, rü ngẽma naĩ i ngemaã ipegüxũ, rü ngẽma máẽtagüxũ, rü ngẽma tupananetachicünaxãxũ icuaxüũgüxũ. Rü ngẽxgumarüũ ta i ngẽma idorataaxgüxũ i norü me ixĩxũ na togüxũ nawomüxẽẽgüxũ, rü tãũxũtáma nawa nichocu ja jima ĩãne. [16]Rü chama i Ngechuchu, rü guxãma i pema i jaxõgüxũtanüwa chanamu i chorü orearü ngeruũ na pemaã nüxũ jaxuxũcax i guxũma i ngẽma chorü ore. Rü chama nixĩ i Dawítaa chiĩxũ. Rü chama nixĩ ja jima woramacuri ja paxmama poraãcü nangóonexẽẽcürüũ chiĩxũ”, nhanagürü. [17]Rü Tupanaãẽ i Üünexũ rü guxũma i jaxõgüxũ, rü Ngechuchuxũ nhanagürügü:

“¡Nuã naxũ!” nhanagürügü. Rü jíxema nüxũ ĩnüxẽ i nhaã ore, rü:

“¡Nuã naxũ!” nhatagügü. Rü jíxema itawáxe rü tüxṹ nachixégaxe, rü name nixĩ i nuã taxũ rü tüxṹ nangetanüãcüma nawa taxaxe i ngẽma dexá i maxẽẽruũ. [18]Rü guxãma ja jíxema irüxĩnüẽxẽ i nhaã Tupanaãrü ore i nhaã poperagu ümatüxũ, rü tümamaã nüxũ chixu rü ngẽxguma chi texé íjatóxẽẽgu i ngẽma Tupanaãrü ore i nhaã poperagu ümatüxũ, rü Tupana rü tá tümacax nanajexeraxẽẽ i ngẽma pocuruũgü i nhaã poperawa nachiga naxümatüxũ. [19]Rü ngẽxguma chi texé nüxũ üpetügu i wüxitama i nhaã Tupanaãrü ore i nhaã poperagu ümatüxũ, rü Tupana rü tãũxũtáma tüxũ nüxũ nangoxnetaxẽẽ i ngẽma norü o i ngẽma naĩ i maxẽẽruũ i nhaã poperawa nachiga naxümatüxũ. Rü ngẽxgumarüũ tá ta tãũxũtáma tüxũ nimucuchi nawa ja jima ĩãne ja üünene i nhaã poperawa nachiga naxümatüne. [20]Rü jima nüxũ ixucü i nhaã ore, rü nhanagürü:

“Ngẽmáãcü, paxa tá íchangu”, nhanagürü. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ. Rü chama i Juãũ rü nhacharügü:

“¡Nuã naxũ Pa Cori ja Ngechuchu!” nhacharügü. [21]Rü chanaxwaxe i tórü Cori ja Ngechuchu ja Cristu poraãcü pexũ narüngũxẽẽ i guxãma i pemax. Rü ngẽmaãcü jiĩxũ.